BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
6 E
9

A VII d 24

13-7. h. 15

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

REGALIARVM TRACTATVS
EMINENTISSIMO, ET REVERENDISSIMO ALEXANDRO BICHIO EPISCOPO CARPECTORACTEN. S.R.E. CARDINALI DICATVS.

AVCTORE NOBILI DON ACACIO DE RIPOLL OLIM IN ANTIQVISSIMA SERTORIANA OSCENSI Vniuerſitate poſtea in Barcinonenſi Legum Interprete.



Anno, 1644.

CVM LICENTIA BARCINONE:

Ex Prælo Gabrielis Nogues, in Vico Sancti Dominici. Expenſis Franciſci Meneſcal, Mercatoris Bibliopolę, & Gabrielis Nogues Typographi.

Digitized by Google

Digitized by Google

Errata inter excudendum ſich expende.

PAgina prima,columna prima,linea duodecima,competent,lege competunt, & lin.23.locxmtenens.lege locumtenens.Pag.2.col.2. in fine ſpecialaite.lege ſpecialiter.Pag.2 col.1.lin.8.lex.lege textus,Pag.4. col.2.lin.38. multarũ.legem mulctarum. Pag.5.col.1.lin.20.cognoſcere,lege cognoſcendi.Pag.6. col.5. lin.20.inteſteſto,lege intellecto,& col 2.lin.4. Carolus,lege Ludouicus. Pag.7. col.1.lin.11.ebbligarunt,lege obligarunt,& col.2.lin.15.inceperit, lege inceperint.Pag.9.col.2.lin.41.ſequi,lege ſequen. Pag.10.col.1.lin.36. Comitis, lege Comites,& col.2.lin.15.poſsit,lege poſsint. Pag.12. col.1.lin.29.gemnis, lege gemmis,& lin.34. Mencah.leg.Menchaca,& col.2.lin.5. naturalie,lege naturalia,& lin.9. obligaues, lege obligauit, & lin.13. liberam, lege liberum. Pag.13. col.2.lin.6.(titulo 20.) abundas,& lin.10.titu.adde 10. à num 46. Pag.14.col.2. lin.31.allum,lege alium. Pag.16.col.2.lin.45.cum lege Cumanus. Pag.21.col.2. lin.33.poteras,lege poterant. Pag.18.col.2.lin.18. vbi, lege ibi. Pag.21. col.1. lin.4.fit,lege ſit.Pag.23.col.2.lin.11.finamnent,lege finalmẽt.Pag.25.col.2.lin.26 diuerſificat, lege diuerſificat. Pag.26.col.2. lin.9. poſt dictionem creati adde à. Pag.27.col.1.lin.16.ad cam,lege ad eam.Pag.28.col.2. lin.7.fit,lege ſit.Pag.31. col.2.lin.2.Concellaris.leg. Cancellariæ,& lin.25.1623.lege 1622. Pag.33.col.2. lin.12.exercrui,lege exerceri.Pag.34.lin.3.cor,lege tor.Pag.36.col.1.lin.penul. alios per cum allegatos,lege alij per eum allegati. Pag.38.col.1.lin.11.en demonis,lege Eudemonijs,Pag.39.col.1.lin.2 Ludnuici,lege Ludouicus. Pag.41.col.2. lin.33.Pontificium,lege Pontificum,& lin.34.Eccleſiaſticæ,lege Eccleſiæ.Pag.45. col.1.lin.45.remunebat,lege remanebat.Pag.46.col.2.lin.penu.mol.lege molte, & lin.vltima ſoluant,lege ſoluant.Pag.47.col.2.lin.penul.extrinſecus,lege extrinceſis.& lin.39.comprehenduntur,lege cõprehendantur.Pag.48.col.2.lin.31 poſt dictionem quin,adde non.Pag.52.col.2.lin.45.poſt dictionem in hieme adde non.Pag.55.col.1.lin.40.dictio cum abundat,& lin.45. referrentur, lege referuntur,Pag.57.col.2.lig.29.fimut.lege flumine.Pag.65.col.2.lin.35. Patterfamilias, lege Paterfamilias, & lin. vltima de meno.lege de minoribus. Pag.68. col.1.lin.9.datis,lege dat.& col.2.lin.44.Comitatibus.lege Comitibus,Pag.70. col.1.lin.45.Authoriſtata,lege autoriſata,& col.2.lin.38.Princlpubus,lege Principibus.Pag.71.col.2.lin.33.Sacramenentum,lege Sacramentum.Pag.72.col.2. lin.20.Olibe,lege Oliba.Pag.76.col.2.lin.8.& lege eſt.Pag.81.col.1.lin.4. aſſocinantibus.lege aſſociantibus.Pag.85.col.1.lin.21.æternæ,lege æterna.& lin.23. lectæ, lege lecta,& lin.24.iuſta,lege iuxta, & col.2.lin.11. tranſcribentum, lege tranſcribẽdum.Pag.87.col.2.lin.21.decedit,lege decidit.Pag.9.col.2.lin.penul. Magiſtratur, lege Megiſtratu,Pag.91.col.1. lin. 5. terminare.lege terminari. Pag.92.col.2.lin.41.fe.lege ſe.Pag.94.col.2.lin.vlt.obſeruantia,lege obſeruantiam.Pag.96.col.1.lin.dictlo (& 6) abundat.Pag.97.col.2.lin.32.talli.lege tolli. Pagina 102. col.2. lin. vltima dictio (in) abundat. Pagina 104.col.1.lin.45. eſieta,lege dicta.Pag.105.col.2.lin.23.eſtant.lege extant.Pag.107.col.2.lin.41. Canone,deficit ſi quid inueniſti,& lin.penul.dici,lege diui.Pag.108.col.1.lin.27 Theſauris,lege Teſaurus. Pag.110.col.2. lin.1.indinis, lege indignis. Pag.114. col.1.lin.29.hç,lege hęc.Pag.118.col.1.lin.41.indini,lege indigni.Pag.120.col.1 lin.11.vlterius,lege alterius.& lin.33.inſtirutas, lege inſtitutus. Pag.122. col.2. lin.31. punitio, lege punitorum. Pag.130.col.2. lin.38. aduere, lege adducere.

§. Pag.181.

Pag.181.col.1.lin.20.aperi,lege operi. Pag.136.col.1,lin.42.meſuras,lege menſuras. Pag.137.col.1.lin.13.à qua,lege à quo. Pag.142.col.1. lin.36. gloſa, lege gloſam. Pag.145.col.1.lin.7. Ppesbyteris,lege Presbyteri,& lin.28. Presbyteris lege Presbyteri. Pag.148.col.2.lin.38. Relioſus,lege Religioſus. Pag.154.col.1, lin.27. iudicata, lege iudicatæ. Pag.155. col,1.lin.23. concedant, lege concedi. Pag.159.col.1.lin.40. indicij, lege iudicij. Pag.167. col.1. lin.13. dictio (non) abundat. Pag.170.col.2.lin.36.eſſet,lege eſſe. Pag.171.col.1.lin.33.repreſalia, lege repreſalias. Pag.172.col.1. lin.33. grauem, lege grauis. Pag.177.col.1.lin.22 remiſtones, lege remiſsiones. Pag.180.col.2.lin.30.numen,lege nomen. Pag.183 col.2.lin.8.tenore,lege tenorem. Pag.185.col.1.lin.34.fractione,lege fractionis. Pag.199.col.2.lin.27.mures,lege muros. Pag.200.col.1.lin.13.plate,lege plateę. Pag.206.col.1.lin.24.muris,lege muros. Pag.210.col.1.lin.vlt. couentionis,lege conuentionis,& col,2.lin.14.Iudx,lege Iudex. Pag.211.col.2.lin.36. dicti,lege dictæ. Pag.213.col.1.lin.44.cretæ,lege creare,& col.2.lin.23.preſumeldum, lege preſumendum. Pag.214.col.2.lin.22.ſitiemtes,lege ſitientes. Pag.215.col.2 lin.41.præferendus,lege præferendum. Pag.217.col.1.lin.14.rotum,lege totum. Pag.208.col.2.lin.2.Principis,lege Principes, & col.2.lin.16. peritos, lege periti. Pag.219.col.2.lin.16 poſt dictionem (Deputatis) deficit (a) Pag.220. col.1. lin.19.filij,lege filijs. Pag.222.col.1.lin.40.ranctorum, lege tantorum,& col.2. lin.16.omictam,lege omitam. Pag.225.col.1.lin.37.Augustinianos,lege Augustinianes. Pag.226.col.1.lin.12.Aſſeſſorijs,lege Aſſeſſoribus. Pag.232.col.1.lin.31 prætenderunt,lege prætendere. Pag.254.col.2.lin.9.facta,lege factæ. Pag.258. col.2.lin.23. Comitatū,lege Comitaribus,& lin.25.Cabrera,lege Çalba. Pag.277 col.2.lin.19.milites,lege millies. Pag.282.col.1.lin.34.dependendirus,lege dependentibus. Pag.284.lin.46.ſcd lege ad Pag.289. col.2.lin.vltim.333.lege 235. Pag.290.col.1.lin.12.dictio (non) abundat Pag.293.col.2.lin.37.Curia.lege Curiæ,& lin.39.Curie generales,lege Curia generalis. Pag.297.col.1.lin.2. deus, lege deciſion.& lin.16.receptas,lege receptis. Pag.314.col.1.lin.21.da,lege de. Pag.305.col.1.lin.penul.patrimonialie,l.patrimoniale. Pag.306.col.1.lin.penul. Barono,lege Baronæ. Pag.309.col.1.lin.36.habeant,lege habeas. Pag.317. col.2. linea 28.reipublica,lege reſpublica. Pagina 318.col.1.lin.16.totam, lege totum. Pag.324.col.2.lin.43.dictio (nec) abundas. Pag.335.col.1.lin.18.eum, lege cum.

EMINENTISSIMO,

ET

REVERENDISSIMO

ALEXANDRO BICHIO

EPISCOPO CARPENTORACTEN.

S.R.E. CARDINALI.

SVITATIS Ius, quod Iureconſulti reſpectu Parentum in filiorum fauorem agnouerunt, (vt atteſtatur Paulus Iureconſultus libro ſecundo ad Sabinum, cuius fragmentum refertur in l.in ſuis.ff.de liberis, & poſthumis) mihi videtur verſa vice, in me reperiri, agnoſcendo me deuinctum V.Eminenciæ ſeruituti, propter honorem, quo dilectum filium meum Don Bernardum de Ripoll, dignatur V.Eminencia cohoneſtare.Cuius quidem honoris, & obſequij cùm ipſe demonſtrationem præſtare non valeat, decreui (ipſius partes ſuſcipiens) vniuerſo Populo,in animi grati pignus, hos fructus,quos parturij, V. Eminenciæ dicare. Cumque ipſa materia Regalis ſit, aclamare videtur, in lucem non prodire, ſub minori tutelari vmbra, quam V. Eminenciæ. Dignetur V. Eminencia obſecro eos admittere. Noſque patrem, & filium, in famulatu habere. Deus omnipotens V.Eminenciam dignetur longeuos annos conſeruare, in Sanctæ Eccleſiæ cultu. Barcinone.

Veſtræ Eminentiæ.

Perpetuus Famulus.

DON ACACIVS DE RIPOLL.

¶ 2   EX

EX COMISSIONE.

TRactatum iſtum Regaliarum, Auctore Nobili Don Acacio de Ripoll, & in Oſcenſi,& in Barcinonenſi Vniuerſitate olim Legum Inteprete, ex Commiſſione Domini Vicarij Generali, per attente euolui, nihilque in eo Sacræ Doctrinæ abſonum, nihil moribus bonis aduerſum deprehendi. Qua propter cenſeo dignum, vt lucem cum bono publico videat, vt tribuat. In Collegio Barcinonenſi Societatis Ieſu, 7. Iunij 1642.

Maginus Pages Societatis Ieſu, Theologiæ Doctor, & Profeſſor.

13. Aprilis 1644. Imprimatur.

Boldo Vic. Gen. & Offic.

EXcelentiſsimi Domini Philippi de la Motte Audencour Locumtenentis, & Capitanei Generalis Cataloniæ, commiſſione, Regaliarum librum mentis acie, ac diligentia elaboratum, à Nobili Don Acacio de Ripoll olim in Oſcenſi Vniuerſitate,& in Barcinonẽſi Legum Interprete Legi, reuolui, recognoui, cuius Impreſſionem Iudicibus, cauſarum, Patronis, Profeſſoribus Legum vtilitatem cenſeo ad laturam. Dat. Barchinone, die 20. Februarij 1643.

Joannes Baptiſta de Monjo, Regiæ Audientiæ Doctor.

21. Februarij 1643. Attenta ſupra dicta relatione. Imprimatur.

Fontanella Regens.

NOBILI

NOBILI DON ACACIO
DE RIPOLL.

TVum mi Accaſij de Regalijs volumen Auidiſsimus per legi,& obſeruantiſsimus perluſtraui: *ſtudium quidem quo non aliud in Ciuitate noſtra, vel ad vtilitatem fructuoſius, vel ad dignitatem amplius, vel ad Vrbis ſummam pulchrius, vel ad totius Imperij, atque omnium gentium notitiam Illuſtrius excogitari poteſt*: Eo caſte malori condignum laude, quod inter armorum *ſtrepitum*, vbi, *verba iuris Ciuilis exaudiri non poſſunt, Nec leges ſe expectare iubent*, a te laboratiſsime erutum omnibus erudiendis propinatur. Nihil in eo Iuriſprudentia condidit Excelentius, nihil tamen ſecretius veſtigatur; iuſtitiam enim ita colis. *Boni & æqui iuſtitiam profiteris, æquum ab iniquo ſeparas, licitum ab illicito decernis*, vt neque a Iuriſconſultorum reſponſis, neque ab Imperatorum reſcriptis in minimo videaris aberrate. Quidquid iacebat practicum acutiſsimè theoriſas; quidquid eleuebatur theoricum, planiſsimè iam reddis practicabile; emines praxis, palparis theorica, vtraque colluſtratis. Nec inmerito dici poterit Armandiarum, vel cum alijs Armaniatum Regaliam tuo operi pertinere, cum in eo, *arma*, a te pro *Conſule diſtribuenda*, reperiantur concluſa, *vt Imperium, Maieſtaſque conſeruetur.* Gratulor igitur tibi pro tanto in publicam rem collato beneficio nam.

Quid eſt ſuauius quam bene rem gerere bono pubblico, Reipublicæ pro accepto imò & pro acceptis; Tertius enim fructus tui ingenij: *Cui par eſt nihil, & nihil ſecundum*, hic inter editos anumeratur. haud tamen inter edendos vltimus, *ſunt quidem præclara quæ in pubblicum profers, ſed non minora ea, quæ in limine tenes.* Perge igitur Amantiſsimè Accacij, meque tibi ſemper obſeruantiſsimum cumque Bilbilitano canentem percipe.

> Ede tuos tandem populo fauſtine libellos,
> & cultum docto pectore profer opus.

Vale Auſæ 13. Kalend. April. Anno Chriſti 1644.

Don Ioannes Ludouicus
DE MONCADA.

Ad

Ad nobilem Dón Acacium de Ripoll V.I. Conſultum eximium in laudem operis.

Ioannes Baptiſta Canet, V. I. D. Ciuis Hororatus Ilerdæ & Primarius legum Profeſſor.

FLVMINEAS cygnus Ripas veſtigat amatas,
Dulcius vt dulci fundat ab ore melos
Vt cantent melius Docti,& præconia fundant
Ad Ripas qualis concinit albus olor.
Ripa Auctor,flumen liber eſt,exornat vtrumque.
Æternas caſiæ ſemper olentis odor.
Hic cantu Auctorem laudat,quo doctius vnquam
nulli tractatunt Regia iura viri.
Et ne de tantis Auctoris laudibus vlla
Ætas conticeat;non ego fama Canet.

Eiuſdem ad Auctorem.

AVREVS in lucem liber hic qui prodit apertam
Non medicatæ lumine laudis eget.
Fert liber Auctori lucem,liber accipit illam
Nec ſine luce Auctor,nec ſine luce liber.
Regia Regali nam iura nitore relucent
Et qui compoſuit iure relucet opus.
Ergo ſi tantum ſplendorem fundit vterque
Spargetur toto quantus in orbe nitor?

De Dimas Pobla donſell,Decimas.

LO que en Cathedra enſeñaſtes
En Eſcuelas eminentes.
Que ſon de ſciencia las fuentes
Impreſſo noslo entregaſtes,
En volumenes que engaſtes
ſon de tantas Margaritas,
Como ay razones eſcritas
Con eloquencia tan rara,
Que Ciceron las nombrara
Elegantes,y exquiſitas.

No trato de la Doctrina
Pues no es de mi profeſsion,
Pero es tal la relation
Que dizen es peregrina,
Y que es vna rica mina
El libro de Regalias,
Dexo hiperboles por frias
Digo ſolo que el es tal,
Que en fin es plato Real
Corona de librerias.

De vn Amigo del Autor en alabança de ſu dotrina.

SONETO.

EL orizonte apenas el dorado
Phebo cõ ſu arrebol rayaua vn dia,
quando las nueue Hermanas à porfia
fueron à vn freſco,y apaſsible prado.
Alli con artificio delicado
con las roſas meſclando argenteria,
vna guirnalda hizieron, que excedia
à la que Ariadna tiene en ſu tocado.
Viẽdo el cuydado de las Muſas bellas
les preguntè dudoſo,cuya era
la corona,y dixeron,que de Apolo.
Guardalda,repliquè,ſabias Donſellas,
para otro nueuo Apolo,à quiẽ venera
el mundo deſde el vno al otro Polo.
Ripoll,tu eres ſolo
eſſe,cuya dotrina el orbe aſſombra,
ꝗ el otro aũ no fue ſõbra de tu ſõbra.

Index

Digitized by Google

Index Capitulorum huius operis.

CAP.I. Quæ dicantur Regaliæ,& quare.pag.1.
Cap.2. Quot ſint Regaliæ, & quæ.pag.3.
Cap.3.de Regalijs competentibus Comitibus Barcinonæ,& a quo tempore, & an eas cõmunicare poſſent.pag.8.
Cap.4.De Regalia conuocandi Curias.pag.20.
C.5.De Regalia creãdi Duces,Marchiones,Comites,Vicecomites,Nobiles,Æquites,p.27 Ciues Honoratos,Mercatores,& Notarios.
Cap.6.De Regalia perhorreſcentiæ pag.35.
Cap.7.De Regalia imponendi ciſas & impoſitiones.pag 43.
Cap.8.De Regalia concedendi fabricam Pontium cimbarum,& molendinorum.pag.51.
Cap.9.De Regalia capiendi bona vacantia.pag.59.
Cap.10.De Regalia concedendi veniam ætatis minoribus viginti quinque annis.pag.65.
Cap.11.De Regalia cognoſcendi de cauſis inter Clericos ordinarios , & Fiſcum Regium & Iudices Eccleſiaſticos delegatos.pag.69.
Cap.12.De Regalia ſoni emitsi Catalane vocata del Sometent.pag.77.
Cap.13.De Regalia inſt urandi cauſas.pag.87.
Cap.14.De Regalia vendendi officia.pag.92.
Cap.15.De Regalia fabricandi monetam.pag 96.
Cap.16.De Regalia ſalinarum,minarum,& metallorum.pag.103.
Cap.17.De Regalia auferendi bona ab indignis.pag.111.
Cap.18.De Regalia ſuccedendi in bonis delinquentium.pag.121.
Cap.19.De Regalia angariangarum pariangarum,& Plauſtorum.pag.130.
Cap.20.De Regalia dandi pondera,& menſuras.pag.134.
Cap.21.De Regalia concedendi ſaluagnardiam.pag.138.
Cap.22.De Regalia legitimandi ſpurios.pag.143.
Cap.23.De Regalia reſtituendi ad honores ſententiam paſſos,& inhabiles.pag.150.
Cap.24.De Regalia concedendi moratorias.pag.154.
Cap.25.De Regalia euocandi cauſas.pag.160.
Cap.26.De Regalia euocandi cauſas propter connexitatem earum.pag.167.
Cap.27.De Regalia imponendi Repreſalias.pag.170.
Cap.28.De Regalia vſatici Bataia.pag.174.
Cap.29.De Regalia vſatici ſi quis in Curia.pag.180.
Cap.30.De Regalia vſatici ſimili modo vbi de pace pubblica.pag.183.
Cap.31.De Regalia vſatici ex magnatibus.pag.188.
Cap 32.De Regalia exequendi debita Fiſcalia.pag.195.
Cap.33.De Regalia circa opera pubblica.pag.200.
Cap.34.De Regalia imponendi pœnas,& mulctas,& eas exequendi.pag.208.
Cap.35.De Regalia dandi iuriſdictionem,& creandi officiales.pag.216,
Cap.36.De Regalia vſatici Iudicium in Curia datum.pag.235.
Cap.37.De Regalia capiendi bona,a contrahentibus incertas nuptias.pag.241.
Cap.38.De Regalia vſatici auctoritate,& Rogatu pag.245.
Cap.39 De Regalia vſatici Princeps nãq;vbi de obbligatione vaſſallorũ iuuãdi Regẽ.p.253
Cap.40.De Regalia viarum pubblicarum vſatici camini,& ſtratæ.pag.274.
Cap.41.De Regalia interpretandi Regia priuilegia,& contractus.pag.281.
Cap 42 De Regalia nundinarum.pag.288.
C 43 De Regalia vſatici Hoc,quod iuris eſt Sãctorũ vbi de præſcriptione Regaliarũ.p.294
Cap 44.De Regalia creandi Ciuitates,& Villas.pag.308.
Cap.45 De Regalia remittendi delicta,& pœnas.pag.312.
Cap. 46 De Regalia compellendi ſubditos ad vendendum.pag.317.
Cap.47.De Regalia Hoſpitij.pag.320.
Cap.48.De Regalia creandi Vniuerſitates.pag. 324.
Cap. 49.De Regalia dandi licentiam alienandi bona fideicommiſſo ſubiecta.pag.326.
Cap.50.De Regalia habendi cortinam, & deferendi currum cum ſex æquitibus,& duobus aurigis diſcoopertis.pag.326.
Cap.51.De Regalia habendi Fiſcum.pag.328.

PROOE-

Digitized by Google

PROOEMIVM, AD LECTOREM.

SExdecim fuerunt anni, in quibus me ocupatum habuerunt, in Regio olim conſilio Baiuliç Generalis, tanquam conſiliarium, & terdecim ex dictis deſeruientem vna, officio Aduocati Fiſcalis. Ex quibus quotidie, iura Fiſci defendendo, ordinarie de Regalijs tractare intra manus habui. in quibus cum multæ quaſtiones orirentur circa eas, ad quarum deciſionem, cum ſeorſim diuiſæ eſſent, magnum ſuſcepi laborem. Ideo vt quæ ſparſim Doctorest tractanr, in vnum congeſtum haberentur. decreui, hunc breuem ractatum Regaliarum texere. ſolum referens præcipua requiſita, ad vniuſcuiuſque Regaliæ intelligentiam. videlicet, in quo conſiſtat illarum eſſentia, & modus practicandi. quia de quaſtio nibus occurrentibus circa vnam quamque, ſi eſſet hic tractandum; in inmēſum protraheretur calamus. referam tamen in vnaquaq. Doctores dictas quæſtiones tractantes. Et cum vulgare habeamus dictū illud, (*gaudent breuitate moderni*). Ideo qua potui, nō deficiendo promiſſis, de earum intelligentia ſequentem tractatum in mei gratiam texere curaui. quo ab aliquibus viſo, me impulerunt, vt typis curarem mandari hunc beneuole lector offero tibi, & vale Barcinonæ die 20. Februarij 1643.

DON ACACIVS
DE RIPOLL.

CAPVT. I.

CAPVT I.

QVÆ DICANTVR REGALIÆ, ET QVARE.

SVMMARIVM.

REGALIÆ, abſolute quæ dicantur, num.1.
Regaliæ quare ſic appellentur, num.2.
Regaliæ ſunt quæ Regis dicuntur propriæ, num.3.
Regaliæ ex qua cauſa competunt Regi, n.4.
Regaliæ ad honorẽ Regis ſunt cõſtitutæ, n.5
Regaliæ quare ſic appellentur ex mente aliquorum, num.6.
Regaliæ competunt ratione ſupremæ ſuperioritatis, num.7.
Regaliæ non ſunt iura quæ compent, non vt Regi, num.8.
Regalia an ſit omne ius Regi reſeruatum, num.9.
Redditus, & tributa Regia an ſint Regaliæ, num.10.
Regaliæ quomodo inducantur, num.11.
Regaliæ in Chatalonia qualiter crebentur, num.12.
Regalias in Cathalonia exercet Locumtenene Generalis, num.13.
Locumtenens Generelis in Cathalonia qualem iuriſdictionem exerceat, num.14.
Locumtenene Generalis in Cathalonia poteſt facere ea omnia, quæ dominus Rex, num.15.
Interdictum poſſeſſorium retinendæ, an locum habeat in Regalijs, num.16. & 19.
Titulus coloratus requiritur in manutentione, num.17.
Incapacitae in Regalijs obſtat, num.18.
Titulus qualis requiratur in manutentione, num.19.
Regaliæ an cenceantur conceſſæ in generali conceſsione, num.20.
Iuriſdictio ſuperior remanet Regi reſpectu illius quam conceſsit, num.21.

CAP I.

1 REGALIÆ abſolute
ſumptæ, ſunt iura illa
ſuprema, quæ Imperatori,
ſeu Regi, vel ſupremo
domino, non
recognoſcẽti ſuperiorem
competunt. Ita docuerũt Andræas
de Iſernia, Bal. & communiter Scribentes
in cap. 1. quæ ſint Regaliæ. Appel-
2 lantur autem hoc nomine, a *Regis* nomine,
tanquam informante, cum ſint
3 Iura quædam propria domini Regis
eo quod dicuntur affixæ eius oſsibus.
Et ab eo ſeparari non poſsint omnes,
cum pertineant Dignitati, & poteſtati
Regiæ, in compenſationem immenſi
4 laboris, quem Rex in cuſtodia, & cõſer-
uatione ſubditorum ſuſtinet. Iuxta notata
per Mier. ad cõſtituto. Reginæ Mariæ
col. 10. cap. 35. in noua compila.
pag. 491. num. 2. ſequitur Rollan. à Valle.
con. 1. num. 153. tom. 2. vbi ſequendo
5 Mathæum de Affict. dicit. Quod Regaliæ
ad decorem, & honorem Principis
deputatæ ſunt, & ad eum dirigũtur.
Iuxta tradita per Oliba ad vſati. alium
namq; de Iure fiſci cap. 5. num. 1, & ſic
prædictum nomen *Regalia* declarant
Maran. de ordi. Iudicio. 4. par. diſ. 5. n. 3.
Cæpola de ſerui. ruſti. cap. 3. num. 17.
iuxta tradita per Roſſen. de Fœud.
tom. 1. cap. 5. col. 1. in additio. littera. E.
licet Cæpola dicto loco meo Iudicio,
exemplo a ſe tradito, non confirmet
6 ſuum dictum. Poſt quam enim pro regula
tradidit. Regalias dici eas, quæ ad
Principem tantum expectant, vel ad
alium non habentem ſuperiorem, quæ

ſpecialiter a Principe fuiſſent cōceſſæ.
Iuxta tradita per Bal.in c.1.de vſ.fœu-
7 do.confirmet exemplo viarum publica-
rum,& itinerum.Cæterum hoc exem-
plum,non confirmat generalem regu-
lam,ibi a ſe traditā,quia Regaliæ ſunt
in ſignum dominij , & ſuperioritatis,
argumento lex. cum gloſ.in c. omnis
de cenſi. & in c.prætereca quoniam de
iure patro.& gloſ.in c.generali de elec.
8 lib.6. l.ſi quis ſiue C.de vecti.& com-
mi.l.ſed,& 2.in princi.ff.eod.& ſic ve-
re Regaliæ ſunt illæ , quæ in ſignum
ſuperioritatis,& legis diſpoſitione,in-
ter Regalias connumeratæ , & ſtabili-
tæ ſunt,& ideo licet Principi ſit reſer-
9 uatum aliquod ius , non inde connu-
merabitur inter Regalias . pro vt reſ-
pectu Sauponis, fuit declaratum in Se-
natu Portugaliæ, deciſumq; fuit,quod
Ius faciendi Sauponem conceſſum In-
fanti Henrico filio Regis Ioannis Pri-
mi Illius Regni, non poſſe dici de Re-
galijs.Iuxta tradita per Bar.in l.omnes
Populi.col.9.verſ.Tertio quæro, ff.de
ius,& iure. Bar.in l.1.§. penul. ff. de
poſtu. Alexan.conſ.68.num.14.volu.2.
non enim Regalia ſunt iura quæ Prin-
cipi reſeruantur , ſed quæ ratione ſu-
premæ poteſtatis, redditus, & tributi,
ab antiquo per legem, ſeu conſtitutio-
nem, aut immemorialem conſuetudi-
10 nem , ſub nomine Regaliæ pertinent.
Iuxta relata per Anto. de Gamma de-
ciſ.31.fiunt enim Regaliæ, aut ex con-
11 ſtitutione Regnantis , vel Regni con-
ſuetudine , veluti quando Rex ſibi re-
ſeruauit aliqua , quæ inferioribus ve-
tauit , vel quando aliqua ordinauit ,
cum populi conſenſu , & aprobatione,
vt areſtatur Horati. Montanus de Re-
12 ga.in prooemi.n.11. ex quibus in Cata-
lonia Regaliæ poſſunt fieri in Curijs
generalibus,&,vel quæ erant Regaliæ,
pro non Regalijs declarari ; Iuxta tra-
dita per Anto. Oliba. ad vſati. alium
namq; cap.6. nu.41. ex quibus rema-
net clarum , quæ dicantur Regaliæ, &
quare, ſic appellatæ. Supereſt vt indi-
uidue de ſingulis ſermo habeatur. Vi-
delicet quot ſint Regaliæ,& quæ vna-
quæq; ſit.De quibus ſeparatim ſingula
capitula congeram. Sed ſciendum eſt,
quod cum Locumtenens Generalis in
13 Catalonia,habeat à Domino noſtro Re-
ge plenariā poteſtatē,& ſit conſtitutus,
alter ergo , vt areſtur Horatius Monta-
nus,de Regali. In prooe. num.29. ſolet
14 Regalias omnes exercere , & cum per
Conſiliarios ciuitatis Barcinone fuiſſet
contradictum de tempore Sereniſsimi
Regis Ferdinandi. Idem Rex Ferdi-
nandus reſcripſit , quod poterat eius
Locumtenens Generalis,Regalias om-
nes exercere , eſt Regia littera Regiſ-
15 trata,in archiuo. Regio Curiæ primo.
Sigilli ſecreti Ludouici Gonçalez anni
1479. vſq; 83. fol.66.dat.Toleti.die 11.
April. 1480. vnde poteſt abſolute fa-
cere ea omnia,quæ dominus Rex, niſi
haberet inſtructionem ſecretā, de cer-
tis rebus ſibi prohibitis, quam propter
fidelitatem tenetur ſeruare. Verum ſi
aliquam faceret , teneret , & valida
eſſet.

16 Sed quæri hic oportune poterit,an ſi
aduerſus aliquem agatur , eo quod ipſe
prætendat,ſe habere aliquod exercitiū
Regaliæ , & ipſe petat , ſe manuteneri
in poſſeſsione ſeu quaſi, debeat habere
17 locum eius prætenſio. Cui dubio reſ-
ponderi facile poteſt , quia, ad hoc, vt
quis in poſſeſsione manuteneatur re-
quiritur, quod ipſe habeat aliquem ti-
tulum,ſaltim coloratum, ad rem poſsi-
dendam, neque ei debet obſtare Regu-
la aliqua iuris, quæ ipſum impediat, &
incapacem reddat, & ſic cum ordinarie
18 nemo habeat, ius capacitatis, ad poſsi-
dendum Regalias, etiam eas,quæ con-
ceſsibiles ſunt,quo ad vſq; ſint conceſſæ,
aut præſcriptæ,(vt infra dicetur.) Ideo
euidenter non eſt ei concedenda ma-
nutentio lite pendente , niſi exhibeat
Titulum conceſsionis , quia tunc ma-
19 nutenebitur, nam ex titulo habet co-
lorem,repræſentando Regem. qui po-
tuit eum capacem facere,& hanc reſo-
lutionem,

lutionem, tanquam veram refert, & ſequitur Horati. Monta. de Regalijs. §.flumina nauigabilia,num. 9.pag.61. vbi atteſtatur, quod hæc reſolutio ſeruatur in Regno Neapo. in Regalijs, quæ ex ſtatuto, ſeu conſuetudine illius Regni, Barones ſolent communicatas habere. Ex quibus factum fuit, quod in interdicto interim, non fuit conceſſum Philipo Prats loci de Mollet, qui illud intentauerat contra Iuratos Parochiarum de Mollet, Gallecs, y Parets, qui habebāt ius, & cauſam a fiſco circa impoſitiones, & ſolutionem iuris quinti, cum prouiſione facta. In officio Magiſtri Rationalis die 8. Iunij 1638. vt poteſt videri in proceſſu.

20 In ſumma igitur eſt. quod quando dominus Rex concedit iuriſdictionem ampliſsimam, non cenſetur Regalias conceſsiſſe. & licet eas concedat, ſemper ius aliud ſuperius reſpectu earum reſeruat. Quia neceſſe eſt, quod ſemper

21 domino Regi remaneat maior iuriſdictio, ea, quam dat tex. in cap. dudum, §. non igitur de præben. in 6. Angc. in l.1.ff. de iuriſ. omni. iudi. Afflic. in tracta. de Regali. §. poteſtas, num.16.

SVMMARIVM.

REgaliæ quot ſint, num.1.
Regaliæ, an ſic nominentur, vel Regalia, num.2.
Regaliæ appellatio proprior eſt, num.3.
Regaliæ ſolēt diuidi, ad inſtar bonorū, n.4.
Bona Regia quotuplicia ſint, num.5.
Regaliæ quot modis competant domino Regi, num. 6.
Regaliæ de iure communi, & Cataloniæ ex quo dicantur, num.7. & n.22.
Regaliæ ius exercet dominus Rex in perſonas Eccleſiaſticas, num. 8.
Regaliæ an veniant in generali conceſsione, num.9.
Regaliæ quot modis adquirantur, num.10.
Regaliæ conceſsibiles an ſint præſcriptibiles, num.11.
Conceſsibilia ſunt præſcriptibilia, num.12.
Regaliæ quare ſint conceſsibiles, num.13.
Regaliæ verius diuiduntur inter maiores, & minores, num.14.
Regaliæ maiores quæ dicantur, num.15.
Regaliæ demonſtrant Regem, num.16.
Regaliæ magis conſiſtunt in poteſtate Regis, quam in fructibus patrimonij, n.17.
Duces, Marchiones, Comites, Nobiles. Milites, Ciues Honoratos creare, & cæteros, ius Regaliæ eſt, num.18.
Regaliæ minores quæ dicantur, num.19.
Regaliæ maiores enumerantur, num.20.
Regaliæ minores referuntur, num.21.
Regaliæ ex qua cauſa competant domino Regi, num.22.
Regaliæ iuxta iura Cataloniæ referuntur, num. 23.
Regaliarum conceſsio facta a domino Rege an poſsit reuocari, num.24.
Regaliæ quomodo adquirantur, num.25.

Caput Secundum quot ſint Regaliæ, & quæ.

GENERALIS diuiſio
1 eſt ab interpretibus tradita, vt regaliæ, aliæ ſint maiores, aliæ minores. Hæc diuiſio communiter traditur ab ſcribentibus iuxta plures Authores quos refert Roſcētaulus de fœud. tom.1.cap.5. conclu.2.

2 Noſter Anto. Oliba. in tracta. de iure fiſci ad vſa. alium namq; cap. 5. in principio. Cum ante quam diuidat Regalias, ſub nomine plurali, in genero neutro adiectiuo docet appellari quaſi nomen illud *Regalia* adiectiuum ſit ad nomen *Iura*, hoc confirmans in eodem capite, num. 12. cum ait. Regalia iura in Catalonia aliter diuidi. Quomodocunq; ſit. In hoc libro per fœmineum genus deſignabo, ſic enim inſcribitur titulus 56. lib.2. fœudo, vbi legitur *Quæ ſint Regaliæ* tum eo
3 quod magis adaptetur ad Catalanum quo vulgariter. *les Regalias* nominātur.

4 Alij verò Regalias aliter diuiſe-
runt, ad inſtar bonorum domini Re-
gis. Quia cum bona Regia alia dican-
tur fiſcalia,quæ à populo Regi preſtā-
tur , ad onera Regia ſuſtentanda,alia
dicātur bona Patrimonialia, quæ ſunt
5 ea quæ in bonis ipſius Principis cōſi-
ſtūt,vt ex alijs refert Oliba vbi ſupra,
c.5.n.7.& 8. ita aſſerunt Regalias,eſſe
duas quarum altera appellatur fiſca-
lis, altera verò Patrimonialis.

6 Calicius verò (quem allegat ibidem
Olib.num 12. ait , quod in Catalonia
ſunt in duplici differentia , aliæ quæ
competunt domino RegiComiti Bar-
7 cinonenſi ex diſpoſitione iuris com-
munis,de quibus in authenticis.Aliæ
verò ſunt, quæ eidem competunt de
iure Cataloniæ ſecundum vſaticos, &
Conſtitutiones. Boſch in ſuo lib. dels
titols de honor en Catalunya, lib. 2.
cap.41.§.3. aliter diuidit Regalias, ad
cuius modum videtur quod Oliba.
8 In dicto vſatico alium namq; tradit;
cum principaliter intendat, agere de
Regalijs domino noſtro Regi expe-
ctantibus,contra perſonas Eccleſiaſti-
cas , & ſic inter fiſcum Curiæ Secula-
ris , & Eccleſiaſticæ Curiæ fiſcum,ip-
ſas Regalias diuidit inter Eccleſiaſti-
cas,& Seculares.Ita vt Regaliæ ſupe-
riores, quas exercet contra Seculares,
dicantur Regaliæ Seculares. Et quas
exercet ſuo caſu contra Eccleſiaſticos
dicantur Regaliæ Eccleſiaſticæ.

9 Licet enim Regaliæ in generaliſſi-
ma conceſſione non comprehendan-
tur iuxta tradita à Cancer.3.tom. va-
riar.cap.3.de priuile.à num.317. ſi ta-
men concedantur expreſſè,ſolent per
inferiores exerceri.

Cum autem agendum ſit de vſu,&
10 exercicio Regaliarum ab alijs quàm
à domino Rege,quarum vſus conceſ-
ſione,aut titulo præſcriptionis adqui-
ritur. Et ex hijs tritum ſit principium
Regalias conceſſibiles eſſe,quia ſepa-
11 rabiles, & ſic poſſe præſcribi. Inſepa-
rabiles verò,ex eo non eſſe conceſſi-
biles. Ideo , nec præſcriptibiles eſſe,
quia conceſſibilia ſunt præſcriptibilia
12 iuxta tex. in l.ſum ma, ff.de aqua plu.
arcē. alijs iuribus hoc cōfirmat Mier.
ad conſti.Reg.Iacobi Secundi cola.4.
cap.9. pag.209. & hoc eueniat ex eo
13 quod ſint de maioribus,vel minoribus.
Ideo quo ad noſtrum inſtitutum atti-
net.cenſeo,verem diuiſionem eſſe in-
ter maiores,& minores.

14 Hanc diuiſionem approbat Hora.
Monta. in ſuo libro de regal.in ſum-
mario præludiorum n.6.& 49. maxi-
mè dicto num.6.dū dicit quod eæ quæ
non poſſunt ſeparari dicātur maiores.
Minores verò ſint quæ ſeparari poſſūt.

15 Sed videamus, quæ maiores dican-
tur,quæ vè minores ? Dicūtur autem
maiores,ex eo quod ſint de ſuperiori-
bus gemmis coronæ Regiæ ideſt.quæ
denotā à Rege eſſe eū,qui eas exercet.
Quæ inferioribus à Rege competere
16 non poſſunt.Et hæ dicuntur conſiſtere
in poteſtate magis,quàm in fructibus
patrimonij Regij , Iuxta tradita per
Mier.ad conſti.Reg.Petri Secundi in
Curia Barcino.cola.2.c.15.n.5.pag.23.
17 tom.1.veluti creandi Duces,Marchio-
nes, Comites, Vicecomites, Nobiles,
Milites , Equites , Ciues Honoratos,
Mercatores,& alios de quibus infra.

18 Minores verò Regaliæ dicun-
tur illæ , quæ magis conſiſtunt in
redditibus, & fructibus patrimonia-
libus. Iuxta ea quæ recenſentur. In
cap.1.de vſib. fœudo. veluti exactio
tributorum , impoſitionum , & ciſa-
rum;pœnarum multarum.Item etiā, &
fructuū patrimonij ipſius Regis, §.fi-
na. in Noual. quibus modis naturales
afficiantur ſui Iacob.de Sāro Georgio
in tracta. fœudo verbo Princeps n.6.
Soci.con.16.to.5 n.14.Cuma.cōſ.162.
Pariſ. conſil.2.n.7. vol.2.quos refert
Roſcentaul. de fœudis, tom.1. cap.5.
conſ.3. per totum.

Qua diuiſione ſuppoſita viden-
19 dum eſt , quænam Regaliæ ſint ma-
iores,quæ ve minores, vt certum ha-
beamus

Digitized by Google

beamus, quæ poſſint ab inferioribus adquiri.

Regaliæ igitur maiores de quibus aliquæ oſsibus domini Regis ſunt affixe ac plures ſunt, quæ ſummarie referuntur hic. Cum in diſcurſu huius tractatus. Indiuiduá de vna quaqi faciam diſputationem.

20 Prima igitur eſt conuocatio, & celebratio Curiarum, cum ipſa ad ſolum dominum Regem expectet, vel ad eius Primogenitum.

Alia eſt creatio dignitatum, veluti, Ducatus, Marchionatus, Comitatus, Vicecomitatus, Nobilium, Militum, Ciuium Honoratorum, Mercatorum, & Notariorum, Cali. intra grauatorio Curiarum, num. 83.

Alia eſt Regalia imponendi vectigalia, & tributa.

Alia cognoſcere de oppreſsione vaſſallorum.

Alia Regalia conſiſtit in facultate conſtruendi molendina, Pontes, & cimbas ad flumina tranſuehendum.

Alia capiendi bona vacantia.

Alia reſpectu Salinarum, minarum, & metallorum.

Alia indicandi Pacem, & Treugam.

Alia cognoſcendi contra Eccleſiaſticas perſonas de rebus, in quibus fiſcus habet intereſſe.

Alia dādi licetiam cudendi monetam auream, argētean, ſiue æneam.

Alia legitimandi inceſtuoſos.

Alia indulgendi veniam ætatis.

Alia auferendi hæreditatem incapacibus delatam.

Alia inmitendi ſonum.

Alia ſuccedendi in bonis, quæ auferuntur tanquam ab indignis.

Alia ſuccedendi in bonis delinquentium.

Alia Regalia eſt Angariarum, Pariangarum, & Plauſtrorum.

Alia concedendi pondera, & menſuras.

Alia reſtituendi ad honores.

Alia concedendi moratorias.

Alia euocandi cauſas.

Alia imponendi Repreſalias.

Alia concedendi duellum, & bellum.

Alia contra vaſſallos fallentes.

Alia edificandi opera publica.

Alia dandi iuriſdictionem, & creandi Officiales.

Alia executio Regiarum Sententiarum.

Alia ſuccedendi, contrahentibus inceſtas nuptias.

Alia dandi ſecuritatem venientibus ad Curias.

Alia compellendi vaſſallos, vt eum adiuuent.

Alia circa vias publicas.

Alia interpretandi Regia Priuilegia.

Alia concedendi nundinas.

Alia in iure, & modo præſcribendi.

Alia Hoſpicij.

Alia creandi Ciuitates, & villas.

Alia dandi licentiam aduenendendum, res fideicommiſſo ſubiectas.

Alia habendi cortinam, & deferendi currum cum ſex æquitibus, & duobus autiguis diſcoopertis.

21 Minores verò Regaliæ, ſunt illæ, quæ non inſignam ſupremæ iuriſdictionis, Regi competunt, nec ei cohærent. Sed quæ eius patrimonium tangunt, & magis inhærent eius Burſæ qualis ſunt. Exactiones fructuum fundorum patrimonialium.

Exactiones tributorum, ſeu impoſitionum.

Exactiones penarum, & mulctarum.

Exactiones etiam pariangarum, & plauſtrorum.

22 Regalia vendendi officia.

Regalia exequendi debita fiſcalia.

Regalia tractarum rerum ſiue mercium de quibus, Cancer. 3. to. vari. cap. 13. num. 261.

Habet autem dominus Rex Regalias ex diuerſis cauſis, vt ateſtatur Marqui. in vſati hoc quod iuris eſt ſanto. fol. 309. pag. 2. col. 4. in princi. verſ. *Itẽ eſt ſciendum*, quia quædam competunt,
23 ex diſpoſitione iuris communis autheuticorũ. Aliæ ex diſpoſitione vſaticorum huius Principatus quas enumerat Marqui. ibidem de omnibus iſtis in hoc tractatu ſermo habebitur.

24 Regaliæ autem licet conceſſæ ſint à Rege ſiue ſint in magnã, ſiue in modicam diminutionem ſui patrimonij poſſunt per ſucceſſorem in Regno reuocari de iure cõmuni Boſsi. in tracta. de Princi. in fine, & in titulo de Regali. n. 34. Felin. in cap. 1. n. 1. de proba. & in cap. ad audientiam num. 5. de præſcrip. Bart. in l. prohibere. §. quodui, aut clam ex capite intellecto de iure iuran. quæ omnia, & alia tradit Marta de iuriſ. 1. par. cap. 41. num. 13. de conceſſione Regaliarum, & adquiſitione latius in cap. 42. de Rægalia vſatici hoc quod iuris eſt ſanctorum.

SVMMARIVM.

Principium ſemper eſt in conſideratione, num. 1.
Notitia rei qualiter adquiratur, num. 2.
Perfectum quid dicatur. num. 3.
Hiſpania Gotorum tempore qualiter gubernabatur, num. 4.
Hiſpaniam, qui deuaſtarunt, num. 5.
Gotici vbi commorabant, num. 6.
Gotici qualiter viuebant, num. 7.
Infans dou Pelaius Primus Caſtelle Rex quo tempore deuaſtauit Mauros, num. 8.
Nauarræ Rex primus Garci Ximenex quo tempore deuaſtauit Sarracenos, num. 9.
Aragonenſes Primum Aznar crearunt Comitem quo tempore Mauros expulit, num. 10.
Catalani crearunt primum Comitem Bernardum quo tempore expulit Mauros, num. 11.
Catalani quãdo ſe ſubiecerint, & quomodo Carolo Magno, num. 12.
Carolus Magnus qualiter admiſit Catalanos ad ſuam ſubiectionem, num. 13.
Carolus Pius qualiter ſe habuit cum Catalanis, num. 14.
Catalani qualiter ſe ſubiecerint Regiæ poteſtati, num. 15.
Vnio duarum prouinciarum qualiter facta iudicetur, num. 16.
Comes Primus Barcinonenſis quis fuerit creatus. num. 17.
Comes Secundus Barcinonenſis quis fuit, num. 18.
Comes Vnifredus liberauit à Mauris Cataloniam, num. 19.
Feudum Cataloniæ quando fuit remiſſum, num. 20.
Comites Barcinone quando ceperunt vti Regalijs, num. 21.
Comites Barcinone qualiter fuerunt appellati, num. 22.
Regalia iura quare ſic dicta, num. 23.
Regalia competit non recognoſcentibus ſuperiorem, num. 24.
Regaliarum diuiſio, num. 25.
Maiora Regalia quare dicantur, num. 26.
Legis condendæ poteſtas eſt de ſupremis Regalijs, num. 27.
Leges condere in Catalonia non poteſt ſolus Rex, num. 28.
Leges facere quare non liceat ſoli Regi in Catalonia, num. 29.
Rex in Catalonia pacto ſe abdicauit leges ſolum facere, num. 30.
Prohibitio legis condendæ in Catalonia à quo tempore incepit cum ſequen. num. 31.
Conſtitutiones in Catalonia quando inceperint ſub certa forma fieri, num. 32.
Goticæ leges quando vigebant in Catalonia. num. 33.
Conſtitutiones Cataloniæ quando inceperint, num. 34. & 35.
Catalani qualiter ſe ſubiecerunt Carolo Magno, num. 36.
Conſtitutiones Cataloniæ factæ fuerunt ad inſtar temporis Gotorum, num. 37.
Poteſtas à populo in Regem tranſlata qualiter dicatur, num. 38.

Princeps

Princeps omnia cenſetur habere à Populo. num, 39.

Legum ante diluuium nulla extat memoria, num. 40.

Cataloniæ iura quando fuerunt ad ſcripta redacta, num. 41.

Cataloniæ iura qualia erant antequam redigerentur ad ſcripturam, num. 42.

Conſtitutiones Cataloniæ qualiter primò fuerunt facta, num. 3. & 44.

Comites Catalaniæ qualiter ſe obbligarunt condere conſtitutiones, num. 45.

Rex paſciſcendo reputatur particularis, num. 46.

Integritas Regis in quo conſiſtat, nu. 47.

Regis ſummum bonum in quo conſiſtat, num. 48.

Regis poteſtas an truncari poſsit, nu. 49. cum ſequen. & num. 56.

Regaliæ ſupremæ non ſeparantur à Rege, num. 50.

Poteſtas Regis prius fuit penes populum, num. 51.

Conſuetudo faciendi leges attenditur, n. 52.

Rex an poſsit liberum populum obbligare ad ſuum libitum, num. 53.

Libertas ſemper præſumitur in populo, num. 54.

Libertas ſemper cenſetur reſeruata, nu. 55.

Regis poteſtas an retorqueatur in eum, num. 56.

Deus liberum creauit hominem, num. 57.

Arbitrium hominis eſt liberum, num. 58.

Liberum hominis arbitrium à Deo emanauit, num. 59.

Rex potuit ſe obligare ad faciendum leges certa forma, num. 60.

Prouincia quando quieſcat, num. 61.

Leges ortæ à populo diutius durant, n. 62.

Leges pactionatæ fieri ſolent. num. 63.

Conſtitutiones ante Regem Petrum qualiter fiebant, num. 64. & 65.

Rex an pacto poſsit reſtringere ſuam poteſtatem, num. 66.

Iuramentum iam antiquitus apponebatur pro obſeruantiâ. num. 67.

Iuramentum in teſtamento veteri an apponeretur pro obſeruantia; cum pluribus ſequen. num. 68.

Iurare Reges obſeruātiam legum iam eſt antiquum, num. 69.

Rex an remaneat obligatus ex iuramento, num. 70.

Rex in Catalonia ante omnia debet iurare, num. 71.

Vaſſalli in Catalonia ad nil ſunt obligati ante Regis iuramentum, num. 72.

Contractus Regis tenentur obſeruare ſui ſucceſſores, num. 73.

Bouatici venditionis verba referuntur, num. 74.

Reges in Catalonia qualiter ſint obligati, cum ſequen. num. 75.

Iurare Reges in Catalonia quando inceperit, num. 77.

Iuramentum iam erat de tempore Gotorum, num. 78.

Iuramentum apponi in Conſilijs Toletanis fuit decretum, num. 79.

Rex Bamba fuit primus qui iurauit ſeruare iura, num. 80.

Iurare ſolitum erat apud Hebreos. nu. 81.

Iurare tenetur Rex in Catalonia ante omnia, num. 82.

Vaſſallorum actus facti ante iuramentum Regis ſunt nulli, num. 83.

Verba continentia decretum irritans annullans omnia facta, num. 84.

Decretum irritans quid importet, num. 85.

Iurare tenentur omnes ante ingreſſum iuriſdictionis, num. 86.

Iuramentum preſtare ante omnia eſt vbicunq; num. 87.

Iuramentum an poſsit relaxari, ſeu remitti, num. 88.

Rex Petrus quouſque iurauit non permiſit ſe nominari Regem, num. 89. & 90.

Principis nomen quid ſignificet, num. 91.

Iuramentum primogeniti qualiter in Catalonia præſtitum, cum ſequen. num. 92.

Iuramentum à temporibus Gotorum incepit, num. 97.

Iuramentum alibi preſtitum à loco vbi tenebatur preſtari eſt nullum, n. 98.

Teſtes recepti in diuerſo loco in quo tenebantur ſunt nulli, num. 99.

Rex primum Iuramentum debet preſtare in ciuitate Barcin. à n. 92. cum ſeq. n. 100.

Pactum

Digitized by Google

Pactum differt à iuramento, num. 103.
Pactum obligat ſucceſſores, num. 104.
Iuramentum non obligat ſucceſſorem, num. 105.
Conſtitutiones in vim pacti ſiunt in Catalonia, num. 106.
Rex cenſetur ſuccedere in Regno, ex eiſdem cauſis ſuorum prædeceſſorum, num. 107.
Rex nouus tenetur iurare ſicuti Prædeceſſor eadem forma. 108.
Vaſſalli durante dilatione iuramenti in Catalonia in nihilo Regi tenentur, num. 109.
Vaſſalli non tenentur obſequia Regi donec iurauerit, num. 110.
Verbum Reſpondere, *quid ſignificet, num. 111.*
Verba generalia, omnia comprehendunt, num. 112.
Generale verbum omnia comprehendit etiam in odioſis, num. 113.
Dictio Aliqua, & Qualibet, *quid ſignificant, num. 114.*
Rege recuſante preſtare iuramentum quid fiendum, num. 115. & ſequen. & n. 122.
Via coactiua an locum habeat, num. 116.
Prima ſedes à nemine iudicatur, num. 117.
Rex quo ad ſuos vaſſallos prima ſedes dicitur, num. 118.
Precibus à Rege ſunt impetranda negocia, num. 119.
Conſtitutio de la obſeruanſa quando locum habeat, num. 120. & 1211.
Contrafactio Conſtitutionum qualiter reparetur, num. 121.
Cogitandum non eſt Regem eſſe iniquum, cum ſequen. num. 123.
Fortuitorum caſuum diſtinctio, num. 124.
Renunciatio caſuum fortuitorum quos comprehendat, num. 125.
Bellum Florentinorum inopinatum, num. 126.
Regi aſſerenti ſe eſſe occupatum an ſit credendum cum ſequen. num. 128.
Neceſſitatis plura referuntur, num. 129.
Neceſsitas illicita, facit licita, num. 130.
Officiales fuerunt creati neceſſitatis cauſa, num. 131.
Officialium creatio quando fuerit declarata nulla, num. 132.
Locumtenens generalis eſt delegatus n. 133.
Locumtenens expirat defuncto Rege, num. 134.
Rege defuncto, quis miniſtret iuſtitiam, num. 135.
Primogenitus Regis eſt verus Gubernator, num. 136.
Frater Regis quando habeatur loco Principis, num. 137.
Frater Regis dicitur Infans, num. 138.
Gubernator Cataloniæ ordinarius quis ſit, num. 139.
Gubernatoris Cataloniæ aliqua referuntur, num. 140.
Credendum an ſit Regi *aſſerenti ſe eſſe occupatum cum ſequen. num. 141.*
Regis *authoritas magna, num. 142.*
Regi *an ſit credendum quando agit de ſuo commodo, & ſequen, num. 143. & 146.*
Credendum an ſit Principi in tertij præiudicium, num. 144. 145. & 147.
Credendum an ſit Principi circa ſuos contractus, num. 148.
Contractus *à Principe non poſſunt alterari, num. 149.*
Iuramenti preſtatio in Catalonia *non dependet à ſola* Regis *voluntate, num. 150.*
Iuramenti preſtatio eſt neceſſaria reſpectu Regis, *num. 151.*
Principi non eſt credendum in præiudicium alicuius, & ſequen. num. 152.

Caput Tertium, de Regalijs competentibus Comitibus Barcinone, & à quo tempore, & an eas communicare poſſent.

1 TRactaturus de Regalijs competẽtibus Comitibus Barcinone præſuponendum eſſe cenſeo eorum principium, tanquam fundamentum, & baſſem, huius edificij, ſupra

ſupra quod materia huius capitis edi-
ficanda eſt. Sine his apatet, vix mate-
riam proſequi poſſe, vt refert Anto.
2 Oliba de actio. tom.1. lib.3. cap.2. in
principio in hæc verba: *Vix enim iu-
ris notitia alicuius Prouinciæ, vix ſine
ipſius gentis antiquitate, & inicijs poteſt
intelligi* quod præcenſit Iure Conſul-
tus Caius, lib.1. ad legem duodecim
tabularum, cuius fracmẽtum refertur
in l.1. ff. de origin. iuris, in hæc pro-
3 rumpens verba: *Facturus legum vetuſ-
tarum interpretationem, neceſſario prius
ab vrbis inicijs repetendum exiſtimaui,
non quia velin verboſos commentarios fa-
cere. Sed quod in omnibus rebus animad-
uerto, id perfectum eſſe, quod ex omnibus
4 ſuis partibus conſtat*, & ibi Acur. in gloſ.
quibus ſuppoſitis ſciendum eſt. Anti-
quitus in tota Hiſpania, quo tempore
à Goticis occupata erat, vniformiter
eiſdem legibus in pace, & quiete vni-
uerſall, omnes homines viuere, quouſq;
5 Erulgius Eticus, & Vitiſſa Gotici Re-
ges, & vltimo loco Rodericus Crude-
lis, & Tiranus, totam Hiſpaniam de-
6 uaſtauit. Eo tempore multi ex Goti-
cis in montes ſe receperunt, & ibi eiſ-
dem Goticis legibus vtebantur, & ſub
eadem obſeruantia conſtituti erant,
vt ateſtatur Anto. Oliba de actio. to.1.
lib.3. cap.1. num.6. refert etiam. Suri-
ta in ſuis annalibus lib.1. cap.6. cumq;
prædicti Gotici, qui in montibus ſe
receperant, diuiſi eſſent propter ter-
rarum diſtantiam, cum quidam eſſent
in Montaneis Aſturiarum, alij in Mõ-
taneis Nauarræ, & Iaccæ, alij in Piri-
neis, ex qua diſtantia impoſsibile erat,
ſub vnius Regis poteſtate, & Guber-
7 nio exiſtere; decreuerunt tanquam
ſeparati, diuiſim eligere Reges. Vnde
in Aſturijs fuit electus. & creatus. In-
8 fans don Pelaius, qui iuxta præcita-
tos Authores, contra Sarracenos bel-
lum intulit, annó ſeptingenteſimo
decimo ſeptimo. In Montibus Nauar-
9 ræ crearunt Garciam Egidium. Siue
Hiſpanæ nominatũ Garci-Ximenez.

Qui ſimiliter Sarracenos expellere
incepit á ſuo diſtrictu, anno ſeptin-
genteſimo vigeſimo quarto. Arago-
nenſes veró habitantes in Montibus
10 de Sobrarbe, & Ribagorça, eligeruut
ſibi in Comitem Aznar Primum, qui
anno ſeptingenteſimo trigeſimo Mau-
ros á ſuo Regno expellere incoauit.
11 Catalani veró, ex Goticis elegerunt
ſibi in Comitem, ſeu Primatũ vnum
vocatũ, Bernardum, qui debellare ce-
pit Mauros. In anno ſeptingenteſimo
quadrageſimo. Vt ateſtatur Pineda in
Monarchia Eccleſiaſtica, lib.18. cap.3.
§.5. Expulſis vero Mauris á Catalonia,
12 exiſtentibus adhuc. In reliquis Hiſpa-
niæ partibus. Timentibus, & recelan-
tibus Catalanis, de ipſorum viribus, &
fortitudine, ac poteſtate, decreuerunt
ſe ſubſcribere protectioni Caroli Mag-
ni Regis Fráciæ, voluntatie tamen. Et
ex mera, & ſpõtanea volũtate, eo tamẽ
adiecto pacto, quod ipſe Rex Carolus
Magnus, eoſdem Catalanos ſub eiſdem
13 legibus, ac libertatibus, quibus ipſi
vtebantur, conſeruaret, & eiſdem vt
Rex præeſſet. Sub quibus conuentio-
nibus, Imperator Carolus Magnus,
eos admiſit, eiſdemq; promiſit eos
manutenere, & conſeruare. In priſti-
na, & antiqua eorum libertate. vt ate-
ſtantur Surita in ſuis Annalibus to.1.
lib.1. cap.9. Diago. tracta. de los Con-
des de Barcelona lib.1. cap.19. Boſc in
ſuo lib. dels titols de honor lib.4. c.3.
14 idem etiam conceſsit, & approbauit
Ludouicus Pio eius filius. Similiter
ratificauit Carolus Caluo, prædicto-
rum filius, & nepos vt extant eorum
priuilegia regiſtrata in domo Deputa-
tionis in lib.1. priuilegiorũ à fol.140.
cum ſequi quanto magis, quod etiam
15 ſi non extarent conuentiones, & pri-
uilegia, adhuc remanerent Catalani in
eorum primeua libertate, & modo
viuendi, quia tacite ſub hac conditio-
ne vnio cenſetur facta, cum de iure
16 quando fit vnio duarum Prouincia-
rum, tacite ineſt quod vna quæq; vi-
uet

uat iuxta antiquas leges,& conſuetudines,vt probat Socin. ſenior conſ.7. num.2,lib.2.loquens de vnione Ciuitatis de Arecio cum Ciuitate Floren-
17 tiæ Bar.in l.ſi conuenerit.,§.ſi nuda.ff. de pigno.actio. Per actis ſupradictis. Ludouicus Pio creauit primum Comitem Barcinonenſem Goticum, ex Gallia Narbonenſi, vocatum Barà quem tãquam proditorem dictus Ludouicus Pio,à Comitatu priuauit,nominando in Comitem quendam Bernardum,& poſt eum Vuifredum Primum. Cui ſucceſsit francigena quidam nobilis nominatus Balamon. quẽ occidit Vuifredus, qui fuit filius dicti Vuifredi, & ſecundus Comes dicti nominis. Hunc ſecundum Vui-
19 fredum. In Comitem habuerunt, & propter eius magnum valorem, eo quod ipſe ſolus liberauerat ſecundo Comitatum Cataloniæ, quem Mauri poſt primã expulſionem,iterum ocupauerant.Propter hanc ac Mauris reportatam,victoriam,pet dictum Vvi-
20 fredo ſecundum Comitem, Carolus Caluo, remiſit eidem Vvifredo Secũdo, fœudum, ſub quo ipſe pro dicto Rege Franciæ dictum Comitatum obtinebat, ita ateſtatur Diago in tracta. de Comiti Barcino. lib.2. cap.7. Beuter.lib.5.cap.15. Marqui. in vſati. cum dominus Boſc in ſuo lib. dels titols de honor, lib.2. cap 6. pag.167. lib.3.cap.1.,§.1.pag.307.Liberato igi-
21 tur Comitatu à Fœudi ſeruitute, ComitisBarcinone,tanquam non recognoſcentes ſuperiorem, iura Regalia exercere ceperunt, vt ateſtatur Marqui.in vſa.ſi quando col.penul.Mier. colla,9.in curia Barcino.fœudi.primi. cap.10. num.13. & 14. Olib. de actio. par.1.lib.3.cap.1.Cali. in directo.pac. & treugæ dubio 1.,verſ.Et hic quæro
22 & dub.13.col.1.& ex hac ſuprema poteſtate, Principes nominatos fuiſſe ateſtatur Cali.in vſati. cum dominus n.6.in proœmio vſatico. Nec mirum,
23 quia licet Regalia iura appellati videantur, quia Regibus competunt iuxta nominis etimologiam, præcipua tamen cauſa eſt.Quia ea exercen-
24 tes non recognoſcunt ſuperiorem.ita pluribus relatis Roſcenteu. de fœudis,rom.1.cap.5.de regali. conclu. 2. a nu.1.& conclu.62.in princi.& con-
25 cl.85.Regaliæ verò in maiores,& miminores diuiduntur ex diuiſione ſummarie tradita per Roſcen. de fœudis cap.5.de rega.concl.ſecũda, & dictum eſt in cap. quot ſint regaliæ, & quæ. nu.15.& quod maiores ideo dicuntur,
26 quia afixę ſint Coronæ ſuperiori Regis vt ab eo ſeparari non poſsit,quod confirmat exemplo.Legis condendæ.
27 Aſſerens Roſcentaulus dicta concluſione ſecunda.legis condendæ facultatem ſupremæ Regis gemmæ ahhere-
28 re,& ab ea non poſſe ſeparari. Ex qua doctrina mirati fueruut aliqui, qualiter in Catalonia leges condere ſoli Regi non competat. Sed ipſi, & Curijs,quæ ex tribus componuntur brachijs,vt dictum eſt.

29 Prædicti autem mirari non debent. Eo quod Reges in Catalonia ſoli, ſine interuentu curiarum,leges facere non poſſunt. Nã prædictæ regaliæ, quoad actum legis condendæ, fuit per Regem derogatũ pacto expreſſo. Provt
30 areſtatur Oliba ad vſati.alium namq; cap.1. à num.17. quod confirmat ex conſtitutione 2. Titu. de vſat. conſti. quæ eſt Regis Petri Secundi in curijs 1283. incipiente, *Volem, y ſtatuim,* præcenſit Calicius. In extragrauato. Curia cap.6. num.3. & cap.2. num.3.
31 & 4. Marqui. in vſati. ſi cum dominus,fol.20.idem Oliba cap.3.num.40. hoc tamen fundamẽrum appatet non probare prohibitionem legis condẽdæ à tempore Regis Petri Secundi initium habere, quia regnare cepit anno 1283. iuxta cronologiam contentam in principio voluminis con-
32 ſtitutionum. Vnde verius exiſtimo hanc conuenrionem inter Regem,& Principatum originẽ traxiſſe à con-

uentione

Digitized by Google

uentione facta inter Principem, &
Principatum. Quando ipſe Principa-
33 tus ſe obtulit ſub pacto. Quod Prin-
ceps cum haberet ſub legibus Goti-
cis, vt refert Surita in ſuis annalibus
lib.1.cap.6. Oliba de actio. pri. part.
lib.3.cap.1. num.6. cum vero Goticæ
leges deficerẽt nouæ leges factæ fue-
runt quam rationem poſt hæc elabo-
34 rata inueni apud Philipum Vinyes
in allegato ſuo opere incepto de con-
uocatione curia cap.1.a num.13. con-
firmantem pluribus conuocationibus
curiarum anteriorum. in quibus fue-
runt factæ conſtitutiones de conſenſu
35 Regis, & curiæ num. 37. reſoluendo
hoc idem. Quod neceſsitas condendi
conſtitutiones per Regem & Curiam
emanat ex lege Regia qua ſibi Regem
eligerunt Carolum Magnum Fran-
ciæ Regem licet enim in Regem eũ-
36 dem elegerint non tamen in eum
tranſtulerunt poteſtatem abſolutam
condendi leges, ſed eas fore decer-
nendas vti tempore Gotorum ſoli-
tum erat fieri, ita ateſtatur Vinyes
37 vbi ſupra. Referri per Adamum Got-
ſem in ſua politic.lib.5.cap.5 § 6. vbi
ait quod per ſolam Principis electio-
nem non cenſetur data facultas legiſ-
latiua in hæc verba prorumpens.
38 *Non igitur ſentiendum eſt cum quis
aliquis hominum coetus in vnum conue-
nit Principem, quæ ſibi delegit quaſi na-
turali ductu, & ſequela, etiam legum fe-
rendarum poteſtatem illi collatam adeo.
Sed tantum ipſi communitati per modum
proprietatis naturam conſequentis datur.
Nam conſtituto illo corpore, naturalis iu-
ris, & legum neceſsitas, adeoq; poteſtas
exurgit, & Principi pro voluntate reipub-
lice, & vſu communicat.* Hæc verba re-
fert Vinyes, & ea tanquam ab autho-
re non facile reperto hic tranſcribere
39 volui. Quod enim Princeps habet, po-
puli conſenſu cenſetur habere iuxta
tradita per DD. in l. 1. ff. de conſtit.
princi. & in l.2.ff. de origi. iuris. Pa-
nor. & alij in cap. per venerabilem.

Qui filij ſint legitimi Diuus Thom.
quæſt.90.art.3. & quæſt.97. citata in
opus de poteſ.Papæ.2. par.cap.2.quos
refert & ſequitur, Suarez de legib. lib.
3.cap.4. num.2. Andræas Boſc in epi-
tome. Dels titols de honor de Cata-
lunya Roſſello, y Cerdanya lib. 5. tit.
3.tractan.de legibus. Quibus antiqui-
40 tus Cathalani vſi fuerunt, tempora
diſtinguit. Afferens a creatione mun-
di, vſque ad vniuerſale diluuium non
reperiri leges iuxta quas gens viue-
ret. Iuxta notata per Sanctos Patres.
Boſc.lib.2.cap.1.per totum, & lib.5.ca.
10.vbi aſſerit ex Oliba ad vſati.alium
namq; cap.2. num.2 quod ex quo Co-
41 mites fuerunt domini abſoluti, leges
ſtatuerunt ad inuicem, quas obſerua-
bant. Non tamen in forma ſcriptas
quoad vſque Comes Berengarius vn-
decimus vna cum Almodi eius vxore
conuocatis curijs in anno 1070. vt
refert Oliba de actio.1.part.lib.3.cap.
2.de conſilio Epiſcoporum, Magnatũ,
Abbatum, Comitum, Vicecomitum,
42 Varuaſſorum, ad ſcripta redigerunt
vſaticos. Qua autem forma obſerua-
bantur refert Boſc dicto cap. 10. cum
ſuis §§. dicens, quod milites, & ciues
43 non ingrediebantur in conſtitutioni-
bus ordinandis. Sed quod Comes cum
Epiſcopis, Abbatibus, Nobilibus, &
Magnatis, eas faciebant. Et hoc dura-
uit quovſq; Rex Ildefonſus in anno
1173. In loco vocato *font de aldara* fecit
44 primam conſtitutionem cum militi-
bus & vniuerſitatibus & eſt Conſtitu-
tio prima ſub titulo de Pace & treuga;
ita etiam Calicius in extragrauato.cu-
ria ita etiam Oliba. lib.3. c.3.n.39. de
actio, *faciunt notata per Grego. Marti-
nez 12. q.90. art. dubio.5. Vbi de Repu-
blica pactionata loquens ait Vbi autem res
publica non totam Regi contulit poteſta-
45 tem ſed limitatam, vtendus eſt illa limi-
tatione, qua ſibi poteſtas eſt collata a Re-
publica, vt contingit in Catalonia, in qua
Rex ex ſua inſtitutione non poteſt con-
46 dere leges ſine Comite ipſa Republica in*
Comitijs

Digitized by Google

Comitijs generalibus vt patet ex libro Cõ-
ſtitutionum.
45 Ex prædictis igitur aparet. Leges,
ſiuè conſtitutiones in Catalonia fieri
non poſſe, per ſolum Regem, ſed ne-
ceſſario, debere fieri cum interuentu
curiarum. Eo quod Reges in vim pa-
cti, a ſe abdicatunt facultatem libe-
46 ram diſponendi leges. Pacta enim hoc
operatur, quod Princeps pacto factu,
tanquam particularis habetur, Bart.
conſ.59. lib.1. Ancar. conſ.437. quos
alios referens ſequitur, Surd. conſ.323.
num.5. Petrus Gregor. in ſua repub.
47 lib.7.cap.16.num.8. Regis enim inte-
gritas conſiſtit in fide ſeruanda, & iu-
ſtitia miniſtranda, vt legitur Prouer-
biorum.35.num.5. vbi *aufer impietatem*
de cultu Regis, & firmabitur iuſtitia tro-
48 *nus eius.* & Diuus Grego. li.7. Epiſ.120.
Ita loquitur; *ſummum in Regibus bonum*
eſt iuſtitiam colere, ac ſua vnicuiq; tribue-
49 *re.* Nec ex hoc dici poteſt minutam,
ſeu truncatam eſſe Regiam dignita-
tem, contrariariq; hanc reſolutionem
alteri reſolutioni prædictæ. Quod Re-
galia condendi legem, ſit de ſuperio-
ribus, vt diximus, & quod ſupremæ
50 ideo dicantur, quia ſint de gemnis
pretioſioribus, quæ a Regio diadema-
te ſeparari nullo modo poſſunt. Quia
conſiderandum eſt, quod tradit Phili-
pus Vinyes dicto diſcurſu 1. à nu. 42.
vbi refert ex Mencah. libro contro-
uerſia Illuſtrium cap.47. nu. 10. aſſe-
51 rente. Quod cum poteſtas primeuis
temporibus penes populum eſſet, ab
eoque in Principem tranſlata, potuit
in parte, vel in toto transferri. Quod
52 factum erat. Et ſic inſpicitur conſue-
tudo condendi leges, in vno quoque
Regno faciunt tradita per Ludoui. a
Molina e Societate Ieſu de iuſti. &
53 iure diſpu.580. Ioan. de Salas eiuſdem
Societatis de legibus diſp. 1. ſectio. 9.
reſoluendo. Regem non poſſe obbli-
gare populum liberum, ſub hac, & illa
conditione, per vim, ad quid diuer-
ſum. Ducti omnes hoc fundamento,
quod tradit dictus Menchaca, quod in
54 dubio ſemper libertas præſumitur, In
populo. Cum reſeruata iudicetur, Ex
generalitate, l. omnes populi, ff. de iu-
55 ſti. & iure. §. ſed naturaliæ inſti. de iure
natu. gentium. & ciui. l.2. §. deinde.
56 quia ff. de iuſ. & iur. Supoſito enim,
quod a principio voluntarie Rex ſe
obbligauet, ad obſeruantiam. conuen-
tionis, & libertatis, non poteſt obſer-
uantia retorqueri in eius magnitudi-
nem. Experimur, namq; & de fide ha-
57 bemus Deum Omnipotẽtem liberam
hominem cum libera, & abſoluta vo-
luntate creaſſe, dediſſeque eidem li-
58 berum arbitrium operandi. Vt legitur
ex fide decretum in Sacro Santa Tri-
denti. Synodo ſeſſ.6. de iuſtificatione,
Cano.4. nunquid poteſt dici ſine hæ-
reſi minutam fuiſſe diuinam poten-
59 tiam reſpectu hominis? Euidens qui-
dem eſt, non poſſe dici truncatam. Cũ
libertas hominis, a Deo emanauerit.
Sic licet Rex habeat ſupremam facul-
tatem legis condendæ, potuit tamen
Rex ex ſuamet magnitudine, ſupre-
mam illam poteſtatem limitare, in ac-
60 tu. Vt in hoc Principatu fuit factum
ne conſtitutiones per ipſum ſolum
fierent, ſine interuentu curiarum, &
hoc recte ad notauit & latiſsimis fun-
damentis corroborat Petrus Ludoui-
cus Martinez in diſcurſu ſuo facto de
vice Rege extraneo Regni Aragoniæ
pri. part. a num.92. vſque ad 112. Calic.
61 Ramirez in tracta de lege Regia §.21.
per tot. quod præcenſerat in §.19. di-
cens, quod Monarchia, quæ legibus po
puli ſeruatis, eſt gubernata, diutius vi-
62 uit, & difficilius tumultuatur. Quia cũ
leges ortæ fuerint ex animis ciuium,
longiores radices habent, indeq; diffi-
cilius euelluntur. Alia ad hoc inſtitu-
tum refert Paleotus de conſultationi-
bus pri. part. quæſt.3. arti.5. ad finem.
Plura etiam in huius dicti confirma-
tionem refert Actuarius Aphoriſmo-
rum politicorum de repubblica inſti-
63 tuenda lib.2. cap.7. num.4. vbi de hu-
iuſmodi

iuſmodi legibus pactionatis loquens
ait. *Nec hoc minus Maieſtatem Principis
minuit*, ex dictis igitur manet euidēter
64 probatum, ante Regem Petrum ſoli-
tum eſſe in Cataionia fieri cōſtitutio-
nes in curijs generalibus, cum aſsiſ-
tencia Regis, & internētu trium Bra-
chiorum, ex quibus cōponitur curia.
Dictum verò Mieres, aſerentis, à dicto
tempore cōſtitutiones fieri, interpre-
65 tatur Philipus Vinyas. In dicto pri-
mo diſcurſu. de conuocatione curia. à
num. 46. cum ſequen. multa deducēs
ad interpretationem mētis dicti Mier.
& in hoc (tanquam tritiſsimum prin-
cipium in Catalonia) non eſt inmo-
randum. potuiſſe quidem Regem in
66 electione ſua, ſe ſubiacere legum pa-
ctionatarum obſeruantiæ, nec ex eo
minui ſupremum illud ius regaliæ,
quod tanquam ſuperiori gemmæ ad-
67 heret. Cum quæ iam antiquitus iuris
iurandi Religio interponeretur, ad
hoc, vt pacta ſeruarentur, vt inter He-
bręos obſeruari atteſtatur. Abulē. Reg.
68 cap. 10. q. 3. & Macabe. c. 6. ibi, *& Iura-
nit illis Rex, & exierunt de munitione,
& intrauit Rex montem Sion.* & Parali-
pomenon. cap. 13. ibi: *Duxerunt filium
Regis, & impoſuerunt ei diadema, dede-
runtq; ei in manu eius legem tenendam,
conſtituerunt eum Regem vnxitque eum
Ioſada Pontifex, & filij eius inprecati
ſunt, atque dixerunt viuat Rex.* Tradit
69 plura Camil. Borrel. de Magiſt. lib. 1.
cap. 14. num. 3. Guido Pap. deciſ. 206.
Boeri. deciſ. 149. Cailx. Ramirez de
lege Regia. §. 35. Nata. conſ. 52. lib. 1.
Meno. de recuperan. rem. 9. n. 336. in-
de ad obſeruantiam noſtrorū iurium,
Reges, & Comites. anteriores ſoliti
fuerunt iurare. Remanſit igitur Rex
obligatus, ex iuramento preſtito. per
70 primum Regem, & poſtea per ſucceſ-
ſores. ad cuius præſtationem adſtricti
71 ſunt Reges in hoc Principatu, illud
prius preſtare, antequam vaſſalli ſibi
72 preſtēt Sacramentum, & homagium,
ex diuerſis partiæ iuribus. quæ hic re-

cenſere decreui, vt veritatis funda-
mentum omnibus innoteſcat. præſu-
poſito prius, & iacto fundamento. per
Bal. con. 82. n. 1. lib. 1. & con. 175. n. 2.
Manti. de tacitis, & ambiguis, conuen.
lib. 1. tit. 13. Titu. 20. n. 9. quod contra-
73 ctus celebrati à Principe, inconcuſe à
ſucceſſoribus ſunt ſeruandi Manti.
plures referens Autores. de taci. &
ambi. lib. 3. titu. con. 47. Olib. ad vſati.
alium namq; cap. 3. n. 9. Bal. conſ. 317.
volu. 1. Rolan. con. 13. n. 32. & con. 45.
n. 8. & con. 25. n. 35. volu. 3. Craue. con.
542. n. 51. & con. 241. n. 10.
74 Primum igitur fundamentum eſt,
quod legitur in venditione facta per
Regem Iacob. Secundum de iure
vulgo dicto *del Bonatge*, precio trecen-
tarum millia librarum in anno 1299.
pridie nonas Ianuarij in quo inſtru-
mento leguntur hæc verba: *Præterea
ex certa ſciencia volumus, & concedimus
vobis, & veſtris, & omnibus alijs, & ſin-
gulis ſupradictis ſpecialiter, & generali-
ter dictis, ſeu nominatis, & notario infraſ-
cripto nomine veſtro, & aliorū omniū, &
ſingulorū ſupradictorū generaliter, ſpecia-
liter nominatorū, à nobis, legitimè ſtipulā-
ti paſcicenti, & recipienti. & perpetuo
ordinamus per nos, & omnes hæredes, &
quoſcunq; ſucceſſores noſtros, quod ſucceſ-
ſores noſtri in Comitatu Barcinone, & in
Cathalonia, tam generaliter, quàm ſpecia-
liter, vnus poſt alterum ſucceſsiuè tem-
pore dominij, ſeu nouæ ſucceſsionis, ante-
quam Richi Homines, Milites, Ciues, &
Burgenſes, & homines villarum, & ali-
qui alij Cataloniæ, ſibi faciant, ſeu pre-
ſtent iuramentum, ſeu fidelitatem, vel
ſibi in aliquo reſpondeant, & antequam
aliquis requiſitus expreſsè, vel non requi-
ſitus ſibi faciat, vel facere teneatur ho-
magium, vel aliquam recognitionem ratio-
ne feudorum, vel qualibet alia ratione ipſe
ſucceſsor noſter, & noſtrorum in Comita-
tu Barcinone, & Catalonia quicunq; fue-
rint generalis, vel ſpecialis per ſe, & ſuos
laudet, & confirmet, & iuret publicè, &
aprobet præſentem venditionē, & remiſ-*

ſionem Bouagÿ, Terragÿ, Herbagÿ, & actionis, & relaxationis iuris eorum cum publico inſtrumento, &c. vſquequo, prædictam laudationem, & confirmationem, & iuramentum, & approbationem prædictorum omnium fecerit cum publico inſtrumento, aliquis de prædictis ſupra generaliter, vel ſpecialiter dictis, ſeu nominatis, vel eorum ſucceſſores non teneantur ei reſpondere in aliquo. & ſi per aliquem cuiuſcunque conditionis, ſeu ſtatus extiterit ſacramentum fidelitatis, vel homagium, ſeu alia quævis obligatio facta eſſet antequam prædicta, vel vt eſt dictum laudata, approbata, & iurata eſſent per nouum quæuis dominũ nõ valerent, & pro non factis penitus haberẽtur. quæ verba
ſunt formalia. Priuilegijs etiã Regijs
75 ſupradicta ſunt confirmata. Primo ex
priuilegio Regis Petri Tertij, quarto
idus Iulij 1336. alio per eundem 4. calend. Nouem. 1339. alio 4. calen. Aprilis 1344. circa vnionem Regnorum
Maioricæ, & Minoricæ, cum Comitatu Barcinone. Corroboratur etiam ex
conſtitutione ſecunda ſub titu. de iu-
76 ramento. voluntario, & neceſſario
quæ eſt Regis Iacobi Secundi in ſecunda Curia Barcinone anni 1299. cap. 27. Hanc verò obligationem iurandi Regis à primeuis temporibus
77 obſeruari ateſtatur. Rex Petrus in
priuilegio conceſſo. Ciuitati Barcinono 14. calen. Nouem. 1344. loquens de hoc iuramento. ateſtatur conſueuiſſe prædeceſſores ſuos illud præſtare, & Comites prædeceſſores. illud præſtaſſe refert Çurita lib. 1. Anna. cap. 12. ceterum inicium præſtandi dictum iuramentum per Reges ex
78 legibus Goticis traxiſſe confirmat
Philip. Vinyes in diſcur. 4. de conuo. curi. cap. 77. verſ. *De lo dicho ſe ſigue.* cum ſequen. referens hoc atteſtaſſe Garibay in ſuo libro 8. cap. 31. reſoluens hoc diſpoſitum fuiſſe in cõſilio
79 Toletano 8. regnãte Reſiſundo Rege
Goto. æra. 691. vt legitur in tomo.
cõſilio. Toleta. fol. 192. c. 10. vbi legũtur hæc verba: *Et non prius apicẽ Regni quiſq; percipiat, quam ſe illa per omnia ſupleturum iuris iurandi taxatione reſpiciat,* quod ſcriptum legitur. In recollectione conſiliorum Toleta. per Archiepiſcopum Garcia de Loaiſa con. Toler. 8. fol. 436. c. 10. prædictumq;
80 iuramentum fuiſſe ante omnes præſtitum, per Bambam Regem Gotum. refert Archiepiſcopus don Rodericus lib. 3. ſuæ Hiſtoriæ c. 1. allegat. per Vinyes dicto. diſcur. 4. n. 83. & primeuis temporibus ſolitũ eſſe. vt de Hebræis ateſtatur. Abulanſ. 1. Reg. c. 10.
81 quæſt. 3. de Græcis Plato dialo. 3. de
legibus. De Lacedemonijs Strabo. Sermo. 44. de legib. Marques en ſu Gouernador Chriſtiano lib. 2. c. 23.

Ex prædictis infertur Regem in Catalonia ad iuramentum præſtãdum
82 ad ſtrictum eſſe, antequã Populus ei
præſtet ſacramenta, & homagia. Guiller. de Valleſica. In vſati. quoniã per iniqum n. 5. fol. 117. col. 3. Mar in eod. vſati. col. 1. Mier. in curia Barci. Regis Petri Secundi, col. 2. c. 62. circa finem idem Mier. in ſecunda curia Barcinone Iacobi. Secundi c. 27. Ioan. de Socar. in conſuet. Catalon. c. 1. n. 69. in c. Barones, nu. 5. Oliba ad vſati. allum namq; c. 3. n. 10. & c. 4. n. 34. Peguer. in praxi crimina. c. 10. n. 7. Cancer. to. 3.
83 vari. c. 3. n. 36. & adeo hoc eſt verum,
quod dato, quod vaſſalli aliquos actus ſubiectionis facerent antequam Rex iuraſſet, prædicti actus eſſent nulliter facti, & ſolum de facto. & ſic ius non tribuerent Regi. quia verba illa, quæ
84 leguntur in dicta vẽditione Bouatici:
Et ſi per aliquẽ cuiuſcunq; cõditionis, &c. pro *non factis penitus habeantur.* conti-
85 nent in ſe decretum irritans. Roma.
conſ. 401. ver. & non aliter Zabarella. con. 30. Capi. deci. 9. in fine Alex. con. 97. n. 4. lib. 1. & conſ. 116. lib. 6. Soci. con. 87. col. 5. verſi. confirmatur lib. 3. Iaſſ. con. 85. col. 2. vol. 2. Caſſado. deciſ.

2. de

Digitized by Google

86 2. de reſeruat. Gonçalez ad regul. 8.
cancellar. gloſ. 67. num. 12. nec mi-
rum, cum ſit ferè totius mundi vſus,
& conſuetudo omnium Prouincia-
rum, quod illarum domini, ſeu Gu-
bernatores ante ingreſſum ſui offi-
87 cii, iurent de obſeruandis ſtatutis, &
priuilegiis. vt colligitur ex authent.
de defenſo ciuita.§.Ius iurandum, ibi:
*Secundum conſuetudinem veſtræ Ciuita-
tis iudicare iurauerint*, Gail. obſeru. 36.
lib. 1. Maſtril. de magiſt. lib. 2. cap. 2.
num. 12. Cancer. 3. par. cap. 13. num.
88 339. Hocque iuramentum tam neceſ-
ſarium eſſe affirma Minſinge. centur.
2. obſeru. 76. vt atteſtetur non poſ-
89 ſe renuntiari, nec remitti. Prodeat in
lucem obſeruantia Sereniſsimi Regis
Petri Tertii, qui mortuo Rege Iaco-
bo Primo in anno 1276. cum ſucce-
deret vniuerſaliter in omnibus eius
Regnis, nunquam, vt Regem a vaſſal-
lis ſe tractari, nec nominari permiſsit,
donec a vaſſallis Regnum deterre-
90 rur, & iuraſſet. Interim tamen Prin-
cipem ſe nominare fecit, vt refert
Zurita lib. 4. annalium cap. 5. & Hie-
ronym. Blancas in commentariis A-
ragonū ſub Petro Tertio anno 1276.
fol. 71. Huius nominis *Principis* ſig-
91 nificationem referunt in l. ſi plures.
§. apparet, & ibi Acur. ff. de admin. tu-
tor. Molin. Theol. de iuſtit. & iur. di-
ſput. 22. Açor lib. 2. moral. inſtitut.
cap. 11. quæſt. 22. Camil. Borrel. de
Catholi. Regis præſtan. cap. 33. num.
66. Petr. Gregor. de republ. lib. 6.
92 cap. 1. & 2. Et licet euenerit, quod a-
liquibus primogenitis fuit præſtitū
iuramentum per vaſallos Cataloniæ,
in vita parentum. Videlicet reſpectu
Principis Ioannis filii Regis Petri
Tertii die 4. Maij 1354. ſimiliter reſ-
pectu Principis Ildephonſi filii Regis
93 Ferdinandi Primi 30. Martii 1412.
& domnæ Ioannæ filiæ Regis Ferdi-
nandi Catholici anno 1503. & cū Phi-
lippo II. filio Imperatoris Caroli V.
anno 1542. & Philippi III. filii Phi-
lippi Secundi anno 1585. tamen in
præſtatione dictorum iuramentorū,
maximè in iuramento præſtito, per
94 Imperatorem Carolum patrem dicti
Philippi Secundi anno 1542. legun-
tur hæc verba: *E que ans de exercir al-
gun acte de juriſdictio en lo Principat de
Catalunya, Comptats de Roſſellò, y Cer-
danya; preſtarà dins la ciutat de Barcel-
lona conſemblant jurament del que en la
preſent vila de Monſò ſa Mageſtat en
dit nom per ſa Alteza ha preſtat.* Simi-
95 lia verba leguntur in iuramēto præ-
ſtito per Regem Philippum Secun-
dum pro Principe Philippo eius filio
in curiis Montiſoni 1585. cum his ſe-
quentibus additis, *Y darà obra ab aca-
bament, que venint dit Sereniſsim Prin-
cep a edat de catorze anys, farà, y preſta-
95 rà en la dita Ciutat dit jurament* ita re-
fert Philippus *Vinyes*, in quodam diſ-
curſu quem dedicauit conſulibus, &
conſilio centum virorum ciuitatis Bar
cinon. cum ſua epiſtola dat, &c. 8. Fe-
bruar. 1626. typis manda. penes Ste-
phanum Liberos reſoluens, hanc iu-
97 ramenti præſtationem à legibus Go-
ticis emanaſſe. referens verba eiuſdē
legis, quæ reperiuntur in lib. foro A-
ragon. l. 2. in prolog. & ſunt ſequen-
tia: *E todo home ante que deua ſer Rey, è
ante que reciua el Regno deue de facer
ſacramēto de que guarde eſta ley en todas
coſas, è que la compla, e pois que lo pro-
meta ante los Obiſpos de Dios, e en nin-
guna manera non aſome de quebrantar el
juramento.* Ex quibus infertur, quod
98 cū forma iuramēti preſtādi per Regē,
ſit data, vt præſtetur in ciuitat. Barcin.
quod ſi alibi præſtetur, nullius erit
momēti, & efficaciæ iuxta traditā per
Iaſ. in l. cū quis, n. 11. C. de iuris, & fac.
ignor. verſ. ſecūdo pondera. Roman.
cōſ. 402. prout dicimus de loco delig
99 nato in remiſſoria in quo taliter teſtes
iurare debēt; quod in alio loco iurātes
nullū eſt examen, c. ſtatutū. §. in nullo

quoq; vbi ſcribentes de reſcrip. Rota deciſ. 15. de offi. de legat. In nouis &
100 multos cumulat Beltra. in additio. ad deciſ. 518. n. 12. quod etiam confirmatur ex Conſtitutione Regis Iacobi ſita in titu. de iurament axi volun. com neceſ. quæ eſt cap. 27. Curiarum anni 1299. vbi leguntur illa verba *noſtres*
101 *ſuccehidors*, quæ neceſſariò intelliguntur de tempore noui ſucceſſoris in Regno, l. ſi extraneus, ff. de condic. ob cau. l. Titius vbi Bar. ff. de milita teſtã men. Grego, Lopez. l. 10 titu 3. par. 3. Gloſ. 6. & l. 8. titu. 2. part. 5. Gloſ. 7. & l. 8. titu. 13. part 6. Gloſ. 6. & obſeruan-
102 tia ſecuta demonſtrat à principio. Hoc ita ſtatutum fuiſſe in prima Regis electione iuxta tradita per Bal. conſ. 245. lib. 8. Crauet. conſ. 333. num. 10. & conſ. 101. in fine, Nata conſ. 406. nu. 58. lib. 2. Menoc. conſ. 21. num. 9. & conſ. 331. num. 25. & conſ. 390. nu. 5. Ioſeph Lu-
103 do. deciſ. Peruſi. 62. num. 7. Eſt tamen differentia inter nudam promiſsio-
104 nem in vim pacti, & iuratam, quia ad nudam pactionem obbligati remanent ſucceſſores, vt tradit Gutier. de iuramen. confirma. 3. part. cap. 12. num. 7. Matienço lib. 5. nouæ recopilatio titu. 10. l. 3, gloſ. 13. num. 10. non tamen vir-
105 tute iuramenti. Quia cum iuramentum ſit perſonaliſsimum non obligat ſucceſſorem, Sarmiento lib. 1. ſelectæ. cap. 3. num. 5. Pater Sanchez in opere morali lib. 3. cap. 4. num. 25. ex Diuo Thoma. 2. 2. quæſ. 98. arti. 2. ad quartum, Soto de iuſtit. & iure, lib. 8. quæſ. 3. arti. 2. ad quar. Abba. in cap. veritati num. 3. de iure iuran. Padilla in l. ſi quis maior numer. 51. de tranſac. domini. poſt Ioan Andrea in cap. fina. de iure, Alex. conſ. 151. num. 9. lib. 7. Loaces in allegatione iuris pro Marchione de los Velez reſponſo. 5. & 6. num. 166. Conar. de pac. in 6. pri. part. relectio. §. 5. num. 6. Remanet igitur indubitatum, in Cata-
106 lonia a principio pro conſtante haberi, Conſtitutiones in vim pacti fuiſſe factas. Atteſtãtur practici Catalani videlicet Mier. ad conſti. 8. Curiarum Alphõſi Secũdi Montiſoni col. 3. anni 1289. & in conſti. 11. in Curia Iacobi Secundi col. 2. anni 1311. Marqui. in vſati. cum dominus col. 4. Oliba ad vſati. Alium namq; cap. 1. num. 17. fa-
107 ciunt tradita per Gregor. Toloſa. in republica lib. 6. cap. 16. per totum aſſerens, quod ſucceſſor quilibet in Regno cenſetur ſuccedere, ex cauſis, & rationibus, & eiſdem iuribus, quibus ad ſuos predeceſſores Regnum peruene-
108 rat. Vnde nouus ſucceſſor in Regno non poteſt recuſare præſtare iuramentum eadem forma, qua ſui prædeceſſores præſtiterũt, ex Bar. in l. ſi incra num. 8. ff. de pac. DD. in l. cum te ſundum. C. de pac. inter empto. & vendi. & in l. fina. C. de condic. ob cauſam, Corne. conſ. 102. lib. 3. Crauet. conſ 92. & 246. & 299. Ioſeph. Ludoui. deciſ. Peruſi. 50. Oſaſ. deciſ. 51. num. 9. Mago. deciſ. Lucen. 25. Franciſc. Bechius. conſ. 45. num. 9. & infiniti alij: & nota
109 quod interim quo tardat iuramentum præſtare in Ciuita. Barcinone. Vaſalli non tenentur Regi ſoluere onera realia, verum etiam, neque præſtare obſe-
110 quialia, ex illis verbis, quæ leguntur in venditioue Bouitici, ibi *in aliquo ſibi non reſpondeant*, quæ verba de obſequijs intelligenda eſſe aſſerit Philippus Vinyes in dicto reſpõſo fol. 2. pag. 2. in fine, vbi prædicta verba ad obedietiam eſſe ait: Cõfirmans ex incognito ſuper Pſalm. 121. in verbo *be-*
111 *nedic. ei in via*, vbi dicit verbum *reſpondere* ſignificare debita obſequia, ex l. ſi ſeruus plurium. §. 1. in fine, ff. de lega. 1. l. ſi perluſorio. §. quoties. l. ex cõſenſu. §. cum qui cognouit ff. de apella. cum in l. penul. num. 16. C. de pac. Barboſ. in l. 1. arti. 3. num. 232. ff. de iudi. & in hoc ſẽſu prædicta verba intellexit
112 Geronimus Surita lib. 10. annali. c. 63. generalis enim dictio, omnia includit,

Bologne,

Bologne conſ. 1. num. 110. Expreſ-
ſio enim vnius caſus ſpecialis, vel
generalis, omnes alios ſimiles, &
maiores comprehendit, etiam ſi eſ-
113 ſemus in odioſis, Bal. & alij in auth.
quas actiones C. de SS. Ecle. & conſ.
112. lib. 1. & con. 403. lib. 5. Rolan.
conſ. 5. num. 29. lib. 1. Cephal. conſ. 38.
num. 14. & 17. Bologn. conſ. 1. num.
159. Similiter aſſerit dictionem illam
114 *aliqua*, & *quelibet*, eſſe vniverſaliſsi-
mam, comprehendereq; non ſolum
ſpecificata, ſed etiam maiora ex-
preſsis, & Incogitata, & incognita.
Mantl. conſ. 30. num. 3. & conſ. 66.
num. 6. & conſ. 209. num. 5. Tiraquel.
de retract. §. 1. gloſ. 7. num. 20. Craue.
conſ. 496. num. 68. lib. 5. Surd. conſ.
267. num 8.

115 Dato tamen quod nouus Rex in in-
greſſu ſui Regni recuſaret, iuramen-
tum præſtare de ſeruandis Conſtitu-
tionibus; queri poteſt, qualiter eſſet
procedendum. Quo caſu fuerunt ali-
116 qui, qui dixerunt, poſſe Regem com-
pelli vi coactiua, ex traditis per Men-
doça de pac. lib. 1. cap. 5. quæſt. 2. num.
6. mihi pag. 176. hoc tamen tanquam
erroneum dictum, non eſſe in conſi-
deratione exiſtimo. Ex tritiſsimo illo
principio, quod legitur, in cap. nemo.
117 9. quæſt. 3. ca. nemini. 15. quæſt. 4. quod
prima ſedes, a nemine iudicetur. Li-
cet enim de Summo Pontifice loqua-
118 tur, certum tamen eſt, Regem quoad
ſuos ſubditos, primam ſedem eſſe, &
ſic tali caſu verius eſt, & conſultius
119 precibus, & ſuplicationibus humiliter
ſuplicare Regiam Maieſtatem digna-
ri, facere cum ſuis ſubditis, quod ſui
prædeceſſores fecerunt. Iuxta tradita
per Abulen. Exodi. cap. 18. quæſt. 46.
& 1. Regum cap. 15. quæſt. 17. & cap.
28. quæſtio. 4. Patrem Ioannem de
Salas de legib. diſtinc. 14. ſectio. 2.
num. 25.

120 In Catalonia vero exiſtimarunt ali-
qui, traditam eſſe formam in Conſti-
tutione 8. ſub titu. de obſer. conſti. quæ
eſt Reginæ Mariæ vel Locumtenentis
Ildephōſi Quarti, in Curijs Barcinone
anno 1422. & aliæ Conſtitutiones. In
eodem titulo. Sed hæ omnes Conſti-
tutiones, non diſponunt circa caſum
121 prædictum. Solum enim locuntur,
quando per Locumtenentem Gene-
ralem, ſeu per Regios Miniſtros, con-
trafactum eſt Conſtitutionibus. Diſ-
ponendo hoc caſu, qualiter ſit proce-
dendum contra eos. Non vero loquū-
tur dictæ Conſtitutiones, quando Rex
122 recuſaret ex ſua perſona facere, quod
debet. Et ſic exiſtimo hoc caſu, reme-
dium humanum deeſſe, ſolumq; ſupli-
cationibus iteratis humiliter implo-
randum eſſe effectum. Non enim crē-
dendum eſt, tam inhumanum eſſe Re-
123 gem, qui ſuos vaſſallos nollet tracta-
re, ſicuti fecerunt ſui prædeceſſores.
Vnde hæc renitentia ex parte Regis
non eſt penſanda. Cum non poſsit cō-
prehēdi in aliquo pio intellectu, iux-
124 ta tradita per Surdum deciſ. 326. a nu.
52. vbi tractās de caſibus fortuitis ſo-
litis, & inſolitis, opinatis, & Inopina-
tis reſoluit. Quod etiam ſi quis renun-
tiauerit caſibus fortuitis ſolitis, & in-
125 ſolitis, opinatis, & Inopinatis non cō-
prehendi in renuntiatione caſus Ino-
pinatos, qui a ſapientiori homine co-
gitari non poterat. Quod confirmat
ex graui bello, quod viguit inter
126 Cæſarem, & Florentinos. Qui Epiſ-
copum ſuſpenderant, iuxta relata per
Corne. conſ. 12. vol. 2. relatū a Pur-
purato conſ. 466. de aduentu Turca-
rum in partes Italiæ, & conſ. 529. nu.
5. de bello Cæſareo. Menoch. de arbi.
caſu. 80. Beci. conſ. 82. nu. 13. in fine
Purpura. conſ. 466. n. 30. & conſ. 529.
nu. 5. Surd. conſ. 61. nu. 63. & ſic cum
renitentia Regis, in faciendo ea om-
127 nia, quæ ſui prædeceſſores fecerunt;
non poſsit a prudentiori homine re
celari, non eſt cur de hoc, ſermo ha-
beatur, ſed dato pro conſtanti, Regē

nouum eſſe iuraturũ, ante quam vaſ-
ſalli ei pręſtent Sacramentum, & ho-
128 magium, quæri poterit. Quid dicen-
dum ſit, quando Rex ſe excuſaret, aſ-
ſerens ſe eſſe ocupatum, vel impedi-
tum, accedendi ad Ciuitatem Barci-
nonen. Huic dubio reſolutio dãda ve-
129 nit ex diſpoſitione iuris Ciuilis, cum
nullibi Cõſtitutionibus aliquid ſit ſta-
bilitum. Neceſſitatis cauſa multa fie-
ri, quæ aliàs non fierent, tradidi, cap.
38. a num. 61. cum pluribus ſequen-
tibus, & cap. 45. a num. 5. & cap. 46.
a nu. 6. cum ſequentibus. Cum ſit tri-
tiſsimum iuris principium, quod ne-
130 ceſsitas facit illicita licita, vt ex l. im-
poſsibilium, ff. de regu. iuris, & ibi,
Deci. Cap. nemo poteſt ad impoſsibi-
le de reg. iur. in 6. plura refert, Feli.
in cap. 1. ex. de Conſtitu. & alia, quæ
refert, Oliba ad vſati. Alium namque
cap. 4. a nu. 35. ob quam neceſsitatis
131 cauſam refert, Oliba ibidem num. 34.
aliquos caſus, in quibus propter abſen-
tiam Regis, qui nondum iurauerat fuit
ei permiſsũ aliquos officiales creare,
qui admiſſi fuerunt in Ciuitatibus; &
villis Cathaloniæ, & Comitatuum Ro
ſilionis, & Ceritaniæ Mitte, cola. 10.
132 Curiæ Reginæ Mariæ cap. 28. num.
52. hæc autem nominatio de ſe non
valebat propter rationes dictas. Sed
quia voluntas, & acceptatio populi
accedit, eo quod circa nominationem
fiendam de Locumtenente Generali,
non poterat fieri, eo quod, cum nomi-
133 naretur Locumtenens a Rege, delẽ-
gatus reputatur, Michael. Ferr. 3. par-
te obſer. cap. 9. Oliba ad vſati. Alium
namque cap. 4. num. 37. & ſic mor-
134 tuo Rege expirat Locumtenentis no-
minatio, & iuriſdictio. Nam non po-
teſt cõſiderari defectus in adminiſtra-
tione iuſtitiæ, ex eo quod non ſit Lo-
cumtenens, nam interim quo tardat
135 nominatio, iam adminiſtrat Guberna-
tor qui eſt primogenitus Domini Re-
gis Michael. Ferr. 1. part. obſer. cap.
1. ex Conſti. 2. titul. de offic. Guber.
136 quæ eſt cap. 7. Curiarum Regis Fer-
dinand. 1. in Curia Barcin. ann. 1413.
eoque non exiſtente, eo quod Rex
137 non haberet filium, intrat Frater Re-
gis ſi exiſtit, qui habetur loco primo-
138 geniti; & nominatur, Infans, Ferrer.
1. part. cap. 2. quod confirmat ex dua-
bus litteris Regis Petri, quæ ibi ſunt
transſcriptæ. Deficientibus verò pri-
mogenito, & Infante, ſuccedit Gu-
139 bernator ordinarius. Quem nomi-
nant, Portantem vocem Gubernato-
ris Generalis Cathaloniæ qui licet ſit
ordinarius. Eſt tamen Ordinarius or-
dinariorum, vt latè Ferrer dicta pri-
ma parte a dicto cap. 5. cum ſequen.
140 vbi videnda, nam hic non eſt locus,
ſolum enim retuli, vt appareat nõ de-
ficere iuſtitiam ex defectu nominatio-
nis Locumtenentis Generalis.
141 Dificultas verò maior reperitur, An
Regi aſſerẽti, ſe eſſe ocupatum ſit cre-
dendum. Magna difficultas, valdeque
tremenda reſolutio. Niſi de ſurſum
eſſet ſcriptum, *diligite iuſtitiam, vos
qui iudicatis terram.* quo iacto funda-
142 mento licet Regis authoritas ſuperior
ſit, & illi omnes teneãtur aſsẽtire: Ta-
men quando agitur de ſuo particulari
commodo, ſeu intereſſe, abſolute ei
143 non eſſe ſtandum aſſerenti. Refert, Ia-
cobus Cancer 3. tom. var. cap. 3. de pace
nu. 75. aſſerens. Cauſam a Principe al-
legatam in ſui fauorem, eſſe proban-
dam. Iuxta tradita per Crauet. conſ. 5.
144 num. 5. Oldral. conſ. 170. in quęſtione
propoſita Ancarra conſ. 398. Præmitto
ad finem. dicens. Clementinam vnicã
de probatio. non habere locum quan-
do Princeps aliquid aſſerit in tertij
pręiudicium. aut contra iura. ita Ge-
minia. conſ. 53. pro reſponſione, quam
145 Clementinam plures referens inter-
pretatur Maſcard. concl. 1264. num. 5.
dicens. Principi aſſerenti de ſuo facto
proprio, in expreſsis eſſe credendum,
ſi nemini præiudicat. Nam ſi alicui in-
fertur

Digitized by Google

fertur damnum, non ſtatur eius aſ-
ſertioni, Felin. in cap. quæ in Eccleſia
de Conſti. Deci. conſ. 410. n. 8. & con.
445. num. 6. Bal. conſ. 326. nu. 10. vol.
1. Roma. conſ. 352. ad fin. Soci. con. 173.
col. penul. vol. 2. Oldral. conſ. 270. De-
cia. reſpon. 23. num. 6. Gramma. deciſ.
15. num. 11. Gigas de crimi. læſæ Ma-
geſ. quæſt. 14. Deci. con. 544. Rui. con.
147. num. 8. Iaſ. conſ. 34. vol. 1. & conſ.
146 66. col. 4. vol. 3. Iero. Gabr. conſ. 179.
num. 5. lib. 1. & quod non credatur vbi
de eiuſdem Principis commodo trac-
tatur ſcribit Deci. conſ. 445. In caſu ad
me tranſmiſſo num. 63. Rollan. a Va-
lle. conſ. 1. nu. 58. & ſequen. lib. 2. Mo-
hed. Deci. 3. alias 278. de fœud. ad Cle-
147 mētinam vnicam de probatio. Cōſide-
rari etiā poteſt alia ratio quam tradit
Men. li. 2. præſ. 11. n. 8. ex Crau. de an-
tiqu. tempo. 1. part. princi. num. 14.
in fine, quod Principi aſſerenti ſuper
re, quæ non pendet a ſua voluntate,
148 non eſt credendum, maxime ſi depen-
deat a contractu per eum celebrato,
vt latius Mennoch. lib. 2. præſ. 10. nu.
16. quia licet Princeps poſsit ius alte-
rare, non verò quando in vim contra-
149 ctus eſt diſpoſitum. Vnde cum obbli-
gatio Regia in Catalonia præſtādi iu-
ramentum, ſit in vim contractus præ-
dictæ venditionis iuris Bouatici, &
150 Conſtitutionis Regis Iacobi iam alle-
gatæ, euidens eſt, quod aſſertioni Re-
giæ de ſua iuſta allegata cauſa, cum ex
ea dependeat iuramentum præſtari,
151 vel non præſtari, non eſt ſtandum. Eſt
autem certiſsimum, quod preſtare iu-
ramentum, vel non præſtare, non de-
pendet a mera Regis voluntate, cum
152 ex Conſtitutionibus ſit ligatus. Vnde
reſolutiue dicitur. Principi aſſerenti
non eſſe credendum, tradit Mennoch.
dicta præſ. 11. n. 8. li. 2. Craue. vbi ſupra
num. 15. idem tradit, Maſcar. conclu.
1233. num. 10. cum ſequen. maximè n.
104. vbi ait, quod in principio nō pre-
ſumitur iuſta cauſa, quando facit ali-
s.

quid ſuper quo non poteſt libere diſ-
ponere Soci. Senior conſ. 273. col. pe-
nul. vol. 2. Deci. conſ. 606. nu. 6. & ſe-
quen. & ibi Andre. de Iſernia cap. 1. in
princi. ad fin. titu. quo tempor. minor,
& Clarius expreſsit Maſcar. dicta con-
clu. 1233. num. 114. reſolutiuè dicens
153 Principis aſſertioni nō eſſe ſtandum,
quando ex ea aliquod damnum vaſ-
ſallis poſſet inferri, & hoc idē ſentit,
Oldral. conſ. 258. Andr. de Iſern. in ca.
1. qui ſuccede. tene. & ibi Afflic. num.
17. Rolan. a Valle conſ. 1. num. 58. vol.
2. Ioſeph. Ludoui. conc. 14. verſ. Infer-
tur quadrageſimo tercio. Caueant igi-
tur Reges, vaſſallos oprimere, eis ne-
gare legum obſeruantiam, quia licet
vaſſalli nulla debeant de facto proce-
dimenta facere, animaduertant tamen
Reges, populum innocentem, pro ſe
Deum Omnipotentem habere vlto-
rem.

S V M M A R I V M.

Regalia conuocandi Curias in Catalonia, eſt ſuperior, num. 1.
Regalia conuocandi Curias quare ſuperior in Catalonia, num. 2.
Conſtitutiones, & capitula Curiarum in Catalonia dicuntur ius commune, n. 3.
Doctor Philipus Vinyes librum incepit de conuocatione Curiarum, num. 4.
Relata in hoc opere grauiſsimos habēt authores, num. 5.
Curiarum congregatio ex quibus perſonis fiat, num. 6.
Brachium Eccleſiaſticum in Catalonia ex quibus componatur, num. 7.
Brachium Militare in Catalonia ex quibus congregatur, num. 8.
Votum in Curijs qui habeant, num. 9.
Impeditus venire ad Curias, an poſsit mittere Procuratorem, num. 10.
Impedimentum prædictū qualiter ſit probandum, num. 11.
Brachium Regale ex quibus Conſtituatur, num. 12.

Brachia

Brachia tria iuncta in curijs conſtituunt Principatum,num.13.
Conuocatio curiarum a quo fienda, nu.14.
Vniuerſitates qualiter congregandæ ſint, num.15.
Conuocans curias debet eſſe præſens, n.16.
Conuocatio curiarum in Catalonia per quem fieri debeat,num.17.
Cōuocatio, & celebratio curiarum an poſſit alicui committi, num.18.
Regalia conuocandi curias eſt affixa oſtibus domini Regis,num.19.& 20.
Cauſa iuſta interueniente, an poſsit fieri delegatio,num.21.
Approbatio curiæ ſanat omnes defectus, num.22.
Habilitatio curiæ legitimat actus in validos,num.23.
Habilitatio curiæ eſt, quæ dat robur actibus illius,num.24.
Regina qualiter celebrauit curias anno 1364.num.25.
Regina celebrauit curias anno 1366.n.26.
Regina celebrauit curias anno.1435 n.27.
Infans Ioānes frater Regis Ildephonſi celebrauit curias anno.1436. & 1423. num.28.& 29.
Regina Germana celebrauit curias anno. 1512.num.30.
Philipus Rex dum eſſet Princeps celebrauit curias annis.1542. & 1528.num.31.
Parlamentum quomodo fiat,num.32.
Parlamentum in quibus diferat a curia, num.33.
Parlamentum quam conuocationem requirat,num.34.
Parlamentum quando non valeat,num.35.
Parlamentum an poſsit fieri ab alio,quam a domino Rege,num.36.
Parlamenti euentus refertur ex Surita, num.37.
Conſtitutiones quomodo fiant in Catalonia,num.38.
Conſtitutiones quando inceperunt fieri cum conſenſu brachiorum, num.39.
Rex quomodo concurrat cum curia,nu.40.
Conſtitutiones, quæ requirant ad earum validitatem,num.41.
Rex cum curijs dicitur eſſe ſupra ſe,n.42.
Capitula curiarum quomodo fiant,nu.43.
Capitula curiarum qua forma concipiantur,num.44.

CAPVT QVARTVM DE Regalia Conuocandi Curias.

1 REgalia hæc conuoca-
tionis Curiarum pri-
mo loco ante fuit cō-
ſtituta tanquam ſupe-
rior. Propterea quod,
eam ex altioribus
Principis apellet Ca-
licius in Marga.fiſci.dubio 8.caſu 178.
Oliba ad vſati. Alium namq; de iure
fiſci.cap.10.num.9 præconſit Mier.in
prohemio Curia Reginæ Leonoris in
Ciuitate Dertuſæ col.7. tom.2. num.
1.pag.132.Bellu.in ſpecu. Princi. Ru-
bri.1. num.3. & ibi addi.Camilli Bor-
relli verbo *præſidere Princeps cum* ea in
2 hoc Principatu ſit mater cæterarum,
cum a Curijs depēdeat totum ius, quo
Principatus Cataloniæ gubernatur.
Cum in illis,Conſtitutiones, & capi-
tula Curiarum fiant, quæ quo ad nos
ius commune appellantur. Iuxta do-
ctrinam Baldi in cap.vlti.col.8.verbo
circa hæc de conſuetu.Manti.coniectu.
vlti. vol.lib.6. titu.7. num.1. Craue.
conſ.589. num.9. Caualca. deciſ.30. a
num.6.Molin.de Hiſpa.primo.lib. 3.
cap.12.num.2.De materia Curiarum
3 librum edebat Magnificus Philipus
Vinyes de Regio Conſilio & in eo fiſ-
ci Aduocatus. quē per diſcurſus diui-
debat magna eruditione & claritate
(dignum opus tanto authore) cuius
4 quidem aliqua fracmenta typis man-
data habeo(dolendum valde ne ad vl-
timum finem opus illud perueniat,
cum eo in lucem edito, nil amplius
eſſet perquirendum,nec euigilādum)
5 de aliquibus ibi notatis vtar. Cum ea
quæ

quæ in hoc opere traduntur, non mea,
ſed aliena ſint, & eſſe debent, vt ſcrip-
tis authoritatem præbeam: contextu-
ra ſola, mea eſt, Cum neceſſe ſit ad re-
ſolutionem veritatis ex diuerſis, &
ſparſitis locis; diuerſa congerere, vt
ex diuerſis floribus, ramus fiat odoriſe
rus.
6 In conuocatione Curiarum, quæ ex
tribus brachijs, ſeu ſtamentis conſtat,
(vt vtar vocabulo adequato materiæ)
iuxta tradita per Oliba ad dict. vſati.
cap. 8. num. 10. Calici. Marga. fiſci. dub.
8. verſ. 155. & 177. per nobilem Ludo-
uicum de Pagueta In ſuo libro poſt
humo qui fuit impreſſus anno 1632. in
cap. 5. Mier. ad conſtitu. Reg. Mariæ in
Curia Barci. col. 1. cap. 34. num. 9. vi-
7 delicet Brachio Eccleſiaſtico, in quo in-
teruenient Archiepiſcopus Tarraco-
nen, ſeu Antiquior Epiſcopus, illo de-
ficiente, Ceteriq; Epiſcopi & Capitula
vniuſcuiuſq; Epiſcopatus, Abbates;
Priores Conuentuum, habentium vaſ-
ſallos, & ſimiliter Commẽdatores ſan-
cti Ioannis qui habent vaſallos.
8 Brachiũ militare, quod conſtatur ex
Ducibus, Marchionibus, Comitibus,
Vicecomitibus, Nobilibus, Militibus,
ſeu alijs non militibus, ſi tamen ha-
bent vaſallos, qui Curias ingrediun-
tur cum nota, quod non ingrediuntur
9 vt milites, ſed tanquam domini vaſal-
lorum, & habent votum in curijs, ſicut
quilibet miles, vt refert Cancer 3. tom.
cap. 13. de iuri. Caſtro num. 35. Cali. in
extragraua. curi. cap. 6. per totum. mi-
10 les verò qui iuſtâ cauſa eſt impeditus,
poteſt ſuum procuratorem ad Curias
mittere. Pegue. cap. 18. num. 7. de quo
impedimento, Creditur eidem iuranti
11 Peguer. ibidem. num. 9. debet autem
Procurator eſſe miles Peguer. cap. 16.
§. circa procuratores Regu. 20. dicens
in Regu. 21. vnum militem non poſſe
habere vltra quatuor mandata. Bra-
12 chium verò Regale, quod eſt tertium.
Conſtatur ex omnibus Ciuitatibus
Regijs, & ex certis Villis Regijs ſpe-
cialiter nominatis in proceſsibus Cu-
riarum.
13 Prædicta tria Brachia corpus gene-
rale Curiarum faciunt. Ita quod licet
conuocentur ad Curias Ciuitates, &
Villæ, non tamen omnes Villæ. Sed
illæ tantum, quæ ſolitæ, & aſſuetæ ſunt
intrare Curias. Ad Curias tamen non
accedũt conſules, ſiue iuraticarum, ſed
tantum Curias ingrediuntur Syndici
reſpectiuè per eas creati. Iuxta formã
Syndicatus traditã per Pegue, in ſuo
poſt humo c. 19. Quæ reperiuntur abi-
litate, in proceſsibus Curiarum recõ-
ditis in archiuis Regio, & domus De-
putationis. Quæ vero reperiuntur in-
greſſæ in vltimis Curijs quæ finitæ
fuerunt ſunt iuxta firmas, & ſubſcrip-
tiones ſequentes Ciuitas Barcinone,
Ciuitas Ilerdæ, Ciuitas Gerundæ, Ci-
uitas Dertuſæ, Ciuitas Vici, Ciuitas
Minoriſſæ, Ciuitas Balagarij.
Villa Perpiniani, Villa Ceruariæ,
Villa Villa-Francæ del Panades, Villa
Podij Ceritanij. Villa Tarregæ, Villa
Bergæ, Villa Coquiliberi, Villa Gra-
nullariorum, Villa de Matarone, Villa
Villæ-Francæ Confluentis, Villa Cam-
pi Rotundi, Villa Biſulduni, Villa Pra-
torum Regalium, Villa Villæ Nouæ
de Cubelles, Caſtrum de Pals, Villa de
Salſes, Villa Turricellæ de Montegri-
no, Villa de Arbucio, Villa Calidarum
de Monte Bouino, Villa de Çarreal,
Villa de Figueris; Villa de Tuhirio,
Villa de Volono. Villa Talarni, Villa
de Crudillis. Villa de Argeles, Villa
de Cabra, Villa Sancti Petri de Auro.
Prædictæ Villæ fuerunt habilitatæ
& pro eis corũ Syndici in Curijs an-
ni 1599. vt eſt videre in volumine Cõ-
ſtitutionum illius anni in fine, vbi le-
guntur firmæ earum omnium, quæ in-
dictis Curijs interuenerunt pro Bra-
14 chijs Eccleſiaſtico Militari, & Regali,
Cũ autẽ hæc conuocatio, & congrega-
tio horum trium brachiorum ſit fien-
da ne-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
Digitized by Google

da neceſſarium eſt,quod fiat ab aliquo habente iuriſdictionem, alias conuocatio eſſet nulla,etiamſi coniuncti ordinarent, vt probat Loceus in ſuo lib.de Iure vniuer. 1.par.cap.3. num.
15 66. quod confirmat ex l. 2. cum gloſ. ff. de decre. ab ordi. facien. l.2. C. de decuri. lib.10.Batt.in l.2.á num.1.C. eod.& in l.actor. col.2. ff. rem ratam haber. & in l.omnes populi.ff.de iuſt. & iur. Rolan. conſ.90. num.3.vol.1.
16 Miet.in procemio Curi.Reginæ Mariæ in Curiis Barcin. nu.36. pag.358. tom. 2. & vltra id quod conuocans iuriſdictionem habeat,debet eſſe præſens,iuxta Bartho.Socin. in l.1. num. 24. & 25. ff. quod cuiuſque vniuer.
17 Loſa. vbi ſup.num.67. iuxta quæ,in hoc Principatu prædicta conuocatio eſt fienda per dominum Regem, nec
18 poteſt eam facere per medium alterius perſonæ, eidem hanc facultatem committendo,ſeu delegando. Notant authores ſupra citati; & ſignanter Mier. in procem. Curia Reginæ Mariæ, col. 10. num. 33. fol. 358. in illis
19 verbis: *Cum ſit vna de regaliis aſſixis oſsibus domini Regis,& de præcipuis*,tradit Marqui.in vſati. iudicium in Curia datum,cap.6.num.17.dum loquẽs de Curijs generalibus,ſiue parlamentis, ait: *Eſt enim ipſiſsima Regis perſona in his actibus neceſſaria*,refert Oliba ad dictum vſati. cap.6.num.17. Peguera
20 in ſuo poſthum. cap. 7. Hæc autem ſuprema Regalia ſolet per dominum Regem communicari Sereniſsimæ dominę Reginæ,ſeu Primogenito ex iuſta cauſa,approbante Curia generali,ex iuſta cauſa illius abſentiæ approbata.& debet eſſe generalis approbatio,& hoc ſentit Iacob.Calic.in extra grauata,cuti.cap. 4. principali, num.
21 7. dum dicit: *Puto tamen,quod ſi dominus Rex eſſet in expeditione armorum,& dimiſiſſet Locumtenentem Generalẽ Sereniſsimam Reginam conſortem ſuam, cũ ſpeciali procuratorio celebrandi Curiam generalem,&c. & ſibi daret poteſtatem*
22 *ſpecialem Primogenito ſuo conuocandi,& tenendi Curiam, & hoc acceptaret, & approbaret Curia,quod valeret ipſa conuocatio,& omnia inde ſecuta*; ponderando illa verba: *Et hoc acceptaret, & approbaret ipſa Curia*; provt de dominis Regibus tenet, ac valet, quod approbat Bellu. in ſpecu. Princip.rubr.t.n.
23 14.verſ.& ideo,vbi ait: *Solent vt omnis fori dubitatio tollatur in hoc caſu neceſſitatis Reginam,ſeu Primogenitũ habilitare.* Ex quibus apparet conuocationem, & celebrationem Curiarum magis valere ex approbatione Bra-
24 chiorum,quam ex eo, quod dominus Rex potuiſſet ex ſe (ſalua eius clemẽtia) prædictam Regaliam alteri committere.
25 Ex quibus in anno 1364. per Sereniſsimum Regem Petrum, in Curiis celebratis in ciuitate de Lleyda fuit per eum delegata Sereniſsima Regina Eleonor eius conſors,& per Curiã approbata, licet in illis Curiis vix quidquam fuerit factum,vt refert Vinyes in dicto diſcurſu progrediens, quod in anno 1366. conuocatis Curijs in ciuitate de Tortoſa, preſidente do-
26 mina Regina Eleonore fuerunt Curiæ celebratæ.Similiter refert Reginam Mariam, vti Procuratricem Sereniſsimi Regis Ildephõſi in ciuitate de Tortoſa, celebraſſe Curias in anno 1421. cum approbatione Curiarũ, vt apparet de verbis ipſius approbationis. in dicto diſcurſu relatis extractis ab originali proceſſu dictarum curiarum recondito in Regio Archiuo fol. 22. vbi legitur quędam ſcriptura præſentata per Abbatem Monaſterij Beatæ Mariæ de Montſerrat, dictæ dominæ Reginæ, tenoris ſequentis.

Los conuocats per vos molt excellent ſenyora muller, è Lloctinent General, è hauent eſpecial poteſtat a las coſas deuall eſcritas del molt Illuſtre Rey Nalfonſo per.

gracia de Deu, Rey de Aragò, e de Cicilia, vuy beneuanturadament regnant; à la ciutat de Tortoſa ab titol de voler celebrar Corts, per conſeruacio, y tuicio de la honor dela Corona Reyal del dit ſenyor, e voſtra, e per bon eſtament de la coſa publica del Principat de Catalunya. Iat ſie dupten, que lo cas de conuocacio de Corts, puga eſſer comunicat per lo dit ſenyor Rey, a ninguna perſona de qualſeuol dignitat, o condicio ſie, encara que en lo poder, e lloctinencia de aquella haje expresſio, o manament expres de conuocacio de Corts, ans parria que en propria perſona del dit ſenyor Rey conuocar, e celebrar, e finar Corts ſie pertanyent, neceſſari, lo qual dupte ſe cauſa per ſeny de conſtitucions fetes per los molt Illuſtres Reys de glorioſa memoria, anteceſſors del dit ſenyor Rey, e per actes de Cort, per los quals es viſt, que tots temps que lo cas ſie eſtat ſeguit, de celebrar, o continuar Corts per altres, que per la perſona de dits ſenyors Reys, es eſtat fet ab conſentiment expres per juſtas cauſas de las Corts de Catalunya. Empero molt excellent ſenyora, los dits conuocats atenent lo cas en lo qual lo dit ſenyor Rey vuy es, la perſona, e honor del qual ſon ſoberanament cares, e per lo bon eſtament, e comprouacio de la coſa publica, dexantſe de tota manera de dilacio, la qual es eſquiuadora en lo preſent cas, per la innata fidelitat, e gran naturaleza dels dits conuocats, e de tot lo Principat de Catalunya, ſots las proteſtacions, e retencions deuall eſcrites, de mera liberalitat, conſenten deſta vegada tant ſolament, a la conuocacio per vos molt Illuſtre ſenyora, feta per via de Corts en la ciutat de Tortoſa, proteſtan, es retenen, empero ab deguda, e humil reuerencia los dits conuocats, que per aqueſt conſentiment, aqueſta vegada tant ſolament fet, e donat per los ſguarts de ſus dits, no ſie fet prejudici algu en eſdeuenidor tacitament, ni expreſſa, directamēt, ni indirecta al dit Principat, ni als vſatges de Barcelona, conſtitucions, actes, o capitols de Corts de Catalunya, libertats, franqueſes, vſos, o coſtums en general, ò en particular a aquells, en vniuerſals als Prelats, Eccleſiaſticas perſonas, Magnats, Barons, Militars, e homens de Ciutats, e vilas Reals atorgats, atorgadas, o pertanyents, ans romanguē los dits Principats, e habitants en aquell generalment, e particular en aquell punt, dret, e eſtament que eren abans de dita conuocacio feta. Encara proteſtē, es retenē que les preſents Corts, conuocaciōs, celebraciōs, e finament daquella no ſien, ni eſſer puxen tretes a conſequencia en algun temps, en ſemblant cas, major, o menor no puſca eſſer engendrat prejudicī algū en proprietat, o poſſeſſio, vel quaſi a dit Principat, o Braços daquells de les quals proteſtacions, o retencions, no ſentenen adepartir per negun acte contrari ſubſeguent, com ſegons dit es, aqueſta vegada tant ſolament, per les rahons, e ocaſions demunt dites, o altres, les quals expreſſar al preſent no curen, jatſia ſien molt vrgents, entenguen a conſentir en aqueſta ſola conuocacio, celebracio, finament de Cort, la qual noſtre Senyor Deu qui lans la feta conuocar, la faſſa ben celebrar, e finar a laor, e magnificencia ſua honor, & tuicio de la Corona Reyal de la molt Illuſtre perſona del dit ſenyor, e voſtra, e bon eſtament de la coſa publica de tots ſos ſotmeſos, ſuplicans a vos molt excellent ſenyora, que la preſent cedula, e les coſes contengudes en aquella enſemps ab lo poder per lo dit ſenyor Rey a vos donat ſien inſertades, e continuades en lo proces de la conuocacio de la dita Cort, e a part ſi tan volran eſſer, ſie feta carta, e cartas publicas tantes com demanades ne ſeran al dit Principat de Catalunya lliuradores a la dita Cort, e als dits conuocats, e a caſcun Bras, o als Deputats del dit General de Catalunya per vos Not.

ex cuius ſcripturæ tenore, & aliis in eodem proceſſu conſtat præter Regem alium non poſſe Curiam conuocare, nec celebrare, ſine approbatione trium Brachiorum.

Iuxt

27 Iuxta quem modum,& formam refert ibidem.Sereniſsimam Reginam Mariam,in ciuitate de Barcelona anno 1437. & in villa de Monſo in anno 1435. curias celebraſſe.& habuit parlamētum in ciuitate de Barcelona. & in Tarragona,& Leyda in ann.1439.

Similes curias, cum approbatione
28 brachiorum fuiſſe celebratas de anno 1456. per Sereniſsimum Regē Ioannem Regem Nauarræ vti fratrem,& locumtenentem Sereniſsimi Regis Ildefonſi refert.

Alias curias celebratas fuiſſe anno
29 1473.per Infantem Ferdinandum filium Sereniſsimi Regis Ioannis.

Alias ſimiliter celebratas refert de
30 anno 1512. per Sereniſsimum Regem Ferdinandum vocatum Carolicum,in quarum concluſione delegauit Sereniſsimam Reginam Germanam, eius conſortem.cuius intereſſentia, curiæ fuerunt celebratæ.

Aliam curiarum celebrationem re-
31 fert de anno 1547. per Regem Philipū filium Imperatoris Caroli Quinti in villa de Monſo,tanquam approbatum in inicio curiarum, quæ inceperant in anno 1542. quod idem obſeruatū fuiſſe areſtatur de anno 1528. in curijs celebratis per Cæſarem Imperatorem Carolum in villa de Monſo.in quibus per curiam fuit habilitatus.Ferdinādus de Aragon Dux Calabriæ. ſimiliter curiæ per Philipum Quartum in ciuitate de Barcelona ceptæ in anno 1626.fuerūt portogatæ,In perſonam Sereniſsimi Infantis Ferdinandi Cardinalis fratris ſui.quæ curiæ ſine earum concluſione expirarunt.

Prædicta autem.non ſolum habent
32 locum in curijs generalibus , verum etiam in parlamentis, pro quibus debet fieri habilitatio. de quo puncto Peguera in ſuo poſthumo libro .de cōuocatione curiarum 2.p, à c.1 cum
33 ſeque. ex quo non habuit effectum parlamentum, quod intendebat facere Infans Henricus in annis 1485. & 1487. eo quod ciuitas de Barcelona diſſentit.Differt autem Parlamentum.
34 à curijs in hoc;quod cōuocatio curiarū fit,pro omnibus negocijs concurrentibus vniuerſale intereſſe totius Prouinciæ. Conuocatio autem pro Parlamento ; fit ratione alicuius negocij particularis,vt ex Mieres ; & alijs refert Michael Ferr.1.par.obſer. c.14.docens.eaſdem perſonas eſſe conuocandas pro Parlamento , atq; pro
35 curijs. tradit etiam Mier. in prooemio curia. Reginæ Mariæ in curia Barcino.cola.10.pag.360. n.25. vnum tamen eſt. quod hoc Parlamentum. poteſt vno tantum caſu fieri ab alia perſona, quam Regis. videlicet per
36 Gubernatorem Catalonizæ. vt refert Mier. dicto loco n.44.dicens,ita tradi per Iacobum de Calicio in ſuo libro. in tractatu extra. grauato. curia c.4. n.7. vbi ait ſic fuiſſe factum in ciuitate de Tortoſa, per nobilem Galcerandum de Ceruilione , per mortem Regis Martini,pro ſucceſsione Regni dirigenda refert Michael Ferrer 1.p. obſerua. c.13.

De hoc parlamento , locutus fuit
37 Surita to.3.anna.Regni Atago.lib.11. c.3.cum ſequen.referens modum,quo parlamentum fuit conuocatum per mortem Regis Martini vbi latè videri poteſt.

38 Curia autem conuocata,& congregata,fiunt conſtitutiones,cum approbatione Regis, & trium brachiorum. & ita eſt neceſſarium,quod ad conſtitutiones faciendas congregentur voluntates Regis, & Brachiorum. quod tempore Regis Petri Secundi in an-
39 no 1283. habuit inicium.vt refert Oliba de actio.tom.1.lib.3.c.3.n.45.& ſequen.alias enim ſi non ſint vnita,cōſtitutiones nullius erunt momenti, concurrunt enim; facientes vnū corpus. exiſtente Rege tanquam capite illius

illius; quod probatur ex toto Titulo
de celebrar Corts. & conſtit.1. titu. de
vſat.conſti: *y altres drets*, in illis ver-
bis: *De aprobatio, y conſentiment de Pre-*
40 *lats*, &c. quibus etiã verbis vtitur Rex
in diſpoſitione cõſtitutionum in hæc
prorumpens verba: *Statuim, è ordenam
de aprobatio, è loacio, ò conſentimẽt de la
preſent cort*, & in principio proceſſus,
qui formatur in conuocatione curia-
rum omnium, & in hoc concordant
practici omnes Catalani. Olib. ad vſa.
alium namq; c.1.n.17.& de actio.1.p.
lib.3.c.2.n.14. præcenſit ante eũ Ca-
lici. Margari. fiſci. dubi.8. ver.16.& in
vſati. cum dominus Raymundus no-
ta.5.& in extragraua. curi. c.2.4.6. &
in vſati. hæc ſunt vſualia num.3. vnde
41 (ſalua Regis clemencia aqua hæc li-
bertas emanauit) dici ſolet. quod Rex
ſine brachijs, non poteſt cõſtitutiones
facere. neq; ex hoc diminuta dicitur
Regia poteſtas cum ab ea emanauerit.
latè hoc probat Caſtillo Remirez in
tracta. de lege Regia. §.4. n.11.& 13. ex
42 quibus dicit Remirez, ibidẽ quod Rex
vna cũ curijs eſt ſupra ipſum ſolũ. eã-
dem etiam authoritate fiunt aliæ iu-
ris diſpoſitiones, quę vulgo dicuntur
43 capitula curiarũ, quæ quo ad validita-
tem, & obſeruantiam, idem robur ha-
bent, quod cõſtitutiones. differunt ta-
men in hoc videlicet, in modo illa fa-
ciendi, quia conſtitutiones fiunt per
Regem. & curiam ſimul ſtatuentes, &
loquentes, & ſic incipit conſtitutio:
Statuim, y ordenã. capitula verò curia-
44 rum, fiunt ad inſtantiam brachiorum,
aut duorum, aut vnius. Inter ſe diſpo-
nentiũ, quæ eis conuenire iudicant. &
ordinato capitulo, illud offerũt Regi,
qui illud decretat ſimpliciter, ſi ei pla-
cuerit illius diſpoſitio, ſub his verbis:
Plau à ſa Mageſtat; aut cõdicionaliter
ſub his verbis: *Plau à ſa Mageſtat, ab
tal, y tal manera*, &c. prout hoc repe-
ritur. in diuerſis capitulis curiarum,
ſitis in diuerſis titulis cõſtitutionum

de modo verò faciendi cõſtitutiones, & capitula refert Andreas Boſc plura in ſuo libro dels titols de honor lib.5. cap.11.§.2. verſ. differencia entre.

De ſecuritate venientium ad curias, vide notata infra c.37. de Regalia vſatici authoritate, & rogatu.

SVMMARIVM.

Regis poteſtas magna eſt, num.1.

Omnia intra Regnum ſunt ſub protectione Regis, n.2.

Iuriſdictio omnis præſumitur Regis, num.3.

Regi pertinet punire, & honorare ſubditos, n.4.

Regalis dignitas eſt Honorifica, & oneroſa, n.5.

Populus Vniuerſalis inter quos diuidatur, num. 6.

Nobiles à plebeis quando differant, num.7.

Reſpublica inter quos diuidatur, n.8.

Rex inter Rempublicam non connumeratur, n.9.

Differantia inter omnes, ex quo cauſetur, num. 10.

Rex diuerſificat gentes, & quomodo, num. 11.

Ducalis dignitas eſt prima, num.12.

Dux, vel Comes, quis dicatur, num.13.

Ducalis dignitas quo tempore incoauerit, num. 14.

Ducalis dignitas an fuerit preſtantior Comitali, num. 15.

Comites quot modis dicantur, num.16.

Comitis nomen quid ſignificet, num. 17.

Comites à quo creabantur, num.18.

Comites Barcinonen. antiquitus non creabant Comites, num.19.

Comites Barcinonenſes in principio ſubſiſtebant Regi Franciæ, num. 20.

Comites Barcinonenſes quando fuerint liberati à ſubiectione Regis Franciæ, num. 21.

C Rex

Rex Franciæ quando creauit nouem Comites, nouem Vicecomites, nouem Nobiles, nouem Vaſuaſores in Catalonia. num. 22.

Duces, Comites, Marchiones, Vicecomites, Nobiles, Milites, Ciues, Mercatores, Notarios creare eſt Regalia, n. 23.

Ducalis, Marchionis, & Comitis, Dignitates in quo conſiſtant, n. 24.

Comites, quomodo creabantur, n.25.

Nominatio Regia, an faciat Comitem, ſeu Nobilem, &c. n.26.

Verba Principis quando operentur, n.27.

Milites creare eſt ius Regaliæ, n.28. & 34

Rex ſolus facit hominē pedis Militē, n.29

Regina an poſsit creare Milites, n.30.

Milites creare, an alij præter Regem poſſint, n.31.

Rex an poſsit Militem creare, Vaſſallum Baronis, n. 32.

Milites in Catalonia ſubsūt Vicarijs. n.33

Milites creare ſolus Rex poteſt, n.34.

Milites vnde traxerint originem, n.35.

Milites, & Domicelli an differant, n.36.

Barones poſſunt à ſuo territorio expellere Vaſſallum creatum Militem, n.37.

Vaſſalli Baronis, qui fuerūt creati Milites, tenētur bona immobilia ponere in manu perſonæ habilis ad Vaſſallum, n.38.

Ciues Honoratos creare eſt Regalia, n.39.

Ciues Honorati tanquam Milites ſunt, & quo tempore inceperint, n. 40.

Burgenſes quis creare poſsit, & quando inceperint, n. 41.

Ciues Honoratos, facit Ciuitas Barcinone, num.42.

Ciuitas Barcinone qualiter faciat Ciues Honoratos, n.43.

Regalia creandi Milites, Ciues, & alios an poſsit delegari, n.44.

Ciues Honoratos certos creauit Rex Philipus. n.45.

Ciues Honorati creati à Rege, an differāt à creatis per ciuitatē Barcinone, n.46.

Ciues Honorati creati à Rege, litigarunt cū creatis à ciuitate Barcinone, n.47.

Sententia Regiæ Audientiæ eſt Realis, num. 48.

Cōſilium Regiū Cataloniæ eſt ſupremum. num.49.

Rex ſolus interpretatur ſua priuilegia, num.50.

Ciues Honorati creati à domino Rege, ab anno 1599. non habent locum in creatione aliorum, qui fiunt à ciuitate Barcinone, n.51. & 52.

Ciues Honorati creati Rege, ante annum 1599. habebant votū in creandis, n.52.

Ciues Honoratos creat Rex in ciuitate Gerundæ, n.53.

Rex non poteſt à ſe abdicare facultatem creandi Duces, Milites, &c. n.54.

Rex non cenſetur maiorem facultatem conceſsiſſe, ea quam retinet, n.55.

Perſona loquentis cenſetur exempta à diſpoſitione, n.56.

Rex non cenſetur reſtringere ſuam poteſtatem, n.57.

Mercatores creare in ciuitate Barcinone pertinet Conſulatui Logiæ Maris, n.58

Mercatores creat Rex in Barcinone, non obſtante Conſulatu Logiæ, n.59.

Mercatores creati à Rege, an gaudeant eiſdē priuilegijs Cōſulatus Logiæ, n.60.

Sentētia Regia circa Mercatores, à Rege nominatos, n.61.

Curritores Callis fiunt à domino Rege, num.62.

Notarios creare, pertinet domino Regi, num.63. & 77.

Notarius an ſit honorabilis, n.64.

Notariatus eſt magnæ cōſiderationis, n.65

Pharmacopola quis eſſet creandus, n.66.

Notarius qualis ſit creandus, n.67.

Notarij an differant à Secretarijs, n.68.

Notarij, & Secretarij an ſint eiuſdem conditionis, n.69.

Notariorum aliqua notabilia referuntur, num.70.

Notariorum creatio an ſit Regalia, n.71.

Notarius Regius recipit inſtrumēta vbiq; num. 72.

Notarij Apoſtolici quæ inſtrumenta poſſint recipere, n.73.

Notarius Regius an poſsit interuenire in cauſis Eccleſiaſticis, n.74.

Rectores

Digitized by Google

Rectores, & eorum Vicarij in Catalonia recipiunt qualibet inſtrumenta, n.75.

Rectores prædicti, quo iure recipiant quælibet inſtrumenta, num.76.

Notarios creare vniuerſaliter eſt Regalia, num.77.

Notarium ad cauſas an poſsit Baro creare in ſuo loco, n.78.

Notariatus non eſt officium, ſed munus, num.79.

Notarij cauſarum nominati à Baronibus, non ſunt propriè Notarij, n.80.

Acta iudicialia ſcripta à non nominato ſunt nulla, n.81.

Iuriſdictionem habens cencetur habere conceſſa, omnia neceſſaria ad eam exequendam, num.82.

Baiulus Baronis poteſt nominare Scribam in ſuo territorio, n.83.

Nominatio Scribæ ad vnum actum, non eſt actus iuriſdictionis, n.84.

Notarios creare, an poſsit dominus Rex alicui commitere, n.85.

Notarios creat ciuitas de Barcelona, n.86.

Faciens aliquid in vim priuilegij, non dicitur à ſe facere, n.87.

Homines honoris, vulgo dicti negocians, qui ſint, n.88.

Cap. 5. De Regalia creandi Duces, Marchiones, Comites, Vicecomites, Nobiles, Æquites, Ciues Honoratos, Mercatores, & Notarios.

1 REGVM Suprema poteſtas, ſatis ex ſe notoria eſt. quamque grandis ſit. cum ab ea omnia tãquam à ſua fonte emaneant. iuxta illud, quod refert Afflic. in conſti. Neapo. q. 17. n. 1. & alij quos ipſe allegat. aſſerentes omnes, quod omnia
2 quæ intra Regna ſunt, quatenus attinent ad poteſtatem, ſubſunt domino Regi. gloſ. in l. Barbarius in fine. ff. de offi. Præto. quare cũ circa iuriſdictio-
3 nem, ipſe Rex habeat fundatam ſuam intentionem, vt dicit Panor. in c. ſi diligenti extra de præſcrip. & ei omnes ſint ſubditi. nil mirum, ſi ei pertineat; inferiores honorare, cum eos punire eidem incũbat. Afflic. in cõſti. Neapo. titu. de priuile. eorum, qui citati extra
4 ciuitatẽ non veniũt n. 4. latè, & docte refert Philipus Vinyes in ſuo lib. de conuocatio. curia. in inicio diſcurſus octaui, & latè, ibi confirmans. ex ele-
5 gãti dicto diui Gregorij lib. 14. moral. c. 26. vbi dignitatem Regiam honorificam appellat, & onerosãm in illis verbis: *Poteſtas accepta honor, & onus exiſtimatur.* Olib. in vſati. alium namq; c. 7. n. 77.
6 Vniuerſum autem Populum diuidi generalius, in nobiles, & plebeios, tritiſsimum eſt principium; intelligendo ſub nomine *Nobilium* omnes qui à plebeis quomodocunque diuiſi ſunt. iuxta notata per don Ludoui-
7 cum à Peguera in ſua praxi. cap. 4. num. 1. dum Rempublicam in tres partes diuidit videlicet, Regem;
8 Ciues, & Plebeios. licet meo iudicio, Princeps inter partes Reipublicæ, connumerari non debeat. propter
9 eius ſuperioritatem, idem tradit Boſc in ſuo libro dels titols de honors lib. 3. cap. 3. pag. 314. col. 2. verb. *De aqui ſe ha de entendre*, iam de primeuo iure eſt Tex. in authentico de defenſoribus Ciuitatum, §. primum illud, & ibi gloſ. verbo *Nobiliores*, l. 1. C. de condi. in publicis orreis lib. 10. l. cohartalis. C. de cohar. lib. 10 l. 2. ſ. deinde. ff. de origi. iur. refert Ioan. Garcia de Hiſpan. nobili. gloſ. 6. num. 15. & gloſ. 1. differentiam au-
10 tem inter eos, oriri, ex magnificencia, quàm Reges exercent, eos honorando, cum titulis honoris. videlicet
11 Ducatus, Marchionatus, & aliorum

de quibus ſeparatim,ſummariè tamen
aliqua hic referam.
12 Ducalem dignitatem primam eſ-
ſe,experientia docet.cum cęteris om-
nibus præcedat. quis autem dicatur,
Dux, vel Comes traditur in titu.10.
13 quis dicatur Dux, vel Comes in vſi.
fœudo.hic enim Titulus,iam de tem-
pore Gotorum exiſtebat,iuxta tradi-
14 ta per Alfonsũ Lopez dé Aro. in ſuo
libr.inſcripto. *Nobiliario genealogico*,
lib.9. cap. 13. par. 2. & etiam tradit
frater Ioannes Madriaga in ſuo li-
bro. *del Senado, y ſu Principe*,cap.12.
vbi ait iſte. quod antiquitus magna
fuerat controuerſia, quis preſtantior
Titulus eſſet, Ducalis, ſeu Comitalis.
15 conſtituendo differentiam inter eoſ-
dem Comites,dicens.Comites eſſe in
duplici differentia,quia vni diceban-
tur Comites Palatini.eo quod eſſent
16 Regis Conſiliarij , & Conſilijs ſuis
adeſſent. Alij ſimpliciter Comites
nominabantur. & iſtis regimen Ci-
uitatis commitabatur. Hoc nomen
Comes, idem ſignificare quod nomen
17 *Actonte* Græcum quod Principem
ſignificat.Madriaga vbi ſupra cap.12.
.§.3. Comites enim ſolum creabantur
ab illis,qui ſuperiorem nõ recognoſ-
18 cebant , & licet Reges non appella-
rentur,habebant tamen in ſuis locis,
& exercebant iura Regalia. & tene-
bant locum Regis.ab eoq; ſolo nomi-
ne differebant. iuxta tradita per Pa-
riſ.de Puteo de integra fœudo.cap.1.
à num.3. cum ſequen.Vnde Comites
19 Barcinone,nõ creabant Comites,vſq;
ad Comitem Vvifredum Secundum.
vt refert Oliba in dicto vſati. cap.6.
num.5.quia omnes.Comites Barcino-
ne ſubditi erant Regi Franciæ, anno
20 enim nongenteſimo, per Carolum
Caluum Regem Francorum nepotem
Caroli Magni, fuit Comes Barcino-
ne liberatus à recognitione fœudi
21 Comitatus Barcinone.faciunt tradita
per Marqui. in vſati.ſtratæ , fol.208.
22 pag.1.& col.2.vbi ait. Carolũ Regem
Chriſtianiſsimum, in honorẽ nouem
Ordinum Angelorum, creaſſe in Cà-
talonia nouem Comites,nouem Vice-
comites, nouem Nobiles , & nouem
Vaſuaſores.
23 Sed quidquid ſit de Regalia eos creã-
di,ſufficit conſtare. dño Regi ex ſua
ſumma ſuperioritate competere,tan-
quã ex iure Regaliæ ſupremæ,eos crea-
re.Tiraquel,in tract.de nobil.c.6.n.2.
ſeu illis,qui iura regalia exercent,li-
cet nomine Regis non appellentur.
Iuxta relata per Oliba.ad dictũ vſati.
aliũ namq; c.3.à n.14. prout de Duce
Sabaudiæ,& aliis refert Bouadi.in ſua
Politi.tom.1.lib.2.c.16. n.20.faciunt
tradita per dictũ Madriaga. & Lopez
de Aro ad quos, poterit recurrere cu-
pidus Lector ſciendi omnia circa prę-
dictos honores titulorũ videlicet de
Marchionibus apud dictos Lopez à
24 c.13.lib.9.cum ſequen.& dictum Ma-
driaga in libro del Senado, y ſu Prin-
cipe c.52.cum ſuis §§. de Marchioni-
bus videri poterit nobiliariũ genea-
25 logicum.lib.10.c.5.cum ſequen.10.2.
& de Comitibus . quo modo crea-
bantur.latè lib.1.c.1.in dicto nobilita-
rio cum ſequen.& quod ex nomina-
26 tione Regis,ſi non conſtet.de expreſ-
ſa voluntate creandi , non dicatur
Comes Cancer.3. par.c.3. num.9. &
ibi relati per eum.Bouadi. vbi ſupra
à num.5. Tiraquel.de nobilita.cap.6.
num.24.
27 Eſt autem aduertendum. quando
verba Principis pronunciantur in
creatione Ducatus , Marchionatus,
Comitatus , & cæterarum dignita-
tum. videlicet. an dirigantur ad lo-
cum , vel ad perſonam. quia ſi di-
rigantur ad locum , talis digni-
tas realis dicitur. & quilibet poſ-
ſeſſor illius , nominatur titulo, quo
locus eſt inſcriptus. ſi verò verba,
ad perſonam fuerint directa , tunc
ille ſolum erit dignitate illa hono-

ratus

ratus,& non egredietur illius perſo-
nam ita reſoluit Cancer. lib.3. varia.
c.4. à n. 324.

28 Milites etiam creare, pertinet ad
dominum Regem, quàm nobilitatem,
politicam apellat Tiraque. de nobili.
c.6.n.1.& 2.& eſt ſuprema eius Rega-
lia, iuxta tradita per Bar. in l.1. n.78.
de dignita. & honori, & alios, quos
tradit Oliba de iure fiſci c.3.n.69. &
Calici.in Margari.fiſci dubio 8.n.93.
& in extragraua. cuti. nu.83. vbi ex-
preſsè ait.quod ſolus Princeps in Ca-
29 talonia poteſt facere hominem pedis
militem. quod confirmat ex l. nemi-
nem C.de re milita.lib.12.& ex tradi-
tis per Bar. in l. ſi vt proponis. C.de
digni. lib.12. idem Calici.in Marga-
rita fiſci, dubio.8.verſ. Nonageſsimo-
tercio.idem prohibitiuè ad alios.ate-
ſtatur Grego.Lopez gloſ.1.l.11.tit.21.
parti.2.& gloſ.2.l.1.titu.25.parti.4.&
de Regina quod poſsit milites creare
30 idem Grego.Lopez gloſ.2.l.1.titu.25.
parti. 4. & gloſ. in l. 2. titu.2. par-
ti. 2.

In alijs verò Prouincijs, ſolent mi-
31 lites creari à Ducibus, Marchionibus,
Comitibus, qui ſuperiorem non re-
cognoſcunt. Eo quod iura ſuperioris
dominij habent. Oliba. vbi ſupra n.79.
Tiraque. de nobilita.c.6.n.7. vbi aſſe-
rit. nobiles, & milites creatos. ab infe-
rioribus ab Imperatore, ſeu Rege,
poſtponi creatis à Ceſare. Larè pro-
ſequens quomodo milites, & nobiles
fiant. & ex hac ſuperioritate, creandi
milites, ex plebeis, etiam ſi non re-
periantur in exercicio, deciditur illa
quæſtio, de qua meminit Cãcer. lib.3.
var.c.3. à n.318. vbi diſputauit an caſu,
quo dominus Rex concesſerit alicui
32 iuriſdictionem ampliſsimam alicu-
ius villæ, poſsit poſtea aliquem ex
ſubditis illius militem creare, eo quod
ſubditum eximit à iuriſdictione Ba-
ronis, & eum facit ſubditum Vicario
Regio illius Vicariæ, intra quàm eſt

33 ſitus locus originarius, ſeu domicilij
noui militis. Cum milites de iure Ca-
taloniæ ſubſint Vicarijs. ſeu Regen-
tibus Vicarias. iuxta tradita per Mier.
col.2.c.55.de foro mili.to.1.pa.65. Mar
qui. in vſati. ex magnatibus, fol.264.
col.3. verſ. Et licet prædicta. Cali. in
prerogati.mili. à n.30. Cancer. lib.2.
c.2. à n.140. reſoluitq; dictus Cancer.
dicto c.3.n.318. potuiſſe dominum Re-
gem poſt dictam conceſsionem, facere
34 quemlibet ex plebeis militem. quia
creatio eſt de ſupremis Regalijs iuxta
tex. & ibi ſcribentes in l. neminem,
c.de re mili.lib.12.& in l.1.c.qui mi-
lita. poſsint. hanc ſententiam te-
net Rollan. à Valle conſil. num.41.
tom. 2.

35 Vnde autem traxerint originẽ mi-
lites, & quæ differentia ſit inter eos
quos Catalane appellamus, *Donſells,*
y Cauallers, vide Boſch in ſuo libro
36 dels titols de honor lib.3. cap.3. cum
omnibus ſuis §. §. vbi latiſsimè hanc
materiam refert.

Licet autem prædicta facultas com-
petat domino Regi creandi milites.
ex plebeis vaſſallis alicuius Baronis
37 iuxta ſupra dicta, & Calici. in Marga-
ri.fiſci dub.8.num.27. caſu.177.n.11.
caſu.203. eſt tamẽ licitũ eidẽ Baroni
(ſi vult) nouum militem obligare,
vt bona propria immobilia, quæ in-
tra terminum. & iuriſdictionem ſuam
habet, transferat in alium plebeium.
ex priuilegio per dominum Regem
38 conceſſo Baronibus, quod eſt inſer-
tum in 2. tom. conſtitutionum inter
pragmaticas. ſub titulo de priuilegis
Militars, quæ Pagmatica eſt Regis
Ferdinandi Secundi. dat. in villa de
Monſo die 22. Septembris anni 1320.
Iuxta quàm bis in Regia Audien-
tia fuiſſe declaratum, refert Can-
cer. dicto cap. 3. num. 322. tom. 3.
variar. quod quidem videtur allu-
dere ad doctrinam Bartoli. in l.
incola iam muneribus, ff. ad muni.

Niſi vaſſallus creetur miles de con-
ſenſu Baronis,quia hoc caſu non po-
terit eum expellere,quia conſentien-
do ſibi præiudicauit. cum conſentire
facto plus ſit, quam verbis.argumen-
to l.de quibus,ff.de legi. notat Bal.in
ſua Margari. verbo ſtatutum. verbo
penul.l.3.§.falſus. ff.rem ratam habe.
c.dilect.l.de appella. Gamma decis.51.
num,8. Cancer.tom.2. variar. cap.1.
de mino.n.51.
39 Creat dominus Rex Ciues Hono-
ratos, qui in omnibus æquiparantur
militibus, excepto quod curias non
40 ingrediuntur, quia in eis votum non
habent.& quotidie experimur domi-
num Regem eos creare. vnde autem,
& quo tempore traxerint originem
41 Ciues Honorati,refert Boſc in ſuo li-
bro dels titols de honor.lib.4.c.9.vbi
etiam de Burgenſibus,qui in villisRe-
galibus habētur,ſicuti in Ciuitatibus.
Ciues Honorati. Boſc dicto lib.c.29.
42 & 30. & licet ciuitas Barcinone ſoleat
ſingulis annis prima die menſis Maij
creare Ciues Honoratos,iuxta tradi-
ta per Anto. Oliba. ad dictum vſati.
Princeps namq; c.3.n.80.& poſt eum
per Iaboticlum, & doctum Petrum
Fōtanellã tom.1.deciſ.211. per totam.
hoc tamen eſt,ex facultate,& priuile-
gio à domino Rege conceſſo, vnde
43 concurrit Ciuitas in creatione Ciuiũ
Honoratorum,non quod ciuitas, vel
ciues in matricula ſcripti, poſſent
alios facere,niſi hoc eis prius ex pri-
uilegio Regio fuiſſet conceſſum.
44 Licet autem hæc regalia ſit de ſu-
perioribus, & videatur non poſſe ſe-
parari à Regio diademate,hoc intelli-
gendum eſt abdicatiuè, ita quod do-
minus Rex dediſſet ciuitati de Barce-
lona facultatem creandi Ciues;ita, vt
ipſe Rex non poſſet alios facere,nam
in hoc conſideratur ius ſupremæ Re-
galiæ, ex quo dicitur afixa, & ideo.
Inſeparabilis Fontan. dicta deciſ.211.
num.5.

45 Ex hoc, quod non ſit ſeparabilis
priuatiuè,euenit,quod cum Rex Phi-
lipus Secundus,cum ſuis Regijs pri-
uilegijs, creaſſet in Ciues Honoratos
Iacobũ Dalmau, & Ioſephũ Dalmau,
fratres,Petrũ Caluo,Rafaelē Çaſoni,
Hieronymum Rubio, & Ioſephum
46 Rouiroſa, & prædictis fuiſſet lis in
Regia Audientia mota,per Galceran-
dum Romeu Ciuem Honoratum, &
alios,ex matricula Ciuitatis, & litē
vertente in Regia Audientia ad rela-
tionem nobilis Ioannis Sabater fuit
ſententia lata,inſequendo concluſio-
47 nem die 29. Aprilis 1588. in, & cum
qua,fuit declaratum. prædictos Ciues,
per dominum Regem creatos,deſcri-
bēdos eſſe, in matricula Ciuium Ho-
noratorum recondito in Archiuo
domæ Ciuitatis.& à cætero eos inter-
uenire debere, in cæteris creationi-
48 bus Ciuium Honoratorum, quæ ſin-
gulis annis fiunt die prima menſis
Maij, quæ ſententia, cum ſit Regiæ
Audientiæ (quæ conſilium eſt ſupre-
49 mũ) apud inferiores vim legis habet
Afflic.deciſ.383.n.8.Meno. con.400.
n.65.Peregri,con.91.n.29. quos re-
fer Cancer.3.p.c.3.n.74.dicens idem
aſſerere Cabedo. deciſ.212. n.7. 1.p.
Et antequam dicta ſententia profer-
retur,Sereniſsimus Rex Philipus Se-
cũdus, cum ſuis litteris dat.&c. Ma-
drid.16.Februarij 1588. directis Con-
50 ſiliarijs Barcinone,vtendo ſuo iure,
(cuius eſt interpretari ſua priuilegia.
Licet cōtractus ſuos non poſsit.) Ca-
lici. in Margari. fiſci. dubio.8. n.20.
ſingula.141. Cancer. tom.3. vari.c.3.
n.74.declarauit mentem,& intentio-
nem ſuam,in nominatione prædicto-
51 rum Ciuium, dicens, quod prædi-
cti. Dalmau, & cæteri per eum crea-
ti Ciues Barcinone Honorati; in
omnibus, & per omnia eſſent, at qui
ſi fuiſſent creati per Ciuitatem, &
Ciues Honoratos illius, & quod diſ-
criberentur in libro, ſeu matricula
Ciuitatis,

Ciuitatis, & quod à cætero, haberent
votum in domo Ciuitatis, in creatio-
ne, & nomiuatione fienda ſingulis
annis die prima menſis Maij.

Poſtea verò, Sereniſsimus Rex
52 Philipus Tertius in curijs celebratis
Barcinone anno 1599. concelsit pri-
uilegium Ciuitati, & Ciuibus creatis
in ea. quod ciues honorati creandi à
cætero per dominum Regem, non
haberent votum in creatione prædi-
cta, quæ ſingulis annis fit die prima
Maij. & ſic creati à domino Rege, à
die conceſsionis dicti priuilegij, ſi
vellent habere votum non admitte-
rentur. Sed repellerentur, & eis *oſ-
tium* claudaretur, & eis poſſunt reſiſte-
re *per oſtiorum clauſuram*, quod priui-
legium fuit dat. Barcinone die 13. Iu-
lij 1599. & extat regiſtratum in Ar-
chiuo Regio. In diuer. locumtenen.
quinto, fol. 230. ſimilis ſentencia præ-
dictæ fuit lata ad relationem dicti no-
53 nobilis Ioannis Sabater die 12. De-
cembris 1602. in cauſa, ad eius rela-
tionem vertente, inter Micaelem
Ioannem Sauarres ciuitatis de Gero-
na, & Iuratos eiuſdem. Eo quod ciui-
tas de Gerona, nolebat admitere in
ciuem honoratum illius dictum Mi-
caelem Ioannem Sauarres nomina-
tum per Sereniſsimum Regem Phi-
lipum eo quod, ad dictam Ciuitatem
ſolum admittendi erant, qui in ea
fuerunt creati, & fuit declaratum,
prout, in prædicta ſentencia ciuium
54 honoratorum de Barcelona. Eo quod
licet dominus Rex dederit faculta-
tem prædictis Ciuitatibus, creandi
ciues honoratos, non tamen ex ea
voluiſſe, à ſe abdicare facultatē crean-
di. Cum hæc ſit ſuprema Regalia,
55 quam ſibi reſeruauit non enim dicen-
dum eſt dominum Regē ampliorem
facultatem alijs dediſſe, quàm ſibi re-
ſeruauit, c. dudum de præben. in 6.
verbo *Nos igitur*, c. per hoc. 17. de hæ-
reti. in 6. l. fin. C. de iuriſdic. omni. iu-
di. Craue. conſ. 126. Gonſa. in Regu.
Cancellaris. §. 2. ex proœmio. nu. 25.
Maſtri. de Magiſ. lib. 3. c. 6. per totum.
quia perſona loquentis, non venit in
56 generali conceſsione l ſi mercedem.
52. §. ſi habitatoribus de actio. emp.
Anto. Gabri. commu. opinio lib. 6. tit.
de verbo. ſigni. conclu. 9. maximè in
57 perſona Principis, quę non præſumi-
tur, voluiſſe imponere ſibi legem; c. 1.
in fine de prohi. feudi aliena. Meno.
de preſ. lib. 2. præſ. 18. n. 4.

58 Ex quibus etiā fit, quod, licet crea-
re Mercatores, qui certis priuilegijs
gaudent, cōceſſerint Sereniſsimi Re-
ges Conſolatui Logiæ Maris, vbi de
mēſe Aprilis ſingulis annis ſolēt Mer-
catores creari, & in libro Matriculæ
dicti Conſulatus Logiæ deſcribi: non
tamen (vt dictum eſt) dominus Rex
à ſe abdicauit facultatē creandi alios.
59 prout cū ſuo priuilegio creauit Mer-
catorem Baudilium Michaelem So-
uies oriundum. Ciuitatis de Gerona
dato Madrid die 8. Iunij 1623. contra
quem litem conteſtatus fuit Conſu-
latus Logiæ Maris, prætēdendo, quod
ipſe ſolus poterat creare Mercatores
de Matricula, qui gauderent, priuile-
gijs, prærogatiuis, & immunitatibus
60 dicti Conſulatus, & dicta litē proſe-
cuta in Regia Audientia, ad relatio-
nem magnifici Franciſci Aguilò, fuit
lata ſentencia die 22. Aprilis 1623. in
& cum qua fuit declaratum. potuiſſe
dominum Regem nominare, & Mer-
catorē creare dictum Baudilium Mi-
61 chaelem Souies, qui in omnibus, &
per omnia erat verus Mercator. &
gaudebat omnibus gratijs, priuile-
gijs, libertatibus, & prærogatiuis,
quibus, gaudent Mercatores creati
per Logiam Maris, tam circa inbur-
ſationem omnium officiorum, tam
Ciuitatis, quàm Logiæ, ac ſi vere fuiſ-
ſet creatus in eodem Conſulatu, &
cum approbatione Conſilij Ciuitatis,
iuxta formā, qua ſingulis annis fiunt.

Mandando

Mandando Conſulibus Ciuitatis, &
Conſulibus Logiæ, quod ceſſarent à
moleſtijs quas inferebant dicto So-
uies.& quod poſſet imburſari in bur-
ſis,ex quibus extrahuntur Conſules,
& cæteri Officiales,tam in domo Ci-
uitatis,quàm Logiæ.Cum non poſsit
dominus Rex á ſe abdicare faculta-
tem prædictã.quibus latè noſter Fon-
tanella(poſt hęc ſcripta in lucem edi-
tus) deciſionem longam fecit tom.1.
deciſ. 294.

Et reſpectu nominationis Curri-
62 torum Collis fuit ſimiliter declara-
tum in Regia Audientia die 27.Iulij
1557. in cauſa Ioannis Baiola Curri-
toris creati per Regem.

Creare Notarios dixi eſſe de Rega-
63 lijs domini Regis,ſed vt perfectè mo-
dum eos creandi ſciamus aliqua de
Notariatu hic referam, vt perfectius
hæc Regalia percipiatur.

Reiecta totaliter illa diſputatione
64 an Notariatus eſſet officiũ vile.quàm
breuiter attingam,(cum meo iudicio
indigna ſit tractatus quæſtio) verũ nõ
defuerunt, qui eam tenuerunt quos
refert Bouadilla in ſua Polit. tom.2.
lib.3. c.14. n.43. & ibi gloſa. Tamen
65 Notariatus magnæ æſtimationis eſt,
& magnam habet authoritatem,& le-
galitatem inſe,propter magnam fidu-
ciam,quàm de Notarijs facimus. Vn-
de dicebat Bouadilla dicto c.14.n.40.
66 quod duo officia reperiebat, quibus
deſeruiendum erat per probatiſsimas
perſonas, & inculpatæ tutelæ. Pri-
mum erat officiũ Pharmacopolæ;cum
67 ab eis pendeat hominum vita, aliud
officium Notarij,cum ab eo depẽdeat
omnia bona.ex quo Imperatores No-
tarius Honorius,& Arcadius. in l.1.
C.de littera.cuſtodia. lib.12. & in l.1.
C.de eden.in fine eos honorarunt,vt
ex mente Cornei.conſ.199.circa pri-
mum lib. 1. & licet aliqui conſtitue-
68 rint differentiam,inter Notarios or-
dinarios,&Secretarios domini Regis.

tamen quo ad honorem, & ordina-
riam, æſtimationem ſuarum perſo-
narum, æquales ſunt. Iuxta tradita
69 per Petrum Roca in ſua praxi cauſa-
rum ciuilium c.1. n.20. quos allegat,
& ſequitur Bouadilla vbi ſupra n 43.
gloſ. littera D.pag.329. & multa alia
in eorum honorem refert.n.45.gloſ.
littera D. Boſc in lib. titols de ho-
70 nor.lib.4.c.10.§.2.ſed cum principa-
le inſtitutum ſit agere hic, de faculta-
te eos creandi, quæ eſt de Regalijs
ideo dico. quod creatio Notariorum
eſt Regalia, quia domini Reges fue-
71 runt, qui eos crearunt, & authorita-
tem, quàm habent, eiſdem conceſſe-
runt. Iuxta tradita per Petrum Gre-
gor.in tracta.ſintag.iur.3.par.lib.47.
c.41.Grego.Lopez in l.3.titu.19. par-
ti.3. gloſ. littera B. ex mente Abba.
& Inno. in c.cum. P. tabellio de fide
inſtru.Specula.in titu. de inſtru. edi-
tio.§.1 eſtat cola. 6. & 7. & ex alijs,ibi
relatis, & eadem lege Grego. Lopez
glo.fina.Mier.ad conſti.Reg Petri 3.
c.5.n.5.col.6.tom.2.pag.69. vbi n.4.
72 ait quod *Tabellio* (qui idem eſt atque
Notarius) creatus Regia autoritate
poteſt exercere officium in terris
Eccleſiæ,ſecundum opinionem Baldi.
qui ſcribẽs ſuper Innocẽ.in c.cum P.
tabellio de fide inſtrumen. hoc dicit.
datq; rationem,dicens.quod officium
Notarij non habet iuriſdictionem.

73 Sed licet dicta opinio fuerit Baldi,
contraria verior eſt.Iuxta tradita per
Cancer.3.tom.c.2. de inuentario. vbi
examinat quæſtionẽ. an inuentarium
receptum de bonis laici, per Nota-
rium Apoſtolicum,ſit validum. & re-
ſoluit.quod non,cõfirmans,ſuam opi-
nionem argumento à paritate ratio-
nis, ex doctrina Lupi in Rubri. de
don.inter vir.& vxor.in introductio-
74 ne.n.21.& l.3. tauri à n.40. qui dice-
bant,quod quemadmodum Notarius
ſecularis, non poteſt interuenire in
negocijs mere ſpiritualibus, ita ne-

que,

que, Apoſtolicus Notarius, poteſt
interuenire in negocijs ſecularibus.
& hoc idem adnotaſſe Fabrum in l.
ſciendum.C.de dona. Couar. Practi.
quæſti. c.19. Petr. Rebuf. in conſti.
Regni to.1. Titu.de littera.obli. Par-
lador.lib.2.rerum quotidia.1.p.c.fin.
Cancer.3.tom.c.2.n.232.

75 Licet autem dictum ſit, Notarios
Apoſtolicos non poſſe recipere in-
ſtrumenta laicorum, hoc abſolute in
Catalonia locum non haber, quoad
Rectores, & eorum Vicarios in ſua
Parochia. quia declaratũ eſt diuerſis
Regijs ſentencijs in Regia Audien-
tia, quas refert Cãcer.dicto c.2.n.233.
licere Rectotibus, & corum Vicarijs
quæcunque inſtrumenta intra ſuam
Parochiam recipere. prout eſt videre
ex traditis per don Ludouicum à Pe-
guera tom.1.decis.146.à n.1. cum ſe-
quen. & ante eum retulit Michael.
Ferr.3.p.obſerua.c.107. circa finem.

76 Ex cuius capitis contextura nullo
fundamento legitimo fundari, ſed ex
cõſuetudine, & propter cõmoditatem
Parochianorũ forſan, initium duxit.
ſeu quod aliquæ Scribaniæ à Rege
fuerunt conceſſæ Parochijs, & earum
Rectoribus, vt colligere voluit idem
Michael Ferrer.ex conſtitutione in-
cipiente *Reſtituint* in titulo de vio-
lentia, y reſtitutio de deſpullats.

Igitur dominus Rex ſolus eſt, qui
77 poteſt creare Notarios. Ex quo di-
cendum eſt, quod licet dominus ha-
bens iuriſdictionem ciuilem, poſsit
deputare ad cauſas ſuæ iuriſdictionis
78 aliquem ſcribam, ex l.1. ff. de iuris
omnium iudicum, c.ſtatutum, §.No-
tariorum de reſcrip.in 6.ſenſit.Abb.
in c. cum P. tabellio de fide inſtru. &
ibi Felin.quæſt.10.Boua.tom.1. lib.2.
c.16. n.43. quia Notariatus, non eſt
officiũ, ſed munus. vt ateſtatur Afflic.
79 in titu. de regal. §.poteſtas. n.51. ex
gloſ. in c. quamquam de vſur. in 6.
80 Hij tamen propriè non dicuntur No-
tarij, ſed Scribæ dictarum cauſarum,
quia per eum ſolum, acta iudicialia
ſunt ſcribenda, & non per alium. l.in
fraudem, §. quoties. ff. de iure fiſci.
ex quo Tex. dicebat Bal. in l.1. circa
81 finẽ, C.de Sportu. quod ſi alius ſcribe-
ret acta iudicialia, non valeret pro-
ceſſus. Gramma. conſ.66.n.5. in ciui-
libus Marqui.in vſati. Baiulia col.fin.
82 vbi aſerit. quod habens conceſſam iu-
riſdictionem, cenſetur habere omnia
conceſſa, ſine quibus iuriſdictio exer-
cerai non poteſt. l.2. ff.de iuriſdic.om-
ni. iudi. & ſic bis fuiſſe deciſum in
83 Regia Audiẽtia ateſtatur Cancer.lib.
2.vari.c.2.n.62.& caſu quo dominus
iuriſdictionis non nominaſſet ſcribã,
poſſet Baiulus ſuo nomine nomina-
re. quia nominatio Officialis parti-
cularis ad vnum actum, non eſt actus
84 iuriſdictionis, ex alijs relatis à Can-
cer. vbi ſupra num.64. idem ateſtatur
Cancer.3.tom.varia.c.13.n.299. con-
firmans hoc ex l.obſeruare.§.poſt hoc
ff.de offic. Procon. tradunt Doctores
in l.eſt receptum. ff. de iuriſ.omni.iu-
di.& in l.fina.C.eod.tit. vbi Iaſon. Si
85 tamen dominus Rex, comunicaſſet
facultatem creandi Notarios alicui
vniuerſitati, valeret. & ex cauſa huius
communicationis huius Regaliæ, poſ-
ſet vniuerſitas Notarios creare. ſicut
creat ciuitas Barcinonæ, vt refert Oli-
86 ba.ad dictum vſat.c.6.n.44. hoc enim
caſu, qui facit, nõ à ſe facere videtur,
Sed nomine illius, à quo facultatem
87 habet l. 1. §. omnia, C. de vete.iure
enucle. Regula iutis, qui per alium
facit in 6. Afflic. quæ ſint Regalia
in vſi.fœudo.in princ. n.69.

88 Sunt in Catalonia homines dicti de
Honors, vulgariter dicti *Negocians*,
qui mecanica arte omiſſa, viuunt ex
induſtria, de quibus Fontanella to.1.
deciſ. 220. num. 20. & hi non
fiunt cum priuile-
gio.

SVMMARIVM.

PRotectio pauperum, & miſerabilium perſonarum ad Regem pertinet, n.1.

Regis cor præſumitur eſſe in manu Dei, num. 2.

Iuramentum Regis in ſuo principio quid contineat, n.3.

Vaſſalli ſemper habent ſaluum ſuum recurſum ad Regem, n.4.

Rex videtur operas ſuas vaſſallis locaſſe, num. 5.

Regis cura ad quid debeat attendere, n. 6.

Recurſus qualiter nominetur, n. 7.

Recurſus tam in ciuilibus, quam criminalibus eſt remedium extraordinarium, num.8.

Recurſus materia vbi tractetur, n.9.

Recurſus quare ſit introductus, n.10.

Perhorreſcencia vnde deriuetur, n.11.

Perhorreſcencia an differat a metu, num. 12.

Perhorreſcenciæ ætimologia, n. 13.

Iuriſdictio conceſſa à Rege an cenſeatur priuatiuè, n.14.

Perhorreſcencia quando locum habeat, num. 15.

Recurſus nunquam cenſetur prohibitus, num. 16.

Perhorreſcencia qualiter probetur de iure communi, n. 17.

Dependentia ab animo iuramento probantur, num. 18.

Perhorreſcencia qualiter probetur de iure Cataloniæ, n.19.

Perhorreſcentia in pauperibus qualiter conſideretur, n.20.

Perhorrecentia pauperum qualiter probetur, n.21.

Recurſus in cauſis ciuilibus vbi tractetur, num. 22.

Recurſus in cauſis criminalibus eſt ordinarius, n.23.

Perhorreſcenciæ cauſa eſt de ſuperioribus Regalijs, n.24.

Dominus Rex an poſsit à ſe abdicare Regaliam recurſus, n. 25.

Cauſa totius patrimonij, vel maioris partis eſt, attendenda, n.26.

Cauſa totius patrimonij, vel maioris partis, æquiparatur corporali, n.27.

Lis maioris partis patrimonij, ſeu totius à quibus tractetur, num.28.

Recurſui in cauſis criminalibus ſemper eſt locus, n.29.

Rex deſineret eſſe Rex, ſi à ſe abdicaret recurſum opreſſorum, n.30.

Recurſus cauſa duplex habet intereſſe. num. 31.

Protectio vaſſallorum, eſt propria Regum, num.32.

Obedientia Principum non poteſt ab eis remitti, n.33.

Rex ex Regalia Perhorreſcenciæ cognoſcit ōtra Iudices Eccleſiaſticos, n.34.

Clericus oppreſſus à ſuo Iudice an recurſum habeat ad Regem, n.35.

Rex qualiter debeat procedere in recurſu Clericorum ad eum, n.36.

Iudex laicus quandoq; ſupplet negligentiam Iudicis Eccleſiaſtici, n.37.

Rex negligentibus Epiſcopis in cauſis Clericorum, apponit ſuas manus, n.38.

Clerici oppreſsi confugientes ad Regem an ſint excommunicati, n.39.

Clerici oppreſsi in Hiſpania, an poſsint recurrere ad Regem, n.40.

Papa in certis caſibus poteſt Clericos ſubiacere Iudici ſeculari, n.41.

Titulus præſumptus quid operetur, n.42.

Inmemorialis obſeruantia quid operetur, num.43.

Reges Hiſpaniæ, quando cognoſcant de oppreſsione Clericorum, n.44.

Reges Hiſpaniæ, nomine Papæ cencentur cognoſcere de oppreſsione Clericorum, num. 45.

Reges Hiſpaniæ cognoſcere de oppreſsione Clericorum Authores referuntur, qui defendunt, n.46.

Recurſus Clericorum in Hiſpania dicitur Por via de fuerça, n.47.

Rex in cauſa Recurſus Clericorum, quid cognoſcat, n.48.

Reges Hiſpaniæ cognoſcere de recurſu Clericorum

Clericorum approbauit Rota Romana, num.49.

Clerici in Catalonia non habent recurſum ad Regem, n.50.

Regaliam perhorreſcenciæ non poteſt Rex à ſe abdicare, n.51.

Baro an ſit Iudex in cauſa inter ſe, & vaſſallum, n.52.

Baro in cauſa criminali inter ſe, & vaſſallum, ipſo iure eſt ſuſpectus, n.53.

Vaſſallus poteſt recurrere in cauſa inter ſe, & dominum, n.54.

Recurſus in cauſa criminali qualiter prætice tur in Catalonia, n.55.

Recurſu interpoſito, ſi cauſa reſtituitur, an poſsit grauamen apponi, n.56.

Recurſus perhorreſcenciæ, neq; conſtitutione poteſt tolli, n.57.

Rex non poteſt facere alium Regem, n.58.

Rex admitendo recurſum, non eximit recurrentem à iuriſdictione ſui Baronis, num.59.

Rex reſeruauit hanc Regaliam in his quæ referuntur hic, n.60.

Præſcribi non poteſt contra Regaliam recurſus, n. 61.

Capacitas ad præſcribendum requiritur, num. 62.

Decimæ in Catalona quare præſcribantur, num. 63.

Recurſus nunquam cenſetur remiſſus, num.64.

Religioſi an poſsint recurrere, n.65.

Religioſus an appellet à correctione morum, n. 66.

Exceſſus ſuperioris, præbet cauſam inferiori ad recurrendum, n 67.

Appellatio, & recurſus in quo differant, num. 68.

Recurſus an ſuſpendat iuriſdictionem ſuperioris, n.69.

Recurſus religioſi, vbi interponendus, num.70.

Subditus debet obedire ſuperiori, n.71.

Religioſus non poteſt recurrere ad Iudicem ſecularem, n. 72.

Iudex ſecularis non poteſt cognoſcere de rebus clericorum, n.73.

Iuriſdictio ſecularis iuuare debet Eccleſiaſticam, num.74.

Cap.6. De Regalia Perhorreſcenciæ.

PRotectionem vaſſal-
1 lorum, Pupillorum
viduarum, miſerabi-
lium perſonarum, &
pauperum ad Regem
expectare clarum eſt,
iuxta tradita per Ieremiam.c.22. Re-
gum c.adminiſtratores.23. quæſt. 5.
2 Peguer.tom.1. deciſ.100.n.3. verſ. *Et
hæc diuiſio*, eo quod, cor Regis in ma-
nu Dei eſt l. inter claras. C. de Sum-
ma Trini.& fide.Cato.latè de hac ſu-
prema Regalia Fonta.to.1.deciſ.286.
à principio. Olib.ad vſati.aliũ namq;
c.3.à n.28. & 35. vbi ait. iuramentum
3 Regis in ingreſſu ſui Regni hoc præ
cipue continere, videlicet. iurare ſe
defendere,& tueri vaſſallos,& ſubdi-
tos ab oppreſsione. vnde ſi magnates,
4 ſeu Barones opprimant vaſſallos, ipſi
habent recurſum ad dominum Re-
gem, iudicialiter, ſeu extraiudiciali-
ter, iuxta tradita per Mier. colla. 10.
curiæ Reginæ Mariæ c.4. volentes.
tom.2.n.29.pag.366. idem Mier. ea-
dem colla. c. *Item, per tolre vexatio*, ti-
tu.de comiſſ.tom.2.pag.477. videtur
enim, Regem operas ſuas locare ſub-
ditis, in eorum beneficium. vt dicebat
5 Matthæ. de Afflictis de fœud. titu.
quæ ſint Regal. argumento legis pri-
mæ, ff. loca.& ex traditis per Andre.
6 in conſti. Neapoli. cum Regum ope-
ræ, non debeant tẽdere ad aliud, quam
vt boni homines, inter malos æque
viuere poſsint, & ſine oppreſsione.
7 mali vero, vt coerceantur. Hunc re-
curſum appellauit Oliba ad vſa. alium
namq; c.14. n.116. refugium oppreſ-
ſorum, conſolationem deſolatorum,
8 viam Iudicum errantium. & hoc re-
medium

medium eſt exttaordinarium, tam in
ciuilibus cauſis, quã in criminalibus,
& licet aliqui, hunc recutſum in cti-
mlnalibus ſoleãt nominare meræ gta
riæ, obid, quod ProReges faciant ſe
multũ rogari vt ait Fõtan.d.deci.286
n.10.illum tamen de Iuſtitia eſſe co-
natur probare dict.Fõtan.à n.11. cum
ſequen. iuxta tradita per Peguer. in
ſua praxi.c.22.n.6.De hoc recurſu agi
9 tur in titulo.C.quando Imperator in-
ter pupill.& vidu.& eſt Tex.in cap.
ſtatutum.§.cum verò de reſctip.in 6.
gloſ. verbo, *Per proprium juramentum*,
Geminia. in Princi. & col.3. Felinus
in c. cum accedens lo. 2. n.5. vt litè
non conteſ. Bar. in l.Inter omnes.
.§. rectè de fur.

Hic autem recurſus, ſolet dici, fieri
10 ex cauſa perhorreſcenciæ, iuxta tra-
dita per Cancer.variar.rèſolu.tom.2.
c.2.n.18.quod nomẽ diriuatur à ver-
bo *Perhorreſco*, quod denotat valde ti-
11 mere, iuxta Vocabularium, & Calepi-
num ita Bal.in l.vni.n.2. verbo *Per-
horreſcenciæ*, C.quando Imperator de-
clarando dictum verbum *Perhorreſce-
ciam*, dicit idest *Metum* quod latius ſe
extendit, quam verbum *Timor*, cum
12 hoc purum timorem denotet. illud
verò pauorem, & timorem magnum.
Rota deciſ. 39. in antiquis ponderat
hæc latius circa ætimologiam, & mo-
dum ſcribendi hoc verbum *Perhorreſ-
13 cere* Michael Ferrer 1.p.obſerua. Re-
giæ Audi.de euoca.cauſa. c.7.à n. 2.
Socar.ad conſuetu.Cata. c.1.ſi domi-
nus petierit.n.39.pag.17.faciunt tra-
dita per Cancer.tom.3.var.c.13.de iu-
ribus Caſtro.vbi poſt quam, à n.156.
dixit quod, ſi dominus Rex inueſti-
14 uit aliquem de iuriſdictione, genera-
liter loquendo, cenſetur eum illi con-
ceſsiſſe priuatiuè ad eam, ex mente
Abbatis.in c.cæterum de iudi. Felin.
in c.paſtoralis de offic.ordi.Gramma-
ti.& alios per eum allegatos deſc.30.
n.7.Rolan.con.48. tom.2.Surd.con.
210.lib. 2. Petra de Poteſta.Principi.
15 c.6.n.46.dicit tamen dictus Cancer.
prædicta eſſe intelligenda. caſu quo,
dominus cui eſt data iuriſdictio ea
non vtitur male, oprimendo Vaſſal-
los.nam hoc caſu non cenſetur, domi-
16 num Regem abdicaſſe à ſe iuriſdi-
ctionem recurſus, in fauorem oppreſ-
ſorum.ex c.irreſragabili.de offic.or-
di.c.cæterum de iudi.c.dudum verb.
Non attẽdentes, de præben.in 6.Gram-
ma. deciſ.30. n.11. Cabedo deciſ. 85.
2.par. Parlado. rerum quotidiana.
lib.2.c.1.n.26.Nata con.408.lib.2. &
vltra prædicta. Cancer. clarius in di-
cto c.13.de iuri.Caſtro. nu.160. idem
tradit Boua.in ſua Poli. tom.1. lib.2.
c.16.n.82.Cancer. 3. tom. varia. c.13.
à n. 116.

De modo probandi perhorreſcen-
17 ciam. diuerſitas iuris eſt. namq; de iu-
re communi, perhorreſcentiam pro-
bari iuramento partis cenſet gloſ. in
dicto c. ſtatutũ.§.1.& ibi gloſ.verbo:
Per proprium iuramentum, & ibi com-
muniter ſcribentes. quia dicebant,
18 quod in dependentibus ab animo, ſta-
tur iuramento illius, qui timet, & ha-
bet perhorreſcentiam, gloſ. in §.aliæ
inſti. de actio.c.paſtoralis de excep.
Bar.in l.2.§.ſi à pupillo. ff. pro emp.
Deciſ.con.256.n.5. De iure verò Ca-
taloniæ, perhorreſcentia probatur
19 ſummariſsima informatione iuxta tra
dita per Cancer. lib.2.var.c.2.nu.20.
Oliba.ad dictum vſati.c.3.n.36.qui ſe
refert ad ſcripta per Abba. In c.licet,
ex ſuſcepto col.2.verbo: *Sextus caſus*,
20 de foro compe.verum, Abbas.in dicto
loco non tradit, qualiter debeat fieri
hæc probatio.ſed ſolum dicit quod ſi
perhorreſcentia eſt in paupere, ſeu
miſerabili, vel vidua, & ſpoliata,
quod talis in mediate poteſt recurre-
re.quia eo ipſo quod ſit pauper, & vi-
dua ſpoliata, de facto, probat perhor-
reſcentiam. Si verò air. ſint aliæ per-
21 ſonæ, quæ non ſint viduæ, pupilli, or-
fani,

ſani,ſed ſunt diuites,tunc debent probare perhorreſcenciam,ſeu cauſam timoris ſummarie coram Principe,ſeu Iudice,ab eo aſsignato,& locus eſt executioni cauſæ recurſus interpoſiti ab ordinario.

22 Iſte recurſus,qui in cauſis ciuilibus ſolet interponi iuxta tradita per Oliba ad dictum vſa. c.3.à n.36. cum ſequen.de quibus latè in titulo de euocatione cauſarum ibi tractabitur.

23 Solet tamen,& quod præcipuum eſt, interponi in cauſis criminalibus.cum frequentius,& magis ordinarie,magis in his ſoleat fieri oppreſsio per ordinarios Regios,& Barones.Cuius praxis,& modus procedendi in eo.traditur à nobili Ludouico à Peguera in ſua praxi. c.22. per totum.

24 Hoc autem ius,ex cauſa perhorreſcentiæ,eſt de ſupremis Regalijs Coronæ Regiæ affixis. quam à ſe dominus Rex non poteſt abdicare,quia deſineret eſſe Rex.iuxta tradita per Oliba ad dictum vſati.c.3.n.40.refert,& probat Thom. Cerdan in ſuo libro veriloquium en reglas de razon de eſtado c.1.ſ.r. mihi pag.4.

25 Et licet Mieres in conſtitutione *Les cauſes*, quæ eſt Regis Ildefonſi in Curia Barcinone,quā declarat col.1r. n.66. pag.500.to.2. dicat.quod poteſt dominus Rex, in Curijs generalibus, à ſe abdicare facultatem cognoſcendi in prima inſtantia de cauſis viduarū,& pupillorum,quod non liceret in vim priuilegij.

26 Sed dato,quod eſſet vera opinio Mieres in dicta conſtitutione: *Les cauſes*, col.1r.n.66.to.2.pag.500.quod dominus Rex poſſet abdicare in curijs, in vim conſtitutionis,facultatem recurſus in cauſis pupillorum, & viduarū. non haberet locum talis conſtitutio, vbi cauſa eſſet totius patrimonij. vel maioris partis illius,nam tali conſti-
27 tutione non obſtante,poſſet talis vidua,vel pupillus habens perhorreſcētiam,recurrere ad dominum Regem, quia cum lis ſit de toto patrimonio, aut de maiori parte.habetur ad incuſſionē iuſti metus,& oppreſsionis corporalis.iuxta tradita per Bar.in l.teſtium,ff.de teſti. Aſsi.in ſua praxi, in princi.c.6.à n.13.ame allegat.to.1.vari.c.2.n.234.latè hanc materiā tractat Farina.de Indicijs.& tortu.q.49. per
28 totam,vbi ex diuerſis iuribus,& Autorum ſententijs(vna columna cōprehenſis)æquiparat litē totius patrimonij,vel maioris partis,cauſæ criminali. reſoluens.talem cauſam,criminali æquiparari.ſi igitur in cauſa criminali,à ſe non poteſt dominus Rex ſeparare hancRegaliam,vt infra dicemus. Idem dicendum eſt,in prædicta cauſa ciuili,viduæ,vel pupilli perhorreſcētis , de toto patrimonio, vel maiori parte.Sed dato,quod eſſet vera opinio dicti Mieres,ex hoc nō poteſt inferri argumentum , ad recurſum in cauſis criminalibus.nā huic præſidio Regio
29 neq; in Curijs generalibus,poteſt dominus Rex ſibi præiudicare.nec illam ſupremā Regaliam à ſe abdicare.cum nulla maior Regalia ſit,quàm ea,quæ circa oppreſsionum defenſionē conſiſtit.cuius reſpectu,ſi eam cōmunica-
30 ret deſineret eſſe Rex.quod nullo modo fieri poteſt iuxta tradita per Innocen. in c.cum veniſſent extra de cēſi. quem refert Mier.ibidem.n.66.& in c.regum.23.q.5.quod ateſtatur Mier. ad dictam conſtitutionem: *Les cauſes*, dicens.quod ſi daretur locus tali conceſsioni,deſineret eſſe Rex. quia etſi
31 conſiderentur duo intereſſe,aliud domini Regis,aliud Priuatorum,cui per Curiam generalem poteſt renunciari,& circa illud ſtatuere.Tamen primum,& præcipuum,quod eſt domini Regis,in totū á ſe abdicare nō poteſt. iuxta notata per Canoniſtas in cap. grandi de ſuplen.negligen. Prælato. & in c. intellecto, (vbi eſt ſedes ordinaria) de iure iuran. & ibi Panor.

Digitized by Google

& communiter Scribentes. Afflic.
in cap. 1. §. præterea ducatus. n.41.
de prohi. fœud. aliena. quos alle-
gat Roſentau. de fœud. tom.1.cap.5.
conclu.10. in additio. littera D. cum
32 enim Principi competat cauſa pro-
tectionis, quæ propria Res eſt.iuxta
ſupra relata, certum eſt, non poſſe
modo aliquo ab eo ſeparari.iuxta no-
tata in l.bene à Zenone,C.de quadri.
præſcrip. l. depretatio en demonis.
ff.ad legem Rodi. de iactu. Cali. in
Margari.fiſci dubio.8. num.31. verbo
ducenteſimo quinto. Cancer. 2.tom.
variar. cap.2. de iuriſ. num.123. vbi
poſt quam dixit. Regalias (quæ Re-
gem conſtituunt) non poſſe à ſe ab-
33 dicare. tradit exemplum huius dicti,
in Regalia recurrendi ad Principem.
nam eaque abdicant obedientiam à
Rege, non habent locum. iuxta no-
tata per Bellu.in Specul.Princi. Ru-
bri.22. num.29.

Huius ſupremæ Regaliæ cauſa,
34 competit Regi, agere contra Iudices
Eccleſiaſticos, non in vim iuriſdictio-
nis contenciosæ. Quod ſi Clericus ſit
opreſſus à ſuo Iudice Ordinario, po-
35 terit Clericus. ad dominum Regem
recurrere, vt eum eximat ab oppreſ-
ſione, & in ea ſuam poteſtatem de-
monſtret. & hoc caſu dominus Rex
36 tenetur, monere Iudices Eccleſiaſti-
cos, ne affligent talem Clericum, eo
quod ſcandalum oriri ſpetatur, vel
37 magna rixa. ita Couar. Practi. ques.
c.35. n.33. quod in Regno Neapolis
obſeruari.tradit Afflic.deciſ.34.Olib.
ad dictum vſatl. alium namque c.11.
à n.35. nec mirum, quod hoc habeat
locum. quia Iudex laicus ſupplet ne-
gligenciam Iudicis Eccleſiaſtici, vt ex
glo. in c. filijs verbo Regi. c.6.q.7.
tradit Hoſtienſis in Summa de foro
competen.§.liquet etiam verbo: *Sed
nunquid Iudex ſecularis*. ex c.qualiter in
principio de iudi. vbi dicitur. quod
Epiſcopis negligentibus punire Cle-
ricos abutentes rebus Eccleſiaſticis,
38 poſſe Regem adiri, vt malum medea-
tur. & licet aliqui dixerint prædictum
ius Canonicum fuiſſe correctum, ve-
ritas tamen eſt, quod dictum ius non
eſt correctum. vt ateſtatur Meno. de
reti.poſſe.reme.3. n.356. vbi alios re-
ferr hanc tenentes ſententiam.

Et licet Farinacius in ſuis deciſioni-
bus poſthumis, ſecũda parte deciſ.10.
in caſu deciſo per Rotã, in vno cano-
nicatu Oſcen plura in contrarium re-
39 fereat. docens. Clericos confugientes
ad Principem ſecularem pro ſuccurſu
ſtatim eſſe excõmunicatos, & incidiſ-
ſe in bullam in Cœna Domini, etiã ſi
ipſi Eccleſiaſtici iniuſte ſint oppreſsi à
Iudice Eccleſiaſtico. quia nullo modo
poſſunt, etiam in notoria violẽtia, ſe-
culare auxilium implorare. quod ipſe
longius ſe extẽdit à n.13. abſolute di-
dicens. In Hiſpania prædictam ſuam
40 deciſionẽ locum habere. ſed quidquid
dicat tãtus vir, ſalua eiuſpace, hoc nõ
ſeruatur. quia in Hiſpania viget diuer
ſum ius ex immemoriali tẽpore. Ideo
dicti Farinacij reſolutionẽ, in Hiſpa-
nia locũ non habere eſt mera veritas.
Pro cuius vera intelligẽtia, præſupo-
nẽdum eſt. quod cum Romano Pon-
tifici liceat, Clericos ſubiacere Iudici-
41 bus ſecularibus, non in totũ, ſed certis
caſibus, iuxta tradita larga cõmẽtatio-
ne per Farina.to.1.de inquiſi.q.8.n.4
42 ex quo fuit allegatus titulus præſum-
ptus. facultatis cõceſſæ Regibus Ara-
goniæ, cuius virtute ipſi ſuccurrunt
Clericis oppreſsis à ſuis Prælatis. &
ſic cum ex titulo præſumpto, data im-
memoriali obſeruantia. ex parte dñi
Regis in Regnis Hiſpaniæ, quæ im-
43 memorialis obſeruantia ſufficit iuxta
Tex. in l. hoc iure §. ductus aquæ. ff. de
aqua quotidia. & æti. c. ſuper quibuſ-
dã §. pręterea de verb. ſign. plures alle-
gari per Fõta. de pac. nup. to.1. gl.17.
44 cl.4. n.30. clarũ eſt. hãc ſupremã Rega-
liam, licitè, & in ſuo caſu de iure per-
miſſo

miſſ à Regibus Hiſpaniæ exerceri, don Ludouici, à Peguer. tom.1. deciſ.92. num 14. quàm Regaliam, licet dominus Rex exerceat,ſi propria eius natura ate idatur. magis propriè
45 dicetur. Summum Pontificem eam exercere. cum ex dicta permiſsione, & ex titulo præſumpto,Hiſpaniæ Reges hoc faciant iuxta Tex.in l. 1. C. de veteri iure enuclean.,ibi *: Omnia merito noſtra facimus, quia ex nobis omnis eis impartitur autoritas.* Vnde tanquam tritiſsimum,& notorium principium abſq; vlla controuerſia,& dubitatione hoc eſt tenendum, & hanc
46 veriſsimam reſolutionem.ſecuri ſunt viginti ſeptem Authores, per dictum Fari na.relati dict.deciſ.10.poſthu.n.8 inter quos ſunt multi Theologi grauiſsimi, quos recenſere eſſet ſuperfluum,cum videri poſsint apud dictũ Farinacium. Hanc eandem Hiſpaniæ praxim in obſeruantia eſſe, ateſtatur Parladorus quotidianarum lib.3. ſex qui centuria.differen.9.§.4.num.24. quod præcenciſſe ante eum ateſtatur
47 Gutier.Practica. lib.1. quæſt.20. vbi ateſtatur. hunc recurſum in Caſtella appellari *: Por Via de fuerça,* ex l.2. Titu. 6. lib.1, & in l.36.titu.5. lib.2. nouæ recopila. quod facilius fiet ſi
48 percipiatur. quod dominus Rex hoc caſu ſolum cognoſcit, an Iudex Eccleſiaſticus vexet, vel non vexet. vt delarat Couar. Practi.ques cap. 23. quem ſequitur Parlado.vbi ſupra.videndus eſt Seſſe.tom.2.deciſio.Regni Arago.in princi.n.77.& deciſ. 114. vbi infinitos Doctores hanc ſententiam ſequentes allegat. & ſic ſine ti-
49 more hoc in Hiſpania eſt tenendum. quod quodammodo approbauit Rota in duobus caſibus. per eam deciſis quos refert Farinac. dicta deciſ. 20. num.27. quem vide.
50 Licet tamen antiquitus. ex cauſa perhorreſcenciæ ſoleret per ſeculares,habere recurſum ad Curiam Eccleſiaſticam,iuxta tradita in cap.licet ex ſuſcepto.de foro competen.in Catalonia tamen, non datur locus tali recurſui,per ſeculares,ad curiam Eccleſiaſticam. iuxta notata per Mier. ad conſtitutionem *: Les cauſes*, col. la. 11. quæ eſt Regis Ildefonſi in Curia Barcinon.nu .69.pag.500,tom.2. Anton. Oliba ad dictum vſati. cap.3. num.45.
51 In ſumma concluditur.hanc Regaliam,dominum Regem non poſſe modo aliquo à ſe ſeparare, quia eſſet à ſua poteſtate ſubditos ejicere, quod non poteſt iuxta Tex.in cap.cum non liceat.& ibi Felin.de præſcrip.Panor. in dicto cap.ad Audientiam. quod ex præcitatis Autoribus, & ex Beroio! con.25.num.14. & ſequen. Peregrin. de iure fiſci lib.1.cap.3.à num.71.cum ſequen. & maximè num.74. refert
52 Cancer.lib.3. varia. cap.13. num. 133. quod clarius confirmatur, ex traditis ab eodē Cancer.dicto capite à n.197. vbi expreſsè ateſtatur. Baronem non eſſe legitimum Iudicem in cauſa criminali contra ſuum vaſſallum. ſi delictum,de quo eſt impetitus vaſſallus, eſt contra dominum. ex mente Bal. Caſtr.Alex.& aliorum in l.qui iuriſdictioni,ff.de iuriſ.omni.Iudi.vbi dicunt. eo caſu,dominum eſſe ſuſpectũ
53 ipſo iure, etiam ſi à vaſſallo non fuerit recuſatus.Iaſſ.in dicta l. qui iuriſdictione præſt.num.8. Alber.Brũno, qui alios refert conſ.30. lib. 1. ex noſtris Calici. in Margari. fiſci dub. 8. num. 31. ſingula.154. Cancer. lib. 2. variar. cap.1. num.238. & ſecundum dictam ſententiam refert ita deciſum fuiſſe die 4.Maij 1594. In quadam
54 cauſa, quæ vertebatur in Regia Audientia inter Comitiſſam de Queralt,& Iuratos Villæ de Santa Coloma de Queralt.eo quod Comitiſſa prætēdebat, ſuos vaſſallos aliquid in eam delinquiſſe.& fuit declaratum ex cauſa perhorreſcenciæ predictā cauſam,

D 2 & illius

51 & illius deciſionem ad Regiam Audientiam pertinere. Et licet non defuerint, qui dixerint dominum Regem quodammodo à ſe abdicaſſe hanc Regaliam, eo quod. in cap.57. Curiarum anni 1599. ſtatuerit. quod caſu quo, in Regia Audientia declaratum fuerit, quod non eſt locus recurſui interpoſito per vaſſallum, non poſsit per Regiam Audientiam apponi gravamen, quod in ſententia ferenda per Baronem ſequatur votum Regiæ Audientiæ. po-
56 terit tamen expeditioni cauſæ ordinare, quod non differat cognitionem in eius præiudicium. & alia ſimilia ex cap. paſtoralis de offi. ordi. Rollan. à Valle conſ. 48. num. 22. & alios quos allegat Cancer. lib.3. c.13. à n.310.

Pro regula igitur eſt habendum. huiſmodi Regaliam ex cauſa perhorreſcenciæ, nullo modo á domino Rege poſſe ſeparari. cum vltra prædicta id etiam tenet Mier. ad conſtitution. Reg. Iacob. Secundi. in Curia Montis-Albi collat. 4. cap. 3. num. 10. pag.186. tom.1. vbi expreſsè ait, quod
57 Princeps ex officio tenetur protegere miſerabiles. & non poteſt facere conſtitutionem incontrarium. quia talis conſtitutio eſſet contra debitum iuſtitiæ, tam humanæ, quàm diuinæ, & eſſet irracionabilis, & iniquiſsima. & hanc Regaliam, non poſſe à ſe abdicare, nec alteri eam committere etiam in Curijs generalibus. Micael Ferrer, 1. par. obſerua. de euoca. cauſarum, cap.14. nu.15. quia ipſe non poteſt facere aliquem
58 Regem, licet ex cauſa poſsit facere ſuum Locumtenentem Generalem. nam Princeps protegendo ali-
59 quem. non eximit eum à iuriſdictione illius, cui ſubeſt ordinarie. cap. ex parte de priuile. cap. tuas, extra de maiori. & obedien. quod ſignifica-
60 re voluit Sereniſsimus Rex Philippus Tertius, cum ſua Epiſtola, dat. Toleti 13. Maij 1600. quæ legitur in fine capitulorum Curiæ anni 1599. factorum pro reformatione iurium deputationis, ſuper quorum obſeruantia, & impreſsione, debata aliqua ſuſcitata fuerunt. ſuper quibus dominum Regem conſuluerunt. qui conſultus. & perſpectis capitulis Curiarum, ea tranſmiſit ad Deputatos Cataloniæ. eoſque, cum ſua littera monet, & hortatur, vt in eorum obſeruantia, ita vigiles ſint. quod poſsint eſſe exemplar, cæterorum futurorum Deputatorum. ita vt ſit præcluſa via omni fraudi, & dolo. alias eſſet neceſſarium, ſuum Regium interponere brachium, & poteſtatem ſupremam, quàm à ſe non poterat abdicare in illis verbis: *De manera, que ſe cierre la puerta à todo genero de deſconcierto, y deſorden, pues quando los baya, ſabeys que no puedo apartar de mi la ſoberania, y ſuprema poteſtad, que tengo ſobre todo, ni faltar à mi obligacion para poner remedio en los caſos, que fueren dignos dèl.*

61 Hæc autem prerogatiua, ſeu Regalia non poteſt à vaſſallis præſcribi. quia, cum non ſit conceſsibilis (vt dictum eſt) ita neque præſ-
62 criptibilis. datur enim incapacitas in vaſſallis, ad præſcribendum ius illud ſuperioritatis. ex cauſa perhorreſcenciæ, quia tunc *Vaſſalli* nomen, in uomen *Regis* verteretur, quod eſt abſurdum. provt de decimis eſt ſtatutum. quæ dum rema-
63 nent ſpirituales, & per Summum Pontificem non rediguntur ad inſtar patrimonij laicorum (provt fuerunt redactæ in Catalonia) non poſſunt á laicis præſcribi. cum ſint
64 incapaces ad poſsidendum. cap. decimas 16. q. 7. cap. cauſam de præſcrip. & ex ſancto Thoma 2. 2. q. 83. arti.3 & ex multis alijs refert Moneta in tracta. de decimis, c.5. n.27.

Neque

Digitized by Google

65 Neque alienum à noſtro inſtituto
erit, quærere, an Religioſis liceat, à ſuis
Ordinarijs recurrere ad ſuperiorem.
quàm quæſtionem tractat doctiſsimus
Barboſa in ſuis votis deciſiuis, quæ
extant in fine libri de exigẽdis pen-
ſionibus lib.1. voto 4. à n.76. vbi ex
doctrina eminẽtiſsimi Suarez de Re-
ligioſis tom.4. lib.2. c.11. n.6. ait in
cauſis eorum, quæ ad correctionem
66 tendunt, prohibitam eſſe appellatio-
nem: ateſtatur tamen, quod ſi in cor-
rectione ipſa, vel in modo correctio-
nis exiſtat exceſſus, quod tunc pote-
rit Religioſus recurrere. quia hoc
caſu, non eſt ei præcluſa via ad recur-
rendum. quod (etiam dictus Suarez
67 ateſtatur.) tenuiſſe Soto lib.5. de iuſti.
& iur. q.6. arti.3. quod & in mendi-
cantibus admittit Nauar. con.5. de ap-
pellatio. conſtituunt etiam præcitati
Doctores differentiam inter appella-
tionem, & recurſum, quia per appel-
lationem, ſuſpenditur iuriſdictio infe-
68 rioris Prælati, tam quoad vim obli-
gandi per præceptum obedientiæ, vel
ſententiam, quàm quoad poteſtatem
procedendi in cauſa, de qua agitur.
Per recurſum verò ad ſuperiorem
non ſuſpenditur iuriſdictio inferioris
Prælati, quandiu ſentencia non fuẽ-
69 rit à Superiore reuocata, quia ateſta-
tur Barboſa vbi ſupra, quod de iure,
recurſus non habet effectum ſuſpen-
ſiuum, ſicuti habet appellatio. hunc
autem recurſum debet Religioſus in-
terponere intra Religionem. nam
extra illam, non ei licet, Suarez
70 dicto. lib. 2 de Relig. cap.11. lib. 2.
num. 7. & 8. quia ſubditus tenetur
obedire Superiori. maximè ſi pro-
71 cedat iuxta Regularem obſeruan-
tiam. quæ latius videre poterit, ſi
aliquis cupiat, penes dictum Barbo-
ſa dicto voto 4. deciſiuo lib.1. in
relatis poſt tractatum executionis
penſionum.

72 Religioſis verò non licet, recur-
rere ad Principem ſecularem, ex
quacunque cauſa, quia Princeps ſecu-
laris non habet poteſtatem cognoſ-
cendi de ſententijs, ſeu procedimen-
tis factis inter Religioſos per ſuum
Superiorem, cum Iudicibus ſecula-
ribus interdicta ſit cognitio de re-
bus Eccleſiaſticorum, vt refert Bo-
uadi. in ſua Politi. tom.1. lib.2. cap.18.
73 num. 8. & 9. cum Doctoribus, &
Iuribus per eum in gloſis margina-
libus allegatis, idem refert eodem
cap. num. 258. quam reſolutionem,
fortiorem faciunt Romanorum Pon-
tificium decreta in primis Bonifa-
cij noni Leonis X. Gregorij XIII.
Clemen. VIII. quæ refert Cherubi.
tom. 3. Bullarij noui. Laurentius de
Perinis de Subdito Religioſo tom.1.
quæſt.1. de obedientia cap.10. §. di-
co quarto. Ludoui. Miranda de or-
din. iudicio. quæſt.29. artic.4. con-
clu.4. Aragon.22. quæſt.69. artic.3.
hoc idem refert; & ſequitur Salga-
do de Regia Protectione 1. par.
cap.1. num.3. & cap. 2. §. 5. num.21.
quod latius videre poteſt qui cupiat
penes Barboſ. in fine dicti tracta.
de exigend. penſio. in voto deci-
74 ſiuo 4. libr. 5. dubio. 6. num. 120.
cum ſequen. iuriſdictio enim ſecula-
ris magis debet attendere ad pacem,
& quietem Eccleſiaſticæ, quàm oc-
caſionem præbere controuerſiarum
Bouadi. dicto cap.18. à num. 14. cum
ſequen.
75 In ſumma igitur eſt obſeruandum
Recurſum ſemper habere locum, etiã
prohibita appellatione. pluribus fun-
damentis hoc verum eſſe ateſtatur
Fontanella tom.1. deciſ. 286.
à num. 11. cum
ſequentibus.
(∴)

SVMMARIVM.

Vectigalia imponere, ad quem expectet num. 1.
Vectigal generale nomen eſt, n. 2.
Vectigalia quare fuerunt inuenta, n. 3.
Vectigalis aliæ ſignificatio, n. 4.
Vectigalis diuerſæ ſignificationes, n. 5.
Vectigal propriè quid ſit, n. 6.
Vectigalia ad quid fuerint inuenta, n. 7.
Armandia quod ius ſit vectigalis, n. 8.
Vectigalia ex eiſdem mercibus inſtituta, num. 9.
Vectigalium materia ampla eſt, n. 10.
Vectigalia imponere ſoli Principi licet, num. 11.
Regalia eſt ius imponendi vectigalia, n. 12.
Vectigalia à quo tempore inceperint, num. 13.
Vectigalium impoſitionis, quæ ſit cauſa, num. 14.
Vectigalium ſolutio diuerſa, n. 15.
Vectigalia ad quid imponebant Reges, num. 16.
Vectigalia qualiter appellauerit Cicero, num. 17.
Vectigalia quando poſſit Rex imponere, num. 18.
Rex quid cauere debeat imponendo vectigalia, n. 19.
Rex an poſſit imponere in Catalonia vectigalia, n. 20.
Vectigalia quotuplicia ſint, n. 21.
l. fina. C. de Vecti. declaratur, n. 22.
Vectigalia qualiter differant, n. 23.
Vectigalia fiſcalia, & patrimonialia, quæ ſint, n. 24.
Vectigalia propriè mercibus impoſita ſunt, num. 25.
Populus in Regem omnem tranſtulit iuriſdictionem, n. 26.
Populus tranſlata in Regem iuriſdictione nil facere poterat, n. 27.
Vniuerſitatum neceſſitas quid fuerit operata, n. 28.
Vectigalia impoſita ad Regis ſuſtentationem, n. 29.
Rex conceſſit vniuerſitatibus habere arcam commmunem, n. 30.
Vniuerſitas ad quid recipiat impoſitiones, num. 31.
Rex ex quibus vectigalibus non tenebatur dare partem vniuerſitatibus, n. 32.
Reges qualiter olim concedebant facultatem imponendi vectigalia, n. 33.
Reges Aragonum pro danda licentia imponendi vectigalia recipiebant pecuniam, n. 34.
Rex Ferdinãdus incepit retinere certã partẽ impoſitionum dando licenciam, n. 35.
Quintum in Catalonia quomodo fuerit inuentum, n. 36.
Vectigalia, & tallæ in quo differant, num. 37.
Tallæ propriè, quæ dicantur, n. 38.
Tallæ non poſſunt imponi, niſi congregata Vniuerſitate, n. 39.
Vniuerſitas quando dicatur legitimè congregata, n. 40.
Vniuerſitates in Catalonia qualiter congregentur, n. 41.
Licencia Regis quando non requiratur in imponendis tallis, n. 42.
Quilibet ſuarum rerum eſt moderator, & arbitrer, n. 43.
Tallæ quando poſſint libere imponi, n. 44.
Tallæ debent imponi adſoluendum debita Vniuerſitatum, n. 45.
Vniuerſitates per Iudicem ſunt compellendæ ad imponendum tallas pro ſoluendis debitis earum, n. 46.
Differentia inter vectigalia, & tallas, num. 47.
Vectigalium differentia, n 48.
Mulieres à quibus vectigalibus cenſeantur exemptæ, n. 49.
Mulieres à quibus vectigalibus non cenſeantur exemptæ, n. 50.
Impoſitiones quot modis imponantur, n. 51.
Capitationis ius quod ſit, n. 52.
Vectigalia propriè, quæ ſint, n. 53.
Impoſitio iuxta patrimonium qualiter fiat, num. 54.
Impoſitio, quæ imponitur actibus extrinſecus, quid ſit, n. 55.

Tallæ

Tallæ quando poſsint dici vectigalia; num. 56.
Tallæ, quæ imponuntur actibus extrinſecis quando dicantur vectigalia, n. 57.
Veſtigalia imponere eſt regalia, num. 58.
Vectigalia imponendi facultas, an poſsit communicari, num. 59.
Rex poteſt communicare Regaliam imponendi vectigalia, num. 60.
Ciuitas Barcinone habet Regaliam imponendi vectigalia, num. 61.
Rex lucratur omnes impoſitiones impoſitas ſine eius licencia, num. 62.
Vectigalium amiſsio, & defraudatio, & pœna cui expectet, num. 63.
Pœna amiſsionis rerum cui expectet, num. 64.
Preconia ſunt obſeruanda, num. 65.
Pœna ſequitur vectigal, num. 66.
Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, num. 67.
Pœna quando pertineat fiſco ſeu arrendatori gabellarum, num. 68.
Clericorum defraudantium pœna cui pertineat, num. 69.
Clericorum cauſa in materia vectigalium cui Iudici pertineat, num. 70.
Clerici de quibus non teneantur ſoluere vectigalia, num. 71.
Clericorum intereſse circa ſoluenda vectigalia coram quo Iudice ſit tractandum, num. 72.
Iudex ſecularis an cognoſcat de mercibus Clericorum fraudantium vectigalia, num. 73.
Clerici negociatores in negociatione ſubiiciuntur curiæ ſeculari, num. 74.
Clerici negociatores quo ad perſonam non ſubiiciuntur curiæ ſeculari, num. 75.
Clericus quando dicatur negociator, n. 76
Clericus vendens ea quæ congruè ei ſuperſunt non dicitur negociator, num. 77.
Clericorum cauſæ in gabellis Regijs tractantur in curia ſeculari, num. 78.
Regalia imponendi ciſas an ſit præſcriptibilis, num. 79.
Poſſeſsio inmemorialis quid operetur, num. 80.
Poſſeſsio inmemorialis habet vim tituli, num. 81.
Sentenciæ Regiæ referuntur circa facultatem præſcriptam imponendi vectigalia, num. 82. & ſequen.

Cap. 7. De Regalia imponendi ciſas, impoſitiones, & vectigalia.

1 Vectiga'ia imponere; inter Regalias commemorat. c. 1. quę ſint regali. in vſi. fœudo. vbi communiter ſcribentes. Berthaci. in tracta. de gabel. Boſsius in tracta. de vecti. titu. qui poſsint ea imponere Peregri. de iure fiſci, Rubri. de his, qui iura fiſcalia habent lib. 1. n. 100. Roſſen. de fœud. tom. 1. c. 5. conclu. 23. faciunt tradita per Hora. Monta. de Rega. in proœ. n. 9. & ſine difficultate hanc conceſsionem eſſe de Ragalibus, ateſtatur noſter Fontanella to. 1. deciſ. 217. n. 10. inde inferens. Barones non poſſe concedere ſuis vniuerſitatibus facultatem imponendi vectigalia. & ſic fuiſſe deciſum in hoc ſupremo Regio Senatu refert, adducens deciſionem cauſæ, & inter quas partes ventilata fuit. Referens etiam in eadem deciſione n. 14. quod licet aliqui exiſtimauerint, Barones Eccleſiaſticos poſſe concedere licentiam ſubditis ſuis imponendi vectigalia, quaſi fauorabilius ſit ius reſpectu Eccleſiæ Authores referens ibidē; ateſtatur tamen in Catalonia equales eſſe Barones Eccleſiaſticos, & ſeculares in hoc.

2 Vocabulum hoc *Vectigal.* Latiſsimam habere ſignificationē conſtat, ex traditis per Roſſentau. vbi ſupra. dum inquit. quod ſignifi-
3 cat certos redditus, qui Principi ſoluebantur, ob mercium importationem, & ſaluum conductum,

ſecuritatem, & defenſionem viarum.

4 Aliter dicebat, dictum nomen *Vectigal.* Sumi, pro eo omni, quod fiſcus,
aut Ciuitas capiebat ratione cenſus
locationis, vel ex alia cauſa. ſi verò
etimologia ipſius vocabuli præſcruta-
5 retur quoad vectigalia. eſſent ea omnia quæ inuecta, vel auecta preſtantur
aſſerens nomen *Vectigal.* à verbo *Vehere* detiuari, ex mente aliq[illegible]
quos allegat. Non defuerunt aliqui
qui dixerunt *Vectigal*, idem imp[illegible]-
6 re atq; nomen *Armendia*, ſecu[illegible]
relatos per Afflic. in tractatu de [illegible]bel. verum differentia eſt inter prædicta duo vocabula, namq; *Vectigal*,
7 latius ſe extendit, cum ſignificet, ius
quodlibet quod ſoluitur ratione impoſitionis *Armandia*, verò ſolum ſignificat ius quoddam, quod Principi
ſoluebatur ex armentis, quæ erant
animalia maiora quadrupeda. iuxta
vocabularium Antonij.

8 Sed quidquid ſit. *Vectigal.* propriè,
dicitur illud tributum, quod ſuper
mercibus imponitur ſoluēdum, quando merces vehuntur, de vno loco ad
alium, vel quando venduntur. quæ
9 vectigalium ſolutio, ob publicam vtilitatem, & publicum commercium
fuit inducta. l. omnium, & ibi Bar. &
Doctores. l. 19. & fina. C. vecti. l. 1. C.
noua vectigalia inſtitui. facit l. 1. §. in
cauſa. ff. de quæſtio. addi. ad dictum c. 5.
Roſentau. de feud. concluſ. 34. propter quod ab omnibus ſolita erant ſolui, l. omnium. & l. 8. C. de vectiga. l. fina. ff. de vectiga. Bertachi. vbi ſupra.
Peregri. de iure fiſci lib. 6. titu. 5. n. 1.

10 Vectigalium materia ampla eſt. ſed
cum hic ſolum agendum ſit, de facultate imponendi ea quo ad ius poteſtatis. ideo breuiter ea quæ ad hoc inſtitutum pertinent, referentur.

11 Facultas imponendi vectigalia ſolo Principi competit. c. ſi tributum. 11.
quæſt. 1. l. vni. C. de ſuper indi. lib. 10.
plura cumulat Belluga. in ſpecul.
Princi. Rubri. 46. §. donū. n. 3. & gloſ.
verbo *Tributum*, littera B. ex quibus
allegat Panor. con. 13. n. 4. volu. 2. di-
12 centem, imponere vectigalia eſſe de
Regalibus. Menoc. con. 302. n. 27. Cephalus con. 154. n. 5. Laſarte in tracta.
de alcaua. ad l. 17. lib. 9. recopila. Alban. con. 186. n. 30. tum ex principio
eorum. quia ſi conſulamus tradita per
Thomam Cerdan in ſuu libro veriloquium en reglas de eſtado cap. 8.
videtur dicendum, vectigalia à
13 primis temporibus inicium habuiſſe,
iuxta verba, diui Pauli ad Roma. 13.
vbi loquens de ſubiectione vaſſallorum reſpectu Regis dixit *Ideo tributa præſtatis miniſtri, enim Dei ſunt.* &
14 poſtea fuit cōtinuatum, eo quod præcipua cauſa vectigalium fuit, vt Reges haberent, ex quibus poſſent Regia onera ſuportare. & in hac erat
diuerſitas ſoluendi. quia ſolebant in
principio, ſoluere quinquageſimam
15 partem fructuum. quos percipiebant
iuxta Tex. in l. medios. de ſuſcep. &
Arca. de ann. & Tribut. C. lib. 10. poſtea ſolitumq; fuit ſoluere octauam partem, l. ex præſtatione, C. de vecti. Iſerni. in c. vni. quæ ſint Regaliæ. n. 11.
Peregri. de iure fiſci lib. 6. titu. 5. n. 8.
16 quæ quidem vectigalia erant, quæ à
Regibus imponebantur ad cōſeruanda onera Imperij. iuxta tradita per
Petr. Gregor. in ſintagma. iuris vniuerſalis lib. 1. c. 3. par. 3. hæc autem vectigalia, quæ Reges imponebant, appellauit Cicero *Neruos Reipublicæ*,
vt refert Gregor. Lopez. 1. par. ſintag.
iuris vniuer. lib. 2. c. 7. Non tamen li-
17 cet Regi abſolute imponere vectigalia, ſed requiritur, quod iuſta ad ſit
cauſa, videlicet neceſsitatis. in ſuſten-
18 tationem ſuæ perſonæ, vel pro ſuccurrendis vaſſallis. alias enim, non
poteſt Rex vectigalia imponere. iuxta tradita per Thomam Cerdan in
ſuo veriloquio. en reglas de eſtado,
cap. 8.

cap.8. §.2. quod profuſius tradit Pa-
ter Marques in ſuo libro del Gouer-
nador Criſtiano.lib.1.c.16.mihi pag.
19 87.col.1. vbi dicit, quod caueant Re-
ges imponere vectigalia, niſi iuſta
cauſa exiſtente. nam alias committe-
ret Rex furtum cõtra vaſſallos. vnde
ſtatuit pro regula.quod noua tributa,
non poteſt Rex imponere,niſi ex cau-
ſa neceſsitatis prædictæ, & cum con-
ſenſu maioris partis Populi, vt iuri-
bus,& authoritatibus grauiſsimorum
Doctorum confirmat dictus Marques.
penes quem Doctiſsimè, & latiſsimè
hanc materiam ſcriptam, poterit le-
gere,qui ſcire cuplet.

In Catalonia verò Rex (ſalua ſua
20 clemencia) non poteſt noua vectiga-
lia imponere, ſine Curiarum conuo-
catione.vt refert Cancer.tom.3.vari.
c.3.à n. 127. vſque ad n. 170. prout
Doctiſsimus noſter Fontanella refert
tom.1. deciſ.210. per totam maximè
n.4.quod præcenſit Callci. in extra-
graua. curia. n. 79. & confirmat ex
conſtitutionibus.1.& 2. titu.de vecti.
& ex conſti.6.eodem titu.quæ eſt Re-
gis Iacobi Secundi in 2. curia Barci-
none, alia verò vectigalia ſolebant
21 vniuerſitates ſibi imponere, & tran-
ſeuntibus, cum Principis licentia.ex
quibus Rex terciam partem ſibi ſole-
bat retinere de qua materia eſt Tex-
tus.in l.fina.C.de vecti.& commi.in
qua declaranda torquentur interpre-
tes. & quatenus ad noſtrum inſtitu-
tum attinet dico.quod Lucas de Pen-
na in l.3.C.de diuer.Prædijs. n.2. &
Angel.in dicta l.fin. dicunt quod di-
cta l.fina. loquitur de impoſitionibus
22 ſuper agros,qui fuerant Regij patri-
monij. ex quibus duæ partes ſolue-
bantur. Principi,qui prædia conceſſe-
rat ſub illo tributo. & tercia pars re-
manebat ciuibus. quod refert idem
Lucas de Penna in l.fina. C. de locati
prædio.ciui.lib.11.Lucas de Penna in
l.3 poſt n.2.C.de diuer.prædijs lib.11.
quia conſtituebant differentiam in-
23 ter vectigalia,quæ Principi ſolueban-
tur,dicentes.alia ſacri Patrimonij. de
quibus volunt, loqui prædictam le-
24 gem fina. alia appellati vectigalia fiſ-
calia,quæ Principi ſoluebantur, non
ex eo,quod illi qui ſoluebant,aliquid
penes ſe haberent,quod fuiſſet de pa-
25 trimonio Ceſaris. Sed ex eo quod,
impoſita eſſent mercibus. nam cum
à principio in creatione Regum,vni-
uerſitates per earum conſenſum trãſ-
tuliſſent omnem poteſtatem in Re-
26 gem §.quod Principi placuit.inſti.de
iure gen. & ciui. & ibi Acur.in gloſ.
verbo.*Contulerit*, dicens. quod ex eo,
quod Populus, in Regem tranſtulit
poteſtatem,amodo non habuit ius il-
lud,quod trãſtulit ita habetur in l.2.
27 §.hoc autẽ.C.de vete.iure enucle.l.2.
§.hoc autem, ff.de legib.inde Popu-
lus non poterat ad ſuas vtilitates,ſeu
neceſsitates ſuccurrendas,aliquid diſ-
ponere ſine Principis licẽcia,l.1.& 2.
C.noua vecti.c.1. quæ ſint regaliæ in
vſi.fœudo.Meno.con.302.n.7.Cætal.
con.154. n.5. Laſarte de alcabalas. ad
l.17.lib. 9.recopila.n.1.poſt præfatio-
28 nem. ex quibus vrgẽs neceſsitas vni-
uerſitatum, Principi per eos repre-
ſentata, eum obligauit, quod ex ve-
ctigalibus per eum impoſitis, ad ſuſ-
tentãda onera Regia, (vt ſupra prin-
29 cipio dictum eſt) participem faceret
Populum,vt ipſę vniuerſites haberẽt,
vnde ſuis neceſsitatibus poſſent ſuc-
30 currere, & ne quotidie accedendo ad
Regem, tædio afficerent, poſt quam
Rex ipſe vectigalia,per eum impoſita
in burſauerat.quod durum erat. & ſic
decreuit,eis licentiã impartire impo-
nendi ciſas ad ſuas omnimodas com-
moditates, & neceſsitates. ex quibus
venit. quod Rex conceſsit vniuerſi-
tatibus arcam communem,& burſam
propriam. l.omnibus ſe l. ciuitatem.
ff.delega.2.l.1.§.quibus autẽ,ibi : *Res*
31 *communes, arcam communem*, ff. quod
cuiuſque

cuiuſque vniuetſiratis nomine. quas
quantirates conſules,ſeu Adminiſtra-
tores vniuetſitatum, conuertere te-
nebantur ad opus eatum. l.ne explé-
didiſſe,l.turris.C.de operi.pub.l.om-
nes eod. titu.l.3. C. de diuer.prædijs
Loſeus de iure vniuerſi.3.par.c.8.n.2.
Ex quibus infertur. dominum Re-
32 gem, ex vectigalibus ſacri Patrimo-
nij ſui procedentibus, ex tebus ſuis
per vaſtalles poſſeſsis, non teneti ad
aliquam partem elatgiendam vniuer-
ſitatibus,ad ſubueniendum eis.

Prædictam igitur Regaliam, con-
33 ſiſtentem in imponendis vectigali-
bus, generaliter ſolebant Principes,
etiam in hoc Principatu libere con-
cedere. vt ateſtatur Iacobus Calicius
in ſua Margari.fiſci. dub.6.num.48.
verbo: *Centeſimus nonageſimus ſex-
tus caſus.* vbi hoc refert, dicens: eo
34 ſuo tempore,Reges Atagonum ſoli-
tos eſſe,prædictas dare licencias im-
ponendi vectigalia, accepta certa pe-
cunia loco precij,quoad vſq; per Se-
35 reniſsimum Regem Ferdinandum
fuit petita quarta, vel quinta pars;
alias denegabat licenciam imponen-
di Cancer.verò lib.3.vari.c.4.n.444.
36 ait, quod de conſuetudine obſerua-
tur.quod *R*ex ex impoſitionibus vni-
uerſitatum, habet quintam partem.
non quod eam retineat, in pretium
gratiæ concesſionis imponendi eas.
ſed quia de iure communi habebat
*R*ex duas partes impoſitionum; qua-
rũ loco,de *R*egia benignitate à prin-
cipio; poſtea verò.de conſuetudine
37 quinta pars, in locum duarum ſuc-
ceſsit.

Sunt, & alia vectigalia. quæ per
vniuerſitates imponuntur. quæqui-
dem licet per vniuetſitatem impo-
nantur,&exigantur ab habitatoribus,
propriè tamen non dicuntur veſtiga-
38 lia,ſed impoſitiones,& tallæ. quæ ſo-
lent fieri inter habitatores,& hæ non
procedunt ex Regalia, vnde poſſunt
imponi per eoſdem de vniuerſitate,
maximè in Catalonia,vbi fere omnes
vniuerſitates ſolent habere Regia pri-
uilegia ad ordinandum, vt ateſtatur
doctiſsimus noſter Fontanella tom.1.
deciſ.295.n.4.& per Conſilium gene-
39 rale illius,dum modo ſit legitimè cō-
gregatum. cum aſsiſtencia, & præſi-
dentia Baiuli iuxta tradita per Calici.
40 in extragraua.curi.c.1.n.64. requiri-
tur tamen pro forma ſubſtantiali Ba-
iuli præſentia.quia in Catalonia non
poſſunt vniuerſites ſe congregare ſi-
ne Baiulo,vel Ordinario.

Congregatoque igitur legitimè
41 coaſilio. poterunt vniuerſitates inter
ſe impoſitiones ponere, ex traditis
per Ioſeph.Ludoui. deciſ. Peruſinæ
43. & ante eum Bartho.in l.vectiga-
lia,ff.de publi.& vectiga.& in l. vni.
C.de mulieri.& in quo loco.lib.11.fa-
ciunt tradita per Guido Pape. deciſ.
42 631.n.1.Cancer.lib.3.varia.c.3.àn.30.
& c.4.n.222.& in his,non requiritur
facultas à domino *R*ege obtenta.ne-
que,à Barone.quia cum ſolum impo-
natur ſuper rebus proprijs ipſorum
particularium, ipſi tanquam domini
bonorum ſuorum,poſſunt ea ad ſolu-
43 tionem impoſitionis, ſeu tallæ obli-
gare, cum vnuſquiſque ſit ſuæ rei
moderator,& arbitter,l.in re manda-
ta.C.manda.de quibus eſt etiam tex-
tus.in l.4. §.actor municipum, ff. de
re iudi:Bellu.in Speculo Princi. *R*u-
bri.46.ſ.donum. n.5. Loſeus de iure
vniuerſitatis,3.p.c.9. n.1.aſſerens. In
talleis imponendis, adeo abſolute
44 poſſe ipſas vniuerſitates imponere.
quod in conſulto *R*ege ſeu domino.
imponantur.confirmans ex l.1.ſ.vlti.
& ibi gloſ. verbo: *Proconſul*, in fine.
ff.quod cuiuſque vniuerſitatis nomi-
ne.Specu.in titu.de executio.ſenten-
ci.Bar.in l.3.ſ.vltimo,ff.de alimen.&
ciba.lega.Ludoui.deciſ.Peruſi.43.n.1
& ſi vniuerſitates opreſſæ ſint mol-
45 creditorum,& non habeant.vnde ſole
nant

Digitized by Google

uant creditoribus, tunc poſſunt com-
pelli vniuerſitates, vt eas imponant,
& ex eis ſoluant gloſ. in l.1.§.quod ſi
nemo, verbo Proconſul. ff. quod cu-
iuſq; vniuer. Alex. in l.4.n.12. ff. de
re iudica. & ibi Ripa.n.26. Bal. in l.8.
46 prima lectu. ff. quod cuiuſq; ad quod,
Iudex ipſas vniuerſitates condemna-
bit, & compellet. Loſeus de iure vni-
uer.2.p.c.1.n.95. idem Loſeus 3.p.c.9
n.6. & licet indiſtinctè tranſeat dicta
reſolutio, quod talliæ ſiue impoſitio-
nes, in quibus non contribuunt Fo-
renſes, poſſunt apponi per maiorem
partem conſilij vniuerſitatis legitimè
47 congregati. hunc punctum tractantes.
cum Doctore Philipo Vinyes de Re-
gia Audientia, & Fiſci Patrimonialis
Aduocato, ipſe conſtituebat differen-
tiam, quam inter præcitatos Docto-
res non videram. & oſtendit mihi li-
brũ, in quo ſunt diuerſæ lecturæ Fran-
ciſci à Souſa Luſitani, qui in repeti-
tione l.fœminæ, ff.de reg.iur. 2.par.
48 tractãs de vectigalibus, quæ mulieres
tenentur ſoluere, vel non ſtatuit
pro regula. quod fœminæ ſunt in mu-
nes à vectigalibus, & muneribus per-
ſonalibus, quæ in ſumptu perſo-
49 næ conſiſtunt. l.3.§.corporalia. ff. de
mune. & honor. l.vni. de mune. lib.10
non verò eſſe liberas ab illis, quæ
conſiſtunt in erogatione patrimonij,
ſeu præſtatione pecuniæ l.penul. C. de
50 muneri. patrimonia. lib.10. & ait quod
munera, ſeu onera ſolent imponi quã
druplicitet. Vno modo imponuntur
51 ratione capitum, ſcilicet pro vna qua-
que perſona. quod capitatio ſolet dici
l.vni. C. de capita ciuium lib. 10.
52 l. vni. C. de Tranſi. à lib.11. l.vni. de
cenſi. l.cum ante, C. de agri. & cenſi.
lib.11. Valaſcus de iure emphi. q.32.
num.2.

Secundo modo imponitur rebus.
53 & ſunt propriè vectigalia de quibus
in titulo de anno. lib.10. de quibus lex
finalis. §. patrimoniorum. ff. de mune.
l.vni. C. de ſalgamo. Hoſpitl. non
preſtan. lib.12. Bar. in l.vni. C. de mu-
lier.

54 Tertio modo imponitur onus, ſiue
impoſitio perſonis, iuxta vires patri-
monij, ſecundum illud. diuiti provt
diuiti; pauperi: provt pauperi, quæ
propriè talliæ vocantur. l.item nulla.
C. de Epiſc. & Cleri. de quibus in l.
reſcripto. §. fina. ff. de mune. & ho-
55 nor. Quarto verò modo imponuntur,
non perſonis, aut rebus, ſed actibus
extrinſecus, puta ratione cõtractuum
pro portis tranſigendis; & alijs ſimi-
libus. quibus quatuor modis expoſitis,
56 dicendum eſt. quod ſi talliæ, ſeu impo-
ſitiones, imponuntur primo modo,
videlicet ratione ſingularum perſo-
narum, vel tertio modo, quando im-
ponuntur. habita ratione ad valorem
patrimonij vnius cuiuſq; poterunt
57 imponi ſine Principis licencia. ſi ve-
rò imponuntur ſecundo modo, ſuper
mercibus, vel quarto modo actibus
extrinſecis, non poterit vniuerſitas
imponere ſine licencia. cum ex tradi-
tis à dicto Franciſco de Souſa, quan-
do imponuntur ſecundo, vel quarto
modo prædictis. tunc vectigalia, ſeu
impoſitiones propriè ſint, & ſic de-
bent regulari eiſdem regulis.

58 In ſumma igitur. vectigalia impo-
nere, quæ comprehendant Forenſes,
eſt de Regalijs domini Regis. Sed
quæri poteſt an hæc Regalia ſit con-
ceſsibilis, ita vt dominus Rex poſsit
concedere alicui, vt à cætero poſsit
imponere vectigalia, in quibus Fo-
59 renſes comprehenduntur. Et dicen-
dum eſt iuxta tradita per Oliba ad
* vſa. alium namq; c.6. n.41. cum ſe-
quen. vbi reſoluit. poſſe huiuſmodi
facultatem communicare, non tamen
60 à ſe abdicare. & quotidie experimur
in Regio Archiuo priuilegia, quibus
diuerſis vniuerſitatibus fuit data fa
cultas imponendi vectigalia, ad quo
rum ſolutionem contribuunt Foren
ſe

Digitized by Google

ſes provt experimur reſpectu huius
ciuitatis de Barcelona. in qua, ex di-
6 uerſis Regijs priuilegijs ciuiras eſt
aſſueta, imponete impoſitiones mer-
cibus. quas ſoluunt non ſolum ciues,
ſed etiam Fotenſes.veluti,ex priuile-
gio conceſſo dictæ ciuitari per Sere-
niſsimum Regem Ildefonſum,de an-
no.1286.& pet Sereniſsimum Regem
Petrum in anno 1357. & alijs.que te-
fert Boſch in ſuo libro dels titols de
honor.lib.4.c.25.fol.473. vol.2. ver-
bo *Deſde dita conceſsio*. Vbi autem vni-
62 uerſitates impoſuiſſent impoſitiones
ſine licencia Regis, cettum eſt. ipſas
integriter Regi expectare,ita fuit de-
claratum in officio Magiſtri Rationa-
lis domus , & curiæ Regiæ. in cauſa
quæ ibi vertebatur ad relationem
Magnifici Ioannis Pauli Xammar.
Regij Conſiliarij inter fiſci Procura-
torem Patrimonialem Agentem , &
Syndicum villæ de Sant-Seloni. die
5. Februarij. 1638. & in alia cauſa,in-
ter eūdem fiſci Procuratorem,& vni-
uerſitatem villæ de Olot facta con-
cluſione , die trigeſima Maij. 1637.
Cum autem adſolutionem gabella-
63 rum,ſeu vectigalium,ſoleant fieri or-
dinationes pœnales , ſeu proclamata,
quibus ſub pœnis certis , & amiſsio-
ne mercium mandatur, quod ſoluan-
tur vectigalia. an caſu quo vectigal.
non ſoluatur, pœna illa amiſsionis
64 mercium , & ſolutionis pecuniarum,
debeatur eidem vniuerſitati , vel ei,
cuius ſunt vectigalia. an verò fiſco.
pertineat videamus.

65 Cui dubitationi reſpondetur.quod
vbi ſtatutum,ſeu preconium Imponit
pœnam,& eam applicat Fiſco,ſuā par-
tem.clarum eſt diſpoſitionem eſſe ſe-
quendam,ita Salice.in l.1.C de modo
mulctan. Peregri. lib.4.titu.8.n.4. ſi
verò ſtatutum , ſeu preconium, non
66 applicat pœnam. Sed eam imponit,
pœna eſt illius,cuius eſt vectigal.quia
cum vectigal ſit priuati,pœna tanquā
67 acceſſoria ſequitur naturam ſui prin-
cipalis.argum.l.ſi cui.ff.de verbo.ſig-
ni.quia debetur iure actionis.& eo ca-
ſu dicitur. quod pœna eſt gabellarij.
& non fiſci. l. fina.§.diui. ff.de publi.
Alex.in l.1.C.de modo mulcta, n.20.
Peregri.de iure fiſci.lib. titu.8. idem
Pere.lib.6.titu.de conduc.gabel.n.31.
68 quod confirmat , ex l.fina. §.licet de
publica.

Sed dato. quod merces cadant in
69 pœnam, & commiſſum. eo quod ga-
bella nō ſit ſoluta,& merces ſint cle-
ricorum,quis ſit Iudex competens ad
cognoſcendum de hoc. Et breuiter
70 dicendum eſt. quod ſi agatur, de iure
ſoluendi gabellam,an Clericus tenea-
tur ſoluere,vel non ſoluere, de rebus
ſuis,vel ad proprium vſum expectan-
tibus iuxta. c.quanquam de cenſibus
lib.6.Bouadi. in ſua politi.to.1.lib.2.
71 c.28.n.110.& 122.adhuc,quod non te-
neatur de illis rebus , quas conſumit
in alimentis preſtandis ſuis cognatis,
vel rebus,quæ ei ſuperſunt,nam ven-
dendo ea non dicuntur Clerici nego-
ciatores,Salcedo in praxi.Eccleſiaſti-
ca deciſ.375. circa finem. Gutier. de
gabel.q.93. hoc caſu,Iudex Eccleſiaſ-
ticus eſt Iudex competens. quia ciui-
tas nullibi reperitur priuilegiata,quin
teneatur ſequi forum rei , & ſic fuit
72 declaratum per Cācellarium don Pe-
trum à Puig-Marì. die 10. Nouem-
bris 1621. in cauſa contentionis,inter
curiam Eccleſiaſticam,& Secularem,
ciuitatis de Tortoſa,ratione Monſer-
rati Morales Clerici, & Procuratorū
dictæ Ciuitatis,me exiſtente eo tem-
pore Aduocato dicti Capituli. defen-
dentis dictum Morales Beneficiatum.

Si verò agatur , de ipſis mercibus
73 aprehenſis per gabellarios,& prætem-
datur eas in fraudem cōmiſſas,eo quod
ſint negotiationis,tūc Iudex ſecularis,
propter prædictam fraudem , de illis
cognoſcet. iuxta tradita per Ioan. de
Inmo. in Clemen. de cenſibus. idem

reneſ

tenet Iacobus de Cugneo in l.de his
C.de Epiſcop. & Cleric. Bouadil.in
ſua Politie.rom.1.lib.2.cap.1.nu.123.
tradit Mier. ad conſtitutio. Reg.
Petri.3. in 2.curia Barcinon. cap. 38.
pag. 39. num. 6. quod infertur, ex
verbis dicti.cap.quanquam.ibi *De ré-*
74 *bus proprijs*, Ioan. de Inmo. in Cle-
men.præſenti.de cẽſibus verbo *Nego-
ciandi.* quia clerici negociatores,quo
ad negociationem,ſubiiciuntur Iudi-
ci ſeculari. & ſic in cauſa contentio-
nis Ottæ inter curiam Eccleſiaſticam,
& ſecularem,fuiſſe declaratum. vide-
75 licet clericum pro rebus negociatio-
nis ſublici curiæ ſeculari, ſuam verò
perſonam; etiam cauſa negociatio-
nis Iudici Eccleſiaſtico ſubiacere. re-
fert Michael Ferrer 3. par. obſerua.
c.220. referens alios hanc tenentes
76 ſententiam Cancer.lib.3. vari. c.8. á
n.109.negociatio autem reſpectu cle-
rici dicetur. quando ipſe, non ſolum
emit pro ſe, ſed pro lucro captando
nam ſi emerit pro ſe,& eius ſuſtenta-
tione, & poſtea aliquid reſiduum ſit,
quo non indigeat,illud vendere po-
terit abſque ſolutione gabellæ, & frau-
77 dis. quia in modico non conſideratur
negociatio. Sed patrimonium cleri-
corum iudicatur. ex Laſarte notat
Gutier.de gabellis.quæſt.93.num.21.
Richius in praxi Epiſco. deciſ. 375.
retuli tom.1.variar.cap.15. num.502.
vel ſi eſſent de rebus patrimonij ip-
ſius clerici.Bouadi.tom.1.in ſua poli.
lib.2. cap.18. num.100. & Doctores
per eum allegati littera D. ſi verò
78 gabella ſit ſoluenda Regi, ſeu eius
erario,Iudex ſecularis Regis cognoſ-
cet. de qua iuriſdictione latius in-
fra.

79 Cum autem facultas imponendi
impoſitiones. ſit conceſsibilis, ita, &
præſcriptibilis.iuxta ſuprà tradita, &
quæ refert Maſtrillo de Magiſ. lib.1.
cap. 19. num.15. Sed quo tempore
præſcribatur facultas imponendi ci-
80 ſas,ſeu impoſitiones? licet magna fue-
rit controuerſia. veritas tamen eſt.
quod ex poſſeſsione inmemoriali pro-
bata.allegato titulo præſumpto,cen-
cetur, vniuerſitatem poſſe imponere
vectigalia,ciſas, & impoſitiones.quia
poſſeſsio immemorialis habet vim ti-
tuli.cap. cum conqueſtus 9. quæſt. 6.
81 Cano.mos antiqus 95.diſtinc.Marius
Iurba con.69.nu.12. Bat. in l.omnes.
C.de præſcrip.30. vel 40.anno. Gu-
tier.Practi.quæſ.lib.3.quæſt.14.n.47.
Socat.in cap.ſi autem nu.5. de fœud.
Oiaſ.deciſ.29.nu.7.Peregrin.de iure
fiſci titu.2.num.61.Oldrald.con.172.
noſter Fontan.dicta deciſ.217.tom.1.
num. 24. referens quod in officio,
82 Magiſtri Rationalis domus, & Cu-
riæ Regiæ, fuerunt diuerſæ ſenten-
ciæ latæ,contra Procuratorem Fiſca-
lem Patrimonialem, & in fauorem
diuerſarum vniuerſitatum. à quibus
Fiſcus recuperare intendebat omnes
quãtitates receptas,ex eis,eo quod eas
exigiſſet ſine priuilegio, & eum alle-
gaſſent titulum præſumptum.& poſ-
ſeſsionem inmemorialem, obtinue-
runt vniuerſitates ſententiam, in ea-
83 rum fauorem.ita die 5.Decẽbris 1633.
in cauſa Fiſci Patrimonialis contra
vniuerſitatem de Ager. In qua Fiſ-
cus petebat quatuor partes impoſi-
tionum,ideſt integriter omnes. quia
non conſtabat de Regio priuilegio.
& quia allegauit vniuerſitas titulum
præſumptum, & probauit in memo-
rialem, fuit cum dicta ſentencia ab-
84 ſoluta. Similis fuit lata ſentencia,
die 14. Decembris 1635. in cauſa
vertente, inter Fiſci Procuratorem
patrimonialem, & Syndicum vil-
læ de Tamarit Diœceſis Tarraco-
nen. ſimilis fuit lata ſentencia. 8. Iu-
nij 1637. in cauſa vertente inter di-
ctum Fiſci Procuratoré Patrimonia-
lem,& vniuerſitatem de Alos, & alia,

85 dic 16. Aprilis 1638. in cauſa inter eundem Fiſci Patrimonialem Procuratorem, & Syndicum villæ de Figuerola. quo modo autem probetur poſſeſsio immemorialis infra tradetur, capite de Præſcriptione Regaliarum. alia adducit ſimilia, Fontanella tom. 1. deciſ. 217. à n. 22.

SVMMARIO.

Aquarum materia ampla eſt, num. 1.
Aquarum materia in quibus locis tractetur, n. 2.
Aqua pluuia que dicatur, n. 3.
Aquas pluuias an liceat congregare, num. 4.
Aqua quotidiana, & æſtiua quæ dicatur, num. 5.
Aqua quotidiana an debeat cõtinuo fluere num. 6.
Aqua æſtiua quæ dicatur, n. 7.
Fons quid ſit, n. 8.
Fontes qui dicantur, n. 9.
Riuorum materia vbi tractetur, n. 10.
Riuus quid ſit, n. 11.
Riuus quid ſignificet, n. 12.
Aqua maris cuius ſit, n. 13.
Aqua pluuia quæ ſit, n. 14.
Riuus qualiter fiat, n. 15.
Titulus, ff. de aqua pluuia arcenda quid contineat, n. 16.
Actio ex titulo, ff. de aqua pluuia arcen. quando locum habeat, n. 17.
Aqua quotidiana, & æſtiua an ſint idem, num. 18.
Aqua hyemalis ſolet dici, non quotidiana, num. 19.
Aqua æſtiua ſolet dici quotidiana, num. 20.
Aquarum ſumma diuiſio, n. 21.
Aqua publica, quæ dicatur, n. 22.
Aquarum vſus quando ſit publicus, num. 23.
Aqua quando conſtituat flumen, n. 24.
Aqua naſcens in fundo particulari, an poſsit dici publica, n. 25.
Aquæ decurrentes cuius ſint, n. 26.
Aquarum tranſitus qualiter conſideretur, num. 27.
Portus fluminum ſunt de Regalijs, num. 28.
Ancoragium quod ius ſit, & cui debeat, num. 29.
Riuus publicus, & priuatus in quo differant, n. 30.
Refectio riuorum cui pertineat, n. 31.
Aquæ publicæ, quæ dicantur, n. 32.
Aquæ publicæ cuius ſint, n. 33.
Fluminum iuriſdictio an cenſeatur data, num. 34.
Iuriſdictio aquarum cuius ſit, n. 35.
Piſcationes an dominus Rex poſsit prohibere, n. 36.
Nauigationes an ſint prohibitæ, n. 37.
Riuorum aluei cuius ſint, n. 38.
Ripatica cuius ſint, n. 39.
Aquæ priuatæ cuius ſint, n. 40.
Aquæ priuatæ an poſsint dari à Rege, num. 41.
Aquæ priuatæ an comprehendantur in Regalijs, n. 42.
Piſcationes qualiter conſiderentur, num. 43.
Maria ſunt publica, n. 44.
Piſcatio in mari an poſsit prohiberi, num. 45.
Piſcationes in mari qualiter conſiderentur, n. 46.
Piſcatio in riuis qualiter poſsit prohiberi, num. 47.
Flumina an dicantur publica, n. 48.
Piſcatio in fluminibus an poſsit prohiberi de conſuetudine, n. 49.
Flumina cuius ſint, n. 50.
Piſcandi ius in fluminibus à Rege dari poteſt. n. 51.
Reges capiebant vectigalia à piſcatione fluminum, n. 52.
Rex an poſsit prohibere piſcationes in fluminibus, n. 53.
Neceſsitas, ſeu commoditas publica, maximè attenditur, n. 54.
Piſcatio fluminum intra Cataloniã quando ſit prohibita, n. 55.

Prohibitiones

Prohibitiones piſcandi per preconia conceduntur à Baiulo Generali, n. 56.
Vicarij an poſſint facere preconia obligantia Barones, n. 57.
Vicarij quæ banna poſſint publicare, num. 58.
Barones non tangunt iura Regaliarum, num. 59.
Regalia aquarũ an ſit cõceſsibilis, & præſcriptibilis, n. 60.
Piſcandi prohibitio pœnalis, an poſsit fieri à Barone, n. 61.
Barones an, & quæ proclamata poſsint facere, n. 62.
Aqua conceſſa Baroni, quid importet, num. 63.
Preconia facta quando ligent, n. 64.
Preconia non ſufficiunt facta, ſi non ſint obſeruata, n. 65.
Pœna appoſita in preconijs quomodo exigatur, n. 66.
Actio pro pœnis recuperandis, an ſit ciuilis, vel criminalis, n. 67.
Pœna quæ Fiſco applicatur, qualiter exigatur, n. 68.
Pœna quæ Fiſco, & parti applicatur an ſit mixta, n. 69.
Magis dignum attrahit ad ſe minus dignum, n. 70.
Molendinorum conſtructio an ſit de Regalijs, n. 71.
Molendina an quilibet priuatus poſsit facere in ſuo fundo, n. 72.
Flumina an ſint publica, n. 73.
Molendini edificandi licencia conceditur à Baiulo Generali, n. 74.
Molendinum priuatum an quilibet poſsit illud facere, n. 75.
Molendinum in loco publico qualiter edificandum, n. 76.
Molere in certo molendino nemo compellitur intra Cataloniam, n. 77.
Pontes quomodo conſtruendi, n. 78.
Pontium edificandi licenciam concedit Baiulus Generalis, n. 79.
Ponticellos an liceat alicui facere, n. 80.
Pontium refectio an pertineat, & an ad Clericos, n. 81.
Pontium refectio an pertineat ad terras tenentes, n. 82.
Pontium cauſa in Baiulia Generali eſt tractanda, n. 83.
Clerici an teneantur contribuere in refectione pontium, n. 84.
Cimbas ad tranſuehendum flumina ſine Principis licencia nemo poteſt habere, num. 85.

Cap. 8. De Regalia concedendi fabricam, pontium, cimbarum, & molendinorum.

1 AQVARVM materia ampla eſt, cum de ea in diuerſis titulis agatur. & in eis ſeparatim materia aquarum tractetur.
2 agitur enim de ea in titulo, ff. de aqua, ff. de aqua quotidiana, & æſtiua, & in Titu. ff. de aqua pluuia arcenda. in quo titulo particulariter agitur, quando qui-
3 bus, & qualiter ſit concedenda aqua, iuxta expoſitionem Sebaſtiani Brant in expoſitione titulorum iuris, ad hunc titulum. agitur etiam de perſonis, quæ poſsint ſe experiri actione aquæ pluuialis arcendæ, & contra quos, quis ſe poſsit experiri. & de Iudicis officio, quod imploratur. tradit Cepola in tractatu de ſeruitut. ruſticor. prædio. cap. 5. de aqua pluuia arcen. vbi principali-
4 ter dicit. hunc titulum fuiſſe introductum cauſa eorum, qui operibus factis, aquas pluuiales agregant, ad ſuos campos rigãdum. ex quo, cum vicinis ſoleat parari præiudiciũ actione huius tituli, agere poteſt ille, cui præiudicium infertur. Anto. Olib. de actio. 1. p. lib. 2. ad §. aquæ, n. 124. cum ſequen. ſi igitur alicui aqua pluuia

dampnum

damnum dat, auertetur damnum, hac
actione, quæ edicto Prætoris tribui-
tur, ſiue ſit in æſtate, ſiue in hyeme.
5 Alius eſt Titulus, ff. de aqua quo-
tidiana, & æſtiua. que conſiſtit in qua-
dam poſſeſsione, quam quis habet,
vtendi aquis. Ipſas aquas diuidit Iu-
re Conſultus, in l. 1. ff. dicto titulo,
in quotidianam, & æſtiuam. quotidia-
nam appellans eam, quæ aſsidue duci
6 ſolet. vel æſtiuo tempore, vel hiberno,
etiam ſi aliquando non ducatur. non
enim dicitur quotidiana, quia quoti-
die ducitur. Sed quia eſt in faculta-
te illius, qui eam ducit, vt quotidie
poſsit ea vti, ſi velit. quamuis non
duceret quotidie. æſtiua autem, ea eſt,
7 quæ ſolum expedit æſtiuis tempori-
bus, ſicut appellamus veſtimenta æſti-
ua, ſaltus æſtiuos, caſtra æſtiua, &
generaliter, ex animo vtentis, & ex
natura locorum, aqua quotidiana, à
æſtiua differt.
8 Alius eſt Titulus, ff. de fonte, in
quo agitur de aquà, quæ non duci-
tur, ſed oritur. & dicitur hæc ſerui-
tus hauriendi. eo quod, fuerit inter-
dictum hoc conceſſum, vt eo vta-
tur is, cui impedimentum fit, quin
minus eo vt poſsit. fontes autem or-
9 dinariæ ſunt. quæ licet ad vſum pu-
blicum ſint, non tamen exeunt à
dominio domini fundi, in quo naſ-
cuntur, dum inter proprias terras de-
currunt.
10 Agitur etiam de aquarum mate-
ria, in titulo, ff. de riuis, qui propriè
loquendo, eſt locus per longitu-
dinem depreſſus, quo aqua decur-
rit ita Cepola in tractat. de ſeruitu.
ruſtic. prædio. cap. 12. de riuis di-
11 cens. Riuum eſſe locum per longi-
tudinem depreſſum, quo aqua decur-
rit, quod confirmat ex l. 1. §. 1. ff. de
riuis fluminum. & licet vulgariter
12 nomen hoc *Riuus* accipiatur pro flu-
xu aquarum, in hoc tamen titulo,
accipitur, pro loco, per quem aqua
decurrit. & ſic agitur in hoc titulo.
de reficiendo loco, per quem aqua
decurrit.
Sed vt in aquarum materia ſcia-
13 mus, in quibus conſiſtit Regalia, ſe-
paratim de natura vniuſcuiuſque
aquæ hic agam. & prius de aqua plu-
uia. Præſupoſito quod, non loquimur
de aqua maris, quia maria, licet quoad
vſum ſint iuriſgentium, verum quo
ad protectionem, ſunt domini Re-
gis. iuxta relata per Cancer. 3. tom.
variar. cap. 12. de Iurib. Caſtro. n. 237.
& ante eum Calici. in Margari. fiſci.
dub. 8. n. 36.
14 Aqua pluuia eſt, quæ à cœlo cadit,
& hæc rigando communis eſt. &
non poteſt de ea oriri quæſtio. niſi
quãdo ex earũ cõgregatione fit riuus,
quo caſu, & multoties commodum,
aliquoties damnum aliquibus infer-
15 tur. ex qua cauſa fuit conſtitutus,
Titulus. ff. de aqua pluuia arcen. in
16 quo latè de hac materia agitur. Sed
in ſumma eſt ſciendum. quod illa
actio, quæ ex hoc titulo datur, non
habet locum, ſi curſus aquæ, natura-
liter profluens à parte ſuperiori,
17 dampnum dat agro inferiori. Sed
quando operibus manufactis, damp-
num irogatur. l. 1. §. hæc, ff. de
aqua, & aqua pluui. arcen. ibi: *Hoc
eſt, cum quis manu fecerit, quo aliter
flueret.*
18 Aqua quotidiana, & æſtiua, licet
differant vſu non tamen differunt iu-
re. l. 1. §. quotidie. ff. de aqua quoti-
dian. & æſtiua. vſu differunt, quia
19 æſtiua poteſt dici quotidiana, quia
quæ fluet in hyeme, multoties non
fluit in æſtate. quæ autem in æſtate
20 fluit, ſemper fluit, vt dicit Cepola
de ſeruitu. cap. 4. num. 104. quia non
conuertitur, aqua quæ fluit in hye-
me, fluit in æſtate. licet quæ fluit in
æſtate, fluat in hyeme.
21 Prædictis igitur ſic conſtitu-
tis. Summa diuiſio aquarum hæc
eſt,

Digitized by Google

eſt, quod aliæ ſint publicæ, & aliæ
priuatæ. Peregrin. de iure fiſci li-
br.8. cap. 49. & 87. quæ autem pu-
blicæ ſunt, vel priuatæ, ex infra
dicendis apparebit. Iuxta tradita per
Iacob. Cancer. variar. reſolu. tom.3.
22 cap.4. num.232. videtur ipſum ſen-
tire. aquam publicam dici ex quan-
titate eius, dum dicit. quod ſi aqua
fluat in proprio particulari fun-
do, ſi tamen continuo fluat, & abun-
dat, vſus illius erit publicus. ex
l.1. §.1. & §. fluminum. ff. de re-
23 rum diui. Franciſcus Marcus deciſ.
416.num.11.1.par.& deciſ.314.num.4
part. 2. quantitatem autem dictæ
aquæ, magnam debere eſſe, ita vt
flumen conſtituere poſsit, ad hoc vt
24 publica dicatur, aſſerit ipſe Cancer.
vbi ſupra. num.273. quod declarat,
dicens. quod magna illa quantitas
ſit, Ita, vt poſsit prodeſſe ad bonum
publicum. & in hoc concordat opi-
niones contrarias. quarum vna erat
eorum, qui dicebant. quod licet naſ-
25 ceretur in priuato loco, eſſet publi-
ca, ſi in magna quantitate fluat, quæ
non flumen, ſed riuum conſtituat,
non ſit publica, reſoluens. quod non
eſt attendendum, an flumen, vel ri-
uum conſtituat, ſed an vſui publico
prodeſſe poſsit. Mieres ad conſtitu-
26 tiones Reginæ Mariæ cola.10.cap.20
de tranſitu itinerum ait. aquas de-
currentes in quantitate, publicas
eſſe dum ibi num. 7. dicit. quod
27 tranſitus aquarum. ſi poteſt fieri ſine
nauicula, quod via publica dicitur.
iuxta tradita per Angel. & Docto-
res.in l.flumine publico, ff. de ſerui-
28 tu. ruſtico. vnde in fluminibus pu-
blicis, ſicut, & in mari, portus eo-
rum de Regalibus eſt. iuxta tradita
per Horati.Monta.in tractatu de Re-
galijs, §.portus. inde aſſerens. quod
29 ex eo debetur domino Regi quod-
dam ius, quod dicitur: *Ancoragium*,
quod ex ſuo Regio priuilegio, perci-
pit ciuitas Barcinone. ex quo ipſa te-
netur habere portum condirectum.
ad ſupradicta faciunt tradita per
Menoch. de retinen. poſſe. reme. 8.
30 per totum vbi num.28. differentiam
cõſtituit, inter riuos publicos & pri-
uatos, aſſerens, num.29. quod quan-
do riuus eſt publicus, refectio illius
pertinet, & expectat ad eos, ad quos
31 lex, ſeu conſuetudo obligauit. niſi
ad refectionem eſſent impoſita ve-
ctigalia. quia tunc, ad eos expectabit,
ad quos pertinet eorum exactio. l. 1.
C.de Alex.prim.lib.11. Cepola de ſer-
uitu.ruſticor.cap.4.num.90. Menoc.
ibidem num.31.ex his infertur.aquas
32 publicas eſſe illas.quæ fluunt in mag-
na quantitate, & faciunt riuum in
perpetuo fluxu. cumque aquæ ſta-
tim atque fluunt, & incipiunt cur-
rere, poſt quàm egreſſæ ſunt terri-
torium illius, in quo naſcuntur, in
nullius particularis bonis eſſe poſ-
33 ſint, ideo clarum eſt, tunc eſſe pu-
blicas, & illas eſſe domini Regis,
Tex. eſt in cap.1. quæ ſint Regaliæ
in vſibus fœudo.adeo. quod ſi domi-
nus Rex conceſſerit alicui iuriſdi-
34 ctionem, á tali flumine, vſque ad
tale flumen, licet quo ad iuriſdionem
cenſeatur datum intra aquas, non ta-
men habebit talis donatarius aquas in
iuriſdictione.ita Roſcentau. de fœud.
35 in tracta.de Regali. cap.5. conclu.30.
in princip. Boſch. in titu. de flumin.
num.14.

36 Ex quibus euenit, quod Princeps
prohibet in fluminibus piſcationes.
ita Peregrin. de iure fiſci lib.1.cap.1.
num. 21. ex mente Angeli, & Alex.
in l.3. ſ. nerua. ff. vt in flumin. pu-
37 bli. quia iura illa dominij, ſunt Re-
galiæ, ex quibus eſt, prohibitum par-
ticularibus, ſine Principis licencia
illis vti.in titulo, ff.ne quid in flumi-
mine publico, l. vſum aquæ, C. de
aquæ duc. lib.11. Peregin.lib.1.cap.1.
num. 16. & num. 23. vbi ait. quod

38 aluei fluminum publicorum,cum pu-
blici ſint , ſunt de Regalijs, l.1.§.ille
etiam. ff. de flumi. Bar. in tracta. de
alueo.Idem ateſtatur de Ripatica,pro
vt declarat Peregrin. n.24. accipiens
Ripaticam , pro omni iure publico,
39 quod Princeps habet in Ripis flumi-
num publicorum. cum ſit ius publi-
cum,priuatis hominibus non compe-
tens , niſi ex Principis conceſsio-
ne, Afflic. deciſ.388. num.13.Calici.
in extragrauato. curia. mihi pag.37.
à num.54.

40 Aquæ verò priuatæ ſunt , quæ in
priuatis locis fluunt,iuxta notata per
Marquill.in vſati.ſtrate.fol.209.col.1
verb. nota quod fontes. & ſimiliter
foſſa,quæ iuxta fontes manu conſtru-
ctę ſunt l.1.§.foſſa. ff. nequid in loco
publico. Peregri. de Iure fiſci lib. 8.
n.87. hæ enim. à Principe dari non
41 poſſunt , nec concedi. quia aqua illa
particularis,cedit fundo,vbi naſcitur
ex Bar.in l.vicinus.§.1.ff.de aqua plu.
arcen.Tex.in l.lacus,& ibi gloſ. ff.de
ad qui rerum domi.Boeri.con.28.vo-
lu.1. Alex.con.57.

42 Hæ aquæ,dum intra limites priuatas
ſunt ,non conſiſtunt in Regalijs,ſed
ſolum aquæ publicæ.de quibus ſolum
dominus Rex,poteſt diſponere.vt ex
mente Bartoli.in l. quo minus.col.2.
ff.de flumi.Angel.in l.fluminum,ff.de
damp.in fecto. Peregri.de iure fiſci.
lib.8.n.46.

Ex quibus primo infertur. de iure
43 communi,piſcationes aut eſſe in ma-
ri,aut in fluminibus. ſi in mari fiant,
licitum eſt eas fieri , quia maria ſunt
publico vſui deſtinata. & ſic piſces
44 fiunt capientium,l.nemo.ff.de rerum
diuiſio.l.2.§.ſi quis in mari.ff.nequid
in loco publico. inde infert, Guido
Papæ deciſ.514.non poſſe fieri prohi-
45 bitiones piſcandi in mari.per Tex. in
l.3.§.plane,ff.quod vi aut clam tradit
Deci.con.597.n.2.& con.271.volu.1.
referens , hoc idem cenſiſſe Fabrum
in §.flumina inſti.de rerum Diui Pe-
regri.de iure fiſci , lib.8.nu. 35. Rol-
lan.à Valle,tom.1.con.5.n.69.vbi ait.
hoc generale edictum reſtringi. caſu
46 quo, aliquis particularis,ius adquiſie-
rit in certo loco, ex longa conſuetu-
dine, ſeu priuilegio. per l.ſi quis quã
ff.de diuer. & tempo.præſcrip. Abb.
in c.ſignificauit , quæ ſit longa con-
ſuetudo. ſi verò piſcatio fiat in riuis
47 priuatis.licet Rodericus Suarez cõ.8.
à principio fere per totum, & maxi-
mè.n.4.dicat.flumina eſſe publica quo
48 ad piſcationes , quoad vſum, ex iuris
gentium diſpoſitione. quod ſentire
viſus eſt Gutier.canonica.quæſt.lib.2
c.9.n.4.loquens de dominis ordina-
rijs,extẽdens ſic ad Principem,quod
etiam tradit Guiller. Benedic. in c.
Rainuncius. verbo *Et vxorem nomine
à delaſiã*,deciſ 5.n.359.in fine.reſtrin-
49 git tamen ſuum dictum dicens.niſi in
fluminibus prohibitio fieret ex iuxta
cauſa, vel conſuetudine. iuxta relata
per Guido Papæ. deciſ.514.

Cæterum , cum ex dictis conſtet.
50 flumina publica eſſe de regalibus,hinc
certum eſt. Prohibitionem piſcandi
per Principem fieri poſſe , quia cum
in fluminibus publicis poſsint Prin-
cipes facultatem piſcandi, per priui-
legium,aut contractum vni concede-
51 re. iuxta tradita per Peregri.de iure
fiſci dub.8.n.37.ita etiam poterit pro-
hibere.cum in piſcationibus ; de iure
Principes haberent redditus c.1.quæ
52 ſint Regaliæ. ibi *Piſcationum redditus*,
l.inter publica. ff.de verbo.ſignifica-
tio. Peregri. vbi ſupra n.38. & licet
non de fuerint Authores (vt ſupra
dictum eſt) qui exiſtimarunt , piſca-
tiones in fluminibus à Principe non
poſſe prohiberi, quos refert Roſcen-
53 tau.de fœudis tom.1.c.5.de regali.cõ-
clu.23. littera C. tamen receptior eſt
ſententia. poſſe Principem cauſa pu-
blicæ vtilitatis, inter dicere piſcatio-
nes. argumẽto l.ſeruitutes.& ibi DD.
ff.de

ff.de ſeruitu.Cepola in tracta.de ſer-
54 ui.ruſti.rubri.de piſca. n.9. & plures
quos longa ſerie, & commenratione
refert hanc renentes ſententiam.Roſ-
centaulus de fœud.dicto c.5.concl.22.
in addirio litrera D. ex qua publica
cauſa,videlicet,vt piſcium multitudo
acreſcat, per Sereniſsimum Regem
55 Philipum in curijs celebraris in ci-
uitate Barcinone anno 1564. in cõſti-
tutione 3, ſub titulo de caſſar, y peſ-
car.& in conſtitutione 4.eodem titu-
lo prohibuit, piſcationes fieri in flu-
minibus,tempore quo piſces coniun-
guntur ad pro creandum.& ita expe-
rimur, & practicamur. quod per ad-
mo. Illuſtrem Baiulum Generalem,
ſeu locumtenentem in officio, expe-
56 diuntur preconia, quibus prohibetur
piſcatio in riuis,ſeu fluminibus publi-
cis ad certam pœnam. prout fuerunt
expedita ad inſtantiam Marchionis
de Vilaſſor in termino ſuæ villæ *de*
Sant Boy de Llobregat, cuius Villæ in
parte eſt dominus Marchio de Vi-
laſſor in Regno Sardiniæ commo-
rans.& in alia parte dominus Rex,&
in alia Abbatiſſa, & Conuentus Mo-
nialium de Valldonſella. Ex præ-
dictis infertur.quod licet Vicarius in
57 ſua Vicaria, nõ poſsit imponere ban-
na, quæ extendantur ad terras Baro-
nũ,iuxta tradita per Mier.ad cõſtitu-
tiones Regis Alfonſi 3.in curiis Mõtis
Albi.c.3. cola.5.nu.15. mihi pag.287.
& in c.33.curiarum Regis Iacob.2.co-
58 la.4.c.33.intelligẽda eſt de bãnis,quæ
apponuntur ordinarie, non verò de
illis.quæ fiunt cauſa conſeruandarum
Regaliarum.quia cum hæ Baronibus
59 non ſint conceſſæ, neque effectus ea-
rum,iuxta tradita per Peregi.de iure
fiſci lib.8. n.49.

60 Cum autem hæc Regalia ſit con-
ceſsibilis,ita erit præſcriptibilis.iux-
ta ſupra tradita, & ea quæ referentur.
in c. de præſcrip. regaliarum, & à
Roſcẽraul.de fœud.tit.5. de Reg.n.3.

61 Ex his infertur. quod eo caſu,quo
legitima præſcriptione, adquiſierit
aliquis hoc ius piſcationis prohiben-
di intra ſuos terminos,poterit etiam,
ſimilia proclamata pœnalia prohibi-
62 tiua facere.iuxta tradita per Peregri.
de iure fiſci lib.8.n.49.vbi dicit.quod
ſi dominus Rex, alicui Baroni con-
ceſsiſſet flumina in ſuo territorio,quo
63 ad vtile dominium,tranſiret,cum om-
nibus ſuis requiſitis, & vtilitatibus.
ita ateſtatur Bal.in l.ſi plures.n.3.c.de
condi.inſer.Alex.con.194.n.8. lib.2.
Cepola in tracta. de flum.n.4. & alij
relati per Peregri. dicto loco n. 49.
64 Sed quæritur. quid operentur dicta
preconia. & reſpondetur ex traditis
per Cancer.lib.3.varia. c.4.à n.146.
quod ſi lapſum ſit tempus longiſsi-
mum ad præſcribendum ius prohi-
bendi,habebunt tales domini, (ſi pro-
betur homines talibus proclamati-
65 bus, & prohibitionibus adquieuiſſe)
ſi enim talia proclamata publicata
ſint.& illis non fuerit paritum, tunc
proclamata nullum producunt effe-
ctum.vt poſt Crauera, & Berraſolum
refert Cancer.vbi ſupra.aſſerens hoc
ſecutum fuiſſe Theſaurum deciſ. 16.
à n.6.eo quod,non ſufficit,præceptũ,
fuiſſe factum, niſi probetur obſerua-
tum, Afflic. deciſ.265. n.10.qui dicit
Baldum aſſerere,nil agere, qui man-
dat ſi eidem non obediant.

66 Sed nunquid,pœna quæ apponitur
in ſimilibus proclamatibus,recupere-
tur,& quo modo.in qua materia ſunt,
qui dicunt,quod in pœnis ordinarijs,
ſi adſit pars, quæ inſtet. vna cum Fiſ-
co.& pœna ipſis duobus ſit applican-
da,quod duplici actione peti poterit.
ciuili quatenus pertinet ad partis
particularis inſtantiam, & intereſſe.

67 Quo verò ad parte Fiſco expectan-
tem,actione criminali Boſsi.in titu.de
appella. n.8. communem dicit Felin.
ad rubri.de iudi.n.3.Alex.con.68.n.1.
volu.1.Vera tamen reſolutio eſt.quod
vbi

68 vbi pœna Fiſco, & parti particulari applicatur, cum mixta ſit actio, qua pœna recuperatur, & ipſa vnica ſit, licet in diſtributione diuidatur inter Fiſcum, & partem, ſeu acuſatorem. actio tamen criminalis eſt.& non di-
69 citur mixta ita Iuli.Clar. in ſua praxi.crimi. §.fina.q.t.n.3. verb. tertius caſus.quia pars,quæ Fiſco applicatur, cum ſit preſtantior, & magis digna
70 atrahit ad ſe aliam partem, tanquam minus dignam:cum ſemper à preſtãciori nomineтur. & hanc reſolutionem ſecutus eſt Gailius in tracta. de pace pub.lib.t.c.15. n.24. & maximè 26. & hanc ſequeter iudicando.

71 Hinc etiam dicunt.molendinorum conſtructionem eſſe de Regalijs. & ſic ſine licencia domini Regis molendina non poſſe edificari, quia ex flumine, non poteſt percipi aqua.l.a. §.ſi quis à Principe,ff.ne quid in loco publi.l.1. §.permititur. ff.de aqua quoti. & æſti. l. quod Principi. ff.de aqua pluui. arcen. Cepola. in titu.de flumin.n.4.& 5.Afflic.deciſ.288.n.13.
72 Peregri.de iure fiſci.lib.8.ſ.piſcationes.n.47.& licet aliqui Authores tenuerint, quod quilibet poteſt facere molendinum in flumine publico, dummodo non ſit nauigabile, quos refert Roſentaul.de fœud.in titulo de Regali.c.5.tom.1. conclu.28. in principio.tamen veritas eſt,vt ipſe reſoluit n.7.quod dato, quod flumina publica ſunt Regis, quod non poſſunt
73 molẽdina edificari,& ad eorum vſum aquam accipere ſine Principis licencia,l. fina. C.de aquæ ductu. lib. 10. Anton.Gomez ad l.46.tauri.& quo-
74 tidie experimur. quod molendina edificare volentes, accedunt ad Baiulum Generalem, vt eis impartiatur licencia, quæ eis ſolet concedi ſub modica penſione annui cenſus ſoluendi Receptori Baiuliæ Generalis, & inde accipiendi aquam neceſſariam ad opus molendini. ex Regia pragmatica tributa Baiulo Generali per Sereniſsimum Regem Philippum Tettium.data Barcinone,die 13. Iulij 1599. regiſtrata in Baiulia Generali in lib.2. priuilegio. de tempore don Ioannis Icart Baiuli Generalis.fol.50.

75 Si verò in priuato fundo aqua naſcatur,& in magna quantitate fluit, ex qua molendinum poſſet conſtrui, certum eſt.dominum ſoli in qua aqua emanat, molendinum ad ſuum vſum conſtruere poſſe. iuxta tradita per Roſentaul. titu. de Rega. conclu.29. c.5. n. 2. verbo *Qua in re* diſtinguens
76 expreſsè.quod aut quis vult facere in loco publico,& non poteſt, ex ſupra traditis aut in loco priuato,& poteſt, etiam ſi alicui noceat.Bar.in l.quo minus.ff.de ſerui.ruſtico.Cepola de ſerui. ruſtico. cap. 4. de ſeruitute aquæ ductus.n.50.Craue.de antiqui.tempo. 4.par.5.circa præmiſſa.num.13.Alex. con.194.num.11.volu.2.Cancer.lib.3. variar.c.13.n.222. & ſequen.

77 Prædictam autem licenciam edificandi molendinum, clarum eſt, non inferre obligationẽ veniẽdi ad illud. cum liberum ſit molere vbicunque quis voluerit.quia in Catalonia diſtrictus ſunt prohibiti, ex conſtitutione 4.titu. de comercis. y ſegure. de camins Socar.ad conſti.Caralo.in commemoratio. Petri Alber. c. ſi vero. n.49.mihi pag.170.Cancer.lib.3.variar.cap.3.n.78. vbi refert deciſiones Regiæ Audientiæ. In ciuitate Barcinone hoc idem obſeruatur. exceptis flaquerijs,& fornerijs,qui nõ poſſunt molere,niſi in molendinis Regalibus
78 iuxta diſpoſitionem cap.71. del recognouerunt proceres inde etiam infertur. Pontes in dictis fluminibus non poſſe fieri, ſine Principis licencia,ex iuribus ſupra allegatis,& ex l.2 ſ.tractatum,& ibi gloſ. ff.ne quid in loco publib.l.fina.ff.ne quid in flumi. publi.l.2. §.merito.&.§.ſi quis à Principe,ff.eod. Belluga in Speculo Prin-

ci.

ei.rubri.28.nu.8.Miet.tom.1. cap.27. pag.70. & ſic etiam expertus fui de tempore, in quo functus fui officio Aſſeſſoris.& Aduocati Fiſci Patrimonialis in Baiulia. quia fuerunt con-
79 ceſſæ binæ licenciæ, ad pontes conſtruendum. vna Ludouico de Corbera, & de Sant Climent ad conſtruendum pontem ſupra flumen de Llobregat, in ſuo termino de *Balſereny Vicariæ de Manreſa*.& alia Priori,& Conuentui Santi Aguſtini ciuitatis de Gerona ſupra flumen de Onyar, vt ſit facilior trãſitus à corpore ipſius ciuitatis ad Suburbia illius, inquibus eſt edificatum Monaſterium Sãti Aguſtini.

80 Inde etiam neque ponticelos, licitum eſt alicui facere in loco publico. iuxta plura, quæ ad hoc inſtitutum tradit Cepola de ſerui. vrba. prædio. c.60. per totum.

81 Refectio verò Pontium pertinebit ad Ciues, habitatores, & incolas vbi ſunt.l.1.C.de operi.publi. Bar.in l.ad inſtructiones,n.2. C.de Sacro S.Eccl. Nata.cõ.157.n.5.Abb.in c.nõ minus. n.16. de inmuni. Eccleſi. Corneus conſ.67. incipienti. in hac conſultatione volum. 4. & alios; quos refert Gail. Practi. obſerua.52.nu.15.dicens
82 etiam. quod refectio Pontium, concernens vtilitatem poſſeſsionum terraſtenentium, pro eis debere contribuere tertas tenentes propter eas, vt latè Pariſ.conſ.25 .n.6.confirmat s argumento deſumpto. à contrario ſenſu, ex l. omnes Prouinciarum, C. de anno & tribu. lib.10. & ex l. 1. C.de operi. publi.

83 Prædicta verò Regalia circa reparationem pontium, tractatur in Baiulia Generali, ſiue ad inſtantiam eorum quæ habent intereſſe ad pontes, ratione tranſitus, ſiue ad Fiſci inſtantiã. Et citantur Conſules vniuerſitatum, vt condempnetur vniuerſitas, ad reparationem eorum.& probata eorum ruina, antequam totaliter eueniat condempnãtur Conſules termini, intra quem pontes ſunt edificati, vt reparentur.& ſic me exiſtente Fiſci Aduocato, fuit lata ſentencia, in Baiulia Generali die 12. Septembris 1633. in cauſa vertente, inter Fiſci Procuratorem Baiuliæ Generalis, contra obtinentes dignitates del Eſtany,& Conſules villæ Santi Ioãnis les Abadeſſes. in,& cum qua, Conſules prædicti fuerunt condempnati ad reparationem pontium de *Seguries*. & *deſcalques*, intra terminum dictæ villæ Santi Ioannis les Abadeſſes.

84 Clericos tamen non teneri ad contributionem põtium, reſoluit Gutier. Practi. quæſtio.tom.1. c.4. nu.6. poſt longam diſputationem.niſi iminens ſe offerret neceſsitas, de qua eſt conſulendus Romanus Pontifex, vel Epiſcopus; ſi tempus conſulendi Romanum Pontificem eſt breue. licet contrarium teneat Roſentaulus de fœud.tom.1.c.5.conclu.81 .u.3. & ibi additiones.

85 Tandem neque cimbas habere, ad tranſuehendum flumina, ſine Principis licencia eſt licitum.& ſic cum Regio priuilegio, habent in flumine de Llobregat nobilis Michael de Cleriana,& nobilis Giſpertus de Guimerà, & alij intra Cataloniam.

SVMMARIVM.

BONA Vacantia quo tempore conſiderentur, num.1.

Bona quando dicuntur Vacantia, n.2.

Agnati, cognati, & mulier excludũt Fiſcum, n.3.

Agnatio, & cognatio qualiter probetur ad excludendum Fiſcum, n.4.

Inteſtatus quis dicatur, n 5.

Affines an excludant Fiſcum, n.6.

Affinitatis cauſa hæreditas non defertur, num. 7.

Soceri an ſuccedant generibus, n.8.

Maritus, & Vxor quare ad inuicem ſuccedant, 6. *Fiſco*

Fiſco in ſucceſsione quis præferatur, n.10.
Fiſcus in ſucceſsione quando excludatur, num 11.
Filij arrogati an excludant Fiſcum, n.12.
Filij arrogati an ſuccedant, n. 13.
Adoptiuus filius an dicatur legitimus, num. 14.
Mulier, & maritus quando ad inuicem ſuccedant, n.15.
Maritus, & Vxor an excludant Fiſcum de iure digeſiorum, n.16.
Mulier quomodo excludat Fiſcum, n.17.
Fiſcus quando ſuccedat in bonis vacantibus, n.18.
Barones an ſuccedant in bonis vacantibus, n. 19.
Fiſcus an ſuccedat in bonis vacantibus ſitis in alieno Regno, n.20.
Fiſcus territorij vbi bona ſunt ſita attenditur, n.21.
Bona mobilia, & inmobilia differunt quoad ſucceſsionem, n. 22.
Domicilium defuncti attenditur, n.23.
Edificium cedit ſolo, n.24.
Sentencia an comprehendant bona ſita extra territorium, n.25.
Fiſcus ſuccedens in bonis vacantibus an ſoluat debita defuncti, n. 26.
Fiſcus qualiter ſuccedat in bonis vacantibus, n.27.
Incapaces differunt ab indignis, n.28.
Incapacibus relicta hæreditate quid fiendum, 29.
Subſtituti, & agnati quando præferantur Fiſco, n.30.
Incapaces, qui dicantur propriè, n.31.
Fiſcus quando teneatur ſoluere legata, num. 32.
Codicillaris clauſula quid operetur, n. 33.
Fiſcus quando ſuccedat nullo præcedente teſtamento, n.34.
Fiſcus an conſideretur, vt hæres in bonis vacantibus, n.35.
Succeſſorio edicto quando ſit locus, n.36.
Legata an teneatur ſoluere Fiſcus, & quando, n. 37.
Regalia ſuccedendi in bonis vacantibus an ſit conceſsibilis, n.38.
Regalia ſuccedendi in bonis vacantibus an ſit præſcriptibilis, n.39.
Regalia ſuccedendi in bonis vacantibus quando dicatur tranſlata, n.40.
Succeſsio in bonis vacantibus an comprehendatur ſub mero imperio, n.41.
Merum imperium an comprehendat bona vacantia, n.42.
Bona vacantia quando recuperentur per Fiſcum, & quomodo, n.43.
Bona vacantia eſſe quando declaretur, num. 44.
Bonorum vacantium apprehenſio quando fienda, n.45.
Bona vacantia in Catalonia vbi tractentur, n.46.
Baiulus Generalis in Catalonia cognoſcit de bonis vacantibus, n.47.
Clerici detinentes bona vacantia ſubſunt Baiulo Generali, n.48.
Sentencia lata quando clerici ſubſunt Baiulo Generali in bonis vacantibus, num. 49.
Bona vacantia qualiter tractentur in Baiulia Generali, n.50.
Bona vacantia quando apprehendat Fiſcus, n.51.
Bonis vacantibus captis per Baiulum Generalem qualiter procedatur, n. 52.
Tempus intra quod ad bona vacantia eſt, fienda appoſitio per prætēdētes ea, n.53.
Fiſco an aliquis, præferatur in bonis vacantibus, n.54.
Bona vacantia dicuntur, quæ certo domino carent, n. 55.
Bona per neminem poſſeſſa an dicantur vacantia, n.56.
Mobilis res, & inmobilis, an differant, num. 57.
Bona carentia domino cuius ſint, n.58.
Bona carentia domino an ſint dāda Epiſcopo, n.59.
Bona domino carentia in Catalonia cuius ſint, n.60.
Bona domino carentia in Catalonia ſunt Baiuliæ Generalis, n.61.
Pignora capta pro executione in Catalonia quid fiant, n.62.

Præſcriptio

Digitized by Google

Præſcriptio an locum habeat in bonis vacantibus, n.63.
Fiſcus, quod tempus habeat ad petendum bona, n.64.
Sciencia bonorum vacantium an requiratur in præſcriptione, n.65.
Vacantium bonorum denuntiatio an requiratur, n.66.
Vacantia bona intra Cataloniam quo tempore præſcribantur, n.67.
Præſcriptio in Catalonia, quod tempus requirat, n.68.

Cap. 9. De Regalia capiendi bona vacantia.

1 DE ſucceſsione Iuris fiſci, in bonis vacantibus eſt alia Regalia. pro qua perfecte intelligenda, ſclendum eſt. Bona vacantia eo tempore dici, quo defunctus ſine teſtamento decedens, nullos agnatos, ſeu cognatos, vel nec maritum, aut mulierem reſpectiué reliquit l.1.& 4. C.de bonis vacant.& ibi Bat.& communiter Scribentes. Peregri. de iure fiſci titu.3.per totum Afflic.in tracta. de Regalia.verbo *Bona vacantia*, n.13. Horati.Monta.de Rega.titu.de bonis
2 vacan. ſtantibus enim agnatis, ſeu cognatis, (cum ipſi inteſtato defuncto ſuccedant,) iſti Fiſcum excludunt, vt infra dicetur. Sed quomodo agnatio,
3 ſeu cognatio ſit probanda? Licet Maſcardus de probationi. conclu.73. referat modos, quibus probari ſoleat agnatio, qui idem ſeruantur in probanda cognatione. Verum legitimè probata remanebit, ſi teſtes, qui de ea
4 deponunt, dicant, ita eſſe publicam vocem, & famam. & vidiſſe, & audiuiſſe defunctum, & ſuperſtites, ad inuicem ſe ſub nomine agnationis, ſeu cognationis ſoljtos eſſe nominari, vt refert Camillus Borrellus in additio ad Bellu.in ſpecu.Princi.Rubri.5, litera B, fol.11. mihi pag.2. col.2. in princi. hoc idem tenet Maſſueti. in ſua praxi, titu.de proba. §.item Fiſcus poſsidet.n.18. refert Tiraquel.in retract.cſõanguininitatis. §.1.glo.16. num. 9.

5 Inteſtatum autem, eum intelligimus, quem definit Imperator Iuſtinianus in princ.inſti.de hæredi.quæ ab inteſt.defer. videlicet, quod inteſtatus deceſsit, qui teſtamentum non fecit, aut non iure fecit, vel quod fecerat, irritum factum eſt, vel eius hæreditas non fuit addita.& ſi addita fuit, poſtea fuit repudiata.l.inteſtatus.ff.de verbo.ſigni.l.1. ff.de ſuis, & legitim. hæredi. l.2. ff.de in ius rup. Alex. in Rubri.ff.de adqui.hære. Roſeentaul. de fœud. c.5. de Regali. conclu. 52. Matienço lib.5.nouæ recopila. titu.8. l.12. gloſ.2.

6 Affines verò, non excludunt Fiſcum, quia cum hi ab inteſtato non ſuccedant, eo quod nullo iure defuncto ſint coniuncti, ideo illum non excludẽt. iure enim affinitatis non de-
7 fertur ſucceſsio, l.affinitatis, C.communia de ſucceſsio. licet enim Bal.in l.1.C.commu. de ſucceſsio. arguendo de viro ad vxorem, & è cõtra aſſerat.
8 Socrum, & ſocerum in bonis generum defunctorum ſuccedere, nullo per eos legitimo condito teſtamento, ſeu hærede relicto, ad excluſionem Fiſci. deceptus verò fuit, talem opinionem
9 amplectens. quia cum mariti, & vxoris ad inuicem ſucceſsio, ſpecialiter á iure ſit introducta, non poteſt fieri extenſio de perſona, ad perſonam, & ſic refutando Baldi opinionem tenẽt Fulgoſ. Pau. Alex. Iaſ. & Deci. in dict.
10 l.1. C.vnde vir, & vxor. Fiſcum ſoceribus præferri, Cæteræ verò perſonæ, quæ iure ciuili, aut Prætorio admittuntur ad ſucceſsionem defun-
11 cti inteſtati, præferuntur Fiſco. & altero, ex prædictis exiſtẽte, Fiſcus non admittitur,

admititur,l.1.C.de bonis vacan. l.va-
cantia.C.eod.l.2.C.de peti. bono.ſu-
bla.lib.11.Peregri. de iure fiſci.lib.4.
titu. 3.
Ex his eſt dicendum. filios adopti-
12 uos,ſeu arrogatos,etiam admiti,prius
quam Fiſcus admitatur.quia adoptati,
& arrogati,legitimi ſunt ſucceſſores,
cum ius, eos ad ſucceſsionem defun-
cti votet.l.1.§.fin.l.2. §.hæreditas.ff.
13 de ſuis & legiti.hæredi.l.ſite parens.
5. C. eod. l. cum in adoptiuis. 5. 1.
verbo *Neque enim veteri iure*, iuncta
gloſ.verbo legitimis, C. de adop. di-
14 cens.ideo legitimum appellati adop-
tiuum, quia remanent nexus ſangui-
nis patris naturalis,patri adoptiuo,vt
ab inteſtato ſuccedat.
Mulier etiam ſuccedit marito, ab
15 inteſtato defuncto, è contra, maritus
mulieri, nullis legitimis hæredibus
relictis, excluſo Fiſco. quod prius de
iure digeſtorum fuit diſpoſitum l. 1.
ff.vnde vir, & vxor. dūmodo iuſtum
16 eſſet matrimonium, quia ſi iuſtum
non erat, non dabatur bonorum poſ-
ſeſsio,ex dicto titulo, ff. vnde vir, &
vxor. quàm diſpoſitionem dictæ le-
gis primæ confirmauit Imperator
Theodoſius in l.1.C.vnde vir,&vxor:
ibi *Maritus, & vxor ab inteſtato inui-*
17 *cem ſibi in ſolidum pro antiquo iure ſuc-*
cedant,& ibi Acurcius verbo *Antiquo*
iure dicens ex dicta l.1. ff.eod.titu.
Bonis igitur vacantibus, quia non
18 exiſtunt agnati,ſeu cognati ipſius de-
functi,Fiſcus ei ſuccedit, ex dictis in
principio huius capitis.eo quod,Fiſci
ſucceſsio, in bonis vacantibus, ſit de
Regalijs.c.vni.vbi omnes ſcribentes.
quæ ſint Regaliæ in vſib. fœud.l.1.ff.
de iure fiſci. Vnde Bouadilla in ſua
19 politi.tom.1.lib.1.c.16.à n.216. dice-
bat.quod dominis vaſſallorum habē-
tibus merum, & mixtum imperium,
non expectat ius ſuccedendi in bonis
vacantibus.l.vacantia.C.de.bonis va-
can.lib.10,& de iure Caſtellæ, l.6.in
fine titu.13.part.6.& ibi Grego. Lo-
pez Matienſo,lib.5.nouæ recopila. ti-
tu.8.l.12. gloſ.2.Sed cum poſſet eue-
nire (vt aliquocies euenit) quod quis
20 decedit in vno Regno, veluti in Ca-
talonia,relictis bonis in Regno ex-
tero,veluti in Aragonia, quis Fiſcus,
ex duobus Regnis ſuccedat? Et quo-
modo in dictis bonis? Alex. conſ.31.
n.4.lib.1.differentiam conſtituit, in-
21 ter bona mobilia,& inmobilia, dicēs,
quod Fiſcus territorij,vbi habitat de-
functus,&habet domiciliū,ſuccedet in
bonis immobilibus, & mobilibus ſui
territorij.& in mobilibus exteris Reg-
ni,in bonis verò inmobilibus defuncti,
ſuccedet Fiſcus territorij. quia bona
mobilia vbicunq; ſunt ſecūtur domi-
ciliū. immobilia verò ſecuntur terri-
23 toriū vbi defunctus viuebat.eo argu-
mēto. quod edificium cedit ſolo.idem
tenet Bartholome Socin.con.101.n.5.
volu.1.& con.36. n.6. eod. volu. Iuli.
24 Clar. §.fina.q.78.n.27.tractans quæſ-
tionem.an ſentencia lata cōtra bona,
comprehendat ſita extra territorium
vbi ſentencia lata eſt.Rollan.con.78.
25 n.14.Roſentaul.de fœud.c.5.de rega.
conclu.52. & ibi additiones.
26 Sed an Fiſcus teneatur,eo caſu,quo
ſuccedit, ſoluere defuncti debita. &
quæ.Pro cuius difficultatis reſolutio-
ne eſt ſciendum.duplici modo ſucce-
dere Fiſcum in bonis defuncti. vide-
licet,ex cauſa,quod realiter bona ſint
vacantia,quia nullo modo defunctus,
27 de cuius hæreditate agitur, fecit teſ-
tamentum.nec ſunt aliqui,qui ei poſ-
ſint ſuccedere ab inteſtato.aut quan-
do facto teſtamento deceſsit, & nul-
lus ex ſcriptis hæredibus ſit,qui velit
hæreditatem adire. vel tertio modo.
quando facto teſtamento, hæredeque
incapace inſtituto,hæreditas vacat,&
Fiſco applicāda venit.eſt enim diffe-
28 rēcia inter indignos,& incapaces. de
indignis.agit Peregrin. lib.2. c.1.per
totum.de incapacibus.lib.3.c.1.pœnes
quem

Digitized by Google

quem latè materiavtriuſque traditur.
quibus generaliter propoſitis ſic ve-
nit declarandum dubium.
29 Quod ſi incapacibus ſit relicta
hæreditas, Fiſcus non admittitur, ex-
tantibus ſubſtitutis, vel ipſis defi-
cientibus, extantibus cognatis, ſeu
agnatis, quinimo prius admittun-
tur ſubſtituti, vel agnati, ſeu cog-
30 nati, ſeu ſuccedentes ab inteſtato.
§. legari inſtitu. delegat. l. ſi quis
mihi bona. § ſi quis planè, ff. adqui-
ren. hæredita. l. ſi qua pœna. ff. de
his qui ſunt ſui. vel alieni iuris Bar.
in l. aufertur in principio. ff. de iu-
re fiſci. Deci. poſt Baldum in l. 1.
num. 10. C. de ſecund. nupt. Pere-
grin. de iure fiſci. lib. 3. Titu. 1. de
31 incapaci. ſumẽdo pro incapacibus eos
omnes, quos lex communis, ſeu mu-
nicipalis incapaces facit. Iuxta Pe-
regrinum vbi ſupra num. 6. & gloſ.
fina. vbi hoc referunt Angel. Pau.
de Caſtro. & Raphael. Cuma. in l.
eam quam, C. de fideicommiſ. Cor-
ne. con. 1. n. 23 tom. 3. & ex relatis per
Peregrinum in dicto titulo de inca-
pacibus. per totum.
Deficientibus igitur venienti-
32 bus ab inteſtato, excluſo indigno,
ſeu incapaci ab hæreditate, tunc ad-
mittitur ad hæreditatem Fiſcus, vt
dictum eſt. & hoc caſu, tenebitur
Fiſcus, ſoluere legata relicta in teſ-
tamento, in quo incapax, ſeu in-
dignus erat inſtitutus hæres. ex l.
cum Fiſco, ff. ad Silani. & in l. re-
cuſare, §. ſi Fiſco. ff. ad Trebelian.
& in l. vnic. §. penulti. C. de cadu.
tollen. quia cum in teſtamento, ſit
33 clauſula codicillaris, præſupponit
confirmationem teſtamenti, ex adi-
tione venientium ab inteſtato. ex
gloſ. in l. qui filio, ff. de hæredi.
inſtituend. quæ latè declarat Cor-
neus conſil. 158. num. 3. relatus à
Peregrin. lib. 4. titul. 3. num. 26.
verbo *Ad iura autem*. Idem Peregrin.
lib. 2. tom. 10. hoc etiam refertur
in Speculo Principum Petri Bellu-
ga. Rubri. 5. in additio. littera B.
verbo *Tenebitur autem Fiſcus*. quan-
do verò Fiſcus ſuccedit, eo quod
34 non præceſsit aliquo modo teſta-
mentum, ſed quia defunctus omni-
no deceſsit inteſtatus, & nemo ſit,
qui ex vocatione poſsit ſuccede-
re, tunc dupliciter hoc conſidera-
ri poteſt. quia ſi nullus agnatus, ſeu
cognatus exiſtat; tunc non tene-
tur Fiſcus ſoluere. Iulius Clar. quæſt.
78. num. 29. Ripa in l. ex facto.
§. ex facto num. 6. communem hanc
35 ſententiam atteſtatur Peregrin. ibi-
dem. num. 27. qui hoc probat ex
l. quod diuus 50. ff. de manu. teſ-
tamen. iuncta l. 2. & 4. §. eadem,
36 ff de fideicommiſ. liber. ſi verò, hæ-
redes ſint, qui hæreditatem adire
poſsint, & eam à dire recuſent, tunc
ex ſucceſſorio edicto agitur, cum
eo caſu Fiſcus ſuccedat. licet Baldus
exiſtimet, Fiſcum teneri legata ſol-
uere. Magis tamen recepta eſt ſen-
tencia, quod non tenetur. quia
37 tunc, Fiſcus. non ſuccedit, vt hæ-
res. defuncto. vt reſoluit Peregrin.
dicto cap. 3. lib. 4. num. 27. referens
prius num. 26. plures Authores hanc
tenentes ſentenciam.
Hæc Regalia conceſsibilis eſt,
38 cum eam, poſsit dominus Rex in
vim contractus, ſeu priuilegij ali-
cui delegare. iuxta Bar. Bal. Angel.
in l. 1. C. de bonis vacanti. quos al-
legat Alex. con. 31. lib. 4. num. 1.
Roſentaul. de fœud. dicto tom. 1.
cap. 5. de Rega. conclu. 52. in additio.
littera G. Ideo infertur. quod cum
39 ſit conceſsibilis. eſt etiam præſcrip-
tibilis. iuxta ea, quæ tradentur infra
in c. de præſcrip. Regalia.
Succeſsio igitur hæc Fiſcalis in
40 bonis vacantibus, cum ſit de Rega-
lijs domini Regis, non cenſetur
tranſlata in conceſsione meri, & mixti

F Imperij.

Imperij. quia huiuſmodi ius ſuccedendi in bonis vacãtibus,non dicitur
41 eſſe in fructibus iuriſdictionis, etiam ſi,ſit habentis merum,& mixtum Impetium.iuxta tradita per Bouadilla in
42 ſua *poli*.tom.1.lib.2. cap.16. nu.216. & ibi additiones littera. B. & C. vbi plures refert Authores hanc tenẽtes
43 ſententiam. deuoluta igitur ſcientia Fiſci Procuratori patrimoniali, de morte alicuius defuncti, ſine teſtamento,& ſucceſſoribus legitimis, ſolent fieri proclamata, quibus denunciatur mors illius defuncti, exprimendo nomen, & cognomen illius. de quorum agnatis,ſiue cognatis nulla habetur noticia. monendo eos,qui ſibi agnati, & cognati ſunt, vt intra certum tempus compareant, ad docendum de agnatione,ſiue cognatione ſuá, de quibus ſi Iudici conſtiterit, bona omnia defuncti adiudicabit, comparentibus,excluſo Fiſco. Tem-
44 pore autem præfixo,ſi intra illud nullus appareat,tunc ad inſtantiam Fiſci Procuratoris.Iudex declarat,bona illa eſſe vacantia. & per conſequens pleno iure eſſe adiudicanda Fiſco Regio.Ipſeque, illorum omnium faciet aprehenſionem, & venditionem, &
45 hanc praxim fore de iure communi tradit Peregrin. dicto cap.3. titu. 3. num.30. dicens.eſſe iuxta l.fina.C.de bonis vacan. lib.10. eandem praxim refert Ioannes Matienço lib.5. nouæ recopilatio titu.8.l.12. gloſ.2.num.3.

In Catalonia verò,cognitio bono-
46 rum vacantium, pertinet (vt ita dixi, non ſic latè tom.1. mearum variarum reſolutio. Titu.1. de iuriſdic. omni. Iudi. num.573.) Regio Conſilio Baiuliæ Generalis (priuatiuè ad Regiam Audientiam.) ſignanter ex Pragmatica Regis Ildefonſi Quarti quæeſt Regiſtrata in eadem Baiulia, in libro intitulato *Regeſtrum Petri Beſſet*, fol.4. pluteo.1. & ex alia *In Regeſ. Petri Cacoſta*, pluteo.1. fol.76. & ex alijs, & ſignanter. ex Pragmatica Regis Philipl. Regiſtrata in Re-
47 giorùm. 8. fol.24. in & cum qua, Sereniſsimus Rex Philipus, confirmat omnes pragmaticas, diſponentes de bonis vacantibus, declarans de nouo. bonorum vacantium cognitionem, ad Baiulum Generalem, priuatiuè expectare.adeo quod Baiulus Generalis, procedat contra
48 quaſcunque perſonas, etiam Eccleſiaſticas; ſi bona vacantia pœnes Eccleſiaſticos, vel Curiam Eccleſiaſticam detineantur. vt fuit declaratum, in cauſa contentionis, inter Curiam Eccleſiaſticam Barcinone, per
49 Regium Cancellarium Epiſcopum Vrgellen.die 5.Maij 1511. in cauſa contentionis, inter Curiam Eccleſiaſticam Barcinone, & ſecularem Baiuliæ Generalis, ratione bonorum vacantium cuiuſdam Peyron tertæ Viſconiæ, detentorum per Officialem Curiæ Eccleſiaſticæ. & in alia cauſa contentionis, inter eaſdem Curias, ad inſtantiam Procuratoris Piarum cauſarum, & Rectoris Parochialis Eccleſiæ de Sabadell, ſuper bonis Bernardi Roure. In qua fuit lata ſententia per Cancellarium Franciſcum Montaner die 22. Octobris 1574.

50 In dicto igitur Regio Conſilio Baiuliæ Generalis Cathaloniæ, per Fiſci Patrimonialis Procuratorem datur ſupplicatio, narrando factum, offerens dare teſtes ſuper ſupplicatis, petens attenta informatione, vniuerſam hæreditatem dicti defuncti inteſtati, & abſque cognatis, & agnatis, & muliere, ſibi adiudicari. quæ ſupplicatio committitur alteri ex Regijs Conſiliarijs Aſſeſſoribus. per quem fit prouiſio. quod recipiatur informatio. & ea recepta, prouidentur, & publican-
tur

tur preconia per loca aſſueta præſen-
tis ciuitatis Barcinone, quibus præ-
figitur tempus triginta dierum, ad
docendum de iure, prætendentium
ſuccedere dicto defuncto. Fiſcus
51 enim non debet ocupare bona va-
cantia, niſi præcedente inquiſitio-
ne, & diſcuſsione, & factis præco-
niſsationibus, iuxta l. fina. C. de bo-
nis vacan. Boſsi. de bonis vacan. n. 4.
Horatius Montano. de Regalibus.
Titu. bona vacantia num. 2. verbo
Fiſcus non occupabit. iuxta quæ,
facta relatione de publicatione per
tubicines, ſi intra dictos triginta dies
aliquis comparuerit, & docuerit le-
gitimè de iure ſuæ ſucceſsionis, ei
ad iudicatur vniuerſa defuncti hæ-
reditas. Si verò non probauerit,
tunc ſententia fertur, in fauorem
52 Fiſci Procuratoris Baiuliæ Genera-
lis. & lata ſentencia, bona capiuntur,
& venduntur in publica ſubhaſta-
tione, prætiaque prouenientia in-
trant in poſſe Receptoris Baiuliæ
Generalis.

53 Licet autem de iure communi, non
admittantur agnati, ſiue cognati,
lapſo termino præfixo, ex l. diffa-
mari, C. de ingenuis, & manumiſſ. l. ſi
eo tempore, C. de remiſsio. pigno.
Boſsi. in tracta de proclamat. à nu. 9.
cum ſequen. Peregrin. dicto cap. 3.
lib. 4. in fine. In Baiulia vero Gene-
rali Cataloniæ practicatur, quod lap-
ſo termino, admittuntur oppoſito-
res, & eis ſaluum ius remanet.

54 Nec obſtat quod ſint multi Au-
thores, qui dicunt. quod ſint aliqui,
qui in prædicta ſucceſsione præfe-
runtur Fiſco, licet non ſint agnati,
ſiue cognati. quos refert additio ad
cap. 5. de Rega. conclu. 53. apud Ro-
ſentaulum. veritas tamen eſt, quod
non admittuntur oppoſitores, eo
quod nullibi in iure cautum eſt, vt
reſoluit Roſentaulus dicta conclu. 54.
per totam.

55 Licet autem propriè, bona va-
cantia dicantur ea, quæ vacant, ex
cauſa inteſtati, vt ſupra dictum eſt.
ſunt etiam, & alia bona, quæ vacan-
tia dicuntur, quia domino certo ca-
rent. Hora. Monta. de Regal. Titu.
bona vacantia num. 5. quæ ita appel-
lantur, quia dominus eorum igno-
ratur. docet idem Peregrin. de iure
fiſci lib. 4. Titu. 3. num. 29. vbi ait.
in his ſic diſponitur, quod ſi res fue-
rint alicuius, qui eas tanquam pro
56 derelicto reliquerit. quod res illæ
pertinent ad primum occupantem,
& ſunt illius §. ſacræ inſtit. de re-
rum diuiſio. ex tradis à Cepola in
tracta. pro derelicto num. 18. Bar. in
l. rem quæ nobis in fine. ff. de ad-
qui. rerum domin. quæ occupatio,
vt ius faciat, debet eſſe trium die-
rum ex Bald. in Rubri. ff. de rerum
57 diui. num. 23. ſi autem res ſit mobi-
lis, quæ inuenitur, nec poteſt per-
uenire ad cognitionem cuius ſit,
tunc ad Epiſcopum loci ſit deferen-
da, vt illam inter pauperes diſtri-
58 buat. quod probant, qui hanc ſecun-
tur ſententiam, ex cap. ſi quid inue-
niſti. 14. q. 5. ſecuntur Canoniſtæ in
c. cum tu ex. de vſur.

Hanc quæſtionem latius tractat
69 Gutier. lib. 2. Canoni. quæſtio. cap. 9.
à num. 8. referens ad inuicem, va-
rias contrarias opiniones, inter gra-
uiſsimos Authores, inter ſe diſiden-
tes. reſoluens vltimo. tutiorem eſſe.
in vtroque foro. vt diſtribuat inter
pauperes ſuo arbitrio, magis neceſ-
ſarios. vt per Gutier. ibidem num. 10.
bene tamen eſt. quod ſi inuentor
eſt pauper, & egeat, tuta conſcien-
cia, poterit inuenta retinere, ex plu-
ribus per Gutier. allegatis ibidem
num. 12. Sub ſpecie bonorum vacan-
tium continentur ea, quæ in litto-
re maris inueniuntur cauſa naufra-
gij, quorum domini non apparent
iuxta tradita per dictum Horati.

Montanum vbi ſupra num. 6. quæ etiã capit Fiſcus.iuxta ſupra dicta,& tradita per dictum Montanoibidem.

60 In Cataloniæ verò Principatu,hæc bona regulantur, ad naturam bonorum vacantium ex defectu perſonarum. & ſic per Baiulum Generalem, & eius Fiſcum aprehenduntur etiam, & ſerui fugitiui,& ſic proceditur ſicuti in primis bonis vacantibus, circa quæ ſunt litteræ domini Regis directæ Gubernatori Cataloniæ quibus

61 præcipitur,ne de rebus inuentis ſine domino, quæ propriè dicuntur *Trobes*,ſe intromittat.cum hæc ad Baiuliam Generalem expectent. quæ litteræ ſunt continuatæ in Regeſ.commu.11.n.2. fol.68. pluteo 19. & aliæ directæ Baiulo Barcinone ſuper bonis vacantibus,quæ ſunt in Regeſtro cõmuni 12. fol.7.plut.19.

62 Pignora etiam capta pro executione quarumcunque curiarum,etiam Regiæ Audientiæ, quæ in cuſtodiam traduntur cuſtodi pignotum, vulgo dicti *La guarda de las penyoras*, de biennio, inbiennium capiuntur per Baiulum Generalem. & in his proceditur ſicuti in aiijs bonis vacãtibus. vt retuli lib.1.mearũ varia reſolutio. c.1.á num.570.Sed intra quod tempus prætẽdentes, rem Fiſco adiudicatam recuperare,debeant compatere, & ſe opponere.decidit Mieres ad conſtitu. Regis Martini in curia Barcinone colla.8. cap.8. ne liceat Fiſco appellare num. 19. dicens. Intra quinquennium. confirmans ſuum dictum ex l.2.C.de vectiga.

63 Pro coronide huiustituli quæritur. an præſcriptio locum habeat. Cui dubitationi Reſpondeo. quod ius illud ſuccedendi in bonis vacantibus, in quo ius Regaliæ conſiſtit. cum ſit conceſsibile, ita etiam eſt præſcriptibile. ius autem ſuccedendi in bonis, quatenus attinet, ad bona particularia, de quibus particulariter agetur, quando venit caſus. cum hac diſtinctione reſoluitur.nem-

64 pe quod actio Fiſco competens,præſcribetur quadriennio, ante denuntiationem. ita quod, ſi à die mortis, vſque ad diem denuntiationis, lapſum fuerit quadriennium ius Fiſci præſcriptum ſit. cum ei actio adimatur l.1.C.de quadri. præſcrip. ibi *No-*

65 *tum eſt à fiſco quæſtionem, poſt quadriennium continuum ſuper bonis Vacantibus incoandam non eſſe, ſi ſcienciam habuerit*, vt declarat gloſ.in dicta l.1. verbo *Continuum*, alias enim, non data ſciencia, viginti annorum ſpacium requiritur, ſecundum Acurcium. ibidem hoc idem in l. inter quatuor 10. ff. eod. l.1. §.1. ff.de iure fiſci.

66 Si vero intra quadriennium à die mortis,fuerit facta denuntiatio,actio decem, vel viginti annorum competit. l. in omnibus. 13. ff. de diuer. & tempora. præſcrip. l.1.,5. 1. ff.de iure fiſci: ibi *Cauſa autem ſtatim mota, Vltra Vigeſimum annum*. plures refert hanc tenentes ſententiam Roſcentaul. de fœud. cap. 5. de Regali. tom.1. §.5.concluſ.54. littera.F.

67 De iure verò Cataloniæ, quo ad denuntiationem fiendam per Fiſcum intra quadriennium, nil eſt immutatum,vt refert Cancer.tom.2. variar. in additio. num.134. ſed tantum quo

68 ad præſcriptionem viginti annotum in cuius locum ſucceſsit præſcriptio triginta aunotum, ex vſati. omnes cauſæ.De præſcriptione iuris,in quo Regalia conſiſtit infra agemus in capite de præſcrip. Regali.

SVMMARIVM.

MINORIBVS *ius valde proſpexit, num.1.*

Minoribus eſt interdicta bonorum adminiſtratio, n 2.

Venia ætatis quid contineat,n.3.

Minoribus

Minoribus reſcripto Principis conſulitur, num. 4.
Rex minores facit maiores, n.5.
Rex ſolus poteſt concedere veniam ætatis, num. 6.
Maſculi in qua ætate poſsint obtinere veniam ætatis, n.7.
Fœminæ in qua ætate veniam ætatis poſſint obtinere, n.8.
Venia ætatis an perſonaliter ſit obtinenda, num. 9.
Venia ætatis quid operetur, n.10.
Venia ætatis an proſit ad obtinendum officia, n.11.
Venia ætatis non debet eſſe damnoſa, num. 12.
Reſtitutio in integrum an detur ei, qui veniam ætatis obtinuit, n. 13.
Minor an reſtituatur ad veniam ætatis obtentam, n.14.
Venia ætatis an debeat eſſe intimata, num. 15.
Venia ætatis quot modis concedatur, num. 16.
Venia ætatis generaliter conceſſa quid operetur, n.17.
Venia ætatis obtêta, minor an poſsit alienare, n.18.
Venia ætatis obtenta, minor an poſsit hypothecare, n.19.
Iuramentum facit minorem, maiorem, num.20.
Venia ætatis petitur ad alienandum, num. 21.
Solemnitates an requirantur ad alienandum ſi minor habeat veniã ætatis, n.22.
Veniam ætatis an poſsint minores obtinere ſine curatore, n.23.
Regalia eſt, veniam ætatis concedere, num. 24.
Regalia eſt, ſentenciam paſſos ad honores reſtituere, n.25.
Venia ætatis ſpecifice eſt, obtinenda ad regendum officia, n.26.
Iudices ordinarij recipiebant informationes ad obtinẽdum veniam ætatis, n.27.
Venia ætatis non ſuplet ætatem in ſucceſſionibus teſtamentarijs, n.28.
Ætas in teſtamento expreſſa an ſupleatur ex venia ætatis, n.29.
Verba in teſtamentis, & contractibus propriè ſunt accipienda, n.30.
Fictio non habet locum in teſtamentis, ſeu contractibus, n.31.
Verba ſunt accipienda ſecundum proprium ſenſum, n.32.
Ætatis verbum de qua ætate accipiatur, num. 33.
Fictio quando locum habeat, n.34.
Ætatis venia in qua ætate poſsit obtineri, num.35.

Cap. 10. De Regalia concedendi veniam ætatis minoribus viginti quinque annis.

1 MINORIBVS, & eorum bonis valde proſpexit ius, primo ad contrahendum. omnes inhabiles reddendo. deinde interdicendo eis, omnium
2 bonorum ſuorum adminiſtrationem. vnde ſub tutela, & cura eos eſſe ſtatuit. vt in titulis inſti. de tutel. & curis. & pœnes. digeſta, & codicem in varijs, ac diuerſis titulis, de quibus ſeparatim, pœnes eoſdem, latiſsimè eorum materia reſpectiuè deciditur. de quibus hic præcipue. non eſt ſermo.

3 Sed de iure concedendi eis veniam ætatis, vt ille, qui minor eſt, tanquam maior, in omnibus habeatur, vti verus paterfamilas. circa quod, eſt aduertendum. quod licet
4 minor ætas, incapaces faceret minores ad contrahendum, tamen ex ſuprema Regis poteſtate. & Regalia, minoribus priuilegio ſuccurritur, vt
5 ipſi maiores ſint, diſpẽſante Principe in ætate, eos maiores faciendo, & pro maioribus eos haberi volendo. quod areſtatur Iure Conſultus in l. 3. ff. de meno. in princi. iũcta gloſ. ibidẽ.

6 verbo *Ipſi*,aſſerens.hoc ius ſoli Principi, non alijs cōpetere.idem atteſtatur gloſ.verbo *ſtimur*,hoc idē in l.1. C.de his,qui veniam ætatis impetrarunt.l.3.C.eod. vbi diſponitur. quod
7 ſi maſculi eſſent, qui veniam ætatis poſtulabāt, debebāt viginti annorum metas excedere. quod ſcriptura, ſeu teſtibus debebat probari. probitatēq; animi,ac motum elegantiam,ſeu conſuetudinem. fœminis verò, ita venia
8 ætatis concederetur,ſi decimumoctauum annum egræſſæ fuerint,motūq; honeſtate, mentiſque ſolertia ornatæ
9 exiſterēt. ad quod perſonaliter faciēdum, non erant adſtrictæ. Sed per Procuratorem.ad Principem miſſum, poterant hoc impetrare.& tunc tanquam maior reputabatur, quod quidem intelligendum eſt,quoad hoc.vt
10 minores habeant adminiſtrationem bonorum, & legitimam perſonam ſtandi in iudicio, ſecus verò, ſi ad munera, & officia properare voluerint. quia ex ſola conceſſione veniæ
11 ætatis, non cenſetur diſpenſatus ad exercendum officia.iuxta tradita per Acurcium,in gloſ.verbo vigeſimumquintum annum l.1.C. qui ætate. vel profeſſ. ſe excuſant lib.10. quam ſingularem appellat Roderi.Suarez allega.12.à n.7. Cancer.lib.2.vari.c.t. à n.191. maximè 193. ad officia verò non eſt ſupplenda ætas, niſi illi, qui veniā ætatis petit, habeat vigeſimum annum, vt refert Suarez dicta allega. 12. n.6. quod confirmat ex l.2. C.de his qui veniam æta.cum de iure, minores ad Rempublicam regēdam,non admittantur,l.ad Rempublicam.ff.de mune. & honoribus.

12 Venia autem ætatis, ſolum impetranti tribuit beneficium.alicui autem non debet eſſe damnoſa.ex quo, is qui obtinuit, impeditur vti beneficio
13 reſtitutionis in integrum,quia hoc ei adimitur.ex dicta l.1.in fine.ibi, *Ne hi qui cum eis contrahunt principali authoritate circunſcripti eſſe videantur*, quod declarat Acurcius in dicta l.1. verbo
14 *Princi,ali*,dicens.reſtitui minorem, ſi in ipſa impetratione leditur, confirmans ex l.ait Pretor in Princi. ff.de mino. non tamen, quo ad geſta per eum,poſt impetrationem.quia Principis gratia, non debet eſſe circunſcriptio contrahentibus.

15 Et licet magna fuerit controuerſia, iuxta tradita per noſtrum celebrem Fontanella,de pac.nuptia.to.1. clau.3. gloſ.3.n.60.an ſufficiat, gratiā fuiſſe à Principe obtentā,an verò requiratur, quod ſit intimata. Receptiorem tamen ſententiā exiſtimo.à die expeditionis gratiæ, quo ad omnia,habuiſſe effectum gratiæ conceſsionem.

16 Solet autem,venia ætatis dupliciter concedi,aut generaliter, aut ſpecialiter.iuxta tradità per Surdū deciſ.268. n.1.conſtituendo differentiam, inter hos duos caſus, dicēs. quod quando
17 conceditur generaliter, (quia in generali conceſsione i cēncetur ſolum ſublatum defectum minoris ætatis) & in alienatione rerum ipſius,opus eſt, quod decretum interueniat.quod non eſſet neceſſarium, ſi ad effectum alienandi fuiſſet venia ætatis conceſſa.
18 ſecundum gloſam verbo *Alienatione*, C.de his qui veniam æta.& alia, per dictum Surdum allegata. quia ex l.3. C.eod. Prædictis veniam impetrantibus, non ſolum alienare ſine decreto eſt prohibitum. Sed etiam hypothecare, l.3. C.eod. cum ibi Imperator
19 doceat prædictā veniam ætatis obtētam,ſimilem eſſe velit, eiſdem minoribus, cui ætatis venia conceſſa non fuit.Molina.Theolo.de iuſt. t a,& iure tracta.2.diſpu.214.circa medium, verbo *Quo loco obſerua*, in fine. quod
20 hodie non obſeruatur. quia cum de ſtylo vniuerſali, in omnibus contractibus aponatur iuramētum, ſi minor hypothecam in bonis ſuis apponat,& iuret,valebit obligatio. quia iuramēti oppoſitio,

oppoſitio, in totum facit minorem
maiorem. Gutier. in auth. Sacraměta
puberum. n.35. C. ſi aduerſus vendi.
& alios quos refert Fontanel. tom.2.
clau.7.n.4.& ſequen.
Ex quibus, declarandus eſt ſecun-
21 dus modus, quo venia ætaris indul-
getur. videlicet ad alienationes fa-
ciendas. quod idem tradit Cãcer. to.2.
variar. c.1.n.193. vbi ex ſentẽcia Pauli
de Caſtro in l.2.n.8.C.de his, qui ve-
ni. æta. dicebat. quod ſtatuta particu-
laria, diſponentia, quod in contracti-
22 bus minorum, certæ ſolempnitates
interueniant. non habent locum, in
contractibus celebratis à minoribus,
qui veniam ætatis impetrarunt. quia
cum ſpecialitas illa, à iure ſit diſpoſi-
ta in vẽditione. & hypotheca. In alijs
contractibus, abſolute minor, habens
veniam ætatis, pro maiore reputatur.
23 Poreſt autem minor, habens curato-
rem, ſine eo, veniam ætatis impetrare.
quia hic actus eſt extraiudicialis, & ſic
poteſt eum exercere ita Menoch. de
recuperan. poſſe. reme.15.n.149. ſe-
quitur Cancer. tom.2. vari. c.1.n.194.
24 Ius igitur huius Regaliæ eſt, con-
cedere hanc veniam. quæ coronæ Re-
giæ adheret. vt dicit Pau. de Caſtro.
in l.1. C. de his, qui veni. æta. n.1. dum
dicit. quod ad ſolum Principem per-
tinet, & quod eſt de reſeruatis ipſi
Principi. ſicuti reſtituere infamiam
25 paſſum, ad honores. provt in tractatu
huius Regaliæ dicam. Cali. in marga.
fiſci dubio. 8. verbo.123. quod etiam
probatur ex l.1.C. eod. titu. ſolũ enim
permittebatur, in formationem recipi
de capacitate petentis, inferioribus
Magiſtratibus. vt ex l.2. verbo *Sena-
tores*, vbi gloſa, verbo *Sublimitatem*,
26 infert quod minores, poſſunt obtenta
venia ætatis, Magiſtrarus obtinere.
quod ita locum habet, ſi ſpecialiter
in cõceſsione fuerit expreſſum. quod
venia ætatis, etiam ad obtinendum
officia, & dignitates tribuatur. vt di-
ctum eſt.

27 Prædicta autem ſolemnitas, reci-
piendi informationem, perordina-
rium, de qualitatibus petentis veniam
ætatis. in Catalonia non obſeruatur.
Sed oblata ſupplicatione domino Re-
gi, expeditur priuilegium per ſuam
Regiam Maieſtatem, in forma priui-
legij. vt ateſtatur Fontanella. de pac.
nup. tom.1. clau.3. gloſ.3. n.65.
28 Hæc autem venia ætatis, licet fa-
ciat minorem, eſſe maiorem, in con-
trahendis per eum, vt latè Cancer.
tom.1. varia. c.7. de Tuto. à n.15. ta-
men, quo ad hoc, quod ſi in contracti-
bus appoſitum ſit tempus certæ æta-
29 ris, vel in ſubſtitutionibus, talis ætas,
non cencebitur adimpleta, niſi natu-
ralis ætas ſit. quia ætas in contracti-
bus, & vltimis voluntatibus, non de-
bet, per fictionẽ adimpleri l. fina. C. de
his qui veniam æta. nam deſignatio
30 certæ ætatis, facit, vt legitimè adim-
pleatur, non verò, quod per Imperia-
le beneficium ſuppleatur. quia verba
In contractibus, & in teſtamentis de-
bent intelligi in vera, & propria ſig-
31 nificatione, & nõ ficta. l.3. §. *Hac ver-
ba*, ff. de nego. geſ. Molin. Theolo. de
iuſti. & iure tracta.2. diſputa.214. circa
medium, verbo *Quo loco obſerua.* in fine.
ſecus verò in reſcriptis, & alijs lega-
32 libus diſpoſitionibus. quia in his, ver-
ba accipienda ſunt, ſecundum com-
munem ſenſum, & modum loquen-
di. vt tradit Pau. de Caſtro. in l.4. C. de
his qui veniam æta. n.5. verbo Mihi
autem videtur. & ſic verba, quæ ad
33 ætatem, vel qualitatem perſonæ refe-
runtur, verè, & propriè verificari de-
bent. non verò per equipollens, vel
per iuris fictionem. quatenus pro ma-
iori habet minorem, cui venia ætatis
34 eſt conceſſa. vel pro legitimo habetur,
qui legitimatus eſt. Hodie verò in Ca-
talonia non ſeruatur, vt in venia æta-
35 tis impetratione, in maſculis vigeſi-
mum annum expectemus, neque in
fœminis decimumoctauũ. Sed adim-
pleto

pleto decimoquarto anno, in maſculis, & duodecimo in fœminis; iuxta eorum pubertatem; ſolet à domino Rege obtineri gratia. prout fuit conceſſa per Sereniſsimum Regem Philipum Quartum. Ioſepho Spiga Barcinonēſi filio Gauini Spiga Sardiniæ. Barcinone commorātis defunċti, cum ſuo priuilegio datis Madrid. 19. Aprilis 1638.

SVMMARIVM.

Clericorum cauſæ vbi tractandæ ſi Fiſcus in eis habet intereſſe, n. 1.
Antonino Diana reſpondetur, n. 2.
Dubia iuriſdictionis quomodo decidantur, num. 3.
Cauſæ contẽtionum, quomodo olim tractabantur, n. 4.
Magis dignum attrahit ad ſe minus dignũ, num. 5.
Concordia inter Curiam Eccleſiaſticam, & ſecularem refertur, n. 6.
Contentio inter Curias Eccleſiaſticam, & ſecularem qualiter decidatur, n. 7.
Cancellarij officium quale, n. 8.
Sentencia in cauſa contentionis lata per Cancellarium extinguit totum negocium, n. 9.
Concordia inter curiam Eccleſiaſticam, & ſecularem vbi legatur, n. 10.
Antonini Dianæ querelæ, ſeu admiratio ni ſatisfit, n. 11.
Papa an poſsit clericos ſubiacere iudicibus ſecularibus, n. 12.
Iudex ſecularis an cognoſcat de cauſis, in quibus clerici habent intereſſe, n. 13.
Tolerantia Papæ multum operatur, n. 14.
Rex qualiter procedat contra turbantes ſuam iuriſdictionem, n. 15.
Rex qualiter procedat contra Iudices delegatos Eccleſiaſticos, n. 16.
Clerici ſi litigent cum ſiſco debent comparere in curia ſeculari, n. 17.
Fiſcus atrahit ad ſuum forum perſonas Eccleſiaſticas, n. 18.
Cauſæ patrimoniales cum clericis vbi tractandæ, n. 19.
Cauſæ patrimoniales cum Religioſis, ſeu Eccleſiaſticis tractantur in Baiulia Generali, n. 20.
Amortiſare quando teneatur Eccleſia, ſeu manus mortua, n. 21.
Amortiſando, non infertur vis Eccleſiæ, num. 22.
Quod venit ſecundario non attenditur, num. 23.
Eccleſiæ quando dicatur inferri præiudicium, n. 24.
Lucranti aliquid, non dicitur ex alio inferri damnum, n. 25.
Clerici quando teneantur comparere in Regio Conſilio, n. 26.
Clerici quando teneantur recipere inueſtituram, & coram quo, n. 27.
Clericis renitentibus recipere inueſtituram amparantur fructus, n. 28.
Fructus pendentes in re fœudali, durante ampara ſunt domini fœudi, n. 29.
Ampara Realis quanto tempore duret, num. 30.
Clerici in quibus ſubſint domino Regi, num. 31.
Clerici prouiſi ad dignitatem habentes vaſſallos quid ante poſſeſsionem facere debeant, n. 32.
Clerici debent obtinere litteras à Regia Cancellaria ad capiendam poſſeſsionem vaſſallorum, num. 33.
Clerici fœudatarij ante poſſeſsionem fœudi non poſſunt conuenire, n. 34.
Ampara Realis apponitur, in re fœudali Epiſcopatus, ſi Epiſcopus ſit contumax, num. 35.
Ampara Realis quo modo tollatur, n. 36.
Reges Aragonum Comites Barcinone valde ſeruierunt Eccleſiæ, n. 37.
Epiſcopi an habeant territorium, n. 38.
Pontifices magna priuilegia conceſſerunt Comitatibus Barcinone, n. 39.
Reges in Catalonia cognoſcunt de bonis temporalibus Eccleſiarum, n. 40.
Sequeſtrare an poſsit Rex redditus Eccleſiaſticos, n. 41.

Sequeſtratio

Sequeſtratio Regis dicitur fieri officio nobili, n. 42.
Sequeſtrare non poteſt dominus Rex iura mere Eccleſiaſtica, n. 43.
Decima an poſsint ſequeſtrari à Rege; num. 44.
Fructus Abbatiarum in Catalonia ſequaſtrantur à domino Rege, n. 45.
Clericus ſequaſtrator conuenitur in curia ſeculari, n. 46.
Rex procedit contra Iudices Eccleſiaſticos abutentes ſua iuriſdictione, n. 47.
Rex quomodo procedat contra Iudices Eccleſiaſticos ordinarios, ſeu delegatos, num. 48.
Rex cognoſcit de cauſis exemptorum, num. 49.
Vicarij ſolent cognoſcere de cauſis exemptorum, n. 50.
Libertas Eccleſiaſtica quando violetur, num. 51.
Regalia ſuprema quid operetur, n. 52.
Regalia cognoſcendi de cauſis clericorum in quo fundetur, n. 53.
Tolerantia Papæ attenditur, n. 54.
Papa ſacras res poteſt alienare, n. 55.
Rex an poſsit res Eccleſiæ alienare, n. 56.
Rex cognoſcit inter clericos ſi adſit timor armorum, n. 57.
Iudex ſecularis venit iuuando curiam Eccleſiaſticam, n. 58.
Rex in quibus caſibus cognoſcat de rebus clericorum, n. 59.
Regalia ſuprema Regis quid operetur, n. 60
Rex quomodo procedat contra Iudices Eccleſiaſticos delegatos, n. 61.
Rex procedit contra Iudices Eccleſiaſticos turbantes ſeculares, n. 62.
Forma qua proceditur contra Iudices delegatos Eccleſiaſticos turbantes ſeculares, n. 63.
Delegati Iudices ſolent perturbare laicos, num. 64.
Rex ex ſuprema Regalia tenetur oppreſſos liberare, n. 65.
Rex ex ſuprema Regalia per ſententiam procedit contra delegatos Apoſtolicos, num. 66.
Modus proſequendi contra Iudices delegatos turbantes ſeculares, n. 67.
Delegatus Iudex quomodo ſit arcendus, num. 68.
Feriarum tempore qualiter procedatur contra Iudices delegatos, n. 69.
Papa reſcribendo Imperatori ſe ſubiecit illius animaduerſioni, n. 70.
Argumentatur à maiori ad minus, n. 71.
Antonino Dianæ reſpondetur, num. 72.

Cap. 11. De Regalia cognoſcendi de cauſis inter Clericos ordinarios, & Fiſcum Regium, & Iudices Eccleſiaſticos delegatos.

1 IN capite primo meatum variarum reſolutionum, aliqua dubia reſolui, in materia iuriſdictionis domini noſtri Regis, in cauſis clericorum. quæ ocaſionem præbuerunt admodum Reuerendo, & doctiſsimo viro Antonino Diana in ſuis libris 4. p. tracta. 1. de immuni. Ec-
2 cleſiarum reſolu. 66. & 67. in vadendi in me. Aliqua allegans, quæ licet in ſe vera ſint, nil in contrarium contra me firmum ſtatuunt. Sed cum
3 plurima dubia, quæ temporis curſus præbuit, deciſa ſint certa forma, de qua nec dictus Diana, neque alij notitiam habent. cum ex iure municipali huius Principatus Cataloniæ obſeruantia ſit. Ideo, vt ad exteros perueniat noticia, quo caſu dubia deciſa fuerunt, quæ ſe obtulerunt, & offerent in futurum vltra ea, quæ paſsim dicentur in cap. de Regalia recurſus interpoſiti ad dominum Regem, decreui hic ſuccinte referre
4 fundamentum. Primo igitur ſciendum eſt. quod antiquitus erat magna, in hoc Principatu Cataloniæ controuerſia,

uerſia,ad cognoſcendum,& declarandum an,& in quibus caſibus, iuriſdictio competeret Iudici ſeculari, ſeu Eccleſiaſtico.ex quo oriebātur diuerſæ lites, & contentiones. quia curia Eccleſiaſtica,prætēdebat,quod quando erat dubium inter dictas Curias, quod illud decidendum veniebat
5 per Curiam Eccleſiaſticam. quia ipſa tanquam magis digna, debebat ad ſe talem cauſam attrahere, ex c.ſi Iudex laicus,de ſenten.excommunica. in 6. don Ludouicus à Peguer. tom.1. deciſ.92. n.3. è contra verò. pro parte Regis prætendebatur. pluribus fundamentis,& rationibus, ſibi ſoli; & ſuæ iuriſdictioni temporali competere,dirimere quæſtiones ſuſcitatas.
6 Inde decreuerunt ambæ Curiæ, has controuerſias in vim concordiæ ſopire. illamque authoritate Romani Pontificis, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ corroborare.Vnde interReginam Eleonorem, & Prælatos Eccleſiarum huius Principatus, fuit conuentum
7 quod ſtāte dubio,& firmata cōtentionē cum litteris ab vtraq; Curia emanatis, & illis reſpectiuè præſentatis, pro vtraq; Curia vnus arbiter eligeretur,qui intra quinq; dies ſi concordant declarant. quod ſi intra dictos
8 quinq; dies non concordarent, cauſa deuoluatur ad Cancellarium, perſonam in dignitate conſtitutam. per dominum Regem nominatum (de cuius origine, & præcedentia Anto. Oliba ad vſati. alium namque cap.4. à num. 39.) qui poſtea ſuper dubio declaret,& facta per eum declaratio-
9 ne,eidem ſtatur. Neque ab ea ad ſantiſsimum ſolet appellari, & ita ſeruatur.quæ concordia fuit decretata, & authoritſtata, cum decreto Cardinalis conuenarum ſantæ Sedis Apoſtolicæ Delegati.de quibus late in volu-
10 mine conſtitutionum Cataloniæ lib.3 Præmaticarum Titu.2. de contentio. Iuris refert don Ludouicus à Peguer. in ſua praxi.c.26. de qua praxi Oliba ad dictum vſaticum cap.11. à num.13. cum ſequen.& n.19.quando inmunitas Eccleſiaſtica allegatur,de qua meminit noſter eminentiſsimus Fontanella to.1.deciſ.200.n.3.& deciſ.256. num.2.ex quibus fit. quod deciſiones à me relatæ in dicto c. 1. de iuriſdic. omnium iudi.ſunt factæ à dicto Cancellario, ſub dicta forma. & ſic habent apud nos, eandem vim, quam habent conſtitutiones,& iura Patriæ.

11 Neque debebat dictus venerabilis, & doctiſsimus Diana, tantopere mirari, & ſcandaliſari de à me dictis, cum nil hæreticum ibi,ne alibi.referatur.quinimo. debebat conſiderare, quod aliquod habebam legitimum fundamentum, ad reſoluendum ibi relata. Neque mirari bebebat, quod in illis particularibus caſibus, in quibus loquebar de clericis,pro conſtanti dicerem, quæ retuli.

12 Namque licet verum ſit. Papam non poſſe Eccleſiaſticos in totum ſubiacere Principibus ſecularibus, bene tamen poteſt in certis caſibus particularibus,eos Iudici ſeculari ſubiacere. vt lata commentatione refert Farina,to.1.de inquiſi.q.8. n. 4.& ibidē limitatione prima,& ſic bene poterat dictus Diana animaduertere, (quod ſaltim præſumendum erat, quod aliquod legitimum fundamentum adherat,quare ſic fuiſſet declaratum.in re-
13 latis per me in dicto cap.1. maximè (cum vt dictum eſt) poſsit ſummus Pontifex Principnbus ſecularibus licenciam concedere, in certis caſibus, cognoſcere de cauſis,in quibus clerici ſunt rei, abſque in curiu pœnarum, & cōtrafactionis allegatæ per dictum Diana vbi ſupra.

14 Tum, & alia ratione, quam refert Oliba c.13.n.23.dicēs ex Felino in c.2. de præben.n.10.quod tollerantia Papæ, multum operatur ex traditis per Carol.Carcaſſe.lib.2.c.3.verb.*Cuius initiu.*

ris. tum quia poſſeſsio, & vſus antiquiſsimus probat conceſsionem Priuilegiorum Apoſtolicorum Olib. c.23. n.59.

In ſumma igitur ſciendum eſt, quod quotieſcunque iuriſdictio domini Regis turbatur à Iudice Eccleſiaſtico, fit duobus modis. aut enim pro-
15 cedit Iudex Eccleſiaſticus, tanquam ordinarius, & hoc caſu, dominus Rex, ſeu eius officiales, in vim ſupremæ iuriſdictionis, procedent contra eum in forma contentionis, iuxta ſupradicta, & praxim, quam refert don Ludouicus à Peguera in ſua praxi. cap.26.
16 aut procedit Iudex Eccleſiaſticus, tanquam delegatus ſanctæ Sedis Apoſtolicæ. quo caſu, alia forma proceditur. de qua inferius aliqua referentur.
17 Sed videamus, in quibus caſibus, debeat dominus Rex, attrahere ad ſuum tribunal perſonas Eccleſiaſticas. & licet regula generalis poſſet ſtatui. Videlicet in omnibus illis, in quibus Fiſcus habet intereſſe, ſiue principaliter, ſiue
18 ſecundario, ratione alicuius euictionis, per Fiſcum promiſſæ. Oliba ad vſati. alium namque cap.14. num.10. dixi in c.1. meatum variarum, n.241. Tamen clarius apparebit recencendo caſus, iam in contradictorio iudicio legitimè deciſos.

19 Primus caſus ſit. quando cauſa eſt de re, quæ tenetur, pro Regio patrimonio. quia hæ cauſæ debent tractari in Regio patrimonio, & ſic in curia ſeculari Baiuliæ Generalis. iuxta tradita per Iacob. Cali. Margarita fiſci dub.8. pag.130. num.27. exemplum tradens in cauſa contra Abbatem Mo-
20 naſterij SantiFælicis de Guixols. quæ cauſæ patrimoniales, iuxta Regias pragmaticas, hodie tractantur in Baiulia generali. iuxta a me relata. varia. reſolutio. cap.1. num.546. cum ſequen.
21 ex quibus fit. quod quando Eccleſiæ peruenit aliqua proprietas, quæ extat ſub dominio. domini Regis, cum perueniat ad manum mortuam, poteſt compelli ad amortiſandum, vel ad transferendum eam, in manum habilem. & capacem. Cali. in Margar. fiſci dubio 8. caſu 57. & ex pluribus tradit Oliba ad dictum vſati. c.7. n.25. cum ſequen. vbi in ſuo tribunali hoc facere dicit.

22 Neque ex hoc dici poteſt, in ferri grauamen Eccleſiæ. quia quod principaliter attenditur eſt, quod domini non fraudentur iuribus ſuis, & quod in conſequentiam venit, non attenditur
23 ſed quod principaliter fit. l. 1. ff. de aucto. tuto. & cura. & ibi DD.

Tum, & alia ratione, quam refert
24 dictus Oliba ibidem n.27. dicẽs. quod tunc dicitur fieri aliquid cõtra libertatẽ Eccleſiæ, quando ab Eccleſia aufertur, quod ei adquiſitũ eſt. iuxta tradita per Deci. in authen. caſſa, & irrita. C. de Sacroſan. Eccleſ. n.17. non tamen, quãdo ex iuſta cauſa prohibetur aliquid adquirere. quia vt dicit Specu-
25 lator in titu. de emphy. §. nunc aliqua verb. *Centeſimo decimo ſexto*, n.7. ſufficit, quod Eccleſia lucretur valorem rei legatæ.

Tenentur etiam Epiſcopi, & cæteri
26 Prælati, & Eccleſiaſticæ perſonæ, cõparere in curia ſeculari domini Regis, ſi fœudatarij ſint. ad præſtandum iuramentum fidelitatis, Sacramenentum, & homagium. quod quidem concipitur per Notarium, non nomine dignitatis, ſeu Epiſcopatus. ſed no-
27 mine particulari ipſius Epiſcopi, & dignitatis, vt refert Olib. ad dictũ vſa. c.9. n.4. & c. com.3. cum ſequen. quod ſolent præſtare ratione fœudi in Baiulia Generali, in manu Baiuli Generalis. ſeu locũtenentis in officio. vt idem Oliba. ibidem n.8. quod ſi moniti fue-
28 rint dicti Eccleſiaſtici ad capibreuiãdũ, & recognoſcendũ fœudũ. & recuſauerint, ſolet apponi ampara Realis, & ſequeſtrari fructus ipſius fœudi. quos facit ſuos dominus Rex, interim

dum

29 dum ampara durat. Oliba. dicto c.9.
n.26.quoaduſque Prelatus inueſtiru-
ram receperit,& ſoluerit quod debet.
vel quoaduſque Prælatus coutumax
viuit. quia eo mortuo ceſſat ampata.
cum neuus ſucceſſor. ex contumacia
30 prædeceſſoris,non ſit puniendus.vt in
fine dicti n.26.atteſtatur dictus Oliba

Vnde fuit appoſita ampara Rea-
lis in fructibus loci de Biure, qui
eſt Prioratus Cataloniæ ſanti Ioannis
de Ieruſalem.cum ſentencia lata,refe-
rente Michaele Sala, tunc Aſſeſſore.
die 29. Ianuarij 1597. cōtra nobilem
don Adrianum de Maymo,tūc Prio-
rem.quæ ampara,adhuc hodierna die
durat ob culpam Priorum ſucceſſo-
rum,qui non curarunt illam tolli. cō-
parendo,firmādo ius in forma aſſue-
ta,offerentes confiteri fœudum, acci-
pere inueſtiturā,ſoluere expenſas, &
facere ea omnia,quæ fœudatarij tenē-
tur.nam his factis, neceſſario eſt tol-
landa ampara.iuxta tradita per Iaco-
bum de Monte Iudaico ad vſati.Mag-
nates. fol.69. pag.2. col.1. verbo ſed
quœro Mier.ad conſti Regis Petri 3.
in curia Perpinia. 1. col.1. de fœud.
num.54.pag.389.Marqui. dicto vſati.
Magnates.fol.92. pag.1.col.2. verbo
Et nota, in fine. Peguer. in c.item ne
ſuper laudimio n.13.

Prædictam autem ſubiectionem,
31 quam Prælati, & alij Eccleſiaſtici te-
nentur domino Regi preſtare, eſt
ratione bonorum temporalium, quæ
poſsident.quod declarat Oliba ad di-
ctum vſati.c.10.in principio.

Ex qua Regalia, & ſuperioritate
32 infertur.quod quando aliquis eſt pro-
uiſus de aliqua dignitate Eccleſiaſti-
ca,quæ habet vaſſallos,ſeu fœuda,ſeu
emphytheuſis. ſub dominio domini
Regis, non poteſt accipere poſſeſsio-
nem locorum, & reddituum, quin
prius obtinuerit litteras executoria-
33 les a Regia Cancellaria.quibus conſ-
tet,ſe recognouiſſe domino Regi do-
minicaturam, & quod preſtiterit Sa-
cramentum, & homagium iuxta tra-
dita per Oliba dicto c. 10. n.4. quod
ſolet preſtari in poſſe Regentis Re-
giam Cancellariam.& hoc vt dictum
eſt, fit antequā adipiſcatur poſſeſsio-
34 nem. quia ea adepta,tunc per Baiulum
Generalem, monetur litteris ordina-
rijs fœudalibus,quatenus intra decem
recipiat inueſtiturā. & alia faciat, ad
quæ de iure ſecundum naturam fœu-
dorum tenetur.& cauſa perducitur ad
totalem finē. quoaduſq; Prælatus in-
35 ueſtituram acceperit. provt fuit ob-
ſeruatum,contra Epiſcopum Vrgelli.
qui cum haberet in fœudum domini
Regis locum de *Gallines*,& ei fuiſſet
præſentatum monitorium, adhoc, vt
recognoſceret,ſe illū tenere in fœu-
dum domini Regis, & non compa-
ruiſſet, acuſata illius contumacia per
Fiſci Procuratorem,fuit prouiſa am-
para Realis.& litteræ emanatæ,debi-
tæ executioni demandatæ. cum pro-
uiſione facta. die 12. Februarij 1636.
36 & quia cōparuit dictus Epiſcopus,&
firmauit ius, & de iure in forma ſoli-
ta, fuit ſublata ampara Realis cū alia
prouiſione die 21. Octobris 1636. &
poſtea ſuus procurator virtute ſpe-
cialis mandati ſibi tributi,recepit in-
ueſtituram.preſtitit Sacramentum, &
homagium die 27. Martij 1637. vt
legitur in Baiulia Generali Regiſtra.
lib.5. noua. fol.201.

Et licet videatur arduum, quod
37 dictum fuit circa iuriſdictionem. ſe-
cūdum relata à dicto Diana, vltra ea.
quæ habent in ſe pro fundamento,
dicendum eſt. quo Reges Aragoniæ
38 Comites Barcinone,infinita obſequia
præſtiterunt SantæMatri Eccleſiæ, vt
cōſtat ex Hiſtorijs.& inter alia.quod
licet Epiſcopi,de iure communi non
habeant territorium in ſua Diœceſi,
in Catalonia tamen,eis permiſerunt,
quod illud haberent,ex ſingulari Co-
mitum conceſsione, refert Oliba ad

via,

vſati. alium namque cap.11. num.4. cum ſequen.

39 Ex prædictis generalibus ſeruicijs, Summi Pontifices in grati animi obſequium, diuerſa, & ampliſsima priuilegia Comitibus Barcinone cōceſſerunt. inter alia. quod cognoſcat
40 Regium Conſilium, de temporalitatibus beneficiorum Regalium Eccleſiaſticorum, & de iuribus eorum, vt pluribus fundamētis refert Oliba ad dictum vſati. cap.13.num.13.cum
41 ſequentibus dicens. quod non ſolum cognoſcit, verum etiam extante iuſta cauſa, ſolet ſequeſtrare fructus eorum, dummodo adſit iuſta ſequeſtrandi cauſa. quæ prouiſio ſequeſtri fit à domino Rege officio nobi-
42 li, & ſupremo, quod *Regalia* appellatur. de quo etiam loquitur in cap.15. num.42. Hoc autem ſequeſtrum, quod apponitur à domino Rege in vim huius Regaliæ, ſolum habet lo-
43 cum in bonis temporalibus, quæ à Rege emanarunt. qualia ſunt fructus ipſius fœudi, iuriſdictiones in vaſallos. Nonuero in ſpiritualibus, quales ſunt decimæ non fœudales, & fructus beneficiorum, qui à Rege non
44 fuerunt emanati. iuxta pragmaticam Regis Martini, dat.&c. die 28. Martij 1409. quæ legitur lib.3. pragmati. fol.61. iuxta cuius tenorem apparet, ipſam in vim contractus fuiſſe factam iuxta illa verba: *Promittimus in bona fide Regia.* Solent etiam In
45 hoc Principatu, ex hac Regalia ſequeſtrari fructus abbatiarum, quæ ſunt de patrimonio domini Regis, eo quod de patrimonio Comitum Barcinone fuerunt dotatæ. & a Regibus ſucceſſoribus eorum. & ſic ſolent ſequeſtrari, de ordine Magiſtri Rationalis, pœnes quem ſequeſtrator firmat, & ſe obligat, & fideiuſſores dat de legitima ratione reddenda, & reſtituendo reliquum quo caſu, ſi ſequeſtrator nominatus, fuerit Eccleſiaſticus, poterit poſtea ille coram Iudice ſeculari, in depen-
46 dentibus à ſequeſtro conueniri. iuxta tradita per Bouadi. in ſua politi. rom. 1. cap. 18. num. 130. cum additionibus in gloſsis. ex dictis etiam
47 fit. quod dominus Rex procedit contra Eccleſiaſticos Prælatos, abutentes ſua iuriſdictione. videlicet ſi procedant contra ſeculares, in caſu à iure, Iudici Eccleſiaſtico non permiſſo. ex doctrina Abba. in cap. cum
48 olim col. fina. extra de cauſa proprie. & poſſe. diuerſimode tamen, inter ordinarios, & delegatos. quo ad primos, prout iam dictum eſt, contra ſecundos verò, prout infra dicetur.

49 Refert etiam Anton. Olibe ad dictum vſaticum Alium namque cap. 14. num. 13. aliam Regaliam domini Regis in hoc Principatu. Nempe. quod cognoſcet de cauſis contra perſonas quaſcunque exemptas. veluti contra Religioſos. qui non habent Iudicem, competentem. nam tunc dominus Rex cognoſcet de cauſis pecuniarijs eorum. de hac ſuprema Regalia com-
50 municationem fecit dominus Rex Vicarijs, vt de illis cognoſcant, vt ex Thom. Mieres collat. 2. in Curia Barcinone Regis Petri Secundi. cap. 11. refert Anton. Oliba vbi ſupra. Cancer. lib.3. variar. cap. 5. à num.108. vbi latè examinat. an huic reſolutioni obſtet diſpoſitio Concilij Tridentini ſeſsio 22. & Canon. in exemptorum, & Bulla in Cœna Domini pœnes quem latius videri poteſt.

51 Nec ex hoc poteſt dici. quod infringatur libertas Eccleſiaſtica, quæ non ſolum conſiſtit in perſonis eorum, verum etiam in eorum bonis. vt in nouella Caſſa, & irrita

de Sacroſanct. Eccleſijs, & in cap.
nouerit de ſenren. excommun. Fe-
lin. in cap. Eccleſiæ Sanctæ Mariæ
num. 7. & 8. de conſtitu, aſsignans
rationem ipſe Anton. Oliba dicens.
num. 6. quod hoc eſt, propter ſupre-
mam Regaliam, iuxta quàm tenen-
tur Reges. proſpicere, vniuerſæ gre-
52 gi ſui Regni. Exiſtimo tamen hanc
ſupremam Regallam fundari in poſ-
ſeſsione inmemoriali, in qua domi-
nus Rex exiſtit. quam præceſsit Ti-
53 tulus Papalis conceſsionis, plenam
in clericos, ſeu Religioſos (exemp-
tos, ab ordinaria Eccleſiaſtica iuriſ-
dictione) poteſtatem tribuens quem
54 præceſsiſſe, eſt credendum, iuxta in-
ueteratam obſeruantiam antiquam,
& inmemorialem. per Papam tole-
ratam, cui licitum eſt, ſacras res alie-
55 nare, & prophanare cap. nullo. cap. ſi
quis Presbyterorum ex. de reb. Ec-
cleſ. aliena. cap. 1. eodem Titu. in 6.
Cano. cuncta per mundum 9. q. 3.
Oliba dicto c. 14. n. 19. ex quibus dice-
56 bat Afflic. in tracta. quæ ſint regaliæ
in Rubri. n. 88. quod tẽpore belli do-
minus Rex poteſt vendere Cruces, &
ornatus Eccleſiæ, ſi in bello iuſto, &
impoſsibilis defenſionis eueniat tota-
lis paupertas. tenetur tamen poſtea,
tempore pacis ea omnia reficere. fa-
ciunt plura fundamenta relata à Caſ-
tillo Sotomaior cõtrouerſiarum quo-
tidianarum de vſufructu. lib. 1. c. 41.
à n. 171. cum pluribus ſequen. vbi lo-
quens de hac Regalia, quæ in Regno
Caſtellæ vocatur: *Por via de fuerça.*
plura refert videnda.

57 Solet etiã Rex cognoſcere de cau-
ſis inter perſonas Eccleſiaſticas. Si in-
ter eas arma, & ſeditiones ſuſcitẽtur.
quia tunc ob bonum pacis, ad vitan-
dum dampna, & ſcandala ſolet domi-
nus Rex. ſuas apponere manus, ad tol-
lendum viam facti. iuxta tradita per
Boſsi. in tracta. de principe. & eius
priuilegijs. n. 211. & ſequen. Felin. in
c. 2. n. 2. & ſequen. ex de reſcrip. Oli-
58 ba dicto c. 14. à n. 12. quia ad adiuuan-
dum Iudicem Eccleſiaſticum, dicitur
ſecularem venire, & cauſam aſſume-
re. quod ei licet. quia poteſt fieri lex
ciuilis, adcoadiuuandum, & corro-
borandum iuſtitiam ſecularem. ſunt,
& multi alij caſus, in quibus dominus
59 Rex cognoſcit de cauſis, in quibus
habent intereſſe clerici, & ſunt Rei.
de quibus plura traduntur per Oliba
ad dictum vſati. c. 14. & à me lib. 1.
vari. c. 1. per totum vbi videri pote-
runt indiuidua cum hic præcipuum
60 inſtitutum ſit. docere. quod hæc ſu-
perioritas domino Regi pertinet ex
ſua ſuprema Regalia.

Si verò Iudex Eccleſiaſticus, non
61 procedat ordinarie, in vim ſuæ iuriſ-
dictionis, ſed tanquam Iudex dele-
gatus, & ſic perturbet vaſſallos do-
mini Regis, qui eſt ſecundus caſus
ex dictis, in quibus, dominus Rex
ſolet, ſuas manus aponere inter per-
ſonas Eccleſiaſticas. tunc per eos ſo-
62 let offerri ſupplicatio in Regia Au-
dientia, narrando factum, & fir-
mando ius dicto Iudici delegato, in
Regia Audientia. & emanantur lit-
63 teræ à Regia Audientia, directæ Iu-
dici delegato. In quibus ei præcipi-
tur. quod intra tempus quod ei
præfigitur, reuocet procedimenta,
aut compareat in Regia Audientia,
bancum Regium informaturus, iuxta
practicam, quàm refert don Ludoui-
cus à Peguera, in ſua praxi. cap. 24.
per totum. quia tales Comiſſarij
64 Apoſtolici procedendo contra lai-
cos. Regiæ iuriſdictioni ſubmiſſos,
eorum bona exequendo, vel eos
monitorijs iniuſte extorquendo, vim
laicis inferũt, & eos iniuria afficiunt.
65 & ſic dominus Rex, ex ſua ſuprema
Regalia, debet eos liberare ab iniu-
tijs oprimentium c. Regum 23. q. 5.

Regum

*Regum Officium eſt proprium facere iudi-
cium, iuſticiam, & liberare de manu ca-
lumpniantium vi oppreſſos, & Peregrino,
pupilloq; ac viduæ (qui facilius opprimun-
tur à potentibus) præbere auxilium.* Et ex
alijs fundamentis, quæ refert Peguera
dicto c. 24. n. 7. & 8. vbi latè refert
argumenta, quæ in contrarium face-
re videntur. quibus poſt longam com-
mentationem, pleniſsimè ſatisfacit
dictus don Ludouicus à Peguera. pro-
uera, & genuica reſolutione tradens.

Quod poteſt dominus Rex ex ſua
66 ſuprema iuriſdictione, & Regalia,
commiſſarios Apoſtolicos compelle-
re, vt compareant in Regia Audien-
tia, ad docendum, an procedant legi-
timè, & caſu, quo noluerint com-
parere aut recuſauerint reuocare
procedimenta, ſolet ferri ſenten-
cia, ſub pœnis in ea contentis, & pro-
cedi ad totalē executionem earum in
prouiſione, & litteris contentarum.
de quibus latè per Peguer. vbi ſupra.

Sed ſi feriato tempore, quo in Re-
67 gia Audientia negocia ceſſant, eue-
nerit caſus in quo Iudex delegatus
procedat, quo modo manus illius erūt
ligandæ: vide quæ ante practicata, &
68 obſeruata retuli. cap. 1. mearum vari.
reſolutio. à nu. 56. vbi cum ſequen-
tibus refero caſum, quem practicaui.
dum eſſent vacationes in Regia Au-
69 dientia. & euenit bene. vbi latè. quem
nolo hic tranſcribere, cum non eſſet
aliud quàm conculcare ſcripta, & eun-
dem lapidem reuoluere.

Poſt hæc ſcripta vidi Textum ad-
mirabilem, & memoria tenendum,
70 qui legitur in decreto 2. par. cauſa 2.
quæſt 7. qui eſt caput 141. vbi Ro-
manus Pontifex ſe ſubiacet corre-
ctioni Imperatoris. ibi gloſa verbo
Aliena cuius verba hic referre decre-
ui, vt facilius videantur per Papam
diſpoſita. ſunt igitur formalia verba.

*No ſi in competēter aliquid egimus, &
in ſubditis iuſtam tramitem non conſer-
uauimus, veſtro, ac miſſorū veſtrorū: cūcta
volumus emendare Iudicio. quoniā ſi nos,
qui aliena debemus corrigere peccata, peio-
ra committimus, certe non veritatis diſci-
puli, ſed (quod dolentes dicimus) erimus
præcæteris erroris Magiſtri. Inde magni-
tudinis veſtræ magnopere clementiam im-
ploramus, vt tales ad hæc, quæ diximus
perquirenda, miſſus in his partibus diriga-
tis. qui Deum per omnia timeant. & cūcta
(quemadmodum ſi veſtra præſens fuiſſet
Imperialis gloria) diligēter exquirant, &
non tātum hæc ſola, quæ ſuperius diximus
querimus, vt examuſim exagitent, ſea ſiue
minora, ſiue etiam maiora illis ſint de no-
bis indicata negocia ita eorum cuncta le-
gitimo terminentur examine. quatenus
in poſterum nil ſit, quod ex eis in diſcu-
ſum, vel indefinitum remaneat.*

Ex quorum verborum tenore ſatis
71 euidenter apparet ſummū Pōtificem
ſe correctioni imperatoris ſubia-
cere. Si igitur ſummus Pontifex de ſe
hoc facit, quid mirandum quod cleri-
cos in certis caſibus, permitat à iudi-
cibus, ſecularibus iudicari.

72 Prædictis igitur duobus modis pro-
cedit dominus Rex, In cauſis Eccle-
ſiaſticis, ex ſua ſuprema Regalia. de
quibus, ſi notitiā haberet dictus Dia-
na. non me condempnaret eo quod
retulerim in dicto c. 1. de iuriſdic. om-
ni. iudi. circa hanc materiam, quæ ibi
ſcripſi. in quibus de nouo. perſiſto. cū
ita ſint deciſa, præhabita conſideratio-
ne eorū omniū, quæ pro vtraq; parte
dici, & referri poterant. quæ ſufficiāt
pro intelligentia huius Regaliæ.

SVMMARIVM.

SOni emiſsi materia à quibus tractetur, num. 1.

Sonus emiſſus quid ſit, n. 2.

Regaliæ ſoni emiſsi eſt de gemmis Coronæ Regis, n. 3.

Regalia ſoni emiſsi quando habuerit initium, n. 4.

Clerici quomodo conuenerant in ſono emittendo, n. 5.
Soni emiſsi vſus frequens, n. 6.
Sonus per quos inmittatur, n. 7.
Sonus qualiter publicetur, n. 8.
Sonus inmititur per Vicarium territorij, num. 9.
Sonus vt declaretur quid conſtare debeat, num. 10.
Sonus an ſit inmittendus prius, quàm declaretur, n. 11.
Sonus facit congregare populum, n. 12.
Sono emiſſo, quid teneatur facere Officialis Regius, n. 13.
Clauſis ianuis in ſono emiſſo, quid ſit fiendum, n. 14.
Vicario an liceat deuaſtare ianuas, n. 15.
Vicarius quid facere teneatur, in loco vbi ſunt receptati facinoroſi homines, n. 16.
Executio debet fieri cum minori damno excuſsi, n. 17.
Sonus quo modo inmitendus iuxta conſtitutiones, n. 18.
Citatio an requiratur quando ſonus inmittitur, n. 19.
Sonus quando ſit inmittendus, n. 20.
Citatio in ſono mitendo non ſit, n. 21.
Citatio quando non fiat in declaratione ſoni emiſsi, n. 22.
Sonus in quibus caſibus inmittatur, n. 23.
Delicta pro quibus inmititur ſonus, num. 24.
Regalia ſoni emiſsi locum habet, pro delictis commiſsis in vijs publicis, n. 25.
Viæ publicæ quæ dicantur, n. 26.
Barones an poſsint emittere ſonum, n. 27.
Barones ſolum inmittunt ſonum de Biaſos, *n. 28.*
Sonus de Biaſos *eſt ius caſtri, n. 29.*
Sonus de Biaſos *inmittebatur cum cornu, num. 30.*
Sonu emiſſo, an Officiales poſsint ingredi loca ſacra, n. 31.
Sonu emiſſo, poſſunt delinquentes extrahi ab Eccleſia per Officiales, ſine in curſu ſpolij, n. 32.
Delinquentes an gaudeant inmunitate per quem declaretur, n. 33.
Gaudentes inmunitate, an poſsint pro debitis detineri, n. 34.
Extractus ab Eccleſia, an ſit ante omnia reſtituendus, n. 35.
Eccleſia ante omnia reſtituenda eſt, num. 36.
Extractus ab Eccleſia, ſi declaretur, quod gaudet, & ab omnibus liber, num. 37.
Clerici delinquentes in ſono emiſſo, an poſsint capi per Regios Officiales, num. 38.
Clerici quando poſsint capi á Iudice ſeculari, n. 39.
Clerici capti à Iudice ſeculari, quo tempore detineri poſsint, n. 40.
Officiales an teneantur de exceſsibus commiſsis in ſono emiſſo profecuto, num. 41.
Actus primeuus eſt attendendus, n. 42.
Conſequentia non attenduntur, n. 43.
Congregatio legitimè facta, eſt quæ attenditur, n. 44.
Sonum aſſociantes, an teneantur de malefactis per conſocios, n. 45.
Vicarius quo modo compellatur ratione damni dati in ſono emiſſo, n. 46.
Sonus emiſſus per Vicarium, an ſequendus extra Vicariam, n. 47.
Sonum aſſociantes quibus expenſis vadant, n. 48.
Sonum aſſociantibus, an ſint victualia preſtanda, & quomodo, n. 49.
Sonum aſſociantibus, an ſit dandum hoſpicium, n. 50.
Hoſpicium militibus an ſit dandum, num. 51.
Hoſpitandi oneris qui ſint exempti, num. 52.
Neceſsitas caret lege, n. 53.
Sono emiſſo captus à Barone, an poſsit à Vicario recuperari, n. 54.
Baro capiens malafactorem ſono emiſſo, an poſsit eum retinere, n. 55.
Præuentio quando locum habeat, n. 56.
Baro quid teneatur facere ſi Vicarius velit captum ab eo recuperare, n. 57.

Baro

Digitized by Google

Baro quomodo ſuam iuriſdictionem ponat in tuto, n.58.

Sonus an retardetur per exceptiones oppoſitas, n.59.

Exceptiones an ſint admittendæ in ſono emiſſo, n.60.

Sonus ſi aliquem granet, quid teneatur facere granatus, n.61.

Baro timens declarationem ſoni, quid teneatur facere, n.62.

Sonus executio, an retardetur. ſi lis oriatur inter Vicarium, & Baronem, n.63.

Sono inmiſſo, an omnes teneantur ſequi, & cuius expenſis, n.64.

Fiſcus an teneatur ſoluere expenſas in proſecutione ſoni, n.65.

Sonus ſolitus inmitti in Vicaria Gerundæ reprobatur, n.66.

Sonus Sacramentalis nõ eſt de Regalijs, num.67.

Captura clericorum an ſit permiſſa Iudici ſeculari, n.68.70.71.72.

Capi an poſsint clerici perturbãtes Rẽpublicã à Iudice ſeculari, cũ ſequen. n.69.

Clerici in Catalonia qualiter capi poſsint à Iudice ſeculari, n.73. & n.88.

Capientes clericos quando cenſuris grauentur, n.74.

Clerici perturbantes pacem publicam, qualiter puniendi, n.75.

Clerici an poſsint committere crimen læſæ Maieſtatis, & ſequen. n.76.

Iuriſdictio alia Politica, alia œconomica, n.79.

Politica iuriſdictio, quæ dicatur, & ſequen. n.80.

Clerici ſunt deſtinati ad ſeruiẽdum Eccleſiæ, n.84.

Iudex ſecularis quando contrafaciat Bullæ in Cœna Domini, n. 85.

Clerici non remanent impuniti, n.86.

Secularis Iudex nullam habet iuriſdictionem in perſonas Eccleſiaſticas, n.89.

Clerici rebeldes fuerunt remiſsi ab Imperatore ad Iudices Eccleſiaſticos, vt punirentur, n.90.

Secularis Iudex an procedat cõtra Eccleſiaſticos perturbantes ſuam iuriſdictionem, & ſequen. n.91.

Exilij pœna inter granes connumeratur, num.99.

Iudex ſecularis in Catalonia, non procedit in atrocibus contra clericos, n.95.

Epiſcopus Gerunden. eſt Iudex in Catalonia contra Eccleſiaſticos facinoroſos, ſequen. n.96.

Clerici facinoroſi qualiter iudicentur à Iudice, vulgo dicto del Breu, n.97.

Negligencia Iudicis Eccleſiaſtici, non obſtat, vt ad ſecularẽ recurri poſsit, n.98

Cap.12.DeRegalia ſoni emiſsi Catalane vocata del Sometent.

DE Sono emiſſo.caput
1 quintum compoſuit
Iacobus Cancer.to.3.
varia.vbi plura de eo
refert. Sed cum hic
de Regalia illius ſit
diſputandum, neceſſarium eſt plura
referre. quæ ibi tradita ſunt.nec mirum.
cum nec alia, quæ in hoc libro
traduntur mea ſint, ſed relata tantum,
quæ ad inſtitutum vniuſcuiuſq;
2 materiæ iudicaui. quod magis hoc
opus illuſtrat, quanto à maioribus accepta
referam.

Eſt autẽ ſonus emiſſus, vociferatio
3 facta in loco perpetrati delicti eo tẽpore,
quo perpetratum eſt, vel de eo,
habita fuit ſciẽcia. Oliba ad vſa. alium
namq; c.3.n.62. de qua vociferatione
recipitur informatio, de delicto cõmiſſo.
Proceſſus enim, qui formatur, eſt
de ſupremis Regalijs, & gẽmis coronæ
Regiæ adherentibus, & ſic eſt de
maioribus Regalijs, vt lata cõmentatione
docet Olib. ad vſa. aliũ nãq; c.14
per totũ, & ex infra dicẽdis apparebit.
4 Sonus iſte, ſecundum tradita per
Oliba dicto c.14.n.53. inicium accepit
in anno 1315. ex conſenſu Brachij
Eccleſiaſtici, & ſecularis, ad expellendum
graſſatores, & malefactores.

 qui

qui eo tempore graſſabantur. vnde
5 refert,quod Eccleſiaſtici,qui interue-
nerunt in erectione dicti ſoni, cum
expreſſa proteſtatione firmarũr,quod
non intendebant interuenire,niſi ci-
tra ſanguiuis eſuſionem. vt late per
Olib.c.3.n.61.

6 Vſus huius ſoni frequens eſt in
Catalonia. vt atteſtantur.Cali. in tra-
cta.de ſono emiſſo. Cancer vbi ſupra
Oliba ad vſati.alium namque.& quo-
tidie experimur cum quotidie decla-
retur, tam per Regium Conſilium,
7 quam per Vicarios in ſua Vicaria,lo-
cum eſſe dicto ſono,& ſic practicatur,
vt refert Cancer vbi ſupra n.8. quod
commiſſo delicto in aliquo loco, re-
portatur vociferatio delicti cõmiſsi,
quæ in Catalonia mittitur ſub hoc
8 vocabulo: *Viafora ſomatent*,cum illius
continuatione per eum,cui dampnum
factum eſt,vel per quemlibet alium.
qua vociferatione per venta ad noti-
tiam Vicarij territorij, vbi delictum
eſt. commiſſum, (qui eſt verus Iudex
ad emitendum ſonum) Cancer.3.par.
9 c.5. n.40. fit per Scribam Curiæ de-
nuntiatio in ſcriptis,& ſuper ea reci-
pitur informatio,tam de delicto, quã
de delinquentibus.& cæteris circun-
ſtantijs. tum de receptaculo delin-
quentium. quæ informatio, ſufficit
quod ſit ſummaria. Iuxta tradita per
Oliba dicto c.14.n.56.idem Oliba de
actio.tom.1. lib.3. §.pœnales nu.119.
Tunc informatione recepta, Vicarius
10 ſolet conuocare Conſules.ſiue Conſi-
liarios Ciuitatis, ſeu Villæ, vbi reſi-
det,& cæteros de Cõſilio,quibus nar-
rat factum, ſecũdum informationem
receptam. qua audita, iudicant an ſit
11 locus declarationi ſonum inmitendi.
& capta reſolutione, quod ſonus ir-
mitatur Vicarius emitit vocem al-
tam: *Via fos à ſometent*, & per nun-
cios, ſeu ſagiones cõtinuatur per Ci-
uitatem,ſeu Villam.& pulſatur cele-
riter certo modo cimbalum, ſiue cã-
pana, adhunc effectum deſignata. ad
12 cuius ſonum congregatur Populus.
& aſſociant eundem Vicarium, eun-
tem in proſecutione malefactorum,
quo aduſque peruenit ad locum, vbi
delinquentes ſe receptarunt.quo per-
uenio ingreditur eum, per quirit. &
13 ſcrutinium facit, ad inueſtigandum
delinquentes. ſi verò oſtia, ſeu portæ
domus,ſeu fortalicij,in quo ſe recep-
tarunt ſint clauſæ, Vicarius ante om-
14 nia monet ſuauiter, vt ei oſtia ape-
riantur. vt ingreſſus liber ei pateat.
quibus per eum factis,ſi non aperian-
tur,poteſt ipſe Vicarius violenter eas
aperire. etiam deuaſtando. iuxta tra-
15 dita, & confirmata per Cancer. vbi
ſupra.n.12.& n.96.

Eſt enim aduertendum.quod ante-
16 quam ad fractionem, ſeu deuaſtatio-
nem oſtiorum domus perueniat debet
Vicarius recipere ſummariam infor-
mationem, de receptatione delin-
quentium, videlicet quod in eam ſe
receptauerint.vt ex Mier.ad conſti.6.
titu. de abatuts,refert Cancer.*ibidem*
num.78.

Debet autem Vicarius, in deuaſta-
tione procedere cum minori dãpno,
quo poſsit, quia quælibet executio,
17 debet fieri cum minori dampno quo
fieri poſsit. Iuxta Bartoli doctrinam
in l.à diuo pio.§.inuẽditione.ff.de re
iudicata.facto autem ſcrutinio, ſi ma-
lefactores inuenit. ſecum captos, du-
cet ad ſuos carceres. ſi verò non in-
ueniat,continuando eundem ſonum,
reuertitur in domum ſuam.iuxta tra-
dita per Calici. in dicto ſuo tractatu.
de ſono emiſſo quæſt. 8.

18 Conſtitutio. 1. ſub titulo de ſome-
tent tradit modum,& caſus,in quibus
habet locum ſonus emiſſus. Primo
19 enim diſponit. quod ſonus non emi-
tatur contra aliquem,quin prius fue-
rit citatus,niſi dampnum per eum il-
latum mereretur pœnã corporalem,
ſeu commiſiſſet delictum in via publi-

ca,

ta, vel extra viam, de quo delinquens
non poſſet facere enmendam. tradit
20 Olib. ad dictum vſati. c. *14*. n. *46*. &
n. *56*. Cancer. 3. tom. variar. c. 5. n. 112.
vbi à n. 14. cum ſeqq. plura refert, ad
interpretationem dictæ cõſtitutionis
primæ. verum tamen eſt. quod crimi-
ne fraganti, etiã pro minori delicto,
poteſt in inſtanti declarari, ſeu voci-
ferari Cancer. dicto c. 5. n. 110.

Eſt autem videndum. quod diſpoſi-
tio dictæ conſtitutionis primæ. quate-
nus diſponit, quod non procedatur
contra delinquentem. niſi præuia ci-
21 tatione, non obſeruatur. quia ad de-
clarationem ſoni emitendi, non fit
citatio. imo in continenti, peruenta
notitia de caſu euento, fit declaratio,
vt dictum eſt. quia citatio in deſuetu-
dinem abijt. vt atteſtatur Calici. in di-
cto tracta. de ſono emiſſo. q. 5. ad finẽ.
Cancer. dicto. c. 15. à n. *14*. & maximè
22 n. 111. dans rationem. quod cum de-
claratio ſoni emiſsi fiat, ad capiẽdum
malefactores, quanto citius, & ſecrete
prouidetur, tanto magis conſulitur
bono publico, & quieti Reipublicæ
vniuerſalis.

23 Diſponit etiam dicta conſtitutio.
quod non emitatur ſonus, niſi pro
criminibus. pro quibus. nõ poſsit fieri
enmenda, vel corporaliter ſit punien-
dus. quæ grauia delicta in iure repu-
tantur. delicta autem hæc, iuxta tra-
dita per Cancer. dicto. c. 5. n. 15. iudi-
24 cantur eſſe. homicidium re. vel lingua
perpetratum. eo quod, talia delicta,
in Catalonia apparet, non poſſe en-
mendari ſecundum æſtimationem.
vt interpretantur Authores ad vſati.
ſimili modo.

Hæc autem Regalia declaratur,
25 pro delictis in vijs publicis cõmiſsis.
dicuntur autem viæ publicæ, illæ. quæ
tendunt, de vno loco ad alium, dum
ſtat, & durat, quo non ingrediatur
26 Villam. quia ſtatim atque Villam in-
greditur, deſinit eſſe viam, & lacius
in c. 39. de Regalia vſatici camini, &
ſtratæ dicitur.

27 Per Vicarios igitur debet declara-
ri iſte ſonus. & licet aliqui exiſtima-
uerint, poſſe Barones in ſuis territo-
rijs illum declarare, decipiuntur ta-
men. quia ipſi ſolum poſſunt, impo-
28 nere ſonum *de Biafora*, & cum eo per-
ſequi malefactores. quod tradit Mier.
tom. 1. col. 2. c. 14. de offi. Vica. qui ſo-
nus *de Biafora*, eſt propriè ius caſtri,
vt tradit Cancer. lib. 3. varia. c. 13. de
29 iuribus Caſtro. n. 60. Mieres atteſtatur,
hunc ſonum per Baronem debere in-
mitti, cum cornu, non cum campanis.
licet ſonus cum cornu, in aliquibus
30 locis, in deſuetudinẽ abijt, & ſic ho-
die, cum cãpanis, vociferatur in ter-
ris Baronum. latè Fontanell. de pactis
nupti, tom. 1. clau. 4. gloſ. 11. à n. 3.

31 Declaratione autem facta, quod ſit
locus ſono, & illum exequendo, poſ-
ſunt Officiales, & cæteri, qui illis
aſsiſtunt, Eccleſias, & loca exempta
ingredi. iuxta tradita per Michaelem
Ferrer 3. p. c. 243. Cancer. 3. tom. vari.
c. 5. n. *96*. & ſi malafactores ibi adin-
32 uenerint, poſſunt ab Eccleſia extrahi,
abſque hoc, quod Curia Eccleſiaſtica
poſsit procedere, contra talem Offi-
cialem, in vim conſtitutionum Pro-
uincialium Tarraconenſium, de in-
uaſo. quia obſtat Curiæ Eccleſiaſticæ,
concordia Regis Eleonoris c. 1. quæ
eſt in volumine Pragmaticarum iux-
ta relata per Anto. Oliba de iure fiſci
c. 12. n. 24. in, & cum qua fuit con-
uentum, quod non poſsit curia Eccle-
ſiaſtica, procedere contra Officialem
officiantem, virtute conſtitutionum
Prouincialium Tarraconæ de inuaſo-
ribus, declarando eum ipſo iure ex-
communicatum, poſſe tamen curiam
Eccleſiaſticam. contra eum procedere,
in vim citationis, per modum cauſæ
ordinariæ. In vtroque autem caſu, ſi
curia Eccleſiaſtica velit, procedere
contra talem Officialem; talis Offi-
cialis

cialis debet comparere in Regia Audientia.& inſtare,quod firmetur contentio inter duas Curias, videlicet Eccleſiaſticam,& ſecularem. vt ſupra dictum eſt.cap.11.præcedenti.(de Regalia,qua dominus Rex cognoſcit de cauſis clericorum) & non declarata
33 per arbitros, ea deuoluta ad Cancellarium,fit per eum declaratio,an gaudeant delinquentes, vel non. & caſu quo gaudent,libere relanxatur à carceribus.niſi iam pro expenſis retine-
34 retur.quia etiam ſi obtinuerit in ſententia cauſæ contentionis, ſi tamen debitor ſit ex cauſa delicti,in quantitate pecuniaria,poteſt retineri. quoaduſque fuerint expenſæ ſolutæ. vt tradit Michael.Fer.3.p.obſerua.c.243 & c.252.& ſic,caſu quo fuit extractus cum ſono,non curat Iudex inſpicere, niſi,an gaudeat immunitate, vel non gaudeat, abſolute declarando.

35 Si verò ſit extractus ſine ſono emiſſo,tunc declaratur ante omnia, extractum ab Eccleſia ſine ſono emiſſo, ante omnia,eſſe reſtituendum Eccleſiæ. abſque hoc, quod ingrediantur merita cauſæ. ideſt, antequam inſpiciatur, an comiſerit delicta, per quæ immunitatem Eccleſiæ perdat. quia cum non ſit extractus cum ſono,dicitur Eccleſia ſpoliata, quæ ante omnia
36 venit reſtituenda Michael.Fer. 3.par. c.343. Cancer. dicto c.5.n.104.

Sciendum tamen eſt, iuxta relata per Michaelem Ferrer 3. p. obſerua. c.243. & 254. quod ex obſeruantia huius Principatus,quocieſcunque dedeclaratur,quod extractus ab Eccleſia
37 gaudet immunitate illius, ſiue ſit extractus cum ſono, ſiue ſine eo, remanet abſolutus ab omnibus delictis,ita quod, de commiſsis hucuſque, non poteſt à cætero inquiri,nec ratio haberi.

38 Clerici autem culpabiles in executione ſoni,poſſunt per Officiales Regios capi,& curiæ Eccleſiaſticæ debet tradi. quia Officiali Regio non permittitur clericorum captura.maximè niſi crimine fraganti. cum modica
39 detentione. quæ ad ſpacium viginti quatuor horarum eſt reducta iuxta tradita per Anto.Oliba ad vſati alium namque c.14.n.67.& 140. Fontanel.
40 de pac.nupti. tom.1. clauſ.4. gloſ.11. n.50. cum ſequen. Vicarius verò qui ſonū emittēdū declarauit,licet in pro-
41 ſecutione ſoni aliqui exceſſus fuerint commiſsi, non tenebitur de illis. eo quod,principium actus eſt,quod attenditur.iuxta tradita per Philip.Frācum
42 in c. prælatis n.2. de homi.in 6.& ex c.de occidēdis 23.q.5.quia quando fit actus à iure permiſſus, cætera in eius
43 conſequentiam,neceſſaria,cenſentur permiſſa.iuxta ea quæ refert Bal.con. 319.lib.2.quem refert Craueta.con.4 n.15.& con.18.n.10. vbi air. quod qui
44 legitimè congregat homines,ſi initiū congregandi eos eſt licitum,ſi poſtea cōgregati delinquant,non punientur illi,qui eoſcōgregarūt,cū principium ſit legitimum, niſi Vicarius conſenſiſſet.iuxta tradita per Calici. in dicto tracta.de ſono emiſſo.q.8. paulo ante finem.quem allegat Cancer.dicto c.5. n 55.quod confirmat ex l.aliud. § refertur.ff.de regu. iur. & ex Bar. in l. aut facta,.§.nonnumquam, ff.de pœnis dicens. quod ſi exercitus aliquod
45 damnum dederit,non tenebitur totus exercitus,ſi conſtat de militibus, qui illud dederunt.

Si verò Vicarius, in proſecutione ſoni,per ſe, vel ex iuſſu illius, ipſum aſſociantes,dederint damnum.ille qui paſſus eſt dampnum, ad emmendam
46 illius, & punitionem ipſius Vicarij agere poterit. aut in Regia Audientia, per vim quetelæ, aut in iudicio tabulæ,iuxta relata per Cancer.dicto c.5.à n.94.cum ſeq.

Prædictus autem ſonus, per Vica-
47 rium immiſſus, proſequendus eſt intra ſuam Vicariam,neque poteſt Vicarius

carius in eius proſecutione , compel-
lere terraſtenētes.quod preſtent ali-
48 menta ipſi Vicario. neque illum aſſo-
cinantibus. quia omnes debent pro-
prijs expenſis viuere. auth. vt nulli
Iudicum. §.nulli. de manda. Princi.
Angel.in §.nullo.in auth.vt Iudices
ſine quoque ſufra.faciunt.quæ tradit
Cali. Marga. fiſci dub.8. limita. 210.
vbi ateſtatur.poſſe Officiales domini
49 Regis , à ſubditis capere neceſſaria,
ſoluta tamen mercede.& idem obſer-
uari ateſtatur. Michael Ferrer. 3. par.
obſer. c.380.

50 In huius ſoni emiſsi proſecutione,
ateſtatur Cancer.dicto c.5.n.64.quod
poteſt Vicarius compellere incolas.
vt ſuas gentes hoſpitent. quia licet
appareat. quod in Catalonia hoſpita-
litas non videatur gratis concedenda,
ex conſti. 12. titulo de Offici de Al-
51 caits.hoc tamen non ſeruari ateſtatur
dictus Cancer. allegans conſtitutio-
nem finalem eodem titulo. quæ diſ-
ponit. quod milites ſoluant , quæ ex-
pendunt.non tamen dicit conſtitutio,
quod ſoluant aliquid pro hoſpitalita-
te,& qui de vno diſponit,aliud exclu-
52 dere videtur.argumento l.cum Præ-
tor ff.de iudi.ateſtatur , etiam Can-
cer ibidem n.77. ab hac hoſpitandi
obligatione exemptos eſſe æquites,
& eos qui eorum priuilegio gaudent.
ex iuribus per eum allegatis. quod li-
mitatur.ex traditis per Anto. Olibā
ad vſati alium namque, c.4.n.35. vbi
ab omni ordinaria iuris diſpoſitione,
53 excipit caſus neceſsitatis,aliquos re-
ferens caſus,in quibus à iuris ordina-
ria diſpoſitione receſſum eſt , de hoc
verò dubio latius agetur in c.47. de
Regalia hoſpicij.

54 Operatur etiam prædicta Regalia,
& alium effectum.quod ſi inmiſſo ſo-
no per Vicarium , delinquens fuerit
captus,poterit eum à Barone repete-
re , eo quod ſtatim atque ſonus fuit
emiſſus, totius delicti cognitio fuit à
Barone abdicata, & Vicario aplicata.
vt ex mente Calicij reſoluit Cancer.
dicto c.5.n.76.quamuis idem Cancer.
55 n.77. conſtituat differentiam , circa
capturam,dicens.quod ſi Baro delin-
quentem ceperit ante emiſsionem
ſoni emiſsi,quod ipſe poterit cognoſ-
cere. quod exiſtimo eſſe verum cauſa
præuentionis. quia per præuentio-
56 nem, in habentibus. iuriſdictionem,
præuenienti adquiritur priuatiuè iu-
riſdictio. ex Marta de iuriſdict.2.par.
c.2.in princi.maximè per capturam.
vt pluribus retuli lib.1. mearum va-
riar. c.1. à n.136. ſecus verò, ſi Baro
illum ceperit poſt ſonum emiſſum.
eo quod , ſimiliter præuentio eidem
Vicario ius plenum tribuit.

57 Debet autem Baro (ſi cautè proce-
dere velit) caſu quo Vicarius accedat
cum exercitu aſſociato,ad caſtrum il-
lius, cū ſcriptura (ſi ad eſt Notarius)
ipſo verò deficiente, coram legitimis
teſtibus,eidem Vicario exponere. ſe
delinquentem captum detinere , ſi-
bi quæ expectare punitionem illius.
& ſic eundem Vicarium interpella-
re , quatenus deſiſtat à proſecutione
dicti ſoni emiſsi,& quod ad maiorem
cautelam,dictus Baro firmet ius,& de
iure , omni meliori modo. tam dicto
58 Vicario, quàm Fiſco Regio, vel cui-
cumque intereſſe habenti. His enim
per actis. Baro ſuam iuriſdictionem
in tuto ponit.& tunc Vicarius ad vl-
teriora proſequi nō poteſt.iuxta Bal-
di doctrinam in l.nam poſtea n.7. de
iure iuran.

59 Si verò, per Baronem opponantur
aliæ exceptiones,quæ reſpiciant me-
rita Regaliæ, tunc, proculdubio non
ſunt admittendæ per Vicarium , nec
debet retardare Vicarius,quin ad to-
talem finem,& exitum,perducat exe-
60 cutionem dicti ſoni. quia exceptio-
nes illæ,non ſunt modo aliquo admi-
tendæ.quia virtute Regaliarum, do-
minus Rex fundatam habet ſuam in-
tentionem,

tentionem,& in omnibus circunſtan-
tijs earum. Oliba ad vſat. aliū namq;
c.7.in princi.& fere per totum.& ad
hæc breuiter dicta, reducuntur quæ
refert Cancer.dicto c.5 à n.83. tranſ-
cribens, quæ ad dictam reſolutionem
referebat Cali.in tract.de ſono emiſ-
ſo,q.8. verſ. Quæro an oppoſitio.

Si verò Vicarius nolit ſupercede-
61 re,aut alias Baro,ſentiat ſe grauatum
à Vicario,debet à ſuis procedimentis
recurrere ad Regiam Audientiam.
quia ſolus dominus Rex, eſt Iudex
competens,ad cognoſcendum de cau-
ſa ſoni emiſsi,& de illius circunſtan-
tijs.vt ex Calicio dicta quæſt.8.refert
Cancer. vbi ſupra n.110. quod etiam
62 poteſt facere Baro, antequam Vica-
riusin executionem deducat,declara-
tionem factam ſoni emiſsi per eum,
& ſuos Conſiliarios adhibitos. Can-
cer, ibidem n.105.

Si verò fuerit lis, ſeu controuerſia
63 inter Baronem, & Vicarium, circa
dictum ſonum, tunc curia Baronis
ceſſare debet ab eius exercicio,quoad-
uſque fuerit in Regia Audientia
declarata lis, ſuper dicto dubio Can-
cer.dicto c.5. n.155.

Pro hac autem Regalia exercenda.
64 eſt ſciendum,quod ſi aſſociati Vicario,
non ſint ſufficientes ad effectum ſoni
emiſsi,tunc poterit Vicarius,cæteros
de Vicaria conuocare,& congregare,
vt ei aſsideant, & ſibi ſuum impar-
tiātur auxilium. ſoluto tamen eorum
ſtipendio. vt ateſtatur Cancer dicto
c.5.n.140. confirmans ſuum dictum,
65 argumento conſtitutionis.3.in titulo
de dret del Fitch, & ibi Mier.c.20.
col.4.Cali.in tracta.de pace, & treu-
ga dubio 23. quia cum tendat ad pu-
blicam vtilitatem, Fiſcus ſoluere te-
netur expenſas. ex l. lege Cornelia,
§ fina. ff.ad Sila. l.ſi locus, §. 1. ff.
quemmam.vſusfruct.amitat.

66 Et licet Cancer.lib.3. varia. c.5.de
ſono emiſſo dicat.practicari in Vica-
ria Gerundæ,certum modum emiten-
di ſonum, ad relaxandum captum à
carceribus Baronis,eo quod à Barone
opprimatur.licet longa commentatio-
ne hoc tractet à n.114. certius tamen
eſt, talem ſonum non eſſe inmiten-
dum per Vicarium, cum ſit extra
mentem conſtitutionum, & ſic cum
talis ſonus fuiſſet inmiſſus in Vica-
ria *de Beſalu* contra don Gerardum
de Cruilles qui poſtea fuit primus
Comes *de Montegut* fuit tamen in Re-
gia Audientia lata ſentētia die 9.De-
cembris 1594. declarando male præ-
dictum ſonum fuiſſe inmiſſum prout
refert Fonta.de pact.dota.to.1.clau.4
gloſ.11.n.56. & ſic huic deciſioni ad-
hereundum cenſeo. Nec ex ea graua-
men infertur capto. cum ei ſaluum
ius remaneat, in vim recurſus ordi-
narij.

67 Sonus autem ſacramentalis, qui
ſolet in Catalonia practicari iuxta
tradita per Fontan.vbi ſupra n.58. &
Cancer.dict.c.5.cum fiat in vim con-
uentionis non eſt de Regalia, & ſic
nil amplius de eo.

68 Cum obiter ſupra num.38. dictum
ſit, de captura clericorum. poſt hæc
ſcripta,obtulit ſe difficultas grauis ex
integro tractanda. in qua fui conſul-
tus. an captura clericorum ſit licita
69 fieri à Iudice laico,in caſu,quo clerici
perturbant pacem, & quietem Rei-
publicæ.& abſolute, quod nō poſsint
capi per ſecularem Iudicem.eſt Tex-
tus,& ibi communiter ſcribentes vna
70 cum gloſ. in c. cum non ab homine
de Iudi.& in c.ſi verò de ſenten. ex-
communi.& in c.ſi Canonici. de of-
fic. ordin. à qua regula,ſolum recedi
poteſt.tribus concurrentibus requiſi-
71 tis.videlicet. ſi clericus repertus fue-
rit crimine fraganti. Si fuerit de fu-
ga ſuſpectus. vel ſi ſuus ordinarius
eum capere non poſsit. ita Farina. de
inqui.q.8.à n.15.vſque ad 122.aſſerēs
dictus Farinacius num.117. quod non

exiſtente

exiſtente altero, ex dictis tribus re-
72 quiſitis, non ſit licitum iudici ſecula-
ri, clericum capere, etiam quo ad effe-
ctum illum remittendi ad ſuum Or-
dinarium. ſequitur Diana, & alios re-
fert idem tenentes Reſolu. mora. p. 5.
tracta. 1. de inmuni. Eccleſ. reſolu. 22.
73 & hic eſt cõformis pragmaticæ alle-
gatæ, quæ eſt finalis ſub titu. de cap-
tu. & libera clerico. libro pragmati-
carum, quæ fuit data Montiſoni die 2.
Septembr. 1510. quæ fuit confirmata
per conſtitutio 3. & 6. ſub titulo de
Epiſc. cleri. ordinando formam cap-
74 turæ, & detentionis perſonarum Ec-
cleſiaſticarum, in caſu Regaliarum.
alias cenſuris grauari excommunica-
tionis. tradit Oliba de iure fiſci. c. 14.
n. 65. & 66. & n. 140. De captura ve-
75 rò, & punitione clericorum, in caſu
perturbationis pacis publicæ, ſeu cri-
minis læſæ Maieſtatis. tractat Boua-
dilla in ſua politi. tom. 1. lib. 2. c. 18.
76 de la juriſdicion Real, y mixto fuero.
n. 114. tractans. quando clericus poſ-
ſit committere crimen læſæ Maieſta-
tis. contrarias ad inuicem referens
opiniones. aliquorum aſſerentium,
poſſe clericos cõmittere dictum cri-
77 men, eo quod ſunt incolæ. aliorum
verò aſſerentium, non poſſe clericos
prædictum committere crimen, eo
quod non ſint poteſtati ſeculari ſub-
iecti. reſolués ibidem n. 16. quod quo-
cunque modo ſit. quod poteſtas ſecu-
78 laris poteſt eos capere, & ſuis Iudici-
bus Eccleſiaſticis tradere, vt eos pu-
niant. aſſerens dictus Bouadilla, hanc
ſententiam eſſe magis communem,
& conformem c. ſi quis laicus 22. q. 5.
c. felicis de pœnis. in 6. gloſ. verbo
Non fuit in Clemen. paſtoralis, verbo
Nota de re iudica. & ibi Ioan. de In-
mo. col. 2. Ancar. in §. rurſus. Boeri.
in tracta. de ſedicio. §. præſupo-
ne etiam num. 2. & alios plures. re-
fert dictus Bouadilla in gloſ. litte-
ra l.

79 Aliqui non defuerunt Authores,
qui fœdere diſtinctionis, hoc dubium
voluerunt diſſoluere. conſtituendo
differentiam, inter iuridicam cogni-
tionem, & politicam, ſiue œconomi-
cam, aſſerentes. quod ratione œcono-
micæ adminiſtrationis, ſeu politicæ,
in caſu ſeditionis, ſeu perturbationis.
80 Principem ſecularem habere aliquam
iuriſdictionem in Eccleſiaſticas perſo-
nas. hanc que nominari politicã coer-
tionẽ. ex Vincen. de Fran. deciſ. 691.
n. 5. Anto. Olib. ad vſat. Alium namq;
c. 9. nu. 28. Peguer. in praxi. crimina.
c. 24. fol. 140. verbo Sed ponam eis
caſum Bouadi. lib. 2. c. 18. n. 61. Calix.
Rami. de lege Reg. §. 2. n. 12. fundan-
81 tur prçcitati Authores, exemplo quo-
tidiano, dicentes. quod ſicuti Patrifa-
milis licitum eſt, de facto famulum
clericum inobedientem, ſeu domum
perturbantem, à domo ſua expellere,
ita multomagis permiſſum eſt Prin-
cipibus ſecularibus, Eccleſiaſticas per-
ſonas, Rempublicam perturbantes,
per viam politicæ iuſtitiæ, & œcono-
82 micæ expellere. quod exemplum, ita
longe diſtat à caſu, de quo diſcepta-
tur, vt nulla comparatione poſſit aſſi-
milari. nam laycus accipiens in do-
mum ſuam clericum ad ſeruiendum,
ita habet liberam à domo ſua eijcien-
di facultatem, quod non indigeat,
quod ſit inobediens, ſeu tumultuans,
ſed adhuc obedientem, & pacificum
libere poteſt expellere. Neque tali
83 caſu ei facit aliquam iniuriam, quia
talis clericus, nullum ius habet ad
habitandum in tali domo. Clerici ve-
84 ro cum ad ſeruiendum Eccleſiæ ſint
deſtinati, multique prouiſi in eis, non
vt ciues, ſed vt perſonæ deſtinatæ ad
cultum diuinum, ab eo, qui illos deſti-
nauit ſunt puniendi. maximè, quia
contrafaciendo, dicitur contrafacere
85 Iudicem ſecularem Bullæ in Cena
Domini. tradit Diana 1. p. reſu. 17. n. 2
verbo Nec valet pluribus Doctoribus
hanc

Digitized by Google

hanc tenentibus ſententiam, & reſolutionem, tradit Diana, verbo Vnde Princeps.& in verbo, Nec valet dicere. ſatisfaciens obiectioni cuidam di-
86 centi, quod inde eueniet. quod clerici tumultuantes impuniti remanebunt. quia reſpondetur. à Iudice Eccleſiaſtico venire puniendos. Hanc reſolutionem tenent Valenzuela in defenſione monitorij Pauli Quinti contra Venetos. 4.p.n.101.cum ſequēt.allegan. Ancarra.in c.quamuis de pœnis.in 6. Ieroni.Gig.de crimi.læſæ Maieſ.q.63 num.5 & 2.Cardin.in.c.vergentis de Herenti Andreas.Sicul.lib.3.con 22. n.2. Batyſta de Sedicio.Preſ.6. n.3. Moli.Theo. de ius.& iur.to.1. tracta. 2.diſpu.3. conclu.6. & alios refert Dian.1.p. tracta. 2. de inmu. Eccleſ. mora.reſolu.conclu.17.verſ.Sed hāc ſentenciam.Seſſe de inibitio.c.8.ſ.3. n.104. Aceue.l.3. titu.1. lib.4. nouæ
87 recupi.n.3. Nauar.in manua. c.27. à n.67. & hanc ſentenciam tanquam veram videtur ſequi, noſter Fontanella de pac.nupti.to.1.clau.4.gloſ.3. p.3.n. 10. & affirmatiue refert Oliba de iure fiſci c.14.n.145. in hæc verba prorumpens.

88 *Quod autem punire clericos, per Iudicem ſecularem coertione politica, non iuriſdictione contentioſa, minus probo. quia punitio omnis perſonæ. aut bonorum, quo ad pœnam corporalem, vel pecuniariam Fiſco aplicandam, ad Epiſcopos pertinet, in hac Prouincia. vt ex Calicio tradidi. Politica enim ratio, noſtris Regibus contra Eccleſiaſticas perſonas non eſt expediens, nec ab eis recepta, niſi cum moderatione, & forma dictis, & explicatis*: quæ verba formalia ſunt dicti Oliba. tam magni Doctoris, & Fiſci patrimonialis Aduocati per celebris. cuius autoritas (maximè vti obtinentis prædictum officium.) In maxima eſt conſidera-
89 tione. Vnde vera reſolutio eſt. Quod Principi ſeculari, quoad Eccleſiaſticas perſonas nulla competit poteſtas, etiam in crimine læſæ Maieſtatis, niſi concurrentibus tribus requiſitis. ſupra n.71. dictis ita refert Farina. dicta q.8.n.28.& 29. & q.112. inſpectio.7. n.232.Bouadi. tom.1.lib.2. c.18. n.115. Salcedo. in praxi Canoni.n.118. mihi pag.379. Gaſpar Theſaur.lib.4.quæſtio foré.q.22.per totā. Genua in praxi. Archiepiſ.q.72.per totā. Suarez in defenſione fidei contra Regem Angliæ lib.4.c.15. num.10.refert plures alios Diana 1.p.tracta.de iumuni.Eccleſ.moral. reſo.19. & 3.p. reſolu.30.
90 tracta. 1. allegans Regiam pragmaticam Reginæ Ioannæ, & Imperatoris Caroli Quinti editam Vormes.11.Decēbris 1520.cōtra ſedicioſos, & rebeldes Caſtellæ, quàm ad longū refert Molina de Hiſpa.primo lib.4. c.11.n. 58.vbi leguntur hæc notabilia verba. *E ſi fuerē perſonas Ecleſiaſticas, è de Orden, las mandamos remitir à nueſtro muy Santo Padre, ò a los otros ſus Prelados, a quien ſon ſujetos.* & hoc eſt tenendum.

91 Et licet don Ludouicus a Peguera in ſua praxi criminali c. 24. referat modum procedendi contra Iudices Eccleſiaſticos Comiſſarios Apoſtolicos, quando oprimunt laicos, & referat praxim Regiæ Audientiæ. aſſerit tamen, ſe nunquam vidiſſe ad praxim
92 redacta procedimēta Regiæ Audientiæ. quanto magis quod loquitur reſpectu Iudicis Apoſtolici Delegati. qui non eſt ſubditus Iudici Ordinario Eccleſiaſtico, nec ab eo moneri, nec puniri poteſt, in exceſsibus per eum commiſsis. quod ſecus eſt, reſpectu certarum perſonarum, quæ à ſuo Ordinario puniri poſſunt. Nec obſtat
93 quod Oliba tradidit in dicto vſati. Alium namq; c.9.n.27. cum ſequen. nam ipſe poſtea in c.14. n.47. ſe ipſum declarat dicens. prædicta eſſe intelligenda, ſeruata forma diſpoſita in conſtitutionibus. maximè ſi atendamus. quod prædicti clerici. ſaltim exiliarentur, pœna autem exilij grauis eſt.

eſt.& inter capitales enumeratur.l.2.
ff.de pub.iudi.gloſ.in l.exilium.ff.de
interdic.& relega.Iuli.Clar.in .§.fin.
q.67. n.7. & 8.Meno. de arbi. q.80.
n.94.refert Caballus. Remiſsio. cri-
mi.caſu.147.n.16. Vnde conſiderātes
95 prædicta Reges, & Comites noſtri,
obtinuerunt olim indultum Apoſto-
licum directum Epiſcopo Gerunden-
ſi,nomine dignitatis.cum quo cogni-
tio,& punitio perſonarum Eccleſiaſ-
ticarum,& Religioſorum, in atroci-
bus delictis,fuit illi commiſſa. vt re-
96 fert Oliba dicto c.14. n.151. & huius
reſcripti virtute,ſoliti fuerunt Epiſ-
pi Gerunden.perſonas Eccleſiaſticas,
captas à Iudice ſeculari reperere, de
illis cognoſcere,eas punire, vſque ad
relaxationē Brachio Seculari: prout
vidi, exiſtente Locumten. Excellen-
tiſ.Duce de Mōteleon,(eternæ digno
memoria , pro ſua virtute, & guber-
nio.) de quodā clerico, cui fuit lectæ
97 ſentencia in platea Regis, iuſta tem-
plum Beatæ Agatæ , exiſtente Iudice
ſub delegato breuis, in quodam loco
eminenti , vulgo dicto *Catafal.* & in
alio loco ſimili, Regium Conſilium.
& lecta dicta ſentencia,fuit ductus ad
aliud *Catafal.* vbi exiſtebat Reueren-
diſsimus Epiſcopus,dō Rafael de Ro-
uirola. per quem fuit degradatus, in
dicta platea publicè.& finita degrada-
tione,fuit liberatus Curiæ Seculari,
& ſuis miniſtris.per quos fuit ductus
ad Regios carceres.& poſtea per Re-
giam Audientiam fuit condempna-
tus.

98 Nec obſtat dicere. quod Iudex Ec-
cleſiaſticus ſit negligens. & quod iu-
riſdictio Iudicis negligentis , ob ne-
gligentiam illius amittitur. & quod
tunc locus eſt ſeculari quam quæſ-
tionem longa commentatione refert
Matra de iuriſdi.p.4.cētu.2.caſu 146
per tot. vbi, n. 9. reſolutiuè tradit,
nullo modo.ob negligentiam Præla-
ti,poſſe haberi recurſum ad Iudicem Secularem,in cauſa clericorum.dicēs,
de iure Canonico,expreſsè definitum eſſe ex.c.qualiter. & quādo,de Iudic. in eo corrigi iura antiqua , & opiniones eorum,qui contrarium aſſerebant. ſatisfacitque omnibus, quæ in contrarium deducebantur. ad quem recurrere poterit ille,qui hanc quæſtionem ad longum pertractatam videre cupit. non enim eſt tranſcribentum hic, totum. Sed ſufficit allegare locum ; vbi fuſe quæſtio tractatur.

Poſt hæc ſcripta reperi locum, valde conſiderandum . apud Barboſa in tracta.de pēſionibus exigen. quæſt.5. num. 41. vbi tractans de reuerencia debita Eccleſiæ Sanctæ , ateſtatur ex Franciſco longo à Coriano , in breuiatio chronologico , anno Domini 704. pag. 208. in hæc verba prorumpens : *Non alia maior cauſa interceſsiſſe ex cogitari poteſt , cum Regnum illud Hiſpanum , ſcilicet , Deus impijs Sarracenis tradiderit inculcandum,quàm defectio à Sede Apoſtolica, non quidem in rebus fidei , ſed in iuriſdictione , & temporalitate.* Hoc idem ateſtatur ibidem Barboſa referre. Rodericum à Cumba, in comen.ad tex. in cap. ſigens Anglorum.num.5. diſtinctio 56. caueant igitur miniſtri Regij , tam primi ordinis, quàm ſecundi , qualiter in iuriſdictione Eccleſiaſtica conſulant . hi, ne ſuperioribus nauſeam cauſent. illi ne Regibus palatui , & guſtui contradicant , conſuleutes ad nutum , & ad guſtum palatus. loqui enim debent prout in ſuo ſenſu abundant.& iuxta ſuam conſcientiam illud eſſe credunt .

(.†.)

SVMMARIVM.

Inſtaurare cauſas eſt Regalia, num.1.
Inſtauratio cauſarũ quot modis fiat, n.2
Inſtauratur cauſa beneficio reſtitutionis in integrum, n.3.
Inſtauratur cauſa de partium conſenſu, num. 4.
Inſtauratur cauſa ex gratia Principis, n.5
Inſtauratio cauſæ quando ſit Regalia, num. 6.
Inſtauratio cauſæ quid ſit, n.7.
Inſtaurandi Regalia ſoli Principi competit, n.8.
Inſtauratio an requirat cauſam, n.9.
Inſtantia quo tempore duret, n.10.
Inſtantia de iure communi, n.11.
Sententia ciuilis intra quod tempus fienda, num.12.
Inſtancia quando dicatur perempta, n.13.
Temporis lapſus an ſit in conſideratione, num. 14.
Inſtantia in Catalonia quo tempore duret num.15.
Exceptiones in Catalonia intra quod tempus proponendæ, n.16.
Litis conteſtatio inducitur ex contumacia, n.17.
Libelli oblatio inducit litis conteſtationem, n.18.
Inſtantia quanto duret, n.19.
Inſtauratio quot vicibus detur, n.20.
Inſtantia eſt mera Principis gratia, num.21.
Inſtauratio ſecunda debet facere mentionem de prima, n.22.
Inſtauratio an detur tertio, n.23.
Inſtauratio an detur ſi præiudicium inferat, n.24.
Rex non præiudicat in magno præiudicio, num.25.
Expenſas reficere an teneatur, qui impetrat inſtaurationem, n.26.
Rex an lædat concedendo inſtaurationem, num. 27.
Expenſæ quando ſint reficiendæ in cauſæ inſtauratione, n.28.
Expenſarum ſolutio fit ab eo qui culpam habet, n.29.
Regalia inſtaurandi videtur ſuperflua, num.30.
Remedio ordinario extãte, ceſſat extraordinarium. n.31.
Reſtitutio in integrum reponit rem in primeuo ſtatu, n.32.
Reſtitutio ex clauſula generali quid operetur, n.33.
Reſtitutio fit cum cauſæ cognitione, num. 34.
Reſtitutio quando detur, n.35.
Inſtauratio quomodo fiat, n.36.
Inſtaurationis modus traditur, n.37.
Confeſſiones, & probationes in quo differant, n.38.
Confeſſio iudicialis quid operetur, n.39.
Inſtauratio ex quibus cauſis concedatur, num.40.
Cauſæ ex quibus fit inſtauratio, n.41.
Inſtauratoriæ an locum habeant in Catalonia, n.42.
Inſtauratoriæ quibus verbis concedebantur, n. 43.
Inſtauratoriæ an locum habeant in cauſis Conſulatus Logiæ Maris, n.44.
Cauſæ Mercantiles Conſulatus Logiæ Maris, non poſſunt inſtaurari, n. 45.
Mercantiles cauſæ quando retineant eandem naturam, n.46.
Mercantiles cauſæ euocatæ ad Regiam Audientiam qualiter tractandæ, n.47
Mercantiles cauſæ per viam apellationis euocatæ ad Regiam Audientiam, an retineant eandem naturam. n.48.
Mercantiles cauſæ introductæ in Curia Vicarij, non retinent priuilegia mercantilia, n.49.
Inſtauratio an locum habeat in cauſa apellationis, n.50.
Inſtauratio an recindat ſentenciam, n.51.
Regia ſuprema poteſtas quid operetur, num. 52.
Inſtauratio an detur contra præſcriptionem, n.53.
Inſtauratio an locum habeat in cauſa apellationis, n.54.

Digitized by Google

Cap. 13. De Regalia inſtaurandi cauſas.

1 EST, & aliud ius Regaliæ, quod inſtaurandarum cauſarum apellatur. quæ materia peregrina eſt. & apaucis tractata. iuxta tradita per Capi. deciſ. 165. n. 5. pro cuius perfecta cognitione, ſciēdū eſt.
2 quod quatuor modis, ſolet inſtancia cauſæ inſtaurari. quos refert Maranta de ordi. iudi. 5. p. Titu. *Et omnia fiant*
3 *durante inſtantia*, n. 46. dicens.

Primò modo inſtaurari cauſam, eo quod ſit perempa inſtancia, per temporis lapſum. & actor tenetur de nouo litem incoare. Secundò verò modo, per beneficium reſtitutionis in integrū, ex clauſula generali, ex edicto Prætoris competenti. de qua in titu. ff. ex quib. cauſis. maio. Tertio
4 quando de conſenſu partium, recopilatis inſtrumentis, facto proceſſu, conueniunt, vt cauſa declaretur. Quarto verò modo, quando lapſo tempore,
5 non culpa ipſius actoris, ex Principis gratia cauſa inſtauratur. In quo fundatur Ius huius Regaliæ. de qua hic eſt
6 ſermo habēdus. quod ius eſt de ſupremis Regalijs. iuxta tradita per Afflic. ad Titu. quæ ſunt Regaliæ n. 96. Menoch. conſ. 380. n. 4. quam ſupremam Regiam poteſtatem, agnouit Bar. in l. diui fratres, ff. de pœnis, Cali. in extragraua. Curia. c. 7. verbo *Centeſimo primo*. Eſt autē inſtauratio cauſæ, quæ-
7 dā ſpiritus inſuflatio in cauſam. quia cum tempora probatoria ſint elapſa, Princeps ex ſua ſoberania, poteſt cauſam inſtaurare. hoc eſt eam reponere in primeuo ſtatu, vt à die inſtaurationis, tempora inſtantiæ currant. Hæc
8 autem inſtautatio à ſolo Principe fit. vt dicebat Bar. in l. 1. §. ſi quis vltro. ff. de quæſ. n. 3. quod agnouit etiam Franciſcus à Ponte de poteſ. Proregis Titu. de diuer. prouiſio. & licencijs. Tit. 20. ſ. t. n. 22.
9 Hæc autem Principis inſuflatio, ab eo debet concedi, iuſta aliqua exiſtente cauſa, iuxta tradita per Pariſi. in tracta. de ſindi. verbo *Sentencia*: & in c. reſtat vnum col. 1. circa finem. quam allegat Maranta de ordi. iudicio. 5. p. titu. *& omnia fiant durante inſtancia*, n. 32. ponens exemplum, caſu quo, culpa Iudicis, propter eius infirmitatem, abſentiam, ſeu multitudinem cauſarum, quibus erat ocupatus, tempora iuſtantiæ fuerunt elapſa. Secundum Alex. in l. poperandum. §. fin autem vtraque, & in l. ſena. ff. de offi. Præſidis.

10 Quærendum tamen eſt. à quo tēpore dicatur, poſſe peti inſtautationem cauſæ, ſeu inſtantiæ. quod dubium, nobis decedit Maranta de ordine iudi. p. 5. titu. *& omnia fiant durante inſtan.* dicēs. Inſtantiam cauſæ, eſſe exer-
11 citationem Iudicij, quæ fit alitis cōteſtatione, vſque ad ſentenciam latam, quæ debebat proferri intra triennium, de iure communi ſi cauſa erat ciuilis. ſi verò criminalis, intra biennium. iuxta. l. properandum. C. de iu-
12 di. & ſic, caſu quo ſentencia intra triennium, vel biennium reſpectiuè non fieret, perempta Inſtancia dicebatur, cuius quidem effectus erat ta-
13 lis. quod ex lapſu dicti temporis, non dicebatur cauſa perempta, neque extinctum, neque minutum ius partis,
14 quo ad merita cauſæ, quia ex lapſu temporis inſtanciæ, parum præiudicium infertur actori. ex Bar. in auth. quæ ſupplicatio. n. 3. C. de appella. & alijs relatis ab Sfortia Oddo. de reſtitu. 1. p. q. 13. art. 7. n. 26. ſolumque eſſe deperditum tempus illud, quod fuit lapſum à principio cauſæ, vſque ad finem trienni adimpleti, plura ad hoc inſtitutum refert Maranta. vbi ſupra, à n. 5. vbi latiſsime de materia inſtantiæ, & illius requiſitis agit.

15 Sed quo tempore in Catalonia inſ-
tácia durare dicatur. queri poteſt? pro
quibus ſciendum eſt prius. quando in
Catalonia lis conteſtata dicatur. Et
licet Anton. Oliba de actio. 1. p. lib. 3.
c. 4. à n. 22. dicat. In Catalonia lapſis
16 octo diebus aſsignatis, ad opponẽdum
exceptiones litis ingreſſum impediẽ-
tes, primum actum, qui fit in iudicio.
haberi pro litis conteſtatione: tamen,
cum in Catalonia contumacia citati,
habeatur pro litis conteſtatione, eo
17 quod, ſtatim atq; datus eſt libellus per
actorem, & intimatus reo, & lapſi ſunt
octo dies, à die petitionis, ſiue reus
reſponderit, ſiue non, habetur lis pro
conteſtata. vt in conſti. 1. Titu. de dila.
hoc idem ateſtatur don Ludoui. à Pe-
guer. in ſua praxi ciuili. Rubri. 11. de
litis conteſta. n. 2. Cancer. 3. to. variar.
c. 16. de litis conteſta. n. 11. & 150. vbi
ait. quod per reproductionem cum li-
bello, dicetur lis cõteſtata. ideo à dicta
18 die, lapſis tẽporibus ad recõueniendũ,
dicetur incipere litem à die inſtanciæ.
Ex prædictis igitur dicetur in Catalo-
nia, inſtantiæ tempus eſſe tãtum illud,
19 quod datur ad proſequendam cauſam,
vſq; ad ſentẽciam. Oliba de actio. to. 1.
lib. 3. §. pœnales à n. 113.

20 Hæc autem inſuflatio, licet aliqui
exiſtimauerint, non dari niſi ſemel,
moti ex diuerſis iuribus, quæ tradit
Capici. deciſ. 166. in princi. tamen re-
ceptior eſt ſententia, quod detur bis.
iuxta reſoluta per eum n. 5. Coſta. de
remedijs ſubſidia. reme. 94. n. 6. dicẽs.
quod cum ex mera Principis gratia
21 procedat, non eſt manus Principis
abreuiata, quin pluties reſtauret iuxta
tradita per Iaſſo. in l. beneficium. n. 31
ff. de conſti. Principum Aſsi. in ſua
22 praxi. ſ. 2. c. 16. n. 14. & 15. debet tamẽ
fieri mẽtio primarum impetrationum
vt ateſtatur Coſta. dicto n. 6. circa me-
23 diũ. Rollã. à Vall. to. 3. con. 4. n. 61. &
62. & quod tertia vice detur inſuflatio
tradit Gãm. deci. 69. in fin. de inſufla-
tione, agit etiam Gramma. deciſ. 91.
24 Sed queri poteſt. an inſuflatio abſo-
lute fiat, non atendendo an in tertij
præiudicium fiat. dicẽdumq; eſt. quod
ex ſola inſtauratione patũ præiudiciũ
fit parti aduerſæ. cum ex ea ſolũ reſti-
tuatur ad tẽpus illud lapſum ad inſtã-
tiã. non vero ad ius extincti, ex quo
ius reo fuit quæſitũ, ad extinguendam
25 actionẽ cõpetentem ipſi reo. quia in
his, quæ ſunt magni præiudicij domi-
nus Rex non cẽſetur aliquid facere.
vt aparet in inſtauratione, quæ fit in
cauſa, in qua inſtantia perijt facto il-
lius, qui reſtitutionem impetrauerat:
quia cum culpa ipſius. inſtãtia perie-
26 rit, tenetur ad expẽſas reficiendas.
ex l. properandũ. C. de iudicijs, l. eum
quẽ temere, ff. eod. refert. Flami. Car-
tarius. deciſ. 24. Rotæ Genuæ in prin-
ci. Coſta de reme. ſubſi. reme. 94. n. 7.
vbi ait. dũ ergo Princeps vitæ ſpiritũ
inſuflat, neminẽ ledit. quia alias refectis
27 expenſis primi iudicij, poterat actor
nouã cauſam. incoare gloſ. in l. prope-
rãdum. §. fina. verbo *Vigorem*. C. de iu-
di. Philip. Paſcalis de viribus patriæ
28 poteſ. 1. p. c. 8. n. 216. & ſic reſoluit in
fine n. 3 dicẽs. Quod ſi Superior inſu-
flat ſpiritũ inſtãciæ, nulla tacta mẽtio
ne de expẽſis, poterit pars opponere
cõtra inſtaurationẽ, de exceptione nõ
ſolutarum expenſarum, & retardabit
effectũ inſtaurationis, quoadusq; ex-
penſas ſoluerit Marã. de ordi iudicio.
5. p. Titu. *Et omnia fiant durante inſtan-*
29 *tia*, n. 32. declarans. refectionẽ expẽſa-
rum eſſe fiendam. quãdo inſtãcia cau-
ſæ perijt culpa illius, qui eã incoauit:
ſecus verò eſſe, quando facto alterius.
veluti per factũ Iudicis, vel infirmita-
tis, ſeu iuſtæ abſentiæ, vel ob aliam ſi-
milem cauſam iuxta tradita per Alex.
in l. properandum. ſ. ſin autem vtraq;
ff. de offi. Præto. Coſte de reme. ſubſi.
reme. 94. n. 7. Rollan. à Valle tom. 3.
con. 4. n. 65. Philippus Paſchalis vbi
ſuprà n. 216. & prius n. 213.

Videtur

30 Videtur tamen hæc Regalia ſuper-
flua, cum extet maius beneficium, ex
titulo, ff. ex quibus cauſis maiores,
quam eo quod indulgetur, ex benefi-
cio huius Regaliæ. cum ex hac ſolum
inſtauretur inſtancia, iudicio quodam
extraordinatio. ex illo autem titulo,
reſtituitur quilibet in totum. ex clau-
ſula illa generali, *Si qua mihi iuſta cau-
ſa videbitur*. tanquam remedium de iu-
31 re communi: quo extante, debet ceſ-
ſare remedium illud extraordina-
rium. argumento. l. in cauſæ, ff. de mi-
no. maximè, cum reſtitutio, reponat
32 omnia in priſtinum ſtatum. iuxta tra-
dita per Bal. in l. ab hoſtibus, §. ſed
quod ſimpliciter. n. 5. ff. ex quib. cau.
maio. l. quod ſi minor. § reſtitutio, ff.
de mino. Sed poteſt huic dubitationi
reſponderi. conſiderata differentia,
33 quæ reperitur, inter modum conce-
dendi reſtitutionem ex dicta clauſula
generali: *Si qua mihi iuſta cauſa vide-
bitur*, ab ea, quæ datur in vim inſtaura-
tionis. quia reſtitutio fit per Iudicem
cum cauſæ cognitione, videlicet alle-
34 gãdo cauſas, ex quibus reſtitutio con-
ceditur beneficio Prætoris, p: æ umẽ-
do, ius exiſtere. quia reſtitutio in in-
tegrum, non datur ſine cauſæ cogni-
tione. l. 3. vbi omnes. ff. de reſti. in in-
teg. l. 1. §. cauſa cognita, ff. de mino.
l. verũ. §. ſciendum. ff. eod. & ibi gloſ.
verbo, *Proponãtur*. l. nõ videtur, C. eod.
Sforcia oddo de reſti. in integ. 1. par.
35 q. 31. arti. 1. num. 4. & de reſtitutio-
ne in integrum, aduerſus lapſum inſ-
tantiæ ex titulo generali Oddo. 2. p.
quæſt. 67.
36 Inſtauratio verò fit, nullis proba-
tionibus requiſitis. Sed ſolum cauſa
allegata coram Principe, etiam non
probata, cum ex mera gratia proce-
dat, & cõcedatur. Rollan. à Valle con.
4. volu. 3. n. 15 Grãma. deciſ. 168. n. 117
vt refert Coſta dicto remedio. 94. n. 4.
37 vbi n. 8. tradit de valore, & modo
inſtaurandi quo ad probationes factas
per teſtes, ſeu inſtrumenta, dicens.
quod perempta inſtancia ſine inſtau-
ratione, non poterat in cauſa ius dici.
quando probationes erant per teſtes
ſeu inſtrumenta, ſecus verò eſſe, ſi ſen-
38 tẽcia ferenda erat, ſuper partium con-
feſſionibus. quia quãdo ius cauſæ, erat
fundatum in confeſsis, etiam perem-
pta inſtãcia, ius dici poterat. dummo-
39 do confeſsio eſſet iudicialis. non verò
erronea. quia ſuper ea poterat decla-
rari, non obſtante, quod tẽpus inſtan-
tiæ fuiſſet lapſum. ex Bal. in l. prope-
randum, C. de iudi. Carro. deciſ. 44.
40 n. 10. cauſas autẽ propter quas, Prin-
ceps ſolet inſufflare ſpiritum litibus,
recenſet Codex Fabria. lib. 1. tit. 9. de
fini. 24. & ibi Doctores per eum rela-
ti. Gramma. deciſ. 69. n. 1. circa finem
dicens, eſſe ſequentes. Videlicet ſi lite
pendẽte euenerit peſtis, vel terremo-
tus magni, ſeu alia impedimẽta publi-
ca, ſeu priuata. ſeu legatio ex parte
41 Reipublicæ vel ſi procuratorem di-
miſiſſet, & deceſſerit. vel propter fe-
rias, ſeu prorogationes in cauſis de
nouo prouiſas. quo caſu per Magiſtra-
tus ſtatur, quin ius dicatur.
Eſt etiam cauſa infirmitatis, pau-
pertatis, carcerationis, ſeu compro-
miſsi facti de lite. Item cauſa negli-
gentiæ procuratoris. caſus fortui-
ti. ſeu ex quacunque cauſa ſuperue-
nienti, ex cauſa, ſeu facto aduerſarij.
& quocunque dolo, ſeu lata culpa,
quæ dolo equiparatur. Prædicta etiam
tradit, & ſequitur Bocri. deciſ. 247.
num. 10. referens cauſas prædictas,
ex quibus datur inſufflatio cauſæ, &
inſtaurantur.
In Catalonia etiam obſeruatum
42 fuit. cauſas inſufflari per inſtaura-
tionem, quocies inſtancia erat pe-
rempta. iuxta tradita per Anto. Olib.
de actio. to. 1. lib. 3. 5. rurſus. à n. 14. Ca-
licĩ in Marga. fiſci dubia. 8. n. 18. caſu.
101. ex l. ſemel. C. de remili. lib. 12. & l.
ſi id circo. c. ex quib. cauſis maiores.

Hoc idem videtur, aſſerere. Mier. ad
conſti. Reg. Ildefonſi. c. 11. quæ hodie
eſt conſti. 2. ſub titu. de euoca de cau-
ſas n. 54. vbi ait Principem exiſten-
tem extra Principatùm, ex ſua Rega-
lia ſubuenire oppreſsis. quod procul-
dubio videtur intelligi, de inſtaura-
torijs. quas expediri per Regẽ exiſtẽ-
tem in Regno Neapolis ateſtatur di-
ctus Mieres ſe vidiſſe, in dicto nu. 54.
& eas vidi cõceſſas. per Sereniſsimum
Regem Philipum Secundum, in Re-
gio archiuo regiſtratas. in communi.
4. fol. 18. inſtauratoria data Barcino-
ne die 23. Maij 1564. in fauorem Al-
fonſi Bisbal, vbi legi hæc verba: *Ex*
43 *plenitudine noſtræ poteſtatis, ex nunc pro
tunc inſtaurare, & per viam reſtitutionis
in integrum, ex clauſula generali, ſi quæ
iuſta mihi cauſa videbitur.* Alia in eo-
dẽm Regeſtro. fol. 24. pro Catherina
Chicota. in eodem Reges, fol. 26. alia
data 24. Martij 1564. pro Matthæo
Gelonc in eodẽ Reges, fol. 31. alia da-
ta 6. Martij 1564. pro Hieronymo
Cabrera. alia in eodem Reges, fol. 32.
data 23. Aprilis 1564. pro Ioanne
Monſuar in eodem Regeſtro. alia da-
ta 21. Ianuarij 1565. fol. 36. pro Fran-
ciſco Cors. alia in fauorem Fran-
ciſci Desllor refert Fontanella dicta
deciſ. 198. n. 5. tom. 1. Sed licet in Ca-
talonia olim eſſent inſtauratoriæ, ho-
die tamen abierunt in deſuetudinem.
& non practicantur. Non verò in
totum repulſæ videntur, iuxta tradi-
ta à noſtro eruditiſsimo Fontanella
tom. 1. deciſ. 198. n. 5. vbi dicit. quod
caſu quo ſimiles inſtauratoriæ conce-
dantur ſit cum clauſula ſi Senatui ap-
paruerit fore reſtituenda.

Sed dato. quod locum habeant inſ-
44 tauratoriæ in Catalonia, ſciẽdum eſt.
eas non habere locum in cauſis mer-
cantilibus, quæ ducuntur in Conſola-
45 tu Logiæ Maris. vt fuit atteſtatus Ca-
lici. in Margar. fiſci dubi. 8. n. 18. caſu
101. aſſerens ex pragmatica facta Bar-
cinone per Regem Petrum Tertium
die 12. Martij 1369. inſudaui tamen
eam inquirendo, & non inueni. Ni-
hilominus (ſalua Regiæ Maie-
ſtatis clementia) non poſſunt con-
cedi inſtauratoriæ in dictis cauſis.
quia dominus Rex, à ſe abdicauit ta-
lem facultatem, in conſtitutione fina-
li. Titu de cauſis mercan. quæ fuit Im-
perat. Caroli in ſecunda curia Mon-
46 tiſoni anni 1534. c. 13. & licet ex teno-
re illius, forſan aliquibus apareret, lo-
qui de cauſis mercãtilibus, dum tra-
ctantur in Conſulatu Logiæ Maris,
ex illis verbis: *è inſtauratorias de cau-
ſas algunas de las corts dels Conſols de la
Mar, è Iutges de apells de la ciutat de
Barcelona*, quaſi ſecus eſſet, quando
prædictæ cauſæ eſſent euocatæ ad Re-
giã Audientiã; cum facta euocatione,
cauſæ, non dicantur verti in Conſu-
latu Logiæ, ſed in Regia Audientia.

Quidquid tamen ſit, verius eſt. præ-
47 dictam vltimam conſtitutionem, pro-
hibentem inſtauratorias, non ſolum
habere locum, quando cauſæ tractan-
tur in Conſulatu Logiæ, & coram Iu-
dicibus appellationum, ſed etiã quan-
do ſunt euocatæ ad Regiam Audien-
tiam, & in ea tractantur. quia conſti-
tutionibus prima, & ſecunda eodem
titulo diſponitur. quod quoties cauſæ
mercantiles, prætextu alicuius quali-
tatis, & Regaliæ, euocãtur ad Regiam
Audientiam, tractentur in ea cum
eiſdem qualitatibus, & modo, quibus
debebant tractari in Conſulatu Lo-
giæ, vel coram Iudicibus appellatio-
num, illius Magiſtratus. ac ſi cauſæ
non fuiſſent auocatæ, idem refert,
& ſequitur noſter Fontanella tom. 1.
deciſ. 136. à n. 18. vbi expreſsè ateſta-
tur. quod quando Senatus per euoca-
tionem ſuccedit in locum Conſulum
Logiæ, vnum, & idem Tribunal iudi-
catur, & quod loquitur iuris diſpoſi-
tio de illo Magiſtratu, loqui cenſetur
de Regio Conſilio.

Aliquando

48 Aliquando verò Regia Audientia ſuppleuit aliquos defectus ipſius Conſulatus. nam cum ex c.17. Conſulatus Logiæ Maris, cauſæ appellationum debeant terminare ex eiſdem actibus primitiuis, nullaſque probationes eſſe admittendas. quia tamen in cauſa appellationis, quæ vertabatur in Regia audientia ad relationem Magnifici Michaelis Ioannis Magarola Regentis tunc Regiam Cancellariam, inter Paulum Roſſell, & Ioannem Millas ex vna, contra Antonium Miralles. oblatis articulis per dictum Roſſell. die 6. Octobris 1635. cum fuiſſet cōtradictum pro parte dicti Miralles. deducendo, quod non poterant admitti probationes, iuxta dictum c.17. dicti Conſulatus. quia tamen conſtabat, ſententiam latam in Conſulatu Logiæ Maris, fuiſſe latam in continēti, non admiſſis probationibus, ſed ſtatim facta petitione, abſentibus partibus. Attento quod diſpoſitio dicti c.17. Conſulatus, prohibens probationes in cauſis appellationum, loquitur de appellationibus interpoſitis à ſententijs, quæ plenariè, in ſcriptis datis dilationibus ad probandum, in Conſulatu Logiæ Maris proferuntur, non verò de ſententijs verbalibus, & in continenti latis, nullis dilationibus conceſſis, nec probationibus factis. & ita videtur pars cōdemnata ſine defenſionibus. & ſic facto verbo fuit concluſum, & prouiſum. dictos articulos obblatos in cauſa appellationis, in Regia Audientia fore, & eſſe admittendos. Saluo iure inpertinentium, & non admittēdorum, de quibus in definitiua habeatur ratio, qualis de iure habenda ſit. ex quibus dicendum eſt.
49 quod ſi cauſa de ſui natura mercantilis, in prima inſtantia, non fuerit introducta in Conſulatu Logiæ Maris, ſed fuerit cepta per querelam in curia Regentis Vicariam Barcinone, & ab ea fuerit euocata ad Regiam Audientiam, prætextu alicuius qualitatis, tunc cum in Regia Audientia non ſit tractanda tanquam mercantilis, & cum prædictis qualitatibus, & modo, & ſic, non ſecundum prærogatiuas dicti Conſulatus Logiæ Maris, iuxta tradita per Cancer. 3. p. variar. c.10. n.7. cum ſequen. referentem Michaelem Ferrer. 3. p. obſer. c. 491. ad finem. iuxta quām reſolutionem fuit deciſum in Regia Audientia, die 24. Iulij 1527. referente Michaele Spital. ita ſine dubio dicendum erit. hoc caſu. inſtauratoriam locum habere, etiam ſi cauſa eſſet mercantilis. de alijs verò concernentibus euocationem cauſarum tractatibur in c.25. vbi de Regalia euocandi.

50 Sed nunquid inſtauratoria concedenda ſit in cauſa appellationis? Cui dubio videtur reſolutio danda ex l. fina. c. ſententiam reſcindi non poſſe. vbi reſcripta impetrata ad ſentētiam reſcindendam, nullius ſunt momenti. cuius quidem Textus deciſio non ita abſolute capienda eſt. ſed pro vt declarat Accur. ibi in gloſ. verbo *Impetrata reſcripta*, ſed cum moderamine.
51 nam inſtauratoria à Principe cōceſſa, non reſcindit ipſam ſententiam, ſed quod facit, eſt, reuiuiſcere inſtātiam, vt de nouo poſſit examinari. quod latius declarat Boeti. deciſ. 247. n.12. quod Princeps facere poteſt, maximè, ſi in reſcripto expreſsè dicat.
52 *Non obſtante quod, appellatio fuerit deſerta*, vel alia cauſa æqui pollens, fuerit apoſita de ſuprema Regia poteſtate. ex l. fina. C. de legi. gloſ. in c. ad hæc in fine gloſæ magnæ de reſcrip. ſequitur Aſini. plura referens in ſua praxi. §.2. c.16. n.11. & 12. Cum autem, vt dictum eſt per citationem legitimam, perpetuetur actio vſque
53 ad quadraginta annos, an eis lapſis poſſit inſtaurari inſtantia. & credo non. quia cum ex lapſu quadraginta annorum ius fuerit præſcriptum, &

ex præſcriptione, ius plenum parti ſit quæſitum, non poterit per Principem inſuflari in cauſa. quia Principi non licet, ius tertio quæſitum, ab eo
54 auferri. Mier. ad conſti. Reg. Petri. 2. cola. 2. c. 57. tom. 1. mihi pag. 70. Cancer. 3. to. vari. c. 3. à n. 49. cum ſequen. faciunt tradita per Fontanella tom. 1. deciſ. 198. n. 6. cum ſequentibus. vbi dicit. quod cum dominus Rex in Ca-
55 talonia debeat procedere per directũ, non poterit, (ſalua eius clementia) inſtauratoriam concedere, ſi ius à tertio auferat.

S V M M A R I V M.

Officia emere an ſit prohibitum, n. 1.
Officia obtinere, quis inhabilis redditur, n. 2.
Poſtulare quando quis prohibeatur. n. 3.
Officia iuriſdictionalia emere, turpe eſt, num. 4.
Officia vendere, quibus ſit prohibitum, num. 5.
Officiorum venditio mala parturit, n. 6.
Rex poteſt officia vendere, n. 7.
Simonia non conſideratur reſpectu Papæ, num. 8.
Pœna reſpectu officij cui incumbat, n. 9.
Officia vendere in Regno Caſtellæ eſt prohibitum, n. 10.
Officia vendere aborruerunt Imperatores. num. 11.
Officiorum venditionis prohibitio refertur, n. 12.
Officiorum venditionem à ſe abdicarunt Reges Hiſpaniæ, n. 13.
Officiorum venditionem in Catalonia à ſe abdicarunt Comites Barcinone, n. 14.
Officiorum venditionis prohibitio in Catalonia, de quibus officijs loquatur, n. 15.
Officia omnia an ſint prohibita vendi in Catalonia, n. 16.
Officia ementes, iuſtitiam vendere inuitantur, n. 17.
Ementes officia ſolent iuſtitiam vendere, num. 18.
Officia vendere aborruerunt gẽtiles, n. 19.
Officia vendere aborruit Imperator Seuerus Antoninus, n. 20.
Dampna oriuntur, ſi officia iuſtitiæ venduntur, n. 21.
Rex in curijs generalibus an poſſit à ſe abdicare Regalias, n. 22.
Officiorum Regiorum venditio, magis eſt patrimonij, quàm Regaliæ, n. 23.
Officium emens, eſt inhabile ad illud obtinendum, n. 24.
Officium emens, ſi ad illud admitatur, an poſsit eo priuari, n. 25.
Turpius reijcitur, quàm non admititur hoſpes, num. 26.
Tolerantia excludit actionem competentem, n. 27.
Officialem ementem officia, quis poſsit allegare, n. 28.
Officialis ementis expulſio, ad quem pertineat, n. 29.
Actio popularis, cui competat, n. 30.
Exceptio contra officialem, cui competat, num. 31.
Deputati in Catalonia proſpiciunt actionibus popularibus, n. 32.
Deputati quomodo procedere debeant, pro contrafactione conſtitutionum, n. 33.
Officia an concedantur in fœudum, n. 34.
Officialium nominatio, & creatio qualiter fiat, num. 35.

Cap. 14. De Regalia vendendi Officia.

1 TRitiſsimum eſt principium. de iure eſſe in eo prohibitum, aliquam pecuniæ quantitatem erogare, pro obtinendo officio ali-
2 quo. quia eo ipſo, quod quis pecuniam dat pro eo obtinendo, ſe inhabilem reddit, ad illud obtinendum. & pœna centum aureorum olim mulctabatur, ex l. vni. ff. ad l. Iuli. de ambitu. iuncta gloſ. verbo. *Cum infancia*. vnde

ſimilibus

3 ſimilibus prohibitum erat in iure po-
ſtulate l. 1. § ait Prætor verbo *Hoc
edicto*. ff. depoſtu. reſolui. lib. 1. mea-
rum variariarum c. 11. de emptio. &
vendi. n. 115. quod in iure. non ſolum
prohibitum eſſe, ſed turpe, ac ignomi-
4 nioſum, emere officia iuriſdictionalia
tradidi, quod ego exiſtimo procede-
re. quãdo vẽduntur à ſuperiobus offi-
cialibus, inferioriobus, inferiora offi-
5 cia. quia inter eos, eſt intelligẽda facta
prohibitio. iuxta plura quæ tradit Bo-
uadilla in ſua poli. tom. 1. lib. 1. c. 14.
per totum: ſed maximè a n. *16*. vbi ex
grauiſsimorum virorum ſentencia,
6 refert multa, quæ eueniunt ex officio-
rum venditione.

Tamen dominus Rex poteſt ex ſua
7 ſuprema Regalia, officia ſua vendere.
& in hoc conſiſtit ius Regaliæ. cum ei
ſoli ſit licitum ea vendere, vt tradit
Afflic. in titu. quæ ſunt Regalia n. *66*.
& ante eum ateſtatus fuit Bar. in l.
Barbarius Philip. de offi. Præto. n. 2.
arguendo. quod ſicut reſpectu Papæ,
8 non poteſt cõſiderari ſimonia, ita neq;
reſpectu domini Regis, poteſt conſi-
derari prohibitio. faciunt tradita per
Azo. ad titu ff. ad l. Iuliam de ambitu,
declarans pœnam legis Iuliæ de am-
bitu, locum habere, quando quis pe-
cuniam dat alicui priuato, vt ipſe ad
munus aliquod publicum prouidea-
9 tur. nam pœna dictæ legis, in vrbe
Romana locum non habebat. eo quod
in ea Princeps erat, qui eos creabat.
iuxta ea, quæ in Regno Caſtellæ ma-
ximopere obſeruatur: quod officiales
10 ſuperiores, qui ibi ſunt illi, quos *Cor-
regidores* vocant, maximopere mo-
nentur, quod inferioribus non ven-
dant officia, quæ per eos prouidẽtur.
11 Licet autem ex ſuprema Regalia, lici-
tum ſit Principi, officia vendere, vt
ateſtatur Guillermus Benedic. in c. rai-
nuncius. verbo *Duas habens filias*. n. 52.
aduerſus quod, valde exclamat dictus
Benedictus n. 53. inde, debet Princeps
ſe abſtinere, provt pie, & ſancte ſta-
tuit Imperator Theodoſius, Scribens
Florentino Præfecto Prætorio his
verbis:

Nullus omnino Principatum, vel nu-
12 *meratum, ſiue commentarienſis gradum,
vel cætera officia, repetere audeat, cum pu-
blicæ diſciplinæ, ſemel geſta ſufficiant.
at ſi quiſpiam, promotorum denuo ad mu-
nus etiam per ſacras litteras irrepſerit,
quod ante docebitur geſſiſſe, caſſatiſq; hoc
modo ſunt impetrata; ad ſolutionem debiti
prius vrgeatur: & qui contrafecerint, pœ-
nam deportationis ad inſtar legis Iuliæ
de ambitu excipiant*, l. fina. C. ad leg. Iu-
13 li. repetenda quàm Hiſpano ſermone
refert Bouadilla in ſua Politica to. 1.
lib. 1. c. 14. n. 15. abdicans à ſe faculta-
tem, pecunia interueniente, aliquem
ad aliquod officium promouere. vo-
lens, Promouendum ſolẽni iuramẽto.
aſſeuerare, ſe nullam pecuniæ quan-
titatem pro eo aſſequendo ſoluiſſe.
Quam piam ordinationem, Sereniſsi-
14 mus Rex Ildefonſus Secundus, in ſe-
cunda Curia Montiſoni in anno 1289.
c. 1. quod eſt conſtitutio. 1. ſub titulo
De perſones prohibides à regir officis, ſta-
tuit. quod nullum officium prouidea-
tur pecunia interueniẽte, tam in vim
contractus emptionis, quam alterius.
quam conſtitutionem ampliauit Se-
reniſsimus Rex Petrus in Curia Mõ-
tiſoni de anno 1363. c. 18. quod eſt
conſtitutio 12. dicto titulo. Idem diſ-
poſuit Regina Maria in conſtitutio-
ne. Curiæ anni. 1422. quæ hodie eſt.
13. eodem titu. quam commentauit
Mieres tom. 2. cola. 10. c. 14. pag. 409.

Prædicta autem iura, videntur lo-
15 qui in officijs triennalibus. iuxta opi-
nionem Miet. ad conſti. Reg. Iacobi I.
c. 14. pag. 6. in princi. in noua im-
preſsione. & idem in conſtitutione
Regis Petri Tertij cola. 3. c. 1. pag. 75.
n. 1. ſed licet dicta conſtitutio prima,
apareat loqui de officijs temporali-
16 bus, videlicet de Vicarijs, & Baiulis,
conſti-

conſtitutio ramen 12. generaliter de
omnibus officialibus loqnitur, quia
à dominoRege creātut.& ſic vbi lex
non deſtinguit, nec nos diſtinguere
debemus. argumento, l.de precio.ff.
de publi.in rem actio. & meriro qui-
17 dem.ne poſtea, taliter prouiſi cupidi
auaricia, velint recuperare, quantita-
tes per eos ſolutas. quod magnum in-
commedum eſt. ipſoſque euidentiſsi-
mis periculis exponit. vt de his plura
18 refert Bouadilla dicto c. 14. à n. 15.
cum ſequen. vnde idem ſtatuit Iuſti-
nianus in authentico, vt Iudices ſine
quoque ſuftagio, 5. hæc autem om-
nia. ibi *Hæ perſonæ, quæ publicis officijs
addicuntur. Singula ſine mercede perci-
piant, nil omnino dantis, neque ocaſione
ſuffragiorum*. quod. non ſolum à tantis
viris veluti relaris, ſed etiam à gēri-
libus, ſtatutum, & obſeruatum eſſe
19 ateſtatur Boua. vbl ſupra n.16. plures
referens. confirmans ex vulgati axio-
mare Hiſpano. *Que mal darà el fruto
de balde, el que comprò el arbol por dine-
ro*. Sed meo iudicio nulla vrgentior
ratio, quam Alexandri Seueri. ſecuu-
20 dum Sparcianum in eius vita. cuius
verba refert Bouadi. vbi ſupra. n.19.
In fine dum dicebat. *Non patiar mer-
catores poteſtatum, quia eos conſentiens,
quomodo punire potero vendendo, ſi ipſi
prius emerunt*. quæ verba ſatis clare
oſtendunt quam damnoſum ſit, offi-
21 ciales pecunia interueniente, officia
iuſtitiæ adquitere. Maximè extanti-
bus prædictis conſtirurionibus, qui-
bus dominus Rex, á ſe abdicauit fa-
cultatem illam, vendēdi officia. Mier.
ad conſtit. Reg. Iacobi Secundi in Cu-
ri. Barci. cola.4. c.4. n.8. quia cum
22 non ſit de ſuperioribus Regalijs. ſed
de ordinarijs. bene potuit in Curijs
generalibus à ſe abdicare. Hæc enim
Regalia, magis dicitur patrimonialis,
quam fiſcalis. cum magis tendat ad
23 commodum pecuniarium illius, quam
ad Regium culmen, & dignitatem.

iuxta tradita per Olib. ad dictum vſa-
ti. alium namque c.5. á n.7. cum ſe-
quen. & in c. 6. á n.39. Vnde qui pe-
cunia promorus erit, poterit impedi-
24 ri quin officium adminiſtret, cum in-
habilis declaretur in dicta conſtitu-
tione. Statim atque ſcitum eſt, ipſum
pecunia fuiſſe promorum. Si verò
cum ſcientia populi fuerit admiſſus.
25 & roleratus. poſtea repelli non po-
terit. ex tradiris à Bouadi. in ſua po-
liti. tom.2. lib.3. cap.8. á num.17. con-
firmante ex l.penul. ff. de decurio. &
ex traditis per Lucam de Penna in
Rubric. C. eod. tiru. lib. 10. & alios per
26 eum allegatos. ibidem lutera c. quia
turpius eiicitur, quam admititur hoſ-
pes. c quemammodum de iure patro-
27 natus l. per Procurarotē. ff. de Procu-
raro. quia paciēcia, & tolerāria exclu-
dit exceptionem cōpetentem. c. cum
iam dudū de præben. Hypo. in praxi.
.§. ſequitur. n.8. Anto. Gomez. vari.
reſo. 2. p. c.11. n.17. in fine.
28 Licet autem in rebus communibus,
actio popularis cenſeatur, & ſic quili-
bet de populo, poſsit opponere ex-
ceptionem contra electionem talis
officialis, iuxtá tradita per Auēda. de
exequen. manda. Principū. c.19. n. 27.
Ripa. in ſuis Reſpon. Titu. de reſcrip.
29 c.21. (licet Fontanella de pactis nup-
ria. tom.1. clau.4. gloſ.10. 1.p. n.90.
verbo *Aliquas limitationes* dicat ſe non
vidiſſe talem reſolutionem præter Ri-
pam) ſcio tamen non deeſſe autho-
res. qui aſſerunt exceptionem popu-
30 larem cuilibet de Populo cōpetere)
quæ reſolutio licet vera ſit. credo ta-
men, exceptionem hanc contra talem
officialem ſic prouiſum, non compe-
tere cuilibet de Populo. Sed conſilio
31 generali Vniuerſitatis, vel eis quibus
in cura ſui officij eſt, proſpicere bo-
num publicum. & commodum Vni-
32 uerſitatis. quales ſunt in Caralonia
Deputati. ad quorum curam expectat
obſeruantia conſtitutionum defen-
dere.

Digitized by Google

dere. Supplicando domino Regi, dignetur iuxta earũ diſpoſitionem procedere. ex conſtitutione Reginæ Mariæ in Curia Barcinoñ. anni 1422. c. 7.
33 quæ eſt Regis Ferdinandi in prima Curia Barcinone. c. 22. & conſti. 15. quæ eſt eiuſdem Regis c. 14. in Curia Montiſoni. anni 1510.

34 Circa verò materiam officiorum, quatenus à domino Regi conceduntur in fœudum, aut alio modo. vide tradita per Horati. Montano de Regali. Titu. de Regalibus officijs.

35 Quatenus verò reſpicit nominationem, & electionem Magiſtratuum, alia referuntur in capite 34. de Regalia eo ncedendi iuriſdictionem, & creandi officia.

SVMMARIVM.

Monetæ fabricatio eſt de Regalÿs, num. 1.

Moneta à quibus fuerit introducta, n. 2.

Permutationis contractus antiquior. n. 3.

Emptio, & venditio vnde traxerint originem. n. 4.

Permutatio antiquitus frequentior contractus, n. 5.

Contractus innominati antiquitus erant, num. 6.

Actio præſcriptis verbis erat olim frequens, n. 7.

Moneta ad quid fuerit inuenta, n. 4.

Moneta quando inuenta, n. 9.

Monetæ vſus quandó ceperit, n. 10.

Moneta qua primo vſi fuerunt Romani, num. 11.

Monetæ fabricator quis fuerit primus, num. 12.

Monetæ primus fabricator ſecundum Sacram Scripturam, n. 13.

Moneta primo quomodo fuerit apellata, num. 14.

Talenta quam ſpeciem monetæ conſtituerint, n. 15.

Talenta quo tempore inceperint, n. 16.

Regalia fabricandi monetam, n. 17.

Regalia fabricandi monetam in quo conſiſtat, n. 18.

Monetam fabricare ſoli Principi licet, num. 19.

Monetæ valoris taxatio eſt ius Regaliæ, num. 20.

Valor monetæ â Rege eſt taxanda, n. 21.

Mutatio monetæ quo modo fienda, n. 22.

Monetæ augmentum, ſeu diminutio quomodo fieri debeat, n. 23.

Moneta tempore neceſsitatis quomodo æſtimanda. n. 24.

Moneta quotuplex ſit, n. 25.

Moneta bona quæ dicatur, n. 26.

Moneta falſa quæ dicatur, n. 27.

Moneta quando dicatur falſa, n. 28.

Monetam falſam fabricans, qualiter puniatur, n. 29.

Monetæ falſitas quando inſpiciatur, n. 30.

Moneta dicitur falſa, ſi eſt adulterata imago Principis, n. 31.

Monetam alterius Principis adulterans, qua pœna puniatur, n. 32.

Falſificare monetam quis dicatur, n. 33.

Monetam Imperatoris adulterans qua pœna puniatur, n. 34.

Monetam tondentes an cadant in Regaliam, n. 35.

Monetam tinniens an cadat in Regaliam, num. 36.

Monetam radere, & tinnire an ſit idem, num. 37.

Determinatio plurium vniformiter determinat, n. 38.

Monetam tondens, eam adequando ad iuſtum pondus, incidit in Regaliam, n. 39.

Monetam æquare iuſto precio, ſolum Regÿs officialibus licet, n. 40.

Monetam adulteram expendentes, an incidant in Regaliam, n. 41.

Monetam parui valoris adulterans, an cadat in Regaliam, n. 42.

Monetæ qualitas inſpicitur ex illius imagine, n. 43.

Monetas adulterare, aut tondere, an ſit idem, n. 44.

Monetarum Regalia eſt de ſuperioribus, num. 45.

Monetarum

Monetarum Regalia cõmunicatur,n.46.
Monetam auream, & argenteam cudit Ciuitas Barcinone,n.47.
Monetæ minimæ vſus in Barcinone, & tota Catalonia, n.48.
Moneta minima in Barcinone qualiter habeatur, n.49.
Monetarum delictum à quo puniatur, num. 50.
Monetarum cauſæ an poſsint tractari à Barone,n.51.
Monetarum cauſæ ſolent euocari ad Regiam Audientiam, n.52.
Monetarum cauſæ quomodo euocentur ad Regiam Audientiam, n.53.
Barones quando poſsint cognoſcere de cauſa monetarum, n.54.
Barones quouſque cognoſcant de cauſis monetarum, n. 55.
Monetam falſam fabricantes gaudent inmunitate Eccleſiaſtica, n.56.
Moneta falſa capi poteſt ab exiſtentibus intra Eccleſiam per Regios Officiales, num. 57.
Monetarum materia à quibus tractetur, num. 58.
Alcaldi de la Seca qui ſint, & quæ priuilegia habeant, n. 59.
Monetam falcificantium pœna, à quibus tractetur, num.60.
Monetam bonam recuſantes recipere, qualitèr compellendi, n.61.
Monetam redigentes ad maſſam an puniantur, n. 62.

Cap.15. De Regalia fabricandi Monetam.

1 DE Regalijs domino Regi expectantibus fabricationem monetæ eſſe, clarum eſt. ex traditis à Roſcentaulo. de fœudis.c.5. de Regali. con.48. Sixtino de Regali.lib.2.c.7.in princi.& n.17.cum ſequen.de cuius Regaliæ natura,& ſubſtantia eſt agendum in hoc capite.

2 Sed de eius principio inquiramus.
quando,& à quibus fuerit introducta.
quia iuxta notata per Doctores in titulis.ff.de rerum permuta. ff.de contrahen.emp.antequam pecunia eſſet,
non erat cognitus cõtractus emptionis,& venditionis.Sixtinus vbi ſuprà
3 n.5. Sed qui freqnẽtabatur,erat contractus permutationis. ab eo enim
emananit emptio,& venditio,l.1.ff.de
contra emptio. ibi *Origo emendi, vendendique à permutationibus cepit.* tradit
4 Pereyra Luſitanus. in ſuo libro de
empti.& venditio.c.18.n.28.aſſerens.
dictum permutationis contractum;
inter homines prius fuiſſe celebratum.videlicet quando vna merx,pro
5 alias mercede dabatur. & cum plura
eſſent negocia, ſuper quibus neceſſarium erat negociari, inde factũ fuit;
quod ſolebant etiam fieri contractus
6 innominati. qui ad quatuor illas
ſpecies reducti fuerunt. *Do, vt des, facio, vt facias, facio, vt des, & do vt facias*,de quo eſt titulus. ff.de præſcrip.
7 verbis. Vt autem contractus fierent
frequentius.fuit inuenta moneta,quę
8 eſſet precium, quo res in eodem valore eſſent adequatæ. Meno. de arbi.
lib.2. centu.4.caſu.316. n.51. faciunt
tradita per Horati.Monta.de Regali.
Titul. Monetæ in principio.
9 De principio illius,magna eſt controuerſia inter Authores, ſecundum
relata à Bouadilla in ſua politi. to.1.
c.1.à n.11.cum ſequen.& gloſ.ibi.vbi
ex Bar.& alijs tradit diuerſitates opinionum. plura refert Pujades Coroniſta Catalanus.in ſua Cronica.lib.2.
c.4.Barbo.de offi.& poteſ.Epiſ.to.2.
allega. 51. ipſe Barboſa de poteſtate
10 Epiſcopi 2.p. allega.51. n.53. innuere
vult.quo tempore inceperit vſus monetæ, & aſſerit. Romanos Ænea pecunia prius vſos fuiſſe, deinde argentea.Sed ſi rectè perpendatur,non
probat quod Romani, fuerint primi
11 pecuniarum inuentores. quod enim
ibi

ibi dicit,eſt.quod ipſi Romani, prius
vſi fuerunt pecunia ænea.poſtea verò
argentea.Ioannes Aquila in quodam
tractatu, quem fecit de moneta, qui
eſt inter alios congregatos. .per Gaſ-
parem Antonium Theſaurum, in
quodam tomo. qui inſcribitur *liber
de monetarum augmento, diminutione,*
12 *& mutatione*, c.3.areſtatur. Primum,fa-
bricatorem monetæ fuiſſe Chore pa-
trem Abrahæ ad petitionem Nini
Regis, filij Niniue, filij Bali. ex quo
dicitur Geneſis 33. in fine. *Abraam ap-
pendit pecuniā probatæ monetæ publicam.*
13 Calicius noſter in tractatu de mo-
neta mihi pag.197. agens de princi-
pio illius,ait.quod ſecundum diſpoſi-
tionem Sacræ Scripturæ, vt legitur
Geneſis c.22. *Tubalçain* fuit primus
malleator auri,argenti, & ferri.vt in
c.23. Geneſis dicitur.inde Reges mo-
14 netam intulerunt in ærarium Regiū,
quàm primò nomine appellarunt *ſi-
clos auri*,quæ ad pondus fuit conſtitu-
ta.vt in c.Paralipome.vt ateſtatur Co-
uar.veterum numis c.2. per totū.qui
15 in n.9.refert valorē ſicli. Poſtea fuit
facta alia ſpecies monetæ,ex auro, &
argēto,quam apellarunt *Talenta*, quæ
ſecundum temporis computationem,
factā per Couar. dicto c.2. fuit cepta
16 ante Chriſti aduentum,duſcētum ſep-
tuaginta quatuor,aut ſex annis.de his
omnibus pecuniæ ſpeciebus, latè eas
declarando tradit. plura ſcitu digna.
Couar.in tracta. veter numis. ad quē
recurrere poterit cupidus lector Six-
tinus lib.2.de Rega.c.7.dicit n.51.mo
netam dici à Monendo, eo quod mo-
neat ne quid fraudis in materia, ſig-
no,vel pondere fiat. ex Iſidoro lib.6.
c.17.Cuma.Miſcella lib.3.c.13.n.3.
17 Sed cum hæc ſolū, pro fundamēto
diſputationis principalis ſint adnota-
ta, ſufficient. cum hic præcipue ſit
agendum de Regalia ipſa, videlicet
de fabricanda moneta.
18 Facultas igitur fabricādi monetam,
eſt de Regalijs. vltra Roſcentaulū vbi
ſuprà docet hoc, Ioan. Caſtillo Soto-
maior de Tertijs c.41. n.102. & 103.
Valen. Velaſ.con.30.n.10.& ſequitur
Barboſa dicta allega.51.n.55.ex pluri-
morum ſententia,quos lōga ſerie re
cenſet.ex quo principio fit nemini
licere monetā fabricare,niſi ſoli Prin-
cipi, & in hoc conſiſtit Regalia. & in
19 facultate dandi licēciam, vt alij fabri-
cent.l.1.& 2.C.de falſa mone.gloſ.in
Rubri.C.de vete.numis.lib.11.Frāciſ.
Marcus deciſ.152.pri.par.n.1.&deciſ.
648.in princi. & deciſ.261. n.4. p.2.
Peregri.de iure fiſci.lib.1.titu.1. n.25.
Peguer.to.1.deciſ.46.n.1. adeoq; fa-
bricandi monetā opus Reges apprecia-
rūt,quod Carolus Magnus prohibue-
rit monetam cudi in alio loco,quam
in ſuo Palacio,vt refert Sixtin.de Re-
ga.lib.2.c.7.n.18.& hoc reperiri ſta-
tutū in titulo de pactis,c.18.quod etiā
tradit Bodin.de Repub.lib.6.c.3.refe-
rens verba ſtatuti. quæ ſunt ſequētia:
*De falſis monetis, quia in diuerſis locis
contra iuſtitiam fiunt, volumus, vt, nullo
alio in loco moneta,niſi in Palacio noſtro
fiat*,& nō ſolum fabricare monetam,
20 & facultatem dandi licenciā ad fabri-
candum,comprehendit ius huius Re-
galiæ,verum etiam,& ius augēdi,vel
minuendi valorem illius. vt de mēte
Ioannis Fabri, §.1.inſti.quib.mo.talli.
obliga.Corne.cō.135.Boeri deciſ.327.
n.6.& 7.Salice.in l.2.C.de falſa.mone
Sixtin.de Rega.lib.2.c.7.n.32, cū ſe-
quen.& n.49.vbi de Aragoniæ Regi-
bus ateſtatur.quod moribus à maiori-
bus acceptis,cū Reges creantur iurat
ſe antiquæ,& à prioribus Regibus mone-
tæ percuſſæ legis,minimè violatores eſſe,
referens etiam Regem Petrum IIII.
Aragonū,Iacobū,Regē Balearū Reg-
no ſuo priuaſſe,eo quod iure monetæ
abuteretur,& nūmorum pretiū dete-
rius redderet,& mutaret. Peguer, vbi
21 ſuprà n.11.quod apud nos cōprobatur ex
vſatico. *Solidus aureus*,& in cōſtit.toto
tit. *de Moneda forma, y valor della*, de quo
vlat.Mier.to.2.col.6.c.vſi.pa.74.n.19

Calic.in marga.fiſci dubio 6.pag.71.
idem tradit Thomas Cerdan in ſuo
veriloquio. *En reglas de razon de eſtado*
22 c.11. § 1. vbi late ponderat, quid fieri
debeat in mutatione metallorum, ad
monetam conſtruendam, & fabricandam.
vbi refert in Corona Aragonum,
ſuam Maieſtatem in Curijs debere
tractare augmentum, vel diminutionem
monetæ. & in Regnis Caſ-
23 tellæ, idẽ obſeruari ex traditis à GregorioLopez
l.2.tit.1.parti.2.in materia
verô, potius attendi debet, quam
in figura, ſeu forma illius, quod etiam
tradit Moline.de vſura.contrac.q.92.
n.703.Sixtin.de Rega.lib.2.c.7.n.46
attendendo etiã maximè, ne mutatio,
ſeu alteratio fiat in moneta, eo quod
plura incommoda ſecuntur, ibidem
Sixtinus n.76. & nos experti ſumus
in tota Hiſpania, & experimur in hoc
Principatu. vbi ex augmento, & diminutione
reſpectiuè de auro, argẽto, &
auricalco, merces omnes carius vẽdũtur
24 in caſu verò neceſsitatis, an, & quid
fieri poſsit, & debeat. refert Thomas
Cerdan d. §.1. mihi pag.131. verbo *En
caſo que el Rey tuuieſſe neceſsidad.*

Monetam in duplici eſſe differen-
25 tia, generaliter refert Couar. vete. numis.
c. fin. Fari. con. 48. Maſcar. de proba.
conclu. 1070. dicentes. quod moneta
alia bona. & vera. alia verò mala,
26 ſiue falſa, ſeu adultera. bona dicitur
illa quæ eſt fabricata ex bonis metallis,
iuſto põdere. quia moneta deriuatur
a verbo *Monere*. quia ipſa monet,
ne qua fraus in metallo pondere, vel
forma fiat, vt refert, vt probat Ioãnes
Aquila in ſuo allegato tractatu de moneris
c.3. & quia habet veram effigiẽ,
& quod ſit fabricata ab habẽte facultatem
fabricandi. è contra falſa dice-
27 tur pluribus modis. Primò cum fuerit
fabricata ab eo, qui non habet facultatem
fabricandi. Boſsi. in ſua praxi
criminali titu. de falſa mone. n.2.
Alex. con. 104. volu. 1. Meno. de arbi.
28 caſu 316. n.18. neq; ſe excuſabit á falſitate,
qui eã fabricauit. etiã ſi materia
ſit bona. in qualitate illius metalli, ex
qua eſt facta, & in põdere iuſto, & adequato,
quia deeſt principale requiſitũ,
authoritatis, & poteſtatis illam fabricandi.
Boſsi. vbi ſuprá Meno. vbi ſu-
29 prá n.16. dicens, talem fabricatorem
pœna mortis naturalis eſſe plectendum,
ex gloſa in l.2. §. obnoxia. C. de
falſa mone. & in l. ſacrilegij. ff. ad legem
Iulia. peculatus, Maſcar. vbi ſuprá
n.3. Farina. con. crimi. 48. per totum
Peguera dicta deciſ. 46. n.7. Idem Peguera.
in ſua praxi criminali. c.16.
per totum maximè n.16.

30 Falſitas enim monetæ exiſtit, ſi in
ea, non eſt bonitas in metallis, ex quibus
conſtruitur. eo quod non habeat
bonam ligam l.1. in princi. C. de falſa
moneta. l. quicunq; nummus. & l. ſeq.
ff. ad legẽ Corne. de falſis, Farina. vbi
ſuprà n.1. in moneta enim, tria ſubſtantialia
conſiderãtur, materia, forma,
& pondus. Sixtin. lib.2.c.7.n.38. idem
ſentit Ioan. Aquila de poteſta. monetæ.
2.p.c.11. corola.3. Marſili. in l. qui
falſam, ff de fal. Surd. con. 285. n.10.
lib 2. Decian. in tracta. crimine. lib.7.
c.27. n.9. Fabia. de empti. & vendi.
quæſt.5. n.7.

31 Falſitas etiam in fabricatione monetæ
committitur, ſi in imagine eſt
diuerſitas. ſi fuerit adulterata Principis
imago, vel ea quæ in monetis imprimitur
Maſcar. vbi ſuprà n.8. & alij
per eum relati Farina. dicto con. 48.
n.2. Peguer. dicto c.16. n.8. antiquitus
enim, & in nummis principis imago
depingebatur. vt ex Iacobo de Strada
in ſuo epitome Theſau. antiquita. refert
Sixtinus dicto c.7. lib.2.n.20.

32 Licet autem controuerſa ſit opinio.
an adulterans monetam alieni Principis,
cui non eſt ſubditus, incidat in
crimen Regalię, diſputat Farina. dicto
con. 48. n.5. veriorem tamen exiſtimo
eſſe ſententiam, exiſtimantium,
talem

talem non contrafacere Regaliæ.
Hanc opinionem ſecuti fuerunt Marſi.in l. qui falſam n.52. ff.de falſis, &
33 con. 71. n.10. & ri. Alex. & Cuma.
allegati per Farina.dicto con.48.n.5.
quia talis non poteſt puniri,iuxta ſtatuta Principis,cui non iubeſt.Rollan.
con.15.n.7.lib.4. & con.4. n.2. lib.1.
ſequitur Peguera.dicta deciſ.46.n.15.
34 licet cum limitatione, dicens.quod ſi
pecunia alterius Regni, expenditur
in loco vbi adulteratur, puniẽdus eſt,
qui eam adulterat.nõ pęna ordinaria,
ſed mitius.ideſt extraordinaria. gloſ.
1.in c.quanto ex.de iure iuran. maximè ſi moneta ſit Imperatoris.tãquam
ſuperioris omniũ. iuxta Bartoli ſententiam. in tracta. qui ſiut rebeldes,
verbo *Rebellando*,Deci.conſ.410. volum.vlti.

Prædicta autem Regalia,nõ ſolum
35 habet locum,contra fabricantes monetam,verum etiam cõtra adulterantes, videlicet contra eos, qui ipſam
tondũt.quia ſimiliter, tales delinquunt
contra legis mentem, cum illius minuant iuſtum valorem, & ſic crimen
falſi committunt,vt in l.lege Cornelia,
ff.ad legem Corne. de falſis. gloſ. 1.
verbo defraudata,& in c.quanto. ex.
de iure iuran. Sixtin. de Rega. c.7.
n.129.lib.2.Peguer.dicto.c.16.n.9.
36 Comprehẽdit etiam hæc Regalia
eos,qui monetas tinxerint, ideſt monetas æneas, auro, ſeu argẽto,colorauerint iuxta tradita per Meuo.de arbitra.lib.2.cẽtu.4.caſu.316.n.35.quod
probat ex l. quęcunq; ff.ad lege Corne.de falſis in illis verbis: *Quicunque
nummos aureos partim raſerint partim*
37 *tinxerint*.quæ verba æquiparant prædictos duos caſus.& vnam determinationem determinant.l.iam hoc iure,
ff.de vulga. licet dicant aliqui (quos
refert Meno.vbi ſuprà.n.36.)non ha-
38 bere locum,ſi tonſio non minuit iuſtum pondus.& valorem monetæ.Sed
in exceſſu iuſti ponderis. vt experti
fuimus in hac Ciuitate à multis retrò
annis,quibus ceperunt fabricare ſolidos,vulgo nominatos *ſous del molinet*,
in quibus à principio ſolebat pondus
eſſe maius debito,duobus,& tribus denarijs.& aliquoties in maiori exceſſu.
39 Sed vera reſolutio eſt quod etiã delinquet in Regaliam ille,qui minuendo
redigit pecuniam ad iuſtum precium,
ſeu põdus.quia reducere,vel adequa-
40 re ad iuſtum pondus,ſeu valorem,nemini permittitur, niſi fabricantibus
cum licencia Regia.Meno. ex pluribus refert vbi ſuprà.n.39. & 40.

Habet etiam locum prædicta Re-
41 galia,contra expenſores monetarum
adulteratarum,nam aduerſus eos,poteſt
agi in vim huius Regaliæ. eo quod,
expendẽtes falſam monetã,crimẽ falſi
comitũt iuxta Bar.in l.cornelia, ff.ad
leg.corne. de fal.Abb.in c.quanto de
iur.iurã. Pegue. d.c.16.n.11.in praxi.
42 Sed ſolet oriri quæſtio. num diſpoſitio huius Regaliæ habeat locum,in
fabricantibus,adulterantibus,vel expendentibus monetas non aureas,nec
argẽteas,ſed parui valoris,ex auricalco,plũbo, ſiue ſtagno,vel ex horum
mixtura.Hunc articulum valde controuerſum eſſe apparet ex traditis à
Meno.de arbitra.lib.2 centu.4. caſu
316.n.51.& ex traditis a Farina.cõ.48
n.24.& 25.vbi prius videtur põderare
maximè. an in minima moneta, quæ
43 adulteratur ſit Principis imago. ſeu
effigies,vel non,quaſi adulteratio imaginis ſit, quæ magis delictum facit,
quod ponderat Marſi.cõ.71. n.1.cum
ſequentibus. Poſtea verò idem Farinacius differentiam conſtituit, inter
44 fabricantes monetas minimas,& inter
eas adulterantes.vel tondentes.ita vt
fabricantes,non cenſeantur contrafacere. Regaliæ,ſecus verò tondentes.
ſeu adulterantes. eo quod illi minuũt iuſtum valorem ſequitur Boſſi.
in titu.de falſa moneta. ponderandò
maximè ſi in ea ſit Principis imago.

Digitized by Google

45 Hæc autem Regalia fabricandi monetam, licet de ſuperioribus ſit, & de illis, quæ coronæ Regiæ ſunt affixæ, iuxta tradita per dō Ludoui. à Pegue. dicta deciſ.16.n.1.tamen ſolet cū.priuilegio à Regibus, cōmunicari ſubditis, hoc enim caſu, Princeps non aufert à ſe Regaliam, ſed eum cui communicat, videtur in ſocium aſſumere. & in partem ſolicitudinis capere, vt ex pluribus refert Sixtinus de Regalibus lib.1.c.5.à n.103.verbo *Et ſi verò conceſſio*, veluti experimur in Catalo-
46 nia. quos refert Pegue. vbi ſupra.n.3. vbi ait. quod ex priuilegijs fabricatur moneta ænea in ciuitatibus de *Gerona*, de *Vic*, & in villis de *Puigcerdà*, & de *Granolles*, & *Agramunt*.

47 In ciuitate verò de *Barcelona* fabricatur argentea, & aurea quotidie, & hoc iure vtimur quotidie in Regalibus, & ſolidis argenteis, & in auro, in monetis vulgo dictis *Trentins, mixtrentins*, & *onſens*. Habet enim ciuitas domum publicam ad monetæ fabricam, vulgo apellatam la *Seca*, vbi moneta aurea, argentea, ænea cuditur, cum interuentu Conſulum Ciuitatis, vel duarum perſonarum per Ciuitatem deputatarum, & non aliter. notat Bruniquer in ſua Apologia c. 25. Oliba de iure fiſci c.6.n.44. Berar. in in ſuo libro de viſi.c.22.n.17. ad ſunt in domo Ciuitatis diuerſa priuilegia ſignanter Regis Iacobi I. dat. Kalen. Aug.1258. quæ fuerūt confirmata per Generales Conſtitutiones Cataloniæ videlicet ex conſti.1. quæ eſt Iacobi II. in anno 1291. quæ eſt Tertia Reginæ Eleo. Titu. de mone.

De iure vero Cataloniæ, circa mo-
48 netam infimam vulgo nominatam *ardits, y menuts*, ſiue *dines*, non reperio quidquam certe ordinatum. imò conſiderata doctrina, don Ludouici à
49 Peguera, in dicta ſua praxi criminali cap.16. num.9. verbo *Apud nos*. vbi loquens de nummis, qui ſunt infimæ monetæ huius Principatus, dicit. quod reſpectu nummorum, ſe referr ad preconia generalia, quæ fiunt per ſingulos Locumtenentes Generales, in ingreſſu ſui regiminis. & ſic iuxta diſpoſitionem dictorum proclamatum, quo ad penam, declaratur.

Punitio huius delicti, ad domi-
50 num Regem, ſeu eius Regiam Audientiam expectat. quia de hoc delicto; formatur proceſſus Regaliæ, in vim vſatui moneta. *Titulo de moneda forma, &c.* modus verò obſeruandus in praxi, refertur latè à don Ludouico à Peguera in ſua praxi. c.16. per totum. maximè à n. 3. & 5. vbi reſoluit. quod ſi falſa moneta ſit fabricata, ſeu adulterata in tertis Baronum, etiam ſi ipſi habeant merum
51 imperium, dominus Rex delinquentes ad ſe trahet, & ad ſuam Audientiam cauſas auocat, de illis cognoſcit, delinquentes punit. quia ex cōceſſione meri imperij, non cenſentur cauſæ
52 Regaliæ priuatiuè conceſſæ. vt ſupra de alijs Regalijs dictum eſt. Sciendum enim eſt. quod ius iſtius Regaliæ, conſiſtit in hoc. quod ſi dominus Rex, velit auocare cauſas ab ordinarijs poteſt, oblata ſupplicatione per Fiſcum Pro-
53 curatorem Regiæ Curiæ, iuxta formam traditam à Peguera vbi ſuprà. Comiſſa cauſa, facta per Relatorem
54 prouiſione, expediuntur litteræ directæ Batoni, ſeu ordinario Regio. quibus præſentatis, ab ea die, ceſſat cognitio ordinarij. & cauſa fit conſiſtorialis. Regiæ Audientiæ. ligatæq; ſunt manus inferioris.

Si verò non fuerit auocata cau-
55 ſa ab ordinario, virtute dictæ Regaliæ, poterit ordinarius procedere ad totalem cauſæ cognitionem, deciſionem. & punitionem delinquentium. ita don Ludoui. à Peguer. dicto cap.16. num.2. verbo *& ſciat*. & ibidem n.5.

In

Digitized by Google

56 In executione tandem huius Rega-
liæ,ſciendum eſt. quod delinquentes
in eam, fugientes ad Eccleſiam, non
poſſunt ab ea extrahi.ſi tamen ſecum
portauerint monetã falſam,poterunt
ab officialibus illa priuati,cum apre-
henſio falſæ monetæ intra Eccleſiam
ad Iudicem ſecularem expectet.Iuxta
deciſionem relatam per don Ludoui-
57 ci à Pegue. deciſ.60.to.2. per totam.
maxime n.8.vbi caſus,& ſentẽcia re-
feruntur, in & cum qua fuit declara-
tum, cognitionem dictæ aprehenſio-
nis factæ de falſa moneta intra Ec-
cleſiam, ad Regium Officialem, &
Curiam ſecularem pertinere.

58 De moneta,& monetarijs breuiſsi-
mam tractatũ fecit Iacobus Cali.mihi
pag.197.vbi magis tractat de priuile-
gijs monetariorũ.de eorum exẽptio-
nibus.qui vulgo apellantur *Alcaldes
de la Seca*, pœnes quem plura de illis
59 videri poterũt.non enim omnia ſunt
tranſcribenda. Vide eundẽ Cali.in ex-
tragrauato. curia c.7.à n.79.cum ſe-
quen.licet quo ad exẽptionẽ eorũ fue-
rint omnia innouata per cõſti.4. Titu.
de offici Alcaldes, y monedas de la Seca,
quæ eſt c. 2. Curia anni 1585.

60 De pœnis,& alijs concernẽtibus ma-
teriam monetarũ. Couar. vete. numis.
Maſcardus conclu.1070. Çurita to.1.
anna lib.3.c.72.Farina.to.4.de crimi-
ne læſæ Maieſ.q.115.inſpec.t.cum ſe-
quen.& alij infiniti Doctores.

61 Recuſantes verò recipere monetã
receptibilem,debere,cogi per Curiæ
miniſtros, vt illam recipiat,ateſtatur
Horatius Mõtanus in tracta.de Rega-
li. Titu.monetæ.n.8.adeo, vt poſsint
animaduertere in eos, qui recuſant.
ex l.1.& fina.c.veter.numiſma.lib.11.
Sixtin.de Rega.lib.2. c.7.n.133.& in
fine. n.134. ait extraordinaria pœna
puniri, non verò acti illa præcedẽti,
62 relata dicto.n.133.ſed quid ſi recuſent,
eo quod prætendant, ex mutatione
monetæ, dãpnum inferri credoribus.
vera reſolutio eſt.quod ſi debitor fuit
moroſus, & tardus in ſoluendo,tunc
mutatio monetæ ſibi præiudicat, l.
quod te.l.vinum.& ibi.Scribentes.ff.
ſi certum petatur. l. 3. in fine. ff. de
actio. emp. vendi. ſi verò non fuerit
moroſus tunc mutatio monetæ credi-
tori nocet Bar. Ange. Paulus de Ca-
ſtro. & cæteri Scribentes in l.Paulus.
ff.de ſolutio.idem Scribentes in dicta
l.cum quid,& alij.quos allegat Sixti.
de Rega.lib.2.c.7.n.153.

63 Licet autem idem Montanus ibi-
dem n.9. dicat.poſſe procedi,in vim
Regaliæ aduerſus illos, qui monetam
conſtructam,redigunt ad maſſam, ex
l.1.C.de auro pũb.lib.11.eo quod Reg-
num exhauritur moneta, in dãpnum
publici commercij, hoc tamen hodie
non ſeruatur, ex traditis ab eodem
Montano, & experientia nos docet
quotidie ſaltim in hoc Principatu vbi
ex regalibus dictis *Peſſas de Vuyt, y de
quatra Seuillanas*,fabricantur vaſa ar-
gentea.

S V M M A R I V M.

*METalla, & theſauri an habeant ali-
quid commune,n.1.*

*Theſauri ſunt diuerſæ materiæ à terra,
num. 2.*

Theſaurus non eſt pars terræ,n.3.

Theſaurus quid ſit, n.4.

*Regalia theſaurorum, & minarum ab ali-
quibus diuiditur, n. 5.*

*Regaliæ theſaurorum, & minarum con-
ueniunt in aliquibus, n.6.*

Metallorum materia vbi tractatur,n.7.

Metallorum minæ cuius ſint, n.8.

*Metallorum minæ ſunt diuerſæ ſpeciei,
num. 9.*

Minæ auri,ſeu argenti cuius ſint,n.10.

Minæ in quibus locis reperiantur,n.11.

Metalla vbi reperiri ſoleant, n.12.

*Metalla an dicantur domini Regis,
num. 13.*

Metalla quibus pertineant, n.14.

Metallorum Regalia in quo conſiſtat, num.15.
Minas quærere ſoli Principi licet, n.16.
Minas quærendi facultas à ſolo Rege datur, n.17.
Regalia minarum in quibus conſiſtat, à n. 16. & 18.
Metallorum materia circa conſuetudinem verſatur, n. 19.
Metallorum, & minarum certa Regula dari non poteſt, n.20.
Minæ Regulariter cuius ſint, n.21.
Minæ ſunt in fructibus vſufructuarij, num. 22.
Metallorum an ſit aliqua pars ſoluenda, & cui, n.23.
Fiſcus quam partem capiat ex metallis, num. 24.
Metallorum commoditas eſt vſufructurij, num. 25.
Metallorum pars Regi expectans, an cenſeatur remiſſa, n.26.
Remiſſio partis metallorum debita Regi, quando ſit facta, n.27.
Minæ in Catalonia cuius ſint, n.28.
Minas an, & quomodo quis habere poſsit, num.29.
Minas quærere, quomodo liceat, n.30.
Minas in Catalonia quærere qualiter practicetur, n.31.
Minas quærendi licencia à quo detur in Catalonia, n.32.
Minarum cauſa tractatur in BaiuliaGenerali, etiam contra Religioſos, n.33.
Licencia ad inquirendum minas, quid operetur, n. 34.
Minas quærens, debet dampna reficere domino ſoli, n.35.
Dominus fundi poteſt ſibi retinere licenciam inquirendi minas, n.36.
Dominus fundi retinens licenciam quærendi minas, non indiget noua, n. 37.
Theſaurorum multa dicenda, n.38.
Theſaurus quot modis inueniatur, n.39.
Theſaurus magica arte inuentus cuius ſit, num. 40.
Theſaurus perquiſitus in proprio fundo eſt domini fundi, n. 41.
Theſaurum quærere in proprio fundo cuilibet licet, n.42.
Theſaurum quærere in alieno fundo, non licet ſine Regis licencia, n.43.
Theſaurus inuentus in alieno loco, cuius ſit, n.44.
Theſaurum quærens in alieno ſolo, an puniatur, n.45.
Pœna duplex non debet imponi pro vno delicto, n.46.
Pœna arbitraria relinquitur Iudici, num.47.
Stellionatus crimen irrogat infamiam, num. 48.
Theſaurus inuentus in alieno ſolo, non data opera cuius ſit, n. 49.
Theſaurus inuentus in loco publico, n.50.
Theſaurus inuentus in alienis terrulis, dominis earum ignorantibus cuius ſit, num. 51.
Actio Stellionatus competit domino ſoli, pro theſauro in eo inuento, n.52.
Theſaurus inuentus in loco ſacro cuius ſit, num.53.
Theſaurus inuẽtus in loco ſacro an reguletur ex opera data, vel nõ data, n.54.
Theſaurus inuentus in loco ſacro, an pertineat Fiſco Eccleſiaſtico, n.55.
Epiſcopus eſt dominus Territorij ſacri, num. 56.
Fiſcum habet Curia Eccleſiaſtica, n.57.
Salinæ quot modis ſint, n.58.
Salinoſi montes naturales ſunt in Catalonia, n.59.
Sales fiunt hominum induſtria, n. 60.
Salinæ quot ſint, n.61.
Salinæ regulantur ſicut minæ metallorum num. 62.
Salinarum pars an debeatur domino Regi, n.63.
Salinæ non permittuntur ſine licencia Regia, n.64.
Regalia ſalinarum in quo conſiſtat, num.65.
Titulus quæ ſunt Regalia in vſibus fœudorum, eſt generaliſsimus, non localis, num.66.
Salis ius in Barcinone certum eſt, n.67.

Cap.16.

Cap. 16. De Regalia ſalinarum, minarum, & metallorum.

1 Etalla, & Theſauri vnum habent commune, videlicet, exiſtere ſubtus terram: diuerſimodo tamen quia metalla ſunt pars ipſius terræ, licet diuerſa ſubſtan-
2 cia, à terra ordinaria, apellatione enim metalli, continetur, quidquid fodiendo terram inuenitur, diuerſum à terra ordinaria, ſecundum Alcia. lib. 1. parergon. c.39. relatum à Vincencio de Franchis deciſ.140. n.12.

3 Theſaurus verò, non eſt pars terræ, licet intra eam repetiatur. Secundum illius definitionem traditam à I.C. Paulo in l. nunquam nuda. §.1. ff. de adquir. rerum domi. vbi dicit, quod Theſaurus eſt vetus depoſitio, cuius
4 hominum memoria non extat, & licet Roſcenraulus de fœud tom.1. c.5. de Regali. ſeparet has duas Regalias, agens prius de Regalia mineralium
5 in concluſione 88. vſque ad 91. incluſiue. de Regalia vero theſauri, agat in conclu. 92. cum ſequen. propter connexitatem vero materiæ, cum Rega-
6 liæ ius, eiſdem regulis metiatur circa metalla, & circa theſauros, ideo coniũctim in hoc capite agam. licet prius de vno, quam de alio eodem loco agit Sixtinus de his nempe in c.16. lib.2. per totum.

7 De metallarijs. & metallis. eſt inſcriptus Titulus ſextus. lib.11. C. in quo de hac materia tractatur.

Metallorum varia eſſe genera refert Sixtin. de Rega. lib 2. c.16. n.6. ex Afflic. in c. vni. quæ ſint Regaliæ in vſi. fœudo. Luca de Pena. in Rubri. C. de metalla. lib.11. Rebuff. in l. inter publica. §. fina. ff. de verbo. ſigni.

8 Minæ autem metallorum, an ſint domini Regis. vel eorum, quorum eſt territoriam, in quo inueniuntur, magna eſt controuerſia. nam quidam dicunt eſſe domini Regis. alij dicunt eſſe eorum, in quorum fundis exiſtũt. vt latè Horati. Montano. de Rega. ti-
9 tu. argentariæ. Alij diſtingunt inter minas auri, & argenti, & aliorum metallorum, dicentes, quod minæ auri, & argenti, abſolutè ſunt domini Regis. Farina. tom.3. de varijs ac di-
10 uer. quæſtionibus. quæſt.104. inſpectio. 1. concludens. n.36. vna cum Afflic. ex quibus Vveſenbechius. de fœud. c.12. num.5. & con.45. n.24. & con.60. n.30. ſolas auri, & argenti fodinas inter Regalias referr. c. Cæterorum verò metallorum, veluti ſtagni, cupri, & aliorum, ſunt domini ipſius fundi in quo reperiuntur.

11 Alij diſtingunt, quod aut ſunt in publico loco, aut in priuato. ſi in publico, ſint domini Regis, ſi in priuato domini ſoli. hæc omnia referuntur à pluribus Doctoribus citatis á Roſcen. de fœudis c.5. de Regali. conclu. 88. & ibi additio littera D. & E. & à Sixtin. dicto c.16. nu.32. lib.2. Rebuffus Celſus Hugo. & alij Doctores in l. cuncti de metalla. lib.11. idem Rebuff. in l. inter publica. §. fina. ff. de verbo. ſignifi.

12 Vera tamen reſolutio eſt. quod aut minæ inueniuntur in locis publicis, aut in priuatis. ſi in publicis, ſint domini Regis, iuxta Tex. in c.1. quæ ſint Regaliæ. & ibi Marti Lauren. Florianus in l. ſed ſi inter duos §. quæſitum, ff. de vſufruc. Afflic. in tracta. quæ ſint Regaliæ. titu.3. n.1. & 2. Peregri. de iure fiſci lib.4. titu.2. & ſic omnia
13 metalla in dicto loco publico ſunt domini Regis. Si verò metalla ſint in fundo priuato, tripartiri debeant ita vt vna decima, (ſic ateſtatur Peregri. vbi ſuprà n.11.) pertineat Fiſco. alia
14 decima domino fundi, Sixti dict. c.16. n.59. & alia decima metallario. & hoc eſt iuxta diſpoſitionem, l. 1. 2. & 3. C. de metalla. lib.11. Farina. de varijs, ac

taliſ fodiens in ſuo fundo, ſoluere
tenebitur decimam Fiſco Fari. dicta
24 quæſt.104.n.38.quod agnouit Caſtil-
lo Sotomaior controuer. quotidiana.
de vſufructu.tom.1.c.37. n.6. vbi lo-
quens an fructus minarum pertineat
vſufructuatio.dicit. pertinere vſufru-
25 ctuario.declarans ſe,& dicens. intel-
ligendum eſſe de ea parte, quæ fundi
domino competit. non verò de ea,
quæ ad Principem expectat.quia hæc
nunquam cēſetur remiſſa,niſi expreſ-
26 ſe exprimatur. Si enim à Principe
conceſſum fuerit territorium, cum
fodinis,& minis, dicendum eſt.quod
hoc caſu, decima cenſetur remiſſa. ne
verba illa, *Cum fodinis, & minis*, ſint ſu-
27 perflua, & eluſoria. quia ex dictis iu-
ribus conſtat. Principem in fodinis
particularibus,ſolum habere illud ius
decimæ, & ſic concedens minas, &
fodinas, cenſetur dare ius, quod ha-
ber,|& per conſequens, decimam. ita
Roſcentau.in dicto c.t.de Rega.con-
clu.91.n.6. & ibi addition. littera K.
& ea quæ de conceſſione opidi, vel
caſtri, ratione territorij dixit dicta
c. 5. conclu. 6. faciunt etiam tradita
per Horati. Monta. de Regali. titu.
Argentariæ, n. 17.

28 In Catalonia, verò diſpoſitionem
l.1. C.de metal. obſeruari ateſtatur.
Iacob.Calic. Marga. fiſci.dubi.8. n.1.
vbi abſolutè ait. quod in Catalonia
nemo poteſt habere minas auri, ar-
genti,vel alterius metalli,neque ſalis
ſine Principis licencia.Nec extrahe-
re,vel perquirere confirmans ex c.1.
quæ ſint Rega.in vſib. fœudo. dicens
hanc obſeruantiā fundari in dicta l.1.
& toto titulo.C.de metal. Ex quibus
ſalua pace tanti viri exiſtimo. Suum
dictum, quatenus abſolute dicit,quod
29 nemo poteſt habere minas ſine domi-
ni Regis licencia, non ita abſolute eſt
accipiendum. Sed quod verbum illud
Habere, ſit ſumendū pro *Frui*, ideſt in-
ueſtigare,fodere,exaurire,& fabrica-
re in minis.quia cum ſuum generale
dictum confirmet, ex dicta l. 1. C. de
30 metal. & ibi loquatur textus de iure
quærendi.ideo ſuum dictum venit re-
gulandum. quod in Catalonia illud,
quod obſeruatur,eſt illud idem.quod
in dicta l. 1. diſpoſitum eſt maximè
iuxta illa verba ibi. *Vt quicunq; metal-
lorum exercicium velit efluere*, iuxta de-
clarationem Acur. verbo *Perpenſa*.di-
cens.ideſt afluētiam habere exercicij
31 metallorum. In Catalonia verò ita
obſeruatur. vt ateſtatur Cali.in mar-
ga.fiſci dubio.6. n.7. quod dominus
Rex dat licenciam perquirendi me-
talla.retenta certa parte pro domino
Rege. quæ quandoque eſt quarta,
quandoque quinta. In ſumma pars
retentionis eſt illa, quæ in conceſſio-
ne exprimitur.

Hæc autem licencia in Catalonia
32 conceditur per Baiulum Generalem.
de quibus eſtant plurimæ in Regeſ-
tris Baiuliæ Generalis quos hic re-
cencere eſſe ſuperfluum.de ipſis viſis.
ateſtor. & quod de tempore, quo
fungor officio Aſſeſſoris,& Aduoca-
ti Fiſcalis aliquæ fuerunt conceſſæ.

Et cum fuiſſet orta contentio ra-
33 tione cuiuſdam minæ inuentæ per
Religioſos Monaſterij *de Montalegre*,
Ordinis Cartuſienſis inter Curiam
Eccleſiaſticam Barcinone, & ſecula-
rem Baiuliæ Generalis. fuit lata ſen-
tencia per Admodum Reuerendum
Cancellarium Copons, die 16. Apri-
lis 1596. declarando.ad Baiuliam Ge-
neralem pertinere cauſam minarum.
legitur dicta ſentencia in libro 3. in
titu.inſtrumen.de fœudis,fol.49. re-
cōdito. in Archiuo Baiuliæ Generalis.
34 Prædicta autem ſentencia hoc ope-
ratur.quod metallarij poſſunt ingredi
fundos particulares,& eos fodere, ad
inueſtigandum,refecto damno.domi-
nis agrorum. vt ateſtatur Farina. vbi
ſuprà n.65.confirmans, ex l.ſi vendi-
tor. ſ. ſi conſtat verbo niſi talis con-
ſuetudo,

ſuetudo,ff.communia prædio.Afflic.
in titu.quæ ſint Regaliæ c.1.n.1.ver-
bo Sed in hoc,& alij relati à dicto Fa-
rina. n.66. vbi ait quod metallarius
35 ante omnia ſoluat dampnum , quod
fodiendo faciet. deinde ſi minæ ſint
vtilitatis ſoluet partem quam diſpo-
nit l.1.C.de metalla.lib.11.l.cuncti. &
l.quoſdam,& vt vbique gloſ.& Ioan.
de Platea,C.de metalla.lib.11.Andre.
de Iſernia in c. vni. quæ ſint Regal.
n.70.Afflic.deciſ.321.eo quod in mi-
narum inuentione magna vtilitas pu-
blica conſideretur.quæ priuato com-
modo præfertur.Sixti.de Rega.lib.2.
c.16.n.39.& 42.reſpõdendo illis,qui
exiſtimabant,quod ſicut non licet in-
gredi fundum alienum ad extrahen-
dos lapides , inuito domino ex l.ven-
ditor. §.ſi conſtat. ff.communia præ-
diorum.quia lapides non ita ad publi-
cam vtilitatem, & commercium per-
tinent ſicut,& minæ Caſtren.in dicta
l.fructus alias diuortio. §. ſi vir.n.4.
ff.ſolu.matri. & con.4.n.1.in fine, &
con. 23. n.2.

36 Certum verò eſt. quod data licen-
cia à *P*rincipe,ſi dominus ipſius fun-
di,velit ſuis proprijs expenſis minas
quærere,poterit. quia ipſe eſt præfe-
37 rendus iuxta tradita per Farina.dicta
quæſt.104.n.50. & eo caſu non indi-
get noua Principis licencia.cum ipſe
proprietarius fundi cenſeatur fode-
re.ex iure permiſſo à Rege.ipſi me-
tallario.& ſic hoc caſu , ſolum conſi-
deratur prelatio domini proprieta-
rij.Cepola de Serui. ruſtico. c.22. de
montibus.n.4. Farina.dicto num. 50.
Afflic. deciſ.321. n.14. Caſtren. in l.
venditor.§.ſi conſtat. n.3. ff.commu.
prædio,& in l.diuortio. §.ſi vir.n.4.
ff.ſolu.matri.Sixti.vbi ſuprà n.51.pri-
uati enim homines poſsidere poſſunt
fodinas,& fructus earum percipiunt,
ſuoſque faciunt.l.item ſi fundi. §.ſed
ſi lapicidinas.& l.ſi cuius alias aquiſ-
ſitum, §.inde eſt quæſitum,ff.de vſu-
fruc. l.venditor. §.ſi conſtat, ff.com-
munia prædio, l.fructus, alias diuor-
tio,ff.ſolu. matri. l. ſi. ex lapidicinis.
ff de iure doti.l.forma.§.ſalinæ, ff.de
cenſi.l.generalia.§.vxori. ff.de vſufr.
lega.l.cuncti,& l.quoſdam.C.de me-
talla.lib.11.l.3.§.vlti.& l.ſequen.ff.de
reb. eorum , qui ſub Tute. vel cura
ſunt.Sixtin.de *R*ega.lib.2.c.16.n.34.

38 De theſauris eſt magna differentia,
vt ex dicendis apparebit.

39 Sed ſciendum eſt. quod theſaurus
tribus modis poteſt inueniri,aut data
opera . arte magica præcedente. aut
data opera ſine magia , aut fortuito,
nulla opera data Sixtinus de *R*egali.
lib.2.c.20.n.5. quo caſu pœna capitali
tanquam maleficus venit fodiens
puniendus dicta l.vni. C.de metal.l.
nemo,C.de malefi.& mathema.idem
Sixtin.ibidem n.35.cumque his tribus
modis ſoleant inueniri.de vno quoq;
ſeparatim eſt diſputandum.

40 Primò,igitur modo.ſi data opera,
arte magia præcedente,theſaurus per
quiritur, & inuenitur, tunc abſolute
pertinet ad Fiſcum.l.1. C.de theſaur.
lib.10. ibi. *Dummodo ſine celeratis , ac
puniendis ſacrificijs,aut alia quolibet arte,*
& ibi Accur.verbo *Arte* l.2.C.de ma-
lefi.& malefi.Peregri.de iure fiſci lib.
4.titu.2.n.2.Si autem ſimpliciter the-
41 ſaurus inueniatur,perquirendo eum.
ſi in proprio fundo, cum liceat vni-
cuique , ſuus efficitur theſaurus .
Sixtinus dicto c.20.n.20.§.theſaurus.
Iuſti.de rerum diuiſ. l.vni. C.de the-
ſau.lib.10. *P*eregri.ibidem n.3. & ſic
fuit declaratum in Baiulia Generali
ſentencia lata referente Magnifico
Gabriele Berart die 6. Decẽbris 1630.
concluſione in Regia Audiencia præ-
cedente,ibi facta 27.Nouembris,eiuſ-
dem anni. In cauſa vertente in dicta
Baiulia inter Fiſci Procuratorẽ agen-
tem,& nobilem Geronimum de Tor-
res, ratione quarundam monetarum
inuentarum per ruſticos , & pœnes

dicti don Hieronymi fodiẽtes tertas
in turri, dicti don Geronymi vocata
La torra Blanca, in Vicaria de Vilafrã-
ca de Panades. abſque hoc, quod te-
neatur licentiam petere. quia iam ab
42 Imperatoribus, generalis licẽcia fuit
tributa vnicuique in ſuo proprio
fundo, in dicta l.1. C. de Theſau.

43 In alieno verò loco, nec volentibus
dominis illius, licitum eſt ſine domini
Regis licencia quærere. cum expreſ-
ſe prohibeatur in dicta l. vni. C. de
Theſau. verbo *Quod ſi nobis ſine Prin-
cipis licencia:* quod ſi quis ſine ea in
veſtigauerit, & inuenerit. integrum
44 theſaurum domino fundi reſtituere
tenebitur Sixtin. dicto c. 20. n. 27.
Anto. Gomez ad l. 45. Tauri n. 51. Vi-
llalobos in communi opinio. verbo
Theſaurus ſi inueniatur. *P*eregri. vbi
ſuprà n. 5. remanebit tamen pœnis le-
galibus obnoxius. Pœna autẽ extra-
45 ordinaria eſt, vt notat Acur. verbo *Le-
gis*. in dicta l. vni. dicens. puniri iuxta
tex. in l. ſanctio. ff. de pœnis arbitrio
Iudicis. Vnica verò tantum. cum du-
plici pœna pro eodem delicto, nemo
46 poſsit puniri. vt ateſtatur Acur. in
dicta l. ſanctio. verbo pœna. vel iuxta,
l. 4. ff. de crimi. ſtellio, quæ deporta-
tionis ad ſummum iudicatur. Sed cer-
47 te arbitrio Iudicis erit relinquenda,
qui ſecundum qualitatem facti, eam
iudicabit. quia ſtellionatus actio, non
eſt famoſa. quæ infamiam iroget iux-
48 ta dictum Vlpiani in l. 2. ff. de crimi.
ſtellionatus, cum magis tendat ad in-
tereſſe pecuniarium. ex l. 3. ff. eod.

49 Si verò forſan arando, vel alias fo-
diendo alienum fundum, Theſaurum
inuenerit. non ſtudio, nec affectate,
tunc theſaurus erit pro medietate do-
mini fundi, vbi fuit inuentus. & pro
alia medietate erit inuentoris.

50 Si verò in loco publico. qui in nul-
lius bonis ſit, fuerit theſaurus inuen-
tus, ſi præcedente licencia Regia fue-
rit inuentus, pro dimidia ad inuento-
rem, & ad Fiſcum pro alia pertinebit
ex l. 1 5. Theſaurus inſti. de rerum di-
uiſio *P*eregri. vbi ſuprà n. 4. ſi verò
ſine licencia perquiſierit, contra eos
proceditur in vim Regaliæ. & ſic me
exiſtente Fiſci Aduocato in Regio
Conſilio Baiuliæ Generalis fuit pro-
ſecutum contra Bartholomæum Gay,
& Ioannem Gay loci de Sabadell. qui
ſine licencia acceſſerant ad terminum
de Caſtellar. & ibi fodiendo. inueſti-
garunt monetas argenteas, & aureas,
ibi depoſitas olim per aliquos graſſa-
tores, & quia in proceſſu non conſta-
bat, fuiſſe per eos inuentas, pro deli-
cto inueſtigandi, fuit facta eis remiſsio
cum certæ pecuniæ ſolutione. die 9.
Nouẽbris 1639. per me exercentem,
(tanquam antiquiorem) officium Ba-
iuli Generalis. propter abſentiam ad-
modum Illuſtris Baiuli Genera. & Lo-
cumtenentis in Officio. vt videri po-
terit in originali proceſſu Fiſci Pro-
curatoris, contra dictos Bartholo-
mæum Gay, & Ioannem Gay.

Si verò Theſaurus, fuit inuentus
51 in alienis terrulis, ignorantibus, vel
inuitis dominis earum, ad dominum
fundi pertinet in totum, abſque ali-
qua parte, ſeu porcione ipſi inuento-
ri. Peregri. vbi ſuprà n. 5. §. theſauros
inſti. de rerũ diui. quo caſu actionem
52 ſtellionatus, ad eius recuperationem,
dominus fundi intentare poterit. l. 1.
2 & 3. ff. de crimi. ſtellio.

De theſauris verò. in loco ſacro,
53 ſeu religioſo inuento magna eſt con-
trouerſia. iuxta tradita per Peregri.
de iure fiſci lib. 4. titu. 2. à n. 6. cum
ſequen. referens tres ſentencias, ad
inuicem diſcordantes. Sed vera reſo-
lutio eſt. iuxta tradita in Canone. 14.
q. 5. iuncta gloſ. vbi docet. quod ſi the-
ſaurus fuerit in loco ſacro, ſeu reli-
gioſo inuentus, non data opera, ſed
fortuito, integer ſit inuentoris. iuxta.
54 §. Theſauros inſti. de rerum diui. &
licet non loquatur gloſa prædicta
quando

quando inuentus fuerit data opera,
exiſtimo tamen,tunc totum pertinere
Fiſco,iuxta ſuprà tradita.intelligẽdo
55 de Fiſco Eccleſiaſtico .iuxta relata
per Molin.Theolo.tom.1.de iuſti. &
iure diſputa.56. mihi pag.367. col.1.
verbo Dubium,vbi ateſtatur hãc eſſe
cõmunem ſenténciam ex mente Na-
uarri,Couar.Antonij Gomez,& alio-
rum. quàm ſenrenciam latioribus ar-
56 gumentis amplectitur,& ſequendam
eſſe,refert Farina.tom.3. de varijs ac
diuerſis quęſtio.q.104.n.12.quia Præ-
latus cenſetur dominus territorij,cum
ſit intra Eccleſiam,quæ Epiſcopi ter-
ritorium eſt. quia alias de iure,extra
Eccleſiam territorium nõ habet.Cle-
men.ne Romani. §.ſane de elec.Dua-
ren. de miniſ. ac benefi.Eccleſ.lib.1.
c. 4. Belluga in Speculo Princi. Ru-
bri.22.Sixtin.de Rega.lib.1.c.4.n.119
licet in Catalonia Epiſcopi territo-
rium habeant. ex pragmatica Regis
Ferdinandi II. quæ eſt caput ſextum
ſub titulo de *Bisbes* , y *Prelats,* lib.1.
Pragmaticarum. refert Oliba ad vſati
Alium namque c.11. n.6.de Theſau-
ris multa refert Sixtin.de Rega.lib.2.
c.21.per totum.& Curia Eccleſiaſtica
Fiſcum habet.vt ex c.ſi quis 17. q.4.
verbo *Quia diuerſitatem*.vbi gloſ.ver-
57 bo *Præter* in fine. & ex alijs probat,
& reſoluit . Barboſa de off. & poteſ.
Epiſ.allega.107.n.16. & 17. & ſic ſi
data opera , in loco ſacro fuerit the-
ſaurus inuẽtus,integer pertinebit Fiſ-
co Eccleſiaſtico.iuxta reſoluta per Fa-
ri.vbi ſuprà n.11.in fine,& n.12.

Salinæ in duplici modo ſunt.quæ-
58 dam conſiſtunt in venis terræ, ſicuti
metalla, quæ ſunt partes terræ. aliæ
verò ſunt,quæ induſtrialiter fiunt,da-
ta opera hominum Plini.de naturali
hiſto.lib. 31. c.7. Hæc diuiſio aperte
percipitur ex traditis à Sixtino de
Rega.lib.2.c.19.à principio.de primis
extant montes grandiores in villa de
59 Cardona huius Principatus.de ſecun-
dis, fit fabrica in territorio de Tor-
toſa. vbi fabricantur ſales certis mo-
60 dis,hominum manibus, & induſtria.
vt cunq; ſit.ſiue ſales ſint naturales
ex minis,ſiue ex fabrica,ſeu conſtru-
ctione, publicæ ſunt, iuxta tex. in l.
forma.§.locus, & in l. inter publica
17.ibi,*Iura ſalinarum*,ff.de verbor.ſig-
ni.Gramma.deciſ.31.n.3.Alex.cõ.86.
n.2.lib.4. Iacobi. de fœudis, verbo:
61 *Cum argenti fodinis,& ſalinis.* alij di-
cunt , quod quædam ſunt publicæ,
& quædam priuatæ. Rebuff.in dicta
l.18.verbo *Salinæ*,ff.de verbo.ſignifi-
ca.vnde metiuntur eiſdemmet regu-
lis, quoad inueſtigationem, conſtru-
ctionem, ſeu fabricam. quibus regu-
lantur minæ,vt ſupra dictum eſt.Six-
tinus de Regalis lib.2.c.19.n.9.& 12.
62 tradit Grego. Lopez ad l.11. titu. 28.
p.3. gloſ. verbo : *De las ſalinas*, & ſic
ſoluitur domino Regi , ſeu eius Fiſ-
co.ſecũdum ſolutionem metallorum,
63 & diuiſionem ſuprapoſitam.videlicet
ſiue in priuatis fundis. ſiue in publicis
locis,cum licẽcia tamen domini Re-
64 gis Calici.Marga.fiſci dubio 8. n.10.
verbo: *Septuageſimo ſeptimo*.Ex quibus
pro coronide huius capitis,reſoluitur.
65 quod hæc Regalia conſiſtit in iure
dandi licenciam,ad inquirendum,ſeu
fodiendum , & recipiendum, ex illis
partem Fiſco aplicandam , quæ cum
conceſsibilia ſint erunt per conſe-
quens præſcriptibilia . de quibus in
cap.de Regaliarum præſcriptione.
66 Et licet Alfonſus Azeuedo tom.3.
ad leges Regias Caſtellæ lib.6.titu.19
l.37. dicat,Petrum Iacobũ Iſerniam,
& Aluarotum aſſerere,proprietatem
ſalinarum non eſſe domini Regis,eo
quod ſit de riſorium,dicere omnia cõ-
tenta,in titulo, quæ ſunt Regalia eſſe
dñi Regis.in prædictis tamen cenſeo
inſiſtendum:& miror quod tale dictũ
á tãtis viris ſuprà nominatis ſit pro-
latum. Et erroneum eſſe,pro ſua de-
fenſione dicere. quod tex. in dicto
c.quæ

c.quæ ſint Regalia,in vſibus fœudorum,ſit ius locale,provt impertinenter dicunt illi. maximè ſi atendatur ad tradita per Roſceutaul. de fœud. to.1.c.1.conclu.8.& 9. vbi dicit.quod licet Titulus de fœud.in corpore iuris ciuilis non inſcribatur. *Iura fœudorum*,ſed *Vſus*, *&* *conſuetudines fœudorum*, tamen ait.quod loco iuris cõmunis ſunt. clarum igitur eſt. non poſſe tale ius locale dici.

67 In hac ciuitate Barcinone, ratione ſalis eſt ius certum quoddam diſpoſitum in c.76.in conſuetudinibus dictæ Ciuitatis vulgo dictis *Lo recognouerunt Proceres*, vbi vectigal ſeu, læſda quæ antiquitus ſolita erat ſolui de ſale, quæ portabatur ad dictam Ciuitatem, non ſit ſoluenda. In quo autem conſiſteret hæc leſda,nullibi apud noſtros Authores Catalanos reperi. Sed ſolum reperi diſpoſitam prædictam franquitatem ſoluẽdi læſdam ex ſale.

S V M M A R I V M.

Fiſcus ſuccedit in bonis,quæ auferuntur tanquam ab indignis, n. 1.

Indignus ſuccedendi quis dicatur, & ex quibus, num. 2.

Fiſcus indignum excludit,n.3.

Indignus quis ſit,n.4.

Indignus nemo ſit ex alieno facto,n.5.

Indignus ab incapaci in quibus differat, num.6.

Indignus quomodo adquirat hæreditatem, num.7.

Indignus ante aditam hæreditatem facit hæredem Fiſcum,n.8.

Indignitas quo tempore inſpiciatur, n. 9.

Bona caduca quando dicantur,n.10.

Caduca bona quæ dicantur,n.11.

Caducitas quot modis eueniat,n.12.

Incapax non dicitur adquirere, n. 13.

Regalia eſt ſuccedere Fiſcum in bonis delatis indigno,n.14.

Bona auferre ab indigno ſolus Fiſcus poteſt, n.15.

Indignitas ex quibus inducatur,num.16.

Indignus ex particulari facto,non dicitur abſolute indignus,n.17.

Indignus eſt, qui ex celere ſuccedit, num. 18.

Indignus eſt,qui ex reprobato pacto vult ſucedere, n.19.

Pactum de diuidenda hæreditate viuentis,eſt reprobatum, n.20.

Indignus eſt qui non vindicauit mortem defuncti,n.21.

Vindicare mortem defuncti qualiter teneatur hæres, n.22.

Vindicaſſe hæredem mortem defuncti, quando dicatur, n.23.

Ius ſibi dicere nemini licet,n.24.

Indignus eſt qui in mortem defuncti conſpirauit, n.25.

Mors ex quibus cauſis ſecuta dicatur, num. 26.

Indignus an ſit qui non adibuit medicinam infirmo, n.27.

Indignus reputatur,qui ſic ateſtatore fuit nominatus, n.28.

Indignus an ſit,ex ſola nominatione teſtatoris. n.29.

Indignus ateſtatore per quæ verba inducatur, n. 30.

Indignus an ſit,qui aliquem teſtari prohibuerit,n.31.

Prohibitus teſtari, quando quis dicatur, num. 32.

Prohibitio cenſetur facta, ſi ſe hæredem nominare fecerit, n.33.

Voluntas coacta quando dicatur in teſtamentis,n.34.

Coactio in teſtamentis quando dicatur, num.35.

Preces nimis affectatæ, habentur ad inſtar incuſsionis iuſti metus, num. 36.

Metus qualis requiratur, vt poſsit dici, teſtatorem prohibitum teſtari, num.37.

Compellens teſtatorem, vt aliquem faciat hæredem. an dicatur prohibuiſſe teſtari, n.33.

Dolus tertij an noceat tertio,n.38.

Tertius an poſsit nocere tertio, n.40.
Dolus dans cauſam contractui cenſetur dampnum dare, n.41.
Ingratitudo condempnatur, n.42.
Ingratitudinem aborruit Deus, n.43.
Ingratis delata hæreditas auſertur, n.44
Ingratitudinem committens, ſeipſum facit indignum, n.45.
Ingratitudinis cauſa fœudatarius fœudo priuatur, n.46.
Ingratitudinis cauſæ enumerãtur, n.47.
Ingratitudinis ſpecies narrantur, n.48.
Ingratudines aliquæ referuntur, n.49.
Ingratitudo filiorum, n.50.
Ingratitudo qualiter alleganda, & probanda, n.51.
Indignus an ſit qui opugnat teſtamentum, num.52.
Opugnare teſtamentum quando dicatur, num.53.
Teſtamentum arguens de falſo quando dicatur opugnare, n.54.
Teſtamentum opugnans ex defectu ſolemnitatis, an dicatur contrauenire ei, num.55.
Teſtamentum an opugnet, qui allegat illius defectum, n.56.
Factum teſtatoris non opugnans, poteſt capere ex teſtamento, n.57.
Indignus reſpectu teſtamenti quis dicatur, n.58.
Moleſtia hæredi quando inferatur, num.59.
Moleſtia duplex iuris, & facti, num.60.
Moleſtari prohibitus de qua moleſtia intelligatur, n.61.
Teſtari, prohibere an dicatur, reſpectu illius, qui nunquam fuit teſtatus, num.62.
Fiſcus quando ſuccedat prohibenti teſtari, num.63.
Factum tertij quando præiudicet alicui, num.64.
Teſtari prohibet, qui impedit reuocare primum teſtamentum, n.65.
Reuocationem primi teſtamenti prohibens quid operetur, num.66.
Regalia auferendi bona tanquam ab indinis, quæ requirat, n.67.
Fiſcus in quibus caſibus, non ſuccedat prohibenti teſtari, n.68.
Indignitas ſucceſsionis, à Fiſco ſolum eſt opponenda, n.69.
Teſtator non poteſt indignum facere dignum, n.70.
Indigno facto, non poteſt teſtator capacitatem dare, n.71.
Indignus factus, non poteſt repudiare hæreditatem inpreiudicium Fiſci, n.72.
Fiſco vt ſuccedat indigno, debet hæreditas ei eſſe delata, n.73.
Fiſcus ſuccedens ablatis ab indigno, an teneatur ſoluere onera hæreditaria, n.74
Onera realia à quocũque rei poſſeſſore ſunt ſoluenda, n.75.
Fiſcus ſuccedens quæ onera teneatur ſoluere, n.76.
Indigni ſucceſsio in Catalonia qualiter reguletur, n.77.
Marito licet occidere vxorem adulteram num.78.
Mulieri an liceat occidere maritum adulterum, n.79.
Lex loquẽs de marito, an intelligatur de vxore, n.80.
Fiſcus quando excludatur à ſucceſsione indigni, n.81.
Fiſcus non capit poſſeſsionem bonorum niſi præcedente ſentencia, n.82.
Regalia ſuccedẽdi Fiſcũ in bonis, quæ auferũtur ab indigno in quo cõſiſtat, n.83.
Fiſcus in quibus caſibus non ſuccedat, non expectantibus legatis, n.84.
Indignus eſt, qui non adhibet medicamenta infirmo, n.85.
Indignus eſt, qui non redimit captiuum, num.86.
Indignus eſt maritus ſi ob lucrum dotis vxorem occidat, n.87.
Indignus eſt Tutor legato, ſi à tutela ſe excuſet, n.88.
Hæres non adimplens voluntatẽ defuncti priuatur eius hæreditate, n.89.
Indignus nõ eſt à quo hæreditas auſertur, non tamen ex facto indigno, n.90.

Indignitatis

Digitized by Google

Indignitatis materia vbi tractetur, n.91.
Fiſcus ſuccedens indigno, an in totum ius ſuccedat, n.92.
Subſtitutio an excludat Fiſcum, quando auferetur ab indigno, n.93.
Subſtitutio fideicommiſſaria an excludat Fiſcum, n.94.
Subſtitutio vulgaris, & fideicommiſſaria in quibus differant, n.95.
Indignus, ex ſubſtitutione an excludatur, num.96.
Hæreditas adita non dicitur defuncti, num. 97.
Aditione hæreditatis noua hæreditas dicitur, n.98.
Delatio hæreditatis quem effectum pariat reſpectu Fiſci, n.99.
Fiſcus quanto tempore poſsideat hæreditatem illius, à quo vt abindigno infertur, n.100.
Fiſcus an ſolum habeat vſumfructum bonorum abblatorum, n.101.
Fideicommiſſarius an, & quando poſsit compellere hæreditatem adire, n.102.
Fideicommiſſaria ſubſtitutio ſi expiret, cuius effectus ſit, n.103.
Bonorum detentio quanto tempore duret pænes Fiſcum, n.104.
Mulier an ſit indigna à mariti ſucceſsione, & quando, n.105.
Mulier quando fuit indigna hæreditate mariti, n.106.
Mulier diuertens à marito an ſit indigna eius hæreditate, n.107.
Culpa vniuſcuiuſque attenditur, n.108.
Bona apoſtatorum cui pertineant, n.109.
Vacantem hæreditatem quando poſsit Fiſcus allegare, n.110.
Tacita fides de reſtituendo hæreditatem an præſumenda ſit, n.111.
Fraus præſumpta an præiudicet, n.112.
Spurius quando capiat hæreditatem paternam, 113. & 114. & ſequen.
Hæreditate adita non dicitur defuncti, num. 115.
Hæreditatis aditio quando dicatur, n.116.
Aditio eſt probanda, n.118.

Cap. 17. De Regalia auferendi Bona ab indignis.

HABET etiam Fiſcus
ius quoddam, ſucce-
1 dẽdi in bonis eorum,
à quibus auffertur tã-
quam ab indignis. re-
fert Horati. Mõtano
de Regali. c. bona quæ ait ab indig-
nis. de quibus agitur in titulis, ff. de
his quibus vt indignis, ff. ſi quis ali-
2 quem teſtari prohibuerit. ff. de bonis
dãnato. & in eiſdem met titulis in li-
bro codicis. de quibus Cancer. tom. 1.
vari. c. 6. multa ſcripſit. *P*eruẽta enim
aliquibus hæreditate, quos indignos
3 ad ſuccedẽdum defuncto ius declarat,
Fiſcus in ea ſuccedit. prius indignum
repellendo. quia extante legitimo
hærede, Fiſcus non poterat ſuccedere.
4 indignum autem generaliter apella-
nit Iureconſultus, in l. 2. ff. de his qui-
bus vt indig. eum, qui culpa ſua, ideſt
ex ſuo proprio facto ab homine pro-
bo, & digno, ſe indignum fecit. Six-
tinus de Rega. lib. 2. c. 10. n. 2. facto
5 enim alieno, nemo fit indignus. vt in-
ſinuant verba illa dictæ l. 2. & ideo in
hoc differt his à quo aufertur, ab in
6 capaci. quia indignus adquirit domi-
nium, & poſſeſsionem hæreditatis ſi-
bi delatæ, donec Fiſcus ab illo hære-
7 ditatem euincit. l. 1. vbi notatur. ff. de
his quibus, vt indig. Bar. in l. impera-
tor. ff. de iure fiſci. l. his conſequẽter.
§. 1. ff. fami. herciſcun. *P*eregr. vbi ſu-
prá n. 7. quia ſi inſtitutus hæres. ante
aditã hęreditatẽ, indignus fiat, ſi dece-
9 datante aditã hęreditatẽ, facit hæredẽ
Fiſcum, l. ſi ſequens in princi. ff. ad ſila.
Antoni. Fumeus *P*ariſienſis in tracta.
de ſucceſsio. titu. de vulgari mihi pa-
gin. 417. & adeo in totum bona Fiſco
aplicãtur quod nec Trebellianica in-
digno reſeruatur, nec falcidia. ita Six-
tinus de Regali. lib. 2. c. 10. num. 10.

ex l.marcellus. §.fina.l.recuſate. ſ.ſi
Fiſco,ff.ad Trebelli.l.beneficio, ff.ad
leg.falci.nec legitimâ, l.Papinianus.
ſ.meminiſſe,ff.de inofficio.teſtamen.
l.poſt legatum.ſ.qui mortis,ff.de iu-
re fiſci.& ideo, bona quæ ex indigni-
10 tate Fiſco applicantur, non dicuntur
propriè *Caduca*, ſed *erepta*, cum per
Fiſcum eripiantur ab eis, quibus de-
ferebantur,ex l. vlti. ff. de iure fiſci.
Vlpia.in fragmen.titu.15. verbo. *De-
cimoquinto*.licet multoties caduca ap-
pelletur,hoc tamen impropriè. vt in
11 l.2.ff.ſi quis aliquem teſtari prohibue-
rit.in illis verbis. *Ea hæreditas caduca
cum ſuis oneribus*.Caducitas enim qua-
12 tuor modis ſuccedebat. quos refert
Roſentau.dicta conclu.55.n.5.ex qui-
bus, ius antiquum digeſtorum Fiſco
deferebat hęreditatem.quod Iuſtinia-
nus correxit in l.1.C.de cadu.tollen.
& ibi communiter Scribentes, Inca-
13 pax verò non adquirit. quia non ha-
bet capacitatem,in qua ius ſucceſsio-
nis poſsit fundari, ex quibus ateſta-
tur Sixtinus de Regali. lib.2. cap.10.
num.4. quod indignus magis habet
quam incapax, quia indigni capiunt
bona defuncti, nec aliter illis pri-
uantur, quam ſi Fiſcus agendo,ab eis
auferat, vel excipiendo eos repellat,
nec per alios à bonis excluduntur,
vel repelluntur.incapaces verò ſtatim
faciunt locum alteri, veluti ſubſtitu-
tis,vel coniunctis, vel venientibus
abinteſta.l.vni. de C.cadu.tollen. l.ſi
in metallum C. de his quæ pro non
ſcrip.habentur. l.is cui,ff.de alimen-
tis lega. gloſ. in l. ſi quis mihi bona.
§. ſi quis plane. ff. de adqui. hæredi.
communiter Doctores in l.1. C. de
hæredi.inſtit.Pariſ.cõ.18. & 19. lib.2.
Peregri. de iure fiſci lib. 2. Titu. 1.
num. 2. Iulius Clar. ſ.teſtamentum,
quæſt.31.

14 Hoc ius ſuccedendi Fiſcum, Rega-
liam eſſe ateſtatur Roſentau.de fœud.
tom.1. cap.5.de Rega. conclu. 55. &
eſt Tex.in cap.vni. quæ ſint Regali.
l.1.ff.de iure fiſci,l.Papinianus, §.me-
miniſſe, ff. de inoffi. teſtam. plures
refert Peregrin. de iure fiſci. lib. 2.
Titu.2.vnde fit,quod tertius non po-
teſt, hac actione (quæ ex titulo de
indignis oritur) agere aduerſus
15 eum, cui hæreditas eſt delata. cum
ſoli Fiſcó pertineat, vt ex gloſa no-
tabili in l.his conſequenter,§.1.ff.fa-
miliæ hærcis. & ex aliis reſoluit Pe-
regri. dicto lib. 2. titulo. 2. num. 8.
Cancer.varia.reſolu.to.1.c.6.n.10.

Cum autem hoc ius ſuccedendi,
16 quod Fiſco competit, eueniat ex in-
dignitate eorum, quos ius indignos,
ex aliquo facto particulari effecit,ſeu
declarauit,plures recenſet, & modos
Sixtinus de Regalib. lib. 2. cap. 10.
per totum. ideo hoc capite agam de
caſibus, ex quibus homines indigni
fiunt.Indignus autem reſpectu vnius
17 actus, non dicitur abſolute indignus.
ſed tantum,quo ad illum actum.Pere-
gri.dicto c.2. n.19.

Imprimis indignus de iure eſt, qui
18 ſcelere perpetrato, hæreditatem ad-
quiſiuit. l.lucius,& ibi Bar. ff de iure
fiſci. & ibi gloſ. l. hæredem, ff.de ca-
lũpnia.l.quod dicimus. §.fina.ff.quod
metus cauſa.pluribus.comprobat fun-
damentis Peregri.dicto c.2.n.6.

Habet etiam locum.ius huius Rega-
19 liæ ſuccedendi Fiſcum, auferendo ab
indigno, veluti ſi ſuper ſucceſsione
alicuius, pactũ fuit ex ſe reprobatum
Sixtin.de Regali.lib.2.c.10.n.30. vel
quod ex eo inferatur dãpnum,ſeu in-
iuria ei,de cuius hæreditate paſciscitur
l.2. §.fina.& ibi DD. ff.de his quibus
vt indig.l.1.ſ.1.ff.de dona.& in l.fina.
C.de pac.additi.ad Roſcen.d.c.4. cõ-
20 clu.56. littera A.quia de iure, eſt re-
probatum pactũ,de diuidenda hęredi-
tate viuentis.d.l.fina.ibi *ſecundũ vete-
res itaq; regulas*,vbi gloſ. verb. *Obſeruatĩ*
dicit fiſco aplicari.ſequitur Pere.lib.2
tit.10.n.3.cũ ſequẽ.Cãce.to.1.c.6.n.18

Indignus

21 Indignus etiam iudicatur ille, qui necem defuncti nō vindicat.l.1. C.de his quib.vt indig.l.3.§.quod ad cauſam.cum ſequen.ff.ad.S.C.ſilani.Iuli. Cla.ſ.fin.q.79.n.8.Pereg.lib.2.rit.5. n.5. quod non eſt ita indiſtinctè acci-
22 piēdum, videlicet ſi non vindicauerit cum armis necem defuncti.quia non permittitur eum eis vindicta,ſed iudicialiter corā Iudice rōqueri,vt pœnis legalibus coarceatur Pereg.dicto tit.5.n.20.quod adimpletum cēſetur,
23 ſi proſecutus fuerit cauſam vſque ad primam ſententiam incluſiue. iuxta Peregri.ibidem n.19.idē titu.3. n.10. quia nemini licet,ſibi ipſi,ius propria
24 authoritate dicere. quod cōfirmat ex l.interdū.ſ.qui furere. ff.de fur.aſſerens. hoc idem tenere plures authores, per dictum Peregrinū allegatos. hunc articulum latè reſoluit Cancer. to.2.de pace,& treuga à n.89.dicens. in Catalonia receſſum eſſe á tali diſpoſitione, quod etiam refert Sixtinus de Rega.lib.2.c.10.n.24.& ſic nullus hæres tenetur defuncti necem vindicare.

25 Eſt etiam indignus ab hæreditate defuncti,ille,qui in necem illius fuit particeps, ſiue in eam machinauit.l. Iurius.ff.de iure fiſci,l.his cōſequens, ſ.1. ff.fami.hercis. l.indignū, de his quibus,vt indig.Peregri.ibidē.lib.2.
26 titu.3.à principio.quia quacunque ex cauſa,ex qua mors ſequatur, ſi alicuius culpa euenerit,ipſi imputatur, vt ſit indignus.ex l.indignum, ff.de his quibus,vt indig. vbi gloſ.verbo. *In-*
27 *dignum*,extendit, dicens. iuſtam cauſam eſſe ex qua quis dicatur indignus. ſi medicum in infirmitate,ex qua deceſſerit, non adhibuerit. confirmans hoc ex alijs iuribus, & authoritatibus Doctorū hoc tenentium Sixtinus de Rega.lib.1.c.10. n.70. cū ſequen.
28 Indignus eſt, etiam ille,quem teſtator indignum eſſe appellauit. ita quod, nec ex cauſa inteſtati poteſt ſuccedere. Peregrin. lib.2. ritu. 4. l. cum quidam, & ibi Bar. ff. de his quibus, vt indig. l. hæreditas, vbi communiter Scribētes.& Bar.r.eod. Iuli.Clar. §. teſtamentum quæſt. 93. quod dictum declarat Bald.in dicta l.
29 hæreditas. col.1. quod ex eo, quod teſtator ſolum nominauit indignum, ſufficiat vt indignus reputetur, (quoad ſuccedendum defuncto) etiam ſi cauſas indignitatis non exprǽſſerit. ſufficiunt enim verba à teſtatore prolata, indignitatem denotantia, etiam ſi formalibus verbis, indignum non nominauerit. vt
30 aſſerit Bar. in l.1. ff. ſi quis aliquem teſtari prohibuerit. Bal. in l. 1. colum penultim. C. eod. hoc enim caſu,hæreditas ab indigno aufertur. & Fiſco applicatur.

31 Eſt etiam indignus ille, qui aliquem teſtari prohibuerit. Peregri. lib.2. tit.6. qui diuerſis modis declarat, quando quis dicatur aliquem teſtari prohibuiſſe. pœne quem videri poterit Sixtinus de *Re*gal. lib 2. cap.10. á num.61. cum ſequen. totam hanc materiam latè diſcuſſam tradit etiam Cancer. tom. 1. c.6.per tot.maximè n.20.

32 Sed ad hoc quod attinet ad ius Regaliæ, ſummariè hic referam, quando ad hunc effectum, dicatur, prohibuiſſe aliquem alium teſtari. Primò, ſi abſolutè prohibuerit, vt in l.1.& toto.titul. ff. & C.ſi quis aliquem teſtari. Peregrin. vbi ſupra n.1.

33 Secundò, ſi coegerit eundem teſtatorem, vt ipſum turbantem hæredem inſtituat,à n.2. vbi quæ coactio requiratur, & qualis metus, reſoluens,quod eo caſu,cum coacta ſit vo-
34 luntas, licet voluntas reperiatur,punitur extra ordinē hæres inſtitutus, & tāquā ab indigno,hæreditas aufertur,& Fiſco aplicatur Pereg.ibidē n.5. verb.*Veritas tamen videtur*,& n.8.& 9. & non

35 & non ſolum quádo minis ,& temore
infertur metus. ſed etiam precibus,
nimis affectatis,iuxta,tradita.per Ce-
36 po. caurela 36. quia nimis affectatæ
preces,habentut ad incnſsionem iuſti
metus.plura *Peregrin.*vbi ſupra n.12
verbo *Cepola*.dicens. idem eſſe, in eo
qul dolo malo , abſque metu inducit
teſtatorem ad hoc, vt eum hæredem
37 inſtituat,referẽs in numeris ſequen-
tibus,qualis metus requitatur.& quo
modo procedendum ſit , qui eſt ter-
tius modus. Quartus refertur caſus
38 (licet apud eum ſit ſecundus) à Pere-
grino ibidem n.13.quando quis teſta-
torem compellit , vt alium tertium
hæredem inſtituat. iuxta gloſam in
Rubri. ff. eod. quam ſententiam re-
probat eadem gloſa dicens . *Licet hoc
caſu quidem ſecus*. ex l.1. C.ſi quis ali-
39 quem teſta.prohibuer.quia licet dolus
alterius tettij,dans cauſam cõtractui,
non poſsit mihi nocere,ex l.procura-
tor agit,ff.de doli mali, & metus ex-
ceptione.l.ſed ſi ex dolo.ff.de dolo.l.
apud Celſum 5.in hac , & in § illa
etiã quæſtio. ff.de doll mali , & met.
40 ex.Bar.in l.elegãter col.2.ff.de dolo.
tamen hæ Regula in vltimis volun-
tatibus , non habet locum. quia in
teſtamentis,aliter clare diſponitur in
dicta l.1.c ſi quis ali.teſta.prohi.vide-
41 licet.quod dolus dans cauſam vltimæ
voluntati, ex qua capere aliquis po-
teſt,inmediate,ipſi dampnum inferr,
& et nocer. vt late ex pluribus re-
ferr. Hieroni. Gabri.con.99. à nu.9.
& 10.quos ſequitur Peregri.dicto c.6
à n.13.

42 Ingratitudinis morbo,quàm turpe
ſit laborare , non ſolum commemo-
rãt Sacra pagina, earum ſcilicet nar-
ratione plagarum, quibus Deus ſuæ
bonitatis vindex, inmemores Iſrae-
liticæ gentis voluntates , acerbe ſi-
43 mul , & iuſte afflixit. Verum etiam
authores Priſci in ſuis monumentis,
nobis teſtatum relinquerũt,&ſic iura
44 ingratos odio habuerunt. adeo quod
delata eis hæreditate. ab illis tãquam
ab indignis. Fiſcum vindicare ſtatue-
runt. l.1. ff.de his quib.vt indig.quia
commitens ingratitudinem, ſeipſum
facir indignum.c.1. §.eſt,& alia ver-
45 bo : *Item, qui dominum*, Tit. quæ fuit
prima cauſa benefi. amiten. In vſi.
fœudo.vbi propter ingtaditudinem,
fœudatatius fœudo priuatur.Ingradi-
46 tudinis verò ſpecies, ſeu caſus,refert
Pere.de iure fiſci lib.2.c.8.n.1.verbo
Nilmirum.primam conſtituens in eo,
47 qui defunctum criminaliter acuſauit.
l.1.ff.de his quibus, vt indig. Secun-
dum in eo.qui filiam,vel vxorem in
vità ſeu morte ſecuta ipſius defuncti,
48 cognouit.l.ſororem,C.eod. Tettiam
in eo,qui occidiſſet aliquem defuncti
coniunctum,ex qua morte, ſi defun-
ctus vixiſſet , iniuriatus eſſet. vel ad
iram prouocatus,ſecundum Barto.in
l.ex parte.ff.de adimen.legat.l.ſi ini-
miciciæ,ff.de his quibus vt indig.ſe-
49 quit.Ruin.cõ.162.col.1.Quartam in-
gratitudinis cauſam refert Peregri.
ibidem n.5.in vidua, quæ lapſo anno
luctus , luxurioſæ viuit. nam ab ea.
tanquam ab indigna , Fiſcus Auocat
hæreditatem. quia ſi intra annum
ſtrupum committat , punitur ex l.1.
50 C.de ſecun.nup. Ingraditudinis cau-
ſas plures refert,Tex.in auth. vt cum
de apellatione cognoſcitur.c.3.§.aliud
quoque capitulum verbo *Cauſas autem
ingratitudinis*,quæ licet reſpectu filio-
rum,erga parentes referuntur. idem
eſſe quoad alias perſonas ſeruandum
iudico. ex quibus extranei recipiunt
operas vti parentum , veluti cum eis
donant,,aut legant,aut hæredes inſti-
tuunt. plura Doctores in l.12. C. de
reuo.dona.

51 Ingratitudo autem ſpecialiter , &
indiuidue deber allegari, & probari.
iuxta tradita in C.fabri. lib.4. rit.9.
defini.4.& ibi additio.n.4. in patre,
& eius hærede hoc probat,vt in no-
uella

uella 115.§.aliud iuncta l.omnimodo.
30. C.de inoffi.teſtam.
52 Enumerat etiam Mier.indignos,
& Roſentau.de fœud.dicto c.5. to.1.
conclu.6. cum qui ſe oponit contra-
dicendo defuncti voluntatem Pere-
gri.lib.2.titu.7.in princi. quod con-
firmat ex l.cum tabulis. ff.quibus, vt
indig.quia impugnans teſtamentum
53 ex defectu perſonæ teſtatoris , cum
ipſa exceptio reſpiciat ipſam perſo-
nam;aqua validitas teſtamenti depē-
der, opugnata ea. cenſetur, & totum
teſtamentum impugnatum., l. papi-
nianus.ſ.meminiſſe.ff.de inoffi.& ſic
ex teſtamento nil capere poterit, ſed
de alijs,quæ ſunt extra teſtamentum
capere poterit Pereg.lib.28.Titu.7.
á n.2.
54 Similiter dicitur cõtradicere eum,
qui arguit teſtamentum de falſo.
quia priuatur de omnibus , quæ in
teſtamento relinquuntur , & Fiſco
aplicantur l.poſt legatam. §.illi ve-
rò.l.alia,C.eod.l.eius qui §.fina.ff de
iure iuran.Peregri.à n.13. vbi ſuprá,
hoc idem aſerit Sixtinus de Regalijs
lib.3.c.8.à n.35. cum ſequentibus vbi
de indiguitate.quæ oritur ex opugna-
tione contra teſtamentum, quod de-
clarat Cancer.to.1.varia. c.6. á n.21.
55 vbi n.22.ait. quod non dicitur quis,
opugnare teſtamentum,quando dicit
de nullitate, ex defectu alicuius ſolē-
nitatis, quia tunc non opugnat iudi-
cium . neque voluntatem teſtatoris ,
ſed factum.vt latè per eum.quemam-
modum ateſtatur Codex fabrianus
56 hoc titu. definitione 5. non dicitur
contrauenire teſtamento eum,qui ex
teſtamento acepit , ex aliqua cauſa,
quam verã exiſtimauit,ſi ex alia cau-
ſa teſtamentum eſt nullum.quia non
conqueritur de facto teſtatoris , ſed
57 de defectu teſtamenti.ex iuris diſpo-
ſitione. l.poſt legatum.5. ff.hoc titu.
& ibi Bar.n.4.vbi conſtituit differen.
tiam in eo,qui opugnat teſtamentum
in totum,& illius validitatem.vel iu-
dicium , ſeu perſonam teſtatoris. ex
58 quibus iuxta prædicta , regula gene-
ralis eſt.quod ad hoc, vt quis dicatur
indignus.& vt ab eo,veluti ab indig-
no auferatur hæreditas,& Fiſco apli-
cetur. debet eſſe contradictio directè
ad perſonam teſtatoris. argumento
59 eorum quæ dicta ſunt, & quæ de mo-
leſtia tradit Surdus deciſ.194.n.11.vbi
moleſtare prohibitus. á teſtatore,
cenſetur , non ſolum de moleſtia
facti, ſed iuris. ex Abba. & alijs per
60 eum relatis ſimiliter num.15. vbi ait
quod moleſtia in parte maiori bono-
rum, idem operatur quo ad hoc , vt
61 hæres priuetur omnibus bonis, ſicuti
ſi moleſtaſſet in tota.Bar. in l.ſticum
quimeus erit;ff.de lega.1. Ruin.con.
48.n.11.vol.2.Surdus de alimen.titu.
9.q.26. n.35.
62 Incidit etiam in pœnam indigni,
& dicitur impedire aliquem teſtari.
quando impedit eum , qui nunquam
fuit teſtatus.l.1.& 2.ff. & C.eod. Sed
hoc caſu diſtinguit Peregri.vbi ſuprà
n.15. dicens.quod aut prohibuit eum,
qui nunquam fuit teſtatus iuxta di-
ctam l.1. & tunc , aut prohibens erat
proximior teſtatori in gradu , & ei
aufertur hæreditas , & Fiſco aplica-
63 tur , & excluſis cæteris agnatis vlte-
rioribus ſi enim in eodem gradu ſunt
alij cognati,hi ſuccedent excluſo Fiſ-
co.Fiſcus autem admititur. ſolum ad
eam partem, quæ indigno compete-
bat.ſi verò teſtator erat pœnitus ex-
traneus ei , qui abinteſtato non erat
ſucceſſurus. tunc factum impedietis,
non præiudicat venientibus abinteſ-
64 tato. neque Fiſcus ab eo aufert, niſi
conſtaret,quod teſtator volebat alios
inſtituere, & non venientes abinteſ-
tato.quia perinde eſt,ac ſi tertius ille
compelliſſet defunctum,facere hære-
des venientes abinteſtato. argumẽto.
l.conficiuntur. ff. de iure codicillo.l.
ſi quis cum nullum, ff. eod.ſequitur
Bar.

Bar. quem communiter Doctores ſe-
cuntur , vt ateſtatur Peregrin.lib.2.
tiu.6. n.15. & 16.

65 Dicitur etiam quis , alium pro-
hibuiſſe teſtari , quando impedit
teſtatorem reuocare voluntatem prę-
cedentem,ſi vellet eam reuocare, ſeu
mutare.vt probát communiter Scri-
bentes,ex l.1.ff.quibus,vt indig.quod
quidem generale dictum interpreta-
66 tur Bar.in l.virum colum.pen.ff.eod.
dicens ; quod ſi prohibens reuocari
primum teſtamentum,& illud confi-
cere, non erat in primo hæres inſti-
tutus;nec in ſua poteſtate cõſtitutus.
Iſte non impedit,quin hęreditas per-
ueniat inſtituto in eo. l.2. §.fratris,
ff.eod.ſi verù inſtitutus fuiſſet filius,
vel ſeruus prohibentis , etiam quod
non ſit in eius poteſtate , tunc locus
erit edicto, ita vt Fiſcus auferat in
pœnam patris, qui prohibuiſſe vide-
tur,vt filius habeat.vt latius per Pe-
regri.dicto lib.2.Titu.6.n.18.vt autē
67 locus ſit Regaliæ , auferendi ab in-
digno ex cauſis prædictis.ex eo quod
prohibitũ fuerit alicui teſtari,quinq;
debent probari requiſita , quæ re-
fert , & probat Peregri. dicto lib.2.
titu.6.à n.21. & ſunt ſequentia. Pri-
mum quod defunctus volebat teſtari.
Secundum quod fuit impeditus tem-
pore quo teſtari volebat. Tertium,
quod ab impediente. Quartum, quod
eo tempore, quo teſtari volebat , &
fuit impeditus, erat in voluntate. &
capacitate teſtandi. Quintum, quod
agens contra impedientem , probet
de ſuo intereſſe.videlicet,quod teſta-
tor ſibi erat relicturus. quo pacto au-
tem hæc ſint probanda refert Pere-
gri. vbi ſuprà n.22. ad quem poterit
recurrere.quia non ſunt transcriben-
da omnia. Indignus etiam efficitur,
qui teſtaturem acuſauit de graui de-
licto,& hoc tam ſi velit ſucedere ab-
inteſtato,quã ex teſtamẽto.ex l.1.l.ſi
inimicieiæ, §.fin.l.cum tabulis. ff. de
his quibus , vt indignus Peregri. de
iure fiſ.lib.2.Titu.10.n.1. Sixtinus de
Rega.lib.2. c.10. n.59.

68 Sunt autem ſex caſus , in quibus
non adimit Fiſcus tanqtam ab indig-
no,etiam ſi contra teſtamentum op-
ponatur.quos refert Pegri.lib.2. Ti-
tu.7. à n. 11. videlicet, ſi repudiaſſet
antequam contradiceret.ſi poſt quam
contradixit,deſtitit ante ſententiam.
ſi fuerit minor in oneroſis,veluti in
donatione tutoris. in eo qui ex ne-
ceſsitate officij ſe opponit teſtamen-
to. & vltimo ſi capiat ab alia manu,
quam hæredis.

69 Hæc autem exceptio opponendi
in dignitatem,& auocandi hæredita-
tem , tanquam ab indigno, ſoli fiſco
competit . & nemo alius poteſt eam
opponere gloſ.notabilis in l.his con-
ſequenter, §.1. & ibi Bar. ff. familiæ
herciſcum.idem Bar. in l.incognitio-
ne. ff. ad ſila. & alij relati à Peregri.
lib.2.titu.2.num.8. Horati.Monta.in
tracta.de rega. c.bona quæ, vt ab in-
dig. n.3. vbi hanc exceptionem ſoli
Fiſco adherere ateſtatur , & per con-
ſequens ei ſolum competit. Bal.in l.1.
c.ſi quis aliquem teſtari prohibue.&
con.480.n.4.lib.1. Cagno. in l.fina.
n.123.C.de Pac.Corne.con.150.n.16.
& con.209.n.15.lib.2.Riminal. iuni.
con.65.n.40.lib.1.Meno.cõ.502.n.18.
lib.6.Surd.cõ.1.n.89.& con.48.n.21.
lib.1.& con.469.n.16.lib.3. Boer.de-
ciſ.25. n.9.

70 Hæc autem Regalia excludẽdi in-
dignos à ſucceſsione , adeo adheret
oſsibus illius. quod nullo modo ex fa-
cto teſtatoris,ſeu hæredis illius,(dato
quod aliquis exiſteret hæres) poſſet
dictum indignum capacem facere.
quia eo ipſo quod ex ſuo propio facto,
indignus factus fuit , ius aufert ipſo
71 iure , & poſtea ſuccedendi Fiſco ius
cõpetit,ita ex Bal.in l.id quod paupe-
ribus n.34. C.de Epiſ.& Cleri. & ex
Cardinali Mantica de coniectu. vlti.
volun.

volun.lib.12.titu.5. n.18. tradit Pere-
gri.de Iure fiſci.lib. 2. titu. 2. n.10. &
72 adeo eſt ius illud radicatum ſtatim in
Fiſco, quod neque poſsit indignus,
poſt quam ſe indignum fecit, repu-
diare hæreditatem, ad Fiſci excluſio-
nem.Bar.in l.ſi ſequens. ff. ad ſilani,
& alij relati per Peregri.lib.2. tit. 2.
n.15.Sed ad hoc, vt Fiſcus ſuccedat,
debet eſſe hæreditas delata indigno.
73 & ius ſucceſsionis in eo radicatum.
quia ſi non eſt hæreditas delata in-
digno, & ipſe moriatur viuente teſta-
tore, tunc Fiſcus non ſuccedet. quia
non adeſt indignus, à quo euincat.
iuxta tradita per Peregri. lib. 2. c. 4.
num.15.

Sed extat dubitatio. an eo caſu, quo
74 Fiſcus aufert hæreditatem ab indig-
no, teneatur ſoluere onera hæredita-
ria. & licet Peregrinus lib.2.c.2.n.18.
in fine alleget Bar.in l. recuſare. §.ſi
Fiſco, ff. ad Trebellia. aſerere non
teneri onera propria illius, à quo
hæreditas aufertur. verum Bartolus
ibi ſolum tangit quæſtionem. & ex-
preſſe aſerit, ſe eam non reſoluere.
Veritas tamen eſt. quod onera realia
75 indiſtincte tenebitur, cum ſequantur
rem alia verò debita, ſi ſunt teſtatoris,
vel ex diſpoſitione teſtamẽtaria ema-
nant, Fiſcus tenebitur, cum ſolus Fiſ-
76 cus adquitat vtilitatem, quám indig-
nus erat capiendus. l.quod dicitur ff.
de iure fiſci. l.cum Fiſco.ff.ad ſilani.
Bal.in l.hoc edicti, C.de ſecun. nup.
Bal.in l.1.C.de his quæ pœnæ nomi.
Peregri.titu.1.n.13.

De iure verò Cataloniæ habemus
77 conſtitutionem vnicam ſub titulo de
indig.de ſucceſsio, qua diſponitur. li-
cere marito, vxorem repertã in adul-
terio occidere impune. iuxta iuris
communis diſpoſitionem Cãcer.to.1.
78 vari.c.6.de indig.à n.1. iuxta l. Gra-
cus.ad leg. Iuli. de adul. Mieres. 2.p.
cola.6. titulo de Homi. fol.80. alias
neque ex ſe, neque per mediam per-
ſonam. poſsit ſuccedere. cuius conſ-
titutionis finalia verba extendunt il-
lius diſpoſitionem, ad quemcumque
occiſorem. Et licet hæc conſtitutio
79 non loquatur de muliere occidente
maritum, refert tamen Cancer. n.4.
idem eſſe dicendum. ex Bar. & alijs
per eum allegatis, hoc tenentibus,
quod ex identitate rationis, ſtatutum
pœnale loquens de marito, eſt intelli-
80 gendum de vxore, &ècontra. Gemi-
nianus.in c.1.de tempo. ordi.in.6. &
communem ſententiam Iaſſ.in l.fina.
n.17. C. de indic. viduità. tollenda
Curtius iunio. con.6. per totũ de iure
veru. Cataloniæ Fiſcus non ſuccedit
iuxta notata in c.ſequen. vbi latæ
quando in Catalonia confiſcatio lo-
cum habeat.

81 Eſt etiam notandum. quod ſi is, qui
indignus ex ſuo facto effectus, fuerit
incapax ad ſuccedendum, tunc Fiſcus
non aufert hæreditatem, ſed ad illam,
vel ſecundum diſpoſitionem teſta-
mentariam ſuccedent in hæreditate,
ſubſtitutus, ſeu venientes ab inteſtato.
quia concurrentibus in vna perſona
cauſa indignitatis, & incapacitatis,
hæc præualet iuxta tradita per Pere-
gri.lib.2.titu.2.n.26.

82 Vt autem Fiſcus ſuccedat, debet
prius ſententia præcedere, qua decla-
retur indignus. Iuxta tradita per Ho-
ra. Monta.de Regali. titulo. quando
bona ab dicentur tanquam ab indig-
nis n.5.

83 In ſumma igitur eſt, quod ius Regaliæ
conſiſtit. quod hæreditate delata in-
digno, ab eo Fiſcus aufert. ſi erat ipſe
a quo aufertur proximior teſtatori l.
lucius, & ibi gloſ. verbo *Inducendã*, cir-
ca finẽ. Cõſiſtit etiam Regalia in hoc.
quod ius auferendi ſolum Fiſco com-
petit, non alteri, vt ſupradictum eſt.

84 Certis tamen caſibus (quos diſpar-
tite enumerat Peregri. lib.2. titu.10.
per totum) hæreditatem Fiſco non
expectare refert Roſcental.de feud.
dicto

dicto.c.5. concluſ.57. quos ex Afflic.
in c.vni.quæ ſint Regaliæ congeſsit.
videlicet ſi hæredes ſcripti, teſtato-
85 rem in furorem lapſum, non curaue-
runt. quia monitis prius hæredibus,
& ipſis recuſantibus, hæreditas perti-
net illis, qui remedia aplicarunt. Item
86 in eis, qui captiuum non redimerunt,
facta interpellatione, redemptoribus
pertinet. Item ſi captiuus deceſſerit
pœnes hoſtes, quia bona pertinet Ec-
cleſiæ ad opus redimendi captiuos.
87 Item, ſi ex ſtatuto maritus eſſet dotem
lucraturus, & eam occidat, hæredes
mulieris in hæreditate ſuccedent.
88 Item, relictum tutori, ſi à tutela ſe ex-
cuſet legatum remanet pœnes hære-
des, à quibus relictum erat Latius per
Roſcentau. dicta conclu.57. quod de-
clarat Sixtinus de Regali. lib.2.c.10.
n.103. dicens, hoc procedere etiam ſi
non ſe excuſet à tota tutela, ſed ex
parte, iuxta ſcribentes in l. poſt lega-
tum, ſ. amittere. ff. de his quibus, vt
indig. & in l. ſi legatarius in fine, C. de
lega. l. tutor petitus, §. 1. l. neſennius
apollinaris. l. ſed hæc nimirum, ff. de
excuſa. tuto.
89 Vltimus caſus eſt expreſſus in au-
then. hoc amplius, C. de fideicom. vbi
caſu quo, hæres nō adimpleuerit de-
functi voluntatem intra annum, tunc
licet ab eo auferatur hæreditas, non
Fiſco, ſed iuxta illius textus diſpoſi-
tionem, hæreditas alijs aplicatur. Sed
90 licet hunc caſum, inter indignos re-
ferant aliqui allegati à Roſcen. dicta
concl. 57. littera D. vere tamen meo
iudicio non eſt commemorādus. cum
ſolum illi caſus cenſeantur indigni,
ex quibus de iure tanquam ab indinis
91 hæreditas aufertur, & Fiſco aplicatur.
quomodo autem ſuccedat Fiſcus, & in
quibus caſibus, & ex qua cauſa indig-
nitatis, videri poteſt titulus. ff. de his
quibus, vt indig. & C. eod. titu. Bat. in
l. fina. ff. ad ſilania.
92 Vltimo pro coronide huius capitis,
eſt videndum, cum Fiſcus ſuccedat in
totum, excludendo ſubſtitutum, vel
durante vita ipſius indigni. ita vt,
dum viuit indignus capiat Fiſcus, &
vſumfructum habeat, an eo mortuo
hæreditatem teneatur reſtituere ſubſ-
titutis, aut venientibus abinteſtato.
93 Quam difficultatem tetigit Bat. in
l. ſi ſequen. ff. ad ſila. prius diſputans
caſum in ſubſtitutione vulgari, dicēs,
quod ſi adierit eam indignus, quod
Fiſcus capit excluſis ſubſtitutis. ſimi-
liter dicēs in ſubſtitutione fideicom-
miſſaria, hoc volens probare ex gloſ.
94 verbo *Traditur*, in fine in l. eam quam
C. de fideicom. & per gloſ. in l. recuſa-
re, ſ. ſi Fiſco, ff. ad Trebellia. vbi vi-
detur, gloſam innuere, quod tunc ceſ-
ſat ſubſtitutio fideicommiſſaria, quā-
do hæreditas ab indigno aufertur.
Hanc quæſtionem valde controuer-
ſam eſſe, colligitur ex traditis à Pe-
regri. lib. 2. titu. 2. n. 27, ſed præcipue
titu. 3. n. 2. vbi pro vtraque parte va-
rios receſet Authores. Verum exiſti-
95 mo differentiam eſſe conſtituendam,
inter vulgarem, & fideicommiſſariam
ſubſtitutionem, ita vt, quo caſu ex vul-
gari ſuccedet indignus, delata ipſi in-
96 digno hæreditate, Fiſcus eam capiat,
excluſo ſubſtituto, quia cum aditione
hæreditatis, expiret ſubſtitutio vul-
garis, l. poſt aditam. C. de impube. ſic
à die hæreditatis aditæ, non cenſetur
97 hæreditas defuncti. Sed dicitur pro-
prium patrimonium ipſius indigni.
Inde nil mirum ſi Fiſcus ſubſtitutum
excludat. qui ſicut in ordinatio mo-
do, per aditionem fit nouum patri-
monium adeuntis, ita reſpectu indig-
98 ni iudicatur. ſi ei tantum hæreditas ſit
delata cum ipſa delatio, reſpectu ſui
eundem patiat effectum, quem pate-
ret aditio. vt refert Peregri. lib. 2. ti-
tu. 4. n. 15. ſi verò ſit ſubſtitutio fidei-
commiſſaria, exiſtimo Fiſcum non
99 excludere ſubſtitutum, niſi durante
vita ipſius indigni, vel vſquequo per-
ueniat

100 ueniat tempus, ſeu adimpleatur con-
ditio, ſub qua fideicommiſſum relin-
quitur. quia cum fideicommiſſaria
ſubſtitutio, non corruat, nec finiatur
per aditionem, imò confirmetur iux-
ta tritiſsima iuris principia. ideo Fiſ-
cus ſolum habebit vſumfructum du-
rante dicto tempore. quia quando ex
101 coniecturis percipitur voluntas teſ-
tatoris, quod fuerit, vt bona ſua per-
ueniant ad ſubſtitutos, tunc Fiſcus ex-
cluditur. ſecundum Caſtren. in l hæ-
reditas. C. de his quibus vt indig. Ri-
pa in l. vlti. C. de reuocan. dona. Pe-
regri. lib. 2. titu. 4. n. 3. facit etiam, &
alia ratio, quam tradit Peregri. lib. 2.
titu. 5. n. 3. vbi ait. quod fideicommiſ-
102 ſarius vniuerſalis, ſi vult, poteſt com-
pellere hæredem, antequam moram
comitat, inuindicando necem defun-
cti, vt ſibi hæreditatem vniuerſalem
reſtituat. quod non poſſet facere, ſi fi-
deicommiſſaria ſubſtitutio expiraſſet.
& hanc veram reſolutionem ſequen-
103 dam exiſtimo. idem ateſtatur. Paſqual
Saulius in tracta. de alienan. rebus fi-
deicom. ſubiectis q. 38. ex mente Bar.
in l. imperator. n. 1. ff. de fideicom. li-
ber. & communem eſſe dicit Soci. iu-
nior con. 77. n. 5. lib. 2. Rube. con. 98.
n. 1. Gramma. deciſ. 105. n. 3. Surdus.
deciſ 254. n. 19. & 25. cum alijs ſequen.
Farina. tom. 1. q. 25. à n. 22. & ſic ſolum
104 durabit pœnes Fiſcum detētio bono-
rum abblatorum, durante vita indig-
ni. Surdus dicta deciſ. 254. à n. 13. &
Boeri. deciſ. 268. Farin. quæſt. crim. 25.
n. 34. tom. 1. Philipus. Paſcalis de Pa-
tria poteſt. lib. 4. c. 5. n. 18.

Pro coronide huius capitis quæ-
105 rendum eſt. an Fiſcus aliquo caſu, au-
ferat ab vxore bona, quæ ei perueni-
re debent à marito defuncto inteſta-
to ſine deſcendentibus, & agnatis. iux-
ta Textum in l. 1. C. vnde vir, & vxor.

Cui difficultati vt reſpondeamus,
106 præſuponendum eſt. Mulierem reſ-
pectu mariti, indignam fieri aliquibus
caſibus. ex Titulis. ff. & C. de his qui-
bus vt indig. maximè ſi vidua rema-
nēte : intra annū lactus pepererit ha-
107 bito temporis computo, quod partus
non ſit mariti iuxta Tex. in authen-
eiſdem pœnis. C. de ſecund. nupt. vbi
Acur. in gloſ. verbo. *Priuatur.* ſit igi-
tur indigna á mariti ſucceſsione, ſi di-
uerterit à marito culpa ſua, tēpore que
mortis illius non coabitauerint Tex.
in l. vni. verbo : *Vt autem hæc bono-
rum poſſeſsio*, ff. vnde vir, & vxor.
& ibi gloſ. verbo. *Mortis*, faciunt tra-
dita per Matien. lib. 5. nouæ recopila.
Titu. 9. de bonis conſtante matrimo.
quæſitis. l. 2. gloſ. 1. n. 55. vbi expreſsè
ateſtatur. quod ſi mulier receſsit à
marito culpa ipſius mulieris, nil lucra-
tur de bonis mariti. hoc idem cenſuit
Ioan. Lupus in repeti. Rubri. C. de
108 dona. inter vir. & vxor. §. 64. n. 1. &
ſequē. ſecus verò eſſet ſi mulier culpa
viri, ob eius ſeuiciā, aut alia qualibet
cauſa ab eo receſsiſſet, nam hoc caſu
ſuccederet in bonis mariti, nec à lu-
cro bonorum illius priuaretur. iuxat
tradita per Matienço vbi ſupra n. 13.
ex Bal. in l. ſi vxor. n. 6. in fine. C. de
cōdi. Inſer. idem Bal. in l. non ſine. C.
de bonis quæ liber. Deci. in l. 1. n. 10.
C. vnde vir. & vxor. Ari. Pinc. in l. 1.
1. p. n. 18. C. de bonis mater. iuxta quā
reſolutionē de menſe Septembr. 1639.
fuit excluſa Elena del Sol, vidua
Guillermi del Sol, Francigenæ
qui fortuito ex præcipicio deceſſerat
dicta eius vxore relicta, quæ ab eo re-
ceſſerat, & ad mariti inſtātiam in Cu-
ria Eccleſiaſtica factam ei erat man-
datum, quod rediret ad domum ma-
riti. & cum non redijſſet, fuit ab hæ-
reditate excluſa iuxta l. 1. C. vnde vir
& vxor. faciūt tradita per Fontan. de
pac. nupt. to. 2. clau. 5. gloſ. 8. p. 10. n. 38.

109 Pro coronide huius capituli mihi
viſum fuit adnotare, quod tradit Do-
ctiſsimus Fonta. in ſuo to. 1. deci. 227.
n. 19. quod ſi forſan aliquis Religio-
ſus

ſus fuerit apoſtata,& ei deferatur aliqua hæreditas,quod illa non expectabit Monaſterio,in quo erat profeſſus, ſed Fiſcus Cameræ Apoſtolicæ omnia hæreditaria bona, quæ illius eſſe poterant, capiet. vt ex plurimorum Doctorum ſententia comprobari refert.

110 Vltimo quæri poteſt. an reſtituta hæreditate incapaci,veluti ſpurio per mediam perſonam. vlterius. Fiſcus poſsit prætendere, hæreditatem ſibi ſub fide tacita fuiſſe relictam,de reſtituendo eam ſpurio.

111 Cui dubitationi reſpondendum eſt. quod ſi nullum aliud adſit fundamẽtum niſi videre hæreditatem reſtitutam ſpurio, ex hoc ſolum Fiſcus nil prætendere poteſt. Manti.de coniec. vlti. volun.lib.10. Titu.4. quia generaliter in actu vltimæ voluntatis,nul-

112 la fraus conſiderari poteſt, l. ex hoc edicto. §. alienate, ff. de aliena.iudi. muram cau. fac. Imola. in l.ſi is quæ n.3.ff.de vulga.Fiſcus enim talẽ fraudem probare tenetur, tãquam fundamentum ſuæ intentionis. cum de iure poſsit Pater,tam in vltima voluntate,

113 quam in vim contractus, extraneo omnia ſua bona donare, nullatenus tacitè rogato, nec fide tacita preſtita de reſtituenda ſpurio.& ipſe donatarius, ſeu extraneus hæres inſtitutus, poterit donare omnia bona filio ſpu-

114 rio ipſius donatoris,vt ateſtatur gloſ. magna in auth. quibus mo.natura. efficiantur ſui.§.fin.verb.*Participium.* ita Iulius Clar. §.teſtamentum. q.31. n.4.Ferra.inpraxi. Papien.forma libell. pro hæreditate abinteſt. §.nulliſq.n.18.Gail.practi.obſer.lib.2.obſ. 88.n.19.Socar in cõſue. Catalo.c. vaſallus ſi deſeſſerit,n.37.Mãti.deTaci. &ambiguis cõuẽtio.to.2.lib.13.Ti.37

115 n.23. Pichar. inſti.lib.3. Titu.1.§.7. n.21.Rolan.à Valle.cõ.87.n.17.lib.3. quia adita hæreditate, ſeu acceptata per donatarium ſeu hæredem, non dicitur patrimoniũ defuncti, ſeu donatoris,ſed proprium ipſius donatarij, ſeu hæredis, & ſic tanquam de re propria transfert dominium in ſpurium.l.ſed etſi plures.§.filio impuberi. ff. de vulga.l.1. §.veteret. & ibi gloſ.verbo. *Tu dic.*ff.de acqui. poſſe. Pichar. inſti. de hæredi. inſti. lib. 2. Titu.14.n.6.Maximè.quia tam de iu-

116 re communi, quam municipali Cataloniæ, nullibi reperitur prohibitum, ſpurium capere non poſſe ab extraneo.iuxta Bartoli doctrinam in l.non intelligitur. §.quando tertio,ſed contra.ff.de iure fiſci Imo. in l.quod cõditiones. circa finem. ff. de donatio. quos refert,& ſequitur Ceſal.cõ.277. n.7.lib.1.Couar.in epito. ad c.4. decret.2.p.c.8.§.5.n.8.verſ.Tertio.quæ

117 adita cẽſetur ex inuentarij cõfectione, & ex allijs actibus geſtibus per hæredem contemplatione hęreditatis.iuxta tradita per Meno.de præſumptio. lib.4.præſump.101.num.96.Cancer. lib.3.variar.c.2. q.14. n.293. cum ſequen.Maſcardus de proba.vol.1.con-

118 clu.48.quæ cum facti ſit,non eſt præſumenda,ſed quoties allegatur,debet probari. vt latè doctiſsimè ſicut ſolet noſter Egregius Fontanella to.1. deciſ.87.à principio cum ſequen.docet.

SVMMARIVM.

Regaliæ ius eſt ſuccedere in bonis delinquentium, num.1.

Regaliæ ſuccedendi in bonis delinquentium. prius competebat Populo Romano, n.2.

Regaliæ ſucedendi in bonis delinquẽtium à quo tempore pertineat Regi,n.3.

Regalia ſuccedendi delinquentibus vbi tractetur,n.4.

Regaliæ ius ſuccedẽdi in bonis delinquentium in quo conſiſtat, n.5.

Regalia ſuccedendi in bonis delinquentium quid ſit, n.6.

Filij condempnati an ſuccedant patri.n.7

Fiſcus

Fiſcus quando ſuccedat in bonis condempnati, n.8.

Mulierum delinquentium bona cui pertineant;n.9.

Bona mulierum delinquentium quãdo Fiſco pertineant,n.10.

Bona filÿs delinquentium, quæ ſint reſeruata, n.11.

Filÿ adoptiui in quibus bonis ſuccedant Patri adoptiuo condempnato,n.12.

Bona dampnatorum, quibus modis Fiſco aplicabantur, n.13.

Confiſcationis pœna quãdo locum habeat, num.14.

Fiſcus de iure nouo quo modo ſuccedat in bonis dampnatorum,n.15.

Mulieres quod ius habeant in bonis dampnatorum,n.16.

Bona dampnatorum quando Fiſco pertineant, n.17.

Bona dampnatorum, per ſententiam ſunt Fiſco aplicanda, n.18.

Sentẽtia continens iuris errorem nulla eſt num.19.

Sententia nulla non tranſit in iudicatum, num.20.

Confiſcatio an locum habeat in crimine læſæ Maieſtatis,n.21.

Confiſcatio quando locum habeat de iure. Cataloniæ, n.22.

Confiſcatio habet locum in crimine hæreſis,n.23.

Hæreſis crimen à quibus cognoſcatur in Catalonia,& Caſtella,n.24.

Inquiſitores Apoſtolici cognoſcunt in Hiſpania de hæreſi, n.25.

Bona in crimine hæreſis an ſint confiſcata à die commiſsi delicti, n.26.

Confiſcatio ob hæreſim à quo die computetur,n.27.

Hæreſis crimen eſt atrociſtimum,n.28.

Bona hæretici condempnati cui aplicentur, n.29.

Clerici hæretici bona, cui aplicentur, num.30.

Epiſcopus an habeat ius ad bona Clerici hæretici condempnati,n.31.

Bona hæretici laici cui aplicentur, n.32.

Bona hæretici in Hiſpania cui aplicentur,n.33.

Rex Protector. Sanctæ Inquiſitionis Hiſpaniæ, n.34.

Rex nominat Receptores Inquiſitionum, num.35.

Læſæ Maieſtatis crimẽ quotuplex ſit,n.36.

Læſæ Maieſtatis crimen in primo capite quid ſit. n.37.

Læſæ Maieſtatis criminis circunſtantiæ reſeruntur,n.38.

Læſæ Maieſtatis crimen an comitatur contra Officiales Regios,n.39.

Læſæ Maieſtatis crimen contra quas perſonas comitatur, n.40.

Læſæ Maieſtatis criminis quis ſit Iudex, num.41.

Euocantur cauſæ vbi agitur de crimine læſæ Maieſtatis ad Reg. Audiẽ.n.42.

Læſæ Maieſtatis crimẽ,an dicatur vaſſallus reus contra dominum,n.43.

Vaſſallus contra dominum inſpirans dicitur proditor, n.44.

Læſæ Maieſtatis crimẽ cõtra Regios Officiales,quãdo dicatur commiſſum,n.45.

Officiales Regÿ ex inimicia particulari, non faciant cadere in crimen læſæ Maieſtatis, n.46.

Læſæ Maieſtatis crimen in ſecundo capite quid ſit,c.47.

Læſæ Maieſtatis crimen in ſecũdo capite contra quos Officiales comitatur,n.48.

Reſiſtentia Officiali facta qualiter puniatur, n.49.

Reſiſtentia facta Vicario Barcinone refertur,n.50.

Vaßalli proditores qualiter puniantur,& quando, n.51.

Pœna vaſſallorum proditorum;n.52.

Proditio quid ſit,n.53.

Pœna duplici an quis poſsit puniri,n.54.

Pœna duplex qualiter conſideretur in Catalonia, n.55.

Pœna corporalis quæ propriè dicatur,n.56

Pœna corporalis, & pecuniaria qualiter conſideretur,n.57.

Pœna corporalis an cedat in pœnam publici iudicÿ,n.58.

Digitized by Google

Pœna pecuniaria an cedat in emendam dampni, n.59.

Pœna duplex vna pecuniaria, alia corporalis quomodo poſſint concurrere, n.60.

Pœna corporalis, & pecuniaria in alijs iudicijs non habet locum, n.61.

Teſtari an poſsit dampnatus ad mortem, num.62.

Teſtari qualiter ſoleant dampnati ad mortem in Catalonia, n.63.

Regalia ſuccedendi in bonis dampnatorum an poſsit communicari, n.64.

Confiſcatio an pertineat ad merum Imperium, n.65.

Regalia ſuccedendi in bonis dampnatorum quid contineat, n.66.

Barones non poſſunt condempnare vaſſallos ad nominis ignominiam, n.67.

Barones non poſſunt ad filios pœnam extendere, n.68.

Sequeſtratio bonorum in quo crimine locum habeat, n.69.

Sequeſtratio an ſit prohibita, n.70.

Deſcriptio bonorum an fieri poſsit, n.71.

Reſpondetur Cancerio, n. 72.

Sequeſtratur iuriſdictio Baronum ea abſentium, n.73.

Sequeſter quando ſit permiſſus, n.74.

Confiſcatio bonorum vbi tractetur. n.75.

Reſiſtentia quando dicatur proprie facta, num.76.

Bona vinculata quando pertineant fiſco, num.77. & 85.

Fiſcus an ſuccedat in bonis vinculatis, & num. ſequen.

Hæreditas quæ non poteſt peruenire ad extraneũ, nec; perueniet ad fiſcũ, n.79.

Grauatus de non alienando, ſtatim amittit ſi alienat, cum ſequen. n.80. & 83.

Delinquens quando aperiat viam Fiſco ad ſuccedendam, n.81.

Fideicommiſſum ex vocatione differt, ab inducto ex prohibitione alienationis, num.32.

Grauato delinquente, eius vita durante Fiſcus ſuccedit, num.84. 85. & 87.

Fiſcus ne ſuccedat qualiter prohibeatur, num.86.

Cap. 18. De Regalia ſuccedẽdi in bonis delinquentium.

1 Regalia etiam conſiſtit, in ſucceſsione delinquentium in crimine læſæ Maieſtatis, de qua materia eſt titulus, ff. & C. ad legem Iuli. mageſ. quæquidem Regalia, inter alias connumeratur in dicto c. vni. quæ ſint Regaliæ. refert Bar. in
2 extraua. ad reprimendum. Hanc Regaliam Populo Romano cõpetere, antequam eius poteſtas in Regẽ fuiſſet trãslata, ateſtatur Roſeen. de fœu. to.1.c.5. concl.69. in princi. quod confirmat ex l.1. & ibi notatis, ff. ad leg. Iuli. mageſ. quod ſenſit ante eũ Duaren. lib.2. diſpunc. c.22. poſt quã verò
3 Imperium in Imperatorem fuit tranſlatũ, hoc ius Regaliæ, ſoli Imperatori expectat. vt plures in hac fuerũt ſententia, quos refert dictus Roſcen. dicta concl.69. n.2. in additio. littera E. inter quos eſt Peregri. de iure fiſci lib.3.
4 tit.9. de filijs rebelli. n.4. verb. *Et multo magis.* de hac materia ſunt tituli, in quibus agitur. videlicet, ff. de bonis dãnato. ff. de his qui ſibi mortem conſueuere. ff. de ſentẽ. paſsiſ. & reſti. ff. de cadauc. punitio. & in tit. C. de bonis
5 proſcripto. Supremũ enim ius regalię, in facultate publicãdi cõſiſtit. vt plutibus fũdamẽtis tradit Pere. de iure fiſci lib.1. titu.2. n.85. Cali. in Marg. fiſci. dub.6. n.21. ver. *vigeſimus tertius caſus.*
6 Fundatur enim hæc Ragalia, in hoc, quod quando quis erat dampnatus ad mortẽ, vel ſi deportatus erat; aut ſeruilis conditio imponebatur, bona eius publicabantur, & Fiſco pertinebãt l.1. ff. de bonis dãpno. non tamen omnia bona, ſed pro parte. quia ex eadẽ l.1.
7 verb. *Etiam qui* diſponitur. quod ſi cõdemnatus, filios habeat cõceptos ante dãnationem, etiam ſi poſt damnationem fuiſſent nati, capiunt partem bonorum

bonorum patris condempnari, dum-
modo filij ſint legitimi.ex iuſtis nup-
tijs procreati. Hinc autem partem,
declarat Acur.in dicta l.verbo *Portio-*
8 *nes*. Prædicta autem Fiſci ſucceſsio
in bonis,non á die capturæ computa-
tur. Sed à die condempnationis. l.2.
ff.eod. quod cum reſpectu virorum
cenſeatur diſpoſitum. hoc idem ex-
tendere voluit lex. reſpectu mulie-
9 rum , vt etiam dotes earum publica-
rentur , ſi illæ paſſæ fuiſſent ſenten-
tiam,in quinque caſibus. Videlicet in
crimine læſæ Maieſtatis,viæ publicæ.
Patricidij. Veneficij.& de Sicarij.

10 Sed hæc pœna publicationis dotis,
ceſſabat in caſibus, in quibus maritus
lucrabatur dotem iuxta l ſi vt propo-
nis.C.de bonis dampnato.vt ateſtatur
Acur.in l.4.ff.de bonis dampnato.

11 Prædictum autem ius, quod filijs
in bonis parentum , ex dicta l.1.erat
reſeruatum,cum ſolum in filijs natu-
ralibus,ex legitimis nuptijs procrea-
12 tis pertineret , hoc poſtea ad filios a-
doptiuos fuit extenſum.ex l.cū ratio,
ff.de bonis damna. vt idem ius, quod
legitimis pertinebat,& adoptiuis per-
tineret,niſi adoptio in fraudem fuiſſet
facta.dicta l. cum ratio. Verbo *Ex bo-*
nis dampnatorum portiones , quám pœ-
13 nam apſicationis bonorum Fiſco,duo-
bus modis ius antiquum imponebat.
Primò generaliter in omnibus caſi-
bus , in quibus pœna mortis natura-
lis , & deportationis imponebatur.
14 Secundò modo, quando non genera-
liter imponebatur , ſed eſpecialiter,
& expreſſe in certis caſibus,quos vi-
dere poteris apud Farina. dicta q.25.
n.7. tom.1.

Sed prædicta omnia,de iure dige-
ſtorum fuerunt obſeruata. quod du-
rum , & iniquum reputantes Impe-
ratores , ſtatuerunt, vt à cætero, ius
15 Fiſco competens , in ſucceſsione bo-
norum dampnatorum , antiquatum
eſſet.de nouo ſtatuentes, in auth. bo-
na dampnatorum , C. de bonis proſ-
crip.ne bona eorum,ſecundum vete-
res leges, Fiſco aplicarentur. Sed aſ-
cendētibus,& deſcendētibus ex vtro-
16 que latere,vſque ad tertium gradum;
ſi ſuperſint,aplicarētur; vxoribus ve-
rò dote reſeruata,& donatione prop-
ter nuptias. Si verò dotē non habue-
rint,eidē ius illeſum remaneat, quod
ex legibus eis expectat.ſi filios habeãt,
vel non habeant,quod declarat Acur-
rius in dicta auth.verbo *Definitam* di-
cens. Quod intelligendum eſt de iu-
re .quod eis fuit indultum in authen.
17 præterea.C.vnde vir,& vxor,deficiē-
tibus autē agnatis,ſiue cognatis intra
tertium gradum,tunc, Fiſco aplicãda
bona ſtatuit Imperator. Si verò delin-
querit in crimine læſæ Maieſtatis;tūc
veteres leges obſeruari ſtatuit.In ea-
18 dē authen. In ſumma igitur eſt.quod
ex ſentētia mortis,non veniunt bona
aplicanda Fiſco, niſi in crimine læſæ
Maieſtatis,& ſic non poteſt Iudex. in
ſententia condempnatoria ; aplicare
bona condempnati Fiſco. & caſu quo
condempnauerit ; ſentencia eſt nul-
la, & inualida. Neque ex eo. quod
ab ea non fuerit appellatum , ali-
quid valoris poteſt habere ſenten-
tia . vt ex pluribus fundamentis ;
refert Farina.tom.1.quæſt.25.num.3.
cum ſequen.quia ſententia, quæ con-
19 tinet manifeſtum . & notorium iu-
ris errorem , nulla eſt . tanquam
notorie iniqua . ex quo nunquam
in iudicatum tranſit l.1. §.Item cum.
20 ff. quæ ſententia ſine appellat. l. ſi
expreſsim. ff. de appellat. l. 2. C.
quando prouocare non eſt neceſſe.
cap.1.ex.de ſenten.& re iudi. Vanci.
de nulli. proceſ. ex defectu proceſ-
ſus. ſiue ordinis iudiciarij. num.118.
& ſic quod ſolum in crimine læſæ
21 Maieſtatis habeat locum confiſcatio.
ateſtatur Farinaci.vbi ſuprà. num.12.
limitaio. 2. probans hoc dictum, ex
l.ſi quiſquis , C.ad l. Iuli. Maieſta.

ibi *Gladio feriatur . bonis que omnibus Fiſco noſtro addictis.* quod etiam de iure huius noſtri Principatus Cataloniæ ſtatutum eſt, in conſtitu. fina. titu. *Dels bens dels condempnats,*
22 quæ eſt Regis Ferdinandi Secundi, In Curia Barcinone anni 1481. c.10. vt in crimine læſæ Maieſtatis diuinæ, qualis eſt hæreſis, & in crimine læſæ Maieſtatis humanæ in primo ca-
23 pite, locum habeat confiſcatio. quod etiam, & in crimine hæreſis. ſtaturum de iure communi ateſtatur. & docet Farina. dicta quæſt. 25. artic. 12. ex. cap. vergentis ex. de hœreti. cap. cum ſecundun eod. titu. lib. 6. circa
24 cuius delicti cognitionem, hodie iam non ſeruantur in Hiſpania diſpoſitiones iuris communis Canonici, ſed illis ſublatis quo ad cauſæ cognitionem, antiquata ſunt. & ſolum
25 Inquiſitores de illo cognoſcunt. vt refert Bouadi. in ſua Politi. tom. 1. lib. 2. cap. 17. num. 72. & ibi gloſ. littera H. allegans plures Hiſpaniæ Doctores.

In hoc autem crimine hæreſis,
26 propter eius atrocitatem, vt bona Fiſco pertineant non eſt expectanda ſententia. ſed à die commiſsi de-
27 licti, dominium eorum cenſetur amiſiſſe delinquentem. & illud. in Fiſcum translatum ſtatuit Tex. in cap. cum ſecundum de hære. in 6. ibi *Ipſo iure de noſtrorum conſilio decernimus confiſcata.* & licet de iure Reg-
28 ni Caſtellæ referat Gutierr. Canoni. quæſt. lib. 2. cap. 5. n. 68. a die prolationis ſententiæ eſſe computandum, aſſerit tamen de iure Canonico à die commiſsi delicti. Et hoc ius eſſe ſeruandum plurium Doctorum autoritatibus, fulſitam hanc reſolutionem refert Farina. dicta quæſt. 25. á nu. 12. cum ſequen. Philip. Paſcalis de viribus patriæ poteſta. 4. par. cap. 5. á num. 46. bona verò, quæ confiſcantur, debent eſſe in pleno dominio ipſius delinquentis, alias enim confiſcari non poſſunt, vt de bonis parafernalibus reſpectu patris ateſtatur Fontanella de pact. nupt. tom. 1. clauſul. 4. gloſ. 7. par. 3. num. 8. in alijs verò caſibus, in quibus confiſcatio locum habet, non contrahitur hypotheca à die commiſsi delicti, nec à die ſententiæ, ſed à die quo bona fuerunt capta ita Cancer. 3. tom. variar. cap. 17. num. 340. ex mente Rebuff. Guido. Papæ. deciſ. 26. Fabrl. in ſuo C. lib. 7. Titu. 20. de execu. rei iudica. defini. 5.

29 Sed cui Fiſco bona hæretici condempnari aplicentur, eſt quæſtio. in qua variæ ſunt opiniones. quas refert Menoch. de arbi. caſu 374. Iulius Clarus. in §. hæreſis verſ. Item bona. Rolan. à Valle. con. 8. per tot. volum. 3. & con. 78. volu. 2. & con. 73. volum. 4. Peregri. lib. 4. titu. 5. nu. 35. Aliqui fuerunt, qui ad eam decidendam conſtituerunt diuiſionem circa
30 bona. quod aut condempnatus erat clericus, aut laicus. quod ſi erat clericus ſuccederet Eccleſia, cui deſeruiebat. ex c. excommunicamus, §. t. de hæreti. Clem. 2. eod. titu. Alij dicebant, pertinere Fiſco Curiæ Eccleſiſticæ, ex traditis per Oldrad. con. 17. Cardina. in Clemen. 2. quæſt. 6. eodem titu. quod intelligendum eſt de
31 bonis clerici, qui non habet beneficium Eccleſiaſticum cui deſeruiat. vt declarat Couar. lib. 2. varia. cap. 9. num. 12. & dicunt. quod ea bona. Epiſcopus tenetur deſtribuere ad pios vſus Alfon. de Caſtro. in tractatu de iuſta hæretico. puni. cap. 2. num. 5. refert Peregri. de iure fiſci. lib. 4. titu. 5. n. 31.

Si verò delinquens eſſet laicus.
32 tunc bona ipſius hæretici pertinerent ad Fiſcum Regium Meno. verò de arbitra. lib. 2. centu. 4. caſu 374. n. 4. ait bona confiſcata in crimine hæreſis tripartiri. ita vt vna pars domino

temporali

temporali aplicetur. altera inquiſitoribus, tertia verò officio deferatur
33 ex Authoribus per dictum Menoch.
relatis.

Cæterum Couar. vbi ſuprà poſt longam commentationem huius dubij, referens obſeruationem Hiſpaniæ ateſtatur, in tota ea hoc obſeruari. quod ſi aliquis, tanquam hæreticus condempnetur, ſiue ſit clericus, ſiue laicus, bona illius, ſiue ſint mobilia, ſiue inmobilia ad Fiſcum Regium
34 pertinent, eo quod Rex ſit Protector vniuerſalis ſanctæ Inquiſitionis. vt latè per dictum Couar. dicto c. 9. n. 12. quem refert Peregri. dicto
35 lib. 4. titu. 5. à num. 31. verbo *Clericorum*, & ſic ſit quod Rex nominat eundem Receptorem Inquiſitionis, qui nomine Regio, bona omnia hæretici condempnati capiat, & illa expendat, ad vſus dictæ Inquiſitionis, vt vidi nominationem factam per ſuam Maieſtatem cum ſuo priuilegio dat. Madrit. 21. Nouembris 1634. in fauorem Ioannis Barcelo Mercatoris Receptoris dictæ Inquiſitionis
Crimen verò læſæ Maieſtatis, diuerſi-
36 mode committi, refert latiſsimè Farina. tom. 4. de crimi. læſæ Maieſtat. quæſt. 112. inſpec. 1. num. 9. reſoluens, vna cum communi Doctorum ſententia, quod ad duo præcipue capita, reducitur hoc crimen, videlicet primum, & ſecundum. quia vt ateſtatur Farina. ibidem num. 10. omnia delicta huius ſpeciei. rediguntur ad dictos duos modos, qui appellantur. primo capite, & ſecundo ca-
37 pite. Crimen verò læſæ Maieſtatis humanæ in primo capite dicunt committi, quando conſpiratur in perſonam Principis, ſeu in eius conſiliarios. aut contra Rempublicam, vt in l. 1. cum tribus ſequen. ff. ad legem Iuli. Maieſ. l. ſi quisquis. C. eod. Philip. Paſcalis in tracta. de viribus patriæ poteſta. 4. par. cap. 5. num. 13. Iuli. Clar. recep. ſenten. lib. 5. §. læſæ Maieſta. in princi. Farina. to. 4. tit. 13. quæſt. 112. inſpec. 1. num. 13. vbi latè de omnibus circunſtantijs in cri-
38 mine læſæ Maieſtatis, & maximè. an. 64. cum ſequen. vbi an comitatur contra Conſiliarios Regios. & præcipuè inſpec. 3. per totam Calici. In Margari. fiſci dubi. 6. n. 27. verbo: *Trigeſimus caſus. confiſcantur*
39 *bona eius*, faciunt tradita per Mier. ad conſti. Reg. Alfonſi. III. in Curia Montiſalbi. cola. 5. cap. 31. à principio. vbi incipit tractare de hoc crimine
40 læſæ Maieſta. docens. quid ſit. contra quas perſonas locum habeat. quis in hoc crimen incidat. quod de eo ſolum cognoſcit Rex, & ſic vbi-
41 cunque delinquens extiterit captus. euocabitur cauſa ad Regiam Audientiam. & in ea tractabitur, vt ex Iacobo Calicio in Margari. fiſci dubio 8. num. 215. refert, & ateſtatur
42 Mier. vbi ſupra in noua impreſsione tom. 1. pag. 283. num. 17. Don Ludouicus á Peguer. in ſua praxi. crimi. cap. 19. ſex caſus enumerat, in quibus quis dicitur crimen læſæ
43 Maieſtatis commiſiſſe. videlicet ſi quis contra dominum ſuum, fecerit tractatum proditionis. qui armatus venerit ad bellum contra dominum ſuum, qui contraxit pacem contra
44 dominum ſuum, ideſt cum ſuis inimicis. qui tractauerit, vel tentauerit tanquam hoſtis ocupare caſtra, ſiue fortalicia, ſeu ciuitates Regis. qui cum eſſet cuſtos caſtri, ſeu fortalicij, illud tradidit hoſtibus.

45 Quod autem dictum eſt. crimen læſæ Maieſtatis committi contra Officiales, & Miniſtros Regios ei adherentes, hoc ita intelligendum eſt. ſi dampnum eis inferatur cauſa Regis, ſeu eius officij. ſi enim propter inimicicias particulares, dampnum euenerit,

non poterit dici delinquentem crimi-
ne læſæ Maieſtatis teneri, vt ex alijs
Authoribus quos refert, & ſequitur
Farina. dicto to.4.q.112. inſpectio. 1.
num.58.

47 Crimen verò Maleſtatis læſæ in
ſecundo capite, an comitatur à vaſ-
ſallis contra dominos ſuos, fuit con-
trouerſa opinio. vt ex relatis per Fari-
na. dicta q.112. inſpeci.5. n.181. eam ta-
men locum habere proueriori opinio-
ne, & ſequenda, ateſtatur Mier. ad
dictas conſtitutiones Reg. Alfonſi III.
in Curia Montisalbi. cola.5. n.12. in
52 noua impreſsione pag.281. n.12. quod
quidem exiſtimo eſſe intelligendum
quo ad punitionem, & pœnam delicti.
nõ verò quo ad nomẽ. ita quod deli-
ctum nominetur, crimen læſæ Maieſ-
tatis. Sed nominabitur, *Crimen prodi-
tionis*, quia proditionem committit,
53 ille, qui aliquem occidit, qui non præ-
cauebat, ab alio mortem ſibi eſſe alla-
turam. latè Fari. to.1. de delic. q.18.
n.74. & licet aparcat, magnam hic
interuenire difficultatem, cum punia-
tur quis duplici pœna, corporali ſcili-
cet, & pecuniaria amiſsionis bono-
54 rum, & confiſcationis. cum tritiſsi-
mum ſit. quod in Catalonia, nemo
poſsit duplici pœna puniri. vt tradit
doctiſsimus noſter Fontanell. de pac.
55 nuptia. tom.1. clau.4. gloſ.15. à n.105.
quod declarare voluit Anto. Oliba ad
vſa. alium namque c.3. n.20. dicens.
quod aliud ſit pœna corporalis, aliud
pecuniaria. ita vt afflictio corporis ce-
56 dat in pœnam. ſolutio verò quantita-
tis pecuniæ, non cedat in pœnam de-
licti, ſed in enmẽdam partis offenſæ.
conſtituens differentiã in modo agen-
57 di. nempe ſi agatur ad punitione de-
licti corporalem, vel ſi agatur ad ſti-
mationem iniuriæ. quaſi dicat. quod
punitio corporalis eſt in pœnam pu-
58 blici iudicij. vt ipſi cedat in pœnam,
cæteris verò in exemplum. recupera-
59 tio autem pecuniæ, non ſit iudicium
criminale, nec actio criminalis, ad il-
lius recuperationem dicatur intenta-
ta, ſed ciuilis, qua pars læſa agit ad re-
cuperationem intereſſe, & enmendæ.
Sed dato quod prædicta eſſent dubia,
60 in hoc caſu. cũ ex diſpoſitione eiuſ-
demmet cõſtitutionis ſtatutũ ſit, quod
comitentes crimen læſæ Maieſtatis
diuinæ, puniantur in corpore, & in
bonorum confiſcatione, ideo merito
pro vera reſolutione dicendum eſt.
nil obſtare prædictum Principium.
quod nemo poſsit pecuniaria, & cor-
61 porali pœna ſimul puniri. cum hoc
intelligatur in ordinarijs delitis, non
verò in extraordinarijs, quale eſt cri-
men læſæ Maieſtatis. in quo ſpeciale
eſt, ex dicta conſtitutione vltima, qua
diſpoſitum eſt, vt puniatur in perſo-
na, & in bonorum confiſcatione.

62 Vnum autem manet ſtabilitum à
iure communi. quod damnatus ad
mortem naturalem, eſt inteſtabilis,
etiam ante ſententiam, à die capturæ
ex l. eius qui. ff. de teſtamẽ. l. qui vlti-
mo, ff de pœnis. §. pœnæ ſeruus inſti.
quibus mod. ius patriæ poteſ. ſolui.
auth. de nuptijs, §. quod autem prius
col.4. auth. ſed hodie. C. de dona. in-
ter vir. & vxor.

63 Ex his, & alijs fundamẽtis, dixi ob-
ſeruari in Catalonia. quòd dãnati ad
mortem non teſtantur. niſi prius ob-
tenta licencia ab Excellentiſsimo Lo-
cumtenente Generali. vt retuli to.1.
mearũ varia. reſolutio. c.13. de teſtam.
á n.194. me referens ad dicta per Co-
uar. in Rubri. de teſtamen.3.p. n.27.
64 Prædicta autem Regalia ſuccedendi
in bonis delinquẽtium, ſolet commu-
nicari inferioribus à Rege. quia fa-
65 cultas prædicta confiſcandi, eſt preci-
puum ius meri imperij. vt poſt Iſſio.
in l. imperium. ff. de iuriſ. omni. tradit
Peregri. de iure fiſci lib.1. Titu.2. á
66 n.19. Sed hoc non ita abſolutè intel-
ligendum eſt, quod, ex eo quod ſucce-
dant in hoc, iuri Fiſco competenti,

ſuccedēdi in bonis delinquentium,ex
eo competat ius vniuerſale dictæ Re-
galiæ.quia prædictis dominis ordina-
rijs,hoc ius ſucceſsionis licet compe-
tat,non tamen competit aliud ius ip-
ſius Regaliæ.ex qua delinquētes pu-
67 niuntur.videlicet, vt ipſorum delin-
quentium nomina deleantur , & pro
incognitis habeantur,vt ex Caſtren.
in l.3. C. de Epiſ. audi. & ex Decio.
con.410.col.penul.n.26.& ex Rollā.
á Valle tom.3.con.1.n.16.Peregri.de
iure fiſci Titu.de filijs Rebelli. n.4.
Iuli.Clar.in praxi crimi. §.de crimi-
ne læſæ Maieſta.n.14.& alijs per eum
relatis.refert Roſcētau.de fœud.to.1.
c.5.conclu.69.littera D.

68 Neque Barono competit virtute
huius Regaliæ,quod pœna delicti,ad
filios delinquentium extendatur.iux-
ta diſpoſitionem l.quiſquis.C.ad leg.
iuli.maieſta.Deci.con.410.n.26.Iuli.
Clar. dicto §. læſæ Maieſtatis n. 14.
Peregri.dicto titu.de Rebel.n.4.

69 Et cum ſuprà dictum ſit.non habe-
re locum confiſcationem , niſi in cri-
mine hæreſis. & læſæ Maieſtatis. hu-
manæ in primo capite. iuxta ſupra
relata ex cōſti.fina.Titu.*dels bens dels
condemp.* idem erit dicendum quo ad
ſequeſtrationem. quod ſequeſtratio
bonorum non poterit fieri , niſi in
dictis duobus caſibus.vt inſinuāt ver-
ba ipſius conſti fina. ibi *aprehenſions,*
70 *è inuentariations.* quia regulariter ſe-
queſtra in Catalonia ſunt prohibita
iuxta conſti.3.titu.de ſequeſ.y ampa.
faciūt tradita per Miet.in Curia Bar-
cinone Iacobi Secundi. cola.4. c.20.
à n.3.pag.216. in nouis. Michael. Fer-
rer.3.p.obſerua.c.122.don Ludouicus
a Peguer.tom.1.deciſ.36.n.110.ex cu-
ius doctrina infert Cancer. lib.3. va-
71 ria.c.3. n.11. quod licet in Catalonia,
ſit prohibita confiſcatio,niſi in crimi-
ne læſæ Maieſtatis in primo capite.
deſcriptionem tamen bonorum lice-
re,ſi reuocabiliter per vim ſequeſtri
72 fiat. Sed ſalua Pace Cancerij in dicta
deciſione non aſeritur, ita fuiſſe deci-
ſum.quod in caſu, in quo confiſcatio
non habeat locum , poſsit bonorum
fieri deſcriptio, & ſequeſtratio, cum
fiat ad tempus. Sed quod ibi dicitur
eſt. quod quando Baro, vtitur male
73 ſua iuriſdictione,poteſt ipſa ſequeſtra-
ri,pro vt fuit ſequeſtrata in loco de
Moſſet.& hoc eſt conforme conſtitu-
tionibus Cataloniæ.in titu.de ſequeſ.
y ampares.vbi ſequeſter eſt prohibi-
tus,niſi in caſibus de iure permiſsis.
74 iuxta tradita per Panor.in c.dilectus
de ſequeſ.poſſe. & fructum. & alios
relatos per dictum Peguer.dicto n.11.
cum ſequen.quibus remanet declara-
ta Regalia ſuccedendi in bonis de-
linquentium ex cauſa confiſcationis.

Quo verò attinet ad confiſcatio-
75 nis materiam (cum ſolum inſtitutum
meum ſit tradere ſubſtantiam vniuſ-
cuiuſque Regaliæ) vide tradita per
Farina.to.1.q.25.per totam.Philipum
Paſcali. de effecti. patriæ poteſ. 4.p.
c.5.Peregri. de iure fiſci lib.1. titu.2.
& lib.5.titu.5.& lib.2.c.1.cum ſequen.
vbi de fiſci ſucceſsione.Carroci. in
tracta.de excuſsio. bono.1.p. Paſqual
Sauli.in tracta de aliena. bono. fidei-
com.ſubiecto.1.p.á q.38.cum ſequen.
in quibus locis confiſcationis mate-
ria latè tractatur.

De reſiſtentia diximus ſupra n.48.
76 comprehēdi Officiales præheminen-
tes.aduertendum tamen eſt.quod tra-
dit dō Ludoui.à Pegue.to.1.deciſ.66.
n.15.quod non dicitur reſiſtentia Of-
ficiali illata, ex eo quod ſit ei vulnus
illatum. quia poteſt eſſe ex eo quod
inimicitiæ capitales ſint inter Offi-
cialem, & delinquentem. Sed debet
vulnus eſſe illatum animo rebellan-
di ſe contra Regem , vel ei iniuriam
inferendi. & hoc idem aſerere ait
Bar.in l.hoſteſ. ff. de capti.& poſt li-
mi.reuer. & alios per dictum Pegue-
ra allegatos.

Prædictæ

Digitized by Google

77 Prædictæ autem Regaliæ decla-
ratio, non habebit locum in bonis
vinculatis,& reſtitutioni ſubiectis. vt
eſt caſus expreſſus in l.ſtatius, §.Cor-
nelio Philipo de iure fiſci per quem
textũ cõſuluit Alex.cõ.23.col.1.vol.1.
Opiſo in l. filiusfamilias, §.diui co-
lum 2. & ibi Iaſſ. in ſecunda lectura,
verſ.Sexto pondera,ff.de lega.1.idem
Iaſſ.in l.2.§.ſed, quia,C. cõmu.de le-
ga.Deci.cõ432.col.3.Marſi.cõ.49.n.51
78 Similiter, ſi adeſt prohibitio alie-
nationis. quia hoc caſu, bona alienari
prohibita, non poſſunt ex cauſa de-
licti commiſsi, ad Fiſcum peruenire.
iuxta tradita per Bal.in l.Imperator
per illum Tex. & ibi Angel.ff. de fi-
deicom. liberta. ſequitur Alex. dicto
con.23.Inprinci.col.3.& con.88.vol.3
Iaſſ.in dicto §.diui. Roma.in l.ſi fini-
ta, §.de vectigalibus.ff.de dam.infec.
ponderando rationem adductam ab
79 Alexandro vbi ſupra. aſſerente, quod
hæreditas,quæ non poteſt peruenire
ad extraneum, non poteſt ad Fiſcum
peruenire,qui totaliter extraneus eſt
l.4.& ibi.Bar.ff.de iure Patro.certum
eſt autem, quod ſtante prohibitione
80 alienationis, vel grauamine vocatio-
nis,grauatus non poteſt alienare,nec
dominium in aliquem tranſmittere,
iuxta gloſ. in l.ſi ita quis. §.ea lege.
ff.de verbo. *Obbli*. Bal. in l.hac edicta
li.in principio.C.de ſecundis nuptijs.
igitur minus delinquendo poterit,
viam aperire Fiſco ad ſuccedendum.
81 quod etiam refert, & ſequitur egre-
gius noſter Fontanella to.1.deciſ.94.
á n.14. conſtituendo differentiam in-
ter fideicommiſſum ex vocatione,in-
ter eos qui ſunt de familia, & inter
fideicommiſſum inductum inter eos,
ex cauſa prohibitionis.aſſerens, quod
82 in primo caſu vocati,debent expecta-
re mortem grauati ad ſuccedendum.
In ſecundo verò caſu,quãdo poſſeſſor
83 alienat, ſtatim priuatur. quia con-
trafacit diſpoſitioni teſtatoris. & per-
inde amitit ius, quod in re habet. &
ſic facta alienatione. nil aliud debet
expectare ſuccedens,ſed petere fidei-
commiſſum ſibi adiudicari,& in eius
poſſeſsionem in mitti. quod ateſtatur
dictus Fontanella ſic declaraſſe. Seſſe
deciſ.55.n.7.& ipſemet tradidit to.1.
de pac.nupti.clau.4.gloſ.25.ex n.44.
ita præcenſit Bar. in l.Imperator n.1.
ff.de fideicom.liber. Meno. conſ.275.
n.32.vol.3,Iuli.Clar.§.fin.q.78. verſ.
Item quarto.Fari.q.25.n.22. Peregri.
de iure fiſci lib.5.tit.1.n.98.Surd.de-
ciſ.254. n.18. cum alijs Matta de ſuc-
ceſsio.lega.4.p. q.23.art.4.n.22.Mo-
lin.de Hiſpano primo.lib.4.c.11.n.11.
84 & lib.1.c.20.n.9. Vnde bonis vincu-
latis, ſi poſſeſſor cõmiſerit delictum,
ex quo bona confiſcanda veniunt,
Fiſcus interim dum viuet grauatus
delinquens,ſuccedet, & durante de-
linquentis vita bonis illius fruetur.
vt ex mente Fuſar.de ſucceſsio.q.525
reſoluit Fontane. dicta deciſ.94.n.17
verbo *reſolutio certa eſt*:latè de hac ma-
teria diſputat docte Molin. de Hiſpa-
no.primo.lib.4.c.11.per totum vbi la-
85 tiſsimè diſputans vtrum bona maio-
ratui ſubiecta, ex criminibus ſaltim
atrociſsimis ab eorum poſſeſſore com-
miſsis poſsint Fiſco adimi. pœnes quẽ
reperitur latè hæc materia tradita.
86 Solent autem aliqui teſtatores hoc
præcauere,prohibendo ne bona Fiſ-
co perueniant. quibus animaduerto.
attendant maximè in modo prohi-
bendi,ne bona perueniant ad Fiſcum.
quia ſi principaliter verba dirigũtur,
ad prohibitionem,& excluſionem il-
lius, non valebit talis diſpoſitio. nec
Fiſcus erit excluſus,vt tradit Molina
dicto c.11.n.13. quia cenſetur facta in
odium ipſius Fiſci, & non ratione
conſeruationis hæreditatis.quod teſ-
tatori non eſt permiſſum.ex l.filiusfa-
milias.§.diui.ibi *Nec Fiſco fraudi eſſe*,
ff.de lega.1. vnde diſponat dicendo.
quod ſtatim atq; poſſeſſor hæreditatis
delinquerit,

delinquerit, ſit priuatus hæreditate, illaque in alium tranſmittatur, excluſo Fiſco. tunc valebit diſpoſitio, quia non diſponit principaliter in odium Fiſci, ſed in familiæ conſeruationem,
87 quod fieri poteſt, ita ex Gomez in l. 40. Tauri n.91. verbo *Quod tamen ſingulariter limita*, refert Molina dicto c.11.n.16. & antea id prædixerat n.5. ex Bart. in l.ſi finita, ſ. ſi vectigalia, n.13.ff.de damp. infec. Bal. in l.legatarius, ff. de excuſa.tuto. Angel. de maleſi. ſ. & eius bona publicamus n.13. Segura in l.cohæredi. §.cum filiæ, ff.de vulga.n.73. Iaſſ.in l.filiusfamilias, §.diui.in repetitione, n.9.ff.de lega.1. pluribus alijs relatis per dictũ Molina hoc tenentibus dicto n.5.

SVMMARIVM.

Angariangarum, parangiangarum, & plauſtrarum iue eſt de Regalijs, num.1.

Angaria quid ſunt, n.2.

Angaria eſt coactio, n.3.

Angaria quæ ſeruitue ſit.4.

Parangaria quid ſit, n.5.

Angaria, & Parangaria ſunt onera Patrimonialia, n.6.

Regalia angariarum, & parangariarum vbi tractetur, n.7.

Regalia pariangarum in quo conſiſtat, num.8.

Regalia angariangarum, & parangariarum obſeruatur in Catalonia, n.9.

Parangariæ, & angariæ conſideratæ in Curijs anni 1599. n.10.

Angariæ, & parangariæ qualiter conſiderentur in Catalonia, n.11.

Regalia angariarum, & parangariarum ſeruatur ſoluto precio, n.12.

Opera vaſſallorum tempore neceſsitatis poſſunt redigi ad pecuniam, n.13.

Neceſeitae quando dicatur adeſſe, n.14.

Rex iudicat de ſua neceſsitate, n.15.

Neceſsitatem allegante Rege, ei credendum eſt, n.16.

Regalia angariarum, extenditur ad curſum publicum qui dicitur la poſta, *num.17.*

Poſtas arripere ſine licentia nemini licet, num.18.

Regalia angariarum pariangarum, & plauſtrorum communicatur, n.19.

Regalia angariangarum pariangarum, & plauſtrorum quomodo adquiratur, n.20.

Homines proprij qui dicantur, n.21.

Caſtrorum terminatorum iura, n.22.

Iura caſtrorũ ſunt inpreſcriptibilia, n.23.

Caſtra edificare nemini licebat ſine licentia, n.24.

Caſtri edificandi licentia, quæ comprehendat, n.25.

Operae vbi teneantur vaſſalli preſtare, num.26.

Vaſſalli non poſſunt extrahi à territorio ad preſtandae operas, n.27.

Operas qui preſtare teneantur, n.28.

Onera realia ſecuntur Rei poſſeſſorem, num.29.

Actio Realis datur pro operarum preſtatione, n.30.

Actio Realis quæ requirat, n.31.

Onera Realia ſoluunt priuilegiati, n.32.

Onera perſonalia qui teneantur preſtare, num.33.

Milites quæ onera teneantur ſoluere, n.34.

Milites an ſint exempti ab arangarije, & parangarijs, n.35.

Priuilegia an ceſſent tempore neceſsitatis num.36.

Neceſsitatis tempora ſunt priuilegiata, num.37.

Excuſatio quando non admittatur, n.38.

Exemptio conceſſa ad quid extendatur, num.39.

Remiſsio operarum per quæ verba inducatur. n.40.

Regaliæ quando cenſeantur conceſſæ, num.41.

Regaliæ, ex quibus verbie conceſſæ dicantur, n.42.

Vaſſalli quae operas teneantur preſtare domino, n.43.

Deterioratio rerum, ſit reficienda, n.44.

Cap.19.

Digitized by Google

Cap.19.De Regalia Angariangarum, Parangariarum, & Plauſtrorum.

1 ANgariangarum, Parãgariarum,& Plauſtrorum ius Regale eſſe,& inter Regalias connumerari aparet, ex cap. vni. quæ ſint
Regaliæ in vſib. fœudo. Idem refert
Nata.con.185.n.3. Sixtinus de Rega-
li.lib.1.c.6.n.36. Roſcentau.de ſœud.
c.5.de Rega.conclu.70. in principio
vbi definiens. Angariam dicit. quod
2 *Angaria*,verbum deſcendit à quodam
verbo Greco, quod Latinè ſumitur
pro *Cogere*, quaſi Angaria ſit coactio
3 quedam, quæ Regi competit aduer-
ſus vaſſallos, vt equis proprijs, iu-
mentis, plauſtris. nauiumque preſta-
tionibus.ad curſum publicum deſer-
uiant. Sixtinus de Rega.lib.2. c.13. à
principio, & per totum.diuerſimode
tamen. provt ipſe Roſcentau. vbi ſu-
prà. Et quod ius hoc ſit Regalia
ateſtatur. Galici. in marga. fiſci du-
bio8. caſu 84.

Licet enim prædicta diuerſa no-
mina. ſub vna generali regula, præ-
dictæ ſeruitutis comprehendant Au-
tores. Nilominus tamen. inter eos
conſtituit differentiam Roſcentaul.
4 vbi ſuprà,dicens. quod Angariæ ſint
munus perſonale quando.ſubditi per-
ſonaliter ſeruiunt.ſed ſumptibus Re-
gis.Sixtinus d.c.13.n.27. de Angarijs
loquiturtex.in l.2.C.de propo.Sacri.
Cubi.lib.12. & l.vltima, §.patrimo-
niorumautem,ff.de munc.& honori.
5 Parangariæ verò ſint, quando quis
perſonaliter ſeruit, expenſis tamen
ſuis.vt in dicto c.1. in vſibus fœudo.
verbo *Pariangariarum*. Afflic. de Re-
ga.§.Angariæ n.3. Sixtinus verò di-
cto c.13.n.7.dicit Angarias eſſe preſ-
tationes equorum ad curſum publi-
cum.Parangarias verò eſſe preſtã-
tiones perſonales. quæquidem onera
6 pattimonialia appellat Afflic. in vſi-
bus fœudo.§.Plauſtrorum n.4.dicẽs,
ex Bar.in l.ea quæ,C.de mulier.& in
quo loco lib.10.Sixti.dicto c.13.n.23.
& n.33.

7 De hac Regalia locuntur iura in l.
2.C.de Epiſ.& Cleri.ibi *Ad Paranga-
riarum quoque preſtationem*,& ibi *Omni-
bus Clericis huiuſmodi prerogatiua*.& in
titu.C.de curſu pub.lib.12. quæ pro-
priè Regi competit. Sixtinus dicto
c.13. n.28. iuxta tradita per Doctores
in dicto c. vni. Afflic. vbi ſuprá n.3.
Natta con. 185.n.3. & 5.allẽgans Bar.
in l.1.C.de excuſa munc. lib.10. Bal.
in l. cum multa. in fine, C. de bonis
quælibet.

8 In ſumma igitur.Concluſio in hac
Regalia hæc eſt. quod in caſibus ne-
ceſsitatis, vaſſalli tenentur operas
Regi preſtare, tam perſonales, quam
cum iumentis, curribus, & alijs, vt
ex infra dicendis apparebit. Sixtinns
de Regali lib. 2. c.13.per totum.quod
9 quidem ius fuit recognitum in Cata-
lonia,in Curijs anni 1599. cum capi-
tulo 48. dictarum Curiarum.cumquo
per Curiam fuit ſuplicatum Regi.
quod dignaretur ſua Regia Maieſtas,
ne per ſuos miniſtros, in præſenti
Principatu caperentur plauſtra,neque
animalia ab agricolis, neque ab alijs
perſonis, ad effectum aduehendi lig-
10 na,ſeu alias res ad fabricam tirremiũ,
niſi à perſonis habentibus prædicta
plauſtra,ſeu animalia ad conductum.
& quæ ſolita eſſent aduere. & dato
quod eſſent capienda ab agricolis,
non caperentur in menſibus Iunij,Iu-
lij, Auguſti, & Septempris vſque ad
medium Decembris. Cui petioni no-
11 luit Rex abſolute annuere. Sed iuſ-
ſit.quod á cætero augeretur precium,
ad rationem duorum denariorũ pro
vno quoque quintali.monendo Re-
gios Officiales,ne moleſtẽt agricolas,
niſi

niſi quanto minus poſsibile ſit. appa-
ret igitur. prædictam Regaliam in
Catalonia practicari, & eſſe de ſupre-
mis Regalijs hoc ius. de quo memi-
nit Andreas Galli lib.2. obſer.62.n.12.
Afflic. vbi ſuprá n.13.

11 Hoc autem ius Regaliæ accipien-
di plauſtra, & alia ad Regis ſerui-
cium, & neceſsitatem, intelligendum
eſt ſoluto precio iuſto. vt ait Rollan.
tom.2.con.69. n.18. quod confirmat.
ex l.2.C.de nauicu. non excuſ.lib.11.

12 Opera verò; quæ à vaſſallis Regi
ſunt preſtanda. poſſunt ab eo tempo-
re neceſsitatis, ad pecuniarum æſti-
mationem redigi: iuxta tradita per
Roſeen. de fœud.c.5, concl.70.n.7.&
plures Doctores per eũ allegatos ibi-
dem in additione littera H. inter quos
eſt Bal. in l.1.C.de aperi. liberto. & in
c.1. §.penul. n.10. de pace iuran. fir-
man.

13 Sed quando dicatur conſtare de
neceſsitate? Reſpondeo, quod à Re-
14 gis aſſertione, quia ſufficit, quod ipſe
dicat neceſsitatẽ extare. cũ Principis
15 aſſertioni hoc caſu ſit ſtãdum ex plu-
ribus relatis per Rollan. à Valle to:2.
16 con.1. à n.190. cum ſequentibus.

17 Comprehenditur etiam ſub hac
Regalia, ius accipiendi equos ad cur-
ſum publicum. quam barbare apella-
ri *Poſtas*; ateſtatur Roſcentau. dicta
conci.70.n.4. cõfirmans ex l.1. C.de
curſu pub. lib.12. vbi latè materia cur-
ſus publici, ideſt *de las Poſtas* tracta-
tur. quod etiam agnouit Sixtinus de
Regali. lib.2.c.13.n.42. & 43.

18 Eſt etiam ius huius Regaliæ, quod
nullus poteſt arripere iter *a la Poſta*,
ſine licencia Regis. ſeu illius qui Re-
git officium. quod inſinuat l.3. C.de
curſu pub. ibi *Euictionis ab omnibus
poſtulentur.* verbũ enim illud *Euictio-
nes*, licentiam ſignificat ita Pratelus
in ſuo lexicon iuris verbo *Euictiones*,
l. nullus. 11. C. eod.

19 Prædictum ius Regaliæ, licet ſit de
ſuperioribus Principis, vt refert Ca-
li. in Margari. fiſci dubi.8. n.84. ali-
quoties verò communicatur inferio-
ribus; aut ex Principis conceſsione;
aut conſuetudine, ſeu conuẽtione, aut
20 præſcriptione immemoriali. Bouadi.
in ſua Politi. tom.1.lib.2.c.16. n.183.
& ſic inferioribus à Principe, po-
teſt competere. Roſcentau. dicto c.5.
concluſ.71. & hi homines, qui preſtãt
has operas; homines proprij ſolent
21 nominari. propter has, & alias ope-
ras. de quibus habemus titulum in
noſtris conſtitutionibus. *De homens
proprís.* & prædictum ius Regaliam
eſſe. ateſtatur Bouadilla in ſua politi:
tom.1.lib.2.c.16. à n.183. cum ſequen.
ex ſententia Andreæ de Iſer. in titu:
quæ ſint Regali. verbo *Angariæ, &
Plauſtrorum.*

22 Ex quibus exiſtimo, eſſe iura quæ-
dam quæ in Catalonia atribuuntur
caſtris terminatis. quæ enumerat Oli-
ba ad vſati. alium namque, c.9. n.15.
& Cancer. 3. tom. variar. c.13. de iurib.
caſtro. n.32. quæquidem iura ad ſimi-
23 litudinem Regaliarum ſunt in præſ-
criptibilia. Cancer. ibidem n.37. quia
cum à principio, caſtra fuiſſent Re-
gis, cum nemini liceret edificare ea
24 ſine illius licencia, vt de iure commu-
ni ateſtatur Cancer. lib.3. var.c.13. de
iurib. caſtro. n.14. ex mente Panor.
con.62, n.14. lib.2. Anto. à Petra de
poteſta. Princi. c.8. n.9. cum ſequen.
Franciſ. Marc. deciſ.368. n.7. Marqui.
in vſati. Rocas. paulo ante finem. So-
car. in cõmemo. Petri Alber. c. ſi verò
aliqui allodiarij n.15. inde cum con-
25 ceſsio Principis facta fuerit, iura illa,
quæ ratione caſtri cõpetebant in illis
ſeruitutibus, ad dominos eorum fue-
runt translata.

26 Hæ autem operæ, ſolum ſunt preſ-
tãdæ intra territorium domini, argu-
mento. l. operæ enim, ff. de oper. liber.
tradit, & ſequitur Roſcen. dicto c. 5.
27 conclu.71. & ibi additiones littera F,
neque

neque à territorio poſſunt extrahi.
dicta l.operæ,& ſic fuiſſe deciſum re-
fertur in dicta additione ad dictum
Roſcentau. dicta littera F.Sixtin. de
Regali.lib.2.c.13.n.68.
28 Sed quæri poteſt. an à prædictis
preſtationibus ſint aliqui exempti.
quam dubitationem , diuiſione qua-
dem ſolent ſcribẽtes diſoluere. conſ-
tituentes differentiam , inter ſeruicia
perſonalia,& realia,ita vt,ea quæ rea-
29 lia ſunt,& rei adherent,cuius ocaſio-
ne preſtanda ſunt , has omnes indiſ-
tincte teneantur preſtare,qui ipſas res
poſsident.neque ab earum preſtatio-
ne,quiſquam ſe poterit excuſare.quia
30 non ipſæ perſonæ,hoc facere tenen-
tur. Sed res ipſæ ſunt obnoxiæ, & ſic
actione reali tenentur.l·in rem.l.offi
cium, ff. de rei vindica. quia præci-
puum requiſitum eſt. videre,an con-
31 uentus poſsideat. & hoc eſt,quod Iu-
dex prius debet inſpicere , videli-
cet. ſi reus conuentus poſsidet rem,
obligatam ad preſtationem ſeruicij
petiti.& ſic apreſtatione prædicta non
excuſantur,ratione priuilegij perſo-
nalis l.ſunt munera, l.ab his.ff.de va-
ca.& excuſatio.mune. l.fina. §.patri-
32 monium verbo *Ab huiuſmoui*,ibi *Nam
quædam ex his muneribus. ſine patrimo-
nijs indicuntur veluti agminales equi,
vel mulæ, & angariæ.* ff. de mune, &
hono.l.2.3.6.& 9. C.de mune. patri-
mo.lib.10. l.fina. C.de exac. tributo.
lib.10.& expreſsè Tex. in l.maxima-
rum cum l.ſequenti,C.de excuſa.mu-
ner. ſi verò onera , & ſeruitutes ſint
33 perſonales, non adherentes rei, tunc
Clerici,Milites,& qui priuilegio Mi-
litari gaudent , à preſtatione earum
34 ſunt inmunes.de Clericis eſt Tex. in
l.1.& 2.& auth. de Epiſ. & clericis de
Militibus eſt Tex.in l.fina. §.ſiue au-
tem,ff.de mune.& honori. l.ab his.§.
angariarum preſtatio, ff. de vaca. &
35 excuſa.mune. l.2.& fin. C.de vetera.
de gaudentibus priuilegio Militari,
quales ſunt vtriuſque iuris, & medi-
cinæ Doctores.l.fina. §.fina.ff.de mu-
neri.l.medicos,& l. fin. C.de.profeſ-
36 ſo. & medicis prædicti autem exẽpti,
ob priuilegia enarrata , non erunt
exempti in caſu neceſsitatis. quia eo
caſu , etiam tenebuntur plauſtra , &
animalia , & naues acommodare ad
37 ſeruicium Regium.maximè ſi ineui-
tabilis eſt neceſsitas.toto titu.de qui-
bus muneribus, ſeu preſtatio nemini
liceat,ſe excuſare l.penul.l.fina.C.de
38 naui.non excuſan.lib.11. l.ad portus.
7.l.omnes.C.de operi.pub.Tiraquel.
de Nobili.c.20.n.167.& 169.& ſic eſt
intelligendus Tex.in l.2.C.de Sacro-
ſanct.Eccleſ. hoc idem ateſtatur Rol-
lan.a Vall.tom.2.con.69. Roſcentau.
de fœud.c.5.conclu.72.in fine, & ibi
additio. littera H. Sixtin. de Re-
ga.lib.2.c.13.n.32.Tiraquel.de Nobi-
litate c. 20. n.169.
39 Sed an ex ſimplici exemptione
conceſſa,cenſeantur exempti ab om-
nibus oneribus ? & dicendũ eſt. quod
ex ea ſolum cenſentur remiſſæ operæ
perſonales , non verò reales l.fina.§.
vlti.ff.de mune.& hono.l.qui inmu-
nitatem. 3. & ibi gloſ.Bar. Ioan. de
40 Platea. C. de mune.& hono. Sed per
quæ verba inducatur remiſsio ab om-
nibus.vide Roſcentaul.de fœud. c.5.
de Rega.conclu.86.ad quem recurre-
re poterit cupidus lector , nam pro-
priè non eſt huius loci referre ea ,
quæ extra veram intelligentiam Re-
galiæ ſunt. licet concernere videan-
tur ratione depẽdentiæ,ſeu connexi-
tatis.
Hoc autem ius non cenſetur con-
41 ceſſum dominis tẽporalibus, haben-
tibus in ſuis terminis , omnimodam
iuriſdictionem.etiam, & merum Im-
perium.quia ex cõceſsione meri Im-
perij,non habebunt conceſſa iura Re-
galiæ.provt ſuprà millies dictum eſt;
42 & hoc idem cenſet Horati.Monta.de
Regali.Titulo,& plauſtrorum.niſi in
con-

concesſione merij Imperij, fuiſſent appoſita verba, ſufficiencia ad comprehendendum Regalias.

43 In hoc verò Principatu Cataloniæ dominus Caſtri terminati, habet quoddam ius ad inſtar Regaliæ. quia vaſſalli, tenentur aliquas operas domino Caſtri præſtare, pro opere foraneo ipſius. iuxta tradita per Cancer. 3.tom.vari.c.13.de iuri.caſtro. á n.33. cum ſequen.

44 Sed quid dicendum ſi plauſtorum, & parangariarum, & angariarum ſeruitutes deteriorentur. Sixtinus de Rega.dicto lib.2.c.13. n.78. reſoluit per Regem refectionē eſſe fiendā l.Item ſi verberatum. §.1. ff. de reiuindica. & alijs iuribus per eum allegatis.

SVMMARIVM.

REX tenetur vaſſallos in pace habere, num.1.

Rex tenetur diſponere omnia ad pacem, num.2.

Æqualitas in contractibus ſeruanda, n.3.

Menſura, & pondera à quibus introducta num.4.

Regalia eſt pondera, & menſuras taxare, num.5.

Menſuras taxare, & officium creare, eſt de Regalijs. n.6.

Vendens cum menſuris non legitimatis falſum committit, n.7.

Pondera, vel menſuras adulterans, an delinquat, n.8.

Regalia eſt, pondera, & menſuras aſsignare, n.9.

Penſum Regium eſt aſsignatū Barcinone ad omnia quæ venduntur ad pondus, num.10.

Penſum Regium in publica ſubhaſtatione locatur per Baiulum Generalem, n.11.

Vendere ad pondus in Barcinone eſt prohibitum niſi in penſo Regio pendantur, num.12.

Menſuræ, & pondera ſunt in vtilitatem contrahentium, n.13.

Expenſæ in ponderando à quo ſoluantur, num. 14.

Titulus præſumptus inducitur, ex immemoriali poſſeſsione, n.15.

Titulum præſumptum allegare ſufficit. num. 16.

Penſum Regium ex qua cauſa expectet Regi, n.17.

Penſa publica, quæ habet Ciuitas Barcinone, n.18.

Rex habet impignorata aliqua officia ciuitati Barcinone, n.19.

Menſuras iuſtas dare, eſt de Regalijs, num.20.

Menſuræ publicæ à quibus adminiſtrentur, n.21.

Coporum ſolutio quare introducta, n.22.

Coporum ius quare ita dicatur, n.23.

Coporum ſolutio qua forma fiat, n.24.

Coporum ius vnde traxerit originem, num.25.

Coporum ſolutio controuertitur, a Ciuitatē Barcinone, n. 26.

Coporum ius non eſt vectigal, n.27.

Vectigal quid dicatur, n.28.

Vectigal qualiter ſoluatur, n.29.

Coporum ius aſsimilatur Alcaua de Caſtella, n.30.

Venditæ res quandoque recipiunt diuiſionem, n.31.

Coporum ius ex quibus debetur, & quando, num.32.

Coporum ſolutio debetur vbi ſit translatio dominij, num.33.

Coporum ius ſoluitur ex menſuris, n.34.

Coporum ius in parte fuit venditum per Regem, n. 35.

Vendere non licet ſine menſuris publicis, num.36.

Coporum ius an ſoluatur de granis, quæ venduntur in ſuburbibus Barcinone, num.37.

Suburbia dicuntur eſſe de Ciuitate, num. 38.

Coporum ius ſoluitur de granis Regis, num.39.

M Cap.20

Cap. 20. De Regalia dandi Pondera, & Menſuras.

1. DOmino Regi expe-
ctare, ſubditos in pa-
ce, & quiete habere,
eoſque ad inuicem
non decipi. tritiſsi-
mum eſt, & vniuer-
2 ſale, & totius Reipublicæ cõmodum.
Vnde ipſis Regibus incumbit, diſpo-
nere ea omnia, quæ ad prædicta ſunt
neceſſaria. & cum ad inuicem con-
3 tractus celebrentur, qui vtiles, & non
nociui debent eſſe. inde æqualitas in
eis eſt ſeruanda. cum enim omnes fe-
re contractus ad pondus, vel menſu-
ram celebrentur, pondera publica,
4 menſuræ etiam publicæ fuerunt ſta-
bilitæ. Hæ autem à Regibus, & Prin-
cipibus initium habuerunt. vt ex
Dioniſio lib. 52. Hiſtoriæ Romanæ
pag. 637. in paruis voluminibus. re-
5 fert Horati. Monta. in tractatu de
Regali. §. fina. in princi. inde aſſerens.
Regaliam eſſe, concedere mẽſuras pu-
blicas, & pondera, & ſic Reges deſig-
6 narunt certum officiũ, ad hoc, vt om-
nia põdera, & mẽſuræ per obtinẽtem
illud adequarentur. quod in hac Ci-
uitate Barcinone, vocant *Affinador*. &
7 ſic, ſi quis ponderat cum Romanis, ſeu
balãſis non affinatis. nec marcatis per
eum, falſi crimen committit. vt atteſta-
tur Barbo. de Auto. & potet. Epiſ. to. 2
allega. 51. à n. 46. cõſtituit tamẽ in nu-
meris ſequẽtibus. diuerſas quæſtiones
8 circa vendentes merces, cum ponde-
ribus per alios adulteratis. & alios
modos, qui eueniunt ex adulteratis
põderibus. quos longum eſſet hic re-
cenſere. Igitur de Regalijs eſt hoc ius
marcandi pondera. & eſt in hac Ciui-
tate quoddã officiũ de quo loquar in-
fra. & licet hãc facultatẽ cõcedẽdi, nõ
reperetim inter Doctores tractantes
9 de Regalijs, tamẽ atteſtatur dictus Mõ-
tanus. Caſſaneum in Catalogo Gloriæ
Mũdi p. 5. cõſidera. 24. inter iura Rega-
lia hoc ſtatuiſſe. & experiẽtia nos do-
10 cẽt, in hac Ciuitate Barcinone, vbi ad
eſt penſum Regiũ, in quo omnes mer-
ces quæ venduntur ad pondus, ſunt
pendẽdæ. Hoc ius de biennio, in biẽ-
nium in publica ſubaſtatione, locatur
11 per Baiulũ Generalem, & fiũt preco-
nia per Ciuitatem, de eius mandato.
prohibendo ne alibi merces venditæ
ponderentur niſi in dicto loco publi-
co deſtinato, ſub certis pœnis, in preco-
nijs cõtẽtis. & ratione cuiuſq. põderis,
ſoluitur quid minimũ, per vẽditorem,
12 & emptorem, habito reſpectu ad eos.
Cum enim hoc, quod eſt habere põ-
13 dus, & menſurã iuſtã, & æqualẽ, eſſet
in beneficium contrahentiũ, non erat
æquũ, nec rationi conſonũ. quod ex-
penſis Regis ſuſtentarentur expenſæ
fiendæ. Sed quod ex ipſarũ mercium
14 valore, ſolueretur ius, quod pro labore
pendendi, vel menſurandi preſtatur.
De principio huius pẽſi Regij, nun-
quam potui inuenire notitiam, ex Re-
geſtris verò in Baiulia Generali, à cẽ-
tenarijs retro annis, aparet, locationes
publicè, & palã per BaiulũGeneralem
fuiſſe factas. & ſic ex hoc tẽpore inme-
moriali eſt titulus præſumptus l. 2. §.
15 idẽ labeo. iuncta gloſ. ff. de aqua plu.
arren. l. 4. §. ductus aquæ. ff. de aqua
quotidi. & æſti. c. ſuper quibuſdam, §.
prætera, ff. de verb. ſigni. vnde ſufficit
allegatio huius tituli, abſq. illius pro-
16 ductione. Rota in nouiſsimis. lib. 13. p. 3
deciſ. 220. n. 7. Theſ. lib. quæſtio. forẽ.
q. 27. n. 15. 19. & 20. Rota in nouiſsi. 2.
p. deciſ. 179. & apud Seraphi. 1042. n. 5
ex quibus cẽſetur. Fiſcũ Regiũ poſſe-
17 diſſe dictũ pẽſum iuxta tradita per An-
to. Gomez in l. 45. Tauri. n. 97. Soci. Iu-
nior. cõ. 126. n. 2. vol. 2. Cuma. in l. qui
bona, §. fin. ff. de adqui. poſſeſ. Peralta
in l. cũ pater. §. filia, ff. de lega. 2. n. 81.
18 & 84. licet enim ſint alia pẽſa publica
ſeparata, quę adminiſtrat ciuitas Bar-
cinone, qualia ſunt penſum farinæ,
penſum

penſum pallæ, penſum lignorum, penſum piſcis. hæc penſa particularia, adminiſtrat Ciuitas ex cauſa inpignorationis, quam fecerunt Reges de illis, cum alijs facultatibus. vi-
19 delicet. Baiulos extrahendi ad ſortem, Adminiſtratores platearum tritici, ædilium, & aliorum officiorum. de quibus vertitur lis inter Fiſci Procuratorem Baiuliæ Generalis, & Ciuitatem, & proceſſus intitulatur, *De les nou facultats.*

Aliud ius eſt habendi menſuras
20 publicas, ad menſurandum grana, quæcumque venduntur. & ſic Rex habet menſuras publicas, in platea, vbi publicè venduntur grana, nominata *La plaſſa del blat*, quas menſuras adminiſtrant officiales, per Regem nominati qui dicuntur: *Meſu-*
21 *radors.* qui ſubſunt alio officiali Regio vocato, *Caper major.* cui incumbit vt menſuræ iuſtæ, & adequatæ ſint. His officialibus, & pro expenſis fiendis in adminiſtratione men-
22 ſurationis, ex ipſis granis, voluerunt Reges, quod ſalaria preſtarentur. vt ex qualibet quarteria ſolueretur quid minimum, ex eodem grano, quæ quantitas appellatur, *Dret de cops*, & hoc ſoluitur diuerſimo-
23 de, videlicet, ſi venditor eſt alienigena, ſoluit tres quarterias tritici, pro centenario. ſi verò qui vendit eſt Ciuis Barcinone, & granum quod
24 vendit, eſt ex ſua laboratione, ſeu cultura, nil ſoluit. Si verò eſt de negociatione, ſoluit medium ius, videlicet quarteriam, & mediam, pro vno quoque centenario, & hic eſt ſoluendi modus. Hoc autem ſoluen-
25 di ius, eſt antiquiſsimum, de cuius initio nullibi reperitur memoria; licet multum inſudauerim, inueſtigando diuerſas ſcripturas, tam in Regali archiuo. quam in Baiuliæ *Generalis* proprio archiuo.
26 Circa vero modum ſoluendi hoc ius *Dels cops*, quod proprium eſt menſuratici, magna eſt controuerſia, inter Syndicum Ciuitatis Barcinone ex vna, contra Fiſci Procuratorem Baiuliæ Generalis ex altera, & alios ad dictam cauſam intereſſe habentes. qui nominantur. *Los hereters.* confundentes hoc ius, in eius nomina-
27 tione, appellando illud *Vectigal*, in hac nominatione adeſt magnus error. Nam *Vectigal.* ſoluitur de mercibus in ingreſſu, ſeu exitu Ciuitatis. & hoc propriè *Vectigal* appella-
28 tur. ſiue in hac Ciuitate *Lleuda*, quod ius in pecunia numerata ſolet ſolui, iuxta tradita per Gutier. de Gabel.
29 lib. 7. quæſt. 1. num. 8. cum ſequen. Hoc verò ius *Dels cops*, habito reſpectu, & conſideratione ad modum, quo ſoluitur, aſsimilatur illo iuri,
30 quod in Caſtella ſoluitur, & appellatur Caſtellane *Alcauala*, quod ſoluitur de eadem re iuxta tradita per Gutier. vbi ſuprà num 16. cum ſequen. quia licet in Caſtella ſoluatur *Alcauala*, in pecunia, eo eſt,
31 quia res quæ venditur, multoties non recipit diuiſionem, pro vt recipiunt grana. Secus verò eſt. quando venduntur panna, ſeu merces, cereræ. Ex quibus apparet, quod hoc ius *Dels cops*, non debetur tan-
32 quam *Vectigal*, ſeu impoſitio, ſed tanquam pretium pro onere menſuratici, quod debebatur: quia non debetur hoc ius, niſi quando venditur, vel quando expenditur in Farina. veluti *En los pallols.* & ſic
33 toties, quoties grana tranſmittuntur de vna manu ad aliam, permodum menſuræ, quia fit tranſlatio dominij, de qua; debetur ius menſuratici, iuxta tradita per Gutier. de gabell. lib. 7. quæſt. 19. nu. 7. quod confirmat maximè quæſtio. 25. num. 16. & quod hoc ius ſit circa rem menſuratam, ratione menſuræ; conſtat ex inſtrumento ven-

ditionis, *de certa parte* iuris menſuratici. ſiue *dret dels cops*, in fauorem Regis factæ 21. Iulij 1446. in proceſſu ſupra mentionato. fol. 66. vbi enuntiatur quædam venditio, facta per Regem Iacobum 6. Idus
35 Martij 1266. *de certa parte* iuris coporum ibi. *Super parte quam, & quod dictus Rex habebat, & percipiebat in quarteria bladi Ciuitatis Barcinone.* & in eodem inſtrumento. ibi *Totam partem ſuam, & ius quod, & quam per alodium habebat in quarteria bladi*, neque licet alicui, vendere ſine his
36 menſuris, quia eo ipſo quod publicæ menſuræ, authoritate Regis ſunt deſtinatæ, ſingulares homines non poſſunt aliter vendere. l. arbitrio. 18. §. de eo in fine. ff. de dolo malo. vnde iure publico inſtituta, eſt obſeruanda l. ius publicum. 38. l. inter debitorem 41. ff. de pac. l. qui luminibus. 11. ff. de ſeru vrbano. prædi. l. vlti. in fine. ff. de ſerui. & aqua, l. 1. C. de edifi. priua.

Hoc igitur ius menſuratici, quod
37 ſoluitur ratione granorum, quæ venduntur, non ſolum eſt ſoluendum de granis, quæ venduntur intra Ciuitatem Barcinone, ſed etiam in ſuburbibus illius. vt fuit declaratum cum duabus Regijs ſententijs, quæ ſunt in proceſſu in Regio Conſilio Baiuliæ Generalis inter dictas partes, quæ leguntur. fol. 128. & 130. quia Ciuitatis nomine veniunt ſuburbia, vt ateſtatur Abb. con. 52. n. 6. lib. 2. & ex l. incontinentibus. 147. ff. de verbo. ſigni. argumento, quod deſumitur ex l. abſentem, 199. ff. de verbo. ſigni. faciunt tradita per Abb. in c. Rodulfus de
38 reſcrip. & ſic apparet. Hanc Regaliam eſſe facultatem habendi menſuras, & pondera publica. ad perfectionem omnium contractuum, qui ex menſuratione, ſeu ponderatione perfectionem recipiunt. Et non ſolum
39 ſoluitur hoc ius *dels cops* per ciues, verum etiam, & de granis quæ venduntur per miniſtros Regis, ſi non ſunt de cultura ſuarum terrarum. vt legitur in Regia ſententia lata 26. Nouembris 1468. ex frumento Reginæ, & ex littera Regis Iacobi 16. Calendas Maij 1307. quæ ſcripturæ ſunt in dicto proceſſu. & ſic de meo tempore fuit practicatum, de magna ordei quantitate per miniſtros Regis, venditi, de eo, quod ſupererat, ex prouiſione facta pro bello contra fortitudinem de Leucata. & ſic Regalia conſiſtit, in mera facultate habendi menſuras, & pondera publica, ad perfectionem omnium contractuum vt dictum eſt.

SVMMARIVM.

Saluaguardia eſt Regalia, num. 1.

Saluaguardiam concedere ſolo Regi competit, n. 2.

Saluaguardia quid ſit, n. 3.

Offendens exiſtenti ſub Saluaguardia magis offendit Principem, n. 4.

Saluaguardia quibus nominibus appelletur, n. 5.

Saluaguardia in veteri teſtamento cognita, n. 6.

Saluaguardia à quo danda, n. 7.

Saluaguardia quotuplex ſit, n. 8.

Saluaguardiam an Vicarij poſſint concedere, n. 9.

Saluaguardia in locis Baronum à quo danda, n. 10.

Saluaguardiam ſolus Princeps concedit num. 11.

Titulos preheminentiæ concedere cui pertineat, n. 12.

Saluaguardiam concedere de iure Cataloniæ cui liceat, n. 13.

Verba quando dirigantur ad Principem, num. 14.

Vicarij Saluaguardiam conceſſerunt de facto, n. 15.

Vicarij

Digitized by Google

Vicarij Saluag uardiam concedere non poterant, n.16.
Saluaguardiæ datæ à Vicarijs nullius effectus, n.17.
Verba negatiua non inducunt diſpoſitionem, n.18.
Verba priuatiua non inducunt habitum, num. 19.
Saluaguardia an concedatur in terris Baronum, n.20.
Saluaguadia an poſsit habere locum in terris Baronum, n.21.
Dominium loci à duobus poſſeſsi à qua reguletur, n.22.
Saluaguardia quo modo aponatur in terris Baronum, n.23.
Regalia concedendi Saluaguardiam non eſt conceſsibilis, n.24.
Rex non poteſt negare ſuam protectionem ad ſe recurrentibus, n.25.
Rex non poteſt deſinere eſſe Regem, num.26.
Saluaguardia conceditur per Locumtenentes Generales, n.27.
Saluaguardia qua forma, & quo nomine concedaur, n.28.
Locumtenens Generalis in Catalonia eſt alter Rex, n.29.
Locumtenentis priuilegium quibus ſit oſtēdendum antequam iuret, n.30.
Locumtenentis plura à quo referantur, num.31.
Saluaguardia non eximit vaſtallum à iuriſdictione ordinaria, n.32.
Saluaguardia quid operetur, n.33.
Saluaguardia etiam conceditur Clericis, & Reliosis, n.34.
Saluaguardia qualiter concedenda, n.35.
Saluaguardia vt concedatur quid probandum, n.36.
Saluaguardia quibus concedatur, n.37.
Saluaguardia an danda perſonis particularibus, n.38.
Particularibus quare nō detur Saluaguardia, n.39.
Saluaguardia quare detur, n.40.
Seruientes Regi ſunt ſub Saluaguardia, num.41.
Saluaguardia data Villæ de Pons, num.42.
Saluaguardia data particulari an valeat, num. 43.
Verba Habeatur pro non facto, *quid operentur, n.44.*
Clauſula prohibitiua præcedens annullat actum ſubſequentem, n.45.
Actus eſt nullus ſi præceſsit clauſula prohibens illum fieri, n.46.
Saluaguardiam habens quid facere debeat num.47.
Saluaguadia eſt publicanda preconijs, num.48.
Saluaguardia durat quinquē annis quo ad publicationem, n.49.
Saluaguardiam frangens quando excuſetur, n.50.
Verba Quod ſit nullum, *quid importent, num.51.*
Ignorantia an proſit alicui, n.52.
Pennones quid ſignificent, n.53.
Pennones, & vexilla idem ſunt, n.54.
Saluaguardia ſignum quod ſit, n.55.
Saluaguardia publicatio quando non ſit neceſſaria, n.56. *exclu-*
Ignorantia Saluaguardiæ quomodo datur, n.57.
Ignorantia non conſideratur in actu continuo, n.58.
Ceſſante ratione legis, an ceſſet lex num.59.
Saluaguardia an ſit temporalis, vel perpetua, n.60.
Saluaguardia quando poſsit iudicari temporalis, n.61.
Saluaguardia regulatur à cauſa cognitione, n.62.
Saluaguardia à verbis vires accipit, num. 63.
Saluaguardia quando dicatur, contrafactum, n.64.
Saluaguardiam an quis infringat per tertium, n.65.
Saluaguardiam frangens qua pœna puniatur, n.66.
Saluaguardiam frangentis pœna de iure communi, n.67.

Saluaguardiam frangentis pœna de iure Cataloniæ, n.68.
Saluaguardiam frangentis pœna eſt arbitraria, n.69.
Pœna arbitraria quando locum habeat, num. 70.
Saluaguardia cui aſsimiletur in Catalonia, n.71.
Saluaguardiæ tenor eſt inſpiciendus, n.72
Pœnarum expreſsio eſt atendenda, n.73.
Pœna arbitraria quando locum habeat, num.74.
Saluaguardiam frangens debet apponi intra manus Regias, n.75.
Saluaguardiam frangentes, contra eos qualiter procedatur, n.76.
Regalia Saluaguardiæ eſt affixa oſtibus Regis, n. 77.
Regalia qualiter prouidenda, n.78.
Supplicari an poſsit à declaratione Regaliæ, n.79.
Prouiſiones in cauſa ſupplicationis à prouiſione Regaliæ intra quot dies fiendæ, num. 80.
Supplicatio à prouiſione Regaliæ non admittitur, niſi Regaliatus ſit captus, num. 81.
Rex procedit contra Eccleſiaſticos in cauſa Regaliæ Saluaguardiæ fractæ, n.82

Cap.21.De Regalia concedēdi Saluaguardiam,

1 REgalia Principis, ſolum ei expectans, eſt conceſsio Saluaguardiæ, vt ateſtatur Iacobus Cali. in extragraua. curi. dubio.7.prætogati.88.mihi pag.42. di-
2 cens expreſsè.quod ad ſolum Principem Cataloniæ pertinet eam concedere, vt infra latius dicetur. Eſt autem
3 Saluaguardia, Protectio Regia, qua Rex, eos quibus eam concedit, ponit ſub eius protectione. ita vt ofendens exiſtenti ſub ea, prius dicatur, Regiæ
4 Maieſtati ledere, quam ei. Hanc Saluaguardiam Aufretius in Regu.1.
5 fallen. 12. nominat velum Regium amparamētum Principis. Hæc autem protectio, ſeu Saluaguardia.iam inueteri teſtamento legitur. Geneſis c.15.
6 n.1.loquens Deus cum Abraham ait. Noli timere Abraham: *Ego Protector tuus ſum, & merces tua magna nimis.* Et numeri. c.14. loquens Moyſes ad dominum dixit: *Et nubes tua protegat illos.* Deuteronomij c.32. n.38. *Et in neceſsitate vos protegant,* & lib. 4. Regum c.19. n.34. loquens Deus dicit: *Protegam Vrbem hanc, & ſaluabo eam propter me.* & Iob. c.14. n.13. *In inferno protegas me,* & Pſal.67. ait Rex Dauid. *Protexiſti me à conuentu malignantium,* & Pſal.90.n.1. *In Protectione Dei cœli commorabitur.* & in multis alijs locis Sacræ Paginæ apparet. diuerſis perſonis Deum omnipotentem eis Saluaguardiam conceſsiſſe, eos ſub vmbra ſua conſtituentem.

Hoc autem ius concedendi Salua-
7 guardiam, de ſupremis Regalijs eſt. & ſolum Regi pertinet, eam dare, non verò alijs inferioribus. Boeri, deciſ.179.in princi. vbi legibus, & Doctorum authoritatibus hoc probat. Calici. in Margar. fiſci dub.8. n. 14. caſu 88. Hæc autem Saluaguardia, propriè eſt, de qua loquitur vſaticus
8 ſimili modo, cum iuxta mentem Guillermi de Valleſica, in vſatico authoritate, & rogatu, conſtituat differentiam, inter Saluaguardiam, quæ datur à Principe. In vim priuilegij, de qua hic. ab ea, quæ oritur ex vſatici, ſeu conſtitutioni diſpoſitione, vt ex vſari. authoritate, & rogatu. prout retulit Philipus Vinyes in ſuo incepto libro non dum completo de Curijs Principatus Cataloniæ, diſcurſu 8. n.186. de qua materia latius in capite de Regalia in vim vſati. ſimili modo, agam.

Eſſe igitur hanc conceſsionem, de Principis

Principis Regalijs.ateſtatur Calicius
in dicta prærogatiua 88.aſſetens.hinc
9 gratiam,non poſſe concedi per Vica-
carios.licet non defuerint Doctores,
qui antiquitus dixerint,poſſe Vicarios
eam concedere.moti ſiquidem ex iu-
re particulari huius Principatus. ex
conſtitutione Regis Iacobi Secundi,
in Curia Montiſalbi, quæ eſt conſti-
tutio ſecunda ſub titulo. *de guiatges*.
10 in illis verbis. *O Veguers*,quaſi innue-
ret Rex, in illis verbis, & voluerit,
quod Vicarij poſſent aponere Salua-
guardiã in alijs caſibus, præterquam
in comprehenſis in dicta conſtitutio-
ne,qui erant in terris Baronum, aſſe-
rentes tamen dicti Doctores. quod
caſu quo, Vicarij talia facerent, non
eſſet ex facultate propria eorum, ſed
excommunicatione vſus dictæ Rega-
11 liæ. Hac etiam extante eorum inter-
pretatione,prædictam opinionem re-
futat Cali.dicẽs ad ſolum Principem
expectare,virtute ſuæ ſupremæ iuriſ-
dictionis Regalis, tam de iure com-
muni, ex Tex.in auth. de mandatis.
Princi. cola.3. §.titulos c.20. iuncta
12 gloſ.verbo *Titulos*,vbi poſt quam Im-
perator prohibuit,ne liceat alicui cõ-
cedere titulos præheminentiæ locis
aliquibus,ſub pœna,quod eo ipſo ſint
fiſci ait. *Si enim cauſam ſoli Imperio,
& Fiſco delatã*,&c.quibus verbis,ſatis
videtur, ſoli Principi licere. Salua-
13 guardiam concedere.& de iure noſtro
Cataloniæ, probatur hoc videlicet.
quod ſolum competat Regi,non verò
alijs, etiam ex communicatione, ex
relatis ab Anto.Oliba ad vſati. Alium
namque c.15. á n.30. ex verbis dictæ
met conſtitutionis.3.ibi *Farem, è Vſa-
rem*, quæ verba, clare ſunt prolata in
perſona ipſius met Regis, & ſic non
poſſunt acommodari alijs quàm Re-
14 gi. & licet verba prædicta *Veguer*, ò
Officials, legantur in dicta conſtitu-
tione. Tamen dicta verba poſſunt in-
15 telligi,quatenus de facto Vicarij con-
ceſsiſſet. non quod de iure eis liceret.
quæ interpretatio deſumi poteſt ex
conſti.3. eiuſdem met tituli. quæ eſt
Iacobi Secundi in tertia Curia Barci-
none,vbi diſponitur,quod ſolum Re-
16 gi liceat, Saluaguardiam concedere,
non verò Vicarijs. quod ſi de facto
conceſſerint, nullius ſit efficatiæ,vel
17 pro non factis habeãtur. poteſt etiam
aliter hoc intelligi. vt dicatur. quod
dicta verba *Veguers*.ſunt apoſita in di-
rectionem priuationis,quàm habẽt.
non concedẽdi talem Saluaguardiam,
& ſic interpretatur dictam conſtitu-
tionem Calicius dicto loco.confirmãs
ſuũ dictum ex l.3. §.fin. ff.de manu.
18 teſtam.vbi ſtatuitur.quod verba nega-
tiuè poſita, non inducunt diſpoſitio-
nem,ſicuti verba priuatiua non indu-
cunt habitum. l.ex facto. ff.de hære.
19 inſti.reſoluens.quod verba dictæ cõſ-
titutionis. quatenus eos nominat, ſit
habito reſpectu,ad executionem Sal-
20 uaguardiæ,non quo ad cõceſsionem.
ita vt ſit ſenſus. quod Saluaguardia,
vel Penon, quando conceſſa fuerint,
non inmitantur. in terris Baronum,
ſeu Militum. declarans hoc dictum.
quod Saluaguardia non poſsit impo-
ni in terris Baronum,ita intelligatur,
ſi locus ſit Baronis, vel Militis de iu-
21 riſdictione. nam ſi iuriſdictio eſſet
Plebei,& locus eſſet Militis. quod ad
fructus,benè poſſet apponi Saluaguar-
dia.iuxta declaratione Mier.vbi ſup.
22 n.9.quia dominium alicuius loci præ-
cipuum eſt ratione iuriſdictionis,non
verò commoditatis percipiẽdorum
fructuũ,& ſic, ſi. iuriſdictio eſt Baro-
nis,vel Militis,non poterit poni Sal-
23 uaguardia.licet ſit Plebei quo ad fru-
ctus. ſicuti poterit apponi, ſi iuriſdi-
ctio ſit Plebei, commoditas verò per-
cipiendi fructus ſit Militis.quam ſen-
tentiam ſic declaratam, amplectitur
Mier.ad dictam conſti.2. pag.185.n.3.
pro conſtanti tradens.quod hæc con-
24 ceſsio,eſt Regalia ſoli Principi com-
petens.

petens. & de ſuperioribus, quæ ab eo ſeparari non poteſt. cum non poſsit ad ſe recurrẽtes,& ſub ſua protectione intra mittẽtes ab ea proijcere.cum
25 eſſet contra ſuum Regium officium, vt ſupra dictum eſt c.6. de Regalia recurſus, ex cauſa opreſsio. & Mier. vbi ſuprà dicens.quod ſi hanc Regaliam alteri communicaret, faceret il-
26 lum Regem, & ipſe deſineret eſſe. quod facere non poteſt. Nec quidquã in contrarium facit huic reſolutioni, hoc quod videmus practicari. videlicet. quod ſimiles Saluagſardiæ conceduntur per Excellentiſsimos Lo-
27 cumtenentes Generales, qui in omnibus Regijs actibus,Regis perſonam repreſentat, vt ateſtatur Franciſcus à Ponte de poteſta. Proregis Titu. 7. §.6.n.3. & in Regno Neapolis abſolute Proreges concedere Saluaguardias ateſtetur á Ponte.Titu.de diuer.
28 prouiſio licentijs, §.1.de inſig. & armis n. 13.in Catalonia tamen hi non nomine ſuo,ſed nomine Regis expediunt, provt fit in conceſsione quæ incipit cum nomine Regis.Videlicet. *Philipus Dei gratia*,&c. & poſtea ſubſequitur nomen Locumtenentis, qui omnia, quæ expedit, nòmine Regis cenſetur prouidere. cum Prorex ſit alter Nos, vt refert Horati. Monta.
29 de Regal.in prohe.n.29.& ſic prouiſus, intra Cataloniam omnia facere poteſt,quæ idem Rex. & cum eodem
30 poſſe expeditur ei priuilegium.quod antequam ingrediatur Principatum (quando prouiſus è foris venit) vel ſi eſt intra Principatum prouiſus. præſentatur Cõſulibus Ciuitatis Barcinone, & Deputatis Cataloniæ, ad hoc, vt videant, & recognoſcant, an veniat in ſolita forma, & antiqua, ab antiquiſsimo tempore in concuſe ſer-
31 uata. Plura de Proregis poteſtate, & preſtantia refert Boſc. in ſuo libro *dels titols de Honor*.lib.3.c.14.cum ſequen.& lib.2.c.36.§.39.

32 Sciendum tamen eſt.quod licet Rex cõcedat alicui vniuerſitati Saluaguardiam, & ponat omnes incolas illius, ſub ſua protectione, eos tamen non eximit à iuriſdictione domini, cui ſubſunt.iuxta tradita per Guido Pap. deciſ.56. & ibi additiones Ranchini, & Ferrerij,iuxta Tex.in c.ordinarij. de maio. & obedi. & ſic fuit per Regiam Audientiam iudicatum,in cauſa in ea vertenti inter *Don Ludouicum de Icart*. & terminum de *Almenar*, & in alia vertenti inter *Ducem de Cardona*.& villam de *Cambrils*,ſolum enim
33 Rex in illius conceſsione facit, quod tuitio eorum, & punitio iniuriæ illatæ ei,qui ſub Saluaguardia exiſtit,Regi expectat,& pertinet. Maſſueri. in praxi titu. de Iudici. etiam ſi iniu-
34 ria illata ſit contra Clericos, quibus Saluaguardia erat conceſſa, ſiue contra Religioſas perſonas, quia ad Regem expectat Boeri.deciſ.207. faciũt tradita per Mier.ad conſti.Reg.Iacobi Secundi in Curia Illerdæ cola. 4. mihi pag.185.in noua impreſsio. n.3. & alia relata per Philip.Vinyes in ſuo tracta. de conuoca. Curia. diſcur. 8. à n.186.

35 Hanc autem Saluaguardiam, non de facili,& temere,eſſe concedendam docet Ferrerius in addi.ad dictam deciſio.Guido.Papæ 56.ſed cum cognitione cauſæ ſummariè. probata in ea
36 iuſta timoris cauſa,ex Bar.in l.capitalium,§.ſtatuas.ff.de pœnis, l.ſi pater. C.de ceſsio.bono. Capel. Toloſa. deciſ. 488. Mieres ad conſti.2. titu. de guiatges,quæ legitur per eum tom.1.
37 cola.4.c.18.mihi fol.147.n.3. vbi ait, quod Rex non debet concedere Saluaguardiam particularibus perſonis, etiam ſi ipſæ eſſent Eccleſiaſticæ. li-
38 cet ateſtetur Mieres,ſe vidiſſe,aliquibus perſonis particularibus conceſſam fuiſſe Saluaguardiam. quia reſpectu particularium,iam eis remanet ſucur-
39 ſum.ex Regalia perhorteſcenci æ. vt ateſtatur

ateſtatur Philipus Vinyes in dicto
diſcurſu,8. à n.202.concedere tamen
40 tenetur, vbi timetur de opreſsione
potentiorum.quia Rex.ex debito ſui
officij,tenetur ſuccurrere opreſsis,&
ſic ſeruientes Regi, ſub ſua ſalua po-
41 nit,eo quod iuſte timetur,eos vexari
à perſonis. contra quas litigant, no-
mine Regio, vt ateſtatur Mier. vbi
ſuprà n.7. ex cuius doctrina fuit da-
ta Saluaguardia per Regem Vniuer-
42 ſitati Villæ de Pons, quæ litigabat
contra Egregium Comitem de Que-
ralt ſuper luitione, & reductione ad
Regiam Coronam, quæ fuit data in
Monaſterio Sancti Laurentij del Eſ-
curial in anno 1588. quæ eſt in pro-
43 ceſſu,inter dictas partes.Si verò alicui
particulari indiuidue detur Salua-
guardia. nullius erit valoris. ex dictâ
conſtitu.1.dicto titulo.& ita ateſtatur.
Mier.dicto c.18.in fine pag.147.quod
idem inſinuare videntur verba illa
44 quæ leguntur in conſti. 3. in fine *Sie
haut per no fet*, quæ verba abſque alia
declaratione, important nullitatem
actus.in totum,vt tradit don Ludoui-
cus à Peguer.tom.1. deciſ.39. num.1.
verbo *Hinc eſt,quod cum dominus Rex.*
45 aſſerés. quod clauſula decreti anulla-
tiui,apoſita alicui actui,ſi poſtea actus
ſequatur, perinde ſit, atque ſi non
46 fuiſſet factus.l non dubium C.de le-
gib.l.ſancimus,C.de rebus alienis nõ
alienan. l.iubemus. §.ſancimus C. de
Sacroſanct.Eccleſ. c. ad diſſoluendum
in fine ex.de ſponſa. c. ſi Apoſtolicæ
eod.titu.latè Peguer. vbi ſuprà.

47 Ex dictis vltimo loco infero.quod
cum in conſtitutione 4.ſub dicto titu.
de guiatges, diſpoſitum ſit.quod ha-
bentes Saluaguardias, teneantur illas
publicari facere de quinque,in quin-
que annos,& quod ſi non fuerint pu-
blicatæ. ſint nullæ,& extinctæ. inde
48 obſeruandum eſſe.quod ſi aliquis ve-
lit ſe iuuare Saluaguardia, ſi non cõſ-
tet eſſe publicatam, quinquenio non
finito, ideſt ſi non fuerit lapſum
quinquennium à die vltimæ publi-
49 cationis, tunc poterit ille agere ex vi
dictæ Saluaguardiæ.ſi verò quinque-
nium lapſum ſit,à die vltimæ publi-
cationis,ad diem dampni dati,vel in-
50 iuriæ illatæ; tunc non poterit quis
agere ex ea. eo quod verba illa vlti-
ma dictæ conſtitutionis quartæ pro
51 non conceſſa haberi vult.dum ait: *Que
ſien nullas è extinctas.* Vnde licet Sal-
uaguardia fuerit conceſſa, ſi non fuit
publicata,vel de ea plena non habea-
tur notitia, nõ poterit quis ex ea age-
52 re. quia contrauenienti proderit ig-
norãtia.vt in vſati.ſimili modo.gloſ.1
ex l.vlti.ff. de decre. ab ordi. facien.
Iacobus de Mõte Iudai.ad vſati ſimili
53 modo n.2.In dicta conſti.2.dicto titu.
de *Guiatges* dicitur, nõ apponi *Penno-
nes*; pro Saluaguardia. in inueſtigan-
do quid nomine *Pennonum*, compre-
hẽderetur,ſeu quid ſignificet inſuda-
54 ui, & nullibi reperij. Sed exiſtimo
iuxta tradita per Philip. Vinyes in
dicto tracta.de conuoca.curia.diſcur-
ſu 8. n.199. referens ex Surita vſum
frequẽtem in Regno Aragoniæ. eſſe
vexilla quedam; in els habentia de-
picta arma Regia, inſignũ protectio-
nis, & Saluaguardiæ, quod ſignum
55 etiam ſolet apponi in lapide, ſculptis
prædictis armis. prout in præſenti
Ciuitate Barcinone reperitur lapis
informa dicta,ſupra Oſtium domorũ
Patrum Cartuſianorum de *Scala Dei*,
quas fouent in præſenti Ciuitate in
vico vulgo dicto *Dels Banys Vells.*

56 Sed hoc caſu, cum præcipuum re-
quiſitum ſit,quod ad hoc vt delinquẽs
in eam poſsit puniri,habeat notitiam
de conceſsione illius, iuxta tradita
per Boer.deciſ.297.n.6.exiſtimo. nõ
eſſe neceſſariam publicationem; ſiue
renouationẽ,de qua in dicta conſti. 4.
57 loquitur. quia cum ex pluribus ver-
bis illius appareat. quod propter
obliuionem diſponitur,nec illius cau-
ſa,

ſa, homines grauentur ceſſante cauſa
illius , cum obliuio non poſsit inter-
uenire in caſu continuo,re oculis ſub-
ieſta, ex inſpeſtione lapidis,ita debet
58 ceſſare eius diſpoſitio Paulus Pariſi.
cou. 98.col.6. verſ.Et etiam,& n.30.
llb.1.Salic.in auth.ingreſsi. C.de Sa-
ero ſanſt.Eccleſ.col.2,verb.*Item nota*
quod lege coreſta faciunt plura tradita
59 à Tiraquel. in traſta. ceſſante cauſa,
1.p.á num.129. cum ſequen. vbi latè,
quando ceſſante ratione legis, debeat
ceſſare eius diſpoſitio.

60 Er licet dubium eſſet,an Saluaguar-
dia,ſit temporalis, vel perpetua iuxta
tradita per Nicola. Boeri. deciſ.297.
n.7. eo quod, plures Doſtores aſſere-
bant, eſſe temporalem moti ex Tex.
in §.ſed neque in auth.de Man.Prin-
ci.cola.1.vbi ſecuritas ſolum dabatur
per triginta dies.tamen receptior eſt
61 reſolutio. quam tradit Boeri.n.8. di-
cens. quod ſi Saluaguardia, generali-
ter per modum gratiæ ſit conceſſa,
quod durer in perpetuum, nec morte
concedentis expirar. Si verò ſit con-
ceſſa Saluaguardia , ocaſione alicuius
faſti particularis . tunc non cenſetur
perperua, ſed temporalis. qualis fuit
62 illa , quæ fuit conceſſa per Regem
Villæ de Pons , quæ temporalis ne-
ceſſario erat iudicanda ,.cum fuiſſet
cōceſſa ocaſione litis, quā diſta Villa
ducebat contra Egregium Comitem
de Queralt de qua ſupra memini , &
hác reſolutionem tenere gloſa prag-
63 gma. Sanſtio Titu.de author.genera.
conſilij.verbo Reformat. & Aufreri.
in q. 489. quas. allegat Boeri diſto
n.8.&ſic ex thenore illius ſi verba ad
ſunt importantia perpetuitatem, vel
temporalitatem, ocaſione coucesſio-
nis erit iudicandum.

Sed quæri poteſt. quando dicatur
64 aliquem contraueniſſe Saluaguardiæ.
Et poterit reſponderi. quod quando
aliquod dampnum intulerit , vel ali-
quid mali fecerit , contra habentem
Saluaguardiam.iuxta notata per DD.
in l.ſi quis maior.C.de tranſac.& per
Cinum, & DD. in l.denuntiamus.C.
65 de his qui ad Eccleſias confugiunt
etiam ſi per alium, non per ſe intule-
runt dampnum,argumento l.ſtipula-
tio iſta.§.1.2.& 3.ff.de verbo.obli.l.1.
ff.loca. Guido Pap. deciſ. 418. n. 7.
66 Quæri etiam poteſt , qua pœna pu-
niendus ſit ille,qui ſciens Saluaguar-
diam eſſe conceſſam,eam infrigerit?
cui dubio. diſtinſtione quadam erit
ſatisfiendum. quod aut agimus iuxta
67 ius commune , aut municipale huius
Cataloniæ Principatus. quia de iure
communi,punietur pœna legis Iuliæ
Magiſtratus,de qua in toto Titu.ff.ad
68 leg.Iul.mag. & maximè l.1.eod titu.
ibi *Maieſtatis autem crimen illud eſt,*
quod aduerſus Populum Romanum, vel ad-
uerſus ſecuritatem eius, committitur iun-
69 ſta gloſ.verbo *Securitatem.* Pœna au-
tem licet capitalis videatur eſſe iuxta
l.3.ff.eadem,ibi *Capite puniri*,latè Me-
no.de arbitra.lib.2.centu.4.caſu 336.
tamen receptior ſentētia eſt. quod ſit
70 arbitraria.iuxta qualitatem deliſti.&
hanc veram eſſe reſolutionem tradit
Guido Papæ deciſ.418. n.1. qui ateſ-
tatur.quod certa pœna non fuit à iu-
re expreſſa,iuxta l.1.ff.de efranato.&
expila. quod confirmat ex l.hodie. ff.
de pen.faciunt tradita in additio ad
Guido Papę dediſ.418.idem tradit Ia-
cob.de Mōte Iuda.ad vſati.ſimili mo-
71 do in princi.Iacobus de Valleſica ibi-
dem.De iure verò huius Principatus
Cataloniæ primò obſeruandum eſt,
quod refert Iacobus Calicius relatus
iam.in extragraua.Curia. obſeru.88.
vbi equiparat Saluaguardiam , diſpo-
ſitioni vſatici ſimili modo. hoc idem
Mier.ad conſti. Reg. Iacobi Secundi,
in ſecunda Curia Ilerdæ,c.3. num.12.
pag.186. in nouis.idem refert Phili-
pus Vinyes in ſuo traſta. de conuoca.
Curl. diſcur.8. n.186. faciunt tradita
per Marquil.fol.186.cola.2.in princi.
iuxta

iuxta cuius vſatici diſpoſitionem ve-
nir dicendum, incidere in pœnas dicti
vſatici ſimili modò. Iacobus verò de
Monte Iudaico ad dictum vſaticum
dicit, quod ante omnia, eſt inſpiciẽdus
72 thenor priuilegij, cum quo conceſſa
eſt Saluaguardia. quia cum ad obſer-
uantiam illius, in priuilegijs ſoleat
apponi clauſula, continens aliquas
pœnas, quæ ſi expreſſæ ſint in indiui-
73 duo, ante omnia exequendæ ſunt. vt
refert Iacob. de Mõte Iudai. ad dictum
vſati. poſtea verò agetur, ad pœnam
74 violantium dictum vſati. ſimili modo.
quæ etiam arbitraria eſt. iuxta quali-
tatem facti. vt refert Iacobus de Val-
leſica ad dictum vſati. n. 1. Olib. ad vſa-
ti. Alium namque c. 15. n. 31. Philipus
Vinyes dicto diſcurſu 8. à n. 188. cum
ſequen. quæ ſolet eſſe. vt talis frangẽs
Saluaguardiam, ponatur in manu Re-
gis, cum omnibus eius bonis. & ſic
75 quando erit procedendũ contra fran-
gentes Saluaguardiam, debet formari
proceſſus ad Fiſci inſtantiam, oblata
per eum ſuplicatione, in qua narret
factum, oferat dare informationem,
& ea recepta petat declarari, locum
eſſe Regaliæ, in vim dicti vſatici ſi-
milimodo. de qua praxi, & obſeruãtia,
76 & modo. refert Peguer. in ſua praxi.
crimi. c. 13. vbi in principio ait hanc
Regaliam eſſe affixam oſsibus Regis
77 nec ab eo ſeparari poſſe: Miet. ad cõſ.
Reg. Iacob. 2. in Curia Ilerdæ cola. 4.
c. 3. mihi pag. 185. n. 5. ibidem vt ſupra
dictum eſt. qua informatione recepta,
(ſi cõſtiterit de requiſitis ad declara-
tionem Regaliæ, iuxta diſpoſitionem
78 c. 10. Curiarum anni 1599. vbi diſ-
ponitur. quod Regaliæ non fiant, nec
prouideantur, niſi conſtito de eam
Regalię, per ſummariam informatio-
nem. ad reſecandum facilitates, qui-
bus ante diſpoſitionem dicti cap. 10.
ſolebant Regaliæ prouideri) fit per
Iudicem. Relatorem prouiſio iuxta
tradita per Peguè. vbi ſuprà.

79 Ab hac autem declaratione Rega-
liæ, poteſt per partem, contra quã
prouiſa eſt, ſuplicari, & cauſa ſuplica-
tionis comititur alicui ex Doctoribus
aliarum Aularum ciuilium, qui in
cauſa ſuplicationis declarabit an de-
claratio Regaliæ, ſit legitimè facta,
vel non.
80 Debent autem probationes in cau-
ſa ſuplicationis fieri intra decẽ dies.
& debet intra alios decem dies de-
clarari in cauſa ſuplicationis. in qua
pro ſalario ſolum ſoluuntur viginti
Regalla. ex dicto c. 10. Curiarum 1599.
81 Eſt autem ſciendum, quod cauſa ſu-
plicationis à prouiſione, ſeu declara-
tione dictæ Regaliæ, non admittitur,
niſi Regaliatus ſit captus iuxta tradi-
ta per Peguer. dicto c. 13. praxi. crimi.
in fine. Et ex cauſa huius Regaliæ
82 procedit Curia Regia contra clericos
frangentes Saluaguardiam. iuxta tra-
dita per Oliba. ad vſati. Alium namq;
c. 14. n. 126. cum ſequen. vſq; ad n. 141.

SVMMARIVM.

*Filij qui ab hæreditate paterna repel-
luntur, n. 1.*
Baſtardos ius aborruit, n. 2.
Baſtardorum materia vbi tractetur, n. 3.
*Baſtardi ex Principis gratia ſuccedunt,
num. 4.*
Baſtardorum capacitas vbi tractetur, n. 5.
Legitimatio quid ſit, n. 6.
*Baſtardi ex mera Regis gratia habiles
redduntur, n. 7.*
Spurij, ſeu Baſtardi qui dicantur, n. 8.
*Spuriorum, ſeu Baſtardorum quot ſint
ſpecies, n. 9.*
Nefarij, & inceſtuoſi qui dicantur, n. 10.
*Legitimare inceſtuoſos, & nefarios ſoli
Regi licet, n. 11.*
Regalia legitimandi in quo cõſiſtat, n. 12.
Legitimati habentur pro legitimis, n. 13.
*Legitimandi præcipuus modus quis ſit,
num. 14.*
Legitimatio an præiudicet legitimis, n. 15.

Legitimatio an in totum faciat habiles legitimatos,n.16.

Legitimatus quid adquirat in bonis patris, n.17.

Legitimatus filius quid capiat ex hæreditate patris, n.18.

Legitimandi facultas à quo vires capiat, num.19.

Rex an habeat iuriſdictionem in bonis temporalibus clericorum,n.20.

Papa non poteſt legitimare filios clericorum ad bona ſecularia,n.21.

Iudex laicus an cognoſcat de bonis temporalibus clericorum,n.22.

Filij Presbyterorum à quo legitimentur, num. 23.

Legitimatio Regis non valet quo ad obtinendum beneficia Eccleſiaſtica,n.24.

Legitimare ad beneficia Eccleſiaſtica ſolus Papa poteſt, n.25.

Legitimatio facta à Rege valet etiam quoad bona ſita extra Regnum. n.26.

Legitimatio principaliter tendit ad faciendum incapacem capacem,n.27.

Legitimatio à mera Principis gratia procedit, n.28.

Legitimatus à Rege adquirit ius Patronatus beneficiorum Eccleſiaſticorum, num.29.

Legitimatus adquirit iura ſepulcrorum, num.30.

Patronatus ius tranſit cum Vniverſitate, num. 31.

Baſtardi legitimati,an dicantur legitimi, num. 32.

Legitimatio quando dicatur legitima, num.33.

Legitimati quid adquirant per legitimationem, n.34.

Legitimatus refertur quidam filius cuiuſdam clerici ad ſuccedendum in fœudo, num.35.

Locus de Florejachs eſt ſub fœudo Regis, num.36.

Legitimatio vt valeat,debet eſſe ſpecifica in defectu,n.37.

Legitimatio baſtardorum quàm clauſulam continere debeat,n,38.

Citandi an ſint aliqui in legitimatione obtinenda, n.39.

Legitimatio principaliter ad patrem tendit,n.40.

Legitimatio an fiat mortuo patre, n. 41.

Citandi qui ſint in legitimatione obtinenda, n.42.

Legitimatio non poteſt præiudicare iuri quæſito, n.43.

Legitimatio an poſſit præiudicare.n.44.

Legitimatio qualiter obtinenda, n.45.

Legitimatus ad certum finem,non eſt quo ad alium,n.46.

Legitimatio quid ſit.n.47.

Liber pro parte,& ſeruus pro parte nemo poteſt eſſe,n.48.

Legitimatus ad vnum actum, magis dicitur diſperſatus, n.49.

Baſtardi in Regno Portugaliæ, qualiter legitimentur, n.50.

Legitimationis reſcriptum per verba generalia quid importet,n.51.

Legitimationis reſcriptum debet Iudiui due continere omnes defectus,n.52.

Legitimationis reſcriptum quãdo corruat in totum,n.53.

Rex quando dicatur cogitaſſe de omnibus defectibus, n.54.

Legitimationem petens debet exprimere omnia requiſita. n. 55.

Legitimationis reſcriptum regulatur ad ſuplicationem oblatam,n.56.

Surreptio,vel obreptio quando dicatur interueniſſe,n.57.

Legitimatio,quæ requirat expreſſa. n.58.

Clauſula: Ex certa ſciencia Principis, *quid operetur, n.59.*

Motus proprius Regis quid operetur, num.60.

Legitimatio an requirat expreſſionem filiorum,& nepotum,n.61.

Clauſula derogatoria quid operetur,n.62.

Clauſula derogatoria vniuerſalis quid operetur in legitimatione, n.63.

Legitimatio quorum requirat expreſſionem, n.64.

Legitimatio an requirat expreſſionem, quod ſit vxoratus,n.65.

Legitima-

Legitimationem petens, an teneatur dicere ſe adhuc poſſe habere filios, n. 66.

Mulier in graui ætate non eſt apta ad generationem, n. 67.

Legitimari an poſſit nepos ex filio præmortuo, n. 68.

Rex an poſſit legitimare Religioſum profeſſum, n. 69.

Religioſus profeſſus pro mortuo ſolet haberi, n. 70.

Mors ciuilis, an æquipararetur naturali, num. 71.

Profeſsio Religioſi aſsimilatur morti, num. 72.

Profeſſi mors non eſt propria ſed ei aſsimilatur, n. 73.

Mors ciuilis, & naturalis an æquiparentur, n. 74.

Monaſterium an ſit capax ad ſuccedendum, n. 75.

Monaſterium quando dicatur incapax ſucceſsionis, n. 76.

Monaſteria quando iudicentur capacia ſucceſsionis, n. 77.

Capuchini etiam in communi ſunt incapaces ſucceſsionis, n. 78.

Legitimatio quando non valeat, n. 79.

Legitimatio non poteſt præiudicare iuri quæſito, n. 80.

Rex non poteſt auferre ius quæſitum, num. 81.

Tempus delationis atenditur in legitimatione, n. 82.

Religioſus capax, ſeu incapax iudicatur iuxta tempus delationis, n. 83.

Ius quærendum poteſt tolli per legitimationem, n. 84.

Iniuriam nemini debet inferre Rex, num. 85.

Legitimatio non valet in præiudicium iuris quæſiti, n. 86.

Reſtitutio iuſtitiæ an retrotrahetur, num. 87.

Reſtitutio ex cauſa meræ gratiæ, non retrotrahitur, n. 88.

Cap. 22. De Regalia legitimandi Spurios.

1 SVpra actum eſt, de
ſucceſsione Fiſci in
bonis, quæ indignis,
ſeu incapacibus deferebantur, quãdo egimus, de Regalia auferẽdi bona eis delata. ſunt enim plures, qui repelluntur ab hæreditate paterna, ſeu materna, quales ſunt filij
clericorum, Religioſorum, & marita-
2 torum qui ordinariè vocantur. *Borts,*
quos totaliter ius aborruit, eos á ſuc-
ceſsione paterna totaliter remouen-
do. de quibus eſt titulus, de filijs Pres-
3 bytero. de his tractat Matienſo lib. 5.
nouæ recopilá. Titu. 8. l. 6. & ibi gloſ.
& de alijs ſunt diuerſa iura, vbi hæc
materia ſedem ſuam habet. Sed cum
hic non agatur de eorum ſucceſsio-
ne, niſi ex gratia Principis, quæ eis
4 indulgetur, eos reddendo habiles, &
capaces, quod in iure ſupremæ Rega-
liæ conſiſtit, ideo de effectibus huius
5 Regaliæ, erit hic ſermo. De capacita-
te, ſeu incapacitate eorum, & de mo-
do ſuccedẽdi, tractatur materia á Mo-
lina. de Hiſpa. primo. lib. 1. c. 3. Peregr.
de iure fiſci to. 2. tit. 2. vide Clementi.
exiui de paradiſo. vide tractatus va-
rios de ſucceſsionibus, & ſignãter Ma-
thei Matheſilani. in titu. de ſucceſsio.
abinteſt. à n. 41. & alium tractatũ Ni-
colai de Vbaldis fol. mihi 632. Eſt autẽ
6 legitimatio, figmentum iuris, & Prin-
cipis beneficium. vt dicebat Ioã. Gar-
cia de Hiſpan. nobi. gloſ. 21. in princi.
vide Bal. in l. eam quã C. de fideicom.
n. 44. & 45. & Tiraquel. de primo. q. 34.
n. 58. eo quod dicebant, quod legitima-
tus, non eſt legitimus, inde ſimilem
eſſe alchimiæ dicebatur.

Prædictos igitur incapaces, ſeu in-
7 dignos (qui quo ad obtinendum gra-
tiam ad ſuccedendum pari paſſu am-

bulant) ſolet Rex, ex ſua ſuprema Re-
galia, & poteſtate, eos habilitare, & le-
gitimare, capaceſque facere ad ſucce-
dendum. Molina Theolo. de iuſti. &
iure, tracta. 2. diſpu. 173. mihi pag. 980
§. legitimare. Bal. in l. 1. C. de iure
anulo aureo. Pau. de Caſtr. con. 228. in
princi. Deci. con. 150. col. 3. & con. 557
relati à Rollan. à Valle. cō. 89. à n. 20.
volu. 1. Anto. Gomez ad l. 40. tauri.
n. 10. & perinde habentur, atqui ſi ve-
re, & propriè, eſſent legitimi.

8 Dicuntur autem ſpurij, qui ex his
parētibus nati ſunt, qui tempore con-
ceptionis matrimonium contrahere
non poterant. c. tanta. qui filij ſint
legitimi. c. ad abolendam de filijs
Presbytero, quod nomen *Spurij*, gene-
9 rale eſſe, pluraſque ſpecies cōprehen-
dere, clarū eſt. vt refert Spino in Spe-
culo teſtamen. gloſ. 1. n. 1. vbi refert
Angelum con. 17. ſexdecim ſpecies
referre. Sed ſummariè dico. quod cō-
prehendit adulterinos, natos ex adul-
terio, in quibus comprehendi poſſunt,
filij Presbyterorū, quia adulterāt, glo.
in c. per venerabilem. qui filij ſint le-
gitimi. cōprehendit etiā, & nefarios,
10 qui naſcūtur ex linea deſcendentium
cōprehendit etiā inceſtuoſos, qui nati
ſunt ex linea collateralium, in gradu
prohibito. l. ſi adulterium cū in actu.
ff. de adulter. auth. de inceſ. nup. in
princi. col. 2. & ibi gloſa refert præ-
dicta omnia Matienço lib. 5. nouæ re-
11 cō pila. Titu. 8. de ſucceſsio. abinteſ.
l. 6. gloſ. 3. n. 2. De his igitur clara eſt
reſolutio. quod eos omnes, poteſt Rex
12 legitimare, faciēdo ex ſua mera gratia
quod fiāt in omnibus capaces ad ſuc-
cedendum. & hoc conſiſtit in eius ſu-
prema Regalia. cum tales poſtea in
omnibus habeantur pro legitimis. vt
13 ateſtatur Molin. de Hiſpano. primo.
lib. 2. c. 11. n. 18.

Prædicti autem qui illegitimi
erant, aliquibus modis legitimi fie-
bant, qui recenſentur in auth. qui-
bus mod. natura. effician. ſui. ſed præ-
14 cipuus. quo ad noſtrum præſens inſti-
tutum modus eſt, qui traditur in
dicto authen. §. ſi quis ſane Afflic. in
titu. quæ ſunt Regaliæ in princi. n. 65.
nempe legitimatio, quæ fit per Prin-
cipis reſcriptum.

15 Sciendum igitur in primis eſt,
quod legitimatio, quæ à Principe fit
eius reſcripto, ſeu priuilegio, non
præiudicat filijs vere legitimis. quia
vere legitimi prius ſuccedent, quam
legitimati. quia reſcriptum à Prin-
cipe obtentum, non poteſt præiudi-
care vere legitimis. Tex. in authen-
tico quibus modis naturales effician-
tur ſui. §. *Si quis autem filios legiti-
mos*, non habens. & in §. generali-
ter eiuſdem titu. ibi *Omnino enim
16 legitimis ſtantibus, nequaquam vim le-
gitimorum eis adijcimus.* auth. præte-
rea C. vnde vir, & vxor. Spino in.
Specul. teſtamen. gloſ. 1. à num. 100
niſi in impetratione, & conceſsione
legitimationis, fuerit expreſsè à Re-
ge diſpoſitum. vt refert Molin. Theo-
logo. de iuſti. & iure tracta. 2. diſpu-
ta. 173. verbo Vtrum autem legiti-
matus à Principe. mihi pag. 990.
17 iſte autem filius legitimatus, non
conſequitur in bonis patentum ma-
gis, quam vnus ex filijs legitimis.
quod probat Tex. in l. communium,
§. fina. in fine. C. de natura. liber.
authen. quibus modis naturales effi-
ciantur ſui. §. & quoniam varie
col. 7. quod in legitimatis à Prin-
18 cipe, locum habere ateſtatur, Molin.
de Hiſpanor. primogen. lib. 3. cap. 2.
num. 5. aſſerens. quod non poteſt ca-
pere talis filius plus, quam filius cui
minus relinquitur.

19 Hoc autem ius diſpenſandi & habi-
les reddēdi inhabiles ad ſucceſsionem,
cauſatur ratione vniuerſalis dominij,
quod Rex habet in bonis laicorum to-
to titulo in authen. quibus modis na-
tura. efficiātur legitimi, & quibus mo-
dis

dis efficiantur ſui c. per venerabilem
ex.qui filij ſint legitimi,Bal.in l.cum
filios,ff.de milita.teſtam.Alex.cõ.138.
n.1.lib.1.& con.70.num.5.lib.6.Deci.
con.392.n.4.lib.3.Pariſ.cõ.1.n.2.lib.2
Vnde legitimatio facta à Papa de filio
20 Presbyteris, vel alterius perſonæ Ec-
cleſiaſticæ,non valebit, quoad ſucceſ-
ſionẽ bonorũ tẽporalium.vt ex.c.per
venerabilem extra qui filij ſunt legiti-
mi docet Molina. de Hiſpano.primo.
dicto lib.3.c.2.n.11. quia vt dicit gloſ.
in dicto c.per venerabilem verbo *Ha-*
21 *beat poteſtatem.*Papa nullam habet po-
teſtatem in bonis ſecularium,ſuæ Sedi
non ſubiectorum, & ſic non poteſt le-
gitimare non ſubditum ſuum,in bonis
temporalibus.plures refert Authores
hanc tenẽres reſolutionem. hoc idem
ſentit Guiller.Benedic.in c.Raynun-
tius.verbo Et vxorem n.197.de teſta-
22 men. Couarru. in epitome de ſponſa.
§.8.n.18.dicit etiã quod Iudex laicus,
quo ad factum eſt competens in rebus
clericorum,iuxta tradita per Marta de
iuriſdic.p.2. c.8.n.19. Vnde docẽdum
23 eſt. quod ſi legitimãdus ſit filius Preſ-
byteris,ſeu Religioſi,vel Monialis,ta-
lis à Rege erit legitimandus.iuxta tra-
dita per Marta de iuriſdictione 2.p.c.8.
n.30.faciũt tradita per Molin.Theolo.
de iuſt.& iure. tractu.2. diſputa.173.
mihi pag.982. verbo Eadem ratione.
24 Bouadi.in ſua Poli.lib.2.c.17. n.159.
ſicuti non valebit legitimatio facta à
Principe ſeculari,quo ad obtinẽda be-
neficia Eccleſiaſtica, quia ille, qui ſe-
cundum ius Canonicum eſt incapax
beneficiorum Eccleſiaſticorum,à Ro-
25 mano Pontifice legitimationem obti-
nere debebit. iuxta tradita per Ioan.
Garcia de Hiſpano. nobilita. gloſ.20.
n.17.Molina.Theolo. de iuſti. & iure
tracta. 2. diſputa.173. Ioan. Garcia de
Hiſpano. nobili. gloſ.21.à n.42.
26 Facta autem legitimatione per Prin-
cipem,valebit legitimatio, non ſolum
quoad bona ſita intra territoriũ con-
cedentis,verum etiam quoad alia bona
extra illud exiſtentia.ex Deci.con.55.
27 n.7.tradit Gamma deciſ.387.n.5. quia
in legitimatione. quod principali-
ter attenditur, eſt habilem facere per-
ſonã,quo ad bona,cætera verò in con-
ſequentiã venire.quod non attenditur
ex l.ſi quis nec cauſam, ff. ſi certum
28 petatur. cum igitur mera gratia ſit
actus legitimationis,& ex mera volũ-
tateRegia procedat,poteritRex,etiam
exiſtens extra ſuum territorium cõce-
dere tale priuilegiũ. Couar. in epito-
me 2.p.c.8.n.15. & 17.Molin. Theol.
vbiſupra.Efficit etiam legitimatio ex
29 Principis reſcripto,quod adquirit iura
Patronatus beneficiorum Eccleſiaſti-
corum.tradit Rocus de Curte de iure
Patro.q.2.verbo Cõpetẽs Lãbertinus
2.p.q.2.art.29. adquirit etiã ius ſepul-
cri.ex l. vel quæ parer,ff.de Religioſ.
30 & ſump.fune.Garcia de Hiſpau. nobi.
gloſ.21.n.4. quia hæc licet iura ſpiri-
tualia videantur,tamen cum adhereãt
31 vniuerſali ſucceſsioni , de per ſe non
conſiderantur,& ſic tranſeũt cum vni-
uerſitate iuxta Tex.in l. quædam ve-
niunt,ff.de adquiren.dominio.
32 Sed magnam difficultatem arguere
videtur Ioannes Garcia de Hiſpano,
Nobili.gloſ.21.n.7. dicens.Baſtardos
non legitimari à Principe. quod ipſe
poſtea declarat n.48.vt ſuum dictum
intelligatur in vera legitimatione,&
33 quod licet Princeps, legitimet tales
inceſtuoſos , non poſſet dici propria
legitimatio,ſed diſpenſatio,quia obſ-
tat ei defectus naturalis natiuitatis.
Sed miror quod in hoc inſiſtat di-
34 ctusAuthor.cum realiter talis diſpen-
ſatus,ſiue legitimatus,vere,& propriè
habeat eoſdẽ effectus, quos habet qui-
libet filius naturalis legitimatus. ve-
rum tamen eſt. quod debet exprimi,
in legitimationis reſcripto qualitas,
ad ſucceſsionẽ fœudi, ſi in eo ſit ſuc-
ceſſurus. vt ex pluribus tradit Sixti-
nus de Regali.lib.1.c.3.n.33.verb.De-

Digitized by Google

cimo quinto. & hoc idem ateſtatur
tenuiſſe Curcium Iuniorem de fœud.
3.p.principa. membro.1.2.p. n.39. &
con.157.n.15. Pariſ.con.1.n.76.lib.2.
Ruin. con.36. n.18.lib.1. Roſcen. de
fœud.c.7. conclu.19. n.11. gloſ.11. &
35 ſic fuit obtentum priuilegium legi-
timationis in fauorem Valleriani
Ribera, filij Ioannis Ribera Sacerdo-
tis, & V.I.D. & Ciciliæ Caperona qui
fuit legitimatus, ad ſuccedendum in
fœudo loci, & termini de Florejachs,
qui tenetur ſub fœudo Regio. prout
36 fuit exhibitum priuilegium. in pro-
ceſſu vertenti in Baiulia Generali,
inter Fiſci Procuratorem agentem.
contra Ciciliam Caperò, & Ioannem
37 Ribera. generalis enim legitimatio,
etiam cum qualibet clauſula non
ſufficit. quia debet eſſe ſpecialis, no-
minando Baſtardum ex certa Princi-
pis ſciencia. iuxta Calici. in Margari.
fiſci dubi.8. n.31. caſu 202. ſciendum
tamen eſt, quod in legitimatione Baſ-
tardorum, & inceſtuoſorum, debet
apponi hæc clauſula: *Non obſtante quod*
38 *talis legitimatus ſit ſpurius, aut inceſtuo-*
ſus, natus ex his inter quos matrimonium
contrahi non poſſet. iuxta gloſam in §.
fina. in auth. quib. mod. natura. effi-
ciantur. ſui & in auth. ex complexu.
C. de inceſ. nup. Deciſ. conſ.55. &
Gregor. Lopez in l.4. titu.15. parti.4.
verbo *De Barraganas*. Ioan. Garcia de
Hiſpano. nobili, gloſ.21. n.85.

Sed queri poterit. Num ad impe-
39 trationem legitimationis ſint citan-
di illi, qui poſſunt prætendere, legi-
timationem eis nocere? quod fœde-
re diſtinctionis diſſoluetur quia aut
fit legitimatio ad patris inſtantiam.
& tunc nemo eſt citandus, eo quod
40 legitimatio principaliter patrem tan-
git, & ipſius patris tantum inter eſt.
l. cum adoptio. ff. de adop. idem eſt.
ſi legitimatur ex patris defuncti.
41 diſpoſitione, eo quod ipſe ordinaue-
rit, filiũ legitimari, auth. ſi quis, C. de
42 natu. liber. Si verò legitimatio fit ſine
patris diſpoſitione, & ordinatione,
tunc citandi ſunt. aut eis non citatis,
nõ præiudicabit legitimatio. l. penul.
43 ff. de nata. reſtituen. quia cũ ex morte
patris, filij habeant ius quæſitum ad
rem. ideo illis legitimatio non poteſt
nocere. Bar. in l. ex facto. ff. de vulga.
& in l. gallus, §. & qui ſi tantum, ff. de
liberis, & poſthu. & in l. eam quam,
44 C. de fideicom. vbi, quod legitimatio
facta poſt mortem patris, vel alterius
teſtatoris, non tollit, ius quæſitum al-
teri Bal. in l. reſcripta, C. de preci. Im-
pera. offeren. Paul. in l. ex hoc iure, ff.
de iuſti. & iur. quod vt dixi, intelli-
gẽdum eſt, niſi ex diſpoſitione patris.
legitimatio fieret. Spino in ſpecul.
gloſ.1. n.9. faciunt tradita per Cancer.
3 tom. vari. c.3. de priuile. n.37. ver-
bo Item antea.

45 Vlterius eſt ſciendũ. quod Principis
legitimatio, & reſcriptum. debet eſſe
generale, ita vt legitimatus, abſolute
ad omnia cenſeatur legitimatus. vnde
fit, quod ſi quis legitimetur ad ſucce-
dendum ex teſtamẽto, non poterit ex
alia cauſa, etiam inteſtati ſuccedere.
46 Neq; poterit de nullitate teſtamenti
agere. iuxta tradita per Alex. cõ. fina.
lib.5. & lib.4. con.30. ſequitur Gãma
deciſ.11. n.4. quia legitimatio, eſt quę-
47 dã reintegratio, & reſtitutio ſtatus. &
ſic, quemammodũ quis non poteſt eſſe
pro parte ſeruus, & pro parte liber. l. ſi
pariter. ff. de liber. cau. ibi *Minimè au-*
tẽ Prætor pati debet, vt pro parte quis ſit
48 *ſeruus*, l.1. C. de lati liber. tollẽ. ibi *Quis*
enim patiatur talem eſſe libertatẽ, ex qua
ipſo tempore mortis in eandem perſonam,
ſimul libertas, & ſeruitus concurrant. &
qui quaſi liber moratus eſt, eripiatur. non
ſolum in mortem, ſed & ſeruitutem, ita
49 ſic caſu quo, Regium priuilegium
expediatur ad certum finem, tunc
non vere legitimatus ille dicetur,
ſed diſpenſatus. iuxta Molina. de
Hiſpanor. primogen. lib.3. cap.3.
num.37.

Digitized by Google

num.37.& 38. Paul.in l.1. C. de iure
aureo. anulo. num.5. l.ſi ab eo. C.de
legi.hære.l.pactum quod dotali.C.de
colla.Curci.ſenior.con.37.n.6.Gam-
ma deciſ.134.in princi. vbi referr. in
50 Regno Portugaliæ baſtardos ſolum
legitimati.quo ad effectum ſucceden-
di ab inteſtato. ex quo talis baſtar-
dus non dicitur legitimatus, ſed diſ-
penſatus.

51 Eſt etiam ſciendum . quod licet
verum ſit,quod reſcriptum legitima-
tionis à Principe conceſſum,per ver-
ba generalia , cenceatur omnes de-
fectus ſuplere , & diſpenſare. iuxta
tradita per Ruin.conſ.97.nu.3. circa
finem lib.3. ex deciſione Pauli Caſ-
tren. ducti argumento.l. qui milita-
52 re.ff.de teſtam.mili.hoc tamen intel-
ligendum eſt,quando nullus defectus
in conceſsione eſt expreſſus. quia ſi
aliquis exprimatur , & aliqui tacen-
tur, legitimationis reſcriptum, in to-
53 tum corruet. non obſtantibus gene-
ralibus clauſulis,etiam aptis,ad com-
prehendendum omnes defectus . eo
54 quod dicunt. quod Princeps ſolum
cogitauit,de defectibus expreſsis. ſe-
quitur Odd. con.49.nu.16. & 17. re-
fert Cancer.3.tom.c.15. nu.294. ver-
bo Addebam,eſt deciſio Caſtrenſis re-
lata per Ruin.cō.97.n.3.in fine lib.3.

Si verò quis velit,priuilegium legi-
55 timationis obtinere.curet in impetra
tione illius,legitimè,& veridice pro-
cedere,narrādo Principi veritatē pu-
rā , & merā.ita vt careat omni vicio
obreptionis. & ſurreptionis. eo quod
conceſsio Principis regulatur ad ſu-
56 plicationem Principi oblatam. iuxta
relata per Philip. Paſcali. de viribus
patri poteſtatis.2.p.c.4.n.216.& 226.
Bal. in c. inter dilectos. nu.19. de fi-
de inſtrumen. Felin. idem n.14.Pari-
ſi.con.9.n.4.& in terminis legitima-
tionis Laſſ.con.102. n.25. verſ.Octauo
vol.2.Maſcar.de proba. concl.1422.
verbo Voluntas.

57 Dicitur autem, ſurreptionem, vel
obreptionem obtinere. quando non
narrantur ea omnia, quæ Principis
animum retardare poſſent, ad legiti-
mationem concedendam. vt ex plu-
ribus refert Rollan. à Valle tom. 3.
con.22.n.11.quia alias nullius valoris
eſſet legitimatio. iuxta notata per
Alex.con.195.vol.2.& con.129.vol.6.
Aluarus Valaſquez in conſul.reg.Lu-
ſita.lib.1.con.80.per totam. Cachera.
58 conſul.68.n.7.cum ſequen.Meno.de
arbitra.lib.2.caſu.203.à n.1.vſq. ad 11.
& ſic. ſi adeſt proles legitima , debet
etiā exprimi in impetratione,& con-
ceſsione.alias corrueret priuilegium.
auth.quib.mo. natur. efficiantur ſui.
59 §.ſit ergo licentia. & in auth. quib.
mod.efficiantur legitimi. §.generali-
tatem. quod non ſolum eſt facien-
61 dum,quando adſunt filij legitimi,ve-
rum etiam , ſi ex eis adſint nepotes,
& deſcendentes. Hieroni. Gabriel.
con.23.per tot. volu.2. Peregri.de fi-
62 deicom.art.23.num.54. & 58. & licet
aliqui conentur , defendere legiti-
mationem,in qua non fuit facta men-
tio legitimę ſobolis,ſi in ea adeſt clau-
ſula derogatoria , vel fuit facta vi-
uente patre.vt latè tradit Marc.Anto.
Eugeni.con. 57. num. 36. & ſequen.
63 contrarium tamen eſt verius. quod
clauſula derogatoria vniuerſalis,non
ſufficit ad ſuplendam taciturnitatem
filiorum,vt ex Surdo, & per eum al-
legatis con.337.n.19.vol.3.refert Phi-
64 lip. Paſchalis.de virib. patriæ poteſ.
2.p.c.4.n.109.quod extendit.vt mē-
tio ſit fienda de agnatis , quibus erat
deferenda ſucceſsio,ex cauſa inteſta-
ti,per Cacher. con.68. n.17. & licet
65 aliqui tenuerint ,eſſe faciendam ex-
preſsionem de vxore extante. iuxta
ſententiam Ripæ in l.ſi vnquam q.23.
n.57.C.de reuo.dona.tamen, contra-
rium eſſe verius,dicebat Philip. Paſ-
calis vbi ſupra n.11. quod non ſit fa-
66 cienda mentio. Sed hoc abſolute non

eſt verum, niſi quando ipſa eſſet in
ſenectute. ex qua, impetrans legiti-
mationem, filios habere non eſpera-
ret. quia ſi ipſa ſit in ætate cõcipien-
67 di, & pariendi, debet de hoc fieri ex-
preſſa mentio in impetratione. aliàs
eſſet gratia nulla. reclamantibus libe-
ris legitimis poſt conceſsionem le-
gitimationis obtentæ, vt refert Rol-
lan. à Valle. tom. 1. conſ. 89. num. 36.
Areti. in l. ex facto, ff. de vulga. & alij
allegati per dictum Rollandum.

68 Et licet non defuerint, qui dixerint,
non poſſe legitimare nepotem, ex fi-
lio ſpurio præmortuo. Inter quos, fuit
Guiler. de Cugno. in l. benignius. ff de
legi. verum contrarium eſt verius. ex
Bar. in l. gallus. §. nunc de lege Velle-
ia. n. 5. ff. de libe. & poſthu. Ludo. de
Surdis in tracta. de natura. liber. ſub
Rubri. de legitimatis per reſcrip.
Principis. quos refert Philip. Paſcal.
dicto c. 4. 2. p. n. 123.

69 Non omittam hic pro coronide re-
ferre dubiũ quod mihi obtulerũt con-
ſulẽdũ. Nẽpe an Rex poſſet legitima-
re quendã Religioſum Baſtardum, ad
ſuccedẽdũ in bonis ſuorum parentũ.
difficultas quæ ſe oferebat, in eo exiſ-
tebat. quod Religioſus ille, per pro-
70 feſsionem tanquam mortuus reputa-
batur, cum mors ciuilis æquiparetur
71 naturali, quæ per profeſsionem reſ-
pectu Religioſi inducitur. vnde vide-
batur dicendum, talem Religioſum
profeſſum, vti mortuum conſiderari
debere, & per conſequens, cum non
entis nullæ ſint qualitates, ideo eſſet
72 impoſsibile eum legitimare. Sed cum
dicta mors ſit ciuilis, & non vera, ſed
ſimilitudo quedam, iuxta reſolutio-
nem plurium Doctorum relatorum
73 à Caſſanate con. 26. n. 4. Molin. de
Hiſpan. prim. lib. 1. c. 13. n. 94. ideo in
hoc non exiſtere difficultatem aſſe-
rui. quam differentiam inter mortem
ciuilem, & naturalem longa commen-
74 tatione refert Ioan. del Caſtillo So-
tomaior lib. 1. controuer. quotidiana.
de vſufruct. c. 64. in princi. & ſic diffi-
75 cultas ſolum conſiſtebat, prius inqui-
rere, an Monaſterium eſſet capax bo-
norum in communi, quia hoc caſu le-
gitimatio valebat. cum bona per me-
diam perſonam dicti Religioſi, Mo-
76 naſterio adquirerentur. Si verò Mo-
naſterium eſſet incapax bonorum,
iuxta Clemẽtinam exiui de paradiſo.
quod declarat Caſſanate conſ. 26. n. 3.
dicens, clarum hoc eſſe. ex diſpoſitio-
77 ne S. C. Tridentini ſeſsio. 25. c. 3. ex-
preſſè permitẽte, quibuſcũq; Monaſte-
rijs, tam virorũ. quã mulierum, etiam
mẽdicãtiũ, in cõmuni poſsidere bona,
78 exceptis tamen fratribus Capuchinis
fratrib. Minoribus de obſeruãtia Sãcti
Franciſci. ita Hondede. conſ. 60. n. 6.
in fine lib. 2. Emanuel Rodriguez de
Regu. lib. 3 c. 29. art. 14. hoc caſu eui-
dens eſt. quod horum reſpectu, non
79 valeret Principis legitimatio, non ex
defectu poteſtatis ipſius Principis,
quæ vna, & eadẽ eſt. Sed, ex eo quod.
non poſſet ſuum effectum ſortiri.

Sed difficilior res fiebat, ex eo, quod
80 eo tempore, quo legitimatio peteba-
tur, iam bona, quorum reſpectu, pe-
tenda erat legitimatio, erant penes
tertios, poſſeſſores, à quibus Rex non
poterat abdicare. quia Princeps poteſt
81 legitimare iuxta ius, de futuro que-
rendum. non vero poteſt legitimare
in præiudicium iuris quæſiti, quia
tempus delationis, & adquiſitionis
82 attẽditur. vt ateſtatur Molina de Hiſ-
pano. Primo. lib. 3. c. 2. n. 17. vbi dicit
quod ſi Relioſus, tempore quo ei de-
fertur hæreditas, reperitur in Mona-
ſterio incapaci, non poterit adquire-
83 re. ſi verò ante delationem exeat à
Monaſterio, & tranſeat in aliud. &
tẽpore delationis inueniatur capax,
tunc ſuccedet. quia capacitas ſucce-
dendi, ſolum atenditur tempore, quo
hæreditas defertur. l. ſi cognatis. ff. de
reb. dubijs Rollã. à Valle. cõ. 57. n. 17.

to. 2.

Digitized by Google

to.2.Surd.deciſ.20. n.8. vnde Docto-
res cõueniunt.quod Rex poteſt,quæ-
ſitum ius alicui, ex iuris delatio-
84 ne tollere. vt ex Baldo in l.2. C. de
iuris,& fac.ignoran.Pau.& Alex.in l.
gallus.§.& quid ſi tantum,ff.de liber.
& Poſthu.Ripa in l.quo minus. n.6.
ff.de pac.refert Cancer.3.to.vari.c.3.
85 n.43.etenim Rex nemini debet face-
re iniuriam, nec ab aliquo, eo inuito
aliquid auferre,etiã nec pro ſuo pro-
prio ſeruicio, vt ateſtatur Calici. in
extragrauato. Curia. verbo. *Ducenteſimo decimo*. Si igitur prædicta ſunt
86 vera,pro vt ſunt.quanto igitur magis
eſt dicendum, in prædicto caſu, vbi
bona ſunt iam tertio adquiſita, & ea
poſsidet.à quo, non eſt iuſtum ea ab-
dicare, & ſic reſpondi. Regem, non
poſſe concedere prædictam gratiam,
in præiudicium dicti iuris quæſiti. eo
quod, gratia legitimationis cencetur
conceſſa ante delatam hæreditatem;
non verò poſtquam eſt delata. iuxta
ſupra tradita,& per Ludouicũ à Caſ-
87 ſana.tom.1. con.26. n.14. hoc expli-
cans n.15.dicens.quod licet reſtitutio
iuſtitiæ retrahatur aliquando, etiam
in tertij præiudicium.Cæterum reſti-
tutio,quæ fit ex gratia,non retrotra-
hitur.neque operatur in tertij præiu-
88 dicium, cui ius fuit quæſitum.gloſ.
allegata per dictum Caſſanate in dicta
l.gallus, §.& quid ſi tantum, & ibi
Caſtren.n.14.Soci.n.17.Iaſſ.num.61.
Ruin.cõ.116. Caſtro.in c.ſi pater.2.p.
c.41.idem tenuiſſe Bar.Bal.Paul.Al-
beri.& Iaſſ.& communiter Scribẽtes
in dicta l.gallus. §.& quid ſi tantum.
ff.de libe. & Poſthu. refert Cancer.
3.to.c.3.n.37. verſ.Idem adnotarunt.

SVMMARIVM.

INfames, ab honoribus ſunt repulſi,n.1.
Infames habilitat Rex,n.2.
Regalia eſt infames ad honores reſtituere, num.3.
Regalia reſtituendi ad honores in quo conſiſtat, n.4.
Infamia quotuplex ſit,n.5.
Infamia iuris quæ ſit, n.6
Infamia facti quæ dicatur, n.7.
Infamiam quam poſsit tollere Rex, n.8.
Infamiam iuris tollit Rex, n.9.
Barones non poſſunt vaſſallos reſtituere ad honores, n.10.
Rex ſolus poteſt inabilem habilem reddere,n.11.
Rex an poſsit communicare Regaliam reſtituendi ad honores, n.12.
Reſtitutio generalis quid operetur in ſententiam paſsis, n.13.
Bona delinquentium olim Fiſco pertinebant, n.14.
Pœnæ in quas incidebãt delinquẽtes,n.15.
Verba generalia quid importent in conceſſione gratiæ,n.16.
Verba Omnia, *&* Integre, *quid importent, n.17.*
Reſtitutio quando ampla,ſeu reſtricta iudicetur, n.18.
Patria poteſtas ſoluta, an recuperetur, num.19.
Reſtitutio Principis quando iudicetur ad omnia, n.20.
Verba generalia quid importent in reſcripto gratiæ, n.21.
Inhabilis ad officia an quis efficiatur ex condempnatione, n.22.
Officiales condempnati in iudicio tabulæ an poſsint obtinere alia officia,n.23.
Officialis condempnatus quando dicatur inhabilis, n.24.
Delictum an ſit graue, vel minimum atenditur,n.25.
Officialis condempnatus, an iterum poſsit obtinere officium, n.26.
Inhabilitas perſonæ quo modo conſideretur, n.27.
Sententia Iudicis apellationum in cauſis Iudicum tabulæ,quid importet,n.29.
Promotus an cenſeatur habilitatus, num. 30.
Promotus ad officium ſi eſt inhabilis,quanto cenſeatur diſpenſatus,n.31.

Rex

Rex promouens aliquem ad aliquod officium quando dicatur diſpenſare, n. 32.

Rex ignorans defectum, non dicitur diſpenſaſſe, n.33.

Diſpenſatus ex nuda promotione non cenſetur, n.34.

Diſpenſatio Principis quid operetur, num.35.

Conſenſus partis læſæ an requiratur, ſi fiat habilitatio delinquentis, n.36.

Remiſsio delinquentis quid operetur, num. 37.

Rex qualiter faciat remiſsiones in Catalonia. n.38.

Habilitatio perſonarum qualiter fiat per Regem, n.39.

Remiſsio delinquentis qualiter fiat in Catalonia, n.40.

Reſtitutio ad honores qualiter fiat, n.41.

Reſtitutus an debeat habere ſcientiam reſtitutionis, n.42.

Sententia quando proſit abſq́ ſcientia illius, n.43.

Libertas teſtamentaria ſtatim prodeſt etiã ignoranti, n. 44.

Clauſula Motu proprio, *an importet habilitationem prouiſi, n.45.*

Habilitatus an cenſeatur prouiſus Motu proprio, n.46.

Diſpenſare non cenſetur ignorans inhabilitatem, n.47.

Notitia defectus, ſemper requiritur, num.48.

Prouiſus debet detegere inhabilitatem, vt cenſeatur diſpenſatus, n.49.

Inhabilis prouiſus, tacens vicium, an ſit puniendus, n.50.

Promouens inhabilem, facit contra ius, num. 51.

Sciencia inhabilitatis requiritur, ad habilem reddendum, n.52.

Gubernator Cataloniæ inhabiles non poteſt habiles reddere, n.53.

Reſtitutus quid adquirat per reſcriptum, num.54.

Cap. 23. De Regalia reſtituendi ad honores ſententiam paſſos, & inhabiles.

1 INfames ab officijs publicis, & honoribus
excluſos eſſe, apparet
ex toto titu. ff. de his
qui notan. infami. &
titu. C. de infam. lib. 10
& ibi communiter Scribentes. & alibi
infiniti Doctores hanc tractantes
materiam. ſed cum hic, quo ad meum
2 inſtitutum, ſolum ſit tractandum, de
poteſtate Regis, quam exercet in ſua
Regalia, eos reſtituendo ad honores.
ideo in hoc capite, ſolum referam ea,
3 quæ ad dictam Regaliam pertinent.
Sciendum igitur eſt. quod inhabi-
4 les, habiles, & capaces reddere, ad ſo-
lum Principem expectat, non verò ad
alium. quod ius Regalia apellatur.
5 Sed cum infamia duplex ſit. iuxta tra-
dita per Cali. in Marga. fiſci. dubi. 7.
Rubri. de pœna ignominioſæ miſsio-
nis, & infamiæ. & dubio 8. caſu. 185.
6 vna iuris. qua aficiiur ille, qui contra
iuris prohibitionem, ſub pœna infa-
miæ aliquid facit. alia facti. quæ con-
ſiſtit in puro, & mero facto. hanc vl-
7 timam, certum eſt, Regem non poſſe
tollere. quia Rex non poteſt facere,
8 quod ille, qui tale fecit, non fecerit. &
ſic euidens eſt quod Rex per ſuum
reſcriptum, non poteſt tollere infa-
miam facti, quàm incurrit ille. Infa-
9 mia verò iuris eſt illa, quæ ex legis
diſpoſitiòne irogatur. & hæc eſt. quã
Princeps, ex ſua mera Regalia, &
gratia delet. Peregri. de iure fiſci lib. 5
titu. 2. in princi. & n. 9. Calici. Marga-
ri. fiſci dubi. 8. n. 180. refert Mier. ad
conſti. Reg. Iacobi Secundi in Curia
Ilerdæ col. 4. c. 4. n. 3. mihi pag. 167.
10 in nouiſ. vnde Barones non poſſunt
ſuos vaſſallos ad honores reſtituere
ateſtatur Gomez ad l. 40. tauri n. 10.
Peregri.

11 Peregri. de iure fiſci lib.5. tit.2. n.9.
quia ſolus Princeps poteſt, de inhabi-
li. facere habilē. refert Calicl. in Mar-
ga. fiſci dub.8.n.30. caſu 198. quia ad
ſupremam Regaliam hoc pertinet
12 ita quod, à ſe Princeps ſeparare non
poteſt.

Eſt autem ſciēdum. quod ſi à Prin-
cipe fiat reſtitutio generalis, ideſt
13 ſimpliciter, tunc talis reſtitutio ſolum
operabit, quoad reſtitutionem ſtatus,
nō verò quo ad alia. Videlicet quo ad
bonorum reſtitutionem, eo quod an-
tiquitus, bona delinquentium, Fiſco
14 applicabantur. l.2.C.de ſenten. paſsis.
quia cum in pœnam delictorum, duo
ſeparata reperiantur, videlicet infa-
15 mia, quam ipſe incurrebat, & pœna
amiſsionis bonorum; cum reſtitu-
tio verificari poſsit quoad honores;
non extendetur ad vlteriora, niſi in
16 conceſsione, & gratia ad ſint verba,
quæ generalitatem importent, qua-
lia ſunt *Integre, per omnia*, vel ſimilia.

Quia ex tali appoſitione verbo-
17 rum, in totum cenſebitur reſtitu-
tus l. 1. C. de ſenten. paſsis in illis
verbis *Reſtituo te in integrum Prouinciæ*
tuæ, Text. al, & adiecit, vt autem ſcias.
quid ſit in integrum reſtituere honoribus,
& ordini tuo, & omnibus cæteris te reſ-
tituo, & ibi gloſ. verbo *Quid ſit in inte-*
18 *grum*, & verbo: *Cæteris*, nam ſi præ-
dicta verba generalia non interue-
niant, non extendetur gratiæ conceſ-
ſio vltra id, quod conſiſtit in reinte-
19 gratione perſonæ. l.6. C. eod. vbi
ſoluto vinculo patriæ poteſtatis
per deportationem patris, vel filijs
illis reſtitutis, non recuperatur patria
poteſtas, neque aliquis illius effectus.
ſicuti idem probat l. ſi pater. 9. C. eod.
20 titu. eſt igitur Regula generalis quod
reſtitutio Principis ſimpliciter facta,
non operatur aliquid, niſi quoad
honorem. niſi adeſſent verba aliqua
generalia, quæ importent diſpoſitio-
21 nem quoad alia. qualia ſunt: *Reſtituo*
te in integrum, iuxta tradita per A zo.
in ſua ſumma. C. hoc titu. ſolet etiam
22 inhabilis quis reddi iuxta conſtitutio-
nes Cataloniæ ad officia obtinen-
dum ordinaria. veluti, Vicarij
23 Subvicarij Baiuli, Subbaiuli. & cæte-
ri. qui obtinentes officia, fuerunt cō-
dempnati per Iudices tabulæ. quia eo
ipſo quod fuerunt condempnati, non
poſſunt amplius alia officia obtinere:
vt diſponitur in conſtitutio.3. Titu. de
24 perſo, prohi. regir officis. quæ conſti-
tutio eſt conformis diſpoſitioni iuris
communis. iuxta Tex. in l. ſi aliquid
à ſuſceptore, vel tabulario. C. de ſuſ-
cepto. lib.10. quæ non eſt ita abſolute
intelligenda. Sed iuxta interpretatio-
nem, quam tradit Fontanel. de pac. do-
ta. tom.1. clau. 4. gloſ. 10. p. 1. n. 57. cum
25 ſequen. videlicet ſi fuerint condēpna-
ti ex aliquo graui delicto. non verò
pro minimo. quia ſi pro minima cul-
pa condempnetur non ex eo con-
dempnatus erit inhabilis. Neque enim
comprehendet conſtitutio prædicta.
26 Mier. in Curia Ilerdæ Iacobi Secūdi.
c.2.col.4.n.2.pag.165. in nouiſ. iuxta
quam doctrinam, fuiſſe in Regia Au-
dientia caſum deciſum ateſtatur Fon-
ta. vbi ſuprà declarans, n.59. quod di-
catur delictum magnū, ſeu paruum,
reſoluens cum ſequentibus. quod ha-
27 bilitas perſonæ non ſolum proueniat
à ſentētia Iudicum Tabulæ, ſed etiam
à ſententia Iudicis apellationis, à ſen-
28 tentia per primitiuos Iudices facta. in
qua condempnatus erat officialis. fa-
tetur tamen dictus Fontanella quod ſi
29 per officialem condempnatum, fuerit
apellatum, apellatione pendente, non
erit inhabilis ad officia alia obtinen-
dum, vt latè per dictum Fontanella
tradit etiam; & ſequitur prædicta
Cancer. 3. to. vari. c.12. de offic. iudic.
tabulæ à n.90.

30 Promotus autem. qui erat inhabi-
lis ad aliquod officium, diſpenſatus
cenſetur; vt ſcribit Bar. in l. quidam
conſulebant

tonſulebant verbo Vltimo.quem mul-
ti ſecuntur.ff.de re iudi.& in l.Barba-
rius Philipus n.12.ff.de offi.Præto.&
31 plures alij.quos refer.Maſcar.de pro-
ba.conclu.1245. in principio.maximè,
ſi in priuilegio adeſſet verbũ *Diſpen-
ſamus*,vel aliud ſimile.Rebuff. in pra-
xi beneficio.Titu.de diſpenſatio. aſſe-
rens hanc eſſe cõmunẽ ſententiã Ol-
32 dra.l.cõ.236.dũ modo tamẽ, Princeps
promouens haberet ſcientiam,aut ſal-
tẽ notitiam,de defectu prouiſi,ſecus ſi
ignoraret.quia extante ignorãtia,non
cenſetur diſpenſatus. Roma.con.216.
n.7.Soci. con.99. vol.4. verbo Reſ-
33 pondeo vol.3.Bar.in l.2.C.ſi.ſerui.vel
liberi.lib.10.verb.Ex quo nota.vbi ait.
quod quando Princeps,promouet ali-
quem,ad aliquem honorem, cenſetur
cum eo diſpenſaſſe.quod ſequitur Ro-
man.cõ.216.n.7.vol.3.Meno.preſ.20.
34 cum ſequen.lib.2. Sed.receptior ſen-
tentia eſt , quod ex ſola promotione,
non cenſetur diſpenſatus , niſi fiat de
defectu aliqua mentio,per quam apa-
ret , Principem aliqualẽ notitiam ha-
buiſſe de tali defectu. Eo quod,ſi non
coniecturatur, Principem aliqualem
noticiam habuiſſe. non cẽſebitur ha-
bilitatus, Maſcat.de proba.cõcl.1245.
n.15.quod probat Roderi.Suarez alle-
ga.12.n.24.ex l.2. C.ſi ſeruus, aut li-
ber.ad decurio.lib.10.c.nil.de electio.
Bar.in dicta l.eſt caſus ſingularis in l.
vlpianus. §. *Sunt, & alij ex reſcripto
Imperatoris , ſcientis quidem , tutorem
eſſe* ſequitur Ioan. de Immol.in c.cum
vigeſimum de offi.delega.plura tradi.
per dictum Suarez. Principis autem
reſtitutio, non ſolum prodeſt quo ad
35 ea, quæ per ſententiam amiſerat, ve-
rum etiam proderit contra partem
offenſam,quia tunc,partis conſenſus,
nullius eſt momenti,cum eo caſu,non
ſit in conſideratione. ita Peregri. de
36 iure fiſci.lib.5.titu.2.n.60.ex alijs per
eum relatis. quod in Catalonia mag-
nam arguere difficultatem videtur
37 ex conſti.1.ſub titu.*Quant ſie licet à al-
gu venjarſe ſens Iutge*, in qua diſponi-
tur,quod delinquentibus contra diſ-
38 poſitionem dictæ conſtitutionis, non
poſsit fieri remiſsio , niſi prius ſatiſ-
facta parte læſa.vnde aparet,quod Rex
non poterit talẽ habilitare, niſi prius
pars læſa ſit ſatisfacta. pluribus funda-
mẽtis hoc tradit Mieres ad conſti.Re-
gis Ildefonſi Secũdi in Curia Mõtiſo-
39 ni cola.3.c.15.n.1. Sed quidquid ſit in
hoc Principatu ſeruatur . quod licet
Rex , prædictis non poſsit facere re-
miſsionem,& per conſequens, neque
eos reſtituere,& habilitare,niſi parte
40 ſatisfacta , hoc intelligẽdum eſt.ſi re-
miſsio ſeu gratia, ad ſolum intuitum
ipſius delinquentis concedatur.Si ve-
rò ob bonum publicum concedatur
poterit Rex , non ſolum inconſulta
41 parte.Sed etiam ea reluctante. facere
remiſsionem,& per conſequens,eum
ad honores reſtituere plura ad lon-
gum refert dõ Ludoui.à Paguer.de-
ciſ.39.à n. 11. vbi Deciſiones Senatus
refert idem ateſtatur deciſ.69. nu.8.
42 tom.1.Sed an reſtitutus,debeat habe-
re notitiam gratiæ ſibi cõceſſæ.ad hoc
vt ei pro ſit ? Cui dubio reſponderi
43 poteſt ex Bar.in l.in quæſtione,C.de
ſenten.paſsis n.5.vbi reſpondet.quod
non requiritur ſciencia,ad inſtar ſen-
tentiæ deportationis. quia ſicut hæc
ſtatim atque lata eſt.trahit ſecum exe-
cutionem adimẽdo ex l. quidam.ff.de
pœnis.ita ateſtatur reſtitutionem ſta-
tim operari reſtituendo , etiam non
44 habita ſcientia reſtitutionis iam ope-
rabitur reſtitutio ſuos effectus, ſicuti
in libertate data per teſtatorem valet
antequam perueniat ad notitiam li-
berti.l. eius qui in Prouincia, §.fina.
ff.ſi certũ petatur. habetur enim hæc
gratia ad inſtar ſententiarum abſolu-
toriatum,quæ decreto non indigent,
quia ſententia abſolutoria nil dat, nil
detrahit,ſed facit remanere rem ſicu-
ti eſt. pluribus iuribus hoc confirmat
Ioan.

Ioan. Garcia de Hiſpano. nobil. gloſ. 8.
§. 1. n. 6. Fontan. de pac. nup. tom. 2.
clau. 7. gloſ. 3 p. 10. n. 84. referens ſe-
metipſum idem aſſerentem tom. 1.
clau. 4. glo. 15. n. 86. Codex Fabri. lib. 7
Titu. 20. de exceptio. rei iudica. defi-
45 ni. 45. eſt autem ſciendum. quod non
cenſebitur habilitatus Prouiſus, ſi non
conſtet Principem habuiſſe notitiam,
etiam ſi in reſcripto aponatur clauſu-
la, quod Princeps. Motu proprio eum
46 prouidet. quia Motus proprius Prin-
cipis nil operatur in his quæ Princi-
pi non erãt nota de quibus Canoniſ-
tæ in c. ſi Motu proprio. de præben.
in 6. & ibi gloſ. verb. *Nota ſuper parte.*
Hoſtien. in c. præterea de teſti. cogen.
quem in hoc ſequitur. Abb. dicens,
47 quod ignorans inhabilitatem, nun-
quam videtur diſpenſare. vt infert
Abb. ibi poſt Hoſtien. quod illud quod
dicit ibi Innocentius in c. diuerſis fal-
lacijs de cleri. coniuga. quod ſuperior
aſſumẽdo inhabilem ad aliquod offi-
48 cium videtur ſecum diſpenſare, intel-
ligatur, quoties notorium erat ſupe-
riori de inhabilitate. Vnde infert.
49 quod imputetur ſibi met prouiſo ad
officium, ſi non detegit inhabilitatẽ
ſuam. & quod adhuc poſſet puniri. vt
probatur in l. 2. C. ſi ſeruus. vel liber.
ad decurio. lib. 10. hoc etiam ſequitur
50 Abb. in c. fin. de coniu ſeruo. & in c.
ſuſcitatus. col. penul de reſcrip. c. cõ-
ſulti de Procura. facit gloſ. notabi. in
c. qui in aliquo. 51. diſtinc. Eſt. & aliud
fundamentum. quia promouere inha-
bilem, eſt facere actum, contra ius. c. in
nocuit cum ſimilibus de electio. Sed
51 ad derogandum tale ius, neceſſario
requiritur certa ſciẽtia. alias non cen-
ſetur derogare, cum ignoret factum.
52 pro quo facit Titulus. C. ſi contra ius.
idem dicit gloſ. in c. 1. verbo Naſcatur
de conſti. lib. 6. Tex in l. idẽ Vlpianus
gloſ. in l. vniuerſis. C. de Preci. Imper.
offerẽ. Bar. & Bal. in dicta l. idẽ Vlpia.
Bal. in l. fin. C. ſentẽ. reſcindi nõ poſſe.

53 In ſumma in hoc Principatu Cata-
loniæ, Gubernator Generalis, non po-
teſt inhabiles reſtituere ad honores:
neque in vim meræ gratiæ, neque
cum conſilio ſui Aſſeſſoris, vt refert
Michael Ferrer 2. p. obſerua. Regiæ
Audientiæ in titu. obſeruantia Gene-
ralis Guberna. c. 36. vbi præcipitur
eidem Gubernatori, ne habiliter per-
ſonas inhabiles, ad regendum officia
cum hoc ſoli Principi expectet cum
ſit ius ſupremæ Regaliæ.

54 Quid verò adquirat reſtitutus reſ-
pectu, bonorum vide Farina. tom. 1.
deciſ. 57. 73. & deciſ. 84. Garcia de
Hiſpano. nobili. glo. 6. §. 1. ad quos
recurre quãdo caſus eueniet nõ enim
omnia ſunt tranſcribenda maximè
cũ diſputentur res ad vtramq; partem.

SVMMARIVM.

Regalia eſt, concedere moratorias, n. 1.
Moratoria quid ſit, n. 2.
Debita certum diem deſtinatum ſolutioni, ſolent habere, n. 3.
Debitum non habens terminum ſolutioni deſtinatum, præſenti die debetur, n. 4.
Rex ex cauſa, an poſſit porrogare terminum ſolutioni, n. 5.
Regalia concedendi moratorias, in quo conſiſtat, n. 6.
Ius creditoris non debet deteriorari, ex cõceſſione moratoriæ, n. 7.
Quod differtur, non aufertur, n. 8.
Moratorias concedere, quot modis fiebat, num. 9.
Moratoriæ an ſemel concedantur, n. 10.
Debitori imputetur defectus concedendi moratorias, n. 11.
Gratia Principis non eſt abutendum, n. 12.
Moratoriæ quot ſint, n. 13.
Moratoriæ annales quid contineant, n. 14.
Moratoriæ quinquennales, quid cõtineant, num. 15.
Moratoriarum differentiæ referuntur, n. 16
Citatio creditorum, an requiratur, in conceſſione moratoriarum. n. 17.

Moratoriæ

Digitized by Google

Moratoriæ quæ, ex mera gratia conceduntur, n.18.
Moratoria an comprehendat non ſolum creditores præſentes, ſed etiam futuros, num.19.
Moratoria ad quos creditores extendatur, num.20.
Moratoria à quo die vires capiat, n.21.
Debitor captus obtenta moratoria, an ſit ſtatim liberandus, n.22.
Gratia Principis latiſsimè interpretanda, num.23.
Moratoriæ effectus, an poſsit impediri, num.24.
Factum tertij, an impediat moratoriam, num.25.
Dapmuum cui ſit imputandum, n.26.
Moratoriæ quando non habeant locum, num.27.
Moratoria non retardat executionem ſententiæ, tráſactæ in rem iudicatã, n.28.
Rei iudicatæ authoritas cõſideratur, n.29.
Moratoria an locum habeat, in debito guarentigiato, n.30.
Res indicata an differat, à guarentigia obligatione, n.31.
Executio Rei iudicatæ, reſpicit bonum publicum, n.32.
Executio guarentigia, reſpicit fauorem priuatum, n.33.
Moratoriæ quando non habeant locum, num.34.
Moratoriæ in quibus caſibus locũ habeãt, num.35.
Moratoria quando retardet recuperationẽ debiti, n.36.
Moratoria an liberet debitorem ab vſuris, num.37.
Vſuræ an debeantur ex moratoria, n.38.
Moratoria an differat intereſſe, n.39.
Moratoriam habens, de non ſoluendo, an poſsit recuperare à debitoribus ſuis, num.40.
Æqualitas an ſit ſeruanda, n.41.
Priuilegium perſonale non egreditur perſonam, n.42.
Moratoria conceſſa intuitu miſerationis, quid operetur, n.43.
Moratoriæ in Catalonia an habeant locum, n.44.
Moratoriæ in Catalonia quando non habeant locum, n. 45.
Moratoriæ in Catalonia quando admitantur, n.46.
Moratoriæ in cauſis cenſualium, & violariorum, an habeant locum, n. 47.
Moratoriæ in debitis guarentigijs, an habeant locum, n.48. & 50.
Prohibitio conſtitutionum ad quod ius referatur, n.49.
Obligatio guarentigia an admitat moratorias, n.50.
Guarantigia obligatio, an æquiparetur obligationi cenſualium, n.51.
Cenſualia, & violaria habant obligationem guarentigiam, n.52.
Cenſualium, & violariorum ſolutio, maximè atenditur, n. 53.
Contractus frequentiores atendantur, num.54.
Contractus frequentiores ſunt cenſualia, & violaria, n. 55.
Frequentiora magis atenduntur, n.56.
Moratoriæ in Catalonia quando locum habeant, n.57.
Moratorias poteſt concedere Locumtenens Generalis, n.58.
Guidaticum non habet locum in contractu iurato, n.59.

Cap.24. De Regalia concedendi moratorias.

1 EST, & alia Regalia, quæ conſiſtit, in ſuperioritate illa, qua Rex vtitur, dando debitoribus elongamẽtum ad ſoluendum. quæ moratoriæ dicitur. de qua
8 Mier. ad conſti. Reg. Iacobi. in Curia Barcino. c.36. de elongaments. quia debitor moroſus eſt, cum enim om-
3 nia fere debita, habeant terminum præfixum, certum ad ſoluendum. qui neceſſarius

neceſſarius dicitur, dicto reſpectu debitoris, adeo quod, ſi tempus certum ſolutioni adiectum non eſt, obligatio præſenti die debeatur. l. enm qui Calendis 41. §. 1. ff. de verbo. oblig. hunc
4 poteſt Rex, ex ſua ſuprema Regalia, ex aliqua iuſta cauſa generali ſibi bene viſa, prorogare. iuxta l. 2. C. de
5 Preci. Impera. offeren. qui Textus eſt legitima ſedes, vbi hæc materia tractatur.

6 Ex quibus generalis Regula, quo ad hanc Regaliam ſumitur: quod Rex, virtute ſuæ ſupremæ Regaliæ, concedit Moratoriam, ideſt dilationem termini ad ſoluendum. cum ex
7 tali dilatione, non minuatur ius creditoris, nec ab eo auferatur, quod licet differatur, non tamen aufertur. vt dicebat gloſ. 1. in dicta lege.

8 Sciendum eſt autem, quod licet has moratorias conceſſiones, à Principe duplici modo ſolerent concedant, videlicet annales, & quinquenales iux-
9 ta tradita per Codi. Fabria. lib. 1. Titu. 9. defini. 1. & 21. tamen regula generalis eſt, quod ſolum vna vice ſunt concedendæ, ſi contra aliquem ex creditoribus vſus ſit, licet contra alios non ſe expedierit. quia non eſt ei danda ſecunda, eo quod imputetur
10 ſibi ipſi debitori, quod non proſpexit ſibi, quanto tempore indigebat, ad ſoluendum ſuo creditori, quia eſſet abuti Principis gratia. vt dicit Codex Fabria. defini. 1. niſi noua magna
11 adeſſet cauſa. quod declarat idem Codex Fabria. ibidem n. 3. dicens. Magnam cauſam eſſe, quod ex dilatione non inferatur magnum præiudicium creditoribus. l. 2. vbi Bar. & cæteri
12 ſcriben. C. de præci. Imper. oferen. & in l. ſi debitor. C. de Iudi. quo tempore, debet de prima gratia, in impetratione ſecundæ mentionem facere, alias impetratio, & conceſsio nullius erunt momenti. dicta defini. 1.

13 Sunt autem aliquæ differentiæ inter moratorias cōceſsiones. videlicet inter annales, & quinquenales: quas recenſet Codex Fabria. defini. 2. dicto titulo. qui atteſtatur, quod in
14 annalibus impetrationibus, & conceſsionibus, impetrans ſolum tenetur iuratoriam cautionem preſtare, quod ſoluet peruento tempore. ſequitur Rebuff. de litis dilatio arti. 1. num. 32. poſt Perrum de Bellaper. in dicta l. 2.

15 In quinquenalibus verò, eſt preſtanda cautio, ſeu ſatiſdatio, aut cauendum cum pignoribus, quod ſimiliter peruento tempore, ſoluet ſuis creditoribus debitum. ſufficiet tamen iuratoria cautio, caſu quo non inuenerit fideiuſſores legitimos, & idoneos.

16 Plures autem differentias refert Codex Fabrianus, quas ſummariè referam, videlicet, quod in annalibus, non requiritur conſenſus creditorum, vel maioris partis. iuxta tradita per Maſſuer. in titu. de obliga. §.
17 item debitor Rebuff. in l. vniuerſa, C. de preci. impera offeren. vnde ad gratiam per Principem concedendam, citatio omnium creditorum eſt fienda, ipſiſque citatis, non comparentibus, habentur pro præſentibus, iuxta ſupracitatos Authores.

18 Eſt, & alia differentia: quia annales cōceſsiones ſolet Princeps concedere, ex ſola mera gratia. quinquenales verò, cum conſenſu maioris partis creditorum. defectum enim minoris partis, ſuplet Principis gratia.

19 Sciedum eſt autē, Moratoriam Principis conceſſam, ſolum comprehendere creditores extantes tempore, quo gratia conceditur, non vero eos, qui poſt eius conceſsionem contraxerunt. quia hi prædicta moratoria
20 non obſtante, poterunt agere contra debitores, quia talis moratoria,

non

non poteſt extendi ad creditores, de quibus non fuit cogitatum. Rebuff. de litis dilati.annali art.1.gloſ.1.n.18. Guido Pape.deciſ.109.Codex Fabria. 21 dicto titulo defini. 16. gratia autem prædicta, à die expeditionis ſuum ſortietur effectum tam reſpectu bonorum debitoris, quàm eius perſonæ. ita quod ſi debitor fuiſſet captus 22 à die expeditionis gratiæ, debet ſubito atque conſtiterit, à carceribus liberari. Codex Fabri. dicto titulo, C.de preci.Imper.offeren. defini. 14. licet non exprimatur in conceſſione. 23 quia beneficia Principis ſunt latiſſimè interpretanda, vt effectum habeant,ne ſint illuſoria l.3. ff. de conſti. Princi. niſi in reſcripto adeſſet clauſula,in qua Princeps expreſſiſſet, à quo die, ſuum deberet ſortiri effe- 24 ctum, ipſius gratiæ conceſſio. niſi facto creditoris impediatur. quia interim dum durat contradictio, tempus non currit, cum ex facto volun- 25 tario creditoris impediatur. & ſic ſi differtur effectus conceſſionis, & longius trahitur, ipſi creditori imputetur, eo quod citius non conſenſerit. Vnde dampnum quod ei cue- 26 nit, non eſt inconſideratione, quia ex ſua culpa, & voluntate ſentit. l. quod quis 203. ff. de Reg. Iur. & ſic refert deciſum Codex Fabri dicto titu. C.de Preci. Impera. offeren.defini. 3.

27 Sed licet ex ſua Regalia, Rex poſsit, & ſoleat moratorias concedere. ſunt aliqui caſus in quibus ius ſupremæ Regaliæ locum non habet, eo quod legibus interdictum eſt.

Eſt igitur caſus ſpecialis, in de- 28 bito quod deſcendit, ex ſententia, in rem iudicatam tranſacta, quia, ſi ſit executio ſententiæ, in rem iudicatam tranſactæ, (a qua apellari non poſsit) hoc caſu, propter au- 29 thoritatem ipſius Rei iudicatæ, non prodetit reſcriptum dictæ gratiæ, l.vlti. & toto titu. C. ſenten. reſcindi non poſſe Codex Fabri. defini. 4. 30 & licet videretur idem eſſe dicendum; ſi moratoria concedatur, pro debito guarentigiato, cum illud habeat promptam, & rigidam executionem, & æquiparttur executioni rei iudicatæ. Tamen dicta moratoria, 31 operabitur ſuum effectum, quando conceſſa erit contra obligatum guarentigia. iuxta traditā per Codi. Fabria.dicto Titu.defini.5.eo quod.conſtituit differētiam inter ius. quod exequitur virtute rei iudicatæ, & ab eo, 32 quod competit ex inſtrumento guarētigio,quia in executione rei iudicatæ. inſpicitur fauor publicus, in executione verò debiti guarētigij,ſolum 33 attenditur fauor particularis. argumento.l.ſetno inuito.65. §.cum Prætor.ff.ad Trebelli.

Sunt,& etiam plures caſus, in qui- 34 bus Principis conceſsio locum non habet. quos refert Codex Fabria. vbi ſupra defini. 20. quos ſuccincte referam. Videlicet,ſi debitum procedit ex delicto, quo caſu non eſt locus moratoriæ. Neque quo ad nouos debitores poſt gratiam obtentos. Si agatur de 35 debito Fiſcali. Si agitur de re, cuius fructus percipit ipſe debitor. Si debitum ſit iuratum. & non obtinuerit abſolutionem illius. Nec habet locum, quando dampnum infertur ei, qui pauperior eſt ipſo impetrante. Item ſi ſit dampnum Pupilli,ſeu Piæ cauſæ. Item,ſi agatur,pro dote non ſoluēda. vel non recuperāda. Vel ſi agatur de depoſito non reſtituēdo. Vel ſi impetrans,antea renūtiauerit huic gratiæ, Vel ſi gratiam primam obtinuerit,& ea non fuit vſus. ſi intereſt alienigeni,ſeu forenſi.

36 Data autem moratoria à Principe, retardabit non ſolum executionem recuperationis debiti, verum etiam,& iudicem ne durante ea, prouiſionem,

Digitized by Google

prouiſionem,ſeu ſententiam in cauſa
proferat.vt fuit deciſum iuxta tradi-
ta per Codi. Fabri. dicto.titu. defi-
ni.22.& idem tradit Rebuff.in tracta.
de dilatio.art.1.gloſ.t.n.15.

Sed non eſt extra caſum dubitatio.
37 an Princeps in portogatione facta,
debitorem liberauerit à ſolutione in-
teruſurij medij temporis, quo di-
38 latata fuit ſolutio. Et licet aliqui
exiſtimauerint; quod vſuræ eo me-
dio tempore non debeantur, cer-
tius tamen eſt, deberi. neque ab ea-
rum ſolutione, Principem eum li-
beraſſe. Sed ſolum dictarum vſura-
rum dilatatam eſſe ſolutionem. & ſic
39 deciſum eſt. vt refert Codex Fabri.
dicto titu. defini. 8. quia licet Prin-
ceps hoc ei indulgeat, quod differa-
tur ſolutio. non tamen vult, nimis
alium grauare, maximè in Catalo-
40 nia. vbi non poteſt procedere, niſi
per directum, vt in vſuri quoniam
per iniquum. docet Marqui. Cancer.
3.tom. variar. cap.3. num.44. Et li-
cet aliquibus viſum fuiſſet, quod ille
cui moratoria conceſſa erat, non po-
terat à ſuis debitoribus exigere de-
bita;eo quod, æqualitas ſit ſeruan-
41 da: vt ſicut ipſe non poterat moleſ-
tari, ita nec ipſe alios moleſtaret.
Tamen receptior ſententia eſt. quod
poſſit ipſe, à ſuis debitoribus recu-
perare pendente dilatione, ſeu pro-
rogatione ſibi conceſſa, quia ſuum
42 priuilegium eſt perſonale, non egre-
diens ſuam perſonam, nec eſt ex-
tenſibile ex quacunque idenritate
rationis. Tum quia, cum prædicta
moratoria, ſibi ſit conceſſa. intui-
43 tu miſerationis, propter illius ino-
piam. (forſan habente eo ſuos cre-
ditores deteriores) eſſet ſic contra
iuſtitiam, ſeu æquitatem ita Codex
Fabri. deciſ.19. dicto Titu. de preci.
impreſſa offeren.

44 In Catalonia verò habemus duas
conſtitutiones videlicet quartam, &
quintam, ſub titulo *de diuer. reſcrits,
y elonga.* quibus Rex in Curijs ge-
neralibus, à ſe abdicauit poteſtatem
concedendi reſcripta. per quæ poſ-
ſint impedire executiones cenſua-
lium, & violariorum. & quod da-
45 to, de facto expedirentur quælibet
reſcripta, quod habeantur, pro non
factis, nec conceſsis, & quod illis
non obſtantibus, Officiales exequen-
tes poſsint ad vlteriora in execu-
tione procedere, niſi iam elonga-
menta prædictæ gratiæ, concederen-
46 tur gratia, ſeu cauſa reparationis
alicuius loci deuaſtati ab inimicis,
ſeu ſeductoribus. & licet Ioſephus
Ramon in ſuo conſ. 10. in coroni-
de illius. appareat defendere; præ-
dictas conſtitutiones, non habuiſ-
ſe locum, circa conuentionem,
quàm volebat facere Marchio de
47 Aytona cum ſuis creditoribus, ſeu
maiori parte eorum, cum Regis
reſcripto, & elongamento. Con-
traria tamen opinio tanquam ve-
rior, fuit ſecuta in Regio hoc ſu-
premo Conſilio iunctis tribus Au-
lis, & ſic clatum eſt. In cauſis exe-
cutionum cenſualium, & violario-
rum non poſſe Regem, reſcriptum
moratorium concedere. quod ſi for-
ſan conceſſerit, poteſt Officialis
in eorum executione procedere non
obſtante dicto reſcripto.

In alijs verò debitis, præter-
48 quam ex cauſa cenſualium, & vio-
lariorum, poterit Rex in Catalo-
nia moratoriam concedere., quia
prohibitio dictarum conſtitutionum,
cum loquatur in executione cen-
ſualium, & violariorum, non eſt ex-
48 tendenda vltra dictos caſus. quia cum
ſit contra ius commune, ad diuerſos
caſus extendi non debet. iuxta tra-
dita per Cancer.3.tom.variar. cap.7.
num. 245. Mier.ad conſti. Reg. Ia-
cob.2.col.4.cap.4. num.21. in nouiſ.
pag.131.

50 Magnopere me præmũt tradita per
noſtrũ Patronũ Fõtanella in ſuo tract.
de pac.nuptia to.2.clau.6.gloſ.2.p.4.
n.60.& 61.vbi ex mente Regiæ Au-
dientiæ, extendere vult. quod mora-
toriæ à Rege obtentæ, non habeant
locum etiam in alijs debitis, extra
cenſualia, & violaria ſi in debitorijs
extet clauſula guarentigia. quæ in
51 Catalonia apellatur; *Eſcriptura de Ters*, volens æquiparare prædictam
obligationem ad illam cenſualium,
& violariorum. quia in hoc non poſ-
ſum ei adherere. ex eo. quod licet
52 in executione cenſualium, & viola-
riorum, conſideretur rigor ſcriptu-
ræ tertij, quæ in omnibus interuenit,
& ſic cum executio eorum, non ſit
retardanda propter moratoriam, ita
dicendum ſit in cæteris contracti-
bus, vbi ſcriptura tertij reperitur
53 apoſita. Tamen meo Iudicio dicen-
dum eſt, quod diſpoſitio dicta-
rum, conſtitutionum quartæ, & quin-
54 tæ, ſub titulo *de diuerſos reſcrits, y elongament*, non reſpexit ad rigo-
rem dictæ obligationis. Sed ne
retardaretur executio, & recupe-
ratio cenſualium, & violario-
rum, in quibus vita hominum con-
ſiſtit. cum maior pars hæreditatum,
& patrimonij in eorum perceptione
conſiſtat. & per conſequens, ne im-
pediretur commercium victus, &
veſtitus, ad eorum executionem conſ-
titutiones proſpexerunt. quæ ratio
55 non militat in cæteris debitis à qui-
bus non ita abſulute pendet con-
ſeruatio. Tum quia neque, tam
aſſueti ſunt cæteri contractus, quali-
ter cenſualia, ad vitæ ſuſtentationem,
& violaria. & ſic tanquam ad frequen-
tiota ius Catalanum proſpexit iuxta
56 Tex. l. nam ad ea, ff. de legib. vnde
dicendum eſt, quod poterit Rex in
57 Catalonia moratorias cõcedere dum-
modo non ſit in cauſis executionum
cenſualium, & violariorum. Prædictas
autem moratorias poteſt concedere
58 Excellentiſsimus Locumtenens Ge-
neralis qui cum omnia tanquam
alter Nos expediat, iuxta tenorem
ſui priuilegij, talis moratoria à Rege
cenſebitur data, vt tradit Franciſ. á
59 Ponte de poteſta. Proregis Titu. de di-
uerſis prouiſi. licencijs. Titu. de inſig-
nijs, & armis. n.12. fol.351. in cõtracti-
bus verò iuratis, exiſtimo morato-
riam non valere. quia saluum condu-
ctum non comprehendit contractus
iuratos. Serafin. de priuile. iuramen.
priuilegio. 22. num. 53. Surdus con-
ſil. 54. num. 4. & 5. plures alios re-
fert Canoer. tom. 1. cap. 15. num. 11.
quia iuramentum præcedens habet
clauſulam derogatoriam ſubſequen-
tis actus iuxta tradita per Guriet.
de iuram. confirma. 2. par. cap. 2.
num. fina.

SVMMARIVM.

Cauſæ omnes, in prima inſtantia, vbi tractandæ, n. 1.

Euocatio cauſarum, eſt ſuperioritas, num. 2.

Regalia euocandi in quo conſiſtat, n. 3.

Cauſæ ordinariæ in Catalonia, vbi tractãdæ, n. 4.

Cauſæ Vicariæ intra Vicariam tractandæ, n. 5.

Vicaria in Catalonia quid ſit, n. 6.

Baiulia in Catalonia quid ſit, n. 7.

Cataloniæ Principatus diuiſio, n. 8.

Vicarij in Catalonia, quibus præſint, n. 9.

Baiuli in Catalonia, quibus præſint, num. 10.

Cauſæ ciuiles, & criminales æquiparantur, quod tractentur coram Ordinario, num. 11.

Euocatio quando vere dicatur, n. 12.

Euocatio non dicitur, vbi coram Ordinario non fuit incoata, n. 13.

Euocandi Regalia in quo conſiſtat, n. 14.

Euocationis cauſarum moratoria, vbi tractatur, n. 15.

Euoca-

Euocationis cauſarum modus, quotuplex ſit.n.16.
Euocandi tractatus, qualiter fiat, n.17.
Euocantur cauſæ intra Vicariam centum librarum ſine qualitate, n.18.
Cauſa contra Ciues Barcinone, eſt intentanda in Curia Barcinone, n.19.
Euocantur cauſæ extra Vicariam, & quo modo, n. 20.
Reconuentionis quantitas, non conſideratur in euocatione, n.21.
Exemptio non impedit euocationem, n.22.
Euocantur prætextu perhorreſcentiæ, num. 23.
Euocantur prætextu Religionis, n.24.
Euocantur cauſæ impropriè contra præſentes in Curia, n.25.
Guidatici priuilegium, quid importet, num. 26.
Euocatio cauſæ, quia partes ſunt præſentes in Curia, n.27.
Euocantur cauſa capibreuiationum, num. 28.
Euocantur cauſæ, quo ad articulum contentionis, n.29.
Euocantur cauſæ vertentes inter Dominum, & Vaſſallum, n.30.
Euocantur cauſæ, ſi agatur de interpretatione Regiorum priuilegiorum, n.31.
Priuilegia Regia, ſolus Rex interpretatur, n.32.
Euocantur cauſæ contra magnates, n.33.
Euocantur cauſæ cõtra Capitaneum guerræ, n.34.
Euocantur cauſæ vaſſallorum, n.35.
Euocantur cauſæ executionum, ſententiarum latarum per compromiſſarios, num. 36.
Euocantur cauſæ prætextu renunciationis proprij fori, n.37.
Euocantur cauſæ ſecuritatis Iudicij, num.38.
Euocantur cauſæ appellationis, maioris decem librarum, n 39.
Euocantur cauſæ appellationis, à ſententia lata in Baiulia Generali, n.40.
Euocantur cauſæ appellationum, à ſententia Conſulatus logiæ, n.41.
Euocantur cauſæ contentionum inter Officiales, n. 42.
Cauſæ Baiuliæ Generalis in ea ſunt tractandæ, n.43.
Baiulus Generalis quam iuriſdictionem habeat in cauſis, n.44.
Pragmaticæ concedentes iuriſdictionem Baiulo Generali, n.45.
Vicarij, y Subvicarij tenentur comparere in Baiulia Generali in cauſis patrimonialibus, n.46.
Iuriſdictio à Rege emanat, n. 47.
Rex poteſt dare iuriſdictionem, ſicuti ei placuerit, n.48.
Baiuli Generalis iuriſdictio defenditur, num.49.
Baiuli Generalis iuriſdictionem qui defenderint, n.50.
Rex poteſt facere pragmaticas in Cataloniа, n.51.
Pragmaticæ Regiæ quot ſint, in volumine Conſtitutionum, n.52.
Confirmans an dicatur diſponere, n.53.
Cauſæ quotuplex intereſſe habeant, num.54.
Baiuli Generalis iuriſdictio approbata per conſtitutiones, n.55.
Baiulus Generalis quam quantitatem poſſit iudicare, n.56.
Mandatum de faciendo verbum per Aſſeſſores Baiuliæ quando locum habeat, n.57.
Cauſæ qualiter decidantur in Baiulia, ſi præceſſit verbum fieri, n.58.
Euocatio cauſarum multoties non poteſt fieri, n. 59.
Cauſæ minores treſcẽtarum librarum non euocantur, n.60.
Cauſæ denuntiato proceſſu non euocantur, num.61.
Cauſæ minores quinquaginta librarũ non euocantur, n.62.
Alcaldorum de la Seca cauſæ non euocantur, n.63.
Oppreſſionis auxilium, Rex à ſe non poteſt abdicare, n.64.
Rex in Curijs, non poteſt à ſe abdicare recurſum oppreſſionis, n. 65.

Cauſa non euocatur prætextu qualitatis tertij oppoſitoris, n.66.

Tertius oppoſitor non mutat qualitatem cauſæ, n.67.

Qualitas vnius non prodeſt alij, n. 68.

Filij paupertas non prodeſt patri, n.69.

Fœudales cauſæ non euocantur a Baiulia Generali, n.70.

Baiulus Generalis eſt Iudex fœudorum, num.71.

Fœudales cauſæ, quæ non ſunt Regis, an euocentur, n.72.

Cauſæ apellationum fœudales vbi tractãda, n.73.

Cauſæ Patrimoniales Regis, an euocentur à Baiulia Generali, n.74.

Cauſæ patrimoniales Reales, olim cum qualitate euocabantur, n.75.

Cauſæ patrimoniales ex nulla qualitate euocantur à Baiulia Generali, n.76.

Cauſæ patrimoniales, quæ tractentur in Baiulia Generali, n.77.

Aſſeſſores Baiuliæ Generalis cognoſcunt de interpretatione Regiorum priuilegiorum, n.78.

Cauſæ liquidationum à ſententia arbitrorum, non euocantur, n.79.

Cauſæ cenſualium, & violariorum an euocentur, n.80.

Cauſæ Officij Magiſtri Rationalis non euocantur, n.81.

Fiſcus quando trahat ad ſuum Tribunal cauſas, in quibus habet intereſſe, num.82.

Inſtantia cepta contra defunctum, vbi tractanda, n.83.

Fiſcus habet ſuos Iudices eſpeciales, num. 84.

Fiſcus Baiuliæ Generalis aſſumit omnes cauſas contra ſe, n. 85.

Cauſæ Baiuliæ Generalis non euocantur, num.86.

Aſſeſſores Baiuliæ Generalis, in quibus caſibus poſsint compelli facere verbum num. 87.

Cap. 25. De Regalia euocandi Cauſas.

TRitiſsimum Iuris eſt
1 Principium, omnes
cauſas, in prima inſtantia, eſſe tractandas
coram Ordinarijs. vt
in titulo, ff. & C. de
Iudi. quarum reſpectu, diuerſi ſunt
tituli in iure ſeparati, & diuiſi, tam
reſpectu rerum, quam perſonarum.
In quibus hic non inmoror. cum inſ-
2 titutum non ſit agere de primitiuis
Iudicibus: ſed de ſuperioritate, abdi-
candi ab eis cognitionem earum, per
3 viam euocationis ad ſuperiorem, in
quo ius Regaliæ conſiſtit. Et ſicut de
iure communi, ſunt diuerſi tituli ſe-
parati, vbi agitur de cauſis, ita, & de
4 iure municipali huius Principatus,
ad ſunt iura diſponentia, quod cauſæ
Vicariæ, intra Vicariam, & Baiuliæ
intra Baiuliam in prima inſtantia ter-
5 minentur, vt ſunt conſtitutiones hoc
diſponentes videlicet conſti. 12. *Item,*
que les cauſes. Conſtit. 8. incipiens. Item,
ordenam ſub titu. de euo. de cauſes, licet
hæc percipiãtur ſic dicta, cum ad exteros
hic liber ſit peruenturus, obiter,
vt percipiatur, quid nomine Vicariæ,
6 & Baiuliæ intelligatur, per tranſitum
aduerto.
• Totum Cataloniæ Principatum eſſe
7 deſtributum in diuerſos diſtrictus,
maiores, & minores quos enumerat
don Ludouicus à Peguera in ſuo
poſthumo libello de conuocatione
Curiarum, poſt eius obitum impreſſo.
& eos Vicarias apellat, quæ diſtinctæ.
& ſeparatæ ſunt. vt refert Cãcer. 3. p.
8 vari. c. 5. n. 42. maiores diſtrictus ſunt
Ciuitates, & aliquæ Villæ Regiæ cum
ſuis limitibus. Intra quos ſunt aliæ
populationes minores, in quibus præſunt
Baiuli. in illis verò, quæ maiores
9 ſunt præſunt Vicarij. qui propriè ſunt
Iudices

Iudices perſonarum Militarium. Ba-
10 iuli verò præſunt Plebeis. Ex his per-
cipitur. Cauſas intra Vicariam eſſe
terminandas, ſi ſunt intra perſonas
populatas in Vicaria. cauſas verò ha-
bitantium in Baiulia, intra eam eſſe
11 tractādas. ex quibus percipitur, á qua-
cunque regula ſupraposita, (vt cauſæ
Vicariæ, intra Vicariam, Baiuliæ in-
tra Baiuliam tractētur, quám quidem
non ſolum in cauſis ciuilibus, ſed, &
in criminalibus locum habere diſpo-
nit cōſti. 4. incipiens *Volent*, eod. titu)
excipiuntur cauſæ, quæ euocantur, vt
infra dicetur.

12 Vt igitur euocatio fiat in prima
inſtantia, neceſſariū eſt, quod pendeat
lis, & cepta ſit coram Ordinario. quia
ſi cauſa non pendet, & de nouo in-
13 coatur in Regia Audientia, propriè
non dicetur euocata. ex c. ad diſoluē-
dum de diſponſa. impube. Peguer. in
ſua praxi ciuili de euoca. cauſa. aſſum-
ptio igitur cauſæ vertētis coram Or-
dinario, ad Regiam Audientiam, euo-
catio propriè appellatur. & hæc eſt
Regalia Principis. ex l. vni. C. quan-
14 do Impera. inter pupil. & vidu. & ibi
Bal. Pau. de Caſtro, & alij, Calici. in
Marga. fiſci. dub. 8. præroga. 67. quam
prærogatiuam, & Regaliam extollit
Deſpujol. in additio. ad obſeruatio.
Michaelis Ferrer 1. p. c. 7. littera C.
15 Sed cum hæc materia euocationis
cauſarum, quo ad obſeruationem Re-
giæ Audientiæ latè ſit tractata à Mi-
caele Ferrer 1. p. obſer. Regiæ Audien-
tiæ in pluribus capitulis, diuerſos ca-
ſus referens. quos etiam retulit don
16 Ludouicus à Peguer. in ſua praxi. ci-
uili, Rubri. de euocatio. cauſarum. cum
illi referantur ad duos modos præci-
pues, vnū afirmatiuum, tradendo quæ
17 cauſæ, & quo prætextu cauſæ euocari
poſſunt. alium negatiuum, narrando
cauſas quæ nec in vim Regaliæ poſ-
ſunt euocari ſuccinte eos referā. ſeor-
ſum remitendo ad relata per dictos
Authores. & in primis referā eos, qui
in affirmatiua Regula continentur.

18 Euocantur cauſæ maiores centum
libratum, ſiue qualitate, ad Regiam
Audientiam, intra Vicariam, in qua
reſidet Regia Audiētia, eo quod Rex,
qui eſt caput illius concurrit, & cen-
ſetur tanquam Ordinarius. & ita re-
fert Michael Ferrer 1. p. obſerua. c. 2.
19 Hoc tamen limitatur in Ciuitate Bar-
cinone, ex Regio priuilegio conceſſo
Ciuibus, & commorantibus in dicta
Ciuitate, contra quos, etiam ſi cauſa
maior ſit, non ſolum centum, verum
etiam, & tres tētum librarum, etiam,
& cuiuſcunq; maioris quantitatis, non
poteſt euocari, niſi in Curia Regentis
Vicariam Barcinone prius fuerit in-
troducta per quærelam, & cauſa cepta
in dicta Curia tunc euocatur.

20 Cauſæ verò extra Vicariam, euo-
cantur ad Regiam Audientiam, cum
qualitate paupertatis, viduitatis, pu-
pillaritatis, dummodo ſint maiores
treſcentarum libratum in petitione.
quia ſi peticio non excedat prædictam
21 quantitatē, licet quātitas in recōuen-
tione expreſſa, ſit maioris ſummæ, nō
poteſt euocari. Michael Ferrer, c. 4.
22 & 5. vbi declarat, quando conſtet de
quantitate certa. idem Ferrer 1. p. c. 22.

23 Euocantur etiam prætextu perhor-
reſcentiæ, iuxta Micael. Fer. c. 7. idem
Fer. 1. p. c. 22. Sed cum de hac materia
latè dictum ſic in c. 6. de Regalia per-
horreſcentiæ, nil hic amplius.

24 Euocantur etiam cauſæ, prætextu
Religionis, vel notoriæ paupertatis,
nam Monaſteria, etiam opulentia, à
notorio habent pro ſe præſumptio-
nem paupertatis. Micael. Fer. c. 8. &
qualiter paupertas iudicetur vide Mi-
cael. Fer. 1. p. c. 28.

Euocantur autem etiam. (licet in
25 proprie) cauſæ contra eos, qui præ-
ſentes reperiuntur in ea Ciuitate, in
qua reſidet Regia Audientia. ſi Cata-
lani ſint, nam extranei à Principatu.

non

non poſſunt hic conueniri.niſi ratio-
ne contractus , qui fuiſſent celebrati
intra Cataloniam. niſi allegarent ali-
quod priuilegium guidatici,ſeu iuris
26 reuocandi domum Michael. Fer. c.9.
per totum. quod declarat c.10.dicēs.
quod prædicta cauſa,euocata eo præ-
27 textu , quia patres ſunt præſentes in
Curia,ſi poſt euocationem, recedat à
Vicaria,vbi reſidebat tempore euoca-
tionis,remanet cauſa tractanda coram
Ordinario. idem aſerit in c.11.

28 Euocantur etiam cauſæ capibreuia-
tionum , vertentes coram Iudicibus
nominatis per Dominos,ſi cauſa exiſ-
tat intra Vicariam , & ſit maior cen-
tum librarum,ſi extra Vicariam ma-
ior treſcentarum , ſi in cauſa adſit
qualitas alicuius Regaliæ Fer.c.17.

29 Euocantur etiam quo ad articulum
contentionis, ſi adſit contentio inter
Iudicem emphiteuticarium , & Iudi-
cem Regium. Michael Ferter 1. p.
obſerua.c.18.

30 Euocatur etiam cauſa fœudalis, in-
ter Militem, & Vaſſallum, ſi Domi-
nus fœudi vaſſallum affligat.Fer.c.31.

31 Euocantur etiam cauſæ, quando in
eis agitur de interpretatione Regio-
rum priuilegiorum,eo quod,Ordina-
rij non ſunt potētes,cum ſolum Rex
32 poſsit, ſua priuilegia declarare. Cali.
in Marga.fiſci.dubio.8. prærroga.147.
don Ludoui.à Pegue.in ſua praxi.ci-
uili Rubri.4.n.12.circa medium.Fer.
c.24. quod reſpectu Baiuliæ Genera-
lis,nō habet locum , vt infra dicetur.

33 Euocātur etiam cauſæ contra mag-
nates,eo quod,Ordinarij non ſint po-
tentes contra eos Michael. Fer.c.29.

34 Euocantur etiam cauſæ in prima
inſtantia, cōtra Capitaneum Guerræ,
eo quod Ordinarij contra eum non
ſint potentes,Ferrer.c.30.

35 Euocantur etiam cauſæ, inter vaſ-
ſallum,& Baronem,maiores treſcen-
tarum librarum. cum qualitate. Mi-
chael.Fer.c.33.

36 Euocantur etiam cauſæ executio-
nis ſententiæ latæ, per Iudices com-
promiſſarios,etiam ſi vnus ex Iudici-
bus ſit Eccleſiaſticus Ferrer.c.35.& 36.

37 Euocantur etiam,ſi cauſa introdu-
catur virtute inſtrumenti,in quo ſint
clauſulæ renunciationis proprij fori,
ſubmiſsionis alterius cuiuſque,etiam
ſi vnus ex Iudicibus ſit Eccleſiaſticus
Ferrer 1.p.c.35.& 36.

37 Euocantur etiam,ſi cauſæ introdu-
cantur virtute inſtrumēti,in quo ſint
clauſulæ Ordinariæ, renunciationis
proprij fori,ſubmiſsionis alterius cu-
iuſque, etiam contra hæredes renun-
ciantis.Fer.c.38.

38 Euocantur etiam cauſæ,ſecuritatis
Iudicij , pro debitis mercantilibus, ſi
cauſa ſit maior treſcentarum librarum
Ferrer c.39. diuerſimode tamen, pro
vt dicit Fontanella tom.1. deciſ. 231.
per totam.cōſtituendo differentiam,
an euocetur cauſa , in prima actione,
ſeu in ſecunda,videlicet quando erat
deducta actio in Iudicio Conſulatus,
quam differentiam lib.1. mearum re-
ſolutiō tenui. in cap.1. num.82. pro
vt me refert Fontanella dicto loco.

39 Euocantur etiam cauſæ appellatio-
num,maiores decē librarū. Fer.c.34.
de euoca.cauſa,1.p.in qua euocatione
qualitas non requiritur. ſed ſufficit,
quod cauſa ſit maior dicta quantitate
decem librarum,quod idem obſerua-
40 tur,ſi ſententia lata ſit,in Baiulia Ge-
nerali , quia dummodo ſit in cauſa
maiori decem librarum , euocabitur
cauſa ad Regiam Audientiam per
viam apellationis , abſque qualitate.
Ferrer. c.23.n.3. Si verò cauſa euoca-
41 tur per viam apellationis. à ſenten-
tia lata in Conſulatu Logiæ Maris,
ſolet Regia Audientia , ſi conſtet de
iuſtitia naturali apellantis , euocare.
licet in Conſulatu Logiæ Maris, non
liceat apellare , á ſententia lata per
Iudicem apellationis , ſiue confirma-
toria,ſiue reuocatoria. & ſic fuit deci-
ſum

ſum per Magnificum Micaelem Ioã-
nem Magarola ; Doctorem Tertiæ
Aulæ, nunc Regentem interim Re-
giam Cancellariam , facto per eum
verbo in Regia Audientia die 11.
Martij 1638. in cauſa appellationis
coram eo vertente ; inter Ioannem
Baptiſtam Corregie, & don Iacobum
de Negro , & Ioſephum Boſſano . &
appoſita dicta exceptione , inſpecta
iuſtitia naturali cauſæ, fuit prouiſum.
quod non obſtante dicta exceptione,
quod nun poterat euocari, quod pro-
cederetur ad vlteriora cauſæ, & quod
in definitiua haberetur ratio , qualis
de iure eſſet habenda. Notarius cauſæ
Hieronymus Boſe.

42 Euocantur etiam cauſæ omnes , in
quibus adeſt contentio , inter duos
Officiales, Regis videlicet, & Baronis.
vel inter duos Regios Officiales.
Ferrer. c.40.

43 Sed hæc euocatio, quãdo adeſt con-
tentio inter Officialem Regium Ba-
iuliæ Generalis Cataloniæ , & Offi-
cialem Regium quemlibet , quo ad
articulum contentionis inter eos ,
non poteſt cauſa euocari ad Regiam
Audientiam ; ſed debet cauſa tractari
44 in Baiulia Generali. ex Regia prag-
matica Sereniſsimi Regis Philipi ex-
pedit 11. Iulij 1630. in , & cum qua
nil de nouo fuit diſpoſitum, cum iam
45 ex vndecim pragmaticis Sereniſsi-
morum Regum Petri, Illdefonſi, Fer-
dinandi , & Philipi Secundi. (quas
allegat Doctor Gabriel Berart in ſuis
allegationibus in fauorẽ dictæ prag-
maticæ anni 1630.) fuerit iam ordi-
natum, & ſtabilitum. quod nullo præ-
textu, ſeu colore cuiuslibet qualitatis,
cauſæ omnes fœudales , & Patrimo-
niales, in Baiulia Generali vertentes,
ad Regiam Audientiam euocarentur,
etiam qualibet qualitate interuenien-
te, videlicet, pupillaritatis, viduitatis,
paupertatis , Religionis. Neque eo
quod agatur de interpretatione Re-
giorum priuilegiorum Fer.1.p.obſer-
ua.de euoca.cauſa.c.24. neque quo ad
46 articulum contentionis inter duos
Officiales Regios, quicũq; ſint. etiam
ſi Baiuli, Subbaiuli, Vicarij, ſeu Sub-
vicarij , vel quicunque alij ſint. quia
voluit Rex, quod talis Officialis, te-
neatur in eadem Baiulia comparere,
& ibi de ſuo iure deducere, & allegare,
& quod in dicta Baiulia declaretur
cuius ſit iuriſdictio in caſu; quo de ea,
inter dictum Officialem, & Baiulum
Generalem ventilatur. Hæc autem
47 Regia prohibitio, quod neque quo ad
articulum contentionis, poſsit cauſa
euocari á Baiulia Generali, eſt valde
iuridica. quia cum omnis iuriſdictio
48 emaneat à Rege , poteſt ipſe illam
tribuere ſub modo , & forma ſibi be-
neuiſa. iuxta tradita per Menoc. lib.2.
præſump. 14. Oliba ad vſati. Alium
namq; c.9.n.2. don Ludou. á Peguer.
Deciſ.36.n.2.& 3 Cancer. lib.1. vari.
c.11.n.35. in antiqua impreſſ.

Hæc pragmatica fuit valde con-
49 trouerſa ad inſtantiam Deputatorum.
(licet non deeſſet, qui dicerent, alios
Regiæ Aud. DD. velato capite hanc
fouere cõtradictionem) mouebantur.
eo quod dicebant , dictam pragmati-
cam eſſe nouam, & contrariam conſ-
titutionibus generalibus . indeque
ſuſtineri non poſſe.

Sed ſalua eorum pace , nil ex his,
50 quæ allegabant, ſubſiſtebat. in quorum
deſtructionem, & in fauorem Regiæ
pragmaticæ , iuris reſponſum valde
elaboratum, cõgeſsit Doctor Gabriel
Berart eo tempore collega meus in
Baiulia Generali nunc in Regia Au-
dientia Doctor , in quo latiſsima
commentatione , quàm iuſta eſſet ,
quamque valida, & obſeruanda pluri-
bus fundamentis confirmauit. Alium
reſponſum ad idem congeſsit , Don
Mathias Baietola Cabanillas tunc in
ſupremo Regio Aragoniæ Conſilio
Fiſci Aduocatus. Nunc vero Regens.

ex

Digitized by Google

ex cuius doctrina, luce meridiana clarius apparet dictam pragmaticam eſſe obſeruandam. conſtituendo tanquam pro principio, & fundamento:
51 quod Rex, in Catalonia poteſt pragmaticas facere. teſtis eſt volumen Pragmaticarum tom. 2. generalium Conſtitutionum Cataloniæ, in quo
52 reperiuntur, centum triginta nouem Pragmaticæ, vt aſſerebat dictus Berart. Prædicta autem pragmatica de anno 1630. eſt confirmatoria vndecim aliarum præcedentium. de quibus Sereniſsimus Rex Philipus, in ea aſſerit, earum plenam noticiam ſe habere, per lecturam, & inſpectionem earum. Et ſic Motu proprio, ex certa ſcientia, & deliberate, eas confirmando ſuſcitat. & mandat earum obſeruantiam. vt ex verbis illius clare ap-
53 paret. Igitur nil noue facit, cum confirmet veteres. quia confirmans, non dicitur aliquid de nouo ſtatuere, ex traditis per Bal. cō. 97. n. 3. & cō. 477. n. 4. lib. 4. Felin. in c. fina. n. 4. & ibi Decius n. 13. de conſti. Meno. con. 792. n. 8. lib. 8. & ſic dictam pragmaticam conformem eſſe, & non contrariam conſtitutionibus apparet. quia in de-
54 ciſionibus cauſarum, duplex intereſſe conſideratur. Primum, & præcipuum, quo ad iuriſdictionem Regis, hanc potuiſſe committere Baiulo Genera-
55 li, quis eſt qui negare poſsit? Extat enim Titulus, & in eo diuerſæ conſtitutiones de Baiulo Generali, & eius iuriſdictione tractantes, & ſic approbatione Curiæ fuit tributa. quo verò ad partis intereſſe, euidens eſt, per conſtitutiones factas in Curijs, fuiſſe approbatam iuriſdictionem, & ſiguāter, ex conſtitutionibus 3. & 4. ſub
56 titulo de officio Baiuli Generalis, quæ fuerunt factæ in annis 1547. & 1585. in, & cum quibus fuit ſtatutum, quod quotieſcunque cauſa, quæ verteretur in Baiulia Generali, excederet valorem quadringentarum librarum, ad partis inſtantiam, poſsit obtinere mādatum à Regia Audientia, quod Aſſeſſores Baiuliæ Generalis facerent, de prædicta cauſa verbum in ea. vt per Regiam Audientiam declaretur,
57 & in vim concluſionis in ea factæ, ſententia in Baiulia Generali proferatur. quo remedio, ſatis vtrique parti eſt ſuccurſum. quod ex dicta pragmatica, non deſtruitur, neque alteratur diſpoſitio conſtitutionis de faciendo verbum. Solum enim ex diſpoſitione dictæ pragmaticæ fit. quod tela iudiciaria proceſſus, in Baiulia Generali texatur. & ſic nil eſt, ex quo tam acriter ferant dictæ pragmaticæ diſpoſitionem. cum nil de nouo ſtatuat, ſed veterum pragmaticarū ſit noua porogatio & renouatio, & inſuflatio ſpiritus in veteres.
58 Ex quibus euidenter concluditur. quod ſi cauſæ patrimoniales, & fœudales, potuiſſent euocari ad Regiam Audientiam in prima inſtātia, fruſtra ad Curiæ inſtantiam, fuiſſent factæ prædictæ conſtitutiones 3. & 4. ſub titu. *de Batlle Gener.* quod Aſſeſſores tenerentur verbum facere. Indeque expectare concluſionem Regiæ Audientiæ, vt iuxta eam, proferatur ſententia, nomine Baiuli Generalis, inſequendo concluſionem dictam. iuxta hanc ſecundam Regulam, quod non
59 poſsint in prima inſtantia, aliquæ cauſæ euocari, referam ſimiliter ſuccinte, quas in diuerſis capitulis ex obſeruantia Regiæ Audientiæ, refert Michael Ferrer lib. 1. obſerua. & ſunt ſequentes.

Primò, non euocantur cauſæ mino-
60 res treſcentarum librarum, prætextu Regaliarum, paupertatis, viduitatis, ſeu Religionis, ſi cauſæ ſint cōtra habitantes extra Vicariam, in qua reſidet Regia Audientia, nam ſi partes exiſtunt intra Vicariam, euocantur cauſæ abſque qualitate Fer. 1. p. obſerua. de euoca. cauſa c. 3.

Si

61 Si verò proceſſus ſit denuntiatus,
etiam ſi cauſa maior ſit trecentarum
librarum ; &, habeat qualitatem non
euocatur Ferrer.c.6.

62 Non euocantur cauſæ,in vim clau-
ſularum renuntiationis proprij fori,
& ſubmiſsionis alterius ; ſi cauſæ ſint
minores quinquaginta librarum,Fer.
c.15. loquendo ſemper in materia li-
brarum iuxta monetam, quæ expen-
ditur.in Ciuitate,& Tabula Barcino-
ne,Ferrer.c.6. n.6.

63 Non euocantur cauſæ eorum, qui
ſunt de iuriſdictione Alcaldorum, de
la Seca, prætextu cuiuſcumque,quali-
tatis,dum actu operantur in ea.Micael
Ferrer.c.14.& 15. niſi Iudices Alcal-
dorum opreſsionem facerent litigan-
64 tibus.quia prætextu qualitatis opreſ-
ſionis ; poſſet euocari cauſa. eo quod
hanc Regaliā recurſus ex cauſa opreſ-
ſionis, non poteſt Rex, nec in Curijs
65 generalibus á ſe abdicare.iuxta tradi-
ta,& bene per Micaelem,Ferrer dicto
c.14.à n.5.hoc cōprobās ex authorita-
tibus Sacræ Scripturæ,in diuerſis locis.

66 Similiter non euocabitur cauſa, ex
eo quod aliquis tertius ſe oppoſuerit,
(habens qualitatem ad euocandum.)
67 liti,& cauſæ.quia tertius opoſitor non
mutat naturam primitiuæ cauſæ. Mi-
chael Ferrer.1. p. c.16. quia qualitas
68 vnius, non prodeſt alijs. vt de quali-
tate paupertatis filij , in fauorem pa-
69 tris, ateſtatur Michael Ferr.c.26.1.p.
de euo.cau.idē,& in c.27.loquens de
paupertate vxoris reſpectu mariti.

70 Cauſæ etiam fœudales , vertentes
in Baiulia Generali,non poſſunt euo-
cari ad Regiā Audientiam. Neque in
ea,poſsūt incoari. quia neceſſario ſunt
tractandæ coram Baiulo Generali tan-
71 quam verò,& legitimo Iudice cauſa-
rum fœudalium.Ferrer dicta 1.p.ob-
ſer.c.19.

Cauſæ verò fœudales,quæ non ſunt
72 de fœudo Regis,ſed alterius Domini,
ſi ſunt in cauſa apellationis ; etiam
cum qualitate, non eſſe aſſuetam Re-
giam Audientiam in prima inſtantia
73 euocare, ſed cauſam apellationis pri-
mæ , deberi tractari coram Domino
Superiori eiuſdem fœudi iuxta tradi-
ta per Ferr. c.20. ſi autem Dominus
fœudi non habet Superiorem ; tunc
cauſa primæ apellationis,ducitur co-
ram Regente Regiam Vicariam. vt
ateſtatur Ferrer dicto c.20.verbo Sed
Dubium eſt quando.

74 Neque cauſæ,quæ concernunt Re-
gium patrimonium,in prima inſtātiā
poſſunt euocari ; ſed ſunt tractandæ
in Baiulia Generali.Ferr.c.23.& ateſ-
tur Don Ludoui. á Peguera in ſua
praxi ciuili Rubri.4. de euoca.cauſa,
vbi poſt quam dixit. quod cauſæ Re-
75 gij patrimonij tractantur in Baiulia
Generali, & quod, ab ea non poſſunt
auocari , prætextu qualitatum ; pau-
pertatis,viduitatis, & miſerabilitatis,
nec Religionis ait.ſecus eſſe,ſi agatur
de interpretatione Regiorum priui-
76 legiorum,quia hoc prætextu poſſunt
auocari.Eo quod ſolus Princeps cog-
noſcit de ſuis priuilegijs.Contrarium
tamen hodie ſeruatur eo quod Sere-
77 niſsimus Rex Philipus, cum ſua Re-
gia Pragmaticā data *en el Pardo* die 5.
Nouēbr.1617. (quæ eſt Regiſtrata in
Baiulia Generali Priuilegio, fol.74.)
ſtatuit. quod neque virtute,quod aga-
tur de interpretatione Regiorum
78 Priuilegiorum , euocentur cauſæ à
Baiulia Generali, ſed quod Aſſeſſores
illius, cognoſcant de cauſis, & priui-
legis Oliba de iure fiſci c.4.n.38.Can-
79 cer.3.p.c.12.n.3. Neque euocantur ad
Regiam Audientiam cauſæ liquida-
tionum á ſententijs,latis per Iudices
arbitros, ſi ipſi in ſententia retinue-
runt tempus vlterius declarandi.quia
virtute horum verborum,cauſa liqui-
dationis,ad eos expectat,non verò eſt
locus,euocationi ad Regiam Audien-
tiam. Micael Ferr. obſeruatio. Reg.
Audi.1.p.c.37.

Nec

Digitized by Google

80 Nec euocantur cauſæ executionum
penſionum cenſualium, & violario-
rum, ſi ceptæ ſint extra Vicariam, vbi
reſidet Regia Audientia, prætextu
paupertatis, viduitatis, ſeu pupillari-
tatis. iuxta tradita per Ferr. 1. p.c.35.
Pegue.in ſua praxi.Rubri.4. n.25.

81 Neque euocantur cauſæ examinan-
dorum computorum per Magiſtrum
Rationalem, cuiuſcunque quantitatis,
ſiue prætextu quarumcunque cauſa-
rum, ſiue qualitatum. quia hæ cauſæ,
priuatiuè ad Regiam Audiētiam tra-
ctandæ ſunt in officio Magiſtri Ra-
tionalis. ex Pragmatica Regis Ferdi-
nandi. Dat. Montiſoni die 2. Septem-
bris 1520. vt refert Don Ludouicus
à Pegue.dicta Rubri.4. n.30.

Sciendum tamen eſt. quod ſi de-
82 functus habebat litem contra ali-
quem, coram Iudice ipſius Reicon-
uenti, contra quem agit, ipſo actore
decedēte. ſi Fiſcus defuncto ſuccedat,
attrahit cauſam ad ſuum forum. iuxta
83 tradita per Peregri.de iure fiſci lib.5.
n.65. dum dicit. quod ſiue inſtantia
cepta contra defunctum, tranſeat
contra eius hæredes, & ſucceſſores
vniuerſales. l. ſi hominem, ff.de fide-
iuſſo. vbi notāt ſcriben.l. vbi ceptum.
ff.de iudi.c.quia 5. ex.de Iudi.non ta-
84 men tranſit contra Fiſcum. quia ſpe-
ciales Iudices ipſe habet, l.ſi conſtan-
te.§.fine.ff.ſolu.matrimo.dicto c.quia
5. C. vbi cauſæ fiſcales. attrahit enim
Fiſcus ad ſuum Tribunal omnes, &
quaſcunque cauſas, in quibus habet
intereſſe, etiam minimum, l.1. C.de
vēdi.rerum fiſca.lib.10. Cali.in Mar-
ga.fiſci.dubio.3.n.28.ex quibus practi-
cabitur, quod eueniente caſu mortis
85 alicuius, ſi bona abinteſtato Fiſco Re-
gio pertineant, pendentem cauſam
inter defunctum, & alium. Fiſcus Ba-
iuliæ Generalis, aſſumet cauſam alias
vertentem, ad Regium Cōſilium Ba-
86 iuliæ Generalis. etiam ſi verteretur in
Regia Audientia virtute dictæ prag-
maticæ, & in Baiulia Generali termi-
nabitur vſq; ad ſententiam definiti-
87 uam incluſiue. ad quam fiendam, po-
terunt compelli Aſſeſſores, facere
verbum in Regia Audientia. ſi maior
ſit quadringentarum librarum. vt ſu-
pra dictum eſt.

SVMMARIVM.

Regalia euocandi cauſam propter connexitatem, n.1.

Eadem res non eſt tractanda in diuerſis Iudicijs, n.2.

Continentiæ cauſæ exēpla referuntur, n.3.

Poſſeſſorium, & petitorium an tractari debeant coram eodem Iudice; n. 4.

Connexitas cauſæ quando exiſtat, n.5.

Cauſæ quando dicantur connexæ, n.6.

Petitorium, & poſſeſſorium an ſimul tractanda, n.7.

Cumulatio poſſeſſorij. & petitorij quando locum habeat, n.8.

Connexitas cauſæ quot modis interueniat, num. 9.

Iudicium vbi ceptum; ibi finiri debet, num.10.

Exceptio ne cauſæ connexæ diuidantur, eſt aponenda per partem, n.11.

Exceptio ne continentia cauſæ diuidatur, an ſit dilatoria, n.12.

Connexitas cauſæ valde dependet à Iudicis arbitrio, n.13.

Connexitas cauſæ in quibus reperiatur, num.14.

Connexitas cauſæ eas vnit, n.15.

Connexitas cauſæ à quibus proueniat, num. 16.

Eadem res non poteſt ſub diuerſis Iudicibus tractari, n.17.

Reconuentio quando atendatur, n.18.

Abſurditas eſt vitanda, n.19.

Tutores plures ratione vnius tutelæ, corā vno Iudice ſunt conueniendi, n.20.

Euocatio cauſæ propter connexitatem quomodo fiat, n.21.

Cauſæ minores euocantur propter connexitatem, n.22.

Euocatio

Euocatio primeua trahit cauſas minores, num.23.
Connexitas cauſæ impedit, ne de eadem re diuerſæ fiant ſententiæ, numero24.
Euocatio cauſæ criminalis quomodo fiat, num.25.
Connexitatis cauſa, ſi lis ſecunda moueatur quando remitatur Iudici primæ cauſæ, num.26.

Cap.26. De Regalia Euocandi cauſas propter earum connexitatem.

1 SOLET etiam Rex,
vti alia ſuprema Re-
galia, quæ apellatur,
propter cauſatũ con-
nexitatem, quæ aliàs
dicit; ne continen-
tiæ cauſa diuidatur. & ſolet fieri,
quando in Regia Audientia, eſt ali-
qua cauſa euocata, prætextu Rega-
liarum, ſi poſtea appareat alia, quæ
connexitatem habeat cum illa, pote-
rit Rex, eam euocare eo motiuo,
ne continentiæ cauſa diuidatur. cum
2 ſit prohibitum, de eadem re, duo
iudicia facere. iuxta Tex. in l. nulli
prorſus, C. de iudici. vbi pro regu-
la ſtatuitur. quod continentiæ cau-
ſæ, non debeat diuidi: quod etiam
tradit Sixtinus de Regali. lib.1. cap.8.
nu.12. confirmans etiam ex l.1. ff. de
quibus rebus ad eundem in li. adea-
tur Gail'i. de Pace publi. lib 1. cap.6.
n.2. Minſinge. obſeru.4. n 3. centu. 1.
& obſerua.97. centu. eadem, quod
3 exemplificat Acur. in gloſa dicta l.
nulli. ponderando caſum. quando
inter duos agitur, de poſſeſsione ali-
4 cuius rei, quod debet cauſa pro-
prietatis, (ſi de ea ſit tractandum)
tractari coram eodem Iudice. ad
dictam l. nulli, duos ponit caſus ſe-
paratos, ſuper interdictis poſſeſſo-
rijs, & ſuper proprietate. inueſti-
gando caſus, quando dicatur vna cau-
ſa connexa cum alia. Hoc idem ſen-
tit Bar. ad dictam l. nulli, dicens.
quandoque cauſas dici connexas, eo
5 quod ſub vna generali actione, plu-
res ſpecies, ſeu capita continentur,
quæ eadem actione intentata pe-
tuntur. quandoque etiam, connexas
6 cauſas dici. quando de eadem re eſt
lis, ſeu quæſtio, ſed diuerſis actio-
nibus agitur. veluti quando agitur
de petitorio, & poſſeſſorio ſimul
eiuſdemmet rei. quia licet magna ſit
7 controuerſia, an petitorium, & poſſeſ-
ſorium ſimul poſsint tractari, & eo-
rum fieri cumulatio. quam quæſtio-
nem late tractat Bar. in l. naturali-
8 ter. §. nil commune, ff. de adqui.
poſſeſsio. quando, & ex quibus cau-
ſis, petitorium, & poſſeſſorium con-
currere poſsint. latè Menoc. de adi-
piſcenda, retinenda. & recuperanda
poſſeſsione in diſpartitis locis, de
connexitate cauſarum diſputat.

Gailius lib.1. obſerua. 32. qua-
tuor modos refert, in quibus, con-
9 nexitas cauſæ interuenit, tres ſunt
hic relati. quartum verò ſtatuit in
mutatione inſtantiæ, dicens. quod
ſi lis coram vno Iudice ſit introducta,
non poterit coram alio tractari. Sed
hoc non prouenit ex connexitate.
Sed ex alia cauſa. quam cognouit
idem Gailius dum dicit. quod vbi
ceptum eſt iudicium, ibi finiri de-
10 bet, l. vbi ceptum, C. de iudi. No-
tat tamen, & bene Gailius vbi ſu-
pra num. 12. quod exceptio hæc, ne
11 continentia cauſæ diuidatur, in iu-
dicio petitorio, & poſſeſſorio, de-
ber per partem allegari. quia alias
de ea nulla habebitur ratio. ex In-

nocen. in cap. cum M. Ferrarien-
12 ſis num. 10. circa finem de conſti-
tu. Felin. in cap. 1. Textus, & glo-
ſa in cap. fina, verbo *Super proprie-
tate de Iudicijs.* Eſt etiam hæc ex-
ceptio, ne continentia cauſæ diui-
datur. opponenda in vim dilato-
riæ, ante litem conteſtatam. & op-
poſita impedit litis ingreſſum cap. in-
ter Monaſterium de re iudica. Gai-
13 li. vbi ſupra num. 13. Sed certe, quan-
do connexitas cauſæ repetiatur, mul-
tum dependet á Iudicis arbitrio.
propter qualitatem negociorum. iux-
ta Tex. in l. 1. ff. de quibus rebus,
ad eundem Iudicem eatur. veluti,
14 ſi inter diuerſos lis exiſtit, circa
diuiſionem hæreditatis vniuerſalis.
ex titulo. ff. familiæ. herciſcun,
& inter eoſdem communi diuiduu-
do. vel finium regundorum, quia
cum ad inuicem, vnum negocium
proſpiciat aliud, nec videatur poſſe
15 cognoſcere de vno, ſine alio, ideo
connexitatem habere dicuntur. vn-
de non poterit, de parte vnius co-
ram vno Iudice agi, & de parte al-
terius coram alio. Hoc autem, quod
cauſæ, ſi inter ſe habeant connexi-
16 tatem, non poſsint ſub diuerſis Iu-
dicibus tractari, ex tribus cauſis, ſeu
rationibus eſſe, atteſtatur Accur. in
dicta l. 1. ff. de quibus rebus ad eun-
dem Iudicem, verbo: *Eundem Iu-*
17 *dicem*, quarum primam eſſe dicit,
quia cum agatur de eadem re, li-
cet inter diuerſas perſonas, vna ea-
demque cauſa iudicatur, & non di-
uiſa. ex dicta. l. 1. dicta l. nulli. Se-
18 cundam verò cauſam conſiſtere. quia
cum ſit ratione eiuſdem met rei,
conſideratur petitio illius, & recon-
uentio, l. cum Papinianus. C. de ſen-
ten. & interlocu. omni. Iudicum.
ibi *Cuius enim in agendo obſeruat ar-
bitrium, cum habere, & contra ſe
Iudicem in eodem negocio non dedigne-*
19 *tur.* Auth. & conſequenter. C. cod.
titu. Tertiam verò cauſam, ſtatuit
eſſe, ratione vitandæ abſurditatis.
videlicet, ne diuerſæ ſententiæ ſe-
querentur. argumento, l. cognitio.
§. ſi plures, ff. de libera. cauſa. vn-
de, l. cum ex pluribus, ff. de quibus
20 rebus ad eundem Iudicem. ſtatuit
quod ſi ratione tutelæ, vnus tu-
tor conueniatur ſub vno Iudice,
coram eodem debent cæteri con-
tutores conueniri. Ex dictis igitur
21 apparet. quod quotieſcunque lis
in Regia Audientia fuerit euoca-
ta, ſi reſpectu eiuſdem met rei, ſint
aliæ cauſæ tractandæ, poterunt
aliæ euocari ad Regiam Audien-
22 tiam, licet ſint minores trecenta-
rum librarum. quia cum ſint de-
pendentes à prima, vel cum ea ſint
connexæ, quo ad merita, ne ab-
ſurditas ſententiarum ſequatur, ſub
vno, & eodem Iudice erunt tra-
ctandæ. Eſt exemplum. quando
in cauſa maiori legitimè euoca-
23 ta, agitur de reuocanda alienatio-
ne, facta de bonis fideicommiſſo
ſubiectis, ſi alia ſint bona penes
tertios, licet non ſint valoris treſ-
centarum librarum, de bonis ſe-
paratis tentis, per alios poſſeſſores
poterunt omnes cauſæ, etiam mi-
nores, euocari propter connexita-
24 tem earum, ne ſententiæ contrariæ
fierent. in vna declarando bona eſſe
fideicommiſſo ſubiecta, & ſic non
potuiſſe alienari. in alia verò cau-
ſa, non eſſe ſubiecta fideicommiſ-
ſo, & per conſequens eſſe aliena-
25 bilia. De euocatione cauſæ crimi-
nalis, in vim huius Regaliæ, tra-
dit formam Don Ludouicus à Pegue-
ra in ſua praxi. cap. 18. In ciuilibus
verò cauſis, erit offerenda ſuplicatio
narrando factum, coniungendo cum
cauſa euocata vertenti, ita vt de
connexitate cauſarum appareat.
ſuplicans

Digitized by Google

ſuplicans ex eo euocari, & committi eidem Relatori, qui ſuper ſuplicatis
26 prouideat. Hoc etiam innuere videtur quod refert Fonta.to.1.decıſ.71.n.21. cum ſequentibus. vbi aſerit, quòd ſilis ſeparate ſit mota ſuper recuperatione alicuius rei, vēditę ſub pacto de retro-uendendo, & moueatur alia lis ſuper iure recuperandi rem, opponendo aliquam exceptionem ex defectu iuris agendi, quod licet hæc ſecunda cauſa, ſeparatim introducatur, & corā alio relatore, & diuerſo Iudice tractetur, ſi primus actor hoc Regio Cōſilio enarrauerit, & petierit propter connexitatem cauſæ hoc ad primum iudicium remitti, obtinebit. ex fundamentis in dicta deciſione traditis.

SVMMARIVM.

R*Epræſalias indicere cui competat, num. 1.*
Repræſaliarum impoſitio eſt Regalia, num. 2.
Repræſalia nomen Baſtardum eſt, num. 3.
Repræſaliæ, pignorationes apellantur, num. 4.
Repræſalia nomen quid ſignificet, num. 5.
Repræſaliarum vſus an ſit licitus, num. 6.
Pignorationes olim prohibitæ erant, num. 7.
Repræſaliæ an ſint permiſſæ, n. 8.
Diui Auguſtini authoritas refertur, num. 9.
Repræſalias concedere, non debet facilè Rex n. 10.
Repræſaliarum declaratio magnum damnum ſolet aferre, n. 11.
Rex præcauere debet ſcandalis, n. 12.
Repræſaliæ an ſint nouæ Rei, n. 13.
Repræſaliæ vnde traxerint originem, num. 14.
Repræſaliarum inſtitutio quare introducta num. 15.
Bellum quare antiquitus indictum, num. 16.
Repræſalias non eſſe de Regalibus obijci-tur, n. 17.
Pignorationes quo modo dicebantur prohibitæ, n. 18.
Repræſaliarum declaratio, quæ requirat, num. 19.
Conſtitutio Poch valdrie *Titu. de obſer. conſti. declaratur, n. 20.*
Deputati quando debeant ſe opponere contrafactioni conſtitutionum, num. 21.
Conſtitutionibus quando dicatur contrafactum, n. 22.
Contrafactio conſtitutionis quomodo reparetur, n. 23.
Remedio ordinario extante, ceſſat extraordinarium, n. 24.
Repræſaliæ vt locum habeant quid requirant, n. 25.
Repræſaliæ qualiter prouideantur, num. 26.
Ius ſibi dicere nemo poteſt, n. 27.
Repræſaliæ ex iuſta cauſa debent concedi, n. 28.
Cauſa quæ ſit iuſta, ad prouidendum repræſalias, n. 29.
Iudex debet eſſe interpellatus, n. 30.
Repræſaliæ non dantur pro modico damno, n. 31.
Remedia magna non dantur pro minimis damnis. n. 32.
Regalia concedendi repræſalias eſt conceſſibilis, n. 33.
Repræſalias ſolent concedere Vicarij Barcinone, & cæteri Cataloniæ, num. 34.
Repræſalias, indicandi ius, ex inmemoriali tempore adquiritur, numero, 35.
Ciuitas Barcinone quando indicet repræſalias, n. 36.
Ciuitas Barcinone, quæ bona capere poſſit pro Repræſalijs, n. 36.

Digitized by Google

Bona exiſtentia intra Ciuitatem Barcinone poſſunt capi pro Repreſalijs, num.38.
Repræſaliæ que requirant, vt declarentur, num. 39.
Repræſaliæ qua forma exequantur, num.40.
Repræſaliæ an poſsit à Iudice ſeculari declarari contra clericos, n.41.
Iudex laicus declarare an poſsit contra bona clericorum repreſalias, n. 42.
Repræſaliæ quomodo locum habeant contra bona clericorum, n.43.
Libertas Eccleſiaſtica an grauetur per Iudicem ſecularem, n.44.
Repræſaliæ an locum habeant contra clericos debitores, n.45.
Repræſaliæ ad cuius inſtantiam ſint prouidendæ, n.46.
Repræſalias an poſiit prouidere Baro, num.47.
Barones an obſtante quadam Pragmatica poſsint apponere Repreſalias, num.48.

Cap. 27. De Regalia imponendi Repræſalias.

1 REPRÆSALIAS indicere, ſoli Principi competit, & ſic eſt de Regalijs ipſi competentibus. Franciſ. Marcus deciſio Delphi. 769. n. 6. volu. 1. Calici. in Marg. fiſci dubio. 6. n. 59. Gaili. libro ſingu-
2 lari de pignoratio. obſerua. 1. & 2. quia ſine Principis licentia, indici non poſſunt. c. Dominus noſter 23. quæſt. 2. hoc idem refert. & ſequitur Sixtinus de Rega. lib. 2. c. 1. n. 30. aſſerens, hanc Regaliam indicendi Repræſalias ad inſtar belli eſſe. ideoque ius eas indicendi, ſolum competere illi, cui licitum eſt bellum indicere Molina Theolo. de iuſti. & iure. to. 1. tracta. 2. diſputa. 121. verbo: *Ad quem*
3 *pertinet bellum mouere*, &c. Hoc autem nomen *Repræſalia*, Barbarum eſſe ateſtatur Gailius obſerua. 2. in principio. quia propriè loquendo de ma-
4 teria adequata, ſimiles modi procedendi propriè. *Pignorationes*, dicuntur, videlicet, quando perſona vnius, vel bona capiuntur pro aliena culpa, & facto. Late de huius nominis ſignificatione, & de Repræſalijs, tractat Bellug. in Specul. Princi. Rubri. 11.
5 ſ. iam ſupra in addi. verbo *Repræſalias*. Magna autem controuerſia fuit, an talis prouidendi modus eſſet licitus, & permiſſus. In quo diſſentierunt
6 Scribentes, moti ex Tex. in authen. ne fiāt pignorationes c. 1. in quo textu apparet, pignorationes eſſe prohibi-
7 tas. nec mirum, ſi in conuentione pignorationis conſiſtebat grauamen, cum fieret pactum inter priuatos, quod tertius capi poſſet pro debito alte-
8 rius, vt interpretatur Acur. ibidem verbo, *Formam*, Don Ludouicus à Peguer. to. 1. deciſ. 11. per totam. Sed verior, & receptior ſententia fuit eorum, qui aſeuerarunt, licitum eſſe talem proſequendi modum: confirman-
9 do ex dicto Sancti Auguſtini (cuius feſtiuus dies eſt hodierna in qua hæc ſcribo.) in libro ſuarum quæſtionum, quarum fragmentum refertur in Canone Dominus noſter 23. q. 2. Ita ateſtatur Innocen. in c. olim cauſam n. 6. de reſti. ſpoliato. & licet aliqui exiſtimauerint, correctam eſſet diſpoſitionem Tex. in dicto c. Dominus noſter. Veritas tamen eſt, quod non eſt correcta, vt ateſtatur Guido Pape deciſ. 32. n. 1. & ibi addiiiones Mathæi. & Ferrarijs faciunt tradita per Pegue. dicta deciſ. 11. n. 7.

10 Sed aduertendum eſt. Regem, non debere eſſe facilem, ad concedendas ſimiles Repreſalias. quia earum declaratio plura dāpna reportat, cum ex eis latrocinia, & ſcādala oriri ſoleant. quibus bonus Princeps precauere debet

I, non

12 l.non ſalutem,ff.de offi. Præfec vigi.
& in §.1.de pace tenen. & iuramen.
firman.& in c.1. de prohi. fœudi alie.
faciunt tradita per Gaili vbi ſupra di-
13 cta obſ.2.n.3.Repreſalias verò,nouam
rē eſſe,voluit Bar. in tracta.de repre-
ſa.Socin.tamen è contrario in l.2.§.&
ita leges. ff.de origi.iur. verbo *Latas*
circa finem ateſtatur, antiquiſsimum
modum exequendi,& miniſtrādi,eſſe
cum effectu iuſtitiam.huncq; modum
procedendi per viam repreſaliarum;
14 à Numma Pompilio Secundo Roma-
norum Rege,inicium traxiſſe ab ipſis
fecialibus.quorum officinm erat,cuſ-
todire ne alicui confederatę vrbi,bel-
lum iniuſtum à Romanis inferretur.
15 quod ſi forte. ab alijs fœdera violarē-
tur,repetere res,& ſi non redderētur,
bellum iodicere,Fœliciales enim prę-
dicti. vt ateſtatur Gailius vbi ſupra,
n.6. ibant ad *Fœdi fragam*. Ciuitatem
16 fœcialis,& admonitis,vt iuſta facerēt,
niſi paruiſſent. (dijs fœderum inuo-
catis) bellum cominabantur. de qua
forma, & ſolemnitate Dioniſius Ali-
carnacens Liulus, & Plutarcus latè
referunt prædicta etiam notat Bellu-
ga in Speculo Princi.Rubri.11. §.iam
ſupra verbo *Repreſalia*, paulo poſt
principium.

17 Sed vrgere videtur difficultas niag-
na.ex eo quod videtur.Repreſalia nō
eſſe de Regalibus; cum aſsimiletur,
eas eſſe prohibitas authentico,vt non
18 fiant pignorationes, §.1.ex quo Tex.
dixerunt,deſumptam eſſe authēticam
ſed omnino, C.ne vxor pro marito.
Sed hoc quidem intelligendum ſic
venit,iuxta tradita per Bellu. vbi ſu-
19 pra n.3.quod ad hoc,vt repreſaliæ lo-
cum habeant, duo requiruntur.vide-
licet, quod Iudex contra quem pro-
uidētur,ſit requiſitus, & quod ſit mo-
roſus.vel denegauerit iuſtitiam face-
re.aliud eſt quod non poſsit habere
recurſum ad ſuperiorem, quia ſi per
viam recurſus; pars læſa enmendam
habere poſsit,non eſt locus Repreſa-
lijs. & in his duobus caſibus prohibi-
tæ dicuntur repreſaliæ. & ſic debent
intelligi Tex. in dicto authentico, vt
non fiant pignorationes, & alia iura
ſimilia. ex prædicto igitur dicto.quod
20 quando per viam recurſus, poteſt re-
medium haberi; non habcant locum
repreſaliæ. Obiter referam dubium
quoddam;quod fuit ſuſcitatum in do-
mo Deputationis die 6.Septēb.1620.
me de ſeruiente officio Aſſeſſoris il-
lius, vna cum magnifico Franciſco
Agúilo,ſui obitus tempore Regente
Regiam Cancellariam in ſupremo
Aragoniæ Conſilio.in quo caſu qui ſe
obrulit circa conſtitutionem: *Poc Val-*
21 *drie*,Titulo de obſer.conſti.An Depu-
tati tenerētur, ſe opponere prouiſio-
nibus factis in Regia Audientia, ſi
apparet eſſe cōtrarias cōſtitutionibus.
cui dubio adhibitis aliquibus Docto-
ribus ex præſtantioribus, fuit con-
cluſum. quod Deputati non debent
vittute dictæ conſtitutionis, in illis
22 verbis: *Si empero la dita prouiſio*, nec
alterius conſtitutionis, ſe opponere
executioni alicuius prouiſionis,factæ
in Regio Conſilio, in qua prætendi-
23 tur fuiſſe contrafactum conſtitutioni-
bus,ſi talis prouiſio contrio imperio,
ſeu alias per eundem, vel alium Iu-
dicem poſsit corrigi, ſeu enmendari,
vt expreſſè diſponunt verba præce-
dentia dictæ conſtitutionis. quæ
volunt. quod ſententiæ ſint eius
qualitatis; quod contrario Imperio,
24 ſeu per ſupplicationem corrigi non
poſsint. quia extante remedio ordi-
nario, ceſſat extraordinarium. argu-
mento l. in cauſæ. ff. de mino. Bal.
in l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iu-
re Corne. con.160. volum.2. & con-
ſil.62. in fine princi. volum.3. & ſic
caſu quo, grauamen alicui illatum;
poſsit remedio ordinario mederi,
non erit procedendum in viam re-
preſaliarum.

Digitized by Google

25. Iacto igitur hoc fundamento, quod
quando per vim, recurſus non poteſt
mederi dampnum datum, tunc pote-
rit procedi per viam declarationis
repreſaliarum. ſciendum tamen eſt,
fieri, duobus tamen concurrenti-
26 bus. primo requiritur. quod per ſu-
periorem prouideatur. (in quo con-
ſiſtit ius Regaliæ)Bar.In tracta.de Re-
gali.q.3.n.5. Iacob.á Curibus. in tra-
cta de repreſa.1.p.n.36.Fontan. dicta
clau.3.gloſ.2.n.23. eo quod,nemo ius
ſibi dicere poteſt,Bal.in c.1.de milite
vaſſallo. qui contumax ex Guido Pa-
pe deciſ. 32. Secundum eſt. quod ex
27 iuſta cauſa decernantur,Peguer.dicta
deciſ.11.n.7. quia non exiſtente iuſta
cauſa,omnia procedimenta ſunt nulla
28 l.cum verò,§.ſubuenta, ff.de fideicõ-
miſ.libertа.l.1. §.hæc verba. ff.ne ius
29 fiat ei.iuſta autem cauſa dicitur,quan-
do Iudex requiſitus recuſat facere iuſ-
titiam, vt in dicto c.Dominus. Inno-
cen.in c.Diui.Anto.de Butrio de reſ-
ti.ſpolia.

30 Ad hoc autem,vt Repreſaliæ con-
cedantur,non ſufficit,eſſe interpella-
tos Ordinarios Iudices. ſed & Supe-
riores.Bar. in tracta.de Repreſa. q.2.
q.princi. 1.Ioan.Andre.in Regu.non
debet de Reg. iur. debet etiam cauſa
31 (ex qua petũtur Repreſaliæ) eſſe gra-
uem. quia pro modico dampno, non
debent repreſaliæ prouideri. eo quod
32 remedia magna, non conceduntur
pro minimis dampnis.argumento.l.ſi
oleum,§.fin.ff.de dolo.l.ſcio. ff.de in
integ. reſtitu. eadem requiſita ad de-
clarationem fiendam refert Fontane.
de pac.dota.to.1.clau.3.gloſ.2.à.n.23.
Guido Pape deciſ.32.n.1. & deciſ.33
vbi ait. quod antequam repreſaliæ
prouideantur,debet Iudex interpella-
ri,vt iuſtitiam faciat.Prædictis igitur
fundamentis iactis, legitimè poterit
procedi ad declarandas repreſalias,
& illas exequendas.

33 Sciendum eſt autem, quod hos ius
declarandi, & exequendi repreſalias,
communicabile, & conceſsibile eſt.
cum non ſit de Regalijs, quæ ſupre-
mæ Coronæ, tanquam gemmæ ſunt
afixæ. & ſic, in hoc Principatu Cata-
loniæ ſolent per Vicarios Regios
declarari, & exequi, docet Mier. ad
conſti.Regis Iacobi 2.in Curia Barci-
34 none c.16. fere per totum in nouiſ.
fol.105. faciunt tradita per Don Lu-
doui.à Peguera tom.1. deciſ. 11. per
totam.

35 Solet etiam declaratio repreſalia-
tum fieri ab eo, qui ex inmemoriali
tempore, exiſtit in ea poſſeſsione.
quia ex præſumpto titulo, qui ex ea
reſultat,cenſetur à Principe hanc fa-
cultatem fuiſſe illi conceſſam.

36 Ex quo Ciuitas Barcinone, poteſt
ſimiles repreſalias prouidere. prout
deciſum fuit in Regia Audientia
cum ſententia, quam refert Fontane-
lla dicta clau. 3. gloſ.2. n.25. Sed hoc,
non eſt indiſtincte intelligendum,
quod abſolute Ciuitas Barcinone,
37 procedat ad executionem repreſalia-
rum,ſed tantum,quoad bona exiſten-
tia intra Ciuitatem. quia bona quæ
reperiuntur intra Ciuitatem, etiam
aliena,ſolent aprehendi in executio-
nem repreſaliarum.vt in eadem ſen-
tentia relàta per Fontanella, apparet
38 in illis verbis: *de bonis in Ciuitate Bar-
cinone repertis.* meminit etiam de hac
deciſione Cancer. lib.3. varia.c.5. de
ſono emiſſo nu.49. ſimilis ſententia
fuit lata per Don Gerardum de Guar-
diola poſtea Regentem in ſupremo
Aragoniæ Conſilio.die 9.April.1593.
39 in cauſa ad eius relationem vertente.
intra Syndicum Ciuitatis Barcinone.
contra Ciuitatem Dertuſæ. Antequam
repreſaliæ declarẽtur neceſſarium eſt.
quod prius Iudex requirens,condem-
pnet eum,qui tenetur de dampno. ad
dãpnum datum reſarciendũ. & poſ-
40 tea fiunt litteræ requiſitoriæ. vt ſol-
uat quantitatem declaratam. Molina
Theolo.

Theolo. dicta diſputa. 121. verſ. Ad quem pertinet bellum mouere, quibus præſentatis Iudici ipſius condempnati.ſi Iudex requiſitus, recuſauerit compellere ſuum ſubditum, vt ſoluat id,ad quod fuit condempnatus, tunc expedientur litteræ ad executionem repreſaliarum.Michael Fer.3.p. obſerua. c.417. Mier.ad conſti. Reg. Petri Secundi in Curia Barcino.c.43. in princi. vbi dicit Vicarios in Catalonia habere ius indicendi repreſalias, in principio, & n.3. vbi latè de declaratione Repreſaliarum.& Marcarum,quod idem eſſe videatur.

41 Sed vrgere videtur difficultas, an virtute dictæ Regaliæ.poſſit procedi contra Iudices Eccleſiaſticos,recuſantes facere iuſtitiam. Et licet ſint aliqui,tenentes, non poſſe Iudicem laicum,etiam virtute Regaliæ.procedere contra Eccleſiaſticos, per modum repreſaliarum.ex cap. ſi pignorationes.de Iudicijs lib.6.veritas tamen eſt

42 in contrarium. Videlicet repreſalias poſſe indici à Iudice ſeculari contra perſonas Eccleſiaſticas, & in executione earum,poſſe capi bona temporalia eorum.nó verò ſpiritualia. quia de his eſt incapax Iudex ſecularis. &

43 maximè locum habebunt.cum Iudex Eccleſiaſticus eſt moroſus,in reddenda iuſtitia.ex c.ſtatutæ,& alijs iuribus allegatis per Corne. con.62. in princi.volu.3.Guido Pape deciſ.34. & ibi additiones.ex hac deciſione reſoluiuè tradit Don Ludouicus à Peguera dicto to.1. deciſ.11.in fine,maximè in caſu Regaliarum. Iuxta tradita per Oliba ad vſati. Alium namque c.11. n.43. quia procedimenta quæ Rex facit, pro conſeruanda pace,& quiete

44 ſubditorum,& ſui Regni cóſeruatione,non dicuntur eſſe contra libertatem Eccleſiaſticam. idem Oliba ad dicta vſati.c.14.n.6.Hanc opinionem circa declarationem repreſaliarum

45 contra clericos, amplectere videtur Bellug. in Speculo Princi. Rubri.11. ſ.ſane ſupra.in additio.littera B. circa finem verbo *Erga clericos,& Eccleſiaſticas perſonas*. Et maximè inferius, verbo *: Secus autem contrà clericos debitores*.Et licet Bartolus (allegatus per

46 Mier.ad conſtitu. Regis Petri in Curia Barcinone c.43.to.1. pag.52.n.18. in tracta. repreſa.5. quæſt.2.) dicat. quod quando Repreſaliæ prouidentur, ille ad cuius inſtantiam fiunt, debet eſſe ſubditus Iudicis requirentis. In Catalonia non requiritur opinio Bar.vt areſtatur Mier. ibidem, & obſeruatur in Catalonia, quod non ſo-

47 lum Vicarij ſolent repreſalias imponere, ſed etiam Officiales Ordinarij Baronum, ſolent interpellare Vicarios eadem forma qua Vicarij ſolent, & in caſu,quo recuſent,poſſunt Officiales Baronum repreſalias indicare contra perſonas Vicariæ. Ita Mier.

48 ad dictam conſti. Reg. Petri Secundi in Curia Barci.c.44.n.23.to.1.pag.52. vbi ait Mieres nil obſtare Regiam Pragmaticam Regis Petri datam Barcinone,5.Idus Auguſti 1309. quia areſtatur dictus Mier. dictam pragmaticam non obſeruari.eo quod conſtitutiones ſub titulo de Marcas y Repreſalias ſunt poſteriores dicta pragmatica.

SVMMARIVM.

Regaliæ quas habet Rex vt Comes Barcinone quot ſint, n.1.

Bataya in iure Regaliæ fundatur, n.2.

Bataya ante quam olim fieret quæ requirebat,n.3.

Emmenda in Bataya requirebatur,n.4.

Emmenda in ære. & corpore erat fienda, num.5.

Bataya verbum quid ſignificet,n.6.

Bataya in Catalonia olim dicebatur bellum, n.7.

Batayam condempnauit Sanctus Raymundus de Penyaſort, n.8.

Regalia

Digitized by Google

Regalia Bataya qualiter tractetur, n.9.
Duellum quotuplex, n. 10.
Batayam mouens olim quid facere tenebatur, n.11.
Diſſidamentum olim an poſſet fieri per Procuratorem. n.12.
Bellum quotuplex eſſet, n.13.
Bellum licitum quod ſit, n.14.
Bellum illicitum quod ſit, n.15.
Reptamentum antiquitus quæ requirebat, num.16.
Procurator an admitteretur in Reptamento, n.17.
Bauſia quid ſit, n.18.
Bauſia qualiter declarabatur, n.19.
Bauſator qualiter comparere poſſet, n.20.
Bauſia quotuplex ſit, n.21.
Bauſiæ ſpecies declarantur, n.22.
Bauſia intra quas perſonas poterat cadere, num.23.
Reptamentum quando erat licitum, n.24.
Diſſentiones qualiter olim decidebantur, num.25.
Victus in duello qualis remanebat, n.26.
Reptator moriens in bello quid, n.27.
Reptamentum qualiter fiebat, n.28.
Reptamentum quando admitebatur, n.29.
Reptatus quid tenebatur facere. n 30.
Bellum antiquitus quæ requirebat, n.31.
Perſonæ quot, & quæ in bello olim interuenire poſſent, n 32.
Bellum antiquitus iurabatur, & quomodo, num.33.
Refectio in duello an, & quomodo fienda, n.34.
Duellum in Catalonia antiquitus erat in vſu, n.35.
Diſſentiones olim in Catalonia per diſſidamentum decidebantur, n.36.
Diſſidamentum an poſſet practicari fuit dubitatum, n.37.
Diſſidamenta condemnauit Sanctus Raymundus, n.38.
Diſſidamenta ſublata per S. C. Tridentinum, n.39.
Concilium Tridentinum quid diſpoſuerit circa duella. n. 40.
Pœnæ S.C.T. contra duellantes, n.41.
Regalia vſatici Bataya non poteſt practicari, n. 42.
Bellum indicere, eſt de Regalijs. n.43.
Regalia indicendi Bellum, eſt de ſuperioribus. n.44.
Regalia indicendi Bellum, non eſt conceſsibilis, n.45.
Defenſio vnicuique eſt licita, n.46.
Debellare proprie quando dicatur. n.47.
Debellare non dicitur qui ſe defendit, num.48.
Vim vi repellere quando vnicuique liceat, num.49.
Bellum mouens ſine Principis licentia ad quid teneatur, n.50.
Bellum indicere primis temporibus cui liceat, n.51.
Bellum indicere quis Imperator Primus fuerit, n. 52.
Bellum quando dicatur iuſtum, n.53.
Bellum vt ſit iuſtum quæ requirat, n.54.
Belli quæſtiones à quibus Doctoribus tractentur cum numeris ſequentibus, vſq; ad 79. n.55.
Delinquentes in bello an, & quomodo, & à quibus puniantur, n.56.
Duellum an ſit permiſſum ad euitandum bellum, n.57.
Belli plura referuntur de iure Cataloniæ, num. 58.
Belli tempore an conueniat quod Rex alteri adhereat, vel ſit neutralis, n.59.

Cap. 28. De Regalia Vſatici Bataya.

MArquilles in vſat. hoc quod iuris eſt Sanctorum, fol.309. pag.2. dicit viginti eſſe Regalias, quas Rex virtute vſaticorum Cataloniæ habet, vt Comes Barcinonæ. eas enumerãdo, & inter eas ait. vnam eſſe eam, quæ fundatur in hoc vſati. *Bataya*, Cali. in extragrauatorio Curia. pag.44. verbo *Centeſimo*. In & cum

cum quo erat diſpoſitum,quod ſi Ba-
2 taya erat fienda inter milites , quod
antequam fieret ; & preſtaretur iura-
mentum, debebat aſecurari pro valo-
3 re duſcentarum vnciarum auri Va-
lentini, cum pignotibus valentibus.
& caſu quo fieret inter plebeos,quod
aſecutatio fieret pro valore centum
vnciarum, eo quod victori vltra tro-
4 pheum ipſius victoriæ,poſſet emmen-
dari damnum,quod ex Bataya repor-
tabat,tam in corpore, quam in equo,
5 & armis.& omnia alia, quæ expende-
rat in Bataya. & quod definitum re-
maneat malum ; quod ex Bataya re-
portabat victus.

Verbum hoc *Bataya* propriè ſigni-
6 ficat duellum.ex traditis per Marqui.
ad vſati. Bataya verbo *Nota ſecundo*
confirmans ſuum dictum ex gloſ. in
l.qua actione. §.ſi quis in colluctatio-
ne ff.ad leg.aqui.c.1. §.ſi quis homi-
nem,& §.ſi quis alium in lib.fœudo.
de pace tenen: quod in Catalonia,
Guerra,apellabatur; cum hodie duel-
7 lum ſit prohibitum , vt infra latius
dicetur. & agnouit Iacob. de Monte
8 Iudaico ad hunc vſati. referens hoc
idem cenſiſſe Beatum Raymundum
de Penyafort..aliqua de duello;refert
Socarrats ad conſuetu. Cataloniæ,
c.item vaſſallus.pag.470.vbi per to-
tum percurrit materiam huius vſa-
tici.

Propriè hic tractabitur hæc Rega-
9 lia,non vt circa eam aliquid practica-
ri poſsit. ſed vt iuxta diſpoſitionem
dicti vſatici percipiamus, quid eſſet,
quo pacto procederetur in Bataya.
ſeu diffidamento.

Duellum duplex olim erat. vt re-
10 fert Socar.ad cōſue.Cataloniæ,c.item
vaſſallus.mihi pag.471.n.1.vnum iu-
diciale , aliud extraiudiciale. aſſerens
hunc vſaticum Bataya loqui de iu-
diciali.de extraiudiciali loquitur cōſ-
titutio.1.ſub titulo *de Deſiximent de*
11 *guerra*.Vnde nota ex traditis per Mar-
quil.in dicto vſati.in verbo *Nota deci-
mo*. quod ille qui Batayam, ſiue diffi-
damentum mouebat,debebat per tres
dies reſidere in Campo.intra quos,ſi
non erat victus á Reptatore debebat
ipſe Reptatus reficere ipſi Reptatori;
12 omnes expenſas per eum factas oca-
ſione reptamenti.procedimenta verò
quæ fiebant , in cauſa reptamenti per
diffidamentum ; poterant fieri per
Procuratorem. vt ex pluribus refert
Marquil. in hoc vſati. notabili 14.
Guillermus de Valleſica,ad interpre-
tationem huius vſatici. conſtituit du-
13 plici modo bellum eſſe.aliud licitum.
veluti quando fit congregatio gen-
tium pro defenſione vniuſcuiuſque
14 rei.de quibus eſt Titulus. ff. de vi. &
de vi armata. aliud verò quod illici-
15 tum iudicabatur iuxta vſaticos. vide-
licet,Pro Bauſia.pro pacibus,& treu-
guis fractis. quia hoc caſu. duellum
erat permiſſum. de quo etiam ageba-
tur in vſatico *Cunctum malum.* Nam
16 antequam reptamētum admiteretur,
debebat prius conſtare, de fractione
treuguarum.Guiller.de Valleſica ibi-
dem n.4.dicens ibidem n.5. per Pro-
17 curatorem poſſe reptamentum admi-
ti,& n.6.vbi dicit. Bauſiam eſſe infi-
delitatem, & proditionem, propter
18 quam ſolita erat Curia procedere,ad
declarationem reptamenti.aſsignādo
eidem diem. & horam. vt doceret de
19 indemnitate ſua , eoque non compa-
rente , fiebat declaratio per Curiam,
quod ille erat Bauſator. qua declara-
tione facta , Bauſator volens compa-
rere ad purgandam pœnam , non ad-
mitebatur. iuxta tradita per Guiller.
20 de Valleſica n. 8. & 10. eo quod in-
culpato de reptamento . non diceba-
tur res integra.

Bauſiam in triplici ſpecie conſiſte-
21 re,docet Guiller.de Valleſica in dicto
vſati.n.12.dicens. Primò modo com-
22 mitti Bauſiam, ſi vaſſallus Dominum
occiderit.Secundò,ſi vaſſallus cogno-
uerit

uerit vxorem ſui domini. Tertiò verò modo Bauſia cōmittitur,ſi occidat
eum, cum quo eſt in treuga conuentionali.& quod ad hoc,vt poſſit pro-
23 cedi, ex pœnis vſatici, debebant partes eſſe pares. ideſt æquales in quali-
tate perſonæ,& in diuitijs. & hoc idē debebat ſeruari, vt Reptatus poſſet
indicere bellum, vt ibidem Guiller-
24 mus de Valleſica n.13. Militibus, & generoſis, & hominibus de paratico.
licitum eſſe raptamentum facere. & ſuas differentias,per Batayam defini-
re,ateſtatur Guiller.de Valleſica.n.14. Iacobus Calicius in viridario Militis,
c.1. Erat enim hoc in vſu. quod po-
25 terant prædicti.per duellum,ſiue bellum, diſſentiones inter eos ortas, de-
finire.victum autem non poſſe in pune à Rege occidi ateſtatur. quia non
erat probario probata, hoc quod eſſet in Bataya victus, ſolum ex eo fieret
26 exul a tota terra.Reptator verò,qui in bello moriebatur, nullū ius in alium
tranſmittit. Sed totum cum eo expi-
27 rat.& ſolum antiquitus, notabatur in proceſſu mors illius.

Reptamentum verò, à Reptatore
28 ſolebat fieri cum epiſtola, cuius tres formas tradit Guiller. de Valleſi. ad
dictum vſati. n.29. cum ſequen. alia refert Calici. ad dictum vſati. a n.11.
cum ſequen.

Reptamentum verò ſolum admi-
29 tebatur,quando factum,de quo raptabatur, teſtibus probari non poterat.
iuxta tradita per Calic.n.9.Data prædicta littera diffidamenti. ſolebat ei
reſponderi per Raptatum, negando factum, & certis quibuſdam verbis
30 reſponſio erat fienda.quæ à dicto Calicio. traditur in dicto vſati.à n.17.
qui eſt videndus, propter modum loquendi in verbis. à quo numero tra-
31 dit requiſita, ſecundum illud tempus in bellis,ſiue duellis. videlicet.in quo
loco duellum eſſet ſuſtinendum.quæ perſonæ, & quot in eo interuenire
32 poſſent,aut deberent.Et an per ſemetipſum Reptator teneatur pugnare,
vel per Cāpionem,& quo modo eſſet iuranda Bataya. quo tempore eſſet
33 duraturum duellum,& quid de duello inter Vaſſallum. & Dominum, &
de refectione expenſarum, & de re-
34 paratione dampni. & iniuriæ illatæ in duello.

In ſumma. Hic modus bellandi,in
35 Catalonia olim permitebatur, iuxta prædictum vſaticum,& alios aplicabi-
les. licet illum reprobet Socar.ad cōſuetu.Catalo.c.item vaſſallus,num.2.
pag.471. hoc idem ateſtatur Calici. in viridario Militiæ c.2.maximè mihi
pag.149.n.10. verbo *Has diſpoſitiones*, idem ateſtatur Marqui.in vſati.ſimili
36 modo verbo *Quæro quarto*,quia in Catalonia antiquitus,quādo deficiebant
probationes, res quæ dubia erat, per duellum, ſiue Batayam, decidebatur.
vt ateſtatur Mier.ad conſti.Reg.Iacobi Secūdi in Curia Barcinone cola 2.
de libello reptamēti n.7.mihi pag.16. in nouiſ. Sed recentioribus tempori-
bus in deſuetudinem abijt. Et poſtea
37 fuit dubitatum, an hic modus bellandi,eſſet in vſu permiſſus. vt refert
Guiller.de Valleſica.ad dictum vſati. n.22.dicens. Hanc quæſtionem fuiſſe
tractatam à Diuo Raymundo de Penyafort Barcinonenſi.Titulo de duel-
lo.Et licet dictus de Valleſica,non referat definitiuā ſentētiam dicti Sācti.
Miror quod afirmatiuè, & in trepide
38 aſſerit. quod attento fuerat admiſſus talis modus in Catalonia, quod in ea
pro inueterata conſuetudine habeatur. quia inumanum eſt, taliter pro-
cedere.

Vnde Sancte,& Pie Sacroſanctum
39 Concilium Tridentinum Seſsio. 25. c.19. de reforma. conſiderans quàm
deteſtabile ſit duellum, ſtatuit. quod modus procedendi per duellum,à to-
to pœnitus orbe deleretur, & exter-
40 minaretur.præcipiendo, quod Domi-

ni

ni tertatum, qui in ſuis iuriſdictioni-
bus, tale permiſerint, eo ipſo ſint ex-
communicati, ac à iuriſdictione Ciui-
tatis, ſeu loci priuentur, & Dominis
fœudalibus iuriſdictiones applicentur.
41 Et ſi aliquid ab Eccleſia habeant, ſint
ipſo iure ab eo priuati. & Patrini in-
tereſſentes excommunicati ſint; &
omnium bonorum ſuorum præſcrip-
tionis, ac perpetuæ infamiæ, pœnam
incurrant. Et vt homicidæ punian-
tur. & ſi in ipſo conflictu pereant,
perpetuo careant Eccleſiaſtica ſepul-
tura. neque eis proſit Bulla ſanctæ
Cruciatæ iuxta explicationem Docto-
ris Martini Carillo in explicatione
bullæ Cruciatæ defunctorum ſecun-
da parte cap.4.num.55. Pater Valeri,
Reginal.in praxi.fori pœniten.lib.22
num.76. verſi.Accedit.videndæ ſunt
declarationes Sacræ Congregationis
Cardinal. & Remiſſiones Auguſtini
Barboſæ ad dictū caput. Similiter, &
qui auxilium præſtiterint, perpetuo
ſint maledicti. Et ſententiam excom-
municationis incurrant. non obſtante
quacunque conſuetudine, etiam im-
memoriali exiſtente. Ex quibus re-
manent in obſcuro eaque referebat
Iacobus Calici. in ſuo viridario Mili-
tiæ per totum. quoniam omnia quæ
tendunt ad diffidamenta, directè,
vel indirectè, ſunt totaliter ſubbla-
ta ex diſpoſitione prædicti Sacro San-
cti C. Tridentini.

Ex his igitur apparet, ius Regaliæ
42 in vim huius vſatici, quo attinet ad
eius executionē, hodie nō eſſe in pra-
43 xi applicabile. Cum autem iſte vſati-
cus ſit ſitus ſub titulo Belli, de Rega-
lia inferendi bellum breui ſermone
hic aliqua referam.

In primis ſciendum eſt, quod bel-
44 lum indicere, eſt de ſupremis Rega-
lijs, Regi expectantibus, inſignum
ſupremæ iuriſdictionis. & ſic de gem-
mis Coronæ Regiæ. ex quo non eſt
45 concesſibilis. ex l. 1. C. vt armo. vſus
lib.11. & ibi. Lucas de Pena, & Ioan. de
Platea. & probatur in auth. de armis.
c.quid culpatur. Marq. in vſat. ex mag-
nati. fol.264. col.1. verſ. Et nota quod
Regalla eſt Principis. & communiter
Scribētes in l. ex hoc iure. ff. de iuſti. &
Innocen. in c. ſicut de iure iurā. Bar. in
l. hoſtes. ff. de capti. Oldral. con.70. in-
finitos Authores hāc ſequētes ſentētiā
refert Socar. ad conſue. Catalo. c. ſi ali-
quis pag.356. n.3, Horati. Mōta. de Re-
gali. in proœmio, n.10. referr Philip.
Vinyes in ſuo ſecūdo reſpōſo. pro cō-
tētione rauparū de cōtrabādo pag.64.
verſ. *Solo dixe la alegacion.* quod quidē
intelligendū eſt, de bello publico. nam
pro defenſione propria licitū eſt vni-
cuiq; debellare iuxta Bartoli doctrinā
46 in l. hoſtes. ff. de capti. Ioā. de Platea in
d.l.1. C. vt armorū vſus. Bal. in l.1. col.3
C. de ſerui. & aqua. quod propriè, non
47 eſt debellare cum bellū propriè cōſi-
deretur, reſpectu illius, qui illud exci-
tat. hoc eſt propriè bellare. ex parte
verò inuaſi. pocius defenſio cōſidera-
48 tur. iuxta quod eſt titulus. ff. & C. quā-
do liceat ſine Iudice, ſe vindicare. vnde
ortū eſt illud iuris principiū, vim. vi
49 repellere licet. quod intelligendū eſt.
in eodē inſtanti. quia in interuallo, nō
licet. l.1. §. cū qui verſ. Vim vi. l.3. §. cū
igitur. ff. de vi, & de vſat. magan. Māti.
de taci. & arabi. conuētio. lib.23. tit.3.
50 n.23. vnde qui bellū mouet, ſine Prin-
cipis licentia, iniuſtum bellum moue-
re dicitur, & crimen læſæ Maieſtatis
committere. l. Papinianus. §. tei per-
duellionis, ff. de adqui. hæredi. hoc
enim ius indicendi bellum, quod pri-
51 mis temporibus Populus Romanus
iudicabat, Iulius Cæſar Imperator à
Populo cepit eripere. vt ex Hiſtorijs
52 antiquis refert Marra in tracta. de iu-
riſdic. r.p.c.39. n.7. quādo verò bellū
ſit iuſtū demonſtrat Marta ibidē n.14.
53 diuerſis exēplis Sacræ paginæ videli-
cet ex Deuteronomio ex libro Regū;
ex lib. Numeri, & alijs locis quorum
hiſtoriæ

hiſtoriæ referuntur à dicto Marta
54 dicto n.14. Requiſita verò ad illud,
diuerſa reſcenſentur, quæ ad tria ca-
pita reducit Diuus Thomas 2.2.q.40.
art.1. videlicet. quod adſit Principis
authoritas ad illud indicendum. Se-
cundum requiſitum,quod ſit ex iuxta
cauſa. Tertium. vt tendat ad bonum,
& euitandum quod eſt malum. & li-
cet aliqua requiſita, referant aliqui
Doctores. tamen ſi illa rectè perpen-
dantur,ad tria ſuperius tradita á Diuo
Thoma,reduci poſſunt.vt tradit Gre-
go.Lopez l.1. gloſ.1. titu. 13. parti.2.
relatus á Marta vbi ſupra n.12. latè
55 hanc materiam tractat Molina Theo-
logus è ſocietate Ieſu.de luſti.& iure
tom.1.tracta.2. diſpu.100. vbi de po-
teſtate ad bellum inmitendum agit.
poſt quam in quæſtione 99. præce-
denti diſputauit an iuſtum, & per-
miſſum eſſet inmittere bellum.

Sed cum hic agatur de Regalia in-
dicendi bellum, & ex ſupra traditis
appareat, eſſe de ſupremis gemmis
Coronæ, quo ad ius Regalię attinet,
ſufficit, iam ſupra retuliſſe, quo ad
hoc,ea quæ iam dicta ſunt.

Sed quia reſpectu belli varia inci-
56 dunt dubia, ea decidit dictus Molina
Theologus dicto tom.1. à quæſt.100.
vlterius materiam proſequendo to-
tam belli materiam. per quæſtiones
diuerſas tractando. quarum ſumma-
rium hic referam.vt ex his. ſuo caſu,
ad illum recurrendo,veritatis reſolu-
tio per eum tradita habeatur.

Verum qui ſine legitima authori-
57 tate,bellum dat,etiam iuſtum,& in eo
dampnum inferat, an teneatur illud
reficere diſputa.101.

58 Communis quædam belli cauſa an
complectat alias omnes. diſputa.102.

59 Belli cauſa quouſque explorata eſſe
debeat.& an circa rem dubiam,liceat
mouere bellum.& qualiter ſit tractā-
da, antequam ad bellum deueniatur.
diſputa.103.

De cauſis particularibus belli vide
diſpu.104.

60 De alijs iuſti belli cauſis, quarum
quædam probantur quædam reijciun-
tur. diſputa.105.

61 An propter Idolatriam, ſeu alia
peccata, poſsit indici bellum. diſpu-
ta, 106.

62 De intentione neceſſaria ad bellum
mouendum, diſputa.107.

63 Epiſcopis,& Clericis,an licitum ſit
pugnare. traditur,diſputa.108.

64 An in euētibus in quibus ſub læta-
li culpa, quis tenetur concurrere ad
mortem, aut mutilationem alterius,
illa ſecuta incurrat irregularitatem,
diſputa.109.

65 Quouſque in alienis euentibus in
bello,ſiue iuſto,ſiue iniuſto, irregula-
ritas incurratur, diſputa.110.

66 In bello an liceat vti inſidijs, &
quouſque ſit fides ſeruanda hoſti,diſ-
puta.111.

67 Quando de iuſtitia belli conſtat,
licitum an ſit, extraneis adiuuare, &
an liceat conuocare infideles, diſpu-
ta 112.

68 Subditi an debeant inquirere de
iuſtitia belli, & in dubio,an poſsint
pugnare,diſputa.113.

69 Extranei niſi ſint certi de iuſticia
belli, an peccent dando auxilium, &
ad quantam reſtitutionem teneantur,
diſputa.114.

70 De cooperantibus in bello iniuſto.
& an Chriſtiani Captiui.qui remigāt.
& alia obſequia in bello Turcarum
aduerſus fideles preſtant. peccent.
reſtituereque teneantur. diſputa.115.

71 De comparatione Principis,& Mi-
litum, diſputa.116.

72 De his.quæ ſunt permiſſa in bello
iuſto,diſputa.117.

73 De reſtitutione eorum, quæ ſunt
capta in bello,diſputa.118.

74 An in bello iuſto liceat occidere
Innocentes, diſputa.119. Et an liceat
eos ſeruituti ſubiacere, diſputa.120.

De

75 De rebus in Bello captis, & innocentibus, & de repreſſalijs concedendis. Diſputat.

76 In bello iuſto, an liceat Militibus, tradere ciuitatem in prædam, & an liceat interficere omnes, qui arma ſumpſerunt. Diſp. 122.

77 De compoſitione inter Bellantes. & an Principes ſine conſenſu ſubditorum poſsint, inter ſe componere circa damna, quæ ſubditi ſuſceperunt, tractar. Diſp. 123.

78 In quibus diſputationibus, reſoluta ſunt circa bellum dubia prædicta, & licet poſſem referre alios Autores, pœnes quos ſupradictæ quæſtiones reperiuntur, Cum dictus Molina eos etiam alleget, non eſt, cur ego eos hic referam.

79 Quo verò ad pœnas imponendas eis, qui militando delinquent, veluti ſi ſint deſertores, aut alio modo, & de delinquentibus in bello, plura refert Philip. Paſcalis. de viribus patriæ poteſt. 3. p. c. 3. per totum.

80 De bello etiam plura ſcripſit Villegas in ſuo lib. Flos Sanctorum 2. p. in vita Patriarchæ Abrahæ.

81 Videndus eſt etiam Pater Ioannes Marquez in ſuo libro del Gouernador Chriſtiano lib. 2. c. 22. mihi pag. 129. col. 2. in fine vbi reprobat duella tra-

82 ctans, an ad euitandum bellum, poſsit prius duellum fieri, quã definiri iuſtum ne ſit bellum. qui videndus eſt. propter ſummam eruditionem, tam in doctrina quam ſermone.

83 De iure verò Cataloniæ, multa de belli materia referuntur à Marqui. ad vſati. ex magnatibus per totũ, qui legitur à fol. 262. pag. 2. cũ ſequẽtibus. Caueat tamen Rex ne iniuſtum bellum faciat, propter mala quæ ex eo oriuntur, quorum Deus omnipotens eſt vindex. acriterque Reges punit vt docte, & pie refert Cardinalis Belarminus in tractatu de Gemitu colũbæ. lib. 2. c. 8. prope finem mihi pag. 199.

84 Non erit alienum pro coronide huius capitis tradere. an melius ſit, quod Rex inter alios ſit neutralis, an verò, alteri Regi adhereat, & fœderatus ſit, quam quæſtionem, latè, & doctiſsime tractat dictus Pater Marquez in ſuo libro del Gouernador Chriſtiano lib. 2. c. 25. vbi reſoluit, quod tutius eſt Regi adherere alteri, quàm eſſe neutralem. Eo quod neutralitas ſolum prodeſſet, quando Princeps certiſsimus eſſet, ſe nunquam indigere alijs, quod raro, aut vix eſſe poteſt. Vnde dicebat dictus Marquez, quod Spiritus Sanctus dolebat de ſolo, cum cadens, careret eo, qui ſibi auxilium preſtaret ad leuandum. confirmatque ex Sacra Scriptura Iudic. 21. n. 9. & 10. Tebanorum refert Hiſtoriam qui ob neutralitatem, valde periclytarunt. Melius igitur eſt, quod Princeps adhereat alteri Principi.

SVMMARIVM.

Regalia vſatici ſi quis in Curia declaratur, n. 1.

Regalia vſatici ſi quis in Curia, quod ius Regaliæ contineat, n. 2.

Acuſatus de Bauſia quid facere teneatur, num. 3.

Regalia ex vſatico ſi quis in Curia non poteſt committi, n. 4.

Rex compellit facere enmendam opreſſis, num. 5.

Rex tenetur ex ſe iuſtitiam miniſtrare, num. 6.

Bauſia quid ſit, n. 7.

Bauſia, & prod. ito an ſit idem. n. 8.

Bauſia nomen eſt barbarum, n. 9.

Vaſſallus accipiens iniuſtituram quid faciat. n. 10.

Vaſſallus, & dominus ad inuicem iurant fidelitatem, n. 11.

Bauſia vnde dicta, n. 12.

Bauſia inter Dominum, & Vaſſallum qualiter committatur, n. 13.

Q Vaſſallus

Vaſſallus quando dicatur committere Bauſiam, n.14.

Bauſia an comitatur ab Vſufructuario, num.15.

Bauſia quãdo comitatur à domino in vaſſallum, n.16.

Fidelitatis iuramentum quid operetur, num.17.

Aequalitas fidelitatis eſt ſeruanda inter dominum, & vaſſallum, n.18.

Forma fidelitatis refertur, n.19.

Bauſia crimen eſt capitale, n.20.

Bauſia quot modis comitatur, n.21.

Vaſſallus quando non comitat Bauſiam, num. 22.

Raptamenti forma qualiter fienda, numero 23.

Reſponſio Bauſati qualiter fienda, numer. 24.

Raptatus ante Raptamentum quid debeat facere, n.25.

Raptamentum quando eſſet nullum numer. 26.

Moræ purgatio an locum habeat in Bauſia, n.27.

Purgatio moræ quando admitatur in Bauſia, n.28.

Excuſatio in crimine Bauſiæ an admitatur, n.29.

Infirmitas quæ excuſet à comparitione iudiciali qualis ſit, n.30.

Cap. 29. De Regalia Vſatici ſi quis in Curia.

1 ENVMERAT Socarrats in dicto vſatico. *Hoc quod iuris eſt Sanctorum*, inter Regalias, quas Rex habet vt Comes Barcinone, ex diſpoſitione vſa-
2 ticorum, vnam, quæ oritur ex vſatico *Si quis in Curia*, qui eſt ſitus in titulo de Reptats de Bauſia, y traycio. vbi diſponitur. quod ſi aliquis vaſſallus in Curia fuerit accuſatus de Bauſia
3 coram Rege, in iudicio debet ſe purgare. quod ſi illa diſtulerit facere, quod illum tunc Rex compellat. Hoc idem ateſtatur Socarrats ad interpretationem huius vſatici. ex quo formatur ſecunda Regalia Comitum Barcino-
4 ne iuxta diſpoſitionẽ vſaticorum. Hoc idem ateſtatur i Socarrats. pag. 474. n. 12. & in hoc eſt ius Regaliæ, quod ſolum Rex cognoſcat de hac cauſa. Guillerm. de Vallesica ad vſati. quia iuſtitiam.

5 Ex hoc vſatico infertur. Regi inſignum ſupremæ iuriſdictionis competere. dominos inferentes iniuriam vaſſallis compellere, illis enmendam facere. Cuius vſatici diſpoſitio quo ad
6 hoc, eſt conformis diſpoſitioni vſatici, quia iuſtitiam, qui eſt ſextus in ordine ſub titulo *Del dret del Fiſch y ſes Regalias*, vbi dicitur, Poteſtatis eſſe, iuſtitiam miniſtrare contra diuerſos delinquentes, enumerando inter eos Bauſatores, & ſic coniunctos dictos vſaticos, comprehendit hæc Regalia.

7 Sed quid nomine *Bauſia* comprehendatur videamus. Vltra ſupradicta in capite præcedenti dicitur. *Bauſia*, numen, licet comprehẽdatur ſub proditionis nomine, non tamen, tam latè
8 ſe extendit, quam nomen *Proditionis*, quia *Proditionis* nomen eſt genus, *Bauſia*, verò ſpecies illius eſt. vt refert Socar. ad conſuetu. Catalo. c.2. n.83. pag. 30.

Hoc autẽ nomen *Bauſia*, ſecundum tradita per Socar. ad conſuetu. Catalo.
9 c. ſi vaſſallus mihi pag. 264. Barbatum vocabulũ eſt, cũ à verbo *Bauſiare*, decendere dicat. eo quod ateſtatur, quod cum vaſſallus accipiẽs inueſtituram á
10 domino fœudi, habeat ſuas manus, intra manus domini. & ad inuicẽ ſe bauſeãt, propter quod, per ſtipulationẽ ad inuicẽ promittũt fidelitatẽ, & ſic, ſi nõ
11 promiſerũt fidelitatẽ ſub dicta forma, dicit Socar. nõ propriè dici Bauſiros.

neque

neque Bauſiam tunc locũ habere atſ-
tatur, quod clarius dicit idem Socar-
rats ad conſuetu.Catalo. c.ſi dominus
fol.29.n.79.vbi *Bauſia* dicitur à *Bau-*
12 *ſio*,ſiue oſculo.quia dominus,& vaſſal-
lus dum preſtãt fidem,& homagium,
ſe ad inuicem oſculantur. Mier. ad
conſti.Reg.Iaco.2 in 2.Curia Barcin.
c.1.de Raptatis Bauſiæ. n.6.pag.227.
in nouis.referens,quod dominus,qui
recipiebat homagium, oſculabatur
13 preſtantem in ore. vnde quemmam-
modum comittit vaſſallus Bauſiam
contra dominum,ita dominus comit-
tit Bauſiam contra vaſſalium Guiller.
de Valleſica ad hunc vſati. n.2. Sed
videamus, quando dicatur vaſſallum
committere Bauſiam contra dominũ.
14 Huic dubio reſpondet Socar.vbi pro-
ximè.n.72.dicens. quod quando vaſ-
ſallus negat dare poteſtatem domino,
de caſtro, vel ei firmare ius, & de iu-
re,vel quando,non dat integre poteſ-
tatem,celando partem rei,de qua tota
tenetur, tunc Bauſiam committit.

15 Idem vſufructuarius fœudi, veluti
maritus,durãte vita vxoris,de re fœu-
dali in dotem data.nam constante ma-
trimonio, tenetur recognoſcere do-
minum fœudi, alias dicitur Bauſator
negãdo ea omnia,vel aliqua quæ te-
nentur ſub dominio.ex natura fœudi,
ſeu illius conceſsione,ſeu ſi ingratus
domino fœudi reddatur.

16 Comittit etiam dominus Bauſiam in
vaſſallum,ſi poſt quam recepit inueſ-
titurã, dominus in vaſſallũ iniuriam,
17 vel dampnũ intulerit, quia cum hoc
procedat, ex fidelitatis preſtatione,
æqualiter Bauſator dicetur dominus
18 ſi in his,ad quæ obligatus eſt defece-
rit.quia equalitas in hoc eſt ſeruanda.
vt ex gloſ.in c.1. de forma fideli. in
vſib.fœudo.& ex Baldo refert Socar.
ad cõſuetu.Catalo. c.dicet de iure Ro-
mano pag.329. n.18. formam autem
19 procedendi antiquitus, obſeruatam,
iuxta hunc vſaticum, refert Marquil.
in eius expoſitione fol.143.pag.2.col.
1.circa medium, verbo *Sed quid ſi re-
paramentum non eſt verum.*

20 Crimen verò Bauſiæ capitale eſt,vt
docet Socarrats ad dictas cõſuetu.Ca-
talo.c.2.pag.30.n.80. quãdo cõmitti-
tur in caſibus ibi enarratis per eum.
vbi differentiã conſtituit,circa modũ
21 comittendi Bauſiã, vt maiori,vel mi-
nori pœna puniatur. cũ ſit arbitraria,
iuxta per eũ Relata.tradit etiã concer-
nentia hanc materiã Mier.ad cõſti.Re-
gis Iaco.2.in 2.Curia Barcino. de rap-
tatis Bauſiæ,vel proditionis,c.1. mihi
pag.226.Marqui.ad hũc vſat.pag.144.
col.1. verſ. Qualiter,ſeu qua pœna.

22 Sciendum etiã eſt,quod ſi vaſſallus,
in ſui defenſionẽ,neceſſario dicat ali-
qua. quæ retorqueãtur cõtra dñm,nõ
poterit dominus,de hoc cõqueri iuxta
tradita per Marq.verſ. *Sed quæro d.pag.*
23 Forma verò reptamẽti,traditur per
Marqui.ad dictũ vſati.pag.144.col.2.
in fine verb. *Sed quæro qualiter iuxta
hunc* vſaticũ,& cõſequẽter.tradit reſ-
ponſionẽ fiendam per Bauſatũ.verbo
Forma autem huius reſponſionis, idem
24 tradit Socar.ad cõſue.Catalo.c.1.ſi do-
minus nu.84.cum ſequen. Debet au-
tem Raptator antequã cauſam intro-
25 ducat,cauere prius cũ pignoribus,nec
citatoriũ debet expediri.quin pignora
ſint tradita.eſſet enim nullum,totum
26 id quod fieret.ante traditionem pig-
norũ.Socar.ad cõſuetu.Catalo.c.Item
vaſſallus n.18.pag.476.magna autem
fuit dubitatio. an facto proclamate
quo fuit publicatus Bauſator. poſsit
27 moram purgare.iuxta tradita per So-
car.c.idẽ vaſſallus n.16.pag.475.refe-
rẽs autoritates dicẽtiũ.non poſſe pur-
gare morã.tandẽ contrariũ reſoluens.
n.17.ex equitate tamen Canonica,ex
c.tuã de pœnis, & ex alijs per eũ re-
28 latis.& quod ſi raptatus ante preſtatio-
nẽ iuramenti,confiteatur dãpnum, &
velit purgare illud,ſit admittẽdus aſſe-
rit,& probat Socar.ibidẽ, pag.473.n.11

29 Si tamen tempore cōparitionis eſſet febri, vel alio morbo detentus, ita quod ſuis met rebus ſupereſſe non poſſet, haberetur pro legitimè excuſa-
30 to ex Tex. in §. item propter aduerſam valetudinem. inſti. de excuſa. tuto, l. podragæ, circa finem. C. qui morbo ſe excuſent. lib. 10. Socar. pag. 485. num. 51. & ſequen.

SVMMARIVM.

Regalia ex Vſatico, ſimili modo expectat Regi, n. 1.
Regalia ex Vſatico ſimili modo in quibus conſiſtat, n. 2.
Pax à quo ſit danda, n. 3.
Pacem frangens ad quid teneatur, n. 4.
Vſaticus ſimili modo, quo modo tractetur, num. 5.
Treugua in ſingulari, vel plurali in quo differant, n. 6.
Pax quando obliget, n. 7.
Pacis ignorantia excuſat frangentē illam num. 8.
Ignorantia qualis excuſat frangentem illam, n. 9.
Pacis nomen ad quæ extendatur. n. 10.
Pax an ſit ſemel danda, vel multoties, num. 11.
Infinitas eſt in iure vitanda, n. 12.
Bellum odioſiſsimum, n. 13.
Pax an debeat eſſe acceptata, n. 14.
Pace publicata quid magis conſideretur, num. 15.
Emparamentum quid ſignificet, n 16.
Salua guardia in quo differat à pace publicata, n. 17.
Proceſſus in vim Vſatici ſimili modo differt ab Vſati. authoritate, & Rogatu, num. 18.
Treugua legalis quæ dicatur, n. 19.
Treugua data per Regem an differat à legali, n. 20.
Treugua quæ oritur ex Vſati. ſimili modo, n. 21.
Treugua, quæ datur exteris, ratione negociationis, n. 22.
Treugua, & pax an ſit ſeruāda, ſi non eſt acceptata, n. 23.
Clerici an debeant ſeruare treuguam, ſeu pacem publicam, n. 24.
Prælati tenentur ſeruare aſecuramentum Principis, n. 25.
Clerici fractores pacis publicæ, an poſsint capi per Regios Officiales, n. 26.
Clerici capti per Iudicem ſecularem, ſolent firmare contentionem, n. 27.
Pacem publicam cui expectet dare. n. 28.
Eccleſia Sancta, mater eſt omniū fidelium num. 29.
Pax inter Regem Franciæ, & Ducem Sabaudiæ, n. 30.
Papa debet vigilare ad pacem publicam, num. 31.
Treugua quid operetur, n. 32.
Pax, & Treugua an differant, n. 33.
Pacem ſeruare, qui poſſunt cogi, n. 34.
Treuguam firmare, qui cogantur, n. 35.
Pax, & treugua in quo differant, num. 36.
Treuguæ generalis cognitio ad Regem pertinet, n. 37.
Treuguæ cauſæ vbi tractandæ, n. 38.
Treuguæ quando tractentur cum Gubernatore, n. 39.
Vicarij ſolent cognoſcere de cauſis treuguarum, n. 40.
Proceſſus pro treuguis fractis quæ requirat, n. 41.
Regalia pro pace rupta, qualiter declaretur, n. 42.
Pax rupta ante omnia debet probari, num. 43.
Forma procedendi pro Regalia pacis ruptæ, n. 44.
Citatus in caſu Regaliæ Pacis ruptæ traditur, n. 45.
Infirmitas an excuſat citatum ad comparendum, n. 46.
Infirmitatis cauſa, an ſit legitima pro excuſatione, n. 47.
Regalia Vſatici ſimili modo, qualiter olim practicabatur, n. 48.
Pœna in proceſſu pacis ruptæ, quæ ſit, num. 49.

Pœna

Pęna cōmẽſuraturqualitatibus delicti,n.50
Pacis, & treuguæ materia,à quibus tractetur.n.51.
Regalia hæc qualiter practicetur, n.52.

Cap. 30. De Regalia Vſatici ſimili modo vbi de Pace publica.

REgaliam Regi competere,ex diſpoſitio-
1 ne Vſatici ſimili modo,ateſtatur Marqui:
in vſati.hoc quod iuris eſt Sāctorū.quā in
hoc capite declarabo.Peguera verò in
ſua praxi criminali c.13.modū.& formā qua proceſſus fulminatur tradit.

Situs eſt hic vſaticus ſub titulo,
*Del dret del Fiſch. y ſes Regalies,*cuius
diſpoſitio hæc eſt,ſummatiè deſumpta. quod ſi Rex Indixerit pacem cum
2 inimicis, teneantur omnes illam ſeruare, licet illi eam non acceptauerint. & quod amparamentum factum
per Regem, vel Iuſſu ſuo, per ſagionem,vel nuncium,aut per ſuum ſigil-
3 lum,nemo ſit,qui illud infringere valeat, neque audeat, niſi prius ius ipſi
Principi firmauerit, iuxta ſuæ Curiæ
ſtylum.quod ſi aliquis,aliqua ex præ-
4 dictis violauerit,in pœnam cadat,veniendi ad manus Regias, ad ſuam faciendam voluntatem , ita quod per
alium non poſsit puniri.

Hæc continet hic vſaticus,(omiſ-
5 ſo verſiculo,Qui de moneta,loquitur,
cum ſeparatim de Regalia fabricandi monetam,ſuo in capite diſputatum
ſit) quem verſiculum de moneta tractantem,etiam omiſit Calici.in decla-
6 ratione illius.Guillermus de Valleſica ad declarationē huius vſatici, cōſtituit differentiam in prolatione verbi *Treuua*,dicens,quod ſi pronuncietur in ſingulari,denotet tempus breue,ſi verò in plurali,ſignificet lōgum
tempus.confirmās ex l.poſt liminium
§.Iudicis. ff.de capti. & poſt limi.reuer.Hunc vſaticum latiſsima cōmentatione,declarat Marqui.fol.181.cum
ſequen.idē fol.182.col.3.verbo *Quæro decimoquarto*.

Regalia igitur,quæ ex hoc vſatico
7 infertur iuxta eius tenore eſt. Quod
ſolus Rex eſt, qui pacē. & treuguam
ſtatuit. & ſic ſolus Princeps poteſt.
Huius vſatici praxim.tradit. Mier.
ad conſti. Regis Petri Tertij in Curia Perpi. cola. 6. de verbo. ſigni.
pag.392. num. 7. & ea ſola eſt, quæ
obligat,licet non ſit acceptata. & firmata per inimicos , debet autem pax
8 eſſe publicata vt obliget, quia, vt ait
Calicius.ſi de pace Regia non habeatur ſciencia,frangens illam, non poterit puniri . vt ateſtatur Iacobus de
Monte Iudaico ad hunc vſati. in fine.
quia ignorantia illius,quemlibet excuſſat l. vlti. ff.de decre. ab ordi. facien.l.ſi quis id ff de iuriſ.omni.iudi.
l.diuus.ff.ad legē corne.de falſis.quod
9 intelligēdū eſt,de ignorātia facti.l.liberorū.ff.ex quib.cau. infamia iroge.
quam ſcientiam debere probari , aut
per preconia,vel per teſtes, ateſtatur
Calici. vbi ſupra n.1.

10 Iſte vſaticus,licet iuxta tradita per
Don Ludou.à Pegue.in ſua praxi.crimi.c.13.apparet loqui de treugua,quā
Rex conſtituit inter ſuos vaſſallos,tamen longius ſe extendere,apparet ex
traditis per Iacobum de Monte Iudai.
11 ad cuius declarationem aſſerit , ſolum
locum habere,tēpore belli.cum in eo
quærat, an poſsit vna ſola vice dare
pacē Princeps,an verò multoties.arguendo pro parte eorū,qui tenebant,
vna tantū vice poſſe dare.ex eo,quod
infinitas in iure ſit vitāda.Tum etiam
aſerebat dictus Calici. quod hoc erat
de ſentētia militū,qui aſerebant,tēpore belli, vna ſolum vice tantum. eſſe
treuguam dandam , adhibita tamen
quadam diſtintione , aduitandam

infinitatem, reſoluit tamen, poſſe Re-
13 gem, toties quoties voluerit treu-
guam dare inter Bellantes, cui aſſen-
tio, cum bellū ſit ex ſe odioſiſſimum.
quod ſequitur Marqui. ad hunc vſati.
verbo *Quero tertio*, quod autem hoc
caſu, non ſit neceſſarium, quod treu-
guæ ſit acceptata, apparet. perpenden-
do ſenſum verborum ipſius vſatici.
14 quia eo ipſo, quod. Princeps publicat
pacem cum inimicis, & ponit ampa-
ramentum ſuum, tunc non attēditur,
tam ad treugarum obſeruātiam, quam
15 ad protectionem Regiam, ſub qua
conſtituit inimicos ſuos. verbū enim,
illud: *Emparamentum*, non eſt propriè
latinum, ſed Catalanum, mixtum cum
16 latino. quod propriè ſignificat. reci-
pere Regem illum ſub ſuā protectio-
ne, & ſaluaguardia, ſeu guidatico ſpe-
ciali. vt declarat Mier. ad conſti. Reg.
Petri Tertij in Curia Perpini. col. 6.
de verborum ſignifica. n. 3.
17 Iuxta hunc ſenſum dixit Philipus
Vinyes. (iam ſupra allegatus) in ſuo
tractatu. de Curijs generalibus. diſ-
curſu 8. n. 186. cum ſequen. agens
de materia ſaluaguardiæ, quam Rex
concedit (de qua caput eſt ſeparatum
18 in hoc libro c. 38.) quod proceſſus,
qui fit ex hac Regalia, differt ab eo,
qui fit in vim vſatici *Authoritate, &
rogatu.* quia proceſſus in vim vſatici
19 *Simili modo*, fit ratione contrafactio-
nis pacis, & treuguæ. & ſecuritatis aut
ſaluaguardiæ, quæ conceditur á Prin-
cipe generaliter ad omnes, non limi-
tatiue ad vaſſallos. Proceſſus verò qui
fit iuxta vſaticum *Authoritate, & Ro-
gatu*, fit, propter contrafactionem pa-
20 cis, & treuguæ legalis. ideſt. pro
treugua, aut pace, quæ procedit, ex
diſpoſitione vſatici, ſeu conſtitutio-
nis, quod areſtatur dictus Vinyes. ag-
nouit Guiller. de Valleſica in dicto
vſati. *Authoritate, & rogatu*, per hæc
21 verba: *Et nota quod hic Vſaticus, loqui-
tur de treuga data per legem mortuam, vel
per Vſaticum. De treugua verò data per
Principem, loquitur Vſaticus ſimili modo.*
& ſic cum ſuperius in capite conce-
dendi ſaluaguardiam, late dictum ſit
de omnibus, quæ poſſunt conſiderari,
in illis quæ a Principe conceduntur,
iuxta diſpoſitionem huius vſatici, ſe-
cundum mentem dicti Guillermi de
Valleſica. hic agam, de comprehenſis.
in hoc vſatico ratione treuguarum,
& fractione earum.
22 Hic vſaticus meo iudicio loquitur
de pace data a Principe exteris, ini-
micis, forſan cauſa cōmertij, vel ne-
gociacionis. & ſic ſi ad facilitatem
commercij Rex pacem inimicis in-
dixerit, & ſub ſua tutela eos conſti-
23 tuerit, licet ipſi pacem non accepta-
uerint, tenentur tamen vaſſalli Regis
eam ſeruare.
Has etiam publicas treuguas te-
24 nentur clerici ſeruare. eo quod ipſi in
Catalonia ſunt adſtricti ad obſeruan-
tiam Regaliarum. vt ex mente Cali-
cij in vſati. *Simili modo*, verbo, *Et ſic
nota de iure iſto, omnes Prælatos tene-*
25 *ri, obſeruare ſecuramentum Princi-
pis.* refert Anto. Olib. ad vſati. Alnim
namque c. 14. n. 76. vnde poſſunt ca-
26 pi a Regijs Officialibus. tenentur ta-
men Regij Officiales, eos tradere Cu-
riæ Eccleſiaſticæ, vt per eam punian-
tur. quo caſu ſolet, ſi Officialis Regius
ſit renitēs, in tradendo clericū Iudici
Eccleſiaſtico firmare cōtentionem, in
qua Cācellarius, cōſtito de Clericatu,
27 ſolet declarare firmæ in Curia Eccle-
ſiaſtica per N Clericū factæ, locū eſſe.
& ſic eo caſu, talis clericus detētus per
Curiam Secularem, traditur Curiæ
Eccleſiaſticæ, & illius Iudici. vt refert
28 Oliba d. c. 14. n. 83. cum ſequen. Pax,
verò, & treugua generalis, inter
Principes, ad Summum Pontificem
expectat. tanquam caput Eccleſiæ Sa-
cro Sanctæ. quæ mater eſt cunctorum
29 fidelium. vt pluribus iuribus à Ro-
manis Pontificibus editis, & ordina-
tis

ris refert Matta in ſuo libro de iuriſ.
t.9.c.40.n.2.vbi cum ſequen.enarrat
capitula perpetuæ conditionis pacis
inter Reges, & Principes Chriſtia-
nos.ſimiliter, & capitula pacis, inter
Chriſtianiſsimum Regem Franciæ,
& Ducem Sebaudiæ. die 17. Ianua-
rij 1601. quam materiam circa vigi-
31 lantiam,quam Summus Pontifex de-
bet habere, proſequitur Matta c.41.
Hi autem qui ſub treugua exiſtunt,
32 ſimiles ſunt illis, qui ſub ſaluaguar-
dia conſtituti ſunt.qui ſub vmbra vi-
gilant,neque ex treuguis dicitur pax
fracta,quinimo *Pax, & Treugua* diffe-
33 runt iuxta tradita per Mantica de ta-
citis,& ambig.conuentio.lib.27.tit.1.
n.12.quod alludit Mier.ad cõſti. Reg.
34 Petri Secundi in Curia Barcinone.
c. de libello reptamenti.n.10.pag.16.
dicens. quod in Catalonia Plebei, ex
conſuetudine coguntur ad pacem.Sed
milites, & Ciues Honorati non poſ-
35 ſunt cogi ad pacem, ſed ſolum ad
treuguã.differt enim Pax, à treugua.
Nam treugua dicitur pax tempora-
36 lis. Pax verò dicitur treugua perpe-
tua.Mier.ad conſti. Reg. Ferdinandi
cola.9.num.7.pag.272.& pag.256.
num.42.
Huius autem treuguæ generalis
37 cognitio, ad ſolum Regem expectat.
& ſic ſi cauſæ aliquæ ſunt tractandæ
38 ratione fractione illius,debent in Re-
gia Audientia tractari. iuxta tradita
per Michael.Ferrer.1.p.obſerua.Reg.
Audiẽ.de Gubernatore Cenerali Vi-
ce Regia c.2.n.5.Tamen etiam ſi fue-
rint treuguæ particulares,quæ in Re-
39 gia Audientia ſolebant tractari,pote-
runt tractari in Audientia Guberna-
toris,quando procedit Vice Regia. ſi
fuerint cuocatæ prætexru Regalia-
rum,de quibus meminit Ferrer dicto
40 c.20.in principio. Et ſolum Vicarijs,
ex comunicatione Regaliæ,competit
huius cauſæ cognitio. Marqui.in vſa-
ti.hoc quod iuris eſt ſartorũ fol.310.

col.2.circa finem, verbo *Decima ſepti-
ma Regalia*, quod idẽ dixerat in præ-
cedenti columna,verbo *Octaua Rega-
lia,ſeu ius ſuperioritatis*. hoc idem tra-
dit Oliba ad vſati. Alium namq; c.4.
à n.18.Marqui.ad hunc vſati. fol.182.
pag.2.col.2.verbo *Quæro decimoquarto
à quo proditio.*
41 Quæ autem requirantur. vt ſit lo-
cus huic proceſſui pacis, & treuguæ
violatæ.vide quæ tradit Mier.ad cõſ-
ti.Regis Ferdinan.in Curia Barcino-
ne cola.9. c.25. n.271. forma autem
42 procedendi ad declarationem Rega-
liæ iuxta diſpoſitionem huius vſatici
Simili modo.tradita fuit à Don Ludo-
uico à Peguera in ſua praxi crimina.
c.13. debet autem prius conſtare; de
43 corpore delicti, & quod delictum ſit
de caſibus Regaliæ,ante quam Iudex,
cum prouiſione per eum fiendi de-
claret, an ſit locus Regaliæ. formam
44 verò antiquitus obſeruatam. retulit
Marquilles in hoc vſati.pag.183.ver-
bo *Quæro decimoſexto*, & latius pag.2.
col.4. verbo *Quæro vigeſimoſexto*. co-
dem fol.183.
Facta autem prouiſione Regaliæ,
45 in vim huius vſatici. Si delinquens
fuerit citatus, & ei ſit terminus præ-
fixus ad comparitionem, licet cauſa
46 Infirmitatis appareat legitima,ad ex-
cuſationem comparitionis, ex l.quæ-
ſitum.ff.de re iudica.l.2. §.ſi quis Iu-
dex. ff. ſi quis cautio. tamen, hoc caſu
47 non admitetur cauſa infirmitatis, pro
legitima excuſatione.Sed infirmitate
non obſtante, poterit Regia Curia,
procedere contra eum, vſque ad cap-
tionem perſonæ. iuxta reſoluta per
Marquil.pag.182.col.2. Verbo *Quæro
decimonono*, per totum.
48 Plura circa modum antiquitus ob-
ſeruatum, in declaratione huius Re-
galiæ. (vltra ea,quæ ſimiliter ſunt,&
tradita in c.de ſaluaguardia) tradun-
tur larga commentatione à dicto
Marquil. in vſati. maxime à fol.184.
cum ſequen. Pœna

49 Pœna autem, quæ violatori huius pacis imponitur, varia eſt. Secundum relata á Mier. ad conſtitutio. Regis Ferdin. in Curia Barcino. col. 9. c. 22. á n. 50. cum ſequen. vbi diſtinctionem quandam ponit, vt veritas eluceſcat. de pœna qua delinquens contra hunc vſaticum eſt puniendus.

50 Sed tutior reſolutio eſt, quod ſecundum qualitatē delicti, pœna erit aponenda, nam diuerſa pœna erit, ſi iniuria fiat perſonæ, vel bonis; & etiā, & in qualitate perſonarum. vt latè per dictum Mier.

51 Sed quoniam multa ſunt, quæ poſſunt euenire, & conſideranda, in materia pacis, & treuguæ, & de requiſitis generaliter ad hāc materiam. qui ea omnia proſpicere velit, accedat ad Farina. tom. 3. de varijs ac diuerſis. criml. quæſt. 107. cum ſuis omnibus capl. vbi latiſsimè hāc materiam proſequitur.

52 De modo autem practicandi Regaliam quo ad hunc Principatum, vide latè tradita per Fonta. de pac. nup. tom. 1. clau. 4. gloſ. 15. à n. 110. cum ſequen.

SVMMARIVM.

Regalia ex Vſatico ex magnatibus, competit Regi, n. 1.

Regalia Vſatici ex magnatibus, in quo conſiſtat, n. 2.

Regalia Vſatici ex magnatibus, quando locum habeat, n. 3.

Regaliatus ex Vſatico ex magnatibus, ad quid teneatur, n. 4.

Emmendam qualiter teneatur facere Regaliatus ex hoc Vſatico, n. 5.

Debellare fortitudines, ſoli Regi competit, num. 6.

Obſidere caſtra, ſoli Regi licet, n. 7.

Regalia obſidendi caſtra, non erat de ſuperioribus, n. 8.

Comites Pallarien. & Vrgelle. habebant communicatam Regaliam banch. n. 9.

Regalia Vſatici ex magnatibus, an habeat locum contra clericos, n. 10.

Milite quot priuilegia habeant ex Vſatico ex magnatibus. n. 11.

Debellare cum armis quibus ſit permiſſum num. 12.

Conſtitutio Cataloniæ quando dicatur abrogata, n. 13.

Merum Imperium, an ſit de Regalijs, num. 14.

Merum Imperium an adhereat caſtro. num. 15.

Merum Imperium, quando cenſeatur conceſſum, n. 16.

Dominus Caſtri, an habeat fundatam intentionem iuriſdictionis, intra terminum caſtri, n. 17.

Iuriſdictio an cenſeatur data conceſſo caſtro. n. 18.

Iuriſdictio generalis, quæ comprehendat, num. 19.

Caſtra in Catalonia, quam iuriſdictionem habeant, n. 20.

Caſtra terminata an habeant iuriſdictionem, n. 21.

Iuriſdictio magis fundatur, in poſſeſsione illam exequendi, n. 22.

Iuriſdictio qualis concedatur data, n. 23.

Iuriſdictio omnis à Rege emanat, n. 24.

Iuriſdictio quando dicatur generaliter conceſſa, n. 25.

Treugua quando dicantur de Regalijs, num. 26.

Pœnarum executio pro treuguis fractis, à quo Iudice fiat, n. 27.

Vicarij quando poſsint exequi pœnas, pro treuguis fractis, n. 28.

Caſtri dominus, quàm iuriſdictionem habeat, n. 29.

Dominus caſtri, qualiter habeat iuriſdictionem, n. 30.

Barones an poſsint cognoſcere de treuguis fractis, n. 31.

Regalia pacis & treuguæ, an competat Baronibus, n. 32.

Merum Imperium qualiter cōpetat, n. 33.

Merum Imperium habens, quid poſsit facere, n. 34.

Merum

Merum Imperium, quæ comprehendat, num.35.
Captura in bello qualiter fiebat, n.36.
Milites quo modo dicantur exempti à iuriſdictione ordinariorum, n.37.
Milites cui ſubſint, n.38.
Serui non ſunt ſeuiendi extra modum, num. 39.
Barones non poſſunt cognoſcere de cauſis militum, n.40.
Regaliæ ius eſt, cognoſcere de perſonis Militaribus, n.41.
Vicarij cognoſcunt de Militibus ex Regalia communicata, n.42.
Milites non poſſunt ſe ſubiacere Baronibus, n.43.
Milites non poſſunt affligi per Barones, num. 44.
Militare priuilegium quale ſit, n.45.
Milites à quibus ſint exempti, n.46.
Milites à quibus muneribus ſint exempti, num.47.
Milites an Rex poſsint ſubiacere Baronibus, n.48.
Milites principaliter ſubiacent Regi, num.49.
Legibus pactionatis viuimus in Catalonia num.50.
Regalia eſt cognoſcere de Militibus, num.51.
Milites qui propriè dicantur, n.52.
Milites degentes in caſtris militando, an gaudeant priuilegijs Militum. num.53.
Barones an ex conſuetudine poſsint cognoſcere de Militibus, n. 54.
Milites neque de conſuetudine, poſſunt ſubiacere Baronibus, n 55.
Regalia cognoſcendi de Militibus an poſſit praſcribi, n.56.
Belli materia à quibus tractetur, n.57.
Recedere à bello an liceat, n. 58. & 77.
Milites quot modis ſint, n.59.
Expenſis proprijs nemo Militare cogitur, num 60.
Miles voluntarius, quibus differat ab ſtipendiarijs, n 61. & n. 68. & 77.
Milites ſtipendiarij qui dicantur, n.62.
Stipendia ſoluta Militibus, eos obligat, num. 63.
Solutio ſtipendiorum Militibus, à quo fienda, n.64.
Recedere à militia an poſsit perſona Militaris, n. 65.
Milites recedentes à bello, an pœnam mereantur, n.66.
Cardinales an poſsint recedere à Curia Romana, n.67.
Conſiliarij Regis an poſsint recedere à loco ſolitæ habitationis, n.68.
Religioſi profitendo contrahunt cum Religione, n.69.
Religioſus quando ſit obligatus ad Regulam, n.70.
Deſertores militiæ qui dicantur, n.71.
Deſertores Militiæ qua pœna puniantur, num.72.
Iudæi non coguntur legem Chriſti domini ſeruare, n.73.
Preconia generalia quando poſsint fieri in Catalonia, n.74.
Preconia tempore belli, pro illius expeditione an poſsint fieri, n.75.
Pœna deſerentium militiam, n.76.
Milites voluntarij an poſsint recedere, num.77.
Fidelitas in bello neceſſaria, n. 78.
Commotores Militum qualiter puniantur num. 79.
Commouere Milites, quando quis dicatur, num.80.
Seditioſus quis dicatur, n.81.
Aclamationes facere in bello eſt prohibitum, n.82.
Aclamatio qualiter fieri dicatur, n.83.
Aclamatores qua pœna puniendi, n.84.
Capta ab hoſtibus cuius fiant, ex numero ſequen. 85.
Capta in bello quotuplicia ſint, n.86
Bona capta in bello, quæ prius fuerunt noſtra, cui aplicentur, n.87. & 88.
Capta in belli conflictu cui aplicentur, num. 89.
Capta in bello qualiter diuidenda ſint, num. 90.

Capiti

Cap. 31. De Regalia Vſatici ex magnatibus.

EX Vſatico incipien-
ti, *Ex magnatibus*, &
1 ex illius diſpoſitio-
ne. Infert Marquil. in
dicto vſatico *Hocquod
iuris eſt Sanctorum*,
fol.309.pag.2.oriri ius Regaliæ Regi
expectans. quod ius vt percipiatur,
prius eſt attendenda illius diſpoſitio,
2 quæ eſt. quod nullus audeat, caſtrum
edificare ſine Principis licencia. de
hoc primò dicto, iam venic diſputan-
dum infra c.33. de operibus publicis.
iuxta vſati. *Rocas*. Secunda vero pars
vſatici, continet aliam diſpoſitionem.
3 videlicet. quod nemo ſit, qui audeat
obleſſum habere caſtrum, cum ma-
china, ſeu alijs ingenijs illum pro-
pugnare. quod ſi aliquis, contra huius
vſatici diſpoſitionem, aliquid fecerit,
4 requiſitus à Principe, ſtatim debet
deſiſtere. & ſi captam habet fortitu-
dinem, illam reſtituere, malum reſar-
cire, & dampnum paſſum in duplo.
Militeſque captos Principi reſtituere.
5 Deshonorem que Principi factam,
emendare cum Sacramento, & haue-
re. quia talis vis, ſoli Principi incum-
bit. nō verò alijs. quæ verba ſunt mēs,
& diſpoſitio dicti vſatici.

Ex prædictis igitur, clare infertur.
6 quod ius Regaliæ eſt. quod ſoli Prin-
cipi pertinet, ius obſinendi fortitu-
dines, vel debellandi cum armis, ſeu
ingenijs.

7 Ex quibus verbis Marquilles, in hoc
vſatico, pro concluſione ponit. quod
ſolum Regi competit ius illud obſi-
dendi, & circumducendi caſtra, & for-
talitia, in quibus turbatur merum
Imperium, ipſi Regi competens in
Catalonia. Hanc Regaliam non eſſe
8 de ſuperioribus Regi competentibus,
ſatis appatet. ex traditis á dicto Mar-
qui. in principio dicti vſatici dum
ateſtatur, quod hoc ius Regaliæ com-
9 petebat olim Comitibus de *Vrgell*, &
de *Pallàs*, & de *Ampurias*. Hanc Re-
galiam communicatam eſſe omnibus
olim Comitibus per iura Patriæ.
10 quod eſt etiam eis permiſſum, non ſo-
lum contra ſeculares, ſed etiam con-
tra Eccleſiaſticas perſonas ipſos per-
turbātes. quod quidem declarat idem
Marquilles notabili.6. dicens. quod li-
cet tria priuilegia videantur conceſſa
11 Militibus ex dicto Vſatico, nēpe quod
magnates in ſuis locis habeant me-
rum Imperium. quod poſsint intra
ſuos cōfines, caſtra edificare. Tertium
verò, quod erat, debellare cum armis,
pro eius cuſtodia, & defenſione hoc
12 eis ſit ademptum, & quod ſolo Regi.
videatur permiſſum. ex conſtitutione
pacis. & treugue. ex c. notū ſit cūctis.
§. item ſub hac pace ſtatuimus, quod
nullus portet fundibulum. hoc idem
tradit Iacobus de Monte Iudai. ad hūc
13 vſaticum. & fuit cōſtitutio Regis Ia-
cobi Primi. In Curia Dertuſæ. quæ
conſtitutio legitur tom.3.conſtitutio-
num ſuperfluarum pag.63. & legitur
dictus §. pag.64.n.20. Vnde cum diſ-
poſitio dict. cōſtitutionis, ſit abrogata
à notorio, cū ſita ſit inter ſuperfluas.
ideo. de eius mēte non eſt curandum,
neque inueſtigandum, an per conſti-
tutionem poſteriorem generalem, ſit
derogatum priori ſpeciali, vt diſpu-
14 tabat Iocob. de Monta Iudai.

Licet autem ex dictis, merum Im-
perium ſit de Regalijs, tamen con-
ceſsibile eſt. imò ateſtatur Marqui. ad
hunc vſaticum, fol.263. pag.2. col.1.
quod adheret caſtro. hoc idem dicit
Mier. ad conſti. Reg. Petri Secundi in
Curia Barcinone c.42. to.1. pag.44.
15 n.30. & ſic, quod competat merum
Imperium illi, cui à Principe datum
eſt, & conceſſum caſtrum edificare.
confirmans Marquilles ſuum dictum
ex l.1. §. cum vrbem, ff. de offi. præfec.
vrbis

16 vrbis, vbi cum conceſsio Romanæ
vrbis, fuiſſet data Præfecto Præto-
rio, conceſsio iuriſdictionis cenſetur
etiam commiſſa, & quod maximè in
Catalonia, dominus caſtri habeat iu-
17 riſdictionem in his, quæ committuntur
intra terminos caſtri, tenet Marquil.
ad hũc vſaticum, pag. 263. pag. 2. col. 2.
quod confirmat ex conſtitutione Re-
gis Petri Secundi in Curia Barcino-
ne anni 1283. c. 39. quæ eſt hodie 13.
ſub titulo de pace, & treugua, quod in
diſtincto de iure communi procede-
re atteſtatur Mier. ibidem n. 4. confir-
más ex c. licet de probatio. c. inter di-
lectos, & ibi Innocen. de fide inſtru-
men. c. ex litteris, & ibi gloſa verbo
Si quis de iure Patro.

Sed hæc conſtitutio non compre-
18 hendit caſum, meri, & mixti Imperij
in Catalonia, nam licet de iure com-
muni, conceſſo caſtro, cenſetur data
omnis iuriſdictio. iuxta dictam l. 1. §.
cum vrbem, ff. de offi. Præfi. quia iu-
riſdictio in genere, comprehẽdit me-
rum, & mixtum Imperium. & ea data,
19 cenſebatur vtrumque cõceſſum. & ſic
computabatur merum Imperium
inter Regalia. & per conſequens,
exactio pœnarum, & mulctarum,
iuxta tradita per Hora. Monta. de
Regalib. Titu. Mulctarum Pœnarum
n. 1. Tamen in Catalonia. caſtrum, eo
quod ſit caſtrum, nullam habet iuriſ-
dictionem. ita Mier. ad conſti. Reg.
20 Petri 2. in Curia Barcinone, Titu. de
offi. Vicarij. c. 42. tom. 1. pag. 43. n. 6.
Cancer. 3. tom. variar. c. 13. de iurib.
caſtro. quando enim ſunt caſtra ter-
21 minata, ſolum habent quandam mini-
mam iuriſdictionem, banni quinque
ſolidorum. quanto magis, quod vt re-
fert Mieres ibidem nu. 7. iuriſdictio
magis fundatur in poſſeſsione, in qua
22 exiſtit dominus territorij eam exer-
cendi. quod multi non aduertentes
errant, tribuentes aliquibus amplio-
rem iuriſdictionem, ea, qua vtuntur.
alijs verò minorem.

23 Vnum tamen verum eſt, quod ſi do-
minus alicuius loci, oſtenderit ſe lo-
cum habere, conceſſum à Rege, ſuis
prædeceſſoribus. Tunc in diſtincte
eſſet dicendum ipſum habere omni-
modam iuriſdictionem ciuilem, &
24 criminalem, quia cum omnis iuriſ-
dictio à Rege emanet, iuxta tradita
per Mieres ad conſti. Reg. Petri 2. in
ſecunda Curia Barcinone c. 42. n. 37.
col. 2. pag. 45. ideo dãdo, ſeu conceden-
25 do Rex iuriſdictionem, cenſetur inte-
gre tranſmiſiſſe in donatarium, vel
emptorem omnem illam iuriſdictio-
nem, quam habebat. pluribus relatis
per Mieres vbi ſupra n. 49. faciunt
tradita per Cãc. 3. to. varia. c. 13. n. 27.
cum ſequen.

26 Neque prædictis obſtat, quod treu-
guæ ſint de Regalibus, quia vt ſupra
dictum eſt, intelligendum hoc venit
de treuguis generalibus, non verò de
illis, quæ fiunt inter vaſſallos alicuius
27 Baronis, nam executio pœnarum in-
ter eos, ex pace, & treugua violata, ad
officialem Baronis, ſeu ad ipſum Ba-
ronem expectabit, ex dicta conſtitu-
tione 13. ſub titu. de pace, & treu. qua
diſponitur. quod Vicarij Regij non ſe
28 intromittant de exactione pœnarum.
à vaſſallis alicuius Baronis. Sed ex
hac conſtitutione, non poteſt inferri
ita abſolutè, prout inferebat Marqui-
lles ad hunc vſaticum fol. 263. pag. 2.
cula. 2. dicens: quod ex hac conſtitu-
tione ſequebatur. quod dominus caſ-
29 tri, de iure Cataloniæ habet iuriſdi-
ctionem, de, & ſuper his, quæ comi-
tũtur intra terminos caſtri. quia hoc,
30 non fit ratione dominationis ipſius
caſtri, ita vt eo ipſo quod eſt dominus
caſtri, habeat dictam iuriſdictionem,
ſed quia in territorio, habet omnem
31 iuriſdictionem, ideo poteſt, in caſu
fractarum pacium inter vaſſallos, pœ-
nam exigere, abſque hoc quod Vica-
rius poſsit ſe intromittere. Non ta-
32 men ex hoc poteſt dici, ipſis Baroni-
bus,

bus,& magnatis, competere ius Re-
galiæ. tam in mero Imperio, quam
in mixto.cum illud ex ſui natura ſo-
li Principi competat, non verò alijs.
33 Cum à ſui principio merum.& mix-
tum Imperium iuxta huius vſatici
diſpoſitionem, ſoli Principi expecta-
ret.vt notat pro concluſione eiuſdem
vſatici Iacob. de Monte Iudal. ad in-
34 terpretationem illius.& idem ateſta-
tur Guiller.de Valleſica,volens, quod
nemo prætendat,habere merum Im-
perium,niſi ex priuilegio.Neque da-
to, quod ipſi habeant merum Impe-
35 rium, poſſunt facere, quæ Rex , pro
illius recuperatione:iuxta tradita per
Marquil.in finalibus verbis dicti vſa-
tici. vbi ſtatuitur. quod ſi in bellis,
36 quæ olim in Catalonia exercebantur
per magnates , capiebantur Milites;
quod debebant reſtitui Regi. qui erat
verus Iudex eorum.
37 Ex hac vſatici diſpoſitione cenſet
Marquilles. Milites exemptos eſſe à
iuriſdictione ordinariorum. & ſolum
ſubeſſe Regi,& Vicarijs Regijs. Iux-
ta tradita per Marquil.fol. 264. pag.2.
col.1.verbo *Vnde eſt ſciendum*.Sed meo
38 Iudicio,hoc clarius deprehenditur ex
vſatico, *Similiter,& ſi Senior*. Vbi ex-
preſsè loquitur in milite vaſallo, in
illis verbis: *Similiter,& ſi Senior vo-
luerit Militem ſuum*; Nec placet inter-
pretatio Galicij in gloſ.in verbo *Mi-
litem*,dum interpretatur,*Vel alium ho-
minem*. Exemplificans cum exemplo
39 ſerui, dicens. non licere eius domino;
extra modum eum ſeuire, cum tunc
ſeruo competat recurſus ad poteſta-
tem,quia quando dominus male tra-
ctat ſuos vaſſallos, tūc iam intrat Re-
galia,ex cauſa opreſsionis.& ſic iuxta
hoc,nil diſponit dictus vſaticus,*Simi-
liter,& ſi Senior*. Sed ſolum eſt intel-
40 ligendus iuxta litteram, qua diſponi-
tur. quod domini locorum non cog-
noſcant de Militibus. quia illi ſolum
ſubſunt Regi,& Vicarijs,per communi-

41 cationem eis factam per Regem , de
certis cauſis Regaliarum. inter quas,
eſt Regalia, quam Rex habet cognoſ-
cendi de perſonis Militaribus , quæ
Vicarijs cōmunicata fuit. Et ſic, om-
42 nes Militares ſubſunt vnicuique Vi-
cario,intra ſuam Vicariam.refert hoc
idem,Cancer.lib. 3.vari.c.13.de Iurib.
Caſtro. à n.127.cum ſequēti.Et iuxta
hunc ſenſum.quod ſolum intelligatur
de Militibus , notat Iacobus de Mun-
te Iudal.ad dictum vſati *Similiter,& ſi
Senior*.Et ſic indiſtinctè eſt intelligen-
43 dum , quod nullo modo miles ſubſit
Baroni,neque in cauſa criminali, ne-
que in ciuili. excluſa interpretatione
Guillermi de Valleſica ad dictum
vſaticum, *Similiter, & ſi Senior*, vbi
innuebat , quod Milites iniuſte non
44 debent affligi per Barones.allegat de
hac materia alias Pragmaticas Mar-
quil.ad vſati.ex magnatibus.fol.264.
pag.2.col.1.verbo *Ad idem in materia*;
& hanc prærogatiuam tāquam priui-
45 legium Militare , inter alia . enume-
rat,& refert Calici.ad vſati.placitum.
n.4. verbo *Decimoſeptimo*.Ex hac re-
ſolutione inferebat Marquil. in vſati.
Ex magnatibus, fol.264. pag.2. col.2.
circa principium. quod ſi Rex con-
46 ceſſerit aliquod priuilegium alicui
vniuerſitati;ex quo poſsit inferri ali-
quod præiudicium Militibus , ab eo
47 erunt exempti. quia Milites ſemper
cenſentur exempti ab oneribus or-
dinarijs ex l.diuiſionibus iuncta gloſ.
C.de ſilēciari.& Decurio,lib.12.quam
gloſam ſingularem appellat. Bal. in
fœudis. titu. quo tempore miles In-
ueſtl. petere debeat.c.1.in fine. Idem
Bal.hoc ateſtatur in additio.ad ſpecu-
lato. vt refert Marquil. ibidem. Nec
48 poſſet Rex (ſalua ſua clemencia) Mi-
lites ſubiacere Baronibus. quia cum
ex vſaticis.& conſtitutionibus, Mili-
49 tes tantum ſubiecti ſint Regi , & Vi-
carijs,non poteſt Rex illos alteri ſub-
50 iacere.quia eſſet contra leges Pactio-
natas,

patas. quibus vtimur , diſponere refert Marquill. ad dictum vſaticum: *Ex magnatibus*, fol.265. col.1. verbo *Oponitur contra prædicta*,& §.illud tamen decernimus.

51 Ex quibus generalis eſt conclusio.quod dominus Rex ex ſua Regalia, cognoſcit de militibus , & de eorum bonis , tam in ciuili, quam in criminali priuatiue , ad omnes alios Iudices. & vltra prædicta , pro coronide refert Marquil. ad dictum vſaticum ex magnatibus , pag.265. in
52 princi. verbo *Concluditur ergo*. quæquidem omnia intelliguntur, de militibus armatis , & creatis cum priuilegio , non verò de militibus militantibus , & in caſtris degentibus. quia iſti , ſtatimatque militiam
53 deſerunt , deſinunt eſſe Milites , & ſic non comprehendit eos, priuilegium Militibus generoſis conceſſum . iuxta tradita per Calic. ad vſati. placitum. fol.45. pag. 2. num. 6. Thom. Miér. ad conſtitu. Regis Petri in Curia Barcinon. cola.2. cap.55. de foro militum num. 5. & 7.

Neque poſſunt Barones alle-
54 gare conſuetudinem , dicentes , ſe eſſe in poſſeſsione exercendi iuriſdictionem in Milites, exiſtentes in terris Baronum . quia non obſtan-
55 te tali prætenſa conſuetudine , quæ potius corruptela dicitur;Rex , ſeu Vicarius Regius exercebit in Milites , ſeu eorum bona iuriſdictio-
56 nem , etiam ſi exiſtant in terris Baronum provt Mieres dicto c.55.n.24. cum ſequen.

Sed an hoc ius Regaliæ poſsit præſcribi . videbitur inferius. in cap. 43. de Regalia vſati : *Hoc quod iuris eſt Sanctorum*. vbi de præſcriptione Regaliarum agetur.

Multa de Bello congeſsit Bo-
57 uadi. in ſua Politica tom. 2. lib. 4. cap. 1. cum ſequen. vbi de præuentione belli , de creatione Officialium, ad illud regendum . de modo procedendi contra Milites . de præ-
58 mijs largiẽdis,& alijs multis ad quem poterit recurri.

Sed quærendum eſt. an conuocato,& congregato bello,poſsint Mi-
59 lites ab eo recedere , abſque alicuius pœnæ incurſu.

Pro cuius dubij reſolutione dicendum eſt . Milites eſſe in duplici differentia. quidam enim ſunt , qui
60 voluntariè ſe offerunt belli ſeruitio propijs quidem expenſis, & ſumptibus, (cum nemo cogatur Militare proprijs expenſis) iuxta tradita per Belluga in Speculo Princi. Ru-
61 bri. 13. §.tractemus . num. 16. Alij verò ſunt , qui cum ſtipendio ſeruiunt. quam diuiſionem agnouerunt Scribentes , qui de bello tractarunt ſignanter Fabri. Montel. in ſua practi. arbitrar. 4. par. num. 3 4 6. quem refert Farinac. tom.4. de cri-
62 mi. læſæ Maieſta. quæſt.113. inſpec.1. num.9. & maximè con.4. num.13. vbi conſtituens differentiam inter Militem voluntarium, & ſtipendiarium dicit. quod Miles voluntarius, non ſubiacet ſeueritati pœnæ legalis. ex l. qui cum vno. §. grauius, ff. de re Mili. eo quod veri Milites dicuntur illi, qui ſe adſcribunt in libris belli. vt in l. ex eo. ff. de Milita. teſtamen. probat Farina. conſ.4. num. 9. & ex alijs per eum, ibi relati . quique ſtipendia recipiunt pro cuſtodia præſtanda , vt ex l. final. C. de eroga. Milita. annonæ ,
63 & hoc idem tenere Bartholum atteſtatur Farinaci. conſ.95. num. 17. ſtipendium enim quod recipiunt , illos obligat.ad quod ſoluendum valde ius proſpexit, vt refert Philippus Paſcalis de viribus patriæ poteſtate.3. parte cap.3. num.17. l. iu-

bemus per hanc. C. de eroga. mili. annonæ lib.12. & Ioannes de Platea,
64 & alij allegati dum aſerunt in dicta lege.quod ſolutio ſtipendiorum, non poterat fieri per ſubſtitutum, & ſic illi qui ſe adſeribunt numero militum, & ſtipendium recipiunt, legibus militiæ ſubijciuntur, neceſſarij-
65 que ſiunt, & legum rigori ſubiacent. indeque nō poſſunt,ab illo,ſineDucis illius licentia recedere. & ſi forſan ab eo recedunt, pœnis legalibus ſub-
66 ijciuntur. ſic quæ eſt intelligendus Tex.in l.tribuni.C.de re mili. lib.12. vbi Tribunis, & militibus euagandi facultas adimitur, iuxta tradita per Roſſā.à Val.to.2.con.47.n.27.vbiloques de militibus ait.Milites qui aſſiſtūt Principi.non poſſunt ſine eius
67 licentia diſcedere. exēplificās in Cardinalibus.qui ſine Papæ licētia ab vrbe recedere non poſſunt.Nec Princi-
68 pum conſiliarij. quia Principis partes ſunt, & efficiunt vnum corpus cum eo.

Hoc idem obſeruandum erit, in militibus voluntariè comparentibus, qui poſtea paſsi ſunt exercitui agregari. quia cenſetur conceſsiſſe belli legibus. exemplo Religioſorum qui ex profeſsione ſolemniter facta
69 remaneant adſtricti Regulæ Monaſterij, tanquam ex reciproco contractu inter profeſſum, & Monaſterium. Iuxta tradita per Nauarro. de Regula. conſ.5. num.1. vbi ait *Si quis verò profeſsionem non emiſerit ſolemni-*
70 *ter. Tamen ſi lapſo probationis, ſeu nouitiatus anno, in Religione perſeuerauerit, & omnes actus veri Religioſi fecerit, pro verò profeſſo habetur ex tacito illo conſenſu agregationis, per actus factos,* ita Nauar. vbi ſupra con. 11. num. 5. & maximè con.30.31.& 32. cum ſequen. Poſt quam verò habentur vt Milites,
71 non poſſunt libere recedere. alias enim deſertores militiæ appellantur ex l.2.ff.ad legem iuli.mageſ. in illis verbis *Aut qui exercitum deſeruerit.* idem in l.3.ff.eod.ibi *Qui ve Imperium, exercitumue Populi Romani deſeruerit,* quæ iura expendit Farina. tom.4.de crimi.læſæMaieſ.q.113.inſpec.5.n.7. Tiberi Deci.lib.5.c.15. à n.15.Hi qui-
72 dem deſerentes militiam ſine licētia, puniuntur. qua verò pœna vide Corſa. in praxi crimi, Rubri. de crimi. læſæ Maieſ. n.2.cum ſequen. Decia. tractatu.crimina.lib.7.c.15. n.13. cum ſequē.Baiard. ad Iul.Clar.§.læſæ Maieſtatis n.2.per totū,quod confirmant ex canone. De Iudæis 5. diſt.45.vbi Iudæi non coguntur acceptare legem
73 Domini noſtri Ieſu Chriſti.ſi verò illam acceptauerint,poſtea ad illius obſeruantiam adſtringuntur. Afflic. deciſ.151. n.2. facit etiam, & alia ratio. videlicet.quod licet preconia generalia,à Rege non poſsint fieri (ſalua ſua clementia) quæ legi,ſeu conſtitutioni
74 contraria ſint,ex conſti.7. tit. de iure fiſci,& eiusRegali.tamen tēpore belli ad illius vtilitatē, & exercicium poſſunt fieri,ex eadem conſtitutione.Latè de his Philipus Vinyes in ſuo cepto operè de conuocatione Curia diſ-
75 cur.8.n.19. cum pluribus ſequen. & maximè à n.71.vbi ex mēte Olibani, & aliorum reſoluit. edicta particularia, ad commodum Principatus fieri poſſe.Vnde fit.quod ſi preconium fiat per Excellentiſsimum Locumtenentem tempore belli, ne recedant ſine licencia,obſeruandum erit.

De pœnis etiam deſertorum vltra
76 præcitatos vide Carre.lib.3.c.3. Farina.in fracmēto.Crimin.2.p.littera M. n.205.Scribētes in l.nō omnes, §.qui deſertione.& in l milites.13. §.eius fugā,ff.de re mili.Rebuff.in l.vni.C.ne ex delic.defuncto n.86.verb.cōfirmatur Tiber.Decia.to.2.lib.7.c.15.

Ex quibus dicendum venit. quod
77 milites. qui voluntariè ad bellum accedunt,& non aggregātur exercitui, poſſunt ab eo recedere,quando volūt

debent

debent tamen licentiam petere à Du-
ce illius, propter eius authoritatem. &
reuerentiam.

78 In bello verò fidelitas ante omnia
eſt ſeruanda, cum ab ea pendeat bo-
nus, & fœlix ſucceſſus, quare graues
pœnas, contra eam non ſeruantes ius
ſtatuit. de quibus inter alios, videndus
eſt Farina. tom.4. quæſt.113. inſpec.1.
à n.18. cum ſequen. & maximè inſpe-
ctio.5. vbi de ſeditioſis.

Sed maximè contra, eos qui mili-
79 tes concitant, vel ſollicitant ad belli
deſertionem. nam tales crimen læſæ
Maieſtatis committunt. ex l.1. in fine.
ff. ad legem Iuli. mag. & ex l.3. §. qui
Imperium. & ex alijs comprobat Ti-
beri. Decia. in tracta. crimi. to. 2. lib.12.
80 num.7. & 8. vel publicè, & palam
verba proferunt, per quæ, animi ip-
ſorum militum retractantur, à belli
perſeuerantia. tales enim *Seditioſi*
81 appellantur. cum ſeditioſus ille ſit,
qui principalis eſt, & eius autoritas,
maxima eſt apud populum, & primi
ſunt in concitando populum. vt no-
tatur in l. quiſquis C. ad legem Iuli.
mageſ. & ex dicta lege, & Carrocio. in
prac. crimi. n.98. in princi. tradit De-
cia. lib.7. c.19. n.6. quia de iure pro-
hibitum eſt aclamationes facere, ſeu
82 verba proferre, per quæ Populus con-
citetur. l.2. C. de ſeditio Tiber. Decia-
nus vbi ſupra n.8. aclamare enim po-
pulum ille dicitur, qui inter Milites
dixerit: *Quæ mora hæc debellandi?*
83 *quid expectamus otioſi? Melius eſt in*
domum redire, aut alia ſimilia, verba
proferre, quæ animum militum con-
citetur, iuxta tradita per Decia. dicto
c.7. n.2. lib.7.

Prædicti igitur crimen læſæ Ma-
84 ieſtatis committunt, pœniſque legali-
bus ſubijciuntur. de quibus latè Fari-
na. tom.4. de crimi. læſæ Maieſ. q.96.
§.1. per totum. De iure verò Catalo-
niæ practicatur iuſta formam tradi-
tam per Don Ludoui. à Peguer. in ſua
praxi. c.19. & ſic fuit practicatum in
bello recuperationis fortitudinis de
Salſes in anno 1639. vt videri pote-
rit in Regiſtratis in Reges Regiæ
Curiæ de eo anno.

85 Sed non intempeſtiue erit, pro cō-
ronide huius capitis, inveſtigare. cuius
ſint ea, quæ capiũtur ab hoſtibus. hoc
dubiũ tetigit Socarra. ad cōſuetudines
Cataloniæ c. ſi aliquis dominus n.44.
pag.366. vbi abſolutè refert ex Bar-
to. & alijs per eum allegatis. quod
capta in bello, aut ſunt mobilia, aut
86 inmobilia. ſi ſint inmobilia, ſtatim
fiunt Principis exercitus, ſi verò ſint
mobilia, ſub diſtinguit, dicens. quod
87 aut fuerunt ſemper inimicorum, aut
amicorum prius, & tempore capturæ
erant pœnes inimicos. ſi ea quæ ca-
piuntur fuerunt prius amicorum,
quando capiuntur ab hoſtibus, tunc
88 debent reſtitui ipſis dominis, à qui-
bus fuerunt capta, ſi verò fuerunt
ſemper inimicorum, tunc, aut capiun-
tur in caſtris, & tertis inimicorum,
& tunc fiunt Ducis exercitus, ideſt
Principis, cui militando ſeruiunt. aut
capiuntur in conflictu ipſius belli, &
89 debellando, & tunc deferuntur Prin-
cipi, vt ea diuidat inter Milites, qui in
conflictu belli extiterunt, ſecundum
90 merita ipſorum Militum. & tunc di-
citur. *Poni bona ad botinum*, & belli
Princeps capit ſuam partē. quam re-
ſolutionem præcenſiſſe ait Bar in l. ſi
quis in bello, ff. de capti. & poſt limi.
reuer. Salice. & alij ibidem. refert, &
ſequitur Ioannes Solorſanus in ſuo
libro de Indiarum iure lib. 2. cap. 6.
num. 37. hanc etiam reſolutionem
tradit, & ſequitur Vincens de Fran-
quis deciſ.368. num.2. ex mente Pa-
riſij, & aliorum.

SVMMARIVM.

Regaliæ iure Fiſcus recuperat ſua debita, n. 1.
Debitores fiſcales quãdo committant moram, n. 2.
Debitores fiſcales à quo tempore dicantur veri debitores, n. 3.
Fiſcus ex quibus cauſis poſſit eſſe creditor, num. 4.
Fiſcus in dubio, vtitur iure priuati, n. 5.
Fiſcus habens priuilegium, eo vtitur, num. 6.
Fiſcus eſt priuilegiatus in exactione ſuorum iurium, n. 7.
Fiſcus exequitur riguroſè ſua debita liquida, n. 8.
Fiſcus qualiter recuperet debitum illiquidum, n. 9.
Debita fiſcalia debent eſſe liquida, vt riguroſè exequantur, n. 10.
Regalia exequendi debita fiſcalia in quo conſiſtat, n. 11.
Fiſcus in executione ſuorum iurium, quãdo ſit priuilegiatus, n. 12.
Fiſcus an procedat contra tertios poſſeſſores via executiua, n. 13.
Debita fiſcalia differunt ſecundum cauſam, ex qua debentur, n. 14.
Fiſcus quando non poſſit recuperare ſua debita via executiua, n. 15.
Fiſcus quando agat contra tertios, numer. 16.
Fiſcus habet electionem in bonis debitoris quæ prius vendenda ſint, n. 17.
Fiſcus an poſſit agere contra debitores debitorum, n. 18.
Fiſcus quando poſſit agere in perſonam, num. 19.
Fiſcus contra debitorem debitoris, an poſſit perſonaliter agere, n. 20.
Debitor debitoris non plus obligatus eſt Fiſco, quam priori creditori, n. 21.
Obligatio non extenditur vltra ipſius formam, n. 22.
Priuilegium fiſcale exigendi debita, an poſſit cedi, n. 23.
Locatores tributorum fiſcalium, agunt via executiua pro recuperatione iurium, n. 4.
Ceſſio an à Fiſco fieri debeat, vt arrendatores ſui agant executiuè, n. 25.
Ceſſio facta à Fiſco, qualiter proſit, num. 26.
Ceſſionem habens à Fiſco, quando ea vti poſſit, n. 27.
Ceſſione fiſcali facta, qualiter procedatur, num. 28.
Fiſco ſuccedẽs, an poſſit agere ſine ceſſione, n. 29.
Fiſcalia iura qualiter tranſeant, n. 30.
Emens à Fiſco, quæ iura adquirat, n. 31.
Mutatio perſonæ, mutat iuris effectus, num. 32.
Tertius habens cauſam à Fiſco, qualiter poſſit agere, n. 33.
Fiſcum repreſentans, qualiter agat, numer. 34.
Repreſentans aliquem, qualiter fiat, num. 35.
Ceſſio generalis à Fiſco facta, qualiter exequatur, n. 36.
Regalia fiſcalis eſt, executiuè procedere pro recuperandis ſuis debitis, n. 37.
Ceſſio generalis à Fiſco facta, an ſufficiat ad procedendum via executiua, n. 38.
Regalia non transfertur ex generali conceſſione, n. 39.
Ceſſio fiſcalis ſpecifice eſt fienda, n. 40.
Fiſcalia priuilegia, an competant ementi à Fiſco, n. 41.
Emens à Fiſco, à quibus ſoluendis cenſeatur liber, n. 42.
Vectigalia an teneatur ſoluere, emens à Fiſco, n. 43.
Exemptio ſoluendi vectigalia, eſt Regalia in Fiſco, n. 44.
Regalia iura, quando competant tertio, num. 45.
Exceptionis ius, quando dicatur competere tertio, n. 46.
Excuſſionis exceptio, an locum habeat in debitis fiſcalibus, n. 47.
Fiſcus in quibus caſibus executiuè agat pro ſuis iuribus, n. 48.

Fiſcus qualiter agat contra debitores ſuorum debitorum, n.49.
Fiſcus quando agat contra tertios poſſeſſores, n.50.
Fideiaſſores debitorum fiſcalium, qualiter remaneant obligati, n.51.
Nemo poteſt in alium transferre plus iuris, quam ipſe habet, n.52.
Fiſcus agens contra tertium poſſeſſorem, qualiter agat, n.53.
Debitor fiſcalis quis propriè dicatur, n.54.
Actio Realis qualiter intentanda, n.55.
Regalia exequendi debita fiſcalia, an ſit conceſſibilis, n.56.
Deputati Cataloniæ recuperant iura Generalitatis tanquam fiſcalia, n.57.
Deputati habent conceſſas Regalias, num.58.

Cap. 32. De Regalia exequendi debita fiſcalia.

HABET etiam Rex, Regaliam particula-
1 rem, exequendi debi-
ta ſua, contra quoſ-
cunque homines. de
quibus agitur in Ti-
tulo. C. de conuen. Fiſci debi-
to. lib. 10. Pro huius Regaliæ intelli-
2 gentia preſuponendum eſt. quod do-
cet gloſ. verbo, *Inferunt*, in l. cum qui-
dam, §. Fiſcus. ff. de vſur. videlicet de-
bitores fiſcales, ipſo iure, quo tardant
ſoluere; eſſe in mora. ſecuntur Bal. &
Iaſſ. in l. 1. C. de indig. Roma. in l. ſi ex
legati. ff. de verb. obli. Alex. in l. quod
te col. 4. ff. ſi certum petatur. & ſic ab
3 eo momento, in quo moram commit-
tunt, veri debitores dicuntur. ſed vi-
dendum eſt, quomodo Fiſcus bona ſua,
à debitoribus ſuis recuperet. In quo
differentia eſt conſtituenda. nempe, an
4 Fiſcus ex ſuo cõtractu. vel iure. habeat
actionem. ſeu ſuccedat alicui priuato,
quæ differentia bimenbris eſt, & ſic
ſeparatim declarabitur.

5 Quo ad primam partem, generalis
ſit Regula. quod Fiſcus in dubio, vta-
tur iure priuati. ex l. idem ff. de com-
penſatio. l. cum viciosè, ff. de pigno. l.
de contractu. de reſcinden. vendi. l.
iuſtas. C. de iure fiſci. hoc tamen intel-
ligendũ eſt, cõmuniter loquẽdo, iuxta
Ancar. cõ. 101. Fulgoſ. 126. Guido Pap.
6 deciſ. 208. & ibi additio. Nata con. 500.
n. 6. namq; vbi Fiſcus habet priuile-
gium particulare, eo vtitur, & ſic cum
in exactione ſuorũ iurium, reperia-
tur priuilegiatus, pro debitis ſibi met
7 ſtypulatis ex contractu, ſeu diſpoſitio-
ne legali, habet viam executiuam, &
procedere ſolet cõtra debitores captis
8 pignoribus, ſi debitum eſt liquidum,
non ſolum contra bona, ſed etiã con-
tra perſonas vt ateſtatur Peregri. de
iure fiſci lib. 6. titu. 7. à n. 5. confirmãs
ex l. ſacrilegij. §. vlti. ff. ad l. Iuli. pecu-
la. l. quoniam nonnulli. ff. de appella.
l. vlti. ff. de lege cõmiſſo. l. Paulo Cal-
maco. §. fina. ff. de lega. 3. l. miſsi opi-
natores. C. de exac. tributo, lib. 10. Bal.
9 con. 90. n. 5. ſi verò debitũ eſt illiqui-
dum; prius antequam exequatur, eſt
liquidandum per ſententiam. l. hi qui
cum Fiſco. C. de conuenien. fiſci de-
bito. quod clarius comprobatur ex l.
10 nemo carcerem. C. de exacto. tribu-
to. lib. 10. Matãta de ordi. iudicio. 4. p.
diſtinctio. 9. n. 59. Bal. in l. 1. col. 2. de
hæredi. vel actio. vendi. & in hoc cõ-
11 ſiſtit ius Regaliæ, quia in hoc, Fiſcus
eſt priuilegiatus. Anto. Oliba ad vſa-
tici. Alium namque de iure fiſci c. 13.
12 à num. 3. Calici. in Margari. fiſci. du-
bi. 3. num. 27. hunc autem proce-
dendi modum, via executiua contra
13 tertios poſſeſſores; (eſt obſeruan-
dum) tunc locum habere, quando
debitum eſt ex cauſa contractus,
cum Fiſco celebrati, vel cauſa exa-
14 ctionis tributorum, nam alias, ſi
Fiſco bona perueniant, tunc pro de-
bitis recuperandis, non poterit pro-
cedi via executiua. neque contra ter-

tior poſſeſſores. niſi ſeruata iuris for-
ma per litis conteſtationem, & ſen-
15 tentiam, c. penul. de dilatione. Ferra.
in ſua praxi. Titu. de forma executio.
ſententiæ n. 22. & ex mente Bar. in l.
nemo carcerem, C. de exacto. tributo.
lib. 10. & in l. à diuo Pio §. in vendi-
tione. ff. de re iudica. tradit Thomas
Cerdan in ſuo libro veriloquio *En re-
glas de razon, de Eſtado*. in tracta. de
viſita. carcer. c. 8. n. 9. vbi refert. quod
antiquitus licet caperentur debito-
res fiſcales, non tamen ſtatim detru-
debantur in carcerem, ſed ſub arreſto
ponebátur in aliqua domo iuxta Bar-
toli doctrinam in l. cum eo, alias la-
beo, ff. ad legem. Iuli. pecula. licet ho-
die prædicta non obſeruētur. Sed ſta-
tim capti, in carcerē mitūtur. ex eodē,
Bartolo in l. nemo carcerē de exacto.
tributo. lib. 10. idem Cerdan. ibidem.
n. 10. quæ eſt ſecunda pars. bimembris
diuiſionis ſupradictæ, & non ſolum
procedit Fiſcus via executiua contra
eos, qui cum eo contraxerunt, verum
etiam poteſt, omiſſo eius principali
debitore, agere cōtra tertios poſſeſſo-
16 res rerū, ex quibus debitū Fiſcale fuit
ortum. ex l. cum poſteſſor. §. fina. vbi
gloſ. l. Imperatores. ff. de publi. l. præ-
dijs. ff. de iure fiſci. l. fina. C. ſiue cenſu
refert, & ſequitur Peregrin. de iure
fiſci lib. 6. num. 49. Poteſt etiam Fiſ-
17 cus in executione, ex diuerſis cor-
poribus, capere quod ei magis pla-
cuerit, & illud vendere ad ſuum cre-
ditum. ex l. cum poſſeſſor. ff. de cen-
ſi.

18 Non defuerunt, qui exiſtimarunt,
hoc priuilegium fiſcale, procedēdi via
executiua cōtra ſuos debitores, poſſe
extendi contra debitores debitorum
fiſcalium. quod non ita abſolute intel-
19 ligendum eſt. Sed cum aliquo mode-
ramine. Videlicet. quod Fiſcus poſsit
procedere contra debitorem ſui debi-
toris, ſi executio fiat in bonis. Quia
executio non poterit decerni contra
perſonam debitoris, debitoris fiſcalis.
iuxta tradita per Salice. in l. 1. C. de
cōdictio ex lege allegata per Peregr. de
iure fiſci lib. 6. titu. 7. n. 19. quod præ-
cenſerat ante n. 18. ex Guido Pap. de-
ciſ. 208. & Boer. deciſ. 180. n. 10. clarius
20 reſoluit hoc Peregri. ibidem n. 26. &
licet Calicius in Margari. fiſci dubio 3.
n. 26. verbo *Trigeſimo octauo*, dicat quod
Fiſcus debitorem debitoris, per cap-
tionem perſonæ exigit. tamen, hoc
tanquam durum, & rationi cōtrarium
21 refutat. quia ſi debitor debitoris Fiſci,
ipſi primò creditori non eſt obliga-
tus in perſona, quomodo poterit. (ex
eo quod ſuus creditor eſt Fiſco obli-
gatus in perſona) remanere ipſum
22 obligatum, ſi talis obligatio non præ-
ſumatur, nec inducatur, niſi ex ſpe-
ciali obligatione perſonali pacta-
ta, & conuenta. vt aduertit ibidem
Calicius verbo *Circa debitum priua-
tum*.

Sed nunquid hoc priuilegium Fiſcō
23 cōpetens, ab eo cedi poterit? & quo
modo? hoc tractat Peregri. de iure
fiſci lib. 7. titu. 3. de his quæ ex-
pectant ad ordi. iudicio á. num. 33. hic
tamen ſummariè referam quæ obſer-
uantur.

24 In primis ſciendum eſt. quod loca-
tores tributorum, ſeu vectigalium
fiſcalium, ipſo iure, & ex natura con-
tractus, habent hoc priuilegium. quod
poſſunt executiuè procedere, ad exe-
cutionem tributorum l. creditor vbi
Bar. Bal. & Salice. ff. de actio. emp. Bal.
con. 256. n. 4. Guido Pape deciſ. 413.
25 Peregri. de iure fiſci lib. 6. tit. 5. n. 23.
& hoc caſu, ſine ceſsione expreſſa, poſ-
ſunt conductores iurium Regalium,
pro recuperatione eorum agere. licet
contrariam ſententiam teneat Guido
Pape deciſ. 208.

26 Solet etiam Fiſcus cedere iura ſua,
& actiones, & hoc caſu, ſi ceſsio eſt
facta clare, poterit ceſsionarius agere
contra debitorem Fiſci via executiua,
quia

Digitized by Google

27 quia Fiſcus poteſt, priuilegia ſibi com-
petentia, alicui cedere, l.fina.C.de pri-
ui.Fiſci.vbi Bar.& alij Bar.in l.1.C.de
priui.doris.Peregri.de iure fiſci lib.7
titu.3. nu.34. ex quo in Ciuitate, &
Vicaria ampla Gerũdæ Nobilis Don
Franciſcus de Cruilles, recuperat om-
nes cenſus, quos Rex ſolebat recipe-
28 re in dicta Vicaria. quia fuerunt ceſsi
ipſi Cruilles in compotum aliquarum
quantitatum, quas Rex debebat dicto
Cruilles.& inde, cum certa conuẽtio
fuiſſet facta inter Regem, & Villam
de Torroella de Montgri, ſuper qui-
buſdam iuribus, quæ Regi expecta-
bant, & ipſi prius ſoluebantur, quæ
nunc dicta Villa de Torroella, in vim
dictæ cõuẽtionis recipit. expreſsè Rex
pro eorũ recuperatione, & exactione,
ceſsit dictæ Villæ omnes actiones Fiſ-
co competentes. vt legitur in Regio
priuilegio dictæ conuẽtionis, dato in
Ciuitate de Lisbona Regni Portuga-
liæ die 10. Auguſti 1619. quod eſt
regiſtratum in Baiulia Generali Cata-
loniæ in libro intitulato Reges. Re-
giorum Priuilegio 4. fol.99. recon-
dito in Archiuo dictæ Baiuliæ.
29 Si verò, priuilegia non ſunt ceſſa,
ſed quod quis vult agere, eo quod ſim-
pliciter ſuccedat in re, quæ erat Fiſci.
30 videlicet. quod emerit ius aliquod
á Fiſeo. licet virtute emptionis, illud
dominium, quod Fiſcus in re vendita
habebat, ſit translatum in emptorem,
tamen ex huiuſmodi translatione
31 dominij, non cenſebitur emptor, ad-
quiſiuiſſe iura fiſcalia, imò cum muta-
tum ſit dominium, & mutata ſit per-
32 ſona, diuerſo iure debet cenſeri, cum
ex mutatione perſonæ, mutetur pri-
uilegiũ.l.paulus.§.1. ff.de adqui. hæ-
redi. l.filiusfamilias. ff. ad legæ falci.
Rolan.con.61.volu.4. Peregri. lib.6.
Titu.7.n.18. circa medium. Vbicum-
33 que tamen Fiſco intereſſet, quod ter-
tius ſibi ſuccedens, haberet eadem pri-
uilegia, alias retorqueretur in odium
34 Fiſci, credo, quod tertius emptor ha-
beret iura eadem, ne alias, Fiſcus dã-
num pateretur.& hoc caſu locum ha-
bebit Regalia, quod ſuccedens alicui
per repreſentationem, vtatur iu-
ribus omnibus, quibus gaudebat ille,
35 quem repreſentat, vt ex pluribus per
eum allegatis tenet Caſſanate con.7.
n.21.& licet Peregri.ibidẽ dicat n.36.
36 quod ex generali ceſsione iurium fiſ-
calium, poſset quis vti hoc priuilegio.
tamen, (ſalua pace tanti viri) credo
37 contrarium eſſe verius. nempe. ex ge-
nerali ceſsione, non eſſe tranſmiſſum
hoc ius, procedendi executiuè contra
tertios poſſeſſores. vel contra debito-
res debitorum fiſcalium. quia cum hoc
38 modo procedẽdi, vtatur Fiſcus ex ſuà
ſuprema Regalia, ex generali prædi-
cta ceſsione, non ccecebitur dictum ius
39 ceſſum, cum Regaliæ non teáſmitãn-
tur ex generali cõceſsione. ex tradi-
tis per Oliba ad vſati. Alium namque
c.14.n.8. idem Oliba de actio. tom.1.
lib.3. §.pœnales. á n.55. quia conceſsio
regaliarum, ſemper eſt interpretanda
ſtrictè. Sixtinus de Regali. lib.1. c.5.
n.64. Afflic. ad conſti. Regni Neapol.
lib.1.rub.77.n.6. Minſinger. reſpon.1.
n.96. Rollan. á Valle. con.1.n.17.to.2.
& ſic debet fieri expreſſa mentio, de
40 ceſsione iuris competentis ex hac Re-
galia. c. quo ad translationẽ ex. de offi.
delega. Alberi. in l. quoties. 6. de Præ-
ci. Impera. offeren. Ancarra. con. 335.
Abb.con.61. plures alij relati á Pere-
41 gri. de iure fiſci. lib.1. titu.2.n.75. Vnde
emens rem à Fiſco abſolutè, non ha-
bet priuilegia fiſcalia; quo ad Rega-
lias, ſed ſolum in iuribus, quæ ſunt de
natura cõtractus, qui celebratur. quod
42 confirmat Bar. con. 226. allegatus per
Peregri. lib.7. titu.3.n.34. verbo *Aut
vere loquimur*. qui dicit. quod licet Fiſ-
cus, de ſuis rebus proprijs, non tenea-
43 tur vectigal, ſeu onus ſoluere, ſi tamen
res fiſcalis alicui vendatur, tunc em-
ptor non obſtante, quod ſuccedat iure
dominij,

dominij in re, quæ erat Fiſci. tenebi-
44 tur impoſitiones ſoluere. quia excp-
tio illa, eſt de Regalijs, quæ non tran-
ſeunt, niſi in indiuidua conceſsione,
& delegatione facta.
45 In ſumma igitur, ex dictis ſumitur
reſolutio. quod in contractibus ordi-
narijs à Fiſco celebratis, non tran-
ſeunt iura, quæ Fiſco in vim Regaliæ
46 pertinent, tranſire tamen in in vim
exceptionis iura Regalia. quia eo ipſo
quod emptor rerum fiſcalium exci-
pit, euidens eſt, quod proſpicit vtilita-
tem Fiſci. & ſic ius excipiendi, neceſ-
ſario tranſit in ſingularem ſucceſſo-
rem, l. ſi mater. §. idem Iulianus. l. ſi à
te, §. Iulianus. ff. de excep. rei iudica.
Bar. in l. ſi tertius. §. ſi quis prius, ff. de
aqua pluui. arcen. Soci. con. 158. n. 28.
Craue. cō. 148. n. 1. Tiraquel. de retrac.
ligna. §. 1. gloſ. 9. n. 130. & 132. Alex. in
l. 3. n. 4. C. quod metus cauſa. Quęren-
dum vlterius eſt. an in executione,
47 quæ fit pro recuperatione iurium fiſ-
calium, locum habeat exceptio ex cuſ-
ſionis. Hoc dubium fœdere diſtinctio-
nis reſoluendum eſſe credo. videlicet,
quod aut agit Fiſcus, pro debitis cum
eo contractis, contra eoſdem contra-
hētes, aut eorum fideiuſſores, & tunc
48 non habet locum excuſsionis excep-
tio. aut agit contra hæredes eorum,
ſeu hæredes fideiuſſorum, & tunc, ſi-
49 militer nō habet locum. aut verò agit
contra tertios rerum poſſeſſores, quæ
fuerunt debitorum, & hoc caſu locus
50 eſt exceptioni ex cuſsionis. iuxta Tex.
in l. moſchis, & ibi gloſ. ff. de iure fiſc.
Bar. ibidem, n. 1. ratio autem hæc eſt.
51 quia fideiuſſores contrahentes cum
Fiſco, æqualitèr ſe obligarunt, ſicuti
principales, & ſic renunciarunt huic
52 beneficio. quæ ratio etiam militat,
quando agit contra hæredes fideiuſ-
ſorum. quia cum ſuccedant eiſdem fi-
deiuſſoribus, euidens eſt, quod non ha-
53 bēt plus iuris, quā habebat defunctus,
cum nemo in alium plus iuris tranſ-
ferre poſsit, quam habebat.

54 Quando verò agitur conta tertium
poſſeſſorem, tūc locus eſt diſcuſsioni.
quia tertius ille, propriè, non dicitur
debitor Fiſci. quia cum eo neq; cōtra-
xit, neq; quaſi contraxit. & ſic ſolum
ei tenetur actione Reali, ideſt præſu-
55 poſita re detenta, l. in rem. l. officium.
ff. de rei vindicatione. quę actio, in vim
iudicij plenarij eſt proponenda. iuxta
tradita per Fetra. in ſua praxi. in for-
ma actio. Realis per totam. Hanc
56 autem Regaliam exequendi debita
fiſcalia, fuit communicata Deputatis
Generalis Cataloniæ, pro exigendis
tributis Generalitatis, vt benè fuit
ponderatum. in allegationibus factis,
pro contētione ſuſcitata inter Depu-
57 tatos, & CapitaniamGeneralem de an-
no 1638. ratione quarūdam mercium
Frāciæ pag. 12. n. 23. vbi ex Mier. col. 7
c. 7. nu. 6. in Curia Dertuſæ Reginæ
Eleonoris refertur. quod cū iura, quæ
exiguntur à Deputatis, fuerint impo-
ſita, pro defenſione Principatus, & ad
propag andam vtilitatem illius. vt fa-
cilius prædicta iura recuperarentur.
fuit prouiſūm in Curijs. quod rigurò-
ſe recuperarentur, & tanquam iura
fiſcalia, & Regaliæ. ex. c. incipiente.
Item que Vos. Curiarum Dertuſæ de
anno 1365. de exactione iurium Gene-
58 ralitatis. Reges enim in celebratione
Curiarum conceſſerunt Deputatis pro
exactione iurium Generalitatis Re-
galias omnes neceſſarias ad totalem
executionem executionis. quod fieri
potuit Mier. col. 11. cap. *La cauſa de las
Viudas*, fol. 3. col. 2. verbo *Sed nunquid.*
Oliba. ad vſati. Alium namq; c. 3. n. 40
& c. 6. n. 41. Maſtrillo de Magiſ. lib. 1.
c. 12. n. 26. faciūt verba relata ab Oliba
d. c. 6. n. 43. ibi *Nam Rex cum Curia, in
qua Vniuerſitas totius Regni repreſentatur,
habilitat non habiles, & facit capaces non
capaces, ad hæc Regalia etiam magna ob-
tinenda*, & hoc approbauit Philipus
Vinyes in ſuo reſpōſo. allegato, fol. 9.
pag. 2. ſub his verbis: *Goza pues le
Conſiſtorio*

Conſiſtorio de los Deputados por la largueſa, y liberalidad de ſus Principes eſta iuriſdiccion en los caſos de la exaccion de las Generalidades, y de ſu aminiſtracion con prerogativas, que feneſcan alli los pleytos ſin admitir apelacion, ò recurſo para el Principe, y ſu Audientia.

SVMMARIVM.

Regalia eſt, poſſe edificare caſtra in loco ſuperiori, n.1.
Vſaticus Rocas, & vſaticus Camini habent connexitatem, n.2.
Caſtrum fortalitium, nemo poteſt edificare, n.3.
Fortalitium edificare an liceat, n.4.
Cuſtodia liminum Regni, non eſt danda Vaſſallis, n.5.
Caſtrum quid ſit, n.6.
Caſtri ſignificationes, cum ſequentibus, num. 7.
Caſtrametatum ſolet dici caſtrum, n.8.
Caſtrum non debet eſſe grande, n.9.
Caſtrum propriè quid ſit, n.10.
Caſtrum an debeat habere territorium, num.11.
Caſtrum quotuplex ſit, n.12.
Caſtrum terminatum qualiter cognoſcatur, n.13.
Caſtra non terminata propriè qualiter appellentur, n.14.
Caſtrum ex ſe nullam habet iuriſdictionem, n.15.
Regalia edificandi caſtra, in quo conſiſtat num. 16.
Regalia eſt terminare, & diuidere terminos, n.17.
Caſtra terminata in Catalonia, qualiter poſſideantur, n.18.
Licentia Principis an requiratur, ad poſſidendum caſtra terminata, n.19.
Caſtra terminata in Catalonia, qualiter poſſideantur, & fiant, n 20.
Caſtra terminata, quam iuriſdictionem habeant, n.21.
Caſtri terminati iura, an praeſcribantur num.22.
Iura caſtri quo tempore, & modo praeſcribantur, n.23.
Caſtri terminati, iurium praeſcriptio qualis num.24.
Vſaticus Rocas, an practicetur, n.25.
Caſtrum edificare an liceat, in emulationem alterius, n.26.
Caſtrum dirutum an perdat priuilegia, num. 27.
Caſtrum dirutum an ſine licentia poſſit redificari, n.28.
Redificare eſt facultatis, n.29.
Praeſcriptio in facultatiuis an habeat locum, n.30.
Facultatiua iura an praeſcribantur, n. 31.
Caſtrum redificatum an habeat priuilegia caſtri antiqui, n. 32.
Congregationem Domorum ſine Principis licentia facere, nemini licet, n.33.
Villa quae dicatur, n.34.
Villa vbi ſita ſit, n.35.
Villa ex quot domibus dicatur erecta, n.36.
Villa non poteſt nominari ſine Principis authoritate, n.37.
Vniuerſitates an poſſint ſe congregare ſine Principis licentia, n.38.
Mures edificare, an poſſint Vniuerſitates, ſine Principis licentia, n.39.
Muri quando poſſint conſtrui, ſine Principis licentia, n. 40.
Bona Vniuerſitatis ad quid expendenda, num.41.
Impoſitiones Vniuerſitatum qualiter expendendae, n.42.
Muri perforari non poſſunt, ſine Principis licentia, n.43.
Edificare ſupra muros quando liceat, num 44.
Vniuerſitates quando poſſint perforare muros, n.45.
Murorum plura remiſſiuè referuntur, num.46.
Regalia operum publicorum in quo conſiſtat, n.47.
Publica opera facere, an poſſit praeſcribi num.48.
Praeſcriptio quando locum habeat circa opera publica, n.49.

Foeudum

Fœudum quando dicatur remiſſum, n.50.
Iuriſdictio quando dicatur conceſſa, n.51.
Iuriſdictio per quæ verba cenſeatur conceſſa. n.52.
Merum Imperium per quæ verba dicatur datum. n.53.
Territorio conceſſo, an data dicatur iuriſdictio, n.54.
Iuriſdictio quando dicatur data priuatiuè ad Principem, n.55.
Opera publica à Ciuitate Barcinone qualiter fienda, n.56.
Platæ, & vici quo ad ſolum ſunt Regis, num.57.
Opera priuata qualiter fienda in Ciuitate Barcinone, n.58.
Operarij Ciuitatis Barcinone curant de Politica Ciuitatis, n.59.
Edificare an liceat in loco publico, n.60.
Ædificia facta ſine licentia in loco publico, an demolienda, n.61.
Opus factum ſine licentia in loco publico an ſit conſeruandum, n.62.
Ædificium difforme eſſe, qualiter conſideretur, n.63.
Solarium quid ſit, n.64.
Loca publica quæ dicantur, n.65.
Regalia operum publicorum in quo conſiſtat, n.66.
Operum publicorum materia vbi tractetur, n.67.
Opera publica fieri an pacto prohiberi poſsit, n.68.
Rex an pacto poſsit ſe obligare, non facere opera publica, n.69.
Succeſſor in Regno quando ſit obligatus ſeruare pacta predeceſſoris, n.70.
Pacta prædeceſſoris quando teneatur ſeruare ſucceſſor, n.71.
Palatium Regium multa habet priuilegia num.72.
Palatio Regio non poſſunt adherere edificia priuata, n.73.
Palatia Regia incumbit in Catalonia Baiulo Generali ea defendere, n.74.
Barcino ciuitas poteſt conſtruere qualibet fortalicia, n.75.

Cap.33. De Regalia circa opera publica.

HABET etiam Rex,
in Catalonia ius quod
1 dam Regaliæ iã alias
de iure communi, ſed
in Catalonia fundatur in vſatico. *Rocus.*
2 qui eſt conſtitutus in conſtitutionibus, in titulo de operibus publicis.
quem vſaticum ateſtatur Marquillas
(eum declarando) habere connexitatem cum vſatico. *Camini, & ſtrata,* ſito in eodem volumine cõſtitutionum,
ſub titulo de commer. & ſecuri. vſatum, & ſic Iacobus de Monte Iudaico,
3 ſimul tractat hos duos vſaticos. mihi
fol. 125. in titulo quæ ſint poteſtatis.
ex quo vſatico deſumunt pro concluſione, quod ex illius diſpoſitione pro-
4 hibetur, quilibet fabricare caſtrum,
ſeu fortalicium in locis altis; & Rochis. & in Regni confinibus. & hoc
vltimum, eſſe de iure communi ateſtatur. Ioan. Garci. de Hiſpano. nobi.
gloſ.1. §.1.n.7. ex l.2. C. de fundis li-
5 mo. lib.11. vbi gloſa ait. quod cuſtodia
liminum Regni, non eſt danda priuato. & ibi Ioan. de Platea dicit. quod
in limine Imperij; non licet priuato habere caſtellum. Anto. Gomez
in l.46. tauri. n.14. Caſtillo de tertijs
c.41. n.95. Calix Ramirez de lege Regia. §.16. n.64. Sed vt huius Regaliæ
intrinſecum percipiamus, quærẽdum
6 prius eſt. quid ſit caſtrum. & quid ſub
eo nomine comprehẽdatur. Caſtrum
in Catalonia appellatur, receptaculum in loco alto, & excelſo conſtructum. Iuxta vſaticum caſtrum. qui ſi-
7 tus eſt in titulo de operi. publi. Caſtrum etiam appellatur, quod muro
iungitur. vt ateſtatur Meno. lib.3.
præſ. 97. n.2. quod ex communi viu loquendi, ſic appellari ex Oldral. con.
321. n.7. & ex alijs ateſtatur Meno. vbi
ſupra.

ſupra.Fontanella de pac.nuptia. to.1.
clauſ.4. gloſ.11. in principio vbi re-
8 fert alias ſignificationes. ex quibus
meliorem adducere videtur Boeri.de-
ciſ.212.n.16.per Fõta.allegat. dicens.
quod caſtrum eſt locus caſtrametatus
ſine fortificatus, vt in eo plebs poſ-
ſit ſe tueri ab inimicis, tanquam in
9 tutiſsimo præſidio.quod voluit Loſeus
de iure vniuerſitatis.1.p.c.2.n.36. di-
cens.eſſe caſam altam, & fortem non
multum ſpacioſam, ne multa egeat
cuſtodia.l.quicunque caſtellorũ. C.de
fundis limitrophis lib.11.Doctores in
c.ſi Ciuitas de ſenten. excommu-
ni.in 6. Bar. in conſtitu. qui ſint re-
beldes. verbo Lombardiæ n.4. idem
tradit Marqui.ad dictũ vſaticum ver-
bo *Quæro decimo.quid ſit caſtrum.* abſo-
10 lute tamen hoc nomen prolatum,in-
telligitur pro re particulari, veluti
palacio,ſeu domo forti,vallis, & mu-
ris munita.tradit Cancer.lib.3. varia.
c.13. de iuribus caſtro. In princi. fa-
ciũt tradita per Loſe. de iure vniuer.
11 1.p.c.2.n.38.vbi ateſtatur caſtrum eſſe
ſine vniuerſitate, ideſt ſine diſtrictu
& territorio.ex l. per Prouincias,C.
de edifi. priua. Hoc autem nomen
12 *Caſtrum* duas habere ſignificationes
ateſtatur Fontan.vbi ſupra n.2.dicens
eſſe in Catalonia caſtrũ terminatum,
& caſtrum non terminatum.ita iuxta
diuiſionem traditam á Socar. ad con-
ſuetudinem Cataloniæ c. ſi verò ali-
13 qui allodiarij à n.43. pag.178. ita vt
caſtrum exiſtens in loco alto,& ſub-
blimi,dicetur terminatus,ſi terminos
confines habeat,iuxta vſati.hoc quod
iuris eſt Sanctorum.dum modo in hac
poſſeſsione ſteterit, a retro immemo-
riali tempore, cuius inicij apud ho-
mines memoria non extat.

Alia verò ſunt caſtra, quæ territo-
14 ria non habent,& hæc proprio nomi-
ne,dici poterunt fortalicia,iuxta tra-
dita per Fontanel.dicta gloſ.11.n. 20.
15 quia caſtrum eo quod caſtrum,nullam
hebet iuriſdictionem, vt ateſtatur
Mier.ad conſti.Reg.Petri.2. in Curia
Barcinone c.42. de offi. Vicarij n.6.
pag.42.in nouis.iuxta quã diuiſionem
16 dicendum eſt. quod ius Regaliæ ex
dicto vſatico conſiſtit, in hoc. quod
nemini licet in Catalonia edificare
caſtrum in Rochis altis,vt ſit,& dica-
tur caſtrum terminatum. quia termi-
17 nare,& edificare.fortalitia. eſt de Re-
galibus,& ſic interpretatur hunc vſa-
ticum Socar. In c. ſi verò aliqui allo-
diarij n.24.& 34. Cali.in Marga. fiſci
dubio.8. n.15. Guiler.de Valleſica. ad
vſati.ſi quis cõtradixerit mihi pag.77
Socar.ad conſuetu. Catalo. c. ſi aliqui
18 allodiarij n.38.mihi pag.176.Mier.ad
conſti.Reg.Petri 2. in Curia Barcin.
cola.2.c.42.n.96.mihi pag.49.in no-
uis. hoc idem aſſeuerare Auendaño
de exequen.mãda.Princi.1.p.c.4.n.4.
refert Cancer.lib.3. varia.c.13. de iu-
rib.caſtro.n.18.Afflic.in titu.quæ ſint
19 Regaliæ nu.68. & in Catalonia non
poſſe caſtra poſsideri ſine expreſſa
Principis licencia. ateſtatur Calic. in
Marga.fiſci.dubio 8.n.19.licet de con-
ſuetudine contrarium ſeruetur.

20 Caſtra autem terminata in Catalo-
nia,non poſſe conſtrui ſine Regis li-
cẽcia,exiſtimo.eo quod, caſtrum cum
ſit terminatum, de cõſuetudine Ca-
taloniæ,habet certam iuriſdictionem,
quam Practici Catalani dicunt eſſe
21 banni quinque ſolidorum,vt ateſtatur
Mier.& alij relati per Cãcer.3.p.c.13.
de iuribus caſtro.á n.24.& maximè 33.
22 vbi refert cætera iura,quæ caſtra ter-
minata habent intra Cataloniam.quæ
iura inpreſcriptibilia eſſe ateſtatur
Cancer.ibidem.niſi interuerſa eſſent,
23 ob contradictionem aliquorum. quia
ſi à die contradictionis lapſi ſint tri-
ginta anni,ius illud præſcriptum cen-
ſetur.iuxta tradita,ex mente Marqui-
lles,& Socarrats,& aliorum per Can-
cer.3.tom.vari.c.13.de iuribus caſtro,
à n.38.& hoc eſt quod dicit Guiller-
mus

24 mus de Valleſica ad vſaticum *Si quis*
contradixerit, n.2. circa finem vbi poſt
quam dixit obſeruantiam dicti vſati-
25 ci *Recas* in deſuetudinem eo tempo-
re abijſſe, confirmans exemplaribus.
Vicecomitis *de Caſtellbo*, & Iudicis
de Arborea: dicit. licere Comitibus,
Vicecomitibus, Baronibus, & Ciui-
bus, fortitudines facere ſine Princi-
pis licentia. concludit tamen. eas non
gaudere priuilegijs caſtrorum.
Sciendum tamen eſt. quod ſi caſ-
26 trum fieret in emulationem alterius,
non liceret illud edificare. vt ex men-
te Bar. in l. fina. C. de Collegijs illici.
& in l. 1. ff. quod cuiuſque Vniuerſita-
tis nomine, & in l. opus, ff. de noui
oper. nũcia. tradit Guiller. de Valleſi-
ca vbi ſupra; Marqui. ad dictam vſati.
Rocas in fine. Socara. d. conſue. Catalo.
c. ſi verò aliqui allodiarij n.21. mihi
pag. 173.
Sed ſciendum eſt. quod licet caſ-
27 trum antiquum, fuiſſet dirutum, &
amiſiſſet iura caſtri. ex l. ſi vſusfructus.
§. vi. ff. quib. modis vſusfruc. amitatur
l. pater tuſculanus. ff. de lega. 3. Caſſa-
na. con. 26. n. 27. hoc autem intelligẽ-
dum eſt. vbi caſtrum eſſet dirutum ex
legis diſpoſitione, non verò caſu for-
tuito. vt tradit Pariſi. con. 101. n. 34.
1. p. tradit Cancer. 3. tom. vari. cap. 13.
28 à n. 50. & ſic dato. quod eſſet dirutum,
poterit ſine noua licentia redificari.
Bouadilla in ſua Politi. to. 2. lib. 3. c. 5.
De las obras publicas, à n. 14. Guiller.
de Valleſica ad vſati. *Si contradixerit*.
mihi pag. 27. verſ. Sed an quilibet in
ſuo alodio circa medium, confirmans
ſuum dictum n. 3. ex l. cum delationis.
§. aſinam molendinariam. ff. de fundo
inſtruc. gloſ. notabi. in l. 1. §. edificare.
verbo reficere. ff. de non inſer. Bar. in
l. de pupillo. §. ſi quis riuos. ff. de noui.
29 oper. nuncia. quia cum redificatio ſit
meræ facultatis facti, & non iuris, iux-
ta tradita per Oliba de actio tom. 2.
30 p. 3. lib. 3. §. 3. n. 86. quæ facultas nun-
quam præſcribitur. l. viam publicam.
ff. de via pub. cum ſimilibus niſi fa-
31 cultas iſta tergiuerſata eſſet ex facto
alicuius. iuxta notata per Bal. con. 241
lib. 2. ad finem Bar. & cæteri Scriben-
tes in l. fina. ff. de vſuca. l. quo minus.
n. 26. ff. de flumi. & hoc caſu prædictũ
32 caſtrum redificatum, eadem iura, &
priuilegia retinebit, quæ antea habe-
bat. iuxta tradita per Alex. con. 43.
volum. 1. Alber. in l. ſi vſusfructus, ff.
quib. mo. vſusfruc. amitatur Marqui.
in vſati. hoc quod iuris eſt Sanctorum
verb. *Quæro an deſtructo*, fol. 307. col. 2
Socar. in commemora. Petri Alberi.
c. & ſi tibi n. 6. fol. 53.
33 Ex prædicta etiam Regalia fit. quod
non licet aliquibus hominibus, ſe cõ-
gregare in campo, ſeu in domibus,
congregatis edificare faciendo locum
in forma Vniuerſitatis, ſeu Villæ, ſine
Principis licentia. vt eſt Tex. in l. 1.
C. ſi Curia relicta, ciuita. edifica. lib. 10.
quo iure cautum eſt. quod ſi Ciues re-
licta Ciuitate, domus particulares, edi-
ficauerint, veluti rura, ab eis euincun-
tur, & Fiſco applicabũtur. dicitur au-
tem Villa. congregatio hominum, &
34 vnitas quarũdam domorum ſine mu-
ris, quaſi vallis vallata, & circundata.
quia non tuitione murorum, ſed val-
latione fortificatur. quia Villa di-
citur illa, quæ eſt extra muros Ciui-
35 tatis. l. 1. C. de ruſticani. ad vllum ob-
ſequium deuo. lib. 11. Bar. in l. 1. §. ſiue
autem n. 1. ff. de noui. oper. nuncia.
Iaſ. in l. hæres. §. 1. n. 8. de lega. 1. & in
l. 88. §. qui fundum n. 5. ff. eod. Franciſ.
36 Marcus deciſ. 366. n. 27. Bar. in dicta l.
ſi hæres. §. 1. gloſ. in §. & quidem na-
turali verbo *Vallis* inſti. de rerum di-
uiſio. Loſeus vbi ſupra n. 39. Congre-
gationem autem quinque domorum,
appellauit Villam Alex. in l. 31. n. 7.
C. de teſtamen.
Licet autem congregatio ſit plu-
37 rium domorum, tamen congregati,
non poterunt nomine Vniuerſitatis
nominari,

nominati. ſine ſuperioris licentia. Al-
ber. Bruno. con. 29. n. 10. lib. 1. Mar-
quil. ad dictum vſati *Rocas*. Cancer.
38 3. tom. vari. c. 13. n. 111. & 167. neque
poterunt ſe congregare poſt quam
ſe coadunarunt, (cùm fuerit factum
ſine Principis licentia) etiam ob
iuſtam cauſam. Cancer. vbi ſupra
39 num. 116. Sed nunquid ipſi ad eorum
cuſtodiam poſsint muros conſtrue-
re? In quo dubio diſtinguendum eſt.
quod ſi muri fiant expenſis proprijs
habitantium in villis, poterunt ſine
40 Principis licētia eos conſtruere. iux-
ta tradita per Rollan. con. 84. n. 21.
lib. 2. & ex allijs quos allegat Cancer.
3. tom. varia. c. 13. n. 56. quia bona ip-
41 ſius vniuerſitatis, propria ſunt ad
conſtruenda opera publica, iuxta tra-
dita per Bouadi. tom. 2. lib. 3. c. 5. n. 8.
ex l. ne ſplendediſsimæ, C. de oper.
publi. l. fina. C. de vecti. & com. nec
mirum, quia vniuerſitates de rebus
ſuis poſſunt quid quam facere, ex l. fi-
na. & ibi gloſ. ff. quod cuiuſque vni-
uer. Specula. in Titu. de executio. ſen-
ten. §. ſequitur verbo *Quid ſi vniuerſi-
tas*, Bar. con. 180. vol. 1. Ioſeph. Ludo.
deciſ. 43. multi relati à Capiblan. de
iure Baro. Pragm. 14. n. 22. & 23. Gri-
uelli. in deciſionibus Senatus Dolani.
deciſ. 11. n. 18. Ægidius Boſsius in Ti-
tu. de Principe n. 95. & 96. vbi poſt
quā dixit, quod collectam ſolus Prin-
ceps imponere poteſt, ex l. vni. C. de
ſuper indic. lib. 10. dicit ſecus verò
eſt ſi vniuerſitates indigeāt ad ſuum
commodum. per Bar. & Doctores, in
l. 4. §. actor. ff. de re iudi. Capiblan.
de iure Baron. §. 11. n. 19. Cancer.
3 tom. variar. cap. 17. num. 199.
idem cap. 4. num. 222. & c. 17. n. 208.
Si verò ad conſtructionem eorum,
ſint expendendæ pecuniæ, quæ ex
42 impoſitionibus ſuper mercibus, re-
cipiendæ ſunt, tunc ſine Princi-
pis licentia, muri conſtrui non pote-
runt.

43 Ex quibus inferebat Cancer. vbi
ſupra num. 57. (quod aſſerunt etiam
relati per eum) quod non licet pri-
uatis perforare muros Ciuitatis, ſeu
Villæ ſine Principis licentia, & hoc
ſic practicatur. quod in Baiulia Ge-
44 nerali, conceduntur ſtabilimenta fa-
bricandi feneſtras, ſeu porticellos,
vulgo Catalane dictos *Terrats*, ò *So-
lanes*, ò *Porxos*, in domibus conti-
guis muribus Ciuitatum, annuo cen-
ſu impoſito ſoluendo Baiuliæ, ſeu
eius Receptori. Vniuerſitatem verò
pro ſuo ſeruicio, ſeu vtilitate, poſ-
45 ſe abſolute eos perforare abſque
licentia. ex gloſ. in l. ſacra. 5. muros.
ff. de rerum diuiſio Boer. deciſ. 232.
de murorum conſtructione, & fa-
46 brica, & de cura, & vigilantia eo-
rum, & an ſit melius, quod Ciuita-
tes, ſeu Villæ ſint ſine menijs vi-
de plura tradita per Bouadill. in
ſua Politica. tom. 2. lib. 4. cap. 6.
à num. 17. cum ſequenti. vbi de per-
ſonis obligatis ad conſtructionem, &
reparationem murorum.

Licet autem virtute huius Re-
47 galiæ, non poſsint priuati, edifica-
re fortalicia ſine Principis licen-
tia. & illius conceſsio ſit Regalia,
hæc tamen non eſt de Superiori-
bus. & ſic poterit præſcribi ius edi-
ficandi, legitimo tempore. vt la-
tius dicetur infra. in cap. 43. de
præſcriptione Regaliarum. Sed ſum-
48 mariè hic dico. quod hoc ius edi-
ficandi, poterit adquiri præſcrip-
tione, vt tradit Marquil. in dicto
vſati, *Rocas*, verbo *Quæro octauo*.
hoc idem tradit Socar. ad conſue.
Catalonie, cap. *Si verò aliqui allodia-
rij*, num. 38. pag. 176. dicens. inme-
49 morialem poſſeſsionem, requiri ad
præſcribendum hoc ius edificandi
caſtrum terminatum in rochis, ſeu
in confinibus Regni. ex principio
illo tritiſsimo. quæ ſunt conceſsibilia,
ſunt præſcriptibilia.

50 Data autem ſimpliciter. facultate
edificandi caſtrum à Rege, liberum
omni ſetuicio, & ſubiectione etiam
fœudali cencetur remanere caſtrum,
ex mente Bal.con.301. volum.3. & in
c.ſignificauit de reſcrip.Bero.con.65.
num.98.lib.1.Deci.con.468. Rollan.
à Valle con.50. num.23. & 27. lib.3.
& ex alijs tradit Cancer. lib.3. vari.
51 cap.13. n.130. non tamen erit inmu-
ne quo ad iuriſdictionem, quia quoad
eam ſubeſt Regi. vt poſt Paulum
de Caſtro notat Alber.Brun.con.157.
verbo *Nec obſtat.* Cancer. ibidem
num.132. niſi in conceſsione faculta-
tis, adieciſſet verba importantia con-
52 ceſsionem iuriſdictionis. veluti ſi di-
xerit vna cum iuriſdictione. quia
cenſebitur conceſſum merum Impe-
53 rium, & mixtum. iuxta tradita per
Bar.in l.Imperium, ff.de iuriſdic.om-
ni.Iudi.Abb.& Felin.in c.quod ſedes
de offi. ordina. vel ſi in conceſsione
54 edificandi caſtrum, aſsignauerit ter-
ritorium. quia tunc cenſetur Regem
dediſſe iuriſdictionem. M er.ad cõſti.
Reg.Petri 2.cola.2.cap.42. à nu.49.
De terminatione diſtrictuum, men-
tionem facit Oliba de actio. tom.1.
55 lib.3.cap.3. à num.37. & ex tali con-
ceſsione, iuriſdictio cenſetur conceſſa
priuatiuè ad Principem. Pluribus re-
latis hanc ſequentibus ſententiam, &
reſolutionem tradit Cancer. 3. tom.
varia.c.13.á n.155.

Vnum tamen pro coronide hu-
56 ius capitis animaduerte. quod in hac
Ciuitate Barcinone. Si opera publi-
ca ſint Ciuitatis, debet obtineri prius
licentia à Baiulo Generali ſi opus
conſtruendum ſit in platea publica,
57 ſeu vico, & hoc ratione ſoli. quia pla-
tæ, & vici quo ad ſolum, ſunt Regis.
& ſic fuit prætticatum quando Ciui-
tas edificauit Sacriſtiam iuxta Tem-
plum Sancti Sebaſtiani. de quo mag-
na fuit ſuſcitata controuerſia inter
Ciuitatem, & Baiuliam Generalem.

58 Si verò opus ſit fabricandum á parti-
culari, tunc quo ad ſolum obtine-
tur à Baiulo Generali pro ſoli inte-
reſſe. quo verò ad edificium, quate-
nus eleuatur ſuper terram, petitur
59 licentia ab operarijs Ciuitatis. ad
quos expectat politica, ſeu difformi-
tas Ciuitatis. ſimiliter ſi via aliqua,
ſeu vicus eſt claudendus, vel mutan-
dus, à dictis duobus eſt obtinenda li-
centia. nempe à Baiulo Generali, &
operarijs. & ſimiliter ſi tractetur de
edificanda domo iuxta locum vul-
go nuncupatum *Cantonada* concur-
rit enim Baiulus Generalis ratione
ſoli, vt dictum eſt. operarij verò con-
currunt ratione politicæ ipſius Ciui-
tatis.

60 Ex quibus apparet. quod ſi aliquis,
ſua propria auctoritate, in platea;
ſeu vico publico aliquod opus fabri-
cauerit, poterit impune deſtruj. nec
præſcriptio ei proderit. l. præſcrip-
61 tio temporis. C.de operi.publici. nec
mirum. quia ex dicta lege tollitur
præſcriptio. quod declarat Acur. ibi-
dem gloſa. verbo *Faciam*; dicens.
62 quod ad hoc vt poſsit demoliri opus
publicum, nõ ſufficit, quod ſit factum
ſine licentia; ſed vltra hoc requiri-
tur, quod ſit difforme in aſpectu, aut
quod ſit damnoſum Reipublicæ.
quia ſi non ſit difforme, vel damno-
63 ſum Reipublicæ, non deſtruetur. ſed
ei imponetur aliqua annua preſta-
tio, in beneficium vniuerſitatis. l.2.
§. ſi quis nemine, ff. ne quid in loco
publico. & ibi Acur. verbo *Deponere.*
quam preſtationem annuam, *Sola-
rium*; appellat Iure Conſultus. in
64 dicto §. ibi, *Vectigal enim hoc, ſic
appellatur Solarium ex eo, quod pro ſo-
lo pendatur*, nec mirum, cum facto
edificio, ſi demoliretur, fieret vrbs
difformis. ex l.fina ff.ne quid in loco
publici.

65 Loca publica ea ſunt, quæ publicis
vſibus ſunt deſtinata. vt ex mente
labeonis

labeonis refertur in dicta l.2. §.publici loci.ff.nequid in loco publico.

66 Sed com ho lueo,non ſit agẽdum de eſſentia operum publicorum, niſi quatenus in eis ſe fundat, ius ſupremæ Regaliæ,de illis nil amplius congeram. lector verò cupidus ſciendi

67 quæ hæc concernant,videat Titulum. ff.& C.de operl.publici.ff.ne quid in loco publico. l.ſeruitutes. §.publico. ff.de ſerui.l.2. §. ſi quis á principio, ff.ne quid in loco publico.l.opus nouum.ff.de operi.pub.l.intra, & l.nemo C.eod.Bouad.in ſua poli. tom.2. lib.3.c.5.& in alijs digeſtorum,&Codicis titulis abſolute hæc materia tractatur, vbi cupidus lector inneſtigare poterit, cum ius Regaliæ iuxta vſaticum *Rocas*, iam ſit explicatum.

68 Sed quæri poteſt.ao pacto fieri poſſit, ne opera publica, in aliquu loco fiant.& in hoc ſciendũ eſt. quod ſi loquimur in Principe, & ipſe nomine dignitatis, promiſerit ſe non facturum aliquod opus publicum in aliquo loco, tunc remanebit obligatus,

69 non ſolum ipſe ad pacti obſeruantiam,verũ etiam,& ſucceſſor in Regno. Deci.in c.1. de probatio. & ibi

70 Anto.de Buttio. Felin. & Abbas aſſerentes. ſucceſſorem in dignitate, teneri obſeruare pacta, quæ ſuus præ-

71 deceſſor nomine dignitatis fecit. & de hoc particulari pacto obſeruando. de non facienda opera publia vide Iacobi. in inueſti.in princi.col.2. verbo. *Sed an Princeps.* Martin. de Lauden.in tracta. de Principe. verbo *Centeſimus vigeſimus ſeptimus contractus.*Bertachi. in tracta.de Epiſ. 4.p. q.54. verbo *Quid de Rege ſuccerore,* Bal.con.341.col.3. Marta de iuriſdic. 1.p.c.41.n.7.

Palacium Regium opus publicum

72 reputatur,dum nomen retinet. iuxta tradita per Horati. Montano. de Rega.titu.Palacia in Ciuitatibus,&ſic ei, edificia priuata cohęrere non poſſunt.

73 ex l.quicunque, ff. de operl. publi. ex l.vni.C.de Palat.lib.11. vbi Imperatores Theodoſius eſt Valenti. ſic loquuntur *Conſecratas nobis ædes.ideſt inclyta Palatia ab omni priuatorum vſu,& cõmuni habitatione excipimus.*ex quibus ateſtãtur.Iſernia,Afflic.& cõmuniter Doctores deſign.Sixti.de Rega.lib.2. c.17.n.2.& 3. priuilegia enim Palacij Regij retinet.Exquibus cum in Villa de Vilafranca del Panades. quidam vicinus Palacij Regij, quod eſt iuxta Eccleſiã maiorẽ dictæ Villæ.ex Regio priuilegio conceſſo maioribus nobilis Don Cæſaris Babau,& de Vilalionga poſſideat d.Dõ Ceſar Babau,& de Vilallõga Palaciũ Regiũ cũ obligatione hoſpitãdi in eo Regem.quocieſcunq. peruenerit ad dictã Villã, & preſtãdi quatuor lectulos,& duſcẽtas ſcutellas, & quatuordecim vaſa lignea. provt fuit die 2.Maij anni 1632.quãSereniſſimus Rex Philipus 4.traſiuit per dictã Villã d Dõ Gæſar Babau, & de Vilallonga prædictũ ſeruiciũ preſtitit. Et ſic retinendo Palacium Regium hoc nomen, ex ſeruitute prædicta, ex quo in eo debet commorari neque in alia domo poteſt dictus Don Cæſar habitare,ex dicta l.quicunque, & ex l.vlti.C.de offi.Recto.Prouin. Sixtinus dicto cap. 17. num.6. Inde cũm quidam vicinus, extendendo ſuam domum ſupra quendam vicum exiſtentem intra dictam domum, & Palacium,Tigna inmiſiſſet in parietem Ipſius Palacij Regij. Sententia lata in Baiulia Generali, fuerunt demolita opera illa. eo quod nemo poteſt cohærere edificia priuata ſua, Palacio Regio, nec ædificijs publi-

74 cis. vnde ad maiorem corroborationem. ex deliberatione Regij Conſilij Patrimonialis, fuit deliberatum, quod ſupra hoſtium dicti Palacij, apponerentur arma Regis, ſculpta in lapide. provt de menſe Nouembris 1638. fuerunt apoſita,

S 2

poſita, & preconia de mandato Admodum Illuſtris don Thomæ Fontanet de Regio Concilio, & ſuo locumtenentis in Officio Baiuli Generalis, ſub pœnis quingentorum ducatorum, & alijs arbitrio Regis, contra quaſcunqque perſonas, quæ in dictum Palacium, ſeu ſcutum aliquid facere, ſeu corrumpere attentarent. quod preconium fuit publicatum, in dicta Villa. & reperitur Regiſtratum in Baiulia Generali in Regeſtro intitulato Preconitzationum. lib. 5 fol. 95.

Ciuitas verò Barcinone hanc Regaliam habet communicatam, ex pri-
75 uilegio eidem cōceſſo per Sereniſsimum Regem Petrum, die 10. Auguſti 1357. quod eſt regeſtratum in lib. 2. viridi recondito in Archiuo Ciuitatis, fol. 185. in & cum quo fuit conceſſa facultas Ciuitati conſtruendi quecunque operà publica, mures, turres, valles, & quælibet fortalitia, ex quo euenit de anno 1633. exiſtente tunc Locumtenente Generali Sereniſsimo Cardinali Infante Ferdinando. cum Ciuitas Barcinone ante oſtium Ciuitatis verſus mare edificaretquandā parietem lapideam ad cuſtodiam ipſius Ciuitatis (quam *Parapeto* appellant) ex parte dicti Sereniſsimi Infantis fuit mandatum Conſiliarijs, quod ceſſarent conſtruere illud opus, ex parte dictæ Ciuitatis vno, & eodem tempore, fuit Sereniſsimo Infanti oſtenſum dictum priuilegium, & non ceſſante in opere, fuit ad totalem finem per ductum provt oculis cernitur.

SVMMARIVM.

Pœnas imponere, & mulctas ius eſt Regaliæ. n. 1.

Mulctarum, & pœnarum materia vbi tractatur, n. 2.

Mulctas, & pœnas an poſsint apponere Iudices pedanei, n. 3.

Mulcta, & pœna an differant, numero 4.

Pœna, & mulcta an confundantur, num. 5.

Mulcta à quo imponatur, n. 6.

Mulcta eſt Iudici arbitraria, numero 7.

Pœna quid ſit, n. 8.

Pœna quotuplex ſit, n. 9.

Pœna an ſit Generalius nomen, quam mulcta, n. 10.

Mulcta admittit appellationem, numero 11.

Pœna non admittit appellationem, numero 12.

Appellari an liceat ab in curſu pœnæ, num. 13.

Pœnarum appoſitio eſt de Regalijs, numero 14.

Pœna cui Fiſco ſit applicanda, numero 15.

Confiſcatio bonorum cui applicetur, numero 16.

Pœna antè executionem, requirit declarationem incurſus, n. 17.

Pœna venit in conſequentiam, n. 18.

Actio duplex concurrit in delictis, n. 19.

Cauſa quando dicatur ciuilis, ſeu criminalis, n. 20.

Cauſa quando dicatur criminalis, n. 21.

Dignius attrahit minus dignum, n. 22.

Quod principaliter agitur, hoc attenditur, num. 23.

Pœna appoſita, nō applicata, cui expectet num. 24.

Criminalis, vel ciuilis quando iudicetur actio, n. 25.

Pœna treuguarum cui expectet, n. 26.

Treuguarum

Trenguarum fractarum pœna, an faciat cauſam ciuilem, vel criminalem, n.27.
Imponere pœnam in vim ſtatuti, eſt Regalia, n.28.
Pœnæ appoſitio in caſu particulari, eſt iuriſdictionis, n.29.
Iuriſdictio ſine modica cohertione nil valet, n.30.
Vniuerſitas an poſsit imponere pœnam, pro obſeruantia ſui ſtatuti, n.31.
Habens facultatem ſtatuendi, habet etiam ad imponendum pœnam pro obſeruantia num.32.
Statuta non obſeruare, idem eſt atque non fieri, n.33.
Pœna conuentionalis quando exequatur, num.34.
Pœna poſita ab vniuerſitate, qualiter exigatur, n.35.
Iudex declarans aliquem incidiſſe in pœnam, exercet officium mercenarium, num.36.
Iudex quando ſeruiat legi, n.37.
Iudex eſt legis miniſter, n.38.
Iudex non poteſt pœnam minuere, n.39.
Pœnam minuere ſolus Princeps poteſt, num. 40.
Pœna Fiſco applicata, à quo peti poſsit, num. 41.
Actio Fiſcalis, andicatur popularis, num.42.
Punitio delicti, tendit ad vindictam, num.43.
Delicta impunita non remanere, intereſt Reipublicæ, n.44.
Pœna à quo exigenda, n.45.
Exceptio eſt actionis excluſio, n. 46.
Delictorum publicorum accuſatio, pertinet Fiſco, n.47.
Pœnæ executionem quando poſsit inſtare priuatus, n. 48.
Particularis quando poſsit agere ad pœnam, n.49.
Accuſationes publicæ ſunt ſublatæ, numero 50.
Mulcta à quo Iudice poſsit imponi, num. 51.
Iudex quilibet an poſsit imponere mulctam, n.52.
Mulcta an generaliter imponatur, & quid operetur, n.53.
Merum Imperium habens, qualiter poſsit imponere mulctam, n.54.
Mulcta an imponatur ab habente merum Imperium, n.55.
Iudex quilibet poteſt mandare ſibi pareri in ſua iuriſdictione, n.56.
Mulctarum diuerſitas, an conſideretur, num. 57.
Mulctarum remiſsio, an fieri poſsit, num.58.
Mulctas, an poſsit imponere Iudex delegatus, n.59.
Iudex delegatus, an mulctare poſsit, numero 60.
Mulctarum modus, an ſit in vſu, numero 61.
Delegati Iudices qualiter procedant. ad obſeruationem ſuarum ſententiarum, num.62.
Delegatus qua forma ſuam exequatur ſententiam, n.63.
Delegatus à Principe, qualiter exequatur ſuam ſententiam, n.64.
Delegatus intra quod tempus, poſsit exequi ſuam ſententiam, n.65.
Mulcta impoſita, quo tempore duret, num.66.
Mulctæ appoſitio, à Iudice valde eſt conſideranda, n.67.
Iudex abſque iuſta cauſa, non poteſt mulctam aponere, n.68.
Præceptum iniuſtum non obligat, numero 69.
Creditores qualiter præferantur in executione pœnarum, n.70.
Mulctas remittere, an poſsit Iudex, num. 71.
Mulctæ ſunt in fructibus iuriſdictionis, num.72.
Mulcta cui ex dominis pertineat, n.73.

S 3 Cap.34.

Cap. 34. Regalia imponendi, & exequendi pœnas, & mulctas.

1 INTER alias Re-
galias, enumerat Af-
flictis in tractatu de
fœudis, eam, quæ cō-
ſiſtit in iure imponē-
di pœnas, & mulctas,
eaſque exequēdi. Roſcentau. de fœud.
tom. 1. c. 5. de Regalibus, concluſio 49.
de qua materia, dicunt eſſe Titulum,
2 C. de modo mulctarum. In quo titulo
expreſsè innuere videntur l. 2. & 3.
quod facultas mulctādi, ſolum Prin-
cipi permiſſa erat, cum denegatum
eſſet Procuratori Ceſaris, & Rationa-
li, & Curatori Reipublicæ, quem Græ-
cæ *Logiſtā* appellabāt, vt in dictis iu-
ribus cauetur, plura refert de mulcta-
rum materia. Don Ludouic. a Peguer.
tom. 1. deciſ. 6. à n. 4.

Sed, quia de iure videmus, à Iudi-
3 cibus pedaneis mulctas imponi, ſiue
pœnas, vt clarius appareat, & perci-
piatur ius Regaliæ huius, obſeruan-
dum erit, quid mulcta, quidque pœna
ſit propriè, & quæ differentia inter
4 hæc duo vocabula reperiatur, licet
autem confundantur hæc vocabula,
vt mulcta pro pœna capiatur, iuxta
gloſ. in l. 1. ff. ſi quis ius dicenti non
5 obtemperauerit. verbo *Pœnali*, diffe-
runt tamen mulcta, & pœna tanquam
genus, & ſpecies. ex l. aliud eſt fraus
§. inter mulctam, ff. de verbo. ſignifi-
ca. ita vt, mulcta accipiatur tantum
pro pecuniaria pœna, pœna verò pro
pecuniaria, & corporali. Sixtinus de
Rega. lib. 2. c. 8. à n. 4. maximè etiam
6 in hoc, quod mulcta imponitur à Iudi-
ce, ad hoc vt obediant ei inferiores,
& obſeruent illius iuſsiones. iuxta l.
vni. ff. ſi quis ius dicenti non obtem-
7 pera, & ſic ei eſt arbitraria, vt in l.
aliud. §. 1. ibi. *Et mulcta ex arbitrio eius
venit qui mulctam dicit*. ff. de verbo. ſig-
ni. refert Speculator. in titu. de ſen-
ten. prolatio. § 2. verbo. eſt, & quartā
ſpecies. Sixtinus dicto c. 8. n. 22. Guido
Papæ deciſ. 359. & ibi additiones Fer-
rerij, quia hoc ei à iure permittitur. eo
quod in iure graue reputatur, Iudicem
contēpnere, vt tradit Innocen. in c. 1.
ex. de appella. Specula. Titu. de iuriſ.
omni. Iudi. §. fin. in fine quod
in iuſto præcepto eſt intelligendum,
alias enim nō obligat, vt ex l. factum
131. ibi Decius. de Reg. iuris tradit
Ancarra. conſ. 258. n. 2. eſt Tex. in c.
conqueſtus. extra de reſti. ſpoli. Felin.
in c. dilectus, n. 4. ex. de reſcrip. & in
c. cum cauſa n. 1. & 2. ex. de offi. dele-
ga. Ferre. in addi. ad dictam deciſ. 359.
& deciſ. 340.

8 Pœna verò eſt, quæ ex diſpoſitio-
ne legis, ſeu ſtatuti eſt impoſita. Pere-
gri. de iure fiſci. lib. 4. titu. 8. n. 2. Six-
tinus dicto c. 8. lib. 2. Hæc eſt duplex,
vna pecuniaria, alia verò corporalis,
quæ aliquoties capitalis nominatur
9 dicta l. aliud. dicto §. 1. & hæc differē-
tia eſt præcipua, inter dicta duo no-
mina, licet quoad ſe conſiderata. Pœ-
10 na generalius nomē ſit, eo quod ſub
ſe mulctam contineat, vt ateſtatur
Matthæus de Afflic. vbi ſuprá n. 2.
& ante eum Iure Conſultus, in dicta
l. aliud. verbo *Inter mulctā, & pœnam*.
idē tradit Roſcen. dicta concl. 49. n. 3.
Sixtinus vbi ſuprà. Conſiderat etiam
11 dictus Afflictis aliam differentiam in-
ter mulctam, & pœnam dicens, quod
à mulcta licet appellare, à pœna verò
non. ex dicta l. aliud. nec mirum, quia
eo ipſo quod declaratur, aliquem co-
12 miſiſſe tale crimen, cui lege impoſita
eſt pœna, euidens eſt, pœnā non poſſe
conſtitui in Iudicio cauſæ appellatio-
nis, ſed in eo ſolum decerni poterit,
an rectè ſit condempnatus, de delicto
inculpatus, vel non. quia quando du-
bitatur de facto delicti, tunc poterit
13 appellari, iuxta gloſ. notabilem in c.
cupientes

cupientes, ſ. quod ſi per viginti: verbo priuatus, de electio. in 6. vnde propriè dicitur. quod impoſitio pęnarum,
14 propriè ſumpta, eſt de Regalijs, cum fiat talis impoſitio per legem. & ſic vbicunque pœna impoſita eſt à lege, ſeu conſtitutione, licet condemnatio fiat per Baronem, pœna fiſco Regio
15 applicabitur. Bar. in l. agraria, ff. de termi. moto. inde inferebat Afflic. in tracta. quæ ſint Regalia in fœudis. §.
16 pœnarum n. 2. quod in caſibus in quibus locum habet confiſcatio; ſi ſententia feratur per Baronem in ſuu territorio, quod pœna cōfiſcationis, non pertinebit Baroni, ſed fiſco Regio, ex
17 l. iubemus, §. is quoque, C. de Sacroſanct. Eccleſijs. Bar. in dicta l. agraria. In commiſsione verò pœnæ ſciēdum eſt, antequam pœna applicetur, debet prius fieri declaratio; delinquentem in eam incidiſſe. licet enim pœna à iure ſit impoſita; requiritur tamen,
18 quod Iudex declaret Reum contra legem commiſiſſe, in pœnamque incidiſſe. Hoc enim prius venit declarandum. & conſequenter pœnam mereri, illamque ab eo eſſe ſoluendam. gloſ. in c. ex conqueſtione de reſtitu. ſpolia. Bal. in l. celſus, ff. de arbitris.

Cum verò de omnibus delictis, ſi-
19 ue publicis, ſiue priuatis, poſsit agi ciuiliter ad intereſſe, aut criminaliter ad pœnā, vt ateſtatur Oliba de actio. tom. 1. lib. 3. ſ. pœnales, à n. 35. ex l. fina. ff. de priua. delictis Angel. de maleficijs verbo *Ad querelam*, n. 11. Calici. in vſatico *Rusticus interfectus* col. penul. n. 23. verbo *Quærit hic Iacobus*, & ſic effectus delicti ſit, aut punitio corporalis, aut executio pœnæ. Inde
20 ex applicatione pœnæ, ſunt qui conſtituunt differētiam, ad cognoſcēdum, an cauſa ſit criminalis, vel ciuilis. ſtatuentes pro regula: quod quando pœna applicatur parti, dicatur cauſa ciuilis, quando verò applicatur Fiſco, ſit criminalis. Sed quid dicendum erit, vbi pœna diuiditur, & medietas Fiſco; altera verò medietas parti applicatur. hoc caſu, an cauſa ſit dicenda
21 ciuilis, an verò criminalis. Bar. in l. 1. & in l. 3. ff. de ſepulchro viola. & melius in l. ſi quis ex vno. ff. de priua. delic. de hoc dubio agit. Sed vera reſolutio eſt. quod hoc caſu. (licet multi dicāt mixtam eſſe cauſam) verius eſt quod criminalis eſt. quia cū cōcurrāt
22 Fiſcus, & priuatus, euidens eſt. quod Fiſcus, tanquam magis dignus, attrahet ad ſe minus dignum, argumento l. cum quæritur. ff. de ſtatu. homi. l. mixtum, ſ. qui furtum, ff. de fur. Iuli. Clar. in praxi crimi. §. fina. q. 1. verbo *Tertius eſt caſus, ibi ſed ego puto*, quia;
23 quod principaliter attēditur, eſt, quod pœna Fiſco aplicetur. & in conſequētiam, alia pars parti. hoc etiam tenuit Boſsi. in tracta. de appella. n. 9. & ante eum Corneus. con. 91. n. 11. volu. 1. Farina. con. crimi. 85. n. 38. Animaduer-
24 tendum tamen eſt, quod ſi ex legis diſpoſitione pœna imponitur, & pro eius recuperatione actionem det, tūc, licet non exprimat lex; cui ſit pœna applicanda, quod pœna priuato pertinebit. ex l. ſi cui.. ff. de verbo. ſignifica. & tunc licet pœna procedat a lege, & ex cauſa delicti, actio erit ciui-
25 lis. non verò criminalis. ex Tex. in l. infamem. ff. de publi. Iudici. & alijs traditis per Peregri. lib. 4. titu. 8. n. 6. hoc idem tradit. & ſequitur Roſcentau. tom. 1. c. 5. de regali. concl. 50. n. 2. & 3. & ante eos Bar. in l. agraria. ff. de termi. moto. Salice. in l. 1. C. de modo mulctam.

Sed quid de pœna legali, prouenien-
26 te ex treuguis fractis conuentionalibus, an hæc in Iudicio ciuili, an verò in criminali ſit petenda. & reſolutum fuit. quod licet pœna ſit impoſita á iu-
27 re, per conſtitutiones generales Cataloniæ, tamen cum pœna parti veniat applicanda, hoc in Iudicio ciuili eſſe tractandum, fuit deciſum. & obſeruatur.

Digitized by Google

tur.in hoc ſupremo Cataloniæ Sena-
tu vt refert Micael Fert.3.p.obſerua.
c.144.n.4. & hoc de iure ciuili eſſe
comprobat ex Tex. in §. in ſumma.
inſti.de iniurijs. hoc idem eſſe de ob-
ſeruantia Regiæ Audientiæ ateſtatur
Don Ludouicus à Pegueta in ſua pra-
xi ciuili Rubri.27. n.10.

In ſumma igitur eſt. quod impo-
28 nere pœnam in vim legis.ſeu ſtatuti,
eſt Regalia.& in hoc conſiſtit ius il-
lius. Peregri. lib.4.titu.8. in princi.
quinimo appoſitio illius in caſu par-
29 ticulari, & pro obſeruantia alicuius
edicti, facti de mandato domini iu-
riſdictionis, executio earum pertinet
quandoque habentibus iuriſdictionē,
iuxta caſus occurrentes. quia appoſi-
tio pœnæ in caſibus particularibus,
eſt iuriſdictionis, vt notant Felin. in
c.cum omnes n.14.de cōſtitu. Angel.
in l.1.ff.ſi quis ius dicenti. non optē-
pe. Innocen.in c. cum acceſſiſſent de
conſti.Ioan.de Platea. in l.1.C.de vſu
30 fiſca.lib.11.Cancer. tom.3.varia. c.13.
à n.350.quia nil valeret iuriſdictio ſi-
ne modica cohertione.vnde hanc fa-
31 cultatem imponendi pœnam,pro ob-
ſeruātia alicuius ordinationis, (factæ
per homines vniuerſitatis) poſſe fieri
per conſilium vniuerſitatis, latè de-
fendit Cācer.3.to.varia.c.13.à n.347.
pluribus fundamentis per eum ad-
ductis.Sed melius præcæteris meo iu-
dicio.eſt quod refert n.358. eo quod,
32 qui habet poteſtatem ſtatuendi ſuper
aliqua re, in conſequentiam cenſetur
habere, ad imponendam pœnam pro
obſeruantia ſtatuti.ad notata per Bar.
in l.ambicioſa, ff. de decre. ab ordi
facien. Pau. de Caſtro.in l.1. §.huius
ſtudij.ff.de iuſti. & iure. ſequitur Ca-
33 uedo.deciſ.47.n.3.p.2.alias enim,idē
eſſet non facere ſtatuta,ſi non obſer-
uarentur.Bouadilla in ſua poli.lib.3.
c.8. num.158. nec mirum, quia par-
34 tes particulares contrahentes.ad ob-
ſeruantiam conuentionis, pœnas ſo-
lent apponere. licet non exequatur
quantitas appoſita,niſi quanti interſit
ei, in cuius fauorem erat appoſita.
Gutier. Canoni. quæſtio. lib.2.c.20.
n.4.Afflic. deciſ.135. Auenda. in ſuo
dictionario verbo *Pœna conuentiona-
lis*.eſt tamen hoc caſu aduertendum.
quod pro recuperatione appoſitæ
pœnæ,vniuerſitas.ad illius recupera-
35 tionem non poterit procedere via
executiua,ſed ordinaria.& ex Guido-
ne deciſ.631. n.5. tradit, & reſoluit
Cancer.3.tom.varia.c.3. de priuileg.
n.130. quando verò Iudex indicit pœ-
36 nam, declarando aliquem in eam in-
cidiſſe. dicitur exequi officium mer-
cenarium. quia cum veniat ex legis
diſpoſitione, & ad partis inſtantiam.
Iudex illam declarando, dicitur de-
ſeruire acuſationi. vt ateſtatur Pere-
gri.lib.4. Titu.8. n.2. verbo *Rurſus*.
vnde rectè dicitur. quod quando Iu-
37 dex declarat incurſum pœnæ, ſeruit
legi.quæ pœnam mandat iuxta tradi-
ta per Bal.in l.eum.C.de fur.quia Iu-
38 dex eſt legis miniſter. & ſic pœnam
à lege taxatam, minuere non poteſt,
nec augere.l.1. C.ne ſine iuſſu. Solus
enim Princeps poteſt, quia eſt ſupra
39 legem, l.Princeps. ff.de legib. Alcia.
in l.quos nos hoſtes.ff.de verbo. ſig-
40 nific.Soci.iunior.con.68.n.49.lib.3.
licet Guido Papæ deciſ.206. a nu.4.
hanc quæſtionem exagitet reſoluens
n.12.poſſe ex cauſa pœnam minuere.
vel augere referens. n. 14. cauſas au-
gendi,vel minuendi.

41 Pœnam verò Fiſco debitàm, licet
plures ſint quos refert Peregri. de
iure fiſci lib.4.titu.8.n.10.qui tenent,
poſſe à quocunque de populo inſtari.
eo quod, reſpectu fiſci. dicatur actio
popularis. & ex alijs rationibus, ibi
42 per eum adductis. & diuerſis Docto-
ribus, hanc ſequentibus ſententiam
relatis. His tamen non obſtantibus.
adhereo opinioni Baldi contrarium
tenentis, prout refert Peregrin. ibi-

dem

dem.verb.*Cōtra*,in Rubri.C.qui accu-
ſa.non poſſunt.n.9. & in l.aduerſus.
C.de fur.Roma.con.152.ſequitur An-
gel. de maleſi. verbo *Ad querelam*,
n.9.quia licet punitio expectet ad pu-
43 blicam vindictam, & Reipublicæ in-
terſit, ne delicta maneant impunita.
Tamen hæc actio popularis,fuit à iu-
44 re particulariter tributa Fiſco. & ſic,
ei ſolum pertinebit actio, ad recupe-
45 rationem pœnæ. quia cum Fiſci æra-
rio ſit ſoluenda, ipſe ſolus eam pete-
re poterit. & credo, quod caſu, quo
aliquis de populo prætenderet eam,
ope exceptionis poſſet ille talis pe-
46 tens excludi. cum exceptio ſit actio-
nis excluſio.quia vidimus ipſum Fiſ-
cum pro pœnarum exactione agere,
maximè,quia in publicis delictis, ac-
47 cuſatio Fiſco eſt reſeruata, & ſic pœ-
na in dubio ei applicatur. l. 1. C. de
modo mulctar. c.r.& in titu.quæ ſint
Regallæ Bar.Salicc.& Alex in l.poſ-
tea,quam ff. de re iudi. & C. de iure
mulctar. ſi verò delictum eſt particu-
48 lare, tunc exiſtimo,quod licet pœna
applicaretur Fiſco, ſi pecuniaria ſit.
quod priuatus poſſet inſtare eam in
49 conſequentiam, petendo prius puni-
tionem,ſecūdario emmendam,& pœ-
næ ſolutionem. cum ea quæ in cōſe-
quentiam veniunt, non ſint in conſi-
50 deratione. Farina.tom.1. Titu. de ac-
cuſatio.n.9. Sed cum hodie fere om-
nes accuſationes publicæ ſint ſubla-
tæ, & vniuerſaliter Iudex procedat
ex officio, & ſic Iudicium incipiat ab
51 inquiſitione, prædicta in vanum vi-
dentur tradita.

52 Mulcta autem, & pœna inter ſe
differunt, juxta tradita in principio
huius capitis.Cum autem præcipuum
requiſitum in mulcta ſit.quod a Iudi-
ce imponatur,videndum eſt.an à quo-
cunque Iudice, etiam pedaneo poſsit
imponi. Hoc dubium excitauit gloſ.
in l.2.§.fina.ff de Iudicijs, verbo *Pu-*
53 *blicum Iudicium*,Afflic.in vſib.fœudo.
verbo *Mulctam*,n.7. Aduerſantur ta-
men Doctores, in reſolutione huius
dubij. iuxta tradita per dictum Af-
flic.& per Peregri.de iure fiſci.lib.4.
titu.8.n.28. Sed verior reſolutio eſt.
quæ ex contrarietatibus deductis pro
54 coronide refertur.quod diſtinctione.
quadam reſoluitur, videlicet. quod ſi
mulcta imponitur à Iudice generali-
ter,in vim præcepti legalis,& pœna-
lis.hoc caſu non poteſt imponi,niſi à
Iudice habente merum Imperium.
Iaſſ. in l. Imperium. col.6. ff. de Iu-
55 riſ.omni.Iudicum.Riminal.& alij re-
lati per Rollan.con.42. & alij allega-
ti per Peregri.ſi verò mulcta non im-
ponatur generaliter in vim præcepti
59 vniuerſalis,ſed ad obſeruationem ali-
cuius ſententiæ per eum latæ, tunc
quilibet Iudex,etiam non habens me-
rum Imperium,poterit mulctam apo-
nere.eo quod quilibet Iudex,ad ſuam
57 etiam minimam iuriſdictionem con-
ſeruandam, poteſt mulctam reſpecti-
uè apponere.facit Tex.in l.cui iuriſ-
dictio.ff de iuriſ.omni.Iudi. quod cō-
firmatur ex traditis per Speculatorē
in titu. de contumatia. §. nunc dica-
mus in principio. Maiores Iudices,
58 mulctas maiores, & Iudices minores
mulctas minores indicere. quia pro-
porcio debet reperiri inter pœnā, &
iuriſdictionē.Sixtin. de Regali.lib.2
c.8.n.25 dicens mulctam incidenter
apponi ad defenſionem ſuæ iuriſdi-
ctionis. ex diſpoſitione dicti l.cui iu-
riſdictio.ff.de iuriſ.om.l.vni.ff.ſi quis
ius dicenti.c.paſtoralis. §.1.ff de offi.
delega.& ibi Innocen.Spe.Ex quibus
dicendum eſt. quod Iudex in quanti-
tate mulctę,debet conſiderate proce-
dere,ne talem imponat,quæ excedat
modum,&prudētiam recti,& cinceri
Iudicis.iuxta tradita per Specula.Ti-
tu.de ſenten.prola. §. ſpecies, verbo
Sed nunquid titulus, Alex. conſil. 35.
volu.2. col. penul.Iaſſ. in l.3. §.quid
prætor.in fine. ff. ne quis eum Mara.
de

de ordi.iudicio.p.4.n.72.cum ſequẽ.
Meno.de arbitra. lib.1.q.14. n.8. vbi
pro regula tradit.quod Iudex debet
regulare arbitrium ſuum,iuxta ma-
teriam.de qua agit, ex gloſ. in l. eas
cauſas, ff.de condi. & demonſ. Socin.
ſenior.con.146.col.4.verbo *Sed præ-*
dicta,lib.1,Ruin.con.3. num.20.lib.1.
Prædictas autem mulctas à Iudice
59 Impoſitas,ab eo etiam poſſe remmitti
in totum reſoluit Peregr.in dicto c.8.
lib.4. n.19. ex fundamentis per eum
60 traditis. an autem Iudices delegati,
poſsint mulctas imponere,quærit At-
flic. in dicto tractatu,quæ ſint Rega-
lia in vſib.fœudo. *ſ.mulctarũ*. à n.11.
61 & diſtinguit dicens. quod ordinarij
non imponunt. cum hæc poteſtas ſit
Iudicum ordinariorũ.extraordinarie
verò poſsint. Sed vera reſolutio,po-
teſt deſumi ex traditis per Maranta
de ordi.Iudicio.4.p. §.an ſit Iudiciũ
Ordinarium,an verò delegatum.vbi
ait.quod diſpoſitio, l.eos. C.de modo
62 mulcta.(vbi præfigebatur modus im-
ponendi mulctas.) non eſt in vſu. &
ſic regulandum eſſe , ex diſpoſitione
l.2.C.de ſportulis.vbi ad obſeruatio-
nem executionis ſententiæ,ſi execu-
tores cineere non procedunt,ordi-
narijs . & delegatis facultas concedi-
63 tur mulctandi. & ſic dicit Maranta.
quod cum dicta l. eos. C. de modõ
mulcta. non ſit in vſu ſolent Iudi-
dices delegari Imponere mulctas, ad
64 eorum arbitrium. quod proculdubio
intelligendum venit,quando delega-
tus habet poteſtatem exequendi ſen-
tentiam.veluti in delegato à Princi-
pe. qui tam de iure ciuili, quam Ca-
65 nonico , poteſt ſuam exequi ſenten-
tiam,ſecundum Alex.in l. a diuo Pio.
col.2.ff.de re iud.. Abb.in c.ſi quis cõ-
tra Clericum.colu.penul. & in c.ſig-
nificaſti. c. ſane. de offi. delega. Hoc
autem intelligendum eſt,ſi delegatus
66 intra annũ exequatur. quia eo lapſo,
debet executionem remittere Ordi-
nario.dicto c.ſignificaſti.dicto c.ſane.
eod.titu. mulctam autem impoſitam,
67 ſed non declaratam , lapſo anno pro
non impoſita haberi , refert Roſcen.
conclu.51.n.1 quod ex Bartulo ſe au-
diuiſſe atteſtatur Baldus allegatus
ibidem in additione littera A. cum
alijs Authoribus ibi allegatis. Debet
68 autem Iudex eſſe prudens in appo-
nenda mulcta.quia ſi abſq. cauſa eam
imponat , non poterit tute, eam exe-
69 qui mandare. quia præceptum Iudi-
cis debet habere iuſtam cauſam, alias
tale præceptum nullum eſt. & pro
70 non facto haberi debet.Bar.in l.3.ſ.1.
ff.vbi pupil.educa.debeat,& alij rela-
ti ad dictam cõcluſionem 51.per Roſ-
71 centau. littera D. In exactione verò
pœnarum , creditores condemnati
præferuntur Fiſco. iuxta tradita per
Sixtinum de Rega.lib.2. c.8.n.82. ex
l. in ſumma, ff.de iur.fiſci. l.Senatus.
§. vlti. l. quod placuit. ff.eod. l.vni.
C.de pœnis fiſcalibus creditores præ-
ſen. lib.10. etiam ſi creditores non
ſint hypothecarij. An autem mulctæ
72 poſsint a Iudice ſuperiore remitti.
hanc quæſtionem reſoluit Ioannes
Paulus Xammar , in ſuo elaboratiſsi-
mo libro de Iudicis,& Aduocati offi-
ci.p.1.q.6.à n.83.vbi aſſerit. poſſe Iu-
dicem,etiam poſt erogatam mulctam,
illã remittere , ex iuſta cauſa, videli-
cet,paupertatis,vel alia iuſta.ex l.eos.
C.de modo mulctam in fine, l.illici-
tas, §.fina.ff.de offi. Præſi.& ibi Bar.
& Bal.ſequi etiam aſſerit Boua.in ſua
Poli.tom.2. lib.4.c.5. num.68. Aui-
les in cap.1. Præto.gloſ.*Dre.hamente*,
num.6.

73 Mulctæ autẽ in fructu iuriſdictio-
nis ſunt , vt pluribus relatis tradit
Tiraquel.de retrac.cõuẽti..§.5.gloſ.4.
pro rata tẽporis,n.18.reſoluens etiam
in quæſtione ſuſcitata, cui pertineat
in caſu quo iuriſdictio eſt in pigno-
74 rata , & redimitur,an ei qui erat do-
minus tempore declarationis,an exe-
cutionis

cutionis.reſoluens. ei qui erat dominus die ſententiæ.ibidem, n.19.

SVMMARIVM.

Iuriſdictionis conceſsio eſt Regalia; num. 1.

Rex in terris quodam modo Deo aſsimilatur, n.2.

Rex omnes præcellit, n.3.

Iuriſdictio omnis in veteri teſtamento penes quem reſidebat, n. 4.

Iuriſdictio omnis à Chriſto domino emanauit, n.5.

Iuriſdictio Regia à quo emanauerit, n.6.

Iuriſdictio omnis qualiter reſideat penes Romanum Pontificem, n.7.

Regaliæ quare non ſeparentur, n.8.

Papa qualem iuriſdictionem dicatur habere, n.9.

Iuriſdictionis ſpecies qualiter fuerint communicatæ, n. 10.

Iuriſdictio plures continet ſpecies, n.11.

Iuriſdictio omnis hodie emanat à Rege, num 12.

Barones qualiter exerceãt iuriſdictionem, num. 13.

Actus confirmatus, à confirmante cenſetur factus, n.14.

Iuriſdictione conceſſa, quæ veniant in conſequentiam, n.15.

Populus Romanus qualem habebat iuriſdictionem, n. 16.

Officia antiquitus prouidebat Populus Romanus, n.17.

Imperium qualiter fuerit creatum, n.18.

Regna quare fuerunt diuiſa, n.19.

Chriſtus dominus approbauit tranſlationem iuriſdictionis in Reges, n.20.

Rex habet de iure fundatam iuriſdictionem pro ſe, n.21.

Regis Hiſpaniæ habent omnem iuriſdictionem, n.22.

Reges Hiſpaniæ omnia prouident officia;

Officiales create eſt ius Regaliæ, n.24. num. 23.

Rex quid debeat proſpicere creando Officiales, n.25.

Rex grauatur in conſcientia malè eligendo, n.26.

Rex malè agens ſubeſt iræ Dei. n.27.

Rex delinquit eligendo reprobos, n.28.

Officiales qui ſint creandi, n.29.

Thebani qualiter cenſebant in creandis Officialibus, n.30.

Officijs dandi ſunt homines, non vero officia hominibus, n.31.

Officia debitè prouideri, non eſt petẽdum, ſed ex ſe fieri debet. n.32.

Officia antiquitus qualiter prouidebantur, n.33.

Eligendi qui erant ad officia, n.34.

Officia qualiter prouidebantur tempore Sereniſsimi Regis Philippi Secundi. num.35.

Officialium prouidendorum qualitates; num. 36.

Indignos eligens, ad quid tenetur, n.37.

Eligendi an ſint digni, vel digniores; num. 38.

Elegiſſe iuſte Regem, præſumeldum eſt. num.39.

Rex præſumitur elegiſſe meliores officiales, n.40.

Principem elegiſſe malos miniſtros dicere, ſacrilegium eſt, n.41.

Principem culpantes de mala electione miniſtrorum, reprehenduntur, n.42.

Iudices habent præſumptionem pro ſe; num.43.

Præſumptiones ſtant pro Iudicibus, n.44

Iudicem iudicando, magis per errorem, quàm per dolum, eſt iudicandum, n.45.

Iudices in ingreſſu iurant, & audiunt ſententiam excommunicationis, n.46.

Officiales noui er prouiſi quid teneantur facere, n.47.

Officiales vbi audiant ſententiam excommunicationis, n.48.

Sententiæ excommunicationis publicatio continuatur in priuilegio, n.49.

Iudices prouiſi per Regem, qua em pro ſe habeant præſumptionem, n.50.

Querela contra Regios Officiales non facile admittenda, n.51.

Iudices iudicãdo inimicos lucrãtur, n.52.

Iudices

Iudices à litigantibus aborrentur, n.53.
Iudices à Rege excuſantur, n.54
Præſumptiones quas Iudices habent pro ſe, n.55.
Querela data cõtra Iudices, qualiter conſideranda, n.56.
Inquiſitio contra Iudices, debet fieri quanto ſecretius poſſit, n.57.
Iudex Inquiſitus, durante querela, an debeat recedere à loco, n.58.
Domum deſerere, an poſſit cogi Iudex durante viſita, n.59.
Querela contra Officiales, ad quid obliget, n.60.
Iudices Tabulæ qualiter poſſint procedere in Syndicando, n.61.
Cauſa noua ſemper parit aliquem effectum num. 62.
Inpediens receptionem teſtium, ad quid teneatur, n.63.
Officiales prouiſi cum clauſula durante noſtra voluntate, n.64.
Clauſula durante noſtra voluntate, quid importet, n.65.
Iudices prouiſi cum clauſula noſtra volũtate, an poſſint remoueri, n.66.
Voluntas libera in Rege, qualiter conſideretur. n.67.
Voluntas morte finitur, n.68.
Delegati poteſtas quando expiret morte delegantis, n.69.
Officiales an durent mortuo Rege, n.70.
Officiales creati cenceantur, durãte eorum vita, n.71.
Clauſula durante noſtra voluntate, non tribuit iuriſdictionem delegatam, n.72.
Clauſulæ durante noſtra voluntate cuius ſit effectus, n.73.
Iuriſdictio quando cenſeatur conceſſa durante vita, n.74.
Officia à lege ſunt creata, n.75.
Officialium prouiſo eſt à Rege, n.76.
Clauſula durante noſtra voluntate ad quid referatur, n. 77.
Rex quando debeat amouere Iudices, num.78.
Cauſa iuſta debet adeſſe, vt Iudex remoueatur, n.79.
Voluntas in nominante qualiter attendenda, n.80.
Iudex quando amouendus, n.81.
Moniſtionem ponit Rex prouiſis in priuilegio, n.82.
Officia petere prouenit ex ſiti, n.83.
Officialis prouiſus, an poſſit ſe excuſare, num. 84.
Officia quotuplicia ſint, n. 85.
Officia Ciuitatum qualiter prouideantur, num.86.
Excuſatio ab Officijs à quo tribuatur, num. 87.
Excuſatio ab Officijs quas cauſas admittat, n.88.
Excuſatio ab Officijs Regijs an admittatur, n.89.
Compelli an quis poſſit ſeruire Officijs, num 90.
Officia Regia acceptare, an quis poſſit compelli, n.91.
Officia hodie omnes, velut ſitientes appetunt, n.92.
Sitientes dum bibunt magis ſiciunt, n.93.
Officiorum appetitus, iam antiquis regnabat temporibus, n 94.
Officia appetentes, velut ſerues ſe tractari patiuntur, n.95.
Sancti Ambroſij refertur dictum, circa ambitionem mandandi, n..96.
Prudentes quid facere debeant reſpectu Officiorum, n.97.
Sors ſuper Diuum Mathiam, è cœlo venit, n.98.
Trepidandum non eſt, vbi non adeſt periculum, n.99.
Iuriſdictio an cenſeatur data, conceſſo caſtro, n.100.
Iuriſdictio minima quid ſit, n.101.
Iuriſdictio ampla, quando cenſeatur data, num.102.
Caſtro conceſſo, an data dicatur iuriſdictio, n.103.
Præcedẽtiæ aſſignatio cui cõpetat, n.104.
Regalia eſt aſſignare præcedentiam Officialibus, n. 105.
Præcedentiæ in quo conſiſtant, n.106.
Diſsẽtiones oriũtur ex præcedẽtijs, n.207

Præcedentiæ

Præcedentiæ materia à quibus tractatur, num.108.
Præcedentiæ materia, quo ad ius Regaliæ hic tractatur, n.109.
Duobus prouiſis ſimul ad æqualia officia, quis ſit præferendus, n.110.
Præcedentia de iure digeſtorum, qualiter diſpoſita, n.111.
Duobus ſimul prouiſis ad Regiam Audientiam, quis præferendus, n.112.
Præcedentia an computetur à nominatione, ſeu expeditione Priuilegij, n.113.
Antiquior in gradu, quando ſit præferendus, n.114.
Electus prius, an præcedere debeat, n.115.
Dignior an ſit præferendus, & quomodo, num.116.
Præcedentiam poteſt Rex dare cui voluerit, n.117.
Præcedentia nunquã cenſetur data, n.118.
Præcedentiam recuperant Regij Senatores priuati, ſi reſtituantur ad officiũ, n.119.
Præcedentia Religionum qualiter fuerit ordinata, n.120.
Iuriſdictio Baronum Eccleſiaſticorum, emanauit à Rege, n.121.
Cauſæ inter vaſſallos Eccleſiæ, ſunt iudicandæ iuxta conſtitutiones, n.122.
Iuriſdictio conceſſa Baronibus, qualiter intelligatur, n.123.
Appellari à ſententijs Baronum Eccleſiaſticorum, ſolum licet ad Regiam Audientiam, n.124.
Poſſeſſio iuriſdictionis à Rege conceſſæ qualiter capienda ſit, n.125.
Alienationes Regiæ qualiter exequendæ, n. 126. & 127. & ſequen.
Derogare an poſsit Rex præcedentia ordinata. n. 132.
Doloſus quis dicatur, n.133.
Officiales an poſsint amoueri ab officijs, num.134.
Clauſula durante beneplacito, & libera volũtate quid importet, & ſequẽ. n.135.
Officia quæ dicantur perpetua, n.136.
Poſſeſsione nemo ex abrupto eſt priuãdus, num.138.
Reuocatio officij qualiter fienda, n.139.
Reuocari an poſsit abſolutè officium commendatum, n.140.
Pragmatica quando vim conſtitutionis habeant. n.141.
Effectus ad quem diſponitur, magis attendendus, quam eadem diſpoſitio, n.142.
Creare officia eſt Regaliæ, n.143.
Officiales an poſsint creari extranei, num.144.
Vicecancellarius qualiter eligendus. cum ſequen. n.145.
Extranei an poſsint eligi ad officia, n.146
Naturales an poſsint obtinere officia in, ſua patria, n.147.
Officia appetens aborretur. n.148.
Officiales in Catalonia qualiter creandi num. 149.
Patria patris, filio prodeſt, n.150.
Officiales an poſsit Rex in Catalonia creare forenſes, n.151.
Rex tenetur obſeruare cõſtitutiones, n.152.
Rex tenetur ſeruare ſuos cõtractus, n.153.
Leges pactionatæ qualiter obligẽt, n.154.
Rex tenetur leges Caſtellæ ſeruare, n.155.
Obſeruantia facti inducit ius, n.156.
Originarij debẽt creari officiales, n.157. & 158.
Vicecancelarij creatio fuit cõtradicta de extraneo corona Aragonũ. & ſeq. n.159.
Rex abdicando à ſe liberam facultatem eligendi, non ſibi præiudicauit, n.161.
Intentio principalis diſponentium eſt attendenda, n.162.
Odioſum quando dicatur ſtatutum, n.163.
Statutũ quãdo dicatur fauorabile, n.164.
Velleianum an ſit fauorabile, n.165.
Velleianũ fauorabile eſt mulieribus, n.166
Iudex debet ſcire iura patriæ cui præſt. num. 167.
Rex debet ſuo proprio intereſſe, anteponere ius ſeu intereſſe vaſſallorum, n.168.
Vaſſallorum intereſſe eſt præferẽdus Regio, n.169.
Rex quid attendere debeat, n.170.
Vicecancellarius vnde debeat eſſe, n.171.
Poſſeſsio negatiua, quæ dicatur, n.172.
Vicecancellarij nominatiõ contra dicta, cum ſequen. n.173.

Rex quam Regaliam habeat in vaſſallos Eccleſiarum, n.175.

Eccleſiaſtici quando poſsint capere poſſeſſionem vaſſallorum, n.176.

Bullæ pro capienda poſſeſsione vaſſallorum quibus præſentandæ, n.177.

Iudex ſecularis quid debeat facere in præſentatione bullarum, pro capienda poſſeſsione vaſſallorum, n.178.

Eccleſiaſtici habentes vaſſallos, tenentur præſtare Sacramētum, & Homagium Regi, n.179.

Temporalitates Eccleſiarum, an poſsint occupari per Regem, n.180.

Temporalitates Eccleſiæ, quando poſsint occupari, n.181.

Decimæ, & fructus Eccleſiaſtici an poſſint occupari per Iudicē ſeculare, n.182.

Rex reuocauit occupationes factas per ſuos Miniſtros, de rebus Eccleſiaſticis, n.183.

Tēporalitates qualiter occupandæ, n.184.

Reges, & Comites Barcinone valde proſpexerunt Eccleſia, n.185.

Eccleſiaſtici ratione vaſſallorum, qualiter ſubijciantur Regi, & ſeq. n.186.

Eccleſiaſtici qualiter præſtent Sacramentum, & Homagium, n.187.

Extranei an poſsint obtinere beneficia in Catalonia, n.188.

Extranei in Catalonia an poſsint obtinere Commandas Sancti Ioannis, n.189.

Rex an poſsit retardare executionem bullarum Eccleſiaſticarum, n.190.

Extranei qualiter prohibeantur habere beneficia, n.191.

Cōſtitutio Cataloniæ prohibens extraneos habere beneficia, qualiter ſit valida, n.192.

Sequeſtratio quando locum habeat in fructibus beneficiorum, n.193.

Extraneos non habere beneficia ſeruatur in Francia, n.194.

Rex debet conſulere Romanum Ponficem pro bullis, n.195.

Iudex ſecularis, an ſit capax in poſſeſſorijs beneficiorum, n.196.

Interdictū adipiſcēda, ratione beneficiorum an tractetur coram Iudici ſeculari, n.197.

Impedire bullas Apoſtolicas quando poſſit Iudex ſecularis, n.198. & 222.

Alienigena obtinens beneficium debet notificare Papæ, n.199.

Papa in dubio non cēſetur prouidere alienigenam, n.200.

Exteri non debent eligi extantibus naturalibus, n.201.

Papa in dubio non cenſetur prouidere extraneos, n.202.

Rex an poſsit impedire bullarum Apoſtolicarum executionem, n.203.

Rex qualiter debeat procedere in contradictione bullarū Apoſtolicarū, n.204.

Mala multa eueniunt ex cōtemptu rerum Eccleſiæ, n.205.

Conſulendus quando ſit Romanus Pontifex, n.206.

Bullarum executio quando impediatur num.207.

Officiales plures in eodem officio an poſſint creari, n.208.

Cap.35. De Regalia dandi iuriſdictionem, & creandi Officiales.

1 EST, & ius Regaliæ, cōceſsio iuriſdictionum, quia cum Rex ſit in terris, ad ſimilitudinem (licet in propiſsimam) ſicut Deus in cœlo, ex Tex. in auth. conſti-
2 tutio, quæ dignitatibus. iuxta tradita per Afflic. de Regali. §. poteſtas n.9. ipſe enim omnibus præeſt iuxta Sacrā Scripturam, vt legitur Æſdræ. c.3. ibi
3 *Rex omnia præcellit, & ab eo emanant omnia.* l. ſi quis decurio. C. de decurio. lib.10. Bal. in c. 1. quis dicatur Dux verbo *A Principe*, in fœudis Andre. de Iſerni. in tit. quæ ſint Regaliæ verbo *Poteſtas conſtituendorum*, Couar. practi. q. c.1. n.9. Matienço lib.5. no-
4 uæ Recopila. l.1. gloſ.21. nu.3. licet enim; in veteri teſtamento omnis iuriſdictio

iuriſdictio penes Eccleſiam exiſteret, iuxta Tex. in cap.1. Hieremiæ vbi legitur. *Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes, & Regna.* & alijs multis locis.quos refert Don Ludouicus à Peguera in ſua praxi. cap. 24. à principio. cum numeris ſequentibus. vbi
5 num.2. ait, Diuo Petro à Chriſto Domino noſtro fuiſſe traditam omnem iuriſdictionem. ab eo autem Imperatores, & Reges eam habere. temporalem videlicet in actu, remanſiſſe verò in potentia Romano
6 Pontifici. cuius reſpectu, in totum quoad habitudinem non potuit ſeparari. quia ſicut ſupra dictum eſt.
7 Regaliæ ſupremæ, quæ veluti gemmæ conſiderantur reſpectu Regiæ Coronæ,ex eo ſeparari non poſſunt,
8 ideo in habitu iuriſdictio adhærens Tiaræ, non potuit ſeparari, & hoc eſt quod innuit Ioannes Turrecremata in Opuſculo de Summi Pontificis authoritate cap. 1. confirmans hoc ſuum Axioma ex Diuo Luca.cap.16. & Diui Ioannis cap. vltimo, & ex fundamentis, ibi per dictum Turrecremata relatis. Rema-
9 net ergo in habitu penes Summum Pontificem. In actu verò quo ad Reges. à Regibus verò poſtea, inferioribus fuerunt ſpecies illius diuerſimodè tributæ. nam aliqui habent ſpeciem,videlicet iuriſdictionem mi-
10 nimam, quam ſimplicem ſolent appellare, ſeu modicam cohærtionem. alij maiorem habent. quam ciuilem plenam vocant, ſeu mixtum Impe-
11 rium.alij verò ſuperiorem,quam merum Imperium dicunt. quid verò contineat vnaquæque ex his iuriſdictionibus, non eſt huius loci. cum ſolum agatur de ſuprema Regis Regalia. a quo velut à fonte omnia,
12 emanant. faciunt tradita per Calici.in Margarita fiſci dubio 8.num.7. Camill. Borrel. de Præſtan. Regis Catoli. in princi. Eſt igitur omnis iuriſdictio temporalis, quæ penes particulares reperitur à Rege emanata, & conceſſa. vnde ſi conſide-
13 remus ipſius iuriſdictionis originem, & principium, & exercicium, licet per Barones exerceatur, propriè diceretur, etiam exercētes eam, nomine Regis exercere. quia nomine illius cenſetur actus geſtus, qui eidem actui anthoritatem præſ-
14 titit. l.1. §. & ideo, C. de veteri iure enuclean. cap. Princeps 94. diſtinct. Afflic. in tractat. de Regali. §.poteſtas. num.4. ex hac igitur iu-
15 riſdictione euenit. quod data ea,cenſentur in conſequentiam data omnia,quæ ad eius exercicium ſunt neceſſaria. Inde habet quilibet facultatem in ſuis terris, creandi Officiales neceſſarios ad ſuam iuriſdictionem exercendam. Namque antiqui-
16 tus, cum Populus Romanus, primeuis temporibus, armis, & virtute decoratus, & armatus, nactus fuiſſet gubernium mundi,iuxta narrata per Ciceronem 3. Rethoricorum cap. 3. teſte etiam Diuo Auguſtino in ſuo libro de Ciuitate Dei, qui refertur. in cap.omnes.§.ecce 18.quæſt.1.inde
17 ipſi Romani largiebant officia, & conferebant. Cum autem inter gentes de Populo.lites, & iurgia oriretur,ex traditis per Pau.in l. non ambigitur. ff.de legi. Alcia. in libro de Magiſtratibus Oroleius in l.1.num.8.
18 & ſequen.ff.de conſti.Princi.fol.205. ideo in Reges fuit translatum totum Imperiū.refert Sixtin.de Rega.lib.2. c.15.n.3. ex Modeſtino in l.vni. ff. ad legem Iuli.de ambitu.l.quidam verbo *Princeps enim, qui ei Magiſtratum dedit.*ff.de iudi.& ipſi diuiſerunt gentes.in Regna, & alias diuerſiones, & hoc factum, videlicet quod Populus Romanus tranſtuliſſet ſuam poteſtatem in Imperium.à Chriſto Domino
20 fuiſſe approbatam. iuxta illud dictum D.Marci.c.12.*Reddite quæ ſunt Cæſaris,*

Cæſari. & quæ ſunt Dei Deo. vt refert
21 Bouad. in ſua polit. to. 1. lib. 1. c. 2. n. 16
ex quibus Rex, pro ſe habet iuriſ-
dictionem fundatam. Sixtinus dicto
cap. 15. num. 3. illam autem prætenden-
dentes habere, debent de titulo do-
cere. Rodericus Suarez allega. 7.
num. 7. Couar. Practi. quæſt. cap. 1.
22 num. 9. Meſtrillo. lib. 3. de Magiſtra.
cap. 2. num. 6. Iacob. Cancer. lib. 2.
variar. cap. 2. num. 307. ex his infe-
rebat Bouadilla ibidem num. 19. quod
Rex, in tota Hiſpania, habet to-
23 tam vniuerſalem iuriſdictionem, pro
ſe fundatam. & inde prouidet om-
nia officia in perſonas ſibi benuiſ-
ſas, ad adminiſtrationem iuſtitiæ om-
nium ſubditorum ſuorum Regno-
rum, l. prohibere. §. planè, ff. quod
vi aut clam, cap. 1. de præſcrip. in 6.
cap. ad decimas de reſtitu. ſpolia. in 6.
Palacios Rubi. in repetitio. cap. ad
24 veſtras poſt notabi. 2. §. ſed pulchra
dubitatio, num. 43. pag. 409. addi-
tio ad Bouadilla vbi ſupra littera B.
& licet creatio Officialium ſit de Re-
galijs Regis, & ſic à ſua Superio-
ri voluntate dependeat, debet ta-
25 men. ſua Regia Maieſtas, per ſuam
præheminentiam, licet à legibus
ſit ſolutus, eas imitari, non vt leges
diſpoſitas, ſed iuxta eorum men-
tem, & ſenſum. Cum enim electio
perſonarum ſit periculoſa, debet
26 valde vigilare, in nominatione per-
ſonarum ad officia obtinenda:
quia grauatur Regis conſcien-
tia, ex mala electione. hoc ita atteſ-
tatur Diuus Hieronymus ſuper Epiſ-
tola Diui Pauli ad Philippenſes,
cap. ſi quis hominem cum antece-
denti, & ſequen. 11. quæſt. 3. vbi di-
citur: quod ſupra Reges non atten-
27 dentes ad bonos Miniſtros, ira Dei
parata eſt. & Diuus Iſidorus lib. 3.
cap. 54. ait. *Ad delictum pertinet*
28 *Principum, qui prauos Iudices, contra*
voluntatem Dei, Populis præficiunt nam
vt Populi delictum eſt, quando Prin-
cipes mali ſunt, ſic Principis eſt peccatum,
quando Iudices iniqui exiſtunt. ad præ-
dicta valde proſpexerunt Romani
Imperatores prout refert Sixtinus
de Regall. lib. 2. cap. 15. num. 29.
indiuiduam de aliquibus Imperato-
ribus mentionem faciens. & licet
prædicta videantur intelligenda ſo-
lum; vt Rex teneatur Miniſtros vir-
tute præditos prouidere, & inde
29 appareat, poſſe dici, hoc ſufficere.
Tamen verius eſt, quod Rex, non
ſolum debet attendere ad prædi-
tos virtute, ſed etiam, vt ſint litte-
rati, & in praxi peritos. Experien-
tia enim nos docet, errores aliquos
in Iudicibus reperiri, ex eo quod,
in praxi non ſunt verſati, & ab ſco-
lis ad munera ſunt prouiſi, nec in
30 praxi nutriti. debet enim Rex me-
mor eſſe ordinamenti Thebanorum.
qui (vt refert frater Ioannes de San-
cta Maria in ſua Politica Chriſtia-
na) dicebant officijs dandos eſſe ho-
mines, non verò hominibus offi-
cia. in quo ſolet euenire magnus
31 error. Pater Marquez in ſuo libro
del Gouernador Chriſtiano. cap. 20.
pag. mihi 119. Theſau. in præfa-
tione ad ſuas deciſiones vnde rectè
Iure Conſultus in l. 2. circa finem,
ff. de orig. iur. dicebat hoc non peti,
ſed præſtari ſolitum eſſe, l. 1. §. 1.
ff. de extraordi. cognitio. l. fina.
C. de de Sacri. Alex. ab Alex. lib. 6.
dierum genialium cap. 23. fol. 178.
deteſtabile enim eſt crimen ambi-
32 tus in iure, vt pluribus Sacræ Scrip-
turæ locis, & alijs tradit Berart in
ſuo libro de Viſitatione. cap. 16. à
num. 8. vſque ad decimum. Vnde an-
tiquitus apud Romanos officia non
33 dabantur petentibus, ſed recuſan-
tibus: & maximè tempore Impe-
ratoris Alexandri Secundi, vt re-
fert Lampridius in eius vita fol. 303.
vbi loquens de prouidendis offi-
cijs,

ciſs , dicebat. *Inuitum , non ambien-*
34 *tem ad Rempublicam eſſe aſſumen-*
dum . cui malo prouidendo. Sa-
pientiſsimus , & æternæ memo-
riæ dignus , Philippus Rex huius
nominis ſecundus . anno 1588. ſta-
tuit. vt refert Bouadilla in ſua Poli-
tica tom.1.cap.3. num.69. quod nul-
35 lum officium poſſet prouideri in per-
ſonam exiſtentem in Villa de *Ma-
drid.* ne ob eius præſentiam, impor-
tunis precibus , vel aliàs ad officia
promoueretur. Hoc enim valde de-
bet attendere Rex . quod digniores
36 in virtute,litteris,ætate, & experien-
tia eligat , nam alias ei imputabitur
electio . vt aduertit Ieronymus Cag-
nolus in l. contractus. num.46. ff. de
37 Reg. iur. nullamque habere peccati
excuſationem,qui non dignos eligit.
imò tutum non eſſe Regem,non eli-
gendo digniores . & eos cæteris non
anteponendo. vt poſt Cardinalem, &
Decium, Adria. Lupum, Couar. & alios
8 aduertit pulchrè de eligendis ad Ma-
giſtratus Ioannes Maticuço in Dialo-
go ſuo allegato per Ioannem Galle-
go huius ſupremi Senatus Egregium
39 Doctorem antiquiorem , in reſpon-
ſo pro ſuo Syndicatu. 1.par.num. 21.
faciunt,quæ refert Fontanella tom.1.
deciſ. 213. à num. 6. maximè num.8.
& 9. & deciſ.221. nu.25. & deciſ.212.
40 num. 12. Præſupoſitio igitur tanto,
& tam graui onere Regi impoſito
circa eligendos Iudices , & Officia-
les. præſumptio pro Rege ſtat. quod
in eis prouidendis obſeruauit , quæ
obſeruare tenebatur . vnde arguere
Principem , de mala electione eſſet
ad inſtar ſacrilegij erga eum, iuxta
41 l.2. C. de crimine ſacrile. quam ſic
doctiſsimè interpretatur Mendoça
in diſputatio.ad titulum. ff. de pac.
cap. 5. quæſt. 2. parum poſt princi-
pium . vbi ait . quod cum Simacus
Præfectus vrbis dubitaſſet , de qui-
buſdam electis ab Imperatore, & pro
ipſis non præſumeret, meruit obiur-
gia à Theodoſio , in hæc verba. *Du-
bitari de principali Iudicio non oportet.
Sacrilegij enim inſtar eſt , an is dig-
nus ſit , quem elegit Imperator.* Vnde
pro ipſis Iudicibus electis, & Offi-
cialibus , per Regem prouiſis , præ-
43 ſumendum eſt. quia ſi de alijs ma-
lum non eſt præſumendum , vt eui-
tetur crimen. l. merito , ff. pro ſo-
cio. l. ſernos, ff. de manu. teſtam. ad-
uertit Burgos de Paz , alios citans.
con.13. num.9. Menoch. de præſump.
lib.5. præſump.1. quanto igitur ma-
44 gis erit præſumendum pro electis ,
& deputatis Rege. qui in ingreſſu
ſui Regni, iuramentum præſtitit de
benè , & legaliter ſe habendo , l. 2.
C. de offic. Ciui. & in cap. in præ-
ſentia. de renun. Maſcar. de proba-
tio. concluſ. 1132. num. 2. Menoch.
45 lib. 2. præſump. 89. num.5. & lib. 5.
præſump.23. num. 30. adeo quod de
Iudice male iudicante , potius præ-
ſumendum ſit , per errorem ſuum
male iudicaſſe, quam doloſe. Bal. Iaſſ.
& Bouadil. lib.5. cap.1. num.136. maxi-
46 mè in Catalonia,cum etiam vltra iu-
ramentum. quod præſtant in ingreſ-
ſu ſui officij, audiant ſententiam ex-
communicationis , quod benè, & in-
47 tegriter ſe habebunt. in adminiſtra-
tione iuſtitiæ. Iuxta conſtitutionem.
Ferdinandi Secundi . quæ eſt prima
Titu. *Electio , y examen dels Doctors*
48 *de la Real Audientia.* ad quam au-
diendam accedunt ad Curiam Ec-
cleſiaſticam Epiſcopatus Barcinone ,
& in ea Officialis , & Vicarius Ge-
neralis , pro Tribunali ſedens in
quadam Catreda . gradibus à terra
eleuata , ipſo nouiter prouiſo ſtan-
te ante eum detecto capite , man-
dat edictum excommunicationis, per
49 Scribam Curiæ, alta , & intelligi-
bili voce publicari , & coram teſti-
bus . & in Regiſtris Curiæ conti-
nuatur,& in dorſo priuilegij fides fit

per ſcribam Curiæ Eccleſiaſticæ, qui-
50 bus geſtis, ingrediunt noue prouiſus
ad regimen ſui officij, & non antea.
Cum igitur, prædicti Officiales, ſint
proniſi per Regem, tot præcedenti-
bus circunſtantijs, & requiſitis, eui-
dens eſt. quod valor eſt attendendus,
quando aduerſus eos quærela aliqua
51 datur. maximè ſi ſecreta ſit, & abſque
partis inſtantia. quia frequentius hoc
procedit ex malitia. quia Iudices iu-
dicando, & iuſtitiam miniſtrando,
52 lucrantur plures inimicos. Sunt enim
Iudices recti, tanquam ſcopus ad ſa-
gittas calumpuiantium c. qualiter, &
quando lo. 2. de accuſatio. Teſte Diuo
Thoma. 22. q. 7. art. 2. à quibus Iudices
vix liberantur. imò ipſi oprimuntur,
53 ſicuti oprimebatur Moyſes á filij Iſ-
raël Exodi. c. 26. & legitur etiam nu-
meri. c. 11. vbi eiecerunt Samuelem
petentem Regem. & lib. 1. Reg. c. 8
quud animaduertens Sapientiſsimus
Rex Alfonſus, hocque conſiderans in
l. 2. titu. 28. parti. 7. & in l. 11. titu. 1.
parti. 7. in hæc prorumpit verba.

54 *Los homes que officio tienen maguer
que fagan drecho, no puede ſer que no ga-
nen malquirientes, è per ende ſi les pu-
dieſſen acuſar enuilecorſeya por ay el lu-
gar que tienen, è tantos ſerian los acuſa-
dores que no podrian cumplir lo que eran
tenudos de fazer.*

Extantibus igitur tot, & tantis
55 præſumptionibus pro Iudicibus, ma-
ximè ſuperioribus, valde attenden-
dum eſt. ne Iudices hominum calum-
nijs præmantur. ſicque non eſt dan-
dus locus quibuſcunque quærelis, ſed
56 valde debet attédere Præſes, cui offe-
runtur, vt prius ſecrete examinet an
ſint fundatæ. & quo modo. ne honor,
& Iudicis æſtimatio deregatur. vnde
fortius erit attendendum in inquiſi-
57 tione. quæ aduerſus aliquem fit, vt
caute procedatur, & quo ſecretius fieri
poſsit. quia fama licet ſit bona lædi-
tur quod maximè attendi debet vt põ-
derat Carauita Titu. 41. cum fama ſit
Theſaurus inæſtimabilis. & ſicut li-
liam dans ſuauitatem odoris. vt mul-
tis comprobat Rollan. à Valle poſt
Bal. con. 97. poſt n. 49. & duub. ſe-
quen. volu. 4. neque dandus eſt locus
58 dum inquiſitio fulminatur, quod Re-
gius Senator, à Ciuitate in qua reſi-
det, recedat. provt Ioannes Gallego.
in ſuo allegato reſponſo quem edidit
in ſui defenſionem in cauſa viſitatio-
nis. quam fecit Don Martinus Clauè-
ro Regens in ſupremo Aragoniæ
Senatu in hoc Principatu deduxit
dicens. quud in hoc Principatu, nun-
quam fuerat obſeruatum, quod Offi-
cialis quærelatus exiret. quia aſsimi-
labatur tale factum, bannimento, &
59 dicebat dictus Gallego vlterius. quod
licet alias, de domu ſua poſsit quis
extrahi propter Iuſtitiam, vt poſt
Baldum aduertit Decius in l. nemo
de domo. n. 4. ff. de reg. iuris. vbi agi-
tur de ſindicãdo aliquem, præcipiunt
iura, ne quis excedat. vel vt interpre-
tatur Acurtius, recedat à loco, vbi
officium Regit, atque adminiſtrat per
60 tempus preſtitutum, quod eſt quin-
quaginta dierum. de his eſt Tex. &
Gloſa verbo. *Extendere* in dicta l. 1.
& idem diſponit authentica ibi poſi-
ta, C. vt omnes Iudices. tam ciui, quam
criml. hoc Idem probat Tex. & ibi
gloſ. verbo. *Præcipimus*, in l. conſilia-
rios. C. de aſſeſſo. & dumeſti. vbi reſi-
dentiam dicto tempore Textus iniun-
61 git. quod in renentibus Tabulam no-
minamus, loco Sindicatus appella-
mus, expreſsè approbat Textus in
conſtitu. 18. ſub titu, de Offic. *de Iurges de Taula*, vbi expreſsè cauetur. quod
ſindicandus non poteſt exire à loco
ſeu Ciuitate, vel eius termino, vbi
62 Iudicium ſindicatus exercetur. niſi
iam immineret noua cauſa ex parte
Iudicis viſitati, ſeu ſindicati. videlicet,
63 quod impediret teſtes depouere, cõ-
tra ſe, aut aliter tergiuerſaret Offi-
ciales

ciales viſitationis. iuxta tradita per
Boua.in ſua Politi.to.2.lib.5.à 1.titu.
De la reſidentia, y peſquiça ſecreta,
n.190. quod quidem maximè depen-
det à Iudicis arbitrio, inſpiciẽtis cir-
cunſtantias viſitati. iuxta tradita per
Scribentes in c. tam litteris. §.1. de
teſti. c.conſtitutus de exceſsi. Præla.
Pute.de ſindica. verbo *Accuſatus*. c.1.
n.2.& ſequen.fol.113.Gramma.con.10
n.11. & ſequen. fol.20. idem de Ritu
Magnæ Curiæ lib.2.fol.78. num.12.
Dida.Perez,& alij relati. per dictum
Bouadilla ibidem littera H.

64 Prouiſi tamen à Rege,licet in pri-
uilegio habeant clauſulam. durante
Noſtra libera, & mera voluntate, non
debent ita facile remoueri, niſi ad ſit
iuſtiſsima cauſa, hæc enim clauſula,
65 non ita abſolutè,& ſicce, eſt intelli-
genda, provt littera ſonat. Sed cum
grano ſalis,& animaduerſione. quini-
mo. imprimis licet aliqui exiſtima-
66 uerint, Iudices habentes prædictam
clauſulam in ſuis priuilegijs, depen-
dere à puro. & mero Regis arbitrio,
& beneplacito,quod nulli legi ſubeſt,
67 iuxta Acurtij opinionem. in l. fidei-
commiſſa, §. fideicommiſſum. ver-
bo *Volueris*, ff.de lega.3. Gaill.Practi.
obſerua.lib.2.obſerua.60.n.15. Tum
68 quia dicebant, quod voluntas finitur
morte.l.4.ff.loca.& ſic prouiſus,mor-
te prouidentis ſecuta, non habebat
iuriſdictionem, quia deerat voluntas,
á qua eius poteſtas regulabatur. alij
dicebant.tales nominatos, cum dicta
69 clauſula, eſſe ad inſtar Iudicum dele-
gatorum, perindeque eorum iuriſdi-
ctionem, morte concedẽtis expirare.
Contrarium tamen,verius eſſe atteſ-
tatur Oliba. ad vſati. Alium namque
c.4.n.49.quia licet appareret. deeſſe
70 voluntatem Principis, eo moriente.
& ſic ceſſare iuriſdictionem Officia-
lis,tamen inquit Oliba.quod mortuo
71 Principe. electio per eum facta ſuſti-
netur,miniſterio,&beneficio legis.ex
traditis per Bar.in l.more maiorum
ff.de iuris. omni Iudicũ dicẽtem.quod
illa clauſula, non tribuit iuriſdictio-
nem delegatam, & ſic non ad nutua-
72 lem voluntatem, referenda eſt dicta
clauſula. ſolũ enim ſeruit dicta clau-
ſula vt ait Oliba, de ſtimulo ipſi pro-
uiſo, vt bene, & fideliter ſe gerat, in
officij adminiſtratione.quia huiuſmo-
73 di officia, licet prædictam habeant
clauſulam in eorum conceſsione, ta-
men ordinaria dicuntur.& perpetua,
durante vita eorum,quibus data ſunt,
74 vt tradit Boer.deciſ.149.n.11.ex mẽ-
te Bal. Alberi. Ludoui. & Bologneti
in 2. interpreta. ad l. Iuriſperitos in
princi.ff.de excuſa. tuto.vbi Ludoui-
cus Bolognetus ait. hoc idem tenere
gloſ.in c.fin. verbo *Perpetuas*. in c.
ſi gratioſæ verbo *Perpetuæ*,de reſcrip.
in 6.pluribus exemplis hoc idem cõ-
firmat Boer. dicta deciſ.149. n.19.&
75 20.retulit Cãcer.lib.3.varia.c.1.n.99.
vbi ateſtatur.quod officia de lege ſunt
creata,& ſic perpetua.nominatio verò
perſonarum à Rege, de earum perſo-
76 na, licet cum illa clauſula, quæ regu-
latur ad officia.& ſic perpetua debent
eſſe. ideſt durante eorum vita. Vnde
clauſula nominationis. ſiue referatur
77 ad perſonam,ſiue ad officium,ſemper
eſt intelligenda,quod ſit perpetua.ex
Bologne.con.2.& 3.declarans ibidem
n.125.caput ſi gratioſæ de reſcrip.di-
cens.diſpoſitionem dicti capituli, ha-
bere locum in beneficijs,non verò in
78 officijs.vnde Rex (ſalua ſua clemen-
tia) non debet vti dicta facultate, in
dicto priuilegio contenta, & ſic non
debet Officiales à ſe prouiſos,abſolu-
te ab officijs amouere.Sed iuſta exiſ-
tente cauſa.provt refert Calici.in ex-
tra grauato. Curiarum c. 7. pag.64.
confirmans iuris fundamentis,& Do-
ctorum grauiſsimorum ſententijs.ex
79 prædictis ſimile ad hoc idem reſolu-
tiuè tradit Bouadi.in ſua Poli.tom.1.
lib.1.c.16.à n.35.vbi ait.quod licet *Al*

Corregidor,

Corregidor, prouidere ſuum tenetem,
ad libitum ſuæ voluntatis amobilem,
quotieſcunq. expedierit ſeruicio Re-
80 gis, hoc autem non dependet, à cog-
nitione ipſius *Corregidor*, ſed Conſi-
lio Regis, qui debet iudicare, an ſit
iuſta cauſa, quæ ei imputatur, vt amo-
81 ueatur. & hoc videtur eſſe conforme
iuri communi, iuxta Tex. in auth. de
defenſo. Ciuita, §. ius iurandũ. ibi *Non
habent licentiam clariſſimæ Prouintiæ,
Iudicem remouendi eum, ſed ſi quid vi-
deatur agere non rectè, nuntiare glorio-
ſiſſimos noſtros Præfectos. Vt inde ei fiat
iure priuatio.* Vnde prædictam clau-
82 ſulam, in priuilegijs appoſitam, ma-
gis monitorium Iudicibus, vt bene,
fideliter, & integre ſe gerant in ad-
miniſtrandis officijs, quam aliquid
aliud importare, atteſtantur Oliba de
iure fiſci. c. 4. n. 49. Bolog. con. 1. &
ſic de iure Caſtellæ eſt diſpoſitum in
l. 12. tit. 10. parti. 2. & ibi Gregor. Lo-
pez gloſa verbo *Mantenerle*, Mier. de
Maio. 4. p. q. to. n. 5. & 6. per l. 7. tit. 13.
lib. 4. nouæ recopila. Burgos de Paz
con. 21. allegati per Ioſeph. Ramon.
con. 35. n. 4. Hunc articulum latè exa-
minauit noſter Fõtanella de pac. nup-
tia. tom. 1. clauſ. 4. gloſ. 10. ex n. 145.
quem locum ipſemet allegat tom. 1.
deciſ. 215. n. 2. dicens antiquitus pro-
uideri cum illa clauſula *Durante noſtro
beneplacito*. ab aliquibus verò hinc an-
nis prouideri ſub hac, *Durante mera,
& libera voluntate*, ex hac tamen clau
ſula refert, ſupremo Regio Aragoniæ
Conſilio placere, nunc poſſe amoueri
Senatores abſque cognitione. Salua
tamen Tanctorum virorum authori-
tate durum videtur. quia ſolent eſſe
calumniatores. experientia enim nos
docuit. Magnificos Ioſephum Dalmau,
& Ieronymum Aſtor fuiſſe priuatos,
& poſtea reſtitutos. qui non fuiſſent,
ſi deliquiſſent, & ſic cautius eſſet eos
examinare. melius enim eſt non vul-
nerare, quam poſt vulneratum curare.

83 Sed licet hodie, iuxta ea quæ praxis
obſeruat, mota ex hominum ſiti, &
cupiditate ad obtinendum officia,
appareat, hoc dubium impertinens,
aut ſaltim impracticabile non illud
omictam hic. ſaltem, vt coronidem
imponam huic Regaliæ. An videli-
84 cet, caſu quo aliquis fuerit prouiſus,
ad aliquod officium, poſsit ſe ab eo
excuſari. & imprimis ſciendum eſt.
Officia alia eſſe Regalia, quæ á Rege
85 cõferũtur cũ ſuo priuilegio, aliá verò
eſſe, quæ in Ciuitatibus ad extractio-
nem, & ſortem eliguntur. Vnde quo
ad ea, diuerſimode dicendum eſt. quia
loquens de officijs Ciuitatum, ſeu
86 Villarum, in quibus ordinariè ad ſor-
tem extrahuntur, dicendum apparet.
poſſe aliquem ſe excuſare, ex priui-
legio excuſationis ſibi conceſſo, ſeu
alia iuſta cauſa legali. de Primo ſolum
87 à Principe poteſt concedi exemptio.
cum ſit ius ſupremæ Regaliæ. iuxta
Textum in l. benè á Zenone. C. de
quadri præſcrip. l. deprecatio. ff. ad le-
gem Rodi. de iac. Petrus Antibulus
88 in tracta. de muneri. Titu. 4. n. 96. in-
ter tracta. diuerſo. Doctor. Vnde re-
fert Fontanella tom. 1. deciſ. 1. n. 15.
& dicit. quod in Catalonia eſt diſpoſi-
tum ex conſtitutione 10. Titu. *De la
electio dels Doctors*, &c. ex cauſis verò
iuſtis, & legalibus, ſolent etiam aliqui
ſe excuſare, quos refert dictus Anti-
bolus in dicto tractatu. §. munerum
excuſatio. Agitur etiam in titulis. ff. de
voca. & excuſa. mune. & in titu. ff. de
89 iure immuni. ſi verò prouiſio fiat à Re-
ge, ad aliquod officium, & ipſe ſe ex-
cuſaret ex aliquibus cauſis leuibus. &
quæ iuxta iuris Regulas non eſſent
ſufficientes, tunc poſſet talis compel-
li, ad obtinendum. ex l. ius muneris,
90 ff. de mune. & hono. l. curiales, & ibi
Ioan. de Platea. C. de decurio. lib. 10.
l. nullus, & ibi idem Platea eod. titu.
91 Bouadi. in ſua Politi. tom. 1. lib. 1. c. 15.
n. 13. in fine latius hæc tradit Boua.
dicto

dicto c.15. nu.38. confirmans id ex
multis Iuribus,& Doctorum grauiſsi-
morum authoritatibus,per eum rela-
tis in additionibus ad dictum nume-
rum litrera A. quos videre poterit;
ſi aliquis ſit,qui hæſitet licet hæſitan-
dum nõ ſit. Sed vt dictum eſt,& con-
ſiderat noſter Fontanella dicta deciſ.1.
numero 15. (per vim) non hoc ho-
92 die practicamur. quod homines re-
cuſent officia. imò tanquam ſitientes
ad aquas ; & fontes earum , ad ſitim
extinguendum properantes, nũquam
tandem ſitim extingũnt, ſed ſemper
in ea exiſtunt.& magis ; ac magis bi-
93 bere cupiunt.refert Sixtin. de Rega.
lib.2.c.15. n.29. quod ponderat idem
Bouadilla vbi ſupra n.37.dicens.hoc
94 malum, iam antiquis tẽporibus præ-
mi. quod agnouit Diuus Auguſtinus;
per dictũ Bouadilla allegatus ibidem
in additio littera B. Inde atteſtatur;
quod Diuus Ambroſius dicebat.quod
huius cupiditatis ; homines aliqui
95 affecti, non trepidabant ſeruos fieri
aliquorum,vt alijs mandarent.potius
eligẽtes mãdare,cum periculo. quam
deſeruire cum quiete. hos condemp-
nat Diuus Ambroſius dicens : quod
prædicti cogitantes, prædicto modo,
eſſe mandatores multorum, efficiuo-
96 tur ſerui omnium. maximè his cur-
rentibus temporibus. in quibus , ho-
minum malitia regnat.vnde pruden-
tes expectent,vt ſors ſuper eos de ſur-
97 ſum cadat . ſicut cecidit ſuper Ma-
thiam.qui ex ea,meruit connumerari
inter Apoſtolos.& ſi de cœlo eſt,quod
98 ei officium veniat,non deficiet gratia
de ſurſum. neque hoc caſu indigebit
excuſatione. quia non tenebitur tre-
pidare.eo quod nõ poterit eſſe timor;
etenim Dominus ſupponet manum
ſuam. vtinam inomnibus ita eueniat;
99 vt omnia in laudem Dei omnipoten-
tis cedant.

100 Sed videamus. an ſi Rex, dederit
alieni caſtrum , cum termino, nulla
facta mentione de iuriſdictione, hoc
caſu cenſeatur iuriſdictio conceſſa.In
101 quo articulo faciunt differẽtiam Scri-
bẽtes.dicunt enim, quod ſi loquamur
de iuriſdictione minima, cũ hæc inſit
naturæ caſtri.cenſebitur data. veluti
banni quinque ſolidorum. & omnis
illa. quam comprehẽdunt iura caſtri.
vt refert Egregius noſter Fontanella
102 de pac.nup.to.1.clau.4.gloſ.10. p.2.
à n.3. ſi verò loquamur de iuriſdi-
ctione ampla ; tunc non cenſebitur
conceſſa. Sed quidquid ſit. ſi con-
cedatur caſtrum , cum territorio,
103 cenſetur data vniuerſaliter,omnis iu-
riſdictio,l.1. §.cum vrbem, ff.de offi.
Præfec. vrbis. & ibi cõmuniter Scri-
bentes.ſequitur Marqui.ad vſati. *Hoc
quod iuris eſt Sanctorum*.fol.307.pag.1.
col.1. circa medium. verbo *Sed quæro
ponamus*. quod etiam reſoluit noſter
Fontanella ibidem n.11. ex Bartoli
diſtinctione in l.inter eos in princi.
ff.de adqui. rer. domi. & ex Couar.
Practi.c.1.n.10.& Meno.de præſump.
lib.3 præſump.97. aſſerendo. quid ſi
iuriſdictio adhæret caſtro, eo cõceſſo
cenſebitur,& iuriſdictio cõceſſa. quis
neget iuriſdictionem territorio co-
hærere.

104 Creatis autem Officialibus . ſi de
præcedentia ſit diſponendum inter
eos,ad Regem,ex ſua ſuprema Rega-
lia,pertinet inter eos diſponere.præ-
105 ſupoſito enim, quod ſit præcedentia.
quæſtio oriri poteſt inter Officiales
abſque labe peccati mortalis;ex com-
muni ſentẽtia, quam receptam atteſ-
tatur Meſtrillo.de Magiſtratibus lib.5.
c.4.n.1.fol.129.Tiber.Decia.reſpõ.7
n.2.& 71.lib.3.Burſa.con.143. n.1.&
ex alijs congeſtis per Caſtillo Soto-
maior.cõtrouer.quotidia.de vſufruc.
106 to.7.c.41.n.27. hæc cum poſſit eue-
nire ocaſione ſedendi ; ſeu ſtandi in
locis publicis , ex quo diuerſa ſolent
oriri ſcandala. cum honoris cauſæ;
magnæ ſint conſiderationis affectio-

nis,& grauæ cauſæ iudicentur. iuxta
tradita per Pute.deciſ.440. to.2.ex
quibus, cum diſſentiones oriantur,ex
107 maioritate prætenſa inter eos, qui
eiuſdem ordinis ſunt, aut dignitatis.
aut inter inequales. quia neceſſario
inter prædictos, debet eſſe contro-
uerſia, & diſſenſio iuxta latiſsimè re-
lata per Sotomaior dicto c.41.à n.29.
108 Hæ autem differentiæ, neceſſario
debent determinari per Regem,præ-
figendo vnicuiqoe ſuum locum. ex
pluribus Doctoribus, hanc pro fideli
reſolutione tradit Sotomaior vbi ſu-
pra. tradens à dicto n.29.plures mo-
dos. in quibus fundari poteſt opinio
diuerſorum, prætendentium præce-
dentiam inter eos.ad quem recurren-
dum eſt per eum,qui materiam præce-
dentiarum ſcire cupiet.non enim hic
109 eſt totum illud transcribendum.quod
circa præcedentiarum materiam po-
teſt inquiri. cum ſolum intendam
agere, quo ad ius Regaliæ Regi cō-
petenti, circa dandum præcedentias.
hanc etiam præcedētiarum materiam
tractat Barboſ. in tracta. de exigen.
penſio. q.3. nu.20. referens. Madriti
fuiſſe creatum quoddam conſilium
pro decidendis controuerſijs præce-
dentiarum die 9. Decembris 1625.
Obiter tamen aduerto. quod prouiſi
ad aliqua officia, inter quæ, quo ad
præcedentiam,nulla poteſt conſidera-
ri diuerſitas inter eos. ſi aliqua con-
trouerſia ſuſcitetur, veluti,ſi duo ſint
110 ſimul eadem die prouiſi ad Regiam
Audientiam. ſi vnus ſit nominatus
prius,& alium,qui ſecūdo fuit nomi-
natus, obtineat prius priuilegium,
tunc qui prius nominatus fuit, præ-
fertur ſecundo nominato.quia præla-
tio ſumitur à die nominationis.ex l.1.
ff.de albo.inſcribendo: ibi *Decuriones*
in albo ita ſcriptos eſſe oportet, vt lege
111 *municipali præcipitur. Sed ſi lex ceſſat,*
tunc dignitates erunt expectandæ, vt ſcri-
bantur eo ordine quoquieſque honorum
maximo honore in municipio functus. vt
puta, quia diuum Iuratum geſſerunt, ſi ſic
honor præcedat, & inter diuum virales
viratum geſſerunt. ſi ſic honor præcedat
antiquiſsimus. quiſque prior. deinde hij,
qui eorum ſecundo, poſt diuum viratum
honore in Republica functi ſunt poſt eos
qui tertio, & deinceps. Mox hij qui nullo
honore functi ſunt pro vt quiſque eorum
112 *in ordine venit.* quam diſpoſitionem
ſecutus fuit Regius Senatus noſter
inter magnificos Michaëlem de Salba
& de Valleca,& Franciſcum Seſcales.
cum enim prius fuiſſet nominatus
dictus Michaël de Salba, & prius ob-
tinuiſſet priuilegium dictus Seſcales.
& ſic obtento prius priuilegio per
dictum Seſcales.ipſe prius iurauerat,
nilhominus in Regia Audientia iun-
ctis tribus Aulis fuit cōcluſum. quod
dictus Salba præcedet dictum Seſca-
ſes. atento fuerat prius electus. non
obſtante,quod dictus Seſcales iam iu-
raſſet,& idem fuit obſeruatum 18. Ia-
nuarij 1634. quia controuerſia exiſ-
113 tente inter don Ioſephum de Ioſa. &
Vincentium Hortola. quis eorum
debebat præcedere,cum ambo eodem
die iuraſſent prætendens dictus Hor-
tola, ſe eſſe antiquiorem in ætate, in
Aduocatione,& in Doctoratus gradu.
quia tamen dictus Don Ioſephus de
Ioſa. erat prius nominatus, fuit con-
cluſum iunctis tribus Aulis,quod ipſe
præcederet dictum Hortola. Si verò
æqualiter eligerentur duo Doctores
ad duo loca Regiæ Audientiæ, eſſet
114 præferendus antiquior in gradu. niſi
eligeretur aliquis Officialis Regius
de inferiori gradu,quia iſte eſſet præ-
ferendus iuxta dictam l. 1. ff. de albo
inſcriben.prædicta declaratio eſt con-
formis relatis à Gamma deciſ. Por-
tuga.1. n.14. Sotomaior. controuer.
quotidia.tom.7.c.41.n.29. circa me-
115 dium ex his apparet, quod in officijs
æqualibus, & dignitatibus ſimilibus,
ille debet præferri. qui prius fuit
electus,

electus, & nominatus. vt dicebat Don Garcia Meſtrillo de Magiſtra. lib. 5. c.4. á n.2. vſque ad 30. vbi verò adeſt inequalitas in officio ; tunc dignior præcedere debet, niſi Rex expreſsè,
116 inferiori Magiſtratui, ex ſua mera gratia præcedentiam daret. quia talis præcederet. Cum Rex ; ex ſua ſuperiori Regalia, hanc præcedentiam tri-
117 buere poſsit. iuxta plura tradita per Sotomaior. dicto c.41. n.47. Hoc tamen non ſolum in inferiori, verum etiam, neque in quolibet alio eſt præſumendum, datam fuiſſe præcedētiam
118 à Rege niſi ei, cui ſpecialiter conceſſerit, l.2. §. merito. & §. ſi quis à Principe. ff. ne quid in loco publico. Menoch. lib.2. præſump.9. & 10. quod ex duabus deciſionibus Senatus Luſitaniæ confirmat Cabedo decil. 5. 1. p.
119 Prædicta omnia breuiter, tacitis nominibus refert noſter Egregius Fontanella deciſ. 215. tom.1. per totam. vbi duo priuati, poſtea de mera Regis gratia fuerunt reſtituti, cum clauſula quod haberent antiquum gradum præcedentiæ, qui ſine dicta gratia. vt iuniores eſſent tractati.

120 De hac ſuprema facultate concedendi præcedentiam inter Religioſos, longam facit narrationem, & reſolutionem, Pater Magiſter Petrus del Campo Ordinis Sancti Auguſtini, in Hiſtoria, quam ſcripſit de Hæremitis dicti Ordinis tom.1. lib.2. c.17. per totum vbi probat, de rigore iuris. Auguſtinianos debere præcedere omnes Mendicantes. ex particularibus verò reſcriptis Summorum Pontificum, ex eorum abſoluta voluntate aliter fuiſſe diſpoſitum.

121 Inſuper hoc ius ſupremæ Regaliæ, concedendi iuriſdictionem, adeo adhæret oſsibus Regis, quod tranſlata in perſonas Eccleſiaſticas, veluti quando fuit conceſſa Epiſcopis, Abbatibus. cæteriſque perſonis Eccleſiaſticis in ſuos vaſſallos, adhuc retinet dependentiam à Rege ; à quo emanauit. & ſic, cauſæ, quæ vertuntur inter vaſſal-
122 los Eccleſiæ, ſunt iudicandæ ſecūdum conſtitutiones. quia Rex in cōceſsione iuriſdictionis, ſolū conceſsit ordinariam, de qua loquitur Tex. in l. Imperium. ff. de iuris. omi. Iudi. non verò maioriam, & ſuperioritatem. iuxta
123 notata per Couar. Practi. quæſtio. c.4. n.2. poſt princi. Rollan. con.1. n.144. vol.2. Peregri. conſ.1. Theſau. conſ.1. quod eſt poſt deciſionem Patris ſui 132. n. 12. & 13. quos, & alios refert Cancer. lib.1. varia. c.12. à n.88. cum ſequen. reſoluens. quod à ſententijs
124 latis. in cauſis vertentibus inter vaſſallos Eccleſiæ, in caſu appellationis, ad ſolam Regiam Audientiam eſſe appellandum. non verò ad Metropolitanum. vt latius penes dictum Cancer. videri poteſt.

125 Eſt tamen aduertēdum. quod ſi Rex de nouo conceſſerit iuriſdictionem alicuius loci ; ſeu termini alicui perſonæ. non poterit talis perſona prædictam iuriſdictionem exercere, quin prius accedat ad Baiuliā Generalem. Eo quod in Pragmatica prima ſub titu. 21. lib.1. Pragmaticarum, quæ fuit facta per Sereniſsimum Regem Ildefonſum, in Ciuitate Barcinone die
126 11. Octobris 1423. diſponitur. quod quotieſcunq. Rex, faciat aliquas alienationes, ſeu impignorationes, de rebus ſui patrimonij, illæ non exequantur, nec totali effectui perducantur, quin prius inſtrumentum alienationis, ſeu impignorationis præſentetur Baiulo Generali, à quo executoriales litteræ obtineantur, ad poſſeſsionem capiendam. Eo quod, ſi aliqua difficultas interueniat circa alienationem,
127 Baiulus Generalis conſulat Regem. circa dubium occurrens, expectetè vlterius diſponendo. quod ſi iuxta thenorem dictæ Pragmaticæ non fiat, totum id, & quidquid factum fuerit, ſit nullum, nulliuſque roboris, & efficaciæ.

cacia quæ Pragmatica fuit cõfirmata alia data Neapoli. die 12. Iunij anni 1444. quæ eſt ſecunda, eodem titulo. de quarum validitate nullo modo dubitari poteſt, cum ſint ambæ inſertæ in corpore, & volumine conſtitutionum, & Pragmaticarũ. impedit etiam
128 effectum ſi eſſet in Priuilegio conceſſionis clauſula, quod propria authoritate eam capere poſſet. Cum enim dictæ Pragmaticæ dent formam ſeruandam in alienationibus rerum Regij patrimonij, ſi dicta forma non ſeruatur, prædictæ Pragmaticæ de vento ſeruirent. quod non eſt dicẽdum, quæquidem Pragmaticæ fuerunt obſeruatæ, & nunc ſeruantur. prout videri
129 poteſt in Baiulia Generali in libro priuilegiorum 5. fol. 95. circa iuriſdictionem loci de Orriols, Vicariæ Gerundæ, in fauorem nobilis Franciſci Desbach, & Deſcallar. Similiter fuit obſeruatum de anno 1633. in quo per Regem fuit conceſſa ad fœudum iuriſdictio ciuilis, & criminalis termini Sancti Marcialis de Saderra, & termini de Sora nobili Ludouico Deſcallar. qui obtento priuilegio, illud præſentauit in Baiulia Generali, me in ea exiſtente Fiſci Aduocato. & non re-
130 perta difficultate, fuit loco executoriæ data licentia capiendi poſſeſsionem, & prius accepit inueſtituram à Baiulo Generali die 6. Octobris anni 1633. vt cõſtat in Baiulia Generali. lib. 5. inueſtiturarum, fol. 117. ſub his verbis *De quibus iuriſdictionibus, dictus Don Ludouicus Deſcallar iam fuit adeptus poſſeſſionem, de voluntate, & licentia dicti Baiuli Generalis, de loco de Sader-*
131 *ra.* Similia verba ſunt contenta in inueſtitura loci de Sora eodem libro, fol. 122. Prædictis autem Pragmaticis, tanquam de proprio intereſſe Regis, poteſt ipſe derogare expreſsè. alias enim, non derogando expreſsè, non operantur quidquam verba illa: *Quod propria authoritate poſſit capi poſſeſsio*. Quia Princeps ſecundo diſponens, contra id, quod prius diſpoſuerat, niſi deroget expreſsè, cencetur in
132 ſecunda diſpoſitione deceptus. Iuxta tradita per Codicẽ Fabria. lib. 1. tit. 12. defini. 2. vbi doloſum appellat illum,
133 qui ſecundum reſcriptum obtinuit, ſi ſciebat primum. Codex Fabria. ibidẽ, n. 2. certum eſt autem, dictatum pragmaticarum non poſſe allegari ignorantiam, cum ſint inſertæ in volumine conſtitutionum.

Dato igitur pro conſtanti, quod
134 creatio Officialium eſt de Regalijs. videndum eſt, an ipſi creati poſſent amoueri libere, & abſolutè. quam quæſtionem latè plures Authores tractant, ſed ſummariè eſt ſciendum. quod licet ſint prouiſi, cum clauſula *Durante beneplacito ac libera noſtra mera voluntate*, non poſſunt amoueri ſine
135 cauſæ cognitione. & iuſta cauſa interueniente. maximè in Catalonia. vbi officia ſunt creata per curias. iuxta notata per Oliba ad vſa. Alium Nãq.
136 c. 4. n. 45. cum ſequentibus. vbi officia dicuntur perpetua, non obſtantibus dictis clauſulis, vt pluribus relatis atteſtatur Cancer. 3. to. vari. c. 1. n. 99. Eminentiſsimus noſter Fontanella de pac. nup. tom. 1. clau. 10. 1. p. c. 14. verbo *Caeterum*, vbi aſſerit, prouiſum cum dicta clauſula, non poſſe amoueri, ſine cauſa. & poſtea ibidem in Catalonia obſeruari atteſtatur. in clauſula *Durante noſtra mera, & libera voluntate*,
137 declarans ibidem n. 148. quid importent dicta verba. hoc idem ſequitur ex traditis per Cancer. 3. tom. varia. c. 12. de offi. iudi. tabu. n. 190. faciunt tradita per Calici. in extragraua. curi. c. 7. n. 106. ad medium. Oliba ad dictum vſati. Alium Namque. c. 4. n. 49. Bologne. con. 1. & ita in Regno Caſtellæ diſpoſitum eſt l. 12. titu. 10. p. 2. & ibi
138 Gregor. Lopez, verbo *Mantenerle*, Mier. de Maiorati. 4. p. q. 10. n. 5. & 6. quæ potius in Catalonia ſunt ſeruanda.

da, in qua nemo ſine cauſæ cognitione priuati poteſt, conſtitutio. 1. Titul. *Si contra dret, y vtilitat publica*, refert, & confirmat Ioſephus Ramon. conſil. 35. num. 4. & Fortius Calicius in extragrauato. Curia, cap. 7. num. 106. verbo *Quaero circa medium*. ibi *Aut vult renocare Officium, quod habet tempus ſub intellectum, per quod habet durare beneplacitam, vt in Officijs Gubernationum, & Aßeſſorijs eorum, & in Officijs Batuliæ Generalis, & Magiſtri Rationalis quæ Officia licet ad beneplacitum conceſſa, habent tamen tempus ſubintellectum, de vita eorum, & non poſſunt reuocari ſine cauſæ cognitione.* Fortiuſque confirmatur, ex traditis per Gratianum diſceptatio. foren. cap. 167. num. 30. & ſequent. vbi ait. quod Princeps non ſolum non poteſt tollere Officium à lege creatum, per eum prouiſum, verum neque quando Officium (licet non creatum) eſt per Regem in commendam datum. ex contractu. nam nec hoc caſu poteſt, ſine cauſæ cognitione illud tollere. Guiller. Benedic. in cap. Rainuntius verbo *Duas habens filias*. à num. 36. Boer. deciſio. 149. & alij relati per Xammar. de Offic. Iudic. 1. par. quæſt. 12. num. 97. cum ſequent. & maximè à num. 100. cum alijs. neque priuatio fieri poteſt. ſi fieret alio colorato nomine, vel interpretatiuo, quia interpretatio, quæ fit ſine cauſæ cognitione, nil differt à reuocatione. iuxta tradita per Surdum deciſio. 202. num. 16. aſſerentem quod interpretatio debet deſumi, ex tota diſpoſitione, ex l. meuia. ff. de manu. teſta. l. nummis, ff. de lega. 3. Mantic. de coniectu. vltim. volunta. lib. 6. titul. 13. num. 1. diceus. quod quæ ſunt in medio, debent iudicari ex extremis, quæ illa comprehendunt num. 4.

141 Prædictæ autem Pragmaticæ in vim conſtitutionis, & legis cenſentur factæ. iuxta tradita per Philippum Vinyes in allegato ſuo opere de conuocatione Curiarum nondum perfecto diſcur. 8. num. 56. vbi tradit modum cognoſcendi, quando Pragmatica habeatur pro lege ordinaria, dicens. recurrendum eſſe ad tradita per Marquilles, in vſati. *Vna quaque gens*. col. 9. verbo *Sed quæro*. vbi dicit. tunc Pragmaticam pro lege generali haberi, quando diſpoſitio, & obſeruantia dirigitur ad Officiales præſentes, & futuros. quales ſunt prædictæ Pragmaticæ prima, & ſecunda. Titulo de Officio Baiuli Generalis. vt ex inſcriptione earum inſpicitur. quæ doctrina admirabilis eſt, & ad inſtitutum. vt eam declarat Baldus in l. leges vt generales. C. de legib. Otom. in §. ſed quod Principi inſti. de iure natu. genti, & ibi gloſ. verbo *Edicta*. & non eſt, tam attendendus modus diſponendi, quam effectus ad quem

142 diſponitur. Bal. in l. 2. C. commoda. quia ab eo quod naturale eſt, ex nominis iniunctione, nil eſt detrahendum. Deci. conſil. 164. num. 3. & conſil. 180. num. 7. ideoque neceſſario ſequitur, dictas Pragmaticas, tanquam ius commune huius patriæ, non poſſe niſi in Curijs generalibus alterari.

Licet autem Regalia ſuprema

143 Regis ſit, create Officia, & illa conferre, quibus placuerit, ex Text. in cap. 1. quæ ſint Regalia in vſibus fœudorum. verbo *Poteſtas*. vt atteſtatur Bal. in cap. 1. quis dicatur Dux, vel Marchio. num. 1. in fine ipſe Bal. in cap. adhuc, num. 2. de pace iuramen. firmam Innocen. in cap. cum Eccleſiatũ n. 3. de offi. ord. vbi Bal. n. 19 adeo, quod poſsit Rex tam exteros,

quam Ciues, & Prouinciales creare.
144 l.2. C.de crimi. ſacri. cap.ſi quis ſua-
denre. §.cõmittunt.17.q.4.quod lata
commentatione fuit proſecutus in-
ſignis licenciatus Don Franciſcus de
la Cueua, & Sylua pro Rege Aduo-
cato Fiſcali in Conſilio Indiarum, in
ſuo reſponſo, quod fecit de anno 1625.
eo tempore, quo prætendebatur per
Regna Coronæ Aragoniæ, Vicecan-
145 cellarium (per mortem Don Petri de
Guzman vltimi) eſſe nominãdum ex
natis intra Coronã Aragoniæ. E con-
tra verò, pro parte Regis prætende-
batur, abſolute poſſe nominari exte-
rum à dicta Corona, quod dictus Don
146 Franciſcus Valde defendit, pro trahẽs
calamum, illumque extẽdens, aſſerẽs.
quod Prouinciales, & oriundos, ad
Magiſtratus Prouinciæ, vel Ciuitatis,
ex qua oriundi ſunt, eligendos non
147 eſſe, confirmans ſuum dictum ex l. ſi
eadem, ff.de offi. Aſſeſſo.l.3. C.de di-
uerſis officijs, & apari. lib.12. l. in
Conſiliarijs, C. de Aſſeſſo. & domeſ.
adeo quod ſacrilegij reus puteur,
qui in propria Ciuitate, vel Prouin-
148 cia Magiſtratum ambierit.l.fina.C.de
crimi. ſacri. ibi *Nequis ſine ſacrilegij s crimine deſiderandum intelligat*, & in
Regno Caſtellæ extare ſimilem le-
gem in l.11. Titu.18. partl.2. atteſta-
tur.

Prædictis tamen non obſtantibus.
149 videmus, quod in Catalonia, omnes
Officiales debent creari Originarij
huius Principatus, abſque aliqua ori-
ginis interpretatioue. Sed quod rea-
liter, & cum effectu ſint nati in-
tra Principatum, aut ſaltim eius pa-
150 rentes. eo quod, naturalis filij patria;
cenſetur ea, quæ patris eſt, vt expreſ-
ſis verbis diſponitur in conſtitutio-
ne 8. Tituli intra referendi in illis
verbis. *E aquells que noy ſerà nat, pus lo pare, ò aui paternal de aquell ſerà nat, è domiciliat en Catalunya*, adeſt in-
teger titulus in libro primo Conſti-
tutionum, *Que tots los Officials*. qui eſt
quinquageſimus octauus in quo legũ-
tur decem, & ſex conſtitutiones, in
quibus ordinatur, quod nullus in Ca-
talonia ſit Officialis, quin ſit natus
151 intra Principatum, & in aliquibus
expreſsè Rex, à ſe abdicauit faculta-
tem libere eligendi, vt in conſtitutio-
ne 8. ibi *Que ſenyor Rey, ò ſucceſſors ſeus de aqui aldeuant no prouehiran, proueheſcan, ni prouehir pugan.*

152 Prædictæ enim conſtitutiones
in Curijs generalibus ſunt factæ,
in vim contractus celebratæ, vt no-
tat Anton. Oliba S.C.R.M. Con-
ſiliaribus, & ſui Fiſci eminentiſsi-
mus Aduocatus. in vſatic. Alium
Namque. cap.3. num.9. de Iure Fiſci
indeque Rex (ſalua ſua clementia)
153 non poteſt ab eis, ſicuti à contractu
per eum celebrato, & iurato rece-
dere. Bal. con.317. volum. 1. Rolan.
conſ.13. num.32. & conſ.45. num. 8.
conſ. 21. num.35. volum. 3. Crauera
conſ.142. num.51. & conſ.241. nu.10.
154 expreſsè de legibus pactionatis Car-
dina. in cap. fina. de decimis num.4.
Benedic. in cap. Raynuntius ver-
bo *Si abſque liberis*, lo 2. de fideicom-
miſ. ſubſti. num. 36. Caſſane. in Ca-
thalo. Gloriæ Mundi. 11. parte con-
155 ſidera. 22. quemammodum in Regno
Caſtellæ, ad leges etiam ſic genera-
les in Curijs generalibus factis, ob-
ſeruandas, Regem eſſe obligatum
atteſtatur Bouadilla in ſua Politica
lib.2. cap.10. num.52. Seſſe de inibi-
tio. cap.1. §.1. num.16. faciunt etiam
tradita per Sixtinum de Regali. lib.1.
cap.4. num. 85. vbi atteſtatur, quod
ſi aliqua Ciuitas, ſeu Prouincia, ſe
ſubiecerit certis pactionibus, alicui
Regi, non poteſt Rex vltra con-
uentiones, aliud ordinare, quia li-
bera, & exempta cenſetur, quo ad
alia non pactata, ex Bar. in l. non du-
biro.

bito. numer.1. ff. de capti. & poſt
limi. reuer. Bal. in l. etiam num. 10.
C. de iure doſ. & in l. executorem.
num. 28. verbo *Sed quæro de Ciuita-*
tibus confœderatis, C. de executio. Rei
Iudi. Socin. in l. ſi ex toto in fine,
ff. de leg. 3. & clarius probantur præ-
dicta in l. 2. ff. de iure immuni. dicta
l. non dubito, §. liber. Populus.
l. quæſitum, §. idem reſpondi, vbi
gloſ. verbo *Non poteſt*, ff. de fundo
inſtruc. Pariſ. conſ. 16. num. 25. lib. 4.
Socin. ſenior. conſ. 286. num. 22.
lib. 3. Rolland. à Valle conſil. 1.
num. 45. & ſequen. lib. 2. Deci. con-
ſil. 360. num. 4. & ſequen. Gaili. ob-
ſerua. 54. num. 10. lib. 2. corrobora-
156 tur, &c.

Corroboratur etiam prædicta
reſolutio, ex obſeruantia ſemper
ſecuta, quæ confirmat ius prædi-
ctum. Cinus apud Bal. conſ. 4 0 c.
colu. 1. col. 4. Ioſephus Ludoui. in co-
mu. conclu. 38. Loaces ſuper opido
de Mula, fol. 4 4 1. Ioannes Andre.
in additio. ad Specula. Titu. de inſ-
trumen. editio. §. nunc videndum,
in additio. magna incipiente *De Ar-*
gentatio, circa finem. verbo *Sextum*.
Et quod originarij debeant creari
157 Officiales, non ſolum eſt confor-
me conſtitutionibus Cataloniæ, ſed
etiam Iuri communi Codicis. in quo
Imperatores Valentinianus, & Mar-
tinianus ſtatuerunt, originarios ad
munera promoueri. l. 2. C. de offici.
Præto. ibi *Tres Prætores, qui proprium*
158 *larem habeant in Vrbe, non ex Prouin-*
ciis eligantur. Don Garcia Meſtril-
lo de Magiſtra. lib. 2. cap. 1. num. 26.
& in Sacra Scriptura legitur Deu-
teronomio cap. 18. *Prophetam de gen-*
te tua, & ſic omnes fere Prouincias,
hunc modum creandi Officiales ob-
ſeruare ateſtatur. Cerdan in ſua Mo-
narchia cap. 10. Meſtrillo de Magiſ-
trati, lib. 2. cap. 7. num. 46.

159 Ex prædictis fuit prætenſum
in anno 1625. non licuiſſe Regi (ſal-
ua ſua clementia) nominare in Vi-
cecancellarium Sacri Supremi Con-
ſilij Aragoniæ, perſonam alieni-
genam Regnorum illius. pro quo
dubio, diuerſæ fuerunt factæ alle-
gationes, pro vtroque Regno. Pro
intentione Regis fuit facta (ſu-
pra allegata) per don Franciſcum
de la Cueua, & Silua, cuius rationes
(licet ſubtiliter allegatæ) tanquam
nubila à ſole fuerunt destructæ, in al-
legationibus factis pro parte Prin-
cipatus Cataloniæ per tunc Aſſeſ-
160 ſores, & per Ludouicum de Caſa-
nate, tunc primum Madriti Ad-
uocatum, nunc Fiſci Aduocatum in
dicto ſupremo Aragoniæ Conſilio.
alia facta pro Regno Aragoniæ.
non defuit alia Iuris allegatio per
Don Matthiam Bayetola Cabani-
lles eo tempore Aduocatum San-
ctæ Inquiſitionis in Ciuitate de
Çaragoça, nunc Regentem in di-
cto Supremo, qui omnes vnanimi-
ter prædictam reſolutionem veriſ-
ſimam aſſeuerarunt. ponderando,
quod abdicatio facta à ſua Regia
161 poteſtate, facultatis eligendi quoſ-
cunque, non erat dicenda odio-
ſa Regi, quia principalis intentio
prædictarum conſtitutionum fuit,
fauorem facere, & diſponere in
beneficium, & honorem vaſſallo-
162 rum. & ſic tanquam principalis
intentio diſponentium, hæc eſt at-
tendenda, l. qui exceptionem in prin-
cipi. & ibi Bar. Bal. & Pau. num. 3.
ff. de condic. in debi. ex quo vulga-
riter dicitur. quod quando odium
eſt cauſa fauoris, dicitur ſtatutum
163 odioſum. quando verò, fauor eſt
cauſa odij, tunc ſtatutum dicitur
fauorabile. Ita Bal. conſ. 4 3 3 Do-
164 mina Ioanna lib. 3. quem ſequitur
Simon de Prætis lib. 1. de inter-

V 2 preta-

preta. vltima volunta. interpret.
164 1. dub. 4. fol. 12. num. 13. Ale-
xan. Rauden. lib. 1. de analogis
cap. 29. numero 29. Ita ſimili-
ter dicitur. quod licet beneficium
165 Senatus Conſulti Velleiani ſit val-
de odioſum creditoribus, quia
tamen principaliter fuit inductum
fauore mulierum, inde dicitur fa-
166 uorabile. Barbacia in l. 2. in princi.
col. 4. ff. de verbor. obligatio. Porto-
les de conſortibus cap. 2. num. 6. Ti-
raquel. de retract. ligna. in præfatio.
num. 36. Molin. de Hiſpanor. primo.
lib. 1. cap. 4. num. 27. & cap. 18. num. 3.
Alex. Rauden. de analo. lib. 1. cap. 29.
num. 26. cum enim melius ſit, vt ille
qui præſidere debet, & ius miniſtra-
167 re, capax ſit iurium, iuxta quæ de-
cidere, & terminare quæſtiones de-
bet; euidens eſt, hoc in beneficium
vaſſallorum eſſe, & publicum. quod
maluerunt dicere Imperatores. (& de-
bet Bonus Rex imitari) cuicunque
168 proprio Regio, totum intereſſe præ-
ferendo, ita Iuſtinianus in l. 1. in fi-
ne. C. de caducis tollendis in illis
verbis: *Quod communiter omnibus pro-*
169 *deſt, hoc priuatæ noſtræ vtilitati præ-*
ferendum eſſe cenſemus, noſtrum eſſe
proprium ſubiectorum commodum Impe-
rialiter exiſtimantes. Lotarius in cap. 1.
de prohi. feudi aliena. per Lotari.
170 in vſi. feudo. & expreſsè atteſta-
tus fuit Rex Ildefonſus in l. 9. Ti-
tu. 2. parti. 2. in fine. vbi loquens de
Regibus in hæc prorumpit ver-
ba: *E deuen otro ſi guardar ſiempre*
mas lo pro comunal de ſu pueblo: que
lo ſuyo miſmo, porque el bien, y la rique-
za dellos, es como ſuyo. Vnde cum ex
conſtitutionibus Reginæ Mariæ con-
ſortis, & Locumtenentis Sereniſsi-
mi Regis Ildefonſi, quam fecit in
Curia Barcinone anno 1422. cap. 1.
qua diſponitur. quod Cancellarius,
& Vicecancellarius eligantur nati;
171 & naturales Regnorum Aragoniæ,
Valentiæ, Principatus Cataloniæ,
ſeu Maioricarum, & non aliorum
Regnorum. ſicuti obſeruabatur. ex
qua obſeruantia fuit inductum ius
prohibitionis, contra primeuam an-
tiquam Regis liberam facultatem.
quæ vera poſſeſsio, quaſi poſſeſ-
ſio negatiua dicitur, vt latè tradit
Petrus Iacobi. in praxi. cap. de fur-
172 to. num. 2. Mennoch. de arbi. ca-
ſu. 160. num. 10. Boſsi. in practi.
crimina. Titu. de Rega. num. 41.
Guido Papæ deciſ. 298. Afflic. de-
ciſ. 388. num. 2. Ioſephus Ludouic.
deciſ. 106. num. 16. quanto magis,
quod Regna prædicta, non ſe fun-
dant in dicta obſeruantia, ſed in
prohibitione legali, obſeruata. Bal.
con. 245. lib. 3. Craueta conſ. 118.
num. 2. & conſ. 333. num. 10. Ca-
ualcan. deciſ. 26. tertia parte. &
prædicta nominatio de Vicecancel-
lario, ſemper fuit obſeruata, quo-
173 aduſque ſua Maieſtas nominauit li-
cenciatum Garci-Perez de Araciel.
de qua electione non potuerunt præ-
dicta Regna conqueri, quia facta
nominatione, deceſsit dictus Ara-
ciel. Cum autem eius vxor vidua,
inſtaret ad ſuos fines prætenſos,
quod non obſtante morte ſui viri,
expediretur priuilegium, tunc ex-
peditioni illius fuit contradictum
pro parte Principatus Cataloniæ,
Regni Valentiæ, & Aragoniæ. fue-
runtque miſsi legati, ſiue Embaxia-
174 tores, qui longo tempore Madri-
ti reſiderunt, diuerſa memorialia,
tam facti, quam iuris, ſuæ Maieſ-
tati obtulerunt. Pro prætenſione
verò ſuæ Maieſtatis allegationes
iuris, & facti fuerunt factæ per li-
centiatum Don Franciſcum de la
Cueua, & Sylua, Fiſci Aduocatum
in ſupremo Conſilio Indiarum. qui
colorabat ſuam intentionem. con-
ſtituendo

rituendo Vicecancellariam particu-
larem in vnoquoque Regno. & Vice-
cancellarium totius Coronæ Aſsiſtẽ-
tem Madriti, Præſidem in Supremo
Aragoniæ Sacro Conſilio, Indeq. in-
ferebat. prædictam conſtitutionẽ Re-
ginæ Mariæ. & allegata iura Arago-
niæ, & Valentiæ loquentia de Vicecã-
cellario. loqui de Vicecãcellarijs par-
ticularibus vniuſcuiuſque Regni, ſeu
176 Prouinciæ. non verò loqui de Vicecã-
cellario Generali, qui præeſt Supre-
mo Conſilio Madriti. cui interpreta-
tioni prætẽſæ per dictum Don Fran-
ciſcum de la Cueua, latiſsimis funda-
mentis perſpicuis, & luce meridiana
elarioribus fuit ſatisfactum. cum me-
moriali Typis mandato Madriti, pe-
nes Ioannem Gonçales, elaborato. per
Aduocatum Cõſultorem dictæ lega-
tionis, ſiue Embaxada pro parte De-
putatorũ Cataloniæ miſſæ. in quo ne-
gocio non fuit reſolutio facta. experi-
mur tamen ſuam Maieſtatem non no-
minaſſe Vicecancellarium, ſed Præſi-
dentẽ. & ſub hoc nomine extat caput
Conſilij Supremi. Speratur tamen ex
magnitudine Regia, quod dignabitur
ſua Regia Maieſtas nominare Vicecã-
cellarium perſonã naturalem, alterius
Regnorum Coronæ, qui ius Regnis
prædictis tribuere poſsit. quæ ſit ca-
pax iurium totius Coronæ. quod val-
de fuit conſideratũ, quando prædicta
conſtitutio, & alia iura diſponẽtia cir-
ca electionem Vicecancelarij, fuerũt
diſpoſita. faciunt tradita per Thom.
Cerdan in ſuo libro c.15. Blãca in Cõ-
mentarijs ad vitam de Galacica, de
Tarba Iuſtitia de Aragon. Molin. in
repetto. verbo *Alienigenæ*, verbo *Ter-
tio*, Burgos de Paz in l.2. Tauri à n.68.
naturales enim potius præſumuntur
177 ſcire iura patriæ, quã plus amãt, quam
alienigenæ, & exteri. Maodeſius in
tracta. de ingratitudine c.27. Mẽcha.
controuerſia Illuſ. lib.1. c.11. num.31.
Plaſſa de delic. lib.1. c.22.

178 Ex prædicta conceſsione facta per
Reges Epiſcopis. & alijs Eccleſiaſticis
dignitatibus, de iuriſdictionibus. quas
ipſi Epiſcopi, & cæteri Prælati Eccle-
ſiaſtici habent in ſuos vaſſallos, remã-
ſit penes Regem ius aliud ſupremum
Regalię videlicet. quod Epiſcopi pro-
uiſi ad Epiſcopatum, & cæteri Præla-
ti, ad ſuas dignitates, non poſſunt ac-
cipere poſſeſsionem de ſuis vaſſallis,
quin prius præſentent bullas Apoſto-
licas ſuarum prouiſionum, in Regia
Cancellaria. vbi per Cancellarium,
ſeu Regentem Cancellariam recog-
noſcuntur. an in debita veniãt forma,
& an quid in eis contineatur, de quo
ſit Conſulendus Romanus Pontifex.
& repertis illis abſque difficultate,
præſtant Sacramentum, & homagium
fidelitatis in forma ſolita. & poſt
præſtationem eis conceduntur litte-
ræ executoriales per Cancellariam
expeditæ, & regiſtratæ. & cum eis ac-
cedunt ad capiendum poſſeſsionem
iuriſdictionis in vaſſallos. de qua diſ-
poſitione meminit Oliba de iure fiſ-
179 ci, ad vſaticum Alium Namque
cap.10. per totum. maximè à num.4.
ſatisfaciens dubio, quod oriri pote-
rat apud exteros, qui ignorant ius
noſtrum patrium circa decidendas
contentiones, inter Curiam Eccle-
ſiaſticam. & Secularem, in cauſis quæ
oriebantur, ex cauſa occupationum
temporalitatum, quæ ſolebant per
180 Curiam Secularem prouideri. de
quibus loquitur concordia Reginæ
Eleonoris, cum Cardinali coue-
natum. quæ eſt ſita in titu.2. lib.3.
pragmati. ſub titulo de contentio-
nibus iuriſdictionum. In qua ex-
preſsè diſponitur. litteras Regias pro
defenſione ſuæ iuriſdictionis, & ſu-
perioritatis procedere, per occu-
181 pationem temporalitatum, contra
Eccleſiaſticas quaſcunque perſonas,
perturbantes eam. non verò per
ampatamentum decimarum, ſeu
V 3 aliorum

aliorum fructuum menſæ Epiſcopa-
lis, ſeu dignitatum, iuxta Pragmati-
cam Regis Mattini dat. Barcinone
die 28. Martij 1409. quæ eſt ſecunda
ſub titulo de contentio. de iuris.con-
tra cuius pragmaticæ thenorem, cum
aliqui Regij Officiales attentaſſent,
182 non ſolum temporalitates occupare,
ſed etiá fructus, & redditus, inde hoc
grauiter ferens Rex Ferdinãdus Pri-
mus, cum ſua Pragmatica data Barci-
none 20. Iunij 1413. quæ eſt tertia
dicti tituli, condolens de procedimẽ-
tis prædictis, omnia illa nulliter facta
fuiſſe declarat. & quatenus de facto
proceſſerunt reuocauit. iuxta quarum
183 temporalitatum occupationem, ſpe-
cialius fuit prouiſum, cum Pragmati-
ca Regis Ildefonſi Quarti, cum ſuo
Priuilegio, quod eſt caput quartum
ſub titulo. Dat. in Monaſterio Sancti
Cucufatis die 11. Septembris 1418.
184 Reges enim Aragonum Comites Bar-
cinone valde Eccleſijs, & earum bonis
proſpexerunt, vt eſt videre in volu-
mine noſtratum conſtitutionum, &
Pragmaticarum, ſub titulis de Sacro-
ſancta Eccleſia. De conten. iuris.

185 Prædicta autem diſpoſitio ex ſupre-
ma Regalia emanauit. nec Eccleſiaſti-
ci ſubditi Regi in exercicio ſuarum
iuriſdictionum in vaſſallos, prætende-
186 rent poſſunt à ſubordinatione Regia
eſſe exẽptos. licet enim ipſi Eccleſiaſ-
tici. iuriſdictionem tẽporalem in ſuos
vaſſallos habeant, illam tamen poſsi-
dent ſub Regia ſuperioritate. & ſic
187 ex hac ocaſione fit. quod Epiſcopi ge-
nuflexo præſtant Sacramentum fide-
litatis Regi, vt refert Oliba vbi ſupra
n.5. ex Luca de Pena in l.euictiones,
C.de decur.lib.12. vnde Acut. in gloſ.
fina. in l.1. C.de Silenciatijs dicebat.
quod nullus tenebatur flectere genua
niſi coram Papa, Imperatore, & Rege.
idem Platea (allegatus ab Oliba) in
l.1. C.de domeſ. & protecto.

188 De prædictis executorialibus fit
mentio in conſtitutione 2. ſub titulo
*Que los eſtrangers no pugan obtenir bene-
ficis en Catalunya,* Quod cum fuiſſet
diſpoſitum in cõſtitutione prima eiuſ-
dem tituli, poſtea loquens de prouiſis
189 ad Commandas Sancti Ioannis dicit,
quod ſi Commendatores prouiſi ſint
alienigenæ, & non Catalani, non eis
dentur per ſuam Maieſtatem, ſeu Lo-
cumtenentem illius executorialia, &
quod ſi de facto eis dentur pro nullis
habeantur. de his executorialibus lo-
quitur conſtitutio tertia, eiuſdem
Tituli, & conſtitutio quarta.

Sed fuit magna dubitatio. an Rex
190 poſſet impedire executionem bulla-
rum Apoſtolicarum in fauorem alie-
nigenarum, quam quæſtionem refert
Cancer. 3.tom. variar. c.14. de manu-
ten. n.61. reſoluens ex Quintiliano.
Mando. in tracta. de moni. q.13. n.3.
ex Portules ad Molin. in §. alienige-
na, quod dato, quod valeat ſtatutum
ſeculare, ne liceat alienigenis habere
191 beneficia Eccleſiaſtica ob expreſſum,
vel tacitum Summorum Pontificum
conſenſum de quo loquitur cum ſuis
circunſtantijs Oliba ad vſati. Alium
Namque c.14. à n.59. nam tale ſtatu-
tum ob bonum publicum fieri poteſt
Theſau. deciſ. 131. n.3. & 7. accepiſſeq;
ocaſionem faciendi tale ſtatutũ, cauſa
192 vitandi ſcandala. ſicuti in alijs nego-
cijs fit. veluti ſequeſtrationis fructuũ
beneficiorũ, ne partes veniant ad ar-
ma. Boſsi. in titu. de Principe. n.212.
193 & ante eum præcenſit Felin. in c.3.
de præſcrip Rebuff. in cõcordia Fran-
ciæ Rubri. de Regu. de Prælatis no-
minum facien. ſuper gloſ. verbo *Ma-
nibus noſtris,* & in Regno Frãciæ, hoc
idem obſeruari ateſtatur Benedic. in
194 cap. Raynuntius verbo *Et Vxorem,
nomine Adalaſium.* 2. & de Regno
Caſtellæ ſimile ſtatutum habente re-
fert Didacus Sahagun in repititione
c.eam te n.24. cum ſequen. de reſcrip.
ex l.14. cũ ſequen. & l.34. Titu.3. lib.1.
compila

compila, nec eſt monſtruum tale ſta-
tutum. quinimo Thomas Cerdan in
ſuo vetiloquio *En reglas de razon de*
Eſtado,c.4..§.2.mihi, pag.46. in fine
in gloſ. Marginali allegat Tex. in c.
Monaſterium 16.q.7.dicens.ibi ſtatui
quod præbendæ Eccleſiaſticæ proui-
deantur cũ oppoſitione in perſonam
Regnicolam,lõga cõmentatione non
ſolum, quo ad noſtrum Principatum
Cataloniæ, verum etiam ad Franciæ
Regnum receptum eſſe, ex pluribus
refert Oliba ad dictum vſati. Alium
Namque, c. 13. per totum maximè,
à *n*.51.cum ſequen. Mar.Anto.varia.
reſolu.lib.1.reſolu.91.n.2.quo ſtatuto
195 facto,non dubium quod poterit Rex
ex ſuprema Regalia recognoſcere
bullas, & caſu quo eas in fauorẽ alie-
nigenarum prouiſas reperiet,impedi-
re poſſeſsionem, non ſolum tempo-
ralitatum iuriſdictionis in vaſſallos,
ſed etiam poterit impedire quo ad
perceptionem aliorũ fructuum. quia
in poſſeſſoris cauſa vitandi ſcandala
196 Princeps ſecularis eſt capax cogni-
tionis.Codex Fabri.lib.3.titu.1.de Iu-
dicijs.defini.8.Petrus Anto. à Petra de
poteſta.Princi.c.6.n.85.cum ſequen.
nõ obſtãte.quod Guido Papæ deciſ.1.
in princi.aſſerat, in poſſeſſorio poſ-
ſe Iudicem ſecularẽ cognoſcere.atteſ-
tatur tamẽ n.3.quod in illa Curia Pe-
197 demon. non tractatur articulus inter
dicti adipiſcendæ poſſeſsionis,cum ſit
mere iuriſdictionis Eccleſiaſticæ.cum
magis habeat connexitatem cum pe-
titorio, quam cum poſſeſſorio. & ibi
additiones Ranchini.idem Guido Pa-
pæ deciſ. 71. & 85. vbi de interdicto
recuperandæ. tamen cum in Catalo-
198 nia,& Hiſpania ex Authoribus ſupra
relatis receptum ſit prædictum ſtatu-
tum,ne alienigenæ habeant beneficia.
inde aduitandum ſcandala,ſolet Prin-
ceps ſecularis impedire executionem
litterarum Apoſtolicarum, circa pro-
uiſionem beneficiorum Eccleſiaſtico-
199 rum,in fauorem alienigenarum. Pro
prædictis allego.doctrinam Panor.in
c. ſi proponente 42. de reſcrip. n.3.
iuncta gloſ.in dicto c.verbo *Si de ter-*
ra illius ſit oriundus. dicens quod alie-
nigena Impetrãs beneficia à Summo
Pontifice non faciens mentionem ſui
originis, committit ſurreptionem in
impetratione gratiæ. eo quod in du-
200 bio Papa intendit prouidere cuicunq;
in propria patria. iuxta Tex. in l. in
Eccleſijs.& ibi gloſ.C.de Epiſcop. &
Cleri. faciunt notata. in toto Titu.
C.de Cleri.Peregri. faciunt additio-
201 nes ad Panor.vbi ſupra,Tex.in c. bo-
næ lo.2.de poſtula.præla. §.nec obſtat
verbo *Quia verò*. vbi Summus Ponti-
202 fex ait.non eſſe eligẽdos exteros,vbi
tuta conſcientia,naturales eligi poſ-
ſunt. Nec velle naturalibus præficere
alienigenas.quare doctis, & inſpectis
bullis, vicio ſurreptionis affectis, po-
203 teſt Rex ex ſua ſuprema Regalia de-
tinere poſſeſsionem capi. earum vir-
tute.cum alias turbaretur quis in ſuo
Regno,& Principatu. debent tamen
Iudices ſeculares quibus cognitio, &
examen bullarũ pertinet, caute pro-
cedere, & attentiſsimè,ne iuriſdictio
Põtificia non ſolum, non lædatur,ve-
204 rum etiam, ne in controuerſiam de-
ducatur.ſolent enim mali exitus pro-
uenire propter contemptum rerum
Eccleſiaſticarũ. vt experimur noſtris
205 temporibus. quod maximè commen-
dat doctiſsimus ille vir. Didacus Co-
uar.Practi.quæſt.c.35.n.5. valde com-
mendans attendentiam in modo pro-
206 cedendi. ſed quod ſtatim otto dubio
Conſulatur Romanus Pontifex: Spe-
rando certiſsimè Summum Chriſti
Vicarium, & Eccleſiæ Sanctæ Caput,
& Rectorem, de prædictis certiorem
factũ adhibiturum remedia, quæ ſint
ſaluti vtriuſque Reipublicæ Spiritua-
lis,& Tẽporalis præſtantiſsima.quam
207 doctrinam ſequendo in hoc Supremo
Cataloniæ Senatu, iam fuit deciſum
die 21.

die 21. April. 1520. ad relationem Vincentij Ortit declarando, quod extraneus.qui obtinuerat beneficium Ecclesiaſticum, non poterat intrare poſſeſsionem illius niſi, obtentis Regijs executorialibus,quæ eidem fuerunt denegata.

208 Ad ſupremam etiam Regaliam creandi Officiales,poteſt conſiderari, & tribui,quod tradit Mieres ad conſti. Reginæ Mariæ incipiente *Primerament*, quæ eſt Tertia in Titulo de offic.Cancellarij num. finali.vbi aſſerit. poſſe Regem creare plures Cancellarios, & Regentes Regiam Cancellariam in habitu,non in actu exercij, ita quod gaudeant nominati eo titulo ad honores tantum,& ſic vnus ſolus exercebit officium.quod ſecutus fuit Oliba ad vſati. Alium Namque c.4.n.39. latè tradens, vnde in domo Regia officium Cancellarij traxerit originem, dicens ex Palatinatu, vt ibi eſt videre.

S V M M A R I.

Regaliæ Cataloniæ, ex quibus iuribus emanauerint,n.1.

Vſatici Cataloniæ antiquitus.non erant redacti in ſcriptis,n.2.

Vſatici Cataloniæ quãdo fuerint in ſcriptis redacti,n.3.

Vſatici Cataloniæ recepti erant per totum Principatum, n.4.

Vſaticus Iudicium in Curia datum refertur,n.5.

Vſaticus Iudicium in Curia datum, & Vſaticus Iudicia an conferment, n.6.

Vſaticus Iudicium in Curia datum quo modo diſponat, n.7.

Vſaticus Iudicia Curiæ qualiter diſponat, num.8.

Iudicium quid ſignificet, n.9.

Iudicium in Vſatico ſumitur pro ſententia, n.10.

Iudicium ſumptum pro ſententia, cuius Curiæ dicatur, n.11.

Curiæ Generales quo tempore non celebrantur, n.12.

Vſatici quo anno fuerunt redacti inſcriptis,n.13.

Curiæ Generales quo tempore inceperint, num.14.

Curiæ Generales primæ, vbi celebratæ fuerunt,n.15.

Vſaticus Iudicium in Curiâ datum, qualiter intelligatur,n.16.

Sententiæ verbum in Vſati. Iudicium in Curia datam, quo modo intelligatur, num.17.

Sententia in Curijs,qualiter fienda,n.18.

Vſati. Iudicium in Curia datum, quare poſitus in titulo De celebrat Corts, *num.19.*

Curia prima, & reductio vſaticorum in ſcriptis ſimul facta,n.20.

Iudicia Curiæ, quot modis in Curijs fiebant,n.21.

Iudicia Curiæ ſolent nominari conſtitutiones,n.22.

Contradicentes cõſtitutionibus, delinquunt in Vſati.Iudicium in Curia,n.23.

Rex Alfonſus quomodo proceſſit contra aduerſantes conſtitutionibus,n.24.

Conſtitutionum,& Vſaticorum obſeruantia,publicè intereſt,n.25.

Vſaticus Iudicium in Curia,&c. habet locum circa diſpoſita in Curijs,n.26.

Sententia habilitatorum Curiarum, qualiter fienda,n.27.

Sententiæ Iudicum grauaminum qualiter, fiant, n. 28.

Sententia lata per Iudices nominatos per Regem,& Curiam,an ſit dicti Vſatici, num. 29.

Sententia quando dicatur Iudicium Curiæ,n.30.

Sententia Viſitatoris Regiorum Officialium an ſit Iudicium in Curia, n.31.

Viſitatoris Officialium Regiorum actus, cenſentur Iudicia Curiæ, n.32.

Sententiæ omnes recognoſcuntur à Rege, ex ſua Regalia ſuprema,n.33.

Rex quando cognoſcat de valore ſententiarum, n.34.

Sententiæ

Sententiæ Regiæ Audientiæ. quare continentur in vſatico Iudicium, n.35.

Regalia ex Vſatico Iudicium in Curia datum. qualiter concipiatur, n.36.

Regalia ex Vſatico Iudicium in Curia datum, quæ requirat. n.37.

Regalia ex Vſatico Iudicium in Curia datum, non habet locum ſola lata ſententia. ſed debet eſſe facta illius executio. n.38.

Dolus qualiter requiratur, vt poſsit procedi ex Regalia Iudicium in Curia, num. 39.

Sententia lata contra Vniuerſitatem, an, & quando liget, n.40.

Exceptio rei iudicatæ an, & quibus obſtet, n.41.

Regalia ex Vſati. Iudicium in Curia datum, quibus non præiudicet, n.42.

Executorialia ſententiæ debent eſſe notificata, vt poſsit Regalia concipi ex Vſatico Iudicium in Curia, n.43.

Regalia Iudicium in Curia datum; an habeat locum, ſi alias pœna eſt appoſita pro obſeruatione ſententiæ, n.44.

Regalia Vſati Iudicium in Curia, &c. an habeat locum in prouiſione interlocutoria, n.45.

Regalia Vſatici Iudicium in Curia datum, an habeat locum in ſententijs latis in Gubernatione procedente Vice-Regia, n. 46.

Executio ſententiæ qualiter fienda, ſi non eſt facta in Regia Audientia, n. 47.

Executio ſententiarum latarum in Baiulia Generali, qualiter fienda, n.48.

Regalia Vſatici Iudicium in Curia datum, in quibus differat à cæteris, num. 49.

Regaliæ ex Vſaticis quando tendant ad perſonas, n.50.

Regalia ex Vſatico Iudicium in Curia datum tendit ad perſonas, n.51.

Regalia Vſatici Iudicium in Curia datum, quando comprehendat interlocutorias, n. 52.

Poſſeſſorij ſummariſsimi prouiſio qualiter conſideretur. n. 53.

Poſſeſſorij ſummariſsimi prouiſio, an admittat ſupplicationem, n. 54.

Poſſeſſorij ſummariſsimi prouiſio, ad quid tendat, n.55.

Poſſeſſorij ſummariſsimi prouiſio, trahit ſecum executionem, n. 56.

Regalia Vſatici Iudicium, &c. an habeat locum in interdicto interim, n.57.

Vſatici Cataloniæ ad quid fuerint introducti, n.58.

Perſonarũ diuerſitas in Catalonia, n.59.

Pœnæ commenſurantur perſonis, & delictis, n.60.

Regalia Vſatici Iudicium in Curia, eſt de ſuperioribus, n.61.

Regalia ex Vſatico Iudicium in Curia non eſt conceſsibilis, nec præſcriptibilis, num.62.

Verbalis contradictio an ſufficiat, ad declarationem huius Regaliæ, n. 63.

Contradicere quid ſit cum num. ſequen. num. 64.

Contradictio verbalis quæ dicatur, n.65.

Contradictio quæ dicatur, n.66.

Contradictio quando dicatur realis, n.67.

Regalia in qua contradictione fiat, n.68.

Verbum Facere, quid ſignificet, n.69.

Verbum Agere, quid ſignificet, n.70.

Verba ſunt propriè accipienda, n. 71.

Contradictio qualis requiratur, n.72.

Cap. 36. De Regalia Vſatici Iudicium in Curia datum.

IN Hoc Cathaloniæ
Principatu, ſunt etiã
1 Regaliæ quędam, quæ
oriuntur ex diuerſis vſaticis, quia in
Catalonia obſeruabā-
2 tur. qui in ſcriptis non erant redacti,
quouſque Comes Don Raymundus
Berengarius, nuncupatus Antiquior,
3 in ſcriptis redigi mandauit, vt refert
Phillipus Vinyes. in allegato tractatu
de cõuocatione Curiarum, diſcurſu 2.
in

in principio. vbi atteſtatur ideo vſa-
4 ticos Barcinone appellatos fuiſſe,
quia in Curijs celebratis Barcino-
ne per dictum Comitem, fuerunt
in ſcriptis redacti; quia antiquitus
per totam Cataloniam obſeruaban-
tur. ex his, primus vſaticus eſt con-
ſtitutus in titulo de celebratione Cu-
riarum, qui incipit *Iudicium in Curia
datum*, quo cauetur. quod Iudicia pro
5 lata in Curia, ad vnguem ſeruentur.
cuius materia latè in hoc capite tra-
ctabitur.

Hunc vſaticum coniunxit dictus
6 Philipus Vinyes vbi ſupra, n.23. cum
vſatico *Iudicia curiæ*. aſſerẽs, hos duos
vſaticos idem ſtatuere. videlicet, quod
Iudicia Principis, ſeu ſentẽtiæ, ab om-
nibus ſeruentur, & nemo ſit, qui illis
contradicat. ex cauſis, & rationibus
contẽtis, & expreſsis in eodẽ vſatico.

Ponderat verò dictus Vinyes diffe-
rẽtiam inter hos duos vſaticos, dicẽs.
7 In vſatico *Iudicia* inuitãtur ſubditi ad
obſeruãtiam ſentẽtiæ, gratis, & amo-
re, inducti ad bonum publicum reſul-
8 tans. In vſatico verò Iudicium in Cu-
ria datum, inuitãtur ob pœnam, quæ
in eo ponitur, vt ibi latè dictus Vi-
nyes. pro quo eſt præſuponẽdũ. quod
licet nomen *Iudicium*, varias habeat
9 ſignificationes, vt atteſtatur Guiller-
mus de Valloſica, ad hunc vſaticum.
tamẽ hoc verbum. in noſtro caſu. ſu-
mitur pro ſentẽtia lata in Curia. Pe-
guer. in ſua praxi. c.17. n.13. hoc idẽ
atteſtatur Vinyes vbi ſupra n. 23. re-
10 fert etiam, n.36. non defuiſſe Autho-
res antiquos Catalanos, qui aſerebãt.
prædictũ vſaticum eſſe intelligẽdum,
de ſentẽtijs latis per Iudices aſsiden-
tes Regis, & ſuos Conſiliarios. & ita
atteſtatur. hoc cẽſiſſe Iacobũ de Mon-
11 te Iudaico, Guillermũ de Valleſica,
Petrũ Ferter, & Iacobum Marquilles.
ſtatuẽdo pro certo. quod Iudicia illa,
de Curia particulari Regia loquebã-
tur. habendo pro cõſtanti, eo tempore
12 non celebrari Curias generales. & ſic
non cõuocatis Curijs generalibus per
dictum Comitem Raymudum Beren-
garium, non potuiſſe ſub nomine Cu-
13 riæ, comprehendi Curias generales.
quem errorem comprobat manifeſtè
dictus Philipus Vinyes, n.37. aſſerens.
dictum Comitem Raymundum Be-
14 rengarium anno 1163. (quo tempore
vſatici in ſcriptis fuerũt redacti,) ce-
lebraſſe Curias generales. vt atteſta-
tur n.9. dicens. fuiſſe celebratas in
15 Eccleſia Catredali Ciuitatis Barcino-
ne. referens hoc idem aſerere Zurita
lib.1. Annalium c.16. ibi *Mandò jun-
tar el Conde todos los Prelados, y Barones
de Catalunya, y celebrò Cortes generales
al Principado, en las quales aſsiſtieron
vn Legado Apcſtolico llamado Hugo.*
Inde Calicius ex dictis in extragra-
uato, Curia dubio 7. verbo *Centeſimo
16 quinquageſimo quinto*. & in Margarita
fiſci. dubio 8. n.22. & 29. referens opi-
nionem præcitatorum Doctorum, ad
dictum vſaticum Iudicium in Curia
datum aſerit. debere intelligi de ſen-
17 tentijs latis per Regem, de conſilio
ſuorum Conſiliariorum, & de ſenten-
tijs latis, in Curijs generalibus. licet
ipſi magis plaudeat, quod diſpoſitio
dicti vſatici loquatur, de ſententijs
18 latis in Curijs generalibus. quod ſane
magis videtur adeptatum verbis dicti
vſatici. vbi aſerit. quod ſentẽtiæ fiunt
cum conſilio, & aſſenſu Principum.
Epiſcoporum, Abbatum, Comitum,
Vicecomitum. & aliorum, in Curijs
19 generalibus interuenientium. Cali.
in extragraua. Curia, mihi pag.49.
Verbo *Centeſimo quinquageſimo quinto*.
quæ verba non poſſunt adaptari ſen-
tentijs latis per Regem, & eius ordi-
narios Conſiliarios. & hoc magis.
quadrat menti dicti vſatici. cum iux-
20 ta illius thenorem, cõpilatores conſti-
tutionum, illum. ſub titulo de conuo-
catione Curiarum conſtituerunt. ex
quibus infertur male Guillermum
de

de Valleſica, in hoc vſati. in fine di-
xiſſe. non poſſe intelligi, de Iudicijs
in Curijs factis. eo quod aſſerat tem-
pore vſaticorum non eſſe Curias ge-
nerales. quod dictum remanet contu-
tatum ex dictis. cum Curiæ celebra-
tæ eſſent per dictum Comitem. in an-
no 1163. in quo vſatici in ſcriptis fue-
runt redacti vt ſupra dictum eſt.
21 Hæc autem Iudicia, quæ fiunt in ge-
neralibus Curijs. multipliciter ſolent
fieri. quæ ad quinque modos reduxit
dictus Philipus Vinyes diſcur. 2. quos
hic receuſere decreui, cum nullibi
apud Catalanos Authores, non ſo-
lum declaratum, ſed nec tactum in
veni.
22 Primus modus eſt. quando aliquid
in Curijs generalibus diſponitur in
vim conſtitutionis. quia cum conſti-
tutiones fiant per Regem. & Curiam,
inde dicuntur Iudicia Curiæ. quæ
præciſſæ ſunt ſeruandæ. Alias con-
trafacientes conſtitutionibus. incur-
23 rerent in hoc vſatico. & fieret pro-
ceſſus contra eos. iuxta quem Sere-
niſsimus Rex Alfonſus Quartus, pro-
ceſsit ex hoc vſatico contra aliquos
Prælatos, & Milites, qui poſt Curias
anni 1421. contradixerunt obſerua-
tioni conſtitutionum, loquentium de
24 cenſualibus, dicentes. quod dictæ cōſ-
titutiones, erant à notorio præiudi-
ciales ſuis iuriſdictionibus ordinatijs.
contra quos fuit proceſſum in vim
25 dicti vſatici. eo quod publicè intereſt
vſaticorum, & conſtitutionum obſer-
uantia. iuxta diuerſas conſtitutiones
ſitas in titulo obſerua. conſtitu.
26 Secundus modus eſt. quando ſuſci-
tato debato in Curia, inter habentes
intereſſe. fit declaratio ſuper eo. quia
talis declaratio, vt iudicium Curiæ,
eſt obſeruandum.
27 Tertius modus eſt. quādo fertur de-
claratio per Habilitatores, per Curiā
nominatos, videlicet pro parte Re-
gis, & Curiæ. ſuper habilitatione per-
ſonarum, ad Curias intrare volētium.
28 Quartus modus eſt. quando per Iu-
dices nominatos per Regem, & Cu-
riam, in cauſis grauaminum, profer-
tur ſententia. quia obſeruantia illius,
in forma eſt fienda, cum ſit Iudicium
Curiæ prolatum à Iudicibus, per eam
electis.
29 Quintus modus eſt. quādo in aliquo
particulari caſu Rex, & Brachia, no-
minauerint Iudices, in aliquo dubio
particulari ſuſcitato vt in cauſis vni-
uerſalibus cognoſcant, pronuncient
ſententiam, & declarent. quia eorum
ſententiæ, cum à facultate, & poteſta-
30 te per Curias generales eis tributa
procedant, ſunt Iudicia, ſiue ſenten-
tiæ eorum, tanquam in Curia factæ,
reputantur, & habentur. quem caſum
declarat dictus Vinyes vbi ſupra n. 48.
in ſentētia, quæ profertur per viſita-
31 tores nominatos in Curijs anni 1547.
& anni 1564. & anni 1599. quorum
ſententijs, contrafacientes, incidunt
in pœnam dicti vſatici Iudicium in
Curia datum. Prædicta enim Iudicia
32 Curiæ omnino eſſe ſeruanda, nec ab
eis appellare, ſeu recurrere alicui li-
cet. atteſtatur Vinyes vbi ſupra n. 49.
& 50. atteſtatur etiam, quod ſi appare-
ret de notorio grauamine, ſeu iniuſti-
tia ſententiæ, latæ per ſupra nomina-
33 tos Iudices, à Curia electos, tunc Rex,
ex ſua ſuprema iuriſdictione, & po-
teſtate, poſſet de dicto grauamine
cognoſcere, & de nouo diſponere.
prout in Curijs anni 1626, congre-
gatis in Ciuitate Barcinone fuit de-
34 terminatum in deliberatione, quam
fecerant habilitatores Curiæ contra
Syndicos Ciuitatis Barcinone. quæ
per ſuam Maieſtatem fuit reuocata in
ſumma igitur eſt. quod licet iſti vſa-
35 tici loquantur de ſententijs latis in
Curijs generalibus, ex obſeruantia
in concuſſe obſeruata, comprehēdunt
etiam ſententias latas in Regia Au-
diētia. quia cum ex generalibus conſ-
titutionibus

titutionibus diſpoſitum ſit.ſententias in ea latas,debitæ executioni eſſe demandandas, ideo locum habent iſti vſatici in eis, & ſic fuit ſemper obſeruatum, & concordant in hoc omnes Scribentes.

36 Forma autem procedendi in hoc
proceſſu, traditur à Don Ludouico à Pegüera in ſua praxi. c.17. vbi late de modo, quo concipitur,& formatur proceſſus contra eos, qui incidunt in hunc vſaticum, contrauenienndo Regijs ſententijs. pœnes quem videre poterit, qui ex Regalia huius vſatici agere velit.

Igitur. vt locus ſit declarationi hu-
37 ius Regaliæ,requiritur. vt ſit lata ſententia in Regia Audientia.& ſit facta prouiſio decreti executionis illius. aut quod ſententia ſit trãſacta in rem
38 iudicatam.debent etiam,eſſe regiſtratæ litteræ executoriales in Regio Regiſtro Regiæ Cancellariæ.& ſigillo Regio munitæ. iuxta tradita per Peguer. dicto c.17. n.5. vbi atteſtatur,quod ad hoc, vt locus ſit declarationi huius vſatici contra aliquem,
39 debet iſte talis ita eſſe in dolo,vt nullam habeat excuſationẽ. quod etiam tradit noſter Fontanella (qui nil intactum reliquit) de pac.nuptia.tom.1. clauſul.4. gloſ.17. à num.88. vbi refert.quod ſententia lata contra Col-
40 legium, ſeu Vniuerſitatem, ligat omnes de Collegio,ſeu Vniuerſitate. contra quos ſemper obſtat exceptio rei iudicatæ,etiã ſi in cauſa non interuenerint.quoad hoc,vt ciuili actione
41 teneantur. iuxta tradita per Cancer. 3.tom. variar. c.17. à n.40. cum ſequentibus.quia ſi criminaliter,in vim huius Regaliæ ſit procedẽdum, tunc non ſufficit ſentẽtiam in ſui fauorem
42 habere,ſed cõtra eos, qui in cauſa nõ interuenerunt, ita debet procedi. vt prius eis fiat inſpectio, & exhibitio de dicta ſententia, & de executorialibus illius legitimè expeditis, & de prædictis tradenda eſt copia authentica,vt ex Bar. in l. quod te. num. 15.
43 ff.ſi certum petatur.& ex Surdo.conſil.22.n.12.& 13. & in deciſ.440.n.11. & 13. Afflic.deciſ.316.n.3.& ſic declaratum atteſtatur Fontanella de pac. nuptia. tom.1.clauſ.4. gloſ.16.n.90. alias enim non poteſt procedi contra eos in vim huius vſatici.& ſic Regalia non habet locum. prout in ſimili caſu, per Regiam Audientiam fuiſſe deciſum die 17.Maij 1611.refert idem, Fõtanella vbi ſupra n.90.iuxta quam doctrinam fuiſſe in Regia Audientia deciſum atteſtatur Don Ludouicus à Peguera tom.1.deciſ.71. in fine faciunt tradita per Cancer.3.tom.varia.c.17.n.48. & ibidem nu.441. vbi
44 mouet quoddam dubium an Regalia in vim huius vſatici habeat locum, in caſu, quo præcedente priuilegio continente pœnam, in caſu quo ei contra fiat, lata poſtea ſententia, ad obſeruationem dicti priuilegij, an poſsit agi ex Regalia, eo quod contraueniunt ſententiæ. vel, an agatur aduerſus contrafacientem, ad executionem pœnæ,in priuilegio contẽtæ. inclinans ſe. quod poteſt agi ex Regalia propter rationes per eum allegatas á n.441. vſque ad n.458. incluſiue.

45 Prædictam igitur Regaliam in vim
huius vſatici,non habere locũ in prouiſionibus mere interlocutorijs atteſtatur Ioſephus Ramon.conſ.60. n.2. ex Marqui.ad hunc vſa.fol.231.col.8. verbo *Quæro ſecundo.*

Neque locum habet Regalia hæc
46 ſi lata fuerit ſententia in Audientia Gubernatoris procedentis Vice Regia,& ita fuit declaratũ die 20.Octobris 1593. in Aula Regentis Regiam Cancellariam. Sed ſub pœnis mandatur in decreto executionis.quod dictę ſententiæ obtemperetur. & caſu quo
47 ei non obediant,ſit executio pro pœna,& ſic fuit practicatũ, in cauſa quæ vertebatur.

Digitized by Google

vertebatur, ad relationem Magnifici Guillermi Sunyer.inter Parochianos Sancti Iuſti Deſuern ex vna, & Singulares Parochiæ Sancti Felicis de Lobregat.qui contra fecerant ſententiæ latæ in fauorem Rectoris, ſuper ſolutione decimarũ dicto Rectori de-
48 bitarum.& idem erit dicẽdum de ſententijs latis in Baiulia Generali. quia pro executione earum, nõ poterit ad Fiſci inſtantiam agere in vim Regaliæ.Sed cominatione mulctarum.

49 Differt autem hæc Regalia ab alijs, quæ declarantur in vim aliorum vſaticorum.in hoc. quia Regaliæ, quæ fiunt in vim eorum, videlicet *Simili modo, Authoritate, & rogatu, & Mone-*
50 *ta*,declarantur cõtra caſum,& factum, non attendendo principaliter ad perſonas delinquentium. Regalia verò que declaratur in vim huius vſatici,
51 dirigitur principaliter in perſonas, quæ contraueniunt iudicio, ſeu ſententiæ. vt refert Don Ludoui. à Peguer.in ſua praxi.c.17.n.6. Philipus Vinyes vbi ſupra n.56. vnum tamen dicendum exiſtimo,in caſu huius Re-
52 galiæ. quod licet dictum ſit, non habere locum in prouiſionibus interlocutorijs, quod hoc ſit intelligendum in meris interlocutorijs, etiam habẽtibus,vim definitiuæ iuxta tradita per Cancer.3.tom.vari.c.14.de manuten-
53 tione n.13.cum ſequẽ.ſecus verò.eſſe, ſi prouiſio interlocutoria,fiat in cauſa articuli poſſeſſorij ſummariſsimi vulgo dicti *Interim*.quia facta prouiſione in dicto articulo.licet permitta-
54 tur ab ea ſupplicari iuxta tradita per Ioſeph.Ludoui. deciſ.Peruſi.20.n.11. rela.à Cancer.dicto c.14.n.35.non tamen admittitur quo ad effectum ſuſ-
55 penſiuum,ſed deuolutiuum,quia cum dicta prouiſio fiat aduitandum ſcandala.trahit ſecum executionem.vt ex mente Petri Gregorij in tracta. de
56 apella.lib.2.c.5.n.4.& Ioã.Gu..er.Canoni.quæſtio.lib.1.c.34.n.104. & ex alijs,refert Cancer.á n.38.dicens.hãc ſententiam, ſecutam fuiſſe Regiam Audientiam,huius Principatus.& ſic
57 credo pro conſtanti.quod locus eſſet declarationi huius Regaliæ, contra eos,qui cõtrafecerũt prouiſioni factæ in dicto ſummariſsimo poſſeſſorio declarato.

58 In epilogo huius Regaliæ. dictus Philipus Vinyes.atteſtatur. vſaticos omnes,fuiſſe factos à prędicto Comite Raymundo Berẽgario, ad mitigandũ pœnas, quas impoſuerant leges Goticæ æqualiter inter perſonas.nullam conſtituendo differentiam inter eas. cum realiter eſſet differentia. cum in
59 Catalonia eſſent Comites,Vicecomites.Nobiles,(qui olim nominabantur *Condors*, ex traditis ab Andrea Boſch in ſuo libro *Dels titols de honor*. lib.3. cap.3. §.3.& exiſtebant dicti Nobiles inter Vicecomites, & Barones. poſt dictos Condors erant Barones. vnde
60 pœnæ erant commeſurandæ delicto reſpectu perſonarum, ſecundum earum qualitatem. iuxta Tex. l.mores. 9.§.fina.l.reſpiciẽdum.11.l.iam facta. 16. ff. de pœnis.

61 Hæc Regalia eſt de Superioribus Principis.& ſic ſoli adheret ei,vt dicit Calici. in extragrauato. Curia. pag.49. verbo *Centeſimo quinquageſimo quinto*. §.primus intellectus. ibi *Et tunc eſt ſpeciale in Principe*. & in
62 fine vbi loquens de ſecundo intellectu dicti vſatici nempe quando ſententia fit in Audientia Principis, in finalibus verbis dicit. *Et etiam ſecundum hanc lecturam,eſt ſpeciale in Principe*. ex quibus infertur, hanc Regaliam non eſſe conceſsibilem. & conſequenter, nec præſcriptibilem.

63 Sed quæri poteſt.an ex hac Regalia procedi poſsit,contra eum, qui verbaliter contrafacit ſentẽtiæ,an vero,neceſſario requiratur, vt locus ſit Regaliæ,quod fiat cõtrafactio realis.

Digitized by Google

Pro cuius dubij reſolutione, præſu-
ponendum eſt. quod tradit Socar. ad
conſuetudinem primam Cathaloniæ
64 n.12.vbi ait.contradictionem eſſe,fa-
cere aliquod contrarium eius, quod
fieri debebat.referens hoc idem tene-
re Bal.in l.ſi quis maior.C.de tranſac.
65 quo ſuppoſito,dicēdum eſt.quod non
ſufficiet verbalis contradictio, ſed
quod requiritur Realis. iuxta Tex.in
l.2.C.de iure emphi. vbi pœna amiſ-
ſionis ipſius rei emphyteuticæ, tunc
locum habebit, quando emphyteuta
cum effectu recuſauerit penſiones ſol-
uere, iuxta gloſam verbo *Præſliterit.*
Eſt,& alia ratio,quæ deſumitur,pō-
66 derando tradita per Calici.ad vſati-
cum ſi quis contradixerit. vbi ex pē-
dendo verbum *Contradixerit*, aſſerit.
quod de verbali contradictione, eſt
intelligendum.cum dictio illa *Contra-
dicere* verbalem actionem denotet.
verbum. enim *Dicere*.ab ore prolatio-
67 nem ſignificat,non verò factum. & ſic
qui ſolum contradicit recognoſcere
dominum, dicto vſatico contrauenit,
vnde ſufficiet, verbaliter fieri. quod
ſecus eſſet,ſi diſpoſitio vſatici ad fa-
ctum referretur. Tum, quia quoties
68 agitur de hac Regalia,nō legitur ali-
cubi, de contradicentibus ſententiæ,
ſed de contrafacientibus ſententiam.
facere autem opus ſignificat,non ver-
69 bo, vt notatur in vocabulario, verbo
Facio dicens.quod ad opus externum
refertur,ideſt, ad factū.& in hoc dif-
fert verbum *Facio*,à verbo *Ago*. quia
70 verbum *Ago agis*.ſolum tractatū ver-
balem ſignificat, iuxta vocabularium
verbo *Ago*,quocieſcunque verò,adeſt
71 alicuius verbi propria ſignificatio, ab
ea non eſt recedendum l.1. §.ſi is qui
nauem verbo *Igitur in re dubia*, ff. de
exercito.actio.quod deſumitur.ex tra
ditis per Ludo.à Pegu.in praxi.c.17.
per totum.vbi Regaliā habere locum
atteſtatur,aduerſus reſiſtentes ſenten-
tiæ,& diſpoſitioni illius.

72 Si verò contradictio verbalis ſola,
impediret executionem ſētēriæ,tunc
exiſtimo,locū eſſe Regaliæ.quia cum
præcipuè attendatur; quod ſententia
exequatur, quocunq; modo executio
impediatur,locus erit Regaliæ.iuxta
tradita per Calici. ad dictum vſati. ſi
quis contradixerit n.3.vbi declarādo
quando vaſſallus dicatur contradicere
ſeniori accipere poteſtatem,ait.quod
73 tunc dicatur contradicere, quando
verbo,vel opere, talia facit,quod do-
minus,non poſſit poteſtatem accipe-
re.quia non refert,an verbis,vel facto
cōtradictionem fecerit,vt in l.certam
ff.ſi certū petat.l.nō codicillum,C.de
teſtamen. ex quibus concludendum
venit. quod, ſi contradictio verbalis
74 eſſet ſufficiens ad impediendū execu-
tionem ſententiæ, tali caſu locus eſſet
Regaliæ.Cum effectus principalis ſe-
quatur contradicendo impediendo il-
lum.vt reſpectu donationis atteſtatur
noſter Fonta.de pac.nup.to.1.clau.4.
gloſ.21.p.2.n.65.

Hæc autem contradictio ſeu con-
trafactio debet eſſe clara,& manifeſta,
75 non verò turbida,& dubia.prout reſ-
pectu contrafactionis ad conſtitucio-
nes refert Egregius noſter Fontane-
lla tom.1. deciſ.256.n.19.

SVMMARIVM.

*Regalis capiendi bona, à contrahenti-
bus inceſtas nuptias,in quo cōſiſtat,
num. 1.*

*Nuptiæ antiquitus. inter certas perſonas
erant prohibitæ,n.2.*

*Vxores binas habere. antiquitus erat pro-
hibitum, n. 3.*

*Recedere à marito. Vxori an eſſet permiſ-
ſum.n.4.*

*Liberta à marito quando recedere lice-
bat, n.5.*

Liberta an committeret adulterium,n.6.

*Matrimonium cum liberta, an, & quo
tempore durabat, n.7.*

Nuptiæ

Nuptiæ olim, an prohibitæ eſſent inter dominum, & ancillam, n.8.

Partus ſequitur ventrem, n.9.

Matrimonium cum ancilla, olim an eſſet prohibitum, n.10.

Nuptiæ olim inter quas perſonas eſſent prohibitæ. n.11.

Pœna cõtrahentiũ inceſtas nuptias, n.12.

Contrahentes inceſtas nuptias, quibus pœnis puniebantur, n.13.

Contrahentibus nuptias, bona auferebãtur & Fiſco applicantur, n.14.

Con rahentes inceſtas nuptias, qualiter puniebantur, n.15.

Error facti quando proſit. n.16.

Error facti quando præſumatur, n.17.

Requiſita, vt bona auferantur à contrahentibus inceſtas nuptias. vt Fiſco applicentur, n.18.

Sententia debet præcedere, declarando inceſtas fuiſſe nuptias, n.19.

Contrahentee inceſtas nuptias, an poſsint retinere bona, n.20.

Filij quando dicebantur nati ex inceſtuoſis nuptijs, n.21.

Contrahentee inceſtas nuptias, quibus afficiebant, n.22.

Conſulentes contrahere inceſtae nuptiae, à quo puniantar, n.23.

Pœnæ cõtrahentiũ inceſtae nuptias, n.24

Confiſcatio bonorum. an locum habeat in inceſtis nuptijs, n.25. & 35.

Regalia abdicandi bona à contrahentibus inceſtae nuptiae, quando locum habeat, num. 26.

Filij contrahentium inceſtas nuptias, an ſuccedant parentibus, n.27.

Filij quando teneãtur alere parentes, n.28.

Pœnæ contrahentium inceſtae nuptias, quæ requirant, n.29.

Scientia pœnæ an requiratur, vt in eam cadat, n.30.

Pœna inceſtuarum nuptiarum de iure ciuili. n.31.

Graduum computatio de iure Canonico, differt à ciuili, n.32.

Pœna inceſtuarum nuptiarum, an locum habeat in ſtrupo, n.33.

Strupum inceſtuoſum, qualem pœnam haberet de iure ciuili, n.34.

Inceſtuoſis nuptijs, an locum habeat confiſcatio, n.35.

Regalia capiendi bona à contrahentibus inceſtae nuptiae, in quo conſiſtat, n.36.

Pœnæ incurſus declaratio eſt fienda, antequam exequatur, n.37.

Pœna contrahentium inceſtuoſas nuptias, non practicatur, n.38.

Pœnæ exactio quandoque ſapit confiſcationem, n.39.

Confiſcatio in Catalonia, an locum habeat, num. 40.

Iue auferendi bona à contrahentibus inceſtas nuptiae, quibus competat in Catalonia, n.41.

Fiſcus in Catalonia non admittitur in nuptijs inceſtuoſis, n.42.

Iniuriarum actio competens defuncto competit hæredibus, n. 43.

Confiſcatio bonoram generalis, eſt ſubblata in Catalonia, n.44.

Bona dampnatorum in Catalonia cui expectent, n. 45.

Cap. 37. De Regalia capiendi bona à contrahentibus inceſtas nuptias.

1 IVS huius Regaliæ,
ſecundum Romano-
rum antiquam obſer-
uantiam, conſiſtebat
in captione bono-
rum, à contracon-
trahentibus inceſtas
2 nuptias. Eo quod nuptiæ inter certas
perſonas erant prohibitæ. de quibus
in titu. C. de inceſ. nup. quæ diſpoſitio
diuerſis modis conſiſtebat. iuxta tra-
dita per Afflic. in tracta. de fœudis ti-
tu. quæ ſint Regalia, §. bona contra-
3 hentium inceſtas nuptias. Erat enim
prohibitum binas habere vxores, l. 1.
§. fina. l. quid ergo. §. 1. ff. de his qui no-
4 ta. infamia. tum, & erat prohibitum

libertatæ nuptæ domino, ab ipſo diſcedere, & alio maritare ex l.1.C.eod. niſi ex conſenſu, vel permiſſu. ipſius hoc faceret. vt in l.fina.ff.de repudijs, quia ſecundum ius antiquum, liberta ſolum poterat, à domino marito rece-
5 dere, quo ad receſſum, quo durante, non dicebatur adulterium committere, etiam ſi turpem quæſtum ſui
6 corporis faceret. l. penul. ff.de adulterijs, durabat tamen matrimonium quo ad hoc, quod ei non licebat, alteri nubere. l. 1. §. fina. ff. vnde vir.
7 & vxor. l. matrimonij. l. in eo iure, ff. eodem l. penul. ff. de diuor. erant
8 enim nuptiæ prohibitæ inter dominum, & ancillam. ex l.2. C.eodem, eo quod cum partus ſequeretur matris ſtatum, principio inſtitu. de pa-
9 tria poteſtate. ne filius naſceretur ſeruus ex patre libero, prohibitum fuerant, dominum nubere ſtante ea
10 in ſeruitute. Similiter erant nuptiæ prohibitæ, inter vxorem fratris, ſeu cum duabus ſororibus, l. fratris.
11 5. C. eodem, has enim, & ſimiles nuptias, ius abortuerat, pœnas diuerſas aduerſus eas contrahentes, imponendo. quarum prima erat, quod ad
12 inuicem, maritus, & vxor, ex tali matrimonio, nil poſſent lucrari. l.qui contra.4. C. de inceſ. nup. quod non ſolum erat intelligendum de eo, quod datum erat poſt nuptias con-
13 tractas. verum etiam de eo, quod ante eas fuerat datum. iuxta Tex. in dicta l. qui contra, ibi *Siue ante nuptias*, quod dicebatur datum propter nuptias, vt ibi gloſ. verbo *Donatum*, adeo quod: ab eis tanquam ab indig-
14 nis. quod datum fuerat, auferretur. & à Fiſco vindicari. fuit ſancitum. quod non ita abſolutè ſumendum erat. vt declarat Acur. in dicta l. verbo, *Fiſco vindicari*, dicens. prædictam pœnam locum habere. eo caſu, quo
15 vterque ex coniugibus ſcienter, nuptias contraxerant. nam ſi alter ex eis

eſſet ignarus, tunc quod datum erat, remaneret pœnes donatarium, l.fina. ff. de lega. 1. l.cum hic ſtatus, §. fina. ff. de dona. inter virum, & vxorem, error verò debebat conſiſtere in fa-
16 cto, non in iure, vt declarat Acur. ibidem, verbo *Errore acerrimo*. Errorem verò in facto interueniſſe præ-
17 ſumitur. ſi palam, & publicè fuerunt nuptiæ celebratæ. iuxta Tex. in l.fina. ff. de ritu nuptia. Sed hoc
18 caſu antequam hæreditas per Fiſcum auferetur, requirebatur, quod ſententia declaratoria præcederet. iuxta
19 tradita per Boer.deciſ.264. num.10. cum ſequen. quod ante eum præcenſit Afflic. in tracta.de Regalijs. §.bona contrahen. inceſ.num.2. Sixtinus de Regali.lib.2.cap.19.num.44.Gaili.de pace pubb. lib.2. cap.3. num.15. Minſinge.obſer.77. nu.3.centu.4.

20 Contrahentibus igitur ſimiles nuptias, permiſſum erat, retinere bona durante eorum vita, l. ſi quis inceſti, C.eod.filios tamen tales. neque vxo-
21 rem habere credant, eo quod, ius tale matrimonium non eſſe, declarauit. vt in authentica quibus modis. natura efficientur ſui. §.fina.

22 Probibuit etiam ius. quod ad inuicem nil ſibi donare poſſent. neque in teſtamentis relinquere. quod ſi fecerint, totum illud Fiſco pertineret. Talis autem, contrahens ſimiles nuptias, filijs ex priori matrimonio, cognatis
23 & agnatis. vel donare, vel legare poterat. niſi conſilium præſtiterint, ad tales nuptias contrahendum, quia tali caſu in totum excludebantur.

24 Pœna autem contrahentium inceſtas nuptias impoſita fuit in authentica. inceſtas. C.de inceſ.nup. quarum prima fuit, confiſcationis bonorum. qua omnia bona Fiſco applicantur.
25 ex qua iuris diſpoſitione. ius hoc ſuccedendi, Fiſco competens, Regalia appellatur. & ſic inter Rega-
26 lia connumeratur à Roſcentaulo. tom.1.

tom.1 de fœudis,c.5.de Rega.conc.58. tradit,& ſequitur Petegr.de iute fiſci
27 lib.5.tit.1.à n.12. vbi limitat, in caſu, quo ipſi contrahétes inceſtas nuptias, filios legitimos habuerint. quia hoc caſu,filijs applicatur hæreditas, quæ
28 patri auſertur, cum onere alendi patrem.dicta authen.inceſtas. §.1. C.de inceſ.nup.

29 Vt autem aliquis incidat in pœnas dictæ authenticæ, requiritur. (vt dictum eſt) quod ſcierint,eas eſſe inceſtuoſas,qui contrahebant,tempore celebrationis,ſecus verò,ſi ſcietint contractis illis.quia vt dicit Peregr. vbi
30 ſupra n.13. lex punit contractum, ſecundum Felin. in c.examinata col.4. extra de iudicijs, gloſ. in Clemen.1. de cõſanguini.& affini.Felin.in c.examinata col.4.ex de iudicijs,Couar.de ſponſa.2.p.c.6.§.8. Afflic.de Regali. §.bona contrahentium n.4. Dueñas, in Regu.150.incipiente contrahentes matrimonium.limita.1.vbi plures recenſet.

31 Prædicta autem locum habebant in contrahẽtibus inceſtas nuptias de iure ciuili, inter gradus affinitatis,ſecundum computationẽm graduum, quæ fit de iure ciuili. quia eſt differentia
32 in computatione, quæ fit ſecundum ius Canonicum, & ſecundum ius ciuile. vt dixi in meis varijs reſolutio.
33 c.2.n.257. Prædictam autem pœnam appoſitam, contrahentibus inceſtas nuptias,locum etiam habere,in committente ſtrupum inceſtuoſum atteſtatur Roſcen. de fœud. c.5. de Regali. concl 58.n.2.dicens,plures Authores hanc fuiſſe ſecutos ſentẽtiam.quos re-
34 fert in additiouibus littera B. licet contrariam teneant alij,relati ibidem littera C. inter quos eſt Afflic.in dicto tracta.de Rega.§.contrahentium bona n.3.Igitur pœna,quæ ex inceſtis
35 nuptijs imponitur.eſt confiſcatio omnium bonorum. in quam ipſo facto cadit ille,qui tales,nuptias contraxit, Codex Fabri.eod,titu.defini.1. Iulius Clarus.§.inceſtus. latiſsimè hæc materia tractatur à Codice Fabria.eodem titu.per totũ. & ſic ius Regaliæ con-
36 ſiſtit in hoc,quod eſt capere bona ab eo,qui tales nuptias contraxit.Ita Codex Fabri.defini.1. ibi. *Non eo minus,*
37 *memoriam eius damnoſus,bonaq; vniuerſa tanquam amiſſa iam, & publicata illi qui hæredem ſe putabat, adimi oportrat.* Pœna autem prædicta, licet à iure ſit impoſita,ante executionem venit declaranda,vt ſupra tetigimus,ex Boer. deciſ.264.à n.10.& maximè, n.12.

38 Sed quidquid ſit de iure communi, quod dicta pœna Fiſco applicetur. in Catalonia tamen hanc Regaliam,ſeu eius exercicium practicari non poſſe
39 credo;abſq.dubio.quia cum abdicatio hæreditatis fiat in pœnam,& hæc applicetur Fiſco,habetur pro vera confiſcatione. quæ in Catalonia non ha-
40 bet locum,niſi in duobus caſibus, videlicet. in crimine læſæ Maieſtatis diuinæ,quod eſt Hereſis.aut in primo capite læſæ Maieſtatis humanæ. in
41 alijs verò caſibus, & in alijs delictis, etiam atrocifsimis,prohibita eſt confiſcatio in hoc Principatu.& per con-
42 ſequens, ius Fiſco competens ceſſat. & ſic, ius auferendi, ſolum competit ſubſtitutis,vel habentibus ius vniuerſale defuncti, actione iniuriarum. fa-
43 ciunt tradita per Don Ludouic.à Peguer.deciſ.36. n.11. vbi air. quod per dictam cõſtitutionem,eſt ſubblata generalis confiſcatio bonorum, niſi in
44 dictis duobus caſibus.Cancer. 3.tom. varia.c.30.n.90.quod præcenſit Calici.in Margari.fiſci. dubi.6. n.21. vbi loquens. de damnatis ad mortem,
45 (quo caſu de iure communi bona Fiſco applicantur) ait.quod procedebat de iure Romanorum. de iure verò conſuetudinario Cataloniæ non confiſcantur, ſed ſucceſſoribus applicantur.ſequitur Fontanella to.1.deciſ.94. à num.17.

SVMMARI.

Regalia ex Vſatico authoritate, & rogatu in quo conſiſtat, n.1.

Euntes, & redeuntes ad Curiam ſunt ſub protectione Regis, n.2.

Regalia Vſatici authoritate, & rogatu qualiter formetur, n.3.

Vſaticus authoritate, & Vſaticus cunctis temporibus, an aſsimilentur, n.4.

Euntes, & redeuntes ad Curias qualiter ſint ſub pace, & treuga, n.5.

Vſaticus authoritate ex tollit Principem, num. 6.

Omnes homines ſunt ſub tutela Regia, num.7.

Verbum Homines, *quos comprehendat, num.8.*

Maſculinum quando concipiat fœmininum, n.9.

Securitas Regia quos comprehendat, n.10.

Seruientes Curiæ ſunt in protectione Regis, n.11.

Stare in aliquo loco quis dicatur, n.12.

Venientes ad Curias, qui propriè dicantur, num. 13.

Venientes ad locum Curiæ, de ambulationis gratia, an ſint ſub pace, n.14.

Offendentes Regios Officiales an cadant in Regaliam huius Vſatici, n.15.

Officiales Regij quando dicantur eſſe ſub Regis Protectione, n.16.

Venientes ad Curias, vt ſint ſecuri, qualiter ire debeant, n.17.

Euntes ad Curias, vt ſecuri ſint, per quas vias debeant ire, n.18.

Securitas eundi, & redeundi qualiter computetur, n.19.

Dies eundi, & redeundi qualiter computentur pro ſecuritate, n.20.

Regalia in Vſatico authoritate, & rogatu quæ requirat, n. 21.

Dolus requiritur, vt ſit delictum, n.22.

Pœnam non meretur, qui dolum non commiſit, n.23.

Euntes ad Curias, an teneantur publicare Viaticum, vt ſint ſecuri, n.24.

Conuocatio Curiarum an inducat ſecuritatem pro omnibus euntibus, n.25.

Recedens à domo cauſa Curiarum an teneatur denunciare Vicario, n.26.

Securitas venientium ad Curias, procedit ex Vſaticis, n.27.

Securitas venientium ad Curias fit per Regium edictum, n.28.

Edictum pro ſecuritate venientium ad Curias qualiter fiat, n.29.

Edictum generale pro venientibus ad Curias quando incipiat, n.30.

Edictum pro ſecuritate venientium ad Curias ex quibus emanauit, n.31.

Regalia huius Vſatici qualiter practicetur contra violantes pacem, n.32.

Vſaticus authoritate, & Vſati. ſimili modo an idem contineant, n.33.

Treuga alia datur à lege, alia à Rege, num. 34.

Treuga generalis ſolum datur à Rege, num. 35.

Laudamentum Curiæ quando locum habeat, n.36.

Laudamentum Curiæ fit pro quantitate æſtimata, n.37.

Laudamenti Curiæ praxis refertur, n.38.

Laudamenti Curiæ prouiſio, n. 39.

Laudamẽtũ Curiæ quãdo excuſũ, n.40.

Laudamenti Curiæ executio quãdo ceſſet, num.41.

Pœna duplici, an quis puniri poſsit, n.42.

Pœna Regaliæ Vſatici authoritate, & rogatu, n.43.

Executio laudamenti Curiæ ceſſat, reo intra carceres immiſſo, n.44.

Pœnæ huius Vſatici non ſunt in vſu, n.45

Acuydati, qui dicantur, n.46.

Acuydati non dicuntur niſi facta declaratione, n.47.

Acuydati, vt vitentur, debent cum præconijs publicari, n.48.

Verba Habeantur gro eiecto, *quid importent, nu.49.*

Conſtitutio, Com Inſtigant, *qualiter intelligatur, n.50.*

Pœna vndecupli de iure Cataloniæ eſt ſubblata, n.51.

Vndecupli

Vndecupli pœna quare ſubblata in Catalonia, n. 52.
Pœna duplici in Catalonia nemo puniri poteſt, n. 53.
Regalia huius Vſatici an locum habeat pro venientibus ad Reginam, n. 54.
Regalia huius Vſatici qualiter fiat, n. 55.
Regaliæ olim facile prouidebantur, n. 56.
Regaliæ hodie qualiter prouideantur, n. 57.
Laudamentum Curiæ pro quibus Officialibus prouideatur, n. 58.
Regalia quibus Officialibus proſit, n. 59.
Officialis quis vere dicatur, n. 60.
Officialis quid facere debeat, vt dicatur Officialis, n. 61.
Officialis quando reputetur particularis perſona, n. 62.
Comiſſarij prouiſi de Camera, non ſunt Officiales, n. 63.
Pœnæ Regaliarum recuperantur via executiua vti debita fiſcalia, n. 64.
Executio pœnarum ceſſat comparente reo intra Regios carceres, n. 65.
Regalia Vſatici authoritate, & rogatus, eſt de ſuperioribus, n. 66.

Cap. 38. De Regalia Vſatici authoritate, & rogatu.

1 EST, & de iure Cataloniæ, ſub titulo de iure fiſci, & eius Regaliarum, ſitus, & conſtitutus vſaticus quidam, qui incipit *Authoritate, & Rogatu*, quo cauetur, quod euntes, & redeuntes ad po-
2 teſtatem, id eſt ad Regem, ſeu eius Curiam, ſint ſecuri, ſub pœnis in eodem vſatico contentis, refert Iacob. Cali. in Margarita fiſci dubio 6. mihi pag. 76. num. 70. tractat de hac ſecuritate Belluga in Speculo Princi. Rubri. 21. de Guidatico venientium ad Curias, ex cuius vſatici diſpoſitione, ſolet ad
3 fiſci inſtantiam formari proceſſus, in Regia Audientia contra eos, qui contra faciunt dicto vſatico, vt ex infra dicendis, ad eius declarationem apparebit.

Hunc vſaticum conformem eſſe
4 alio vſatico incipienti *Cunctis temporibus*, infra eodem titulo, atteſtantur Iacobus de Monte Iudaico ad hunc vſaticum in principio. Don Ludoui. à Peguera in ſua praxi. c. 14. vbi etiam di-
5 cit, ſimilem huius vſatici diſpoſitionem contineri in c. incipienti, *Aqueſta es la pau*, & in §. *Axi mateix*, Regis Petri Primi in Curia Barcinone anni 1198. ſub titulo de pace, & treuga. idem voluit Iacobus de Monte Iudaico ad hunc vſaticum dicens,
6 Hunc vſaticum maximè ex tollere Principis poteſtatem, quæ non ſolum proſpicit Regi, ſed etiam ſuis inferioribus, & ſubditis, qui pro eius mandato, ſub tutela, & ſecuritate eius conſtituuntur.

Omnes igitur homines eundo, &
7 redeundo ad Curiam, ſub ſecuritate Regis ſunt, tam maſculi, quam fœminæ, quia omnes comprehenduntur ſub illo verbo *Homines*, quia hoc verbum
8 prolatum à lege, omnes comprehendit in caſu, omnibus expectante, quo caſu maſculinũ ſolet, & fœmeninum
9 comprehendere, non vi conceptionis verbi. Sed virtute idẽtitatis rationis, vt ex Dino in l. 1. ff. de verbo. ſignifi. & per Cinum in l. quicunque, C. de ſeruis fugitiuis refert Iacobus de Monte Iudai. ad hũc vſaticum n. 1. Peguera dicto c. 14. n. 2. verbo *Extenditur primo*.

10 Hæc autem ſecuritas, primo conceditur deſeruientibus, & habitantibus in domo Regia, ſeu Palacio, ſeu Curia, ſeu in eodem Ciuitate, ſeu Villa, ſeu Loco vbi reſidet Rex, ſeu Cu-
11 ria, iuxta tradita per Iacobum de Monte Iudai. ad dictum vſaticum. & hoc videtur etiam innuere dicta conſtitutio ſub titulo de pace, & treuga, ſub
12 illis verbis, *Qui a la Cort vindran*, & in dicto

dicto vſatico. *Cunctis temporibus:*
ibi *Apud nos manentes*, quia hi dicun-
tur ſtare in aliquo loco, qui in co-
habitant,& detinentur. quod declarat
13 Peguera vbiſupra dicẽs, hanc ſtaticã
eſſe intelligendã de illis, qui ſtãt pro
negotijs Curiæ, nõ de illis, qui veniũt
14 gratia deambulãdi. quia cũ hi nõ ve-
niant cauſa negociationis,& contem-
platione Curiarũ, non dicuntur gau-
dere prædictis gratijs,& prærogatiuis,
vt aſerit Iacob. de Monte Iudaico in
dicto vſatico. Hoc probans argumẽto
Tex. in c.præſenti de præben. lib.6.
argumento etiam Tex. in l.non vere,
ff. ex quibus cauſis maiores.

Ex hoc vſatico, in vim Regaliæ,
15 ſolent procedere ad Fiſci inſtantiam,
contra offendentes Regios Officia-
les. quia dicuntur eſſe ſub protectio-
ne Regis, dum officiantur, & exercẽt
16 mandata Regis, vt infra dicam. Sed
ſciendum eſt. quod ad hoc vt proce-
datur in vim Regalię ex hoc vſatico,
17 eſt neceſſarium. quod euntes ad Cu-
rias, & redeuntes ab eis, vadant recta
via, non diuertendo ſe, nec eundo per
ſemitas, ſeu extraordinarias vias. neq.
nimis craſtinando,& propetando, vt
ex mente Iacobi de Mõte Iudaico ad
18 iſtum vſaticum n.2. refert Peguer. vbi
ſupra. qui probat hanc reſolutionem
argumẽtò, l.penul.C. de nauicu. lib. 11
eo quod debet fieri legitima dietum
19 connumeratio temporis, quo poſſunt
ire,& redire. probandus verò eſt dies
receſſus per teſtes, ſeu legitima docu-
menta. quia non ſufficit probare per
20 iuramentum partis, vt tradit Iacobus
de Monte Iudaico, n.1. verbo *Sed hic
quæro*. & vt directè quis teneatur ad
pœnã huius vſatici, requiritur. quod
21 ſciant, itinerantes ad Curias ire. quia
cum ſit ignorans. non videtur eſſe in
dolo. & ſine dolo, nõ dicitur, aliquem
22 deliquiſſe. l. in lege, ff. ad legem Cor-
ne. de ſica. & qui non deliquit, non eſt
pœna aliqua plectẽdus. l. ſancimus. C.
23 de pœnis. in princ. Sed quęri poterit.
quo modo hęc ſciẽtia poterit probari.
dico. ſufficere, quod Curia ſit conuo-
cata. & quod ille, qui proficiſcitur, ſit
24 perſona, quæ Curias ingredi poſsit.
quia eo quod Curiæ ſunt conuocatæ,
& perſonæ ſunt ex euntibus, & re-
25 deuntibus, præſumptio iuris pro eis
ſtat. & licet Iacobus de Mõte Iudaico,
ad hunc vſaticum n.3. dicat. cautè pro-
cedere eum, qui ante quã à ſua domo
26 recedat, notificat Vicarico ſuum iter
ad Curias, vt inimicis illius notum
faciat Vicarius, tamen hæc ſcientia,
ſolum noceret illis, cui facta fuiſſet
notificatio, non verò cæteris.

27 Et licet, ex diſpoſitione dictorum
vſaticorum ſecuritas pro Curijs, eun-
do, & redeundo ſufficere appareret.
tamen ad maiorem ſecuritatẽ eorum,
28 ab anno 1481. Sereniſsimi Reges ſo-
liti ſunt, mandare. quod publicetur,
quoddam edictum generale, quod per
Regem expeditur, in loco vbi reſidet.
& tranſmittitur Excellentiſsimo eius
Locumtenenti Generali, ſeu eo defi-
29 ciente, Expectabili Gubernatori. vt
ipſi illud publicare faciant. prout re-
fertur à Philipo Vinyes in ſuo tracta-
tu de conuo. Curi. diſcurſu 8. n.22. vbi
30 n.39. aſerit. quod dictum edictum ha-
buit principium à conſtitutione vn-
decima Curiarum Barcinonæ, cele-
bratarum per Sereniſsimum Regem
Ferdinandum anno 1481. quæ hodie
eſt conſtitutio ſeptima ſub titulo *Del
dret del Fiſch*, quod quidem edictum
generale dicitur, ex allegatis per di-
31 ctum Vinyes à n.62. cum ſequen. vbi
n.173. probat, prædictũ edictum oriri
ex visceribus Curiarum, & conſtitu-
tionum. Ex quibus inferebat n.182.
quod publicato hoc edicto, Regia Cu-
32 ria procedit cõtra omnes,& quoſcũq.
delinquentes, tam intra Cataloniam,
quã Comitatus Roſsilionis,& Serita-
niæ, ſiue ſint iuriſdictionis Regiæ, ſi-
ue Baronis delinquentes puniendo.

Et

Et licet videatur, vſaticum *Simili*
33 *modo*, eſſe conſonum huic vſatico *Au-*
thoritate, & rogatu, cum ambo loquan-
tur de obſeruantia pacis, & treugæ.
tamen inter ſe differētiam eſſe atteſ-
tātur Philip. Vinyes vbi ſupra n. 186.
& Guiller. de Valleſica ad dictum vſa-
34 ticum dicens. quod vſaticus hic *Au-*
thoritate, & rogatu, loquitur de treuga
data per legem. vſaticus verò *Simili*
modo, de treuga data per Regem ex
particulari reſcripto, ſeu priuilegio.
quod ſoli Regi, licet in Catalonia ex
conſtitutione 13. Regis Iacobi Secūdi.
35 Curiarum anni 1311. quæ hodie eſt
conſtitutio 3. ſub titulo de *Salua-*
guardas, ibi *Que ſie ajuſtat aqui*. de qui-
bus caput ſeparatum. factum eſt ſupra
cap. 20.

36 In vim huius vſatici, formatur
etiam Regaliæ proceſſus, in vim lau-
damenti Curiæ. Contra eos, qui fa-
ciunt reſiſtentiam Officialibus Re-
gijs. æſtimando iniuriam, & dāpnum.
vna cum vndecuplo, ocaſione reſiſtē-
37 tiæ. & ſic fit executio contra bona, &
perſonas delinquentium. cuius pra-
xim, & modū tradit Dō Ludou. à Pe-
guera in ſua praxi. c. 14. mihi pag. 99
38 & ſic oblata per Fiſci Procuratorem
ſupplicatione narrādo factū, æſtimādo
iniuriā in certa quātitate, data infor-
matione, & ea recepta, fit prouiſio per
39 Iudicem, qua prouidetur. quod pro
dicta quantitate decernatur executio
contra perſonam, & bona reſiſtentis.
& ita vidi practicari, in cauſa lauda-
menti Curiæ, in Regia Audientia
prouiſi. cōtra Bartholomeum Boſſet,
& Michaelem Planes mercatores, ob
ualidam per eos factam reſiſtentiam
40 contra Nobilem Ioannē de Iunyent,
& de Eril. Regentem Vicariam Bar-
cinone. & ſimiliter fuit practicatum
in anno 1633. contra Nobilem Ioſe-
phum de Vilanoua, de Perpinyà. cau-
ſa reſiſtentiæ per eum factæ Subvica-
rio Roſsilionis. laudamentum hoc
Curiæ modum confiſcationis appella-
uit Fontanella tom. 1. deciſ. 94. n. 19.

41 Eſt tamen aduertēdum, quod ſi ille,
contra quē decernitur executio, com-
paret in Regia Audientia, & mitat ſe
intra Regios carceres, tunc eſt ſuper-
cedendum in dicta executione. & non
progreditur in ea ad vlteriora, quia
cum procedatur contra eum ad pu-
niendum, & executionem pœnæ.
42 ceſſat executio pro quantitate iniu-
riæ. nequis pœna pecuniaria, & cor-
porali plectatur. contra cōſtitutionem
quartam Titul. *Dels bens dels condem-*
43 *nats.* ex declaratione facta Regaliæ,
in vim huius vſatici oriebatur. quod
delinquentes in eo, tres pœnas habe-
bant. Primam acuydamenti Poteſta-
tis. Secundam quod malum, per trāſ-
greſſorem ſuſtentum, non emmenda-
batur. Tertiam, quod Trāſgreſſor erat
obligatus ad reſtitutionem rerum vna
cum vndecuplo. iuxta diſpoſitionem
eiuſdem vſatici.

44 In ſumma igitur. quotieſcunq. ille,
contra quem eſt factus proceſſus lau-
damenti Curiæ comparuerit in Regia
Audientia, & ſe immiſerit intra Re-
gios Carceres, etiam ſi cepta fuerit
executio in bonis, debet ceſſare exe-
cutio iuxta conſtitutionem finalem
Titul. *Del dret del Fiſch, y ſes Regalias*.

45 Prædictæ autem pœnæ nō ſeruan-
tur. Sed ſunt ſubblatæ. quia licet ex
dicto vſatico practicetur Regalia, ve-
rum pœnæ in deſuetudinem abierūt.
vt atteſtatur Don Ludouicus à Pe-
guera dicto c. 14. n. 2. §. quinto adeo
46 circa medium. vbi atteſtatur. quod hò-
die non dicuntur acuydati Regis. niſi
dampnum datum euntibus, & redeun-
tibus ad Regem, ſeu Curiam, haberēt
qualitates, comprehenſas in conſtitu-
tione Regis Ferdinandi Secundi, in
ſecunda Curia Barcinone anni 1503.
47 quæ eſt conſtitut. 1. ſub titu. *Quant ſie*
licit à algu Venjarſe ſens Iutge, contra
quam delinquentes, dicuntur *Acuyda-*
ti Regis.

Eſt

Eſt tamen aduertendum, quod licet delinquentes contra dictam conſtitutionem dicantur *Acuydati*, ideſt ſegregati à Principis gratia, iuxta tradita per Iacobum de Monte Iudal-
48 co vbi ſupra n.4.non tamen pro talibus habẽdi ſunt, quouſque voce præconia, virtute declarationis factæ in Regia Audientia,fuerint publicati.vt refert Dõ Ludouicus à Peguera dicto c.14.§.quinto,circa medium.Micaël
49 Ferrer 3.p.obſer.c.422.n.8.vbi declarat verba dictæ cõſtitutionis,& ſimilium, in quibus diſponitur, quod habeantur pro delinquentibus. nam adhuc requiritur Iudicis declaratio. faciunt tradita per Alex. Moneta. de diſtributionibus quotidianis 3. p. q.7.n.72.Surdu, deciſ.25.n.9.Hieroni. Gonçalez ad Regulam 8.Cancella.gloſ.56.n.126.Leo deciſ.Valẽti.62.
50 n.29. vnde apparet, requiri declarationem contra eos,qui dampnum inferunt, vt pro acuydatis reputentur. quo modo autem fulminetur proceſſus, & procedatur in caſu prædictæ conſtitutionis *con inſtigant*,vide Don Ludoui.à Peguer.in ſua praxi.crimi. num. 21.

Eſt etiam ſubblata alia pœna, quæ
51 ab vſatico imponebatur.videlicet.reſtitutio vndecupli,dampni dati.diſentiunt tamen Scribentes, indagando cauſam, ex qua fuit ſubblata. quia aliqui exiſtimarunt, ne pœna ſaperet cõfiſcationem,cum hæc vt dictum eſt
52 ſit ſubblata in Catalonia. Don Ludoui.à Pegue.dicto c.14. pag. mihi 94. col.1. aſerit, hanc pœnam ſubblatam
53 eſſe. ne quis duplici pœna puniatur. cum hoc etiam de iure Cataloniæ ſit prohibitum. ex conſtitutione Regis Ferdinandi Secundi in prima Curia Barcinone anni 1481. quæ eſt conſtitutio 4. ſub titulo *Dels bens dels condempnats*.

Hanc etiam Regaliam ex hoc vſa-
54 tico,non formari cõtra eos,qui ofendunt venientes ad Curias cõtẽplatione Dominæ Reginæ quod refert Dõ Ludo.à Pegue. d. c.14. verbo *Tertio limita*.ex mẽte Iacobi de Valleſica,hoc idẽ tenentis in principio dicti vſatici.

Debet etiam Relator,qui prædictã
55 Regaliam eſt prouidendus, quod recepta informatione illius,faciat relationem in Regia Audientia, & facto verbo iuxta formã, & modum quem refert Peguera dicto c.14.in fine iux-
56 ta c.10.Curiarum anni 1599.quo(ſubblata facilitate, qua antiquitus ſolebant prouideri Regaliæ)fuit diſpoſitum.quod à cætero eo tunc,non pro-
57 uideantur, niſi recepta informatione, & conſtito de delicto,& delinquentibus, contra quos fiet prouiſio capturæ,vt in cæteris alijs caſibus.

58 Eſt etiã aduertendum in declaratione huius Regaliæ.quando prouidebitur ob reſiſtentiam factam alicui Officiali Regio.quod debet prius,& ante omnia conſtare, quod reſiſtentia, & iniuria,facta fuerit officianti in actu.
59 vel cauſa ipſius officij.& quod ſit verè Officialis. docendo de ſua creatione, & præſtatione iuramenti,& homagij.
60 & quod audierit ſententiam excommunicationis.alias enim, non dicitur verus Officialis iuxta cõſtitutiones.r. 8. 9. & 11. Titulo *De offici de Veguer, Sotveguer*,&c. vt atteſtatur Oliba de actio 1.p.lib.3.c.4.n.26.vbi ait. quod Officialis.qui in Catalonia ſe ingerit
61 officio antequam prædicta fecerit, quod habetur tanquam priuata per-
62 ſona. vnde Regalia hæc non poteſt declarari cõtra eos, qui ſe opponunt Comiſſarijs,quos appellãt, *Comiſſaris*
63 *de Cambra*. quia cum hi non ſint creati iuxta conſtitutiones, nec fecerint prædicta, non reputantur veri Officiales Regij ordinarij. & ſic eos non comprehendit huius vſatici Regalia.
64 Proceditur etiam declarata Regalia,quo ad laudamẽtum Curiæ,& executionem pœnarum, via executiua

pro

pro quantitate declarata, pro iniuria, & deshonore, tanquam pro debitis Fiſcalibus. vt tradit Iacobus de Monte Iudaico ad hunc vſati.n.5. Iacobus de Valleſica ibidem. quoaduſque com-

65 pareat ille, contra quem proceditur, quia comparendo ceſſat executio. & cauſa tractatur per defenſiones ſicut cæteræ criminales. quoaduſque perueniat ad ſententiam definitiuam, vel compoſitionem.

66 Hæc autem Regalia eſt de ſuperioribus. & à Rege non poteſt ſeparari. & ſic, non poterit præſcribi iuxta tradita in c. 42. vbi latè de præſcriptione Regaliarum.

SVMMARIVM.

Regalia Vſatici Princeps Namque *refertur, n.1.*

Vſaticus Princeps Namque, *multos inſudare fecit, p.2.*

Vſatici Princeps Namq. *diſpoſitio, n.3.*

Vſatici PrincepsNamque *refertur praxis, n. 4.*

Vaſſalli recuſantes ſeruire tempore belli, ad quid teneantur, n.5.

Regalia Vſatici Princeps Namque, *in quo conſiſtat, n.6.*

Rex quando poſsit vti hoc Vſatico, n.7.

Regalia Vſatici Princeps Namque, *eſt de ſuperioribus, n.8.*

Barones non poſſunt iuuari à Vaſſallis, ex hoc Vſatico, n.9.

Principis *nomine quis cõprehẽdatur, n.10*

Princeps Viuente Rege nil ordinat, n.11.

Prælati Eccleſiæ an nominentur Principes. n.12.

Principis nomen in hoc Vſatico, qualiter accipiatur, n.13.

Primogenitus an comprehendatur hoc Vſatico, n.14.

Sucurſus in caſu oppreſsionis, eſt de iure naturali, n.15.

Vim Vi repellere licet, n.16.

Homines adinuicem tenentur ſe iuuare in caſu neceſsitatis, n.17.

Cognatio inter omnes reperitur, habito reſpectu ad Adam, n.18.

Vaſſalli an teneantur iuuare ſuos dominos, n.19.

Membra omnia, capiti deſeruiunt, n.20.

Vſaticus Princeps Namque, *quæ requirat ad executionem, n.21.*

Vſaticus Princeps Namque, *fuit publicatus anno 1637. n.22.*

Deputati ſe oppoſuerunt dictæ publicationi num.23.

Dubium Vſatici Princeps Namque, *fuit declaratum in Regia Audientia, n.24.*

Vſaticus Princeps Namque, *fuit publicatus per Regem Ferdinandum Secundum, n.25.*

Vſaticus Princeps Namque, *quando locum habeat, n.26.*

Vſatici Princeps Namque, *conuocatio, quanto tempore duret, n.27.*

Curiarum tempore, an locum habeat Vſaticus Princeps Namque, *n.28.*

Pax, & treuga apponitur per Regem tempore Curiarum, & belli, n.29.

Præconitzata pace, Rex cognoſcit de omnibus delinquentibus, n.30.

Præconia pacis, & treuga, vbi tractetur, num. 31.

Præconia pacis, & treuga, an fiant per Locumtenentem Generalem, n.32.

Præconia generalia quando fieri poſsint, num.33.

Præconiorum generalium validitas vbi tractetur, n.34.

Vaſſallos, non teneri expectare adiuuare Regem, exiſtere in bello, n.35.

Belli timor obligat Vaſſallos iuuare Regem, n. 36.

Vaſſalli quando teneantur præſtare ſucurſum domino, n.37.

Vſaticus Princeps Namque, *an habeat locum in tota Catalonia, n.38.*

Vaſſalli tempore belli, an teneantur exire à Catalonia, n.39.

Feudatarij differant à Vaſſallis, in præſtatione ſeruicij, n. 40.

Bellum defenſiuum, differt à bello offenſiuo, n.41.

Sucurſus

Sucurſus quem tenentur vaſſalli præſtare Regi, n.42.

Vaſſalli Eccleſiæ, & Baronum tenentur iuuare Regem, n.43.

Catalani non expectant conuocationem Regis exiſtente periculo, n.44.

Francigenæ inuaſerunt Principatum Cataloniæ anno 1577. n.45.

Locumtenens exiuit contrafrancigenas hoſtiliter, n.46.

Catalonia ad defenſionem Principatus, non indiget auxilio, n.47.

Catalonia eſt præſidium Hiſpaniæ, n.48.

Vſaticus Princeps Namque, *qualiter exequendus, n.49.*

Actus factus cõtra legem eſt nullus, n.50

Rex conuocauit, ex hoc vſatico, n.51.

Vſatici Princeps Namque, *conuocatio quando fuerit reuocata, n.52.*

Abſente Rege iuſta cauſa, an vſaticus poſsit exequi per alium, n.53.

Regina an poſsit conuocare ex hoc vſatico, n.54.

Rex reuocauit conuocationem factam per Reginam, n.55.

Reuocatio conuocationis huius vſatici, qualiter facta iudicetur, n.56.

Ius ſupremæ poteſtatis, qualiter reſideat in Principe, n.57.

Neceſsitatis tempore, plura fieri permittuntur, n 58.

Reuocatio conuocationis ex hoc vſatico, quando fuerit facta, n.59.

Regalia ſuprema, qualiter reſideat pœnes Regem, n.60.

Conuocatio ex hoc vſatico, an poſsit committi, n.61.

Infirmitas an preſit, n.62.

Delegatio an fiat ex cauſa iuſtæ abſentiæ, num. 63.

Cauſa iuſta, quem effectũ producat, n.64.

Neceſsitatis cauſa, quid operetur, n.65.

Neceſsitatis cauſa, non cencetur remiſſa, num. 66.

Neceſsitas facit illicitum, licitum, n.67.

Neceſsitatis plura referuntur, n.68.

Vſaticus Princeps Namque, *quo modo intelligendus, n.69.*

Iura Cataloniæ regulanda à iure Canonico, n.70.

Infirmi ſolent eſſe exempti, n.71.

Infirmitas qualis eſſe debeat, quæ excuſet num.72.

Infirmitas qualis iudicetur, n.73.

Conſtitutione deficiente, qualiter iudicetur in Catalonia, n.74.

Neceſsitatis dicta, qualiter percipiantur, num.75.

Catalani non indigent monitione tempore belli, n.76.

Exire à Catalonia non tenentur Catalani in hoc vſatico, n.77.

Homines cõuocati ex hoc vſatico, quouſq. ire tenentur, n.78.

Conuocatio huius vſatici, eſt etraiudicialis, n.79.

Conuocatio huius vſatici, qualiter fienda, num.80.

Conuocatio huius vſatici, vbi regiſtrata, num.81.

Conuocatio huius vſatici, qualiter expediatur, n.82.

Litteræ conuocationis huius vſatici, qualiter concipiantur, n.83.

Vſaticus iſte, qualiter publicetur, n.84.

Conuocatio ex hoc vſatico, fuit facta anno 1361. n.85.

Excuſatio aliquorum in hoc vſatico, num.86.

Vſatici huius conuocatio, quæ requirat, num.87.

Vſaticus iſte an requirat Regem aduerſarium, vel quemlibet alium, n.88.

Rex timens, iuuatur ex hoc vſatico, n.89.

Rex ſolum decernit, quæ ipſum tangunt, num. 90.

Iſte vſaticus, non requirit procedimenta iudicialia, n.91.

Vſaticus iſte, an locum habeat ratione alicuius partis Cataloniæ, n.92.

Omnes gentes, an teneantur ad conuocationem huius vſatici, n.93.

Genuenſes quo tempore inuaſerunt Cataloniam, n.94.

Perſona exemptæ, quando teneantur hoc vſatico, n.95.

Priuilegium

Priuilegium exemptionis, an proſit, & quando, n.96.

Sermo generalis, non comprehendit loquentem, n.97.

Iuramentum, an comprehendat factum alienum, n.98.

Vſaticus iſte, contra quos practicetur, num.99.

Tempus intra quod tenentur comparere vocati, ex hoc vſatico, n.100.

Tempus arbitrarium præfigitur, vbi non eſt taxatum, n.101.

Tempus ad operas præſtandum, quando præfigatur, n.102.

Tempus ad comparendum, an ſit præfigendum, n.103.

Iudex præfigit tempus, ſi non eſt aſignatum, ad aliquid faciendum, n.104.

Omnes an teneantur accedere, ex hoc vſatico, n.105.

Vnus de qualibet domo, an ſufficiat in hac conuocatione, n.106.

Pater, & filius quando cenſeantur vna perſona, n.107.

Filius, & pater, an teneantur ſimul ad hanc conuocationem, n.108.

Verbum Omnes, *quos comprehendat, num.109.*

Neceſsitas omnes obligat, n.110.

Mulieres non tenentur iuuare Principem, num.111.

Minores, an teneantur hoc vſatico, num.112.

Ætas quæ tenetur hoc vſatico, n.113.

Impediti naturaliter, non tenentur hoc vſatico, n.114.

Senes non tenentur hoc vſatico, n.115.

Senes inhabiles ſunt ad bellum, n.116.

Senex quis ſit, n.117.

Senectuti, an certa Regula poſsit aſsignari, n.118.

Ætas legitima ad excuſationem, eſt ſexaginta annorum, n.119.

Ætas legitima ad excuſationem munerum, n.120.

Infirmi, & conualecentes, an teneantur hoc vſatico, n.121.

Infirmitates, quæ excuſant, n.122.

Pauperes, an excuſentur hoc vſatico, num.123.

Paupertatis effectus, num.124.

Pauperes quando non excuſentur ab hoc vſatico, num.125.

Clerici, an teneautnr hoc vſatico, n.126.

Iuriſperiti, an excuſentur hoc vſatico, num.127.

Publicatio huius vſatici, quando non ſit execuanda, num.128.

Timor inimicorum, an ſufficiat ad hunc vſaticum, num.129.

Timor inimicorum quando ſufficiat, num.130.

Oppreſsionis ſciencia, abſque publicatione, an ſuficiat, num.131.

Armorum delatio, an ſit prohibita, num.132.

Armorum conceſsio eſt de Regaliis, num.133.

Arma in Catalonia, quæ ſint prohibita, num.134.

Arma reprobata tempore belli portare licet, num.135.

Neceſsitas armorum, facit ea tolerabilia, num.136.

Tolerantia Principis quid operetur cum ſequen. num.137.

Arma reprobata, quando ſint permiſſa, num.138.

Conſuetudo poſterior, derogat priori, num.139.

Conſuetudo cum Principis tolerantia, tollit ius præcedens, num.140.

Vſaticus iſte, an locum habeat pro defenſione partis Principatus, num.141.

Defenſio vnius partis Principatus, qualiter fienda, num.142.

Seruicium huius vſatici eſt perſonaliſsimum, num.143.

Seruicium vaſſallorum, an pecunia redimi poſsit, num.144.

Seruicium huius vſatici, an pecunia redimi poſsit, n.145.

Rex an poſsit compellere, redimi pecunia ſeruicium, num.146.

Seruicio redempto pecunia, qui teneantur contribuere in ſolutione illius, n.147.

Fœudatarij liberi à ſeruicio fœudi, an teneantur ex hoc Vſatico, n.148.

Vaſſalli quando teneantur hoc Vſatico, num.149.

Periculum iminens valde attenditur, num.150.

Priuilegia ceſſant ſtante periculo inminenti, n.151.

Vaſſallus falliens Principi, ad quid teneatur, n.152.

Fallimentum qualiter enmendet vaſſallus num.153.

Hauere, nomen quid ſignificet, n.154.

Hauere, nomen eſt, Barbarum, n.155.

Hauere, nomen, qualiter accipiatur in Vſaticis, n.156.

Vaſſallus qui fallterit, quibus pœnis teneatur, n.157.

Iuramentum qualiter præſtetur per vaſſallum fallientem, n.158.

Pœna Vſaticorum quales ſint, n.159.

Taxatio enmenda pro fallimento vaſſalli, debet fieri per Iudicem, n.160.

Deshonor Regis eſt pluries æſtimanda aliis, num.161.

Iuramentum in ſeruicio fallisi, à quo ſit præſtandum, n.162.

Enmenda per vaſſallum fallitum, quando fienda, n.163.

Vaſſallus, an teneatur iurare de fallimento facto, n.164.

Æſtimatio enmendæ pro fallimento, qualiter fienda, n.165.

Arbitrio boni viri ſolent res regulari, num.166.

Iudex ſolet taxare enmendam deshonoris fallimenti, n.167.

Pœna declarata, ſi vaſſallus non habet in pecunia, an luat in corpore, n.168.

Iuramentum æſtimationis pro fallimento, in quibus caſibus locum habeat, num.169.

Pœna pecuniaria, an conuertatur in perſonalem, n.170.

Ceſſio bonorum, an locum habeat, vbi pœna eſt pecuniaria, n.171.

Iuramentum pro fallimento, in quibus Vſaticis locum habeat, n.172.

Vaſſallus an iurare teneatur in caſu fallimenti, & quid facere debeat, num.173.

Vaſſallus qualiter teneatur iurare, & reparare fallimentum, n.174.

Vaſſallus fallitus, quid debeat facere, num.175.

Vaſſallus fallitus condempnatus, qualiter purget fallimentum, n.176.

Pœna pecuniaria, quando conuertatur in corporalem, n.177.

Pœna procedens ex delicto, qualiter tractanda, n.178.

Pœnæ Vſaticorum in multis inmutatæ, num.179.

Conſtitutiones inmutarunt pœnas Vſaticorum, n.180.

Fœudatarij non continentur hoc Vſatico, num.181.

Fœudatarij qualiter conuocentur, pro præſtando ſeruicio, n.182.

Francigenæ inuaſerunt Principatum Cataloniæ, anno 1639. n.183.

Fœudatarij qualiter conuocandi ad ſeruicium præſtandum, n.184.

Baiulus Generalis, eſt Iudex pro ſeruiciis fœudalibus præſtandis, n.185.

Baiulus Generalis, qualiter proceſſerit pro ſeruiciis præſtandis, n.186.

Fœudatarij qualiter conuocati ad præſtandum ſeruicia, n.187.

Litteræ pro ſeruicio qualiter expeditæ, num.188.

Litteræ fœudatariorum conuocatoriæ, num.189.

Contradictio facta per Fœudatarios refertur, n.190.

Dubium firmatum circa iuriſdictionem Baiuli Generalis, n.191.

Baiulus Generalis qualem iuriſdictionem exerceat, n.192.

Baiuli Generalis iuriſdictio ex quibus probetur, n.193.

Baiuli Generalis iuriſdictio declarata quæ ſit, n.194.

Fœudatarij nouam contradictionem fecerunt dictæ iuriſdictioni, & ſequent. num.195.

Cauſæ

Cauſæ ſeruiciorum fœudalium fuerũt deciſæ in Baiulia Generali, n.197.
Seruicij taxatio quando fuerit petita, num. 199.
Seruicium qualiter fuerit taxatum cum ſequen. n. 200.
Senes, & impediti qualiter ſeruire debeant, n.201.
Valor fœudi, qualiter conſideretur pro ſeruicio præſtando, n.204.
Luſtratio fœudatariorum, quando fuerit facta, n.205. & n. ſequen.
Ampara Realis, quando fuerat apoſita fœudis, n.207.
Fallitum ſeruicium, quando dicatur, num.208.
Fœudatariorum excuſatio, 209. & n. ſequent.
Ampara Realis quando habuerit locum pro fallimento ſeruicij, n.211.
Caſtlani reſidentes in caſtris, tenentur mittere ſeruos, ſeu alios pro ſuis fœudis, num.212.
Ampara Realis an locum habeat contra prædictos, n.213.

Cap. 39. Regalia Vſatici Princeps Namque. vbi de obligatione vaſſallorum iuuandi Principem.

1 VNA ex ſuperioribus
Regalijs, quæ Rex
habet in Catalonia,
eſt. ex diſpoſitione
vſatici *Princeps Namque*, qui eſt Tertius in
ordine in volumine conſtitutionum
2 ſub titulo de iure fiſci. cuius intelligentia nos maximopere opreſſos habuit tribus ab hinc annis. in quibus
Francigenæ inuaſerunt hunc Principatum cuius vſatici diſpoſitio, hoc
3 cootinet. videlicet. Si Princeps aliquo caſu opreſſus ſteterit, vel ipſe
ſuos inimicos habuerit opreſſos, vel
3 ipſe Princeps audierit, aliquem Regem venire ad debellandum ſecum,
4 tunc certiores faciet ſuos vaſſallos,
quod ad ſe properent, & hoc faciet,
aut per litteras, aut per nuncios, aut
alio modo aſueto conuocandi gentes, vel cum *Farons.* & ſic monebit
omnes homines. tam æqueſtres, quam
pedeſtres, qui legitimam ætatem
5 bellandi habent. etſi forſan prædicti
homines, poſt quam moniti fuerint,
non venient adiuuandum, quo citius
poterint, omnia quæ pro Rege tenent, perdant, & illi qui pro eo non
tenent aliquid, ipſi Regi eamendent
damnum, quod ex ſuo fallimento
euenerit, & deshonorem, cum *Haucre*, & Sacramento proprijs manibus
interpoſito, eo quod nullus debet
6 eſſe homo, qui in tali opreſsione,
Principi non aſsiſtat. Hæc eſt diſpoſitio dicti vſatici. ex qua Regula generalis, quæ deſumitur, hæc eſt. quod
tempore opreſsionis Regis, tenentur vaſſalli illi aſsidere, quando con-
7 uocati fuerint per Regem, ipſo exiſtente caſtramentato. vel timente de
Regis ſui inimici obſidione. & in hoc
conſiſtit Regalia.
8 Hunc vſaticum eſſe de Superioribus Regalijs, & de gemmis ipſius
Regis Coronæ, ſatis ex eius diſpoſitione apparet, vt atteſtatur Marquil.
ad hunc vſati. nota. 2. & 3. hoc idem
dicit Iacobus de Monte Iudaico, ad
hunc vſatic. Mieres ad conſtitutio.
Reg. Petri Tertij in Curia Perpiniani pag. 383. in noua impreſsio.
ſub Rubri. declarationis huius vſatici *Princeps Namque*. ex quibus, imper-
9 tinenter animaduertebat Marquilles
in notabili 8. quod ſi aliquis Rex veniret cõtra Baronem, quod ipſe Baro.
non poſſet ſe iuuare ex dicto vſatico.
10 eo quod prius dixiſſet idem Marquilles, quod ſub nomine *Principis*, ſolum
comprehendebatur Comes Barcinone, qui hodie eſt Sereniſsimus Rex.

11 Nam viuente Rege Princeps non habet aliquod exercicium, vt atteſtatur Marquill. ad hunc vſati. pag. 202. ſol. 1. verbo *Quæro vndecimo*. quia tunc nulli vſatici intelliguntur de Princi-
12 pe. quia licet Prælati Eccleſiæ poſsint appellari Principes iuxta Tex. in c. Romani. §. præfatam, verbo *Nos eodem*, de iure iuran. in Clementinis. quod declarauit Sereniſsimus Rex Petrus Tertius, in Curia Ceruariæ anno 1319. cap. 1. eſt conſtitutio. 5. ſub titulo de iure fiſci. Mier. ad conſtitutio. Reg. Petri Tertij, in Curia Perpinia. cola. 6. pag. 383. in nouiſsi. idem Mieres tom. 2. pag. 517. tamen dictum verbum *Princeps*, in hoc via-
13 tico, de ſolo Rege eſt intelligendum, non verò de interioribus. Principem tamen Primogenitum, in hoc vſati-
14 co comprehendi atteſtatur Marquilles ibidem. notabili 10. idem aſſerit Guillerm. de Valleſica ad hunc vſati-
15 cum. Succurſus enim in caſu opreſsionis. de iure naturale eſt. iuxta l. 2. ff de iuſti. & iure. vnde emanauit illud Principium. *Vim, vi repellere licet*. l. vt vim.
16 ff. de iuſti. & iure. inde omnes homines ſunt obligati, ad inuicem iuuamen præſtare in caſu opreſsionis. cum ſecundum ius naturale nefas ſit,
17 hominem, homini inſidiari. iuxta dictam l. vt vim. quia iuxta deicendentiam quam ab Adam patre ducimus, intra nos cognatio reperitur.
18 iuxta gloſa in dicta l. vt vim. verbo *Cognationem*. vnde etiam ſi iſte vſaticus non eſſet, certum eſſet, vaſſallos teneri ſucurſum præſtare Regi tan-
19 quam capiti. cum natura, quæ matrix eſt vera, omnes nos doceat, membra omnia capiti deſeruire debere, eique
20 ſuccurſum præſtare. Hûc tamen viaticum, in Principis perſona exercere tantum poſſe, atteſtantur practici iuxta illius contexturam. pondetando verba dicti vſatici. prout pondetat dictus Peguera to. 1. deciſ. 57. à n. 16.

21 Sed ſciendum eſt, quod ante omnia, vt locus ſit executioni dicti viatici, debent vaſſalli citari, cum præconijs, prout fuit publicatū præconium in die 13. Iunij 1637. à Regia Cancel-
22 laria emanatum, Regiſtratum in libro intitulato *Firmarū. & obligationum* 18. fol. 239. cōtinens inſertionem declarationis facta, per ſuam Maieſtatem, in villa de Madrit, de dicto viatico *Princeps Namque*, dicentem locum habere in perſona Vice-Regis, exiſtente Rege legitimè occupato. cui publi-
23 cationi ſe oppoſuerunt Deputati Cataloniæ, pro obſeruantia conſtitutionis *Poch valdria*, ſub titulo *De obſeruar conſtitucions*. prætendentes, Regentem Regiam Cācellariam, & Regentem Regiam Theſaurariam, & Fiſci Aduocatum, cōtrauenille conſtitutionibus generalibus Cataloniæ.
24 ex quo fuit firmatum dubium an contrafactum fuiſſet conſtitutionibus, publicando decretum declarationis dicti viatici, factum in villa de Madrit. & innictis tribus Aulis die 31. Iulij 1637. fuit declaratum per Cancellarium. quod atēto dictum præconium, erat expedidum in villa de Madrit, & non continebat aliud, quam monitionem, non verò executionem eundi, quod non erat contrafactum dicto vſatico, per dictos Regentem Regiam Cancellariam, Regentem Regiam Theſaurariam, & Fiſci Aduocatum. qui firmauerant executorialia dicti mandati, ſeu præconij. iſte
25 autem vſaticus. vt atteſtatur Marquilles ad eum notabili. 12. fuit declaratus per Sereniſsimum Regem Ferdinandum Secundum in prima Curia Barcinone an. 1481. c. 13. quod hodie eſt cōſti. 7. tit. de iure fiſci, qua, diſpo-
26 nitur. quod diſpoſitio vſatici *Princeps Namq*. ſolum habeat locum exiſtēte bello intra Cataloniā, quod ſit tale, in quo locū habeat dictus vſaticus. & quod edictum. quod pro obſeruantia dicti vſatici,

vſatici, publicatur, duret dum bellum
exiſtit. vel ſi fiat pro cōuocatione Cu-
riarum, duret, durantibus euſq. &
quo. Curiæ porrogatæ fuerint. vltra
28 duos menſes, expletis illis ceſſet edi-
ctum, ſimiliter finita Curia ceſſet.
quod ſi Curia iterum conuocetur, po-
terit etiam de nouo fieri edictum. pro
obſeruātia dicti vſatici *Princeps Nam-*
29 *que*, ſciendumque eſt. quod tempore
belli, & conuocationis Curiarum, ſo-
let Rex ſubditos Cataloniæ, & Comi-
tatum Roſsillonis, & Ceritaniæ, ſub
pace, & treuga ſua ponere. edicta pu-
30 blicando. & eorum cauſa violatores
pacis, & treugæ ad ſuum tribunal tra-
hit. & de illis, etiam ſi vaſſalli Baro-
nis ſint cognoſcit. etiam ſi delicta ſint
31 commiſſa extra Vicariam vbi Rex
reſidet. & de his præconijs, & edi-
ctis, quæ per Regem fiunt locuntur
conſtitu. 7. titu. de iure fiſci. quæqui-
dem præconia poſſunt fieri per Lo-
32 cumtenentem Generalem. licet ali-
qui exiſtimauerint, ſolum per Re-
gem fieri poſſe, non verò per Lo
cumtenentes. prout afirmatiuè latè
tradit Philipus Vinyes in dicto tra-
ctatu de conuocatio. Curia. diſcur. 8.
33 num. 19. cum ſequen. vbi latè de ma-
teria præconiorum generalium, de
eorum valore, & cæteris circunſtan-
34 tijs requiſitis qatenus ad eorū obſer-
uantiam, ſi obulant, vel contratian-
tur conſtitutionibus. pœnes quem
videri poterunt vbi latiſsimè omnia
examinantur.

Sed aduertendum eſt, iuxta tradi-
35 ta per Bal. in l. 2. ff. loca. quod vaſ-
ſalli conuocati per Regem, non de-
bent expectare, quod Rex exiſtat in
36 actu neceſsitatis, ſed quod ſit conſti-
tutus in iuſto timore inuaſionis, &
offenſæ.

37 Hunc verò ſucurſum, tenentur
vaſſalli præſtare Regi intra totam
Cathaloniam, loquendo generali-
38 ter de toto Principatu. quia extra
Principatum, homines vocatos vir-
tute huius vſatici non teneri iter
agere, declarauit Sereniſsimus Rex
Petrus, cum eius prouiſione data
Barcinone 14. Calendas Auguſti
1347. vt legitur in Regio Archi-
39 uo in libro intitulato in Gratia-
rum. 14. Regis Petri, de anno 1346.
& 1347. fol. 124. & tradit Mieres
(ſalua Regis clementia) ad conſtitu-
tion. Regis Ildefonſi Curia. Barcino.
cap. 4. mihi pag. 522. in nouiſsi.
num. 41. nam reſpectu fœudatario-
40 rum, alio iure vtimur. quod de-
clarat ibidem Marquill. notabilia 4.
quod ſit in bello defenſiuo. confir-
41 mans ex. cap. 39. commemoratio
Petri Alberti. vbi loquendo de ſu-
curſu, quem debent indiſtinctè præ-
ſtare omnes homines Regis ait, in
42 illis verbis. *Car lo Rey appella aquells
perque lo Regne no ſie ſubiugat.* qui-
bus verbis ſatis innuere videtur,
Regem attendere ad defenſionem,
non verò ad offenſam. omnes au-
tem homines, tam vaſſalli Baronum
43 quam Eccleſiæ, tenentur hoc iuua-
men præſtare. vt ex practicis, &
obſeruatione tradit Don Ludoui. à
Peguera dicta deciſ. 57. à num. 9.
Marquilles ad hunc vſatic. nota. 15.
Anto. Oliba. ad vſatic. *Alium Nam-
que* cap. 8. num. 11. & ſequen. ex-
preſsè hoc idem atteſtatur. Ioann.
Garcia de Hiſpano. nobili gloſ. 2.
in princi. num. 39. & licet iſte vſa-
44 ticus declaret, tunc vaſſallos tene-
ri præſtare ſuum iuuamen Regi,
quando fuerint vocati, fidelitas ta-
men Cathalanorum, non expectat
conuocationem, quando caſus immi-
net. neque expectat præſentiam Re-
gis, Sed cum aſsiſtentia ſui Locum-
tenentis Generalis, obuiam inimicis
45 facit, pro vt euenit in anno 1573.
exiſtente Locumtenente Generali
Don Ferdinando de Toledo Priori
Maiori Ordinis Sācti Ioannis in Reg-

nó Caſtellæ,inuadentibus francigenis
hunc Principatum . idem iam antea
euenerat in anno 1570. exiſtẽte Lo-
cumtenẽte Generali Principe de Me-
lito. idem euenit de anno 1553. exiſ-
46 tente Locumtenente Generali Mar-
chione de Aguilar, & anno 1597.
exiſtente Locumtenentem Generali
Duce de Feria.accedentibus Franci-
genis , ad Comitatum Roſsilionis,
conuocatis Catalanis,ſolum cum lit-
teris ordinarijs , omnes acceſſerunt.
quia viderunt à notorio periculum
inminere.Catalani enim ad defenſio-
nem Principatus,hucuſque nullo alio
47 indiguerunt auxilio à cæteris Hiſpa-
niæ Regnicolis,quod valde eſt conſi-
derandum,maximè ab illis,qui Supe-
rioribus aſsiſtunt ordinibus,& iterum
dico. quod maximopere ; conſiderari
debet.cum horum factum toti Hiſpa-
niæ proſit.Oſtium enim eſt hic Prin-
cipatus ad totam Hiſpaniam.Quando
48 verò , diſpoſitio huius vſatici , eſt in
executionem deducenda ; debet fieri
conuocatio,in perſonam Regis. non
49 alterius.quia cum ex diſpoſitione di-
cti vſatici,ſit electa Regis perſona,vt
ex verbis illius apparet, quæ ponde-
rat, & rectè Don Ludoui. à Peguer.
dicta deciſ.57.à n.16. cum ſequẽ,ideò
quotieſcunque fieret conuocatio alte-
50 rius nomine,nullius eſſet valoris.quia
actus,qui fit cõtra legem,habetur pro
infecto,l.non dubium, C.de legibus.
c.imperiali 25.q.2.Mier. 1.p. cola.6.
pag.384.in nouiſ.n.2.ſecũdum quam
praxim,dignatus eſt ſereniſsimus Rex
51 Ildefonſus in anno 1431.de mẽſe Ma-
ij, in Curijs per eũ celebratis in Ci-
uitate Barcinone, reuocare conuoca-
tionẽ factã virtute dicti vſatici,exiſ-
tente ipſo extra Principatum. prout
legitur reuocatio in archiuo Regio.
in libro intitulato exerciciũ Curiarũ
1.Reg. Ildefon. de annò 1419. vſque
ad 36.fol.133.idem fecit Sereniſsimus
Rex Petrus in anno 1347. de menſe
52 Auguſti reuocando conuocationem
à ſe factam,virtute huius vſatici. per
mediam perſonam Infantis Don Ia-
cobi ſui fratris.cum conuocatio eſſet
53 contra thenorem dicti vſatici. & licet
aliqui exiſtiment,in caſu iuſtæ abſen-
tiæ,vel legitimæ occupationis, poſſe
Regem,alicui de ſua familia commit-
tere cõuocationem dicti vſatici, huic
tamen cõmiſsioni,fuit contra dictum
per Principatũ,veluti in anno 1477.
in quo Regina Dona Ioana , Regina
Ciciliæ,filiæ Regis Ioannis.cum ſpe-
54 ciali facultate, conuocauit in exerci-
tu , contra francigenas inuadentes
Catáloniam,in parte vulgò dicta *Del
Ampurda*, & exiſtente magna contra-
dictione,pro parte Curiæ Generalis,
tunc conuocatæ , ipſo Rege Ioanne
continuando dictas Curias , ab anno
1475. vſque ad 1479. dictus Sereniſ-
ſimus Rex Ioannes,reuocauit conuo-
55 cationem factam,& omnia inde pro-
cedimenta per dictam Reginam.eius
filiam & Procuratricem,vt legitur in
proceſſu dictarum Curiarum,fol.205.
Sed meo iudicio prædicta reuoca-
56 tio potius arguit mentem Regis, per
dictam reuocationem,noluiſſe decla-
rare nullam , dictam conuocationem
factam per dictam Reginam , ex de-
fectu poteſtatis. Sed voluiſſe eam re-
uocare,quatenus de facto proceſſerat.
57 arguendo inde. Ius ſupremæ faculta-
tis, in Rege manere . neque eam in
58 caſu neceſsitatis,à ſe abdicaſſe. vt ap-
paret , ex verbis formalibus quæ à
proceſſu tranſcripſi,& ſunt ſequen-
59 tia. *Sa Mageſtat reuoca,ea per reuocada
ala dita cõuocatio,en virtut del dit Vsat-
ge per la dita ſenyora Reyna feta , è tots
actes , è anentaments , preconitzacions,
lletres,è altres coſes,per la dita conuoca-
tio ſubſeguides. Axi que per dita conuoca-
tio,è preſent acte de reuocatio ſie adquirit,
è engendrat en eſdeuenidor algun dret,
o prejudici en proprietat,ò poſſeſsio a les
Regalies,ò preheminencies del ſenyor Rey.*

ne axi pot;a la Cort,ò Braſſos,Eſtaments de Vſatges.Conſtitucions,Vſos,y Coſtums.

60 Ex prædictis igitur verbis, clare
conſtat.Regem ſupremum ius Rega-
liæ, ſibi competeus, conuocandi per
alium, non poſſe alicui committere.
61 & in hoc conſiſtit ius ſupremum hu-
ius Regaliæ. cæterum executionem
illius,poſt tactam conuocationem,be-
ne poſſe Regem committere in caſu
62 magnæ infirmitatis, ſeu iuſtæ abſen-
tiæ. veluti, quod eſſet occupatus in
exceptione, & cõſeruatione aliorum
Regnorum ſuorum. poſſe tamen per
63 vxorem,ſeu filios conuocationem fa-
cere. quia ex iuſta abſentia, poteſt in
caſu non permiſſo delegario fieri. ex
64 l.nullus.qui nexu.C.de decurio.lib.10
§.iubemus.in auth. de colatio. & in
§.nulla in auth: de defenſo. Ciuita.
Peguer,dicta deciſ.57.n.21.cui facul-
tati credendum eſt, in caſu legitimè
65 neceſsitatis noluiſſe abrogare ex di-
cta reuocatione,ſed ſolum reuocaſſe
quatenus de facto proceſsit.

66 Certum eſt enim: caſus neceſsita-
tis,non contineri ſub lege prohiben-
te actum fieri.l.1.ff.de excuſatio.tuto.
l.vt gradatim.ff.de munè. & honori.
67 c.ſi quis propter neceſsitatem ex. de
fur. c. quod non eſt licitum de reg.
iur.in 6.Ludo.Roma.con.394. faciũt
notata per Steph.Gratia.diſcepta.to-
ren. tom.3.c.534.à n.48.Capel.Tolo-
ſa.deciſ.157.n.2. Oſaſcus deciſ.Pede-
mon.68.à n.26.Surd,deciſ.254.n.29.
68 & quæ in caſu neceſsitatis congeſsit
Bouadi.in ſua Politi.tom.2.lib.3.c.4.
à n.65.quam reſolutionem præcenſit
69 Don Ludoui.à Peguer. dicta deciſ.57.
n.18. ex alio fundamento, quam alle-
gatæ neceſsitatis, dicens. quod cum
vſaticus non loquatur in caſu neceſ-
70 ſitatis, vel infirmitatis Regis, quod
eius obſeruantia, debet regulari ad
diſpoſitionem iuris communis.vt at-
teſtatur Marquil. hic, pag.202. col.1.
verbo *Quæro maximè iuris Canonici,*
ex diſpoſitione Curiarum anni 1599.
71 c.40. ius autem Canonicum à diſpo-
ſitione,& obſeruatione iuris infirmos
excipit.c.ſi ęgrotus.5.q.3.c.Epiſcopus
ad Sinodum.c.placuit.18.diſtinc.plu-
ribus alijs fundamentis corroborat
dictus Peguera hoc dictũ, dicẽs n.20.
72 debere conſtare de graui infirmitate,
ex relatione medicorum. quia infir-
mitas debet eſſe eius qualitatis, quæ
ſit impedimentorum eam habenti, quo
73 minus ſuis rebus supereſſe non poſ-
ſit.ex l.quæſitum, ff.de re iudica. Pe-
guer.dicta deciſ.57.n.20.& licet Mar-
quilles in dicto vſatico.notabili 18.
hoc dubium tractet,& adductis ratio-
nibus ſupradictis, dicat. hoc dubium
indigère declaratione fiẽda iuxta mo-
dum per eum traditum. verum, cum
74 ex ſupra dictis, deficiente conſtitu-
tione,regulandus ſit caſus,ex diſpoſi-
tione iuris communis exiſtimo.in ca-
ſu neceſsitatis, & infirmitatis poſſe
Regem, executionem committere
alicui ex ſuo ſanguine. vel eius Lo-
cùmtenenti, & Capitaneo Generali.

75 Hæc autẽ.quæ de neceſsitatis tem-
pore dicta ſunt, magis diſputationis
gratia tradita cenſentur, quam vrgẽ-
tis euentus. Nam experientia, quæ
cunctorum mater eſt,ſatis omnes do-
cuit.tẽpore neceſsitatis in hoc Prin-
76 cipatu,non eſſe neceſſarium,quod pu-
blicentur præconia, nec expediantur
litteræ.quia peruento rumore certo.
de inuaſione inimicorum,obuiam eis
exeunt omnes Catalani. vt ex relatis
exemplis,ſatis manifeſtum apparet.

77 Quando verò Rex conuocauerit
Principatum, virtute huius vſatici.
non debet (ſalua ſua clementia) ho-
mines extra Cataloniam ducere, vt
fuit declaratum per Sereniſsimum
Regem Petrum.cum eius prouiſione
78 14. calen. Auguſt.1347. vt conſtat in
Regio Archiuo in libro intitulato.
Gratia.Reg. Petri 14. de anno 1346.
1347.fol.124. vbi videas.

Hæc

79 Hæc autem conuocatio , & proſe-
cutio congregandi homines , in vim
huius vſatici , non eſt iudicialis , ſed
extraiudicialis. quia cũ magna fuiſſet
altercatio, circa modum conuocandi,
& congregandi gentes,tempore Re-
gis Petri anno 1361. eo quod Franci-
80 genæ, volebant inuadere hunc Prin-
cipatum, & cupiens dictus Rex pro-
cedere in vim huius vſatici, congre-
gauit varios Iuris Doctores, & ab eis
ſuſcitauit, quo modo ad praxim eſſet
deducendus dictus vſaticus. quibus
81 iũctis.certam. & perpetuam formam
ſtabilierunt,congregandi gentes. re-
ſoluendo, etraiudicialiter eſſe proce-
dendum , in executione illius. quam
formam in diuerſis libris in Regio
Archiuo reconditis continuare fece-
runt . & inter alios eſt regiſtrata in
Regeſtro vſatici *Princeps Namque*. de
tempore Regis Petri de anno 1361.
vſque *1369*. fol.1. vbi legitur , hanc
connocationem,& declarationem fa-
ctam fuiſſe die 20. Auguſti 1 4 6 1.
formam autem dictarum litterarum,
hic inſerere decreui.quæ eſt thenoris
ſequentis.

82 *En Pere per la gratia de Deu,*&c.
*Als Duchs, Marqueſos, Comtes, Veſcom-
tes, Barons, Cauallers, Homens de Parat-
ge, Ciutadans , Homens de Vilas, en tots
los Poblats de Catalunya, ara ſien vaſſalls
de Barons , ara ſien vaßalls de Igleſia,
o vaſſalls de qualſeuols altres perſonas.
Per quant hauem entes de perſonas dig-
nas de fe , que venen grans companyas
de gent de apeu, y de cauall, contra noſal-
tres pera inuadir noſtra terra, volent en-
trar en Roſſelló, y en aqueſt cas en virtut
del vſatge* Princeps Namque,*ſien tin-
guts tots à ſocorrernos , y ajudarnos* (po-
ſant lletra,y diſpoſitio del vſatge cõ-
clou) *manam à tots, ſots las penas de dit
vſatge, que acudian a las parts de Roſſe-
llo à ajudarnos* , pro ſecuntur litteræ.
Ex quarum litterarum thenore conſ-
83 tat. iudicialiter non procedi ad de-
nuntiationem , nec receptionem in-
formationis , ſed ſolum motus cauſa
eſt,quia ſic Rex de prædictis eſt in-
formatus , & certior factus de dicta
prætenſa inuaſione. Prædictis igitur
litteris ſic expeditis per nuncios mit-
tuntur ad Barones, Vicarios, Ciuita-
84 tes,& Villas , & mandatum Sagioni-
bus , & Porterijs deferentibus dictas
litteras , quod in ingreſſu territorij,
ſiue villæ, aut loci, inmitant ipſi ſo-
num *Via fora Princeps Namq*. & quod
publicent edicta quibus præcipitur,
quod omnes homines accedant ad lo-
ca aſsignata . iuxta quam ordinatio-
nem fuit obſeruatum. quotieſcunque
euenit ſimilis caſus.

85 Hæc conuocatio fuit facta de an-
no 1361. eo quod properabat exerci-
tus , licet non ſub diſciplina alicuius
ſuberani Regis , ſed Nobilis Iacobi
de Mompeller ſpoliati á Regno Ma-
ioricarum, & Comitatum Roſsilio-
nis,& Ceritaniæ.& ex eo, quod Rex
non præhetat dicto exercitui. Nobi-
lis Don Bernardus de Cabrera,& alij
86 ſibi aſſociati,ſe excuſarũt eundi.præ-
tendendo,quod diſpoſitio dicti vſati-
ci ſolum habebat locum,quãdo exer-
citus properabat ſub Militia alicuius
87 Regis. non verò quando gentes ex-
teræ , veniebant ſub Militia alterius
non Regis.ſeu Poteſtatis. qua cõtro-
uerſia exiſtente die *14*. Decemb.1361.
fuit facta ſolemnis declaratio.quæ eſt
in dicto proceſſu. fol.*46*. de qua mẽ-
tionem facit Marquilles ibidem no-
tabili 16. in & cum qua fuit declara-
88 tum,quod iſte vſaticus *Princeps Nam-
que*,habet etiam locum licet in exer-
citu non præſit Rex , ſeu Princeps.
ſed ſufficere. quod inimicus, qui ad-
ueniat , ſit eius conditionis, quod ti-
morem inmittat in animum Regis. &
89 quod appareat Regi , quod indiget
auxilio, relinquendo eidem Regi.ſo-
li, declarationem huius neceſsitatis,
abſque concurſu alicuius perſonæ.
quod

90 quod qoidem iuiidicum eſt, cum ſoli
Regi expectet deceroere ea, quæ ſuā
perſonam taogunt. vnde In executio-
n m-dictæ coouocationis, nullæ pro-
91 uiſiones iutidicæ, regiſtratæ reperiū-
tur. eſt tamen ſcieodum. quod licet
non fiat inuaſio per inimicos, in to-
tum Principatum, ſed io partē illius,
poterit inmitti iſte vſaticus. cum hoc
tamen diſcrimioe, ſeu moderamine.
92 quod non erit cōuocādus totus Prin-
cipatus, ſed ſufficient gentes conuici-
næ illius diſtrictus, vbi eſt rumor ini-
micorum. provt fuit declaratum per
93 Sereoiſsimum Regem Petrum in an-
no 1356. in quo de menſe Auguſti,
Galileæ Geouenſes inuadebant partes
94 maritimas Gerundæ. vt refert Mar-
quilles notabili 17. hoc idem refert
Marquilles, pag. 201. verbo *Quæro ter-
tio*, & Guiller. de Valleſica. ibidem, n. 2
ſed notat Marquilles, fol. 202. verbo
Quæro duodecimo, quod hoc caſu tenē-
95 tur ire perſonæ exemptæ. etiam vir-
tute priuilegij, oon faciendi hoſtem
nec caualcatam, nec contribuendi ad
redēptiooem. quia cum practica hu-
96 ius vſatici, ſit in fauorem Regis, pri-
uilegium conceſſum franquitatis. non
intelligitur in eius odium conceſſum,
cum priuilegium nō retorqueatur in
odium coocedentis. quia in geoerali
ſermone. noo comprehēditur perſo-
97 na loquentis. l. inquiſitio. C. de ſolu-
tio. iuncta gloſ. t. l. qui inſulam. §. fina.
ff. de Senato. facit Tex. & ibi Scriben-
98 tes in c. petitio 31. ex. de iure iuran. vbi
iuramentum oon comprehendit per-
ſonam loquentis de rebus alieois, in
proprio facto. notat tamen dictus
Marquilles poſt dictum notabile 17.
in 2. quæſtione, quam inſerit ibi pag.
201. col. 1. vnum. quod ſi bellum exiſ-
99 teret iotra magnates huius Priocipa-
tus, veluti Comitem de Foix, vel Co-
mitem Cardonæ. (quos dictus Mar-
quilles oominat) tuoc non haberet
locum iſte vſaticus.

100 Sed cum certum tempus, non ſi,
ex hoc vſatico ſtabilitum, intra quod
comparere teneatur, videodum eſt
quod tempus Indulgeatur conuoca-
tis, ad comparendum in loco deſtina-
to, & hoc arbitrio Regis, ſeu eius Lo-
101 cumteoentis erit taxandum. qui ha-
bito reſpectu ad loci diſtantiam, &
alia requiſita, arbitretur, quātum tem-
poris ſit coocedendum. argumento
l. aut certe. ff. de oper. liber. vbi liber-
tis congruum tempus præfinitur, vt
operas edāt. & quæſtum faciant. vnde
102 ali poſsint, & habere diſpoſitum. & ſi-
militer, & io Reis obligatis, ad com-
parendum, certum tempus poſtqoam
fuerint requiſiti indultum à iure fuit
iuxta l. 1. & toto titulo. & vtrobique
Acur. ff. de requiren. Reis Marqoi-
103 lles ibidem pag. 2. fol. 201. col. 2. ver-
bo *Quæro quarto.* faciunt tradita per
Socar. ad conſuetud. Catalo. c. 7. quan-
do debet, & quando non debet reddi
104 poteſtas oum. 23. vbi ait. quod quando
non eſt præfinitum tempus. ad faciē-
dum ſeruicium, quod arbitrio Iudi-
cantis, eſt præfigendum. licet autem
dictum ſit omnes homines debere
occurrere adiuuamen præſtandum.
105 Tamen hoc, cum diſtinctione, eſt ac-
cipiendum videlicet. quod vnus de
qualibet familia, & domo. & ſic pra-
cticatum fuiſſe refert Marquilles ad
106 hunc vſati. fol. 201. pag. 2. col. 1. ver-
bo *Quæro quinto.* vnde dicebat. quod ſi
pater habet filium non emancipatum,
107 ſed in ſua poteſtate. cum io iure pro
vna, eademque perſona reputetur. ſi
pater ad exercitum vadit, filius non
108 tenebitur ire. quod probat Maquilles
ex l. 1. C. de honor. & mune. non con-
tinuandis inter patrem, & filium
109 lib. 10. dicens. quod verbum illud *Om-
nes*, debet intelligi iuridice. & ſic ſer-
uari atteſtatur. niſi eſſet vrgens ne-
ceſsitas. quia ea extante, indiſtinctē
110 omnes tenentur ire. mulieres verò
non teoentur ire, propter eius inha-
bilitatem

Digitized by Google

111 bilitatem in armorum exercicio, plu-
ribus relatis, refert Don Ludouicus
á Peguera dicta deciſ. 57. n. 24. cum
ſequentibus. nec minores viginti an-
112 norum, quia licet controuertium eſſet,
an teneantur ire maiores quatuorde-
cim annorum, vt refert Marquilles,
fol. 102. pag. col. 1. verbo *Quæro qua
ætate.* dicit tamen verius eſſe. non te-
neri minores viginti annorum, pro-
113 perare ad exercitum. quod etiam tra-
dit Guillerm. de Valleſica, ad vſati.
Bataya. n. 26. nec etiam homines, qui
ex defectu naturali impediuntur ar-
114 ma geſtare, quales ſunt claudi, vel
morboſi. l. 3. ſ. ad idem, ff. de re milit.
l. commeatus eod. titu. l. ſi cui. §. fina.
ff. ex quib. cauſ. maio. Peguer. ibidem
115 n. 23. excuſantur etiam Senes. qui ad
dictam conuocationem non tenentur
ire. quia Senex, ad bellum inutilis re-
putatur. Sed difficilè apparet, regu-
116 lam certam ſtatui poſſe, cum videa-
mus, diuerſa geſta hominum, in ma-
turiſsima ætate, prout inter alia re-
117 fert Bouadilla in ſua Politica tom. 1.
lib. 1. c. 7. n. 16. dicens *Maſiniſſam*, in
ætate oonaginta anoorum, equitando
currere ſine ſtragula, ſiue *Cella, ſed en
pelo, ſiue en cerro.* vt Hiſpanæ loquar,
& de alijs ſenibus. in qua ætate vere
118 ſenex quis dicatur. tractat Marquill.
in vſati. *Senex*, & in hoc eodem vſa-
tico. & controuerſam opinionem,
circa ætatem ſexaginta vſque ad ſep-
tuaginta annorum, Peguer. dicta de-
ciſ, 57. n. 31. reſoluens in fine. ætatem
robuſtam eſſe intelligendam, iuxta
119 tradita per Iacobum de Valleſica. in
vſati. *Senex*. & in vſati. alij. vbi ætatem
ſexaginta annorum indicant pro le-
gitima ſenectute. licet Marquilles vbi
ſupra, ſeptuaginta annorum velit eſſe
ætatem excuſationis. ſexaginta tamen
poſtea aſſerit ſufficere. ibidem verbo
Quæro. ita gloſ. in vſati. *Ex ſi quis*, n. 1.
pœnes Iacobum de Monte Iudaico,
fol. 110. quamnis. Tex. in l. manifeſti
120 iuris 3. C. qui ætate, vel profeſsione
ſe excuſant lib. 10. ætas quinquaginta
quinque annorum, ſufficiet ad excu-
ſandum aliquem à munere perſonali.
certam verò regulam non dari, ait
Marquilles vbi ſupra col. 2. Infirmi
etiam non tenentur ire, dum exiſtunt
121 in infirmitate, nec valitudinarij. ſunt
autem iſti, qui continuo aliquo mor-
bo ſunt affecti. veluti. Etici, Thiſici,
vel qui morbo laborant volgariter
122 appellato de *Aſma*, *ò de Sant Pau.*
Marquilles vbi ſupra. Pauperes etiam
qui non habent in bonis, non tenen-
123 tur ire, ne fame pereant. vt latè de
effectibus paupertatis aliqua retulit
Peguer. dicta deciſ. 57. n. 32. niſi Prin-
124 ceps eis præſtaret alimenta, quia tunc
non excuſarentur propter pauperta-
tem. & ei debent tunc operas præſta-
re. argumento l. ſuo victu. ff. de oper.
125 liberto. reſoluens ibidem n. 34. cleri-
cos non teneri ad præſtandum dictum
auxilium. vt latè per eum ibidem. Mi-
126 nores etiam viginti annorum atteſ-
tatur Marquilles dicto fol. 102. pag. 2.
127 verbo *Quæro ſeptimo*. Iuriſperiti etiam.
qui aduocationis officio funguntur
non tenentur ire. quia hi ab omnibus
oneribus perſonalibus ſunt exempti
l. ſancimus. C. de aduo. diuer. Iudicio.

Ex verbis ipſius vſatici infertur.
quod non debent expectare, quod iſte
vſaticus publicetur, vt gētes tenean-
tur obuiam ire, vbi Princeps ſit ob-
ſeſſus, ideſt vallatus, & circunductus.
vt interpretatur Marquilles ad hunc
129 vſati. fol. 202. col. 2. circa finem, vt in-
ſinuant illa verba *Serà aſitiat.* ſi verò
timetur, vel rumor percipiatur, de
aduentu Regis inimici, vt inſinuant
verba huius vſatici, ibi. *O oyrà algun
Rey, ò Princep venir.* ex quibus ſatis vi-
deatur, timorem aduentus ſufficere,
vt omnes vadant adiuuandum Prin-
130 cipem, cum armis. quo caſu requiritur
conuocatio. nec obſtant prima verba
vſatici. ibi *Lo Princep ſi per qualque cas
ſerà*

ſerò aſsiſtat. quia hæc aponuntur caſu quo ex obrupto, & inopinate, fuerit
131 circunductus. nam hoc caſu ſufficit ſciencia oppreſsionis, vt vadant ſine conuocatione, vt proximè dictum eſt.
132 Et licet delatio armorum ſit prohibita.ex l.vni.C.vt armo.vſus lib.11. iuncta gloſ.verbo *Mouendorum*, intelligendo de portu eorum. tum, & ex generalibus conſtitutionibus huius Principatus, ſub titulo de prohibitio
133 de armes,cum armorum prohibitio ſit de Regalijs, iuxta tradita per Peregrin.de iure fiſci. titu.1. à num.14. cum ſequen.Farina.de indicijs.& tortu.q.52. licet in Catalonia in totum non ſit prohibita armorum delatio,
134 ſed aliquorum.iuxta tradita per Don Ludouic. à Peguera tom.1. deciſ.56. vbi etiam loquitur iuxta thenorem huius vſatici.tamē videtur ſe adſtringere ad arma prohibita. non verò ad reprobata. Sed experientia nos docuit
135 hoc anno 1638. in quo eſt bellum in dictum contra Francigenas, ratione fortalicij de Leucata, quibus temporibus, milites publicè deferebant inſtrumenta tormentaria manualia, vulgo dicta *Piſtoles*.& ſic quotieſcũq.
136 iſte vſaticus deduceretur in executionem,dico.quod permiſſum eſt omnibus hominibus, quæcunque arma habere in domibus ſuis, & ea portare. quia hoc tempore, permiſsio Regis exiſtit,propter publicam vtilitatem, & neceſsitatem. Hæc reſolutio probatur argumento ex l.ſi tamen, ff.ad Macedonia.videlicet. hanc conſuetu-
137 dinem cum Principis tolerantia, eſſe veram interpretem huius vſatici. vt ex mente conſtitutionis Iacobi Secundi c.29. in Curia Gerundæ anni 1321. quæ eſt conſtitutio 4. ſub titu. obſeruat.conſtitu.& ex conſtitutione Regis Ioannis Secundi c.53.in Curia Montiſoni,anni 1470. quæ eſt conſtitutio.9. cod. titu. & ex conſtitu.to. eod.titu.probat Pegue.dicta deciſ.56. num.4. nulla enim melior eſt inter-
138 pretatio quam illa, quæ ex obſeruantia inducitur. vt ex diuerſis authoritatibus refert Egregius Fontanella tom.1. deciſ.85. n.25. vnde clare dicendum eſt.dicta arma reprobata, eo tempore libere per eos, qui bello aſsiſtunt, portari poſſe, deniq. & retinere. abſque in curſu alicuius pœnæ quia poſterior conſuetudo, derogat
139 prioribus ſecundum Angel. in l. de quibus.ff.de legibus. quia nullum ius eſt impoſitum.quin cõſuetudine non
140 poſsit mutari.ſecundum Bal. de prohibi.fœudi aliena.per Federi.§.præterea. maximè accedente Principis tolerantia. iuxta tradita per Marqui. ad hunc vſati.fol.203. in princi.col.2. & in fine cum ſequen. vbi refert deciſionem Sereniſsimi Regis Aragonum.Prædicta autem cõuocatio, non
141 ſolum poteſt fieri pro defenſione totius Principatus, verum etiam,& partis illius. licet in contrarium obſtare videatur gloſ.in Cano. de forma.22. q.2.quam interpretatur Don Ludoui. à Peguera dicta deciſ.56.n.8.referens diuerſos caſus,in quibus.dum inuaſio
142 fiebat in parte Principatus, obuiam fecerunt gentes illius. Sed hoc caſu quo fit inuaſio alicuius partis Principatus, pro defenſione illius, ſufficit. quod circumuicini properent ad iuuamen præſtandum, ſi eorum numerus eſt ſufficiens. quo caſu, ſi vicini non ſufficiunt, neceſſario omnes ire debent.Marqui.ad hunc vſati.fol.201. pag.1.col.2.circa finem.

143 Licet autem hoc ſeruicium, quod Principatus Cataloniæ tenetur præſtare Regi, ſit perſonaliſsimum, cum omnes perſonaliter teneantur accedere,& non poſsint de iure communi redimi pecunia ipſa opera.iuxta iura, quæ allegat ad hoc inſtitutum Don
144 Ludouicus à Peguera dicta deciſ.56. n.14. in principio, tamen atteſtatur de

de mente Ioannis de Socarrats in c.ſi
145 aliquis dominus à n.87. cum ſequen-
tibus, quod in Catalonia fuit execu-
tio huius vſatici redacta cum pecunia.
non tamen poſſe Regem (ſalua ſua
clementia) obligare Principatum ad
luendum cum pecunia prædictam
146 obligationem.ad quam redéptionem
perſpexiſſe videtur caput 89.conſue-
tudinum Barcinone vulgo dictarum,
Del recognouerunt Proceres,vbi eximit
ſeptuagenarios, & mulieres ab obli-
gatione eundi ad bellum,diſponens.
quod ſi forſan talis obligatio fuerit
147 pecunia redempta. eo caſu, illi (qui
excuſati erant) teneátur pro ſua par-
te contribuere.ex quo apparet, quod
excuſantur prædicti a præſtatione ſer-
uicij perſonalis,non verò pecuniarij
ſi pecunia redimatur. quia pecunia à
quolibet præſtari poteſt.

Eſt etiam aduertendum, ex diſpo-
148 ſitione huius vſatici. quo ad obliga-
tionem ex eo inductam adiuuandi
omnes in bello Regem. quod licet
fœudatarij eſſent liberi ab omni ſer-
uicio,eo quod in inueſtitura,fœudum
ſit conceſſum francum, & liberum
à quolibet ſeruicio,tamen in caſu in-
minentis belli, talis fœudatarius non
eſſet liber ab omni obligatione iu-
149 uandi.quia licet non teneatur ratione
fœudi,tenetur tamen ex hoc vſatico,
tanquam vaſſallus. iuxta notata per
Antoni.Monacum.in tracta. de recta.
fœuda.interpreta.c.57. parti.9. n.14.
vbi ait. quod ſtante inminente cir-
150 cunſtantia grauiſsimi periculi, etiam
ſi fœudum ſit francum, & liberum ab
omni ſeruicio, poſſunt cogi vaſſalli
ad contribuendum. quia tali tempore
151 imminentis periculi, omnia priuile-
gia, & immunitates conquieſcunt. ex
Iaſſ. in l. ſi ex toto.8. n.7. de lega.1.
Theſau. deciſ.268. n.15.

152 In vltimis tandem verbis dicti vſa-
tici diſponitur.quod ſi ille,qui potuit
Principi auxilium præſtare, fallie-
rit, & non fecerit, quod facere pote-
rat,pœna amiſsionis omnium bono-
rum. quæ pro Rege tenet afficiatur.
& qui honorem per Regem non ha-
153 buerit,enmendet illi fallimentum, &
deshonorem, quem ei fecit, cum Sa-
cramento,& ſuo hauere,manibus ſuis
proprijs iurãdo.Sed quid nomine *Ha-*
uere, comprehendatur? Calicius in
Margarita fiſci dubio 7. in Rubri.de
154 pœna confiſcationis bonorum, & ha-
uere.n.2.ſe remittit ad dictum Baldi.
additionibus ad Specula.2.p.Titu.de.
ſenten. verbo quid includatur nomi-
ne *Hauere*. Sed nunquam inueni tale
dictum in Baldo. licet valde inſuda-
uerim. Sed dictum vocabulum barba-
rum reputo,non Latinum.quia neque
155 in vocabulario, neque in Calepino
illud inueni. Sed iuxta contextu-
155 ram dicti Calicij,& Marquilles dico.
quod ſignificat totum patrimonium
illius qui falliuit. ex prædictis igitur
verbis vſatici euidenter apparet,eum
157 qui falliuit duplici pœna puniri.Pri-
ma in amiſsione omnium bonorum.
quæ habet ſub dominio Regis. quan-
do verò nil habet ſub dominio Re-
gis,de alijs bonis debet facere enmẽ-
dam, ideſt hauere.& cum iuramento
pruprijsmanibus pręſtationẽ,vt dictũ
eſt.quid autem ſit enmendam facere,
158 cum hauere,declarat Iacobus de Mõ-
te Iudaico. ad hunc vſaticum dicens.

Quod ille,qui fallierit,tenetur iu-
rare ſe pro deshonore facto, teneri
in tanta certa quantitate, & non in
plus. quod idem atteſtatur in vſati.
159 camini,& ſtratæ in fine vbi ait. quod
pœna hæc vſaticorum eſt vndecupli,
quæ eſt ſubrogata in locum quadru-
pli. quæ de iure digeſtorum obſerua-
batur.& in vſati, *Ex Magnatibus*.circa
medium. Sed melius in hoc vſatico.
160 vbi ait,quod prius debet fieri taxatio
per Iudicem. qui iudicialiter taxabit
enmendam fiendam.quia ſi prius non
fieret taxatio, eſſet in manu iurantis
æſtimare

æſtimare in nihilo deshonorem factum. quod maximè eſt attẽdendum;
161 quia ſi pro alijs vſaticis. qui reſpiciũt
perſonas particularium, æſtimatiõ fit
in duplo, vt ait Iacobus de Monte Iudaico in fine, quanto maioris æſtimationis ratio habenda erit, de deshonore facto Principi. Iacob. de Monte Iudaico. ad vſati Camini. in fine Marqui. hic fol. 204. cola. 2. circa medium.

Sed licet Marq. ad hunc vſaticum
162 pag. 204. col. 2. circa finem videatur
eſſe in opinione, quod Rex teneatur iuramentum præſtare, ex illis verbis *Iuxta quod quarò ſi non habet in are quantum Princeps iurauerit*. quibus verbis videtur innuere, iuramẽtum per Principem eſſe præſtandum.

Sed meo iudicio iuramentum à vaſ-
163 ſallo fallente ſeruicium, eſt præſtandum, ſi verba rectè perpendantur dicti vſatici; quæ diriguntur ad fallentem. cum in dicto vſatico legãtur hæc verba formalia *Emmendet illi fallimentum, & deshonorem quam ei fecit, cum hauere; & ſacramento manibus proprijs*
164 *iurando*. quæ verba ſi ad Principem referuntur, ſenſum dicti vſatici tergiuerſarentur. & ſic ſunt intelligenda, quod dictum iuramentum debeat præſtari per vaſſallum fallentem ſer-
165 uicium. nec mirum, ſecundum declarationem Marq. in hoc vſati. fol. 204. pag. 2. col. 1. circa medium. qui declarat dictum ſuperius, dicens. quod caſu quo, iurans æſtimaret iniuriam in minima quantitate; reduceretur valor ad iuſtũ valorem arbitrio boni viri, ex
166 l. cmentis. C. de contra. emp. & l. fina. ff. de lega. 2. quælibet enim diſpoſitio abſoluiè facta, regulatur à boni viri arbitrio. quæ materia latè traditur à doctiſsimo Menochio de arbitra. lib. 1. q. 6. cum ſequen. vſque od quæſt. 17.
167 Sed reſolutio dicti Marquilles non ſeruatur. cum per Iudicis declarationem æſtimatio fiat, quæ loco pœnæ ſuccedit.

168 Pœna verò declarata, ſi vaſſallus in bonis non habeat, in corpore lui non poteſt. ex reſolutis per Marquil. dicta pag. 204. col. 2. in fine verbo *Et ſi quæ-*
169 *ras* licet Mier. ad conſti. Regis Ildefonſi in Curia Barcinone col. 11. pag. 221. in noua impreſsi. à n. 58. contra-
170 rium prætendat. quod non habens in ære, luat in corpore. Tamen cum ex ſupradictis appareat, quod æſtimatio admittitur in pecunia, ea deficiente,
171 per remedium ceſsionis ei ſuccurreretur. Don Ludouicus à Peguer. to. 1. deciſ. 6. per totam. de hoc iuramento prædicto præſtando, quod loco pœnę imponitur, meminit Anto. Oliba de actio. to. 1. lib. 3. §. pœnales n. 103. Calleri. in Margari. fiſci. dubio 8. caſu 184. qui in ſeptimo dubio. Rubri. de pœna, quod quis iuret Principi. pag. 94. atteſtatur, hoc iuramẽtum in quatuor
172 vſatis habere locum. videlicet in vſatico. *Camini, & ſtrata*. In vſatico *Princeps Namque*, In vſatico *Authoritate, & rogatu*. & in vſatico *Ex magnatibus*. expreſsè dicens, quod iuramentum
173 hoc, per vaſſallum eſt præſtandum. & dicit dictus Calicius ibidem, quod dictum iuramẽtũ, non poteſt præſtari iuxta vſaticorum diſpoſitionem; ſed
174 quod iuret pro quinque ſolidis, cum eorum augmento. ex quibus verbis poteſt inferri, quod talis fallitus in ſeruicio, poteſt comparere coram Re-
175 ge, dando ſupplicationem, in ea narrando factum, firmando ius, & de iure pro quinque ſolidis, vel duplo iurando ſe maluiſſe, de ſuis proprijs bonis tantam certam quantitatem amiſsiſſe, quam talem deshonorem Regi feciſſe, promittendo eidem de Iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo.
176 per quam comparationem, dictus vaſſallus purgat contumaciam fallimenti, & poſteà, quando fuerit condemnatus, ſoluet quantitatem taxatam cum ſententia, pro deshonore quem fecit.

177 Sed nunquid hæc pœna pecu-
niaria, caſu quo condempnatus non
habeat vnde ſoluat, poſsit in corpo-
ralem commutari, licet aliquid ſupra
dictum ſit, iuxta tradita per Don Lu-
douicum à Peguera tom.1. decil.6.
num.14. dicendum eſt, poſſe lui in
corporalem. quia quoties pœna pe-
cuniaria eſt Fiſco applicanda, ſi pe-
cunia non extat, luitur in corporali.
quod confirmat ex Couar. variat. re-
ſolu. cap.1.num.8.verbo *Hæc commu-
nicatio*, quãto magis vt dicebat dictus
178 Peguera ibidem num.10. quod pœna
decendens ex iniuria. conuertitur ſi
pecuniaria eſt, in corporalẽ; ex Ioan.
Fabro. §.fina. inſti.de actio. num.4.
Angel. ibidem num.5.ſequitur Boeri.
deciſ. 349. num. 8. Innocen. in cap.
Odoardus de ſolutio. verbo *Si autem
quis conueniatur actione iniuriarum.*

De pœnis autem vſaticorum multa
179 eſſe inmutata ratione conſtitutionum
poſt dictos vſaticos factarum, atteſta-
tur Anto. Oliba ad dictum §.pœna-
les tom.1.lib.3.num.141. prout antea
declarauerat eodem §.num.10.dicens
180 quod correctæ ſunt pœnæ per conſti-
tutiones poſteriores; vbi expreſsè
corriguntur, non vero alias.

181 In hac autem cõuocatione, quæ fit in
vim huius vſatici non comprehen-
duntur fœudatarij, tanquam fœuda-
tarij. quia contra eos tempore belli,
aliter proceditur. circa quem mo-
dum variæ fuerunt factæ diligentiæ
in Archiuo Regio inſpiciendo mo-
dos, qui antiquitus fuerunt obſeruati.
182 iuxta quos, referam praxim quam
obſeruauimus in Baiulia Generali, in
hoſtili inuaſione quã fecerunt Fran-
cigenæ de anno 1639. in hoc Princi-
patu Cataloniæ, Comitatibus Roſsl-
lionis, & Ceritaniæ. non iuſtificando
183 aliquid in iure. cum fœudorum quæſ-
tiones tractentur à Doctoribus. qui
plenos de illis fecerunt tractatus. hic
enim ſolum referam modum, quo ad
factum præſtandi ſeruicium Regi à
fœudatarijs, vt à cætero inueniatur
clare, quod nullibi circa formam re-
peri notatum.

Prædictam igitur inuaſionem ti-
184 mens Sereniſsimus Rex Philippus
Quartus. cum ſuis litteris monitoria-
libus expeditis in villa de Madrid,
die 7. Auguſti 1638. directis omnibus
Cataloniæ Fœudatarijs. eos monebat,
quoties opus eſſet eorum auxilio, ſeu
iuuamine, eo quod ad ſui auditũ per-
uenerat. quod gentes Chriſtianiſsimi
Regis Frãciæ. in numero copioſiſsi-
mo, minabãtur inuadere Comitatus
Roſsilionis, & Ceritaniæ. & totũ Ca-
taloniæ Principatum. quibus litteris
tranſmiſsis ad Excelentiſsimũ Comi-
tẽ de Santa Coloma Locumtenentem
Generalẽ, qui tunc erat Don Dalma-
tius de Queralt. iunctis tribus Aulis
(ex quibus conflatur integrum Re-
gium Supremum Cataloniæ Conſi-
lium) dictas litteras in dicto Conſi-
lio propoſuit, conſulens qua forma
ad earum executionem, eſſet proce-
dendum.

Super quo negocio, longiſsimo ha-
185 bito colloquio; & mature cõſiderato.
tanquam rem patrimonialem Regis,
ad Baiuliæ Generalis Regium Con-
ſilium pertinere, deliberatum fuit in
dicta Regia Audientia. & ſic remiſe-
runt deliberationem, & totum nego-
cium Admo. Illuſtri Baiulo Generali
ad hoc, vt in ſuo Tribunali procede-
retur. ea forma. qua de iure proce-
dendum erat.

186 Qua remiſsione facta ex delibera-
tione Regiæ Audientiæ, in Regio
Conſilio Baiuliæ Generalis per diſ-
cretum Fraciſcum Aquiles Notarium
publicum Barcinone, Fiſcique Patri-
monialem Procuratorem, fuit oblata
ſupplicatio, per meque dicti Fiſci Pa-
trimonialis Aduocatum ordinata te-
noris ſequentis.

MOLT

MOLT ILLVSTRE SENYOR.

LOS Feudataris del preſent Principat de Catalunya, que tenen feus del Rey, ab lletres patents, y ab crides publiques ſon eſtats conuocats, y amoneſtats pera que comparegueſſen en la preſent Ciutat de Barcelona deuant lo Excellentiſsim Comte de Santa Coloma ſon Llochtinẽt, y Capita General, lo dia de detſe del mes de Setembre proxim paſſat à effecte de preſtar, y fer lo ſeruey à que ſon obligats per les cauſes, y rahons en dites lletres, y crides preſentades, y publicades. Apres eſſent eſtada admeſa la comparitio de alguns Feudataris que compareguéren, y acuſada la contumatia als que no compareguéren, ſi, & in quantum, & ſaluis Fiſci Iuribus, foren publicades altres crides, ab les quals attenent, que alguns de dits Feudataris tenen ſeruey cert, y deſtinat en ſos feus, inueſtidures, y conuenienties, y que altres no tenen en elles lo ſeruey taxat, ni deſignat, fos manat als qui tenen ſeruey cert, que comparegueſſen dins deu dies, pera fer, y preſtar dit ſeruey, y los que nol tenen expreſſat pera demanar ſels aſſenyale, y arbitre lo que deuen fer, y hauent comparegut alguns de dits Feudataris los ſie eſtada admeſa la comparitio, y als que no han comparegut los es eſtada acuſada la contumatia, ſi, & in quantum ſaluis Fiſci Iuribus, com de tot lo ſobredit conſta ab los actes que ſe exhibexen, vt inſerantur, ſeu conſuantur, è jat ſie pugues lo Procurador Fiſcal de la Ballia General ſens altre ſolẽnitat inſtar ſos proechit contra los Feudataris, axi que no han comparegut, com contra los que han comparagut, per no hauer cõparegut ab ſes armes, y cauall, com eſtan obligats per apprehẽtio de Poſtats, è impoſitio de ampara Real, y altres remeys de juſtitia, volents empero benignament contra los tals, y los altres, y pera que ab ſummaria cognitio de cauſa ſie declarat lo ſeruey apreſtatio, del qual cada hu de dits Feudataris eſtà obligat, axi per tenor de ſa conuenientia, y de les inueſtitures de ſos feus, com per vſatges, y conſtitutions eſcrites de Catalunya, y altrament de juſtitia comparexent deuant de V.S. lo Procurador Fiſcal de la Ballia General, ſuplica ſie de ſon ſeruey manar prefigir à cada hu de dits Feudataris vn competent termini, dintre del qual amoſtren ſes conuenienties, é inueſtitutes, y lo valor de ſos feus, ohintlos en lo que deduhit, y allegar voldran, puga V.S. In Iudicio ſummariſsimo attento inminenti belli periculo pro nunc, & donec aliter ſit prouiſum In ordinario Iudicio, y ſe faſſa altra prouiſio, y arbitrar, y taxar, y deſignar lo ſeruey, deuen fer per raho de ſos feus à ſa Mageſtat, en la ocaſio preſent, y que pera dit effecte ſien deſpatxades lletras oportunes, y en tot ſerli miniſtrada juſtitia los drets Fiſcals, ſempre ſalues. Proteſtant particularment, que no enten per aqueſtos proechiments prejudicarſe en maneta alguna, a la via executiua que per raho de la retardatio, ò denegatio de ſeruey li competeix lo Offici.

Altiſsimus.
Don Acacius de Ripoll.
Fiſcl Aduo. B.G.C.

Oblata dicta ſupplicatione in Conſilio R. B. G. fuit decretatio ſequens facta comiſſa fuit dicta ſupplicatio per Adm. Illuſ. Baiulũ Generalẽ Magn. Ioan. Paulo Xammar Regio Conſil. alteri ex Magni. Aſſeſſ. Reg. Cõſiliarijs vt ſuper ſupplicatis debite prouideat per quã in calce comiſsionis fuit facta prouiſio ſequens,

188 *Recepta dictis die, & anno inſerantur, ſeu conſuantur producta, & præfigit ad effectum petitum cuicunque Fœudatariorum quindecim dies à præſentatione dictarum litterarum, quæ expediantur Xammar.* Cuius prouiſionis vigore fuerunt expeditæ Regiæ litteræ, prout ſecuntur ſigillatæ in dorſo earum cum ſigillo maiori dictæ Baiuliæ, cum reliquis ſolemnitatibus. & vnicuique in dorſo earum, iuxta ſigillum, apponabatur illius nomen, cui dirigebantur, ſub hac forma. *Nobili Micaeli de Rocaberti pro fœudo decimarum de Lerona. & alijs.* quæ reperiuntur regiſtrata in Baiulia Generali in Regeſtro communi 23. fol. 74. litterarum tenor eſt.

NOS Domnus Lodouicus de Monſuar Miles Ordinis, & Militiæ de Calatraua Sacræ Catolicæ, & Regiæ Maieſtatis Conſiliarius, & pro eadem Baiulus Generalis, & Procurator Regiorum Fœudorum Cathaloniæ dilectis, & fidelibus Regijs vniuerſis, & ſingulis Fœudatarijs Regis in præſenti Principatu Cataloniæ, & eorum cuilibet, ſalutem, & dilectionem. Noueritis quod comparens coram Nobis, imò in Regio Conſilio Baiuliæ Generalis Cataloniæ Fiſci Procurator dicti Officij B. Generalis Cataloniæ quandam die datæ præſentium obtulit, & præſentauit papiri ſupplicationis ſcedulam tenoris ſequentis. Molt Illuſtre ſenyor, los Feudataris del preſent Principat de Catalunya que tenen Feus per la Mageſtat del Rey, ab lletres patents, y ab crides publiques ſon eſtats conuocats, y amoneſtats, pera que comparegueſſen en la preſent Ciutat de Barcelona, deuant lo Excelentiſsim Comte de Santa Coloma, Loctinent, y Capitá General de ſa Mageſtat, lo dia dels dotze de Setébre proxim paſſat, à effecte de preſtar, y fer lo ſeruey á q̃ ſon obligats, per las cauſas, y rahons en ditas lletras, y crides preſentades, y publicades: Apres eſſent eſtada admeſa la cóparitio de alguns de dits Feudataris que cōparagueren, y acuſada la contumatia als que no cóparegueren, ſi, & in quantum, & ſaluis Fiſci Regij iuribus, foren publicades altres crides, ab les quals attenent, que alguns de dits Feudataris tenen ſeruey deſtinat en dites inueſtitures, y conuenienties, y que altres no tenen en elles lo ſeruey expreſſat, y deſignat, fou manat als qui tenen ſeruey cert, que comparagueſſen dins dèu dies, pera fer, y præſtar lo dit ſeruey, y los qui nol tenen expreſſat, pera demanar ſels aſſenyalas, y arbitras lo que deuē fer, y hauent cōparegut alguns de dits Feudataris los es eſtada admeſa la cōparitio, y als qui no han cōparegut los es eſtada acuſada la contumatia, ſi, & in quantum ſaluis Fiſci iuribus, com de tot lo ſobredit conſta ab los actes que ſe exhibexen, vt inſerantur ſeu conſuantur, è jat ſia pogues lo Procurador Fiſcal de la Ballia General ſens altra ſolēnitat inſtar fos prouehit cōtra los Feudataris, axi q̃ no han cóparagut com contra los que han comparegut per no hauer cōparegut ab ſes armes y caualls, com eſtan obligats, per apprehētio de Poteſtats, ò apoſitio de empares Reals, y altres remeys de juſtitia, volents empero benignament hauerſe cōtra los dits, y los altres pera que ab ſummaria cognitio de cauſa ſie declarat lo ſeruey à preſtatio del qual cada hu de dits Feudataris eſtà obligat, axi per tenor de ſa conueniencia, y de las inueſtidutas de ſos feus, com per vſatges, y conſtitutions eſcrites de Catalunya, y altrament de juſtitia, Compareix deuant de V. S. lo Procurador Fiſcal de la Ballia General, y ſuplica ſia de ſon ſeruey manat prefigir à cada hu de dits Feudataris vn competent termini, dintre del qual amoſtren ſes conuenienties, è inueſtidures, y lo valor de ſon feu, y ohintlos en lo que allegar, y deduhir voldran, pugue V. S. in iuditio ſummario, & pro nunc, & donec in ordinario ſe faſſe

altra

altra prouiſio,y declaratio,arbitrar, tatxat, y deſignar lo ſeruey deuen fer per raho de ſos feus à ſa Mageſtat en la ocaſio preſent, y q̃ per dir effecte ſien deſpatxades lletres oporrunes, y en tot feta juſtitia iuribus fiſci ſemper ſaluis, y particularment proteſta, que no enten per eſtos procehiments prejudicarſe en manera alguna a la via exequtiua, que per raho de la retardatio, ò denegatio de dir ſeruey licompeteix,y que la preſent cauſa ſia comeſa à algun Magnifich, Real Coonſeller Aſſeſſor,qui omni meliori modo juſtitia miniſtre. lo offici,&c. Altiſsimus,&c. *Don Acacius de Ripoll Fiſci Aduocatus B. G. Cathaloniæ.* Qua ſiquidem papiri ſupplicationis ſcedula ſic vt præmittitur oblata, & præſentata, incontinenti illam commiſimus Magnifico,& dilecto Conſiliario Regio Ioanni, Paulo Xammar V.I.D.Domicello Barchinone domiciliato,& alteri ex Magnificis Aſſeſſoribus Regij Coonſilij B.G.Cathaloniæ, per quem in pede ſeu calſe ipſius ſuplicationis fuit prouiſum. *Recepta dictis die, & anno inſerantur ſeu conſuantur producta. & præfigit ad effectum petitum cuique dictorum fœudaariorum dies quindecim à die præſentationis litterarum, quæ expediantur vt petitur. Xammar.* Ea propter dictam prouiſionem inſequentes tenore præſentium ex parte dictæ S.C.& Regiæ Maieſtatis,& auctoritate dicti noſtri officij quo fungimur in hac parte vobis, & cuilibet veſtrum inſolidum dicimus, & mandamus quatenus infradies quindecim à die præſentationis pręſentium in antea cõtinue numerandos vobis,& cuilibet veſtrum facien. compareatis,& ſeu quilibet veſtrum compareat, & oſtendat omnes conuenientias, & inueſtituras, & valorem ſuorum fœudorum ad effectum,& provt in ſupradicta ſupplicatione extitit ſupplicatum,aliàs ſi prædicta facere recuſaueritis,vel quilibet veſtrum recuſauerit (quod nõ credimus) procedetur,& procedi mãdabimus ad vlteriora provt iuris fuerit, veſtri abſentia, & cuiuslibet veſtrum inſolidum in aliquo non obſtante. verum contumatia exhigente. Dat.Barcinone in officio B. G. Cathaloniæ, die quinta menſis Octobris, Anno à Natiuitate Domini. Milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo octauo.

Don Luis de Monſuar.

Vt.Don Acacius de Ripoll Fiſci Adu. B.G.Cathaloniæ.

Vt.Xammar.

Scriba mai.B.G.Cathaloniæ.
Antichus Seruat.

In com.offic.B.G.Cathaloniæ xxiij. fol.lxxiij.

190 Prædictis igitur litteris præſentatis, inter alios, Nobilibus Don Michaëli de Rocaberti,& Tagamanent, Don Petro Aymerich,& de Cruilles, per eos fuit ſuſcitata cõtrouerſia contra Fiſci Procuratorem Baiulię Generalis Cataloniæ,& oblata fuit quædam ſcriptura Admod.Illuſtri Baiulo Generali,mihi tãquam Fiſci Aduocato,& Magnifico Ioanni Paulo Xãmar Relatori, requirẽdo. quod aſimilibus mandaris ceſſaremus, & facta reuocaremus, tanquam facta contra expræſſas Conſtitutiones Cataloniæ. & ſignanter contra Conſtitutionem tertiam, Titulo *de Fœus, y Poſtats*, alias ſi reuocare recuſaremus, firmaretur dubium in Regia Audientia iuxta

formam

formam conſtitutionis *Poch valdrie*,
191 Titu.de obſer.conſti. cuius ocaſione,
fuit dubium firmatum, ad relationem
Admo. Reuerendi Cancellarij, coram
quo, fuit per me tanquam Fiſci Ad-
uocatum fabricatus proceſſus allegàs
prædictam conſtitutionem tertiam
Titu. *De feus, y poſsats*, quæ fuit facta
de anno 1283. tempore Regis Petri
Secundi non eſſe in vſu. imò potius,
eſſe abrogatam, per aliam conſtitutio-
nem Reginæ Mariæ, quæ eſt prima
ſub titulo *De Offici de Batlle General*.
in anno 1422. qua diſponitur. quod
192 Baiulus Generalis exerceat à cætero
omnem iuriſdictionem, quam exerce-
bat tempore Sereniſsimi Regis Petri
Tertij, qui regnauit ab anno 1335. vſq.
ad annum 1387. iuxta Coronicam
Sereniſsimorum Regum, poſitam in
Principio cõſtitutionum Cataloniæ.
Vnde cum quæſtio dubij ſuſcitati ver-
ſaretur in facto, nempe in probatione
iuriſdictionis, quam exercebat Baiu-
lus Generalis tempore quo Regna-
bat Sereniſsimus Rex Petrus Ter-
tius, de quo loquitur prædicta conſ-
titutio Reginæ Mariæ, fuerunt per
me exhibita inſtrumenta ſequen-
tia.

193 Primo Pragmaticam Regis Petri
Tertij 16. Calẽ. Maij 1344. abſtractam
de libro recondito in Archiuo Baiu-
liæ Generalis intitulato. *Regiarum Pe-
tri Çacoſta*. fol. 108. aliam 4. Idus
Iulij 1347. fol. 106. aliam 5. Octo-
bris 1344. fol. 109. aliam 10. Calend.
Nouembris 1349. fol. 107. quintam
etiam exhibui Pragmaticam, dat. 4.
Idus Nouemb. 1347. clauſam per Ra-
phaelem Domenech Regentem Re-
gium Archiuum. produxi etiam di-
uerſa alia inſtrumenta, abſtracta à di-
uerſis libris, & Regeſtris reconditis.
in Archiuo Baiuliæ Generalis.

Produxi etiam alia inſtrumenta,
reperta in Officio Magiſtri Rationa-
lis domus, & Curiæ Regiæ. quæqui-
dem in maxima conſideratione fue-
runt habita. facto itaque proceſſu co-
ram dicto Admo. Reuerendo Cancel-
lario interuenientibus Magnificis Re-
giæ Audientiæ Doctoribus, & Mag-
nifico Philipo Vinyes Fiſci Patrimo-
nialis Aduocato. (cum Fiſci Aduoca-
tus Baiuliæ Generalis non habeat
votum in Regia Audientia.) prædi-
ctum dubium, fuit declaratum in fa-
uorem Baiuliæ Generalis, & contra
fœudatarios ſub his verbis.

PROVISIO IN CAVSA DVBII.

DIE Iouis tertia menſis Februarij anno à Natiuitate Domini
194 milleſimo ſexcenteſsimo trigeſimo nono. Viſa ſupplicatione
oblata, &c. Attenta ſupplicatione præſentata per Nobiles, &
Magnificos Don Ludouicum de Monſuar, Baiulũ Generalem,
Don Acacium de Ripoll Fiſci Patrimonialis in B.G.C. Aduo-
catum, Ioannem Paulum Xammar Regios Conſiliarios in dicta B.G.C. die 26.
Octobris 1638. conſtat, per eoſdem fuiſſe deductum. quod dum procederetur in
Conſiſtorio Baiuliæ Generalis Cataloniæ, inſtante Fiſci Procuratore illius, con-
tra fœudatarios Regios huius Principatus Cataloniæ, ad effectum. quod in Iu-
dicio ſummario, pro nunc, & donec in ordinario alias eſſet prouiſum, & decla-
ratum, deſignaretur, & arbitraretur ſeruicium, quod fieri, & præſtari debebat,
per vnumquemque ex fœdatarijs Regi, pro fœudis, quæ pro eo tenent, occur-
rente caſu imminentis belli. fuit per eoſdem fœudatarios præſentata requiſitio,
die 21. prædictorum menſis, & anni, prætendendo, taxationem ſeruicij prædicti,
non

non poſſe fieri,ſeu explicari in Conſiſtorio Bauliæ Generalis Cataloniæ,ſed tantum per Iudices de Paribus Curiæ,iuxta Conſtitutionem 56. Curiatum celebratarum in Ciuitate Barcinone per Sereniſsimum Regem Petrum Secundum huius nominis, anno milleſimo ducenteſimo octuageſimo tertio, quæ hodie eſt Conſtitutio tertia,ſub titulo de Feus,y Poſtats,in noua compilatione,per quam fuit diſpoſitũ.quod in omnibus,fœudalibus cauſis,quæ moueri contigent inter Regem ex vna,& Barones,& Milites ex alia,& e conuerſo,terminandæ eſſent, per Iudices de Paribus Curiæ.ideoque fuiſſe petitum per Feudatarios,Baiulum prædictum Generalem,Aſſeſſores,& Aduocatum Fiſcalẽ ceſſare debere á procedimentis,& cauſa in ſuo Conſiſtorio factis.eaque,caſſare; & reuocare, aut firmare dubium iuxta Conſtitutionem de la obſeruanſa Ideoque dictum Baiulum Generalem Aſſeſſorem, & Aduocatum Fiſcalem dubium firmaſſe, vt fieret declaratio iuxta diſpoſitionem dictæ Conſtitutionis.prætendendo, non fuiſſe per procedimenta per eos facta contra Fœudatarios, Conſtitutioni prædictæ Sereniſsimi Regis Petri contrafactum.Sed imò eſſe Iudices competentes in eiſdem, in executionem generalium commiſsionum, ſuper cauſis fœudalibus, tempore Sereniſsimi Regis Petri expeditarum. quæ per Conſtitutionem Sereniſsimæ Reginæ Mariæ conſortis. & Locumtenentis Generalis Sereniſsimi Ildefonſi Regis Aragonum Comitis Barcinone in Curijs celebratis anno 1422. Barcinone confirmatæ fuerunt.& ex commiſsionibus factis per Sereniſsimum Regem Petrum Tertium huius nominis Franciſco Çaçala Baiulo Generali Cataloniæ 4. Idus Decẽb. 1340. & Petro Çacoſta Baiulo Generali Cataloniæ,4. Idus 1347. & 10. Calendas Nouembris 1349. conſtat eundem Sereniſsimum Regem Petrum ordinaſſe,& deputaſſe eoſdem Çaçala,& Çacoſta reſpectiuè,ad cognoſcendum ſine litè.& vt melius.& expedientius feciſſent de controuerſijs, quæ tunc eſſent motæ, vel de cætero mouendæ forent,ſuper fœudis Principatus Cataloniæ,& dependentibus,& emergentibus ex eiſdem, cum clauſulis, ampliſsimis. & ſignanter. quod ſine ſtrepitu, & figura Iudicij,ſola iuris, & facti veritate attenta,omiſsis quibuslibet ſolemnitatibus de rigore Iuris ſcripti, vel alijs introductis, ius partis non abſorbentibus, procedere valerent. fuiſſeque iniunctum vniuerſis, & ſingulis Fœudatarijs ex debito Fiſci, quo Regi obſtricti erant, & tenebantur, vt tam in dando poteſtates fœudorum, quam in ampàris, & firmis fiendis, quam etiam in omnibus,& quibuſcunque,in quibus illi procederent,& procedere,vellent,reſponderent,& obedirent,ſeu obedire, & reſpondere facerent dictis Çaçala,& Çacoſta,ſicuti Regi facere tenebantur, ac ſi ab eodem vice qualibet,eſſent litteratorié,& perſonaliter requiſiti.Conſtat Sereniſsimum Regem Petrum, ſuis cum litteris,expeditis 16. Calendas Maij 1341. Ordinarijs Cataloniæ directis; declaraſſe viam, per quam ſolitum erat procere in cauſis fœudalibus per Baiulum Generalem Cataloniæ. Attenta natura ipſarum cauſarum,& formam remiſsionis expeditæ eſſe debitam,& ordinariam, & ex pluribus inſtrumentis,& actu in proceſſu inſertis dictos Çaçala,& Çacoſta. In vim dictarum comiſsionum,contra Feudatarios Regios Principatus Cataloniæ proceſsiſſe. Rurſus conſtat.poſt Conſtitutionem Reginæ Mariæ æditam in Curijs anno 1422. celebratis,in qua ſancitum fuit,& ordinatum. Baiulum Generalem Cataloniæ poſſe.& debere vti illa omnimoda iuriſdictione,qua ſolitus erat vti, tempore Regis Petri Tertij,& iuxta principales commiſsiones ſui Officii,per Sereniſsimum Regem Ildefonſum fuiſſe factas, in omnibus cauſis fœudilibus ſimiles commiſsiones Galcerando de Requeſens Baiulo Generali Cataloniæ

anno 1430.

anno 1430. & Ioanni de Corbaria Baiulo etiam Generali Cataloniæ, 9. Nouébris 1442. cum clauſulis, & verbis contentis, & expreſsis in commiſsionibus, antea per Sereniſsimum Regem Petrum vt præhabetur, factis Çaçala, & Çacoſta Baiulis Generalibus Cataloniæ ex quibus conſtat Baiulum Generalem Cataloniæ, Aſſeſſores, & Aduocatum Fiſcalem Baiuliæ Generalis, contra Fœudatarios Cataloniæ, ad inſtantiam Fiſci Procuratoris Conſiſtorium illud in Iudicem eligentes proceſsiſſe, & procedere iuxta terminos dictarum commiſsionum, & prout de tempore Regis Petri Tertij, ſoliti erant procedere in omnibus cauſis fœudalibus, ſub quarum Generalitate, deſignationes, & taxationes ſeruicij, pro fœudis Regi præſtari debiti, maximè occurrente bello comprehenduntur. Hijs, & alijs meritis proceſſus attentis, & alias, præſtito prius iuramento per omnes Doctores Regiæ Audientiæ iuxta formam Conſtitutionis *De la obſeruanſa*, pronunciat, ſentenciat, & declarat. Per procedimenta facta in Conſiſtorio Baiuliæ Generalis per Nobiles Magnificos Don Ludouicũ de Monſuar, Don Acacium de Ripoll Aduocatum Fiſcalẽ, Ioannẽ Paulum Xammar Aſſeſſorẽ Baiulię Generalis contra Fœudatarios Regios huius Principatus Cataloniæ de quibus dictus Iacobus Saones, Ioannes Baptiſta Barò Procuratores plurium fœudatariorum, fuerunt conquæſti non fuiſſe, nec eſſe contrafactum Conſtitutioni tertiæ Sereniſsimi Regis Petri Curiatũ anni 1283. in Titulo *De Feu. y Poſtats*, collocatæ, nec alijs iuribus Patriæ, conceſſa copia intimetur.

Don Franciſcus de Erill Cancellarius.

195 Facta dicta declaratione, & intimata Fœudatarijs, ad quorum inſtantiam fuerat dictum dubium firmatum, aliud quæſierunt obſtaculum, & induxerunt quod Ludouicus de Maſdonellas, Domicellus, tanquam nouus contradictor, offerret nouam ſupplicationem, prout obtulit. In Regio Conſilio B.G.C. in & cum qua petebat, quod per Admodum Illuſtrem Baiulum Generalem, nominarentur Iudices de paribus Curiæ, qua ſupplicatione oblata, & perſpecta, fuit reſolutum, quod fieret reſponſio dicto de Maſdonelles, quod non erat locus nominatione prædictorum Iudicum. Sed quod per Magnificos Aſſeſſores Regios Conſiliarios ius erat miniſtrandum.

196 Non ſatisfactus dictus de Maſdonelles, de reſponſione prædicta, obtulit nouam requiſitionem prætendens, quod cum in ſupradicta dubij declaratione, non erat facta mentio de Iudicibus de paribus Curiæ, quod firmaretur nouum dubium, in forma præcedenti. Repulſam fuit paſſus, dicendo non eſſe locum, cum iam fuerit deciſum.

197 Non contentus de hac repulſa, acceſſit ad Regiam Audientiam, prætendens, nouum dubium firmari, vbi repulſam etiam habuit, ex quibus poſtea proſecutæ fuerunt in Regio Conſilio Baiuliæ Generalis omnes cauſæ, taxando ſeruicia reſpectiuè fœudis.

198 Prædicto verò dubio firmato, aquieuerunt in Baiulia Generali, quouſque fuit facta ſupra dicta dubij declaratio, qua facta, & intimata, lapſis poſtea quindecim diebus, computatis à die præſentationis factæ vnicuique fœudatario, iuxta relationem Portarij. Per Fiſci Procuratorem fulminato proceſſu vnicuique fœudatario, pro vnoquoque

vnoquoque fœudo, oblata ſcedula per Fiſci Procuratorem, reproducta fuerunt omnia procedimenta, (acuſata contumatia contra non comparētes) fuit petitū, quod taxaretur ſeruicium iuxta fœudi valorem, ſeu conuenientiam, in qua taxatione ſequens ordo fuit ſeruatus, videlicet, quod ſi ex tenore inueſtituræ cōſtabat, de expreſſo ſeruicio bello accommodato, fuit taxatum ſeruicium cum prouiſione iuxta expreſsionem inueſtituræ, qualiter fuit prouiſum in proceſſu vertenti, inter Fiſci Procuratorem, & Franciſcum Bru Ciuem Honoratum Barci-
200 none, ratione partis decimæ, quam percipit in Parochia de Gurb Epiſcopatus Vicen, quod ſeruiret cum medio mulo, iuxta tenorem inueſtituræ. & ſimiliter in cauſa vertenti, inter dictum Fiſci Procuratorem, & Nobilem Micaelem de Cardona Ciuitatis Gerundæ pro fœudo caſtri de Fornells, qui fuit condemnatus pro ſeruicio fœudi, ad præſtandum hoſpicium Regi, Baiulo Generali, & ſuis Officialibus tempore belli, iuxta conceſsionem, in fœudum dicti caſtri de Fornells.

Si verò ſeruicium nō erat taxatum
201 tunc fuit prouiſum, quod ſeruirent perſonaliter cum equo, & armis (ſi ætate ſexaginta annorum, ſeu iuſta infirmitate non erant impediti.) proprijs expenſis. ſi verò impedēti erant, ſeu ſexagenarij, aut minores viginti annorum ſeruirent per ſubſtitutos,
202 proprijs tamen expenſis, quod fuit indiſtincte obſeruatum, in omnibus fœudis, de quibus non fuit probata per poſſeſſores eorum modicitas valoris.

Fuerunt tamen aliqui, qui docue-
203 runt de modicitate valoris ſuorum fœudorum, non accedentium ad valorem decem ſextariorum tritici iuxta doctrinam Ioannis de Socarrats in conſuetudine, *Si aliquis dominus vult ire.n.118.* verbo *Quid igitur eſt in caſu noſtro*, fol. 393. in his fuit facta ſimili-
204 ter prouiſio, quod ſeruirent per ſe, aut ſubſtitutos in caſu iuſtæ excuſationis perſonalis, cum expenſione tertiæ partis fructuum ipſius fœudi, cæteræ verò expenſæ a Rege præſtarentur, licet autem hæc prouiſio ſic fuiſſet facta, omnes proprijs expenſis pro tunc ſeruierunt, non expectato quod Rex eis ſuccurſum præſtaret pro duabus partibus expenſarum, quod duriſsimum fuit.

205 Multi acceſſerunt ad ſeruicia præſtanda. ad quem effectum, per excellentiſsimum Locumtenentem, & Capitaneum Generalem, fuit facta luſtratio die 30. Auguſti *1639.* in villa de Figueres de qua fuit factum publicum inſtrumentum clauſumque per Paulum Oller Scribam Regium Mādati, quod fuit ad me tranſmiſſum,
206 ad hoc, vt contra Fœudatarios non comparentes, procederem per appoſitionem amparæ Realis, prout fuit prouiſum contra omnes, qui non interuenerunt in dicta luſtratione facta 30. Auguſti *1639.* prout eſt videre in diuerſis proceſsibus dictorū Fœudatariorum in Baiulia Generali recon-
207 ditis, qui ibi videri poterunt, durante bello fuit facta alia Fœudatariorum luſtratio, per dictum Excellētiſsimum Locumtenentem Generalem in villa de Çanet diebus 14. & 17. menſis Octobris 1639. in qua defecerunt aliqui Fœudatarij, cōtra quos etiam fuit proceſſum, per viam amparæ Realis, eo quod dereliquerant vexillum Regium, ad cuius amparæ appoſitionem ſic fuit proſecutum.

208 Fiſci Procurator obtulit ſcedulam deducendo fallitum fuiſſe ſeruicium per N. vt conſtabat ex inſtrumento luſtrationis, quod exhibebat. & ſic ob fallimentum ſeruicij, petebat ampa-
209 ram Realem apponi. qua deductione facta, comparuerunt aliqui deducentes.

-tes, ſe, vel ſuos ſubſtitutos, tempore luſtrationis iuſtmos extare, alios defunctos eſſe, petebant dilationem ad probandum, quibus cōcedebatur terminus decem dierum. Probata autem
210 morte, ſeu infirmitate, non fuit appoſita ampara Realis. Sed præfixus terminus, ad continuandum ſeruicium. contra eos verò, qui nullam iuſtam cauſam abſentiæ habebant in ſecunda luſtratione, fuit ampara Realis appoſita in fœudis. veluti contra Nobilem Bernardum de Çalba, in fœudo
211 cuiuſdam Cauallertiæ. quod habebat in villa Vilafranca del Panades, & contra Nobilem Albiniam de Pons pro fœudo de Armentera, & contra Ioſephum de Pons in fœudo de Monſonis, & de la Fotadada. & licet aliqui Fœudatarij ſe excuſaſſent, quod ipſi alias habeant reſidentiam in alio loco, veluti Don Guillermus de Armengol, & Prado, pro ſuo fœudo læſdæ de Monells cenſuum, & redditùum illius loci, qui tanquam Caſtla-
212 nus reſidebat in caſtro de Bellaguarda, eo quod ſit cuſtos illius tanquam de ſue patrimonio. Conſultus dictus Excellentiſsimus Locumtenens, & Capitaneus Generalis, reſponſione ab eo habita, quod non erat conſiderabilis dicta excuſatio, eo quod teneba-
213 tur pro fœudo dictæ læſdæ mittere ſubſtitutum, quod nō fecerat. & quod excuſatione prædicta non obſtante, mitteretur ampara Realis, prout fuit poſita. de qua dictus Don Guillermus valde fuit, valde conqueſtus fuit. Sed tenebatur conſiderare, quod ſua reſidentia ſolum eum excuſabat à perſonali ſeruicio. non verò liberabat eum, quin teneretur mittere ſubſtitutum. & fuit etiam conqueſtus, quod in appoſitione ampatæ Realis, & in taxatione ſeruicij fuerat commiſſus exceſſus cum fuiſſet taxatum plenum ſeruicium, probato per eum iuſto valore læſdæ, quod non excedebat in fructibus, valorem decem librarum, ſingulis annis. Sed debebat aduertere, antequam conquereretur, quod in inueſtitura per eum adepta, confeſſus fuerat, ſe tenere in fœudum vltra læſdam, cenſus, redditus, & alia iura, prout oſtendi eidem Don Guillermo de Armēgol, & Prado inueſtituram in cuius obiectionem allegauit prædictā confeſſionem factā fuiſſe per ſuum Procuratorem, qui errorem commiſſerat, confitendo cenſus, & alia iura, qui per eum recipiuntur in dicto termino de Monells, & à me perquiſito, cui ſucceſſerat ipſe Don Guillermus in fœudo reſpōſo ab eo accepto, quod ſuccedebat Nobili Eliſabeti de Sineſterra, inueſtigata in Archino Baiuliæ Generalis inueſtitura accepta, per dictam Nobilem Eliſabetam de Sineſterra, eam reperimus factam eiſdemmet verbis, quibus factam per dictum Don Guillermum, dixit, ſe aquieſcere, neſcio intus quid, retuli hæc vt ſit exemplar multis conquerentibus de procedimentis Baiuliæ, quæ ardua pluribus viſa fuerunt de noſtris temporibus. (de quibus non minus mirar bar ego,) nec mirum, cum onus ſit graue, & maius apparebat, cum nunquam tale fuerit practicatum, de hominum memoria. conſiderent quæſo obligationes quibus Fœudatarij dominis ſuis tenentur, & videant ſi in caſu occurrenti poſsint ſe liberare ab illis.

SVMMARIVM.

Regaliæ ſunt viæ publicæ, n.1.
Viæ publicæ quare Regaliæ, n.2.
Via publica quæ dicatur, n.3.
Viæ publicæ quotuplices ſint, n.4.
Viæ publicæ qualiter appellentur, n.5.
Viæ publicæ, aut priuatæ qualiter cognoſcantur, n.6.
Viæ quare nominantur publicæ, n.7.
Regaliæ viarum quare dicatur, n.8.

Viæ

Viæ quæ faciunt Regaliam quales ſint, num.9.
Regales viæ quæ dicantur, n.10.
Viæ Regales ſunt ſub protectione Regis, num.11.
Camini, an ſint de territorio, num.12. & num.24.
Regalia ex Vſatico camini quando locum habeat, n.13.
Viæ publicæ quare ſint de Regalibus, num.14.
Camini an ſint de Regalijs, n.15.
Camini, an cedant territorio, n.16.
Barones, an puniant delinquentes in vijs regalibus, n.17.
Via publica quo ad proprietatem, cuius ſint, n.18.
Viæ publicæ quo ad protectionem ſunt Regis, n.19.
Camini quo ad punitionem ſubſunt Regi, num.20.
Barones quouſque cognoſcant de delictis commiſsis in vijs Regalibus, n.21.
Barones, an cognoſcant de delictis viarum Regiarum, n.22.
Regalia Vſatici camini, & ſtratæ non debet allegari coram Barone, n.23.
Vitæ an computentur in territorio, n.24.
Baro habens merum Imperium an, & quouſque cognoſcat de delictis commiſſis in caminis Regalibus, n.25.
Vaſſallus an poſsit opponere de Regalia contra dominum, n.26.
Baro qualiter puniat vaſſallum delinquentem in ſuo territorio, n 27.
Inhibitio requiritur, ne Baro cognoſcat de delictis commiſsis in vijs Regalibus, exiſtentibus intra ſuum territorium, n.28.
Exceptio de iure tertij an locum habeat, num.29.
Exceptio de iure tertij, quando locum habeat, n.30.
Exceptiones ortæ ex Regalijs, ſoli Fiſco competunt, n.31.
Proceſſus Regaliæ camini, & ſtratæ ſolum inſtatur ad Fiſci inſtantiam, num.32.
Fiſcus Regius ſolum poteſt agere ex Regalia Vſatici camini, & ſtratæ, n.33.
Intereſſe particulare, vel publicum, an ſit in conſideratione, n.34.
Vias Regales ſolum facit Rex, n.35.
Viæ quæ comprehenduntur in Regalia, quæ ſint, n.36.
Regales viæ quæ propriè dicantur, n.37.
Viæ Regales in cuius patrimonio ſint, num.38.
Territorij conceſsio quid comprehendat, num.39.
Iuriſdictio viarum Regiarum an cenſeatur data in generali conceſsione, n.40.
Vſaticus Camini, & ſtratæ quibus conſtitutionibus ſit conformis, n.41.
Viæ Regiæ ſunt ſub protectione Regis, num.42.
Securitas viarum, an comprehendat vias intra Ciuitates, & Villas, n.43.
Milites an comprehendantur ſub Vſatico Camini, n.44.
Guerreiare inter milites olim permittebatur, n.45.
Diſſidamenta inter Milites quo tempore ſubblata fuere, n.46.
Milites delinquentes in vijs regalibus, quando puniantur, n.47.
Milites comprehenduntur ſub Regalijs, num.48.
Priuilegium Militum in Catalonia refertur, n.49.
Milites in Catalonia, an puniri poſsint ſine partis inſtantia, n.50.
Fiſcus Regius an ſit legitima inſtantia contra milites, n.51.
Milites delinquentes contra Regalias, puniuntur ſine partis inſtantia, n.52.
Vſaticus Camini, *quam ſecuritatem præſtet, n.53.*
Vſaticus Camini *comprehendit perſonas Eccleſiaſticas, n.54.*
Vſaticus Camini, *an comprehendat iniurias ſine damno, n.55.*
Vſaticus Camini, *an comprehendat iniurias iudiciales, n.56.*
Debitor an poſsit capi in camino Regali, num.57.

Iniurias

Iniuriant aliquem, quando tenentur hoc Vſatico, n.58.

Iniuria qualis requiratur in Vſatico Hoc quod iuris eſt Sanctorum, n.59.

Regalia huius Vſatici an quo conſiſtat, num.60.

Cauſæ ordinariæ euocantur cum qualitate huius Vſatici, n.61.

Baro quouſque cognoſcat de dilictis commiſsis in vijs Regalibus, n.62.

Inhibitio quando dicatur legitimè facta, num. 63.

Regalia Vſatici Camini & ſtratæ, qualiter practicetur, & in quibus caſibus, num. 64.

Inhibitio ſit per præſentationem litterarum, n.65.

Baro, an poſſit remittere delicta commiſſa in Via Regali, n.66.

Latro, an remitti poſſit, n.67.

Via Regalis qualiter extendatur, n. 68.

Delicta commiſſa intra villam cui pertineant, n.69.

Clerici delinquentes in Via Regali, an ſubijciantur Iudici ſeculari, n.70.

Clerici delinquentes contra hunc Vſaticum, à quo puniantur, n.71.

Pœna Vſatici Camini, & ſtratæ, *qualis ſit, n.72.*

Pœna pecuniaria huius Vſatici non eſt in Vſu, n.73.

Vſaticus Camini, & ſtratæ, *in quo practicetur, n.74.*

Cauſæ extra Vicariam, euocantur ex hoc Vſatico, n.75.

Pœna duplici an quis puniatur, n.76.

Pœna pecuniaria an locum habeat cum corporali, n.77.

Baiulus Generalis quando cognoſcat de Vijs Regalibus, n.78.

Viæ Regales in quibus ſubſint Baiulo Generali, n.79.

Baiulus Generalis, qualem iuriſdictionem habeat in Caminis Regalibus, n.80.

Viarum publicarum mutatio qualiter fienda, n.81.

Via publica alterata qualiter procedatur, num.82.

Via publica alterata Fiſcus inſtat cauſam num.83.

Via publica alterata qualiter reſtituatur num.84.

Executio ſit pro expenſis factis ad reſtitutionem Via alterata, n.85.

Cap. 40. De Regalia viarum pubblicarum vſatici Camini, & ſtratæ.

1 ITinera publica, de Regalibus Superioribus Regis eſſe, atteſtatur Tex. in c. vni. quæ ſint Regaliæ in vſibus fœudo. Hanc Regaliam ſecundam appellat Sixtinus in ſuo Tractatu. de Rega. lib.2. c.2. in principio, & de iure noſtri Principatus, eſt Tex. in vſatico *Camini, & ſtrata*, ſub titulo *De Comer. y ſegure. de camins*, de iure communi Roſcentau. de fœud. c.5. de Regalia
2 conclu.21. Horati. Monta. de Rega. §. viæ publicæ, fol.52. refert ex noſtratibus Iacob. de Mõteiudai. ad hunc vſati. mihi, fol.115. pag.2. & Gulielmi de Valleſic. fol.116. Cali. in Margarit. fiſc. pag. 119. n.11. §. ſexageſimo nono.
3 Sed videndum eſt prius. quid ſit via publica. hoc ſane elíditur clare ex. l. 2. §. viarum. ff. ne quid in loco publico, vel itinere fiat, conſtituendo diuiſionem viarum, quod quædam ſint pu-
4 blicæ, quædam priuatæ. Publicas eas eſſe, quas Prætorias, vel conſulares appellat, nos verò Catalanè *Camins Reals* eas appellamus. Priuatæ verò viæ, de iure communi ab aliquibus agrariæ, ab alijs verò vicinales appellantur, eo quod, hæ magis videntur
5 deſeruire priuatorum commodis, & vſibus, quam publico, & communi commercio. Hoc tamen ita venit in-
6 telligendum, ſi hæ viæ de vno agro alteri ſeruiant, & de vicino agro ad vicinum tendunt, vt priuatæ viæ, &

particulares

particulares dicantur.iuxta gloſam in dicta l.2.§.viarum, verbo *Agrarias*, Sixtinus de Rega.lib.2.c.2.à n.2.quia
7 ſi hæ viæ per particulares agros tranſeunt,& ad loca publica tendunt,tunc publicæ viæ cẽſentur, ſi omnibus per eas itinerari permittitur. iuxta Tex. in dicto.§.viarũ verb.priuatæ maximè in illis verbis, *Via, vel iter, vel actus ad*
8 *villam ducat*, faciũt tradit per Cepola de ſeruitu.ruſtico. prædio.c.3. n. 17. vbi tradens pro regula,quod Regaliæ illæ ſint, quæ ad Regem tantum expectãt,inferr,vias publicas eſſe de Regalibus. Sed ſalua tanti viri pace,credo non appellari vias publicas Rega-
9 les. ex eo quod publicæ ſint. quia ex hoc,omnes viæ publitæ eſſent Regales,.cum certum ſit non eſſe Regales omnes vias.ſed illas tantũ, quæ deſtinatæ ſunt publico curſui.de vna Ciuitate,ſeu Villa ad aliã, vt tradit etiam Sixtinus dicto lib.2.c.2.n.21. & 22. vbi ait,tria eſſe probanda, vt via publica dicatur,nimirum,quod per eam publice eatur,quod ſolum ſit publicũ, & quod nos ducat adCiuitatẽ.Villam,
10 ſeu Coloniã. Regales etiam dicuntur ex eo quod has vias Rex conſtituerit ſub ſua protectione , fauore publici cõmertij,vt itinerãtes per eas, eſſent ſecuri.& ne eis inuaſio fieret,ad notauit Sixtiu. vbi ſupra n.35.ex quo proceditur grauiter contra perturbantes
11 in eis publicam pacẽ.& quietem, eos puniẽdo grauiſsimis pœnis,iuxta tradita per Peguera in ſua praxi.c.15.de Regalia in vim huius vſatici . & hoc videtur innuere Guiller.de Valleſica
12 ad hunc vſaticum in principio dicẽs, eam oriri à ſuperiortate Regis , qui ſub pace,& treuga habet itinerantes, ad quod Romani valde proſpexerant vt refert Sixtin.de Regali.lib.2. c.2. n.12.dicens.prædictas vias tanti æſtimaſſe Imperatores, quod eis aſsignauerint Curatores. Prædictã verò doctrinam Dõ Ludouici à Peguera,voluit corrigere Iacob. Cancer. varia. reſolu.to.2. c.2. de iuriſdictio omni. Iudi.n.96.dicens,minus benè cenſiſſe
13 Don Ludoui.à Pugue. eo quod. dum diſputauetat,an viæ publicæ eſſent in territorio eius,cuius eſt territorium, dicit. obſeruari in Regia Audientia, quod non ſint de dominio territorij,
14 eo quod Regium Conſilium,pro male geſtis in eis,procedat contra malefactores , in vim proceſsus Regaliæ prædictæ. Sed ſalua pace Cancerij, ſi rectè perpendantur verba,à dicto Peguera relata,non merentur correctionem.quia in dicto c.15.Peguera ita lo-
15 quitur. *Sed quidquid ſit de iure. Primam opinionem ſequitur , & obſeruat Regium Conſilium in hoc Principatu , in quo via*
16 *publicæ ſunt de Regalijs*,vt in c.quæ ſint Regaliç.in vſibus fœudo,quia ibi non dicit Peguera , quod camini publici non cedant territorio,quo ad iuriſdictionem.quia certum eſt,Barones ha-
17 bentes merũ Imperium poſſe punire delinquẽtes in itineribus publicis, vt dixerat n.4.quod enim dicit In n. 5. eſſe de Regalijs,intelligendũ eſt,iuxta illud,quod dixerat n.4.nẽpe,quod viç publicæ,exiſtunt ſub protectione Re-
18 gis,nõ enim negat,Barones poſſe punire delinquentes in vijs publicis,intra ſuam iuriſdictionẽ, cum ipſe cõfiteretur , vias publicas eſſe de territorio,& ſic coniungenda ſunt dicta per Peguera,vt quo ad dominiũ,non ſint Regis,nec quo ad proprietatẽ,ex l. 2.
19 .§.viæ publicç iũcto §. hoc interdictũ, lo 2.ff.ne quid in via pub.Horati.Mõra.de Regali. §. flumina nauigabilia, n.2.circa medium, quo verò ad protectionem ſint Regis . ex qua cauſa. per viam Regaliæ proceditur contra delinquentes in eis,volentẽ,& Inſtãte Fiſci Regij Procuratore.nam eo non inſtante , habet locum primum dictum illius , quod camini publici ce-
20 dunt territorio Baronis , & inde fit, quod ſi non fuerit declarata Regalia,

A a Baro

Baro procedit contra delinquentes,
vſq. ad executionem mortis natura-
lis,& hoc idem atteſtatur Cancer.vbi
ſupra,n.97.quod clare præcęciſſe vi-
detur Oliba de actio ro.1.lib.3.§.om-
nes,n.27.vbi conſtituit differentiam,
22 in modo proſequendi,& puniēdi de-
lictum, in via publica perpetratū, di-
cens. quod ſi ſit ad inſtantiam partis
particularis,corā Barone,poterit Baro
de eo cognoſcere, non facta mētione
de dicto vſatico, delinquentem pœna
23 ordinaria puniendo.ſi vero mētio fiat
de vſatico *Camini,& ſtratæ*,tunc cum
videatur ſe iuuare ex dicta Regalia,
non poterit Baro ſe intromittere,
Marq.tenet hoc idem in dicto vſatico
Camini,col.20.verbo *Nota quod Vica-
rij*,Guiller.de Valleſica,ad dictū vſati.
col.2.verbo,*Sed quod ſi in camino*,licet
Guiller. de Valleſica afferat,quod ca-
24 mini non cōputantur in territorio,ex
l.2.§.via,ff.ne quid in loco publ.quod
quidē dictum non probatur ex d.l.2.
& ſic refert,& alijs fundamētis corro-
borat cōtrariū. nempe, dominū terri-
25 torij,habentē merū Imperium, poſſe
punire delinquētes in via publi. Roſ-
cen.de fœud.lib.1.c.5.concl.21. & ibi
addit.litt. A. & B.vbi plures & DD.
hanc tenentes ſententiā refert. Ergo
26 verè dicendū eſt,quod delinquens in
via Regali. poterit puniri à Barone
habēte merū Imperiū,etiā ſi in quæ-
rela data,facta eſſet mentio,quod de-
linquētes delinquerūt cōtra Regaliā,
cōtentā in dicto vſati.*Camini,& ſtra-
27 tæ*,eo quod principaliter Baro nō pu-
nit eum,cauſæ Regaliæ. Sed propter
iuriſdictionē ordinariā,ei cōpetētem
ex mero Imperio.vnde ſi forſan pro
parte delinquētis,apponatur Baroni,
de defectu iuriſdictionis,ex prædicta
Regalia, poterit Baro ad vlteriora in
28 cauſa procedere,quo ad vſq. per Re-
giam Audientia fuerit inhibitus.quia
exceptio de Regalia eſt Fiſci Regij.
& ei ſoli competit priuatiuè in vim
29 dictæ Regaliæ,ex quo per tertiū non
poteſt opponi. quia licet quandoque
poſsit opponi de iure tertij,iuxta tra-
dita per Cācer.vari.reſol.to.1.c.18.de
30 exceptio.n.16.tamē hoc eſt intelligē-
dum,vt ipſe declarat n.17.quādo talis
exceptio in totū excludit ius actoris.
31 Cæterū exceptio hæc quod Baro non
habeat Regaliæ ius. nō excludit Ba-
ronē, quia Baro iam ex ſua ordinaria
iuriſdictione (vt dictū eſt) poteſt pu-
nire delinquentē,quod clare cōfirma-
tur ex traditis per Olib.de actio.to.1.
lib.3.§.pœnales, n.55. verb.*Et hi qua-
tuor Vſatici*,inter quos enumerādo hūc
32 vſaticum dicit.quod ſolum formatur
quærela, ad Fiſci Regij Procuratoris
inſtantiā,quo ad pœnas Fiſcales,& ius
Regis. quia quo ad hoc non indiget
inſtātia partis particularis.quia quo ad
33 partis inſtantiā requiritur, quod ipſa
inſtet,iuxta notata per Marq.ad hunc
vſaticū,nam intereſſe partis particu-
34 laris eſt ſeparatū,& diuerſum ab inte-
reſſe publico,Mier.col.4.Curię 2.Re-
gis Iacobi 2 p.4.c.27. verb.*Et ſic per
illas*,refert Olib. vbi ſup.in finalibus
verbis d.verſicul.*Et hi quatuor Vſatici.*
35 Igitur in ſumma Regula eſt,quate-
nus attinet, vt cōprehēdātur in Rega-
lia,quod viæ,ſeu itinera publica ſunt
Regis,cū ſolus Rex,eas poſsit facere,
& indicere iuxta tradita per Cali.vbi
36 ſupra. licet enim publica ſint illa iti-
nera, quæ non ſunt in conſeruatione
alicuius particularis,nō tamen omnes
viæ (etiam ſi non ſint in cōſeruatione
alicuius) publicæ,ſunt de cōprehenſis
in Regalia.ſed illæ,quæ Regales ſunt,
& quæ de vna Ciuitate,ſeu Villa, ad
37 aliā publicè,& per curſum ordinariū
ſunt deſtinatæ,quod inſinuat Guiller.
de Valleſica ad hunc vſaticū n.3.licet
non ita clare dum ſolum dicit, quod
via publica eſt Regia , quod dictum,
ita intelligendum venit ſi deſtinata
eſt de vna Ciuitate,ſeu Villa ad aliam,
ad publicum curſum.

Hæ

38 Hæ autem viæ,ſeu itinera publica
adeo ſunt ſub Regis protectione,quod
etiam dicuntur eſſe,in patrimonio
proprio ipſius Regis,quia camini ce-
dunt territorio,cui adherent.qui cum
ſit publicus,& in nullius particularis
dominio exiſtit,eſt Regis, vt dicebat
Iacobus de Valleſica in dicto vſatico
confirmans ex l.ſi aliena,§. hoc iure,
39 ff.de vſucapio, & ideo dicitur, quod
in generali conceſsione Regis, de
aliquo territorio, non cenſetur data
priuatiuè iuriſdictio viarum publica-
carum Realium. Sed ſuprema iuriſ-
dictio pœnes Regem manet.vt atteſ-
40 tatur Oliba de Iure fiſci.cap.4.nu.19.
aſſerens Regaliam nunquam com-
prehēdi,ſed ſemper cenſeri exceptam
idem tradit Mier. ad conſtitu. Regis
Petri Secundi,col.2.c.55.n.29. in no-
ua compila.pag.69.

Iſte vſaticus concordat cum conſti-
41 tutione 1.§.10.Titul.de pace,& treu-
ga. quæ eſt Regis Ildefonſi, & cum
conſtitutione 3.eiuſdem tituli, quæ
eſt Regis Petri,in §.3.vbi ait expreſ-
42 ſis verbis viæ pubicæ conſtituuntur
ſub pace, & treuga Regis, pœnas ad-
uerſus contrafacientes imponens.
Hanc ſecuritatem in vijs publicis in-
tra Ciuitates, & Villas exiſtentibus
43 de iure communi obſeruari atteſta-
tur Iure Conſultus in l.1.§.ſumma,
vtilitate.ff.de his,qui deiece. vel effu-
de.vbi *Publice enim vtile eſt,ſine metu,
& periculo commeari*,& ibi Acur.ver-
bo *Commeari*, quod idem diſponitur
in l.ſi putator.31. ff.ad legem Aquili.
44 Calici. ad iſtum vſati. in principio
atteſtatur, quod Milites, qui in Cata-
lonia interſe habebant guerram,ſi in
itineribus Regalibus, ad inuicem ſe
offendebant, non dicebantur feciſſe
45 contra iſtum vſaticum. quia, cum
guerreiare inter Milites eſſet licitũ,
non poterat eis ad delictum imputa-
ri,argumenta, l.gracus,C.ad l.Iuli de
adulte.hoc idem ſequitur Guiller. de
Valleſica ad dictum vſaticum.

46 Sed miror, quod præcitati Autho-
res,hoc ita tam clare, & aſſeueranter
dicant,cum iam de tempore Sereniſ-
ſimi Ferdinandi Primi, qui regnabat
in anno 1413. diffidamenta ſubblata
fuiſſent, vt conſtat ex Conſtitutione
prima, Titulo *De deſafius*, & poſtea
alijs conſtitutionibus, eodem Titulo,
fuit idem diſpoſitum. faciunt tradita
per Bouad.in ſua poli.to.1.lib.2.c.14.
n.40.cũ additio littera K. & ſic ſalua
pace dicti Calicij,tenendũ eſt.Milites
47 adinuicē ſe iniuriantes, & offendētes
invia publi. poſſe puniri à Rege abſ-
que partis inſtantia.quia delinquerũt
contra Regalias, quæ ſunt exemptæ,
48 & exceptuatæ, à quacunque Regia
conceſsione,etiam ampliſsima,prout
Milites fuit declaratum Priuilegium
49 Sereniſsimi Regis Ferdinandi datum
Barcinone die 9. Octobris 1481. con-
firmatum per eundem die 2. Septem-
bris 1510. quæ ſunt in corpore Iuris,
50 libro nono,Pragmatica. ſub titulo de
accuſations, in & cum quibus indul-
getur Militibus. quod non poſsint
puniri ad inſtantiam Fiſci Procurato-
ris iuxta tradita per Anto. Oliba de
actio tom.1.lib.1.§.pœnales,n.51. de-
51 ficiente legitima partis inſtãtia,prout
multoties fuit declaratum in Regia
Audientia. & ſignanter die 17.Maij
1638. in cauſa Fiſci Procuratoris con-
tra Franciſcum Cadell Domicellum
delatum,& inculpatum de morte per
eum perpetrata, & facta concluſione
dicto die fuit prouiſum,quod pro ob-
ſeruantia dicti Priuilegij,liberaretur
à carceribus dictus Franciſcus Cadell,
deſtitit ab ea prout fuit liberatus.quia
inſtantia,quod Priuilegiũ iniquũ eſſe
ateſtatur Mier.ad cõſti.Reg.Ildeſon.2
in Curia Montiſoni c.27.circa finem
52 col.3.p.39. vt atteſtatur noſter Egre-
gius Fonta.to.1.deciſ.138.n.2.ſi tamen
Milites deliquerint in caſibus Rega-
liãtũ.nil eis prodeſt dictũ Priuilegiũ,
faciunt tradita per Oliba ad dictum

§.pœnales n.18. & 23. & maximè,55.
vbi expreſsè atteſtatur. quod dictum
priuilegium non habet locum in ca-
ſibus Regaliarum, & in illis caſibus
in quibus non poteſt inſtátia repetiti
Fontan.dicta deciſ.138.n 13.
53 Prædictam autem ſecuritatem, ex
dicto vſatico prouenientem in fauo-
rem omnium.& quarumcunque per-
ſonarum ſtabilitum eſſe atteſtatur Ia-
cobus de Valleſica.ad dictũ vſati.n.5.
vbi ait.ex dicto vſatico agi cõtra eos,
qui iniuriam intulerunt perſonis Ec-
54 cleſiaſticis, Religioſis,miſerabilibus.
quia fauor diſpoſitionis, ad commo-
ditatem itinerantium fuit inducta. &
non ſolum,eſt intelligenda diſpoſitio
dicti vſatici in dampno, quod infer-
tur,verum etiam,ſi iniuria fiat.Iuxta
55 tradita per Guillermum de Valleſica
ad dictum vſaticum dum declarat,
quod iniuria,quæ contra illum vſati-
cum infertur,debet eſſe extraiudicia-
56 lis,nou verò ſi iudicialis eſſet, exem-
plificans in captura, quæ fit per do-
minum de Ruſtico.eo quod actus iu-
riſdictionis non inferunt iniuriam.
quemadmodum licitũ eſſe ait credi-
tori, capere ſuum debitorem in via
57 publica, dummodo pœnes cum non
retineat, ſed Iudici mandanti illum
tradat. hoc idem atteſtatur Oliba de
actio.tom.1. p.1.lib.3.c.4. n.78.iniu-
58 ria autem.ex qua dicitur cõtrafactum
huic vſatico,debet eſſe realis.non ve-
rò verbalis. vt atteſtatur Iacobus de
Valleſica.ad hunc vſati.mihi fol.116.
59 Iuli. Clar.recepta ſenten. lib.5. §.in-
iuria, quod declarat Thom. Mieres
ad conſtitu. Reg. Petri Secundi in
Curia Barcinone, col.2. cap.46.n.15.
dum ait. quod tenetur hoc vſatico,
qui alium iniuriat in corpore,vel in
rebus.
60 In ſumma igitur dicendum eſt.
quod ius Regaliæ conſiſtit in illa ſu-
perioritate, quam Rex ſtatuit, pro-
tegendo vias publicas, & per eas iti-
nerantes, accipientes eos ſub vmbra
alarum ſuarum, vt latè Anton. Oliba
de actio. vbi ſuprà.§.pœnales à n.55.
ita Thom. Mieres ad conſtitu. Regis
Petri Secnudi in ſecunda Curia Bar-
61 cinone,cap.45.num.16.& 17. & antea
idem dixerat n.2.ex qua,cauſæ omnes
vertentes coram Ordinarijs, ad Re-
giã Audientiã Fiſcus Regius auocat.
etiam facta præuẽtione per Baronem
62 à quo cauſa poteſt tractari, & ad vlti-
mum finem perduci,quo ad vſq cauſa
fuerit euocata ad Regiam Audientiã.
& litteræ euocationis,& inhibitionis,
fuerint præſentatæ Baroni, ſeu eius
Baiulo. quia facta denuntiatione ad
Fiſci inſtantiam, prouidentur litteræ
63 euocatoriæ,vt atteſtatur latè Don Lu-
douicus á Peguera in ſua praxi. c.15.
in fine verbo *Deinde in vim dictæ pro-*
64 *uiſionis.* in quo capite per totum,tra-
dit modum, & formam procedendi
criminaliter, in vim dicti vſatici. ad
quem poterit recurri. debet autem
ſeruari diſpoſitio capituli vndecimi
Curiarum anni 1599. quo diſponitur.
quod in hac Regalia, non compræ-
hendantur delicta, quæ fiunt intra
Villas,ſeu Loca,quæ habent vltra vi-
ginti domos congregatas,etiam ſi ca-
minus Regalis tranſeat per medium
earum, etiam ſi delinquentes tran-
ſeant per illum cum furto. Imò quod
Regalia prædicta, fiat pro delicto
factis in dicto camino Regali. Neque
fiat Regalia pro rixa facta in eo,
niſi ſucceſſerit mors, aut mutilatio
membri, aut effuſio ſanguinis inter-
uenerit. quibus non interuenienti-
bus, non fiat Regalia, ſed cognitio
delictorum pertineat, tam Regijs
Ordinatijs, quam Baronis, in cu-
jus territorio eſt caminus Regalis.
Manus autem Baronis, non erunt
ligatæ (vt dictum eſt) donec fue-
rit inhibitus per præſentationem
litterarum. ex Textu. in cap. nou
ſolum. de appellat. iu ſexto, ptbvt
ex

ex Matanta. 6. p. titulo quandoque
appellatur.n.207.& ex alijs à me tra-
ditis varia.reſolu.c.3.de citatio.& in-
hibitio.à n.183. iuxta quæ intelligēda
ſunt,quæ tradit Guillermus de Valle-
ſica ad dictum vſati.fol.116.verbo *Cō-*
66 *trarium eſt verius.* quod tradit etiam
Fontan.de pac.nupt.to.1.clau.4.gloſ.
14.n.22.cum.ſequen.reſoluens.quod
poteſt dominus Loci habens merum
Imperium,remiſsionem facere delin-
quenti in via publica,antequam Rex,
ſeu Regia Audientia ſuas apponat
manus, euocando ad ſe cauſam in
vim Regaliæ aſſerens, pro validitate
remiſsionis fuiſſe iudicatum refert
Micael Ferrer,& per eum allegata 3.p.
obſerua.c.568. & 369.quod credo in
caſu mutilationis, ſeu mortis. vel
67 cuiuslibet dampni. Secus verò, ſi de-
linquens eſſet latro.ſeu graſſator,cum
ſimilibus non poſsit fieri remiſsio
per Baronem.eo quod,talis remiſsio,
eſt prohibita.ex conſtitu.final. Titul.
De compoſi.y hsuarias.

68 Quod autem dictum eſt, viam pu-
blicam eſſe comprehenſam ſub hac
Regalia,ita intelligēdum eſt,dum via
tendit de vno loco,ad alium.quia ſta-
tim atque via ingreditur locum,licet
per illum ſit tranſitus; dum eſt intra
Villam,ſeu locum,ſeu Ciuitatem,non
dicetur via publica.vt ex Bar. in l.1.
ff. de loco, & itinere publico, refert
Cācer.to.2.vari.c.2.n.98.dicens. hoc
idem tenere.& ſequi.Calici.in tracta.
de ſono emiſſo. q.5. verbo *Quæro, an*
69 *maleficium commiſſum in platea.* Marq.
in vſati.Stratæ, col.3. ex eleganti ra-
tione.quia ea quæ intra vrbem fiunt.
ad Magiſtratum illius, & ad eorum
gubernium expectant.l.2. §. hoc in-
terdictum,ff.nequid in loco publi.Be-
chi. con.15. n.5. & ſic non dependet
tunc à Regis protectione.

70 Ex hoc vſatico procedit Rex con-
tra quaſcunque perſonas,etiam exem-
ptas, eo quod agit in vim Regaliæ,
veluti contra Eccleſiaſticos qui ſunt
culpabiles.qui poſſunt capi per Offi-
71 ciales Regios,& quatenus attinet tam
ad punitionem corporalem pœnæ,
quam quo ad condempnationem en-
mendæ, ſeu ſolutionis Fiſco fiendæ
Iudici Eccleſiaſtico erunt remitendi.
vt atteſtatur Anton. Oliba ad vſati.
Alium Namque cap.14. num.94. ex
diuerſis fundamentis quod latius tra-
ctatur in cap.10. de Regalia quam
Rex habet in perſonas exemptas.vbi
ſupra videri poteſt.faciunt etiam tra-
dita per Farina.tom.3.de varijs,& di-
uer.crimi.quæſt.107.par.1.articul. 6.
de pœna frangentis pacem vbi n.73.
ait. quod Clericus frangens pacem,
vel receptando frangentem pacem.
punitur primo excommunicatione,
ex.c.illi qui.24. q.3. & beneficijs pri-
uatur ex c.1.in fine de treugua.& pace
quod latius per dictum Farinacium.

Sed ſciendum eſt. quod licet in
dicto vſatico dicatur, puniri delin-
72 quentes pœna corporali, & condem-
pnari ad ſolutionem enmendæ,hodie
hæc enmēda,quę pecuniaria erat,non
eſt in vſu. nec quis ad illius ſolutio-
nem cōdempnatur. quia exactio pœ-
næ in deſuetudinem abijt. neque de
noſtris temporibus, aliquando fuit
73 exacta.imò atteſtatur Don Ludouicus
à Peguera in ſua praxi.cap.15.fol.98.
verbo *Sed in ſumma.* in fine dicens.
quod hodie dictus vſaticus ſolum de-
ſeruit,vt in vim huius Regaliæ Rex.
74 & eius Regium Conſilium, euocent
ad ſe cauſas, delictorum cōmiſſorum
in caminis,& ſtratis publicis,ſitis ex-
travicariam.in qua reſidet Regia Au-
dientia, non obſtante conſtitutione.
75 quod cauſæ Vicariæ, intra Vicariam
tractētur.aſsignatq. d.Peguera ratiō-
nē,quare non exequantur pœnæ cō-
prehenſæ in d.vſatico,& alijs dicens.
quia hodie in hoc Principatu, nemo
76 poteſt puniri corporaliter, & pecu-
niarie. ex conſtit.Regis Ferdinādi.2.

in prima Curia Barcinone anni 1481.
quæ eſt conſtiutio finalis titulo *Dels*
77 *bens dels condempnats*. Ex quibus appa-
ret, non habere locum quod atteſta-
tur Calicius. hic. & Iacobus de Mon-
te Iudaico ad vſatic. *Princeps Nam-
que*, vbi dicebant. delinquentes contra
vſaticos, teneri Regi ad pœnam, & ad
intereſſe. quia duplici pœna in Cata-
lonia, nemo puniri debet. vt ſupra
dictum eſt.

78 Prædicta autem locum habent,
quando agitur ad punitionē delicto-
rum in vijs publicis commiſſorum, ſi
verò alia eueniant in vijs publicis,
veluti, quod viæ publicæ ab aliquibus
mutentur, vel ex eis fabricēt aliquod
edificium, tunc hæc Regalia in prima
inſtantia, non practicatur in Regia
Audientia, ſed in Baiulia Generali.
79 quia Baiulus Generalis eſt priuatiuè,
Iudex nominatus ad cauſas viarum
publicarum à Rege. ex prouiſione
Reginæ Mariæ, recondita in Archiuo
Baiuliæ Generalis, in libro intitulato
Stabilimentorum, & aliorum primo.
fol. 21. expedita die 2. Februarij. 1452.
80 & ſic practicatur. & repetiuntur re-
giſtratæ diuerſæ ſententiæ, in cauſis
viarum publicarum. ex quibus vidi
vnam referente eo tempore Magni-
fico Michaële Sala quæ eſt in libro ſen-
tentia, 1. fol. 12. & alia, fol. 17. alia li-
bro. 2. fol. 34. & ſic, quotieſcunque
volunt mutare viam publicam, offer-
81 tur ſupplicatio in Baiulia Generali,
qua narratur factum, & informatio
offertur, de circunſtantijs ad mutan-
dam viam, & ea recepta, fit mutatio-
nis prouiſio. cuius vigore emanantur
litteræ, & mutatur via. Si verò aliquis,
82 de facto mutauerit viam publicam, ſeu
in ea fecerit aliquod edificium, tunc
ad Fiſci Procuratoris inſtātiam offer-
tur ſupplicatio in Baiulia Generali,
narrando factum, de eo offerendo in-
formationem, ſupplicans illam recipi,
committitur ſupplicatio. fit prouiſio,
83 quod recipiatur informatio, & reci-
pitur. & conſtito de narratis in ſup-
plicatione fit prouiſio. quod expen-
ſis ipſius qui viam mutauit, accedant
Officiales Baiuliæ Generalis, ad lo-
cum quæſtionis, & demoliri faciant
opera coſtructa. ſeu viam publicam
mutatam, ad priſtinum reſtituant ſta-
tum, & quod ad prædictum effectum.
expediantur prouiſiones oportunæ
iuxta ſtylum. cuius prouiſionis vigo-
84 re, expediuntur inſtructiones iuxta
ſtylum Baiuliæ Generalis. & Officia-
les ſe conferunt ad dictum locum, &
demoliri faciunt, provt de facto de-
moliuntur noua opera conſtructa. ſeu
vias publicas mutatas, in priſtinum
reſtituunt ſtatum. provt antea exiſte-
bant. expenſaſque factas ad dicta, in-
tegre recuperant. & caſu quo non ſol-
85 uantur expenſæ. fit executio in bonis
illius qui contrafecit, capiendo pig-
nora. & ad eorum diſtractionem pro-
ceditur, ſicuti in alijs executionibus,
& ita fuit prouiſum per Magnificum
Ioannem Paulum Xammar Regium
Conſiliarium in dicta Baiulia die 12.
Iunij 1637. quæ prouiſio fuit confir-
mata 26. Aprilis 1638. in cauſa ver-
tenti in eadem Baiulia inter fiſci Pro-
curatorē, contra Iuratos Villæ *Caſtell
de Ciutat*. Termini Vicecomitatus *De
Caſtell Bo*, Epiſcopatus Vrgelli. qui
mutauerāt quandam viam Regalem,
qua iter fiebat à dicta Villa, ad Ciui-
tatem de Vrgell, quæ expenſis pro-
priæ Villæ fuit ad priſtinum ſtatum
redacta. licet magnopere pro parte
dictæ Villæ fuiſſet contradictum.
Nihilominus ſuccubuit, & executio
contra eam fuit decreta. & tandem
ſoluerunt omnes expenſas. quæ pro-
pter Iuratorum, & Incolarum reni-
tentiam, in retardatione ſolutionis,
ſummam fecerant centum quatuor
librarum, & terdecim ſolidorum.

SVMMARIVM.

Digitized by Google

SVMMARIA.

Priuilegium quare ſic appellatum, n.1.
Priuilegium ad quid tendat, n.2.
Reſcriptum ad quid introductum, n.3.
Priuilegium à quo concedendum, n.4.
Priuilegij interpretatio cui cōpetat, n.5.
Priuilegij interpretatio quando competat ſoli Regi, n.6.
Priuilegium in ſubſtantia, quis interpretetur, n.7.
Conſulatus Logiæ Maris qualem poteſtatem habeat ſtatuendi, n.8.
Iuriſdictio quando dicatur plenariè tributa, n.9.
Cancellarius, an poſſit cognoſcere de cauſis Regaliarum, n.10.
Regaliæ ius cui competat, n.11.
Logia Maris habet Iudicem peculiarem appellationum, n.12.
Remedio ordinario extante ceſſat extraordinarium, n.13.
Cauſæ Mercantiles ſi euocantur debent tractari ſicut in Logiâ Maris, num. 14.
Regalia non cenſetur abdicata à Rege, num. 15.
Recurſus in denegatione iuſtitiæ ſemper habet locum, n.16.
Exceſſus Officialium cognoſcit Cancellarius, n.17.
Exceſſus quando fiat in executione, num. 18.
Inſtrumenta Officialium, in executione capi non poſſunt, n.19.
Verba generalia, generaliter intelligenda, num. 20.
Dubium firmatum circa iuriſdictionē Logiæ, n.21.
Iuriſdictio Cōſulatus Logiæ, in quo conſiſtat, n.22.
Regalia ius eſt, interpretari Regia Priuilegia, n.23.
Baiulus Generalis interpretatur Regia Priuilegia, n.24.
Cauſæ Baiuliæ Generalis, nullo prætextu Regaliæ euocantur, n.25.
Priuilegia quando cognoſcantur ab inferioribus, n.26.
Priuilegia quando poſſint incidenter interpretari, n.27.
Ius partis, vel Priuilegij, quando per ius dicatur, n.28.
Priuilegij validitas, à quo cognoſcatur, num. 29.
Confirmatio Priuilegij, & conceſsio æquiparantur, n.30.
Clauſula, Quatenus eſt in vſu, *quid importet, n.31.*
Iudex inferior, an poſſit cognoſcere de clauſula appoſita in confirmatione, quatenus eſt in vſu, n.32.
Clauſula, Quatenus in vſu, *eſt facti, num. 33.*
Clauſula, Quatenus in vſu, *impedit nouam gratiam, n.34.*
Priuilegij ſubſtantia quando principaliter tractari dicatur, n.35.
Militiæ, vel nobilitatis cauſa, à quo tractanda cum ſequen. n.36.
Incidenter Iudex cognoſcit de his, de quibus principaliter non poteſt, n. 40.
Regalia interpretandi Priuilegia, poteſt communicari, n.41.
Deputati Cataloniæ qualiter poſſint interpretari Capitula Curiarum, n.42.

Cap. 41. De Regalia Interpretandi Regia Priuilegia, & contractus.

1 PRiuilegium illud appellatur, quod à Rege conceditur, in fauorem particularem alicuius, derogando ius commune. quod videtur declarare l. reſcripta. C. de prec. Impera. offeren. deſumitur etiam prædicta ratio ex differentia. quam Doctores tradūt in in c. reſcriptis, 25.
2 q. 2. & in l. falſo. C. de diuer. reſcrip. cum priuilegium tendat, ad derogationem iuris communis, & ex hoc, diuerſum

uerſum ſit a reſcripto, quod tendit ad
3 obſeruãtiam Iuris Hoſtien. in ſumma
de reſcrip. §.1.nu.2. Abb. in Rubri. de
reſcrip. n.2. ex prædictis clare aparet,
quod cum conceſsio priuilegij a Re-
4 ge ſit fienda, ideo eius interpretatio
ad Regem expectabit, tanquam ex iu-
5 re Regaliæ. quod ateſtatur Calici. in
extragrauato. curi c.7.nu.74. hoc ta-
men ita intelligendum eſt, ſi agatur
6 principaliter de viribus, & interpre-
tatione ſubſtantiæ ipſius priuilegij,
quia hoc, ad ſolum Regem expectat,
ſeu ad eum, vel eos, ad quos Rex ſpe-
cialiter cõmiſit. Ioan. Garcia de Hiſ-
pan. nobilita gloſ.1.§.1.nu.1. qui hoc
Iuribus probat, & authoritate grauiſ-
ſimorum Doctorum exornat vt infra
dicemus.

Ex hac igitur ſuprema Regalia in-
7 fertur. quod quando agitur de inter-
pretatione alicuius Regij priuilegij,
conceſsi alicui inferiori. ſi talis infe-
rior excedat modum, vel contrafaciat
priuilegio, non eſt adeundum ei, cui
priuilegiũ eſt conceſſum, etiam ſi tri-
bunal habeat. veluti euenit in cõſulatu
Logię Maris, pręſentis Ciuitatis Bar-
cinonæ, in quo cum haberent priui-
8 legium Sereniſsimorum Regum Pe-
tri, & Ildefonſi, quibus largita fuit
Cõnſulibus Logiæ Maris omnimoda
iuriſdictio in factis maritimis, & mer-
cãtilibus, dependẽditus, & emergẽti-
bus eorum, cum facultate expreſſa, &
plenaria, faciendi quæcunque man-
data penalia, & exequendi priuatiuè
ad Regiam Audientiam, & Cancella-
riam, ita, & taliter, quod nullus alius
poſset, coguoſcere de dictis factis, niſi
tantum dicti Conſules. & in caſu ap-
pellationis, Iudex appellationũ eiuſ-
dem Conſulatus. Ex his, prædicti Cõ-
ſules certa mãdata fecerunt Proceri-
bus Confratriæ Diſcarricatorũm, ad
pœnam viginti quinque libratum, a
die dicti mandati, non diſcatricarent
merces aliquas ſuper aliquo nauigio,
quin prius dictum nauigium feciſſet
moſtram. quo mandato expreto. dicti
carricatores carricarunt merces, ſu-
per vno nauigio. ex quo Conſules Lo-
giæ mandarunt executionẽ fieri côn-
tra pręedictos Carricatores, & per me-
dium Virgariorum Logiæ pignora
iuſſu prædictorum Conſulum capta
fuerunt. ad inſtantiam Procerum di-
ctæ Confratriæ fuerunt citati dicti
Virgarij Logiæ coram admo. Reue-
rendo Cancellario, & comparẽtes di-
xerunt, illos de iuſſu Conſulum ſuo-
rum ſuperiorum id feciſſe. quibus au-
ditis, dictus admodum Reuerendus
Cancellarius iuſsit citari eoſdem Cõ-
ſules, qui comparere noluerunt. Imo
extra iudicialiter per organum ſuo-
rum Aduocatorum, certiorem fece-
runt dictum admo. Reuerẽdum Can-
cellarium de dictis priuilegijs, quæ
priuatiuè ad omnes eis tribuebãt om-
nimodam iuriſdictionem & ſic quod
dignaretur ſe abſtinere a tali manda-
to citatorio, (de compatendo coram
eo), dictis conſulibus facto. Ipſo au-
tem nolente ſe abſtinere, eundem in-
terpellarunt cum ſcripturas & requi-
ſitione, præſentando eidem dicta Re-
gia priuilegia. & quod eis atentis caſ-
ſatet, & reuocaret omnia procedimẽ-
ta. per dictum Cancellarium facta, aut
firmaret dubium, pro obſeruantia vul-
gatæ conſtitutionis *Poc Valdric.* titu.
de obſer. conſti. fundabant ſuam inten-
tionem, pro parte dictorum Conſu-
lum Logię, eo quod dictis Conſulibus
conceſſa erat iuriſdictio de negocijs
maritimis, & mercantilibus cum om-
nibus dependentibus, & emergenti-
bus annexis. & ſic videbatur iuriſdi-
9 ctio amplisſima tributa ex l. ſi quis ex
argentarijs. §. rationem ff. de eden. l.
fin. ff. de iuriſd. omni. iudi. ex Ioanne
de Guiacio in ſuo liberinto de com-
mercio. lib.2. titu.15. nu.11. Straca de
mercatu. fol.502. in paruiſ. n.10. ex l.2.
ff. de iuriſdic. omni Iudi. Marſi. ſingu-
la.175.

Præ-

10 Prætendebant etiam dicti Conſules, quod Cancellarius, extantibus dictis priuilegijs, neque per viam Regaliæ nõ poterat cognoſcere. quia
11 ius Regaliæ competit Regiæ Audientiæ, non verò Cancellario, ex Mier, cola. 10. c. 8. ſuper conſti. de Pace, & treuga, n. 25. Cancer. 3. p. c. 1a. num. 100.

12 Tum. dato quod Conſules grauaſſent dictos diſcarricatores. iam de iure eis erat ſuccurſum, appellando ad Iudicem appellationum dicti Conſulatus. & ſic, extante remedio ordinario, debebat ceſſare extraordinarium. l. in cauſæ la 2. ff. de mino. Don Lui. à Peguer. in ſua praxi. Rubri. 22.
13 n. 6. & quod priuilegia Conſulatus erant inſerta in corpore Iuris, ex conſtitutio 1. titu. *de cauſes mercantivols*. qua diſponitur. quod quotieſcunque cauſa aliqua vertens in Conſula-
14 tu Logiæ Maris, fuerit prætextu alicuius Regaliæ euocata ad Regiam Audientiam, debet in ea tractari, eum eiſdem qualitatibus, & prærogatiuis, quibus tractaretur in Conſulatu, & per conſequens. Cum virtute dictæ Conſtitutionis, prædicta priuilegia (oſtenſa dicto Cancellario) eſſent in corpore Iuris, non erat de illis excipiẽdum coram eo. Sed quod debebat reuocare citationes prouiſas, contra Conſules dictos, & dictos diſcarricatores remittere ad Iudicem appellationis dicti Conſulatus. iuxta Paulum de Caſtro. con. 432. rom. 1. per totum.

15 In contrarium verò, pro iuſtificatione procedimentorum, per dictum Cancellarium factorum deducebatur. quod in generali conceſsione etiam priuatiuè, non cenſetur abdicata ſuprema Regalia, cauſa maioris authoritatis Principis. ex Bal. in c. licet cauſam n. 7. ex. de proba, & alijs quos allegat. Philip. Vinyes in ſuo reſponſo. pro Fiſci iuſtificatione, cauſæ contentionis ortæ inter Fiſcum Regium, & Deputatos Cataloniæ, ratione rauparum in Villa de Mataro, § 3. verbo *Pero eſta iuriſdicion*. fol. 7. & 8. verbo *Por eſto es euidente*, vibi latè quod ſuprema cognitio, nunquam cẽſetur ſubblata.

16 Tum etiam dicebant. quod dicta priuilegia conceſſa Conſulibus Logiæ. ſolum locuntur eo caſu. quo agitur de intereſſe particularium ad inuicem, vnde non cenſetur comprehenſus caſus, quando Magiſtratus denegant iuſtitiã. quia ſemper hoc caſu, locũ habet recurſus. Capi. deciſ. 28. Vinyes vbi ſupra. fol. 10. ad finem. verbo *Goza pues*.

17 Cognitio autem exceſſuum Officialium, in mala adminiſtratione iuſtitiæ, abſque pœna, & punitione, ſed in vim prouiſionis, ad Cancellarium propriè pertinet. iuxta notata per Couar. Practi. quæſt. c. no. co. verbo *Sed ad hæc*. Parlado. quotidiana. defini. 10. tom. 3. n. 8. Boeri. in tracta. de authori. magni conſilij. n. 8. Caſſane. in Catalo. Gloriæ mundi parte 7. con. 7.

18 In prædicta autẽ executione, quam fecerunt capiendo inſtrumẽta, quibus vtuntur diſcarricatores laborando in ſuo opere, exceſſum cõmiſerunt Officiales officiando. iuxta Conſtitutionem quartam, titu. de executio de ſenten. vbi loquitur generaliter, quod
19 in executione non poſsint capi inſtrumenta laboratoria, & ſic verba generalia, generaliter ſunt accipien-
20 da, Barbo. in locis communibus littera L. n. 28. & 29. & dictio *Nec* ſemper cenſetur appoſita cumulatiuè. ex l. nam cum vterque, ff. ne quis eum qui in ius vocatus eſt vi eximat. l. Sextæ, ex parte. §. Caio Seio. ff. de fundo inſtruc. Iaſ. in §. actionũ inſti. de actio. num. 18.

21 Ex quibus ad cedandam totalem materiam, fuit dubium firmatum per Admo.

Admo. Reuerendum Cancellarium iuxta ConſtitutionesCataloniæ. Tandem per MagnificumMicaëlem Ioannẽ Magarola Regẽtẽ Regiã Cãcellariã iunctis tribus Aulis, die 19. Nouẽbris 1638. fuit in his verbis prouiſum.

22 ATTENTO, ex meritis proceſſus, & ſignanter ex inſtrumento recepto pœnes Hieronymũ Boſc Notariũ, Scribam Conſulatus Logiæ Maris, die 27. Octobr. 1637. conſtat. per Conſules Logiæ Maris præſentis Ciuitatis, fuiſſe mandatum Proceribus Confratriæ Diſcarricatorum eiuſdem Ciuitatis, ne à cætero onerarent aliquam Nauem, ſiue Cimbam, ſine notitia dictorum Conſulum, ad effectum, vt cerneretur, an feciſſet legitimam demonſtrationem ſiue muſtra, ſub pœna viginti quiuque librarum caſu contrafactionis, & conſtat, quod cum prætenderetur poſtea, per eoſdem Conſules, fuiſſe contrafactum per Proceres Confratriæ prædicto mandato, & propterea incidiſſe in pœnam dictarũ viginti quinque librarum, pro earum executione die 26. Februarij 1638. inſtantibus dictis Conſulibus, per Virgarios dictæ Logiæ, & Regios Portarios, fuiſſe pignorata aliqua inſtrumenta Officij dictorum Diſcarricatorũ, & conſtat, quod prætendentibus dictis Proceribus, pignoramenta prædicta eſſe nulla, & nulliter, & iniuſte contra eos facta, tam per nullitatem dicti mandati, quam ex defectu iuriſdictionis dictorum Coſulum, quam propter nullitatem dictæ executionis, in cuius cauſam, erant capta inſtrumenta Officij eorum, in quibus iuxta Conſtitutiones Cataloniæ, executio fieri non poterat, fuiſſe citatos primo Virgarios, & deinde Syndicum dictæ Logiæ, coram Admo. Reuerendo Cancellario, vt ſuper prædictis nullitatibus, & exceſsibus, cognoſceretur. Conſtatque Syndicum dictæ Logiæ ſic citatum, non ſolum non comparuiſſe, quinimo requiſitione per eum præſentata die 11. dicti menſis Martij 1638. requiſiuiſſe dictum Reuerendum Cancellarium, quatenus prædictas citationes, & alia procedimenta per eum facta, & dictos Virgarios reuocaret, prætendendo pignoramentum prædictum legitimè factum fuiſſe, in executionem præcedentis mandati, & de illorum validitate, non poſſe dictum Admo. Reuerendum Cancellarium cognoſcere, obſtantibus Regijs Priuilegijs, Sereniſsimorum Regis Petri Secundi. Dat. Barcinono die 26. Iulij 1380. Martini, dat. die 15. Ianuarij 1401. Ildefonſi, die 24. Auguſti 1444. & 20. Auguſti 1453. in fauorem dictorum Conſulum, & Conſulatus. Attento etiam, licet in dictis, & præcalendaris priuilegijs, fuerit conceſſa iuriſdictio Conſulibus dictæ Logiæ, cognoſcendi de cauſis, & factis, & negotijs maritimis, & mercantilibus, priuatiuè ad Regios Officiales, & Miniſtros: quia tamen ex illis, aut alias non conſtat, fuiſſe dictis Conſulibus elargitam, aut conceſſam facultatem, procedendi per modum Ordinationis, ſuper factis, & negotijs maritimis, & mercantilibus. Imò illam Conſiliarijs Ciuitatis Barcinone competere, aut ſaltim per illos ſolitam eſſe exerceri, non verò per dictos Cõſules, & ſic mandatum prædictum, per Conſules Logiæ contra perſonas, eis non ſubditas, onus graue, & hactenus inſolitum, & nunquam impoſitum, imponendo, fieri non potuiſſe, neque executionem inde emanatam, contra Proceres prædictos, maximè in inſtrumentis illorum Officij eam incipiendo. Conſtat præterea dictum Reuerendum Cancellarium, ad inſtantiam dictorum Procerum, contra dictos Virgarios, & Syndicum non proceſsiſſe, ſed cognitionem alicuius facti maritimi aut mercantilis, ad iuriſdictionem dictorum Conſulum, iuxta Regia Priuilegia prædicta pertinentis. Sed ſolum cognoſcere voluiſſe

iuiſſe, inſtantibus Proceribus dictæ Confratriæ, de nullitatibus, & exceſsibus dictorũ mandati, & executionis, quæ facta fuerunt extra caſum ſuæ iuriſdictionis, & cum partis inſtantiæ grauamine. Hijs, & alijs meritis proceſſus atentis, & alias præſtito prius Iuramento per omnes Regiæ Audientiæ Doctores, qui in præſentis dubij declaratione interfuerunt, iuxta formam Cõſtitutionis fuit conclusum, quod declaretur, per dictum Reuerendum Cancellarium non fuiſſe, nec eſſe contrafactum Priuilegijs, nec ordinationibus Logiæ Matis prædictis.

M. I. Magarola Regens.

Verba ſunt formalia dictæ prouiſionis, ex quibus deducitur. Iure Regaliæ ſtatutum eſſe, interpretationem Regiorum Priuilegiorum, ad Regem expectare, cum ei ſolum licitum ſit ea concedere. pluribus relatis, noſter Fontanella tom. 1. deciſ. 172. n. 6. ſeu ad eum, ad quem ſpeciali conceſsione Regia, & indiuidue expectar. veluti
23

24 Baiulo Generali Cataloniæ conceſſa eſt Regalia, quod in ſuo Regio Conſilio, per Regios Conſiliarios Aſſeſſores, cognoſcatur de validitate, & interpretatione Regiorum Priuilegiorum, ex particulari Pragmatica. Dat. *En el Pardo*, die 5. Decemb. 1617.

25 Sereniſsimi Regis Philipi, quæ eſt Regiſtrata in Baiulia Generali, in lib. intitula. Priuilegio 4. fol. 74. in, & cum qua, expreſsè prohibet, ne cauſæ vertentes in Baiulia Generali, euocentur ad Regiam Audientiam, prætextu, quod agatur de interpretatione Regiorum Priuilegiorum. quia concedit Aſſeſſoribus Baiuliæ Generalis, quod de illis cognoſcant, quod confirmatum fuit, cum alia Pragmatica, dat. *Madrid*, die 11. Iulij 1630. Regiſtrata in Baiulia Generali in libro intitula. priuilegio. 5. fol. 32.

26 Quoties verò no n agitur de interpretatione Regij Priuilegij, ſed de facto eueniente circa illud, tunc inferiores Iudices poſſunt de eo cognoſcere, Bal. in c. 1. apud quem, vel quos fœudi controuer. in vſib. fœudo. Antun. de Buttio in cap. cum veniſſent de Iudicijs.

27 Poſſunt etiam, de interpretatione Priuilegij, inferiores cognoſcere, ſi incidenter de Priuilegio fuerit oppoſitum, & de eo in vim exceptionis, replicando agatur, vt notant Abb. & Felin. in dicto c. cum veniſſent, vbi Decius, & communiter Scribentes Ioá. Garcia de Hiſpano. Nobil. gloſ. 1.

28 ſ. 1. n. 3. qui hoc declarat, dicens, quod hoc ſit intelligendum, quando agitur de intereſſe, aut commodo patriculari, quia tunc, non dicitur eſſe in dubio ius priuilegij, ſed ius partis. Bal. in l. hi qui. C. de appella. communiter legiſtæ in l. ex facto. ff. de vulga. Iacob. Callci. in extragrauato. Curi. c. 7. n. 8. verbo *Septuageſimo quarto*, allegati per

29 Cancer. 3. tom. variar. c. 3. de priuile. n. 147. qui expreſsè n. 165. atteſtatur, quod illud, quod ſupra dictum eſt, pro regula Regaliæ Superioris, videlicet. Solum Regem poſſe declarare ſua Priuilegia, hoc eſſe dicendum etiam, de confirmatione facta per Regem. quia facta confirmatione, ſolum poteſt Rex cognoſcere in forma ſpecifica cum habeat dicta confirmatio,

30 vim priuilegij, ex ſentẽtia Abba. poſt gloſam, in c. de confirmatiunibus, & ibi Deci. & alij. de confirma. vti. vel inuti. Felinus in c. cum veniſſent n. 3. de Iudi. Angel. In l. ex facto, ff. de vulga. Caualca. deciſ. 4. n. 35. p. 2. nec alienum erit, dicere, quod cum ordinariè

31 in Priuilegijs confirmatiuis, ſoleat apponi illa clauſula, *Quatenus eſt in vſu* ſi Priuilegiũ exhibeatur coram Iudice inferiori ordinario, & per partem

apponatur

apponatur defectus Priuilegij, eo quod non erat in vſu tempore confirmationis, poterit Iudex inferior, cognoſcere de illa qualitate,ſi erat in
32 vſu,aut non. quia tunc principaliter non agitur de validitate,vel inualiditate,ex defectu iuriſdictionis, ſeu volũtatis Regis,ſed de mero facto,ſi ita erat tempore confirmationis.quia illa verba *Quatenus*, ſunt limitatiua, non
33 voluntatis,ſed facti ipſius partis.& ſic facit confirmationem Priuilegij limitatam, & reſtrictam ad vſum præcedentem,cum omnibus ſuis qualitatibus, & conditionibus, vt ex Barto.in extrauagan.ad reprimendum. verbo *Prout* ex alijs refert Caſſanate cõ.43. n.89. quia ex prædictis verbis, appa-
34 ret, Regem nil de nouo voluiſſe donare. notant Doctores in c. ex frequenti ex.de conſti. c.quia diuerſitatem de cõceſſio.præben.Gaili.Practica.obſer.lib.1.obſer.1.facit, quod tradit Rota Marchiæ deciſ.14.per totam vbi dicit.quod fundans ſe, in confirmatione,debet probare factũ. de hoc igitur cognoſcit Iudex inferior, non verò de ſubſtantia, & valore Priuilegij.

Eſt igitur ſciendum, quod illud di-
35 citur eſſe de ſubſtãtia,& eſſentia Regaliæ interpretandi Regia Priuilegia,quãdo apponitur aliquis defectus, ſeu vicium illius,veluti,quod non ſit expeditum in debita forma, vt tradit Garcia de Hiſpano.Nobili.gloſ.1.§.1. n.4. vel quando ex immunitate, ſeu exemptione in eo conceſſa, aliquod præiudicium Fiſco infertur. gloſ. in c.reſcripta 25.q.2. Bal.in l.neque dãpnoſa,C.de precib.imper.offer.& ibi Ioan.de Platea.

Secundò dicetur etiam principali-
36 ter de Priuilegij ſubſtantia tractari, quãdo agitur de verbis illius,& verò ſenſu, ac diſpoſitione.Bal.Ioan. Andre. & Felin. in c.cum veniſſent de Iudicijs.

37 Tertiò,dicitur etiam,principaliter reſpicere ſubſtantiã Priuilegij,quando eſt dubium,an Princeps fuerit legitimè, ac veridice, informatus de cauſis,ob quas motus fuit ad illius cõceſsionem,videlicet,an cauſæ ſint veræ,aut falſæ. quæ Regi narrata fuerunt.

38 Quartò, ſi agatur de perpetuitate, vel temporalitate illius, iuxta Priuilegij tenorem,etiam dicetur, hoc caſu,ad Regem pertinere illius declarationem,non verò ad ordinarios.Ioan. Garcia dicta gloſ.1.§.1.n.7.

Ex prædictis infertur, quod licet
39 de Nobilitate,ſeu militia alicuius,veluti,quod declaretur Miles,ſeu Nobilis, principaliter non poſsit cognoſcere, niſi Rex, & eius Conſilium, ſi verò incidẽter in aliqua cauſa agatur de Nobilitate alicuius, coram aliquo
40 Iudice ordinario tunc talis Iudex poterit de Militia cognoſcere, ſeu de Nobilitate, reſpectu illius particularis,ex l.quoties, C. de Iudici. vbi Iudex, qui principaliter de ſtatu cognoſcere non poteſt,cognoſcit incidẽter,ibi,*Nil prohibet quo minus apud eum quoque,qui alicqui ſuper cauſa ſtatus,cognoſcere non poteſt,diſputatio terminetur.* Textus optimus in l.1. C.de ordi. Iudicio.ibi,*Quoniam non de ea, ſed de hæreditate pronũciat*.Barto in dicta l.quoties, & alij inmenſi.

41 Hæc autem Regalia interpretandi Regia Priuileg.& leges,& in hoc principatu poteſt communicari in Curijs generalibus quo ad Conſtitutiones, & capitula Curiatum provt fuit communicata Deputatis Cataloniæ in Curijs anni 1599. c.39. cum quo fuit
42 conceſſa facultas, Deputatis,& Auditoribus computorum, interpretandi capitula dubia Curiarum circa Generalitatem Cataloniæ.ita quod, interpretatio per eos facta vna vice, ſit facta ad omnes caſus ſubſequentes. quia Regaliæ etiam Superiores in

Curijs

Curijs generalibus poſſunt communicari. Mier. cola. 11. cap. *Lee cauſes de lee Viudee*. Anton. Oliba de iure fiſci, cap. 6. num. 4. vbi ait quod Rex cum Curia habilitat non habiles, incapaces facit capaces ad Regalias obtinendum.

SVMMARIVM.

Nundinarum conuocatio, & celebratio eſt de Regalys, n. 1.

Forum venalem quis facere poteſt, n. 2.

Nundinæ, & mercatus, publicæ vtilitati interſunt, n. 3.

Nundinarum edictum ab Imperatoribus, num. 4.

Nundinarum tempore Res, & Perſonæ ſolent eſſe ſub ſecuritate. n. 5.

Nundinæ, & mercatum differunt, numero 6.

Mercatus quid ſit, n. 7.

Nundinæ quæ dicantur, n. 8.

Regalia nundinarum, in quo conſiſtat, num. 9.

Venientes ad nundinas, à quibus ſint exempti, n. 10.

Mercatus, an requirat licentiam Regis, num. 11.

Commertia hominum, ſunt de iure gentium, n. 12.

Merces quando ſint ſecuræ. n. 13.

Regalia nundinarum, non eſt de ſuperioribus, n. 14.

Regalia nundinarum, eſt præſcriptibilis, num. 15.

Nundinæ, an poſſint fieri, ſine Principis licentia, n. 16.

Nundinarum dies, qualiter ſit mutandus, num. 17.

Dies mercatuum, an, & quo modo mutari poſſit, n. 18.

Mercatus non regulantur ſicut nundinæ, ſeu Feriæ, n. 19.

Mercatus particulares poſſunt mutari, ſine Principis licentia, n. 20.

Feriæ, à quibus obtentæ cenſeantur, num. 21.

Feriæ, qualiter celebrentur Florentiæ, num. 22.

Securitas data cenſetur eundo, & redeundo, n. 23.

Ciuitas Barcinone, habet guidaticum victualium, n. 24.

Guidaticum victualium Ciuitatis Barcinone, quo tempore duret, n. 25.

Guidaticum, non habet locum in executione cenſualium, & violariorum, num. 26.

Guidari prohibentur de iure Cataloniæ, obligati pro cenſualibus, & violarijs, num. 27.

Guidari, an poſſint obligati cum obligatione guarentigia, n. 28.

Guidatici Priuilegio, an poſſit renunciari, n. 29.

Guidatico renuncians cum iuramento, an poſſit poſtea eo vti, n. 30.

Tertius non poteſt alteri præiudicare, num. 31.

Securitas Feriarum publicum inſpicit commertium, & commodum. num. n. 32.

Mercatus in quo loco celebrandi, numero 33.

Conſules, ſeu Iurati aſsignant locum ad mercatum, n. 34.

Conſulibus quæ expectant pro Vniuerſitate, n. 35.

Nundinæ obtentæ, intra quod tempus exequendæ, & ſequen, n. 36.

Decennio amittitur gratia obtinēdi nundinas, ſi non exequatur, n. 37.

Renocari, an poſsit Priuilegium nundinarum, n. 38.

Princeps quando remaneat obligatus, numero 39.

Contractus quando dicatur onerosus, num. 40.

Priuilegium Militare, an poſeit reuocari, num. 42.

Digitized by Google

Cap. 42. De Regalia Nundinarum.

EST, & de Regalijs
Regi expectantibus,
1 in dictio nundinarũ,
namque nundinæ,
ſine Regis licentia
fieri non poſſunt,
atteſtatur hoc Marqui.in vſarico.hoc
quod iuris eſt ſanctorum, fol.310.
2 pag.2. eſt Tex. expreſſus in l.1. ff.de
nundi. iuncta gloſ. verbo *a Principe*,
vbi ait Acurtius,quod nemini priua-
to licet,habere forũ in ſua Villa, ſeu
Caſtro,ſine Principis licentia. Publi-
cæ autem vtilitati multum, valdeque
3 condicere nundinas. & mercatus ap-
paret ex gloſ. in l. vni. C. de nundi.
verbo *Locorum*, vbi atteſtatur Acur-
tius,quod ex nundinis loca incraſſan-
tur, & experientia tanquam mater,
& magiſtra atteſtatur, ad publicum
cõmertium, victum,& veſtitum pro-
4 deſſe, ad quam publicam vtilitatem,
attendentes Valens & Valentinianus
ad Probum Præfectum Prætorium
reſcriptum miſerunt, quod refertur
in l. vni. C. de nundin. in quo ex-
preſsè, ad excitandos animos homi-
num, ſtatuerunt. quod vbicunque ſit
5 indulta facultas à Principe habendi
nundinas, ſiue mercatus, homines,
& merces ſecum deferentes, ſint a
quacunque moleſtia iudiciali, & ex-
6 traiudiciali ſecuræ. eſt tamen ad-
uertendum, quod eſt differentia in-
ter mercatum, & feriam. quia mer-
catum intelligitur de ordinario, ſiue
quotidiano,ſiue alternatiuo, quod ſo-
let eſſe aliquibus diebus ſingulis eb-
7 domadibus,in aliquibus Ciuitatibus,
& Villis,Feria autem,illa eſt,quæ ſe-
8 mel,aut bis in anno,in Ciuitate, ſeu
Villa celebratur, quam differentiam
ex Baldo, ex l.vni. C. de ferijs refert
Gregor.Lopez ad l.3.Titu.7.parti.5.
9 gloſ.1.& hæc eſt, quæ conſtituit Re-
galiam. iuxta tradita per Theſaur.
deciſ.264.per totam, Camil. Borrel.
de Regis Catolici præſtantia c. 36.
per totum Nata conſ.511. & 512.
num.4.& 5.volum.3. Petrus Gregor.
in Sintagma. iur.lib.25.cap.3. num.3.
& 4.Marc.deciſ.513.volum.2.& 415.
10 eo quia continet non ſolum liberta-
tem congregandi, ſed etiam aliquo-
rum iurium, ſiue impoſitionum, à
quibus ſolent eſſe exempti,venientes
ad nundinas generales diebus deſig-
natis.

Ex prædicta franquitatis ratione,
11 dicebat Bal.in dicta l. 1. C.de nundi.
quod ad huiuſmodi ordinaria merca-
ta celebranda,non eſt neceſſaria Re-
gis licentia. quia talia mercata, non
ſunt nundinæ, commercia enim ho-
12 minum,ſunt de iuregẽtium, l.ex hoc
iure,ff.de iuſti. & iur, Grego. Lopez
vbi ſupra, gloſ.4. faciunt tradita per
Theſau.deciſ 264.n.4.vnde infertũt.
13 quod priuilegium,ex dicta l.1. C. de
nundi. videlicet, quod merces, & eas
deferentes ſint ſecuri,à qualibet per-
turbatione iudiciali,aut extraiudicia-
li,non habebit locum, in deferenti-
bus merces ad mercata, ex relatis à
Grego. Lopez vbi ſupra.

14 Huiuſmodi autem Regalia,non eſt
de ſuperioribus, & ſic eſt conceſsibi-
lis,& per conſequens præſcripribilis,
eo modo,& forma,qua Regaliæ præſ-
cribũtur.iuxta ea,quę infra dicta ſunt,
15 in vſari.hoc quod iuris eſt ſanctorum
vbi de præſcriptione Regaliarũ, latè
tractatur,c.43.quod autem dictũ eſt.
16 nundinas non poſſe fieri ſine Princi-
pis licentia, idem dicendum eſt, ſi
dies deſtinata in Priuilegio, velit
17 mutari. quia diei mutatio ad Regem
pertinet quod ſecus eſſe dicebam ſi
eſſent mercatus ordinarij, non
18 enim indigent licentia Regis, vt
ſupra dixi, cum ſint de iure gen-
tium. & ſic in his, nec franquitatis
læſdarum

læſdatum conceduntur, neque guidatica obſeruantur. ex quibus dixi,
19 quod cum nobilis Raymundus de
Guimerà, qui dicitur dominus *de Cinradilla*, vellet mutare dies mercatuum
in ſuo loco petijt licentiam à Rege hoc anno 1638. prout vidi ſupplicationem, pro ſua parte datam in
Villa de Madrid. quam tranſmiſerunt huc vt relationem facerent, &
informarent, an in mutatione dierum, eſſet aliquod intereſſe. dixi.
20 quod non indigebat Regia licentia.
Tamen, quia ipſe acceſſerat ad eam
petendam, ligauerat ſuas manus, ex
traditis per Doctores, ad Titulum,
C.quando liceat ſine Iudice ſe vindicare, & Reſponſum fuit Regi. ex
mutatione dierum, ad mercatus celabrandos, nullum poſſe conſiderari
dampnum. & quod poterat ſua
Regia Maieſtas gratiam petitam concedere.

21 Licet autem ſetiæ obtétæ ſint à domino territorij, cũ reſpiciant vtilitatem, & commodum ibi habitantium,
cenſentur etiam ab eis obtétæ iuxta
tradita per Angel.in l.hæres abſens.
ff.de iudicijs. §.ſi quis tutelam, volum.3.vbi dicebat. quod Florentiniani
22 poſſunt conuenire venientes
ad nundinas Florentinas, quia nundinæ fauore Florentinorum celebrantur.Gregor. Lopez dicta l. gloſ.
fina. Prædicta autem ſecuritas, non
ſolum habet locum inuenientibus
23 ad nundinas, verum etiam in redeuntibus. quia ad ſecuritatem requiritur, vt vtroque tempore nemo vexetur ex venientibus, vt ex Bar. in
l.vlti. ff. de ſepul. viola. & ex l. qui
mittuntur.35. ff. ex quibus cauſis maio.refert.& ſequitur.Cãcer.3.p.varia.
c.3.n.388.

24 Noſtra verò Ciuitas Barcinone,
habet quoddam guidatici Priuilegium, non ſolum pro nundinis, ſed
etiam pro omnibus, & quibuſcunque
venientibus ad dictam Ciuitatem.
deferentibus merces, quod guidaticum
25 ſolũ durat per ſpacium viginti-quatuor horarum. quo tempore durante non poteſt quis capi, niſi in caſibus per me relatis vari.reſolu. c.vlti.de executione cenſualium à n.191.
cum ſequen.

26 Licet autem de iure communi, venientes ad nundinas publicas, cenſeantur guidati, in hoc Principatu
Cataloniæ, debitores ex cauſa cenſualium, & violariorum, qui ſe obligarunt in bonis, & in perſona, non
erunt guidati, quia ex conſtitutioni-
27 bus 2. 3. & 4. ſub titulo *de Diuerſos reſcrits, y elongaments*, eſt prohibitum,
tales obligatos guidare, vt in ipſis
conſtitutionibus legitur, & agnouit
Cancer.3.tom.variar. cap.7.nu.244.
& ſequen.Fontanen.tom.1. deciſ.233.
à num. 20. cum ſequen. & ſic tales
obligati venientes ad nundinas, non
erunt ſecuri, quin capiantur, imò
certum eſt, poſſe eos capi. & carceribus mancipari. quoaduſque debitum
ſoluerint.

28 In alijs verò obligationibus cum
ſcriptura tertij firmatis ex alijs contractibus, quam cenſualium, & violariorum, credo quod eis prodeſſet gui-
29 daticum cauſa nundinarũ, vel victualium, & licet aliquis in obligatione
per eum firmata, renunciauerit huic
guidatico, etiam cum iuramento, non
30 inde excluderetur à beneficio dicti
guidatici, Fontanella tom.1.deciſ.233.
n.20.ita tamen verum eſt, quod ipſe
obligatus, non poſſet illud petere,
propter iuramentum præſtitum, Cæ-
31 terum ad inſtantiam vniuerſitatis, cui
Priuilegiũ eſt conceſſum poterit obtineri relaxationẽ capti, & ſic vt cautius procedatur in fauorem debitoris
eſt procurandum, quod Syndicus
Ciuitatis inſtet relaxationem capti, vt aduertit noſter Fontanella dicta
deciſ.333. num. 22. quia renunciatio

debitoris,non potuit nocere Iuri vni-
uerſitatis.argumento Tex.in c. ſi di-
32 ligenti,cum ſimilibus,ex.de foro cõ-
petenti. illa enim ſecuritas in fauo-
rem vniuerſitatum,quibus feriæ con-
ceſſæ fuerunt , inducta eſt (vt dixi)
cui per tertium præiudicari non po-
teſt.Mier.ad conſti.Reg.Petri Tertij,
cola.6. Titu. de elonga.n.6. fol.309.
vnde Syndicus Ciuitatis Barcinone,
quæ præcipua habet guidatici Priui-
legia,reſpectu perſonarũ nõ deferen-
tium annonam ad eam , ſolet inſtare
captos relaxari expenſis ipſius Ciui-
tatis,vt refert Fontan. dicta deciſ.233.
num.20.

33 Mercatos verò celebrandos eſſe
in loco deſtinato a Iuratis, ſeu Cõſu-
libus, cum ad eos expectet deſignare
locum, non verò Baroni. reſolui ego
varia. reſo. cap.1. num.274. quia eo
34 quod Barones conceſſerunt , quod in
aliqua Vniuerſitate ſint Cõſules, ſiue
Iurati,& quod poſsint habere Conſi-
35 lium,in conſequentiam cenſetur. Ba-
ronem conceſsiſſe ea omnia iura,quæ
ratione adminiſtrationis, & annonæ
expediunt Villæ.ex Bar.in l.nulli.7.
36 ff.quod cuiuſq. vniuerſi.nomi. Felin.
in c.cum omnes n.11.de conſti. Ioan.
Gutier.de iuramen. confer.1.p. c.38.
num. 4. Hieronymus Portules ad
Molin. §. firma. num.134. Cancer.
3.tom.variar. cap.13.de iuri. caſtru. á
num. 283.

Sciendum eſt autem,quod qui ob-
37 tinuit Priuilegium habẽdi nundinas,
debet illud in executionem deducere
intra decennium.quia ſi intra dictum
tempus non fecerit,ius,& gratia cen-
ſentur expiraſſe.ex l. 1. ff. de nundi.
vbi ait Modeſtinus. *Nundinis impetra-
tis a Principe non vtendo qui meruit,de-
cennij tempore vſum amittit*, glo. in l.
falſo.C.de diuer.reſcrip.verbo *Finali*
Feli.in c.cum acceſsiſſent, num.25.de
conſti.& ibi Abb.n.6. Bar. in l.cita-
tio. alias locatio,§.earum rerum n.3.
ff.de pbbli.& vecti.Gaili.lib.2.obſer-
uatio.c.60.n.1.

38 Sed quæro.an conceſſo Priuilegio
habendi nundinas, poſsit illud reuo-
cari.cui dubio reſponderi poterit ex
traditis per Sixtinum de Rega. lib.1.
c.6.à n.3. conſtituendo differentiam,
an priuilegium conceſſum ſit ex me-
ra liberalitate, & gratia,an verò con-
ceſſum fuerit in vim pacti interue-
niente pecunia,aſſerendo . quod ſi in
vim Priuilegij Regaliarum, cõceſsio
libere fuerit facta,poteſt à conceden-
te,libere quandocunque voluerit re-
uocari,ex Decio con.286.n.4. Bellon.
con.28.n.10.Rollan.con.13.lib.3.n.3.
& 11.Gabriel.communi. opinio lib.3.
titu.de iure quæſito non tollen. con-
clu.7.n.1.Craueta de antiqui.tempo.
par.1.§.1. num 55. Sacio in l. 1. n.25.
ff.de legib Si verò talis Regaliæ con-
ceſsio fuerit facta in vim pacti , non
poterit reuocari Bal. in l. qui ſe pa-
tris,colum.penul.verbo *Sed hec ſcias*,
C.vnde liberi Caſtren.in l.digna vox
num.6. verbo *In contrarium*. C.de le-
gib. Afflic. deciſ.128. num.10. Deci.
con.689.num.5.Nata conſ.569. n.11.
tom.4.Tapia.in l.final.2. parte, §.9.
in princi.& num.10.in fine.ff.de con-
39 ſti. Princi. quia vt ſepius dictum eſt,
Princeps ex contractu remanet obli-
gatus.Ex Bar.Bal. circa Salice. Ioan.
Igne.in l.donationes,quasdimus,C.de
dona.inter.vir.& vxor.Bal.in cap. 1.
num.17.de allo.Arani.in cap. quære-
lam num.13.ne Prælati vices.in mol.
In verbo *Et per prædicta patet*,de con-
ſtit. Craueta de antiquitat. tempore,
parte 1..§.1.num.53 Roma.conſ 436.
num.18.Alex.con.216.num.16. & ſe-
quen. lib.1. Deci.404. num.8. Nata
40 conſ. 106. num.42. Maximè ſi pe-
cunia interuenerit . quia tunc con-
tractus eſt onerosus, & conceſsio
non eſt gratioſa , indeque Priui-
legium pecunia emptum,non poteſt
abſolutè à Principe reuocari. vt
refert

refert Belluga in Speculo Princi. Rubri. 36. §. graue damnum n. 8. circa finem, reſpondens illis, qui dicebant poſſe reuocari, moti ex Tex in l. titius, ff. de obſequijs, interpretando eam, & reſumendo, Priuilegia conceſſa cum interuentu pecuniæ, non poſſe reuocari. cum cauſa verò iuſta
41 reuocare poſſe Principem, reſoluit ibidem dictus Belluga, nu. 9. confirmās, ex l. fina. C. ſi. cõtra ius vel vtili. pub. c. quæ in Eccleſiarum de conſtitu. Ludoui. Roma. conſ. 436. quem allegat Cancer. tom. 3. variar. cap. 4. de priuile. num. 425. Maximè in Catalonia, vbi Priuilegia licet gratuita ſint, in vim tamen contractus cenſentur, eo quod in Curijs generalibus per Sereniſsimos Reges confirmentur Notarij ſtipulatione interueniente. vt refert doctiſsimus noſter Fontanella de pac. nuptia. tom. 1. clau. 4. gloſ. 11. par. 2. num. 36.

Prædictam verò reuocationem nō ſolum ab eo, qui conceſsit, ſed etiam ac ſucceſſore fieri poſſe probat Sixtin. dicto cap. 6. num. 7. ex cap. ſi is cui de præben. in 6. Cin. Alberi. in dicta l. digna vox C. delegi. Rollan. à Valle dicto conſ. 13. num. 8. Afflic. decis. 128. num. 11. in fine, Nata. conſ.
42 657. Inde etiam ex ſupradictis infertur, quod Priuilegium conceſſum perſonis Militaribus de quo memini ſupra cap. 40. à num. 48. quod non poſsit Fiſcus Regius facere inſtantiam ex ſe contra eos, In caſibus in quibus poteſt eſſe inſtantia, quod eſt in Pragmatica Regis Ferdinandi. cap. 5. ſub titulo de acuſacions. libro 9. Pragmati. de quo tractat Anton. Oliba de actio. tom. 1. lib. 5. ad 5. pœnales, Cancer. 3. par. variar. cap. 4. de Priuilegijs num. 430. cum ſequen. & noſter Fontanella tom. 1. decis. 138. per totum vbi videtur non ſibi aplaudi, eo quod, videatur tale Priuilegium Magnam delinquendi ocaſionem præbere, cum delicta forſan remaneant impunita. non poterit à Rege reuocari. quia cenſetur factum in vim contractus cum ex tenore dicti Priuilegij apparet, illud fuiſſe conceſſum in præmium ſeruiciorum Militum, & Nobilium. quo caſu, ex cauſa contractus Priuilegium datum cenſetur, vt ex Bar. in l. quod ſemel, ff. de decre. ab ordi. fien. & in l. omnes Populi, ff. de iuſti. & iure. tradit noſter Fontanella de pactis nuptia. tom. 1. clauſul. 3. gloſ. 2. num. 12. aſerens, hoc idem aſetere Nata. conſ. 65. num. 10. Tiraquel. in l. ſi vnquam verbo *Donatione largitus*, n. 14. Surd. conſ. 419. num. 33. lib. 3.

Quibus autem caſibus reuocari poſsit Regaliarum conceſsio, & quibus modis Regaliæ vſus amitatur, refert Sixtinus dicto cap. 6. à num. 8. lib. 1. vbi latè.

S V M M A R I V M.

R*egaliarū prima Regula traditur, n. 1.*

Præſcriptibile eſt illud, quod eſt conceſsibile, n. 2.

Regaliæ aliæ ſūt cōceſsibiles, aliæ nō, n. 3

Præſcriptio Regaliarum fundatur in hoc Vſatico, n. 4.

Vſaticus iſte declaratur, n. 5.

Princeps ſecularis non poteſt diſponere in præiudicium Eccleſiæ, n. 6.

Sanctorum *verbum, in hoc Vſatico quid ſignificet, n. 7.*

Sanctorum *nomen, quandoque ſignificat Maieſtatem rerum, n. 8.*

Muri, & portæ Ciuitatis dicuntur Sanctæ, n. 9.

Regaliæ, propter granditatem earum dicuntur Sanctæ, n. 10.

Præſcriptionum tempora, quæ ſint, n. 11.

Præſcriptiones decem, & viginti annorū ſunt ſubblatæ in Catalonia, n. 12.

Præſcriptiones in Catalonia, quæ remanſerint, n. 13.

Regia iura, qualiter adquirantur, n. 14.

Regia iura ei adherent, & non dicuntur tranſire in eum, n.15.

Rex an poſsit à *ſe abdicare iura Regia, num.16.*

Rex ſe iugularet, ſi iura à ſe abdicaret, num.17.

Iurium Regiorum, inferior eſt incapax, num.18.

Iura Regia an poſsint concedi, n.19.

Iura Regia quando dicantur conceſſa, num.20.

Mero Imperio conceſſo, an conceſſa dicantur Regaliæ, n.21.

Verba generalia, non comprehendunt Regalias, n.22.

Regaliæ quibus verbis conceſſæ dicantur, num. 23.

Regaliæ quando conceſſæ dicantur, ex verborum extenſione, n.24.

Clauſula hec Omnes Regalias, *quas cõprehendat, n.25.*

Regalia conceſſa, an cumulatiuè, an priuatiuè cenceatur data, n.26.

Cumulatiuè quando conceatur aliquid datum, n.27.

Quintum quando conceſſum, ſeu retentum dicatur, n.28.

Quintum an reſeruatum dicatur, n.29.

Rex quando concurrat cum vaſſallis, in perceptione impoſitionum, n.30.

Quintum per quæ verba dicatur remiſſum num.31.

Verbum Tota, *quid ſignificet, n.32.*

Verbum Tota, *an ſignificet remiſsionem dandi compotum, n.33.*

Cumulatiuè dicitur conceſſum in generali conceſsione, n.34.

Creatio Ciuium, Mercatorum, & aliorum cenſetur data cumulatiuè, n. 35.

Merum Imperium eſt de Regalijs, n.36.

Regaliæ quo modo concedantur, n. 37.

Regaliæ expreſſæ, datæ cenſentur, non aliæ, n.38.

Regaliarum interpretatio ſtrictè fienda, num.39.

Regalijs certis expreſsis, cum clauſula generali ſequenti, quæ comprehendat, num.40.

Regaliarum conceſsio per quæ verba inducatur, n.41.

Regaliarum quot ſint ſpecies, n.42.

Regalias ſupremas, an poſsit Rex à ſe abdicare, n.43.

Regaliæ adquiruntur præſcriptione, n.44.

Regaliæ qua præſcriptione adquirantur, num.45.

Inmemorialis præſcriptio, quæ dicatur, num.46.

Præſcriptio inmemorialis, an ſit præſtantior centenaria, n.47.

Centenaria poſſeſsio, an includatur ſub inmemoriali, n.48.

Inmemorialis præſcriptio quid requirat, num.49.

Inmemorialis probata per teſtes, corruit, ſi apparet de initio per titulum, n.50.

Titulus quando probet initium, n.51.

Initium probatur ex titulo habente diem, menſem, & annum, n.52.

Inmemorialis præſcriptio, quando non habeat locum, n.53.

Præſcriptio inmemorilis quid ſit, n.54.

Præſcriptio inmemorialis, quæ dicatur, num.55.

Titulus non eſt exhibendus, ſi inmemorialis poteſt probari per teſtes, num. 56.

Initium quo modo oſtendatur, præiudicat inmemoriali, n.57.

Titulo apparente, inepte agitur ex inmemoriali, n.58.

Inmemorialis poſſeſsio, quando non conſideretur, n.59.

Titulus defectuoſus, corruit præſcriptionem, n.60.

Præſctiptio inmemorialis inducit titulum, omni exceptione maiorem, n.61.

Titulus quando ex poſſeſsione inducatur, num.62.

Titulus præſumptus, quando ceſſet, n.63.

Regaliæ, quæ non ſint comunicabiles, num.64. vſque ad n.84.

Regalia comunicabiles, n.84. vſque ad num.100.

Regaliarum conceſsio, regulatur à tenore Priuilegij, n.101.

Regalia

Regaliæ ad quirũtur præſcriptione, n.102.

Præſcriptio inmemorialis, qualiter allegenda n.103.

Præſcriptionis allegatio, confirmatur, num.104.

Teſtes deponentes ſuper inmemoriali, cuius ætatis debeant eſſe, n.105.

Teſtes ſuper inmemoriali, qualiter deponere debeant, n.106.

Memoria teſtium ſuper inmemoriali, à quo tempore requiratur, n.107.

Memoria, quando incipiat, n.108.

Doli capax, quando quis ſit, n.109.

Teſtes ſuper inmemorali, qualiter deponere debeant, n.110.

Præſcriptio inmemorialis, quando probetur ex dictis teſtium, n.111.

Teſtes ſuper inmemoriali, qualiter deponere debeant. Iuxta deciſionem Seraſini, n..112.

Teſtes ſuper inmemoriali, an teneantur dicere, ſe non audiuiſſe contrariũ, n.113.

Præſcriptio inmemorialis; quando dicatur plene probata, & ſequen. n.114.

Inmemorialis præſcriptionis probatio, vnde habuerit initium, n.116.

Seraphini deciſioni reſpondetur, n. 117.

Præſcriptio inmemorialis, an poſsit probari per inſtrumenta, n.118. & n.119.

Præſcriptio inmemoralis, per inſtrumenta qualiter probetur, n.120.

Iura qualiter præſcribantur, n.121.

Scientia officialium an ſufficiat, ad præſcribendum contra Regem, n.122.

Inmemoriali præſcriptione probata, in iuribus præſcriptis; non requiritur probare ſcientiam illius, contra quem præſcribitur, n.123.

Scientia officialium Regiorum, ad præſcribendũ contra Regem, qualiter attendatur, n.124.

Quinti ius, an ſit præſcriptibile, n.125.

Inmemorialis præſcriptio, an locum habeat contra quintum, n.126.

Poſſeſsio requiritur in præſcriptione inmemoriali, n.127.

Eſſeſsio, an detur cõtrà ius quinti, n.128.

Quintũ eſt de ſuperioribus Regalijs, n.129

Poſſeſsio aufertur ex hoc Vſatico, n.130.

Regalia iura an præſcribantur, & quomodo, n.131.

Inmemorialis poſſeſsio, & quadragenaria cum titulo, an æquiparentur, n. 132.

Titulus qualis inducatur ex poſſeſsione inmemoriali, n. 133.

Vſatici huius ſenſus declaratur, n.134.

Vſaticus iſte, an admittat poſſeſsionẽ inmemorialem, n.135.

Inmemorialis poſſeſsio, an habeat locum in hoc Vſatico, n.136.

Regaliæ quando dicãtur reſeruata, n.137

Poſſeſsio quotuplex ſit, n.138.

Vniuerſitates qualiter recipiant impoſitiões, n.139.

Præſcriptio requirit poſſeſsionem naturalem, & ciuilem, n.140.

Vniuerſitates recipientes impoſitiones, poſſident pro Rege, n.141.

Vniuerſitates quare non præſcribant quintum, n.142.

Inmemorialis præſcriptio, an locum habeat in quinto, n.143.

Rex, & vniuerſitates ſimul poſsident impoſitiones, n.144.

Vniuerſitates ſunt ſociæ Regis, in exigendis impoſitionibus, n.145.

Socius contra ſocium, nec inmemoriali tempore præſcribit, n.146.

Præſcriptio non currit inter conſocios, durante ſocietate, n.147.

Vniuerſitates an poſsint ſe tueri à ſolutione quinti, n.148.

Præſcriptio in Catalonia, an poſsit allegari contra quintum, n.149.

Curia Generalis qualiter congregentur in Catalonia, n.150.

Curiæ Generales, in anno 1599. petijt remiſsionem quinti, n.151.

Vniuerſitates petentes remiſsionem quinti, ſibi præiudicarunt, n.152.

Tranſigens ſuper delicto, an cenceatur illud confiteri, n.153.

Confeſsio delicti, qualiter inducatur, ex petitione remiſsionis, n.154.

Vniuerſitates in Catalonia, quare non ſint exempta à quinto, n.155.

Præſ-

Præſcriptio in Catalonia, quare non habeat locum in quinto, n. 156.
Quintũ, quando non eſſet ſoluendũ, n. 157.
Præſcriptionis tempus, in rebus patrimonialibus, n. 158.
Inpræſcriptibilia quomodo fiant præſcriptibilia, n. 159.
Caſtrorum iura, an præſcribantur, n. 160.
Iura Caſtrorum, an ſint præſcriptibilia, num. 161.
Patrimonialia, quo tempore præſcribãtur, num. 162.
Præſcribi quo tempore poſsint bona fiſcalia, n. 163.
Bona fiſcalia quotuplicia ſint, n. 164.
Bona patrimonialia fiſci quæ ſint, n. 165.
Quintum eſt effectus Regaliæ, n. 166.
Superioritatis ius præſcribi non poteſt, num. 167.
Exceptionis ope deducuntur, quæ non poſſunt in vim actionis, n. 168.
Quintum quando non ſit ſoluendũ, n. 169.
Præſcriptionis aliqua remiſsiue traduntur, n. 170.
Merum Imperium an præſcribatur, contra Regem, n. 171.
Immemorialis præſcriptio an ſit ſublata in Catalonia, n. 172.
Vſaticus iſte an tollat præſcriptionem immemorialem, n. 173.
Immemorialis præſcriptio quæ dicatur, num. 174.
Merum Imperium in Cathalonia an præſcribatur, n. 176.
Merum Imperium an conceſsibile, n. 177.
Merum Imperium qualiter conſideretur, num. 178.
Merum Imperium quid ſit, n. 179.
Barones multi habent merum Imperium, num. 180.
Euocatio cauſarum fit ex mero Imperio, num. 181.
Criminales cauſæ qualiter euocẽtur, n. 182.
Rex concurrit cum Baronibus in exercicio meri Imperij, n. 183.
Merum Imperium quãdo dicatur in præſcriptibile, n. 184.
Baro qualiter adquirat merum Imperium, num. 185.
Merum Imperium qualiter competat Regi, n. 186.
Merum Imperium quãdo dicatur in præſcriptibile, n. 187.
Merum Imperium quomodo præſcribatur, num. 188.
Merum Imperium ſecundum Vſaticos an ſit inpræſcriptibile, n. 189.
Merum Imperium habet duas ſignificationes, n. 190.
Præſcriptio octogenaria in quibus locum habeat, n. 191.
Patrimonialia quo tempore præſcribantur, num. 192.
Barones qualiter adquiſierint merum Imperium, n. 193.
Territorium habentes, qualiter præſcribãt merum Imperium, n. 194.
Merum Imperium eſt conceſsibile, n. 195.
Iura Regia non conſiſtentia in Regalijs, qualiter præſcribantur, n. 196.
Amortiſatio quando locũ habeat, n. 197.
Amortiſationis ius an ſit præſcriptibile, num. 198.
Amortiſandi ius quo tempore præſcribatur, n. 199.
Amortiſandi ius contra fiſcum, quo tempore præſcribatur, n. 200.

Cap. 43. De Regalia Vſatici. Hoc quod Iuris eſt Sactorum, & de Præſcriptione Regaliarum.

1 REgalias in præſcriptibiles eſſe, Regula eſt ordinaria. ſed cum nulla ſit regula tam generalis, quæ ſub ſe non habeat aliquam
2 exceptionem, ſeu limitationem. Tum, & cum ſit principiũ in materia præſcriptionum, vt ſupra dictum eſt. quod ea quæ ſunt conceſsibilia, ſunt præſcriptibilia, & ex ſupra traditis reſolu-
3 tum ſit, aliquas Regalias, tanquam cõceſsi-

ceſsibiles fuiſſe a Regibus ſubditis ſuis
conceſſas. Ideo, quæ Regaliæ poſsint
preſcribi, & quo tempore, & quo mo-
do inferiores a Principe eas habeant
adquiſitas, & quomodo eas adquirere
potuerint, hoc capite referam. de mo-
do adquirendi ius Regaliæ per præſ-
criptionem, tradit Sixtinus de Rega-
lij. lib. 1. c. 5. a n. 1. cum alijs.

4 Pro principio huius Regaliæ, quæ
(quo ad nos attinet) fundatur in hoc
vſatico. *Hoc quod Iuris eſt Sanctorum.*
quem vſaticum, Calicius in gloſa il-
5 lius, & commentario, vult, intelligi
etiam de rebus Eccleſiaſticis. eo quod
in hoc vſatico legatur illud verbum
Sanctorum, quod idem ateſtatus fuit
6 Marqui. in principio. Sed decipiũtur.
quia circa res Eccleſiæ non poteſt
Princeps ſecularis quidquã ſtatuere.
quod ſenſit Iacobus de Monteiudaico
ad dictum vſati. in principio. Nec ob-
ſtat verbum illud *Sanctorum* quia non
7 ex hoc verbo infertur. vſaticum hunc
loqui de rebus Eccleſiæ, ſed de rebus
quæ Regem tangunt, in ſua ſuprema
ſoberania. & ſic Iura illa ſub nomine
8 *Sanctorum* compræhendit. ſicuti San-
cti nominãtur muri Ciuitatis. & portę,
9 vti eas appellauit Iuſtinianus. §. ſanctæ
quoq. res inſtI. de rerum diuiſio. quaſi
velit innuere granditatem. & excellẽ-
tiam iurium Regiorum, quæ nos Re-
galias appellamus. ſiue Sanctorũ, prop
10 ter earum firmitatem. Iuxta Acurſij
interpretationem in dicto §. verbo
Sanctas. vnde de illis ſuperioribus iu-
ribus Regalibus loquitur dictus vſa-
11 ticus, reſpectu Præſcriptionis. Igitur
in materia præſcriptionis ſciendum
eſt, quod licet de iure communi, eſſent
præfinita diuerſa tempora ad præſcri-
bendum, vt conſtat ex titu. C. de præſ-
crip. longi temporis pro libertate. C.
de longi tempo. præſcrip. 10. vel 20.
anno. C. de præſcrip. 30. vel 40. anno.
12 C. de quadriennij præſcrip. Hæ om-
nes præſcriptiones decem, & viginti
annorum, extenſę ſunt ad tempus tri-
ginta annorũ. hoc ateſtatur Marqui.
in hoc vſati. fol. 309. & in vſati. *omnes*
13 *cauſæ* titu. de preſcrip. Preſcriptiones
vero, quæ ſunt minores decem anno-
rum. perdictum vſaticum *omnes cauſæ*
non ſunt ſubblatę vt ex practicis ob-
ſeruat Canc. tom. 1. var. c. 15. de præſ-
criptio. a n. 3. & tom. 3. vari. cap. 4. de
ſeruitu. n. 47. & 48. ex quibus rema-
net. quod in Catalonia, ſolum rema-
nent præſcriptiones a decem annis
infra, & triginta, & quadraginta. qua-
rum curſus ad præſcribendas Rega-
lias nõ ſufficit. Oliba ad vſati. Alium-
14 namq. c. 6. volens agere, de rebus Ce-
ſaris quæ præſcribuntur, in principio
dicti capituli 6. inueſtigat, quot modis
iura Regalia adquirantur: reſoluens
quod tribus. videlicet, per erectionem
dignitatis Regalis, per ſpecialem iu-
rium Regalium conceſsionem, & per
longam temporis poſſeſsionem. de
primo loquitur improprie Antonius
15 Oliba vbi ſupra n. 3. (ſalua tanti viri
pace) dum dicit, quod erecto Rege. in
eum tranſeunt iura Regalia quia illa
faciãt eum Regẽ, quia non tranſeunt
propriè in eum, ſed adherent ei, nec
ab eo ſeparare poteſt Rex. Vnde de
hoc modo non eſt tractandum. quod
tradit Philipus Vinyes. in allegatio-
nibus factis in Fiſci Regij fauorem, in
cauſa contentionis ſuſcitatę die 19. Iu-
16 lij 1638. inter dictum fiſcum & Depu-
tatos Generalis Catalonię pag. 7. ver-
bo *Pero eſta iuriſdicion.* vbi ex mente
Baldi, & verbis illius expreſsis ait. ſu-
premas Regalias non poſſe a ſe ab-
dicare, eo quod, eſſet iugulare Regiam
17 dignitatem. & Rex talia faciens, dice-
retur homicida Regiæ dignitatis, plu-
ribus Doctoribus hoc confirmat di-
cens. quod huius ſupremę iuriſdictio-
18 nis vaſſallus eſt incapax, ex Ieronymo
Cagnolo, & alijs per eum relatis. Se-
19 cundo verò modo, competunt iura
Regalia per conceſsionem. quando
Rex

Digitized by Google

Rex ea concedit.quæ quidem in ge-
nerali iurium cõceſsione quotúcunq.
20 non tranſeunt.quia debet fieri de eis
ſpecialis mentio Boſsi.de Regali.col.
1.& 2.Menoc.de fœuda.lib.2.c.1.ver-
21 bo.*Sed & qualibet.*nam licet Rex cõ-
ceſſerit merum Imperium , & mixtũ,
& omnem , & quamcunque gene-
ralem iuriſdictionem , quam habe-
ret,non inde iura Regalia, in illa cõ-
ceſsione per verba generalia cence-
22 rentur tranſlata.c.tranſlationem cum
ibi notatis de offi.delega.plures ad hoc
allegat Roſſentau.de fœud.tom.1.c.5.
conclu.14.n.1.& ibi additio littera A.
quia per nulla verba quantumuis ge-
neralia cenſetur Regaliæ ius conceſ-
ſum,niſi per ſpecialia verba hoc im-
portantia vt late refert Sixtinus de
Regali.lib.1.c.5. a n.76. quia ea quæ
nominatione expreſſa indigent, non
comprehenduntur ſub quacunque ge-
neralitate verborum l. item apud la-
beonem §.ait prætor.ff. de iure iurã.
l.eos C.de aquęduc.lib.11.Afflic.deciſ.
121.n.9 Alex.conſ.104. in fine lib. 1.
Ceſal.conſ.332.n.10.Boeti. deciſ. 50.
n.13.Rollan.a Vall.conſ.1.n. 103. vol.
2.noſter Fontanella tom.1.deciſ. 293.
n.7. & ſic nominatim debent conce-
23 di per hac verba.*Omnia iura Regalia*
quæ fiſco Regio pertinere,& expectant.
Cancer.tom.2.vari. c. 2. de iuriſdic.
omni. iudi.a n. 125. namque ſi aliqua
Iura Regalia conceſſerit Rex, veluti
24 molendina conſtruẽdi,aquarum pub-
blicarum vſus,& poſtea ſubſequeren-
tur hæc verba *Et omnia iura* tunc,
hæc verba regularentur ad Regalias
expreſſas. non vero extenderetur ad
25 alias regalias ſeparatas.Isernia in c. 1.
n.13.de fœud.vnde ſi expreſsis aliqui-
bus Regalijs,adiecta ſit clauſula, *Om-*
nes,& quaſcunque Regalias,tunc cen-
ſerentur datæ omnes Regaliæ , quas
Rex poteſt donare.iuxta ea quæ dicta
ſunt ſupra c.2.quod declarat Sixtinus
de Regali.lib.1.c.5.a n.88.dicens quod
datis aliquibus Regalijs, ſi adijciatur
clauſula prædicta intelligenda ſit de
Regalijs ſimilibus , non vero de ma-
ioribus.quia hæ ſemper requirunt in-
diuiduam expreſsionem vt n.89.cum
alijs ſequen.

26 Sed quæri poterit. an ſi Rex dede-
rit alicui ius Regaliæ,an priuatiue,an
vero cumulatiue , cenſeatur hoc ius
conceſsiſſe.quod quidem dubium.re-
ſoluetur cũ diſtinctione. nam, aut ius
Regaliæ conſiſtit in fructibus perci-
piendis,qualis eſſet facultas imponẽ-
di vectigalia,aut percipiendi aliquod
27 onus, veluti Pontaticum. ſi Rex ſim-
pliciter dedit abſque aliqua detractio-
ne,tunc ius quinti,in hoc Principatu
cenſebitur domino temporali conceſ-
28 ſum cumulatiue ad Regem & ſimul
colligent.licet Rex colligat , perma-
nus Vniuerſitatis.Si verò Rex cõceſ-
ſerit integre, & abſque aliqua detra-
29 ctione , pro iure Regi expectanti in
illis , tunc integre ius illud Regaliæ
quo ad impoſitionem, & receptionẽ,
ſiue perceptionem datum cenſetur.&
ſic Rex non poteſt concurrere in tali
30 conceſsione.vt ex mente Iaſon. conſ.
70.ſuper vtroq.n.1. vol.3. ex Pariſio
conſ.2.n.18.vol.2.Strac.de fœud.par.
10.ſectio.1.n.131.tradit Roſcentau. de
fœud.tom.1.c.5.conclu.15.n. 4.ex qui-
31 bus aparet.quod debẽt eſſe verba ſpe-
cifica denotãtia plenam donationem.
ſiue remiſsionem partis , Regi expe-
ctantis.alias enim cenſebitur ius quin-
ti reſeruatum. & ſic fuit declaratum
in officio Magiſtri Rationalis ſenten-
tiæ lata referente magnifico Ioanne
Paulo Xammar in cauſa vertenti in-
ter fiſci Patrimonialis Procuratorem,
& Syndicum Villæ de Olot quæ prę-
32 tendebat exemptionem , ex eo quod
in priuilegio erant verba *Quod tota*
pecunia conuerteretur.libere, ad opera di-
ctæ Villæ. & ſic quod dictio illa *Tota*
denotabat omnem pecuniam proue-
nientem ex impoſitionibus eſſe dictæ
Villæ.

Villæ ex l. 2. §. ad filiorum, C. quando,
& quibus. lib. 10. Amat Deus. Marchię.
39. n. 3. Rolan. de lucro dotis q. 38. n.
1. Barboſa de dictio verbo. *Totum*. Ti-
raquel. in l. ſi vnquam verbo. *Totum* n.
1. C. de reuocan. dona. nlluminus, quia
non fuit in priuilegio compræhenſa
clauſula, ex qua remiſsio quinti facta
33 cenſeretur. fuit Vniuerſitas condem-
nata ad quinti ſolutionem. nam ver-
ba illa *quod tota quantitas conuerteretur
libere*. Inportabat remiſsionem red-
ditionis computorum, quam vniuer-
ſitates tenentur dare in officio Ma-
giſtri Rationalis, de impoſitionibus
per eas receptas.

34 Si vero concesſio Regaliæ ſit de
rebus, quæ non conſiſtunt in fructuũ
receptione, ſed in exercitio iuriſdi-
ctionis, & pręheminẽtię Realis, veluti
in creatione Ciuium, Nobilium, Mi-
35 litum & ſimilium tunc talis Regalia,
cumulatiuè cenſetur data, ita vt Rex
permiſsiuè conceſſa videatur cumu-
latiuè, non abdicando à ſe ſupremam
qualiter experimur ex dictis ſupra c.
4. faciunt tradita à Rollan. à Valle.
con. 80. n. 15. & ſequen. volu. 2. & con.
1. n. 141. eodem volu. Bal. con. 201. plu-
res relati in addirio. ad Roſcentan di-
cta concluſ. 15. n. 1. littera A. Fontane.
36 tom. 1. deciſ. 293. n. 8. Cancer. 2. tom.
var. c. 2. de iuriſdic. omni. Iudi. n. 126.
dicẽs, quod aliquę ſunt Regaliæ Prin-
cipis. quæ competunt in ſignum ſu-
premæ iuriſdictionis, quæ ſunt con-
ceſsibiles cumulatiuè, non priuatiuè,
conſtituens exemplum in mero Im-
37 perio. igitur quando Regaliæ conce-
duntur, neceſſarium eſt, quod clare, &
ſpecifice loquatur conceſsio, vt ius
38 Regaliæ conceſſum dicatur. & tunc,
ſolum conceſſæ cenſentur ſpecificatę,
non vero aliæ. cum in conceſsione &
39 illius interpretatione ſtricte ſit pro-
cedendum. ſi vero Rex quaſdam Re-
galias expreſſerit, & poſtea addiderit.
40 *Et alias quaslibet Regalias* virtute ho-
rum verborũ, ordinarias ſimiles Re-
galias, conceſſas cenſeri atteſtatur An-
ton. Oliba ad dictum vſaticum Aliũ-
namque c. 4. n. 8. ex Boſsio in titulo de
Regali. n. 23. & 24. & claudi. in Rubri.
41 qui fœud. dare poſſunt. verbo. *Vnde
verum eſt*. Quibus autem verbis, hæc
conceſsio debeat fieri idem Boſsi. eod.
clau. vbi ſupra verbo *Quod dupliciter
limitandum eſt*. Olib. dicto c. 6. à n. 11.
42 in ſumma igitur eſt, quod quãdo Rex
concedit Regalias, debet eas conce-
dere de ordinarijs ſecundæ ſpeciei,
quæ dicuntur minores. non vero po-
teſt concedere maiores. quæ dicuntur
ineſſe, & affixas eſse Coronæ Regiæ
tanquam gemmas. quas infra enume-
43 rabimus. Has enim ſuperiores Rega-
lias non poteſt Rex comunicare niſi
ad ſimilitudinem Sereniſsimi Impe-
ratoris Caroli quinti. qui in vita ſua
renunciauit Regnum in Sereniſsimũ
Philipum Secundum eius filium. &
Sereniſsimus Rex Iacobus frater Al-
fonſi Tercij qui renunciauit primo-
geniture. vt atteſtatur Oliba ad vſati.
Alium namque c. 6. n. 44. Idem fecit
Rex Dauid in filium ſuum Salomo-
nem, vt legitur in Sacra ſcriptura lib.
3 Regũ c. 1. vbi ſic legitur. *Dixit quo-
que Rex Dauid. vocate mihi Sadoc Sa-
cerdotem. & Natam Prophetam & Ba-
naiam filiũ Ioiadæ, qui cum ingreſsi fuiſ-
ſent coram Rege, dixit ad eos: tollite vo-
biſcum ſeruos domini veſtri, & imponite
Salomonem filium meum ſuper mulã meã
& ducite eum in Gion, & vngat eum ibi
Sadoc Sacerdos, & Natam Propheta in
Regem ſuper Iſrael, & cunctis buccina,
atque dicetis: viuat Rex Salomon & aſ-
cendetis poſt eum: & veniet, & ſedebit
ſuper ſolium meum, & ipſe regnabit pro
me.*

44 Hæ autem Regaliæ ſecundæ ſpe-
ciei ſolent etiam ab inferioribus ad-
quiri præſcriptione. non vero trige-
naria, nec quadragenaria, vt pluribus
fundamentis refert Fontanell. tom. 1.
deciſ.

decìſ.217. fere per totam.& maximè
à n.20.de quibus dictum eſt.ſed præſ-
criptione inmemoriali, de qua infra.
quod etiam tradit Sixtinus de Regali
lib.8.c.5.n. 136. aſſerens communiter
hanc eſſe receptam ſententiam,iuxta
tradita per DD.in c.fina de conſuetu.
Iaſ.in l.de quibus n.45. ff. de legibus
Alex.in l.more n.13.ff.de adqui.hęre.
Marianus Socin. in c. cum contingat
n.21.verbo tertio fallit de foro com-
peten Bal.con.240.antiqua q.n.1.ver-
bo *Si autẽ incipias à conſuetudine* vol.2.
Pariſi.conſ.25.n.58.lib.1.Crau. plures
alios allegans con.349.n.9.à con.814.
n.5.& vlterius idẽ Sixti.n.137.cũ ſeq.
Sed cum ex tempore, inmemorialis
45 præſcriptio locũ habeat aduerſus Re-
galias,videndum eſt prius. quæ vere,
& proprie dicatur poſſeſsio inmemo-
rialis.& eſt illa. cuius apud homines
nulla eſt memoria.eo quod infinitum
46 tẽpus præſuponit.Iuxta Oldral.conſ.
254.n.18.Salon.de Pace conſ.250.n.5.
relatos à Cancer.3.tom. variar.c.3. n.
377. eſt enim præſtantior inmemo-
47 rialis,ipſa centenaria,ex communiori
omnium recepta ſententia. Fontane-
lla decìſ.217.n.19.æquiparat centena-
riam,& inmemorialem aſſerens.faci-
lius probari centenariam.vnde dice-
bat Molin.de Hiſpano.primo lib.2.c.
6.n.48.quod ſi per ſtatutum ſit diſpo-
48 ſitum, quod centenaria poſſeſsio re-
quiratur,probata inmemoriali,inclu-
ſa erit centenaria. præcenſit Couar.
in Regu.poſſeſsor.2.par.§.3.n.9. alle-
gatus per dictum Molina. & vera re-
ſolutio eſt.quod ad hoc vt inmemoria-
49 lis poſseſsio dicatur,ſeu præſcriptio.
non ſufficit,quod de eius initio, non
extet hominum memoria, Sed quod
de eius principio non conſtet.namq.
ſi aliquis probaret inmemorialem
præſcriptionem legitimis teſtibus,
50 iuxta formam infra referendã, & po-
ſtea exhiberet titulum cum die,men-
ſe, & anno,tunc non remaneret pro-

51 bata inmemorialis. & tota probatio
per teſtes facta corrueret. quia titu-
lus, cum die, menſe, & anno probat
52 initium,iuxta tradita per Ioan. An-
dræ. Ancarra.& Francum in c. 1. de
reſcrip.in 6.Ancarra.conſ.82.n.8. A-
lex.conſ.75.n.38.vol. 4.Bal.de præſ-
crip.3.part.princi.conc.6.n.27. Cra-
ueta de antiqui tempo.4.part.materia
ſingularis n.8.Sed vbi apparet extare
memoriam initij poſseſsionis, præſ-
53 criptio inmemorialis opponi non po-
teſt.Couar.in Reg.poſſeſsor.2.p.§.3.
n.7.in fine Molin.lib.2. de Hiſpano,
primo.c.6. n.64. Præſcriptio enim
vere inmemorialis eſt . de cuius poſ-
ſeſsionis origine non conſtat l. 2. §.
idẽ labeo.ſi in agro.cũ gloſ.ff.de aqua
54 pluuia arcen.l.4.§. ductus aquæ ff. de
aqua quotidi.& eſtiua c.ſuper quibuſ-
dam §.pręterea vbi etiam gloſ.de ver-
bo ſignificatio.c.1. de præſcrip. in 6.
55 Inde euidens eſt. quod, ad hoc. vt in-
memorialis præſcriptio dicatur, neq.
de centenaribus retro elapſis annis,
debet principium per ſcripturàm cõ-
56 ſtare.Vnde Iacobus Cancer. 3. tom.
vari.c.3.n.240.dicebat.cautum debe-
re eſſe aduocatum,in non producen-
do titulum,ſi legitimis teſtium proba-
tionibus poſset probare inmemoria-
lem.idem videtur aſsentire noſtrum
Fontanella tom.1.decìſ.85.n. 17. hoc
idem refert Molin. de Hiſpano. pri-
57 moge.lib. 2. c. 6. n. 75. nec intereſt,
quod aliquis obijciat.hodie non exta-
re memoriam hominum initij præſ-
criptionis,quia ſufficit,quod quoquo
modo veluti per inſtrumentum pub-
blicum prædictum initium oſtenda-
tur.vt probat ſingularis textus in l.ſi
arbitrer.18. ff. de proba cuius verba
ſunt hæc. *Cum quæritur memoria alicu-
ius facti, extet,nec ne?non hoc quæritur,
num aliquis meminerit,quo die,vel Conſu-*
58 *le hoc eſt.quo die,vel anno. factum fuerit
ſed nunc aliquo modo probari id poſsit
quando id factum ſit.* Tandẽ facit quod
tradit

tradit Couar. in dicto ſ. 8. n. 4. in Re-
gu. poſſeſſor. 2. p. dicẽs. quod vbi conſ-
tat de titulo, & cauſa poſſeſsionis, non
59 eſt agendũ de immemoriali præſcrip-
tione, ſed de viribus tituli. quia ſi titu-
lus ſit defectuoſus, etiã lapſa præſcrip-
tione ipſe titulus, & præſcriptio cor-
60 ruerẽt, licet immemorialis, Cetal. con-
316. n. 30. vol. 3. Caual. deciſ. 46. n. 222.
p. 1. Pariſ. cõ. 114. n. 8. & 27. lib. 1. faciũt
tradita à Cancer. 3. to. varia. c. 3. n. 318.
verb. *Quarto quæro*, cũ ſequẽ. vbi deci-
ſiones Senatuũ refert. hanc eandem
61 ſententiã tanquã veriorẽ; poſt lõgam
cõmentationẽ, ita ſit, & ſequitur Mo-
lin. de Hiſpa. primo. lib. 2. c. 6. n. 64.
circa fin. verb. *Sed verius videtur*. Fon-
tane. dicta deciſ. 85. n. 18. ex hac igitur
præſcriptione, Inducitur titulus omni
62 exceptione maior. l. 2. §. idẽ labeo. iũ-
cta gloſ. ff. de aqua pluui. arcen. l. 4. §.
ductus aquę, ff. de aqua quoti. & ęſtiua.
Rota in nouiſsim. deciſ. 220. n. 7. lib. 3.
p. 3. Gaſpar Theſau. lib. 2. quęſt. foren.
q. 27. n. 15. poſt alios Doctores quos
refert idem tradit, & ſequitur Sixti-
nus de Regalibus lib. 1. cap. 5. nu. 138.
& ſequitur maximè n. 144.

Cum igitur conſtet de initio, non
63 poteſt pręſumi titulus putatiuus. Feli.
in c. cum nobis. n. 18. de pręſcrip. Gra-
ueta. de antiqui. tempo. 3. p. §. abſolu-
tis. n. 60. Alcia in tracta. de præſumpti.
in præludijs, 2. p. 5. abſolutis, n. 12.
Menoc. de præſ. lib. 1. q. 65. n. 4.

Cum etiam ſecundo modo Regalię
64 adquirantur per pręſcriptionẽ, videa-
mus prius, quæ Regalię ſint pręſcrip-
tibiles, quę nõ, vt poſtea videamus ſeo
luſiuè, qualiter earũ pręſcriptio probe-
tur, & qualiter teſtes depõnere debeãt.

Regaliæ autẽ, quæ à Rege ſeparari
45 nõ poſſunt, & per conſequens, neque
ex cõceſsione, neq. ex præſcriptione
poſſunt acquiri, ſunt ſequẽtes. partim
aliquæ de iure communi, aliquæ vero
iuxta vſaticos huius noſtri Principa-
tus Cataloniæ ſunt ſequentes.

66 Prima Regalia eſt, ius conuocandi
ad Curias celebrandum omnes qui in
illis votum habent.
Secunda Regalia eſt, ius creandi Du-
ces, Marchiones, Comites, Viccecomi-
tes, Nobiles, & Milites.
67 Tertia Regalia eſt. ius amparandi, &
protegendi recurrentes ad ſe, ex cauſa
opreſsionis, vel iuſtæ perhorreſcẽtiæ.
68 Quarta Regalia eſt, facultas conce-
dendi ætatis veniam ipſis minoribus.
69 Quinta Regalia eſt, Superioritas ad
cognoſcendum de cauſis exẽptorum,
veluti Clericorũ, Iudicum Ordinario-
rum Eccleſiaſticorũ, vel delegatorum
70 Sexta Regalia eſt, facultas immitendi
ſonũ generalem intra ſuos vaſſallos.
71 Septima Regalia eſt, facultas inſtau-
randi cauſas.
72 Octaua Reg. eſt. facultas vẽdẽdi officia.
73 Nona Regalia eſt, facultas conceden-
di Saluaguardiam.
74 Decima eſt, facultas legitimãdi ſpurios
75 Vndecima Regalia eſt, facultas reſti-
tuendi ad honores.
76 Duodecima Regalia eſt, facultas con-
cedendi moratorias.
77 Decimatertia Regalia eſt, facultas euo-
candi cauſas ab inferioribus.
78 Decimaquarta Regalia eſt, Poteſtas
indicandi bellum.
79 Decimaquinta Regalia eſt, indicere
Pacem.
80 Decimaſexta Regalia eſt, dandi iuriſ-
dictionem.
81 Decimaſeptima Regalia eſt, de execu-
tione Regiarum ſententiarum.
82 Decimaoctaua Regalia eſt, de ſecuri-
tate venientium ad Curiam.
83 Decimanona Regalia eſt, ex vſatico
Princeps Namque.
84 Prædictæ Regaliæ, (ſalua clementia
Regis) nõ poſſunt à ſua Regia Coro-
na ſeparari, quia reſpectiuè adherent
ipſius oſsibus, & ipſum Regẽ cõſtituũt.
Sunt aliæ Regaliæ, quæ minores di-
cuntur, & hæ poſſunt per Regem cõ-
municari, & ſunt ſequentes.

C 6 Prima

85 Prima Regalia eſt facultas creandi
Ciues, Mercatores Notarios.

86 Secunda Regalia eſt facultatis im-
ponendi ſiſas. & impoſitiones.

87 Tertia Regalia eſt facultatis conſ-
truendi pontes, molendina, & cimbas
ad tranſuehendum flumina.

88 Tertia Regalia eſt ſucceſsio in bo-
nis vacantibus.

89 Quarta Regalia eſt fabricādi mone-
tam auream, argenteam, & æneam.

90 Quinta Regalia eſt ſalinarū. minarū
& metallorum, & theſaurorum.

91 Sexta eſt, de his quæ auferuntur
tanquam ab indignis.

92 Septima Regalia eſt de ſucceſsione
in bonis delinquentium.

93 Octaua Regalia eſt Angariarum,
Pariangarum, & Plauſtrorum.

94 Nona Regalia eſt aſsignandi pon-
dera, & menſuras adequatas.

95 Decima Regalia eſt circa opera publica

96 Vndecima eſt facultas imponendi
pœnas. & mulctas.

97 Duodecima Regalia eſt ſuccedendi
contrahentibus inceſtas nuptias.

98 Decimatertia eſt viarū publicarū.

99 Decimaquarta Regalia eſt indicen-
di Repreſalias.

100 Decimaquinta Regalia exequendi
bona fiſcalia riguroſe.

101 Prædictæ omnes Regaliæ concedi
poſſunt cum priuilegijs, quorum the-
nor erit attendendus, vt ſciatur, quo-
modo exerceri poſsint? & ſic erit at-
tendendus thenor priuilegij.

Solent etiam adquiri per præſcrip-
102 tionem, hæc autem debet probari, &
ita vidēdum eſt. qualiter ſit allegāda,
qualiter ſit concipiendus articulus,
& qualiter debeant deponere teſtes,
cuius qualitatis debeat eſſe ipſi teſtes.

Articulus verò ita concipi debet.
103 Ponit. *Quod N. à tempore*, 10.20.30.
40.50.60.70.80.90. *&* 100. *annorum,*
& plus, & à tanto tempore, cuius initij
memoria apud homines non extat eſt im-
poſſeſsione faciendi, N. & ſic viſi ſunt
teſtes qui deponent, & ſic audiuiſſe à ſuis
prædeceſſoribus. dicentibus ſimiliter ſic vos
vidiſſe, & audiuiſſe à maioribus ſuis, qui
aſerebant, nunquā ſe audiuiſſe cōtrarium,
& quod ſemper publicè, & palam hoc au-
dierant, & quod ſemper fuerat, & hodie
eſt publica vox. & fama, abſque hoc, quod
audierint contrarium. & ſic eſſe verum.

104 Prædicto modo, verbo, ad verbum
eſt concipiēdus articulus, quia conti-
net omnes circunſtantias requiſitas,
ad probandum inmemurialem præſ-
criptionem.

105 Teſtes igitur, qui deponere debēt
ſuper dicto articulo., ad probandam
præſcriptionem inmemorialē, aliqui
voluerunt eſſe, ætatis quinquaginta
quatuor annorū, quia à quadraginta
annis impletis. debēt deponere de vi-
106 ſu, & debebant eſſe quatuordecim an-
norū, tēpore principij memoriæ, ita
Molina de Hiſpano. primo. lib. 2. c. 6.
107 n. 40. pluribus authoritatibus Docto-
rum corroborans. quos cōſulto omit-
to, ne in allegatione eorum moleſtus
ſim. Couarru. in Regu. poſſeſſor. 2. p.
§. 3. n. 7. Sed poſtea n. 41. reſoluit ſuf-
ficere, quod ſint quinquaginta anno-
rum cum dimidio, dicens, quod teſtis
108 qui decem annos atigerat, (à quo tē-
pore memoria initium capit) eo tē-
pore iam eſſet doli capax gloſ. ordi-
naria in ſ. in ſumma. § proximus inſ-
ti. de vi bono. rapto. quia legitimè teſ-
tificari poteſt. de eo tempore quæ vi-
109 dit l. pupillus, ff. de reg. iur. ſ. pupillus
inſti. de inuti. ſtipu. hoc idem refert
Sixtinus de Regalibus lib. 1. c. 5. n. 153.

Sed quæritur, qualiter deponere
110 debeant teſtes? & reſpondetur, quod
ſufficit dicere, quod de eorum me-
moria, quæ eſt plus quadraginta an-
norum retro ita viderunt, & ſic au-
dierunt à maioribus ſuis, qui aſſere-
111 bant, ipſos ita vidiſſe, & audiuiſſe à
ſuis prædeceſſoribus, & maioribus,
& quod talis ſemper extiterat publi-
ca vox, & fama. Rota Roma. in recol-
lectis

leƈtis per Farina. decif.445. to.1.p.1.
pag.580 Sixtinus diƈto c.5.lib.1.n.155.
Sed maior fuit difficultas, quæ orta
fuit, ex traditis per Serafin. decil.Ro-
tę Roma.1002.p.2.n.4.dũ dixit, quod
ad hoc, vt dicatur, plene per teſtes
112 probari inmemorialẽ. quod non ſuf-
ficiebat dicere, quod ita audierãt ap-
parentibus, qui aſſerebant, ſe a maio-
ribus audiuiſſe, & quod ipſi, ſemper
dixerant talem eſſe publicam vocem,
& famam. Sed dicebat Serafinus, quod
teſtes tenebantur dicere, antiquos di-
xiſſe, ſe nunquã cõtrarium audiuiſſe,
& inde, teſtes qui hoc vltimũ non di-
cebant, non probare inmemorialem.
113 Sed verior reſolutio eſt. quod rema-
nebit probata inmemorialis præſcri-
prio, etiam ſi teſtes non deponant, ſe
audiuiſſe a maioribus ſuis, dicere, ſe
non audiuiſſe contrariũ. quinimo hæc
reſolutio fundatur in doƈtrina Tanti
viri Ludouici à Molin.lib.2.n.6.n.31
vbi tradens formam probandi inme-
morialem præſcriptionem ita dicit.
114 *Hæc autem inmemorialis præſcriptio,
ſeu conſuetudo probanda eſt per teſtes, ſe
vidiſſe ſemper ita fieri, & nũquã vidiſſe,
nec audiuiſſe cõtrarium aƈtũ fuiſſe, a Se-
nioribus, & Maioribus audiuiſſe, ita faƈtũ
fuiſſe, de eo qua eſſe publicam famam, &
opinionẽ apud eos qui eius rei cognitionem
habebant*, hoc idẽ ſentit Sixtin. d. c.5.
n.155. Rota Roma. vt videre eſt in re-
colleƈtis per Farina. tom.1. p.1. de-
ciſ.445.n.1.& 2. in illis verbis.
*Bene concluderent inmemorialem
115 ſuper ſtatu Primogenituræ ſecundum re-
quiſita gloſæ in verbo memoria in c.1. de
præſcrip. in 6. omnes namq. deponunt de
auditu à maioribus, qui ab contenatis au-
dierunt, & de fama, & quod nunquam
audierunt contrarium, ſed ab inmemoriali
fuiſſe obſeruatum.*
116 Vlterius confirmatur. quia omnes
Doƈtores qui de probãda inmemoriali
agunt, diƈtũ modũ eam probandi de-
ducũt. ex autoritate gloſæ verbo *Me-
moria*, in c.1. de præſcrip. in 6. cuius
verba ſunt. *Sed quomodo probabitur, tãti
tẽporis præſcriptio? Dico ſecundũ Hoſtiẽ-
ſem, qui hoc notat de verbo. ſignifica, quod
per nouale quod dicent teſtes præſcribẽtis
(ſi talẽ habent conſcientiam) quod ſemper
viderunt, & audierunt ita eſſe, nec vnquã
viderunt, nec audierunt contrariũ; & quod
communis eſt, & fuit ſemper opinio quod
ſic fuerit, & quod non extat contrarij,
vel initij memoria.*
Hæc autem gloſa quam allegabat
117 Seraphinus non ponit prædiƈtum re-
quiſitũ, quod ſeniores, & maiores, nũ-
quam audierint contrariũ. & hoc di-
ƈtum ita intellexerunt Minſingeri.
centu.1. obſerua.30. Matthe. de Afflic.
ſuper conſti.lib.3. Rubri.31. de præſ-
crip. in cõſtitu.40.n.8 fol.155. Moneta
de decim.c.5.n.76. ex his apparet nõ
eſſe ſtandum diƈtis per Serafin. diƈta
deciſio. Rotæ Roma.1002.n.4.p.2. cũ
enim illa deciſio, alleget pro ſua opi-
nione gloſ. in c.1. de præſcrip. in 6. &
Couar. in Regu. poſſeſſor. 2.p.§.3.n.7
dicendũ eſt. Rotã cenciſſe iuxta opi-
nionem gloſæ, & Couar. in quorũ au-
toritate illam fundat. Et diƈta deciſio
reƈtè defendi poteſt, ex eo, quod. cum
teſtes, qui in illa cauſa depoſuerũt de
poſſeſsione inmemoriali nõ dixiſſent
ſe nunquã vidiſſe, nec audiuiſſe cõtra-
rium. nõ erat probata inmemorialis,
neq. obſtat, quod dicebat Garcia de be-
neficijs 1.p.c.2.n.45. quia reſpõdetur,
quod ea quæ ſcribit Garcia. male in-
tellexit. quod ſcribũt gloſ. & Couar.
vbi ſupra licet ſuſtineri poſsit deciſio
per d. Garcia relata, ex quo ex teſtibus
miniſtratis, ad probãdã inmemorialẽ,
nullus, erat, qui nõ deficeret in requi-
ſitis in aliquo ex requiſitis neceſſarijs.
118 Et licet magna fuerit controuer-
ſia, in ſuo reſponſo (iam allegato)
ſecundo, pro cõtrouerſia tam notoria
raupatum de contrabanda in Villa de
Mataro, pag.45. in principio an vide-
licet inmemorialis poſſeſsio, poſsit

Digitized by Google

probari per inſtrumenta, an veró per
ſolos teſtes, referens cōtrarias ad inui-
cē opiniones; primā aſſerentem, poſſe
inmemorialē probari per inſtrumēta
eam ꝗ; ſequentes refert. Puteum de-
ciſ. 209 lib. 2. Caputaquen. deciſ. 347.
1. p. Feli. in c. cū causā n. 6. de probatio.
Deci. cō. 41. n. 9. & con. 428. & 438. O-
ſaſc. deci. 69. Valdes in additio. ad Sua-
rez allega. 6. pag. 80. Mier. de ma. to. 2.
p. 4. q. 20. n. 279. Aliā veró negātem,
videlicet non probari per ſcripturas.
119 tenere gloſ. in c. 1. & ibi Ioan. Andre.
in fin. & Gemini. n. 16. Franc. n. 15. de
præſcrip. in 6. Alex. cō. 16. n. 17. lib. 5.
Bal. de præſcrip. 2. p. q. 6. n. 25. Craue.
de antiqui. tēpo. 4. p. n. 39. & ſecūdum
hanc pluries in *Rota Roma.* fuiſſe de-
ciſum, refert Ludouiſius deciſ. 51. n. 4.
quas opiniones cōtrarias, fœdere diſ-
tinctionis ad cōcordiam redactas, re-
fert d. Vinyes ibidem, ex mente *Rotę
Romanæ* dicens. quod ſi inſtrumenta
quæ producūtur, ad probationem in-
memorialis poſſeſsionis, ſint antiqua,
120 & in illis ad ſint verba narratiua, lo-
quentia de antiquiſsima præcedenti
poſſeſsione, tūc poſſeſsio inmemoria-
lis erit probata, ex dictis inſtrumētis.
ſi vero prædicta inſtrumenta referat
aliqua, ex quibus poſsit deſumi prin-
cipiū ipſius inmemorialis poſſeſsio-
nis, tūc non probabunt inmemorialē
poſseſsionē. quia etiā ſi lapſi ſint cētū
anni, quouiſmodo conſtet de initio,
nō dicetur inmemorialis, l. ſi arbiter.
28. ff. de proba. in illis verbis *Animad-
uertere debēt, an operis facti memoria ex-
tet. hoc ei quærendū eſt, an aliquis memi-
nerit opus factum eſſe Paulus. Imò cum
quæritur memoria facti operis extet, nec-
ne, non hoc quæritur, niſi aliquis memine-
rit quo die, aut quo conſule factum ſit.
Gilcentus de Præſcrip.* c. 9. n. 77. & 78.
Et licet in præſcriptionibus. iuriſ.
121 requiratur ſciētia ex parte eius cōtra
quē præſcribitur, ex l. vēditor. §. 1. ff.
cōmu. prædio. l. quoties. l. 2. ff. de ſer-
uitu. l. ſi Licinius. ff. de ſerui. vrba. prę-
dio. c. cum Eccleſia Sutrina. de cauſa
poſse. & propriè, l. 2. C. de ſerui. & aqua.
vbi gloſa verbo *Sciente*, & ſi agitur de
122 præſcriptione cōtra *Regē*, requiratur
eius ſolius ſciētia, & patiētia, nec ſuf-
ficiat Officialium ex Meno. cō. 1096.
n. 22. Surd. con. 566. Capici. deciſ. 57.
ex l. 1. ff. de off. Procura. Cæſaris. in *Re-
galijs* conceſsibilibus Tamē ſi ius eſt
præſcriptū ex tēpore inmemoriali.
123 nō requiratur probatio ſciētiæ. aut ex
eo, quod in hac præſcriptione, nō re-
quiratur illa qualitas ſciētiæ, vel quod
extanti tēporis curſu, hæc omnia prę-
ſumātur iam eſse. vt refert Molin. de
Hiſpan. primo d. c. 6. lib. 2. ex legē. ex
hoc iure. & ibi gloſ. §. ductus aquæ ff.
de aqua quotidi. & æſti. Iaſ. in l. Impe-
riū, n. 21. ff. de iuris. omni, iudi. & alijs
ibi per d. Molin. relatis, & hāc ſenten-
tiā in puncto iuris veriorē, & tutiorē
eſſe affirmat, & cōprobat Sixtinus de
Regali. lib. 1. c. 5. n. 149. & ſequē. quia
effectus, qui reſultat. ex inmemoriali
prę̄ſcriptione, cenſetur titulus ipſius
conceſsionis. quādo verò ſciētia Offi-
124 cialiū ſufficiat, tradit Ioā. Baptiſ. Coſ-
ta de facti ſciētia inſpe. 72. n. 10. Surd.
con. 429. n. 34. Peregri. de iure fiſci,
lib. 6. tit. 8. n. 26. Meſtrill. vnico cōſilio
poſt deciſio n. 74. cū ſequen. multa de
Regaliarū pręſcriptione videri pote-
runt pœnes Sixtinum de Regalibus
lib. 1. c. 5. à n. 137. cum ſequen.
Non modica ex dictis oritur dubi-
125 tatio. cum dixerimus, cōceſsibiles *Re-
galias* poſse præſcribi, & appareat iu-
de dicēdū, quod cū impoſitio vectiga-
liū ſit de *Regalijs* conceſsibilibus, an
vniuerſitates ſolitæ imponere, à qui-
bus nō eſt exactū ius quinti, caſu quo-
petatur, poſſint vniuerſitates ſe tueri
ex pręſcriptione inmemoriali impo-
nendi, & exigendi, ſine quinti ſolu-
tione. Et licet prima facie dicendum
126 appareat, poſſe dictas Vniuerſitates
ſe defendere, ex eo quod exiſtunt in
poſſeſsione

præſcriptione inmemoriali, integre
exigendi, abſque ſolutione quinti, &
perconſequens præſcripſiſſe libertatem non ſoluendi, prout dictum eſt.
contrarium tamen verius eſt. quod
non poteſt dici, præſcriptum ius exigendi quintum ab Vniuerſitatibus,
ex ſequentibus fundamentis.

Primò. quia ad præſcribendum
127 etiam ex tempore inmemoriali, requiritur poſſeſsio, hæc autem in hac
Regalia exigendi quintum, non po-
128 teſt conſiderari, eo quod, cum hoc ius
exigendi quintum ſit de ſuperioribus
Regalijs Coronæ Regis adherentibus, eius reſpectu non poteſt conſide-
129 rati poſſeſsio, cum ex hoc vſatico
poſſeſsio auferatur, etiam in curſu
ducẽtotum annorum. & ſic licet Re-
130 galiæ Superiores præſcribantur de
iure communi, ex inmemoriali præſcriptione, ex traditis per Crane. con.
349. n. 9. & con. 814. n. 5. Peregrin. de
iure fiſci lib. 6. titu. 8. Barboſa in l. cõperit. 6. n. 161. C. de præſ. 30. vel, 40.
annorum Cãcer. to. 2. vari. c. 2. n. 514.
vbi iura Regalia præſcribi atteſtatur
131 aut ex præſcriptione inmemoriali,
ſeu quadragenaria cum titulo. quam
æquiparat inmemoriali ex. cap. 1. de
præſcrip. in 6. hoc eſt. quia de iure
132 communi, non eſt ſubblata poſſeſsio.
aliud eſt, aliquẽ eſſe inhabilem, aliud
eſſe incapacem.

Secundò. & alia ratione probatur.
133 quia quod ex inmemoriali præſcriptione inducitur, eſt Titulus quidam
præſumptus, non verus, neq; certus.
ex traditis à Soci. con. 260. n. 22. lib. 2.
Menoc. cõ. 210. n. 138. lib. 3. iſte autem
titulus præſumitur ex legitima poſſeſsione tẽporis inmemorialis, cum
134 igitur iſte vſaticus loquatur, non de
præſcriptione inmemoriali, ſed de poſſeſsione, eam auferendo, euidens eſt,
135 Titulum ex ea cauſatum per iuris fictionem, nullius eſſe momẽti, non ſolum ad præſcribendum ius exigendi
quintum, verum etiam quodlibet ius,
concernens ſupremas Regalias, quæ
ſunt de diademate, & quæ oſsibus ad-
136 herent Regis. Tum quia dato. quod
eſſet præſcriptio inmemorialis, (quod
negatur) adhuc non adquiretur ius
non ſoluendi quintum: quia hoc ius
137 ſemper cenſetur reſeruatũ, in ſignum
Superioris dominij. quia in cõceſsione Regaliarum, ſemper cenſetur reſeruata Principis ſuperioritas, vt
pluribus iuribus, & Doctorum authoritatibus tradit Peregri. de iure fiſci
lib. 1. c. 3. n. 31. Vaſques de ſucceſsio,
creatio. lib. 2. ſ. 17. n. 18. Surd. cõ. 267.
138 & ſequen. lib. 2. Alex. Raudenſis reſpon. 1. n. 263. & 435. lib. 2. ex his dici
poteſt, quod cum duplex ſit poſſeſsio,
vna naturalis, alia ciuilis iuxta gloſ.
in l. 3. ſ. è cõtrario. ff. de adqui. poſſe.
l. ſi vt certo, §. ſi duobus vehiculum,
139 ff. commo. Affi deciſ. 380. inde naturalis poſſeſsio, percipiendi impoſitiones, reſidet pœnes Vniuerſitates. quiritaria verò, vel ciuilis pœnes Regem
reſidet, tum quia ad præſcribendum
140 requiritur vtraq; poſſeſsio, & naturales, & ciuilis, vt ex mẽte Bar. in l. 3. §.
ex cõtrario, ff. de adqui. poſs. ex Paulo
de Caſtro. & alijs in l. 1. n. 1. C. de ſeruis
ſugi. retuli in meis vari. reſolu. c. 7. de
iure emphi. n. 51. vnde eædẽ Vniuerſi-
141 tates, pro Rege poſsident. & ſic cũ non
poſsint cauſa ſuæ poſseſsionis mutare
inde, nec præſcribere, Iaſ. in l. 2. n. 157.
142 C. de iur. emphi. Teſau. deciſ. 179. n. 4
& ibi additio. Gaſparis Antonij Codex. Fabria. lib. 7. Titu. 13. defini. 19. &
de iure Catalo. habemus textũ in *c. ſi
caſtla. & in c. vaſſalt. ò caſtla*, & ibi Socat. in cõmemo. Petri Alberti, Cãcer.
3. p. c. 1. n. 176. & n. 460. vbi expreſsè
atteſtatur, quintũ neq; ex inmemoriali præſcriptione poſſe præſcribi. nec
143 alienum eſt, quod inferius referam.
quod deſumpſi ex reſponſo facto
per Magnificum Philipum Vinyes,
iam allegato, verbis per eum relatis

144 de l.vlti.C.de appell.in Theodoſiano
in illis verbis *Salua Maieſtatis noſtræ*
reuerentia ius nobis, cum priuatis non de
dignamur eſſe commune, quibus verbis,
euidenter apparet, iura Regia, & vni-
uerſitatis communiter pee eas admi-
niſtrari ſolere.

145 Conſideratur, & alia catio. quia
in exactione impoſitionum, cum nul-
la diuiſio conſiderari poſsit, quando
inſimul ius earum exigitur, tũc vni-
uerſitates cum Rege, tanquam ſociæ
illius exigunt, & recipiũt, iuxta Tex.
in l.fina.C.de vectigalibus, ibi *Deſig-*
natæ conſortium porcionis, ad dandum ſuæ
Maieſtati. Socius autem, etiam ex
146 præſcriptione inmemoriali, nun ad-
quirit cõtra Socium.gloſ.in l.1. §.ad
hæc, verbo *Pro Socio*. C. de annali
præſcrip. Bal.de præſcrip.4.p. quar-
tæ partis principalis. q.13. n.2. quia
dum durat ſocietas, impoſsibile eſt,
147 quod currat præſcriprio Corne.con-
ſil.14.n.5.verbo *Quantum autem* vol.1.
& eſt Textus in l.ſeruus communis,
67. ff.de adqui. hæredi. apparet igi-
tur. quod nou poteſt prætendi, vni-
uerſitates ex non ſolutione quinti,
148 de tempore inmemoriali, poſſe ſe de-
fendere. & eas eſſe exemptas à ſolu-
tione illius, quando ab eis petatur.

149 Quanto magis meo iudicio, quod
nulla vniuerſitas eſt, quæ hodie poſsit
allegare præſcriptionem inmemoria-
lem, ex ſequenti catione. Pro cuius
confirmatione eſt aduertendum, pro
150 exteris. Quod in Curijs generalibus,
pee congregationem trium brachio-
rum, (ex quibus conſtantur Curiæ
generales vbi repreſentatur integer
totus Principatus, & ſunt, atqui ſi in-
diuiduè omnes Vniuerſitates, & ſin-
151 gulares earum adeſſent) in dictis
igitur Curijs celebratis anno 1599.
cum capitulo 82. fuit per Syndicos.
Vniuerſitatum. & per Brachia peti-
tum, quod eis fieret remiſsio, de om-
nibus quantitatibus, de quibus eſſent
debitrices, ratione impoſitionum per
dictas Vniuerſitates impoſitarum,
152 & collectarum de quibus per Magiſ-
trum Rationalem eiſdem ad debitum
imponebatur. Ex cuius capituli teno-
re apparet, ipſas Vniuerſitates cõfeſ-
ſas fuiſſe debitũ, cũ illius abſolutionẽ,
153 & remiſsionem petierint. cum de iure
cautũ ſit, quod qui tranſigit ſuper de-
licto, cõfitetur ſe illud comiſiſſe. iuxta
Tex.in l.quoniam, ff.de his qui notan.
154 infam M.ier. ad conſtitu. Regis Iacobi
Secũdi in Curia Barcinone col.9.c.9.
n.14. nam licet eſſet dubium, an ex
ſimplici petitione remiſsionis, cen-
ceatur delictum confeſſum, tamen ſi
in narratione factum veraciter refe-
ratur, tunc confeſsio facta cenſetur
iuxta tradita pee Farina.to.1.deciſ 51.
n.5.quod probat ex. c. pee venerabi-
lem, vbi gloſ. veebo *Poſtulauit*, de ele-
ctio. Præpoſi. in c.ad præſentiam n.3.
de appella. Abb.in c.exhibita prope
fin.de homici. Couar.in c.Alma ma-
ter parti.1. §.12. verbo *Tertio*. Vnde,
cum pro parte Vniuerſitatum (qua-
155 tum eſt intereſſe ſoluere quintum)
fuerit petita remiſsio illius. vſque ad
illam diem, certum eſt, confeſſas fuiſ-
ſe debitum quinti. vnde nec exceptio
præſcriptionis, noſtris temporibus
apponi poterit, cum Fiſcus non poſ-
156 ſit petere quintum debitum, vſque ad
annum 1599. quo Curiæ fuerunt ce-
lebratæ, nequæ quintum decurſum à
dicto anno perdet, cum non fuerit
lapſum legitimum tempus ad præſ-
cribendum.

157 Vno tamen caſu, tractu temporis
futuri, poterit opponi exceptio, nẽpe
ſi à Fiſco petatur, ab aliqua Vniuerſi-
tate, illaque neget ſe debere, & ab eo
tempore labatur tempus octuaginta
158 annorum, (quod eſt requiſitum ad
præſcribendum patrimonialia) tunc
præſcriptio locum habebit. non ex eo
quod ſit præſcriptum ius Regaliæ.
Sed quia eſt præſcripta actio in vim

exceptionis

159 exceptionis non debendi, ſicuti de
præ ſcriptione iuriumCaſtrorum,quæ
quod ad vaſſallos in præſcriptibilia
160 ſunt,iuxta tradita,& reſoluta per Cã-
cer.3.to.variar. c.13. de iurib. caſtro.
n.37.tamen,petitis operibus à domi-
no, negatis vero à vaſſallis, decurſo
161 legitimo tempore, præſcriptæ erunt
operarum præſtationes. vt tradit
Marquil. ad hũc vſati.fol.304.pag.1.
col. 1. in princi. verbo *Credere ta-
men* & pluribus Autoribus allegatis
162 reſolnit Cancer.dicto n.39.ſic hoc ius
ſoluendi quintum, poſt contradictio-
nem præſcriptum erit, lapſo octua-
ginta annorum ſpatio. hoc enim tẽ-
pus requiritur in Catalonia ad præſ-
cribendum res patrimoniales Regis.
iuxta conſtitutionem ſecundam, titu.
163 de præſcrip.vbi diſponitur.quod bo-
na patrimonialia Principis,non præſ-
cribantur, niſi octuaginta annorum
ſpacio; quod rectè declarat Cancer.
tom.2.variar. c.2. de iuriſdic. omni.
iud.n.127.conſtitnendo differentiam,
164 inter bona Regis(iuxta ea quæ prius
tradidit Olib. de iure fiſci c.5. à n.7.
dicens) alia eſſe Fiſcalia. & Regalia,
quæ Populus ei præſtat ad ſuſtentan-
da onera Regia,veluti tributa,& ſimi-
lia.alia verò ſunt patrimonialia Prin-
cipis.veluti quo ad ea quæ ad ipſum
peruenerunt ex aliquo particulari.
quod hæc præſcribantur ſpatio tri-
ginta.aut quadraginta annorum. Ea
165 verò quæ ſunt patrimonialia ex ſuis
Regalijs; ſub quibus etiam compre-
henduntur ea, quæ Rex habet ex cõ-
ceſsionibus Apoſtolicis, vt ex Ioan.
Monaco.in c. generali de elec.lib.6.
& Bal. in titu. de fœud. Belluga in
Speculo Principum Rubri.23. §.tra-
ctemus n.38. verbo *Et hoc ius*. Silue-
tius Bernat in ſuo reſponſo. pro or-
dine Monteſiæ §.8. prima par. n.23.
curſus octuaginta annorum requira-
166 tur. Vnde quintum patrimoniale eſt,
& ſic licet ſit effectus Regaliæ, illud

tamen non eſt eadem Regalia. Vnde
ſuccedit,quod atteſtatur Oliba ad vſa-
167 ti.Alium Namque c.7.n.35. quod li-
cet non poſsit præſcribi ius ſuperio-
ritatis, præſcribitur tamen poſſeſsio,
& habilitas poſsidendi. Vnde dicitur
talem Vniuerſitatem,propriè non ha-
bere ius ad agendum, habere tamen
168 illud plenum ad excipiendum,& hoc
idem (poſt hæc elaborata) inueni Ia-
cobum Cancer. hoc tenentem in lo-
co extraordinario videlicet. 3. tom.
169 varia.c.4.de ſerui.n.461.verbo *Vnum
tamen*.vbi aſſeuerantèr dicit. prædicto
caſu,ius ſoluendi quintum præſcrip-
tum fuiſſe exemptiuè.confirmans ex
Bar. & alijs per eum allegatis.

Mouet ad hunc vſaticum, Iacobus
170 de Monte Iudaleo aliquas quæſtio-
nes circa præſcriptionem termino-
rum Caſtri. & aliorum iurium, quæ
cum concernant merita Caſtrorum,
& præſcriptionis,cõſulto eas omitto.
Tum quia hic ſolum intendo, agere
de præſcriptione Regaliarum, tum
quia,tam de iuribus Caſtrorũ, quam
de eorum præſcriptione, latè egit
Cancer.de iuribus Caſtro.tom.3.c.13.
de Princip.tom.1. c.15.& tom.2. c.2.
de iuriſdic.omni.iudi. in diuerſis, ac
ſeparatis numeris,& maximè à n.112.
171 vbi tractat,an merum Imperium,con-
tra Regem præſcribatur, dicens in
n.117.in Catalonia merũ Imperium,
nullo vnquam tempore poſſe præſ-
cribi,cum ſubblata ſit præſcriptio in-
172 memorialis,ex dicto vſatico.dum tol-
lit ex ducentorum annorum, quaſi
velit hanc præſcriptionem eſſe ma-
iorem, quam inmemorialem, cuius
173 opinionem in hoc non ſequor. quia
maior ducentorum annorum poteſt
eſſe, etiam ſi principium inueniatur
174 inmemorialis verò nõ erit, etiã ſi ſit
mille annorũ.ſi de principio cõſtet.
Et ſic conſidero duo quæ dicit Can-
175 cer.n.128.videlicet,quod licet merum
imperium, nullo tẽpore poſsit præſ-
cribi.

Digitized by Google

176 ſcribi, tamen ſi in Catalonia, aliquis illud poſsiderit per ſpacium triginta annorum cum titulo, defendetur in poſſeſsione. Si igitur merum Imperiū eſt cōceſsibile cū titulo, erit etiā
177 præſcriptibile.iuxta tritiſsimum iam dictum iuris principium, quod quidquid eſt præſcriptibile, eſt conceſsibile. & è contra. poterit tamen meo iudicio dictum Cancerij ſic interpretari,& ſuſtineri. quod merum Impe-
178 rium ſi accipiatur pro prima gladij poteſtate,quæ adheret Regalijs. non poterit præſcribi.quia non poteſt ſeparari a Rege. merum autem Impe-
179 rium, quatenus attinet ad punitionē delictorum via ordinaria. hoc eſt cōceſsibile.hoc eſt præſcriptibile. & ſic experimur,quod multi Barones, ha-
180 bētes iuriſdictionem ordinariam criminalem,puniunt delinquentes in caſibus meri Imperij.quod poſt hęc elaborta inueni pœnes reſponſum factū per Philipum Viuyes in contentione Capitaniæ Generalis, & Deputatos Cataloniæ de menſe Iulij 1638. pag.8.verbo *Por eſto es muy euidente,y claro.* Hoc tamen caſu, illud merum Imperium afixum Regaliæ,cum non
181 poſsit a Rege ſeparari,inde operatur, quod in vim illius,Rex auocat ad ſe cauſas.vt experimur quotidie. vt ſupra dictum eſt. quod ſi aliquod delictum furti,vel mortis euenerit in caminis Regalibus. vel aliqui vaſſalli fabricauerint, vel cuderint mone-
182 tam,& Baro habeat merum Imperiū, poterit de tali delinquente cognoſcere, & punire vſque ad mortem naturalem incluſiue. non tamen cenſetur abdicata iuriſdictio adherens Regaliæ merij Imperij,vel aliæ,ex quarum virtute, Rex ad ſe auocat cau-
183 ſas.quod poſt longam confirmationē, vbi ſupra dictus Vinyes docere videtur dicens. Regem concurrere in exercicio meri Imperij cum Baronu, ex alllegata l.vlti.de appella.in Teodoſiano.ibi, *Salua maieſtatis noſtræ reuerentia, ius nobiſcum cum priuatis non dedignamur eſſe cōmune.* & in hoc ſen-
184 ſu poterit intelligi, quod dicit Cancer. quod merum Imperiū nullo vnquam tempore, etiam inmemoriali præſcriptione, poterit adquiri. quia
185 etiam ſi Baro a tempore inmemoriali,cognoſcat de caſibus meri Imperij, licet quo ad hoc poſsit præſcribere, ex tempore inmemoriali,non tamen potuit præſcribere contra Regē priuatiuè,ita vt Rex,non poſsit,quotieſcunq. voluerit, cauſas prædictas adocare,& de illis cognoſcere. quod po-
186 teſt etiācōfirmari,& traditis per Marqui.ad hūc vſati.fol.302.pag.2.col.1. in princi.vbi ponit.quod merum Imperium competit poteſtati. ideſt Re-
187 gi.eo ſolum quod Rex eſt.quod quando merum Imperium dicitur impręſcriptibile, intelligatur de ſuperiori poteſtate,non vero de gladij ordinaria.ſæuiēdi facinoroſos homines.hoc enim præſcribitur tempore inme-
188 moriali de iure communi.iuxta tradita per Marqui.fol.305.pag.1.col.2. in princi.verb.*Sed certe dico aduc* probans hanc reſolutionem.ex l.1.§. denique.ff.de aqua pluui.arcen.& l.ſeruitutes ff. de ſerui. ex eo quod. non habeat cauſam continuam.quod idem tradit Belluga.inSpeculo.Princi.Ru-
189 bri.9.n.15.& ibi additio. Camilli Borrel.littera N. verum, licet ipſe dicat, de iure Vſaticorum eſſe in pręſcriptibile merum Imperium, hoc eſt intelligendum de illo mero Imperio. conſiſtēte in Regalia. nam vt dictum
190 eſt,de mero imperio interiori,conſiſtente in gladij poteſtate,animaduertēdi in facinoroſos homines.hoc pręſcribetur cum titulo, & poſſeſsione quadraginta annorū.vt dicebat Cancer.tom.2.c.2.n.117.cum ſequen. aut
191 ſine titulo, ex præſcriptione octuaginta annorum. cum hoc caſu, ſeparato hoc mero Imperio a ſupremo

Rega-

Regaliæ Iure,reguletur tanquam res
patrimonialis.quæ iuxta conſtitutio-
nem ſecundam Titulo de præſcrip.
192 bona patrimonialia Regis,octuagin-
ta annorum ſpacio præſcribantur. &
quod merum Imperium , hoc modo
ſumptum, ſit adquiſitum per Baro-
193 nes,ateſtatur Mier.ad conſtit. Regis
Petri Secundi in Curia Barcinonæ
col.2.n.23. loquens de dominis loco-
rum de *Monells* & de *Caſſa de la Sel-
na* ſitis in Empuritano ſiuè *Empurdà*,
quod etiam videtur.(licet nõ ita cla-
re)ateſtati Anto.Olib.ad dictum vſa-
ti.Alium namq.c.6.n.35.vbi ait.quod
habens territorium præſcribit aduer-
194 ſus Principem in petitorio . quo ad
mixtum.In poſſeſſorio quo ad merũ.
nam hęc vltima verba de mero Im-
perio , contrariantur ſupradictis per
195 dictum Oliba.dum dicebat his verbis
expreſsis.*Licet Principi huius Prouin-
tiæ aliqua ex his,liceat concedere vt me-
rum Imperium*.Si igitur,ex his verbis
confitetur dictus Oliba. merum Im-
perium , per Regem poſſe concedi.
quomodo negare poteſt , poſſe illud
præſcribi.iuxta illud tritiſsimũ prin-
cipium toties repetitum.

196 Cętera verò alia iura,quę non con-
ſiſtunt in Regalijs,ſpatio octuaginta
annorum præſcribuntur, iuxta dictã
conſtitutionem ſecundam. ex quibus
dici poteſt eodem modo, quod ius ad
quirendi minas non pręſcribetur ſpa-
cio octuaginta annorum,cum non ſit
de patrimonio,ſed de Regalijs.pote-
rit tamen ex inmemoriali.vt ex plu-
ribus reſoluit Sixtin.de Rega. lib. 2.
c.16.n.89. Vnde cum in Baiulia Ge-
nerali Cataloniæ lis verteretur , me
exiſtẽte fiſci aduocato.inter fiſci Pro-
curatorem agentem contra Prioriſ-
197 ſam,& Cõuentum Monaſterij de Iun-
queres huius Ciuitatis ad hoc vt Mo-
naſterium amortitſaret locum de Al-
coletja, qui erat fœudum Regis. eo
quod Monaſterium erat manus mor-
tua. Et pro parte Monaſterij , fuiſſet
oppoſitum. quod poſſeſsio dicti Mo-
naſterij,erat plus octuaginta annorũ,
& ſic ius amortitſationis erat præſ-
criptum tandem facta concluſione in
198 Regia Audientia die 11. Maij 1634.
fuit declaratum. ius amortitſationis
fuiſſe præſcriptum. contra fiſcũ quia
ius amortitſationis . ſpatio quadra-
199 ginta annorum.Præſcribitur.

Ex prædictis igitur habemus, an,
& quomodo Regaliæ maiores , vel
200 minores pręſcribi poſsint.& illæ.quę
præſcribi poſſunt,quomodo præſcri-
bantur. quæ materia præbuit mihi
ocaſionem hunc tractatum de Rega-
lijs facere.

SVMMARIVM.

Ciuitatum, & Villarum creatio eſt de Regalijs,n.1.
Quæſtio an ſit,debet præcedere quæſtionem quid ſit,n.2.
Villas, & Ciuitates exiſtere clarum eſt, num.3.
Ciuitas quid ſit,n.4.
Ciuitas propriè quæ dicatur,n.5.
Ciuitates ſolent habere Epiſcopatum,n.6.
Villa quid ſit,n.7.
Villa aſsimilatur Ciuitati,n.8.
Villa quid ſignificet,n.9.
Villicus quis dicatur,n.10.
Villa qualis ſit,n.11.
Villa quæ ſit,n.12.
Villa ex quot domibus conſtet,n.13.
Villa,& Ciuitas in quo diferant,n.14.
Ciuitas an debeat habere Epiſcopatũ,n.15.
Ciuitates quæ ſine Epiſcopatu erant in Catalonia,n.16.
Epiſcopatus Solſonen. a paucis annis creatus,n.17.
Ciuitas an poſsit eſſe ſine Epiſcopo,n.18.
Ciuitas ex quo fiat,n.19.
Ciuitas,& Villa a mera Regis voluntate pendet,n.20.
Principis voluntas ſola facit Villam, ſeu Ciuitatem,n.21.

Voluntas

Voluntas Principis qualis eſſe debeat ad faciendam Ciuitatem,ſeu Villã,n.22.
Principis voluntas creans Ciuitatem,ſeu Villam debet eſſe clara,n.23.
Principis Voluntas debet eſſe determinata,n.24.
Principis aſſertio quando diſponat,n. 25.
Ciuitas in Italia dicitur quæ habet Epiſcopum,n.26.
Metropolis quæ ſit,n.27.
Ciuitas poteſt eſſe ſine Epiſcopo.n.28.
Ciuitatem homines an poſsint facere ſine Peincipe,n.29.
Ciuitas an fieri poſsit ſine licentia.n.30.
Ciuitatis,ſeu Villæ quando retineant nomen.num.31.
Comitatus Roſsilionis,& Ceritaniæ fuerãt addicti Principatui Cataloniæ,n.32.
Comitatus Roſsilionis, & Ceritaniæ quo tempore fuerant vniti Cataloniæ.n.33.
Vniones factæ cum decreto Principis,an ſine eo poſsint deſuniri,num.34.
Vnita certa forma, ſinè ea non poſſunt deſuniri,num. 35.
Deſuniri quando poſsint vnita,nu. 36.
Rex quãdo poſsit deſunire,a ſe vnita,n.37
Vniuerſitates vnitæ qualiter non poſsint deſuniri,n.38.
Regalia non comprahenditur ſub conſtitutionibus,n.39.
Iurisdictionis præſumptio ſolum ſtat pro Rege,n.40.
Iuriſdictionem prætendentes debẽt illam probare,n.41.
Cõſtitutiones Cataloniæ cõpræhendũt Comitatus Roſsilionis,& Ceritaniæ,n.42
Comitatus Roſsilionis petens deſunionẽ repulſam paſſus a Rege,n.43.
Perpinianenſes quo mutuo celato petebant deſunionem,n.44.

Cap. 44. De Regalia creandi Ciuitates,& Villas.

1 DE Regalia creandi Ciuitates, & Villas,eſt hic habendus ſermo.nã facultatem creandi Ciuitates,& Villas de Regalijs eſſe, agnouerunt Calixtus Ramirez de poteſ.Reg. 5. 26.
n.61.fol.261.Gaili.lib.1. obſerua. obſeruatione 60.n.24.& 25.Petrus Anto.a Petra.de potel.Princi.c.10.n.28.
quos refert Sotomaior controuerſia
quotidiana de vſufruc.tom. 7. c. 41.
n.96. Sed cum quæſtio quid ſit,debeat
ſubſequi quæſtionem,an ſit.& de hac
non ſit tractandum, cum nulli poſsit
2 eſſe dubium, Villas,& Ciuitates extare, ſubſequenter ſequitur declarare.
quid ſit vnaquequæ res. Ante omnia
declarabitur quid ſit Ciuitas tanquam
3 præſtantior. Ciuitas quo ad noſtrum
inſtitutum attinet,licet ex ſe dicatur
congregatio perſonarum, & Domo-
4 tum,in ſe habens multitudinem,iuxta tradita per Marcum dec.363.n. 2.
& 3.vol.1.hæc autem amplius ſe ex-
5 tendit.& ſic dicitur Ciuitas.Multitudo hominũ ſocietatis vinculo adunata,muris cincta,Epiſcopũ habẽs,à veteribus,ſic appellata.vt tradunt com-
6 muniter ſcribentes in c.ſi Ciuitas ex
de ſenten.excõmunica.Ioan. Andræ.
ibidem Cagno.in l.2.n.14. ff. de origi.Iuris Cardinalis in Clemen.1.verbo. *Extra Ciuitates* extra de ſepultur.
Solſona in lucerna laudi. titul. notabilia ſextæ cellulæ.mihi fol.35.n.6.
7 Villa verò, diuerſa res eſt a Ciuitate,licet in coadunatione,& congregatione hominum,& domorum quodammodo aſsimiletur de Villa pri-
8 mo meminit Iure Conſultus in l. 83.
§.qui fundum ff de lega. 1. vbi ponitur pro edificio poſito in rure l.fundi
9 appellatione. ff. de verbo ſignifica.
gloſ in l.8.§.vltimo. verbo. *Villam* ff.
ſoluto matri.l.ſi ita §.fina.ff. de fundo inſtruc. l. fundi. ff. quibus modis
vſusfructus amittatur,l. hæres & ibi
gloſ ff.de vſufruc.lega.ex quo venit,
10 & dicitur. *Villicus* ille, qui propter
fructus percipiendos in iure præponitur. l. ſi cum villico. ff. de inſtito.
11 actio.Sed hic quo ad ius Regaliæ attinet,

net. ſumitur pro congregatione ho-
minum, & domorũ ſiue muris, vallis
circundata,& vallata.quia Villa, ex-
preſsè dicitur illa, quæ extra Ciuita-
12 tem exiſtit l.1. C. ruſticani ad vilum
obſequium lib. ta.Bar. in l. 1. 5. ſiue
autem n.1. ff. de noui operis nuncia.
Iaſ.in l.ſi hæres.§.1.n.8.ff.de lega.1.&
in l.83.§.qui fundum n.5.ff.eod.Mar-
cus deciſ.366.n.27.vol.1.Bar. in dicta
13 l.ſi hæres.§. 1. gloſ. in 5. ſed quidem
Iure naturali verbo, *Villis*.inſtitu. de
rerum diuiſio.Villam verò, ex quin-
que domorum congregatione, con-
ſtitui poſſe atteſtatus fuit Alex. in l.
14 31.n.7.C.de teſtamentis.Non de fue-
runt aliqui, qui exiſtimarunt, quod
Ciuitas a Villa diuerſa erat quod hæc
Vallis. cincta, non muris erat. illa
verò muris cincta, Epiſcopum habẽs.
15 Hęc autem differentia,quoad Epiſco-
pum Imprimis ridicula eſt. & quod
procinctus mu:orum ciuitatem non
faciat.experimur enim in hoc Prin-
16 cipatu. olim duas extitiſſe Ciuitates
& ſine Epiſcopo.& erant. Ciuitas de
17 Manreſa. & Ciuitas de Solſona, Ho-
die autem à paucis hinc retro annis,
Epiſcopatus fuit creatus in Ciui-
tate de Solſona. experimur quoque.
18 quòd plures ſunt Villæ populatæ,
in hoc Principatu muris procin-
ctæ, quæ ſemper retinuerunt, &
nunc retinent nomen Villæ; & ſic
cum certum ſit. non eſſe de eſſentia
19 Ciuitatis, quod habeant Epiſcopum,
videndũ eſt in quo conſiſtat ius illud,
quod Ciuitatem in eſſe Ciuitatis con-
ſtituat. Cui dubitationi reſponſum
dat.Bar.in l.vnic.C.de Metro.Berito.
lib.11.& ibi Angel.n 2.vbi dicunt Ci-
20 uitatem conſtitui,& appellari poſſe
ex ſola Principis mera voluntate,vo-
lentis aliquam Villam facere Ciuita-
tem.& aliquem populum Villam eſſe
etiam ſi Ciuitas Epiſcopum non ha-
beat. nec Villa ſit muri circunducta.
21 Vnde ſola Principis voluntas facit
Ciuitatem,ſeu Villam.clemen. ſum-
mus Pontifex de ſenten. excõmuni.
Bar.in l.vlti. n.5. de collegi. illicitis.
22 quod autem dictum eſt. ſolam Prin-
cipis nominationem Ciuitatis, ſeu
Villæ,illam facere Villam, ſeu Ciui-
tatem, ita intelligendum eſt. ſi Rex
23 diſpoſitiuè habuerit animum,eam fa-
ciendi Ciuitatem.iuxta plura,quæ ad
hoc inſtitutum refert Cancer.3. tom.
vari.c.3 n.9.vbi ait quod illud, quod
dicebat Bart. in extrauagan.. qui ſint
rebelles,verba *Lombardiæ* n.6.& in l.
fin.n.5.de collegi. illici. quod nomi-
24 natio Principis facit aliquam popu-
lationem Ciuitatem. ita intelligen-
dum eſt. ſi principaliter, & propter
illud nominauerit.ſecus ſi enunciati-
uè.& hoc tenent poſt Felin.Pacia.de
probatio.c.27.n.145.lib. 2. Fabria. de
anani.con.66.n 42.hoc idem refert
Cancer.tenuiſſe ante eum Socarr. in
commemora.Petri Alb.in cap. ſi ve-
25 rò aliqui n.30. cum ſequen. vbi dicit
quod nuda Principis aſſertio de ali-
quo caſtro terminato, non facit ca-
ſtrum eſſe terminatum. Deconſue-
26 tudine verò,maximè in Italia,illa quę
habet Epiſcopũ,dicitur Ciuitas Bart.
in l.6.§.vlti.ff.de excuſa tuto. & Me-
27 tropolitana Ciuitas appellatur ea,
quæ habet Archiepiſcopum. Bar. in
dicta l.6. §.1.n.5.in 2.lectura. gloſ. in
l.vni.& ibi Bart.& Angel. C. de Me-
tropoli.Beri.lib.15. & ſic non eſt de
28 neceſsitate, quod ad hoc vt Ciuitas
dicatur,ſit in ea Epiſcopus. Sed quia
ordinarium eſt,quod vnaquequæ Ci-
uitas habeat ſuum Epiſcopum,ita di-
citur, Ciuitatem eam eſſe. quæ Epiſ-
copum habet. ita prædicta declarat
Ioan.Andrę.in dicto c.ſi Ciuitas n.6.
latè hanc materiam tractat.Hyeroni-
mus de Monte. in tracta. de finibus
regum c.5. n. 1. cum ſequen. & licet
Barr.in l.vlti.n.5.C.de collegi.illici-
29 tis,& in l.vlti.ff.de verbo.ſigni. dicat
quod homines poſſunt Ciuitatẽ pro-
pria

pria autoritate ſibi ipſis conſtruere,
ſine Principis autoritate, ex gloſ. in
l.1.& ibi Bat.n.1 & 2.ff.quod cuiuſq.
30 Vniuerſitatis nomine. hoc intelligē-
dum eſt,quo ad fabricam,& coaduna-
tionem domorum. iuxta tradita per
Loſcum de Iure Vniuer.1 p.c.2.n.71.
vbi tales non habēt dominum. (quod
quidam dictum ita melius intelligen-
31 dum puto) videlicet. quod poſsint
domos conſtruere,non tamen , pote-
runt habere nomen Ciuitatis , ſeu
Villæ,ſi Regio priuilegio tali nomi-
32 ne,non fuerint cohoneſtatę.Ita quan-
do in hoc Principatu Cataloniæ fuit
Conuentum,quod Comitatus Roſsi-
lionis & Ceritanię,fuiſsēt vniti præ-
dicto Principatui,& efficerēt vnum,
& idem corpus. debuit neceſſario in-
33 teruenire Regis priuilegium. quod
fuit conceſſum per Sereniſsimū Re-
gem Petrum Quarto calendas Apri-
lis 1348.ex quo vniones ſic factæ , in
diſſolubiles dicuntur a Doctoribus.
34 ſignanter ab Auendaño in c. 4. Pre-
to.n.20.& 21. lib.1. Ioan. Gutier. de
iuramen.confir.1.p.c.58.n.1. Gaſpar.
Anto. Theſau. in additio ad deciſio
Patris 142.littera A. Cancer. variar.
35 reſolu.3.p.c. 4.a n. 440. Vnde facta
vnione de licencia , & cum decreto
Regis inde fit. quod non poſſunt po-
ſteà diuidi , aut ſeparari niſi eodem
modo & forma l. nil tam naturale &
36 ibi deci.ff.de Reg.iur.faciunt tradita
per Doctores in l. ſicut initio ff. de
obblig.& actio tradit Marqui. ad vſa-
ticum.*Hoc quod iuris eſt Sanctorū* fol.
211.pag.2.verbō,*Vigeſimo nono*. quod
confirmat ex l.ſi eadem Prouincia.ff.
de Aſſeſſo. & in auth. vt Iudices ſine
quoque ſupra. & illud tamen decerni-
mus col.2.& licet magna ſit contro-
uerſia , an facta vnione , de conſenſu
37 partiū vnitarū,ſit neceſſaria vtriuſq.
partis conſenſus,ad ſeparandum,& di-
uidendum. communior tamen Do-
ctorum reſolutio eſt.quod poteſt Rex
diuidere . iuſta tamen de nouo cauſa
interueniente. licet antiquitus iuſtiſ-
ſima interueniſſet cauſa,tempore quo
fuerunt vnita,& incorporata. pro vt
fuit pro parte Villæ Perpiniani , in
allegationibus pro eius parte factis.
& præſentatis Regi. in anno 1627.
quando inſtabat Syndicus illius,quod
dicti Comitatus de Roſſello, & Cer-
danya diuiderentur ab vnione, & in-
corporatione antiqua, etiam non cō-
ſentiente Principatu. dato pro con-
ſtanti,hoc vltimo fundamento.quod
dicebatur confirmari ex Theſau. de-
ciſ.142.in additio.littera D.circa finē
Ioan. Gutier.de iurament.confirmat.
38 p.c.58 n.6.Cancer. var. reſolu. tom.
3.c.4.n.440.qui in terminis Vniuer-
ſitatum dicit. poſſe diuidi ex iuſta
cauſa,etiam ſi Regio priuilegio eſsēt
vnitæ Viui.deciſ.194.per totam Re-
doan.de rebus ecle.nō alien.c.35. Bal.
conſ.72.lib 2 Decia.conſ.97.nu. 12.
lib.2.Lancelo.de attenta.2.p.c. 4. de
attenta.lite pendē.in præfatio.n.399.
Craue.de antiqui.tempor.1.p.§.circa
n.40. & 54. Hyeroni. de Monte. in
tracta.finiu n. Regundo.c.4.n.7.& 11.
39 Vltimo dicta Vniuerſitas inſtando
prædictam ſeparationem , allegauit.
poſſe Regem ex ſua ſuprema Regalia
(quæ non compræhenditur ſub con-
ſtitutionibus, iuxta tradita per Mier.
in conſti.Reg. Petri Tertij. in Curia
Barcinone c.15.nu.4.5. & c.34. nu.2.
col.2.Peguera tom.2.deciſ.12.n.6. &
40 ſupra multoties retuli,deſmembrare,
& ſegregare res vnitas. Iuxta tradita
per Calicij.in extragrauato.curia.du-
bio.9 n.56. & in margarita. fiſci dub.
8.n.6.Mier. in Curia Montiſoni Re-
gis Alfonſi.2.c.32.n.3.col.3. Bouadi-
lla in ſua politica tom. 1.lib.2. c. 16.
41 n.149. quia ſolus Rex habet funda-
tam ſuam intentionem,in territorio,
& iuriſdictione.Cæteri verò præten-
dentes habere illam,debent eam alle-
gare,& probare illius exercicium.ex
Inno-

Innocentio in cap.cum ad ſedem n.3.
de reſtitu. Spolia. Bal. in l. 1. num. 12.
C. de emancipa. libero. Sed cum circa
ſtatum dictorum Comitatuum, à di-
cto tempore vnionis, hucuſque in di-
uerſis Curijs generalibus, Conſtitu-
tiones factæ ſemper ſtatum Comita-
tuum, & Principatus vniformiter
proſpexerint. & æqualiter de illis
42 fuerit diſpoſitum, omnibus incolis,
& habitatoribus eorum ingredien-
tibus in Curijs. & æqualiter concur-
rentibus in omnibus beneficijs, &
gratijs vniuerſis totius Principatus.
irriderunt Madriti. petitioni dicto-
rum Comitatuum, & tanquam oblitos
43 ſuimet commodi, & vtilitatis. Syndi-
cum quem ad ſuam Maieſtatem miſe-
rant, ad ſuam patriam redire man-
darunt. Non quod ex Superiori Re-
galia, non poſsit Rex iuſta de nouo
exiſtente cauſa, deſgregare, & ſe-
parare. Sed quia cauſas per dictum
44 Syndicum repreſentatas, inanes, &
vacuas, plenas tamen vento, & ma-
chinatione propria eorum, qui de
gremio, & conſilio, dictæ Villæ erant,
cupidi ſui proprij lucri, & intereſſe,
hoc nouum ſeparationis modum ex-
cogitarunt. putantes nouam inde rem
publicam formandam eſſe. nouos
Officiales creandos, neceſſarioque
eligendos eſſe eos, (qui negotium
tractabant) tanquam inſtructos in
omnibus. Turris fuit ſuper arena
fundata. & ſic nil mirum, ſi vento
ex ore prolato fuit diruta.

SVMMARIVM.

POEnarum remiſsio eſt Regalia, numero 1.

Remiſsio pœnarum, quæ eſt Regalia quas pœnas contineat, n. 2.

Punitio criminis, quid inſpiciat, n. 3.

Pœnæ quid inducant, n. 4.

Sententiarum criminalium tenor refertur, num. 5.

Remiſsio fieri debet ab habente ſummam poteſtatem, n. 6.

Remiſsio eſt effectus ſupremæ poteſtatis, num. 7.

Remiſsionis cauſa quæ ſit, n. 8.

Remittere delicta cui liceat, n. 9.

Regalia remitendi delicta in quo cōſiſtat num. 10.

Rex ex ſuprema Regalia, an poſsit remittere extante inſtantia, n. 11.

Regaliæ ſunt exceptæ à Conſtitutionibus. num. 12.

Rex ſtante inſtantia partis quando poſsit remittere, n. 12.

Rex, an poſsit remittere ſine ſatisfactione damni, n. 14.

Cauſa iuſta in facto Principis, an præſumatur, n. 15.

Rex, an poſsit ius à tertio auferre, num. 16.

Publica vtilitas, an proſit, n. 17.

Intereſſe partis quando cenſeatur remiſſum, n. 18.

Remiſsio quando comprehendat partis intereſſe, n. 19.

Intereſſe particulare, non attenditur in caſu neceſsitatis, n. 20.

Publicum bonum priuato eſt præferendum, num. 21.

Bonum publicum, quando ſit præferēdum priuato, n. 22.

Rex, an poſsit capere bona ex cauſa publica, n. 23.

Principi aſſerenti aliquid, an ſit credendum, n. 24.

Principem pie agere, eſt credendum, num. 25.

Remiſsio quando valeat, n. 26.

Remiſsio an valeat, ſi omnia delicta non fuerunt expreſſa in impetratione, num. 27.

Remiſsio quando cenſeatur ſurreptitia, num. 28.

Rex non debet eſſe facilis ad remittēdum, num. 29.

Rex debet delinquentes arcere, n. 30.

Remiſsio regulatur ad ſpecificata, numero 31.

Animus Principis conſideratur in remiſſione, n.32.

Remiſsio generalis, non extenditur ad ignota, n.33.

Remiſsio generalis non comprehendit incogitata, n.34.

Remiſsio, vt ſit valida, quæ requirat, num.35.

Remiſsio fieri poteſt à Rege exiſtente extra Prouintiam, n.36.

Remiſsiones fiunt per Locumtenentes non ſatisfacta parte, n.37.

Remiſsio in vim Regaliæ habet præſumptionem pro ſe, n.38.

Remiſsionem ſurreptitiam eſſe debet probare, etiam, & Fiſcus, n.39.

Conſtitutio, Com inſtigant, *declaratur, num. 40.*

Remiſsiones, an fieri poſsint extante dicta Conſtitutione, n.41.

Regalia, an comprehendatur ſub Conſtitutione, Com inſtigant, *n.42.*

Regiæ poteſtatis plenitudo quid operetur, num.43.

Publicum bonum, valde attendendum, num.44.

Principi diſponenti contra ius, an ſit obediendum, n.45.

Vicarius Barcinone, non poteſt remittere ſtante inſtantia, n.46.

Vicarius Barcinone non habet communicatam ſupremam Regaliam, n.47.

Rex debet præcauere remiſsiones extante inſtantia, n.48.

Rex remittendo, poteſt peccare mortaliter. n.49.

Satisfactionem partis læſæ abdicare durum eſt, n.50.

Barones, an poſsint remittere delicta, num.51.

Merum Imperium habentes condemnant vſque ad mortem incluſiuè, n.52.

Remittere delictum, an poſsit habens merum Imperium, n.53.

Barones, an poſsint remittere delinquentes, n.54.

Barones quouſque poſsint remittere delicta num. 55.

Barones quando non poſsint remittere. num.56.

Barones quando dicantur impediti remittere, n.57.

Præuentio Superioris quando liget inferiorem, n.58.

Præuentio inter duos æquales quando locum habeat, n.59.

Iuriſdictio Baronum eſt inferior. n.60.

Cap. 45. De Regalia Remittendi delicta, & pœnas.

1 CAcheranus deciſ.101.
num.1. Proſper. Farina, tom.1. Titu. 1.
quæſt.6. Menoch.de
Arbi.lib.1. quæſt.92.
atteſtantur. Inter Regalias connumerari ius remittendi
2 delicta, & pœnas. loquens de pœnis,
non conuentionalibus, ſed de pœnis
legalibus propunctione delictorū Im-
3 poſitis. quia cum pœna reſpiciat duo,
punitionem criminis, quo adfactum.
& exemplar cæterorum, vt exem-
4 plo punitorum, terreantur homi-
nes, & malum facere aufugiant.
prout in fine cuiuſque ſententiæ ex-
5 primitur. in quibus omnibus appo-
nuntur hæc verba. *Vt ipſis cedat in*
pœnam, cæteris verò. in exemplar, vn-
6 de cum hoc ius ſit publicum, ideo ab
habente ſummam poteſtatem remiſ-
ſio fieri debet. & ſic à *Rege.* non ab
7 alio. eſt enim remiſsio effectus ſu-
premæ poteſtatis, ipſius Principis,
l. ad beſtias. ff. de pœn. §. planè inſti.
8 de iure natu. genti. & ciui. in quo,
ſola Principis voluntas, eſt cauſa
iuſta indulgendi, l. 1. & 2. C. de ſen-
9 ten. paſsis. Nunquam licuit Inferio-
ribus à Principe, niſi eis hoc à Prin-
cipe ſpecialiter fuiſſet indultū. vt re-
fert Marta de iuriſdic. 1. p. c. 44. n. 2.
10 Ius igitur huius *Regaliç* in hoc cōſiſtit.
quod

Digitized by Google

quod licet *R*ex,teneatur in Catalonia
iudicare per directũ, & ſic iuxta conſ-
titutiones,vnde apparet, quod ſtante
11 legitima inſtantia,non poſsit *R*ex re-
miſsionem facere alicui delinquenti.
Tamen cum *R*ex remiſsionẽ facit ex
ſua ſuprema Regalis , quæ ab omni
12 lege, & conſtitutione, ac pragmatica
eſt excepta Mier.in c.itẽ,quod nullus
46.n.17 col.2. & in c. item *Per tolre*
vexacions,n.5.cola.10,Calici.in prero-
13 gatiua n.38.Micael. Fer.3,p. obſerua.
c,12.n.3.& c.20.n.3. Ideo *R*ex poteſt,
quemcunq; delinquentem,habentem
etiam legitimã inſtantiam, remittere
totaliter, & à pœna mortis naturalis
liberare ex ſua gratia, nam Princeps
14 cum cauſa,non ſolũ poteſt pœnas de-
lictorum remittere.ſed etiam damna
& intereſſe partis,ea inuita.ſecũdum
receptiorẽ ſententiam,plures referẽs
tenet Farina.to.1.de inquiſi.q.6.n.22.
15 iuſtam vero cauſam in Principe, bo-
num pacis ſufficere,atteſtatur Farina.
ibidem quia. licet non ſit licitũ Prin-
16 cipi,ius à tertio auferre.l.fina.C.ſi cõ-
tra ius,vel vtilita.publi.tamẽ ex cau-
ſa publicæ vtilitatis,licet Principi
hoc facere.l.ſi ita verberatũ. §.ſi for-
17 te,ff.de reiuindica. l.lucius,ff.de euic.
l.quod ſemel. ff.de decre. ab ordi. fa-
cien.Bal.& Angel.in l.bene à Zeno-
ne.C.de quadri.præſcrip. & licet ali-
18 qui exiſtimauerint,quod in remiſsio-
ne facta, non cenſeatur remiſſum in-
tereſſe partis, vt relati per Rui. con.
19 66.lib.5. verius tamẽ exiſtimo. quod
vbi per Principem ſit remiſsio , non
ſolum intelligitur de pœna , verum
etiã,& de partis intereſſe.hoc enim,
cauſa publicæ vtilitatis , non eſt in
conſideratione , nec attenditur. iuxta
20 tradita per Don Ludoui. à Peguer.
tom.1. deciſ.39. à n.11. dicentẽ.quod
bonum publicum , eſt præferendum
21 cuicunque priuato. omnes enim le-
gum diſpoſitiones,ad hunc finem bo-
ni publici,proſpiciunt ex. Sãcto Tho-
22 ma Angelico Doctore 1,2, q.90.art.2.
fundatur etiam ex doctrina Calicij in
extragrauato. Curi.prærog.210. di-
centis. quod *R*ex in caſu vltimæ ne-
ceſsitatis, propter bonum publicum;
poteſt bona ſingulatium capere. Er-
23 go fortius , poteſt in totum crimina
remittere. refertque dictus Peguera
n.12.deciſiones huius Regij Supremi
Senatus.
24 Principi vero aſſerenti, ob publi-
cam cauſam, & bonum remiſsionem
facere , credendum eſt.iuxta tradita
per Pariſi.con.15. n.20. lib.4. Gram-
mati.deciſ.65.n.98.Socin.ſenior.con.
78.n.58.lib.3.ſemper enim pro Prin-
cipe præſumitur ; quod pie , & iuſte
25 agit.gloſ.in l.ſi relegati in fine. C.de
pœnis.c.cum à nobis vbi Doctores de
teſtib.Clementi.vnic.de proba. Soci.
ſenior.con.87.n.17. niſi doloſè,& ſub
colore boni (malo autem intrinſecus
exiſtente) à Priuato decipiatur.quod
prudẽtes Principes valde debẽt atten-
dere. eo quod prudentius, & in con-
cientia tutius eſt , ne *R*eges liberum
eius arbitrium Priuati ſubiaceãt vo-
luntati , ſolent enim plura mala in-
de oriri , quæ poſtea mederi non
poſſunt.Teſtis nobis eſt Sacta Scrip-
tura, vt legitur lib.3. Regum cap.12.
vbi referens factum *R*oboam filij
Salomonis , qui ſuccedens in *R*egno
poſt mortem patris ſui Salomonis
rogatus à plebe vt eis minueret iu-
ga . & tributa. per Salomonem eis
impoſita , eo quod exceſsiua eſſent,
& ſupportare non poſſet. adhito con-
ſilio per *R*oboam ſeniorum, qui di-
xerunt iuſtam eſſe petitionem. ſpre-
to eorum conſilio Iuniorum adhi-
buit. quorum fuit conſilium quod
non quieſceret Populi petioni , ſed
quod acrius eis loqueretur . ipſe au-
tem *R*oboam ſpræto ſeniorum con-
ſilio , ſecutoque iuniorum ſic reſ-
ponſum eis dedit. *Minimus digitus*
meus groſsior eſt dorſo patris mei.

Digitized by Google

Et nunc pater meus poſuit ſuper vos iugum graue, ego autem addam ſuper iugum veſtrum. Pater meus cæcidit vos flagellis, ego autem cædam vos ſcorpionibus. Ex quibus quanta mala venerint, ibi refertur. Habeat igitur Rex in mente verba illa. Eccleſiaſtici. cap. 37. *A malo Conſiliario ſerua animam tuam.*

26 In remiſsione autem, quæ à Rege obtinetur, certum eſt, eſſe ſpecificanda omnia delicta commiſſa, quia ſi aliquod celauerint, vel tacuerint, remiſsio, licet fiat ratione ſupremæ
27 Regaliæ, tamen ipſa non valet, quia non creditur, voluiſſe remiſsionem facere, niſi certioratus ſit, de omnibus delictis, iuxta tradita per Ioan.
28 Gutier. Canoni. quæſtio. lib. 2. cap. 15. à num. 86. quia talis gratia ſurreptitia cenſetur, eo quod iudicatur, Principem certioratum da. tam aſſueto
29 delinquente, cum non remiſiſſe. quia Principes non debent eſſe faciles ad remittendum. Sed delinquentes debent arcere, vt atteſtantur communiter Scribentes, in l. 3. C. de Epiſ-
30 cop. audien. Molin. de Hiſpano. primogen. lib. 4. c. 3. n. 47. eſt etiam, & alia ratio, quia cum remiſsio regulari
31 debeat ad ſpecificata, Inde, vltra ea, quæ in remiſsione expreſſa, & nominata ſunt, remittendi animus Principis non conſideratur, vt notãt DD. in
32 l. age. C. de tranſactio. l. filiusfamilias. § fina. ff. de liber. legata. l. Lucius. ff. eod. Pat. ſ. conſ. 65. num. 29. volu. 2.
33 neque generalis remiſsio, ex ſuprema Regalia trahitur ad ignorata, l. 1. ff. quemadmodum teſtamenta aperiantur l. de his. ff. de tranſac. Bar. in l. qui Romæ, § duo fratres, quæſt. 5. ff. de verbor. obliga. quem ibi ſequitur Imola. Caſtren. & Alex. quos refert, & ſequitur Stephan. Bertran.
34 conſ. 272. num. 2. volum. 3. Tertio. nec generalis remiſsio trahitur ad incogitata. l. cum Aquiliana, ff. de tranſactio. l. cum quid, ff. de rebus credi. l. mater decedens, ff. de inoffic. teſtamen. refert, & ſequitur Maſcard. de probatio. concl. ſ. 1268. à num. 5.

35 Caueant igitur hi, qui à Rege remiſsiones obtinere voluerint, ad hoc vt eis proſint, quod integre ſpecificent omnia delicta per eos commiſſa, quouſque petit remiſsionem nullum tacendo.

36 Hæ autem remiſsiones, quæ ex Superiori Regalia fiunt, poſſunt fieri, exiſtente Rege extra Cataloniam, quia in conceſsione Regiæ gratiæ, non attenditur locus, & ita fuiſſe obſeruatum, refert Michael Ferret 3. p. obſeruat. cap. 471. Don Ludouicus à Peguera tom. 1. deciſ. 18.

37 Licet autẽ hæc ſit ſuprema Regagalia, quod ob bonũ publicũ, non ſatisfacta parte indãnis, & iniuria, poſſit remittere, & ſic de gemmis. & de his, quæ Rex nõ poteſt alteri cõmittere, exercere ſolet per Excellentiſsimos Locũtenẽtes Generales, quia in hoc Principatu dicũtur *Alter Nos*, reſpectu Regis. & ſic practicatur iuxta relata per Don Ludouicum à Peguera to. 1. deciſ. 39. & deciſ. 65. & Michael. Fer. 3. p. c. 473.

Habet autem remiſsio facta à Rege,
38 ſeu à ſuo Locumtenente Generali, in vim dictæ Regaliæ, præſumptionem pro ſe, & ſic legitimè facta iudicatur. Vnde ſi aliquis prætendat eam nullam eſſe ex aliqua cauſa, debet eam probare. etiam ſi Fiſcus eam in-
39 ualidam prætendat, ex. l. ſi quando, C. de delato. notãt DD. in l. præſcriptione, C. ſi cõtra ius vel vtilita. publi. Bal. in l. puniri ad finem, C. eod. Pau. de Caſtro. ibidem, num. 2. Ioan. Andre. in additio. ad Specula. titu. de clandeſti. deſponſatio. in Rubri. littera N. in fine. & licet in hoc Principatu Cataloniæ habeamus conſtitutionem finalem, in titulo. *Quant ſe licit à quiſcu venja ſe ſens Iutge.* quæ incipit *Com inſtigant*, in qua expreſsè narrãtur aliqua delicta, in quibus neque

remiſsio

Digitized by Google

remiſsio, neque guidatica locum ha-
bere poſſunt. Hæc tamen conſtitutio,
loquitur de poteſtate ordinaria Regali,
& aſſueta. Non verò de Regia alta,
42 & ſuperiori. quia hæc à ſe non poteſt
ſeparari, & iuxta hanc reſolutionem,
duas refert deciſiones factas in Regia
43 Audientia. hoc enim caſu, de plenitu-
dine poteſtatis, cencetur feciſſe. faciũt
tradita per Roll. à Valle cõ. 100. n. 64
lib. 4. & con. 70. n. 39. vbi loquens in
ſpecie de conceſsione facta pro bonò
publico. dicit. quod propter illud om-
44 ne ius abolecut, neq. aliquid eſſe diſ-
putãdum Meno. con. 421. n. 25. vbi ex
Soci. iunio. con. 6. n. 24. lib. 4. docet.
quod quando reſcribit Princeps, vel
45 ſtatuit aliquid cõtra ius, ita cũ obſer-
uandũ, ſicut ſtatuit. nec aliud eſt quæ-
rendũ. Camil. Bortel. de Catoli. Regi
Preſtan. c. 38. n. 15. Caualca. de Brachio
Regio, p. 1. n. 33. Petra de Poteſ. Prin.
c. 26. n. 7. nec obſtat, quod refert Mi-
chael. Fer. 3. p. obſer. c. 472. vbi decla-
46 rat. nullã eſſe remiſsionẽ factã contra
dictã conſtitutionẽ, in fauorẽ Hiero-
nymi Saſtre, & Michaëlis filij den Ia-
cot. quia remiſsio illa fuerat facta per
47 Matthæum de Santclement Regẽtem
Vicariam Barcinone, cui non cõpetit
ius ſupremæ Regaliæ. nec ei Rex po-
teſt eã cõmunicare. faciũt tradita per
Cancer. 3. 10. vari. c. 3. a n. 50.

48 Licet autem Rex ex ſua ſuprema
Regalia, habeat illã ampliſsimam fa-
cultatem, remittẽdi delicta, & pœnas
etiam non ſatisfacta parte, ſi iuſta cau-
ſa adſit, quam magnopere Principes
conſiderare debent. (alias enim pe-
49 caret mortaliter Princeps remittẽdo.
vt atteſtantur plures Doctores, quos
refert Meſtrillo. lib. 3. c. 7. n. 6. dicens
Præcitatos Authores maximopere
Principem monerit, vt aſsimilibus re-
miſsionibus, ſe abſtineant, niſi parte
ſatisfacta) & ſic eas non facere. quia
50 durum eſt, quod pati læſæ hoc præ-
iudicium inferatur, quod vltra quod
in damno nõ reficitur. læſa ipſa pars
remanet in iniuria, & illius enmenda,
& cùm hoc ius remittendi, ſit ſupre-
51 ma Regalia, quæ à Rege ſeparari non
poteſt, intempeſtiuè hic ageretur, de
validitate remiſsionum. quas faciunt
Barones, vel facere poſſunt. cum da-
to caſu in quo eas facere poſsint, non
ex eo poteſt dici Barones ius Regaliæ
habere, & ſic vt integre percipiatur
hic punctus. ſuccinte referam, quæ
huic dubio pertinent.

52 Habens merũ Imperium, ſumptum
pro gladij poteſtate, animaduertendi
in facinoroſos homines iuxta. l. Impe-
rium. ff. de iuris omni. Iudi. quod qui-
dem aliquando *Adnimaduerſio*, appel-
latur, l. ſi quid erit, & in l. ſolet, ff. de
offi. Procon. l. illicitas. §. qui vniuer-
ſas, ff. de offi. Præſidis. certũ eſt, quod
poterit delinquentes, vſq. ad mortem
naturalem punire. Poterit etiam eos
53 abſoluere, hoc autem non ita abſolute
eſt intelligendum, ſed cum grano ſa-
lis. videlicet deſiſtente inſtantia, quia
54 ſi inſtantia perſeuerat in acuſatione,
non poterit Baro, delinquentem ab-
ſoluere. nec guidare, tam de iure cõ-
muni, iuxta infinitos Authores, quos
refert. tractans ſommariè hanc Re-
galiam. Caſtillo Sotomaior. cõtrouer.
quotidia. de vſufruc. to. 7. c. 41. à n. 145
quam huius Principatus. ex pluribus
55 fundamentis. quæ pro vtroque iure
refert Cancer. tom. 2. varia. c. 11. de
pace, & treuga à n. 111. cum ſequen.
ſatisfacta vero parte, & ipſa deſiſtẽn-
te, poterit Baro delinquentem ab-
ſoluere. etiam ſi delictum ſit in caſi-
bus Regaliarum. veluti ſi mortem
commiſerint in camino Regali. quia
ex eo quod habet merum Imperium,
habet etiam poteſtatem remitten-
di, ſeu componendi delictum, ibi
commiſſum, dummodo Regia Au-
dientia, ſeu Superior non appoſue-
rit manus per euocationem, virtu-
56 te Regaliæ, vt ſolet fieri. quia ſi Su-

 perior

perior manus apoſuerit, non poterit amplius de cauſa ſe intromittere. iuxta tradita per Michaëlem Fer. 3. p. obſerua. vbi cap. 468. & 469. num. 2.
57 aſerit. ꝙ ad hoc, vt manus Baronis dicantur ligatæ, non requiritur, quod fiat euocatio cauſæ, & expediantur, litteræ euocatoriæ, & inhibitoriæ, & quod præſententur Baroni. Sed ſufficit. quod ante remiſsionem. in *Regia* Curia fuerit facta. denuntiatio contra captum de delicto. de quo fit remiſsio. quia virtute Regaliæ, præuen-
58 tio ſola facta coram ſuperiore, ligat manus inferioris, in Iudicio criminali. quod idem atteſtatur. c. 469. quia licet in duobus habētibus iuriſdictionem. æqualem, præferatur ille, qui captum detinet, ex Bar. ex Alex. in l. ſi pluribus. ff. delega. 1. & alijs per me allegatis varia. reſolutio. cap. 1. n. 136. tamen non poteſt dici iuriſdictio Baronis ; æqualis Regiæ Audientiæ. Cum omnis iuriſdictio, à Rege emanauerit. Tum quia virtute *Regaliæ*, caſus ille reſeruatus cenſetur, nec datus cum mero Imperio, priuatiuè ad Regem, vt milles ſupra in diuerſis locis retuli.

SVMMARIVM.

Contractus à principio ſolent eſſe voluntarij, n. 1.
Neceſsitas caret lege, n. 2.
Neceſsitas ad incogitata compellit, n. 3.
Vendere, an quis compelli poſsit, n. 4.
Rex quādo poſsit cōpellere aduendēdum, num. 5.
Neceſsitatis cauſa quis poteſt compelli ad vendendum, n. 6.
Regaliæ ius eſt compellere ſubditos ad vendendum. n. 7.
Neceſsitatis tempore, quæ poſsit facere Rex, n. 8.
Rex, quæ facere poſsit circa res vaſſallorum, n. 9.
Rex quibus caſibus poſsit libere diſponere, num. 10.
Vendere triticum quando quis poſsit compelli, n. 11.
Neceſsitas annonæ publicæ, eſt attendenda, n. 12.
Neceſsitatis tempore nemo excuſatur, num. 13.
Excuſare amuneribus, an liceat. n. 14.
Neceſsitatis tempore, an omnia ſint communia, n. 15.
Agricultores forenſes. an poſsint cogi portare grana, & quando, n. 16.
Exteri, ad poſsint compelli, & quando portare victualia, n. 17.
Agricolæ debent preeſſe agriculturæ, num. 18.
Agricolæ portantes victualia non debent pernoctare. n. 19.
Venientes voluntarie ad vendendum, qualiter tractandi, n. 20.
Ciues diuites, an poſsint cogi mutuare pecuniam Ciuitati, n. 21.
Pecunia mutuata Ciuitati. qualiter reſtituatur, n. 22.
Romani qualiter prouidebant eorum annonæ, n. 23.
Agricolis frumentum qualiter ſit. remanſurum, n. 24.
Clerici tempore neceſsitatis. an poſsint cogi vendere grana, n. 25.
Veteri teſtamento, qui compellabantur vendere, n. 26.
Eccleſia tempore neceſsitatis permittit vendere ſua bona, n. 27.
Clerici à ſuis Iudicibus ſunt compellendi vendere. n. 28.
Iudices ſeculares debent eſſe cauti in procedendo contra Eccleſiaſticos, n. 29.
Eccleſiaſtici Iudices debent eſſe cauti, num. 30.
Clerici debent eſſe exemplar laicorum. num. 31.
Patriarchæ Ioſeph refertur prouidentia, num. 32.
Prophetæ Dauid refertur Pſalmus, n. 33.
Clericos quando cogere poſsit Iudex laicus aduendendum, n. 34.

Rex

Digitized by Google

Rex eſt IudexClaricorũ,data negligentia in Iudicibus Eccleſiaſticis,n.35.
Pretium iuſtum quod dicatur.n.36.
Pretium iuſtum tempore neceſsitatis quod dicatur,n.37.
Leges ad frequentiora adaptantur,n.38.
Neceſsitas alimentorũ raro euenit, n.39.
Taxatio pretij tempore neceſsitatis qualiter fienda,n.40.
Iuſtum pretium qualiter indicetur, n.41.
Pretij iuſti latitudo in quo conſiſtat,n.42.
Pretium iuſtum quouſq.cõſideretur,n.43.
Præmia ſolent dari portantibus victualia tempore neceſsitatis,n.44.
Pubblicę vtilitatis cauſa,poteſt quis compelli vendere,n.45.
Vendi cauſa pubblicæ vtilitatis quando locum habeat,n.46.
Eccleſiæ vtilitatis cauſa vendere quis compellitur,n.47.
Vendere an poſsit Rex Ciuitatem ſibi ſubditam,n.48.
Donatio facta ab Imperatore Conſtantino Eccleſiæ refertur,n.49.

Cap. *46*. De Regalia compellendi ſubditos ad vendendum.

COntractus a ſui principio voluntarios eſ-
1 ſe,tritiſsimum eſt ex
volgata l. nec emere
C. de iure delibe. l.
nec inuitũ.de contra
emptio vbi communiter ſcribentes.
2 Sed quia neceſsitas(iuxta vulgare dictum)caret lege,& illa ſit,quæ ad inſolita , & ad inopinata . actus redu-
3 cere ſolet,ideo an dictum principium
tutum ſit, vt nulla controuerſia poſ-
4 ſit opugnari,quærendum eſt.& reſolutiuè dico;quod Rex, poteſt in cer-
5 tis caſibus,compellere aliquos ad cõ-
trahendum.videlicet in caſu neceſsi-
6 tatis.In quo dico ; quod poteſt compellere ſubditos ad vendendum , ſeu
7 mutuandum, hoc tamen ex iure ſupremæ Regalię, ei ſoli conuenit.non verò alicui alteri domino, Iuxta tradita per Caſtillo Sotomaior. controuerſi.quotidia.de vſufruc.to.7. c. 41. n.61. referens pro ſua cõfirmatione, ea quæ refert Bouadill. in ſua politi.
8 tom.1.lib.2.c.16.n.162. quæ ſolũ pro maiori tradit.licere Regi temporibus neceſsitatis , aliqua diſponere circa bona vaſſallorum, ſibi ea aſſumendo. non tamen indiuidue tradit hoc ius
9 Regaliæ,compellendi vaſſallos,vendere merces tẽpore neceſsitatis.quod eſt præcipuum conſiderabile in hac Regalia.Sed licet indiuiduè hoc non dicat Bouadill. vbi ſupra.ex relatis tamen per eum,hoc inferri poteſt. ducto argumento a maiori ad minus.refert eadem & ſequitur don Ludonicus a Peguera tom.1.decis. 88.per to-
10 tam. quod fauore pubblicæ vtilitatis latè tradit Soci.in Reg.425.vbi enarrat quinquaginta octo ſpecies Anto. Gomez in lib.de contrac.c.2.n.51.Co-
11 uar.lib.3.var.c.14. hoc enim tamquã axioma generale,& neceſſarium tradunt.quod vbi Reipubblica, annonæ inopia premitur,quicunque frumentum habens.iuſto pretio vendere cogendus eſt. etiam ſi venale non ha-
12 beat.nec vẽditioni expoſitum.& hoc eſt Regalię ius. quod colligitur ex l. 1.de Epiſco.audi. & ibi Bar. & communiter DD.c.1. & ibi Panormi. ex de emptio.& vendi.l.2. ff. de nundi.
13 l. 1. ſecundum intellectum vltimum gloſæ vltimæ C.vt nemini liceat in emptione ſpecierum ſe excuſãte lib. 10. Bar.in l.annonam,ff.de extraordi. crimi.Lucas de Penna.in l. 1. C. de qũibus muneribus nemini liceat ſe
14 excuſare verbo,*Tempus*.Iaſ.in l. n. *6*. ff.de legi. Afflic. in proœmio. *Regni* Neap.3.Bal.& Angel. in l. ſi pendentes §.ſi quid cloacatij per tex.ibi
15 ff.de vſufruc. eſtque textus optimus iuncta gloſ.in l.2. §.cum in eadem in fine

Digitized by Google

fine.ff.ad l.todi. de Iac. vbi tempore
neceſsitatis, omnia ſunt communia
Stepha. Aufreri. deciſ. Toloſa.446.
quæ omnia,omnes extendunt ad ea,
quæ victui ſunt neceſſaria Ren. de
Mercatu 4.p.n. 51. *R*ippa de peſte.n.
16 195.admonet. Bar.in l.1.C.de frumē-
to vrbis Conſtātinopoli.lib.11. quod
non ſolum in cohabitantibus intra
Ciuitatem, & Villam locum habet.
17 verum etiam, inhabitatoribus foris.
quia poſſunt compellere ruſticos, &
agricultores, ad portandum grana
ad Ciuitatem,& victualia.ex l.2.ff.de
nundi. Aufreri.ad deciſ. Toloſa.446.
Auilez in c.17.per totam n.20.

18 Aduertendum tamen eſt. quod cū
expediat Reipublicæ, vt ruſtici aſsi-
deant agriculturę l.1.C.de colen.fun-
do patrimo.lib.11.ne agrorum cultū-
ra deſeratur l.1.C. de agrico. & cen-
ſu lib 11. dixit Iure conſultus in d.
l. 1. ff. de nundi. Iudicibus curæ eſſe
debere, ne ruſtici qui coguntur por-
19 tare victualia, in Ciuitate maneant,
& pernoctent. Sed illico ad ſua re-
uertantur ad operandū.& quod mer-
ces alicui probo viro commendent,
vt eas vendant,& reuertentur.ſecus ve-
rò obſeruandum eſſe in eis, qui vo-
luntarie veniunt. vt explicat *R*ippa.
20 in tracta. de peſte. titu. de remedijs
præſeru.contra peſtem n.225. quini-
mo.& ditiores Ciuitatum & Villarū,
tempore famis & extremæ neceſsi-
21 tatis.poſſunt compelli ad mutuadam
pecuniam, ad emptionem frumenti,
Vniuerſitati.vt deinde paulatim col-
lecta Impoſita,pecunia mutuata reſti-
tuatur.argumēto tex.in l.1.C.de om-
22 ni agro de ſer.lib.11.vt conſider.Ioa.
de Platea ibidem n.1. Guillermus de
Cuneo. in l.neminem C. de SS. Ec-
cle. quem ſecuntur Cinus & Salice.
relati per Ripam in tractu de peſte.
23 titu.de remed.præſeruati.n.185. mo-
dum autem quem Romani practica-
24 bant, ad habendam Ciuitatem locu-
pletem tradit Bouadill. in ſua politia
tom.2.lib.3. c.3.a n. 12. cum ſequen.
vbi aduertit. quod quando compel-
luntur agricolæ ad vendendum gra-
na,debent eis ſalua remanere,pro eo-
rum propria ſuſtentatione, & ad ſe-
minandum in ſequenti anno.

25 Clericos autem compelli poſſe tē-
pore neceſsitatis,ad vendendum pro-
pria grana, refert Bouadilla ibidem
n.13.comprobās ex pluribus iuribus,
& auctoritatibus per eū allegatis lit-
26 tera C.& D.& ex Sacra pagina Eſdras
lib.2. c.5. vbi legitur. quod nec mias
Dux Regis Artaxerçes Regis Per-
ſarum,aclamante populo Ieruſalem,
eo quod fame periret,proteſtatus fuit
Sacerdotibus,ne decimas illis debitas
perciperent. Sed illas vicinis acom-
modarēt,ne fame perirent vnde ma-
27 ter Eccleſia,tāquam vera mater,per-
cipit aurum, & argentum illius, &
diſtrahit ad ſucurrendas neceſsitates.
aurum & c.ſequen,12.q.2.Clerici au-
28 tem a ſuo Iudice ordinario compel-
lendi ſunt.vt euitentur faſtidia,& cō-
tentiones,quæ inde oriri poſſent, in-
ter ambas curias dictus Bouadilla ibi-
29 dem n.14. Vnde officiales ſeculares,
debent animaduertere Iudices Eccle-
ſiaſticos,quod preuideant tanto peri-
culo.de eis enim ſperanda eſt,iuſtitię
30 executio.Clerici enim de iſtis operi-
bus.exemplar debent eſſe cęterorum
31 ad ſimilitudinem Patriarchæ Ioſeph
quę tēpore neceſsitatis Egiptiorum
32 ad eorum iuuamen,& ſuſtentationem
ne fame perirent, aperta eis propria
arrea habuit. pro ſuccurrendis miſe-
ris.& pauperimis. & agenis. atteſta-
tur Bouadill.vbi ſupra locutum fuiſ-
33 ſe Prophetam Regem Pſalmo 111.in-
cipen. *Beatus Vir* in verſiculo. *Iucun-
dus homo qui miſeretur, & commodat
diſponit ſermones ſuos in iudicio. quia in
æternum non commouebitur.* reſolui lati-
us in meis reſolutio tom. 1. n. tt. de
34 emptio.ac vendi.a n.89.Si verò cle-
rici

rici moniti,& interpellati a Iudice ſe-
culati,obdurati eſſent corde, & nol-
lent ſucurſum præſtare dictæ pubbli-
35 cæ vtilitati,poſſet tunc Rex ex ſua
ſuprema Regalia eos cõpellere. quia
tunc tanta negligentia,& deſidia da-
ta in clericis,ad Regem pertinet ius
ſuperioritatis in eos. vt pluribus fun-
damentis hoc ſtabilitum remanet in
c.10. vbi de Regalia, quam Rex ha-
bet in Eccleſiaſticos Iudices Ordina-
rios,& delegatos dictum eſt.
36 Iuſtum autem pretium, licet dica-
tur illud,quod a lege,ſeu à Principe
taxatum eſt.Iuxta tradita per Cagno-
lum in repeti.l.2.C.de reſcinden.vē-
di.n.269. ex Cremen. Pinel. & aliis
relatis à Matienço lib. 5. nouæ reco-
pilatio.titu.25.de taxatione panis l.1.
gloſ.1.& 2.n.3.tamen in caſu neceſsi-
37 tatis,certum eſt.quod etiam ſi pretiũ
a lege,ſeu Principe ſit taxatum. non
poterit illud eo tempore pro iuſto re-
putari,quia cum leges ad frequentio-
38 ra adaptētur,l.nam ad ea.ff.de legib.
dixi.lib.1.reſolu. c. 11 n. 19. & caſus
neceſsitatis extremæ raro eueniat,ta-
39 xatio tunc erit fienda,iuxta temporis
illius oportunitatem. & ſic eo caſu
40 erit arbitrarium. & ideo non habet
indiuiſibilitatem,ſed latitudinem iu-
ſtitiæ. vt refert Matienço,ibidē n. 4.
quod latius prædixerat lib. 5. titu.11.
41 l.1.gloſ.2.n.9.expreſsè dicens. quod
pretium iuſtum naturale eſt arbitra-
rium.vt pote nulla lege coarctatum.
Sed quod habet latitudinem iuſtitiæ.
quæ in tribus conſiſtit.In vno extre-
42 mo rigido.altero pio. medium vero,
eſt moderatum. vt res quæ iuſte ven-
ditur pro decem,iuſte quoque venda-
tur pro nouem,& vndecim.Inde cō-
cludens,quod reipubblica,pœnes quā
43 reſidet cura,punctum non iudicat.la-
xior igitur remanet iuſtitia in arbi-
trio vendentium, ementium , pretij
latitudinem habens.
44 Vltra pretium iuſtum,poteſt etiam
conſtitui præmium,vt eo inuitentur
ad portandum,ex l.1. C. de frumen.
vrbis Alex.lib.10.& ex l.1.ff.de nūdi.
refert Rippa.in tracta.de peſte tit.de
remed.prǽſerua.a n.193.cum ſequen.
45 Cauſa etiá pubblicæ vtilitatis. po-
teſt Rex compellere vaſſallos,ad vē-
dendum.veluti ſi agatur,de edifican-
da Eccleſia, ſeu ampliando Monaſte-
46 rio. vt iuribus, & varijs deciſionibus
comprobaui tom.1.vari.reſolu. mea-
rum c.11.de emp. & vendi , vel pro
domo Ciuitatis,aut Villæ , vbi cele-
bratur Conſilium, vel congregatur
Vniuerſitas. vel pro alijs pubblicis
edificijs , Ciuitatibus , ſeu Villis in-
cumbentibus. & expectantibus.ve-
luti pro orteis. & ſimilibus.
47 Compellit etiam, ad Eccleſiæ vti-
litatem,veluti ſi vicinus ex ſua arte
fabrili,inquietet Monaſteriũ, & Re-
ligioſos à deuotione , & quiete per-
turbet.veluti fuit deciſum in hoc Re-
gio Senatu in deciſionibus â me re-
latis c.11.n.118.
48 Non poteſt tamen Rex (ſalua ſua
clementia)obbligare vaſſallos, ad cō-
ſentiendum alienationi à ſe factę,de
aliqua Ciuitate ſibi ſubdita. vt refert
Philip,Paſcalis de viri. patriæ poteſ.
1.p.c.1. á n.25.& ſequen.vbi n.27.di-
cit. non defuiſſe Doctorem aliquem
aſſerentem , hanc reſolutionem eſſe
veram,ſicut Euangelium.confirman-
49 tes ex donatione facta à Rege Conſ-
tantino Eccleſiæ Romanę.In qua Po-
puli conſenſus interuenit c.Conſtan-
tinus 96.diſtin. aduertit Bal.in c.1.ſ.
in generali verbo, vtrum. Rex.ſi de
fœudo fuerit controuerſia inter do-
mi.& vaſſall.Meno.con.32.n.21.lib.1.
relati à dicto Paſcali vbi ſupra. n. 35.
cum quibus ius huius Regalię rema-
net declaratum.

S V M M A R I V M.

REgalia Hoſpitij in quo fundatur,n.1.
Hoſpitium Regi vbi debeatur,n.2.

Belli

Belli tempore, a quibus debeatur Hoſpitium,n.3

Clerici quãdo ſint liberi ad Hoſpitio,n.4.

Clerici tempore neceſsitatis, an debeant Hoſpitium,n.5.

Neceſsitatis tẽpore an omnia ſint licita, num.6.

Neceſsitatis tempore Clerici an debeant Hoſpitare,n.7.

Neceſsitatis tempore,an omnia ſint communia,n.8.

Iniuriã non facit qui ſuo iure vtitur,n.9.

Exempti ab Hoſpitando qui ſint,n.10.

Rex tempore belli an poſsit cogere vaſſallos ad Hoſpitandum,n.11.

Translatio Regiorũ Conſiliorũ a Ciuitate Barcinonæ ad Ciuitatẽ Gerundæ,n.12.

Hoſpitia qualiter facta dicto tempore in Ciuitate Gerundæ,n.13.

Hoſpitare Regios Officiales quis teneatur,n.14.

Rex, & eius familia sũt liberi a ſolutione Hoſpiti,n.15.

Hoſpitij franquitas a ſolo Rege concedatur,n.16.

Hoſpitij remiſsio qualis debeat eſſe,n.17.

Hoſpitium Regi,qualiter debeatur,n. 18.

Hoſpitij ius eſt Regaliæ Regi expectans, num.19.

Hoſpitiũ in Catalonia an debeatur,n.20.

Comiſſarij Regij, & milites perſequentes graſſatores an ſint Hoſpitandi,n.21.

Hoſpitium quando debeatur Commiſſarijs Regijs,n.22.

Hoſpicium quando debeatur Commiſſarijs Regijs ex deciſione Regiæ Audientiæ,n.23.

Alimenta qualiter præſtanda aſſociantibus Vicarios incedentes latrones,n.24.

Belli tempore qualiter alimenta præſtanda militibus,n,25.

Belli tempore quid præcauendum,n.26.

Regis Salomonis prouidentia narratur, num.27.

Belli tempore quid debeant facere Gubernatores Prouinciarum,n.28.

Compelli qui poſſint tempore belli portare victualia ad exercitum,n,29.

Peſte exiſtente in exercitu an poſsint cõpelli portare victualia,n.30.

Militibus an ſint alimenta gratis præſtanda,n.31.

Alimenta iuſto pretio qualiter ſint militibus præſtanda,n.32.

Milites tenentur ſoluere iuſtum pretium alimentorum,n.33.

Milites nil poſſunt capere violenter à vicinis,n.34.

Milites in Catalonia qualiter Hoſpitandi,n.35.

Militibus extorquentibus victualia de facto poteſt reſiſti,n.36.

Hoſpitium in Catalonia gratis datur militibus,n.37.

Milites in Catalonia tenentur ſoluere quæ expendunt,n.38.

Militibus in Catalonia gratis dantur,ſal. acetum,oleum, & lectus,n.39.

Conſuetudo in Catalonia quæ reprobata ſit per Conſtitutiones,n.40.

Conſuetudo quæ ſit ſeruanda,n.41.

Conſuetudinibus contrarijs extãtibus quæ ſit ſeruanda,n,42.

Cap.47. De Regalia Hoſpitij.

EX l.2.C.de metatis.
1 & epidemi. lib. 12.
Codicis delumunt
ſcribẽtes,veluti An-
dreas & Afflic.quod
habet Rex hoſpiciũ
in terris ſuorũ vaſſallorũ pro ſe, ſua
familia,quocieſcunq.peruenit ad Ci-
2 uitates,ſeu Villas.ius Hoſpitij ad quod
nõ ſolũ Ciuitates,& Villę Regię tenẽ-
tur. Sed etiam illę,quæ ſunt Baronũ.
3 maximè tempore belli l.1.C.de Epiſ.
& Cleri.ſi verò non eſſet tempus bel-
li,clerici liberi,& exempti eſſent a ta-
4 li obligatione ex tex.cum gloſ.in di-
cta l.1.C.de Epiſ.& Cleri. Andre.de
Iſern.in c.vni.n.61.per tex.in l.2.C.
de quib.munc.ſeu præſtatio.liceat ex-
cuſare.

cuſate. faciunt tradita per Abba. &
alios in c.1.de immuni.Eccle.idẽ tra-
5 dit Marta.de iuriſdic.4.p.centu.1.ca-
ſu. 86. n. 5. hoc etiam cenſuit. Ca-
lici.in extragraua.cur.c.7. verbo *cen-
teſimo ſecundo.* mihi pag. 44. quod
etiam tempore maximè neceſsitatis,
obſeruandum fore atteſtabatur. Vul-
pellius de liber.Eccleſ.lib.2.n.47.
6 Cõtrarium verò ſentit tẽpore ne-
ceſsitatis.Mier.col.10.ad conſti.Re-
ginæ Mariæ c.17. de poſaderijs n. 8.
pag.422.tom.2.Olib.ad vſati.Alium
namq.c.4.n.35.aſſerẽs.licita eſſe om-
nia eo tẽpore,quæ alio illicita erant,
Et licet Marta vbi ſupra n.8. teneat.
quod clerici non teneantur Hoſpitare
7 tẽpore neceſsitatis ſeculares,eo fun-
damento, quod infrigeretur libertas
Eccleſiaſtica. tamen credo. quod eo
tempore non poſset dici, libertatem
8 Eccleſiaſticá infringi.eo quod,ſuppo-
ſito quod bellũ ſit iuſtũ, & ſit appro-
batũ. ſuccedit iuris cõmunis Regula
qua edocemur.omnia eſſe communia.
Vnde nemini quis facit iniuriã, vtẽ-
9 do iure ſuo. Hoc idẽ videtur ſentire
(licet in clericis non loquatur)Canc.
lib.3.vari.c.5. n. 75. vbi in caſu Soni
emiſsi intra Cataloniã dicit. liberos
10 & exẽptos eſſe, ab iſto onere Hoſpi-
tandi,Domicellos.& Doctores.& Me-
dicos. ex iuribus per eum allegatis.
aſſerens tamen tempore neceſsitatis
non haberi pro exẽptis,Crauet. con.
308,col.2.verbo,*Ex quibus infertur*.ſe-
quitur Rimiuald. Iunior. conſ. 640.
n.47.dicẽs.quod poteſt Princeps co-
11 gere ſubditos ad locandum Hoſpitia,
pro neceſsitate Hoſpitandi Curiales,
& Magiſtratus Regios.prout euenit
de anno 1634.in quo ex decreto Re-
gio Regia Audientia,& Regiũ Conſi-
12 lium Baiuliæ Generalis, & officium
Magiſtri Rationalis domus & Curiæ
Regiæ fuerunt tranſlata ad Ciuitatẽ
13 Gerundæ.vbi biennio reſiderunt. ad
quorum aduẽtum præueniendũ per-
uenit Doctor Paulus Guiamet tunc
Regiæ Audientię Iudex Curie & de-
ſignauit loca, & domos Excellentiſ-
ſimo Locumtenenti.Tribunalibus,&
Regijs Senatoribus.cæteriſq. Regijs
officialibus,ſoluta tamẽ per eos mer-
14 cede. quod reperi notatum in notis
Michaelis Cordelles Regẽtis Regiá
Cancellariam (viri magni nominis)
ita fuiſse obſeruatum in Ciuitate de
Leyda die 7.Nouembris 1518.vbi Cã-
cellarius.& Doctores Regię Audien-
tiæ receperunt litteras a Ceſare Ca-
rolo datas Ceraguſtę 27.Octobris ſu-
per domibus, & hoſpitijs dãdis,ad or-
dinationem Cõſilijarioiũ Barcinonæ,
& incontinenti dictus Cancellarius,
& Ioannes Dalmau de Regiã Audiẽ-
tia,vna cum Maiordomo domus Re-
giæ acceſserunt ad domum Ciuitatis
Barcinonæ,vbi erant Conſiliarij, ad
diſponendũ Hoſpitia.Regis enim of-
ficium eſt,& patrimoniale ius ſuum,
officiales, & curiales ſuos Hoſpitari,
ex l.3.§.munus Hoſpitandi C.de mu-
ner.& honori.lib.10.l.3. §. munus ff.
de muner.& honori.Rex verò,& ſua
familia,franqui. & Inmunes eſse de-
15 bẽt a ſolutione mercedis pro Hoſpi-
tio ex dicta l.2. vbi Lucas de Penna.
& Ioan.de Platea C.de meta.Iban.de
Bardaxi. ſuper priuile. Regni Ara-
gõ.hoc idem atteſtatur Mier. tom.1.
col.1.Regis Iacobi Primi c. 15. de al-
bergijs n.4.pag.6.in noua inpre. idẽ
Mier.col.10.ad Curias Reginæ Marię
c.15.col.10.a n.1.pag.422. Cæteri ve-
rò,qui non ſunt de familia, ſalarium
debent ſoluere pro Hoſpitio. maxi-
mè in Catalonia,quod taxabitur per
Meratores. iuxta conſtitutionẽ vni-
cam titulo *de offici de apoſentados* in
finalibus verbis.
16 Ab hac autem ſeruitute,ſolũ Rex,
ex ſua ſuprema Regalia, poteſt libe-
ros,& exẽptos aliquos declarare.Hęc
17 autem exemptio,& declaratio,debet
eſſe ſpecifica,& in diuidua non verò
generalis

generalis, ex l. fina. §. penul. ff. de mune. & honori. l. 3. C. de mune. patrim.
lib. 10. refert alia, & ſequitur Maſtril.
18 de Magiſtr. lib. 3. c. 10. n. 200. Bouadil.
in ſua Politi. tom. 1. lib. 2. n. 16. quod
declarat Bouadill. dicēs. quod hoc eſt
intelligendū, quando Rex eſt de trāſitu. & non longeuæ habitationis, ſeu
detentionis, quod promiſiſſe atteſtatur Imperator Federicus. in titulo de
pace. cōſtan. in fœud. c. in cauſis §. vaſallis. verbo, *Moram ſuperfluam in Ciuitate, vel. Epiſcopatu. pro dampno Ciuitatis,*
19 *non faciemus.* & ſic hanc Regaliā Regi
ſolum expectare, vltra ſupra relatos.
refert, & ſequitur Caſtil. Sotomaior
controuerſia. quotidiana. de vſufruc.
20 tom. 7. c. 41. n. 84. Prædicta in Cataloniā obſeruanda exiſtimo. cum nullibi
per conſtitutionē, ſeu aliquod capitulum Curiarū innouatum reperiam.
21 Solū enim reperitur cōſtitutio finalis.
titu. *de offici de Alcaits, y Capitans.* quę
loquitur de Cōmiſſarijs, & militibus
illos aſſociātibus in perſecutione latronum, & graſſatorum hominū, diſ-
ponēdo. quod ſi prædicti peruenerint
ad aliquam Ciuitatē, ſeu Villā, in qui-
22 bus adſint caupones, ſiue ſtabularij,
aut ſint Caſtra Regia, vbi milites poſſint Hoſpitari, debeant Cōmiſſarij, &
Milites aſſociati, in dictis Caſtris Regijs, ſeu ſtabulis Hoſpitari: nulloque
modo, hoſpitentur in domibus particularium. vbi ſoluere teneātur quod
expēderint. vt expreſsè in dicta cōſtitutione cauetur. Hoſpitādis verò familiaribus Regis, controuerſiā ſuſcitatā fuiſſe de anno 1561. atteſtatur Micha. Fer. 3. p. obſer. c. 380. & dicit ſe nō
meminiſſe quid fuerit decisū in Regia Audientia. Ego verò non quieui,
quo ad vidi deciſionē, ſeu cōcluſionē
in archiuo Regio quā reperij in libro
concluſionū Regiæ Audientię de an-
23 nis 1561. & 1562. fol. 40. in & cū qua
die 26. Martij 1561. fuit cōcluſū. quod
officiales incedētes latrones, & malefactores, & illis aſsiſtentes, teneantur
Hoſpitari in Hoſpitijs pubblicis. illis
verò nō ſufficientibus, ſeu nō extātibus, in domibus proprijs incolarū, &
24 habitantiū in locis, ſoluta tamē mercede, ſeu ſtipendio parādi cibos, & lumē & lectū. Ex qua deciſione deſumitur. quod Regalię ius cōſiſtit. In compellendo date Hoſpitiū officialibus
Regiis. & militibus, & illis aſſociantibus, ſoluta tamen mercede. de quibus eſt intelligēdus titu. C. de metatis
vnde Metatores dicūtur illi, qui Hoſpitia eligūt. vt ex l. 3. & 5. C. de aduoc.
diuerſo. iudi. probat Pratelus in ſuo
lexicon iuriſ. verbo *Metata.*
25 Belli verò tempore, ſeu eo finito
quid dicendū eſt. anxios habuit animos hoc dubium. Sed vt vera deciſio
tradatur, dicendū eſt. Exercitum formari ex hominū magna comitiua diuerſarū nationū, & Regnorū. qui ne-
26 ceſſario indigent abundanti annona,
pro eorū ſuſtētatione, pro quibus, neceſſario debet præcedere magna prouidētia. exēplo Sacræ ſcripturę. vt le-
27 gitur Gen. c. 41. dū Rex Pharao motus ex quodā ſomnio ſuo. (declarato
per Ioſeph filium Iacob magnā prouiſionē annonæ fieri iuſsit. Vnde de-
28 bent Pręſides Prouinciarū prouidere
in tēpore opportuno præuiſo, vt loca
ſint plena alimētis neceſſarijs, ne belli
tēpore milites fame pereāt. ad quod
quidem poteſt cōpellere vicinos, etiā
29 tēpore peſtis iuxta relata per Bouadill. in ſua politi. to. 2. lib. 4. c. 1. n. 26.
cōfirmās ſuū dictū ex l. 4. C. de Eroga. milita. anno. lib. 12. l. pro locis C.
de anno. & tribu. lib. 10. & ibi Bar. &
Platea & in l. omnes omnino. n. 2. C.
eod. quod ex mēte Ripæ in tracta. de
30 peſte titu. de remedi. præſerua. n. 121.
extendit, dicēs. hoc procedere, etiam
ſi peſtis vigeret in eodem exercitu.
Hęc autem alimenta non tenentur
præſtari militibus ab incolis, & habitatoribus vbi morātur niſi iuſto per

eos

ros ſoluto valore iuxta tradita per Bo-
31 uadil.vbi ſupra n.27.in fine dum atteſ-
tatur.quod vicini recuſantes dare iuſ-
to prætio alimenta militibus, poſſunt
compelli ad eorū præſtationem.cōfir-
mat hoc dictū idem Bouadi. lib.3 c.15.
32 n.14.& ibi gloſ.littera E. quam alle-
gat dictus Bouadilla , ſed clarius hoc
dicit in dicto c. 2.lib. 4.n.23.vbi atteſ-
tatur.quod caſu quo incolę.nolint iuſ-
to prætio militibus vēdere neceſſaria
ad eorum ſuſtētationem, quod cōpel-
lātur per Superiores,& hoc idē.quod
33 militibus non ſint præſtanda alimēta
de iure cōmuni,tradit Rollan.a Vall.
to.2.cō. 68.à n, 4.quod cōfirmat ex l.
decretum.C.de meta.lib.11.volens ex-
tendi etiam ad lectos.& alia vtenſilia
fundans ſuum dictum in illis verbis
dictæ l.votum.ibi.*Vt nil ab hoſpite quod*
vel hominū, vel animaliū paſcuis neceſſa-
34 *rium creditur poſtuletur*,refert,cōfirmat,
& ſequitur Paſcalis de viribus patriæ
poteſta.1.p.c.3.n.30.quod etiam præ-
cenſit Lucas de Peña ibidē. extēdens.
quod etiam ſi Duces militum velint,
quod eis præſtentur,non ſint præſtan-
da,nec ipſi acceptare poſsint,etiam ſi
gratis eis offeratur.

Licet hoc de iure cōmuni ſtatutū ſit.
35 tamen de iure Cataloniæ, aliter circa
hoſpicia militum ita ſtatutū eſt.quod
milites nil poſsint ab incolis,vbi hoſ-
pitantur accipere,niſi iuſto valore ſo-
luto.vt cautū eſt in cōſtitutione 3.ſub
titulo *de offic.s de Alcayts,y Capitans*,quæ
conſtitutio fuit poſtea confirmata in
Curijs anni 1599.cap.45.&clarius in
conſti.13.eiuſdē tituli.quæ fuit.cap.15
Curiarum Sereniſsimi Philipi in 2.
Curia Montiſoni anno 1553.& hoc idē
36 tradit Cancer.lib.3. vari.c.5. de iono
emiſſo à n.6 2.vbi iuribus,& Doctorū
autoritatibus cōprobat, militibus vo-
lētibus de facto,ſine mercede ſibi ali-
mēta præſtari,poſſe reſiſti.& hoc idē
aſſeuerat Grauēta con.308.n.1.cum ſe-
37 quem Hoſpitalitatē tamen gratis mili-
tibus in Catalonia concedendam eſſe
atteſtatur n.65.non obſtante conſti.12
titu.*de Offici de Alcayts*.quia à diſpoſi-
tione dictæ cōſtitutionis 12. cenſetur
receſſum per conſtitutionem finalem
eodem titu. quia cum in dicta conſti-
tutione finali diſpoſitum ſit.quod mi-
38 lites ſoluant.quæ expenderint,hoſpi-
talitatisq; nulla mētio ſolutionis fiat.
ideo remiſſa cenſetur. quia quod de
vno dicitur , de altero afirmari vide-
tur,l.prætor,ff.de iudi.Mier.tó.1.titu.
de albergis.pag.132.n.41.aſerens. al-
bergas non eſſe præſtādas,niſi vbi cō-
ſuetudo adeſt. quæ probanda venit.
cum ſit facti ex quo cenſeo. quod in
Catalonia ſeruatur in hoſpitalitate
39 militum,quod eis dantur.lectū,ignis,
ſal,& acetum,& oleum.non obſtanti-
bus dictis conſtitutionibus. quia hæc
conſuetudo fuit inducta, & dedit in-
terpretationem conſtitutionibus . &
ſic eſt obſeruanda. iuxta tradita per
40 Fōtanel. de pac, nup.to.1.clau.1.n.44.
& 48.nā licet conſuetudo contra cōſ-
titutiones;ex eiſdem cōſtitutionibus.
ſit reprobata,hoc tamen intelligēdum
eſt,quando cōſuetudo nouum ius in-
ducit.locus verò eſt, quando conſue-
tudo ſolum inducit interpretationem
conſtitutionis.vt multorū Doctorum
authoritatibus confirmat Xammar.
41 de offi.iudi.1.p. q.15.à n.78. aſſerens
hanc conſuetudinem ſufficere in ali-
quibus actibus fuiſſe ſeruatam,quod à
Iudicis arbitrio pēdet ex Gratia. diſ-
cepta.foren.to.3.c.158.à n.17.& à par-
uo tempore æſtimari poſſe, quia diu-
turnitas non deſideratur. Aymon.
Craueta con.201.num.12.& con.294.
Roſcen. de fœu. de Rega.cap.5.con-
clu.14.num.7. littera I. data quæ di-
42 uerſitate , illa eſt ſeruanda conſuetu-
do,quæ pluries fuit ſeruata,Menoch.
con. lib.1.con.75.nu.36.Dec.con.101.
num.51. lib.1.

SVMMARIVM.

Digeſtorum iura, qualiter olim, & vbi interpretabantur, n.1.
Vniuerſitatum creatio vnde traxerit originem, n.2.
Vniuerſitates creare eſt Regalia, n.3.
Vniuerſitates Regiæ. quæ exerceant, n.4.
Vniuerſitates Põtificiæ quæ exerceãt, n.5.
Vniuerſitates Hiſpaniæ quibus authoritatibus fuerint creatæ, n.6.
Vniuerſitates indigent Pontificia authoritate. n.7.
Rex ſolo verbo, an faciat Doctores. n. 8.
Rex qualiter faciat Doctores, n.9.
Rex an poſſit Doctores priuare gradu, n.10
Doctores Theologi, & Canoniſtæ fiunt authoritate Pontificia, n.11.
Vniuerſitas Perpiniani quo tẽpore creata, num.12.
Vniuerſitas Barcinone quo tempore, & à quibus creata, n.13.
Vniuerſitas Barcinone, quæ priuilegia habeat, n.14.
Oſcenſi Vniuerſitati multa debet author. num.15.
Oſcenſis Vniuerſitas quo tempore creata, num.16.
Oſcenſis Vniuerſitas antiquior Hiſpaniæ, num.17.
Oſcenſis Vniuerſitas quibus priuilegijs gaudeat, n 18.
Salmantina Vniuerſitas, quo tempore fundata, n.19.
Doctores creare non poteſt Rex ignaros, num. 20.

Cap. 48. De Regalia Creandi Vniuerſitates.

1 EX Proœmio Digeſtorum. quod legitur in principio digeſti veteris, §. Hæc autem tria volumina per totum, deſumitur. quod iura digeſtorũ, quæ in tres partitos, & diuiſos libros, conſtituta ſunt,
non legerentur. neq; interpretarẽtur.
niſi in locis, quibus ad hoc priuilegiũ
antiquitus erat cõceſſum, interpretati
ea. Statuendo. quod ſi ſecus factũ fuiſ-
ſet, contra eos. qui talem prohibitio-
2 nem non ſeruarent, denarum librarũ
auri, ideſt viginti librarũ pœna, mul-
ctarentur. iuxta interpretationẽ Accur-
tij in gloſ. verb. *Denarum*. ex quo tex.
deſumunt. quod deſignatio illa Ciui-
tatum, & locorum facta, demõſtrauit.
à Principe loca eſſe deſignãda. ex hoc
3 Tex. inferunt. quod creatio Vniuer-
ſitatum, & in eis faciendi Baccallau-
reos, Licenciatos. & Doctores, expe-
ctat ad *Regem*, & quod hæc facultas,
concedendi, creandi, ſeu erigẽdi Vni-
uerſitates, eſt de ſupremis *Regalijs*
notant Scribentes in authen. habita
C. ne filius pro patre, Canoni. in c. 2.
4 de priui. in 6. & alij in Clemen. du-
dum. §. in ſtudijs verbo *In generalibus*.
ff. de ſepul, l. Magiſtratos. C. de profeſ-
ſo. & Medi. lib. 10. Nata. con. 657. n. 1.
vol. 4. eſt autem ſciendum. quod hoc
cõſiſtit in iure ciuili in Medicina, &
5 Philoſophia. quia Vniuerſitas creata
à Rege, ſolum quo ad gradus, & facul-
tates. ſeculares ſuſtinebitur. quo verò
6 ad gradus in Sacra Theologia, & in
iure Canonico. indiget autoritate
Pontificia. & ſic omnes Vniuerſitates
Hiſpaniæ obtinuerũt reſcripta, à Ro-
manis Pontificibus vt infra de illis.
de quibus plenam habui notitiam, in
ſuis locis referam, conſtabit. & quod
7 autem á Romano Pontifice ſit obti-
nenda licentia atteſtatur Faber. in l. 1.
num. 7. cum pluribus ſequen. C. de
Summa Trini. & fide Catoli. & in
l. tanta. num. 6. C. de veter. iure enu-
clea. facit Tex. in c. de quibuſdam.
nu. 37. diſtinc. Camil. Borrel. de præſ-
tan. Reg. Catoli. c. 34. n. 96.
Solet autem Rex ſolo verbo *Creare*
8 *Doctorem*. dũ tamen (vt ſupra dictum
eſt) in Regalia creandi Ciuitates
ſi ani-

9. ſi animum habuerit illum creandi. ita
Angel. in l. 1. C. de ſenten. paſsi. l. qui
in aliena. §. interdum. ff. de adqui. hæ-
redi. Affl. c. in Rub. quæ ſint Regaliæ.
n. 63. ex hac ſuperioritate huius Rega-
liæ, dicebat, Abb. in c. cū ſecūdū, n. 12.
10 ex. de præbē. allega. dō Garcia. Meſtril.
de Magiſt. lib. 3. c. 10. n. 89. quod eodem
modo, poterat Doctores gradu priuare
11 Quod autē attinet, ad creādū Docto-
res in ſacra pagina, & in iure Canoni-
co, indiget vniuerſitas Pōtificio reſcri-
pto, ita atteſtatur Ioā. Faber in l. 1. n. 7.
cum ſequē. C. de ſumma Trini. & fide
Caro. & in l. tanta. C. de veteri. iure
12 ennclean. vt ſupra dictū eſt. ex quibus
Vniuerſitas Perpiniani (quæ ſita eſt in
confinibus Cataloniæ) fuit creata am-
babus autoritatibus Pōtificia per Cle-
men. 6. cum ſuo diplomate. dat. 4. Ca-
len. Decēb. & per Nicolaum V. die 12.
Calen. Aug. 1447. & per Sereniſsimū
Regē Petrum IIII. Calen. April. 1349.
13 Barcinonenſis vero Vniuerſitas fuit
creata, cum Regio priuilegio conceſſo
per Sereniſsimū Regē Ildefonsū IIII.
die 3. Septēb. 1450. & per ſanctiſsimū
Nicolaum V. cum ſua bulla plūbea,
dat. Romæ pridie Calen. Octo. 1450.
in, & cū qua, Vniuerſitati Barcinone
fuerunt cōceſſæ omnes gratiæ. immu-
nitates, præheminētiæ, iuriſdictiones,
prærogatiuæ, priuilegia, & exemptio-
14 nes. & indulta Apoſtolica per ſummos
Pontifices prædeceſſores ſuos con-
ceſſa Vniuerſitati Toloſanæ.
15 Ofcenſis vero Vniuerſitas, (in qua
bienuio, ius ciuile ſui interpretatus,
quo honore, & aplauſu retuli in Epiſ-
tola ad Lectorē, quam inſerui in libro
16 meo, ad Titul. ff. de condicio. & dem.
cauſis, & modis, quæ in teſtamēto re-
linquuntur) ſi ad ſuū primæuum prin-
17 cipiū attendimus, antiquior eſt omni-
bus Hiſpaniæ. vt atteſtatur Franciſcus
de Ainça in ſuo libro. *Fundacion, y ex-
cellencias de Hueſca*. lib. 5. c. 1. *De la Vni-
nerſidad*, cum ſequen. qui in primo al-
legato capite, prædictū ſuum dictū cō-
firmat ex doctiſsimo Antonio Auguſti,
Archiepiſ. Tarraconen. in *libro de las
medallas*. & ex alijs infinitis Autoribus.
18 Secundis vero tēporibus. Sereniſsi-
mus Rex Petrus IIII. 12. Martij 1354.
& Pontifex Paulus II. cum ſuo Di-
plomate. dat. Apud Sanctum Petrum
anno 1464. Ainça dicto lib 5. c. 4.
19 Salmatina vero Vniuerſitas, in qua
iuris curriculos audiendo cōfeci. hanc
continet inſcriptionem in ſcolis ma-
ioribus in pariete continuatam.

*Alfonſus VIII. Rex Pallētiæ Vniuerſita
tē erexit. cuius emulatione Alfonſus IX.
legionis Rex, Salmanticæ idē Academiam
conſtituit. Illa defecit, deficientibus ſti-
pendijs. Hæc vero in dies floruit. fauente
præcipue Alfonſo Rege Decimo.*

Ex qua inſcriptione apparet Alfon-
ſum IX. Regem, Salmanticæ Vniuer-
ſitatē fundaſſe. qui regnauit an. 1188.
vſque ad annum. 1230. iuxta ſcripta
per Abbatem Sancti Ioannis de la Pe-
nya in ſua Hiſtoria.
20 Licet tamē per Vniuerſitates creē-
tur Doctores iuxta ſupra notata, &
hoc fiat ex Regis facultate Suprema
(ſalua tamen eius clementia) non po-
terit Rex facere Doctores homines
illiteratos, & ignaros. iuxta notata per
Xamit in ſuo lib de offi Iudi. & Ad-
uo. 2. p. q. 2. à n. 50. aſſerente. idem præ-
cenſiſſe Mādoſi. Regu. 13. q. 13. per totā
Stepha. Gratia. diſputa. fore. to. 1. c. 17.
n. 41. Boeti. in tracta. magni cōſ. n. 97.
Gratia. c. 186. à n. 87. vbi late de hoc
puncto.

SVMMARIVM.

*REgalia alienandi bona ſubiecta fi-
deicommiſſo propria eſt Regni Caſ-
tellæ, n. 1.*

*Regalia dandi prædictam facultatem à
quibus tractetur, n. 2.*

*Regalia dandi prædictam licētiam quan-
do locum habeat, n. 3.*

Cap. 49. De Regalia dandi licentiam alienandi bona ſubiecta fideicommiſſo.

HÆC Regalia in hoc
1 Priucipatu,eſt incog
nita. nec vnquā pra-
cticari vidi. neq. in-
tellexi.propria eſt in
Regno Caſtellę,cum
ibi bona maioratus præcipua ſint,&
inquibus maximé exiſtit,Vniuerſorū
fere patrimonium. Hanc Regaliam
quoad ſuas omnes qualitates tractat
Ludouicus a Molina de Hiſpano.pri-
moge.lib.4.ca.3.in princi. verbo in-
primis autem.& Iacius lib.2.cap.28.
n.28.& lib.3.c.3.n.12.Pelaez ad Mie-
res,de maio.4.p.q.1.a n.84.Sotoma-
ior controu.quotidiana. de viuſruct.
tom.2.c.28.& tom.5.c.28. idem tom.
2.c.41.n.193.cum ſequen. Sarmien.
lib.1.Selecta.c.8.n.9. in quibus locis
datur pro conſtanti, quod poteſt in
2 Caſtella Rex ex ſua ſuprema Regalia
ad bona maioratus alienanda,dare li-
centiam,& facultatem amplam,& li-
beram.cum qualitatibus tamen,& re-
3 quiſitis per ſupra citatos Authores
traditis,& relatis.ideo, caſu quo eue-
nerit neceſsitas alienandi prædicta
bona, fideicommiſſo perpetuo ſubie-
cta,poterit recurri ad prçcitatos Au-
thores.pænes quos reperiuntur om-
nes circunſtantiæ declaratæ, & ſic.
cum quo ad ius Regaliæ ſitum ha-
beamus hoc principium.quod Rex
poteſt facultatem dare, quo verò ad
reliqua, conſiderandi ſunt caſus ſe-
cundum euentum.ideo eo peruento,
perlegere poterunt Doctores ſupra-
dictos.pænes quos inuenientur neceſ-
ſaria ad deciſionem.

S V M M A R I V M.

Regalia eſt habere cortinam.n.1.
Cortinā vbi ſolent Reges habere,n.2.
Cortina qualiter exiſtat,n.3.
Regalia habendi cortinā declaratur,n.4.
Regalia eſt deferre currū cū ſex æquitibus. & duobus aurigis diſcoopertis,n.5.
Regaliæ ſupremæ ſunt affixæ oſsibus Regis,n.6.

Cap. 50. De Regalia habendi cortinā & deferendi ſex equos incurru cum duobus aurigis diſcoopertis.

CAſtillo Sotom.to.7.
1 ſuorū operū in fine
ca.41.inter alias Re-
galias, quas enume-
rat per tot.caput.eſt
Regalia. quaSereniſ.
Reges Hiſpanię vtuntur in Eccle-
2 ſ.js,audiēdo miſsā,quæ vulgo dicitur
Debaxo de cortina.Eſt enim hęc obſer-
uātia. quod paratur quoddam ſtare,ad
ſimilitudinē lecti.cū ſuo auleo,& cor-
3 tinis currentibus ad quatuor partes.
intus verò ſtat ſitialeRegiū,vbi Rex,
& Regina ſedēt.quod ius dictus Soto-
ma.Regaliā appellat.quā nullibi apud
Authores tractatā repetij.& ſic cū ex-
traordinē, ab eo enarratā inuenerim
decreui. fideliter,quę.ab eo, circa eā
ſcripta sūt,hic trāſcribere.vt apud eos
ad quos, liber iſte peruenerit. quid,&
quātū de ea dictū ſit,relatū inueniatur

Poſtquam enim. dicto cap.n.201.
epilogauit Regalias, quæ de iure
communi ſunt tractatæ, circa mediū
prorumpit cum ſequentibus verbis.
4 *Otras muchas que a los Reyes tocan, y*
pertenecen priuatiuamente, y no a los ſe-
ñores de vaſſallos junta el miſmo Bona-
dilla por el diſcurſo de todo aquel capitu-
lo,y emite los mas que hauemos dicho, y
exornado ſupra. Vna ay de q̄ no ſe acuer-
da,ni haze mencion ninguno de todos quā-
tos eſcriuen que toca, y pertenece a la ſu-
5 *prema dignidad,y poteſtad,y majoria Real*
del Rey N. Senyor, y no a otro ninguno de
todo

todo el Reyno por gran ſenyor que ſea que es traher coche de ſeys cavallos, y dos, ò tres cochxeros deſcubiertos. de manera que ſeria exceſſo grande, y culpa grave, y delicto de conſideracion, y demonſtracion, en la pena por el exemplo, que ſenyor alguno de quantos ay intentaſſe vſurparſe eſta Regalia, ni vſaſſe della en parte alguna. aunque fueſſe fuera de la Corte, en ſus tierras Lugares, y Senyorios, y aſsi eſtà diſpueſto con ſuma razon, y conſideracion juſta por Pragmatica Real deſte Reyno, y ſiempre ſe ha guardado, y obſervado aſsi, y no ſe ha viſto coſa en contrario, y ſi ſe mira, y attiende al origen de los coches, y carroças, y lo que algunas vezes vſaron, y guardaron algunos Emperadores en Roma ſe podra colegir el drecho deſta Regalia demas de la coſtumbre, y obſervacion general de todos tiempos, & videri poteſt Camillus Borrellus de Præſtan. Regis Catoli. cap. 19. y de los coches, y carroças, y ſu antiguedad, eſt videnda. l. 1. C. de honorato. vehiculis lib. 10. y Ioan. Garcia de nobili. gloſ. 48. §. 2. fol. 380. vbi congeſsit plura. Siendo pues eſta Regalia, y tambien la de cortina que comunmente ſe dize aſsi en la capilla Real, y en otros templos, y partes à donde el Rey nueſtro Señor, y los ſeñores Reyes de Caſtilla han acoſtumbrado, y acoſtumbran la cortina aſsiſtiendo a los Santos officios, y ſermones tan ſuprema, y grande ningun otro ſeñor puede vſar de Regalia tan grande, que ſeria atroz, y grave exceſſo, ni adquirirla por coſtumbre, ni preſcripcion aunque fueſſe inmemorial, ni vendria en conceſsion general, que ſe hizieſſe de Regalias, ni de otra manera alguna, y eſto aunque fueſſe fuera de la
6 Corte, y en lugar proprio, y muy diſtante de la Corte. quoniam ea quæ ius Regale adeo ſupremum atingunt & inſignum Regiæ Maieſtatis, & ſupremæ poteſtatis, & Regaliæ Principibus reſervata ſunt Regiæ ipſi Maieſtati, oſsibuſq. Regum adherent, nulli alij, nullo modo competere poſſunt nec titulo aliquo, ſeu titulo adquiri. id quod multis comprobari poſſet ex his, quæ longa ſerie ad notarunt, & tradiderunt. Peregri. de iure fiſci. lib. 1. titu. 2. n. 75. Ponte de poteſta. pro re. titu. de diuer. promiſſio 5. de donatio. ex n 19. Roſcen. de fœud. c. 5. conclu. 12. Grego. Lopez di. dac. Perez Covar. Auenda. a te Auilez Villalobus & alij cum quibus Acevedius in l. 1. tit. 15. lib. 4. n. 42. & tribus ſeq. fol. 478. Ioan. Garci. de nobilit. gloſ. 7. n. 25. & gloſ. 19. n. 1. Mier. de maior. 4. p. q. 21. n. 79. Ioan. Gutier. Practi. lib. 7. q. 5. de Gabel. n. 16. & ſequen. don Franciſcus de Aiſarus de offi. fiſcal. gloſ. 16. nu. 167. & latius don Garc. Meſtril. de Magiſ. lib. 1. c. 13. 14. 15. & 16. a fol. 47. vſque ad 64.

SVMMARIVM.

Fiſcum habere, an ſint Regalia, n. 1. 22. & 28.
Fiſcus, & Reſpubblica an ſint idem, n. 2.
Fiſcus quid ſit, n. 3.
Fiſcus qualiter dicatur Camera Imperialis, n. 4.
Camera Imperialis quid ſit, n. 5. & 7.
Hæreditas quid ſignifices, n. 6.
Bona Regia quotuplicia ſint, n. 8.
Bona Regia qualiter differant, n. 9.
Bona Regia quandoque reputantur privata, n. 10.
Bona Regia nominantur ſubſtantia privata, n. 11.
Procurator Ceſaris quis dicatur, n. 12.
Bona Regia quæ propriæ dicantur, n. 13.
Bonorum Regiorum Adminiſtrator, qualiter nominabatur, n. 14.
Fiſci Procurator quid facere poterat, n. 15.
Fiſcus olim qualiter nominabatur, n. 16.
Procurator Fiſci quid faciebat, n. 17.
Fiſcus idem erat quod cuſtos, n. 18.
Pecunia Regia olim qualiter diſponebatur, n. 19.
Ærarium qualiter introductum, n. 20.
Theſaurarius in Catalonia cui officio ſucceſsit, n. 21.
Habere Fiſcum eſt Regalia, n. 22.
Nominatio Fiſci a quo emanat, n. 23.

Digitized by Google

Imperator vbicunq. habet ſiſcum, n. 24.
Papa habet Fiſcum, n. 25.
Iuriſdictio omnis à Papa emanauit, n. 26.
Epiſcopus habet Fiſcum, n. 27.
Fiſcum non habet qui recognoſcit ſuperiorem, n. 29.
Ciuitas Paduæ olim habebat Fiſcum nũc verò non, n. 30.
Ciuitas Barcinonæ prætendebat habere Fiſcum, n. 31.
Locationes rerũ Fiſcaliũ quid cõtineant, num. 32.
Fiſcus qualiter retractet locationẽ factã in publica ſubhaſtatione, n. 33. & 34.
Deputatio Cataloniæ habet Fiſcum n. 35. 36. & 37.
Fiſcus Deputationis qualiter creatus, n. 36
Deputatio qualiter habeat Fiſcum, n. 37.
Fiſcus in Catalonia habet votum in ſuis cauſis ciuilibus, & criminalibus, n. 38. & ſequentibus.
Fiſcus in Catalonia non appellat, n. 39.
Fiſcus Deputationis nõ habet votũ, n. 40.
Fiſcus debet interuenire in omnibus cauſis, n. 41.
Fiſcus, vt Fiſcus an poſsit recuſari, n. 43
Fiſcus in Catalonia quid poſsit facere in cauſis criminalibus, n. 44.
Inquiſitio in Catalonia quando ſit publicanda, n. 45. & ſequentibus.
Iudex quando debeat prouidere ſuper publicatione inquiſitionis, n. 46.
Inquiſitio an poſsit impediri quin publicetur, n. 47.
Curiæ ordinariæ an habeant Fiſcũ, n. 48.
Iuriſdictione conceſſa, quæ veniãt, n. 49.
Fiſcus Curiæ ordinariæ quid poſsit facere, n. 50.
Caſtro cõceſsio quæ data cẽſeantur, n. 51.
Regalia quando cenſeatur data, n. 52.
Priuilegia Fiſci a quibus referãtur, n. 53.
Fiſco Eccleſiæ, & ſeculari concurrentibus, quis præferatur, n. 54.
Aduocatus Fiſci ad quid introductus, & quis eum primo creauit, n. 55.
Aduocatus Fiſci ad quid teneatur, n. 56.
Aduocatus Fiſci qualiter eligẽdus, n. 57.
Aduocatus Fiſci nõ debet eſſe Iuuenis, n. 58
Aduocatus Fiſci in Catalonia qualiter cauſas introducat, n. 59. & ſequentib.
Iudices qualiter debeant ſe gerere cum Fiſci Aduocato, n. 61.
Delator Fiſci quando euitet pœnas, n. 62.
Delatorum materia vbi tractetur, n. 63.
Aduocatus Fiſci qualiter ſe poſsit opponere alicui cauſæ, n. 64. & ſeq.
Aduocatus Fiſci an habeant votũ in cauſis ſecundæ & tertiæ inſtantiæ, n. 66.
Aduocatus Fiſci nõ debet eſſe ex Doctoribus Regiæ Audientiæ, n. 67.
Aduocatus Fiſci vbi ſedere debeat, n. 68.
Aduocatus Fiſci votat primus poſt relatorem, n. 69.
Aduocatus Fiſci in Baiulia Generali qualiter ſedeat, n. 70.
Precedẽtia regulatur ex antiquitate gradus inter electos eadem die, n. 71.

Cap. 51. De Regalia habendi Fiſcum.

1 CErro caſu petuento in hac Ciuitate Barcinonæ, lite quadam vertente in Regia Audientia, ſuper iuribus Ciuitati competentibus, pro parte Ciuitatis prætenſum fuit, ſe Fiſcum habere. cuius ocaſione fuit oppoſita exceptio de Fiſci defectu. & ſic iuris agendi Fiſcalis. pro quo dubio dixi. quod habere Fiſcum erat de Regalibus. Oppoſitũ fuit non eſſe. quia non reperiebatur ſic diſpoſitũ in titulo vnico quæ ſint Regalię in vſibus fœudorum. quã exceptione nõ obſtante, dixi. ius Regale eſſe habere Fiſcum, quod ex ſequentibus remanebit clarum.

2 Primo enim cõſideratur, quod Fiſcus, & Reſpubblica interſe differũt. vt communiter ſcribẽtes aſerunt. cõfirmãtes hoc ex tex. in l. ſi pignus. ff. de cõtra emptio. quod melius apparebit
3 cognita natura ipſius Fiſci. & ex aminato

nato prius,quid Fiſcus ſit Bar. in rubri.C. de iure Fiſci lib.10. quem allegat Peregri.de iure Fiſci lib.1.tirul.1. nu.2.afferens.Fiſcum eſſe Cameram Imperialem, quod etiam atteſtatur Cardin. in Clementin. nolentes §. Inquiſitoribus num.3.de Hereri.Mieres ad conſtirurion.Regis Ildefonſi in Curia Barcinonæ col.11.cap.2.n.94. & ſequentib.maximè 96.Calicius in Margarit.fiſci cap. 2. per totum. vbi de ſignificarione Fiſci.Eſt aurem hoc
4 ſic intelligendum, quod nomine *Cameræ*, non intelligamus locum vbi domus Regia eſt conſtructa, nec locum vbi Archiuus Regius exiſtit,vbi
5 reſeruantur ſcripturæ.Sed deber hoc nomen, *Camera* accipi pro perſona ficta perſonam Fiſci repreſentãte.Sicuti hoc nomen *Hereditas.* quod ſignificat perſonam defuncti,l.non minus 31. & ibi gloſ. verbo *dominum* ff.de leg.1. Specula.titu.de loca iuxta tradita per Deci.in conſ. 404. col. 1.
6 & ſic *Camera* accipitur. pro perſona quæ gerit vices Principis in bonis, & Iuribus Regalibus,quæ propriè ad
7 ius Regale pertinent. namque bona quæ Regis ſunt,tanquam non Imperij, hæc tanquam patrimonialia reputantur,non verò Regalia, de quibus in titul.C. de fundis rei priuatæ
8 lib. 11. appellantur etiam *ſubſtantia priuata*, vt in l.3.C. de quadri. præſcrip.& eſt titulus.C.de fundis patrimonia. plura de his refert Lucas de Penna in l.quæcunq. la 2.C.de omni agro.deſer.

9 Differũt enim etiã res Principis, quæ exiſtunt in Regio patrimonio, ab alijs. quæ licet a Principe poſsideantur, tamen non conſiderantur tanquam Regiæ.veluti Prædia, quæ ante adeptum Regnum poſsidebat.
10 quæ res tanquam priuatæ reputabantur. vt notant Doctores in titulo ff. de offi. Procura. Cæſaris. quæ proprio nomine *ſubſtantia priuata* appellantur C. de fundis rei priuatæ lib.11.has autem res patrimoniũ Ce-
11 ſaris appellabant l.apud Iulianũ aliàs cum ſeruus §. conſtat ff.de leg.1. & harum Adminiſtratorem appellabãt Procuratorem Ceſaris.quod aſſerere
12 videtur Mier.ad conſtit.Regis Martini in Curia Barcinonę col.8.cap.8. num.24.vbi ait. Item nota quod res Fiſci dicuntur Priuatæ Principis l.1. §.hoc autem interdictum ff. ne quid in loco pubblico.idem Thomas Mieres ad conſtirutio.Regis Ildefonſi in Curia Barcinonę col.11.cap.2.nu.97. Idem tradit Garcia de Hiſpanorum nobilitate.glo.3.in princip. Res verò
13 quæ in patrimonio Regio propriè exiſtunt, & conſiderantur de Regio diademate, ſunt illæ, quæ ſunt conceſſæ Principi in vſum ſuũ,pro tuitione Imperij, iuxta text. in l. pacta conuenta §.fin.ff.de contra. emptio. l.fin.§.fin.ff.qui potio.in pigno. melior.text.in l.2.§.hoc interdictum ff. ne quid in loco pubblic.& hę dicuntur propriæ Fiſcales. l. 2. C. de quadri.præſcrip. faciunt tradita per Lucam de Penna.in l.1. C. de bonis vacan.lib.10.l.quęcunque la 2. C. de omni agro deſer.lib.11.col.2.hoc autem ius pubblicum appellatur, licet ſit Fiſci.Thomas Mier.ad dictam cõ-
14 ſtitutio.Regis Marti.cap.8.num. 25. harum autem rerum Adminiſtratorem appellant *Fiſcum* iuxta tex. in dicta l.apud Iulianum.§.conſtat ff. de lega.1.Cinus Iaſſ.in l.procurat.C.de eden.Alexand.conſ.6.col.2.num. 4. Crauer.de antiquit.tempore part.4. §.abſolutus quæſt.9.Thomas Mieres vbi ſupra num.97.

15 Hic autem Fiſcus ſolum habet ius ad res tuendas, & defendendas. non verò habet iuriſdictionem ad exactionem earum, & ad executionem decernẽdam, niſi ex particulari priuilegio,ſeu conſuetudine particulari obſeruata,ſolitum eſſet,iuxta tradita per

per Bald.in cap.1.§.ad hæc col.3.titu.
16 de pace iuramen.firmam. Peregri.de
iure fiſci.lib.1. titul.1. num.12. olim
enim Fiſcus capere ſolebat pecuniā,
& fructus Regię dignitati expectan-
tes, ex quo Fiſcum nominabant *Sa-*
17 *crum* . iuxta gloſ. in l. in prouincijs
verbo *Fiſcalis* C. de numera. lib. 12.
Bart. & communiter Scribentes Bal.
& Salice. in rubri. C. de priui. fiſci
Lupus in rubri.ex. de donatio. inter
18 virum & vxor.tradit quod *Fiſcus* idē
erat *Cuſtos Sacriſtia* & *Armarium* quia
à principio mos erat *Romanorum*,
quod pecunia quæ ex tributis exige-
19 batur,in marſupium, ſeu burſam in-
mitteretur. Sed ſi marſupiū non ſuf-
ficeret,ad Fiſcum duceretur. decurſo
verò tempore , fuit inſtitutum æra-
20 rium,ad hoc vt pecunia Regia depo-
neretur. vt docet gloſ. in dicta l. in
prouintijs verbo *Fiſcalis* C. de nu-
21 mera.lib.12.Huic autem Fiſco in Ca-
talonia ſucceſsit *Regius Theſaurarius*.
Iuxta tradita per Antonium Olib.de
actio.tom.1.lib.3. § pœnales nu.88.
22 Fiſcum igitur habere,ſuperiorita-
tis Ius eſt: Belluga in Speculo Prin-
cipi.Rubri.24.§. & primo num. 12.
& per cōſequēs Regalia. notat Alex.
conſ.31.num. 10. in principi.& ante
eum præcenſit,& aſeruit Bart.in l.ſi
vacantia C.de bonis vacan.lib.10. ex
23 tex.in c.vnico quæ ſint Regaliæ.quia
nominatio Fiſci ex ſuperiori, & ſu-
prema poteſtate emanat, & depēdet.
Vnde Peregri.de iure Fiſci lib.1.tit.2.
num.42.ex mente Bal. in l. hæredi-
tas ff.de hæredi.inſti.per tex.in l.1.&
3. C. de quadri. præſcrip. & in l. 1.
num.14.C. per quas perſonas nobis
24 adquiritur.dicebat. quod cum Impe-
ratoris poteſtas eſſet lata, vbiq. cen-
ſebatur , Imperatorem ſuum Fiſcum
habere. Cum igitur Fiſcum habere
ſit ex ſuprema poteſtate,clarum erit,
25 ſummum Pontificem Fiſcum in ſua
Curia habere.faciunt longa commē-
tatione in huius reſolutionem tradi-
ta,& ex pluribus Authoribus relatis
per Peregri.de iure Fiſci lib.1. tit.2,
à principio cum numeris ſequentibus.quod non longa Authorum cor-
roboratione indiget,cum tritiſsimū
26 ſit principium, omnem ab eo iuriſ-
dictionem ad omnes inferiores,tan-
quā à fonte emanaſsè, & perueniſsè.
27 Inde elatum eſt.Curiam Eccleſiaſti-
cam Fiſcum habere.vt pluribus rela-
tis aſſerit Barboſa de offi. & poteſ.
Epiſco.allega.107.tom.2.nu.16.con-
firmans ex cap.ſi quis 17.quæſt.4.ca.
quia diuerſitatem.vbi gloſ.verbo prę-
ter in fine Rubri,& Immola.de con-
ceſs.præben.Cardina.in Clemen.no-
lentes §.1.quæſt.3.de Hereti.Couar.
lib.2.vari.cap.9.num.11.Oldrad.con.
302.col.2.& alij relati.Ex quo plura
licere Epiſcopis infert dicta allega-
tione 107.per totam.idem atteſtatur
Matta.de iuris pat.4.centur.11. caſu
137.n.33.& licet Peregri.de iure Fiſci
lib.1.titul.2. n. 104. referat , hoc du-
bium fuiſſe controuerſum ; numero
verò 105.circa medium reſoluit,com-
munem eſſe reſolutionem. Epiſcopū
habere Fiſcum.
28 Reges verò Fiſcum habere (cum
ius regale ſit)indubitati iuris eſt Bar.
in l.1. §. de qua re ff. de poſtulan, &
in l.1.§.ait Senatus.ff. de petitio hæ-
redi.& in l.quo minus.ſecunda quęſ.
ff.de flumi.& in l. hoſtes ff. de capti.
& in l.1.C. ne quis in ſua cauſa.com-
muniter Scribentes.in l.1.C. de bo-
nis vacan.lib.11. Alberi. & Pau.in l.
1.C.de indig.Alex.conſ. 31. num. 4.
& 5.Curci.Senior.conſ.66. num. 30.
Ruin.conſ.111.nu.13.Rolan. conſ.29.
29 tom.3. ex ſuprema igitur Regalia,&
iuriſdictione prouenit habere Fiſcū.
Vnde Barones non dicuntur habere
Fiſcum,ex ſententia aliquorum,quod
noluit diſputare noſter Fontanella
tom.1.deci.123.num.18.aſſerens.quod
liceat non habeant Fiſcum, habent
tamen

tamẽ aliquod imaginariũ ius,quod Fiſ
cũ repreſentat. Sed credo Fiſcũ Curiæ
Baronis non gaudere priuilegijs Fiſ-
calibus,de quibus in titulis agentibus
Fiſco indeq. Ciuitas Paduç olim quã-
do dominũ non recognoſcebat Fiſcũ
habebat. Cũ verò hodiernis tẽporibus
30 ſubiaceat Papæ,iura Fiſcalia amiſsit.
Bald.conſ.400.& in l.aduerſus col.2.
C.de fur. Aſflic.cap.1. verbo *bona va-
cantia* in titul. quæ ſint Regaliæ. Ex
31 his dixi.Ciuitatem Barcinonæ non
habere Fiſcum, cum ſubiaceat Regi.
hoc enim prætendebatur pro parte
Ciuitatis in cauſa,quæ ducebatur in
Regia Audientia inter eam,& arren-
datores niuis. Cum enim arrendamẽ-
tum prouidẽdi Ciuitatem niuis,fuiſ-
ſet liberatum certo pretio aliquibus,
alij imbidia moti, obtulerunt maius
pretium , liberata iam hacta Fiſcali.
prætendendo, quod Ciuitas habebat
Fiſcũ.& ſicuti Fiſcus ius habet rece-
dendi a prima locatione, quando ei
offertur maius pretium , ita etiam
32 Ciuitas. eo quod locationes quæ a
Fiſcò fiunt,etiam in pubblica ſubha-
ſtatione,habẽt tacitam conditionem,
niſi adſit alius , qui meliorem faciat
ſuam conditionem ex l.lucius Titius
21.§.fina.ff.ad municipa.refert Car-
dina. Mantic. de tacitis & ambiguis
conuentio.tom.1.lib.1.titul.11.nu.36.
Peregrin.de iure Fiſci lib.6.titul.4.
33 num.42.præceuſit Bart.in l.fina. ff.
de iure Fiſci in princi. ex quibus ad
reſcindendam primam locationem,
non expectat deceptionem vltra di-
midiam,ſed minorem ex l.ſi minori,
C.de iure Fiſci & ibi glo.Bart.& glo.
in l.1. ff. de iure Fiſci. verbo magni
pretij. faciunt tradita per Calici. in
Margarita.Fiſci cap.3. pag.12. priui-
34 legi.32. vbi ait.quod Fiſcus retractat
venditionem rerum Fiſcalium.ex de-
ceptione minori,quam dimidia.l.lu-
cius titius § fina. ff. ad municipa. ibi
*quia tempora adiectionibus præſtituta ſo-
lum ad cauſam Fiſci pertinent*, faciunt
tradita per Acur.dicto § fina.& in l.
ſi tempora,verbo.*proſiteatur*,C.de fide
& iure haſtæ Fiſcalis. quod confirmat
ex l. Antiochenſium ff. de priuile.
credito.l.fina.ff.de iure Fiſci l.1.& 2.
C.de venden.rebus Ciuitatis.gloſ.in
dicta l.ſi tempora verbo *Hoſtis*. Bar.
in dicta l. fina. ff. de iure Fiſci Pere-
grin.vbi ſupra.Bouadill. in ſua poli-
tic.tom.2.lib.3.cap.4. a num. 20. fa-
ciunt tradita per Amat reſolu. 38. a
num.16. Gutier. practi. quæſt.lib. 1.
cap. 38. num.3. verbo *Ciuitas nullam
legem habet propriam*. Cardin. Man-
tic. de tacit. & ambiguis conuentio.
tom.1.lib.4.titul.8. num. 30. & ante
cum Bart. per dictum Mantica alle-
gatus.
35 Deputatio verò huius Principatus
Fiſcum habet , qui generalitatis iura
tuetur,& defendit. Nec mirum. quia
in Curijs generalibus.cum interuen-
tione Regis,& Brachiorum fuit hoc
officium creatum.ſignanter ex con-
36 ſtitutione 8.ſub titulo *de obſeruar cõ-
ſtitucions*, quæ eſt Reginæ Mariæ in
Curijs anni 1422.in dictis Curijs. ca.
27. in fine in illis verbis. *E nes con-
ſentim la dita Cort aprouant que los De-
putats Generals*, quod refert & ſequi-
tur Micr.ad conſtitutiones Regis Ia-
cobi Secundi in Curia Barcinonæ c.
17.de reſcrip.& priuile.num. 3. Sed
clarius fuit diſpoſitum in cap.10. cu-
riarum anni 1599. circa iura genera-
litatis Cataloniæ,vbi ſtatuitur. quod
nominatio facta per Deputatos , de
officio Aduocati Fiſcalis, erat neceſ-
37 ſaria. & quod confirmaretur. iuxta
formã in dicto capitulo expreſſam,&
ſic cum in domo Deputationis adſit
Fiſcus,ex diſpoſitione conſtitutionũ,
nil mirum,nec debet trahi in conſe-
quentiam ad hoc , vt idem ſit dicen-
dum in domo Ciuitatis, vt dictum eſt
ſupra.
38 Eſt tamen ſciendum.quod licet in
Catalo-

Digitized by Google

Catalonia Fiſci Aduocatus habeat votum tam in ciuil'bus, quam in criminalibus cauſis. Thomas Mieres ad conſtitution. Regis Ferdinandi in Curia Barcin næ cola. 9. cap. 36. num 30 idem Mieres ad conſtitutiones Regis Martini in Curia Barcinonæ cola. 8. in princi. & num. 58. vbi de recuſatione Fiſci Aduocati in votanda cauſa. & non ſolum votat in prima inſtantia, ſed etiam in ſecūda, 39 Xammar de offic. iudic. 2. p. quæſt. 6. num. 68. ex quo ei prohibitum eſt 40 appellare in Catalonia. in domo verò Deputationis non habet votum, habet tamen intereſſe ſent am, quando cauſa votatur, & ſine eo f cta ſententia, ſeu prouiſio eſſet nulla. l. ad Fiſcum C. vbi cauſæ Fiſcales l. final. C. de Fiſci Aduocato. Peregrinus de iure Fiſci lib. 7. titul. 2. num. 2. & hoc eſſe verum atteſtatur Mieres ad conſtitutiones Regis Martini, in Curia Barcinonæ colum. 8. cap. 8. ne li- 41 ceat Fiſco appellare a num. 55. referens in ſumma, certiſsimum eſſe, quod in omni examine cauſæ Fiſcalis, debet Fiſcus Interuenire. dicta l. vlti. C. de Aduocat. Fiſci Calicius in Margarita Fiſci dubio 1. verbo, *Tertio quod Aduocatus Fiſci*. Mieres vbi ſupra. hoc enim quod Fiſci Aduocatus habeat intereſsentiam, ius commune eſt. ex iuribus ſupra allegatis. Mieres ad conſtitutiones Regis Mart. æ cola. 10. cap. 28. num. 82. & quatenus ad ius noſtrum Catalanum pertinet, ex- 42 tat conſtitutio Regis Martini quæ eſt ſeptima in titulo de appellatione pag. 408 qua diſponitur. quod Fiſci Aduocatus ſit in conſilio, & præſtet ſuum votum. idem in conſtitutione 12. titulo *de la electio dels Doctors de* 43 *la Real Audiencia*, refert Berart in ſuo libro de viſitatione cap. 12. nu. 11. & in quantum habet votum poterit ſi ſuſpectus fuerit, recuſari tanquam Iudex, non vero tanquam Fiſci Aduocatus, quia vt Fiſcus non poterit re u ri. Imo poterit intereſſe in lectura proceſſus, ſupplicationes, & cedulas firmare, vt refert don Ludouicus a Peguera tom. 2. deciſ. 33. num. 1. licet antiquitus aliter ſeruaretur. nempe quod Fiſci Aduocatus, vt talis, ſi ſuſpectus erat, remouebatur vt refert Fontanella tom. 1. deciſ. 30. 44 num 21.

Habet etiam quilibet Fiſci Aduocatus intra Cataloniam in vna quaque Curia hoc priuilegium. quod poteſt recognoſcere Inquiſitiones, an ſint pubblicandæ, vel non. Iuxta conſtitutionem tertiam ſub titulo de accuſatione quę eſt Regis Ferdinandi Primi in Curia Barcinonæ anni 45 1413. cap. 28. Incipi. *Volents los noſtres*. vt inſinuant maxime illa verba, *No ſie pubblicada entro que per lo Aduocat Fiſcal de aquella ſtatio*. & ſic fuit declaratum per magnificum Michaelem Sala, tunc Iudicem Regiæ Curiæ die 12. Auguſti 1606. in facto Fiſci Procuratoris contra Paulum Buigues Villæ de Terraſſa. declarando, quod non erat pubblicanda Inquiſi- 46 tio dicto Buigues, quin prius fuiſſet recognita per Fiſci Aduocatum. Si vero foret controuerſia inter Iudicem, & Fiſci Aduocatum, circa pubblicationem Inquiſitionis, tunc Iudex formiter prouidere debet. iuxta tradita per Mieres ad conſtitutionē Regis Ferdinandi in Curia Barcinonæ cola. 9. cap. 36. a num. 42. ad quē recurre, ne fini omnia tranſcribenda quæ ab eo referuntur. & maximè à 47 num. 68. vbi aſſerit. quod vbi Fiſci Aduocatus impedire velit, ne Inquiſitio publicetur, poterit pars inſtare quod publicetur, ne reus ſit in ſuſpenſo, veluti illo, de quo dicitur, quod habet vnum pedem in mari, 48 alium in terra.

Sed an Curiæ ordinariæ habeant Fiſcum poterat quis dubitare ex ſupra-

prædictis, cum ius habendi reſolu-
tum ſit, eſſe de Regalijs. Tum etiam,
quia data iuriſdictione a Rege, li-
cet ampliſſime data ſit, ſemper cen-
ſetur penes Regem maiorem, &
ampliorem remanere. iuxta tradi-
ta per Sicardum de Regalibus capi-
tulo 5. numero 5. Verum facilis
49 erit reſolutio, adhibita diſtinctio-
ne, videlicet, quod ſi alicui ſit data
iuriſdictio, cum in conſequentiam
cenſeantur conceſſa ea omnia, ſine
quibus iuriſdictio exerceri non po-
teſt, neceſſario cenſebitur conceſ-
ſum, ius habendi Fiſcum, qui poſ-
ſit facere ea, quæ erunt neceſſaria
ad executionem iuriſdictionis con-
50 ceſſę. & hoc aſſeuerat Belluga in
Speculo Principum Rubric. 14. §.
& primo. num. 12. & ibi additiones
Camilli Borrelli verbo, *Conceſſione*
& idem ſignificare voluit. Calicius
in Margarita Fiſci cap. 2. num. 4.
vbi Barones ex conſuetudine Fiſ-
cum habere atteſtatur. & hoc idem
inſinuare videtur Peregrinus de iu-
re Fiſci lib. 1. titul. 2. num. 97. non
verò poterit exercere ea, quæ iuri
Regaliæ concernunt. iuxta tradi-
ta per Iacobinum de Santo Geor-
gio in ſua inueſtitura verbo, *Cum
mero, & mixto Imperio*, à num. 17.
Lucas de Penna in l. 1. col. 7. C. de
priuileg. ſcola. lib. 12. Alberic. in l. 2.
in fine ff. de officio eius. & in l. Im-
perium num. 53. ff. eodem. Peregri-
51 nus de iure Fiſci lib. 1. titulo. 2.
num. 74. & num. 97. circa medium.
conceſſo enim Caſtro cum territo-
rio, & iuriſdictione meri, & mixti
Imperij, conceſſa cenſentur ea om-
nia, quæ veniunt pro exercitio il-
lius neceſſario l. 2. §. cum vrbem ff.
offici. præfec. vrbis. vbi Bartol. Bald.
& Angel. & Innocent. in cap. ex lit-
teris de iure patronatus Oldradus
conſ. 255. Ioannes Andræas ad ſpe-
52 culũ. titul. de iurib. omni. iudic. in-
finitos quos allegat Peregrinus di-
cto titul. 2. lib. 1. conſ. 92. dummo-
do non ſint Regalia. quia in gene-
rali conceſſione, etiam conceſſa
facultate habendi Fiſcum, non
venirent conceſſa Regalia, (vt
millies in hoc opere eſt dictum) &
idem Peregrin. dicto titulo 2. nu. 74.
cum ſequentibus, Fiſci plura refe-
53 runtur priuilegia à Calicio in Mar-
garita Fiſci quem allegat Iulius Cla-
rus quæſt. 79. & 80. relati ab Oliba
in dicto §. penales à num. 81. plures
autem Doctores tractantes de Fiſci
Aduocati priuilegijs, refert Xam-
mar. de offici. iudic. 2. part. quæſt. 6.
à num. 21. cum ſequentibus pœnes
quem videri poterunt.
54 Sciendum verò eſt, quod in con-
curſu Fiſci Eccleſiæ, & Ceſaris, præ-
fertur Fiſcus Curiæ Eccleſiaſticæ.
Belluga in Speculo Principum Ru-
brica 14. §. nunc videamus num. 25.
& hoc ſine dubio, ita procedit, quod
nullo alio fundamento indiget, quam
conſiderare Sanctam Matrem Eccle-
ſiam omnium rerum matrem eſſe,
vt in profeſsione fidei a Sacro Con-
cilio Tridentino ordinata legitur.
55 Ne autem Fiſcus indefenſus re-
maneret, ei fuit adiunctus, Aduo-
catus per Imperatorem Adrianum
Primum, vt ex Alrio Spartiano ad
vitam dicti Imperatoris refert Ioan-
nes Garcia de Hiſpanorum nobili-
tate gloſ. 3. num. 17. dicens, cæteros
poſtea ſubſequentes Imperatores ap-
probaſſe. diuerſas leges ad eum ex-
pectantes decernendo, referens hoc
idem aſſerere Oroſium in Rubrica
56 ff. de offici. Procuratoris Ceſaris Af-
flictus in conſtitutione Regni Cici-
liæ lib. 1. Rubrica 58. eſt titulus C.
de Aduocat. Fiſci & C. de offici. Ad-
uoca. Principi. in C. Fabria. Calicius
in Margarita Fiſci cap. 1. a num. 3.
57 Sed vnum ex requiſitis eſt, quod
electio illius fiat de preſtatioribus, vt
notat

Digitized by Google

notat Bald. in l. binos C. de Aduoc.
diuerſ. Iudic. Peregrinus de Iure Fiſ-
ci lib. 7. num. 12. quia Fiſci Aduo-
catus dignitas eſt. & inde nomen
clariſsimi meretur l. 1. l. laudabile
l. reſtituendæ C. de Aduocat. diuer.
iuditio & *expectabilis* nominatur §.
verus in authen. de iudici. l. fin. C.
58 de Decurio. plura relata a Peregri-
no dicto titul. 7. num. 15. Vnde ma-
la erit electio facta de iuuene tam
in ętate, quam in omnibus requiſi-
tis ad Fiſci Aduocati diſertam exer-
citationem, & ſeruitutem. faciunt
tradita per Xammar de offici. iudic.
2. part. cap. 2. num. 39.

59 Licet autem ſupradictum ſit, Ad-
uocatum Fiſci amplam habere fa-
cultatem inueſtigandi proceſſum, &
inſpiciendum, an inquiſitio ſit pub-
blicanda, vel non, perindeque appa-
reat latiſsima illius poteſtas. In cau-
ſis verò ciuilibus reſtricta eſt in hoc
Principatu. ex conſtitutione 5. ſub
titulo *de offici de Aduocàt, y Procura-
dor Fiſcal* quæ eſt Reginæ Mariæ in
Curijs Barcinonæ anni 1422. quæ
60 incipit *per repos de la coſa publica.* in
qua cauetur. quod Procurator Fiſ-
calis non poſsit cauſam mouere, ni-
ſi habeat ordinatam, & ſubſcrip-
tam ſupplicationem ab Aduocato Fiſ-
cali. Neque ipſum Aduocatum Fiſ-
calem eam intentare, niſi conſultis
prius duobus Doctoribus Regiæ Au-
dientiæ. quàm conſtitutionem inter-
pretatur Thomas Mieres tom. 2. ad
conſtitutiones Reginæ Mariæ de an-
no 1422. cap. 28. mihi pagina 459.
61 Non defuerunt tamen qui dice-
bant. In Fiſci fauorem Iudices eſſe
veluti tutores Fiſci, & ſic quod in
cauſa Fiſci poterant Iudices proce-
dere, etiam nemine petente, poſt
Alexandrum. & Bartol. in l. 2. §. Sena-
tus ff. de Iure Fiſci quos refert Hi-
poli. de Marſi. in libro ſuo de Ban-
nitis verbo. *Index* num. 68. quod for-
tius dixit Ioannes Garcia de Hiſpa-
norum de nobilitate gloſ. 3. num. 29.
vbi aſſerit. poſſe, & debere Iudices
edicere. vt Aduocatus Fiſcalis videat
acta, & ſi viſum fuerit prouocare
ad iudicium, comprobans ſuum di-
ctum ex l. 2. C. de delato. lib. 10.
62 in illis verbis. *Quinimo Iuſſu Procu-
ratoris.* qui textus ſi recte perpenda-
tur, meo Iudicio hoc diſponit. quod
pœnam delatoris non ſuſtinet, qui
ex Iudicis præcepto non defert. non
tamen, quod Iudices debeant, ani-
maduertere Fiſcum, quid facere de-
beat. quia multa circa delatores erant
diſpoſita. vt in iuribus l. deferre l.
63 Fiſcus. §. delatoris opera l. 2. §. Sena-
tus. & ibi communiter Scribentes.
quæ licet diſpoſita eſſent circa dela-
tores, non habebant locum quando
delatio Iuſſu Superioris fiebat, ex
dicta l. 2. C. de delato. lib. 10. cum
non voluntatie munus delatoris ſuſ-
cepiſſe videatur, quid iuſſu fecit, Pe-
regrinus de Iure Fiſci lib. 2. tit. 1. vbi
late de delatoribus.

64 Sed nunquid mota cauſa ad in-
ſtantiam alicuius, contra alium, in
qua appareat Fiſcum habere intereſ-
ſe, poſsit Fiſcus ſe opponere dictæ
cauſæ, ſine conſultatione duorum
Doctorum Regię Audientiæ, & cum
euenisſet caſus, In cauſa vertenti in
Regia Audientia inter nobilę Guio-
marem de Cruilles, & de Santapau,
& egregios Comites de Montagut
ad relationem magnifici Raymun-
di de Marymon, cui cauſæ ſe oppo-
ſuit Simeon Raſeques Notarius Bar-
cinonæ Fiſci Patrimonialis Procu-
rator de Conſilio magnifici Chriſto-
fori Iumaz, non conſultis Docto-
ribus Regiæ Audientiæ, fuit valde
conqueſtum de dictis Aduocato, &
Procuratore Fiſcalibus, firmatoque
65 dubio, multis ab vtraque parte alle-
gationibus, & deductionibus factis
per partes, tandem iunctis tribus
Aulis

A ulis die 3. Nouembris 1633. cum eſſet prætenſum, prædictos Fiſcales contrafeciſſe dictæ conſtitutioni, fuit reſolutum, non contraueniſſe. quia non mouerunt cauſam. Sed cauſa erat iam cepta, & ipſi ſe oppoſuerunt. erat Scriba Mandati dicti dubij. N. Sola Regius Mandati Scriba.

66 Similiter fuit, & alias dubitatum. (cum ex dictis reſolutionem habeamus. quod Fiſcus non poteſt ſupplicare, quia votum habuit in prima inſtantia) an caſu quo, aliqua cauſa inter aliquos moueretur, in qua Fiſcus habet intereſſe, ſi diſputetur ea in ſecunda, & tertia inſtantia, an tunc Fiſci Aduocatus poſsit interuenire, & votum habere. & cum hoc dubium fuiſſet ſuſcitatum poſtea die 10. Maij 1600. iunctis tribus Aulis fuit conclusum. quod Fiſci Aduocatus Regij patrimonij poſsit interuenire. & votum habere in cauſis iuiciorum ſecundæ, vel tertiæ inſtantiæ eſt in libro concluſionum Regiæ Audientiæ de tempore Excelentiſsimi Don Laurentij Suarez de Figueroa, Locumtenentis Generalis de anno 1600.

67 Fiſci Aduocatum non eſſe de Regio Conſilio. expreſsè atteſtatur Ferret 3. par. obſeru. cap. 8. ipſumque poſt omnes Doctores Regiæ Audientiæ ſedere debere, licet fuiſſet creatus

68 Fiſci Aduocatus ante alios Doctores Regiæ Audientiæ. quia ſemper in ordine præcedentiæ, poſterior ſedebit Fiſci Aduocatus. prout vidi in perſona Chriſtofori Fumaz vltimi Fiſci

69 Aduocati Patrimonialis. tradit Xammar de offi Iudi. & Aduo. 2. p. quæſt. 6. n. 22. Verum tamen eſt, quando cauſa deciditur votat in ſecundo loco. videlicet inmediate poſt Relatorem, ex conſuetudine, vt atteſtatur Caſſci.

70 Marga. Fiſci. cap. 1. num. 4. & expertus ſui. eo quod in Baiulia Generali exiſtente Aſſeſſore antiquiori Doctore Hieronymo Fontanet, & Tamboni, ipſe præcedebat Doctorem Gaſparem Iulianum Pexo Fiſci Aduocatum, iuniori tamen loco prouiſum.

Hæc ſunt, quæ circa Regaliarum materiam, ſummarie referre mihi ſe obtulerunt. ex quibus percipitur in vna quaque Regalia eius ſubſtantia, & vera cognitio, non potui longius protrahere calamum, ne grandius volumen fieret, cum breuitate gaudeant moderni. tum ne grandius fieret volumen, quod mihi animaduerterunt illi, quorum expenſis, erat typis mandandum, propter temporis, & monetarum anguſtias. cum quibus finem impono vtinam ſit ad laudem Sanctiſsimæ Trinitatis eiuſdemque Filiæ, Matris, & Sponſæ ſub inuocatione Puriſsimæ, & Inmaculatæ Conceptionis quam æterna ætate in Patronam elegi.

INDEX LOCVPLETISSIMVS.

IESVS Chriſtus Dominus noſter approbauit translationem iuriſdictionis in Reges, cap.35. n.5. pag.217.
Abbatiæ Benedictinæ ſequeſtrantur à Rege,c.11.n.45.pag.73.
Abſentia iuſta in Rege quando admittatur,c.39.n.54.pag.256.
Abuti non debet Principis gratia.c.24. n.12.pag.155.
Aclamatores belli,qui dicantur, & qualiter puniantur.cap.31.n.82.cum.ſeq. pag.193.
Acta iudicialia facta ſine auctoritate ſunt nulla,c.5.n.81.pag.33.
Actio pro pœnis exigendis an ſit ciuilis,vel criminalis, cap. 34. num. 19. pag.209.
Actio popularis cui competat,c.14.n.30 pag. 94.
Actio præſcriptis verbis olim frequens erat,c.15.n.7.pag.96.
Actio ſtellionatus cōpetit domino ſoli pro theſauro inuento,cap. 16. nu.52. pag.107.
Actio Realis datur pro operarum præſtatione, c.19.n.30.pag.132.
Actio Realis,quæ requirat. cap.19. n.31. & 35. pag.132.
Actio Realis qualiter intentanda, c,32. n.55.pag.198.
Actio fiſcalis an dicatur popularis,c.34. n.41.pag.210.
Actio ex titulo, ff.de aquapluuia arcēda quando locum habeat, c.8.n.17.p.52.
Actio quando dicatur ciuilis, vel criminalis,c.34 n.25.pag.209.
Actus primeuus ſemper eſt attendendus cap.12.n.42.pag.80.
Actus eſt nullus vbi præcedit clauſula prohibens fieri, c.39 n.50.pag.256.
Actus factus contra legem eſt nullus. c.39.n.50. pag.256.
Acuſationes publicæ ſunt ſublatæ.c.34. n.51.pag.211.
Acuſatus de Bauſia quid debeat facere c.24.n.11.pag.175.
Acuidati qui dicantur, cap.38. num.46. pag. 247.
Acuidati non dicuntur niſi facta declaratione, c.38.n.47.pag.247.
Acuidati vt vitentur debent publicari cum præconijs,c.38.n.48.pag.248.
Aditio hæreditatis non præſumitur,ſed eſt probanda,c.17.n.118.pag.120.
Aditio hæreditatis qualiter probetur, c.17.n.117.pag 120.
Adita hæreditate noua hæreditas dicitur,c.17.n.98. pag.118.
Adoptiuus an dicatur legitimus, cap.9. n.14.pag.60.
Aduocatus Fiſci quando introductus, c.51.n.55.pag.333.
Aduocatus Fiſci ad quid teneatur.c.51.à n.56.pag.333.
Aduocatus Fiſci qualiter introducat cauſas,c.51.n.59.& 60.pag.334.
Aduocati Fiſcalis plura referuntur,c.51. à n.55. pag.333.
Aduocatus Fiſci eſt dignitas. c.51.n.57. pag.333.
Æſtimatio pro enmenda fallimenti qualiter fiat,c.39.n.165 pag.263.
Æqualitas an ſit ſeruanda,cap.24.n.41. pag.157.
Æqualitas fidelitatis eſt ſeruanda inter dominum,& vaſſallum, cap.29.n.18. pag.181.
Æqualitas in contractibus ſeruanda, ca. 20.n.3.& 4.pag.134.
Ærarium qualiter intraductum,cap.51. n.20.pag.330.
Ætas requiſita in teſtamentis, & in contractibus an ſupleatur ex priuilegio,cap.10.num.29.pag.67.
Ætas quæ conſideratur in vſatico Princeps namq.c.39. n. 113. pag. 260. & n.119.pag.260.

Ætas

Ætas legitima ad executionem, quæ dicatur, c.39.n 119.& 120.pag.260.

Ætas legitima ad excuſationem munerum, c.39.n.119. pag.260.

Ætatis verbum de qua intelligatur, c.10 n.33. pag.67.

Ætatis venia in qua ætate poſsit obtineri, c. 10.n.35. pag 67.

Affines an excludant Fiſcum, c.9. n.6. pag. 59.

Affinitatis cauſa hæreditatis non defertur, c.9. n.7. pag.59.

Agnatio, & cognatio qualiter probentur ad excluſionem fiſci, c.9.n.3.p.59.

Agnati,& cognati an excludant Fiſcum, c.9.n.4.pag.59.

Agricolæ an cogantur portare victualia, & pernoctare, c.46.n.19.pag.318. & c.47.n.29.pag.322.

Alcaldi de la Seca, qui ſint, & de eorum priuilegijs. c.15.n.59.pag.101.

Alcaldorum de la Seca cauſæ an euocentur, c.25.n.63. pag.165.

Alienigena obtinens beneficium à Santiſsimo debet id exprimere, cap.35. n.299. pag.233.

Alienatio bonorum Regiorum qualiter fienda, c.35.n.126.pag.225.

Alimenta qualiter præſtanda aſſociatis Vicario in perſecutione latronum c.47.n.24. pag.322.

Aliméta præſtare militibus an quis cogatur, c.47.n.32.pag.323.

Alimenta militibus qualiter præſtanda tempore belli, c.47. n.25. pag.322.

Amortitſare quando teneatur manus mortua, c.11.n.21.pag.71.

Amortitſatio quando locum habeat, c.43. n.197. pag.307.

Amortitſandi ius an poſsit præſcribi, c.43.n.199. pag.307.

Amortitſandi ius contra Fiſcum quo tempore præſcribatur, cap.43. n.200. pag.307.

Amortitſando non fit præiudicium Eccleſiæ, c.11.n 22.pag.71.

Ampara Realis quando apponatur in fœudis, c.39.n.206.pag.271.

Ampara Realis quo tempore duret, c.11. n.30. pag.72.

Ampara Realis an locum habeat in caſtris, c.39.n.213.pag.272.

Ampara Realis an locum habeat in fœudis poſſeſsis per Eccleſiam, c.11.n.35. pag.71.

Ampara Realis quando fuerit appoſita pro fallimento ſeruicij, cap.39.n.211. pag.272.

Ampara Realis quando tollatur, cap.11. n.36. pag.71.

Appellare an poſsit Religioſus à correctione, c.6.n.66.pag.41.

Appellatio,& recurſus an differant, c.6. n.68.pag.41.

Apoſtatarum bona cui pertineant, c.17. n 109.pag.119.

Ancoragium quod ius ſit, & cui competat, c.8.n.29.pag.53.

Angaria quid ſit. c.19.n.2.pag.130.

Angaria, quæ ſeruitus ſit, cap.19.num.4. pag 130.

Angaria dicitur coactio, cap.19. num.3. pag. 130.

Angaria, & parangaria in Catalonia qualiter practicentur, cap.19.num.11. pag.130.

Angariangarum, & Parangariarum ius eſt de Regalijs, c.19.n.1.pag.130.

Animus Principis qualiter conſideretur c.45. n.32.pag.314.

Animus diſponentium prius attendendus, c.35.n.162.pag.229.

Animi actus intrinſeci an probentur per iuramentum, c.6.n.18. pag.36.

Antonino Dianæ ſatisfit, c.11. n.2.p.69.

Appellari à ſententijs Baronum Eccleſiaſticorum ſolum licet ad Regiam Audientiam, c.35.n.124. pag.225.

Apoſtatorum bona cui pertineant, c.17. n.109.pag.119.

Approbatio Curiæ generalis approbat omnes actus nullos, c.3.n.22.pag.22.

Aquapluuia, quæ dicatur, cap.8.num.3. pag.51.& n.14.pag.52.

Aqua quotidiana,& æſtiua, quæ dicatur, c.8. n.5. pag.52.

Aqua quotidiana an debeat ſemper fluere,c.8.n.6.pag.52.
Aqua æſtiua,quæ dicatur, c.8. n.7.p.52.
Aqua maris cuius ſit, c.8.n.13.pag.52.
Aqua quotidiana, & æſtiua an ſit idem, c.8.n.18. pag.52.
Aqua hyemalis an dicatur quotidiana, c.8.n.19. pag.52.
Aqua æſtiua ſolet dici quotidiana, c.8. n.20. pag.52.
Aqua publica,quę dicatur,c.8.n.22.p.53. & n.32. pag.53.
Aqua quando cõſtituat flumen,c.8.n.24 pag.53.
Aqua naſcens in fundo particulari an dicatur publica,c.8.n.25.pag.53.
Aqua conceſſa Baroni quid importet, c.8.n.63.pag.55.
Aquas pluuias congregare an liceat,c.8. n.4.pag.51.
Aqua currens cuius ſit, c.8.n.26.pag.53.
Aqua pluuia cuius ſit , c.8.n.33. pag.53.
Aqua priuata cuius ſit,c.8.n.40.pag.54.
Aqua priuata an poſsit à Rege concedi, c.8.n.41.pag.54.
Aquæ priuatæ an cadant ſub Regalijs, c.8.n.42.pag 54.
Aquarum materia ampla eſt, cap.8.n.1. pag.51.
Aquarum materia vbi tractetur,c.8.n.2. pag.51.
Aquarum diuiſio, c.8.n.21.pag.52.
Aquarum vſus quando ſit publicus,c.8. n.23. pag.53.
Aquarum tranſitus qualiter conſideretur, c 8.n.27.pag.53.
Arbitrio boni viri debent res regulari, c.39 n.166.pag.263.
Arbitrium Iudicis quouſque ſe extẽdat, c.34.n.58.in fine, pag. 211.
Argumentum à maiori ad minus an valeat,c.11.n.71. pag.75.
Arma reprobata an poſsint portari tempore belli,c.39.n.135.pag.261.
Arma reprobata quando permittantur, c.39.n.138. pag.261.
Arma in Catalonia,quæ portari poſsint, c.39. n.134. pag.261.
Armandia quod ius vectigalis fuerit, c.7.n.7.pag.44.
Armorum delatio quando ſit prohibita, c.39.n.132. pag.161.
Armorum cõceſsio eſt de Regalijs.c.39. n.133. pag.161.
Arrogati filij quando ſuccedant, cap.9. n.12.pag.60.
Aſſeſſores Baiuliæ Generalis cognoſcunt de valore Regiorum priuilegiorum, c.25.n.78.pag.165.
Aſſeſſores Baiuliæ quando poſsint cogi de faciendo verbum in Regia Audientia,c.25.n.87. pag.166.
Aſsiſtentes duelo ſi ibi moriantur, non poſſunt ſepelliri in loco Sacro, c.28. n.41. pag.177.
Attendi debet quod principaliter ſit, c.12.n.42.pag.80.
Attenditur quod principaliter ſit,c.18. n.87.pag.129.

BARCINO Ciuitas an poſsit conſtruere opera publica, cap.33. num.56. pag. 204. & num.75. pag.206.
Baiulia Cataloniæ,quæ ſit, c.25.num.7. pag.160.
Baiuli Generalis qualis ſit iuriſdictio, cap. 25. num. 43. pagin.163. cum ſequen.]
Baiuli Generalis iuriſdictionem , qui defenderint , cap. 25. num. 50. pagina 163.
Baiuli Generalis iuriſdictio qualiter fuerit probata , cap. 39. num. 153. pag. 268.
Baiuli Generalis juriſdictio declarata per Regiam Audientiam,c.39.n.154. pag.268.
Baiuli Generali iuriſdictio approbata per Conſtitutiones,cap.25.num.45 pag.163.
Baiulus Generalis cognoſcit de bonis vacantibus, c.9.n.47.pag.62.
Baiulus Generalis conuocat fœudatarios tempore belli, cap.39. num.185. & 186.pag.264.

Baiulus

Baiulius Generalis eſt Iudex fœudorum, c.25.n.71,pag.165.

Baiulus Generalis qualiter proceſſerit tempore belli,c.39.n.186.pag.264.

Baiulus Generalis vſque ad quam quantitatem cognoſcat,c.25.n.56.pag.164

Baiulus Generalis qualiter cognoſcat de Regalijs. c.25.n.44. pag.163.

Baiulus Generalis qualem iuriſdictionem habebat tempore Regis Petri, c.39. n.192. pag.268.

Baiulus Baronis poteſt nominare Scribam proceſſuum in ſuo territorio,c.5 n.83.pag.31.

Banna an poſsit apponere Baro in ſuo territorio, c.8.n.53.pag.54.

Baro qualiter adquirat merum Imperium, c.43.n.180.pag.306.

Baro an ſit Iudex in cauſa criminali inter ſe,& vaſſallum, c.6.n.52.pag.39.

Baro an ſit ſuſpectus in cauſa inter ipſum,& vaſſallum,c.6,n.53.pag.39.

Baro an poſsit detinere captum cum ſono emiſſo,c.12.n.55. pag.81.

Baro an cognoſcat de Regalijs,c.8.n.59. pag.55.

Baro an poſsit facere proclamata, c. 8. n.62. pag.55.

Baro an ſuccedat in bonis vacantibus, c.9.n.19.pag.60.

Baro an poſsit emitere ſonũ,c.12.n.27. pag.79.

Baro ſolum emitit ſonum *de Biafos*,c.12. n.28.pag.79.

Baro poteſt vaſſallum creatum militem á ſuo territorio eijcere.c.5.n.37.p.29

Baro quid debeat facere ſi Vicarius vult ab eo eripere captum,c,12.n.57 pag.81.

Baro qualiter ponat in tuto ſuam iuriſdictionem, c.12.n.58.pag.81.

Baro timens declarationem ſoni quid debeat facere.c.12.n.62.pag.82.

Baro an cognoſcat de falſa moneta.c.15 n.54.& 55.pag.100.

Baro an poſsit condemnare vaſſallum ad ignominiam nominis, c.18. n.67. pag.127.

Baro non poteſt extẽdere pœnas ad filios damnatorum.c.18.n.68. pag.127.

Baro non poteſt baſtardos reſtituere ad honores,c.23.n. 10.pag.150.

Baro an poſsit imponere repreſalias, c.27.n.48.pag.17 3.

Baro an poſsit cognoſcere de treuguis fractis,c.31. n.31. pag.189.

Baro an poſsit cognoſcere. de cauſis militum, c.31.n.40.pag.190.& n.54. pag.191.

Baro an cognoſcat de delictis commiſſis in caminis Regalibus,c.40.n.17. pag. 275.

Baro quando poſsit remittere delicta in camino Regali,c.40.n.66.pag.279.

Baro quouſque cognoſcat de delictis commiſsis in camino Regali, c.40. à n.21. pag.276.

Baro quæ delicta poſsit remittere,c.45. à n.51.cum ſequen. pag.315.

Baro non poteſt cõcedere licentiã imponẽdi vectigalia. c.7.n.1.in fin.p.43.

Baro an poſsit creare Notarium in ſuo territorio,c.4.n.78.pag.33.

Baſtardi in Regno Portugaliæ quo modo legitimentur, c.22.n.50.pag.147.

Baſtardi legitimati,an dicantur legitimi, c.22. n.32.pag.145.

Baſtardi redduntur habiles ex Principis reſcripto,c.22.n.7.pag.143.

Baſtardi ſuccedunt ex mera Principis gratia, c.22.n.4.pag.143.

Baſtardos ius aborruit, c.22.n.2.p.142.

Baſtardorum materia. vbi tractetur. cap.22.pag.143.num.3.cum ſequen. pag.142.

Bataia fundatur in iure Regaliæ, c.28. n.2. pag.175.

Bataia quæ requirebat antequam fieret,c.28.n.3. pag.175.

Bataia verbum,quid ſignificet,c.28.n.6. pag.175.

Bataia in Catalonia olim dicebatur bellum,c.28.n.11.pag.175.

Bataiam condemnauit Sanctus Raymundus de Penyafort. cap.28.nu.8. pag. 175.

Bataiam mouẽs ad quid tenebatur olim, cap.28.n.11.pag.175.
Bauſator olim qualiter tenebatur comparere,c.28.n.19.pag.275.
Bauſia quid ſit, c.28.n.18.pag.175.
Bauſia,& proditio an ſint idem, cap.29. num. 9.pag.180.
Bauſia quotuplex ſit.c.28.n.22.pag.275.
Bauſia qualiter declarabatur, c,28.n.19. pag.175.
Bauſia inter quasperſonas reperiebatur, cap.28.n.23. pag.176.
Bauſia qualiter reperiebatur inter dominum,& vaſſallum, c.29.n.13. pag.181.
Bauſia quot modis committebatur,c.29. n.21.pag.175.
Bauſia an comitatur ab vſufructuario, cap.29.n.15. pag.181.
Bauſiæ crimen eſt capitale, c.28. n.20. pag.181.
Bauſia quot modis comittatur, cap.29. n.21.pag.181.
Belli tempore qualiter ſint præſtanda militibus alimenta, c.47.n.25.p.322.
Belli tempore quid præcauẽdum,c.47. n.26.pag.322.
Belli tempore quid teneantur facere Rectores Prouintiarum,cap.47.n.28. pag.322.
Belli aclamatores qui ſint, & qualiter puniendi.c.31.n.80. pag.193.
Belli iuſti requiſita, c.28.n.53.p.177.
Belli quæſtiones referuntur, c.28. n.55. pag.178.cum ſequen.
Belli plura iura Cataloniæ referuntur, c.28.n.83. pag.179.
Belli tempore an melius ſit, quod Rex ſit neutralis, ſeu confederatus cum alio,c.28.n.84.pag.179.
Belli timor obligat vaſſallos iuuare Regem,c.39.n.36.pag.255.
Belli tempore quibus debeatur hoſpitium,c.47.n.3.pag.320.
Belli materia à quibus tractetur,cap.31. n.57.pag.191.
Bellum quotuplex ſit,c.28.n.13.pag.175.
Bellum licitum quid ſit, cap.28.num.15. pag.175.
Bellum quid requirebat olim,c.28.n.31. pag.176.
Bellũ olim iurabatur,c.28.n.33.pag.176.
Bellum iudicare eſt Regalia, c.28. n.51. pag.177.
Bellum mouens ſine Principis licentia ad quid tenebatur,c.28.n.50.pag.177.
Bellum Indicare olim cui licebat,c.28. n.51.pag.177.
Bellum quis Imperator prius indixerit, c.28.n.52. pag.177.
Bellum iuſtum quando dicatur,cap.28. n.53.pag.177.
Bellum offenſiuum differt à defenſiuo, cap.39.n.41.pag.255.
Bona delinquentium à quo die cenſeantur hypotecata. cap.18.nu.28. in fine, pag.126.
Bona Regalia cenſetur ea,quæ Rex habet ex conceſsione Papali, cap.43. n.165.pag.305.
Bona Regia quotuplicia,ſint,c.43.n.164 pag.305.
Bona vacantia eſſe, quo tempore conſiderentur, c.9.n.1.pag.59.
Bona quando dicantur vacantia,c.9.n.2 pag.59.& n.55.pag.63.
Bona mobilia, & inmobilia differunt quo ad ſucceſsionem,c.9.n.22.pag.60
Bona vacantia qualiter recuperentur per Fiſcum, c.9.n.43.pag.62.
Bona eſſe vacantia quando declaretur, c.9. n.44. pag.62.
Bona eſſe vacantia vbi.declaretur in Catalonia, c.9. n.46.pag.62.
Bona vacantia qualiter tractentur in Catalonia.c.9. n.57.pag.62.
Bona tanquam vacantia quando capiat Fiſcus,c.9.n.51.pag.63.
Bona non poſſeſſa; quando dicantur vacantia.c.9.n.56.pag.63.
Bona carentia domino cuius ſint, c.9. n.60.pag.63.
Bona carentia domino an ſint danda Epiſcopo, c.9.n.59.pag.63.
Bona carentia domino cuius ſint in Catalonia.c.9.n.60.pag.64.
Bona carentia domino in Catalonia capit

capit Baiulia Generalis, c.9.n.61.p.64
Bona caduca, quæ dicantur, c.17. n.10. pag.112.
Bona ab indigno ſolus Fiſcus aufert, c.17.n.15. pag.112.
Bona mulierum delinquentium quando Fiſco expectent, c.18.n.10. pag.123.
Bona delinquentium, quæ ſint filijs reſeruata, c.18.n.12.pag.123.
Bona damnatorum qualiter Fiſco applicentur, c.18.n.13.pag.123.
Bona Regia qualiter vendenda, c. 35, n.126.pag.225.
Bona apoſtatorum cui pertineant. c.17. n.109. pag.119.
Bona vinculata an pertineãt Fiſco, c.18. n.77. pag.228. cum ſequen.
Bona damnatorum quando Fiſco applicentur, c.18.n.17. pag.123.
Bona damnatorum ſunt cum ſententia Fiſco adiudicanda, c.18.n.18. pag.123.
Bona ob crimen Hæreſis an dicantur cõfiſcata à die delicti, c.18.n.26.p.124.
Bona Hæretici condemnati cui applicẽtur, c.18.n.19.pag.124.& n.32.p.124.
Bona Hæretici in Hiſpania cui pertineant, c.18.n.33. pag.125.
Bona Vniuerſitatum in quibus ſint expendenda, c.33.n.41.pag.203.
Bona damnatorum in Catalonia cui expectent, c.37.n.45. pag.243.
Bona fiſcalia quotuplicia ſint, c.43.n.164 pag.305.
Buna patrimonialia Fiſci, quæ ſint, c.43. n.165 pag.305.
Bona delinquentium olim Fiſco applicabantur, c.23.n.14.pag.151.
Bona Regia qualiter differant, c.51.n.9. & 10. pag.329.
Bona Regia nominantur ſubſtantia priuata c 51.n.13.pag.329.
Bonis vacantibus captis per Baiulum Generalem qualiter procedatur, c.9. n.52.pag.63.
Bonorum vacantiũ apprehẽſio qualiter fienda, c.9.n.45.pag.62.
Bonorum detentio pœnes Fiſcum quo pore duret, c.17.n.104.pag.119.
Bonorum Regiorum adminiſtrator qualiter nominebatur, c.51.n.14.pag.329.
Bonum publicum præfertur priuato, c. 45.n.22.pag.313.
Brachia tria iuncta conſtituunt totum Cataloniæ Principatum, cap.4. nu.13. pag.21.
Brachium Eccleſiaſticum in Cataloni ex quibus componatur, c.4.n.7.p.21
Brachium militare in Catalonia ex quibus componatur, c.4.n.8. pag.21.
Brachium Regale in Catalonia ex quibus conſtet, c.4.n.12. pag.21.
Bulla Sanctæ Cruciatæ nõ prodeſt morientibus in duello, c.28. n.41. circa medium, pag.177.
Bullæ pro beneficijs Eccleſiaſticis quibus ſint præſentãdę, c.35.n.177.p.231.
Bullarum executio an poſsit impediri, c.35.n.203. pag.233.
Burgenſes à quo fiant, & quando inceperint, c.5.n.41.pag.30.
Burgenſium aliqua referuntur, c.5.n.42. pag. 30.
CAduca bona quæ dicantur, c.17.n.11. pag.112.
Caducitas quot modis eueniat, c.17.n.12 pag.112.
Camara Imperialis quid ſit, cap.51. n.5. pag.329.& n.7.pag.329.
Camini an ſint de territorio, c.40.n.12. pag.275.
Camini an ſint de Regalijs, c.40. n.15. pag.275.
Camini an cedant territorio, c.40.n.16. pag.275.
Cancellarij officiũ quale, c.11.n.8.p.70.
Cãcellarius an cognoſcat de cauſis Regaliarum, c.41.n.10.pag.283.
Cancellarius cognoſcit de exceſsibus officialium, c.41.n.17. pag.283.
Capacitas Religioſi ad ſuccedendũ quãdo conſideretur, c.22.n.83.pag.148.
Capacitas ad præſcribendum requiritur c.6.n.62.pag.40.
Capitationis ius quid ſit, c.7.n.52.p.47
Capitula Curiarum qualiter fiant, c. 4. n.43. pag. 25.

Digitized by Google

Captura in bello qualiter fiebat, c. 31. n.36.pag.190..
Capuchini in particulari,& in communi ſunt incapaces bonorũ,c.22.n.78. pag. 148.
Cardinalis an poſsit recedere à Curia Romana ſine licẽtia Papæ,c.31.n,67 pag.192.
Caſtellani fœudatarij licet in caſtris degent debẽt pro ſuis fœudis mittere, qui faciãt ſeruiciũ,c.39.n.212.p.272
Caſtra in Catalonia, quam iuriſdictionem habeant, c.31.n.20. pag.189.
Caſtra terminata qualem iuriſdictionẽ habeant,c.31.n.21.pag.189.& c.33 n.21. pag.201.
Caſtra terminata in Catalonia qualiter poſsideantur,c.33.n.18.pag.201.
Caſtra terminata in Catalonia qualiter fieri debeant, c.33.n.20. pag.201.
Caſtra non terminata qualiter propriè terminentur,c.33.n.14.pag.201.
Caſtra ædificare ſolum Principi licet, c.33. n.19. pag.201.
Caſtrametatum ſolet dici caſtrum,c.33. n.8.pag.201.
Caſtri dominus qualem iuriſdictionem habet,c.31. n.29.pag.189.
Caſtri ſignificationes referuntur, c.33. n.7. pag.200.
Caſtri terminati iura an ſint præſcriptibilia, c.33. n.22. pag.201. & c.43. n.160. pag.305.
Caſtri terminati iura quo modo præſcribantur, c.33.n.24. pag.202.
Caſtri ædificandi licentia, quæ comprehendat, c.19.n.25 pag.131.
Caſtro conceſſo quando dicatur conceſſa iuriſdictio, cap.35. num.103. pag.223.
Caſtrorum terminatorum iura quæ ſint, c.19.n.21. pag.131.
Caſtrum ex ſe nullã habet iuriſdictionem,c.33.n.15.pag.201.
Caſtrum ædificare an liceat in alterius emulationem, c.33.n.26. pag.202.
Caſtrum dirutũ an præſtet priuilegia, c.33.n.27. pag.202.
Caſtrum dirutum an poſsit reædificari ſine licentia,c.33.n.28.pag.202.
Caſtrum reædificatum an habeat eadem priuilegia, c.33.n.32. pag.202.
Caſtrum non debet eſſe grande, c.33. n.9.pag.201.
Caſtrum nemo poteſt ædificare vt fortalicium, c.33.n.3. pag.200.
Caſtrum quid ſit, c.33.n.6. pag.200.
Caſtrum propriè quod dicatur, cap.33. n.10. pag.201.
Caſtrum an debeat habere territorium c.33.n.11.pag.201.
Caſtrum quotuplex ſit, c.33.n.12.p.201.
Caſtrum terminatum qualiter cognoſcatur,c.33.n.13.pag.201.
Catalonia eſt præſidium Hiſpaniæ,c.39. n.48. pag.256.
Cataloniæ Principatus diuiſio,c.25.n.8. pag.160.
Catalani pro defenſione Principatus non expectant Regium mandatum, c.39.n.44.pag.255.
Catalani tempore inuaſionis non expectant monitionem, cap.39.nu.76. pag.257.
Cauſa vbi cæpta eſt ibi finiri debet niſi Fiſcus ſuccedat, c.25.n.83.pag.166.
Cauſa debet eſſe iuſta vt Iudex remoueatur, c.35. n.79. pag.221.
Cauſa non auocatur ex qualitate tertij oppoſitoris, c.25.n.66.pag.165.
Cauſa quæ dicatur iuſta pro concedẽdis repreſalijs,c.27.n.29.pag.172.
Cauſa quando dicatur ciuilis, vel criminalis, c.34.n.20.pag.209.
Cauſa criminalis quæ ſit, cap.34. n.21. pag.209.
Cauſa noua ſemper parit aliquem effectum, c.35.n.61. pag.220.
Cauſa totius patrimonij, vel maioris partis eſt conſideranda, cap.6. n.26. pag.37.
Cauſa totius patrimonij, vel maioris partis æquiparatur criminali,cap.6. n.27.pag.37.
Cauſa iuſta interueniẽte an poſsit fieri delegatio,c.4.n.21.pag.22.

Cauſa iuſta in facto Principis an attendatur c.45.n.15.pag.313.

Cauſa iuſta an præſumatur in Rege ſe excuſante ab obligatione aliquid faciendi c.3.n.152.pag.9.

Cauſa cœpta contra defunctum vbi ſit tractanda cap.25.num.83.pag.166.

Cauſarum Baiuliæ Generalis quando ſit fiendum verbum in Regia Audiētia cap.25.num.87.pag.166.

Cauſæ fœudales vbi tractandæ cap.25.num.73.pag.165.

Cauſæ vaſſallorum Eccleſię iuxta conſtitutiones tractandæ,c.35.num.122.pag.225.

Cauſę ſeruiciorum pro fœudis tractantur in Baiulia Generali ca.39.n.197.pag.270.

Cauſæ omnes in prima inſtantia vbi tractandæ.c.25.n.1.pag.160.

Cauſæ ordinariæ in Catalonia vbi tractandę.c.25.n.4.pag.160.

Cauſæ Vicariæ intra Vicariam vbi tractandæ,c.25.n.5.pag.160.

Cauſæ criminales , & ciuiles vbi tractandæ.c.25.n.11.pag.161.

Cauſæ contra Ciues Barcinonæ vbi incoandæ,c.25.n.19.pag.161.

Cauſæ tractandæ in Baiulia Generali, c.25.n.43.pag.153.

Cauſę quotuplex intereſſe habeāt c.25.n.54.pag.164.

Cauſæ qualiter decidantur in Baiulia Generali,c.25.n.58.pag.164.

Cauſæ minores treſcentarum librarum non euocantur, c.25.n.60.pag.164.

Cauſæ non euocantur denunciato proceſſu,c.25.n.61.pag.165.

Cauſę retroclami minores quinquaginta librarū non euocantur,c.25.n.62.pag.165.

Cauſæ Baiuliæ Generalis an poſsint euocari,cap.25 n.74.pag.165.& 77.pag.165.& n.86.pag.166.& cap.41.n.25.pag.285.

Cauſæ patrimoniales olim euocabantur,c.25.n.75.pag.165.

Cauſæ liquidationis a ſententia arbitrorum an euocentur,cap.25.n.79.pag.165.

Cauſæ executionis cenſualium, & violariorum an euocentur, cap.25.n.80.pag.166.

Cauſæ in officin Magiſtri Rationalis non euocantur,c.25.n.81.pag 166.

Cauſæ quando dicantur connexæ,c.26.n.6.pag.167.

Cauſæ criminales euocantur ex vſatico camini,& ſtratę,c.40.n.61.pa.278.& n.75.pag.279.

Cauſæ mercātiles euocatæ qualiter ſint tractandæ,c.41.n.14.pag.283.

Cauſæ cōtentionum iuriſdictionis qualiter tractabātur olim,c.11.n.4.p.69.

Cauſæ patrimoniales contra clericos vbi tractandę,c.11.n.19.& 20.pag.71.

Cauſę ex quibus motiuis inſtaurabātur, c.13.n.41.pag.89.

Cauſæ Logiæ Maris non poſſunt inſtaurari c.13.n.45.pag.90.

Cauſę Fiſcales ciuiles qualiter introducendæ,c.51.n.59.pag.334.

Cenſualia.& violaria habent clauſulam derogatoriam,c.24.n.52.pag.158.

Cenſualium , & violariorum executio maximè attenditur,c.24.n.53.p. 158.

Centenaria poſſeſsio includitur ſub immemoriali.c.43.n.48.pag.298.

Ceſſante ratione legis ceſſat legis diſpoſitio,c.21.n.59.pag.142.

Ceſsio an requiratur quod expreſſe fiat a Fiſco,c.32.n.29.pag.197.

Ceſsio a Fiſco qualiter fieri debeat,c.32.n.25.pag.196.

Ceſsio generalis facta a Fiſco qualiter proſit ceſsionariu,c.32.n. 27.p. 197.& nu.36.pag.197.

Ceſsio fiſcalis ſpecifice eſt fienda.ca.32.num.40.pag.297.

Ceſsione facta a Fiſco an ceſsionarius poſsit agere executiuè ca.32.nu. 34.pag.297.

Ceſsione facta a Fiſco ſuorum debitorum qualiter exequantur,c.32.n.28.pag.197.

Cimbas ad tranſuehendū flumina ſolus

Rex

Rex concedit,c.8.n.85.pag.57.
Citatio an requiratur quando ſonus inmittitur,c.12.n.19.pag.78.
Citatio non fit quando ſonus inmittitur,c.12.n.21.pag.79.
Citatio quare non fiat in immiſsione ſoni,c.12.n.22.pag.79.
Citandi an ſint aliqui in obtinenda legitimatione,c.22.n.39.pag.146.
Citandi qui ſint in legitimatione obtinenda c.22.n.42.pag.146.
Citandi an ſint aliqui pro obtinenda moratoria,c.24.n.17.pag.155.
Citatus in caſu Regaliæ pacis, & treugæ quid debeat facere, ca.30.nu.45. pag.185.
Ciues Honoratos create eſt Regalia,c.5 n.39.pag.30.
Ciues Honorati Barcinonæ ſunt veluti milites,c.5.n.40.pag.30.
Ciues Honoratos creat Ciuitas Barcinonæ,c.5.n. 42.pag.30.
Ciues Honoratos creauit Sereniſsimus Rex Philipus Secundus,cap.5.n.45. pag.30.
Ciues Honorati creati a Rege an differant a creatis per Ciuitatem, cap. 5. n.46.pag.30.
Ciues Honorati Regij litigarunt cum Ciuibus Ciuitatis Barcinone, cap.5. n.47.pag.30.
Ciues Honorati Regij habebant votum in creandis Ciuibus per Ciuitatem vſq.ad annum 1599.c.5.n.51.pag.30.
Ciues Honorati Regij non habent votum ab anno 1599 c.5.n.52.pag.31.
Ciues Honoratos creat Rex in Ciuitate de Girona,c.5.n.53.pag.31.
Ciues,& incolę diuites an cogi poſsint, & quomodo mutuare pecuniã,ciuitati ſeu Villæ tempore neceſsitatis ad emendum grana,c.46.n.21.p.318.
Ciuitas data ſub certis pactis, non poteſt compelli ad alia,c.35.n.155.p.229.
Ciuitas quid ſit,c.44 n.4.pag.308.
Ciuitas Barcinonæ qualiter faciat Ciues,c.5.n.43.pag.30.
Ciuitas Barcinonę habet Regaliam imponendi impoſitiones,cap.7.nu. 61. pag.48.
Ciuitas Barcinonę qualiter indicet Repræſalias,c.27.n.36.pag.172.
Ciuitas Barcinonæ qua bona poſsit capere pro Repreſalijs, cap.27. nu.37. pag.172.
Ciuitas Barcinonæ,prætendebat habere Fiſcum,c.51,n.31.pag.331.
Ciuitas Barcinonæ habet guidaticum victualium,c.42.n.25.pag.289.
Ciuitas an debeat habere Epiſcopum, c.44.n.15.pag.309.
Ciuitas an ſit aliqua in Catalonia ſine Epiſcopo,c.44.n.16.pag.309.
Ciuitas qualiter fiat,c.44.n.19. p.309.
Ciuitas ſeu Villæ a mera gratia Principis pendet,c.44.n.20.pag.309.
Ciuitas in Italia appellatur ea quæ habet Epiſcopum,c.44.n.26.pag.309.
Ciuitas an poſsit eſſe ſine Epiſcopo, c. 44.n.28.pag.309.
Ciuitas qualiter fieri poſsit,c.44.n.30. pag.310.
Ciuitatis nomen non poteſt haberi niſi a Rege,c.44.n.35.pag.310.
Ciuitatem ſolum Rex poteſt facere, cap.44.num.29.pag.309.
Ciuitatum, & Villarum creatio eſt de Regalijs,c.44.n.1.pag.308.
Clauſis ianuis ſono emiſſo quid fiendum,c.12.n.14.pag.78.
Clauſula prohibens actum fieri illum factum annullat, c.39.n.50.pag.256.
Clauſula *Habeantur pro non factis* quid importet,c.21.n.45.pag.141.
Clauſula *ex certa ſcientia*,quid operetur, c.22.n.59.pag.147.
Clauſula derogatoria quid operetur, c.22.n.62.pag.147.
Clauſula vniuerſalis derogatoria in legitimatione quid operetur, cap. 22. n.63.pag.147.
Clauſula *Motu proprio*, quid inportet, c.23.n.45.pag.153.
Clauſula *durante noſtra libera voluntate*, quid inportet,c.35.n.135.pag.226.
Clauſula *durante, &c.* an tribuat iuriſdictionem

dictionem delegatam, cap.35.nu.72. pag.221.
Clauſula *durante, &c.* ad quid referatur c.35.n.77.pag.221.
Clauſula *quatenus eſt in vſu*, quid importet, c.41.n.31.pag.285.
Clauſula *quatenus eſt in vſu* impedit nouam gratiam, c.41.n.32.pag.286.
Clauſula *quatenus eſt in vſu*, eſt facti, c.41.n.33.pag.286.
Clauſula *omnes Regalias*, quid compræhendat, c.43.n.25.pag.296.
Clauſula prohibitiua præcedens annullans actum ſequentem quid operetur, c.21.n.45.pag.141.
Clerici tempore neceſsitatis an debeat hoſpitare, c.47.n.7.pag.321.
Clerici in Catalonia an habeant recurſum ad Regem.cap.6.n.35.pag.38.& n.40.pag.38.
Clerici de quibus non teneantur ſoluere vectigalia, c.7.n.71.pag.48.
Clerici Negociatores cui iudici ſubijciantur.c.7.n.74.pag.49.
Clerici quo ad perſonam non ſubſunt iudici ſeculari, c.7.n.75.pag.49.
Clerici an teneantur contribuere in reparatione pontium, cap.8. nu. 84. pag.57.
Clerici detinentes bona vacantia ſubſunt Baiulo Generali.c.9.n.48.p.62.
Clerici quando teneantur comparere in Curia ſeculari, c.11.n.17.pag.71.
Clerici quando teneantur accipere inueſtituram, & coram quo, c.11.nu.27. pag.71.
Clerici in quibus caſibus ſubſint Regi, c.11.n.31.pag.72.
Clerici habentes vaſſallos ante poſſeſſionem quid facere debeant.cap. 11. n.32.pag.72.
Clerici tenentur obtinere litteras a Regia Cancellaria ad capiendā poſſeſsionem vaſſallorum, cap.11.nu.33. pag.72.
Clerici non poſsūt conueniri pro fœudis ante cœptam poſſeſsionem. c.11. n.34.pag.72.
Clerici qualiter cōueneru nt pro emittendo ſono, c.12.n.5.pag.78.
Clerici delinquentes in ſono emiſſo an poſsint capi a Curia ſeculari. cap.12. n.38.pag.80.
Clerici an, & quando poſsint capi a Iudice ſeculari, c.12.n.39.pag.80.
Clerici capti a Iudice ſeculari quo tempore poſsint detineri, cap.12.nu.40. pag.80.
Clerici an teneantur ſeruare pacem, & treugam, c.30.n.24.pag.184.
Clerici fractores pacis, & treugę an poſſint puniri a Iudice ſeculari, cap.40. n.70.pag.279.
Clerici capti a Iudice ſeculari ſolent firmare contentionem.cap.30.nu.27. pag.184.
Clerici delinquentes in camino Regali ſubſunt iudici ſeculari.c.40.n.70. pag.279.
Clerici delinquentes contra Regalias a quo puniatur, c.40.n.71.pag.279.
Clerici Hæretici bona cui pertineantur, c.18.n.30, pag.126.
Clerici an poſsint cogi vendere grana tempore neceſsitatis. cap.46.nu.25. pag.318.
Clerici quando poſsint cogi a Iudice ſeculari vendere grana.c.46. n. 28. pag.318.& n.34.pag.318.
Clerici debent eſſe exemplar laicorum c.46.n.30.pag.318.
Clerici quando ſint liberi ab hoſpitio, c.47.n.4.pag.320.
Clerici an ſint liberi ab hoſpitio tempore neceſsitatis, c.47.n.5.pag.321.
Clericis renitentibus accipere inueſtituram amparatur fœudum.c.11.n.28. pag.71.
Clericorum cauſæ vbi tractandæ, c. 11. n.1.pag.69.
Clericorum defraudantium impoſitiones cui competat pęna, cap.7.nu.69. pag.48.
Clericorum cauſa ſuper ſoluendis vectigalibus cui competat, cap.7.n.70. pag.48.

Cleri-

Clericorum vectigalium cauſa coram quo Iudice tractanda, cap.7. nu. 72. pag.48.& n.78. pag.49.
Clericus oppreſſus a ſuo Iudice an habeat regreſſum ad Regem,c.6.n.35. pag.38.& n.40.pag.38.
Clericus recurrẽs ad Regem an ſit excommunicatus,c.6.n.39.pag.38.
Clericus quando dicatur negociator, c.7.n.76.pag.49.
Clericus non dicitur negociator vendens res ſibi ſuperſtites. ca.7.nu.77. pag.49.
Clericus pacis pubblicæ a quo puniatur,& qua pœna, cap.40.n.71.in fine pag.279.
Coactio in teſtamentis quando dicatur interueniſſe,c.17.n.35.pag.114.
Codicillaris clauſula quid operetur. c.9.n.33.pag.61.
Cognatio inter omnes reperitur habito reſpectu ad Adam: cap.39.nu.18. pag.254.
Commercia hominum ſunt de iure naturali.c. 42.n.12.pag.288.
Commiſſarij Regij , & milites perſequentes latrones qualiter hoſpitandi c.47.n.21.pag.322.& n.38. pag.323.
Commiſſarij vulgo dicti *Comiſſaris de cambra*, an ſint vere officiales, c.38. n.63.pag.248.
Comitatus Roſsilionis , & Ceritaniæ quo tempore uniti fuerunt Principatui Cataloniæ.c.44.n.33. pag.310.
Comitatus prædicti petebant ſeparationem a Principatu, cap.44.nu.43. pag.311.
Comites Barcinonæ an crearent Comites,c.5.n.19.pag.28.
Comites quot modis dicãtur, c.5.n.16. pag.28.
Comites a quo creabantur.c.5.num.18. pag.28.
Comites Barcinonæ olim ſubijciebantur Chriſtianiſsimo Regi, c.5.n.20. pag.28.
Comites Barcinonæ quo tempore fuerint liberati a fœudo,c.5.n.21.pag.28
Comites quando creabantur,c.5.nu.25. pag.28.
Comites de Pallars,& Vrgel,habebant communicatum vſaticum *Ex magnatibus*,c.31,n.9.pag.188.
Comitis nomen quid ſignificet,cap.5. n.17.pag.28.
Commouere milites quis dicatur,c.31. n.80.pag.193.
Commutores militum qui dicantur, c.31.n.79.pag.193.
Compellẽs aliquem vt ſe hęredẽ faciat qualiter puniatur.c.17.n.38.pag.114.
Compelli an poſsint diuites mutuare pecuniam Ciuitati,aut Villę tempore neceſsitatis,c.46.n.21.pag.318.
Compelli an poſsint exteri portare victualia c.46.num.17.pag.318.
Conceſsibilia ſunt præſcriptibilia,c.2. num.12.pag.4.
Concordia inter Curias Eccleſiaſticam, & ſecularem vbi legatur, c.11.nu.6. & nu.10.pag.70.
Conciliarij Regij quãdo poſsint ab vrbe recedere,cap.31.n.68.pag.192.
Concilium Tridentinum quid diſpoſuerit circa duella,cap.28. num.40. pag.176.
Concilium Regium Cataloniæ eſt ſupremum,cap.5.nu.49.pag.30.
Conductores iurium Fiſcalium quomodo illa recuperent,cap.32.nu.24. pag.196.
Confeſsio iudicialis quid operetur,c.13. n.39.pag.89.
Confeſsio delicti quando inducatur ex petitione remiſsionis. ca.43.n..154. pag.304.
Confeſsiones , & probationes in quo differant,c.13.n.38.pag.89.
Confirmatio an dicatur diſpoſitio,c.25. n.53.pag.164.
Confirmatio , & conceſsio an æquiperentur,c.41.n.30.pag.285.
Confirmans actum dicitur illum facere,c.35.n.14. pag.217.
Confiſcatio bonorum cui applicetur, c.34.n.16.pag.209.

Confiſ-

Confiſcatio bonorum, an locum habeat in inceſtis nuptijs, c.37.n.25.pag.242 & n.35.pag.243.

Confiſcatio bonorum, an locum habeat in Catalonia, c.37.n.40.pag.243.

Confiſcatio bonorum in Catalonia, an ſit ſublata, c.37. n.44. pag.243.

Confiſcatio, an locum habeat in crimine læſæ Maieſtatis, c.18.n.21.pag.123.

Confiſcatio, an locum habeat in crimine hæreſis, c.18.n.23.pag 126.

Confiſcatio propter hæreſim à quo tempore computetur, cap.18. n.27. pag.126.

Confiſcatio, an pertineat ad merum Imperium, c.18.n.65.pag.126.

Confiſcatio, an locum habeat in bonis vincularis, c.18. n.77.pag.128.

Confiſcationis bonorum materia à quibus tractetur, c.18.n.75.pag.127.

Confiſcationis pœna quando locum habeat, c.18. n.14. pag.123.

Cogi an poſsint agriculæ portare victualia, c.46.n.19.pag.318.

Congregatio legitimè facta quando dicatur, & attendatur, cap.12.num.44. pag.80.

Connexitas cauſæ quando dicatur, c.26. n.6.pag.167.

Connexitas cauſæ quot modis dicatur, c.26. n.9.pag.167.

Cognexitas cauſæ valde dependat à Iudicis arbitrio, c.26.n.13,pag.168.

Connexitas cauſæ in quibus reperiatur, c.26.n.14. pag.168.

Connexitas cauſæ diuerſas iungit, c.26. n.15.pag.168.

Connexitas cauſæ ex quibus proueniat, c.26.n.16.pag.168.

Connexitas cauſarum impedit ne diuerſæ ſententiæ fiant, cap.26. n.24. pag.168.

Connexitatis cauſæ ſi lis ſecunda moueatur quando ſit remittenda ad primam, c.26.n.26.pag.169.

Concenſus partis læſæ an requiratur in remiſsione delinquentis, cap.23.n.36. pag.152.

Conſequenter, quod euenit non attenditur, c.12.n.43. pag.8. & c.34.n.49. pag.211.

Conſules, ſeu Iurati deſignant locum mercatus, c.42.n.34.pag.290.

Conſulentes contrahere inſeſtes nuptias an, & quomodo puniantur, c.36.n.23. pag.237.

Conſulum Logiæ Maris qualis ſit iuriſdictio, c.41.n.82.pag.282.

Conſuetudo in belli materia attenditur c.39.n.135. pag.261.

Conſuetudo interpretatiua quod tẽpus requirat, c.39.n.138. pag.261.

Conſuetudo poſterior tollit præcedentem, c.39.n.139.pag.261.

Conſuetudo ex quot actibus inducatur, c 47.n.41.pag.323.

Conſuetudo cum Principis tolerantia tollit ius præcedẽs, c.39.n.140.p.261.

Conſuetudo interpretatiua quod tẽpus requirat, c.32.n.106.pag.323.

Conſuetudo, qualis ſit reprobata in Catalonia, c.47.n.40.pag.323.

Cõſuetudo interpretatiua qualiter admittatur, c.47. n.41. pag.323.

Conſuetudo interpretatiua quando admittatur, c.47.n.40.pag.323.

Conſuetudo quando ſit ſeruanda, c.47. n.42.pag.323.

Conſuetudo attenditur in perquirendis metallis, c.16.n.19. pag.204.

Conſuetudinibus contrarijs extantibus, qualis ſit ſeruanda, c.47.n.42.p.323.

Contentio inter Curias Eccleſiaſticam, & ſecularem qualiter decidatur, c.11. n.7.pag.70.

Continentiæ cauſæ referuntur exẽpla, c.26.n.3. pag.167.

Cõtradicere quid ſit, c.36.n.64.p.240.

Cõtradictio facta per fœudatarios preſtationi ſeruicij, c.39. n.190.pag.267.

Contradictio verbalis, quæ dicatur, c.36. n.65.pag.240.

Contradictio, quæ ſufficiat, cap.36.n.66. pag.140.

Contrafactio Cõſtitutionis qualiter reparetur, c.27.n.23.pag.171.

Digitized by Google

Contrafactio qualis requiratur, cap.36. n.72. pag.240.
Contrafacientes Conſtitutionibus incidunt in vſati. *Iudicium in Curia datum*, c.36.n.23. pag.237.
Contrafacientes voluntati teſtatoris quando priuentur hæreditate, cap.18. n.83.pag.128.
Contractus frequentiores ſunt ceſualia, & violaria, c.24.n.55.pag.158.
Contractus quando dicatur onerofus, c.42.n.40.pag.290.
Contrahẽtes inceſtas nuptias in quas pœnas incidebant, c.37.n.13. pag.242.
Contrahentes inceſtas nuptias amittebant bona, & Fiſco applicabãtur, c.37. n.14. pag.242.
Contrahentes inceſtas nuptias, an puniantur, c.37.n.15.pag.242.
Contrahentes inceſtas nuptias, an retineant bona, c.37.n.20.pag.242.
Contrahẽtes inceſtas nuptias quibus pęnis efficiebantur, c.37.n.22.pag.242.
Conteſtatio litis inducitur ex contumatia, c.13.n.17. pag.88.
Cõſtitutio prohibens extraneos habere beneficia qualiter valeat, c.35. n.192. pag.232.
Conſtitutione deficiente qualiter iudicetur, c.39.n.74.pag.257.
Conſtitutiones Cataloniæ qualiter ſeruentur in Comitatibus Roſsilionis, & Ceritaniæ, c.44.n.42. pag.311.
Conſtitutiones Cataloniæ inmutarunt multas pœnas vſaticorum, c.39.n.180. pag.264.
Conſtitutiones ſunt iura ordinaria Cataloniæ, c.4.n.3.pag.20.
Conſtitutiones Catalonię qualiter fiant, c.4.n.38. pag.24.
Conſtitutiones quando incœperint fieri cum conceníu curiarũ, c.4.n.39.p.24.
Cõſtitutiones, quæ requirant ad earum validitatem, c.4. n.41.pag.25.
Conſtitutionibus quando dicatur contrafactum, c.27.n.22.pag.171.
Conuocatio ad Curias dat ſecuritatem omnibus veniẽtibus, c.38.n.27.p.246.
Conuocatio vſatici *Princeps Namque*, eſt extraiudicialis, c.39.n.79.pag.258.
Conuocatio vſatici *Princeps Namque*, qualiter fienda, cap.39.n.80.pag.258.
Conuocatio vſatici *Princeps Namque*, vbi fuerit regiſtrata, c.39.n.81.p.258.
Conuocantio vſatici *Princeps Namque*, qua forma expediatur, c.39.n.82.p.258.
Conuocatio vſatici *Princeps Namque*, quo tẽpore fuit facta, c.39.n.85.p.258.
Conuocatio vſatici *Princeps Namque*, an poſsit cõmiti, c.39.n.61, pag.257.
Coporum ius vnde traxerit originem, c.20.n.25. pag.135.
Coporum ius quare introductum, c.20. n.22. pag.135.
Coporum ius quare ſic dictum, cap.20. n.23. pag.135.
Coporum ſolutio qua forma fiat, c.20. n.24.pag.135.
Coporum ſolutio contradicitur à Ciuitate Barcinone, c.20.n.27.pag.135.
Coporum ius non eſt vectigal, c.20.n.30 pag.135.
Coporum ius ex quibus debeatur, & quando, c.20.n.32.pag.135.
Coporum ſolutio fit vbi transfertur dominium, c.20.n.33.pag.135.
Coporum ius ſoluitur ratione menſuræ c.20.n.34. pag.135.
Coporum ius partim fuit venditum pee Regem.c.20.n.25, pag.136.
Coporum ius, an ſoluatur ex granis, quæ colliguntur in territorio Barcinone, c.20.à n.37.pag.136.
Coporũ ius ſoluitur de granis Regis pro prijs quãdo vẽdũtur, c.20.n.39.p.136.
Creare officia eſt de Regalijs, c.35.n.143. pag.227.
Creatio Ciuium, & Mercatorum quãdo cenſeatur data comulatiuè, vel priuatiuè, c.47.n.35.pag 297.
Credendum, an ſit Regi de ſe aliquid afferenti, c.3.n.141.pag.18.
Creditores delinquentis qualiter cõcurrant, cum Fiſco, c.35.n.71.pag.221.
Creditores, an præferãtur Fiſco in exactione mulctarum, c.34.n.73.pag.212.
Criminalis,

Criminalis, vel ciuilis quando dicatur actio, c.34.n.25.pag.209.
Criminalis cauſa quãdo, & qualiter euocetur. c.25.n.11.pag.161.
Cortina Regia qualiter exiſtat, cap.50. n.3.pag.326.
Cortinã vbi ſoleant habere Reges, c.50. n.2. pag.326.
Culpa cuius ſit, attenditur, cap.17.n.108. pag.119.
Cumulatio poſſeſſorij, & peritorij quando fiat, c.43.n.27.pag.296.
Cumulatiuè dicitur conceſſum in generali conceſsione, c.43.n.34.pag.297.
Curia generalis quo tempore incœperit, c.36. n.14.pag.236.
Curia generalis prima vbi fuerit congregata, c.36.n.15. pag.236.
Curia prima, & reductio viaticorum in ſcriptis quando fuerit facta, c.36.n.20 pag.236.
Curia generalis anni 1599. petijt remiſſionem quinti, c.39.n.150.pag.304.
Curia generalis quo tempore non celebrabatur, c.4.n.12.pag.21.
Curiæ celebratio, an poſsit committi, c.3.n.19 & 20.pag.10.
Curiæ congregatio ex quibus perſonis fiat, c.4.n.6.pag.21.
Curiæ ordinariæ, an habeant Fiſcũ, c.51. n.48. pag.332.
Curritores collis creantur à Rege, c.5. n.62. pag.32.
Cuſtodia limitum Regni pertinet Regi. c.33.n.5.pag.200.
DAmna oriuntur ex venditione officiorum. c.14.n.21.pag.94.
Damnum cui ſit imputandum, cap.24. n.26. pag.156.
Debellare propriè quando dicatur, c.28. n.47.pag.177.
Debellare non dicitur quis ſe defendendo, c.28.n.48.pag.177.
Debellare fortitudines ſoli Regi competit, c.31.n.6 pag.188. & n.12.p.188.
Debita fiſcalia debent eſſe liquida, vt exequantur, c.32.n.10. pag.195.
Debita fiſcalia differũt iuxta cauſam ex qua debentur, c.32.n.10.pag.195.
Debita ſolent habere diem deſtinatum ſolutioni, c.24.n.3. pag.154.
Debito ſi dies certus non eſt aſignatus præſenti die debetur, c.24.n.4.p.155.
Debitor captus pendente moratoria an ſit relexandus, c.24.n 22. pag.156.
Debitor debitoris fiſci non eſt obligatus Fiſco aliter, quam principali, cap.32. n.21. pag.196.
Debitor fiſcalis propriè quis dicatur, c.32.n.54. pag.198.
Debitor an poſsit capi in camino Regali. c.40.n.57.pag.278.
Debitores fiſcales quando cõmittãt moram, c.32.n.2. pag.196.
Debitores fiſcales a quo tempore dicantur verè debitores, c.32. n.3.pag.195.
Declaratio facta ſine cauſæ cognitione habetur pro reuocatione, c.35.n.140. prope finem.pag.227.
Declaratio melior inducitur ex obſeruantia, c.39 n.138.pag.261.
Decennio petijt gratia Principis ſi non exequitur, c.42.n.37.pag.290.
Decimæ, an poſsint ſequeſtrari, c.10.n.45 pag.73. & c.35.n.201. pag.233.
Decimæ in Cataloniæ, an præſcribantur, c.6.n.63 pag.40.
Decreto executionis quando non ſit opus c.23.n.44.pag.152.
Deffentio cuique permiſſa, c.28. n. 46. pag.177.
Delegati Iudices, an poſsint imponere mulctas, c.34.n.60. pag.212.
Delegati Iudices ſolent perturbare laycos, c.11.n.64.pag.74.
Delegati Iudices qualiter exequantur ſuas ſententias, c.34.n.63.pag.212.
Delegati iuriſdictio quando expirat morte delegantis, c.35.n.69.pag.221.
Delegatus Iudex quando poſsit compelli, c.10.n.61.pag.74.
Delegatus qualiter exequatur ſuam ſententiam. c.34.n.64.pag.212.
Delegatus à Principe, an exequatur ſuam ſententiam, cap.34. num.66. pag.212.

Digitized by Google

Delinquentes in bello qualiter puniantur, c.28.n.79.pag.177.
Delinquens quando aperiat vim Fiſco ad ſuccedendum, c.18.n.81.p.128.
Dependentia ab animo qualiter iudicentur, c.6.n.18.pag.36.
Deputati habent communicatas Regalias, c.32.n.58, pag.198.
Deputati qualiter procedere debeāt pro contrafactione conſtitutionum, c.14. n.33. pag.195.
Deputati recuperant debita Deputationis vti bona fiſcalia, c.32.n.57.p.198.
Deputati ſe oppoſuerunt declarationi vſatici *Princeps Namq*.c.38.n.23.p.354
Deputati qualiter poſſint interpretare capitula Curiarum, c.41.n.42.p.286.
Diputatio Cataloniæ, an habeat Fiſcum & qualiter, c.5.n.35.pag.331.& n.37. pag.331.
Deſonor Regis pluris eſt æſtimandus cæterorum, c.38.n.61.pag.257.
Deſertores militiæ qui dicantur, cap.31. n.71. pag.192.
Deſertores militiæ qua pœna puniātur, c.31.n.72.pag.192.& n.76.pag.192.
Derogare ordiuatis, an poſſit Rex, c.35. n.132. pag.229.
Deſuniri non poſſunt vnita cum facultate Regia ſine ea. cap.44. n.34. & ſequen.pag.310.
Detineri, an poſſint gaudentes immunitate Eccleſiaſtica pro expenſis, c.12. n.34. pag.80.
Dies mercatuum an, & qualiter mutari poſſint, c.42.n.18.pag.288.
Dies eundi, & redeundi ad Curias qualiter computetur, cap.38.n.10.p.245.
Differentia inter homines ex quo proueniat, c.5.n.10.pag.27.
Differentia inter vectigalia, & talleas, c.7. n.47. pag.47.
Diffidementa totaliter ſunt ſublata, c.28 n.41. pag.177.
Diffidementum olim, an poſſit fieri per procuratorem, c.28. n.12.pag.175.
Diffidementum condemnauit Sanctus Raymundus de Penyafort, & poſtea Sactum Concilium Tridentinū, c.28. n.39.pag.176.
Diffidementum inter milites quando fuerit ſublatum, c.40.n.46.pag.277.
Digeſtorum iura olim qualiter interpretabantur, c.48.n.1.pag.324.
Dignior an ſit præferendus, & quomodo, c.35.n.16. pag.225.
Dignius attrahit, minus dignum, c.34. n.21. pag.209.
Diſpenſatio Principis quid operetur, c.23.n.35. pag.152.
Diſpenſatus non cenſetur ex ſimplici promotione, c.23.n.34. pag.152.
Diſpenſate non cenſetur ignorans defectum, c.23.n.47.pag.153.
Diſcentiones olim qualiter decidebantur, c.28.n.25.pag.176.
Dicentiones olim per diffidementa decidebantur, c.28.n.36.pag.176.
Dicentiones oriuntur ex præcedentijs, c.35.n.107.pag.224.
Doctor Philippus Vinyes de Regia Audientia commemoratur, cap.4. n.4. pag.20.
Doctores, an poſſit Rex creare ignaros, c.48.n.20.pag.325.
Doctores Theologi, & Canoniſtæ, non poſſunt creari ſine Pontificia authoritate. c.48.n.11.pag.325.
Doli capax quādo ſit aliquis, c.43.n.108. pag.300.
Doloſus quis dicatur, cap.35. num. 133. pag.226.
Doloſus eſt, qui obtinet ſecundum reſcriptum tacito primo, cap.35. n.138, pag.226.
Dolus tertij, an noceat tertio, c.17.n.39. cum ſequen.pag.114.
Dolus dans cauſam contractui anullat contractum, c.17.n.41.pag.114.
Dolus qualis requiratur in vſatico *iudicium in Curia datum*, c.35.n.39.p.219.
Dominus fundi quādo poſſit perquirere minas, c.16.n.37.pag.106.
Dominus caſtri, an habeat præſumptionem iuriſdictionis intra terminum, c.31. n.17. pag.189.

Dominus

Dominus caſtri, quam iuriſdictionem habeat, c.31.n.30.pag.189.
Domorum congregationem facere non licet ſine licentia. c.33. n.33. pag.202.
Domum deſerere an poſſit compellere Iudex durante viſitatione, c.35. n.59. pag. 220.
Donatio facta Eccleſiæ ab Imperatore Conſtantino refertur. c.46. n.49. pag. 319.
Dubia iuriſdictionis qualiter decidantur c.11.n.3.pag.69.
Dubium circa vſaticũ *Princeps Namque,* fuit declararum, c.38.n.24.pag.146.
Ducalis dignitas prima eſt, c.5.n.12.p.28.
Ducalis dignitas quo tempore incœpe-rit, c.5.n.14.pag.28.
Ducalis dignitas an ſit præſtantior comirali, c.5.n.15.pag.28.
Ducalis dignitas, & aliæ in quo conſiſtãt c.5.n.24. pag.28.
Duces, Comites, & alios Titulos creare eſt ſuprema Regalia, c.3.n.18.pag.110. & n.23. pag.10.
Duellum quotuplex ſit, c.28.n.10.p.175.
Duellum olim erat in vſu in Catalonia c.28. n.35. pag.176.
Duobus prouiſis ſimul ad æqualia officia quis præferendus, cap.35. n.110. pag.224.& 102. pag.224.
Dux, & Comes quis dicatur, c.5. n.23. pag. 28.
EAdem res non debet tractari in diuerſis iudicijs, c. 26. n.2. p. 167. & n.17. pag.168.
Eccleſia Sancta eſt Mater cunctorum, c.30.n.29. pag. 84.
Eccleſia non optimitur ex amortitſatione, c.11.n.71.p.71.& n.59 pag.74.
Eccleſia ante omnia eſt reſtituenda, c.12. n.36. pag.80.
Eccleſiæ quando dicatur fieri periudicium, c.11.n.24. pag.71.
Ecleſiæ bona poſſunt vendi tempore neceſsitatis, c.46.n.27.pag.318.
Eccleſiæ vtilitatis cauſa quis cõpellitur vendere, c.46.n.47.pag.319.
Eccleſiaſtici habentes vaſſallos quando poſsint capere poſſeſsionem eorum, c.35.n.195.pag.233.
Eccleſiaſtici qualiter ſubiaceat Regi cauſa vaſſallorum, c.35.n.205.pag.233.
Eccleſiaſtici habentes vaſſallos tenentur præſtare Sacramẽtum, & Homagium, cap.35.n.198. pag.233.
Eccleſiaſtici qua forma præſtant Sacrata, & Homagium, c.35.n.187.p.233.
Edictum generale pro ſecuritate Curiarum qualiter fiat, c.38.n.29.pag.246.
Edictum prædictum quando incipiat, c.38.n.30.pag 246.
Edictum prædictum per quem fiat, c.38. n.31. pag.246.
Edificare ſupra muros, an liceat alicui, c.33.n.44. pag.203.
Edificia facta in loco publico ſine licentia, an demollenda, c.33.n.61.pag.204.
Edificium cedit ſolo, c.9.n.24.pag.60.
Edificium difforme qualiter conſideretur, c.33.n.63. pag.204.
Effectus diſpoſitionis magis attenditur, quam diſpoſitio. c.35.n.142.pag.227.
Electus prius, an præcedere debeat, c.35. n.115.pag.224.
Elegiſſe dignum credendum eſt de Rege, c.35.n.39.pag.219.
Eligendi, qui ſint ad munera, c.35.n.34. pag.219.
Eligendi, an ſint digni, vel digniores, c.35.n.38. pag.219.
Emere officia, an liceat vide ſub verbo *Officia.*
Emens à Fiſco à quibus ſoluendis cenſeatur liber, c.32.n.42.pag.197.
Ementes officia ſolent vẽdere iuſtitiam, c.14.n.18. pag.94.
Emens à Fiſco, an in emptis gaudeat iuribus Fiſcalibus, cap.37. num. 41. pag. 197.
Emptio, & vendirio vnde traxerint originem, c.15.n.4. pag.96.
Enmenda per vaſſallum qualiter fiat, cap.39.num.153.pag.262.n.163.& 165 pag.263.
Enmenda in re, & corpore olim fiebat, c.28.n.5.pag.175.

Enmenda in bataia requirebatur, c.28. n.24. pag.176.
Enmendam quam tenebatur facere quis ex vſatico, ex magnatibus, cap.31.n.5. pag.188.
Epiſcopatus Cœlſonæ à paucis hinc annis creatus. c.44.n.17.pag.319.
Epiſcopi an habeant territorium, c.11. n.38.pag.72.
Epiſcopi an habeant Fiſcum. c.51. n.27. pag.330.
Epiſcopus an ſit dominus territorij.c.16 n.56.pag.108.
Epiſcopus an habeat ius ad bona Clerici hæretici, c.18.n.31.pag.124.
Error facti quando proſit, c.37.num.16. pag.242.
Error facti an præſumatur, c.37. n.17. pag.242.
Euocatio cauſarum eſt ſuperioritas, c.25. n.2.pag.160.
Euocatio quando propria dicatur, c.25. n.12. pag.161.
Euocatio non dicitur ſi cauſa non pendebat coram Ordinario, c. 25. n.13. pag. 161.
Euocatio cauſæ eo quod partes ſunt preſentes in Curia, c.25.n.27.pag.162.
Euocatio cauſarum multoties nō poteſt fieri, c.25.n.59.pag.164.
Euocatio primeuæ cauſæ trahit ad ſe omnes, c.25.n.23.pag.161.
Euocatio cauſe criminalis qualiter fiet, & c.25.n.25.pag.161.
Euocatio cauſæ propter connexitatem qualiter fiat, c.26.n.21.pag.168.
Euocationis cauſarum materia vbi tractetur, c.25.n.15.pag.161.
EuocandiRegalia in quo conciſtat, c.25. n.24.pag.161.
Euocandi cauſas modus quotuplex ſit, c.25. n.16. pag.161.
Euocādi tractatus qualiter fiat, c.25.n.17 pag.161.
Euocantur cauſæ, vbi agitur de crimine læſæ Maieſtatis, c.18.n.42.pag.125.
Euocantur cauſæ intra Vicariam ſi ſint centum librarum, c.25.n.18.pag.161.
Euocantur cauſæ extra Vicariam, c.25. n.20.pag.161.
Euocantur prætextu perhorrecentiæ, c.24.n.23.pag.161.
Euocantur prætextu Religionis, c.25. n.24.pag.161.
Euocantur licet impropriè, ſi ſint præſentes in Curia.c.25.n.25.pag.161.
Euocantur cauſæ capibreuiationū, c.25. n.28.pag.162.
Euocantur quo ad articulum contentionis, c.25.n.29.pag.162.
Euocantur cauſæ, inter dominum, & vaſſallum, c 25.n.30. pag.162.
Euocantur cauſæ, ſi ſint interpretanda Regia priuilegia. c.25.n.31.pag.162.
Euocantur cauſæ contra magnates, c.25. n.33. pag.162.
Euocantur cauſæ contra Capitanum guerræ.c.25. n.34. pag.162.
Euocantur cauſæ vaſſallorum, c.25.n.35. pag.162.
Euocantur cauſæ executionum ſententiarum latarum per Iudices compromiſſarios, c.25.n.36.pag.162.
Euocantur cauſæ prætextu renuntiationis proprij fori, c.25.n.37.pag.162.
Euocātur cauſæ ſecuritatis Iudicij, c.25. n.38.pag.162.
Euocantur cauſæ appellationū maiores decem librarum, c.25.n.39.pag.162.
Euocantur cauſæ appellationis à Baiulia Generali, c.25.n.40.pag.162.
Euocantur cauſæ appellationis Logiæ Maris, c.25.n.41.pag.162.
Euocantur cauſæ conſtētionis inter Officiales, c.25.n.42.pag.163.
Euntes, & redeuntes ad Curias quomodo ſint ſecuri, c.38 n.2.pag.245.
Euntes, & redeuntes ad Curias ſunt ſub protectione Regis. c.38.n.3.pag.245.
Euntes, & redeuntes ad Curias ſunt ſub pace, & treugua, c.38.n.5.pag.245.
Euntes. vt ſint ſecuri per quas vias teneātur iter agere, c.38.n.18.pag.246.
Euntes ad Curias, an debeant denuntiare ſuum Viaticum, cap.38. num.24. pag.246.

Exceſſus

Exceſſus officialium cognoſcit Cancellarius, cap.41.n.17.pag.283.

Exceſſus quando fiant in executione, cap.41.n.18.pag.283.

Exceptio eſt actionis excluſio, cap. 34. n.46.pag.211.

Exceptio contra officialem cui competat c.14.n.71.pag.94.

Exceptio de iure tertij an habeat locum c.40.n.29.pag.276.

Exceptio de iure tertij quando admittatur, cap.31.n.46.pag.190.& cap.40. n.30.pag.276.

Exceptio rei iudicatę an,& quibus competat, c.36.n.40.pag.238.

Exceptio non ſoluendi vectigalia eſt Regalia in Fiſco, c.32.n.44.pag.198.

Exceptio, ne cauſa diuidatur ratione cõtinentiæ debet opponi, cap. 26.n.11. pag.175.

Exceptio prædicta, an ſit dilatoria, c.26. n.12.pag.168.

Exceptio diſcutionis, an locum habeat in debitis Fiſcalibus, cap.32.num.47. pag.198.

Exceptiones, an ſint admittendæ in ſono emiſſo, c.12.n.60.pag.81.

Exceptiones in Catalonia intra quod tempus proponendæ, c.13.n.16. p.88.

Exceptiones ortæ ex Regalijs ſolo Fiſco competunt, c.36.n.41.pag.238.

Excuſans ſe a tutela an amittat luctũ teſtamenti, c.17.n.88.pag.118.

Exceptionis ope deduci ſolent quæ non poſsunt in vim actionis, c.42.n.168. pag.305.

Excuſatio ab officijs an admittatur, c.35. n.89.pag.222.& c.46.n. 14.pag. 317.

Excuſatio ab officijs ex quibus cauſis admittatur, c.35.n.88.pag.222.

Excuſatio ratione ętatis quando admittatur, cap.39.n.119.cum ſeq pag.260.

Excuſatio ab officijs a quo concedatur, c.35.n.87.pag 222.

Excuſatio in cõuocatione vſarici *Princeps namq.* c.39.n.86.pag.258.

Excuſatio in crimine Bauſiæ, an admittatur, c.29.n.29.pag. 182.

Excuſatio quando non admittatur, c.19. n.38.pag.132.

Excuſatio, an habeat locum in debitis Fiſcalibus c.32.n.47.pag.198.

Executio bullatum qualiter impediatur c.35.n.207.pag.233.

Executio reiiudicatæ reſpicit fauorem pubblicum, c.24.n.32.pag.156.

Executio ſententiæ qualiter fiat vbi non eſt Regia Audientia, cap.36. n.47. pag.238.

Executio debet fieri cum minori damno excuſsi, c.12.n.17.pag.78.

Executio pænatũ quando euitetur, c.38. n.65.pag.249.

Executio ſententiarum Baiuliæ Generalis qualiter fiat, c.36.n.48.pag.239.

Executio guarentigia reſpicit fauorem priuatum, c.24.n.33.pag.156.

Executio cenſualium maximè attenditur, c.24.n.33.pag.156.

Executorialia qualia requirantur, in Regalia vſatici *Iudicium in Curia datum*, c.36.n.43.pag.238.

Executorialia quando dentur Eccleſiaſticis pro capiẽda poſſeſsione vaſſallorum, c.35.n.207.pag.233.

Exemptio non impedit euocationem, c.25.n.52.pag.156.

Exemptio conceſſa ad quæ extendatur, c.19.n.39.pag.130.

Exempti qui ſint ab onere hoſpitandi, c.12.n.52.pag.81.

Exire a Catalonia an debeant vocati ex *Vſatico Princeps namque*, cap.39.n.77. pag.257.

Expenſas reficere an teneatur inpetrans inſtaurationem cauſæ, cap.13. n.26. pag.88.

Expenſæ quando reficiendæ, c.13.n.28. pag.88.

Expenſæ factæ in reparatione viarum Regalium qualiter fiendę, c.40.n.85. pag.280.

Expenſarum ſolutio fit ab eo qui culpam habet, c.13.n.29.pag.88.

Expenſis proprijs nemo cogitur litigare, c.31.n.60.pag.191.

Extractus

Extractus ab Eccleſia an ſit ei ante omnia reſtituendus, c.12.n.35.pag.80.
Extractus ab Eccleſia ſi gaudet immunitate eſt liber ab omnibus, cap. 12. n.37.pag.80.
Extranei an poſsint eligi ad officia, c.35. n.144.pag.228.& num.146.pag.228.
Extranei non debent eligi extantibus Regnicolis, c.35.n.201.pag.233.
FAciens aliquid in vim priuilegij non cenſetur a ſe facere, cap. 5. n.87. pag.33.
Factum teſtatoris opugnans nil capit ex eius teſtamento, c.17.n.57.pag.115.
Factum tertij, an præiudicet tertio, c.17. n.64.pag.115.
Factum tertij quando impediat moratoriam, c.24.n.25.pag.156.
Facultatiua iura an præſcribantur, c. 33. n.31.pag.202.
Falcificare monetam quis dicatur, c.15. n.33.pag.99.
Fallimentum qualiter commendat vaſſallus, c.39.n.153.pag.262.
Fama bona eſt attendenda, cap. 35.n.57. pag.220.
Francigenæ quando innaſcerunt Principatum Cataloniæ, cap.39. num.45. pag.255.& n.183.pag.264.
Fauor pubblicus debet præferri priuato, c.24.n.38.pag.156.
Fraus præſumpta an præiudicet, c. 17. n.112.pag.120.
Feriæ qualiter celebrentur Florentiæ, c.42.n.22.pag.289.
Feriæ a quibus obtentæ dicantur, c.42. nu.21.pag.289.
Fœminę quando poſsint petere veniam ætatis, c.10.n.8.pag.66.
Fœudatariorum excuſatio a pręſtatione ſeruicij.c.39.n.210.pag.272.
Fœudatarij an differant a vaſſallis, c.39. n.40.pag.255.
Fœudatarij qualiter conuocandi ad pręſtandum ſeruicium, cap.39.num.184. pag.264.
Fœudatarij quando fuerunt vocati ad præſtandū ſeruiciū, c.39.n.195.p.270.
Fœudatarij franqui comprænhenduntur ſub Vſatico Princeps Namque, cap. 39. n.148.pag.262.
Fœudatarij contradixerūt ſeruicio præſtando, c.39.n.209 pag.271.
Fœudales cauſæ non euocantur a Baiulia Generali, c.25.n.70. cum ſequen. pag.165.
Fœudum quando cenſeatur remiſſum, c.33.n.50.pag.204.
Frequentiora magis attenduntur, c.24. n.56.pag.158.
Fictio quando locum habeat, c.10.n.34. pag.67.
Fictio ætatis in teſtamentis, ſeu contractibus an locum habeat. cap. 10.n.31. pag.67.
Fideicommiſſarius quando poſsit compellere hæredem de adeunda hæreditate, c.17.n.102.pag.119.
Fideicommiſſaria ſubſtitutio ſi expirat cuius ſit effectus, c.17.n.103.pag.119.
Fideicommiſſum ex vocatione differt ab eo quod inducitur ex prohibitione alienationis, c.18.n.32. cum pluribus ſequentibus.pag.126.
Fidelitas æqualiter eſt ſeruanda inter vaſſallū.& dominū, c.29.n.18. p.181.
Fidelitas in bello valde neceſſaria. c.31. n.78.pag.193.
Fidelitatis iuramentum quid operetur, c.29.n.17.pag.181.
Fidelitatis forma refertur, cap.29.n.19. pag.181.
Fideiuſſores debitorum fiſcalium qualiter remaneant obligati, cap. 32.n.51. pag.198.
Filij arrogati an excludant fiſcum. c.9. n.12.pag.60.
Filij patris condempnati an ei ſuccedāt, c.18.n.7.pag.122.
Filij patris adoptiui quando ſuccedant patri adoptiuo condemnato, cap.18. n.12.pag.123.
Filij qui repelluntur ab hæreditate patris.c.22.n.1.pag.143.
Filij Presbyterorum a quo legitimentur, cap.22.num.23.pag.145.

Filij

Filij paupertas non prodeſt patri, c.25. n.69.pag.165.
Filij non dicebantur, nati ex inceſtis nuptijs.c.37.n.21.pag.242.
Filij contrahentium inceſtas nuptias,an parentibus ſuccedant, cap.37. n.27. pag.243.
Filij quando teneantur alere parentes. c.37.n.28.pag.243.
Filius gaudet natiuitate patris, cap.35. n.171.pag.230.
Fiſcalia iura quando tranſeant in alium, c.32.n.32.pag.197.
Fiſcalia iura, an competant ementi à Fiſco.c.32.n.41.pag.197.
Fiſco in ſucceſsione, qui præferantur. c.9.n.10.pag.59.
Fiſco ſuccedens, an poſsit agere executiuè contra debitores ſine ceſsione, c.32.n.19.pag.197.
Fiſco, an quis præferatur in bonis vacantibus.c.9.n.54.pag.63.
Fiſcum habere,an ſit Regalia,cap.51.n.1. pag.328.& n.22. pag.330.& num.28. pag.330.
Fiſcum repreſentans qualiter agat. c.32. n.34.pag.197.
Fiſcum habet Curia Eccleſiaſtica, c.16. n.57.pag.108.& c.51.n.54. pag.333.
Fiſcus, & Reſpublica, an ſit idem, c.51. n.2. pag.328.
Fiſcus quid ſit, c.51.n.3. pag.328.
Fiſcus quando excludatur à ſucceſsione, c.9.n.11.pag.59.
Fiſcus qualiter ſit Camera Imperialis, c.51.n.4. pag.329.
Fiſcus quando ſuccedat in bonis vacantibus. c.9. n.18. pag.60.
Fiſci Procurator quid facere poſsit,c.51. n.16. pag.329.
Fiſcus, an ſuccedat in bonis vacantibus extra Regnum.c.9.n.20.pag.60.
Fiſcus qualiter nominabatur,c.51.n.17. pag.330.
Fiſcus territorij vbi bona ſunt ſita attēditur.c.9.n.21.pag.60.
Fiſcus idem eſt quod cuſtos, c. 51. n.18. pag.330.
Fiſcus ſuccedans in bonis vacantibus,an teneatur ſoluere debita, cap.9.n.26. pag. 69.
Fiſcus qualiter ſuccedat in bonis vacantibus, c.9.n.27.pag.60.
Fiſcus quando teneatur ſoluere legata, c.9.n.32.pag.61.
Fiſcus quando ſuccedat in bonis vinculatis,c.18.n.84.pag.128.
Fiſcus, an ſuccedat nullo præcedente teſtamento,c.9.n.34.pag.61.
Fiſcus in bonis vacātibus,an cōſideretur vt hæres,c.9.n.35.pag.61.
Fiſcus quod tempus habeat ad bona vacantia. c.9.n.64.pag.64.
Fiſcus attrahit coram ſe Clericos, c.11. n.18. pag.71.
Fiſcus qualiter retractet ſuā locationem c.51.n.33.& 34. pag.331.
Fiſcus, an teneatur ſoluere expenſas in proſecutione ſoni.c.12.n.65.pag.82.
Fiſcus, quam partem habeat in metallis inuentis, c.16.n.24. pag.105.
Fiſcus Deputationis qualiter fuerit creatus.c.51.n.36.pag.331.
Fiſcus, quæ aufert tanquam ab indignis ſibi capit,c.17.n.1.pag.111.
Fiſcus, an poſsit prohiberi ne ſuccedat, c.18.n.87.pag.129.
Fiſcus in quibus caſibus agit riguroſè. c.32.n.48.pag.198.
Fiſcus quando agat contra debitores debitorum, c.32. n.18. pag.196.& n.50. pag.198.
Fiſcus agens contra tertium qualiter agat. c.32.n.18. pag.196.
Fiſcus in Catalonia non capit bona à contrahentibus inceſtas nuptias.c.37. n.42. pag. 243.
Fiſcus, an ſit legitima inſtantia contra milites,c.40.n.51.pag.277.
Fiſcus quando ſuccedat prohibentibus aliquem teſtari,cap.17. n.63.pag.115. & n.68. pag.116.
Fiſcus indignum excludit, cap.17. n.3. pag.111.
Fiſcus, vt ſuccedat indigno debet eſſe illi delata hæreditas,c.17.n.74.p.117

Fiſcus

Digitized by Google

Fiſcus an teneatur ſoluere onera hæreditaria,c.17.n.75.pag.117.
Fiſcus quę onera teneatur ſoluere,c.17. n.76.pag.117.
Fiſcus quando excludatur a ſucceſsione indigni cap.17.n.8.pag.111.
Fiſcum non habet qui recognoſcit ſuperiorem,c.51.n.29.pag.330.
Fiſcus in Catalonia habet votum in cauſis,c.51.n.38.pag.331.n.42.pag.332.
Fiſcus in Catalonia non appellat, c. 51. n.39.pag.332.
Fiſcus non capit bona niſi præcedente ſententia.c.17.n.82.pag.113.
Fiſcus Deputationis non habet votum, c.51.n.40.pag.332.
Fiſcus an ſuccedat in legatis,c.17.n.84. pag.117.
Fiſcus debet interuenire in cauſis, c. 51. n.41.pag.332.
Fiſcus ſuccedens indigno an ſuccedat in totum ius illius.c.17.n.92.pag.118.
Fiſcus quo tempore poſsideat hæreditatem captam ab indigno, c.17. n.100. pag.119.
Fiſcus an ſolum habeat vſumfructum in bonis abblatis,c.17.n.101.pag.119.
Fiſcus quando ſuccedat in bonis condempnati.c.18.n.8.pag.123.
Fiſcus de iure nouo qualiter ſuccedat in bonis dampnatorũ,c.18.n.15.pag.123.
Fiſcus quando trahat ad ſuum tribunal cauſas in quibus habet intereſſe.c.25. n.82.pag.166.
Fiſcus Baiuliæ Generalis eſt verè fiſcus in omnibus.c.25.n.85.pag.166.
Fiſcus in Catalonia quid poſsit facere in cauſis criminalibus,c.51.n.44.p.332.
Fiſcus ex quibus cauſis poſsit eſſe creditor,c.32.n.4.pag.195.
Fiſcus Curiæ ordinariæ quid poſsit facere,c.51.n.49.pag.333.
Fiſcus in dubio vtitur iure priuati,c.32. n.5.pag.195.
Fiſcus vtitur ſuis priuilegiſs, c.32. n.6. pag.195.
Fiſcus eſt priuilegiatus in exactione ſuorum iurium,c.32.n.7.pag.195.
Fiſcus rigurosè exequitur ſua debita, c.32.n.8.pag.195.
Fiſcus qualiter recuperet debitum illiquidum,c.32.n.9.pag.195.
Fiſcus quando executiuè procedat contra tertios poſſeſſores, cap. 32. n, 13. pag.195.
Fiſcus vendendo bona ſuorum debitorum habet electionem, cap.32. n.17. pag.196.
Fiſcus an poſsit agere in perſonam debitoris ſui debitoris,c.32.n.20.p.196.
Fiſcus Eccleſiæ,& ſecularis qualiter cõcurrant.c.51.n.54.pag.333.
Fiſcus,an habeat votũ in cauſis ſecundę, & tertiæ inſtantiæ,c.51.n.66.pag.335.
Fodere in alieno fundo ad querendum minas quando liceat,c.16.n.14.p.103.
Fons quid ſit,c.8.n.8.pag.52.
Fontes quæ dicantur.c.8.n.9.pag.52.
Forẽſes an poſsint creari officiales,c.35. n.151.pag.228.
Forma qua proceditur contra Iudices delegatos Eccleſiaſticos perturbantes Regiã iuriſdictionẽ, c.11.n.63.p.74.
Forma fidelitatis refertur, cap.29.n.19. pag.181.
Forma procedendi pro pace rupta,c.30. n.42.pag.185.
Fortalitium an quis poſsint ædificare. c.33.n.4.pag.200.
Forum venale quis poſsit habere, c.42. n.2.pag.288.
Flumina cuius ſint,c.8.n.50.pag.54.
Flumina an dicantur publica, c.8.n.48. pag.54.& n.73.pag.56.
Fluminum iuriſdictio quando dicatur conceſſa,c.8.n.34.pag.53.
Fructus pendentes durante amparaReali cuius ſint,c.11.n.29.pag.72.
Fructus Abbatiarum ſequeſtantur a Rege,c.11.n.25.cum ſequent.pag.71.
GAudentes inmunitate Eccleſiaſtica an poſsint retineri pro debitis, c.12.n.34.pag.80.
Guarentigia obligatio an æquiparetur obbligationi cenſualium,& violatiorum,c.42.n.26.pag.289.

Gratia

Digitized by Google

Gratia Principis ſi non exequitur:intra decennium eſt nulla,c.42.n.37.p.290.
Gratia Principis non eſt abutendum, c.24.n.12.pag.155.
Graduum computatio differt ius ciuile á canonico,c.37.n.32.pag.243.
Grauatus de non alienando ſi alienat ſtatim priuatur,c.18.n.80.pag.128.
Grauato delinquente.an eo viuente ſuccedat Fiſcus,c.18.n.84. pag.128.
Guidari,qui prohibeantur in Catalonia, c.42. n.27. pag.289.
Guidari, an poſsint obligati cum ſcriptura tertij, ſeu guarentigia, cap.42. n.28. pag.289.
Guidatici priuilegio. an quis poſsit renuntiare, c.42.n.29.pag.289.
Guidatico renũtians cum iuramento,an poſsit poſtea eo iuuari, cap.42. n.30. pap. 289.
Guidaticum, an locum habeat in cauſis cenſualium.& violariorum,c.42.n.26 pag.289.
Guidaticum victualium Barcinone quó tempore duret, c.42.n.25. pag.289.
Guidaticum. an habeat locum in contractu iurato, c.24.n.59.pag.158.
HAbens facultatem ordinandi poteſt imponere pœnas pro obſeruantia,c.34.n.32. pag.210.
Habere fiſcũ eſt Regalia,c.51.n.22.p.330.
Habilitario Curiæ legitimat omnes actus, c.4.n.23.& 24.pag.22.
Habilitatus, an dicatur prouiſus motu proprio,c.23.n.46.pag.153.
Hauere, nomen quid ſignificat, cap.39. n.154.pag.262.
Hauere, nomen eſt barbarum,c.39.n.155 pag. 262.
Hauere, nomen quid ſignificet in vſatico,c.39.n.156.pag.262.
Hæres contrauẽniens volũtati defuncti quando priuetur lucro illius, cap.17. n.89. pag.118.
Hæreditas quando dicatur eadem, c.17. n.97.pag.118.
Hæreditas non defertur ex cauſa,affinitatis, c.9.n.7.pag.59.
Hæreditas,quæ non poteſt peruenire ad extraneum,neque ad Fiſcum, cap.18. n.79. pag.128.
Hæreditas poſtquam eſt adita non dicitur defuncti,c.17.n.97.p.118. & n.99. pag. 118.
Hæreditatis aditio qualiter probetur, c.17.n.117.pag.120.
Hypotheca quando contrahatur in bonis delinquentium,c.18.n.27.in fine, pag.126.
Homines tenentur ſe inuicem iuuare tempore neceſsitates.cap.39.num.17. pag.154.
Homines honoris vulgo dicti *Negotians*, qui ſint,c.5.n.88.pag.33.
Hoſpitandi oneris,qui ſint exẽpti,c.12. n.52. pag.81.
Hoſpitare Regios Officiales quibus cõpetat, c.47.n.14.pag.321.
Hoſpicia pro Regijs Officialibus qualiter factum in Ciuitate de Gerona, c.47.n.13.pag.321.
Hoſpicij frauquitas á ſolo Rege conceditur,c.47.n.16.pag.321.
Hoſpicij remiſsio qualiter fienda, c.47. n.17.pag.322.
Hoſpicij ius eſt, Regalia, cap.47. n.19. pag.322.
Hoſpicium, an ſit dandum militibus. c.47.n.35.pag.323.& n.3.pag.320.
Hoſpicium quando ſit dandum Regi. c.47.n.2. pag.320.
Hoſpicium Regi qualiter debeatur,c.47 n.18.pag.322.
Hoſpicium. an debeatur, cap.47. n.20. pag. 322.
Hoſpicium.an ſit dandum Commiſſarijs Regijs perſequentibus latrones.c.47 n.22.pag.322.
Hoſpicium quando ſit dandum Commiſſarijs Regijs,c.47.n.24. pag.322.
Hoſpicium qualiter debeat dari militibus. c.47.n.37. pag.323.
IGnorantia non præſumitur in actu continuo,c.21.n.58. pag.142.
Ignorantia Salua guardiæ qualiter excuſetur, c.21.n.57.pag.142.

Ignorantia

Ignorantia qualis ſufficiat á fractione pacis, c.30.n.9.pag.183.
Ignorátia,an proſsit alicui,cap.21.n.52. pag.141.
Immemorialis præſcriptio,quæ dicatur, c.43.n.46. pag.298.& n.49. pag.298. &n.174. pag.305.
Immemorialis obſeruantia quid operetur,c.6.n.43.pag.38.
Immemorialis corruit ſi conſtat de initio,c.43.n.51.pag.298.
Immemorialis præſcriptio qualiter probetur,c.43. n.116. pag.301.
Immemoriali præſcriptione probata in intibus præſcriptis non requiritur probare ſcientiam illius contra quem præſcribitur. c.43.n.123. pag.302.
Immemorialis præſcriptio, an locum habeat contra quintum, c.43. n.126. pag.302.& n.143. pag.303.
Immorialis præſcriptio,& quadregenaria cum titulo çquiparâtur,c.43.n.131 pag.303.
Immemorialis præſcriptio, an locum habeat in vſatico, *Hoc quod iuris eſt ſanctorum*.c.43.n.136.pag.303.
Immemorialis præſcriptio,an ſit ſublata in Catalonia,c.43.n.172.pag.305.
Impediens receptionem teſtium in Syndicatu contra ſe expellitur à domicilio,c.35.n.63.pag.220.
Impediti naturaliter non tenentur ad vſaticum *Princeps Nãque*,c.39.n.144. pag.260.
Impeditus venire ad Curias,an poſsit mittere procuratores, c.4.n.10.p.21.
Impedimentum veniendi ad Curiam qualiter conſtare debeat, cap.4. n.11. pag.21.
Imperator vbicumque habet Fiſcum, c.51.n.24. pag.330.
Imperium qualiter fuerit inuētum,c.35. n.18.pag.217.
Impoſitio iuxta patrimonium qualiter fiat, c.7.n.54. pag.47.
Impoſitio,quæ ſit, quæ imponitur actibus extrinſecis, c.7. n.55. pag.47.
Impoſitiones Ciuitatum, & Villarum qualiter fiant,c.33.n.42.pag.203.
Impoſitiones quot modis imponantur, c.7.n.51.pag.47.
Incapacitas in Regalijs obſtat, c.1.n.18. pag.2.
Incapaces differunt ab indignis,c.9.n.28 pag.60.
Incapaces propriè, qui dicantur, c.9. n. 31. pag.63.
Incapacibus hæreditate relicta,quid fiédum, c.9.n.29. pag.61.
Incapax non dicitur acquirere,c.17.n.13 pag. 112.
Incidenter cognoſcit Iudex, quæ principaliter non poteſt,c.41.n.40.p.286
Indignis ſucceſsio qualiter reguletur in Catalonia,c.17.n.77.pag.117.
Indignitas ſucceſsionis à ſolo Fiſco adleganda,c.17.n.69.pag.116.
Indignitas ex quibus inducatur,cap.17. n.17.pag.112.
Indignitas quo tēpore inſpiciatur. c.17. n.9.pag.111.
Indignitatis materia vbi tractetur.c.17. n.91. pag.118.
Indigno ex facto non poteſt teſtator dare capacitatem,c.17 n.71.pag.116.
Indignos eligens ad quid teneatur,c.35. n.37.pag.219.
Indignus ſuccedendi quis dicatur, & ex quibus.c.17.n.2.& 4.pag.111.
Indignus nemo ſit ex alieno facto,c.17. n.5.pag.111.
Indignus ab incapaci in quo differat, c.17.n.6.pag.111.
Indignus quomodo acquirat hæreditatem, c.17.n.7.pag.111.
Indignus decedens ante aditam hæreditatem, an faciat hæredem Fiſcum, c.17. n.8, pag.111.
Indignus ex caſu particulari non dicitur abſolutè indignus,c.17.n.17.pag.112.
Indignus eſt, qui ex ſcelere ſuccedit, c.17.n.18. pag.112.
Indignus eſt, qui ex reprobato facto vult ſuccedere, c.17.n.19. pag.112.
Indignus, an ſit, qui non vindicat mortem defuncti,c.17.n.21.pag.113.

Indignus

Indignus eſt qui in necem defuncti conſpirauit, c.17.n.25. pag.113.
Indignus,an ſit,qui non adibuit medicinā infirmo,c.17.n.27.pag.113.& n.85. pag.118.
Indignus eſt, qui à teſtatore ſit nominatur c.17.n.28.& 29.pag.113.
Indignus eſt, qui aliquem teſtare prohibuit,c.17.n.31.pag.113.
Indignus, an ſit oppugnans teſtamentum. c.17.n.52.pag.115.
Indignus reſpectu teſtamenti,quis dicatur, c.17.n.58. pag.115.
Indignus eſt, qui non redimit captiuum,c.17.n.86.pag.118.
Indignus ſit maritus occidens vxōrem ad lucrandam dotem, cap.17. n. 87. pag.118.
Indignus ſit tutor excuſans ſe à tutela, c.17.n.88.pag.118.
Indignus non eſt ſi hæreditas aufertur ex facto non indigno. cap.17. n.90. pag.118.
Indignus qualiter excludatur à ſucceſſione,c.17.n.96.pag.118.
Infans Ioannes celebrauit Curias anno 1456.c.4.n.28.pag.24.
Infans Ferdinandus celebrauit Curias anno 1423.c.4.n.29.pag.24.
Infans Carolus cōtinuauit Curias cœptas anno 1526.eodem numero.
Infamia quotuplex ſit, cap.23. num.5. pag.150.
Infamia iuris, quæ ſit, cap.23. num.6. pag.150.
Infamia facti, quæ dicatur, cap.23. n.7. pag.150.
Infamiam,quam poſsit tollere Rex,c.23. n.8.pag.150. & n.22. pag.151.
Infamiam iuris tollit Rex, cap.23.n.9. pag.150.
Infames ab honoribus ſunt excluſi,c.23. n.1. pag.150.
Infinitas in iure eſt vitanda. c.30. n.12. pag.183.
Infirmi,an ſint exempti, cap.39. n.71. pag.257.
Infirmi quando non tencantur ad vſaticum *Princeps Namque*, cap.39.n.121. pag.260.
Infirmitas quando excuſet à comparitione iudiciali. cap. 29. num. 30, pag.182.
Infirmitas, an excuſet inculpatum criminaliter comparere,cap.30.num.46 pag.185.
Infirmitas quando ſit iuſta excuſatio. c.30.n.47. pag.185.
Infirmitas quando proſsit,cap.39. n.62. pag.257.
Infirmitas qualis eſſe debeat vt excuſet. cap.39. n.72. pag.257. & n.122. pag.260
Ingratitudo condemnatur.cap.17.n.42. pag.114.
Ingratitudo filiorum magna, c.17.n.50. pag.114.
Ingratitudo qualiter allegãda. & probanda, c.17.n.51.pag.154.
Ingratitudinem abhorruit Deus, c. 17. n.42.pag.114.
Ingratitudinem committens, ſe ipſum facit indignum,c.17.n.45.pag.114.
Ingratis delata hæreditas aufertur,c.17. n.44.pag.114.
Ingratitudinis cauſa fœudatarios priuat fœudo,c.17.n.46.pag.114.
Ingratitudinis cauſæ narrantur,cap.17. n.47.pag.114.
Ingratitudinis ſpecies referuntur,c.17. n.48.pag.114.
Ingratitudines aliquæ enumerantur, c.17.n.49. pag.114.
Inhabilis an quis efficiatur ad officia ex condemnatione, c.23.n.22.pag.151.
Inhabilis prouiſus taxens inhabilitatem, an puniatur. c.23.n.50.pag.153.
Inhabilitas perſonæ qualiter concidetur,c.23.n.17. pag.151.
Inhibitio requiritur ne Baro puniet delinquentem in ſuo territorio,cap.40. n.28.pag.276.
Inhibitio quãdo dicatur legitimè facta, c.40.n. 63.pag.278.
Inhibitio fit per præſentationem litterarum,c.40. n.65.pag.279.

Digitized by Google

Initiũ, an præiudicet in memoriali, c.43. n.57. pag.298.
Initium probatur ex inſtrumento habente, diem menſem, & annum, c.43. n.52. pag.298.
Iniuriam non infertur ex actu iudiciali, c.40. n.56. pag.278.
Iniuria qualiter requiratur in vſatico, *Camini*, & *ſtratæ*, cap.40. num.59. pag.278.
Iniuriam nemini debet inferre Rex, c.22. n.85. pag.149.
Iniurians in camino Regali quando teneatur ex vſatico *Camini*, cap.39. n.58. pag.256.
Iniuriarum actio competens defuncto competit eius hæredi. cap.37. n.43. pag.243.
Impedire bullas quando poſsit Iudex ſecularis, c.35. n.198. cũ ſequen. pag.233.
Inpræſcriptibilia, an præſcribãtur, c.43. n.157. cum ſequen. pag.304.
Inquiſitio, an poſsit impediri ne publicetur, c.51. n.47. pag.332.
Inquiſitio contra Iudices debet fieri quo ſecretius poſsit, cap.35. num. 57. pag. 220.
Inquiſitio in Catalonia quando publicanda, c.51. n.44. pag.332.
Inſtantia quo tempore duret, c.13. n.10. pag.87.
Inſtantia de iure communi refertur, c.13. n.11. pag.87.
Inſtantia quando dicatur perempta, c.13 n.13. pag.87.
Inſtantia in Catalonia quanto tempore duret, cap.13. num.15. pag.88. & n.19. pag.88.
Inſtantia cœpta contra defunctum vbi continuanda, c.25. n.83. pag.166.
Inſtaurare cauſas eſt Regalia, c.13. n.1. pag. 87.
Inſtaurandi Regalia ſoli Regi competit c.13. n.8. pag.87.
Inſtauratio cauſarum quomodo fiat, c.13. n.2. pag.87.
Inſtauratio cauſæ quando ſit Regalia, c.3. n.6. pag.87.
Inſtauratio cauſæ quid ſit, cap.13. n.7. pag. 87.
Inſtauratio, an requirat cauſam, c.13. n.9 pag.87.
Inſtauratio, an concedatur bis, & ter, cap.13. num.20. pag.88. & num.23. pag.88.
Inſtauratio fit ex mera Regis gratia, c.13 n.21. pag.88.
Inſtauratio ſecunda debet facere mentionem de prima, cap.13. num. 22. pag.88.
Inſtauratio, an detur ſi infert periudicium, c.13. n.24. pag.88.
Inſtauratio quomo fiat, cag.13. num.36. pag.89.
Inſtauratio ex quibus cauſis fit, c.13. n.40 pag.89.
Inſtauratio in Catalonia, an locum habeat, cap.13. num.42. pag.89. & n.45. pag. 92.
Inſtauratio, an locum habeat in cauſa appellationis, cap.13. num.50. pag.91. & n.54. pág.92.
Inſtauratio, an recindat ſententiam, c.13. n 51. pag.91.
Inſtauratio, an detur contra præſcriptionem, c.13. n.53. pag. 91.
Inſtaurationis modus refertur, c.13. n.37 pag.89.
Inſtauratoria quibus verbis concedebatur, c.13. n.43. pag.90.
Inſtauratoria, an locum habeat in cauſis Cõſulatus Logiæ Maris, c.13. n.44. pag.90.
Inſtauratur cauſa de conſenſu partium, c.13 n.4. pag.87.
Inſtauratur cauſa, ex gratia Principis, c.13. n.5. pag.87.
Intentio diſponentis prius eſt attendenda, c.35. n.162. pag.229.
Inſtrumenta Officialium, an pignorari poſsint, c.41. n.19. pag.283.
Interdicti interim referuntur plura, c.36 n.53 pag.239.
Interdictum retinendæ, an locum habeat in caſu Regaliarum, c.1. n.16. pag.2.

Interdictum

Interdictum adipiſcendarum rerum Eccleſię, an cōpetat Iudici ſeculari, c.35. n.197.pag.233.
Intereſſe partium quando conſideretur, c.4.n.34.pag.276.
Intereſſe particulare non attenditur in caſu publicę vtilitatis, cap.45. n.20. pag.313.
Intereſſe patris quādo dicatur remiſſum, c.45.n.18.pag.313.
Inteſtatus quis dicatur, c.9.n.5. pag.59.
Iudęi non coguntur fidem Dei ſeruare, c.31.n.73. pag.192.
Iudex quando teneatur publicare inquiſitionem, c.51.n.46. pag.332.
Iudex laicus quādo ſupleat negligētiam Iudicis Eccleſiaſtici, c.6.n.37. pag.38.
Iudex laicus circa bullas Apoſtolicas, quid facere debeat, c.35.n.196. pag.233.
Iudex an, & quando remouendus, c.35. n.81. pag.222.
Iudex an poſsit minuere pœnam, c.34. n.40.pag.210.
Iudex ſecularis, an cognoſcat de Clericis defraudantibus gabellas, c.7.n.73. pag.48.
Iudex laicus, an ſit capax in poſſeſsione beneficiorum, c.35.n.196.pag.233.
Iudex ſecularis, an cognoſcat de cauſis Clericorum, c.11.n.13.pag.70.
Iudex ſecularis iuuat Iudicem Eccleſiaſticum, c.11.n.58.pag.74. & c.6.n.73. & 74. pag.41.
Iudex debet eſſe interpellatus, c.27.n.30 pag. 172.
Iudex laicus an poſsit indicere repreſalias in bonis Clericorum, c.27.n.42. pag.173.
Iudex quando deſeruiat legi, c.34.n.37. pag. 210.
Iudex eſt legis miniſter, c.34.n.38.p.210
Iudex non poteſt legis pœnam minuere, c.34.n.39. pag.210.
Iudex quilibet, an poſsit multare, c.34. n.53. pag.211.
Iudex incidenter cognoſcit de his de quibus principaliter non poterat, c.41.n.40.pag.286.
Iudex quilibet poteſt mandare quod ſibi obediant, c.34.n.57. pag.211.
Iudex ſine iuſta cauſa nō poteſt mulctam imponere, c.34.n.69.pag.212.
Iudex durante inquiſitione cōtra eū, an debeat recedere à loco, c.35.n.58.p.220
Iudex præfigit tempus vbi á iure non eſt præfixum, c.39.n.104.pag.259.
Iudex debet taxare, & mēdam fallimenti honoris, c.39.n.167.pag.263.
Iudex inferior, an poſsit cognoſcere de clauſula appoſita in cōfirmatione quatenus eſt in vſu, c.41.n.32. pag.286.
Iudices prouiſi cum clauſula, *Durante beneplacito*, an poſsint remoueri, c.35.n.66 pag.221.
Iudex á Rege excuſatur, cap.35. n.54. pag.220.
Iudex à iudicatis aborretur, cap.35.n.33. pag.218.
Iudex tabulæ, an poſsit quærelatum à ſua domo expellere, c.35.n.61. pag.220.
Iudex iudicando inimicos lucratur, c.35. n.52. pag.220.
Iudex ſecularis debet eſſe cautus contra Eccleſiaſticos, c.46.n.29. pag.318.
Iudex Ordinarius olim recipiebat informationē circa veniam ætatis, c.10. n.27. pag.67.
Iudex habet præſumptionē pro ſe, c.35. n.13.pag.217. & n.50.pag.220.
Iudex præſumitur potius per errorem iudicaſſe, c.35.n.45.pag.219.
Iudex qualiter ſe debeat habere cum Fiſco, c.51.n.61.pag.334.
Iudices in ingreſſu officij iurant, & audiunt ſententiam excommunicationis, c.35.n.46.pag.219.
Iudicia Curiæ quot modis in Curiam fiebant, c.36.n.21.pag.237.
Iudicia Curiæ ſolent nominari Conſtitutiones, c.36.n.22.pag.237.
Iudicium vbi cœptum ibi finiri debet, c.26.n.10.pag.167.
Iudicium quid ſignificet, c.36.n.9.p.236
Iudicium quid ſignificet in vſati. *Hoc quod iuris eſt Sanctorum*, cap.36. n.10. pag.236.

Digitized by Google

Iudicium ſumptum pro ſententia cuius Curiæ dicatur, c.36. n.11.pag.236.
Iura facultatiua, an præſcribantur. c.33. n.31. pag.202.
Iura qualiter præſcribantur, c.43.n.121. pag.302.
Iura caſtri terminati,an poſsint præſcribi,c.33.n.23. pag.201.
Iura caſtrorum,an poſsint preſcribi,c.33. n.23.pag.201.
Iura caſtrorum,an poſsint preſcribi,c.33. n.23.pag,201.& c.43.n.161. pag.305.
Iura Cataloniæ regulantur à iure Canonico,c.39.n.70.pag.257.
Iura Regia,quę nō ſunt de Regalijs qualiter præſcribātur,c.43.n.196.p.307.
Iura Regia,an poſsint concedi, cap.43. n.19.pag.295.
Iura Regia quando dicantur conceſſa, c.43.n.20.pag.296.
Iura fiſcalia quando tranſeant,c.32.n.30. pag.197.& vide in verbo *Fiſcus*.
Iuramentum Regis quid contineat, c.6. n.3. pag.35.
Iuramentum æſtimationis pro fallimēto quid contineat, c.39.n.169. pag.263. & n.172.pag.263.
Iuramentum facit minorem maiorem, c.10.n.20. pag.66.
Iuramentum,an comprehendat factum alienum,c.39.n.98. pag.259.
Iuramentum qualiter præſtetur per vaſſallum fallentem,c.39.n.158.pag.262.
Iuramentum pro ſeruicio fallito a quo ſit præſtandum, c.39. n.162.pag.263.
Iurare tenetur ſucceſſor in Regno vti prędeceſſor iurauit,c.3.n.108.cum ſeq pag.16.
Iuriſdictio Baronum emanauit à Rege, c.35.n.121.pag.225.
Iuriſdictio Conſulum Logiæ Maris in quo conſiſtat, c.41.n.22.pag.284.
Iuriſdictio quando dicatur plenariè cōceſſa, c.35.n.1.pag.217.
Iuriſdictio in vijs Regalibus quando cenſeatur data,c.40.n.42.pag.277.
Iuriſdictio conceſſa Baronibus qualis ſit c.35.n.123.pag 225.
Iuriſdictio quando dicatur ampla, c.35. n.102.pag.223.
Iuriſdictio minima quæ ſit, c.35.n.101. pag. 223.
Iuriſdictio, an dicatur conceſſa, caſtro conceſſo, c.45.n.100 pag.223.
Iuriſdictio generalis, quæ comprehendat, c.31.n.19.pag.189.
Iuriſdictio magis fundatur in modo eam exercendi, c.31.n.22.pag.189.
Iuriſdictio qualis cenſeatur data, c.31. n.23. pag.189.
Iuriſdictio omnis à Rege emanauit,c.25. n.48. pag.162.& c.31.n.24.pag.189.
Iuriſdictio quando dicatur generaliter conceſſa, c.3. n.25. pag.189.
Iuriſdictio quando cenſetur plenè data, c.33.n.51. pag.204.
Iuriſdictio per quæ verba inducatur,c.33. n.52.pag.204.
Iuriſdictio quādo cēſeatur data priuatiuè ad Principem, c.33.n.55. pag.204.
Iuriſdictio in veteri teſtamento penes quem exiſtebat, c.35.n.4.pag.216.
Iuriſdictio primariè à Papa emanauit. c.51.n.26. pag.330.
Iuriſdictio data à Rege, an cenſeatur abdicatiuè. c.5.n 54.pag.31.
Iuriſdictio omnis à Chriſto Domino emanauit,c.35.n.5.pag.217.
Iuriſdictio Regia à quo emanauit,c.35. n 6. pag.217.
Iuriſdictio omnis qualiter reſideat penes Papam,c.35.n.7.pag.217.
Iuriſdictio plures continet ſpecies, c.35. n.11.pag.217.
Iuriſdictio hodie à Rege emanat.cap.35. n.12.pag.217.
Iuriſdictio maior remanet penes Regem ea, quam concedit, c.1.n.21.p.3.
Iuriſdictio omnis præſumitur eſſe Regis, c.5.n.3.pag.27.
Iuriſdictionē habēs cēſetur habere omnia neceſſaria ad eam, c.5.n.82.pag.35.
Iuriſdictionem prætendens debet illam probare, c.44.n.47. pag.310.
Iuriſdictione conceſſa quid cōprehendatur,c.35.n.15.p.217.& c.51.n.49.p.333.

Iuriſdictionis cōceſsio eſt Regalia, c.35. n.1.pag.216.

Iuriſdictionis ſpecies qualiter fuerint communicatæ, c.35.n.10.pag.217.

Iuriſdictio data quid contineat, c.35.n.55. pag.217.

Iuriſperiti, an excuſentur ab vſatico, *Princeps Namque*, c.39.n.127.pag.260.

Iurium Regiorum inferior eſt incapax, c.43.n.18.pag.295.

Ius auferendi hæreditatem à cōtrahentibus inceſtas nuptias quibus competat in Catalonia, c.37.c.42.pag.243.

Ius creditoris non debet deteriorari ex cōceſsione moratoriæ, c.24.n.7.p.155

Ius ſibi dicere nemo poteſt, cap.17.n.24. pag.113. & c.27.n.27. pag.172.

Ius partis quando potius dicatur, quam priuilegij, c.41.n.28.pag.285.

Ius ſupremæ poteſtatis qualiter reſideat penes Regem, c.39.n.57.pag.256.

Iuſtum prætium quod dicatur, cap.46. n.41.pag.319.

LAudamenti Curiæ praxis refertur, c.38.n.38.pag.247.

Laudamentum Curiæ an locum habeat, c.38.n.36.pag.247.

Laudamentum Curiæ fit pro quātitate æſtimata, c.38.n.37.pag.247.

Laudamentum Curiæ qua forma prouideatur, c.38.n.39.pag.247.

Laudamentum Curiæ quando executioni mandetur, c.38.n.40.pag.247.

Laudamenti Curiæ executio quādo ceſſet, c.38.n.41.pag.247.

Laudamentum Curiæ ſolet prouideri pro reſiſtentia facta Officiali, cap.38. n.58. pag.248.

Legata quando teneatur Fiſcus ſoluere, c.9.n.37.pag.61.

Leges ad frequentiora adaptantur, c.46. n.38. pag.319.

Leges pactionatæ, quam vim habeant, c.35.n.154. pag.229.

Legibus pactionatis viuimus in Catalonia, c.31.n.50.pag.190.

Legis ratione ceſſante ceſſat eius diſpoſitio, c.21.n.59.pag.142.

Legitimatio quid ſit, c.28.n.6. pag.143.

Legitimandi præcipuus modus qualis ſit, c.22.n.14.pag.144.

Legitimare inceſtuoſos ſolus Rex poteſt c,22.n.11.pag.144.

Legitimari, an poſsit nepos ex filio præmortuo, c.22.n.68.pag.148.

Legitimare ad beneficia Eccleſiaſtica ſolus Papa poteſt, c.22.n.25.pag.145.

Legitimandi facultas à quo vires capiat c.22n.19. pag.144.

Legitimandi ſpurios ad fœuda facultas ſoli Regi competit, c.22.n.35. p.146.

Legitimati, an habeantur pro legitimis, c.22.n.13.pag.144.

Legitimati quid adquirant per legitimationem, c.22.n.34.pag.145.

Legitimatio qualiter faciat habiles legitimatos, c.22.n.16. pag.144.

Legitimatio an præiudicet legitimis, c.22.n.15.pag.144.

Legitimatio Regis ad beneficia Eccleſiaſtica obtinenda non prodeſt, c.22. n.24. pag.145.

Legitimatio comprehendit bona extra Regnum, c.22.n.26.pag.145.

Legitimatio ad quid tendat, c.22.n.27. pag. 145.

Legitimatio dependet á mera gratia Principis, c.22.n.28.pag.145.

Legitimatio quando dicatur legitimè facta c.22. n.33.pag.145.

Legitimatio vt valeat debet continere ſpecifice defectus, c.22.n.37.pag.146.

Legitimatio baſtardorum quam clauſulam debeat continere, cap.22. n.38. pag 146.

Legitimatio præcipuè reſpicit patrem, c.22.n.40. pag.146.

Legitimatio, an fiat mortuo patre, c.22. n.41.pag.146.

Legitimatio nō præiudicat iuri quæſito, c,22.n.43.pag.146. & n.80. pag.148. & n.86. pag.149.

Legitimatio, an poſsit præiudicare, c.22. n.44.pag.146.

Legitimatio qualiter obtinenda, cap.22. n.45.pag.146.

Legitimatio quid ſit, c.22.n.47. p.146.
Legitimatio per verba generalia quid importet,c.22.n.51.pag.147.
Legitimatio debet continere omnes defectus,c.22.n.55.pag.147.
Legitimatio,quæ requirat expreſſa,c.22 n.58.pag.147.
Legitimatio,an requirat expreſsionem filiorum,& nepotuum, cap.22. n.61. pag.147.
Legitimatio quorum requirat expreſsionem,c.22.n.64.pag.147.
Legitimatio, an requirat expreſsionem quod pater ſit vxoratus,c.22.n.5.p.147.
Legitimatio quando non valeat,cap.22. n.79. pag.148.
Legitimationis reſcriptum quando corruat in totum, c.22.n.53.pag.147.
Legitimationis reſcriptum regulatur ad petionem,c.22.n.56.pag.147.
Legitimatus ad vnum actum ſolum dicitur diſpenſatus,c.22.n.49.pag.146.
Legitimatus ad vnum actum non eſt ad alium, c.22.n.46.pag.146.
Legitimatus quid adquirat in bonis patris,c.22.n.17.& 18.pag.144.
Legitimatus à Rege adquirit ius patronatus beneficiorum,c.22.n.29.p.145.
Legitimatus à Rege adquirit ius ſepulcrorum, c.22.n.30.pag.145.
Legitimatus debet eſſe ad fœudi ſucceſſionem,c.22.n.34.pag.145.
Læſæ Maieſtatis crimen quotuplex ſit, c.18.n.36.pag.125.
Læſæ Maieſtatis crimen in primo capite quid ſit, c.18.n.37.pag.125.
Læſæ Maieſtatis criminis circunſtantiæ referuntur,c.18.n.38.pag.125.
Læſæ Maieſtatis crimen, an comittatur contra officiales, c.18.n.39.pag.125.
Læſæ Maieſtatis crimen contra quas perſonas comittatur,c.18.n.40.p.125.
Læſæ Maieſtatis criminis quis ſit Iudex, c.18.n.41. pag.125.
Læſæ Maieſtatis crimen in ſecundo capite quid ſit,c.18.n.47.pag.126.
Libelli oblatio inducit litis pendentiam c.13.n.18.pag.88.
Liber homo pro parte, & pro alia ſeruus non poteſt eſſe, c.22.n.48.p.146.
Liberta,an cōmitteret antiquitus adulterium, c.57.n.6.pag.242.
Libertæ quando liceret recedere à marito, c.57. n.5 pag.242.
Libertas Eccleſiaſtica quando violetur, c.11.n.51.pag.73.
Licentia Regis quando non requiratur in imponendis vectigalibus, c.7. n.42. pag.46.
Licentia inquirendi minas quid operetur, c.16.n.34.pag.105.
Licentia Regis,an requiratur ad habendum caſtrum terminatum, c.33.n.19. pag.201.
Litteræ conuocatoriæ fœudatariorū ad præſtandū ſeruiciū, c.39.n.187.p.265.
Litteræ conuocatoriæ pro vſati.*Princeps Namque*, qualiter fuerint notificatæ, c.39.n.190.pag.267.
Litis conteſtatio inducitur ex contumatia,c.13.n.17.pag.88.
Loca publica,quæ dicantur,cap.33.n.65. pag.204.
Locatores iurium fiſcalium qualiter ea recuperēt,c.32.n.24.pag.196.& c.51. n.32.pag.331.
Locumtenens Generalis qualem iuriſdictionem habeat,c.1.n.14.pag.2.
Locūtenens Generalis quid facere poſſit,c.1.n.15.pag.2.
Locūtenens Generalis in ingreſſu quid facere teneatur, c.21.n.30.pag.140.
Locumtenens Generalis hoſtiliter exiuit contra inimicos. c.39.n.45.p.255.
Locumtenens Generalis exercet Regalias in Catalonia,c.1.n.13 pag.2.
Locumtenentis plura referuntur, c.21. à n.31.cum ſequen.pag.140.
Locus de Florejachs eſt fœudalis Regis, c.22.n.35. pag.146.
Logia Maris habet Iudicem peculiarem appellationum,c.41.n.12.pag.283.
Lucrans aliquid, an dicatur tertio præiudicare,c.11.n.25.pag.71.
Luſtratio fœudatariorū Cataloniæ quando fuerit facta, c.39.à n.205.pag.271.

Digitized by Google

Magis dignum attrahit ad ſe minus dignum, c.8.n.70.pag.56. & c.11. n.5.pag.70.
Mandatum de faciendo verbum quando poſsit fieri Aſſeſſoribus Baiuliæ Generalis, c.25.n.57.pag.164.
Manutenentia, an detur in cauſis Regaliatum, c.1.n.16.pag.2.
Mare eſt publicum, c.8.n.44.pag.54.
Marito quando liceat vxoré adulteram occidere, c.17.n.78. pag.117.
Maritus, & vxor quando adinuicem ſibi ſuccedant, c.9 n.9.p.59. & n.15.p.60.
Maritus, & vxor de iure digeſtorũ non excludebát Fiſcum, c.9.n.16.pag.60.
Maſculi in qua ætate petant veniam ætatis, c.10.n.7. pag.66.
Maſculinum quando concipiat fœmininum, c.38.n.9. pag.245.
Matrimonium cum libera olim quanto tempore durabat, c.37.n.7.pag.242.
Matrimonium cum ancilla olim prohibitum, c.37.n.10.pag.142.
Memoria teſtium ad probandum immemorialé qualis requiratur, c.43.n.107 pag. 300.
Memoria hominum à quo tẽpore computetur, c,43.n.108.pag.300.
Mébra omnia deſeruiunt capiti, c.39. n.20.pag.254.
Mors ex qua cauſa ſecuta videatur, c.17. n.26.pag.113.
Menſura & pódera à quibus introducta, c.20.n.4 pag.134.
Menſura, & pondus ſunt ad vtilitatem contrahentium, c.20.n.13.pag.134.
Menſuras, & pondera taxare eſt Regalia.c.20.n.6.pag.134. & n.20. p.135.
Menſuræ publicæ a quibus adminiſtrentur, c.20.n.21.pag.135.
Mercantiles cauſæ euocatæ ad Regiam Audientiam qualiter ſint tractandæ, c.13.n.47.pag.90.
Mercantiles cauſæ quando retineát eandem naturam, c.13.n.46.pag.90.
Mercantiles cauſæ in vim appellationis euocatæ ad Regiam Audientiam, an retineát eandé naturá, c.13.n.48.p.91
Mercantiles cauſæ incœptæ in Curia Regentis Vicariam non retinent naturam mercantilem, c.13. n.49. p.91.
Mercatores creare ad quem expectet, c.5.n.58. pag.31.
Mercatores facit Rex, c.5.n.59 pag.31.
Mercatores creati á Rege quibus priuilegijs gaudeant, c.5.n.60.pag.31.
Mercatus quid ſit.c.42.n.7. pag.288.
Mercatus, an poſsit mutari ſine Principis licentia, c.42.n.10. pag.289.
Mercatus non regulantur ſicut feriæ, c.42.n.19.pag.289.
Mercatus, an requirat Principis licentiam, c.42.n.11.pag.288.
Merces quando ſint ſecuræ, c.42. n.13. pag.288.
Merum Imperium quid ſit, c.43.n.179. pag.306.
Merum Imperium, an ſit de Regalijs, c.31.n.14. pag.188.
Merum Imperium, an adhæreat caſtro, c.31.n.15.pag.188.
Merum Imperium quãdo cenſeatur conceſſum, c.31.n.16.pag.189.
Merum Imperium qualiter competat, c.31.n.33.& 34.pag.190.
Merum Imperium habens quid facere poſsit, c.31.n.34.pag.190.
Merum Imperium per quæ verba cenſeatur datum, c.31.n.35.pag.190.
Merum Imperium habens, an poſsit imponere mulctam, c.34.n.55.pag.211.
Merum Imperium habens, an habeat Regalias.c.43.n.21.pag.296.
Merum Imperium eſt de Regalijs.c.43. n.36. pag.297.
Merum Imperiũ in Catalonia, an præſcribatur cõtra Regẽ, c.43.n.175.p.305.
Merum Imperium qualiter conſideretur, c.43.n.178.pag.306.
Merum Imperiũ in Catalonia, an præſcribatur, c.43.n.176.pag.306.
Merum Imperium eſt conceſsibile.c.43. n.195.pag.307.
Merum Imperium qualiter Regi expectet, c.43.n.186.pag.306.
Merum Imperiũ qualiter præſcribatur, c.43.n.188. p.306.

Me-

Digitized by Google

Merum Impetium iuxta vſaticos Cataloniæ, an præſcribatur, cap.43.n.189. pag.306.

Merum Imperium habet duas ſignificationes, c.43.n.190.pag.306.

Merum Imperium habentes condemnãt vſque ad mortem incluſiuè, c.45. n.52. pag.315.

Merum Imperium, an comprehendat bona vacantia, c.9.n.41.pag.62.

Metalla, & theſaurus, an habeat aliquid commune. c.16.n.1. pag.103.

Metalla vbi reperiri ſoleant, c.16.n.12. pag.103.

Metalla, an ſint Regis, c.16. n.13.p.103.

Metalla quibus pertineant, cap.16.n.14. pag. 103.

Metallorum materia vbi tractetur, c.16. n.7. pag.103.

Metallorum minæ cuius ſint, c.16. n.8. pag.103.

Metallorum minæ ſunt diuerſæ ſpeciei, c.16.n. 9.pag.103.

Metallorum Regalia in quo conciſtat, c.16.n.15.pag.104.

Metallorum materia à conſuetudine regulatur, c.16.n.19.pag.104.

Metallorum, & minatum certa regula dari non poteſt, c.16.n.20. pag.104.

Metallorum, an certa pars ſit ſoluenda, & cui, c.16.n.23.pag.104.

Metallotum comoditas eſt vſufructuari, c.16.n.24.pag.105.

Metallorum pars Regis quando cenceatur remiſſa, c.16.n.26. pag.105.

Metropoli, quæ ſit, c.44.n.27.pag.309.

Metus qualis requiratur in prohibito teſtari, c.17.n.37.pag.114.

Militare priuilegium quale ſit, c.31.n.45 pag.190.

Milites creare quis poſsit, c.5.n.31.p.29.

Milites in Catalonia ſubſunt Vicarijs. c.5.n.33.pag.29.

Milites creare eſt Regalia, c.5.n.34.p.29

Milites vnde traxerint originem, c. 5. n.35. pag.29.

Milites ac domicelli, an differunt, cap.5. n.36. pag.29.

Milites, quæ oneta teneantur ſoluere, c.19.n.34. pag.132.

Milites, ad ſint exempti ab atangarijs, & patangarijs, c.19.n.35. pag.132.

Milites quot priuilegia habeant, ex vſatici, *Ex magnatibus*, c.31.n.11.pag.188.

Milites quando ſint exempti à iuriſdictione ordinaria, c.31.n.37.pag.190.

Milites non poſsint ſubijci Baronibus, c.31.n.44. pag.190.

Milites à quibus ſint exempti, c.31.n.46. pag.190.

Milites à quibus muneribus ſint excẽpti, c.31.n.47.pag.190.

Milites principaliter ſubſunt Regi, c.31. n.49.pag.190.

Milites propiè, qui dicantur, c.31. n.52. pag.191.

Milites de bello quo ad priuilegia, an ſint milites, c.31.n.53.pag.191.

Milites adinuicẽ ſe offendentes in vijs Regalibus, an incidant, an vſaticum, *Camini, & ſtratæ*, c.40.n.44.pag.277.

Milites ſemper puniuntur à Rege, c.40 n.47. pag.277.

Milites comprehenduntur ſub Regalijs, c.40.n.48. pag.277.

Milites in Catalonia, an poſsint puniri ſine partis inſtantia, c.40.n.50.p.277.

Milites delinquentes contra Regalias puniuntur ſine partis inſtantia, c.40. n.52. pag.277.

Milites tenẽtur ſoluere iuſtum valorem alimentorum, c.47.n.33.pag.223.

Milites nil capere poſſunt á vicinis c.47.n.34.pag.313.

Milites in Catalonia qualiter hoſpitandi, c.47.n.35.pag.323.

Milites in Catalonia tenentur ſoluere, quæ expendunt, c.47. n.38.pag.323.

Milites in militia quot modis ſint, c.31. n.59. pag.191.

Milites voluntarij in quibus differant ab ſtipendiarijs, cap.31.n.61.pag.191. & n.68. pag.192.& n.77. pag.193.

Milites ſtipendiarij, quid dicantur. c.31. n.62.pag.191.

Milites recedentes à bello qua pœna puniantur,

puniantur, c.31.n.66.pag.192.
Milites voluntarij, an poſsint recedere à bello, c.31.n.77.pag.192.
Militibus in Catalonia quid præſtãdum, c.47.n.39.pag.323.
Minæ in Catalonia cuius ſint, c.16.n.28. pag.205.
Minarum cauſæ etiam contra Religioſos tractatur in Baiulia Generali, c.16. n.33.pag.205.
Minas quærere ſine licentia, an liceat, c.16.n.16.& 17.pag.204.& n.30.p.205.
Minas quærere in Catalonia qualiter practicetur, c.16.n.31. pag.205.
Minas quærendi licentia à qua detur in Catalonia, c.16.n.32. pag.205.
Minas quærens debet reficere damnum domino ſoli, c.16.n.35.pag.206.
Minæ auri, & argẽti cuius ſint, c.16.n.10. pag.203.& n.11.pag.204.
Minæ in quibus locis repetiantur, c.16. n.11.pag.203.
Minæ ſunt vſufructuarij, cap.16. n.22. pag.204.
Minor, an teneatur ad vſaticum *Princeps Namque*, c.39.n.112.pag.260.
Minor, an reſtituatur aduerſus veniam ætatis petitam, c.10.n.14.pag.66.
Minoribus valde ius proſpexit, c.10.n.1 pag. 65.
Minoribus eſt interdicta bonorum adminiſtratio, c.10.n.2.pag.65.
Minoribus ſuccurritur ex principis reſcripto, c.10.n.4.pag.65.
Minuere pœnam an poſsit Iudex, c.34. n.39. pag.210.
Mobilia, & inmobilia, an differant, c.9. n.57. pag.63.
Modus procedendi contra Iudices Eccleſiaſticos turbantes ſeculares a[illegible]tur, c.11.n.67.pag.75.
Molendina, an quilibet priuatus poſsit facere in ſuo fundo, c.8.n.72.pag.56. & n.75. pag.56.
Molendini frabicandi licentia datur à Baiulia Generali, c.8.n.74.pag.56.
Molendinorum conſtructio an ſit de Regalijs, c.8.n.71. pag.56.
Molendinum publicum qualiter ædificandum, c.8.n.76.pag.56.
Molere in certo molẽdino, an quis poſſit compelli, c.8.n.77.pag.56.
Moleſtia hæredi quando inferatur, c.17. n.59. pag.115.
Moleſtia duplex iuris, & facti, c.17.n.60. pag.115.
Moleſtare prohibitus de qua moleſtiâ intelligatur, c.17.n.61.pag.115.
Monaſterium, an ſit capax ſuccedendi, c.22.n.75. pag.148.
Monaſterium quando dicatur incapax, c.22.n.76.pag.148.
Monaſteria quando ſint capatia, cap.22. n.77. pag.148.
Moneta à quibus ſit inducta, cap.15.n.2. pag. 96.
Moneta ad quid ſit inuẽta, c.15.n.8.p.96.
Moneta quando inuenta, c.15.n.9.p.96.
Moneta qua Romani primo fuerũt vſi, c.15.n.11. pag.96.
Moneta prima qualiter fuit nominata, c.15.n.14. pag.97.
Moneta qualiter æſtimanda tempore neceſsitatis, c.15.n.24.pag.98.
Moneta quotuplex ſit, c.15.n.25.pag.98.
Moneta bona quæ dicatur, cap.15.n.26. pag.98.
Moneta falſa quæ dicatur, cap.15.n.27. pag.98.
Moneta quando dicatur falſa, c.15.n.28. pag.98.
Moneta an dicatur falſa ex falſitate imaginis, c.15.n.31.pag.98.
Moneta minima in Catalonia qualiter habeatur. c.15.n.49.pag.100.
Moneta falſa poteſt capi per Officiales Regios ab exiſtentibus intra Eccleſiã, c.15.n.57.pag.101.
Monetæ minimæ vſus in Catalonia, c.15. n.48.pag.100.
Monetã alterius Principis euidens quã pœna puniatur, c.15.n.32.pag.98.
Monetam Imperatoris adulterans quã pœna puniatur, c.15.n.34. pag.99.
Monetam tondentes an incidant in Regaliam, c.15. n.35.pag.99.

Monetam

Monetam tinniens, an incidat in Regaliam, c.15.n.36. pag.99.

Monetam rondere, & radere, an ſit idem, c.15. n.37. pag.99. & n.44. pag.99.

Monetam tōdens, reducens eam ad iuſtum pondus, an incidat in Regaliam, c.15.n.42. pag.99.

Monetam adulteram expendens, an incidat in Regaliam, c.15.n.41. pag.99.

Monetam parui valoris adulterans, an incidat in Regaliam, c.15.n.42.p.99.

Monetam argenteam, & auream cudit Ciuitas Barcinone, c.15.n.47. pag.100.

Monetam falſam fabricantes gaudent immunitate Eccleſiaſtica. cap.15. n.56. pag.101.

Monetam fabricantium pœna à quibus tractetur, c.15.n.60. pag.100.

Monetam ordinariam recipere recuſantes, an poſsint cōpelli, c.15.n.61.p.100.

Monetam redigentes ad maſſam, an ſint puniendi, c.15.n.62. pag.101.

Monetam falſam fabricantes qua pœna puniātur, c.15.n.29.p.98.& n.34.p.99.

Monetarum materia à quibus tractetur, c.15.n.53.pag.100.

Monetarum cauſæ qualiter euocentur, c.15.n.53.pag.100.

Monetarum cauſæ ſolent euocari ad Regiam Audientiam. c.15.n.52.pag.100.

Monetarum cauſam, an cognoſcat Baro. c.15.n.55. p.100. & n.54. & 55.p.100.

Monetarum delictum à quo puniatur. c.15.n.50. pag.100.

Monetarum Regalia, an communicetur c.15.n.46. pag.100.

Monetarum Regalia, an ſit de ſuperioribus, c.15. n.45. pag.10.

Monetarum qualitas inſpicitur ex imaginibus, c.15. n.43.pag.99.

Monetarum falſitas quando dicatur, c.15 n.30.pag.98.

Monetarum augmentum, ſeu diminutio qualiter fienda, c.15.n.23.pag.98.

Monetarum valoris taxatio eſt de Regalijs, c. 15.n.20.pag.97.

Monetarum fabricatio, eſt de Regalijs. c.15. n.1. pag.96.

Monetarum quis fuerit primus fabricator, c.15.n.12, pag.97.

Monetarum primus fabricator quis fuerit ex Sacra Scriptura, c.15.n.13.p.97.

Monetarum vſus quādo incœperit, c.15. n.10.pag.96.

Monetarum fabrica ſolo Principi expectat, c.15.n.19.pag.97.

Monitionem ponit Rex in priuilegijs prouiſorum ad officia, c.35.n.82.p.222.

Moratoria quid ſit, c.24.n.2. pag.154.

Moratoria quot modis concedatur, c.24 n.9. pag.155.

Moratoria, an ſemel concedenda, c.24. n.10.pag.155.

Moratoria quotuplex ſit, c.24.n.13.p.155

Moratoria annalis quid contineat, c.24. n.14.pag.155.

Moratoria quinquennalis quid contineat, c.24.n.15.pag.155.

Moratoria ex ſola Principis gratia conceditur, c.24.n.18.pag.555.

Moratoria, an comprehendat creditores futuros, c.24.n.19.pag.555.

Moratoria ad quos creditores extendatur, c.24.n.20. pag.155.

Moratoria à quo die vires capiat, c.24. n.21. pag.156.

Moratoria, an liberet debitorem ab vſuris, c.24.n.37.pag.157.

Moratoria, an differat intereſſe, c.24.n.39 pag. 157.

Moratoria conceſſa intuitu pietatis quid importet, c.24.n.43.pag.157.

Moratoria in Catalonia, an locum habeat, c.24.n.44.pag.157.

Moratoria in Catalonia quando non admittatur, cap.24.n.45.& 46.pag.157. & n.57. pag.158.

Moratoria, an admittatur in cauſis cenſualium, & violariorum, c.24. n.47. pag.157.

Moratoria in debitis guarentigijs, an admittatur, c.24. n.48. & 50. pag.157. & n.30.pag.156.

Moratoriam habens, an poſsit agere contra ſuos debitores, cap.24. n.40. pag.157.

Moratorias

Moratorias an poſsit concedere Locumtenens, c.24.n.50. pag.158.
Memoriæ effectus, an poſsint impediri, c.24.n.24 pag.156.
Moratoria quando non habeat locum, c.24.n.27. p.156.& n.34. & 35.p.156.
Moratoria non retardat executionem ſententiæ tranſactæ in iudicatū, c.24. n.28.pag.156.
Moratoria quando retardet recuperationem debiti, c.24.n.36.pag.156.
Moratoriæ renuntians, an poſsit ea ſe iuuare. c.24.n.35 pag.156.
Moræ purgatio, an locum habeat in bauſia, c.29 n.27.pag.181.
Mulcta quibus ex dominis pertineat, c 34.n.74. pag.212.
Mulcta, & pœna, an differant, c.34.n.4. pag.208.
Mulcta ineſt fructibus iuriſdictionis, c.34 n.73. pag.212.
Mulcta à quo imponatur, c.34.n.6 p.208
Mulcta eſt iudici arbitraria, cap.34.n.7. pag. 208.
Mulcta admittit appellationē, c.34.n.11. pag. 208.
Mulcta à quo Iudice imponi poſsit, c.34 n.52.pag.211.
Mulcta generaliter quid operetur, c.34. n.54.pag.211.
Mulcta, an aponatur ab habente merūm Imperium c.34.n.56.pag.211.
Mulcta impoſita quo tempore duret, c.34.n.67. pag.212.
Mulcta à Iudice eſt imponenda confiderate, c.34.n.68.pag.212.
Mulctas, an poſsit aponere Iudex delegatus, c.34.n.60.pag.212.
Mulctas, & pœnas, an poſsit aponere Iudex pedaneus, c.34.n.3.pag.208.
Mulctas remittere, an poſsit Iudex, c.34. n.72. pag.212.
Mulctarum, & pœnarum materia vbi tractetur, c.34.n.2.pag.208.
Mulcta cui expectet, c.34.n.73.pag.212.
Mulctarum diuerſitas, an conſideretur, c.34.n.57. pag.211.
Mulctarum modus, an ſit in vſu, c.34. n.62.p.212.
Mulcta, an poſsit remitti à Iudice, c.34. n.72.pag.212.
Mulier quādo excludat Fiſcum, c.9.n.17 pag. 60.
Mulier quando ſit indigna ab hæreditate mariti, c.17.n.105.& 106.pag.119.
Mulier diuertās à marito, an ſit indigna eius ſucceſsione, c.17.n.107.pag.119.
Mulier quod ius habeat in bonis damnatorum, c.18.n.16.pag.123.
Mulier non tenetur iuuare Principem, c.39.n.111. pag.260.
Mulieres à quibus oneribus, & vectigalibus ſint exemptæ, c.7.n.49.pag.47.
Mulieres quod ius habeant in bonis defunctorum, c.18.n.16.pag.123.
Mulierl, an liceat occidere maritū adulterantem, c.17.n 79.pag.117.
Mulierum delinquentium bona cui competant, c.18.n.9.pag.123.
Muri, & portæ Ciuitatis dicūtur ſanctæ, c.43.n.9. pag. 295.
Muri quando poſsint fieri ſine Principis licentia, c.33.n.39.pag.203.
Muri, an poſsint perforari ſine Principis licentia, c.33.n.43. pag.203.
Murorum plura referuntur, c.33. n.46. pag.203.
Mutatio perſonæ mutat iuris effectus, c.32.n.32. pag.197.

N

Aturales, an ſint creandi Officiales, c.35.n.144.pag.228.n.147.p.228.
Naturales præſumūtur ſcire magis iura patriæ, c.35.n.177.pag.231.
Neceſsitas, ſeu commoditas publica valde attendenda, c.8.n.54.pag.55.
Neceſsitas caret lege, c.12.n.53.pag.81. & c.46.n.2. pag.317.
Neceſsitas facit illicitum, licitum, c.39. n.67. pag.257.
Neceſsitas obligat omnes, cap.39.n.110. pag. 259.
Neceſsitas ad incogitata cōpellit, c.46. n.3.pag.317.
Neceſsitas annonæ publicæ eſt attendenda, c.46.n.12.pag.317.
Neceſsitatis tempore ſunt priuilegiata, c.19.n.37.pag.132.

Neceſsitatis

Neceſsitatis cauſa quid operetur, c.39. n.65 pag.257.

Neceſsitatis cauſa non cenſetur remiſſa, c.39.n.66.pag.257.

Neceſsitatis plura referūtur,c.39.à n.68 pag.257.

Neceſsitatis cauſa an quis cogatur vendere,c.46.n.6.pag.317.

Neceſsitatis tempore,quæ poſsit facere Rex,c.46.n.8.pag.317.

Neceſsitatis tempore nemo excuſatur à vendendo,c.46.n.13.pag.317.

Neceſsitatis tempore.an Clerici teneantur oſpitare, c.47.n.7. pag.321.

Neceſsitatis tempore,an omnia ſint cõmunia.c.47.n.8.pag 321.

Neceſsitatis tempore, an omnia ſint licita,c.47.n.6.pag.321.

Nefarij,& inſeſtuoſi,qui dicantur, c.22. n.10.pag.144.

Negatiua poſſeſsio,quæ dicatur, cap.35. n.172.pag.230.

Nobiles à plebeis quando differant, c.5. n.7.pag.27.

Nominatio à Rege facta,an nominatum faciat talem,c.5.n.26.pag.28.

Nominatio Notarij ad vnum actum,an ſit actus iuriſdictionis, c.5.n.84.p.33.

Notarij , an differant à Secretarijs,c.5. n.68.pag.32.

Notarij Apoſtolici,quæ inſtrumēta poſſint recipere,c.5.n.73. pag.32.

Notarij cauſarū in terris Baronū quando non dicantur Notarij.c.5.n.80,pag.33

Notarios creare ad ſolum Regē ſpectat, c.5.n.63. pag.32.& n.77. pag.33.

Notarios creat Ciuitas Barcinone, c.5. n.86. pag.33.

Notarios creare,an poſsit Rex alijs concedere,c.5.n.85.pag.33.

Notariorum aliqua notabilia referūtur, c.5.n.70.pag.32.

Notariorum creatio,an ſit Regalia,c.5. n.71. pag.32.

Notariatus non eſt officium,ſed munus, c.5.n.79.pag.33.

Notariatus , an ſit titulus honorabilis, c.5.n.64.pag.32.

Notariatus eſt magnæ conſiderationis, c.5.n.65.pag.32.

Notarium an ad ſuas cauſas poſsit Baro creare,c.5.n.78. pag.33.

Notarius,qui ſit creandus.c.5.n.67.p.32.

Notarius Regius vbicunque poteſt recipere inſtrumenta,c.5.n.72.pag.32.

Notarius Regius, an poſsit interuenire in cauſis Eccleſiaſticis,c,5.n.74.p.32.

Nundinarum celebratio eſt de Regalijs, c.42.n.1. pag.288.

Nundinarum dies qualiter mutandus, c.42.n.17.pag.288.

Nundinarum edictum ab Imperatoribus.c.42.n.4.pag.288.

Nundinarum tempore, res, & perſonæ debent eſſe ſecuræ, c.42.n.5.pag.288.

Nūdinæ,& mercatus publico, cōmertio proſſunt,c.42.n.3. pag.288.

Nundinæ,& mercatus differunt,cap.42. n.6.pag.288.

Nundinæ,quæ dicātur, c.42.n.8.p.288.

Nundinæ,an poſsint fieri ſine Principis licentia, c.42.n.16.pag.288.

Nuptiæ olim.an eſſent prohibitæ inter dominum,& ancillā, c.37.n.8.p.242.

Nuptiæ olim inter quas perſonas eſſent prohibitæ,c.37.n.11. pag.242.

Nuptiarum plura referuntur ſub verbo *Contrahentes nuptias*.

Obedientia debita Regi non poteſt ab eo remitti, c.6.n.33.pag.38.

Obligatio guarentigia,an admittat moratorias,c.24.n.50.pag.158.

Obligatio nō extēditur vltra expreſſa, c.32.n.22. pag.196.

Obſeruatio legum eſt attendenda, c.35. n.152.cum ſequen.pag.228.

Obſidere caſtra ſoli Regi competit,c.31. n.7.pag.188.

Obſequia non debētur vaſſalli præſtare Regi donec iurauerit,c.3.n.108.p.16.

Odioſum quando dicatur ſtatutum,c.35. n.163.pag.229.

Offendētes exiſtētibus ſub ſalua guardia prius offendūt Principē,c.21.n.4.p.138

Offendētes Regios Officiales tenentur vlari. *Authoritate, & regiam*,c.38.n.15. pag.246.

Officia

Officia creare eſt de Regalijs, c.35.n.143 pag.227.
Officia quando dicantur perpetua, c.35. n.153. pag.228.
Officia obtinere, an quis inhabilis reddatur. c.23.n.23.pag.151.
Officia, an poſsint reuocari ad nutum, c.35.n.157. pag.229.
Officia emere, an liceat, c.14.n.1. p.93.
Officia iuriſdictionalia emere turpe eſt, c.14.n.4.pag.93.
Officia vendere quibus ſit prohibitum, c.14. n.51. pag.93.
Officia vendere in Regno Caſtellæ eſt prohibitum, c.14.n.10. pag.93.
Officia vendi aborruerunt Imperatores c.14.n.11.pag.93. & n.20. pag.94.
Officia in Catalonia emere, an ſit licitũ, c.14. n.16. pag. 93.
Officia ementes inuitantur ad vendendam iuſtitiam, c.14.n.17.pag.94.
Officia vendere aborruerunt Gentile, c.14.n.19. pag.94.
Officia an cõcedantur in fœudum, c.14. n.34. pag.95.
Officia quæ dicantur perpetua, cap.35. n.136. pag.226.
Officia appetentes, veluti ſeruos fieri patiuntur, c.35.n.95.pag.223.
Officia regia acceptare, an quis cogatur, c.35.n.91. pag.222.
Officia Ciuitatum qualiter prouideantur, c.35.n.86.pag.122.
Officia quotuplicia ſint, c.35.n.85.p.122.
Officia appetens aborretur, c.35.n.148. pag.228.
Officia appetere ex ſiti mandandi prouenit, c.35.n.83.pag.222.& n.92.p.223
Officia à lege sũt creata, c.35.n.75.p.221.
Officia qualiter prouidebantur tẽpore Sereniſsimi Regis Philipi Secundi, c.35.n.35.pag.219.
Officia antiquitus qualiter prouidebãtur c.35.n.43. pag.219.
Officia debite prouideri, nõ eſt petẽdum ſed ex ſe fiendum, c.35.n.32.p.218.
Officia antiquitus prouidebat Populus Romanus, c.35.n.17.pag.217.
Officiales munus, an poſsit prouideri ſub colorato modo, c.35.n.146.p.128.
Officiales Regis, an exiſtant ſub eius protectione, c.38.n.16.pag.246.
Officiales plures in vno officio, an poſsint creari, c.35.n.288.pag.234.
Officiales prouiſi, an poſsint ſe excuſare, c.35.n.84. pag.222.
Officiales cenſentur creati durante eorum vita, c.35.n.71. pag.221.
Officiales, an durent mortuo Rege, c.35 n.70. pag.221.
Officiales creare qualiter ſit Regalia, c.35.n.165.pag.230.
Officiales prouiſi cum clauſula *Durante, noſtra Voluntate*, c.35.n.64.pag.221.
Officiales *Regij* quid teneantur facere in ingreſſu ſui officij, c.35.n.40.p.219
Officiales qui ſint creandi, c.35. n.29. p.218.& n.146.p.228.& n.151.p.228.
Officiales creare ius eſt *Regaliæ*, c.35. n.24.pag.218.& n.143.pag.227.
Officiales condemnari quando dicãtur inhabiles, c.23.n.24.& 26.pag.151.
Officiales condemnati in Iudicio Tabulæ, an poſsint obtinere officia, c.23 n.23.pag.151. & n.26. pag.151.
Officiales *Regij* ex ſuis proprijs iniurijs nõ faciunt cadere aliquẽ in crimen lęſę Maieſtatis, c.18.n.46.p.206
Officialis quis vere dicatur, c.38.n.60. pag.248.
Officialis quid facere debeat, vt reputetur Officialis, c.38.n.61.pag.248.
Officialis quando reputetur priuata perſona, c.38.n.62.pag.248.
Officialium prouidendorum qualitates, c.35.n.37. pag.219.
Officialium prouiſio eſt *Regis*, cap.35. n.76.pag 221.
Officialium ementiũ officia quis poſsit allegare delictum, c.14.n.28.pag.94.
Officialium ementium expulſionem quis poſsit inſtare, c.14.n.29.p.94.
Officialium nominatio qualiter fiat, c.14.n.35. pag.n.95.
Officijs dandi ſunt homines, non verò officia hominibus, c.35.n.31.pag.218

Ii Officiales

Officiales in Catalonia qualiter creandi c.35.n.149.pag.228.
Officiales an poſsint remoueri ab officio,c.35.n.134. pag.226.
Officiorum appetitus iam regnabat antiquis temporibus, c.35.n,94.p.223.
Officiorum Regiorũ venditio magis eſt patrimonij quam Regaliæ, c.14.n.23. pag.94.
Officiorum venditio multa mala parturit,c.14.n.6. pag.93.
Officiorum venditionis prohibitio refertur,c.14.n.12.pag.93.
Officiorum venditionem à ſe abdicarũt Reges Hiſpaniæ,c.14.n.14.pag.93.
Officiorũ vẽditionis prohibitio de quibus intelligatur in Catalonia,cap.14. n.15. pag.93.
Officium emens eſt inhabilis ad obtinendum, c.54.n.24. pag.94.
Officiũ emens ſi ad illud fuit admiſſus, an poſsit eo priuari, c.14.n.25.p.94.
Officiũ datũ in commẽdam an poſsit libere reuocari, c.35. n.140. pag.227.
Omnes Catalani an teneantur ad vſaticum *Princeps Namque*,c.39.n.93.p.259
Omnia intra Regnum ſunt ſub protectione Regis, c.5.n.2. pag.27.
Onera Realia ſecũtur poſſeſſorem illius, c.19.n.29. pag.132.
Onera Realia ſoluunt priuilegiati.c.19. n.32. pag.132.
Onera perſonalia quis teneatur præſtare,c.19.n.33.pag.132.
Opera publica non fieri, an pacto prohiberi poſsit,c.33.n.68.pag.205.
Opera publica Ciuitatis Barcinone qualiter fienda,c.33.n.56.pag.204.
Opera priuata Barcinone qualiter fienda,c.33.n.59 pag.204.
Operarij Ciuitatis Barcinone quam iuriſdictionem habeãt,c.33.n.69.p.205.
Operas vbi teneantur vaſſalli præſtare, c.19. n.26. pag.131.
Operas qui teneantur præſtare, cap.19. n.18. pag.132.
Operum publicorũ materia vbi tractetur, c.33.n.67.pag.205.
Opreſsionis inimicorum ſcientia,abſque conuocatione vſatici *Princeps Namque*. an ſufficiat vt vaſſalli teneantur,c.39. n.131.pag.261.
Opreſsionis auxilium non poteſt à ſe abdicare, c.25.n.64. pag.165.
Opugnare teſtamentum quando quis dicatur,c.17.n.53.pag.114.
Opugnare factum defuncti non poteſt illius ſucceſſor, c.17.n.57.pag.53.
Opus factum in loco publico ſine licentia an demoliendum,c.33.n.62.p.204
Originarij an ſint creandi Officiales, c.35.n.138. pag.226.
Oſcenſis Vniuerſitas quo tempore creata, c.48.n.16.pag.325.
Oſcenſis Vniuerſitas antiquior Hiſpaniæ,c.48.n.17. pag.325.
Oſcenſis Vniuerſitas quibus indultis gaudeat,c.48.n.18.pag.325.
Oſcenſi Vniuerſitati plurimum debet autor,c.48.n.15.pag.325.
PAce publicata quid magis conſideretur.c.30.n.15. pag.184.
Pacem frangens ad quid teneatur.c.30. n.4.pag.183.
Pacem publicam date cui expectat,c.30. n.28. pag.184.
Pacem ſeruare, qui cogatur, c.30.n.34. pag.185
Pacis nomen ad quæ extendatur, c.30. n.10. pag.183.
Pacis ignorantia,an excuſat frangentem eam,c.30.n.18.pag.183.
Paces,& treugæ materia à quibus tractetur c.30.n.51. pag.186.
Pacta à Rege ſunt ſeruanda, c.35. n.155. pag.228.
Pacta prædeceſſoris quando teneatur ſucceſſor ſeruare, c.33.n.71.pag.205.
Pactum de diuidenda hæreditate viuentis reprobatum, c.17.n.20.pag.112.
Pharmacopula quis ſit creandus, cap.5. n.66.pag.32.
Palatia Regia deſẽdere in Catalonia pertinet Baiulo Generali,c.33.n.74.p.205
Palatia Regia magna habent priuilegia, c.33.n.72.pag.205.

Palatio

Palatio Regio alia ædificia aderere non poſſunt, c.33.n.73.pag.205.
Plateæ, & vici, intra Ciuitates, ſeu Villas quo ad ſolũ ſunt Regis, c.33.n.57.p.204
Papa habet Fiſcum, c. 51.n.25. pag. 330.
Papa an poſsit Eccleſiaſticos ſubiacere Iudici ſeculari, c.6.n.41.pag.38.
Papa poteſt alienare res ſacras, c.11.n.55. pag.74.
Papa non poteſt legitimare ſpurios clericorum ad bona ſecularia, c.22.n.21. pag.145.
Papa debet vigilare ad pacem publicam, c.30.n.31.pag.185.
Papa qualem iuriſdictionem dicatur habere, c.35.n.9. pag.217.
Papa reſcribendo Imperatori ſe ſubiacet eius correctioni, c.11.n.70.pag 75.
Papæ magna priuilegia olim cõceſſerũt Comitibus Barcinone, c.11.n.39.p.73.
Parangaria quid ſit, c.19.n.5.pag.130.
Parangariæ, & angariæ fuerunt cognitæ in Curijs anni 1599. c.19. n.10.p.130.
Parlamẽtũ quo modo fiat, c.4.n.32.p.24.
Parlamentum in quibus differat à Curia c.4.n.33.pag.24.
Parlamentum quam conuocationem requirat, c.4.n.34.pag.24.
Parlamentum quando non valeat, c.4. n.35. pag.24.
Parlamentum, an poſsit fieri ab alio quam a Rege. c.4.n.36.pag.24.
Parlamenti aliqua referuntur a Surita, c 4.n.37.pag.24.
Particularis quãdo poſsit agere ad pœnam, c.34.n.49.pag.211.
Particularibus quare non detur Salua guardia. c.21.n.39. pag.140.
Partus ſequitur vẽtrem, c.37.n.9.p.242.
Pater, & filius quando cenſeantur vna eademque perſona, c.39.n.107.p.259.
Patris origo, an proſit filio. c.35. n.150. pag.228.
Patria poteſtas ſoluta, an recuperetur, c.23. n.19. pag.151.
Patrimonialia Regia quo tempore preſcribãtur, c.43.n.162.pag.305.& n.192. pag.307.
Pragmaticæ tribuentes iuriſdictionẽ Baiulo Generali referuntur. c.25. n.45. pag.163.
Pauperes an excuſentur ab vſatico *Princeps Namque*, c.39. n.123. pag.260.
Pauperes quando non excuſentur. c.39. n.125.pag.260.
Paupertas patris an proſit filio, & è contra quid inter mulierem, & maritum, c.25.n.69. pag.165.
Paupertatis effectus referuntur, cap.39. à n.124.pag.260.
Pax à quo ſit danda, c.30.n.3.pag.183.
Pax quando obliget, c.30.n.7.pag.183.
Pax an ſit danda multories, cap.30. n.12. pag. 183.
Pax an debeat eſſe acceptata, c.30.n.14. pag.184.
Pax, & treuga an differant, cap.30.n.33. pag. 185.
Pax, & treuga in quo differãt, c.30.n.36 pag. 185.
Pax quod ſit rupta, ante omnia debet probari. c.30. n.43.pag.185.
Pax inter Chriſtianiſsimum, & Ducem de Saboya refertur, c.30.n.30.p.185.
Pecuniæ Regiæ olim qualiter deponebantur, c.51.n.19.pag.330.
Pœna quid ſit, c.34.n.8.pag.208.
Pœna ſequitur vectigal, c.7.n.66.p.48.
Pœna amiſsionis bonorum, & quelibet alia cui expectet, c.7.n.64. pag.48.
Pœna quando expectat Fiſco, ſeu arrendatori ſuorum iuriũ, c.7.n.68. p.48.
Pœna, quæ Fiſco aplicatur qualiter exigatur, c.8.n.68.& 69.pag.56.
Pœna in præconijs poſita cui aplicetur, c.8.n.66.pag.55.
Pœna, quæ Fiſco, & parti aplicatur, an dicatur connexa, c.8.n.69.pag.56.
Pœna emente officia cui pertineat, c.14. n.9. pag.93.
Pœna duplex pro vno delicto non eſt imponenda. c.16.n.46. pag.107.
Pœna arbitraria dependet à Iudice, c.16.n.47.pag.107.
Pœna vaſſallorum proditorum, c.18.n.52 pag. 126.

Pœna duplici, an poſsit quis puniri, c.18 n.54.pag.126.& n.60.pag.126,& c.38 n.43.pag.247.& c.40.n.76.p.279.
Pœna duplex qualiter conſideretur in Catalonia, c.18.n.55.pag.126.
Pœna corporalis, quæ propriè dicatur, c.18.n.56. pag.126.
Pœna corporalis, & pecuniaria, quæ propriè ſit, c.18.n.57.pag.126.
Pœna corporalis cadit in pœnam publici Iudicij, c.18.n.58.pag.126.
Pœna pecuniaria cedit in emmendam damni, c.18.n.59. pag.126.
Pœna corporalis,& pecuniaria, an habeat locum in ordinarijs Iudicijs, cap. 18. n.67.pag.127.
Pœna arbitraria quando locum habeat, c.21.n.70.pag.142. & n.74.pag.143.
Pœna expreſſa eſt attendenda, c.21.n.73. pag. 143.
Pœna in quam ſuccedebant delinquentes, cap.23.n.15.pag.151.
Pœna Sacri Concilij Tridentini contra duellantes, c.28.n.41.pag.177.
Pœna in proceſſu treugæ, & pacis quæ ſit, c.30,n.42. pag.186.
Pœna commenſuratur qualitatibus delicti, c.30.n.50.pag.156.
Pœna,& mulcta, an confundantur, c.34. n.5. pag.208.
Pœna quotuplex ſit, c.34.n.9. pag.208.
Pœna an cõplectat mulctam, c.34. n.10. pag. 208.
Pœna non admittit appellationem, c.34 n 12. pag.208.
Pœna cui fiſco aplicãda, c.34.n.15.p.209.
Pœna ante executionem requirit declarationem incurſus, c.37.n.37.p.243.
Pœnam imponere, an poſsit, qui habet poteſtatem ordinandi c.34.n.32.p.210.
Pœnam minuere, an poſsit Iudex, c.34. n.40. pag.210.
Pœna Clericorum defraudantium iura qualiter iudicanda, c.7.n.69.pag.48.
Pœna venit in cõſequentiam, c.34.n.18. pag. 209.
Pœna poſita non applicata cui pertineat, c. 34. n.24.pag.209.
Pœna treugarum cui expectat, cap.34. n.26.pag.109.
Pœna poſita in caſu particulari eſt iuriſdictionis, c.34.n.29.pag.210.
Pœna conuentionalis qualiter exigatur c.34.n.34.pag.210.
Pœna apoſita ab Vniuerſitate qualiter exigatur, c.34.n.35. pag.210.
Pœna deſerẽtis militiã, c.31 n.76.p 192.
Pœna debita Fiſco per quem petatur, c.34.n.41. pag.210.
Pœna duplex quando locum habeat, c.18.n.60. pag.126.
Pœna à quo exigenda. c.34.n.45. p.211.
Pœna contrahentium infeſtas nuptias. c.37.n.29. pag.245.
Pœna infeſtuarum nuptiarum, an locum habeat in Catalonia, c.37.n.38.p.243.
Pœna viatici *Camini*, *& ſtrati*, quæ ſit, c.40.n.72 pag.279.
Pœna pecuniaria dicti viatici an ſit in vſu, c.40.n.73. pag.279.
Pœna decendens ex delicto qualiter tractanda, c.39.n.178. pag.264.
Pœna pecuniaria, an conuertatur, in corporalẽ, c.39 n.170.p.263.& 177.p.264.
Pœna declarata ſi non habet hinære an luat in corpore, c.36.n.168.pag.263.
Pœna vſaticorum qualis ſit, c.39.n.159. pag. 262.
Pœna Regaliæ via executiua recuperatur, c.38.n.64.pag.248.
Pœna vndecupli in Catalonia eſt ſublata, c.38.n.51. & 53.pag.248.
Pœna viatici *Authoritate, & rogatu*, an ſit in vſu, c.38.n.45.pag.247.
Pœnæ remiſsio eſt de Regalijs, c.45.n.16 pag.312.
Pœnarum executio pro fractis treuguis a quo fiat, c.31.n.28.pag.189.
Pœnarum appoſitio eſt de Regalijs, c.34. n.14. pag. 209.
Pœnam minuere ſolum Rex poteſt, c.34 n.40.pag.210.
Pœnam non meretur, qui dolum non comiſsit, c.38.n.23.pag.246.
Pœnæ executionẽ quando poſsit inſtare priuatus, c.34.n.48. pag.211.

Pœnæ

Pœnæ commenſurantur perſonæ ex delicto, c.36.n.60.pag.239.
Pœna contrahentium inſeſtas nuptias, c.37.n.12. pag.242.
Pœna inſeſtarum nuptiarum qualiter conſiderabantur, c.37.n.24.pag.242.
Pœna inſeſtarum nuptiarum de iure ciuili, c.37.n.33.pag.243.
Pœna inſeſtarum nuptiarum, an locum habeat in ſtrupo, c.37.n.34.pag.243.
Pœnæ exactio quando ſapiat confiſcationi, c.37.n.39.pag.243.
Pœna viaticorum in multis fuerunt ſublatæ, c.39.n.129.pag.260.
Pœnæ quid inducant, c.45.n.4.pag.311.
Pēnones quid ſignificēt, c.21.n.53.p.141.
Pennones, & vexilla, an ſint idem, c.21. n.54. pag.141.
Penſia publica, quæ habeat Ciuitas Barcinone. c.20.n.18.pag.134.
Penſum Regium ad quid deſtinatum, c.22. n.10. pag.134.
Penſum Regium adminiſtrat Baiulus Generalis, c.20.n.11.pag.134.
Penſum Regium ex qua cauſa ſit Regis, c.20,n.17. pag.134.
Perhorreſcentia vnde deriuatur, cap.6. n.11. pag.36.
Perhorreſcentia, an differat à metu, c.6. n.12. pag.36.
Perhorreſcentiæ etimologia, c.6. n.13. pag.36.
Perhorreſcentia quando locum habeat, c.6.n.15. pag.36.
Perhorreſcentia de iure communi qualiter probetur, c.6.n.17. pag.36.
Perhorreſcentia de iure Catalonia qualiter probetur. c.6.n.19. pag.36.
Perhorreſcentia in pauperibus qualiter conſideretur, c.6.n.20, pag.36.
Perhorreſcētia pauperum qualiter probetur, c.6.n.21.pag.36.
Perhorreſcentiæ recurſus eſt de ſuperioribus Regalijs, c.6.n.24.pag.37.
Periculum iminens valde attenditur, c.39.n.150.pag.264.
Permutatio olim frequentior cōtractus, c.15.n.5. pag.96.
Perpinianenſes quo motiuo volebant ſeparari à Cataloniç Principatu, c.44 n.44 pag.311.
Perſona loquentis ſemper eſt exempta à diſpoſitione, c.5.n.56.pag.31.
Perſonæ, quæ tenentur adeſſe in bello, c.28.n.32.pag.176.
Perſonæ exemptæ quando teneantur ad viati. *Princeps Namq.* c.39.n.95.p.259.
Perſonarum diuerſitas in Catalonia, c.36.n.59.pag.239.
Pragmatica quando habeat vim Conſtitutionis. c.35. n.141.pag.227.
Pragmatica quando ſit ſeruanda, cap.35. n.141.in fine, pag.227.
Preces nimis affectatæ habētur ad incuſſionem iuſti metus, c.17.n.36.p.114.
Præceptum iniuſtum non obligat, c.34. n.7.in fine, pag.208.
Præcedentia à quo ſit danda, c.35.n.104. pag. 223.
Præcedentia *in* quo conſiſtat, c.35, n.106 pag.223.
Præcedentia iure digeſtorum qualiter diſpoſita. c.35.n.111. pag.224.
Præcedentia, an reguletur à die nominationis. vel expeditionis priuilegij, c.35.n.113. pag.224.
Præcedentia abſoluta, à Rege danda, c.35. n.117. pag.225.
Præcedentia nunquam cenſetur data, c.35.n.118. pag.225.
Præcedentia Religioſorum qualiter fuerit ordinata, c.35.n.120.pag.225.
Præcedentiam antiquam, an recuperet, Regius Senator priuatus, ſi reſtituatur, c.35.n.119. pag.225.
Præcedentiæ materia à quibus tractetur c.35.n.108. pag.224.
Præcedentiæ ius quo ad Regaliam, c.35. n.104. pag.223.
Pretij latitudo in quo conſiſtat, cap.46. n.42.pag.319.
Pretiū iuſtū ꝙ dicatur, c.46.n.36.p.319.
Pretium iuſtum tempore neceſsitatis qualiter iudicetur, c.46.n.37.pag.319
Pretium iuſtum quouſque conſideretur c.46.n.43.pag.319.

Præconia pacis,& treugæ vbi tractetur cap.39.n.31.pag.255.

Præconia publicata eſſe niſi ſecuta obſeruantia nil intereſt, c.8. n.65. p.55.

Præconia facta quãdo ligent, c.8.n.64. pag.55.

Præconia ſunt obſeruãda.c.8.n.65.p.55.

Præconia pacis , & treugæ,an fiant per Locũtenentẽ generalẽ,c.39.n.32.p.255.

Præconia generalia quãdo fieri poſsint, c.39.n.33.pag.255.

Præconia tẽpore belli, an fieri poſsint, c.31.n.75.pag.192.

Præconia geneneralia, an valeant, c.31. n.74.pag.192. & c.39.n.34.pag.255.

Præconiſata pace Rex cognoſcit de omnibus, c.39.n.30. pag.255.

Prælati tenentur ſeruare ſecuramenta Principis, c.30.n.25.pag.184.

Prælati Eccleſiæ.an nominentur Principes, c.39.n.12. pag.254.

Præſcribi non poteſt contra Regaliæ recurſus, c.6.n.61.pag.40.

Præſcribi non poteſt ſi præſcribens non eſt capax, c.6.n.62.pag.40.

Præſcribi-, an poſsint iura facultatiua, c.33.n.31.pag.202.

Præſcriptibile eſt conceſsibile.c.2.n.12. pag. 4.

Præſcriptio , an habeat locum in bonis vacantibus, c.9.n.63.pag.64.

Bræſcriprio in Catalonia quod tempus requirat c.9.n.68.pag.64.

Præſcriptio in facultatiuis , an locum habeat, c.33.n.30.pag.202.

Præſcriptio Regaliatum in quo vſatico fundetur, c.43.n.4.pag.295.

Præſcriptiones decem,& viginti annorũ ſunt ſublatæ in Catalonia, c.43. n.12. pag.295.

Præſcriptiones in Catalonia , quæ remanſerint,c.43 n.13.pag.295.

Præſcriptio immemorialis. an ſit præſtantior centenaria, c.43.n.47.p.298.

Præſcriptio inmemorialis,quæ ſit,c.43. n.54.pag.298.

Præſcriptio inmemorialis,quæ dicatur, c.43.n.55. pag.298.

Præſcriptio inmemorialis inducit titulum præſumptum, c.43.n.61, p.299.

Præſcriptio inmemorialis qua forma alleganda, c.43. n.103 pag.300.

Pręſcriptio inmemorialis qualiter probetur,ex dictis teſtiũ,c.43.n.111. p.300.

Præſcriptio inmemorialis quando dicatur probata.c.43.n.114.pag.301.

Præſcriptio inmemorialis , an probetur per inſtrumenta,c.43,n.120.pag.302.

Præſcriptio non currit inter ſocios durante ſocietate, c.43.n.147.pag.304.

Præſcriptio contra quintum.an locum habeat in Catalonia,c.43.n.149.p.304

Præſcriptio contra quintum quare non habeat locum, c.43.n.156.pag.304.

Præſcriptionis tempus in rebus patrimonialibus, c.43.n.158.pag.304,

Præſcriptio octogenaria quando locum habeat,c.43.n.191. pag.306.

Præſcriptionis aliqua remiſsiuè traduntur,c.43.n.170.pag.305.

Præſcriptionis inmemorialis plura referuntur ſub verbo, *Inmmemorialiũ.*

Præſcriptionis allegatio confirmatur, c.43,n.104. pag.300.

Præſcriptionum tempora,quæ ſint,c.43 n.11. pag.295.

Præuentio quando locum habeat, c.12. n.56. pag.81.

Præuentio Superioris quando liget inferiorem,cap.45.n.58.pag.316.

Præuentio inter habentes æqualem iuriſdictionẽ, quid operetur, c.45.n.56. pag. 315.

Petitorium , & poſſeſſorium, an ſit tractandum coram eodem Iudice, c. 26. n.4.pag.167.

Petitorium, & poſſeſſorium, an poſsint concurrere.c.26.n.7.pag.167.

Pignorationes olim,an eſſent prohibitę c.27.n.18. pag.171.

Pignora capta pro executione quid fiãt, c.9.n.62.pag.64.

Pignorari, an poſsint inſtrumenta machanica, c.41.n.19.pag.283.

Piſcatio fluminum in Catalonia , an ſit prohibita,c.8.n.55.pag.55.

Piſcatio

Digitized by Google

Piſcatio in in ripis, an locum habeat, c.8.n.47.pag.54.
Piſcatio in mari, an poſsit prohiberi, c.8.n.45.pag.54.
Piſcariones, an Rex poſsit prohibere, c.8.n.36.pag.53.
Piſcationis qualiter concedantur. c.8. n.43. pag.54.
Piſcationes in fluminibus, an poſsint prohiberi, c.8.n.53.pag.54.
Piſcationis prohibitio, an extendatur ad mare, c.8.n.46.pag.54.
Piſcari in ripis, an poſsit de conſuetudine, c.8.n.51. pag.54.
Princeps viuente Rege nil diſponit, c.39.n.11. pag.154.
Princeps ſecularis nil poteſt diſponere contra res Eccleſiæ, c.43.n 6.p.297.
Princeps quando remaneat obligatus, c.42.n.39.pag.290.
Principem malos miniſtros eligiſſe non poteſt dici, c.35. n.41. pag.219.
Principem culpantes reprehenduntur, c.35.n.42. pag.219.
Principi aſſerenti aliquid, an ſit credendum c.45.n.24.pag.313.
Principi ordinanti cõtra ius, an ſit credendum, c.45.n.45.pag.315.
Principis voluntas facit Ciuitatem, ſeu Villam, c.44.n.21.pag.309.
Principis voluntas debet eſſe clara diſponendo, c.44.n.23. pag.309.
Principis voluntas debet eſſe determinata, c.44. n.23. & 24.pag.309.
Principis aſſertiu quãdo diſponat, c.44. n.25.pag.309.
Principis nomine quis comprehendatur, c.39. n.10.pag.153.
Principis verbum in viaticis de quo intelligatur, c.39.n.13.pag.154.
Priuandus nemo eſt ſua poſſeſsione ſine cauſæ cognitione, c.35.n.138.pag.226.
Priuati, an poſsideant minas, c.16.n.37. circa medium, pag.206.
Priuatus, an poſsit inſtare executionem pœnæ, c.34.n.49.pag.211.
Priuilegium, an ceſſet tempore neceſsitatis, c.19.n.36. pag.132.
Priuilegium Regium ſolus Rex interpretatur, c.25.n.32.pag.162.
Priuilegium fiſcale exequendi debita, an poſsit cedi, c.32.n.23.pag.196.
Priuilegium exemptionis, an proſsit, & quando. c.39.n.34.pag.155.
Priuilegium quando declaretur per inferiorem, c.41.n.26. pag.285.
Priuilegium incidenter, an poſsit declarari, c.41.n.27. pag.285.
Priuilegij validitas a quo declaretur, c.41.n.29. pag.285.
Priuilegij validitas quando principaliter cognoſcatur, c.41.n.35.pag.286.
Priuilegium militare declaratur, c.40. n.49.pag.277.
Priuilegia ceſſant inſtante inminenti periculo, c.39. n.151. pag.262.
Priuilegium quare ſit appellatum, c.41. n.1. pag.281.
Priuilegium ad quid tendat. c.41. n.2. pag. 281.
Priuilegium à quo cõcedatur, c.41.n.4. pag. 282.
Priuilegij interpretatio cui expectet, c.41.n.5.& ſequen. pag.282.
Priuilegia Fiſci à quibus referantur, c.51.n.53. pag.333.
Pondera, & menſuras adulterans an puniatur, c.20.n.8.pag.134.
Pontes fluminum ſunt de Regalijs, c.8. n.28. pag.53.
Pontes qualiter ędificãdi, c.8.n.78, p.56.
Pontes ædificandi licentiam dat Baiulus Generalis, c.8.n.79.pag.57.
Ponticellos, an liceat particularibus facere, c.8.n.80.pag.57.
Pontium refectio quibus expectet. & an Clericis, c.8. n.81. pag. 57.
Pontium refecti o, an pertineat terraſtenentibus, c.8.n.82.pag.57.
Pontium cauſa eſt tractanda in Baiulia Generali, c.8.n.83 pag.57.
Populus Romanus qualem iuriſdictionem habebat, c.35.n.16.pag.217.
Populus vniuerſalis inter quos diuidatur, c.5.n.6.pag.27.
Populus in Regem trãſtulit omnẽ iuriſdictionem, c.7.n.26.p.45.

Po-

Populus poſt tráſlatam iuriſdictionẽ in Regẽ nil facere potuit, c.7.n.27.p.45
Poſſeſsio qualiter capienda de bonis regalibus alienatis. c.35.n.125.pag.225.
Poſſeſsio quotuplex ſit, c.43.n.138.p.303.
Poſſeſsio auſertur in vſatico, *Hoc quod iuris eſt Sanctorum*, c.43.n.130. p.303.
Poſſeſsio an detur cõtra quintum, c.43. n.128. pag.303.
Poſſeſsio requiritur in præſcriptione inmemoriali, c.43. n.127.pag.303.
Poſſeſsio negatiua, quæ dicatur, cap.35. n.171. pag.230.
Poſſeſsio inmemorialis habet vim tituli, c.7.n.81.pag.49.
Poſſeſsio inmemorialis quid operetur, c.7.n.80.pag.49.
Poſſeſsio naturalis, & ciuiles quando requiratur. c.43.n.140. pag.303.
Poſſeſsione ſua nemo eſt priuandus ſine cauſæ cognitione, c.35.n.138.pag.226.
Poſſeſſorij ſummariſsimi prouiſio qualiter conſideretur, c.36.n.53.pag.239.
Poſſeſſorij ſummariſsimi admittit ſupplicationem, c.36.n.54.pag.239.
Poſſeſsio iuriſdictionis à Rege conceſſæ qualiter capienda, c.35.n.125.pag.225.
Poſſeſſorij ſummariſsimi prouiſio ad quid reodat, c.36.n.55.pag.239.
Poſſeſſorij ſummariſsimi prouiſio trahit ſuam executionem, c.36.n.56.pag.239
Poſtas atripere quando quis poſsit, c.19. n.18.pag.131.
Prouationes in cauſis ſupplicationũ Regaliarũ quádo fiẽdæ, c.21.n.80.p.143.
Proceſſus in vim vſatici, *Simili modo*, differt ab vſatico authoritate, & rogatu, c.30.n.18.pag.184.
Proceſſus pro treuguis fractis, quæ requirat, c.30.n.41.pag.185.
Proceſſus Regaliæ vſatici *Camini*, *& ſtrati*, fit per Fiſcum, c.40.n.32.p.236.
Procurator, an admittatur in teptamẽto c.28.n.17. pag.175.
Procurator Fiſci quid facere poterat, c.51.n.15.pag.330.
Procurator Ceſaris quis dicatur, c.51. n.12.pag.329.
Proditio quid ſit, cap.18.n.53.pag.126.
Profetæ Dauid Salmus, c.46.n.33.p.318.
Profeſsio Religioſi, an aſsimiletur morti, c.22.n.72. pag.148.
Profeſsio quando habeatur pro morte, c.22.n.73. p.148.
Prohibere; an poſsit teſtator ne bona perueniant Fiſco, c.18.n.86.pag.128.
Prohibitio teſtádi eſt facere quod ſe hæredem inſtituant, c.17.n.33. pág.133.
Prohibitio pœnalis piſcandi, an poſsit fieri per Baronem, c.8.n.61.pag.55.
Prohibitionem piſcandi per præconia concedit Baiulus Generalis, c.8.n.56. pag.55.
Prohibitus teſtari quando quis dicatur, c.17.n.32.pag.123.
Prohibitio ne bona perueniant ad Fiſcum qualiter fieri poſsit. cap.18.n.86. pag.128.
Promouens inhabilem facit contra ius, c.23. n.51. pag.153.
Protectio vaſſallorum propriè Regis, c.6.n.32. pag.38.
Protectio pauperum, & miſerabilium pertinet Regi, c.6.n.1.pag.35.
Prouintia data certis pactionibus ſubeis eſt ſeruanda, c.35.n.155.pag.229.
Prouidentia Patriarcæ Ioſeph refertur, c.47.n.27. pag.322.
Prouiſus, an cenſeatur habilitatus, c.23. n.30.31. pag.151.
Poſtulare quis, quádo prohibeatur, c.14. n.3.pag.93.
Publica opera facere, an præſcriptione ius quæri poſsit, c.33.n.48.pag.203.
Publica vtilitas, an proſit, c.45.n.17.p.313
Publicatio vſatici *Princeps Namque*, non eſt expectanda vbi Rex eſt obſeſſus, c.39.n.128.pag.260.
Publicum bonum priuato eſt præferendum, c.45.n.21.pag.313.
Punitio delicti tendit ad publicam vendictam, c.34.n.43.pag.211.
Purgatio moræ, an admittatur in crimine bauſiæ, c.29.n.28. pag.181.
Prudentes quid facere debeant reſpectu officiorum, c.35.n.97. pag.223.

Qualitas

Digitized by Google

Qualitas vnius an proſsit alijs, c. 25. num. 68. pag. 165.
Querela contra Iudices non facile admittenda, c. 35. n. 51. pag. 220.
Querela data contra Iudices qualiter cenſuranda, c. 35. num. 56. pag. 220.
Querela contra officiales ad quid obliget, c. 35. n. 60. pag. 220.
Quilibet ſuarum rerum eſt moderator & arbitror, c. 7. n. 43. pag. 46.
Quintum in Catalonia quomodo fuerit inuentum, c. 7. n. 36. pag. 46.
Quintum quomodo conceſſum vel retentum, c. 43. n. 28. pag. 296.
Quintum quando dicatur reſeruatum, c. 43. n. 29. pag. 296.
Quintum perque verba dicatur remiſſum, c. 43. n. 32. pag. 296.
Quinti ius an ſit præſcriptibile, c. 43. n. 125. pag. 302.
Quintum eſt de ſuperioribus Regalijs, c. 43. n. 129. pag. 303.
Quintum quando non eſſet ſoluendum, c. 43. n. 151. pag. 304.
Quintum eſt effectus Regaliæ, cap. 43. n. 166. pag. 305.
Quintum quomodo ſit ſoluendum, c. 43. n. 169. pag. 305.
Quod principaliter fit id attenditur, c. 18. n. 87. pag. 129.
Recedens a domo ſua cauſa curiarũ an hoc debeat publicare, c. 38. n. 26. p. 146
Recedere a bello an liceat, cap. 31. n. 58. pag. 191. & n. 65. p. 192. & n. 77. p. 192.
Reconuentio quando attendatur, c. 26. n. 18. pag. 168.
Reconuentionis quantitas non attenditur in euocatione. c. 25. n. 21. pag. 161.
Recurrere quãdo poſsit religioſus, c. 6. n. 65. pag. 41.
Recurſus nunquam cenſetur ſublatus, c. 6. n. 64. pag. 40.
Recurſus ſemper habet locum in denegatione iuſtitiæ, c. 41. n. 16 pag. 283.
Recurſus qualiter nominetur, c. 6. n. 67. pag. 75.
Recurſus in cauſa ciuili, vel criminali ſemper eſt remedium extraordinarium, c. 6. n. 8. pag. 75. & n. 23. pag. 76.
Recurſus materiæ vbi tractetur, cap. 6. n. 9. pag. 36.
Recurſus quare introductus, cap. 6. n. 10. pag. 36.
Recurſus nunquã cenſetur prohibitus, c. 6. num. 16. pag. 36.
Recurſus in cauſis ciuilibus vbi tractetur, c. 6. n. 22. pag. 37.
Recurſus in cauſis criminalibus quando locum habeat, c. 6. n. 19 pag. 37.
Recurſus cauſæ duplex habet intereſſe, c. 6. num. 31. pag. 37.
Recurſus religioſi vbi ſit interponendus, c. 6. n. 72. pag. 41.
Recurſus clericorum in Caſtella dicitur *por via de fuerça*, c. 6. n. 47. pag. 39.
Recurſus an ſuſpendat iuriſdictionem ſuperioris, c. 6. n. 69. pag. 41.
Recurſu interpoſito ſi cauſa reſtituitur qualiter procedatur, c. 6. n. 56. p. 40.
Recuſantes recipere monetã currentem an poſsint compelli. c. 15. n. 61. p. 101.
Rectores, & Vicarij in Catalonia recipiũt quęlibet inſtrumẽta, c. 5. n. 75. p. 33
Rectores prædicti quo iure recipiant inſtrumenta. c. 5. n. 76. pag. 33.
Refectio in duello quando, & quomodo fienda, c. 28. n. 34. pag. 176.
Regalia abſolutè, quę dicatur, c. 1. n. 1. p. 1.
Regalia quare ſic appellata, c. 1. n. 2. p. 1.
Regaliæ ſunt, quæ Regis proprie dicuntur, c. 1. n 3. pag. 1.
Regaliæ qua ex cauſa competant Regi, c. 1. n. 4 pag. 1.
Regaliæ ad honorem Regis ſunt conſtitutæ, c. 1. n. 5. pag. 1.
Regaliæ quare ſic appelletur ex mente aliquorum, c. 1. n. 6. pag. 1.
Regaliæ competunt ratione ſupremæ poteſtatis, c. 1. n. 7. pag. 2.
Regaliæ non ſunt quæ Regi competunt non vt Regi, c. 1. n. 8. pag. 2.
Regalia an ſit omne ius Regis reſeruatum, c. 1. n. 9. pag. 2.
Regalię an ſint iura redditus Regis, c. 1. n. 10. pag. 2.
Regalię quo modo inducantur, c. 1. n. 11. pag. 2.

Rega-

Regaliæ in Catalonia qualiter fiant.c.1. n.12.pag.2.
Regalias exercet in Catalonia Locumtenens Generalis,c.1.n.13.pag.2.
Regaliç an cēſeātur datę in generali cōceſsione,c.1.n.20.p.3.& c.2. n.9.p.4.
Regaliæ quot ſint,c.2.n.1.pag.3.
Regaliæ,an ſic nominentur, vel Regalia,c.2.n.2.pag.3.
Regaliæ appellatio proprior eſt, cap.2. n.3.pag.3.
Regaliæ ſolent dici ad inſtar bonorum, c.2.n.4.pag.4.
Regaliæ quot modis competant Regi, c.2.n.6.pag.4.
Regaliæ iuris cōmunis,& Cataloniæ ex quo dicātur,c.2.n.7.& p.4.&n.22.p.5
Regaliæ ius exercet Rex in Eccleſiaſticas perſonas, c.2.n.8. pag.4.
Regaliæ quot modis adquirantur,cap.2. n.10.pag.4.
Regaliæ conceſsibiles an ſint præſcriptibiles,c.2.n.11.pag.4.
Regaliæ quare ſint conceſsibiles,cap.2. n.13.pag.4.
Regaliæ verius diuiduntur in maiores, & minores,c.2.n.14.pag.4.
Regaliæ maiores quę dicantur,c.2.n.15. pag.4.& n.19.pag.4.
Regalię demōſtrant Regē,c.2.n.16.p.4.
Regaliæ magis conſiſtunt in poteſtate quam in patrimonio,c.2.n.17.pag.4.
Regaliæ minores conſiſtunt in perceptione fructuum,c.2.n.18.pag.4.
Regaliæ minores quæ dicantur, cap. 2. n.19.pag.4.
Regalię minores referūtur,c.2.n.20.p.5
Regaliæ ex qua cauſa competunt Regi, c.2.n.29.pag.5.
Regaliæ de iure Cataloniæ referuntur, c.2.n.23.pag.6.
Regaliatum conceſsio facta a Rege an poſsit reuocari,c.2.n.24 pag.6.
Regaliæ quomodo adquirantur, cap. 2. n.24.in fine pag.6.
Regalia conuocandi Curias eſt præſtantior in Catalonia,c.4.n.1.pag.20.
Regalia conuocandi Curias quare præſtantior in Catalonia,c.4.n.2.pag.20
Regalia conuocandi Curias eſt affixa oſsibus Regis,c.4.n.19.pag.23.
Regalis dignitas eſt honorifica, cap.5. n.5.pag.27.
Regalia creādi Milites & Ciues honoratos an poſsit cōmunicari,c.4.n.44.p.30.
Regalia aquarum an ſit communicabilis,c.8.n.60.pag.55.
Regalia ſuccedendi in bonis vacantibus an ſit conceſsibilis,c.9.n.38.pag.61.
Regalia ſuccedendi in bonis vacantibus an ſit præſcriptibilis, c.9.n.39. p.61.
Regalia bonorum vacantium quando cenſeatur data,c.9.n.40.pag.61.
Regalia eſt venia ætatis concedere,c.10. n.24.pag.67.
Regalia ſuprema quid operetur,cap.11. n.52.pag.74.& n.60.pag.74.
Regalia cognoſcendi de cauſis clericorum in quo fundetur,c.11.n.53.p.74.
Regalia ſoni emiſsi eſt de ſuperioribus coronæ Regiæ,c.12.n.3.pag.77.
Regalia ſoni emiſsi quādo habuerit initium,c.2.n.4.pag.77.
Regalia ſoni emittitur pro delictis in vijs publicis,c.12.n.25.pag.79.
Regalia inſtaurandi cauſas videtur ſuperflua,c.13.n.30.pag.89.
Regalia fabricandi monetam,c.15.n.17. pag.97.
Regalia fabricandi monetam in quo cōſiſtat,c.15.n.18. pag.97.
Regalia Theſaurarum, & minarum diuiditur c.16.n.5.& 6.pag.103.
Regalia metallorum in quibus conſiſtat, c.16.n.16.pag.204.
Regalia eſt ſuccedere fiſcum in bonis abblatis ab indigno,c.17.n.14.pag.112.
Regalia auferendi bona tanquam ab indignis quid contineat,cap. 17. n. 67. pag.116.& n.81.pag.117.
Regalia eſt ſuccedere in bonis delinquentium,c.18.n.1.pag.122.
Regalia ſuccedēdi in bonis delinquētiū cōpetebat Populo Romano, c.18.n.2. pag.122.
Regalia prædicta a quo tempore pertineat

Digitized by Google

Regalia ſuccedendi delinquentibus vbi tractetur,c,18,n.4.pag.122.
Regaliæ ius ſuccedendi in bonis delinquentium in quo conſiſtat,c,18.n.5.& pag.122.n.66.pag.126.
Regalia ſuccendi in bonis delinquentium quid ſit,c.18.n.6.pag 122.
Regalia ſuccedēdi in bonis dãpnatorũ, an poſsit cõmunicari,c.18.n.65.p.126
Regalia Angariarum,& Parangariarum vbi tractetur.c.19.n.7.pag.122.
Regalia Parangariarum in quo, conſiſtat.c 19.n.8.pag.123.
Regalia Angariarũ, & Parangariarũ an locũ habeat inCatalonia,c.19 n.9.p.123
Regalia Angariarum extenditur ad curſum pubblicum,c.19.n.17.pag.123
Regalia Angariarum & Parangariarũ an communicetur,c.19.n.19.pag.123.
Regalia Angariarum, & Parangariarũ, quomodo adquiratur.c.19.n.20.p 123
Regalię quando dicantur conceſſę,c.19. n.41.pag.125.
Regaliæ perquę verba dicantur conceſſæ,c.19.num.42.pag.125.
Regalia eſt concedere pondera.& menſuras,c.20,n.5.pag.134.
Regalia eſt taxare pondera , & menſuras,c.20.n.6.pag.134.
Regalia cõcedendi ſaluaguardiam non eſt conceſsibilis,c.21.n.24.pag.139.
Regalia ſaluaguardiæ eſt affixa oſsibus Regis,c.21.n.77.pag.143.
Regaliæ qualiter prouidendę,c.21.n.78. pag.143.
Regalia eſt infames ad honores reſtituere,c.23.n.3.pag.150.
Regalia reſtituendi ad honores in quo conſiſtat.c.23.n.4.pag.150.
Regalia eſt concedere moratorias, c.20. n.1.pag.154.
Regalia concedendi moratoriam in quo conſiſtat,c.24.n.6.pag 155.
Regalia euocandi cauſas in quo conſiſtat.c.25.n.3.pag.160.
Regalia euocandi cauſas propter connexitatem refertur, c.26.n.1. p.167.
Regalia declarandi repręſalias eſt conceſsibilis,c.p.27.num.33.pag.172.
Regalia Bataię quomodo tractetur,c.28. n.9.pag.175.
Regalia vſatici Bataia hodie non poteſt practicari,c.28.n.42.pag.177.
Regalia indicendi bellum : eſt de ſuperioribus,c.28.n.44.pag.177.
Regalia indicendi bellum non eſt conceſsibilis,c.28.n.45.pag.177.
Regalia vſatici ſi quis in Curia declaratur,c.29.n.1.pag.180.
Regalia vſatici ſi quis in Curia non eſt conceſsibilis,c.29.n.4.pag.180.
Regalia ex vſatico ſimili modo, cap.30. n.1.pag.183.
Regalia ex vſatico ſimili modo in quo conſiſtat cap.26.& 30.n.2.pag.183.
Regalia pro pace rupta qualiter declaretur cap.30. num.42.
Regalia vſatici ſimili modo qualiter practicabatur,c.39.n.48.
Regalia vſatici ex magnatibus in quo conſiſtat,c.31.n.2.pag.188.
Regalia vſatici ex magnatibus quando locum habeat, c.31.n.3.pag.188.
Regalia ius ex vſatico ex magnatibus ad quid teneatur,c.31.n.4.pag.188.
Regalia obſidendi caſtra an eſſet de ſuperioribus,c.31.n.8.pag.188.
Regalia ex magnatibus non habet locũ cõtra Eccleſiaſticos,c.31.n.10.p.188
Regalia patium,& treuguarum an competat Batoni,c.31.n.32.pag.189.
Regalię ius eſt cognoſcere de militibus, c.31.n.41.pag.190.& n.51.pag.191.
Regalia cognoſcendi de militibus an poſsit præſcribi,c.31.n.56.pag.191.
Regalię iure recuperat fiſcus ſua debita. c.32.n.1.pag.195.
Regalia exequendi debita fiſcalia in quo conſiſtat,c.32.n.11.pag.195.
Regalia fiſcalis eſt exequi riguroſe ſua credita,c.32.n.37.pag.197.
Regalia non tranſmititur ex generali conceſsione,c.32.n.39.pag.197.
Regalia iura quando competant tertio, c.32.n.45.pag.198.
Regalia exequendi tanquam bona fiſcalia an

lia an poſsit concedi,c.32.n.56.p.198.
Regalia eſt ædificare in loco publico, c.33.n.1.pag.200.
Regalia ædificandi caſtra in quo conſiſtat,c.33.n 16.pag.201.
Regalia operũ pubblicorum in quo cõſiſtat,c.33.n.47.p.203.& n. 66.p.205.
Regaliæ quare non ſeparentur a Rege, c.35.n.8.pag.217.
Regalia eſt aſsignare præcedentiam officialibus,c.35.n.105.pag.223.
Regaliæ Cataloniæ ex quibus Iuribus emanarunt,c.36.n.1.pag.235.
Regalia vſatici Iuditium in Curia datum qualiter concipiatur, c.36.n.36.p.238.
Regalia prædicta quæ requirat, c. 36. n.37.pag.238.n.8.pag.240.
Regalia prędicta quando locum habeat, c.36.n.38.pag.238.
Regalia prędicta an pręiudicet nõ habẽtibus intereſſe in cauſa,c.36.n.42.p.238
Regalia vſatici idditium in Curia datũ habeat locum vbi pro obſeruantia ſentẽtia adeſt pœna,c.36.n.44.p.238.
Regalia prædicta, au habeat locũ in interlocutoria.c.36.n.45.pag.238.
Regalia vſatici Iudiciũ in Curia habeat locũ in Audientia Gubernatoris procedentis Viceregia,c.36.n.46.p.238.
Regalia vſatici Iudicium in Curia in quo diferat a cæteris,c.36.n.49.pag.239.
Regalia prædicta quando tendat ad perſonas,c.36.n.50.51.pag.239.
Regalia prædicta an locum habeat in interdicto interim,c.36.n.57.p.239.
Regalia vſatici iudi. in Curia an ſit conceſsibilis,vel præſcriptibilis, cap. 36. n.62.pag.239.
Regalia capiendi bona a contrahentibus inceſtas nuptias in quo conſiſtat.c.37. n.1.pag.241.
Regalia contrahendi inceſtas nuptias quãdo locum habeat,c.37.n.26.p.249
Regalia vſatici authoritate & rogatu quãdo locũ habeat.c.38.n.1.& 3.p.245
Regalia prędicta quę requirat,c.38.n.21. pag.246.
Regalia authoritate & rogatu qualiter practicetur contra violantes pacem, c.38.n.32.pag.246.
Regalia prædicta an locum habeat in venientibus ad Reginã,c.38.n.54.p.248
Regalia vſatici authori. & rogatu qualiter fiat.c.38.n.55.pag.248.
Regaliæ olim faciliter prouidebantur, c.38.n.56.pag.248.
Regaliæ olim qualiter prouidebantur, c.38.n.57.pag.248.
Regalia pro quibus officialibus declaretur,c.38.n.59.pag.248.
Regalia authoritate & rogatu eſt de ſuperioribus,c.38.n.66.pag.249.
Regalia ex vſatico *Princeps Namque* refertur,c.39.n.1.pag.253.
Regalia vſatici *Princeps Namque*, eſt de ſuperioribus.c.39.n.8.pag.253.
Regalia ſuperior qualiter penes Regem reſidear,c.39.n.60.pag.257.
Regaliæ ſunt viæ pubblicæ,cap.40.n.1. pag.274.
Regaliæ viæ quare dicantur, c.40. n.8. pag.275.
Regaliæ viæ quæ ſint,c.40.n.10.p.275.
Regalia viarum vnde dicta, c. 49. n.11. pag.275.
Regalia ex vſatico Camini quando locum habeat.c.40.n.13.pag.275.
Regalia vſatici Camini non eſt allegãda coram Barone,c.40.n.23.pag.276.
Regaliæ viæ quę dicuntur,cap.40.n.37. pag.276.
Regalia vſatici Camini & ſtratæ in quo conſiſtat,c.40.n.60.pag.278.
Regalia vſatici Camini qualiter practicetur,& in quibus caſibus.c.40.n.64. pag.278.
Regalię ius cui competat,c.41.n.11.p.283
Regalia non cenſetur abdicata a Rege. c.41.n.15.pag.283.
Regaliæ ius, interpretari Regia priuilegia,c.41.n.23.pag.284.
Regalia interpretandi priuilegia poteſt communicari,c.41.n.41.pag.286.
Regalia nundinarum in quo conſiſtat. c.42.n.9.pag.288.
Regalia nundinarum an ſit de ſuperioribus,c.42.n.14.pag.288.
Re-

Regalia nundinarum eſt præſcriptibilis c.42.n.19.pag.288.
Regaliarum prima Regula traditur,c.43 n.1.pag.294.
Regaliæ aliæ ſunt conceſsibiles, aliæ non,c.43.n.3.pag.294.
Regaliæ propter earum granditatem dicuntur ſanctæ, c.43. n.10.pag.195.
Regaliæ quibus verbis cenceantur datæ, c.43.n.23.pag.296. & n.41. pag.297.
Regaliæ quando dicantur conceſſæ ex extentione verborũ,c.43.n.24.p.296
Regaliæ an cenſeãtur datæ cumulatiuè, aut priuatiuè,c.43.n.26.pag.296.
Regaliæ quomodo concedantur, c. 43. n.37.pag.297.
Regaliæ expreſsè cenſeãtur cõceſſa non aliæ,c.43.n.38,pag.297.
Regaliæ interpretatio extrictè fienda, c.43.n.39. pag.297.
Regaliæ conceſsio cum clauſula generali quid operetur, c.43.n.40.pag.297.
Regaliarum quot ſint ſpecies,c.43.n.42 dag.297.
Regalias ſupremas, an poſsit Rex à ſe abdicare, c.43.n.43.pag.297.
Regaliæ acquiruntur præſcriptione, c.43.n.45.pag.298. & n.102.pag.300.
Regaliæ,quæ non poſſunt communicari c.47.à n.64.vſque ad 84.pag.299.
Regaliæ,quæ poſſunt communicari,c.43 n.84.cum ſequentibus,pag.297.
Regaliarum conceſsio regulatur ex tenore priuilegij, c.43. n.101 pag.300.
Regaliæ an præſcribantur,& quomodo, c.43.n.131. pag.303.
Regaliæ quando cenceãtur reſeruatæ, c.43.n.137. pag.303.
Regaliæ non comprehenduntur ſub Conſtitutionibus.c.44.n.39.pag.310
Regalia remittendi delicta in quo conſiſtat.c.45. n.10.pag.312.
Regaliæ ius eſt compellere aliquem ad vendendum. c.46.n.7.pag.317.
Regaliæ hoſpitij competit Regi, c.47. n.1.pag.320.
Regalia alienãdi bona ſubiecta fideicõmiſſo eſt propia in Regno Caſtellæ, c.49. n.1. pag.326.
Regalia alienandi bona à quibus tractetur.c.49.n.2.pag.326.
Regalia prędicta quando locum habeat, c.49.n.3. pag.326.
Regalia eſt habere cortinam, c. 50. n.1. pag.326.
Regalia habendi cortinam in quo conſiſtat. c.50.n.4. pag.326.
Regalia eſt defferre currum cum ſex equitibus cum duobus aurigis diſcoopertis,c.50.n.5.pag.326.
Regalia ſuprema eſt afixa oſsibus Reges, c.50.n.6.pag.327.
Regalia quas habet Rex,vt Comes Barcinone quot ſint,c.28.n.1.pag.274.
Regaliam perhorreſcentiæ non poteſt Rex a ſe abdicare, c.6. n.51. pag.39. & n.57. pag.40.
Regalia eſt ius imponendi vectigalia, c.7.n.12. pag.44.
Reges Hiſpaniæ procedentes cõtra Clericos procedunt ex iura Canonico, c.6.n.45.pag.39.
Reges Hiſpaniæ, an cognoſcant de opreſsione Clericorum, cap.6.n. 44. pag.38.& n.46. pag.79.
Regis cor præſumitur eſſe in manu domini, c.6.n.2. pag.35.
Regis cura ad quid debeat attendere, c.6.n.6.pag.35.
Regis plura referuntur ſub nomine, *Princeps, & Principis*
Regis patrimonium in quo conſiſtat, c. 43 n.165. pag.305.
Reges Comites Barcinone valde proſpexerunt Eccleſiæ. c.35. n.204.p.233.
Regis Hiſpaniæ omnia prouident officia,c.31.n.23. pag.218.
Reges Hiſpaniæ omnem habent iuriſdictionem,c.35.n.22.pag.218.
Reges capiebant partem in piſcatione fluminum.c.8.n.51.pag.54.
Reges Aragonũ capiebant pecuniã pro licentia impoſitionum,c.7.n.34.p.46.
Reges Aragonum cognoſcere de opreſſione Clericorum aprobauit Curia Romana,c.6.n. 49.pag.39.

Regia iura non tranſeunt ad Regem,ſed ei aderent, c.43.n.15.pag.295.
Regia iura qualiter acquirantur, c.43. n.14.pag.295.
Regia ſuprema poteſtas quid operetur, c.13.n.52.pag.91.
Regi pertinet punire,& honorare ſubditos,c.5.n.4.pag.27.
Regis poteſtas magna eſt. cap.5. num.1. pag.27.
Regis poteſtatis plenitudo quid operetur,c.45.n.43.pag.315.
Regina an poſsit conuocare vſaticum *Princeps Namque*, c.39.n.54. pag.256.
Regina an poſsit creare milites.c.5.n.30 pag.29.
Regina qualiter celebrauit Curias, c.4. n.23.cum ſequentibus,pag.22.
Relata in hoc opere grauiſsimos Autores habẽt, c.4.n.5. pag.20.
Religioſus ad quem poſsit recurrere, c.6.n.70.pag.41.
Religioſus requiritur capax tẽpore quo ei defertur hæreditas, cap.22. n.83. pag.148.
Relegioſi quando poſsint recurrere, c.6. n.65. pag.41.
Religioſus profeſſus habetur pro mortuo,c.22.n.70.pag.148.
Religioſus an appellare poſsit à correctione morum. c.6.n.66.pag.41.
Religloſus in profeſsione cõtrahit cum Monaſterio, c.31.n.69. pag.192.
Religioſus non poteſt recurrere ad Iudicem laicum, c.6.n.72.pag.41.
Religioſus quando remaneat obligatus Regulæ, c.71.n.70.pag.192.
Remedio ordinario extante ceſſat extraordinarium, c.13.n.31. pag.89.
Remedia magna non dantur pro minimis damnis, c.27.n.32. pag 172.
Remiſsio partis metallorum inuentorum quando dicatur remiſſa à Rege, c.16.n.27.pag.105.
Remiſsio delinquentis quid operetur, c.23.n.37. pag.152.
Remiſsio delinquentis qualiter in Catalonia fiat,c.23 n.40.pag.152.
Remiſsio pœnarum,quæ facit Regaliam de quibus pœnis loquatur,cap.45.n.2. pag.312.
Remiſsio debet fieri ab habente ſummã poteſtatem,c.45.n.6.pag.312.
Remiſsio eſt effectus ſummæ poteſtatis. c.45.n.7.pag 312.
Remiſsionis cauſa, quæ ſit, cap.45. n.8. pag.312.
Remittere delicta cui liceat. c.45. n.9. pag. 312.
Remiſsio quando comprehendat partis intereſſe,c.45.n.19.pag.313.
Remiſsio quando valeat , cap.41. n.26. pag.314.
Remiſsio an valeat ſi omnia delicta non ſint expreſſa,c 45.n.27.pag.314.
Remiſsio quando credatur ſurreptitia, c.45.n.28.pag.314.
Remiſsio regulatur ad ſpecificata, c.45. n.31. pag.314.
Remiſsio generalis an comprehendat in cogitata, c.45.n.34.pag.314.
Remiſsio generalis , an comprehendat incognita,c.45.n.33.pag.314.
Remiſsio operatum perquæ verba inducatur, c.19.n.40.pag .132.
Remiſsio vt ſit valida , quæ requirat c.45.n.35. pag.314.
Remiſsio an fieri poſsit extante Rege, extra Catalonia,c.45.n.36. pag.314.
Remiſsio an fiat per Locumtenentem non ſatisfacta parte, c.45.n.37.p.314.
Remiſsio in vim Regaliæ habet præſũptionem pro ſe, c.45.n.38.pag.314.
Remiſsionem eſſe ſurreptitiã an Fiſcus probare teneatur,c.45.n.39,p.314.
Remiſsiones an fieri poſsint extante Conſtitutione com inſtigãt.c.45.n.41 pag.314.
Remittere delictum an poſsit habens merum Imperium, c.45.n.55. p.315.
Remittere an poſsit Iudex mulctas.c.34 n.71,pag.212.
Remitti an poſsit habens inſtantiam, c.45.n.13. cum ſequen. pag.313.
Remoueri Officiales quando poſsint. c.35. n.66. pag.221.

Renuntians

Renuntians mutatoriæ, an poſsit iterum obtinere, c.24.n.35.in fine, pag.156.

Repreſalias indicere cui liceat, c.27.n.1. pag.170.

Repreſalias imponere eſt Regalia, c.27. n.2.pag.170.

Repreſalia nomen eſt barbatum, c.27. n.3.pag.170.

Repreſalia pignoratio nominatur, c.27. n.4.pag.170.

Repreſaliarum vſus an ſit licitus. c.27. n.6. pag.170.

Repreſaliæ an ſint permiſſæ, c.27. n.8. pag.170.

Repreſaliæ non ſunt concedendæ faciliter, c.27.n.10. pag.170.

Repreſaliæ magnum ſolent afferre dãnum, c.27.n.11.pag.171.

Repræſaliæ non ſunt res nouæ, cap.27. n.13.pag.171.

Repreſaliæ vnde traxerint originem, c.27.n.14.pag.171.

Repreſaliarum introductio quare, c.27. n.15.pag.171.

Repreſaliæ an ſint de Regalijs, cap.27. n.17.pag.171.

Repreſaliarum declaratio, quæ requirat, c.27.n.19. pag.171. & n.25.pag.172.

Repreſaliæ poteſt imponere ille, qui bellum.c.27. n.2.pag.170.

Repreſaliæ quare prouideantur, cap.27. n.26. pag.172.

Repreſaliæ ex iuſta cauſa debent cõcedi non alios, c.27.n.19.pag.171.& n.28. pag.172.

Repreſaliæ non dãtur pro modico damno, c.27.n.35. pag.172.

Repreſalias ſolet prouidere Vincatius Barcinone, c.27.n.34.pag.172.

Repreſalias aponendi ius adquiritur ex inmemoriali, c.27.n.35.pag.172.

Repreſaliæ antequam aponantur quid requirant. c.27.n.29.pag.172.

Repreſaliæ qua forma aponantur, c.27. n.40. pag.172.

Repreſalia per Iudicem ſecularem, an aponantur in bonis Clericorum, c.27. n.43. & 45.pag.173.

Repreſalias ad cuius inſtantiam ſint prouidendæ, c.27.n.46.pag.173.

Repreſalias an poſsit imponere Baro. c.27. n.47. pag.173.

Reptameorum antiquitus, quæ requirebat, c.28.n.16.pag.175.

Reptamentum quando erat licitum, c.28 n.24.pag.176.

Reptamentum qualiter fiebat, c.28.n.28 pag.176.

Reptamentum quando admittebatur, c.28.n.29. pag.176.

Reptamentum quãdo erat nullum, c.28. n.26. pag.176.

Reptamenti forma qualiter fiebat, c.28. n.23. pag.176.

Reptator moriens in bello quid, cap.28. n.27. pag.176.

Reptator ante reptamentum quid tenebatur facere, c.28.n.25.pag.176.

Reptatus quid tenebatur facere, c.28. n.30.pag.176.

Repudiare hæreditatem, an quis poſsit in præiudicium Fiſci.c.17.n.72.p.117

Requiſita vt bona auferãtur à cõtrahẽtibus inceſtas nuptias, c.37.n.18.p.142

Reſcriptum ad quid introductum, c.41. n.3.pag.282.

Reſpõdetur Doctiſsimo Antonino Diana.c.11.n.11.pag.70.

Reſeruata ſemper cenſetur libertas, c.3. n.53.pag.12.

Reſiſtentia factæ Officiali qualiter puniatur, c.18.n.49. pag.126.

Reſiſtentia quando dicatur facta, c.18. n.76. pag.127.

Reſtitutio in integrum reportat rem in primeuo ſtatu, c.13.n.31.pag.89.

Reſtitutio ex clauſula generali, quid importet.c.13.n.33.pag.89.

Reſtitutio fit cum cauſæ cognitione, c.13.n.34. pag.89.

Reſtitutio quando detur, cap.13. n.55. pag.92.

Reſtitutio Iuſtitiæ, an retrotrahatur, c.22.n.87. pag.149.

Reſtitutio ex cauſa meræ gratiæ non retratrohitur, c.22.n.88.pag.149.

Digitized by Google

Reſtitutio generalis quid operetur in ſententiam paſsis, c.23.n.13. p.151.
Reſtitutio quando ſtricta, vel ampla iudicetur, c.23.n.18.pag.151.
Reſtitutio Principis quando dicatur ad omnia, c.23.n.20.pag.151.
Reſtitutio ad honores qualiter fiat, c.23. n.41. pag.152.
Reſtitutus quid adquitat per reſcriptũ, c.23.n.54. pag.153.
Reſtitutus, an debeat habere ſcientiam reſtitutionis, c.23.n.42.pag.152.
Reuocatio Officialis qualiter fienda, c.35 n.139.cum ſequen.pag.227.
Reuocationem primi teſtamenti prohibens quid operetur, c.17.n.66.p.116.
Reuocari, an poſsit priuilegium habẽdi nundinas, c.42.n.38.pag.190.
Reuocatio viatici *Princeps Namque*, qualiter iudicetur, c 39.n.56.& 59.p.256.
Rex deſineret eſſe Rex, ſi à ſe abdicaret recurſum oppreſſorum, c.6.n.30. p.37.
Rex qualiter concurrat cum Curijs, c.4. n.40.pag.25.
Rex in Curijs dicitur eſſe ſupra ſe, c.4. n.42. pag.25.
Rex non connumeratur cum Republica c.5.n.9.pag. 27.
Rex diuerſificat gentes, & quo modo, c. 5. n.11. pag.27.
Rex Criſtianiſsimus quando creauit nouem Comites, nouem Vicecomites, nouem Nobiles, nouem Vatuaſſores in Catalonia, c.5.n.22.pag.28.& 33.
Rex facit hominem peditum militem, c.5.n.29.pag.29.
Rex an poſsit facere militem vaſſallum Baronis, c.5.n.32.pag.29.
Rex interpretatur ſua priuilegia, cap.5. n.50. pag.30.
Rex contempnendo res Eccleſiaſticas male lucratur ſuas. c.35. n.203. p.233.
Rex exiſtẽt extra Principatum tenetur ſuccurrere opreſis, c.13.n.42.pag.90
Rex reuocauit ocupationes tẽporalitatũ factas per ſuos Officiales, c.35. n.183. pag.232.
Rex non dedit maiorem poteſtatem ea, quam ſibi reſeruauit, c.5.n.55.pag.31.
Rex non præſumitur voluiſſe reſtringere ſuam poteſtatem, c.5.n.57.pag.31.
Rex videtur locaſſe operas ſuas vaſſallis c.6.n.5. pag.35.
Rex ex Regalia perhorreſcentiæ agit contra Clericos, c.6.n.34.pag.38.
Rex qualiter debeat procedere, ſi Clerici ad eum recurrant, c.6.n.36.pag.38.
Rex cognoſcit de Clericis, Epiſcopis negligentibus, c.6.n.38.pag.38.
Rex in cauſis recurſus Clericorum de quibus cognoſcat, c.6.n.48.pag.39.
Rex non poteſt facere alium Regẽ. c.6. n.58. pag.40.
Rex admittens recurſum, non eximit vaſſallum a iuriſdictione Baronis, c.6. n.59.pag.40.
Rex in quibus manifeſtauit ſuam poteſtatem, c.6.n.60. pag.40.
Rex imponendo vectigalia, quid præcauere debeat, c.7.n.19.pag.43.
Rex in Catalonia, an poſsit imponere vectigalia, c.7. n.20. pag.43.
Rex tenetur pacta ſeruare, cap.35.n.155. pag. 228.
Rex conceſsit Vniuerſitatibus habere arcam communem, c.7.n.30.p.43.
Rex ex quibus vectigalibus nõ teneatur dare Vniuerſitatibus, c.7.n.32.p.44.
Rex Ferdinãdus cœpit retinere partem vectigalium, c.7.n.35.pag.44.
Rex poteſt communicare Regaliam imponendi vectigalia, c.7.n.6.pag.47.
Rex lucratur omnia vectigalia impoſita ſine licentia, c.7.n.62. pag.48.
Rex qualiter procedat cõtra clericos turbãtes ſuã iuriſdictionẽ, c.11.n.15.p.71.
Rex qualiter procedat cõtra delegatos Apoſtolicos, c.11.n.16. p.71. & n.62. p.ag.74. & n.66. pag.75.
Rex in Catalonia cognoſcit de bonis temporalibus Clericorum, c.11.n.40. pag.73. & c.22.n.20.pag.145.
Rex procedit contra Eccleſiaſticos abutẽtes ſua iuriſdictione, c.11.n.47.p.73.
Rex cognoſcit de cauſis exemptorum, c.11.n.49.pag.73.

Rex ſolus poteſt concedere veniam ætatis, c.10.n.6.pag.66.

Rex cognoſcit inter Eccleſiaſticos ſi adſit timor armorum,c.11.n.57.pag.74.

Rex in quibus caſibus cognoſcat de bonis Clericorum, c.11.n.59.pag.74.

Rex ex ſuprema Regalia debet oppreſſos liberare, c.11.n.65.pag.74.

Rex non præiudicat in rebus magnis, c.13.n.25. pag.88.

Rex an præiudicet concedendo inſtauratoriam. c.13.n.27 pag.88.

Rex Hiſpaniæ eſt Protector Sanctæ Inquiſitionis, c.18.n.34.pag.125.

Rex nominat Receptores Inquiſitionũ, c.18.n.35 pag.125.

Rex iudicat de ſua neceſsitate,c.19.n.15 pag.131.

Rex tenetur habere vaſſallos in pace, c.20.n.1. pag.134.

Rex non poteſt denegare ſuam protectionem,c.21.n.25.pag.140.

Rex non poteſt eſſe ſimul, & deſinere eſſe Rex,c.21. n.26.pag.140.

Rex procedit contra Clericos rumpentes ſaluaguardiam,c.21.n.82,p.143.

Rex quando dicatur cogitaſſe de omnibus defectibus, c.22.n.54. pag.147.

Rex an poſsit legitimare Religioſum profeſſum,c.22.n.69.pag.148.

Rex debet conſulere Romanum Pontificem circa bullas, c.35.n.195.pag.233.

Rex an poſsit retardare executionem bullarum, c.35,n.203. cum ſequentibus pag.233.

Rex in Catalonia à ſe abdicauit liberam facultatem creandi Officiales,cap.35. n.151.pag.229.

Rex non poteſt recedere à contractu per eum celebrato, c.35.n.151. p 228.

Rex non poteſt ius quæſitum auferre, c.22.n.83.pag.148.

Rex tenetur ſeruare leges Caſtellæ,c.35. n.155.pag.228.

Rex ſolus poteſt inhabilem reddere habilem,c.23.n.11.pag.151.

Rex an poſsit comunicare Regaliã reſtituendi ad honores,c.23. n.12. p.151.

Rex tenetur obſeruare Conſtitutiones, c.35. n.152. pag.228.

Rex promouens aliquem quando dicatur diſpenſare,c.23.n.32.pag.152.

Rex ignorans defectum non cenſetur diſpenſaſſe,c.23.n.33.pag.152.

Rex qualiter faciat remiſsiones in Catalonia,c.23.n.38.pag. 152.

Rex an poſsit ex cauſa differre ſolutionem debiti, c.24.n.5.pag.155.

Rex poteſt dare iuriſdictionem ſicut voluerit, c.25.n.48.pag.163.

Rex tenetur ſeruare ſuos contractus, c.35.n.153. pag.128.

Rex an poſsit facere pragmaticas in Catalonia,c.25.n.51.pag.164.

Rex in Curijs non poteſt à ſe abdicare recurſum opreſsionis.c.25.n.65.p.165

Rex debet præcauere ſcandalis,cap.27. n.12. pag.171.

Rex cõpellit facere, & mendam opreſſis,c.29.n.5.pag.180.

Rex tenetur iuſtitiam facere, c.29.n.6. pag. 180.

Rex an poſsit pacto ſe obligare de non faciendo opera publica. cap.33. n.69. pag. 205.

Rex in terris quodammodo aſsimilatur Deo.c.35.n.2. pag.216.

Rex omnes præcellit, cap.35. num.3. pag.216.

Rex quid proſpicere debeat dando officia, c.35.n.25.pag.218.

Rex grauatur in concientia male eligendo, c.35.n.26. pag.218.

Rex male agens ſubeſt iræ Dei, c.35. n.27.pag. 218.

Rex delinquit non eligendo bene,c.35. n.28. pag.218.

Rex præſumitur elegiſſe meliores, c.35. n.40. pag.219.

Rex quando debeat remouere Iudices, c.35.n.78.pag. 221.

Rex Alfonſus qualiter proceſsit aduerſus contradicentes Conſtitutionibus, c.36.n.24. pag.237.

Rex ſolus cognoſcit de Regia contenta, c.36.n.34. pag.237.

Digitized by Google

Rex quando reuocauit conuocationem vſatici *Princeps Namque*, cap.39.n.51. pag.256. & n.55.pag.256.
Rex quando poſsit vti vſatico *Princeps Namque*, cap.39.n.7.pag.253.& n.89. pag.258.
Rex ſolum decernit ea,quæ ipſum tangunt. c.39.n.90. pag.259.
Rex an poſsit compellere Principatum ad redimendum ſeruitia cum interuentione pecuniæ,ex vſatico *Princeps Namque*.c.39.n.146.pag.262.
Rex nō poteſt a ſe abdicare iura Regia ſuprema,c.43.n.16.pag.295.
Rex ſe iugularet ſi a ſe abdicaret iura Regia,c.43.n.17.pag.295.
Rex quando concurrat cum vaſſallis in præſcriptione impoſitionem, c.43. n.30.pag.296.
Rex, & Vniuerſitates ſimul poſsident impoſitiones, c.43.n.144.pag.304.
Rex concurrit cum Baronibus in exercicio merij Imperij, cap. 43. n.183. pap.306.
Rex an poſsit deſunire vnita cum ſuo priuilegio, & quomodo, c.44. n.37. pag.310.
Rex abdicando à ſe liberam facultatem creandi Officiales non ſibi præiudicauit,c.35.n.161. pag 229.
Rex Ildefonſus proſpexit vaſſallis,c.35. n.188. pag. 232.
Rex debet anteponere intereſſe vaſſallorum ſuo proprio, c.35.n.168.p.230.
Rex qualiter remittat delicta extante inſtantia,c.45.n.13.p.313.
Rex an poſsit remittere ſine ſatisfactione damni,c.45.n.14.pag.313.
Rex an poſsit capere bona ex publica cauſa,c.45.n.23.pag.313.
Rex non debet eſſe facilis ad remittendum,c.45.n.29.pag.314.
Rex debet arcere delinquentes, c. 45. n.30. pag.314.
Rex debet præcauere remiſsiones extante parte, c.45. n.48. pag.315.
Rex remittendo poteſt peccare mortaliter,c.45.n.49.pag.315.
Rex quando poſsit cōpellere vaſſallos ad vendendum, c.46.n.5. pag.317.
Rex quid facere poſsit circa bona vaſſallorum, c.46. n.9.pag.317.
Rex in quibus caſibus poſsit libere diſpenſare, c.46.n.10.pag.317.
Rex eſt Iudex Clericorum data negligentia eorum, c.46. n.35.pag.319.
Rex an poſsit cōpellere vaſſallos ad hoſpitandū tēpore belli,c.47.n.15.p.321.
Rex ſolo verbo creat Doctores, cap.48. n.8.pag.324.
Rex qualiter creat Doctores, c.48.n.9. pag.325.
Rex an poſsit priuare Doctores gradu, c.48.n.10. pag.325.
Rex quid attendere debeat, c.35.n.170. pag.230.
Ripatica cuius ſit, c.8.n.39.pag.54.
Riuorū materia vbi tractetur,c.8. n.10. pag.52.
Riuorum aluai cuius ſint,c.8.n.38.p.54.
Riuus quid ſit,c.8.n.11.pag.52.
Riuus quid ſignificet, c.8. n.12. pag.52.
Riuus qualiter fiat, c.8.n.15. pag.52.
Riuus publicus, & priuatus in quibus differant, c.8.n.30. pag.53.
Romanus Pontifex ſcribendo Imperatori ſe ſubiacet Imperatoris animaduerſioni, c.11.n.70. pag.75.
Romani qualiter prouidebant eorum annonæ,c.46.n.23.pag.318.
SAles fiunt induſtria hominum, c.16. n.60. pag.108.
Salinæ quot ſint, c.16. n.61.pag.108.
Salinæ regulantur ſicut minæ metallorum,c.16.n.62.pag.108.
Salinarum pars an debeatur Regi, c.16. n.63. pag.108.
Salinæ non permittuntur ſine licentia Regis, c.16.n.64. pag.108.
Salis ius Barcinone certum, c.16. n.67. pag.109.
Salinæ quot ſpecies ſint, cap.16. n.58. pag.108.
Salinoſi montes ſunt in Catalonia,c.16. n.59.pag.108.
Saluaguardia eſt Regalia,c.21.n.1.p.138.

Saluaguardia à ſolo Rege conceditur, c.21. n.11. pag.139.
Saluaguardia quid ſit, c.21.n.2.pag.138. & n.11. pag.139.
Saluaguardia quibus nominibus appelletur, c.21.n.5.pag.138.
Saluaguardia in veteri teſtamento cognita, c.21.n.6.pag.138.
Saluaguardia à quo danda, cap.21. n.7. pag.138.
Saluaguardia quotuplex ſit, cap.21.n.8. pag.138.
Saluaguardiam an poſsit dare Vicarius, c.21.n.28.pag.9. & n.17. pag.139.
Saluaguardia in locis Baronum à quo danda, c.21.n.10. pag.139. & n.20. 21. & 23.pag.139.
Saluaguardiam in Catalonia quis concedat, c.21.n.13. pag.139.
Saluaguardiam concedunt Locumtenentes Generales, c.21. n.27.pag.140.
Saluaguardia qua forma concedatur, c.21.n.28.pag.140.& n.35.pag.140.
Saluaguardia non eximit vaſſallum à iuriſdictione Baronis, cap.21. n.32. pag.140.
Saluaguardia quid operetur, c.21. n.33. pag.140.
Saluaguardia conceditur Clericis, & Religioſis, c.21.n.34.pag.140.
Saluaguardia vt concedatur quid probandum, c.21.n.36. pag.140.
Saluaguardia quibus concedatur, c.21. n.37.pag.140.
Saluaguardia an ſit danda particularibus, c.21.n.38.p.140.& n.47.p.141.
Saluagurdia ad quid detur, cap.21.n.40. pag.141.
Saluaguardia data villæ de Pons, c.21. n.42.pag.141.
Saluaguardiam habens quid debeat facere, c.21.n.47.pag.141.
Saluaguardia eſt publicanda præcunijs, c.21. n.48. pag.141.
Saluaguardia quo tempore duret, c.21. n.49.pag.141.
Saluaguardiam frangens quando excuſetur, c.21.n.50.pag.141.
Saluaguardiæ ſignum quale ſit, cap. 21. n.55.pag.141.
Saluaguardiæ publicatio quãdo non neceſſaria, c.11.n.56.pag.141.
Saluaguardia, an ſit temporalis, vel perpetua, 1.21.n.60.pag.142.
Saluaguardia quando dicatur temporalis, c.21.n.61.pag.142.
Saluaguardia regulatur à cauſa conceſſionis, c.21.n.62 pag.142.
Saluaguardia vires capit à verbis, c.21. n.63 pag.142.
Saluaguardiæ quando dicatur contra factum, c.21.n.64. pag.142.
Saluaguardiam, an quis infringat per tertium, c.21.n.65.pag.142.
Saluaguardiam frangens à quo puniatur, c.21.n.66.pag.142.
Saluaguardiam frangentis pœnas, c.21. n.67. pag.142.
Saluaguardiam frangentis pœna de iure Cataloniæ, c.21.n.68.pag.142.
Saluaguardiam frangentis pœna eſt extraordinaria, c.21. n.69. pag.142.
Saluaguardia cui aſsimiletur in Catalonia, c.21.n.75. pag. 142.
Saluaguardia tenent eſt inſpiciendus, c.21.n.72. pag 143.
Saluaguardiam frangens debet poni in manu Regis, c.21.n.75.pag.143.
Saluaguardiam frangentes qualiter contra eos ſit procedendum, cap.21.n.76. pag.143.
Saluaguardia in quo differat à pace publica, c.21 n.17.pag. 139.
Salmantina Vniuerſitas quo tempore fuit creata, c.48.n.19.pag.325.
Sancti Ambroſij verba referuntur contra ambitionẽ mãdãdi, c.35.n.96.p.223.
Sanctorum nomen quid ſignificet in vſatico *Hoc quod iuris eſt Sanctorum*, c.43. n.7.pag.195.
Sanctorum nomen quãdo ſignificet Dei granditatem, c.143.n.8.pag.195.
Satisfactio parti læſæ valde attendenda, c.45.n.50. pag.325.
Satisfit doctiſsimo Antonino Diana, c.11.n.72.pag.75.

Secretarij, & Notarij, an ſint idem,c.5. n.69 pag.32.
Securitas *Regia* quos comprehendat, c.38.n.10.pag.245.
Securita venientiũ ad Curias procedit ex vſaticis,c.38.n.27.pag.246.
Securitas venientiũ ad Curias publicatur per ædictum, c.38.n.28.pag.246.
Securitas eundi, & redeundi qualiter computetur, c.38.n.29.pag.246.
Securitas viarum *Regalium* an comprehendat vias intra Ciuitates,& Villas, c.40.n.43.pag.277.
Securitas terrarum reſpicit publicum commodum, c.42.n.32.pag.290.
Seditioſus quis dicatur,c.31.n.81.p.193.
Senes non tenentur vſatico *Princeps Namque*, c.39.n.115.pag.260.
Senes ſunt inhabiles ad bellum,cap.39. n.116.pag.260.
Senectuti an poſsit dari certa Regula, c.39.n.118.pag.260.
Senex quis dicatur,c.39.n.117.pag.260.
Senex, & alij impediti qualiter ſeruire debeant, c.39.n.201.pag.271.
Sententia *Regiæ* Audiẽtiæ dicetur *Regia*. c.5.n.48.pag.30.
Sententia *Regia* circa Mercatores refertur,c.5.n.61.pag.31.
Sententia, an comprehendat bona ſita extra territorium, c.9.n.25.pag.60.
Sententia referuntur circa impoſitiones vectigalium,c.7.n.82.pag.49.
Sententia quod Clerici detentores bonorum vacantium ſubiacent Baiulo Generali, c.9.n.49.pag.62.
Sentẽtia in cauſa ciuili intra quod tempus fienda.c.13.n.12.pag.87.
Sententia continens iuris errorem eſt nulla, c.18.n.19.pag.123.
Sentẽtia nulla non tranſit in iudicatum, c.18.n.20. pag.123.
Sententia in cauſa appellationis in Iudicio Tabulæ quid importet, cap.23. n.28, pag.151.
Sententia quando profit non habenti ſcientiam illius. c.23.n.43.pag.152.
Sententia excommunicationis vbi publicetur,c.40.n.49.pag.277.
Sententiæ verbum quid ſignificet in vſatico Iudicium in Curia datum,c.36 n.17.pag.236.
Sententia in Curijs qualiter fieri debeat c.36.n.18.pag.236.
Sententia habilitatorum Curiarum qualiter fiat,c.36.n.27.pag.237.
Sentẽtia Iudicum grauaminum qualiter fiat,c.36.n.28. pag.237.
Sententia quando dicatur Iudicum Curiæ,c.36.n.30. pag.237.
Sẽtentia viſitatoris officialiũ *Regiorum* an ſit Iudiciũ Curiæ,c.36.n.31. p.237.
Sententia lata per Iudices nominatos à *Rege*,& Curia,an dicatur Iudicium in Curia datum,c.36.n.29.pag.237.
Sententia abſolutoria non indiget decreto executionis,c.23.n.44.pag.152
Sententia quando dicatur nullo, cap.18. n.19.circa medium,pag.123.
Sententia. an poſsit reuideri à *Rege* ex ſua *Regalia*,c.36.n.33.pag.237.
Sententiæ *Regiæ* Audiẽtia quare cõprehẽdantur ſub vſatico Iudicium in Curia data,c.36.n.36.pag.237.
Sententia lata contra Vniuerſitatem quando liget, c.36.n.40.pag.238.
Sententia declaratoria debet præcedere executionẽ pœnarũ, c.37.n.19.p.242.
Sententiarum criminalium verba referuntur,c.45,n.5.pag.312.
Sequeſtratio debet fieri Officio nobile, c.11.n.42. pag.73.
Sequeſtratio omnium bonorum quando locum habeat, c.18.n.69,pag.127.
Sequeſtratio,an ſit prohibita,c.18.n.70. pag.127. & n.74.pag.127.
Sequeſtratio iuriſdictionis male vtentis an locum habeat, c,18.n.73.pag.127.
Sequeſtrare an poſsit Rex bona Eccleſiaſtica,c.11.n.43.pag.73.
Serafini deciſioni reſpondetur, cap.43. n.117. pag.301.
Sermo generalis non comprehendit loquentem, c.39.n.97.pag.259.
Seruientes Regi ſunt ſub ſua protectione,c.21.n.41.pag.141.

Seruientes

Seruientes & ſtantes in Curia ſunt ſub protectione Regis,c.34.n.11.p.208.
Seruitij raxatio qualiter fienda, cap.39. n.299.pag.271.
Seruicium fœudatariorum qualiter taxatum,c.39.n.200,pag.271.
Seruiciū an poſsit redimi pecunia,c.39. n.144.& 145.pag.262.
Seruicium quod præſtatur a vaſſallis ex vſatico *Princeps Nāq*.c.39.n.143.p.261
Seruicio redempto cum pecunia quis teneatur cōtribuere.c.39.n.147.p.262
Scientia requiritur in Principe quando diſpenſat in defectu, c.23.n.34.p.152.
Sciētia an requiratur in præſcriptione, c.9.n.65.pag.64.
Scientia pœnæ an requiratur vt quis in eam incidat,c.39.n.40.pag.255.
Sciētia officialiū an ſuffiriat vt præſcribatur cōtra Regem.c.43.n.122.p.302.
Scientia qualis requiratur ad habilitandum aliquem,c.32.n.52.pag.153.
Selarium quid ſit,c.33.n.64.pag.204.
Solemnitates an requirantur vbi minor habens veniam ętatis contrahet,c.10. n.22.pag.67.
Solutio eſtipendiorū militibus per quē fienda,c.31.n.64.pag.192.
Solutio non habens diem certum ſtatim fienda,c.24.n.3.pag.154.
Sonū emiſsi materia vbi tractetur,c.12. n.1.pag.77.
Sonus emiſſus quid ſit,c.12.n.2.pag.77.
Soni emiſsi vſus frequēs,c.12.n.6.p.78.
Sonus per quos mittatur,c.12.n.7.p.78.
Sonus per quos publicetur c.12.n.8.p.78
Sonus emittitur per Vicarios intra ſuas Vicarias,c.12.n.9.pag.78.
Sonus vt declaretur quid conſtare debeat,c.12.n.9.pag.78.
Sonus an immittatur antequam declaretur,c.12.n.11.pag.78.
Sonus facit congregare populum, c.12. n.12.pag.78.
Sono emiſſo quid teneantur facere officiales,c.12.n.13.pag.78.
Sonus qualiter immittendus iuxta conſtitutiones,c.12.n.18.pag.78.
Sonus quando ſit immittendus, cap. 12. n.20.pag.79.
Sonus in quibus caſibus immittatur,c.12. n.23.pag.79.
Sonus de *Viaſos* in quibus caſibus immittatur,c.12.n.25.pag.79.
Sonus de *Viaſos* eſt ius caſtri, c.12.n.29. pag.79.
Sonus de *Viaſos* immittebatur cum corno,c.12.n.30.pag.79.
Sono emiſſo officiales an poſsint ingredi loca ſacta,c.12.n.31.pag.79.
Sono emiſſo liberè extrahuntur ab Eccleſia delinquentes.c.12.n.32.pag.79.
Sonum aſociantes an teneantur de male geſtis per conſorios,c.12.n.45.p.80
Sono emiſſo an teneātur homines exire à Vicaria,c.12.n.47.pag.80.
Sonum aſociantes quibus expenſis vadant, c.12 .n.48.pag.81.& n.64.p.82.
Sonum aſociantibus an ſint præſtanda alimenta,c.12.n.49.pag.81.
Sonum aſociantibus an ſint dandū hoſpicium,c.12.n.50.pag.81.
Sono emiſſo captus a Barono an poſsit recuperare per Vicarium, c.12.n.54. pag.81.
Sonus an retardetur per exceptiones oppoſitas,c.12.n.59.pag.81.
Sonus ſi aliquē grauet quid debeat facere grauatus.c.12.n.69.pag.82.
Soni executio an retardetur ſi lis oriatur inter Vicarium,& Baronem.c.12. n.63.pag.82.
Sono emiſſo an omnes teneantur ſequi, c.12.n.64.pag.82.
Sonus ſolitus immitti in Vicaria Gerundæ reprobatur,c.12.n.66.pag.82.
Sonus ſacramentalis non eſt de Regalijs,c.12.n.67.pag.82.
Sors cecidet ſupra ſantum Matiam Apoſtolum,c.12.n.98.pag.85.
Subditus debet obedire ſuperiori. c. 6. n.71.pag.41.
Suburbia an dicantur Ciuitatis,cap.20. n.37.pag.136.
Suburbia propria quę dicantur, cap.20. n.38.pag.136.

Digitized by Google

Succeſſorio edicto quando ſit locus,c.9. n.36.pag.61.

Succeſſor in Regno quando remaneat obligatus ex facto prædeceſſoris,c.33. n.70.pag.200.& n.71.pag.205.

Succurſus in cauſa oppreſsionis eſt de iure naturali,c.39.n.15.pag.254.

Sucurſus quem tenentur vaſſallos præſtare Regi,c.39 n.42.pag.255.

Spurij ſeu Baſtardi qui dicantur,cap.22. n.8.pag.144.

Spurij quando poſsint habere hæreditatem,c.17.n.113.& ſequen. pag.120.

Spuriorum, ſeu Baſtardorum quot ſint ſpecies,c.22.n.9.pag.144.

Superioritatis ius non poteſt præſcribi, c.43.n.167.pag.305.

Supplicari an poſsit a declaratione Regaliæ,c.21.n.79.pag.143.

Supplicatio nō admittitur niſi exiſtente capto regaliato. c.21.n.81.pag.143.

Surreptio,vel obreptio quando dicatur interueniſſe,c.22.n.57.pag.147.

Stare in aliquo loco quis dicatur, c.38. n.22.pag.245.

Statutorum obſeruantia an proſit, c.34. n.33.pag.210.

Statutū quando dicatur fauorabile,c.35. n.164.pag.229.

Statutum quando dicatur odioſum,c.35. n.163.pag.229.

Statuendi habens facultatem poteſt imponere pœnas pro obſeruantia,c.34. n.32.pag.210.

Stelionatus crimen nō erogat infamiā, c.16.n.48.pag.206.

Strupum inceſtuoſum qualem pœnam habeat de iure ciuili,c.37.n.34.p.243

Stipendia ſoluta militibus illos obligat, c.31.n.63.pag.191.

Stipendiorum ſolutio per quos ſienda, c.31.n.64.pag.192.

TAcita fides de reſtituenda hęreditate indigno quando præſumatur,c.17. n.111.pag.120.

Tallea propria quid ſignificet,c.7.n.38. pag.46.

Talleæ nō poſsūt imponi niſi cōgregata Vniuerſitate legitimè,c.7.n.39.p.46.

Talleæ quando poſsint libere imponi, c.7.n.44.pag.46.

Talleæ debent imponi ad ſoluendum debita Vniuerſitatis, c.7. n.56. p.47.

Talleæ quando imponuntur actibus extrinſecis quando dicātur vectigalia, c.7.n.57.pag.47.

Talenta quam monetæ ſpeciem conſtituant,c.15.n,15.pag.97.

Talenta quo tempore inceperunt, c.15. n.16.pag.97.

Tranſigens ſuper delicto an illud confiteatur,c.43.n.153.pag.304.

Tranſlatio regionē cōſiliorū ad Ciuitatē Gerundę refertur,c.47.n.22.p.321.

Taxatio,& mendę pro fallimēto vaſſalli, debet fieri per Iudicē,c.39.n.160.p.262

Thebani qualiter creabant officia, c.35. n.30.pag.218.

Territorium an habeant Epiſcopi,c.16. n.56.pag.108.

Theſaurarius Cataloniæ cui ſuccedat, c.51.n.21.pag.330.

Theſaurus non eſt pars terræ, c.16.n.3. pag.103.

Theſaurus quid ſit,c.16.n.4.pag.103.

Theſaurorū multa dicēda,c.16.n.38.p.106

Theſaurus quot modis inueniatur.c.16. n.39.pag.106.

Theſaurus magica arte inuentus cuius ſit,c.16.n.40.pag.106.

Theſaurus ſimpliciter inuentus eſt domini fundi,c.16.n,41.pag.106.

Theſaurum quærere in proprio fundo cuique licet,c.16.n.42.pag.107.

Theſaurum quærere in alieno fundo ſine licentia non licet,c. 16.n.43.p.107

Theſaurus inuentus in ſolo alieno cuius ſit,c.16.n.44.pag.107.

Theſaurum quærens in alieno loco an puniatur,c.16.n.45.pag.107.

Theſaurus inuentus in alieno ſolo non data opera cuius ſit,c.16.n.49.p.107.

Theſaurus inuentus in loco publico cuius ſit,c. 16.n.50.pag.107.

Theſaurus inuentus in alienis terrolis ignorantibus , vel inuitis dominis

cuius

cuius ſit,cap.16.num.51.pag.107.
Theſaurus inuentus in loco ſacro cuius ſit,c.16.n.53.pag.107.
Theſaurus inuentus in loco ſacro data opera vel fortuito cuius ſit, cap.16. n.54.pag.107.
Theſaurus inuẽtus in loco ſacro an pertineat Curiæ Eccleſiaſticæ. c.16.n.55. pag.108.
Tempus in quo debet fieri oppoſitio ad bona vacantia,c.9.n.53.pag.63.
Tempus comparendi in vſatico *Princeps Namque*,c.39.n.100.pag.259.
Tempus arbitrarium præfigitur vbi non eſt taxatũ,c.39.n.101.cum ſeq.p.259.
Temporis lapſus an ſit in conſideratione,c.13.n.14.pag.87.
Tẽporalitas rerũ Eccleſiæ an poſsit tractari a Iudice ſeculari,c.35.n.99.p.223.
Tertius an poſsit noſcere tertio, c. 17. n.40.pag.124.& c.41.n.31.pag.285.
Tertius oppoſitor non tribuit qualitatem cauſæ,c.25.n.67.pag.165.
Tertius habens cauſam a fiſco an poſsit agere via executiua,c.32.n.33,p.197.
Territorij cõceſsio quid operetur,c.40. n.39.pag.277.
Territorio conceſſo an dicatur conceſſa iuriſdictio,c.40.n.40.pag.277.
Territorium habens qualiter acquirat merum Imperium,c.43.n.194.p.307.
Trepidandum non eſt vbi non eſt periculum,c.35.n.39.pag.223.
Treguæ in ſingulari vel plurali in quibus differant,c 30.n.6.pag.183.
Treuga legalis quæ dicatur,cap.30.n.19. pag.184.
Treuga data a Rege an differat a legali, c.30.n.20.pag.184.
Treugua, quæ oritur ex vſatico *Simili modo*,c.30.n.21.pag.184.
Treuga quæ datur exteris ratione publici commertij,c.30.n.22.pag.184.
Treuga,aut pax an ſit ſeruanda ſi non eſt exceptata,c.30.n.23 pag.184.
Treugua quid operetur,c.30.n.32.p.185
Treuguam firmare, qui cogantur,c.30. n.35.pag.185.
Treugę generalis cognitio pertinet Regi,c.30.n.37.pag.185.
Treugæ cauſa vbi tractanda, c.30. n.32. pag.185.
Treuga quando tractãda coram Gubernatore,c.30.n.39,pag.185.
Treugæ quando ſint de Regalijs,cap.31. n.26.pag.189.
Treugarum factarũ pœna an faciat cauſam ciuilem,vel criminalem,cap.34. n.27.pag.209.
Treuga Generalis a ſolo Rege danda, c.38.n.35.pag.247.
Teſtamentum arguens de falſo quando dicatur opugnare,c.17.n.54.pag.115.
Teſtamentum opugnans ex deffectu ſolemnitatis an dicatur illi contrauenire,c.17.n.55.pag.115.
Teſtamentum an opugnet qui allegat deffectum illius,c.17.n.56.pag.115.
Teſtare aliquem quando dicatur prohibitum,c.17.n.62.pag.115.
Teſtari prohibet qui impedit reuocari primum teſtamentũ,c.17.n.65.p.116.
Teſtari an poſsit damnatus ad mortẽ, c.18.n.62.pag.126.
Teſtari qualiter ſoleãt damnati ad mortem in Catalonia,c.18.n.63.pag.126.
Teſtator non poteſt indignum facere dignum,c.18.n.70.pag.127.
Teſtator an poſsit prohibere ne fiſcus ſuccedat,c.18.n.86.cum ſeq.pag.128.
Teſtes deponentes ſuper immemoriali cuius ætatis eſſe debeant. c.43.n.105. pag.300.
Teſtes ſuper immemoriali qualiter debeant deponere,c.43.n.106.cum ſeq. pag.300.
Teſtes ſuper immemoriali an debeant dicere ſe non audiuiſſe contrarium, c.43.n.113.pag.301.
Timor inimicorum an ſufficiat in vſatico *Princeps Namque*,c.89.n.129.p.260
Timor inimicorum quando ſufficiat, c.39.n.130.pag.260.
Titulus coloratus requiritur in manutentione,c.1.n.17.pag.2.
Titulus an requiratur in manutentione c.1.n.19.pag.2.

Digitized by Google

Titulus præſumptus quid operetur, c.6 n.42. pag.38.
Titulus, *Quæ ſint Regalia*, in vſibus fœudorum eſt generalis, non localis. c.16. n.66 pag.108.
Titulus præſumptus inducitur ex poſſeſsione immemoriali, c.20.n.15.p.134
Titulum præſumptum ſufficit allegare, c.20.n.16.pag.134.
Titulus præcedentiæ cui expectet concedere, c.20.n.12.pag.134.
Titulus quando probet initium, c.43. n.51.pag.298.
Titulus nō eſt exhibēdus ſi inmemorialis poteſt probare per teſtes, c.43.n.56 pag.298.
Titulo aparente inutiliter fundatur immemorialis, c.43. n.58. pag.298.
Titulus corruit ordinariè inmemorialem, c.43.n.60.pag.299.
Titulus omni exceptione maior inducitur, c.43.n.62.p.299.& n.183.p.303
Titulus præſumptus non habet locum ſi conſtat de initio, c.43. n.105. p.300.
Titulus, ff. de aqua pluuia arcenda quid contineat, c.8.n.16.pag.52.
Tollerātia Principis quid operetur, c.39 n.137.pag.261. & c.34.n.118.p.229.
Tollerantia excludit exceptionem competentem, c.14.n.27. pag.94.
Tollerantia Papæ multum operatur, c.11.n.14 pag.70.
Turpius eiicitur hoſpes quā admittitur, c.14.n.26. pag.94.
Tutores plures eiuſdē tutelę omnes ſunt citādi corā eodē Iudice, c.26.n.20.p.168
VAcantia bona an debeant denunciari, c.9.n.66.pag.64.
Vacantia bona in Catalonia cui pertineant, c.9.n.67.pag.64.
Vacantem hæreditatem quando poſsit filius allegare, c.17.n.110.pag.120.
Valor monetæ à quo tenenda, c.15.n.21 pag.97.
Vaſſalli recuſantes ſeruire tēpore belli quid teneantur facere, c.39.n.5.p.253.
Vaſſalli an teneantur dominis auxilium præſtare, c.39.n.19. pag.254.
Vaſſalli non debēt expectare quod Rex ſit in bello, c.39.n.35.pag.255.
Vaſſalli quando teneantur præſtare auxilium Regi, c.39.n.37.pag.255.
Vaſſalli tēpore belli an teneantur exire à Catalonia, c.39. n.39.pag.255.
Vaſſalli Eccleſię, & aliorum Baronum an teneantur præſtare auxilium Regi, c.39.n.43. pag.255.
Vaſſalli tenentur ad vſaticum *Alium Namque*, c.39.n.149.pag.262.
Vaſſallus qui fallierit quotuplici pœna teneatur, c.39.n.117.pag.260.
Vaſſallis an teneatur iurare, c.39.n.164 pag.263. & n.273.pag.263.
Vaſſallus quatenus teneatur iurare, & reperare, c.39.n.174.pag.263.
Vaſſallus fallitus condemnatur qualiter purget fallimētum, c.39.n.176.p.263.
Vaſſallus Baronis creatus miles poteſt expelli á territorio, c.5.n.38.pag.29.
Vaſſalli ſemper habēt recurſum ad Regem, c.6.n.4.pag.35.
Vaſſalli poſſunt recurrere in cauſa criminali inter eos, & Baronē, c.6.n.54.p.39
Vaſſalli proditores, an, & quando puniantur, c.18.n.51. pag.126.
Vaſſalli an poſsint extrahi, à territorio ad præſtādū ſeruitiū, c.19.n.27.p.131.
Vaſſallorū intereſſe debet Rex ſuo propio anteponere, c.35.n.169. pag.330.
Vectigalia imponere ad quem expectet, c.7.n.1.pag.43.
Vectigal nomen generale eſt, c.7. n.3. & 7. pag.43.
Vectigalis alia ſignificatio, c.7.n.4.& 5. pag. 44.
Vectigal propriè quid ſit, c.7.n.6.p.44 & c.20.n.27.pag.45.
Vectigalia ex eiſdem mercibus inſtituta c.7.n.9. pag.44.
Vectigaliū materia ampla, c.7.n.10.p.44
Vectigalia imponere ſoli Principi licet, c. 7.n.11. pag.44.
Vectigalia quo tempore in cœperint. c.7.n.13.pag.44.
Vectigalium impoſitionis, quæ ſit cauſa c.7.n.14. pag.44.

Vectigalium

Digitized by Google

Vectigaliũ ſolutio diuerſa,c.7.n.15.p.44

Vectigalia ad quid Reges imponebant, c.7.n.16.pag.44.

Vectigalia qualiter apellauerit Cicero. c.7.n 17.pag.44.

Vectigalia quando poſsit Rex imponere c.7.n.18. pag.44.

Vectigalia quotuplicia ſint,c.7.n,21.p.45

Vectigalia qualiter diferãt,c.7.n.23.p.45

Vectigalia patrimonialia,& fiſcalia,quæ ſint. c.7. n.24.pag.45.

Vectigalia mercibus propriè impoſitæ ſunt, c.7.n.25.pag.45.

Vectigalia olim impoſita ad Regis ſuſtentationem, c.7.n.29. pag.45.

Vectigalia,& tallæ in quo differant,c.7. n.37.pag.46.

Vectigalium differentia,c.7.n.48.p.47.

Vectigalia propiè quæ ſint,c.7.n.53.p.47

Vectigalia imponere eſt propriè Regalia, c.7.n.58.pag.47.

Vectigalia imponendi facultas,an poſsit concedi,c.7.n.59. pag.47.

Vectigalium omiſsio, & defraudatio cui competat, c.7.n.63. pag.48.

Vectigalia, an teneantur ſoluere ementes à Fiſco,c.32.n.43. pag.197.

Velleianus S. C. quare ſit fauorabiles, c.35.n.165.cum ſequentibus pag.230.

Vendere ad pondus, an quis poſsit ſine penſo Regio,c.20.n.12.pag 134.

Venditę res quando non recipiant diuiſionem, c.20.n.31. pag.135.

Vendere grana publicè nemo poteſt ſinè menſuris publicis,c.20.n.36.p.136.

Vendere,an quis poſsit compelli, c.46. n.6.pag.217.

Vendere triticum compelluntur,tẽpore neceſsitatis,c.46.n.11.pag.217.

Vendere cauſa publicæ neceſsitatis quãdo locum habeat, c.46. n.46. p.219.

Vendere Ciuitatem,an poſsit Rex,c.46. n. 48. pag.219.

Venia ętatis quid cõtineat,c.10.n.3 p.65.

Venia ætatis,an ſit perſonaliter petẽda, c.10.n.10.p.66.

Venia ætatis, an obtineatur ad officia, c.10.n.11. pag.66.

Venia ætatis non debet eſſe damnoſa, c.10.n.12.pag.66.

Venia ætatis, an debeat eſſe intimata, c.10.n.15. pag.66.

Venia ætatis quot modis concedatur, c.10.n.16. pag.66.

Venia ætatis generalis quæ cõprehendat,c.10.n.17.pag.66.

Venia ætatis obtenta, minor an poſsit alienare,c.10.n.18. pag.66.

Venia ætatis obtenta, minor an poſsit hypotecare, c.10.n.19.pag.66.

Venia ætatis petitur ad alienãdum,c.10. n.21.pag.67.

Veniam ætatis an poſsit obtinere minor ſine curatore, c.10.n.23. pag.67

Venia ætatis ſpecialiter conceditur ad officia, c.10.n.26.pag 67.

Venia ætatis non ſuplet in contractibus, & teſtamentis,cap.10.n.28.pag.67.

Venientes ad Curias,qui propriè dicantur,c.38.n.13.pag.246.

Venientes ad locum Curię gratia deambulationis,an ſint ſub ſecuritate,c.38. n.14.pag.246.

Veniẽtes ad Curias vt ſecuri ſint, qualiter debeant ire, c.38.n.17,pag.246.

Venientes ad Curias vt ſint ſecuri, per quas vias debeant ire,c.38.n.18.p.246

Veniẽtes voluntariè ad vendẽdum qualiter ſint tractandi, c.46. n.20.p.318.

Venientes,ad nũdinas à quibus ceſſantur exempti,c.42.n.10.pag.288.

Verba ſunt propriè accipienda. cap. 36. n.71. pag.240.

Verba generalia,an comprehẽdant Regalias. c.43.n.12.pag.296.

Verbalis contradictio quando ſufficiat, c.36.n.63. pag.239.

Verbum *Omnes*, quos comprehendat, c.39.n.109.pag.259.

Verbum *Facere*, quid ſignificet, cap.36. n.69. pag.240.

Verbum *Tota*,quid ſignificet, c.43.n.32. pag. 296.

Verbum *Agere*, quid ſignificet, cap.36. n.70. p.240.

Verbum *Tota*, an liberet à ratione reddenda,c.43.n.33.p.297.

Digitized by Google

Verbum *Habeantur pro reiectis*, quid importent, c.38.n.49. pag.248.
Verbum *Homines*, quos comprehendat, c.38.n.8. pag.245.
Verbum *Omnia*, *& integre*, quid importent, c.23.n.17. pag.151.
Verba generalia in reſcripto habilitationis quid importent, c.23.n.21.p.151.
Verba generalia, an comprehendant Regalias, c.43.n.22. pag.296.
Verba generalia in reſcripto habilitationis quid importent, c.23.n.21.pag.151.
Verba *Habeantur pro non factis*, c.22.n.44 pag. 141.
Verba priuatiua inducunt habitum, c.21. n.19. pag.139.
Verba negatiua non inducũt diſpoſitionem, c.21.n.18.pag.139.
Verba quando dirigãtur ad Principem, c.21.n.14.pag. 139.
Verba in contractibus, & teſtamentis propriè accipienda, c.10.n.30. p.67.
Verba ſunt accipienda ſecundum cõmunem vſum loquendi, c.10, n.72.p.67.
Veteri teſtamento compellebantur vendere, c.46.n.26 pag.318.
Viæ publicæ ſunt de Regalijs, c.40.n.2. pag. 274.
Via publica, quę dicatur, c.40.n.3.p.274
Via Regalis qualiter extendatur, c.40. n.62.pag.278.
Via publica alterata qualiter proceedatur c.40.n.82.pag.280.
Via publica alterata, inſtat Fiſcus cauſam, c.40. n.83. pag.280.
Via publica alterata qualiter reſtituatur c.40.n.84.pag.280.
Via publica qualiter mutanda, c.40.n.81 pag. 280.
Viæ quę priuatæ dicãtur, c.40.n.5.p.274
Viæ quæ publicæ dicantur, c.40. n.7. pag. 275.
Viæ publicæ quorum expenſis ſint reficiendæ. c.40.n.25.pag.276.
VięRegales ſunt ſub protectione Regis, c.40.n.11.& 12.p.275.& n.42.p.277
Viæ publicæ quomo ſint de Regalibus, c.40.n.14. pag.275.
Viæ publicæ quo ad propietatem cuius ſint, c.40.n.18.& 19.pag.275.
Viæ an computentur in territorio, c.40. n.24.pag.276.
Viæ Regales ſolum ſiunt à Rege, c.40. n.35.pag.276.
Viæ quæ comprehendantur ſub Regalijs, quæ ſint, c.40.n.36.pag.276.
Viæ Regales in cuius dominio ſint, c.40 n.38.pag.277.
Viæ Regales in quibus ſub ſint Baiulo Generali, c.40.n.79.pag.280.
Vicaria in Catalonia quid ſit, c.25. n.6. pag.160.
Vicarius Barcinone nõ poteſt remittere extante inſtantia, c.45. n.46.p.315.
Vicarius Barcino.nõ habet cõmunicatas Regalias ſupremas, c.45.n.47.p.315.
Vicarij, an poſsint per proclamata obligare vaſſallos Baronum, c.8.n.57.p.55.
Vicarij, quæ banna poſsint imponere, c.8. n.58. pag.55.
Vicarij an cognoſcant de cauſis exemptorum, c.11.n.50. pag.73.
Vicarij an poſsint in ſono emiſſo deueſtare ianua, c.12.n.15.pag.78.
Vicarij quid facere debeant ſono emiſſo receptatis graſatoribus, c.11.n.16.p.78
Vicarius qualiter teneatur pro damnis datis in ſono emiſſo. c.12.n.46.p.80.
Vicarij an poſsint concedere ſaluaguardiam, c.21.n.15. pag.139.
Vicarij in Catalonia quibus præſint, c.25 n.9. pag.160.
Viarij, & Subvicarij quando teneantur comparere in Baiulo Generali, c.25. n.46. pag.163.
Vicarij ſolẽt cognoſcere de cauſis treugatum, c.30.n.40.pag.185.
Vicarij quãdo exequantur pœnas impoſitas pro treugis ruptis, c.31.n.28.p.18
Vicecancellarij nominatio contradicta, c.35.n.174.pag.230.
Vicecancellarius Coronæ qualiter eligens, c.35.n.173.cum ſequen.pag.230.
Victus in duello qualiter remanebit. c.28.n.26.pag.176.
Villa, quę dicatur, c.44.n.7.p.308.& c.47 n.7 pag.321.

Villa

Villa ex quot domibus componatur, c.44.n.13.pag.393.
Villa aſsimilatur Ciuitati, c.44 n.8.p.308
Villa qualis ſit, c.44.n.11.pag.308.
Villa quæ ſit, c.44.n.12.pag.309.
Villa, & Ciuitas in quibus differant, c.44.n.14.pag.309.
Villicus quis dicatur, c.44.n.10.p.308.
Vim vi quando liceat repellere, cap.39. n.16.pag.254.
Vindicare mortem defuncti qualiter teneatur hæres, c.17.n.22.pag.113.
Vindicaſſe hæredem mortem defuncti quando dicatur, c.17.n.n.23.p.113.
Viſitatorum Regiorum officialium actus iudicantur de Curia Generali, c.36.n.32.pag.237.
Voluntas coacta quando dicatur teſtando, c.17.n.34.pag.113.
Voluntas morte finitur. c.35.n.68.p.221
Voluntas Principis creando Ciuitatem qualiter eſſe debeat, c.44.n.22.p.309.
Votũ in Curijs qui habeāt, c.4.n.9.p.21
Vndecupli pœna quare ſublata in Catalonia, c.38.n.51.pag.248.
Vniones factæ cum Principis decreto an poſsint deſuniri, c.44.n.34. & 55. pag.310.
Vniuerſitates creare eſt Regalia, c. 48. n.3.pag.324.
Vniueſitates Regiæ quę exerceant, c.48 n.5.pag.324.
Vniuerſitates Hiſpaniæ quibus auctoritatibus fuerint creatę, c.48.n.6.p.324
Vniuerſitates indigent authoritate *Pontificia*, c.48.n.7.pag.324.
Vniuerſitates qualiter recipiant impoſitiones, c.43.n.141.pag.303.
Vniuerſitates quare non præſcribant quintum, c.43.n.142.pag.303.
Vniuerſitates ſunt ſociæ Regis recipiendo impoſitiones, 43.n.145.p.304.
Vniuerſitates an poſsint ſe tueri a ſolutione quinti, c.43.n.148 pag.304.
Vniuerſitates petendo remiſsionẽ quinti, ſibi præiudicarũt, c.43.n.152.p.304
Vniuerſitates in Catalonia quare non ſint exemptæ a ſolutione quinti, c.43 n.155.pag.304.
Vniuerſitates fere omnes poſsunt in Catalonia ſtatuere, c.7.n.38.pag.46.
Vniuerſitates vnitę qualiter poſſunt deſuniri c.44.n.38.pag.310.
Vniuerſitas Perpiniani quo tempore creata, c.48.n.12.pag.324.
Vniuerſitas Barcinonenſis quo tempore creata, c.48.n.14.pag.324.
Vniuerſitatum neceſsitas quid operata fuit, c.7.n.25.pag.46.
Vniuerſitates ad quid recipiant impoſitiones, c.7.n.31.pag.45.
*V*niuerſitas quando dicatur legitimè congregata, c.7.n.40.pag.46.
*V*niuerſitates Cataloniæ quando congregentur, c.7.n.41.pag.46.
*V*niuerſitates per Iudicem ſunt compellendæ imponere impoſitiones ad ſoluẽda onera ni*V*uerſitatis, c.7.n.46.p.42
*V*niuerſitates an poſsint ſe congregare ſine Principis licentia. c.33.n.38.p.203.
*V*niuerſitates an poſsint perforare mutos pro ſuo ſeruitio, c.33.n.45.pa.203.
*V*niuerſitates an poſsint imponere pœnas pro obſeruantia ſuarum ordinationum, c.34.n.31.pag.210.
*V*niuerſitates qualiter poſsint expendere ſuas impoſitiones, c.33.n.41.p.203.
*V*nus de qualibet domo an ſufficiat in vſatico *Princeps Namque*, c.39.n. 106. pag.259.
*V*ſaticus *ſimili modo* quomodo tractetur, c.40.n.1.pag.274.
*V*ſaticus *Rocas*, & vſaticus *Camini* habent connexitatem, c.33.n.2. pag.200.
*V*ſaticus *Rocas* an obſeruetur, c.33.n.25. pag.202.
*V*ſatici olim non erant in ſcriptis, c.36. n.2.pag.235.
*V*ſatici Barcinonæ quando fuerunt redacti in ſcriptis; c.36.n.3. pag. 235. & n.13.pag.236.
*V*ſatici Barcinonæ fuerunt admiſsi in tota Cathalonia, c.36.n.4.pag.236.
*V*ſaticus *Iuditium in Curia datum*, & vſaticum *Iuditia* an conformẽt, c.36.n.6 pag.236.
*V*ſaticum *Iuditium in Curia datum* refertur,

tur,c.36. n.5. pag.236.
*V*ſaticus iudiciũ inCuria datum qualiter diſponit, c.36.n.7.pag.236.
*V*ſaticus *Iudicium in Curia*,qualiter diſponat.c.36.n.6.pag.236.
*V*ſaticus in Curia datum qualiter intelligatur. c.36.n.16.pag.236.
*V*ſaticus Iudicium *In Curia datum*,quare ſitus ſit ſub titulo de celebratione Curiarum, c.36.n.19. pag.236.
*V*ſaticus Iudicium in Curia datum in quibus habeat locum,cap.36.num.26. pag. 237.
*V*ſatici Cataloniæ ad quid fuerint inuenti, c.36.n.58. pag.239.
Vſaticus *Authoritate*,*&* *Rogatu*, extollit Principis authoritatem,cap.38. nu.6. pag.245.
*V*ſaticus *Princeps Namque*, fecit multum inſudate, cap. 39. num. 2. pag. 253.
Vſaticus *Princeps Namque*,refertur,c.39 n.3. pag.253.
*V*ſaticus *Princeps Namque*, qualiter practicatus, c.39.n. 4. pag.253.
*V*ſaticus *Princeps Namque*, quæ requirat ad executionem, cap.39. num.21. pag. 254.
*V*ſaticus *Authoritate*, & vſaticus *Simili modo*,an idem continent,cap.38.nu.33 pag.255.
*V*ſaticus *Princeps Namque*, fuit publicatus anno 1637. c.39. n.22.pag.254. & n.84.pag.258.
*V*ſaticus *Princeps Namque*, fuit declaratus per *R*egem Ferdinandum Secundum, cap.39. n.25.pag.254.
*V*ſaticus *Princeps Namque*, quando habeat locum, cap.39. num.26. pag.254. & n.69.pag.257.
*V*ſatici *Princeps Namque*, quo tempore duret conuocatio, c.39.n.27. pag.255. & n.49. pag.256.
*V*ſatici prædicti reuocatio quando fuit reuocata, c.39.n.52.pag.256.
Vſaticus *Princeps Namque*,quomodo publicetur,c.39.n.84. pag.258.
*V*ſatici prædicti conuocatio, quæ requirat,c.39.n.88.pag.258.
*V*ſatici prædicti conuocatio, an locum habeat in parte Cataloniæ, c.39.n.92. pag. 259.
*V*ſaticus *Princeps Namque*, contra quos publicetur, c.39.n.99. pag.259.
*V*ſaticus *Camini*, *&* *ſtratæ*,quibus Conſtitutionibus aſsimiletur,cap.40.n.45. pag. 277.
*V*ſaticus *Camini*, *&* *ſtratæ*, quam ſecuritatem præſtet, cap. 40. num. 53. pag. 278.
*V*ſaticus *Camini*, *&* *ſtratæ*, reſpicit perſonas Eccleſiaſticas, cap.40.n.54. pag.278.
*V*ſaticus *Camini*,*&* *ſtratæ*,an locum habeat iniurijs ſine damno,cap.40.n.55. pag. 278.
*V*ſaticus *Camini*, *&* *ſtratæ*, quomodo practicetur,c.40.n.74. pag.379.
*V*ſaticus *Camini*,*&* *ſtratæ*, an comprehendat iniurias iudiciales. c.40.n.56. pag. 278.
*V*ſaticus hoc quod iuris eſt Sanctorum declaratur, c.43.n.5.pag.295.& n.134. pag. 303.
Vſaticus hoc quod iuris eſt Sanctorum, an admittat præſcriptionem inmemorialem, c.43.n.135.p.303.& n.137. pag.307.
*V*xores binas habere olim iam erat prohibitum,c.37.n.3.pag.241.
*V*xorum plura referũtur ſub verbo *Mulier*.

Laus Deo, Virginique Mariæ ſine labe concepte.

Digitized by Google

Google